

HELSINGIN KAUPUNGIN TILASTO — HELSINGFORS STADS STATISTIK

I

TERVEYDEN- JA SAIRAANHOITO
HÄLSO- OCH SJUKVÅRD

14

1927—29

HELSINGIN KAUPUNGIN TILASTOTOIMISTON JULKAISEMA
UTGIVEN AV HELSINGFORS STADS STATISTISKA BYRÅ

HELSINKI 1932 HELSINGFORS

STATISTIQUE DE LA VILLE DE HELSINGFORS

I

STATISTIQUE SANITAIRE
ET MÉDICALE

14

1927—29

PUBLIÉ PAR LE
BUREAU DE STATISTIQUE DE LA VILLE DE HELSINGFORS

HELSINGISSÄ 1932
MERCATORIN KIRJAPAINO OSAKEYHTIÖ

ALKULAUSE.

*E*sillä oleva nidos sisältää Helsingin kaupungin terveyden- ja sairaanhoitoviranomaisten ja näiden alaisten laitosten vuosikertomukset sekä kaupungin terveyden- ja sairaanhoitotilaston vuosilta 1927—29. Se on laadittu saman suunnitelman mukaan kuin lähinnä edellinen kolmivuotisjulkaisu.

Vuosikertomukset julkaistaan tilan säästämiseksi lyhennetyinä; koska kolmen vuoden kertomuksia on täytynyt yhdistää, on alkuperäisten kertomusten useita kohtia ollut pakko muokata ja siirrellä, mikä kuitenkin on suoritettu säilyttäen mahdollisuuksien mukaan niiden sanonta. Sanojen kirjoitus-tapaa ja muutakin kielenkäyttöä on yhdenmukaistettu.

Uusia ovat tässä nidoksessa kolmivuotiskauden aikana toimintansa alkaneiden tuberkuloosisairaalan ja henkisesti sairaiden huoltotoimiston vuosikertomukset. Samoin on tässä ensi kerran erikseen julkaistu jo aikaisemmin perustettujen mutta nyttemmin vakiintuneen aseman saaneiden sairaanhoitajatarkoulun ja kunnallisen hammaspoliklinikan vuosikertomukset; näiden laitosten toiminnasta on ennen julkaistu vain lyhyitä selostuksia.

Selostukset tautisuudesta ja kuolleisuudesta sekä sairaan- ja terveydenhoidosta julkaistaan samassa muodossa kuin aikaisemmin; samoin on tauluosaston kokoonpano pysytetty ennallaan.

Kaupunginvaltuuston lokakuun 2 p:nä 1929 tekemän päätöksen mukaan jaetaan tämä julkaisu vastedes kahteen osaan, siten että ensimmäisessä, joka vuosi ilmestyvässä osassa julkaistaan terveyden- ja sairaanhoitoviranomaisten vuosikertomukset sekä toisessa, joka kolmas vuosi ilmestyvässä osassa kaupungin terveyden- ja sairaanhoitotilasto. Ensimmäinen vuosittainen, 1930 vuoden kertomukset sisältävä nidos on jo painosta ilmestynyt.

Julkaisun toimittamisesta on huolehtinut aktuaari J. R. T o r p p a, joka myöskin on laatinut II osaston tekstin muut osat paitsi kuolleisuutta koskevaa lukua, joka on allekirjoittaneen laatima.

Helsingin kaupungin tilastotoimistossa joulukuun 5 p:nä 1932.

FÖRETAL.

*F*öreliggande volym innehåller de av Helsingfors stads hälso- och sjukvårdsmyndigheter avgivna årsberättelserna samt stadens hälso- och sjukvårdsstatistik för åren 1927—29. Den har utarbetats enligt samma plan som närmast föregående tre-årspublicationen.

För inbesparande av utrymme offentliggöras årsberättelserna i förkortad form; då berättelserna för tre år måste sammanslås, har det varit nödvändigt att omredigera och omflytta flere partier av originalberättelserna, vilket dock skett med bibehållande så vitt möjligt av deras ordalydelse. Stavning och annan språk-behandling har förenhettligats.

Nya för denna volym äro de årsberättelser, som avgivits av tuberkulosjukhuset och hjälpbyrå för psykiskt sjuka, vilka inrättningar under tredsperioden vidtagit med sin verksamhet. Likaså ha de av sjukköterskeskolan och kommunala tandklinikens avgivna årsberättelserna här för första gången särskilt publicerats; tidigare ha blott korta redogörelser för deras verksamhet offentliggjorts.

Redogörelserna för sjukligheten och dödligheten samt sjuk- och hälsovården offentliggöras i samma form som tidigare; likaså har tabellavdelningen bibehållits oförändrad.

Enligt stadsfullmäktiges den 2 oktober 1929 fattade beslut, skall denna publikation framdeles uppdelas i tvenne delar, sålunda, att i den första, årligen utkommande delen offentliggöras hälso- och sjukvårdsmyndigheternas årsberättelser och i den andra, vart tredje år utkommande delen stadens hälso- och sjukvårdsstatistik. Den första av de nya årspublicationerna, innehållande 1930 års berättelser, har redan utkommit.

Publikationens utgivande har ombesörjts av aktuarien J. R. T o r p p a, som även författat den i II avdelningen ingående texten, förutom avsnittet om dödligheten, vilken avfattats av undertecknad.

Helsingfors stads statistiska byrå den 5 december 1932.

Otto Bruun.

SISÄLLYSLUETTELO.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING.

TABLE DES MATIÈRES.

I. Vuosikertomuksia.

	Siv.
1. Terveydenhoitolautakunta ..	3
2. Kaupungin sairaalain hallitus	32
3. Sairaanhoidajatarhoulu	80
4. Marian sairaala	84
5. Kulkutautisairaala	87
6. Kivelän sairaala	94
7. Nikkilän sairaala	95
8. Tuberkuloosisairaala	97
9. Tuberkuloosilääkäri ja tämän alaiset laitokset	105
10. Kunnallinen hammaspoliklinikka	121
11. Huoltotoimisto henkisesti sairaita varten	124
12. Terveystoimisto veneeristen tautien vastustamista varten	127
13. Veneeristen tautien poliklinikka miehiä varten	132
14. Terveydellisten tutkimusten laboratorio	135
15. Kaupungineläinlääkäri	145
16. Lihantarkastamo	157
17. Helsingin teurastamon eläinlääkäri	161
18. Ammattientarkastus	166

II. Väkiluku, tautisuus, kuolleisuus, sairaanhoito ja terveydenhoito (tekstiosasto).

1. Väkiluku	173
2. Äkilliset taudit	175
3. Kuolleisuus	185
4. Sairaanhoito	199
5. Terveydenhoito	215

I. Årsberättelser.

	Sid.
1. Hälsovårdsnämnden	3
2. Styrelsen för stadens sjukhus	32
3. Sjuksköterskeskolan	80
4. Maria sjukhus	84
5. Epidemisjukhuset	87
6. Stengårds sjukhus	94
7. Nickby sjukhus	95
8. Tuberkulossjukhuset	97
9. Tuberkulosläkaren och denne underlydande inrättningar	105
10. Kommunala tandpolikliniken	121
11. Hjälpbyrån för psykiskt sjuka	124
12. Sanitetsbyrån för motarbetande av de veneriska sjukdomarna	127
13. Veneriska polikliniken för män	132
14. Laboratoriet för sanitära undersökningar	135
15. Stadsveterinären	145
16. Köttkontrollstationen	157
17. Veterinären vid Helsingfors slaktinrättning	161
18. Yrkesinspektionen	166

II. Folkmängd, sjuklighet, dödlighet, sjukvård och hygien (textavdelning).

1. Folkmängd	173
2. Akuta sjukdomar	175
3. Dödlighet	185
4. Sjukvård	199
5. Hygien	215

I. Rapports annuels.

	Page.
1. Commission municipale d'hygiène	3
2. Direction générale des hôpitaux municipaux	32
3. L'école d'infirmières	80
4. Hôpital Maria	84
5. Hôpital des maladies épidémiques	87
6. Hôpital de Kivelä (Stengård)	94
7. Hôpital de Nickby (Nikkilä) ..	95
8. Hôpital pour les tuberculeux	97
9. Institutions pour la lutte contre les maladies tuberculeuses	105
10. Policlinique dentaire municipale	121
11. Bureau d'assistance des maladies mentales	124
12. Bureau médical pour la lutte contre les maladies vénériennes	127
13. Policlinique pour les hommes atteints de maladies vénériennes	132
14. Laboratoire d'analyses sanitaires	135
15. Le vétérinaire municipal	145
16. Bureau d'inspection des viandes	157
17. Le vétérinaire contrôleur de l'Abattoir privé	161
18. Inspection du travail	166

II. Population, morbidité, mortalité, services médicaux et sanitaires (texte).

1. Population	173
2. Maladies aiguës	175
3. Mortalité	185
4. Services médicaux	199
5. Hygiène	215

III. Tauluja.

1—3. Tietoja väkiluvusta	3*
4. Syntyneet lapset	5*
5—8. Ilmoitettuja sairaustapa- uksia	6*
9. Tulirokkotapaukset	14*
10. Sukupuolitautilien tapauk- set	18*
11—12. Kuolemantapaukset	22*
13—18. Kuolemansyyt	28*
19—23. Ensimmäisellä ikävuodel- laan kuolleet	51*
24. Aluelääkärit	59*
25. Kunnan sairaanhoitajat- taret	60*
26. Valtion sairaalat	61*
27—28. Kunnan ja yksityiset sai- raalat	61*
29—37. Kunnan sairaalat, erikois- tietoja	70*
38—39. Poliklinikat	86*
40. Tuberkelitaudit, jotka ovat olleet tuber- kuloosihuoltotoimiston valvonnan alaisina	88*
41—43. Synnytykset	90*
44—45. Keskenmenot	106*
46. Desinfioimiset	112*
47. Kunnallisten ammattien- tarkastajain toimitta- mat tarkastukset	114*
48—49. Tarkastetut asunnot	116*
50. Kaupungin terveyden- ja sairaanhoidon menot ja tulot	124*

Liite.

Katsaus erinäisten kunnan kan- nattamain yhdistysten toi- mintään	126*
---	------

III. Tabeller.

1—3. Folkmängdsuppgifter	3*
4. Födda barn	5*
5—8. Anmälda sjukdomsfall	6*
9. Fall av scharlakansfeber	14*
10. Fall av könssjukdomar	18*
11—12. Dödsfall	22*
13—18. Dödsorsaker	28*
19—23. Dödsfall bland barn under 1 år	51*
24. Distriktsläkarna	59*
25. Kommunala sjuksköter- skorna	60*
26. Statens sjukhus	61*
27—28. De kommunala och en- skilda sjukhusen	61*
29—37. De kommunala sjukhu- sen, detaljuppgifter	70*
38—39. Poliklinikerna	86*
40. Tuberkulöst sjuka, som stätt under tuberkulos- dispensärens tillsyn	88*
41—43. Förlossningar	90*
44—45. Missfall	106*
46. Desinfektioner	112*
47. Av de kommunala yrkes- inspektörerna verkställ- da inspektioner	114*
48—49. Inspekterade bostadslä- genheter	116*
50. Stadens utgifter för och inkomster av hälso- och sjukvården	124*

Bilaga.

Översikt av en del av kom- munen understödda före- ningars verksamhet	126*
---	------

III. Tableaux.

1—3. Population	3*
4. Enfants nés	5*
5—8. Cas de maladie signalés	6*
9. Cas de scarlatine	14*
10. Cas de maladies vénéri- ennes	18*
11—12. Décédés	22*
13—18. Causes de décès	28*
19—23. Décédés au-dessous d'un an	51*
24. Les médecins de district Les gardes-malades com- munales	59*
26. Les hôpitaux de l'État	61*
27—28. Les hôpitaux municipaux et privés	61*
29—37. Les hôpitaux municipaux; données détaillées	70*
38—39. Les polycliniques	86*
40. Malades tuberculeux ay- ant été sous la surveil- lance du dispensaire antituberculeux	88*
41—43. Accouchements	90*
44—45. Avortements	106*
46. Désinfections	112*
47. Inspections exécutées par les inspecteurs muni- cipaux du travail	114*
48—49. Logements inspectés	116*
50. Dépenses et recettes sani- taires et médicales de la villes	124*

Appendice.

Aperçu des travaux de quel- ques sociétés subvention- nées par la ville	126*
---	------

Oikaisuja.

Siv. 98 rivi 13 on 4 p:ään; tulee olla 24 p:ään.
» 6* numerorivi 48 » 230; » » 430.
» 79* » 3 » 700; » » 100.

Rättelser.

Sid. 6* sifferrad 48 står 230; läs 430.
» 79* » 3 » 700; » 100.

Errata.

Pag. 6* ligne 48 lire 230; an lieu de 430.
» 79* » 3 » 700; » » » 100.

I.

VUOSIKERTOMUKSIA.
ÅRSBERÄTTELSE.

RAPPORTS ANNUELS.

1. Terveystenhoitolautakunta.

Commission municipale d'hygiène.

A. Terveystenhoitolautakunta ja sen toimisto sekä sen alaiset viranpitäjät.

Terveystenhoitolautakuntaan kuuluivat vuonna 1927 kaupunginvaltuuston valitsemina professori vapaah. O. von Hellens puheenjohtajana ja lääkärintöneuvos V. Manner varapuheenjohtajana, sekä jäseninä kansakoululääkäri H. Sundelius, professori Y. Kajava ja rouva M. Salmela. Varajäseninä olivat apteekkari E. Stigzelius, ylihoitajat B. Åström, arkkitehti S. Lagerborg-Stenius, tohtori M. Siirala ja toimittaja A. E. Leino. Vuonna 1928 lautakunnan kokoonpano oli muuten sama paitsi että taloustyöläinen H. Karvinen oli Kajavan tilalla; professori Y. Kajava ja silittäjä H. Laine olivat varajäseninä Lagerborg-Steniuksen ja Siiralan tilalla. Vuonna 1929 oli lautakunnan kokoonpano entisellään paitsi, että syyskuun 18 p:nä jäsenen H. Karvisen tilalle valittiin herra Å. Löfberg ja kuoleman kautta poistuneen varajäsenen Y. Kajavan tilalle lääketieteellisensiaatti E. Anttinen.

Lautakunnan itseoikeutettuina jäseninä olivat ensimmäinen kaupunginlääkäri F. Hisinger, kaupungineläinlääkäri W. Ehrström, kaupunginarkkitehti G. Taucher, poliisimestari O. Wilkman sekä kaupungininsinööri E. Molander kesäkuun 15 p:ään 1929 ja kaupungininsinööri O. Martikainen marraskuun 1 p:stä 1929 alkaen. Kesäkuun 15 p:n ja marraskuun 1 p:n välisenä aikana edustivat kaupungininsinööriä lautakunnassa viran väliaikaisina hoitajina ensin insinööri S. Randelin yhden kuukauden ajan ja sen jälkeen insinööri K. J. Willandt.

Terveystenhoitolautakunta kokoontui joka toinen torstai, vuonna 1927 27 kertaa, vuonna 1928 27 kertaa ja vuonna 1929 26 kertaa. Lautakunnan kokouksissa pidettyjen pöytäkirjain pykäläluku oli vuonna 1927 557, vuonna 1928 707 ja vuonna 1929 685.

Lautakunnan sihteerinä toimi varatuomari V. Björkqvist.

Terveystenhoitolautakunnan toimisto. Rouva A. Wilskmanille, joka oli ollut toimiston palveluksessa lokakuun 10 p:stä 1899 lukien, myönnettiin sairauden vuoksi pyytämänsä ero marraskuun 1 p:stä 1928 lukien, ja lautakunta lausui rouva Wilskmanille kiitoksensa 29 vuotisesta nuhteettomasta palveluksesta. Hänen tilalleen otettiin neiti A. Lowenetzsky. Toimiston päivystäjän M. Snellmanin tultua nimittetyksi kaitsijaksi otettiin toukokuun 1 p:stä 1928 lukien päivystäjäksi neiti P. Berg.

1. Hälsövärdnsnämnden.

A. Hälsövärdnsnämnden och dess byrå samt densamma underlydande befattningshavare.

Till hälsövärdnsnämnden hörde år 1927 utsedda av stadsfullmäktige professorn frih. O. von Hellens, ordförande, och medicinalrådet V. Manner, viceordförande, samt ledamöterna folkskolläkaren H. Sundelius, professorn Y. Kajava och fru M. Salmela. Suppleanter voro apotekaren E. Stigzelius, översköterskan E. Åström, arkitekten S. Lagerborg-Stenius, doktorn M. Siirala och redaktören A. E. Leino. År 1928 var nämndens sammansättning i övrigt den samma, utom att hushållsarbeterskan H. Karvinen intog Kajavas plats och att professorn Y. Kajava och strykerskan H. Laine fungerade såsom suppleanter i stället för Lagerborg-Stenius och Siirala. År 1929 hade nämnden samma sammansättning, utom att herr Å. Löfberg den 18 september valdes till ledamot i stället för H. Karvinen och medicinlicentiaten E. Anttinen samma dag till suppleant i stället för Y. Kajava, som avlidit.

Självskrivna ledamöter i nämnden voro första stadsläkaren F. Hisinger, stadsveterinären W. Ehrström, stadsarkitekten G. Taucher, polismästaren O. Wilkman samt stadsingenjören E. Molander till den 15 juni 1929 och stadsingenjören O. Martikainen från den 1 november 1929. Under tiden mellan den 15 juni och den 1 november representerades stadsingenjören i nämnden av tjänstens temporära innehavare, först av ingenjören S. Randelin under en månad och därefter av ingenjören K. J. Willandt.

Hälsövärdnsnämnden sammanträdde varannan torsdag, år 1927 27 gånger, år 1928 27 gånger och år 1929 26 gånger. Antalet paragrafer i de vid nämndens sammanträden förda protokollen uppgick år 1927 till 557, år 1928 till 707 och år 1929 till 685.

Såsom nämndens sekreterare tjänstgjorde vicheäradshövdingen V. Björkqvist.

Hälsövärdnsnämndens byrå. Fru A. Wilskman, som hade varit i byråns tjänst sedan den 10 oktober 1899, beviljades på grund av sjukdom begärt avsked, räknat från den 1 november 1928, varvid nämnden för fru Wilskman uttalade sitt tack för 29 års oförvitlig tjänst. I hennes ställe antogs fröken A. Lowenetzsky. Då byråns dejour M. Snellman utsetts till tillsyningsman anställdes från den 1 maj 1928 fröken P. Berg såsom dejour.

Terveydenhoitolautakunnan toimistossa ylläpidettiin samoin kuin aikaisemminkin alluista päivystystä, ja sen välityksellä hankittiin sairaudentapausten sattua kohteihin lääkäri vuonna 1927 1 201 tapauksessa, vuonna 1928 1 493 tapauksessa ja vuonna 1929 2 674 tapauksessa. Lääkäreille suoritettiin korvausta kaupungin varoista vuonna 1927 372 tapauksessa, vuonna 1928 425 tapauksessa ja vuonna 1929 841 tapauksessa. Yleisö on siis vuosi vuodelta yhä suuremmassa määrin ruvennut käyttämään hyväkseen toimiston välitystä. Samassa suhteessa on lisääntynyt niiden tapausten luku, joissa kaupunki on joutunut maksamaan lääkärin palkkion.

Vuonna 1927 anoi kolmelta kaupungissa toimivaa lääkäriä, että se palkkion takauksena, jonka kaupunki sitoutuu maksamaan toimiston välittämille lääkäreille, korotettaisiin ainakin 50 markaksi päivällä suoritetulta käynniltä ja 100 markaksi yökänniltä. Kaupunginvaltuusto päätti terveydenhoitolautakunnan esityksestä, että korvaus on oleva 1928 vuoden alusta lukien 40 markkaa päivällä ja 80 markkaa yöllä suoritetusta käynnistä.

Kaupunginlääkärit. Toinen kaupunginlääkäri H. Råbergh, joka tammikuun 26 p:nä 1929 täytti 65 vuotta, pyysi eroa virastaan sanotusta päivästä lukien, minkä johdosta terveydenhoitolautakunta myönsi hänelle virkavapautta korkeintaan kahdeksi kuukaudeksi helmikuun 1 p:stä lukien ja määräsi lääketieteellislahti V. Toppeliuksen virkaa hoitamaan. Seuraavan maaliskuun 14 p:nä valtioneuvosto myönsi tohtori Råberghille eron toisen kaupunginlääkäri virasta.

Ensimmäisen kaupunginlääkäri aloitteesta terveydenhoitolautakunta päätti anoa, ettei toisen kaupunginlääkäri virkaa toistaiseksi vakinaisesti täytettäisi, koska virkaa koskeva johtosääntö oli vanhentunut ja pidettiin sopivana viran avoinna ollessa laatia uusi johtosääntö jonka mukaan toinen kaupunginlääkäri pääasiallisesti tulisi toimimaan mielitautien alalla. Kun tällaisen muutoksen aikaansaaminen lähitulevaisuudessa katsottiin vaikeaksi, terveydenhoitolautakunta päätti kääntyä poliisimestarin puoleen pyytäen häneltä sen suuntaisia toimenpiteitä, että, mikäli mahdollista, poliisilääkäriin ohjesääntöön otettaisiin sellainen kohta, jonka nojalla työ poliisilaitoksella sopivalla tavalla jaettaisiin toisen kaupunginlääkäriin ja poliisilääkäriin kesken.

Senjälkeen kuin suostumus tähän oli saatu terveydenhoitolautakunta julisti toisen kaupunginlääkäri viransijaisuuden haettavaksi.

Auelääkärit. Helmikuun 9 p:nä 1927 valittiin Pasilan ja Käpylän auelääkäriksi lääketieteellislahti R. Forsius. Sen johdosta, että Sörnäisten auelääkäri H. Sundelius helmikuun 9 p:nä 1927 valittiin kaupungin ruotsalaisten kansakoulujen koululääkäriksi sekä pohjoisen alueen auelääkäri V. Leontjeff korkean iän vuoksi otti eron virastaan huhtikuun 1 p:nä 1927, kaupunginvaltuusto päätti terveydenhoitolautakunnan esityksestä: että Kallion auelääkäri virka lakkautetaan huhtikuun 1 p:stä lukien;

Å hälsövardsnämndens byrå upprätthölls liksom tidigare ständig dejourering och genom dess förmedling anskaffades läkare vid inträffade sjukdomsfall i hemmen, i 1 201 fall år 1927, i 1 493 fall år 1928 och i 2 674 fall år 1929. Åt läkare erlades ersättning av stadens medel i 372 fall år 1927, i 425 fall år 1928 och i 841 fall år 1929. Allmänheten har således år för år i allt större utsträckning börjat använda sig av byråns förmedling. I samma proportion ha de fall ökats, i vilka staden fått lov att betala läkararvodet.

År 1927 hemställde tretton läkare, som utöva praktik i staden, att det garantiarvode staden förbinder sig att betala åt genom byråns förmedling tillkallade läkare måtte höjas till åtminstone 50 mark för besök om dagen och till 100 mark för nattbesök. Stadsfullmäktige beslöto på framställning av hälsövardsnämnden, att ersättningen skulle från början av år 1928 utgå med 40 mark för besök på dagen och 80 mark för besök på natten.

Stadsläkarna. Andra stadsläkaren H. Råbergh, som den 26 januari 1929 fyllde 65 år, anhöll om avsked från sin tjänst, räknat från nämnda dag, med anledning varav hälsövardsnämnden beviljade honom tjänstledighet för högst två månader från den 1 februari och förordnade medicinelicentiaten V. Toppelius att sköta tjänsten. Den 14 påföljande mars beviljade statsrådet doktorn Råbergh avsked från andra stadsläkartjänsten.

På initiativ av första stadsläkaren beslöt hälsövardsnämnden införskaffa begivande till att andra stadsläkartjänsten tillsvärdare icke skulle ordinariter besättas, emedan den för befattningen gällande instruktionen var föråldrad och det ansågs lämpligt att, medan tjänsten var ledig, utarbeta en ny instruktion i syfte, att andra stadsläkaren i främsta rummet komme att befatta sig med sinnessjukdomar. Då en dylik reform ansågs svår att genomföra inom den närmaste framtiden, beslöt hälsövardsnämnden vända sig till polismästaren med en anhållan om vidtagande av åtgärd därhän, att så vitt möjligt i instruktionen för polisläkaren måtte inryckas ett moment, på grund varav arbetet å polisinsättningen på ett lämpligt sätt skulle fördelas mellan andra stadsläkaren och polisläkaren.

Så snart begivande härtill erhållits, anlog hälsövardsnämnden vikariatet för andra stadsläkartjänsten ledigt att ansökas.

Distriktsläkarna. Den 9 februari 1927 utsågs medicinelicentiaten R. Forsius till distriktsläkare i Kottby och Fredriksberg. Emedan distriktsläkaren i Sörnäs H. Sundelius den 9 februari 1927 utsågs till skolläkare vid stadens svenskspråkiga folkskolor samt distriktsläkaren i norra distriktet V. Leontjeff på grund av hög ålder erhöill avsked den 1 april 1927, beslöto stadsfullmäktige på framställning av hälsövardsnämnden: att distriktsläkartjänsten i Berghäll skulle indragas från den 1 april; att distriktsläkaren i

että Kallion aluelääkäri L. Wetterstrand sanotusta ajankohdasta lukien siirretään pohjoisen alueen aluelääkärin virkaan; että Kallion alueen lounaisosa liitetään pohjoiseen aluelääkäripiiriin sekä alueen muu osa Sörnäisten alueeseen; että raja pohjoisen alueen ja Sörnäisten alueen välillä tulee kulkemaan Pohjoissatamasta tehdaskorttelin n:o 292:n pohjoispuolitse pitkin Haapaniemenkujaa, Viidettä linjaa ja Itäistä Papinkatua Kallion kirkon eteläpuolitse ja edelleen Neljättä linjaa, Castrénin- ja Kirstinkatuja pitkin Helsinginkadulle ja edelleen pitkin entistä rajaa rautatielinjaan asti; että pohjoisen alueen aluelääkärin tulee asua Pitkäsillan pohjoispuolella. Sörnäisten uudelleen järjestetyn alueen aluelääkäriksi valittiin maaliskuun 21 p:nä 1927 lääketieteellisensiaatti R. Lagus.

Aluelääkäri G. Björkqvistin kuoleman johdosta avoimeksi tulleeseen Hermannin aluelääkärin virkaan valittiin maaliskuun 23 p:nä 1928 lääketieteellisensiaatti H. R. Roos, jolle kuitenkin myönnettiin virkavapautta seuraavan toukokuun 1 p:ään, ja tällöin toimi hänen viransijaisenaan tohtori R. Lundsten. Sen johdosta, että tohtori R. Forsius toimiessaan sekä Käpylän aluelääkärinä että terveystoimiston apulaislääkärinä oli nostanut ikäkorotukset kummastakin toimesta, rahatoimikamari pyysi terveydenhoitolautakunnan selitystä, ja lautakunta ehdotti, ettei tohtori Forsiusta veloitettaisi maksamaan takaisin nostamiaan ikäkorotuksia. Koskei kumpaakaan tointa voitu pitää päävirkana sekä huomioonottaen tohtori Forsiuksen pitkäaikaisen nuhteettoman palveluksen, rahatoimikamari ilmoitti toukokuun 15 p:nä 1928 ettei asia antanut sen puolelta aihetta toimenpiteisiin.

Maaliskuun 13 p:nä 1929 maaherra vahvisti valtuuston lokakuun 17 p:nä 1928 tekemän päätöksen, jolla aluelääkärin johtosäännön 2 §:n 1 kohta muutettiin näin kuuluvaksi: »Aluelääkärin virkaa täytettäessä tulee maistraatin julistaa virka kolmenkymmenen päivän kuluessa kuuluttamisesta laillistettujen suomalaisten lääkärin haettavaksi. Hakemusasiakirjoihin on liitettävä asianmukainen selvitys hakijan pätevydestä.»

Eteläisen alueen aluelääkäri, tri O. F. Hästesko, joka toukok. 27 p:nä 1928 täytti 65 vuotta, sai oikeuden pysyä virassaan tämän jälkeen vielä yhden vuoden. Sen kuluttua hänet määrättiin virkaatekevänä hoitamaan sanottua tointa kunnes se vakinaisesti täytettiin. Viran vakinaiseksi hoitajaksi valittiin sittemmin lokakuun 1 p:stä 1929 lukien tohtori E. Sillman.

Koululääkärit. Terveystoimikamari valitsi tohtori E. Alhon kolmivuotiskaudeksi 1927—29 puheenjohtajaksi, syyskuun 9 p:nä 1926 vahvistetun kaupungin kansakoulujen terveydenhoito-ohjesäännön 4 §:n edellyttämiin lääkärieneuvotteluihin.

Kunnallinen hammaspoliklinikka. Lautakunta vahvisti kunnallisen hammaspoliklinikan työjärjestyksen 1927 vuoden alusta lähtien seuraavaksi: Kansakoulujen alempien luokkien oppilaiden ja lastentarhojen lasten järjestelmällistä hampaiden hoitoa varten pidetään klinikka

Berghäll L. Wetterstrand från nämnda tidpunkt skulle förflyttas till distriktsläkartjänsten i norra distriktet; att sydvästra delen av Berghälls distrikt skulle överföras till norra distriktsläkartidriktet samt resten av distriktet till Sörnäs distrikt; att gränsen mellan det norra distriktet och Sörnäs distrikt skulle gå från norra hamnen norr om fabrikskvarteret n:o 292 längs Aspnsgränden, Femte linjen och Östra Prästgatan, söder om Berghälls kyrka och vidare längs Fjärde linjen, Castréns- och Kristinegatorna till Helsingegatan samt längs den gamla gränsen ända till järnvägslinjen; att distriktsläkaren i norra distriktet skulle vara bosatt norr om Långa bron. Till distriktsläkare i Sörnäs omorganiserade distrikt utsågs den 21 mars 1927 medicinelicentiaten R. Lagus.

Till den genom distriktsläkaren G. Björkqvists död ledigblivna distriktsläkartjänsten i Hermanstad valdes den 23 mars 1928 medicinelicentiaten H. R. Roos, som emellertid beviljades tjänstledighet till den 1 nästföljande maj, varvid doktor R. Lundsten bestred vikariatet. Emedan doktor R. Forsius uppburit ålderstillägg i egenskap av såväl distriktsläkare i Kottby som sanitetsbyråns assistentläkare, begärde drätselkammaren hälsovårdsnämndens förklaring. Nämnden föreslog, att doktor Forsius icke måtte åläggas att återbetala de uppburna ålderstilläggen. Emedan ingendera befattningen kunde anses vara huvudtjänst, samt med beaktande av doktor Forsius långvariga oförvitliga tjänstgöring, meddelade drätselkammaren den 15 maj 1928, att saken icke gav anledning till någon åtgärd från dess sida.

Den 13 mars 1929 stadfäste landshövdingen stadsfullmäktiges beslut av den 17 oktober 1928, varigenom § 2 mom. 1 av instruktion för distriktsläkarna fick följande ändrade lydelse: »Då distriktsläkartjänst skall besättas, äger magistraten anslå tjänsten ledig att inom trettio dagar efter kungörandet av legitimerade finska läkare ansökas. Till ansökningshandlingarna skall fogas behörig utredning rörande sökandens kompetens för tjänsten.»

Distriktsläkaren i södra distriktet O. F. Hästesko, som den 27 maj 1928 fyllde 65 år, berättigades kvarstå i sin tjänst ett år efter sagda dag. Sedan denna tid utgått, förordnades han att såsom tjänstförrättande handhava nämnda befattning, tills den ordinariter besatts. Till ordinarie innehavare av tjänsten utsågs sedermera från den 1 oktober 1929 doktorn E. Sillman.

Skolläkarna. Hälsovårdsnämnden utsåg doktorn E. Alho för treårsperioden 1927—29 till ordförande vid de läkar-konferenser, som förutsättas i § 4 av reglementet för hälsovården i stadens folkskolor av den 9 september 1926.

Kommunala tandpolikliniken. Nämnden fastställde en arbetsordning för kommunala tandpolikliniken gällande från början av år 1927 och av följande innehåll: För systematisk tandvård bland eleverna i folkskolornas lägre klasser och barnen i barnträdgårdarna hålles kliniken öppen alla

avoinna kaikkina arkipäivinä klo 9—11.30 ja 12.30—15 ja poliklinillistä hoitoa varten klo 15—16 maanantaisin, tiistaisin ja perjantaisin. Potilaiden luku rajoitetaan 20:ksi vastaanottoa kohti. Kesäkuukausina vastaanotetaan lastenkotien hoidokkeja maanantaisin, tiistaisin, torstaisin ja perjantaisin klo 15—16.

Lastensuojelulautakunnan ehdotuksen johdosta, että Laurinkatu 1:n vastaanottokodin hoidokkien hampaat laitettaisiin kuntoon ennenkuin heidät lähetetään maalle yksityishoitoon tai maalla sijaitseviin lastenhuoltolaitoksiin, lautakunta ilmoitti hammasklinikan johtajalle suostuneensa tähän anomukseen sekä huomautti samalla, että vastaanottoaikaa poliklinikalla voitaisiin pidentää puolella tunnilla. Tämän yhteydessä lautakunta päätti tehdä valtuustolle esityksen työvoiman lisäämisestä hammasklinikalla mikäli mahdollista jo syyskuun alusta 1927. Kaupunginvaltuusto ei kuitenkaan suostunut hammasklinikan laajentamiseen keskellä vuotta ja palautti asian rahatoimikamariin. Johtaja laati sittemmin hammasklinikan laajennussuunnitelman, jonka jälkeen lautakunta syyskuun 29 p:nä 1927 teki rahatoimikamarille asiasta esityksen, jossa se teki selkoa hammaspoliklinikan silloisesta toiminnasta ja esitti vastaisen toiminnan suuntaviivat. Terveystoimintalautakunnan suunnitelman mukaan pitäisi kansakouluoppilaiden hammashoito järjestää seuraavasti:

Syksyllä 1927 annettaisiin järjestelmällistä hammashoitoa kaikille sinä syksynä sisäänkirjoitetuille uusille oppilaille sekä, mikäli aikaa riittäisi, osalle lastentarhojen lapsista, jota vastoin vanhempien vuosiluokkien oppilaat saisivat tyytyä poliklinilliseen hoitoon. Vuodesta 1928 otettaisiin hammaspoliklinikkaan kolmas assistentti kuuden tunnin työpäivän tai mieluummin, jos sopivia hammaslääkäreitä saadaan, kaksi hammaslääkärinä kolmen tunnin työpäivän kumpikin, ja johtajan konttorihuone sisustettaisiin työhuoneeksi (leikkaushuoneeksi). Sitäpaitsi olisi otettava ylimääräinen hammaslääkäri poliklinilliseksi vastaanottoajaksi, jolloin johtajan työpaikka on vapaana, koskei hänen tarvitse ottaa osaa poliklinilliseen hammashoitoon. Täten lisätyin voimin tulisi hammaspoliklinikka toimeen pari vuotta eteenpäin, koska, kuten tunnettua, yksi hammaslääkäri ehtii järjestelmällisesti hoitaa noin 1 000 lasta vuodessa. Keväällä 1928 tarkastettaisiin kaikki kansakoulujen toisluokkalaiset uudelleen ja hoidettaisiin järjestelmällisesti. Tällöin pitäisi myös ehtiä hoitaa lastentarhojen ja lastensuojelulautakunnan lapset. Lisämällä hammaslääkärien lukua 2:sta 4:ään poliklinillillä ajalla lienee tämänkaltaisen hoidon tarve täysin tyydytetty.

Terveystoimintalautakunnan mielestä ei ollut syytä laajentaa Kaisaniemenkadun varrella olevaa hammasklinikkaa, ei ainakaan suuremmassa määrässä, vaan mieluummin, ottaen huomioon pitkät matkat, olisi koetettava saada joihinkin syrjäisiin kansakouluihin, esim. Etu-Töölöön ja Hermanniin pieniä klinikkoja, joihin otettaisiin ham-

vardagar kl. 9—11.30 och 12.30—15 och för poliklinisk vård kl. 15—16 måndagar, tisdagar och fredagar. Patienternas antal begränsas till 20 per mottagning. Under sommar-månaderna är mottagning för barnhjemmens interner anordnad måndagar, tisdagar, torsdagar och fredagar kl. 15—16.

Med anledning av barnskyddsnämndens förslag, att in-ternerna i upptagningshemmet vid Skepparegatan 1 skulle få sina tänder omskötta innan de skickades till privatperso-ner på landet eller till barnavårdsanstalter på landsbygden, meddelade nämnden tandklinikens föreståndare, att den bifallit denna anhållan och påpekade samtidigt, att mot-tagningstiden på polikliniken kunde förlängas med en halv timme. I samband härmed beslöt nämnden göra en fram-ställning hos fullmäktige om ökande av arbetskrafterna vid tandklinik, så vitt möjligt redan från början av september 1927. Stadsfullmäktige gingo likväl icke in på en utvidg-ning av tandklinikens mitt i året och återförvisade ärendet till drätselkammaren. Föreståndaren utarbetade sedermera en plan till utvidgning av tandklinik, varefter nämnden den 29 september 1927 gjorde en framställning i saken hos drätselkammaren, vari den gjorde reda för tandpoli-klini-kens dåvarande verksamhet och framlade riktlinjer för den framtida verksamheten. Enligt hälsovårdsnämndens plan borde vården av folkskolelevernas tänder anordnas på följande sätt:

Hösten 1927 skulle systematisk tandvård givas åt alla samma höst inskrivna nya elever samt, så vitt tiden medgav, åt en del av barnen i barnträdgårdarna, varemot eleverna i de äldre årsklasserna skulle få nöja sig med poliklinisk vård. Från och med år 1928 skulle vid tand-klini-ken anställas en tredje assistent med sex timmars arbetsdag eller hellre, om lämpliga tandläkare kunna fås, två tandläkare med tre timmars arbetsdag vardera, varjämte föreståndarens rum skulle inredas till arbetsrum (opera-tionsrum). Dessutom borde en extra tandläkare anställas för den polikliniska mottagningstiden, då föreståndarens arbetsplats är ledig, emedan han icke behöver taga del i den polikliniska tandvården. Med sålunda ökade arbets-krafter skulle tandpolikliniken komma till rätta ett par år framåt, då såsom känt en tandläkare hinner systematiskt sköta omkring 1 000 barn i året. Våren 1928 skulle samt-liga andraklassister i folkskolorna ånyo undersökas och systematiskt behandlas. Då borde man även hinna sköta om barnträdgårdarnas och barnskyddsnämndens barn. Genom att öka tandläkarnas antal från 2 till 4 under polikliniktiderna borde behovet av dylik vård kunna fullt tillfredsställas.

Enligt hälsovårdsnämndens åsikt var det icke skäl att utvidga tandklinikens vid Kajsaniemigatan, åtminstone icke i högre grad, utan man borde hellre, med beaktande av de långa avstånden, försöka få till stånd små kliniker vid några avlägset belägna folkskolor, t. ex. i främre Töölö och Her-manstad. Vid envar av dessa skulle en tandläkare anställas

maslääkäri kuhunkin, ja antaa näissä hoitoa asianomaisen koulun sekä lähistöllä olevien koulujen ja lastentarhojen lapsille. Terveystoimintalautakunta ei siis voinut kannattaa tohtori A. Aspelundin laajennusehdotusta, varsinkin siitä syystä että se tuottaisi noin 410,000 markan vuotuisen lisämenon, jota paitsi syntyisi lisämenoja hammaslääkäritarpeiden hankinnasta 150,000 markkaa sekä silmä- ja korvapoliiklinikkojen huoneistojen y. m. hankinnasta n. 140,000 markkaa.

Tämän mukaisesti terveydenhoitolautakunta ehdotti 1928 vuoden menoarvioon otettavaksi kunnallisen hammaspoliiklinikan laajentamista varten 91,220 markkaa sekä huomautti, ettei silmä- ja korvapoliiklinikkojen muuttaminen toiseen paikkaan tulisi kysymykseen, jos lautakunnan ehdotus hyväksytään, koska siihen sisältyvä laajennus voitiin toimeenpanna hammasklinikan silloisessa huoneistossa. Kaupunginvaltuusto sittemmin hyväksyi terveydenhoitolautakunnan laajennussuunnitelman toimeenpantavaksi 1928 vuoden alusta lukien ja päätti perustaa kaksi avustavan assistentin virkaa, joiden päivittäinen työaika on 3 tuntia, sekä yhden ylimääräisen assistenttinviran poliiklinillista hoitoa varten. Terveystoimintalautakunta täyttää virat kolmeksi vuodeksi kerrallaan.

Sen johdosta, että se kolmivuotiskausi, joksi hammaspoliiklinikan apulaislääkärit valittiin, päättyi toukokuun 1 p:nä 1928, julistettiin sanotut virat haettaviksi. Sittemmin valittiin niihin kolmeksi vuodeksi eteenpäin virkain entiset hoitajat nimittäin ensimmäiseksi apulaislääkäriksi rouva W. Cederberg ja toiseksi apulaislääkäriksi hammaslääkäri Hj. Laurent. Hammaspoliiklinikan johtajaksi, viran entisen hoitajan tohtori A. Aspelundin saatua omasta pyynnöstään virkaeron, nimitettiin elokuun 1 p:stä 1928 lukien hammaslääkäri T. H. J. Ekman. Lautakunnan esityksestä valtuusto päätti vuonna 1928 perustaa hammaspoliiklinikkaan 3 palkkaluokkaan kuuluvan konttoriapulaisen toimen 1929 vuoden alusta lukien. Vasta perustettuihin hammaspoliiklinikan assistenttilääkäriin virkoihin otti lautakunta syyskuun 1 p:nä 1928 hammaslääkärit A. Bröcker-Vuorisen, A. B. Canthin ja A. Hjelmmannin.

Käsitellessään Käpylään rakennettavan kansakoulutalon piirustuksia koskevaa kysymystä kaupunginvaltuusto päätti kehoittaa yleisten töiden hallitusta yksissä neuvoin terveydenhoitolautakunnan ja suomenkielisten kansakoulujen johtokunnan kanssa muuttamaan piirustuksia siten, että koulurakennuksessa varattaisiin tilaa oppilaiden hammashoitoa varten. Terveystoimintalautakunta valitsi edustajakseen näihin neuvotteluihin ensimmäisen kaupunginlääkäriin. Yhteistä kokousta ei kuitenkaan pidetty, vaan ehdotti ensimmäinen kaupunginlääkäri kaupunginarkkitehdille, että toinen veistohuone jaettaisiin kahtia ja toinen näistä osista varattaisiin kysymyksessä olevaan tarkoitukseen ja huoneeseen tehtäisiin ovi suoraan ulkoa. Kyseellinen koulutalo rakennettiin kuitenkin aikaisempien piirustusten mukaisesti. Tämän johdosta ja kun koulun johtaja vielä vastusti ehdotusta koetettiin hankkia muualta sopiva huoneisto tällaista

och barnen i respektive skola samt närbelägna skolor och barnträdgårdar behandlas. Hälsovårdsnämnden kunde således icke understödja doktor A. Aspelunds förslag till utvidning, i synnerhet då detta komme att medföra en årlig merutgift om c. 410 000 mark, varförutom anskaffningen av tandläkarutensilier skulle medföra en ökad utgift om 150 000 mark samt anskaffningen av lokaler m. m. för ögon- och öronklinikerna c. 140 000 mark.

I överensstämmelse härmed föreslog hälsovårdsnämnden, att i budgeten för år 1928 måtte upptagas 91 220 mark för utvidning av kommunala tandpoliikliniken samt påpekade, att flyttningen av ögon- och öronklinikerna till ett annat ställe icke kom i fråga, om nämndens förslag godkändes, emedan den däri ingående utvidningen kunde verkställas inom tandkliniken dåvarande lokal. Stadsfullmäktige godkände sedermera hälsovårdsnämndens utvidgningsplan att utföras från och med början av år 1928 och beslöto inrätta tvenne biträdande assistenttjänster, för vilka den dagliga arbetstiden är 3 timmar, samt en extra assistenttjänst för poliiklinisk vård. Hälsovårdsnämnden skulle besätta tjänsterna för tre år i gången.

Emedan den treårsperiod, för vilken assistentlärarna vid tandpoliikliniken valts, utgick den 1 maj 1928, lediganslogos nämnda tjänster. Tjänsternas tidigare innehavare, första assistentläraren W. Cederberg och andra assistentläraren Hj. Laurent utsågos ånyo till resp. befattningars innehavare för en tid av tre år. Till föreståndare för tandpoliikliniken utnämndes, efter det tjänstens förra innehavare doktor A. Aspelund på egen begäran beviljats avsked, tandläraren T. H. J. Ekman, räknat från den 1 augusti 1928. På framställning av nämnden beslöto stadsfullmäktige år 1928, att från början av år 1929 vid tandpoliikliniken skulle inrättas en till tredje löneklassen hörande kontorsbiträdestjänst. Till de nyinrättade assistentlärarbefattningarna vid tandpoliikliniken antog nämnden den 1 september 1928 tandlärarna A. Bröcker-Vuorinen, A. B. Canth och A. Hjelmmann.

Vid behandlingen av frågan om ritningarna till den blivande folkskolbyggnaden i Kottby beslöto stadsfullmäktige uppmana styrelsen för stadens allmänna arbeten att i samråd med hälsovårdsnämnden och direktionen för de finskspråkiga folkskolorna ändra ritningarna så, att i skolbyggningen rum skulle reserveras för elevernas tandvård. Hälsovårdsnämnden utsåg första stadsläraren till sin representant vid dessa överläggningar. Något gemensamt sammanträde hölls likväl icke, utan första stadsläraren föreslog endast för stadsarkitekten, att det ena slöjdrummet skulle delas i två delar och den ena av dem reserveras för ifrågavarande ändamål varjämte rummet skulle förses med direkt ingång. Ifrågavarande skolhus uppfördes likväl enligt de tidigare ritningarna. Med anledning härav, och då skolans föreståndare dessutom motsatte sig förslaget, försökte man skaffa lämplig lokal på annat håll för en dylik filialklinik. Föreståndaren för

klinikan haaraosastoa varten. Kallion suomalaisen kansakoulun johtaja suostui siihen, että sanotun koulun piharakennuksen pohjakerros sisustettaisiin hammasklinikaksi, ja lautakunta pyysi otettavaksi tarkoitusta varten määrärahan 1930 vuoden menoarvioon.

Lastensuojelulautakunta moitti sitä että sen alaisista, kaupungin ulkopuolella olevista laitoksista lapset oli kuljetettava Helsinkiin hammasklinikalle hoidettaviksi, ja ehdotti, että laitoksissa olevat lapset hoidettaisiin laitoksilla. Kuultuaan hammasklinikan johtajaa terveydenhoitolautakunta vastasi, että ehdotus oli toteutettavissa sillä edellytyksellä, että lastensuojelulautakunta hankkii tähän tarvittavat rahavarat.

Hammasklinikan johtaja tohtori T. Ekman kävi vuonna 1929 Skandinavian maissa ja Saksassa opintomatalla, jonka jälkeen hän pani toimeen klinikan hoitotavoissa erinäisiä muutoksia. Järjestelmällinen hoito keskitettiin tämän jälkeen pääasiallisesti pysyväisiin hampaisiin kun sen sijaan maitohampaiden hoito käsitti vain sellaiset hampaat, jotka jotenkin olivat haitaksi pureskelulle tai joista voi aiheutua tartunnan vaaraa pysyväisille hampaille. Hopea-amalgamin sijaan tohtori Ekman otti käytäntöön tohtori Roesen kupariamalgamin, joka sekä Köpenhaminassa että monin paikoin Saksassa oli osoittautunut sangen soveliaaksi sekä kestävyytensä että desinfioivan ominaisuutensa vuoksi.

Huoltotoimisto henkisesti sairaita varten. Kaupunginvaltuuston maaliskuun 9 p:nä 1927 perustettavaksi päättämän mielisairasten huoltolan nimeksi terveydenhoitolautakunta antoi »Huoltotoimisto henkisesti sairaita varten». Lääkärin vastaanottoajoiksi määrättiin tiistai ja perjantai klo 18—19 ja sairaanhoitajattaren joka arkipäivä klo 18—19 paitsi lauantaisin. Vuoden 1929 alusta alkaen otti lääkäri vastaan myöskin keskiviikkoina klo 18—19 kaupungin kansa- ja apukoulujen sekä lastentarhain ja kasvatustaitosten oppilaita näiden psykiatrissa tutkimista varten. Toimiston lääkäriksi otettiin tohtori K. Anttinen ja sairaanhoitajattareksi neiti N. Heikel.

Koska toimiston työ kärsi siitä, ettei sillä ollut riittävästi tilaa eikä työrauhaa huoneistossaan Marian sairaalassa, kaupunginvaltuusto myönsi lautakunnan esityksestä vuonna 1928 toimistolle oikeuden käyttää osaa kunnallisen hammaspoliklinikan huoneistosta klo 17 jälkeen.

Huoltotoimiston johtaja lähetti vuonna 1928 lautakunnalle kirjelmän, jossa hän teki selkoa henkisesti sairaiden perhehoidon järjestelyssä esiintyvistä hankaluuksista ja ehdotti, että puheena oleville sairaille perustettaisiin keskus-koti, johon tarkoitukseen olisi osoitettava 100,000 markkaa. Koska tohtori Anttisen kirjelmässä ei ehdotettu tarkoitukseen sopivaa huoneistoa, päätti lautakunta esittää kaupunginvaltuustolle, että 1929 vuoden menoarviossa varattaisiin 100,000 markkaa käytettäväksi lautakunnan myöhemmin tekemän seikkaperäisen ehdotuksen mukaan keskus-kodin perustamiseen. Sittemmin lähetti lautakunta valtuustolle tohtori Anttisen laatiman seikkaperäisen ehdo-

Berghälls finska folkskola biföll till att bottenväningen i en gårdsbyggnad vid nämnda skola inreddes till tandklinik, och nämnden anhöll om anslag för ändamålet i 1930 års budget.

Barnskyddsnämnden beklagade sig över att i densamma underlydande anstalter utanför staden intagna barn måste transporteras till Helsingfors för att behandlas vid tandklinikens och föreslog, att vården av barnen skulle äga rum inom anstalterna. På grund av utlåtande av tandklinikens föreståndare, meddelade nämnden att förslaget kunde förverkligas under förutsättning, att barnskyddsnämnden anskaffade de härför nödiga penningmedlen.

Tandklinikens föreståndare doktorn T. Ekman företog år 1929 en studieresa till Skandinavien och Tyskland, varefter han genomförde vissa förändringar i klinikens behandlingsmetoder. Hädanefter koncentrerades den systematiska behandlingen huvudsakligen på de permanenta tänderna, medan däremot vården av mjölkttänderna omfattade endast sådana tänder, som på något sätt gjorde förfång vid tuggningen eller som kunde föranleda smitta för de permanenta tänderna. I stället för silveramalgam tog doktor Ekman i bruk doktor Roeses kopparamalgam, som såväl i Köpenhamn som mångenstädes i Tyskland visat sig synnerligen lämpligt både i avseende å sin hållbarhet och å sina desinficerande egenskaper.

Hjälpbyrån för psykiskt sjuka. Den 9 mars 1927 fattade Stadsfullmäktige beslut om grundandet av en vårdanstalt för sinnessjuka, vilken hälsovårdsnämnden gav namnet »Hjälpbyrån för psykiskt sjuka». Läkarnas mottagningstider bestämdes till tisdagar och fredagar kl. 18—19 och sjuksköterskans till varje vardag kl. 18—19 utom lördagar. Från början av år 1929 tog läkaren emot även onsdagar kl. 18—19 i och för psykiatriska undersökningar av elever i stadens folk- och hjälpskolor samt barnträdgårdar och uppfostningsanstalter. Till byråns läkare antogs doktor E. Anttinen och såsom sjuksköterska fröken N. Heikel.

Emedan byråns arbete led av att den icke hade tillräckligt utrymme eller arbetsro i dess lokal i Maria sjukhus, berättigade stadsfullmäktige på framställning av nämnden år 1928 byrån att efter kl. 17 använda en del av kommunala tandpoliklinikens lokal.

Hjälpbyråns föreståndare avlät år 1928 till nämnden en skrivelse, i vilken han redogjorde för de svårigheter, som yppade sig vid anordnandet av familjevård för psykiskt sjuka. Han föreslog, att för ifrågavarande sjuka måtte grundas ett centralhem, för vilket ändamål borde anvisas 100 000 mark. Då i doktor Anttinen's skrivelse icke någon lämplig lokal föreslogs, beslöt nämnden göra en framställning hos stadsfullmäktige om att i budgeten för år 1929 måtte reserveras 100 000 mark att användas för ett centralhem enligt av nämnden senare uppgjort detaljerat förslag. Sedermera insände nämnden ett av doktorn Anttinen uppgjort detaljerat förslag angående inrättandet

tuksen keskuskodin perustamisesta Leppävaaran aseman läheisyyteen. Valtuusto hyväksyi ehdotuksen ja myönsi tarvittavat varat, minkä jälkeen keskuskoti aloitti toimintansa kesäkuun 1 p:nä 1929.

Kun kaupungin mielisairaoissa vallitseva tilanpuute aiheutti vaikeaa tungosta poliisilaitoksen suojeluosaston vastaanottolaitoksessa, terveydenhoitolautakunta teki lokaan 31 p:nä 1929 rahatoimikamarille esityksen, että seuraavan vuoden menoarvioon otettaisiin määräraha sanotun vastaanottolaitoksen laajentamiseksi. Laajennus kävisi lautakunnan mielestä parhaiten päinsä siten, että sen pihanpuoleisen rakennuksen päälle, jossa suojeluosaston käytettävissä olevat sekä sairaiden että pidätettyjen kopit sijaitsevat, rakennettaisiin kaksi kerrosta, minkä kautta saataisiin sairaille 12 uutta paikkaa sekä henkilökunnalle asuntoja, keittiötä, varastohuoneita y. m.

Tuberkuloosikodit. Tuberkuloosilääkäriin ehdotuksesta vapautettiin tuberkuloosihoitajat asumasta Kotkankadun varrella sijaitsevassa miesten tuberkuloosikodissa sekä myöskin sanotun kodin valvonnasta, mikä tehtävä luovutettiin eräälle poliisikonstaapelille.

Tuberkuloosihuoltotoimisto. Toukokuun 24 p:nä 1928 lautakunta teki kaupunginvaltuustolle keuhkotautisten tiedonantotoimiston ja poliklinikan työvoiman lisäämistä tarkoittavan esityksen ja ehdotti samalla, että toimiston nimi muutettaisiin »Helsingin kaupungin tuberkuloosihuoltotoimistoksi». Kaupunginvaltuusto hyväksyi nämä esitykset kokouksessaan syyskuun 5 p:nä 1928.

Tuberkuloosisairaalan asuinkerroksissa olevista tuberkuloosihuoltotoimiston sairaanhoitajattarien huoneista luovutettiin vuonna 1929 muut paitsi ylihoitajattaren huone toisiin tarkoituksiin. Itse huoltotoimiston huoneista luovutettiin yksi huone röntgenlääkärille.

Ammattientarkastus. Lautakunta luovutti vuonna 1927 talossa n:o 1 Eteläisen Makasiinikadun varrella olevan laboratorin vahtimestarin huoneiston työnvälitystoimistolle ja antoi vahtimestarin asuttavaksi ammattientarkastustoimiston huoneiston. Viimeksi mainitulle toimistolle vuokrattiin uusi huoneisto talossa Eteläranta n:o 12.

Louhintatöiden valvojana toimi 1927 vuoden alkupuolella diplomi-insinööri A. Lindholm, jonka eroamisen jälkeen lautakunta tähän toimeen määräsi kesäkuun 1 p:stä lukien insinööri S. Westerholmin.

Ammattientarkastajalle diplomi-insinööri B. Olinille lautakunta myönsi opiskelumatkaa varten virkavapautta elokuun 15 p:stä 1927 lukien 2 kuukautta, minkä jälkeen valtuusto myönsi vielä 10 kuukautta jatkettua virkavapautta sekä uudelleen tämän kuluttua yhden vuoden. Virkavapausajan kuluttua elokuun 15 p:nä 1929 insinööri Olin pyysi ja sai eron ammattientarkastajan virasta.

Kesäkuun 20 p:nä 1928 lautakunta päätti tehdä kaupunginvaltuustolle esityksen, että louhintatöiden ylimääräinen tarkastajanvirka muodostettaisiin vakinaiseksi ammattientarkastajanviraksi, minkä esityksen valtuusto hy-

av ett centralhem i närheten av Alberga station. Fullmäktige godkände förslaget och beviljade härför nödiga medel, varefter centralhemmet den 1 juni 1929 vidtog med sin verksamhet.

Alldenstund bristen på sjukplatser i stadens sinnessjukhus medförde en svår trängsel å polisnärningens skyddsavdelning beslöt hälsovårdsnämnden den 31 oktober 1929 hos drätselkammaren göra framställning att i budgeten för följande år måtte upptagas ett anslag för utvidgning av nämnda mottagningsstation. Utvidgningen kunde enligt nämndens förmenande bäst ske sålunda, att den mot gården vettande byggnad, i vilken de celler äro belägna, som stå till skyddsavdelningens förfogande såväl för sjuka som för anhållna, skulle tillbyggas med två våningar, varigenom skulle fås 12 nya platser för sjuka samt för personalen bostäder, kök, förrådsrum m. m.

Tuberkuloshemmen. På förslag av tuberkulosläkaren befriades tuberkulosköterskan från skyldigheten att bo i tuberkuloshemmet för män vid Kotkagatan samt från tillsynen över sagda hem, vilken uppgift överläts åt en polis-konstapel.

Tuberkulosdispensären. Den 24 maj 1928 gjorde nämnden en framställning hos stadsfullmäktige i avsikt att få personalen vid upplysningsbyrån och polikliniken för tuberkulösa ökad och föreslog tillika, att byråns namn måtte ändras till »Helsingfors stads tuberkulosdispensär». Stadsfullmäktige godkände dessa framställningar vid sitt sammanträde den 5 september 1928.

Av de i tuberkulosjukhusets bostadsvåning belägna rummen för tuberkulosdispensärens sköterskor upplätos år 1929 alla utom översköterskans rum för andra ändamål. Av själva dispensärens rum överläts ett åt röntgenläkaren.

Yrkesinspektionen. Nämnden överlät år 1927 laboratoriets vaktmästarbostad i gården n:o 1 vid Södra Magasinsgatan åt arbetsförmedlingsbyrån och upplät yrkesinspektionens lokal till bostad åt vaktmästaren. För sistnämnda verks räkning upphyrdes en ny lokal i gården Södra kajen n:o 12.

Såsom inspektör för sprängningsarbetena fungerade i början av år 1927 diplomingenjör A. Lindholm, efter vars avgång nämnden förordnade ingenjören S. Westerholm till denna befattning räknat från den 1 juni.

Nämnden beviljade yrkesinspektören diplomingenjör B. Olin tjänstledighet för studieresa från den 15 augusti 1927 på två månader, vilken tjänstledighet av stadsfullmäktige förlängdes först med 10 månader och sedan med ett år. Efter utgången av sin ledighet den 15 augusti 1929 begärde och fick ingenjör Olin avsked från yrkesinspektörsbefattningen.

Den 20 juni 1928 beslöt nämnden hos stadsfullmäktige göra framställning om att extra inspektörstjänsten för sprängningsarbeten måtte ombildas till en ordinarie yrkesinspektörstjänst, en framställning som även av full-

väksyikin, ja tuli päätöksen astua voimaan 1929 vuoden alusta. Virka kuuluu 8 palkkaluokkaan.

Asuntotarkastus. Miespuolisen avustavan asuntotarkastajan toimen tultua avoimeksi sen hoitajan kuoleman kautta valittiin lautakunta toimeen rakennusmestari A. Johanssonin huhtikuun 1 p:stä 1928 lukien.

Terveydenhoidontarkastaja. V. t. terveydenhoidontarkastaja G. Schwanck nimitettiin syyskuun 4 p:nä 1929 viran vakinaiseksi haltijaksi ja hänelle myönnettiin oikeus ikäkorotuksiin nähden lukea hyväkseen se aika, minkä hän oli toiminut virkaatekevänä.

Kaitsijat. Kaitsija H. Laurellille myönnettiin sairauden takia ero maaliskuun 1 p:stä 1928 lukien ja hänen tilalleen otettiin seuraavan toukokuun 1 p:stä lukien toimiston päivistäjä M. Snellman.

Ylikaitsija A. Johanssonille, joka vuodesta 1897 oli ollut kaupungin palveluksessa, myönnettiin ero virasta syyskuun 1 p:nä 1929 ja lautakunta esitti samalla lääkintöhallitukselle pyynnön, että tämä tekisi asianomaiseen paikkaan esityksen, että ylikaitsija Johanssonille tunnustukseksi hänen pitkäaikaisesta nuhteettomasta toiminnastaan annettaisiin Suomen Valkoisen Ruusun kunniamerkki. Ylikaitsijaksi valittiin sittemmin kaitsija W. Meriläinen seuraavan lokakuun 1 p:stä lukien. Täten avoimeksi tulleen kaitsijan virkaan siirrettiin ylidesinfioitsija G. Åhlgren.

Desinfioitsijat. Ylidesinfioitsija G. Åhlgrenin siirrettyä kaitsijan toimeen hänen tilalleen valittiin ylidesinfioitsijaksi rouva M. Snellman joulukuun 1 p:stä 1929 lukien.

Koska desinfioimistoiminta vuosi vuodelta yhä kasvoi, perustettiin yksi uusi desinfioitsijan virka tammikuun 1 p:stä 1929 lukien. Tähän virkaan valittiin sairaanhoitajatar S. Holm. Desinfioitsija M. Kuhlbackille myönnettiin hänen korkean ikänsä vuoksi pyytämänsä virkaero tammikuun 1 p:stä 1929 lukien ja hänen tilalleen valittiin herra S. Tallqvist.

Satamakaitsijan virka. Kesäkuun 20 p:nä 1928 terveydenhoitolausakunta lähetti kaupunginvaltuustolle kirjelmän, jossa se esitti, että kaupungin satamain terveydellinen valvonta jo pidemmän ajan on ollut tarpeen vaatima. Elintarpeiden kuormaus- ja purkaustöissä on havaittu terveydellisiä puutteellisuuksia. Laivoissa, jotka tulevat kotimaan satamista tai Virosta, on usein tavattu savustettua lihaa, jota on koetettu myydä, vaikkei sitä ole lihan tarkastamolla tarkastettu. Ulkomailta saapuu myös huomattavat määrät lumppuja ja vuotia, joiden tuonnille sisäasiainministeriön asettamien ehtojen valvonta kuuluu terveydenhoitoviranomaisille. Melkein kaikissa ulkomaisissa satamissa onkin erityiset satamaterveyspoliisit, joiden tehtävänä on käydä jokaisessa saapuneessa laivassa ottamassa selkoa miehistön terveydentilasta ja antamassa neuvoja esim. siitä missä sairashoitoa saadaan ja neuvomassa miehistöä välttämään tartunnan vaaraa kaupungissa. Satamaterveyspoliisit ovat tavallisesti entisiä merimiehiä, mieluummin perämiehiä, jotka omaavat tarpeelli-

mächtige godkändes och skulle beslutet träda i kraft från början av år 1929. Tjänsten hör till 8 löneklassen.

Bostadsinspektionen. Sedan den manliga biträdande bostadsinspektörstjänsten genom dess innehavares död blivit ledig, utsåg nämnden byggmästaren A. Johansson till innehavare av befattningen, räknat från den 1 april 1928.

Hälsovårdsinspektören. T. f. hälsovårdsinspektören G. Schwanck utnämndes den 4 september 1929 till tjänstens ordinarie innehavare, och beviljades honom rätt att i avseende å ålderstillägg räkna sig till godo den tid han varit tjänstförrättande.

Tillsyningsmännen. Tillsyningsmannen H. Laurell beviljades på grund av sjukdom avsked från den 1 mars 1928 och i hennes ställe antogs från den 1 påföljande maj byråns dejour M. Snellman.

Övertillsyningsmannen A. Johansson, som sedan år 1897 varit i stadens tjänst, beviljades avsked den 1 september 1929 och nämnden riktade samtidigt till medicinalstyrelsen en anhållan om att denna måtte hos vederbörande göra framställning därom, att övertillsyningsmannen Johansson, såsom erkänsla för hans långvariga oförvitliga verksamhet, måtte tilldelas hederstecknet av Finlands Vita Ros. Till övertillsyningsman valdes sedermera tillsyningsmannen W. Meriläinen, räknat från den 1 påföljande oktober. Till den sålunda ledigblivna tillsyningsmanstjänsten förflyttades överdesinfektören G. Åhlgren.

Desinfektörerna. Sedan överdesinfektören G. Åhlgren förflyttats till en tillsyningsmansbefattning, utsågs till överdesinfektör i hans ställe fru M. Snellman, räknat från den 1 december 1929.

Emedan desinfektionsverksamheten är för år tilltagit, inrättades en ny desinfektörstjänst från den 1 januari 1929. Till denna tjänst utsågs sjuksköterskan S. Holm. Desinfektören M. Kuhlback beviljades på grund av uppnådd hög ålder på begäran avsked från den 1 januari 1929 och i hennes ställe utsågs herr S. Tallqvist.

Hamntillsyningsmannabefattning. Den 20 juni 1928 avlät hälsovårdsnämnden till stadsfullmäktige en skrivelse, vari den framhöll, att en sanitär övervakning av stadens hamnar redan en längre tid varit av behovet påkallad. Vid lastningen och lossningen av livsmedel ha hygieniska bristfälligheter iakttagits. Ombord å fartyg, som kommit från inhemska hamnar eller från Estland, ha ofta anträffats rökt kött, som man försökt sälja, ehuru det icke undersökts å köttkontrollstationen. Från utlandet anlända även ansemliga mängder lump och hudar, och det ankommer å hälsovårdsmyndigheterna att övervaka, att de av inrikesministeriet för deras import uppställda villkoren efterkommas. I nästan alla utländska hamnar finnas också sundhetspoliser för hamnarna, vilka ha till uppgift att gå ombord på varje ankommande fartyg och taga reda på besättningens hälsotillstånd och giva råd t. ex. om var sjukvård kan erhållas samt upplysa manskapet om, huru de skola undvika smittfara i staden. Sundhetspoliserna för hamnarna utgöras vanligen av för detta sjöman, helst styrmän, vilka

sen kielitaidon ja joiden tulee esiintyä merimiesten ystävinä. Meillä voimassa olevan kauppalaivoja koskevan lain mukaan terveydenhoitolautekunnan velvollisuuksiin kuuluu terveydellisten olojen valvonta Helsingistä kotoisin olevilla laivoilla. Lautakunnan esityksen mukaisesti kaupunginvaltuusto päätti perustaa satamakaitseviran 1929 vuoden alusta lukien. Tähän virkaan valittiin merikapteeni C. W. Bruun.

Terveystoimisto veneeristen tautien vastustamista varten. Terveystoimiston naistarkastajaksi edellisen toimenhaltijan kuoltua valittiin 7 hakijasta neiti M. Pohjonen maaliskuun 1 p:stä 1927 lukien.

Kunnalliset sairaanhoitajattaret. Toukokuun 24 p:nä 1928 lautakunta vahvisti »Helsingin kaupungin kunnan sairaanhoitajattarien johtosäännön» (Ks. Kunnall. asetusok. v. 1928, siv. 12).

Virkamatkat. Palkkakomitean kiertokirjeen johdosta, joka koski ehdotuksen laatimista matkustussäännöksi kaupungin viranpitäjiä varten, ilmoitti lautakunta rahatoimikamarille vuonna 1928:

1) Terveydenhoitolautekunnan alaisista viranpitäjistä seuraavat ovat velvolliset tekemään virkamatkoja kaupungin asioissa, nimittäin ensimmäinen kaupunginlääkäri, terveydenhoidontarkastaja, kaupungineläinlääkäri, eläinlääkintäbakteriologi, tuberkuloosilääkäri, tuberkuloosihuoltotoimiston alilääkäri ja assistentit, huoltotoimistojen sairaanhoitajattaret ja maitolaboratorin kaitsijat;

2) Kaupungineläinlääkärille on virka-asioissa tehdyistä matkoista määrätty 50 markan päiväraha ja matkakulut omalla autolla 3 markkaa kilometriltä; muiden viranpitäjien matkoista suoritettavista korvauksista ei ole mitään määräystä;

3) Terveydenhoitolautekunta on päättänyt esittää, että virkamatkoista suoritettaisiin matkalippujen hinnat II luokassa rautateillä ja I luokassa laivamatkoilla sekä lääkäreille ja eläinlääkäreille 100 markkaa päivärahaa sekä sairaanhoitajattarille ja kaitsijoille 50 markkaa päivärahaa. Alkaisemmin on terveydenhoitolautekunta viime toukokuun 20 p:nä kaupunginvaltuustolle esittänyt, että lihan tarkastamon eläinlääkärien, kaupungineläinlääkärien, ensimmäisen kaupunginlääkärien ja terveydenhoidontarkastajan päiväraha määrättäisiin 100 markaksi.

Tässä yhteydessä lausui terveydenhoitolautekunta toivomuksenaan, että tarkat määräykset laadittaisiin siitä, mistä ajasta lukien korvaus suoritetaan, ja olisi lautakunnan mielestä päiväraha aina suoritettava, jos ainakin osa matkaa tapahtuu varsinaisen virka-ajan ulkopuolella, kuten esim. eläinlääkärien ja maitolaboratorin kaitsijain matkat tapahtuvat joko iltaisin tai varhain aamulla, jolloin lypsy navetoissa toimitetaan.

Palkkakomitean mietinnöstä, joka koskee palvelusehtosäännön muuttamista, sekä ehdotuksesta kaupungin virkasäännöksi, lautakunta antoi lausunnon¹⁾.

¹⁾ Ks. Kaup. valt. pain. asiakirj. n:o 23 v:lta 1929.

besitta nödig språkkunskap och böra uppträda såsom sjömannens vänner. Enligt hos oss gällande lag angående handelsfartyg hör det till hälsovårdsnämndens skyldigheter att övervaka de hygieniska förhållandena å i Helsingfors hemmahörande fartyg. I överensstämmelse med nämndens framställning beslöto stadsfullmäktige inrätta en hamntillsyningsmannabefattning från början av år 1929. Till innehavare av denna tjänst utsågs sjökaptanen C. W. Bruun.

Sanitetsbyrån för motarbetande av de veneriska sjukdomarna. Till inspektris vid sanitetsbyrån utsågs efter den förra befattningshavarens död bland 7 sökande fröken M. Pohjonen, räknat från den 1 mars 1927.

De kommunala sjuksköterskorna. Den 24 maj 1928 fastställde nämnden »Instruktion för Helsingfors stads kommunala sjuksköterskor» (Se Komm. författningssaml. år 1928, sid. 12).

Tjänsteresorna. Med anledning av lönekommitténs cirku-lärskrivelse beträffande uppgörande av förslag till resereglemente för stadens befattningshavare, meddelade nämnden år 1928 drätselkammaren följande:

1) Av de hälsovårdsnämnden underlydande befattningshavarna äro följande skyldiga att i stadens angelägenheter företaga tjänsteresor, nämligen första stadsläkaren, hälsovårdsinspektören, stadsveterinären, veterinärbakteriologen, tuberkulosläkaren, tuberkulosdispensärens underläkare och assistenter, dispensärernas sjuksköterskor och mjölklaboratoriets tillsyningsmän;

2) Stadsveterinären äger å sina tjänsteresor uppbära ett dagtraktamente om 50 mark och resekostnader i egen bil å 3 mark per kilometer; beträffande den ersättning, som skall erläggas för andra befattningshavares tjänsteresor, finnas icke några stadganden;

3) Hälsovårdsnämnden har beslutit föreslå, att för tjänsteresor måtte erläggas biljettpriiset i II klass på järnväg och I klass på ångbåt samt åt läkare och veterinärer 100 mark i dagtraktamente och åt sjuksköterskor och tillsyningsmännen 50 mark i dagtraktamente. Tidigare har hälsovårdsnämnden den 20 sistlidne maj hos stadsfullmäktige gjort framställning om, att dagtraktamentet för veterinärerna vid köttkontrollstationen, stadsveterinären, första stadsläkaren och hälsovårdsinspektören måtte fastställas till 100 mark.

I detta sammanhang uttryckte hälsovårdsnämnden sin förhoppning, att noggranna föreskrifter måtte utarbetas beträffande den tid, för vilken ersättning skall utgå, och borde enligt nämndens förmenande dagtraktamente alltid utbetalas, då åtminstone en del av resan företages utom den egentliga tjänstetiden, såsom t. ex. vid veterinärernas och tillsyningsmännen vid mjölklaboratoriet resor, emedan de äga rum antingen på kvällarna eller tidigt på morgonen, då mjölkningen försiggår i ladugårdarna.

Angående lönekommitténs betänkande om förändring av tjänsteavtalsstadgan samt angående förslaget till tjänstestadga gav nämnden utlåtande¹⁾.

¹⁾ Se Stadsfullm. tryckta handl. n:o 23 år 1929.

B. Tarttuvia tauteja ja sairashoitoa koskevia asioita.

Tuhkarokkotartunta vuonna 1927. Vuosi 1927 oli sikäli poikkeuksellinen, että silloin Helsingissä raivosi erikoisen laajalle levinnyt tuhkarokkoepidemia, joka todennäköisesti oli tullut Vaasan, Turun ja Porin, Hämeen sekä Kuopion lääneistä. Kaikkiaan ilmoitettiin 3 735 henkilöä, jotka olivat saaneet tartunnan kaupungissa, ja 57 maaseudulla sairastunutta. Vertailun vuoksi mainittakoon, että vuonna 1924 ilmoitettiin 111 ja vuonna 1925 5 tuhkarokkotapausta sekä vuonna 1926 vain 1 tapaus. Lautakunta otti yhden ylimääräisen desinfiointisijan maaliskuun ja elokuun 15 p:n väliseksi ajaksi. Sitäpaitsi teki lautakunta sopimuksen sairaanhoitajatarliiton kanssa siitä, että lautakunta takaa liiton sairaanhoitajatarille 10 markkaa jokaiselta lautakunnan välttämältä kotikäynniltä siinä tapauksessa, ettei asianomainen perhe itse kykenisi sanottua maksua suorittamaan. Tämän lisäksi lautakunta otti toimistoonsa tätä tarkoitusta varten kaksi yksityishoitajataria.

Tulirokkotartunnat vuosina 1928 ja 1929. Vuonna 1928 ilmeni tulirokkoa, jonka takia lautakunta kaikille kansa- ja oppikoulujen johtajille lähettämässään kiertokirjeessä lausui sen toivomuksen, että koulujen oppilaita varoitetaisiin toistaiseksi käymästä elokuva- ja muissa teattereissa, etenkin lapsia varten järjestetyissä näytännöissä sekä tilaisuuksissa, joihin paljon lapsia kerääntyisi. Samalla lautakunta kehoitti johtajia välttämään kouluissa sellaisia juhlallisuksia, joihin toisten koulujen oppilailta on pääsy, sekä asianomaisia luokanjohtajia ja voimistelunopettajia valvomaan lasten terveydentilaa ja tällöin etupäässä kiinnittämään huomiotaan kitatulehdukseen ja hilseilemiseen sekä epäiltävien sairaustapauksien sattua kehoittamaan lasten vanhempia heti kutsumaan lääkäri. Sama kiertokirje lähetettiin myöskin kansakoulujen voimistelu-neuvojalle tohtori L. Tannerille ja pyydettiin häntä toistaiseksi kieltämään yhteiset uimiset uimahallissa.

Uudenmaan läänin maaherran toimenpidettä pyydettiin siihen, että sellaiset huvit, juhlat ja muut tilaisuudet, joihin voidaan otaksua suuremman määrän eri perheiden lapsia kokoontuvan, toistaiseksi kielletäisiin.

Kulkutautisairaalan kurkkumätäosasto eli rakennukset n:o 6, 7 ja 8 otettiin tulirokko-osastoksi, rakennus n:o 10 järjestettiin vesirokkopotilaille ja kurkkumätäpotilaista 3 siirrettiin 9 osastoon. Ylilääkäri ilmoitti lautakunnalle, että tällöin oli mahdoton, jos tarve vaatisi, järjestää erikoisia osastoja tuhkarokkoa, lavantautia tai muita kulkutauteja sairastavia varten, mikä kuvaa sairaalassa vallinnutta tilannetta.

Maaherran erinäisiä huveja koskeva kielto päättyi jo tammikuun 10 p:nä 1929, jonka jälkeen useat näyttämöt ja yhdistykset järjestivät lastennäyttämöjä kaupunginlääkäriin varoituksista huolimatta. Tulirokkotaupausten luku nousikin huomattavasti ollen 48 tammikuun

B. Ärenden angående smittsamma sjukdomar och sjukvård.

Mässlingsepidemin år 1927. Året 1927 var så till vida exceptionellt som då en synnerligen vitt utbredd mässlingsepidemi härjade i Helsingfors, synbarligen härstammande från Vasa, Åbo och Björneborgs, Tavastehus samt Kuopio län. Inalles anmäldes 3 735 personer, som fått smitta i staden, samt 57 på landsbygden insjuknade. För jämförelses skull må nämnas, att år 1924 anmäldes 111 och år 1925 5 fall av mässling samt år 1926 endast 1 fall. Nämnden anställde en extra desinfektör för tiden mellan den 15 mars och den 15 augusti. Dessutom ingick nämnden ett avtal med sjuksköterskeförbundet om att nämnden garanterade 10 mark åt förbundets sköterskor för varje hembesök, de komme att göra på nämndens föranstaltande, ifall vederbörande familj icke själv kunde betala nämnda avgift. Dessutom anställde nämnden vid sin byrå tvenne privatsköterskor för samma ändamål.

Scharlakansfeberepidemierna åren 1928 och 1929. År 1928 förekom en scharlakansfeberepidemi, varför nämnden i ett till samtliga folk- och lärdomsskolors föreståndare riktat cirkulär uttalade förhoppningen, att skolornas elever måtte varnas att tillsvidare besöka biograf- och andra teatrar, främst för barn arrangerade föreställningar, samt tillställningar, som komme att besökas av många barn. Tillika uppmanade nämnden föreståndarna att undvika sådana festligheter i skolorna, till vilka elever från andra skolor äga tillträde, samt vederbörande klasslärare och gymnastiklärare att övervaka barnens hälsotillstånd och därvid främst giva akt på inflammationer i svalget och fjällning samt vid inträffade misstänkliga sjukdomsfall uppmana barnens föräldrar att genast tillkalla läkare. Samma cirkulärbrev skickades till folkskolornas gymnastikinstruktör doktor L. Tanner med uppmaning att tillsvidare förbjuda gemensam simning i simhallen.

En anhållan gjordes hos landshövdingen i Nylands län om dennes åtgärd därefter, att sådana nöjen, fester och tillställningar, som kunna antagas samla ett större antal barn från olika familjer, tillsvidare måtte förbjudas.

Epidemisjukhusets differiavdelning eller byggnaderna n:r:is 6, 7 och 8 apterades till scharlakansfeberavdelning, byggnaden n:o 10 ställdes i ordning för vattkoppspatienter och av differiavdelningarna flyttades 3 till avdelning 9. Överläkaren anmälde hos nämnden, att därigenom blev omöjligt att, om behovet så fordrade, anordna särskilda avdelningar för personer, som hade mässling, tyfus eller andra smittsamma sjukdomar, vilket är ägnat att belysa den i sjukhuset rådande situationen.

Landshövdingens förbud mot vissa nöjen utgick redan den 10 januari 1929, varefter flere teatrar och föreningar trots stadsläkarens varningar anordnade barnföreställningar. Scharlakansfeberfallens antal steg också rätt mycket och utgjorde 48 under veckan före den 26 ja-

26 p:nä päättyneellä viikolla, eli koulujen alettua toimintansa joululoman jälkeen. Maaliskuun jälkipuoliskolla tapausten luku väheni (viikossa n. 25:een) nousten taas huhtikuun puolivälissä. Huhtikuun 29 p:n ja toukokuun 4 p:n välisenä aikana ilmoitettiin päivittäin 2—7 tapausta ja lauantaina toukokuun 4 p:nä, ennen klo 3:a vain 2 tapausta, mutta sunnuntaina, 5 p:nä, ylidesinfiointsija ilmoitti puhelimitse kaupunginlääkärille, että lauantaina 4 p:nä oli klo 3:n jälkeen ilmoitettu 21 uutta tapausta ja että sunnuntai-aamuna oli ilmoitettu vielä uusia tapauksia. Tähän äkilliseen lisäykseen oli ilmeisesti joku uusi tekijä päässyt vaikuttamaan, ja ensikädessä epäiltiin, että tartunta oli levinnyt jonkin elintarpeen, todennäköisesti maidon välityksellä.

Terveydenhoitolautekunnan desinfiointsijat, joilla oli täysi työ sairastuneita koskevien tietojen hankkimisessa, saivat määräyksen, että heidän tuli, täyttäessään terveydenhoitolautekunnan suunnittelemat kulkutauteihin sairastuneiden henkilökortit, mahdollisimman tarkoin ottaa selko, mistä se maito oli lähtöisin, jota sairastuneet olivat viime aikoina nauttineet. Näitä kortteja tarkastettaessa kävi ilmi, että suurin osa sairastuneista kuului väestön varakaampaan osaan ja että melkein kaikki sairastuneet olivat nauttineet Maanviljelijäin maitokeskuksen myymälöistä ostettua maitoa, ja sitäpaitsi useissa korteissa oli merkintä »tarkastusmaitoa». Kun kaupunginlääkäri oli saanut tiedon niiden perheiden nimistä ja osoitteista, jotka olivat käyttäneet tarkastusmaitoa, hän heti asettui puhelimitse muutamien tällaisten perheiden yhteyteen ja pyysi niitä tarkastamaan maitopullojen paperitulpat, joissa on asianomaisen kartanon nimi. Tällöin selvisi, että neljässä tapauksessa viidestä maito oli Inkoon pitäjässä olevasta Fagervikin kartanosta. Kaupunginlääkäri ilmoitti heti Maanviljelijäin maitokeskusliikkeen johtajalle, mitä tutkimuksissa oli tullut ilmi, ja tämä lupasi heti ryhtyä toimenpiteisiin, ettei mainitun eikä erään toisenkaan kartanon maitoa myytäisi ja että yhtiön lääkäri, tohtori Lövegren tarkastaisi meijerin ja yhtiön leipomon henkilökunnan. Tarkastuksen tuloksena oli, ettei yhtiön henkilökunnan keskuudessa voitu todeta yhtään epäilyttävää tapausta. Muutamat henkilöt, jossa huomattiin katarrin tapaisia häiriöitä, pidätettiin kuitenkin toimensa hoitamisesta ja asetettiin jatkuvan tarkastuksen alaisiksi.

Tiedusteltaessa asiaa useilta piiri- ja kunnanlääkäreiltä, joiden toiminta-alueelta maitoa tuodaan Helsinkiin, saatiin tietää, että maaseudulla oli esiintynyt vain yksityisiä tulirokkotapauksia. Inkoon kunnanlääkäri sitoutui tarkastamaan epäillyn tarkastusmaitokartanon väen.

Jo sunnuntaina, toukokuun 5 p:nä kaupunginlääkäri lähetti sanomalehtiin julkaistavaksi kehoituksen yleisölle, että kaikki maito ja kerma ennen kulutusta keitetäisiin. Tämä kehoitus radiotiin samana iltana. Samana iltana ilmoitti tohtori H. von Willebrand kulkutautisairaalassa, potilaita kuulustellessaan tullessa siihen tulokseen, että tartunta luultavasti oli levinnyt Fagervikin maidon välityksellä.

Tulirokkotartunnan vuoksi terveydenhoitolautekunta ko-

nuari då skolorna började efter jullovet. Under senare hälften av mars minskades fallens antal (till c:a 25 i veckan) för att ånyo ökas i medlet av april. Under tiden mellan den 29 april och den 4 maj anmäldes dagligen 2—7 fall och lördagen den 4 maj före kl. 3 endast 2 fall, men söndagen den 5 anmälde överdesinfektören per telefon för stadsläkaren, att lördagen den 4 efter kl. 3 anmäls 21 nya fall och att på söndagsmorgonen ännu anmäls nya fall. Denna plötsliga ökning hade tydligen åstadkommit av någon ny faktor, och den tanken låg närmast, att smittan spritts genom förmedling av något livsmedel, synbarligen mjölk.

Hälsövardsnämndens desinfektörer, som hade fullt arbete med att införskaffa upplysningar om de insjuknade, blevo ålagda att vid ifyllandet av de av hälsövardsnämnden upp-gjorda personkortet för i epidemiska sjukdomar insjuknade möjligast noggrant taga reda på, varifrån den mjölk härstammat, som de insjuknade under senaste tider förtärt. Vid granskningen av dessa kort framgick det, att en stor del av de insjuknade tillhörde den förmögnare befolkningen, och att nästan alla hade förtärt mjölk köpt från Jordbrukarnas mjölkcentrals butik, och dessutom fanns på de flesta korten antecknat »kontrollmjölk». Så snart stadsläkaren fått vetskap om de familjers namn och adresser, som använt kontrollmjölk, satte han sig genast i telefonförbindelse med några av dessa familjer och bad dem undersöka mjölk-flaskornas papperslock, vilka äro försedda med respektive gårds namn. Härvid framgick det, att i fyra fall av fem mjölken härstammade från Fagervik gård i Ingå. Stadsläkaren meddelade genast direktören för Jordbrukarnas mjölkcentral, vad vid undersökningen framgätt, och denne lo-vade genast vidtaga åtgärder därhän, att bolagets läkare, doktor Lövegren, skulle undersöka personalen vid mejeriet och bolagets bageri. Resultatet av undersökningen var, att icke ett enda misstänkligt fall kunde upptäckas bland bolagets personal. Några personer, som ledo av katarrala störingar, avhöllos likväl från tjänsteutövning och ställdes under fortsatt uppsikt.

Vid förfrågning i saken hos flere distrikts- och kommunalläkare, från vilkas verksamhetsområde mjölk hämtas till Helsingfors, fick man veta, att endast enstaka scharlakansfeberfall förekommit på landsbygden. Kommunal-läkaren i Ingå förband sig att undersöka folket på den misstänkta kontrollmjölksgården.

Redan söndagen den 5 maj skickade stadsläkaren till tidningarna för publicering en uppmaning till allmänheten att koka all mjölk och grädde före förtäringen. Denna uppmaning radierades samma kväll. Samma eftermiddag meddelade doktor H. von Willebrand, att han förhört patienterna på epidemisjukhuset och att även han kommit till det resultat, att smittan troligen utbrett sig genom mjölken från Fagervik.

Med anledning av scharlakansfeber epidemin höll hälso-

koontui ylimääräiseen kokoukseen toukokuun 9 p:nä. Tällöin ensimmäinen kaupunginlääkäri esitti kartoin ja taulukoin valaistun selonteon taudin levenemisestä ja niistä toimenpiteistä, joihin sen vastustamiseksi oli ryhdytty. Lautakunta hyväksyi toimenpiteet ja antoi kaupunginlääkäriin toimeksi lautakunnan nimessä julaista selonteon lehdissä, koska yleisön keskuudessa liikkui vääriä huhuja taudista ja sen aiheuttajasta.

Seuraavassa kokouksessa kaupunginlääkäri teki selkoa hankaluuksista, joita oli ilmennyt sairaspaiikkojen hankinnassa varsinkin niille, joita ei oltu voitu ottaa liian täynnä olevaan kulkutautisairaalaan, ja ilmoitti, että Suomen Punainen risti oli luvannut asettaa käytettäväksi 100 sänkyä täysine sairaalavarustuksineen sekä mahdollisesti myös sairaanhoitajattaria. Sairalapaikkojen järjestäminen vastavalmistuneeseen tuberkuloosisairaalaan osoittautui vaikeaksi sen vuoksi, etteivät sairaalat ole terveydenhoitolautakunnan alaisia. Kaupunginvaltuuston puheenjohtajan ja kaupunginjohtajan kanssa käytyjen neuvottelujen jälkeen ja sairaalain hallituksen varapuheenjohtajan suosiollisella avustuksella saatiin tuberkuloosisairaalan itäinen rakennus vähitellen tulirokko-potilaiden hoitoon käytettäväksi. Kulkutautisairaalan alilääkäri H. von Willebrand toimi tämän väliaikaisen kulkutautisairaalan ylilääkärinä.

Koulujen sulkemisen lautakunta piti aiheettomana, mutta ensimmäiselle kaupunginlääkärille annettiin toimeksi päättää jonkun luokan sulkemisesta tulirokko-tapausten sattua ja samalla päätettiin kehoittaa yleisöä keittämään maito sekä huolehtimaan siitä, etteivät lapset käy yleisissä huveissa, kuten elokuvissa, tivoleissa y. m. Tohtori E. Nysténin toimeksi oli annettu maidon bakteriologinen tarkastaminen.

Sairaspaiikkoja odoteltaessa hoidettiin osa potilaista aluksi kodeissa, mutta sikäli kuin sairaspaiikkoja voitiin järjestää, siirrettiin nämä potilaat asianomaisiin sairaaloihin.

Vaikka sanomalehtien tietotoimistolle päivittäin ilmoitettiin sairastapauksien luku, oli mieliala kaupungissa hyvin kiihottunut, ja sanomalehdet sisälsivät kulkutaudin aiheuttajaa y. m. koskevia kirjoituksia. Suoritetut tutkimukset vahvistivat olettamuksen, että taudin aiheuttajana oli maito. Maitokeskusliikkeen henkilökunnan keskuudessa ei kuitenkaan ilmaantunut tulirokkoa tartunnan myöhemmäsäkään vaiheessa, mutta Fagervikin kartanossa sattui ainakin kolme tapausta. Myöhemmin kävi vielä ilmi, että Fagervikin kartanon maitokamarin vesijohdon suu oli sopimattomassa paikassa ja että navetan johtovedessä oli streptokokkeja.

Mainittakoon, että muutamassa perheessä oli sairastuneita lapsia, jotka olivat saaneet tarkastusmaitoa, kun taas saman perheen muut lapset samanaikaisesti olivat nauttineet ainoastaan tavallista maitoa sairastumatta.

Sairastapaukset olivat yleensä vakavan laatuaisia. Sellaisten perheiden jäsenistä, joissa aikaisemmin oli ollut tulirokkoa, monet sairastuivat vaikeanlaiseen anginaan, ja saattoi useita tulirokon uusintatapauksiakin.

Ilmoitettujen sairastapauksien luku oli suurimmillaan toukokuun 6 p:nä, jonka jälkeen se huomattavan nopeasti

vårdsnämnden den 9 maj ett extra sammanträde. Härvid gav första stadsläkaren en med kartor och tabeller illustrerad redogörelse över sjukdomens utbredning och de åtgärder, som företagits för att motarbeta dess spridning. Nämnden godkände åtgärderna och gav stadsläkaren i uppdrag att i nämndens namn publicera redogörelsen i tidningarna, emedan bland allmänheten cirkulerade falska rykten om sjukdomen och dess orsak.

Vid följande möte redogjorde stadsläkaren för de svårigheter, som yppat sig, då det gällde att skaffa sjukplatser, i synnerhet åt dem, som icke kunnat intagas på det överbelagda epidemisjukhuset, och meddelade, att Finlands Röda Kors lovat ställa till förfogande 100 sängar med full sjukhusutrustning samt möjligen även sjuksköterskor. Det visade sig svårt att anordna sjukplatser i det nyss färdigblivna tuberkulossjukhuset, då sjukhusen icke lyda under hälsovårdsnämnden. Efter överläggningar med stadsfullmäktiges ordförande och stadsdirektören och med benäget bistånd av sjukhusstyrelsens viceordförande, uppläts småningom tuberkulossjukhusets östra byggnad för vården av scharlakansfeberpatienter. Epidemisjukhusets underläkare H. von Willebrand tjänstgjorde såsom överläkare vid detta temporära epidemisjukhus.

Att stänga skolorna ansåg nämnden vara onödigt, men första stadsläkaren fick i uppdrag att bestämma, om någon klass skulle stängas vid inträffade fall av scharlakansfeber, och samtidigt beslöt man uppmånat allmänheten att koka mjölken samt att se till, att barn icke besökte offentliga nöjen, såsom biografen, tivolin o. s. v. Doktor E. Nystén hade fått i uppdrag att bakteriologiskt undersöka mjölken.

Under väntan på sjukplatser sköttes en del av patienterna till en början i hemmen, men i den mån sjukplatser kunde arrangeras, flyttades dessa patienter till respektive sjukhus.

Ehuru tidningarnas notisbyrå dagligen fick meddelanden om antalet sjukdomsfall, var sinnesstämningen i staden mycket irriterad och tidningarna innehöll artiklar om sjukdomens orsak o. dyl. De företagna undersökningarna bekräftade, att det var mjölken som var smittospridare. Inom mjölkcentralens personal yppade sig likväl icke scharlakansfeber ens under epidemins senare skede, men på Fagervik gård inträffade åtminstone tre fall. Senare framgick ytterligare, att i mjölkammaren på Fagervik gård vattenledningens mynning befann sig på olämpligt ställe och att det i ledningsvattnet i ladugården fanns streptokokker.

Det förtjänar att nämnas, att i några familjer sådana barn insjuknat, vilka fått kontrollmjölk, medan de övriga barnen i samma familj samtidigt förtärt endast vanlig mjölk utan att bli sjuka.

Sjukdomsfallen voro i allmänhet av rätt allvarsam art. Sådana familjemedlemmar, som tidigare haft scharlakansfeber, insjuknade i en svårartad angina, till och med flere recidivfall av scharlakansfeber inträffade.

De anmälda sjukdomsfallens antal var störst den 6 maj, varefter det anmärkningsvärt snabbt gick ned. Under en

laski. Näin äkillisen tartunnan aikana sattui luonnollisesti myös monta tartuntatapausta kosketuksen kautta, mutta katsaus taudin kulkuun osoittaa, että joukkotartunta tapahtui toukokuun alkupäivinä ja ettei sellaista enää ollut havaittavissa toukokuun 5:n päivän jälkeen, jolloin klo 10,30 a. p. lopetettiin Fagervikin kartanon epäilyksen alaisen maidon myynti. Tartunta loppui heinäkuun alussa. Elokuussa oli 13 maaseutu- ja yhtä monta kaupunkitapausta. Syksymmällä tapausten luku oli korkeintaan 25 viikossa. Vuoden aikana todettiin kaikkiaan 1348 tapausta.

Tarpeellisten desinfiointien toimittamiseen kodeissa oli käytettävä varsinaisten desinfiointisijain lisäksi kaikkia kaitsijoita, ja lautakunnan toimisto sai sängen rasittavasta ylityöstä pienen ylimääräisen hyvityksen. Desinfiointiseen käytettiin niin paljon formaliinia, että Helsingissä olevat varastot loppuivat kesken. Toimiston onnistui Turun kaupunginlääkäriin välityksellä saada Turusta tarvittava määrä. Kuivaa formaliinia saatiin lainata sotaväen varastosta, mutta sitä ei tarvinnut ottaa käytäntöön.

Kysymys maidon pitkäaikapastörisoisesta. Edellä mainitun kulkutaudin johdosta heräsi lautakunnassa kysymys kaupungissa kaupan olevan kulutusmaidon pitkäaikapastörisoisesta, ja lautakunta päätti pyytää matkarahaa puheenjohtajalleen von Hellensille, joka suostui matkustamaan Saksaan, Tanskaan ja Ruotsiin tutustumaan mainituissa maissa kauppa- ja maidon pastörisoisesta vallalla oleviin mielipiteisiin. Matkan tuloksena professori von Hellens antoi kertomuksen, jonka loppupontena hän lausuu:

»Niiden kokemusten nojalla, jotka matkallani sain, katson pitkäaikapastörisoinnilla olevan hyvin suuren merkityksen hyvän, kestäväen kauppa- ja maidon hankkimisessa palkkakunnilla, missä on vaikea muuten saada täysin hyvää maitoa riittävässä määrässä. Täällä Helsingissä sitävastoin, jossa maitohygienia eittämättömästi on hyvin korkealla tasolla ja jossa yleensä muutenkin on saatavana hyvää ja kestävä maitoa, ei näy olevan aihetta voimaansaattaa pakollista maidon pitkäaikapastörisointia. Mielestäni ei viranomaisilla kuitenkaan ole syytä vastustaa tällaisen maidon kauppaamista. Minusta tämä olisi sallittava, mutta sillä nimenomaisella ehdolla, että tällöin pidetään myytävänä täysipitoista ja oikein käsiteltyä maitoa. Silnä suhteessa olisi mielestäni huomioonotettava seuraavat ehdot:

1) Vain täysipitoista maitoa saa pitkäaikapastörisoida ja tätä vain terveydenhoitolautakunnan hyväksymillä koneilla, joissa on itserekisteröivä termografi asetettuna terveydenhoitolautakunnan hyväksymällä tavalla;

2) Meijerin omistajan tulee kirjallisesti sitoutua, ettei hän missään tapauksessa anna pitkäaikapastörisoida jo varemmin tavalla tai toisella kuumennettua maitoa.

3) Pitkäaikapastörisoitua maitoa on säilytettävä hyvin jäädytettynä, eikä sitä saa pitää kaupan pitempää aikaa kuin korkeintaan 36 tuntia pastörisoisesta;

4) Pulloissa tai maitoastioissa, joista pitkäaikapastörisoitua maitoa myydään, tulee olla selvästi sanottuna, milloin maito on pastörisoitu.

så häftig epidemi inträffade naturligtvis många fall av smitta genom beröring, men en översikt av sjukdomens gång visar, att massnedsmittningen inträffade under de första dagarna av maj och att en sådan icke mera kunde konstateras efter den dag, den 5 maj, då försäljningen av den misstänkta mjölken från Fagervik gård avbröts kl. 10,30 f. m. Epidemin upphörde i början av juli. I augusti inträffade 13 fall på landsbygden och lika många i staden. På höstsidan utgjorde antalet fall högst 25 i veckan. Under året konstaterades inalles 1348 fall.

För att kunna utföra de nödiga desinfektionerna i hemmen måste jämte de egentliga desinfektörerna även samtliga tillsyningsmän anlitas, och nämndens byrå fick en liten extra ersättning för det synnerligen betungande överarbetet. För desinfektionsändamål användes så mycket formalin, att förråden i Helsingfors togo slut. Genom förmedling av stadsläkaren i Åbo lyckades byrån få den nödiga mängden från Åbo. Torr formalin erhöles till läns från militärens förråd, men behövde icke tagas i bruk.

Frågan om mjölkens långtidspastörisering. Med anledning av ovannämnda epidemi väcktes inom nämnden fråga om långtidspastörisering av den i staden saluförda mjölken, och beslöt nämnden anhålla om reseunderstöd åt sin ordförande von Hellens, som var villig att resa till Tyskland, Danmark och Sverige för att göra sig förtrogen med de åsikter, som i nämnda länder voro rådande beträffande den saluförda mjölkens pastörisering. Såsom ett resultat av resan avgav professor von Hellens en berättelse, vars slutkläm lyder:

»Enligt den erfarenhet, som jag på min resa vunnit, anser jag långtidspastöriseringen vara av mycket stor betydelse för åstadkommande av en god hållbar handelsmjölk på orter, där man annars har svårt att anskaffa fullgod vara i tillräcklig mängd. Här i Helsingfors däremot, där ju mjölkhygienens onekligen står mycket högt, och där annars också i allmänhet god och hållbar mjölk erhålles, synes mig ej skäl förefinnas att söka genomdriva allmänt införande av långtidspastörisering. Dock bör ej heller enligt mitt förmenande myndigheterna söka förhindra införande i handeln av sådan mjölk. Detta synes mig nog böra tillåtas men endast på sådana villkor, att fullgod garanti vinnes för att endast fullgod och på rätt sätt behandlad mjölk härvid tillsaluhålles. I sådant avseende synes mig att följande villkor borde uppställas:

1) Endast fullgod mjölk får långtidspastöriseras och detta blott i apparater av modell, som hälsovårdsnämnden godkänner, och vilka äro försedda med självregistrerande termograf samt uppställda på ett av hälsovårdsnämnden godkänt sätt;

2) Mejeriets ägare bör till hälsovårdsnämnden avgiva skriftlig försäkran om att aldrig låta långtidspastörisera redan tidigare på sätt eller annat upphettad mjölk;

3) Långtidspastöriserad mjölk bör förvaras väl avkyld och får ej tillsalubjudas längre tid än högst 36 timmar efter pastöriseringen;

4) Å de flaskor eller mjölkkärl, i vilka långtidspastöriserad mjölk tillsaluhålles, bör tydligt angivas, när mjölken blivt pastöriserad;

5) Maitomyymälässä, missä pitkäaikapastörisoitua maitoa myydään avonaisista astioista, ei saa myydä muuta maitoa sammlaisista astioista.

6) Myymälässä tulee olla selvä ilmoitus, jossa yleisöä varoitetaan kauan säilyttämästä pitkäaikapastörisoitua maitoa.

Jälkitutkimus taudin syistä. Koska maitoa syytettiin tuli-rokkotartunnan aiheuttajaksi, Kulutusmaidontuottajain liitto pyysi, että valtioneuvosto antaisi jonkun pätevänsä asiantuntijan suorittaa perusteellisen tutkimuksen tuli-rokkotartunnan syistä. Kun asiakirjat oli lähetetty lääkintöhallitukselle, ehdotti sanottu hallitus, että terveydenhoitolautakunta asettaisi asiaa selvittämään pienemmän komitean, jossa lääkäri-, eläinlääkäri- ja meijerialat olisivat edustettuina. Vasta sen jälkeen kuin sanottu komitea olisi työnsä suorittanut, voitaisiin tarpeen mukaan yleistää kysymys ja ryhtyä siitä mahdollisesti aiheutuviin toimenpiteisiin. Tämän johdosta terveydenhoitolautakunta kesäkuun 11 p:nä 1929 päätti asettaa komitean ja kutsua sen puheenjohtajaksi professori J. J. Karvosen sekä jäseniksi eläinlääketieteentohtori R. Hinderssonin, filosofiantohtori A. E. Sandelinin, johtaja A. Timosen ja lääketieteentohtori H. von Willebrandin.

Influenssatartunta vuonna 1929. Vuosi 1929 oli kulkutauteihin nähden hyvin kohtalokas. Paitsi jo edellisellä vuonna alkaneita anginaa ja tuli-rokkoa, jotka jatkuivat, puhkesi tammikuussa sangen äkillinen influensatauti, jonka aiheuttamien taudintapausten luku oli korkeimmillaan tammikuun 26 p:nä päättyneellä viikolla, ollen silloin 2 030. Tämän yhteydessä lisääntyi pneumoniatapausten luku, joka saavutti huipun, 128 tapausta, helmikuun 2 p:nä päättyneellä viikolla. Sairassijojen puute, joka kaupungin sairaaloissa jo monena vuonna on ollut sangen tuntuva, teki mahdottomaksi, vaikka liikasijoitukseenkin turvauduttiin, kaikkien sairashoitoa tarvitsevien potilaiden vastaanoton sairaaloihin. Näin ollen koetti lautakunta muilla keinoin auttaa tairastuneita. Kunnallisten sairaanhoitajattarien lukau lisättiin, jota paitsi lautakunta teki erinäisten yksityisten sairaanhoitajattarien kanssa sopimuksen siitä, että nämä terveydenhoitolautakunnan toimiston pyynnöstä lähtevät kodeissa salrastavien luokse, samoin kuin lääkärin välitys jo aikaisemmin on tapahtunut.

Pian kuitenkin koulutettujen sairaanhoitajattarien saamismahdollisuus osoittautui riittämättömäksi, minkä vuoksi ensimmäinen kaupunginlääkäri kääntyi Punaisen Ristin puoleen, joka tällöin suunnitteli sairashoitotarpeiden lainavaraston avaamista, pyytäen, että sanottu varasto hyväntahtoisesti avustaisi lautakuntaa hankkimalla sairashoitoon jonkun verran tottuneita henkilöitä koteihin. Sen jälkeen kuin lainavaraston johto oli ilmoittanut suostuvansa ehdotettuun yhteistyöhön lautakunta sanomalehti-ilmoituksilla kehoitti henkilöitä, jotka olisivat halukkaita olemaan apuna sellaisissa kodeissa, joissa influenssa raivosi, ilmoittautumaan Punaisen Ristin lainavarastoon. Noin 80 henkilöä noudatti kehoitusta, ja kun näiden suosituk-

5) I mjölkbutik, där långtidspastöriserad mjölk tillsaluhålles i öppna kärl, må annan mjölk ej försäljas ur sådana kärl;

6) I butiken bör anbringas tydligt anslag, medels vilket allmänheten varnas att ej länge förvara långtidspastöriserad mjölk.»

Efterundersökning av sjukdomens orsaker. Emedan mjölken misstänktes för att vara spridare av scharlakansfebersmittan, anhöll Konsumtionsmjölkproducenternas förbund, att statsrådet måtte låta någon kompetent sakkunnig företaga en grundlig undersökning av orsakerna till scharlakansfebersmittan. Då handlingarna skickades till medicinalstyrelsen, föreslog denna, att hälsovårdsnämnden för att klargöra saken skulle tillsätta en mindre kommitté, i vilken läkare, veterinärer och mejerier skulle vara representerade. Först då nämnda kommitté hade utfört sitt arbete kunde frågan efter behov givas en allmänare karaktär och därav föranledda åtgärder vidtagas. Med anledning härav beslöt hälsovårdsnämnden den 11 juni 1929 tillsätta en kommitté och kallade professorn J. J. Karvonen till dess ordförande samt till medlemmar veterinärdoktorn R. Hindersson, filosofiedoktorn A. E. Sandelin, direktören A. Timonen och medicinedoktorn H. von Willebrand.

Influensaepidemin år 1929. År 1929 var mycket ofördelaktigt beträffande epidemier. Utom de angina- och scharlakansfeberepidemier, som börjat under föregående år och som nu fortsatte, utbröt i januari en synnerligen häftig influensaepidemi, varav de flesta sjukdomsfallen 2 030 inträffade under den vecka, som utgick med den 26 januari. I sammanhang härmed ökades pneumonifallens antal, varvid kulmen nåddes med 128 fall under den vecka, som slutade den 2 februari. Bristen på sjukplatser, som redan under många år varit synnerligen kännbar i stadens sjukhus, gjorde det trots överbeläggningar omöjligt att på sjukhusen taga emot alla patienter, som behövde sjukvård. Under sådana förhållanden försökte nämnden att med andra medel hjälpa de insjuknade. De kommunala sjuksköterskornas antal ökades, varjämte nämnden kom överens med åtskilliga privata sköterskor om att dessa på anhållan av hälsovårdsnämndens byrå skulle besöka sjuka i deras hem, på samma sätt som förmedling av läkare redan tidigare skett.

Snart visade sig likväl möjligheten att få skolade sköterskor vara otillräcklig, varför första stadsläkaren vände sig till Röda Korset, som vid denna tidpunkt hade för avsikt att öppna en utlåningsdepot för sjukvårdstillbehör, med en anhållan om att nämnda depot godhetsfullt ville hjälpa nämnden i att till hemmen skaffa vid sjukvård något vana personer. Sedan depotens ledning anmält sig villig till det föreslagna samarbetet, uppmanade nämnden genom tidningsannonser personer, som vore villiga att hjälpa till i hem, där influensan härjade, att anmäla sig å Röda Korsets utlåningsdepot. Ungefär 80 personer följde uppmaningen och sedan deras rekommendationer granskats, skickades de till hemmen för att såväl utföra i hemmen förekommande

set oli tarkastettu heidät lähetettiin kotelhin sekä suorittamaan niissä esiintyviä taloustöitä että ottamaan osaa varsinaiseen sairashoitoon lainavaraston hoitajattarien valvonnan alaisina. Näin suoritettu uhrautuva ja menestyksellinen työ on tyydytyksellä ja erikoisella kiitoksella mainittava.

Influenssaepidemia loppui maaliskuun loppupuolella. Pneumoniatapauksia oli vielä toukokuussa runsaanlaisesti. Influenssatapauksien luku oli koko vuonna 12 859, joista ajalla $\frac{12}{1}$ — $\frac{11}{8}$ 6 345. Pneumoniatapauksien luku oli koko vuonna 1 508.

Rokotus. Sen johdosta, että Helsingin yleisen sairaalan lastentautien osastolla rokotusta toimitettaessa oli käytetty n. k. ihonsisäistä rokotusta ja että täten rokotettuja lapsia otettiin kansakouluihin, tiedusteli lautakunta, mitenkä sen tulisi suhtautua kyseessä oleviin tapauksiin. Tähän ilmoitti lääkintöhallitus, että mainittua rokotusta oli käytetty opetustarkoituksiin ja ettei sen suhteen ole syytä ryhtyä mihinkään toimenpiteisiin, mutta huomautti samalla, että kysymyksessä olevaa ihonsisäistä rokotustapaa ei voimassa oleviin määräyksiin eikä maassa vallitseviin olosuhteisiin nähden voida yleistää eikä muuten hyväksyä käytettäväksi, mistä myöskin lastentautien osaston johtajalle professori A. Ylppölle oli ilmoitettu.

Sairaiden kuljetus. Koska oli syntynyt epäselvyyttä siitä, onko palolaitoksen asiana kuljettaa sairaita ja kuolleita kirurgisesta ja Marian sairaalasta, lautakunta lähetti palopäällikölle ja mainittujen sairaalain johtajille kirjeen, jossa ilmoitettiin, ettei ainoastaan henkilöitä, jotka äkkiä ovat kuolleet kadulla, työ- tai toimipaikalla tai liikehuoneistoissa, vaan myöskin henkilöt, jotka kuolevina tai kuolleina on tuotu kirurgiin tai muihin poliklinikkoihin, on palolaitoksen toimesta kuljetettava kotiin, mutta tällöin tulee asianomaisen lääkärin itse tilata vaunut. Maksun tällaisesta kuljetuksesta pitäisi olla saman suuruinen kuin sairaiden kuljetuksesta. Jos asianomaiset kieltäytyvät maksamasta tai jollei ole sellaisia omaisia, jotka voivat maksaa, on kuljetus tehtävä maksutta.

C. Elintarvekauppaa koskevia asioita.

Maidon tarkastus. Kysymys maidontarkastuksen kunnallistuttamisesta, josta lautakunta jo edellisellä vuonna oli tehnyt esityksen, oli vielä vuonna 1927 käsitellyn alaisena rahatoimikamarissa, joka puolestaan asetti uuden komitean asiaa valmistelemaan. Tähän komiteaan valitsi lautakunta edustajakseen kaupungineläinlääkäri W. Ehrströmin. Komitean mietinnöstä antamassaan lausunnossa lautakunta marraskuun 24 p:nä 1927 ilmoitti rahatoimikamarille, ettei lautakunnalla ollut mitään muistuttamista mietinnössä esitettyjä ehdotuksia vastaan.

Syyskuun 29 p:nä 1927 lautakunta antoi kaupunginlääkärille ja -eläinlääkärille toimeksi laatia ehdotuksen ohjesäännöksi tarkastuslääkäreitä ja eläinlääkäreitä varten, joiden tehtävänä on tarkastaa tarkastus- ja tilausmaitotalot. Joulukuun 22 p:nä 1927 lautakunta vahvisti ohjesäännön.

hushällsarbeten som deltaga i den egentliga sjukvården under uppsikt av utlåningsdepotens sköterskor. Det sålunda utförda uppoffrande och framgångsrika arbetet bör nämnas med tillfredsställelse och synnerligt beröm.

Influensaepidemin upphörde i slutet av mars. Pneumonifall förekommo ännu i maj talrikt. Antalet influenssfall utgjorde under hela året 12 859, av dem 6 345 under tiden $\frac{12}{1}$ — $\frac{11}{8}$. Pneumonifallen voro under hela året 1 508 till antalet.

Vaccineringen. Emedan å Helsingfors allmänna sjukhus avdelning för barnsjukdomar vid vaccinering använts s. k. subkutan vaccinering och sålunda vaccinerade barn togos in i folkskolorna, tog nämnden reda på, huru den borde förhålla sig till ifrågavarande fall. Till svar härpå meddelade medicinalstyrelsen, att nämnda vaccinering utförts i undervisningssyfte och att anledning icke förelåg till åtgärder med hänsyn till densamma, men påpekade tillika, att ifrågavarande subkutana vaccineringsmetod icke på grund av gällande förordningar och i landet rådande förhållanden kan allmänt tillämpas eller annars godkännas till användning, vilket även meddelats barnavdelningens föreståndare professorn A. Ylppö.

Transporten av sjuka. Emedan oklarhet uppstått därom huruvida det var brandverkets sak att transportera sjuka och döda från kirurgiska och Maria sjukhus, avlät nämnden till brandchefen och föreståndarna för nämnda sjukhus en skrivelse, i vilken meddelades, att icke endast personer, som plötsligt avlidit på gatan, på arbets- eller tjänsteplats eller i affärslokaler, utan även personer, som döende eller döda hämtats till kirurgen eller andra polikliniker, böra genom brandverkets försorg forslas hem, men då måste vederbörande läkare själv beställa vagnen. Avgiften för en dylik transport borde vara lika stor som för sjuktransporter. Om vederbörande vägra att betala eller om det icke fanns sådana egna, som kunna betala, skall transporten ske avgiftsfritt.

C. Ärenden angående handeln med livsmedel.

Mjölkkontrollen. Frågan om mjölkkontrollens kommunalisering, varom hälsovårdsnämnden redan föregående år gjort framställning, var ännu år 1927 föremål för behandling i drätselkammaren, som för sin del tillsatte en ny kommitté för att bereda frågan. Till denna kommitté valde nämnden stadsveterinären W. Ehrström såsom sin representant. I sitt utlåtande över kommitténs betänkande meddelade nämnden den 24 november 1927 drätselkammaren, att nämnden icke hade något att anmärka mot de i betänkandet framlagda förslagen.

Den 29 september 1927 gav nämnden i uppdrag åt stadsläkaren och -veterinären att uppgöra förslag till reglemente för besiktningsläkare och veterinärer, som ha till uppgift att övervaka kontroll- och betingsmjölksgårdar. Den 22 december 1927 stadfäste nämnden reglementet.

Toukokuun 30 p:nä 1928 kaupunginvaltuusto hyväksyi komitean mietinnön maidontarkastuksen uudelleen järjestämisestä ja päätti:

että maidontarkastamoon perustetaan kolme näytteidenottajan ja yksi konttoristinvirka, joita kutakin seuraa 5 palkkaluokan mukaiset palkkaedut;

että terveydenhoitolautakunta oikeutetaan nimittämään edellisessä kohdassa mainittuihin virkoihin Helsingin Maidontarkastusyhdistyksen vastaavien tointen hoitajat;

että edellisessä kohdassa mainitut henkilöt oikeutetaan ikälisäyksiin ja eläkkeisiin nähden lukemaan hyväkseen se aika, jonka he ovat hoitaneet vastaavia toimia sanotun yhdistyksen palveluksessa;

että terveydenhoitolautakunta oikeutetaan Helsingin maidontarkastusyhdistyksen kanssa tekemään sopimus; että maidontarkastamon työtä seuraamaan ja antamaan neuvoja ja lausuntoja sen toimintaa koskevissa asioissa on asetettava maidontarkastamoon neuvottelukunta, jonka puheenjohtajana toimii kaupungineläinlääkäri ja muina jäseninä viisi henkilöä, joista terveydenhoitolautakunta ja Helsingin maidontarkastusyhdistys kumpikin asettavat kaksi ja Kulutusmaidon tuottajain liitto yhden;

että tämä järjestelmä on astuva voimaan vuoden 1929 alusta lukien sekä

että terveydenhoitolautakunnan on ryhdyttävä tästä päätöksestä johtuviin toimenpiteisiin ja laadittava ehdotus niiksi muutoksiksi terveydenhoitojärjestykseen, joita lautakunta tämän uudelleen järjestelyn vuoksi pitää tarpeellisena.

Samassa kokouksessa kaupunginvaltuusto hyväksyi Helsingin kaupungin maidontarkastamon johtosäännön (Ks. Kunnall. asetuskok. siv. 54.) sekä määritteli sen sopimuksen sanamuodon, joka terveydenhoitolautakunta oikeutettiin tekemään Helsingin maidontarkastusyhdistyksen kanssa. (Ks. Kunnall. asetuskok. siv. 55.)

Tämän jälkeen lautakunta ryhtyi valmistamaan uutta maitosääntöehdotusta ja antoi tämän tehtävän erikoiskomitealle, jossa kaikki ne piirit, joita uusi sääntö tulisi koskemaan, olivat edustettuina. Komiteaan tulivat kuulumaan: professori O. von Hellens puheenjohtajana, ja jäseninä tohtori F. Hisinger, tohtori W. Ehrström, johtaja A. Timonen, professori G. A. Bredenberg ja filosofiantohtori J. Jännes. Ehdotus, jonka lautakunta lähetti kaupunginvaltuustolle syyskuun 27 p:nä 1928, oli laadittu siten, että voimassa olevassa terveydenhoitojärjestyksessä olevat määräykset mikäli mahdollista säilytettiin ja lisättiin ainoastaan sellaisia määräyksiä, jotka maidontarkastuksen uudelleen järjestelyn takia olivat tarpeen. Koska pidettiin tärkeänä, että kaupungin maitosääntö voidaan jakaa kaikille niille, joita se koskee, varsinkin maidontuottajille, katsoi lautakunta olevan syytä erottaa maitosääntö terveydenhoitojärjestyksestä.

Kaupungineläinlääkäriin ehdotuksesta päätti lautakunta ottaa osaa »Husmoderförbundet» nimisen naisjärjestön toimeenpanemiin elintarvemessuihin asettamalla näytteille

Den 30 maj 1928 godkände stadsfullmäktige kommitténs betänkande angående omorganiseringen av mjölkkontrollen och beslöto:

att vid mjölkkontrollstationen skulle inrättas tre provtagar- och en kontoristtjänst, var och en åtföljd av löneförmåner enligt 5te löneklassen;

att hälsovårdsnämnden berättigas att till i föregående moment nämnda tjänster utnämna innehavarna av motsvarande befattningar i Helsingfors mjölkkontrollförening;

att de i föregående moment nämnda personerna berättigas att i avseende å ålderstillägg och pensioner räkna sig till godo den tid de skött motsvarande befattningar i nämnda förenings tjänst;

att hälsovårdsnämnden berättigas att ingå avtal med Helsingfors mjölkkontrollförening;

att vid mjölkkontrollstationen skall tillsättas ett konsultativt utskott för att följa med stationens arbete och ge råd och utlåtanden i ärenden som röra dess verksamhet; såsom dess ordförande fungerar stadsveterinären och såsom övriga medlemmar fem personer, av vilka hälsovårdsnämnden och Helsingfors mjölkkontrollförening vardera tillsätter två och konsumtionsmjölkproducenternas förbund en;

att detta system skall träda i kraft från och med början av år 1929 samt

att hälsovårdsnämnden skall vidtaga de av detta beslut föranledda åtgärder samt utarbeta förslag till de ändringar i hälsovårdsordningen, som nämnden anser nödiga på grund av denna ömreglering.

Vid samma sammanträde godkände stadsfullmäktige instruktion för Helsingfors stads mjölkkontrollstation (Se Komm. författn. saml. sid. 54.) samt preciserade ordalydelsen i det avtal hälsovårdsnämnden berättigades att ingå med Helsingfors mjölkkontrollförening (Se Komm. författn. saml. sid. 55.)

Härefter vidtog nämnden med förberedelserna till det nya förslaget till mjölkstadga och gav detta uppdrag åt en specialkommitté, i vilken alla de kretsar, som berördes av den nya stadgan, voro representerade. Kommittén fick följande sammansättning: ordförande professorn O. von Hellens och medlemmar doktorn F. Hisinger, doktorn W. Ehrström, direktören A. Timonen, professorn G. A. Bredenberg och filosofiedoktorn J. Jännes. Det förslag nämnden den 27 september 1928 insände till stadsfullmäktige var uppgjort så, att bestämmelserna i gällande hälsovårdsordning så vitt möjligt bibehöllos och endast sådana stadganden tillades, som voro nödvändiga till följd av mjölkkontrollens omreglering. Emedan det ansågs vara av vikt, att stadens mjölkstadga kunde utdelas åt alla av den samma berörda, i synnerhet åt mjölkproducenterna, ansåg nämnden det vara skäl att avskilja mjölkstadgan från hälsovårdsordningen.

På förslag av stadsveterinären beslöt nämnden deltaga i en av kvinnoorganisationen »Husmoderförbundet» anordnad livsmedelsmässa med en utställning av statistiskt

tilastollista aineistoa, joka valaisee maitolaboratorin 10-vuotisen työn kautta saavutettua edistystä.

Maaliskuun 29 p:nä 1928 lautakunta määräsi kokeeksi kaupunginlääkäriin ja kaupungineläinlääkäriin valvomaan 8:aa lähinnä Helsinkiä sijaitsevaa tarkastus-maitokartanoa, jotta he saisivat tällaisista tarkastuksista kokemusta, jonka nojalla voitaisiin laatia tarkemmat määräykset tarkastuslääkärien ja eläinlääkärien työskentelyn ohjeeksi. Tarkastettavina olivat seuraavat tarkastusmaitotalot: Håkansböle, Smedsby, Kuninkala, Östersundom, Vesterkulla, Oitbacka, Gammelby ja Sjökulla, sekä tilausmaitotalot: Hagalund ja Krapi. Toimitettujen tarkastuksien ja niissä saavuttamiensa kokemuksen nojalla kaupunginlääkäri ehdotti meneteltäväksi seuraavasti:

Tarkastusmaitotalojen haltijat oikeutettaisiin itse ehdottamaan tarkastuslääkäri, jonka terveydenhoitolautakunta määrää toimeen, jos hänet katsotaan siihen soveliaaksi. Säännöllinen tarkastus toimitettaisiin kolmesti vuodessa eikä, kuten tähän asti, neljästi, nimittäin siten, että paikkakunnan lääkäri suorittaisi tarkastukset marraskuun 1 ja joulukuun 15 p:n sekä maaliskuun 1 ja toukokuun 15 p:n välisinä aikoina, kun taas kaupungin lääkäri tarkastaisi tarkastusmaitotalot kesän aikana. Tämän lisäksi olisi vaadittava, että henkilökunnan vaihtuessa jokainen uusi tulokas tarkastetaan ensi tilassa hänen astuttuaan toimeensa. Tämä voisi tapahtua myös lääkärin vastaanottohuoneistossa. Kustakin tarkastetusta henkilöstä lääkärin tulisi tehdä merkinnät terveystorttiin, joka säilytetäisiin tarkastusmaitotalossa suljetussa kuoressa, jonka ainoastaan lääkäri saisi avata. Eläinlääkäri, jonka tulisi ohjesäännön mukaan käydä taloissa 6—12 kertaa vuodessa, velvoitettaisiin kullakin käynnillään tarkastamaan jokaisessa talossa pidettävän henkilöluettelon voidakseen todeta, onko henkilömuutoksia tapahtunut, sekä ilmoittamaan niistä terveydenhoitolautakunnan toimistoon.

Maitokauppa. Koska oli havaittu maitomyymälöissä, etenkin rakennuspaikkojen läheisyydessä usein kaadetun maitoa tai kermaa suppilolla suoraan sellaisiin pulloihin, joita ostajat pitivät eväspulloina työpaikalla, lähetti terveydenhoitolautakunta vuonna 1928 kaikille maitoliikkeille kiertokirjeen, jossa tällainen menettely tarttuvien tautien leviämistä edistävänä jyrkästi kiellettiin ja uhattiin, että jos sellaista uudistuu helmikuun 1 p:n jälkeen 1929, lautakunta ryhtyy lain edellyttämiin toimenpiteisiin.

Sattuneesta syystä lautakunta marraskuun 8 p:nä 1928 kielsi tammikuun 1 p:nä 1929 Helsingin mejeri nimisen toiminimen myymästä tarkastusmaitoa, jollei mainittu liike alistuisi siihen, että sen kustannuksella lautakunnan määräämät valvoja olisi länän tarkastusmaidon käsittelyn aikana mejerissä.

Teurastuslaitos. Lautakunnalta pyydettiin lausuntoa teurastamon perustamisesta ja lautakunta esitti käsityksensä, että laitos olisi rakennettava niin pian kuin mahdollista, että lautakunnan tulisi saada valita ehdotettuun

material, som belyser de framsteg, som gjorts genom mjölklaboratoriets 10-åriga arbete.

Den 29 mars 1928 förordnade nämnden stadsläkaren och stadsveterinären att på prov övervaka 8 i närheten av Helsingfors belägna kontrollmjölksgårdar, för att de skulle få sådan erfarenhet av dylika inspektioner att det bleve möjligt att utarbeta noggrannare bestämmelser till ledning för kontrollläkarnas och -veterinärernas arbete. Följande kontrollmjölksgårdar skulle kontrolleras: Håkansböle, Smedsby, Kuninkala, Östersundom, Vesterkulla, Oitbacka, Gammelby och Sjökulla samt betingsmjölksgårdarna: Hagalund och Krapi. På grund av de företagna inspektionerna och genom dem vunnna erfarenhet föreslog stadsläkaren följande förfarande:

Kontrollmjölksgårdarnas ägare berättigas att själva föreslå kontrollläkare, som hälsovårdsnämnden förordnar till befattningen, om han anses därför lämplig. Regelmässigt förrättas inspektion tre gånger i året och icke, såsom tidigare, fyra gånger, nämligen sålunda, att läkaren på orten utför inspektionerna under tiderna mellan den 1 november och den 15 december samt mellan den 1 mars och den 15 maj, medan däremot stadsläkaren skall inspektera kontrollmjölksgårdarna under sommaren. Dessutom borde den fordran uppställas, att vid ombyte av personal varje ny anställd undersökes så fort som möjligt efter det befattningen tillträtts. Detta kunde ske även i läkarens mottagningslokal. För varje undersökt person skulle läkaren göra anteckning å ett hälsokort, som förvaras på kontrollmjölksgården i slutet kuvert, som endast läkaren finge öppna. Veterinären, som enligt reglementet skall besöka gårdarna 6—12 gånger i året, borde åläggas att vid varje besök kontrollera personalförteckningen för att kunna konstatera, om personförändringar skett, samt att därom anmäla till hälsovårdsnämndens byrå.

Mjölkhandeln. Emedan det iakttagits, att i mjölkbutikerna, särskilt i närheten av byggnadsplatser, mjölk eller grädde ofta hälldes med tratt direkt i sådana flaskor, som ägarna använde såsom vägkostflaskor på arbetsplatsen, skickade hälsovårdsnämnden år 1928 till samtliga mjölkbutiker en cirkulärskrivelse, i vilken ett dylikt förfarande såsom varande ägnat att sprida smittsamma sjukdomar strängt förbjöds med hot om att i händelse sådant upprepades efter den 1 februari 1929, nämnden komme att skrida till lagliga åtgärder.

Av förekommen anledning förbjöd nämnden den 8 november 1928 firman Helsingfors mejeri att till den 1 januari 1929 sälja kontrollmjölk, om firman icke gick in på, att på dess bekostnad en av nämnden utsedd kontrollör fick vara närvarande vid behandlingen av kontrollmjölken i mejeriet.

Slaktinrättningen. Av nämnden anhölls om utlåtande angående inrättande av slaktinrättning, och nämnden framhöll såsom sin uppfattning, att inrättningen borde byggas så snart som möjligt, att nämnden borde få i den föreslagna

rakennustoimikuntaan ainakin yksi jäsen ja että myös karja- ja maataloustuotteiden tukkukauppiasliiton pitäisi tulla toimikunnassa edustetuksi. Sitten kun teurastamon johtaja valitaan tulisi myöskin hänen olla toimikunnan jäsenenä. Sen johdosta, että lihantarkastamon johtajan virka eläinlääkäri O. Lindströmin kuoltua maaliskuun 5 p:nä 1928 tuli avoimeksi lautakunta kääntyi kaupunginvaltuuston puoleen esittäen, ettei sanottua virkaa julistettaisi haettavaksi ennenkuin valtuusto on päättänyt teurastamon rakentamisesta, jolloin tuleva johtaja voitaisiin velvoittaa siirtymään kunnallisen teurastamon johtajaksi. Tähän valtuusto suostui huhtikuun 25 p:nä 1928.

Syyskuun 19 p:nä 1928 kaupunginvaltuusto päätti, että kunnallisen teurastamon rakennustöitä oli jatkettava sekä valitsi rakennustoimikunnan, johon puheenjohtajaksi tuli kauppaneuvos I. Lindfors sekä jäseniksi K. Koskimies, T. Uski, H. Moisio ja E. Holmberg. Rahatoimikamari valitsi toimikuntaan edustajakseen senaattori A. Castrénin ja terveydenhoitolautakunta professori O. von Hellensin, jota paitsi teurastamon johtaja kuului toimikuntaan itse-oikeutettuna jäsenenä. Valtuusto antoi lautakunnan tehtäväksi laatia ehdotuksen teurastamon johtajanviran perustamisesta. Tämän johdosta lautakunta esitti valtuustolle lokakuun 1 p:nä 1928, ettei mainitulle johtajalle voitu laatia ohjesääntöä ennenkuin erinäiset kysymykset on periaatteellisesti ratkaistu, kuten tulevan teurastamon ja siihen kuuluvien laitosten suhde terveydenhoitolautakuntaan ja johtajan ja kaupungineläinlääkäriin suhde toisiinsa, jota paitsi olisi ratkaistava, mitkä laitokset tulisivat kuulumaan teurastamoon. Kuitenkin katsoi lautakunta, että virka heti olisi julistettava haettavaksi ja että tulevan johtajan tehtäviin toistaiseksi kuuluisi toimia lihantarkastamon johtajana sekä teurastamon rakennustoimikunnan jäsenenä, missä ominaisuudessa hän olisi asiantuntijana ja neuvonantajana teurastamon rakennusta koskevissa kysymyksissä. Lautakunta ehdotti, että virka asetettaisiin 19 palkkaluokkaan. Lokakuun 25 p:nä s. v. lautakunta asetti komitean laatimaan ehdotusta ohjesääntöksi laitoksen johtajalle ja valitsi komiteaan puheenjohtajaksi professori O. von Hellensin ja jäseniksi eläinlääkintäbakteriologi H. Tallqvistin ja kaupungineläinlääkäri W. Ehrströmin.

Lihan tarkastus. Syyskuun 1 p:nä 1927 lautakunta teki rahatoimikamarille esityksen, että lihantarkastamon yläkerroksessa olevat huone ja keittiö vaihdettaisiin samassa talossa tarjolla olevaan toiseen huoneistoon, mikä käytettäisiin maidontarkastamon ja lihantarkastamon yhteisenä laboratoriona, ja että vuokramaksut jaettaisiin näiden laitoksien kesken. Tämä esitys hyväksyttiin ja siinä ehdotettu järjestely otettiin käytäntöön tammikuun 1 p:nä 1928.

Hagan kauppalahallitus anoi vuonna 1927, että kaupungin pakollinen lihantarkastus ulotettaisiin kauppalan

byggnadsstyrelsen invälja åtminstone en medlem och att även partihandlarnas för kreaturs- och lantbruksprodukter förbund borde representeras i byggnadsstyrelsen. Sedan föreståndare för slaktinrättningen utsetts, borde även han bliva medlem av sagda styrelse. Då föreståndartjänsten vid köttkontrollstationen genom veterinären O. Lindströms fränfalle den 5 mars 1928 blivit ledig, vände sig nämnden till stadsfullmäktige med en framställning om att nämnda tjänst icke måtte anslås ledig förrän fullmäktige hade fattat beslut om uppförande av slaktinrättningen, då den blivande föreståndaren kunde äläggas att övertaga föreståndartjänsten vid den kommunala slaktinrättningen. Härtill biföllo fullmäktige den 25 april 1928.

Den 19 september 1928 beslöto stadsfullmäktige att byggnadsarbetena vid den kommunala slaktinrättningen skulle fortsättas samt tillsatte en byggnadsstyrelse, till vars ordförande utsågs kommerserådet I. Lindfors samt till medlemmar K. Koskimies, T. Uski, H. Moisio och E. Holmberg. Drättselkammaren utsåg senatorn A. Castrén till sin representant och hälsovårdsnämnden professorn O. von Hellens, varjämte slaktinrättningens föreståndare tillhörde styrelsen såsom självskrivnen medlem. Fullmäktige gävo nämnden i uppdrag att uppgöra förslag till inrättande av en föreståndartjänst vid slaktinrättningen. Med anledning härav anmälde nämnden den 1 oktober 1928 hos fullmäktige, att instruktion icke kunde uppgöras för nämnda föreståndare, förrän vissa frågor i princip ävgjorts, rörande bl. a. den blivande slaktinrättningens och därtill hörande inrättningars förhållande till hälsovårdsnämnden samt föreståndarens och veterinärens inbördes förhållande, varförutom det borde ävgöras, vilka inrättningar komme att höra till slaktinrättningen. Likväl ansåg nämnden, att tjänsten genast borde anslås ledig och att till den blivande föreståndarens åligganden tillsvidare skulle höra att vara föreståndare för köttkontrollstationen samt medlem i byggnadsstyrelsen för slaktinrättningen, i vilken egenskap han skulle vara sakkunnig och rådgivare i frågor, som angä slaktinrättningens uppförande. Nämnden föreslog, att tjänsten måtte hänföras till 19 löneklassen. Den 25 oktober s. å. tillsatte nämnden en kommitté för att uppgöra förslag till instruktion för inrättningens föreståndare och invalde i kommittén såsom ordförande professorn O. von Hellens och såsom medlemmar veterinärbakteriologen H. Tallqvist och stadsveterinären W. Ehrström.

Köttkontrollen. Den 1 september 1927 gjorde nämnden hos drättselkammaren en framställning om att en i köttkontrollstationens övre våning befintlig lokal om ett rum och kök måtte utbytas mot en annan i samma gård tillbudsstående lokal, som skulle användas som gemensamt laboratorium för mjölk- och köttkontrollstationerna, och att hyresutgifterna skulle fördelas mellan dessa inrättningar. Denna framställning godkändes och genomfördes denna anordning från den 1 januari 1928.

Haga köpingsstyrelse anhöll år 1927, att stadens obligatoriska köttkontroll måtte utsträckas till köpingens

alueelle. Valtuustolle antamassaan lausunnossa lautakunta esitti, että tällaisesta järjestelystä olisi hyötyä, koska Hagan kauppalassa oli m. m. makkaratehdas ja teurastamo, jotka olivat vailla valvontaa, mutta että kauppalan tulisi itse kustantaa lihan tarkastuslain edellyttämä valvonta.

Ravintolain y. m. järjestyssääntö. Läheteellä tammikuun 1 p:ltä 1928 maistraatti pyysi lautakuntaa lausumaan mielipiteensä siitä, mitä näkökohtia olisi otettava huomioon laadittaessa ravintoloita, yömajoja y. m. koskevia järjestyssääntöjä, ja ilmoitti lautakunta, että kyseessä olevien huoneistojen tulee täyttää Helsingin terveydenhoitojärjestyksen ja rakennusjärjestyksen määräämät vaatimukset, ja mainitsi vastikään alkaneensa tarkistaa terveydenhoitojärjestyksiä. Tässä yhteydessä lautakunta huomautti, ettei niitä tarkastuksia, jotka tammikuun 28 p:nä 1922 annetun asetuksen 14 §:n mukaan poliisi- ja terveydenhoitoviranomaisten tulisi yhdessä suorittaa, ole suoritettu siten kuin äsken mainittu asetus määrää.

Torikauppa. Valtioneuvoston heinäkuun 7 p:nä vahvistettua Uudenmaan läänin maaherran huhtikuun 22 p:nä 1926 antaman päätöksen, joka koski erinäisiä valituksia terveydenhoitojärjestyksen II luvun 7 §:n soveltamisesta torikauppaan Helsingissä, rahatoimikamari päätti, että puheenalaista päätöstä, sikäli kuin se koski makkarain ja muiden lihatavaraain, näihin luettuina myöskin jauheliha ja veri, jauhojen ja suurimoiden myyntikieltoa, on sovellettava käytännössä lokakuun 1 p:stä 1927 lukien. Samalla rahatoimikamari päätti, että ne 11 kauppatorin torikauppiasta, jotka ovat saaneet myyntipaikkansa alkuaan lihanmyyntiä varten, mutta jotka asianomaisella suostumuksella ovat harjoittaneet valmiiden ruokatarvareain kauppaa, saavat jatkaa liikettään lihakauppiaina, ja että Hakaniemen torilta poistettavien myyntipaikkojen haltijoille oli osoitettava Hietalahden torin hallissa olevia vapaita myyntipaikkoja.

Katukauppa. Liikemies B. Gindinin pyynnön johdosta saada erinäisillä kaupungin toreilla pitää kaupan kastanjoita, lautakunta esitti rahatoimikamarille pyydettyä lausuntonaan, että vaikkei puheenalainen kauppa aiheuttaisi terveydellistä haittaa, kuitenkin ei olisi syytä suostumalla anomukseen laajentaa katukauppaa, varsinkaan kun kastanjoita meidän maassamme on pidettävä ylellisyytenä eikä niillä sitä paitsi ole mitään merkitystä ravintoaineena.

Kauppahallit. Asunto-osakeyhtiö Tunturikatu 16 niminen yhtiö anoi lupaa kauppahallin avaamiseen Tunturikadun varrella tontilla n:o 16 sijaitsevassa uudisrakennuksessa. Lautakunta toimitti paikalla katselmuksen ja siihen nähden, etteivät varastokellarit olleet sopivia ruokatarvareain säilyttämiseen ja koska sen lisäksi halli kokonaan sijaitsi pihamaan alla ja kun näytti mahdottomalta aikaansaada huoneistossa tarpeellista tuulettamista, päätti hyljätä anomuksen.

Lautakunta hylkäsi myös agronomi B. Plantingin anomuksen saada talossa Länsi Heikinkatu n:o 22 jakaa muuan myymälähuoneisto erinäisten elintarpeiden halli- myyntipaikoiksi.

område. I sitt till fullmäktige avgivna utlåtande framhöll nämnden, att en sådan anordning vore till nytta, då det i Haga köping fanns bl. a. en korvfabrik och en slaktinrättning, som icke övervakades, men att köpingen själv borde stå för de av lagen om köttkontroll förutsatta kostnaderna.

Ordningsstadgan för restauranger m. m. I remiss av den 1 januari 1928 uppmanade magistraten nämnden att yttra sig om de synpunkter, som borde iakttagas vid uppgörandet av ordningsregler för restauranger, natthärbärgen o. dyl., varå nämnden meddelade, att ifrågavarande lokaler böra uppfylla fordringarna i stadens hälsovårdsordning och byggnadsordning samt anmälde, att den nyss vidtagit med granskningen av hälsovårdsordningen. I detta sammanhang påpekade nämnden, att de inspektioner som enligt 14 § i förordningen av den 28 januari 1922 polis- och hälsovårdsmyndigheterna skola gemensamt företaga, icke företagits så som nyss nämnda förordning stadgade.

Torghandeln. Sedan statsrådet den 7 juli stadfäst landshövdagens i Nylands län utslag av den 22 april 1926 med anledning av besvär över tillämpningen på torghandeln i Helsingfors av hälsovårdsordningens II kap. 7 §, beslöt drätselkammaren, att ifrågavarande beslut, för så vitt det gällde förbud att sälja korv och andra köttvaror, malet kött och blod inberäknat, samt mjöl och gryn, skulle i praktiken tillämpas från och med den 1 oktober 1927. Samtidigt beslöt drätselkammaren, att de 11 torghandlare på salutorget, som ursprungligen fått sina försäljningsplatser för köttförsäljning, men som med vederbörligt tillstånd bedrivit handel med färdiga matvaror, finge fortsätta sin rörelse såsom köthandlare, och att åt innehavarna av de försäljningsplatser å Hagnästorget, som komme att indragas, skulle anvisas lediga försäljningsplatser i hallen å Sandvikstorget.

Gatuhandeln. Med anledning av affärsmannen B. Gindins anhållan att på vissa av stadens torg få tillsaluhålla kastanjer, framhöll nämnden i sitt till drätselkammaren på begäran avgivna utlåtande, att ehuru ifrågavarande handel icke var hälsovådlig, vore det likväl icke skäl att utvidga gatuhandeln genom att bifalla till denna anhållan, i synnerhet som kastanjer i vårt land måste betraktas som lyx och de dessutom icke ha någon betydelse som näringsämne.

Saluhallarna. Bostadsaktiebolaget Fjällalsgatan 16 anhöll om tillstånd att öppna en saluhall i sitt nybygge på tomten n:o 16 vid Fjällalsgatan. Nämnden förrättade syn på stället och med hänsyn till att lagerkällarna icke voro lämpliga för uppbevaring av matvaror och då hallen dessutom helt och hållet var belägen under gårdsplanen och då det föreföll omöjligt att i lokalen åstadkomma tillräcklig ventilation, beslöt nämnden avslå ansökan.

Nämnden avskog likaså agronomen B. Plantings anhållan att i gården Västra Henriksgatan n:o 22 få uppdelas en butikslokal i hallplatser för försäljning av olika slag av livsmedel.

Teen myynti maitomyymälöissä. Helsingfors mejerin ja Maanviljelijäin maitokeskusliikkeen anomukset saada pitää teetä kaupan maitomyymälöissä lautakunta epäsi kuitenkin samalla myöntäen näille oikeuden varastojensa loppuunmyyntiä varten jatkaa myyntiä tammikuun 1 p:ään 1928. Tästä päätöksestä valittivat asianomaiset liikkeet maaherralle, joka kuitenkin vahvisti lautakunnan päätöksen, sekä sittemmin korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Samanlainen anomus saada maitomyymälöissä myydä kauraryynejä evättiin.

Kalasäilykkeet. Sen johdosta, että useiden säilyketehtaiden anjovissäilykkeet sisälsivät mikä salisyyli- mikä boorihappoa, lautakunta päätti uutta terveydenhoitojärjestystä laatissaan ottaa huomioon tämän seikan ja antaa määräyksiä siitä, että jos säilytysainetta on pantu säilykkeeseen, tästä on tehtävä merkintä rasiaan.

Kaljan sakariinipitoisuus. Vuonna 1927 todettiin erinäisten tehtaiden kaljoissa sakariinia, mutta valmistajat väittivät, että sakariini olisi tullut kaljaan valmistuksessa käytetyn kaljaväriaineen mukana. Kun vielä vuonna 1928 tavattiin sakariinia Vallilan kaljatehtaan ja A. Collanuksen valmisteissa antoi lautakunta tämän johdosta mainittujen tehtaiden omistajille ankan varoituksen.

Mausteet. Sen johdosta, että oli todettu Tuusulassa toimivan Tehdasosakeyhtiö Arlan jauhetuissa mausteissa värennyksiä, lautakunta lähetti asiasta kirjelmän maaherralle.

Kalakauppa. Helsingin kalakauppayhdistys, joka kaupungineläinlääkäriin kehoituksesta oli terveydenhoitolautakunnalle antanut kuukausittain ilmoituksen myytävänä olevan kalan määrästä ja yhdistyksen määräämistä hinnoista, piti tätä ilmoittamista sangen rasittavana ja pyysi 100 markan kuukautista avustusta. Koska nämä ilmoitukset ovat tärkeitä kalakaupan vastaisessa järjestämisessä, lautakunta hankki rahatoimikamarilta määrärahan kyseelliseen tarkoitukseen.

Kaupan ollut savustettu kala oli 1928 vuoden aikana hyvin usein ollut laadultaan sangen huonoa, jopa pilaantunutakin, minkä vuoksi ryhdyttiin tarkoin tarkastamaan kalansavustamoita ja niihin tuotavia raaka-aineita. Leppävaarassa olevan Kasiorekin kalansavustamo tarkastettaessa havaittiin, että savustettavaksi tuotu kala oli osaksi pilaantunutta, että savustamo samoinkuin sitä ympäröivä piha oli siivoton, että pihamaata pidettiin kana- ja hanhitarhana, ettei savustamolla ollut kalalaatikoiden puhdistamiseen tarvittavia puhdistusvälineitä ja ettei savustamon viemäri toiminut. Tästä ilmoitti lautakunta kirjelmällä Espoon kunnanvaltuustolle pyytäen sen toimenpidettä epäkohtien korjaamiseksi.

Lihakauppa. Siitä huolimatta, että lautakunnan kaitsijat useamman kerran olivat muistuttaneet lihakauppiaan V. Raitioa hänen omistamassaan liikkeessä Vilhonkatu 4 vallitsevasta huonosta järjestyksestä oli Raitio kieltäytynyt noudattamasta annettuja määräyksiä, minkä takia hänet katsuttiin lautakunnan istuntoon lokakuun 11 p:nä 1928

Teförsäljningen i mjölkbutikerna. Helsingfors mejeris och Jordbrukarnas mjölkcentrals anhållan om att i sina mjölkbutiker få tillsaluföra te avslogs av nämnden, likväl med rättighet för dessa firmor att för slutförsäljning av sina lager fortsätta försäljningen till den 1 januari 1928. Över detta beslut besvärade sig vederbörande affärer hos landshövdingen, som likväl stadfäste nämndens beslut, samt sedermera till högste förvaltningsdomstolen.

En liknande anhållan att i mjölkbutikerna få sälja havregryn avslogs.

Fiskkonserverna. Emedan de flesta konserverfabrikers anjoviskonserver innehölo dels salicyl-, dels borsyra, beslöt nämnden att vid uppgörandet av ny hälsovårdsordning beakta denna omständighet och utfärda bestämmelser därom att, ifall konserveringsmedel tillsatts konserverna, anteckning härom skall göras på burken.

Svagdrickans sackarinhalt. År 1927 konstaterades förefintligheten av sackarin i vissa fabrikers svagdricka, men tillverkarna gjorde gällande, att sackarinet tillförts svagdrickan genom den svagdricksfärg, som använts vid svagdrickstillverkningen. Då ännu år 1928 sackarin påträffades i Vallgårds svagdricksfabriks och A. Collanus tillverkningar, tilldelade nämnden med anledning härav sträng varning åt ägarna till nämnda fabriker.

Kryddorna. Emedan beträffande malade kryddor från Fabriksaktiebolaget Arla i Tusby konstaterats förfalskningar, avlät nämnden en skrivelse i saken till landshövdingen.

Handeln med fisk. Helsingfors fiskhandlarförening, som på uppmaning av stadsveterinären månatligen gjort anmälan till hälsovårdsnämnden om den saluförda fiskmängden och de av föreningen fastställda priserna, fann denna anmälan synnerligen betungande och begärde ett 100 marks månatligt bidrag. Emedan dessa meddelanden voro viktiga för den framtida regleringen av fiskhandeln, utverkade nämnden av drätselkammaren anslag för ifrågavarande ändamål.

Den till salu hållna rökta fisken hade under år 1928 mycket ofta varit ganska dålig till kvaliteten, t. o. m. förskämd, varför man begynte noggrant inspektera fiskrökerierna och de räämnen, som hämtades till dem. Vid inspektion av Kasioreks fiskrökeri i Alberga befanns det, att den för rökning avsedda fisken delvis var förskämd, att rökeriet såväl som den omgivande gården var osnygg, att gårdsplanen användes som höns- och gäsgård, att rökeriet saknade de nödiga redskap för fisklådornas rengöring och att rökeriets avloppsledning icke funktionerade. Härom anmälde nämnden i skrivelse till Esbo kommunalfullmäktige med anhållan om vidtagande av åtgärder för missförhållandenas avlägsnande.

Handeln med kött. Oaktat nämndens tillsyningsmän upprepadt gånger riktat anmärkningar mot köthandlaren V. Raitio för den dåliga ordning, som rådde i den av honom ägda affären vid Vilhelmsgatan 4, hade Raitio vägrat att efterkomma givna bestämmelser, varför han kallades till nämndens sammanträde den 11 oktober 1928 och

ja veloitettiin poistamaan epäkohdat ennen marraskuun 1 p:ää uhalla, että varastohuone ja kellari muussa tapauksessa suljetaan.

Makkaratehtaat. Toiminimi O. Y. Kotkankatu n:o 1 A. sai maaliskuun 1 p:nä 1928 luvan erinäisin ehdoin rakentaa makkaratehtaan samannimiselle tontille korttelissa 373.

Syyskuun 28 p:nä 1928 lautakunta päätti sattuneesta syystä kieltää kaupungissa toimivia makkaratehtaita käyttämästä makkaranvalmistukseen sellaisia makkaranjätettä, jotka eivät ole menneet kaupaksi, sekä lihamyymälöistä tuotua pienennettyä ja jauhettua lihaa.

Väärennetyjä virvokejuomia. Koska erinäisten toimimien, nimittäin E. V. Saleniuksen, O. Y. Keskuskompanian, Salaman, O. Y. Idman & Arvelan, Heroksen, Termoksen, Helsingin mehu- ja kivennäisvesitehtaan sekä Tampereen marjamehutehdas O. Y:n tuotteiden joukossa oli todettu sellaisia, jotka oli valmistettu pääasiallisesti hajuesansseista tai värjätty terväväreillä, kutsuttiin Helsingissä olevain tehtaitten omistajat lautakunnan kokoukseen ja veloitettiin heidät kiinnittämään pulloihin sellaiset nimikkeet, joista selvästi ilmenee, mitä pullo todellisuudessa sisältävät, kuin myöskin leimaamaan niihin pulloihin, jotka jo oli laskettu kauppaan eivätkä sisältäneet puhdasta hedelmämehua, sanat: »Keinotekoista, Konstgjort». Vuonna 1929 laboratorion kokeissa huomattiin, että vieläkin hyvin monet tehtaot laskivat kauppaan joko kokonaan tai osittain keinotekoisia marjamehuja pullojen kylkeen kiinnitettyissä nimilipuissa siitä mainitsematta. Tehtaiden edustajat kutsuttiin terveydenhoitolautakunnan toimistoon, ja helupasivat painattaa nimilippuihin sanat »keinotekoista». Virvoitusjuomissa ei yleensä esiintynyt sakariinia.

Talousetikat. Vuonna 1929 tarkastettaessa erinäisiä talousetikkalajeja todettiin nimilippujen monestikin olleen harhaanjohtavia, kuten »kemiallisesti puhdasta etikkahappoa» vaikka tavarassa saattoi olla ainoastaan n. 19 % happoa, josta 1.84 % muurahaishappoa. Teknillinen tehdas Heros oli painattanut tuotteensa nimilippuun seuraavan todistuksen: »Helsingin kaupungin laboratorion tutkimuksen mukaan sisältää etikkahappomme ainoastaan 0.02 % muurahaishappoa ja on siis puhtainta maassamme». Kuitenkin sisälsi helmikuussa 1929 ostettu pullo 0.14 % muurahaishappoa ja oli siis laboratorion aikoinaan tehtyä analyysia väärinkäytetty mainostarkoituksessa. Helsingin A. B. Sylvan tuotteiden nimilipussa oli myöskin vedottu laboratorion analyysitodistukseen. Tehtyjen huomautusten johdosta luvattiin tehtaitten puolesta hankkia uudet nimiliput.

Voi. Jatkuviissa tavanmukaisissa voitotkimuksissa todettiin v. 1929 pari kertaa, että voihin oli sekoitettu margarina. Vaikka poliisilaitokselle ilmoitettiin asiasta, ei saatu selville kuka väärennyksen oli tehnyt.

älades att avhjälpa missförhållandena före den 1 november vid äventyr att lagerrummet och källaren i motsatt fall stängdes.

Korvfabrikerna. Firman A. B. Kotkagatan n:o 1 A fick den 1 mars 1928 tillstånd att på vissa villkor bygga en korvfabrik på den lika benämnda tomten i kvarteret 373.

Den 28 september 1928 beslöt nämnden av förekommen anledning att förbjuda de i staden befintliga korvfabrikerna att vid korvfabrikationen använda sådana korvrest, som icke blivit sålda, samt styckat och malat kött från köttbutikerna.

Förfalskade läskdrycker. Emedan bland vissa firmors, nämligen E. V. Salenius, Centralkompaniet A. B., Salama, A. B. Idman & Arvela, Heros, Termos, Helsingfors saft- och mineralvattenfabrik A. B. samt Tampereen marjamehutehdas O. Y., tillverkningar anträffats sådana, som framställts huvudsakligast av essenser eller färgats med tjärfärger, kallades de av fabrikernas ägare, som voro bosatta i Helsingfors, till nämndens sammanträde och ålades att förse flaskorna med sådana beteckningar, av vilka det tydligt framgick, vad flaskorna faktiskt innehålla, samt att även låta stämpla orden: »Keinotekoista Konstgjort» på de redan i handeln utsläppta flaskor, som icke innehöll ren fruktsaft. År 1929 ådagalade laboratorieprov, att rätt många fabriker fortfarande utsläppte i handeln antingen helt eller delvis konstgjorda bärsafter, utan att detta angavs å etiketterna på flaskans sida. Fabrikernas representanter kallades till hälsövardsnämndens byrå, och de lovade låta trycka ordet »konstgjort» på etiketterna. I läskdryckerna förekom i allmänhet icke sackarin.

Hushållsättika. Vid år 1929 verkställd kontroll av vissa slag av hushållsättika, visade det sig att etiketterna ofta voro missvisande. Sålunda hette det »kemiskt ren ättikssyra», ehuru varan kunde innehålla endast c:a 19 % syra, varav 1.84 % myrsyra. Tekniska fabriken Heros hade försett etiketten till sin tillverkning med följande intyg: »Enligt undersökning, verkställd av Helsingfors stads laboratorium, innehåller vår ättikssyra endast 0.02 % myrsyra och är således den renaste i landet». Likväl innehöll en i februari 1929 inköpt flaska 0.14 % myrsyra, och således hade en å laboratoriet i tiden verkställd analys missbrukats i reklam-syfte. Helsingforsfirman A. B. Sylva hade likaså å etiketten till sina fabrikat hänvisat till laboratoriets analysintyg. Med anledning av gjorda anmärkningar lovade man från fabriken sida anskaffa nya etiketter.

Smöret. Vid de sedvanliga fortgående smörundersökningarna konstaterades år 1929 ett par gånger, att smöret uppblandats med margarin. Ehuru anmälan gjordes till polisinspektionen, fick man icke reda på, vem som utfört förfalskningen.

D. Kaupunginasemakaavaa, rakennuksia, asuntoja ja työpaikkoja koskevat asiat.

Ehdotus rakennusjärjestykseksi. Rahatoimikamari pyysi lautakunnan lausuntoa uudesta rakennusjärjestysehdotuksesta, minkä johdosta lautakunta huomautti, ettei ehdotuksessa oltu kiinnitetty tarpeeksi huomiota terveydenhoidollisiin näkökohtiin ja ettei monessa kohdassa käytetty sanonta »terveyden vaatimuksia silmällä pitäen» ole riittävä, vaan olisi se vaihdettava sanontaan »ellei kaupungin terveydenhoitolautakunta katso, että terveydenhoidon asettamia vaatimuksia syrjäytetään».

Koska ehdotuksen laatiminen oli viipynyt 5 vuotta ja kun tekeillä oleva asemakaava- ja rakennuslainsäädäntö todennäköisesti valmistuisivat pian, esitti lautakunta harkittavaksi, eikö olisi viisainta odottaa tätä lainsäädäntöä, koska se varmasti tulisi aiheuttamaan muutoksia kaupungin rakennusjärjestykseen. Alotteen rakennusjärjestyksen uudistamiseksi oli Suomen arkkitehtiliiton Helsingin osasto tehnyt sillä perusteella, että voimassaolevan rakennusjärjestyksen muutamat määräykset olivat rakennuttajille liian rasittavia ja että tarvittiin enemmän notkeutta, jotta säävutettaisiin kaupungin rakennuttamisen kannalta katsoen tyydyttävä tulos. Lautakunta teki ehdotuksen yksityisiin määräyksiin joukon tärkeitä asiallisia huomautuksia.

Kaupunginasemakaavan muuttaminen. Lautakunta antoi joukon lausuntoja erinäisiä tontteja koskevista asemakaavan muutosehdotuksista ja tonttien yhdistämisestä ja katsoi ettei niitä vastaan ole terveydelliseltä kannalta muistuttamista. O. Y. Aamutähden ja Arbetarbyggnadsaktiebolaget Fridhem'in anomuksesta saada rakentaa yhteinen pihamaa sekä teettää tonteille n:o 11 ja 13 Tehtaankadun varrella korkeammat talot kuin rakennusjärjestys edellyttää, lautakunta huomautti, ettei kaupunginasemakaava-arkkitehdin laatima asemakaavan muutosehdotus ollut terveydellisiä näkökohtia silmälläpitäen lähimainkaan tyydyttävä ja että se sitäpaitsi oli rakennusjärjestyksen ja terveydenhoitojärjestyksen tärkeimpien sääntöjen vastainen, minkä vuoksi lautakunta ei voinut muutosehdotusta puoltaa hyväksyttäväksi. Lautakunta ei myöskään voinut hyväksyä kahta myöhemmin tehtyä sanottujen tonttien rakentamiseksi ehdotusta.

Poikkeamiset rakennusjärjestyksestä. Kauppapalatsi O. Y. anoi v. 1927 lupaa saada rakentaa tontilleen n:o 9 Kaisaniemenkadun varrella korttelissa n:o 37 rakennus voimassa olevan rakennusjärjestyksen 44 §:n mukaisesti. Anomuksen johdosta antamassaan lausunnossa lautakunta asettui sille kannalle, ettei kyseessä olevaa rakennusta suinkaan voitu lukea niihin rakennuksiin, joita tarkoitetaan rakennusjärjestyksen mainitussa pykälässä, koska se ei olisi mikään suuri kauppa- tai muu sen tapainen talo, vaan aivan tavallinen asuinrakennus, jossa tulisi vuokrattavaksi huoneistoja sekä erilaisille liikkeille että asunnoiksi. Ei myöskään tontin, joka on välitontti, paikka korttelissa ollut sellainen, että poikkeus yleisestä säännöstä olisi suotava. Jos

D. Ärenden rörande stadsplanen, byggnader, bostäder och arbetsställen.

Förslag till byggnadsordning. Drätselkammaren begärde nämndens utlåtande beträffande ett förslag till ny byggnadsordning, med anledning varav nämnden anmärkte, att i förslaget hälsovårdssynpunkter icke i tillräcklig grad beaktats och att det på många ställen använda uttrycket »med beaktande av hälsans fordringar» icke förslog, utan borde det utbytas mot uttrycket »om icke stadens hälsovårdsnämnd anser, att hälsovårdens fordringar åsidosatts».

Emedan förslaget uppgörande dröjt 5 år, och då en under beredning varande stadsplane- och byggnadslagstiftning synbarligen snart komme att bli färdig, hemställde nämnden, huruvida det icke vore klokast att vänta på denna lagstiftning, då den säkert komme att föranleda ändringar i stadens byggnadsordning. Initiativet till en reform av byggnadsordningen hade tagits av Helsingforsavdelningen av Finlands arkitektförbund på den grund, att några stadganden i gällande byggnadsordning voro alltför betungande för de byggande och större smidighet var påkallad för att ett från synpunkten av stadens bebyggande tillfredsställande resultat skulle uppnås. Rörande förslaget enskilda bestämmelser gjorde nämnden en mängd viktiga sakliga anmärkningar.

Förändring av stadsplanen. Nämnden avgav en mängd utlåtanden beträffande förslag till ändring av stadsplanen i avseende å vissa tomter och till sammanslagning av tomter samt ansåg, att ur hälsovårdssynpunkt intet kunde anmärkas däremot. Till O. Y. Aamutähtis och Arbetarbyggnadsaktiebolaget Fridhems ansökan att få bygga gemensam gårdsplan och på tomterna n:ris11 och 13 vid Fabriksgränd uppföra högre hus än byggnadsordningen förutsätter, anmärkte nämnden, att det av stadsplanearkitekten uppgjorda förslaget till ändring av stadsplanen icke ur hygienisk synpunkt var ens närmelsevis tillfredsställande och att det dessutom stod i strid med de viktigaste föreskrifterna i byggnads- och hälsovårdsordningarna, varför nämnden icke kunde förorda ändringsförslaget. Nämnden kunde icke heller godkänna två senare inlämnade förslag till bebyggande av ifrågavarande tomter.

Avvikelser från byggnadsordningen. Kauppapalatsi O. Y. anhöll år 1927 om tillstånd att få bebygga sin tomt n:o 9 vid Kaisaniemigatan i kvarteret n:o 37 med en byggnad i enlighet med § 44 av gällande byggnadsordning. I sitt med anledning av denna anhållan givna utlåtande ställde sig nämnden på den ståndpunkt, att ifrågavarande byggnad ingalunda var avsedd att bli en sådan stor affärs- eller annan liknande byggnad, som avses i nämnda paragraf av byggnadsordningen, utan en alldeles vanlig byggnad, i vilken lokaler skola hyras ut såväl åt olika affärer som till bostäder. Då tomten var en mellantomt, var icke heller dess läge i kvarteret sådant, att ett undantag från den allmänna regeln

rakennusjärjestyksen 44 § sovellettaisiin tähän tapaukseen, voisi se yhtä hyvin tapahtua useimpiin rakennuksiin nähden kaupungin keskuksessa. Sen jälkeen kuin piirustuksia oli jonkin verran muutettu, pyydettiin lautakunnalta uudelleen lausuntoa niiden johdosta, mutta katsoi lautakunta esittämillään perusteilla velvollisuudekseen uudelleen ehdottaa anomuksen hylättäväksi. Terveydenhoitolautakunta ei myöskään, ottaen etupäässä huomioon ehdotetun, terveydenhoidollisessa suhteessa epäedullisen pihajärjestelyn, pitänyt mahdollisena ehdottaa mitään sellaisia toimenpiteitä, jotka voisivat turvata riittävän ilman ja valonsaannin. Vuonna 1928 uudistettua, jonkin verran muutettua anomusta katsoi lautakunta voivansa puoltaa ainoastaan siinä tapauksessa, että piirustuksia hyväksyttäessä voidaan määrätä, ettei huoneistoja saa käyttää asuntohuoneistoina lukuunottamatta huoneita, joissa talonmies asuu, eikä myöskään matkustajakotina. Samalla lautakunta huomautti, ettei ravintolaa eikä myymälää, jonka hyväksyminen terveydenhoitojärjestyksen mukaan kuulu lautakunnalle, voida tarkoitukseen käyttää ennenkuin lautakunta haltijan kirjallisen ilmoituksen johdosta on huoneen tai huoneiston tarkoitukseen hyväksynyt.

Kiinteistöosakeyhtiö Fredrikinlinna-Fredriksborg nimisen yhtiön anomuksen johdosta saada rakentaa tontille n:o 1 Ruoholahdenkadulla kolme kerrosta sallittua korkeampi rakennus, lautakunta ilmoitti, ettei se nyt paremmin kuin ennenkään katsonut voivansa terveydelliseltä kannalta puoltaa 10-kerroksisen asuinrakennuksen rakentamista, vaan että korkeintaan 8 kerroksinen rakennus saatisiin rakentaa kyseessä olevalle tontille.

Rakennusjärjestyksen 44 §:ää ei lautakunnan mielestä voitu soveluttaa Pikku-Roobertinkadun tontille n:o 1 suunniteltuun rakennukseen, johon piirustusten mukaan oli aikomus rakentaa kahden huoneen huoneistoja keittokomeroineen. Sen sijaan lautakunta puolsi O. Y:n A. E. N. anomusta saada rakennusjärjestyksen 44 §:n nojalla rakentaa autohalli ja korjauspaja tontille n:o 1 Neitsytpolun varrella, sekä yhtiön A. B. Fredrikspassagen'in anomusta saada rakennusjärjestyksestä poiketen rakentaa talo tontille n:o 27 Ison Roobertinkadun varrella. Flora teknillinen tehdas O. Y:n anomuksesta, että Kotkankadun n:o 7 tontille suunniteltuun rakennukseen saataisiin rakentaa kirjapainohuoneisto, lautakunta lausui, että jos katsotaan sopivaksi asuntotontille sijoittaa kyseenalainen laitos, olisi sanottu rakennus, tällaisen laitoksen aiheuttaman kolinan vuoksi, rakennettava vähintään 2 metriä naapuritontin rajasta. O. Y. G. W. Sohlbergin anomuksesta, että Vuorimiehenkadun n:o 19 tontille rakennettavaan uudisrakennukseen saataisiin rakentaa metallitehdashuoneisto, lautakunta lausui, ettei sellaista tehdasta saisi rakentaa asuntokortteliin.

A. B. Kino-Palats O. Y. anoi lupaa rakentaa 67 m korkea rakennus tontille n:o 39 Pohjois Esplanaadinkadun varrella. Tämän johdosta lautakunta lausui mielipiteensä, ettei terveydellisessä suhteessa yleensä voida pitää suotavana

var önskvärd. Om § 44 av byggnadsordningen tillämpas på detta fall, kunde detta lika väl ske med de flesta hus i stadens centrum. Sedan ritningarna i någon mån ändrats, infordrades ånyo nämndens utlåtande över dem, men ansåg sig nämnden på anförda grunder ånyo skyldig att föreslå anhållans förkastande. Nämnden ansåg det icke heller med beaktande av den föreslagna, i hygieniskt avseende ofördelaktiga gårdsanordningen vara möjligt att föreslå sådana åtgärder, som kunde garantera tillräcklig tillgång på luft och ljus. En år 1928 omarbetad, i någon mån förändrad anhållan ansåg sig nämnden kunna förorda endast under förutsättning, att det vid godkännandet av ritningarna var möjligt att bestämma, att lokalerna icke finge användas till bostadslokaler, med undantag av den lokal, som bebos av gårdskarlen, och icke heller till resandehem. Samtidigt påpekade nämnden, att restaurang eller butik, vars godkännande enligt hälsovårdsordningen ankommer på nämnden, icke kan användas för sitt ändamål, förrän nämnden, med anledning av innehavarens skriftliga anhållan, godkänt lokalen för ändamålet.

Med anledning av en av Fastighetsaktiebolaget Fredrikinlinna-Fredriksborg gjord anhållan att få bebygga tomten n:o 1 vid Gräsviksgatan med ett tre våningar högre hus än det tillåtna, meddelade nämnden, att den icke av hygieniska skäl nu mera än tidigare ansåg sig kunna förorda uppförandet av ett 10-våningars bostadshus, utan att ett hus med högst 8 våningar kunde byggas på tomten i fråga.

§ 44 i byggnadsordningen kunde icke enligt nämndens åsikt tillämpas på en till uppförande på tomten n:o 1 vid Lilla Robertsgatan planerad byggnad, som enligt ritningarna var avsedd att inredas med lokaler om två rum och kokvrå. Däremot förordade nämnden A. B. A. E. N:s anhållan att på grund av § 44 i byggnadsordningen få bygga en bilhall och reparationsverkstad på tomten n:o 1 vid Jungfrustigen, samt A. B. Fredrikspassagens anhållan att med avvikelse från byggnadsordningen få bebygga tomten n:o 27 vid Stora Robertsgatan. Om Flora tekniska fabriks A. B:s anhållan att i ett hus, som var avsett att uppföras på tomten Kotkagatan n:o 7, få inrymma en tryckerilokal, yttrade nämnden, att om det ansågs lämpligt att i ett bostadshus förlägga en inrättning av ifrågavarande slag, borde nämnda hus på grund av det buller en dylik inrättning åstadkommer, byggas minst 2 meter från granntomtens gräns. På A. B. G. W. Sohlbergs anhållan att i den nybyggnad, som var avsedd att uppföras på tomten Bergmansgatan n:o 19, få inrymma lokal för en metallfabrik, svarade nämnden, att en dylik fabrik icke finge byggas i ett bostads-kvarter.

A. B. Kino-Palats O. Y. anhöll om tillstånd att få bygga ett 67 m högt hus på tomten n:o 39 vid Norra Esplanadgatan. Med anledning härav uttalade nämnden såsom sin åsikt, att det i hygieniskt hänseende i allmänhet icke kunde

rakentaa liian korkeita taloja, joissa tulisi oleskelemaan ja työskentelemään suuri määrä henkilöitä. Lautakunta yhtyi arkkitehtien K. S. Kallion ja A. Toivosen käsitykseen, ettei meidän pohjoisella leveysasteellamme olisi järkevää leveillä ja korkeilla pilvenpiirtäjillä vähentää muutenkin niukalti saamaamme auringonvaloa. Kaupungissamme nyt jo käytetyt rakennuskorkeudet ja kerrosmäärät ovat niin suuret, että niissäkin voi katsoa piilevän vaaran kansanterveydellisessä suhteessa. Kyseessä oleva pilvenpiirtäjä tulisi lisäksi olemaan niin epäedullisessa paikassa kuin korttelin n:o 95 lounaiskulmassa, jossa se tulisi varjostamaan sekä korttelin n:o 95 sisäosia että myöskin Hakasalmenkatua ja korttelia n:o 95 a. Lautakunta oli empimättä sitä mieltä, että anomus olisi hyljättävä.

Lautakunta antoi puoltavan lausunnon Arbetets vännenin hakemuksesta saada rakentaa uudisrakennus tontille n:o 6 Annankadun varrella.

1929 vuoden aikana saapui lautakunnalle joukko anomuksia, joissa pyydettiin lupaa saada rakennusjärjestyksestä poiketen järjestää torneihin asuntohuoneistoja, mutta yleensä lautakunta antoi tällaisista anomuksista epäävän lausunnon, koska se arveli, että tornillisia rakennuksia alettaisiin rakentaa suuremmissa määrässä kuin mitä voitiin pitää suotavana varsinkin kapeimpien katujen varsilla. Vain parissa tapauksessa lautakunta puolsi tehtyä anomusta.

O. Y. Torni nimisen yhtiön rakennuslupaa koskevassa lausunnossaan lautakunta esitti, ettei se voinut rinnastaa kyseessä olevaa Kalevankatu n:o 2:een suunniteltua tornirakennusta sellaiseen, josta rakennusjärjestyksessä mainitaan, vaan että puheenalainen torni, jonka julkisivu Yrjönkadun puolella on 19 metriä pitkä, on pidettävä asuinrakennuksena, joka huomattavasti ylittää rakennusjärjestyksen edellyttämän korkeuden, ollen se pikemminkin 13 kerroksinen rakennus, ja että rakennusjärjestyksen toisenlainen tulkinta olisi vaarallinen ennakkopäätös, joka voisi johtaa arvaamattomiin seurauksiin. Rakennussuunnitelma olisi lautakunnan mielestä kokonaisuudessaan alistettava valtioneuvoston ratkaistavaksi. Muuten lautakunta oli sitä mieltä, että suunniteltu rakennus vaikuttaisi haitallisesti kadun toisella puolella olevien tonttien valosuhteisiin.

Saunojen järjestämistä kellarihuoneistoihin lautakunta ei vastustanut sellaisissa tapauksissa, joissa saunoihin oli laitettu tyydyttävät ilmanvaihtolaitteet ja varsinkin jos laitosten henkilökunnalle oli varattu maanpäälliset oleskeluhuoneet.

Epäterveelliset asunnot ja työhuoneistot. Useimmat asuntotarkastuksen ilmoittamat tapaukset, joissa valitukset koskivat asuntokortteleissa olevien työhuoneiden ja muiden laitosten aiheuttamaa savua, kolinaa, hajua y. m. s., saivat suotuisan ratkaisun. Uusi pesula nimisen pesulaitoksen aiheuttamasta savusta valittiin senkin jälkeen kuin laitoksen savupiippua oli korotettu. Sen johdosta, että ammattientarkastaja oli ilmoittanut N. N. K. Y:n talossa Pohjois Rautatienkatu 23 sijaitsevan pesulan olevan epäterveellisen, ja oli tämän vuoksi vaatinut laitoksen siirtä-

anses önskvärt att bygga alltför höga hus, i vilka ett stort antal personer komme att vistas och arbeta. Nämnden förenade sig om arkitekterna K. S. Kallios och A. Toivonens uppfattning, att det icke på vår nordliga breddgrad var förnuftigt att genom breda och höga skyskrapor minska det redan förut knappa solljuset. De i staden redan nu använda byggnadshöjderna och våningsantalet var så stort, att även de kunna anses gömma en fara i folkhygieniskt avseende. Skyskrapan i fråga skulle dessutom komma att befinna sig på ett så ofördelaktigt ställe som i sydvästra hörnet av kvarteret n:o 95, där den komme att beskugga såväl de inre delarna av kvarteret n:o 95 som Hagasundsgatan och kvarteret n:o 95 a. Nämnden var utan tvekan av den uppfattningen, att anhållan borde förkastas.

Nämnden gav ett förordande utlåtande angående Arbetets vänners ansökan att få uppföra en nybyggnad på tomten n:o 6 vid Annegatan.

Under år 1929 mottog nämnden en mängd ansökningar om tillstånd att med avvikelser från byggnadsordningen inreda torn till bostadslokaler, men nämnden avstyrkte i allmänhet dylika ansökningar, emedan nämnden förmodade, att man skulle börja bygga med torn försedda hus i större antal, än vad som kunde anses önskvärt, i synnerhet vid de smalaste gatorna. Endast i ett par fall tillstyrkte nämnden bifall till en sådan anhållan.

I ett utlåtande angående byggnadstillstånd för bolaget O. Y. Torni anförde nämnden, att den icke kunde jämnställa ifrågavarande för Kalevagatan n:o 2 projekterade tornbyggnad med en sådan, som omnämnes i byggnadsordningen, utan att nämnda torn, vars fasad mot Georgsgatan var 19 meter lång, måste anses vara en bostadsbyggnad, som avsevärt översköte den av bostadsordningen förutsatta höjden, och snarare var ett hus med 13 våningar, och att en annan tolkning av byggnadsordningen vore ett farligt prejudikat, som kunde leda till oanade följder. Byggnadsplanen borde enligt nämndens åsikt i sin helhet underställas statsrådets prövning. För övrigt var nämnden av den åsikten, att den planerade byggnaden skulle inverka menligt på de på andra sidan gatan belägna tomternas ljusförhållanden.

Inredning av badstugor i källarvåningar motsatte sig nämnden icke i sådana fall, då badstugorna försetts med tillräckliga anordningar för luftväxling, i synnerhet icke, om det fanns rum ovan jordytan, där inrättningens personal kunde uppehålla sig.

Öhälsosamma bostäder och arbetslokaler. De flesta av bostadsinspektionen anmälda fall, där klagomålet gällde rök, buller, lukt o. a. dyl. från i bostadskvarteren befintliga verkstäder och andra inrättningar, blevo lösta i gynnsam riktning. Klagomål riktades mot röken från tvättinrättningen Uusi pesula också efter det inrättningens skorsten blivit höjd. Emedan yrkesinspektören anmält, att den i K. F. U. K:s gård n:o 23 vid Norra Järnvägsgatan inrymda tvättinrättningen var ohälsosam, och därför fordrat, att den skulle flyttas, anhöll K. F. U. K.

mistä, N. N. K. Y. anoi lupaa saada edelleenkin käyttää mainittua pesulaitosta. Lautakunta suostui anomukseen ehdolla, että pesulaitosta käytetään vain N. N. K. Y:n omiin tarpeisiin ja että siihen heti järjestetään tehokas ilmanvaihto.

Talon Antinkatu n:o 23 piharakennuksessa asuvat vuokralaiset ja huoneistojen omistajat olivat valittaneet asuntotarkastajalle, että heitä yönaikana häiritsi melu, mikä aiheutui Kustannusosakeyhtiö Kirjan Vladimirinkatu 32 sijaitsevassa kirjapainossa siihen aikaan vuorokautta suoritetusta työstä. Kun asuntotarkastaja ei saanut parannusta oloihin kääntyi hän lautakunnan puoleen joka useamman kerran kuultuaan asianomaisia heinäkuun 4 p:nä 1928 päätti terveydenhoitosäännön 38 §:ään ja poliisijärjestyksen 40 §:ään nojautuen kieltää sanotun kirjapainon johtajaa kello yhdeksästä illalla kello seitsemään aamulla teettämästä kirjapainossa sellaista koneellista työtä, jonka kolina voi häiritä lähellä asuvia, ja päätti lautakunta samalla velvoittaa kirjapainon johtajan ennen seuraavan syyskuun loppua ryhtymään sellaisiin toimenpiteisiin, ettei sanottavampaa lähellä asuvia häiritsevää kolinaa kirjapainossa tehtävän työn kautta synny, minkä ohessa lautakunta määräsi, että päätöstä oli heti noudatettava mahdollisista valituksista huolimatta. Maaherra kumosi kuitenkin marraskuun 8 p:nä 1928 lautakunnan päätöksen nojautuen eräistä naapurisuhteista 13 p:nä helmikuuta 1920 annetun lain 17 §:n 2 kohdan säännöksiin, verratutina joulukuun 2 p:nä 1927 annetun terveydenhoitosäännön 38 §:n 2 kohdan määräyksiin.

Insinöörinrouva A. Stenbergin valituksen johdosta, että Asunto-osakeyhtiö Uranus bostads-aktiebolag'in talossa Nikolainkatu n:o 25 puotihuoneistossa sijaitsevasta koneellisesta jalkineiden korjauspajasta kuului häiritsevää kolinaa hänen seuraavassa kerroksessa sijaitsevaan huoneistoonsa, lautakunta vuonna 1928 päätti kieltää huoneistonhaltijaa teettämästä huoneistossaan joulukuun 1 p:n jälkeen valituksen alaista tai muuta sellaista työtä, joka aikaansaa lähellä asuvia häiritsevää kolinaa, ja määräsi että päätöstä oli mahdollisista valituksista huolimatta heti noudatettava.

Eversti B. Fogelholmin tekemästä valituksesta, joka koski hänen asuntonsa alapuolella olevan leipomon aiheuttamaa melua ja muita haittoja koskevaa maistraatin päätöstä, antamassaan lausunnossa lautakunta ehdotti, että leipomon omistaja sen lisäksi mihin maistraatti oli hänet velvoittanut, ryhtyisi sellaisiin toimenpiteisiin, jotka estäisivät huomattavamman lämmön, hajun tai melun tunkeutumasta valittajan huoneistoon. Samalla lautakunta kielsi leipomonomistajaa teettämästä työtä toisessa kerroksessa olevassa sokerileipomossa klo 21:stä klo 7:ään ja esitti, ettei valittajan tulisi asettaa esteitä asianvaatimia korjaus töitä tehtäessä.

Kaupungin asuntotarkastajan ilmoituksen johdosta, että Työpajankadun varrella olevissa kaupungin rakennuskontto-

om tilstand att fortfarande få använda nämnda tvättinrättning. Nämnden biföll ansökan med villkor, att tvättinrättningen användes endast för K. F. U. K:s eget behov och att en effektiv luftväxling omedelbart anordnades därstädes.

De i gårdsbyggnaden i gården Andréngatan n:o 23 bostatta hyresgästerna och lokalägarna hade hos bostadsinspektören klagat över, att de nattetid blevo störda av arbete, som denna tid på dygnet utfördes i Kustannusosakeyhtiö Kirjas tryckeri vid Vladimirsgatan 32. Då bostadsinspektören icke lyckades åstadkomma bättring i förhållandena, vände han sig till nämnden, som, sedan den flere gånger hört vederbörande, den 4 juli 1928 beslöt att med stöd av § 38 i hälsövärdsstadgan och § 40 i polisordningen förbjuda föreståndaren för sagda tryckeri att mellan klockan 9 på kvällen och klockan 7 på morgonen låta i tryckeriet utföra sådant maskinarbete, som genom sitt buller kunde störa närboende. Samtidigt beslöt nämnden ålägga tryckeriets ägare att före utgången av påföljande september vidtaga sådana åtgärder, att något nämnvärdare buller, som kunde störa närboende, icke mera alstrades genom i tryckeriet utfört arbete, varjämte nämnden bestämde, att beslutet genast skulle efterkommas, oberoende av eventuella besvär. Landshövdingen upphävde likväl den 8 november 1928 nämndens beslut med stöd av stadgandena i § 17 mom. 2 i lagen av den 13 februari 1920 angående vissa grannelagsförhållanden, jämförda med bestämmelserna i § 38 mom. 2 i hälsövärdsstadgan av den 2 december 1927.

Med anledning av ingenjörskan A. Stenbergs besvär över att från en i en butikslokal i Asunto-osakeyhtiö Uranus bostadsaktiebolags gård Nikolaigatan n:o 25 inrymd mekanisk skoreparationsverkstad hördes ett störande buller till hennes lokal i följande våning, beslöt nämnden år 1928 förbjuda lokalinnehavaren att efter den 1 december låta i lokalen utföra det överklagade eller annat liknande arbete, som genom buller stör de närboende, och bestämde att beslutet genast skulle efterkommas oberoende av eventuella besvär.

I sitt utlåtande beträffande överste B. Fogelholms besvär, övergällde magistratens beslut angående det buller och de andra olägenheter som åstadkoms av ett under hans bostad beläget bageri, föreslog nämnden, att bageriets ägare, förutom vad magistraten ålagt honom, skulle vidtaga sådana åtgärder, som hindrade en högre grad av värme, lukt eller buller från att tränga in i klagandens lokal. Samtidigt förbjöd nämnden bageriägaren att i det i andra våningen belägna sockerbageriet låta utföra arbete mellan kl. 21 och kl. 7 och uttryckte förhoppningen, att klaganden icke måtte göra svårigheter beträffande utförandet av påkallade reparationsarbeten.

På grund av anmälan från stadens bostadsinspektörs sida om att i staden tillhöriga redskapsskjul vid Verkstads-

rin omistamissa työkalukopeissa asui neljä perhettä, lautakunta kääntyi kirjelmällä kaupungin yleisten töiden hallituksen puoleen ilmoittaen, että sanottuja kojuja oli pidettävä sängen epäterveellisinä asuintoina.

Elokuun 11 p:nä 1927 lähetti lautakunta maistraatille 9 eri asiaa, jotka koskivat sellaisia asuintoina käytettyjä huoneistoja, jotka eivät ainoastaan olleet epäterveellisiä vaan myös rakennetut vastoin rakennusjärjestyksen määräyksiä.

Ammattientarkastuksen esityksestä lautakunta päätti kieltää Pohjois Esplanaadinkadun 35:ssä olevan hienomekaanikko Y. A. Kannolle vuokratun, suurimmaksi osaksi maanpinnan alapuolella olevan huoneiston käyttämisen syyskuun 1 p:stä 1928 lukien muuhun tarkoitukseen kuin varastohuoneeksi.

Sen johdosta, että Karl Königin ravintolan huoneisto hyväksyttiin vain kesäkuun 1 p:ään 1927, sanotun ravintolan johtaja anoi, että sitä aikaa, joka hänelle oli varattu huoneen hankkimiseen henkilökunnan oleskelua varten näiden lomahetkinä, pidennettäisiin kesäkuun 1 p:ään 1930 saakka. Ravintola oli miltei koko edellisen vuoden ollut suljettuna, ja talonomistaja, Säästöpankkien keskuspankki, oli kesäkuun 1 p:ään 1930 mennessä luvannut hankkia puheenalaisen huoneen. Sitäpaitsi lupasi ravintoloitsija pitää hyvän huolen puhtaudesta ja järjestyksestä ravintolassa. Lautakunta suostui pyyntöön.

Kauppias A. Kesanto oli lautakunnalta anonut, että hänen hedelmäkauppansa, joka sijaitsee Vladimirinkadun 17:n kivijalassa, hyväksyttäisiin vielä yhdeksi vuodeksi, mutta lautakunta päätti, että kauppa on ehdottomasti lopetettava mainituissa huoneistossa viimeistään kesäkuun 1 p:nä 1928.

Osuustukkukauppa r. l. anoi lupaa saada tonteille n:o 2, 4, 6 Sipiläsaarekadun varrella korttelissa n:o 186 rakentaa kahvipaahdimon ja väkirehumyllyn. Tämän johdosta antamassaan lausunnossa lautakunta esitti, ettei kyseessä olevaa paikkaa voida hyväksyä tällaista tarkoitusta varten, koska tämä epäilemättä tuottaisi terveydellistä haittaa ympäristölle.

Ravintoloitsija A. Carlstedtin anomuksesta lautakunta hyväksyi Unioninkatu 24 olevan talon pohjakerroksessa olevan huoneiston käyttämisen kahvila- ja ravintolahuoneistona toistaiseksi, lukuunottamatta kahta kellarihuonetta, joita ei saisi käyttää tarjoilu- eikä työhuoneina.

Herra I. Falkenbergin anomuksen saada perustaa hotellin Kajsaniemenkadun 5:ssä olevan talon kuudenteen kerrokseen lautakunta epäsi, koska maaherra terveydenhoitolautakunnan toivomuksen mukaisesti oli hyväksynyt sanotun talon piirustukset ehdolla, ettei huoneistoja, talonmiehen asuntoa lukuunottamatta, käytetä asuinhuoneistoina.

Sen johdosta, että oli valitettu Köydenpunojankadun 7:ssä olevan kansanruokalan aiheuttamasta ruuankärystä, lautakunta antoi sekä asuntotarkastuksen että kunnallisen ammattientarkastuksen tutkia valitusten aiheutusta. Sen jälkeen kuin tehokas tuuletus oli aikaansaatu voimakkaalla

gatan bodde fyra familjer, vände sig nämnden i skrivelse till styrelsen för stadens allmänna arbeten och meddelade, att nämnda skjul måste anses synnerligen ohälsosamma som bostäder.

Den 11 augusti 1927 remitterade nämnden till magistraten 9 olika ärenden, som rörde sådana till bostäder använda lokaler, vilka icke endast voro ohälsosamma utan även uppförda mot byggnadsordningens föreskrifter.

På framställning av yrkesinspektionen beslöt nämnden förbjuda användningen av en i gården Norra Esplanadgatan 35 åt finmekanikern Y. A. Kanto uthyrd, till största delen under jordytan belägen lokal till annat ändamål än som lagerrum.

Emedan restaurangen Karl Königs lokal godkänts endast till den 1 juni 1927, anhöll föreståndaren för sagda restaurang, att den frist han beviljats för att anskaffa ett rum för personalen i vilket denna kunde uppehålla sig under lediga stunder, måtte förlängas till den 1 juni 1930. Restaurangen hade nästan hela det föregående året varit stängd, och gårdsägaren, Sparbankernas centralbank, hade lovat att till den 1 juni 1930 anskaffa rummet i fråga. Dessutom lovade restauratören sköta väl om renlighet och ordning i restaurangen. Nämnden biföll anhållan.

Handlanden A. Kesanto hade hos nämnden anhållit att hans frukthandel, som var inrymd i stenfoten i gården Vladimirsgatan 17, måtte godkännas för ännu ett år, men nämnden beslöt, att handeln ovillkorligen senast den 1 juni 1928 skulle upphöra i nämnda lokal.

Osuustukkukauppa r. l. anhöll om tillstånd att på tomterna n:ris 2, 4, 6 vid Lökhölmögatan i kvarteret n:o 186 få bygga ett kafferosteri och en kraftfoderkvarn. I sitt med anledning härav avgivna utlåtande anförde nämnden, att ifrågavarande plats icke kunde godkännas för ett dylikt ändamål, emedan därmed otvivelaktigt skulle följa hygieniska olägenheter för omgivningen.

På anhållan av restauratören A. Carlstedt medgav nämnden, att en i gården Unionsgatan 24 i bottenvåningen belägen lokal tillsvidare användes såsom kafé- och restauranglokal, med undantag av tvenne källarum, som icke skulle få användas för servering eller som arbetsrum.

Herr I. Falkenbergs anhållan att få inrätta ett hotell i sjätte våningen i gården Kajsaniemigatan 5 avböjde nämnden, emedan landshövdingen i överensstämmelse med nämndens uttalade önskningsmål godkänt ritningarna till nämnda gård med villkor, att lokalerna, med undantag av gårdskarlens bostad, icke användes såsom bostadslokaler.

Med anledning av att klagomål riktats mot det matos, som spred sig från folkköket Repslagaregatan 7, lät nämnden såväl bostadsinspektionen som kommunala yrkesinspektionen undersöka orsaken till klagomålen. Sedan effektiv ventilation åstadkommits genom ett med kraftig fläkt försett,

tuulettajalla varustetulla, keittiöstä katolle saakka ulottuvalla peltiputkella, joka poisti keittiökäryt, lautakunta hyväksyi sanotun huoneiston toistaiseksi.

Sen johdosta, että Vironkadun 7:ssä sijaitseva kotileipomo Aura aiheutti häiritsevää kolinaa, joka selvästi kuului leipomom yläpuolella oleviin huoneistoihin, lautakunta päätti, siihen nähden ettei talon alkuperäisten piirustusten mukaan sanottua huoneistoa oltu tarkoitettu leipomohuoneistoksi ja kun asiasta oli valituksia tehty, kieltää leipomom haltijaa teettämästä työtä huoneistossa klo 21:n ja 7:n välisenä aikana sekä kehoitti häntä valvomaan, ettei muunakaan aikana vältettävissä olevaa melua siellä aikaansaada.

E. Muut asiat.

Apteekin muuttaminen. Apteekkari Y. V. Jalanderin anomuksen johdosta saada muuttaa XV apteekki johonkin Pikku Roobertinkadun, Ison Roobertinkadun, Yrjönkadun ja Erottajankadun muodostamista kulmista, lautakunta pyydetyssä lausunnossaan vuonna 1927 ilmoitti, ettei hakija ollut esittänyt sellaisia asiaan vaikuttavia seikkoja, jotka tekisivät ehdotetun muuttamisen tarpeelliseksi.

Uusia apteekkejä. Käpylän aluelääkäri huomautti apteekin puutteen Käpylän esikaupungissa tuottavan sen asukkaille suuria vaikeuksia etenkin yöllä, jolloin heidän täytyy hakea tarvittavat lääkkeet joko Oulunkylän tai Hermannin apteekista, joihin Käpylästä on noin 3 kilometrin matka ja anoi ryhdyttäväksi sellaisiin toimenpiteisiin että sanottu epäkohta saataisiin poistetuksi. Tämän johdosta esitti lautakunta vuonna 1928 kaupunginvaltuustolle, että valtuusto tekisi valtioneuvostolle anomuksen apteekin perustamisesta Käpylään, jonka väkiluku tammikuun 1 p:nä s. v. oli 4 160 henkeä.

Lautakunta päätti puoltaa Suomen farmaseuttiliiton valtioneuvostolle tekemää anomusta uuden itsenäisen apteekin perustamisesta Taka-Töölöön.

Viemärijohtojen valvonta. Kaupungin vesijohtolaitoksen anomuksen johdosta, että laitoksen velvollisuus valvoa uudisrakennuksiin tehtävien viemärijohtojen suoritusta siirrettäisiin jollekin toiselle virastolle, lautakunta ilmoitti lausunnossaan rahatoimikamarille syyskuun 29 p:nä 1927, ettei ollut mitään pakoittavaa syytä puheena olevan valvomisvelvollisuuden siirtämiseen, ettei terveydenhoitolautakunnalla ollut henkilökuntaa, joka olisi pätevä sitä suorittamaan ja että, vaikka sellaista olisikin, lautakunta sittenkään ei voisi ottaa tätä valvontaa suorittaakseen, koska tämä tehtävä oli aivan toista laatua kuin lautakunnan muut tehtävät.

Yksityiset sairaalat. Tohtori F. Saltzmanin anomuksesta hyväksyttiin vuonna 1928 Helsingin ruotsalaisen metodistiseurakunnan Betanian säätiön sairaala Konkordia Apollonkatu 5. Lautakunta puolsi tohtori T. Länsimäen anomusta saada käyttää Espoonkadun n:ojen 4 ja 6 tontit yleishyödylliseen tarkoitukseen, sekä hyväksyi

från köket ända till taket gående plåtrör, som ledde bort matoset, godkändes sagda lokal tills vidare.

Emedan det i gården Estnäs-gatan 7 belägna hembageriet Aura åstadkom störande buller, som tydligt hördes till de ovanom bageriet belägna lokalerna, beslöt nämnden, med hänsyn till att enligt gårdens ursprungliga ritningar nämnda lokal icke var avsedd till bagerilokal och då klagomål anförts i saken, förbjuda bageriets innehavare att låta utföra arbete i lokalen under tiden mellan kl. 21 och kl. 7 samt uppmanade honom att övervaka, att icke heller under andra tider onödigt oljud alstrades.

E. Övriga ärenden.

Förflyttning av apotek. Med anledning av apotekar Y. V. Jalanders anhållan att få flytta XV apoteket till något av de hörn, som bildades av Lilla Robertsgatan, Stora Robertsgatan, Georgsgatan och Skillnadsgatan, meddelade nämnden år 1927 i begärt utlåtande, att sökanden icke hade framlagt sådana på sak verkande omständigheter, som hade gjort den föreslagna flyttningen nödvändig.

Nya apotek. Distriktsläkaren i Kottby påpekade, att avsaknaden av apotek i Kottby förstad försakade dess invånare stora svårigheter, främst på natten, då de måste hämta nödiga läkemedel från apoteket i Äggelby eller från Hermanstad, dit det var 3 kilometers väg, och anhöll, att åtgärder måtte vidtagas därhän, att nämnda missförhållande avlägsnades. Med anledning härav hemställde nämnden år 1928 hos stadsfullmäktige, att fullmäktige måtte ingå till statsrådet med anhållan, att ett apotek måtte inrättas i Kottby, vars folkmängd den 1 januari s. å. steg till 4 160 personer.

Nämnden beslöt förorda en av Finlands farmaceutförbund r. f. till statsrådet riktad anhållan om inrättande av ett nytt, självständigt apotek i borte Tölö.

Övervakningen av avloppsledningarna. Med anledning av stadens vattenledningsverks anhållan, att skyldigheten att övervaka utförandet av avloppsledningarna till nybyggnader måtte överflyttas på något annat verk, meddelade nämnden i sitt utlåtande till drätselkammaren den 29 september 1927, att det icke fanns något tvingande skäl till överföringen av övervakningen i fråga, att hälsovårdsnämnden icke hade en personal som är kompetent att utföra densamma, och att, om än nämnden hade det, kunde den likväl icke åtaga sig denna övervakning, emedan denna uppgift var av alldeles annat slag än nämndens övriga åligganden.

De privata sjukhusen. På anhållan av doktor F. Saltzman godkändes år 1928 sjukhuset Konkordia vid Apollon-gatan 5, tillhörigt Helsingfors svenskspråkiga metodistförsamlings Betania stiftelse. Nämnden förordade doktor T. Länsimäkis anhållan att få använda tomterna Esbogatan nr:is 4 och 6 för allmännyttigt ändamål, samt god-

näille tonteille rakennettavaksi aiotun sairaalan piirustukset.

Terveydenhoitojärjestys. Tammikuun 19 p:nä 1928 lautakunta päätti asettaa komitean laatimaan ehdotuksia uudeksi terveydenhoitojärjestykseksi ja terveydenhoitolautakunnan ohjesäännöksi.

Päivystäjän pöytäkirja. Sattuneesta syystä lautakunta harkitsi oikeaksi, ettei sivullisille anneta tilaisuutta tutkia toimiston päivystäjän pitämää pöytäkirjaa.

Elokuvanäyttämöt. Sen johdosta, että vuonna 1928 avatiin kaupungissa monta elokuvanäyttämöä ja kokoushuonetta vaikkei oltu hankittu niille lautakunnan hyväksymistä pyysi lautakunta maistraatin toimenpidettä siihen, että mainitun vuoden alussa voimaan astuneen terveydenhoitosäännön 44 §:n määräystä tässä kohdin noudatettaisiin.

Narinkkakauppa. Rahatoimikamari pyysi lautakunnan lausuntoa siitä, voidaanko n. s. narinkkakauppa terveydelliset näkökohdat huomioonottaen siirtää toiseen paikkaan, esim. Harjutorin halliin vai olisiko sopivampaa siirtää Rautatientorilla tapahtuva kauppa mainittuun paikkaan. Lautakunta esitti mielipiteenään, ettei vanhojen vaatteiden kauppa terveydelliseltä kannalta katsoen missään tapauksessa ole suositeltavaa, vaan sellainen olisi mieluummin mikäli mahdollista kiellettävä kokonaan. Näin ollen oli terveydenhoitolautakunnan mielestä nykyinen paikka yhtä sopimaton kuin mikä muu tahansa. Muutto Harjutorille ei missään tapauksessa tuottaisi terveydellistä voittoa. Näin ollen terveydenhoitolautakunta ei voinut puoltaa tehtyä esitystä. Rautatientorilla harjoitetun kaupan siirtämiseen nähden oli lautakunnan lausunto myönteinen, koska siitä ei ollut pelättävissä minkäänlaista terveydellistä haittaa.

Yleisen ruumishuoneen perustaminen. Ensimmäinen kaupunginlääkäri teki lautakunnalle selkoa niistä hankaluuksista, joita yleisen ruumishuoneen puute Helsingissä aiheuttaa. Lautakunta asetti vuonna 1928 komitean asiaa valmistamaan ja kutsui komitean puheenjohtajaksi ensimmäisen kaupunginlääkärin ja jäseneksi professori E. Ehrnroothin sekä pyysi rahatoimikamaria ja sairaalain hallitusta valitsemaan yhden edustajan kumpikin komiteaan. Rahatoimikamari valitsi edustajakseen raatimies G. Leopoldin ja sairaalain hallitus sairaalatarkastaja Palanderin.

Desinfiioimismajala ja -laitos. Vuonna 1927 purettiin katutöiden takia desinfiioimismajalan se osa, joka ulottui Arkadiankadulle. Tämän kautta majala menetti kolme parasta huonettaan. Kun se alue, jolla majala sijaitsi, vuonna 1928 luovutettiin koulutontiksi, oli majala kokonaan purettava. Vuonna 1929 päätettiin korttelissa n:o 428 oleva n. s. kiviparakki muuttaa majalaksi. Tämän yhteydessä lautakunta teki rahatoimikamarille esityksen, että majalan yhteyteen perustettaisiin samalla desinfiioimislaitos, johon olisi rakennettava ajanmukainen desinfiioimisuuhi ja cyanivetyhuone ja jossa kaupungin asukkaat voisivat puhdistuttaa huonekalunsa ja vaatteensa syöpäläisistä ja koista.

kände ritningarna till ett sjukhus, avsett att uppföras på dessa tomter.

Hälsövrädsordningen. Den 19 januari 1928 beslöt nämnden tillsätta en kommitté för att utarbete förslag till ny hälsövrädsordning och nytt reglemente för hälsövrädsnämnden.

Dejourens protokoll. Av förekommen anledning fann nämnden det vara riktigast, att utomstående icke givas tillfälle att gå igenom det protokoll, som föres av byråns dejour.

Biografteatrarna. Med anledning av att år 1928 i staden öppnats många nya biografteatrar och möteslokaler, ehuru nämndens godkännande av dem icke utverkats, begärde nämnden magistratens åtgärd därhän, att föreskrifterna i § 44 av den från början av nämnda år gällande hälsövrädsstadgan måtte följas i denna punkt.

Handeln i narinken. Drättselkammaren infortrade nämndens utlåtande därom, huruvida den s. k. narinkhandeln, med beaktande av hygieniska synpunkter, kunde flyttas till något annat ställe, t. ex. till hallen vid Åstorget, eller om det vore lämpligare att flytta den på Järnvägstorget idkade handeln till nämnda ställe. Nämnden framhöll såsom sin åsikt, att handel med gamla kläder ur hygienisk synpunkt i intet fall kunde rekommenderas, utan den borde helst så vitt möjligt helt och hållet förbjudas. Under sådana förhållanden var enligt hälsövrädsnämndens åsikt den nuvarande platsen lika olämplig som vilken som helst annan. Flyttningen till Åstorget komme i intet fall att medföra hygienisk vinst. Under dessa förhållanden kunde hälsövrädsnämnden icke förorda den gjorda framställningen. Beträffande flyttningen av handeln på Järnvägstorget var nämndens utlåtande tillstyrkande, emedan den icke kunde tänkas medföra hygieniska vådor.

Inrättandet av ett allmänt likhus. Första stadsläkaren redogjorde för nämnden angående de svårigheter, som föranleddes av att Helsingfors saknade ett allmänt likhus. Nämnden tillsatte år 1928 en kommitté för att bereda frågan och utsåg första stadsläkaren till kommitténs ordförande och professorn E. Ehrnrooth till medlem samt uppmanade drättselkammaren och sjukhusstyrelsen att välja var sin representant i kommittén. Drättselkammaren utsåg rådmannen G. Leopold till sin representant och sjukhusstyrelsen sjukhusinspektören Palander.

Desinfiektionshärbärgen och -inrättningen. År 1927 revs på grund av gatuarbeten den del av desinfiektionshärbärgen, som sträckte sig till Arkadiagatan. Härigenom förlorade härbärgen sina tre bästa rum. Då det område, där härbärgen var beläget, år 1928 uppläts till skoltomt, måste härbärgen helt och hållet rivas. Man beslöt år 1929 ändra den s. k. stenbaracken i kvarteret n:o 428 till härbärke. I samband härmed hemställde nämnden hos drättselkammaren, att med härbärgen måtte förenas en desinfiektionsinrättning, som borde förses med en tidsenlig desinfiektionsugn och ett cyanväterum, där stadens invånare kunde låta rengöra sina möbler och kläder från ohyra och mal. Denna framställning

Tämä esitys tulikin vuonna 1929 hyväksytyksi ja laitos valmistui keväällä 1930.

Kun kysymys ajanmukaisen desinfioimislaitoksen aikaansaamisesta, jota kysymystä valmistelemaan aikaisemmin asetettiin komitea, täten oli saanut ratkaisun, joka, vaikka sitä onkin pidettävä väliaikaisena, tyydyttää lähimmän ajan tarpeen, katsoi komitea työnsä jatkamisen tarpeettomaksi.

Vuonna 1929 lautakunta varasi laitoksen kaitsijoille ja desinfioijille tilaisuuden kuunnella sitä esitelmäsarjaa, joka Samfundet Folkhälsan i svenska Finland nimisen yhdistyksen toimesta pidettiin desinfioinnista ja puhtaanapidosta.

Eläinraatojen hävittäminen. Lihantarkastamolla todetun pernaruttotapauksen johdosta esitti lautakunta kesäkuun 20 p:nä 1928 rahatoimikamarille, että eläinraatojen ja lihantarkastusasemalla takavarikoitujen lihojen maahan kaivaminen keskussairaalan alueella ehdottomasti kielletäisiin. Tämän johdosta asetti rahatoimikamari komitean, johon valittiin tuomari G. Leopold puheenjohtajaksi ja jäseniksi kaupunginlääkäri Hisinger, kaupungineläinlääkäri Ehrström, puhtaanapitolaitoksen johtaja Rosenbröijer, rahatoimikamarin jäsen Halme ja johon teknillisten laitosten hallituksen tuli valita joku sähkölaitoksen virkailijoista. Marraskuussa samana vuonna valmistui komitean mietintö ja siinä ehdotettiin, että vuoden 1929 menoarvioon otettaisiin määräraha polttouunin rakentamista varten kaupungin kaatopaikalle Malmille sekä kuljetusvälineiden hankkimista ja kulunkeja varten.

Rahatoimikamari pyysi syyskuun 19 p:nä 1927 lautakunnan lausuntoa neiti A. von Konowin anomuksesta 500 m² suuruisen alueen osoittamisesta pienten kotieläinten hautauspaikaksi. Tämän johdosta lautakunta antoi seuraavan lausunnon:

Sen jälkeen kuin on selvinnyt, että pienempiä kotieläimiä (koiria ja kissoja) voidaan haitatta polttaa sähkölaitoksen uunissa ja koska neiti von Konow on ilmoittanut olevansa tähän tyytyväinen, saa lautakunta ehdottaa rahatoimikamarille, että toistaiseksi olisi sallittava polttaa kyseellisiä raatoja sähkölaitoksen uunissa ja että sanotun laitoksen henkilökunnalle, jolle tästä kohtuisi lisätyötä, olisi maksettava kohtuullinen korvaus.

Postirahanvapaus. Lautakunta ehdotti toukokuun 5 p:nä 1929, että kaupunginvaltuusto anois valtioneuvostolta terveydenhoitolautakunnalle huhtikuun 26 p:nä 1924 ja kesäkuun 17 p:nä 1925 myönnetyn postirahanvapauden laajentamista niin, että tämä käsittäisi myöskin kaikki lautakunnan yksityisille lähettämät virkalähettykset.

Terveydenhoitosäännön 44 §:ssä mainitut kaupunginlaitokset. Lautakunnan pyynnöstä rahatoimikamari vuonna 1929 päätti alistaa lautakunnan tarkastettaviksi kaikki piirustukset, jotka koskevat kaupungin puolesta suunniteltavia terveydenhoitosäännön 44 §:ssä mainittuja laitoksia.

Röntgenfilmivarastot. Pyydetystä lausunnessaan lautakunta esitti rahatoimikamarille, ettei röntgenfilmivarastoja

godkändes även år 1929, och inrättningen blev färdig på våren 1930.

Då frågan om åstadkommandet av en tidsenlig desinfektionsinrättning, en fråga för vars förberedande tidigare tillsatts en kommitté, sålunda bragts till lösning, som, ehuru den måste anses vara temporär, likväl tillfredsställde behovet under den närmaste framtiden, ansåg kommittén det var onödigt att fortsätta sitt arbete.

År 1929 beredde nämnden inrättningens tillsyningsmän och desinfektörer tillfälle att åhöra en på föranstaltan av Samfundet Folkhälsan i svenska Finland anordnad föredragsserie om desinficering och renhållning.

Förstöringen av djurkadaver. På grund av ett å köttkontrollstationen konstaterat fall av mjältbrand, hemställde nämnden den 20 juni 1928 hos drätselkammaren, att nedgrävningen av djurkadaver och av köttkontrollstationen beslagttaget kött i jorden på centralsjukhusets område måtte ovillkorligen förbjudas. Med anledning härav tillsatte drätselkammaren en kommitté, i vilken invaldes rådmannen G. Leopold som ordförande och som ledamöter stadsläkaren Hisinger, stadsveterinären Ehrström, renhållningsverkets föreståndare Rosenbröijer, drätselkammarmedlemmen Halme och en ledamot, som av styrelsen för stadens tekniska verk skulle utses bland elektricitetsverkets tjänstemän. I november samma år blev kommitténs betänkande färdigt och i detsamma föreslogs, att i budgeten för år 1929 måtte upptagas ett anslag för uppförande av en förbränningsugn på stadens avstjälpningsplats i Malm samt för anskaffning av transportmedel och för omkostnader.

Drätselkammaren begärde den 19 september 1927 nämndens utlåtande över fröken A. von Konows anhållan, att ett 500 m² stort område måtte anvisas till begravningsplats för små husdjur. Med anledning härav gav nämnden följande utlåtande:

Då det framgätt, att mindre husdjur (hundar och katter) utan olägenhet kunna brännas i elektricitetsverkets ugn, och då fröken von Konow meddelat, att hon var nöjd härmed, får nämnden föreslå för drätselkammaren, att förbränningen av ifrågavarande kadaver tillsvidare måtte få ske i elektricitetsverkets ugn och att åt personalen vid nämnda verk, som härav komme att förorsakas extra arbete, skulle betalas skälig ersättning.

Portofrihet. Nämnden föreslog den 5 maj 1929, att stadsfullmäktige hos statsrådet måtte utverka utvidgad portofrihet för hälsovårdsnämnden utöver vad som beviljats den 26 april 1924 och den 17 juni 1925, sålunda att den komme att omfatta även alla av nämnden åt enskilda avsända tjänsteförsändelser.

De i § 44 av hälsovårdsstadgan nämnda inrättningarna. På anhållan av nämnden beslöt drätselkammaren år 1929 att underställa nämndens granskning alla ritningar till av staden planerade, i § 44 av hälsovårdsstadgan nämnda inrättningar.

Förråden av röntgenfilm. I begärt utlåtande hemställde nämnden hos drätselkammaren, att förråd av röntgenfilm

missään tapauksessa saisi sijoittaa sairaalain kellareihin eikä asuntokerroksiin. Sen sijaan voitaisiin sairaalain ullakoille palopermannon yläpuolelle rakentaa tulenkestäviä filminsäilytysluoneita ja varustaa kukin tällainen huone katonharjan yli johtavalla ilmanvaihtoputkella, jonka aukko olisi varustettava sellaisella sulkuluukulla, joka voi itsestään avautua siitä ilmanpaineesta, jonka filmivaraston mahdollinen räjähtäminen synnyttäisi.

Puhtaanapitosääntö. Uuden puhtaanapitosäännön ehdotuksesta antamassaan lausunnossa lautakunta esitti, ettei pitäisi vahvistaa puhtaanapitosääntöä ennenkuin tekeillä oleva terveydenhoitosääntö on vahvistettu, etteivät nämä säännöt tulisi ristiriitaisiksi keskenään.

2. Kaupungin sairaalain hallitus.

Direktion général des hôpitaux municipaux.

Kaupungin sairaalain hallituksen kokoonpano oli vuosina 1927—29 seuraava: puheenjohtajana toimi koko ajan ylim. professori E. Sandelin, varapuheenjohtajana lääketieteenlensiaatti H. Ryömä vuonna 1927, lääketieteentohtori E. Suolahti vuonna 1928 ja dosentti K. F. Hirvisalo vuonna 1929 sekä kaupungin valtuuston valitsemina jäsenenä professori G. Becker, dosentti vapaaherra F. Langenskiöld ja toimitsija A. Luostarinen vuosina 1927—29, professori E. Kyrklund ja tohtori E. Suolahti vuonna 1927, varakonsuli K. Seidenschneur vuonna 1928, järjestösihteeri E. Sallila vuosina 1928—29 ja toimitusjohtaja G. Hartwall vuonna 1929. Itseoikeutettuna jäsenenä oli koko ajan ensimmäinen kaupunginlääkäri F. Hisinger.

Hallituksen sihteerinä toimi esittelijäneuvos K. R. Salovius.

Hallitus kokoontui vuonna 1927 16 kertaa, vuonna 1928 21 kertaa ja vuonna 1929 20 kertaa sekä käsitteli vuonna 1927 349 asiaa (niistä 11 siirtyi edelliseltä vuodelta), vuonna 1928 425 asiaa (23) ja vuonna 1929 577 asiaa (18). Sitäpaitsi hallitus asetti keskuudestaan vuosina 1927 ja 1928 kumpanakin 6 ja vuonna 1929 5 komiteaa, jotka kokoonuivat vuonna 1927 yhteensä 18 kertaa, vuonna 1928 19 kertaa ja vuonna 1929 26 kertaa.

Hallituksen alaiset viranpitäjät. Myönnettyään virkaeron Marian sairaalan johtajalle ja sisätautien osaston ylilääkärille professori J. Hagelstamille, heinäkuun 1 p:stä 1927 lukien, kaupunginvaltuusto kokouksessaan maaliskuun 23 p:nä 1927 valitsi Marian sairaalan sisätautien osaston ylilääkäriksi lääketieteentohtori F. Saltzmanin sekä kesäkuun 8 p:nä määräsi saman sairaalan kirurgisen osaston ylilääkärin H. Bardyn sairaalan johtajaksi, kummankin heinäkuun 1 p:stä 1927 lukien.

Myönnettyään maaliskuun 7 p:nä 1928 Nikkilän sairaalan johtajalle E. J. Horellille eron sairaalan ylilääkärin toimesta, maaliskuun 1 p:stä lukien, kaupunginvaltuusto

icke i något fall finge förläggas till sjukhusens källare eller bostadsvåningar. Däremot kunde man på sjukhusens vindar ovanom brandgolvet bygga eldfasta uppbevaringsrum för film och förse varje sådant rum med luftväxlingsrör, som nå över takåsen och förse rörets mynning med en lucka av sådan beskaftenhet, att den öppnades genom det lufttryck, som uppstår vid en eventuell explosion av filmmagret.

Renhållningsstadgan. I sitt utlåtande angående förslaget till ny renhållningsstadga framhöll nämnden, att renhållningsstadgan icke borde fastställas, förrän den under arbete varande hälsovårdsstadgan fastställts, så att dessas föreskrifter icke mätte komma att stå i konflikt med varandra.

2. Styrelsen för stadens sjukhus.

Styrelsen för stadens sjukhus hade under åren 1927—29 följande sammansättning: ordförande var hela tiden e. o. professorn E. Sandelin, viceordförande medicinelicentiaten H. Ryömä år 1927, medicinedoktorn E. Suolahti år 1928 och docenten K. F. Hirvisalo år 1929 samt av stadsfullmäktige utsedda medlemmar professorn G. Becker, docenten friherre F. Langenskiöld och förtroendemannen A. Luostarinen åren 1927—29, professorn E. Kyrklund och doktorn E. Suolahti år 1927, vicekonsuln K. Seidenschneur år 1928, organisationssekreteraren E. Sallila åren 1928—29 och direktören G. Hartwall år 1929. Självskrivnen medlem var hela tiden första stadsläkaren F. Hisinger.

Styrelsens sekreterare var referendarierådet K. R. Salovius.

Styrelsen sammanträdde år 1927 16 gånger, år 1928 21 gånger och år 1929 20 gånger samt behandlade år 1927 349 ärenden (av vilka 11 överfördes från föregående år), år 1928 425 ärenden (23) och år 1929 577 ärenden (18). Dessutom tillsatte styrelsen inom sig vartdera av åren 1927 och 1928 6 och år 1929 5 kommittéer, vilka sammanträdde sammanlagt 18 gånger år 1927, 19 gånger år 1928 och 26 gånger år 1929.

Styrelsen underlydande befattningshavare. Sedan stadsfullmäktige beviljat direktören för Maria sjukhus och överläkaren vid medicinska avdelningen professorn J. Hagelstam avsked från den 1 juli 1927, utsågo de vid sitt sammanträde den 23 mars 1927 medicinedoktorn F. Saltzman till överläkare vid Maria sjukhus medicinska avdelning samt förordnade den 8 juni överläkaren vid samma sjukhus kirurgiska avdelning H. Bardy till sjukhusets föreståndare, vardera räknat från den 1 juli 1927.

Sedan stadsfullmäktige den 7 mars 1928 beviljat direktören för Nickby sjukhus E. J. Horelli avsked från 1 mars, utsågo de den 9 påföljande maj me-

valitsi seuraavan toukokuun 9 p:nä lääketieteentohtori S. E. Donnerin mainitun sairaalan ylilääkäriksi.

Kaupunginvaltuusto suostui huhtikuun 27 p:nä 1927 siihen, että Käpylän ja Pasilan aluelääkäri R. Forsius sai seuraavan kesäkuun 1 p:nä saakka hoitaa entistä kulkutautisairaalan apulaislääkäriin tointaan.

Kaupunginvaltuusto myönsi toukokuun 30 p:nä 1928 virkaeron sairaalain tiliviraston kamreerille A. Danielsonille sekä valitsi hänen seuraajakseen lokakuun 3 p:nä tiliviraston kirjanpitäjän V. Kerkkäsen.

Myönnettyään tohtori Max Björksténille eron kulkutautisairaalan johtajan virasta syyskuun 16 p:stä 1929 lukien kaupunginvaltuusto seuraavan marraskuun 27 p:nä valitsi mainitun sairaalan ylilääkäriksi ja johtajaksi sairaalan alilääkäriin lääketieteen tohtori H. von Willebrandin.

Joulukuun 11 p:nä 1929 kaupunginvaltuusto siirsi Marian sairaalan lastenosaston lääkärin, vapaaherra A. de la Chapellen saman osaston ylilääkäriksi seuraavan tammikuun 1 p:stä lukien.

Sairaalan hallitus myönsi seuraavat virkaerot: vuonna 1927

Marian sairaalan sisätautien osaston apulaislääkärille J. Wahlbergille maaliskuun 1 p:stä lukien;

Kivelän sairaalan mielisairasosaston apulaislääkärille R. Lagukselle heinäkuun 15 p:stä lukien; sairaalain hallituksen kanslistille H. Blomqvistille syyskuun 1 p:stä lukien;

Marian sairaalan sisätautien osaston apulaislääkärille I. Wallgrenille syyskuun 15 p:stä lukien; ja

Marian sairaalan desinfioitsijalle V. A. Sundströmille marraskuun 15 p:stä lukien; vuonna 1928

Marian sairaalan kirurgisen osaston apulaislääkärille T. Sandelinille huhtik. 1 p:stä lukien;

Marian sairaalan kirurgisen osaston apulaislääkärille V. Snellmanille maaliskuun 1 p:stä lukien;

Marian sairaalan sisätautien osaston apulaislääkärille H. Roosille maaliskuun 21 p:stä lukien;

Marian sairaalan toiselle konemestarille V. Santaselle marraskuun 2 p:stä lukien;

Marian sairaalan kirurgisen osaston nuoremmalle apulaislääkärille H. Baltscheffskylle joulukuun 1 p:stä lukien; ja

kulkutautisairaalan toimitsijalle G. E. Holmströmille tammikuun 1 p:stä 1929 lukien; sekä

vuonna 1929

Nikkilän sairaalan v. t. III alilääkärille A. Soiniselle heinäkuun 1 p:stä lukien;

Humaliston sairaalan v. t. alilääkärille Ö. Holstille kesäkuun 1 p:stä lukien;

Kivelän sairaalan sisätautien osaston alilääkärille E. Segerstrålelle toukokuun 15 p:stä lukien;

Kivelän sairaalan sisätautien osaston apulaislääkärille U. Töttermanille heinäkuun 1 p:stä lukien;

dicinedoktorn S. E. Donner till överläkare vid nämnda sjukhus.

Stadsfullmäktige beviljade den 27 april 1927 distriktsläkaren i Kottby och Fredriksberg R. Forsius rätt att till den 1 påföljande juni sköta sin förra befattning som assistentläkare vid epidemisjukhuset.

Stadsfullmäktige beviljade den 30 maj 1928 avsked åt kamreraren vid sjukhusens räkenskapsverk A. Danielson samt utsågo den 3 oktober till hans efterträdare bokföraren vid räkenskapsverket V. Kerkkänen.

Sedan stadsfullmäktige beviljat doktorn Max Björkstén avsked från direktörsbefattningen vid epidemisjukhuset, räknat från den 16 september 1929, utsågo de den 27 påföljande november till överläkare och direktör för nämnda sjukhus sjukhusets underläkare, doktorn H. von Willebrand.

Den 11 december 1929 transporterade stadsfullmäktige läkaren vid Maria sjukhus barnavdelning friherre A. de la Chapelle till överläkare vid samma sjukhus, räknat från den 1 påföljande januari.

Sjukhusstyrelsen beviljade avsked: år 1927

åt assistentläkaren vid Maria sjukhus medicinska avdelning J. Wahlberg, räknat från den 1 mars;

åt assistentläkaren vid avdelningen för sinnessjuka vid Stengårds sjukhus R. Lagus, räknat från den 15 juli;

åt sjukhusstyrelsens kanslist H. Blomqvist, räknat från den 1 september;

åt assistentläkaren vid Maria sjukhus medicinska avdelning I. Wallgren, räknat från den 15 september; och

åt desinfektören vid Maria sjukhus V. A. Sundström, räknat från den 15 november;

år 1928

åt assistentläkaren vid Maria sjukhus kirurgiska avdelning T. Sandelin, räknat från den den 1 april;

åt assistentläkaren vid Maria sjukhus kirurgiska avdelning V. Snellman, räknat från den 1 mars;

åt assistentläkaren vid Maria sjukhus medicinska avdelning H. Roos, räknat från den 21 mars;

åt andra maskinmästaren vid Maria sjukhus V. Santanen, räknat från den 2 november;

åt yngre assistentläkaren vid Maria sjukhus kirurgiska avdelning H. Baltscheffsky, räknat från den 1 december; och

åt syslomannen vid epidemisjukhuset G. E. Holmström, räknat från den 1 januari 1929; samt

år 1929

åt t. f. III underläkaren vid Nickby sjukhus A. Soininen, räknat från den 1 juli;

åt t. f. underläkaren vid Humlebergs sjukhus Ö. Holsti, räknat från den 1 juni;

åt underläkaren vid Stengårds sjukhus medicinska avdelning E. Segerstråle, räknat från den 15 maj;

åt assistentläkaren vid Stengårds sjukhus medicinska avdelning U. Tötterman, räknat från den 1 juli;

Humaliston sairaalan ylihoitajattarelle E. Wallinille kesäkuun 1 p:stä lukien; ja

Marian sairaalan kirurgisen osaston apulaislääkärille P. E. Aschanille lokakuun 7 p:stä lukien.

Sairaalan hallitus nimitti:

vuonna 1927

lääketieteellisensiaatti H. G. Haahden apulaislääkäriksi Marian sairaalan sisätautien osastolle huhtikuun 1 p:stä lukien;

lääketieteellisensiaatti I. Sallisen apulaislääkäriksi Marian sairaalan röntgenosastolle huhtikuun 1 p:stä lukien;

lääketieteellisensiaatti Hj. Söderströmin apulaislääkäriksi kulkutautisairaalaan kesäkuun 1 p:stä lukien;

lääketieteellisensiaatti K. Kallion apulaislääkäriksi Kivelen sairaalan mielisairasosastolle syyskuun 9 p:stä lukien;

rouva H. Airion sairaalain hallituksen kanslistiksi lokakuun 28 p:stä lukien;

lääketieteellisensiaatti W. I. Sucksdorffin apulaislääkäriksi Marian Sairaalan sisätautien osastolle lokakuun 28 p:stä lukien;

sairaanhoitajatar S. Ch. Fagerlundin Nikkilän sairaalan ylihoitajattareksi lokakuun 28 p:stä lukien;

ylihoitajatar T. Jalon tuberkuloosisairaalan ylihoitajattareksi tammikuun 1 p:stä 1928 lukien;

vuonna 1928

nuoremman apulaislääkärin J. J. Chydeniuksen apulaislääkäriksi Marian sairaalan kirurgiselle osastolle huhtikuun 1 p:stä lukien;

sairaanhoitajatar E. Wallinin ylihoitajattareksi Humaliston sairaalaan maaliskuun 2 p:stä lukien;

sairaanhoitajatar E. Öhmanin ylihoitajattareksi kulkutautisairaalaan maaliskuun 2 p:stä lukien;

nuoremman apulaislääkärin P. E. Aschanin apulaislääkäriksi Marian sairaalan kirurgiselle osastolle huhtikuun 13 p:stä lukien;

lääketieteellisensiaatti H. Baltscheffskyn nuoremmaksi apulaislääkäriksi Marian sairaalan kirurgiselle osastolle huhtikuun 15 p:stä lukien;

lääketieteen tohtori O. Sieversin apulaislääkäriksi Marian sairaalan sisätautien osastolle toukokuun 4 p:stä lukien;

lääketieteellisensiaatti V. Avellanin nuoremmaksi apulaislääkäriksi Marian sairaalan kirurgiselle osastolle kesäkuun 1 p:stä lukien;

sairaanhoitajatar A. Lindroosin yöylihoitajattareksi Marian sairaalaan kesäkuun 1 p:stä lukien;

osastonhoitajatar E. Förbomin yöylihoitajattareksi Kivelen sairaalaan kesäkuun 1 p:stä lukien;

kamreeri C. A. L. Ahrenbergin kirjanpitäjäksi Marian sairaalaan heinäkuun 25 p:stä lukien;

toisen koneenkäyttäjän U. W. Hiltusen ensimmäiseksi koneenkäyttäjäksi Marian sairaalaan syyskuun 7 p:stä lukien;

konemestari V. Santasen toiseksi koneenkäyttäjäksi Marian sairaalaan lokakuun 19 p:stä lukien;

ät översköterskan vid Humlebergs sjukhus E. Wallin, räknat från den 1 juni; och

ät assistentlökaren vid Maria sjukhus kirurgiska avdelning P. E. Aschan, räknat från den 7 oktober.

Sjukhusstyrelsen utnämnde:

år 1927

medicinelicentiaten H. G. Haahti till assistentlökare vid Maria sjukhus medicinska avdelning, räknat från den 1 april;

medicinelicentiaten I. Sallinen till assistentlökare vid Maria sjukhus röntgenavdelning, räknat från den 1 april;

medicinelicentiaten Hj. Söderström till assistentlökare vid epidemisjukhuset, räknat från den 1 juni;

medicinelicentiaten K. Kallio till assistentlökare vid Stengårds sjukhus avdelning för sinnessjuka, räknat från den 9 september;

fru H. Airio till kanslist vid sjukhusstyrelsen, räknat från den 28 oktober;

medicinelicentiaten W. I. Sucksdorff till assistentlökare vid Maria sjukhus medicinska avdelning, räknat från den 28 oktober;

sjuksköterskan S. Ch. Fagerlund till översköterska vid Nickby sjukhus, räknat från den 28 oktober;

översköterskan T. Jalo till översköterska vid tuberkulosjukhuset, räknat från den 1 januari 1928;

år 1928

yngre assistentlökaren J. J. Chydenius till assistentlökare vid Maria sjukhus kirurgiska avdelning, räknat från den 1 april;

sjuksköterskan E. Wallin till översköterska vid Humlebergs sjukhus, räknat från den 2 mars;

sjuksköterskan E. Öhman till översköterska vid epidemisjukhuset, räknat från den 2 mars;

yngre assistentlökaren P. E. Aschan till assistentlökare vid Maria sjukhus kirurgiska avdelning, räknat från den 13 april;

medicinelicentiaten H. Baltscheffsky till yngre assistentlökare vid Maria sjukhus kirurgiska avdelning, räknat från den 15 april;

medicinedoktorn O. Sievers till assistentlökare vid Maria sjukhus medicinska avdelning, räknat från den 4 maj;

medicinelicentiaten V. Avellan till yngre assistentlökare vid Maria sjukhus kirurgiska avdelning, räknat från den 1 juni;

sjuksköterskan A. Lindroos till nattöversköterska vid Maria sjukhus, räknat från den 1 juni;

avdelningssköterskan E. Förbom till nattöversköterska vid Stengårds sjukhus, räknat från den 1 juni;

kamreraren C. A. L. Ahrenberg till bokförare vid Maria sjukhus, räknat från den 25 juli;

andra maskinisten U. W. Hiltunen till första maskinist vid Maria sjukhus, räknat från den 7 september;

maskinmästaren V. Santanen till andra maskinist vid Maria sjukhus, räknat från den 19 oktober;

apulaislääkäri V. I. J. Sallisen alilääkäriksi Marian sairaalan röntgenosastolle tammikuun 1 p:stä 1929 lukien;
konemestari A. B. Wikforsin toiseksi koneenkäyttäjäksi Marian sairaalaan marraskuun 2 p:stä lukien;

apulaislääkäri U. E. Töttermanin alilääkäriksi;

apulaislääkäri H. G. Haahden röntgenlääkäriksi;

filosofiantohtori M. Saarenheimon toimitsijaksi;

johtajatar H. Ojaseen liinavaatevaraston johtajattareksi ja

koneenkäyttäjää R. Rehellin konemestariksi, viisi viimeksi mainittua tuberkuloosisairaalaan 1929 tammikuun 1 p:stä lukien;

lääketieteen ja kirurgian tohtori E. A. H. Adlercreutzin apulaislääkäriksi Marian sairaalan sisätautien osastolle joulukuun 7 p:stä lukien; ja

konttoristi J. W. E. Stenforsin kirjanpitäjäksi sairaalain tilivirastoon joulukuun 7 p:stä lukien; sekä vuonna 1929

lääketieteensensiaatti A. R. H. Gräsbäckin apulaislääkäriksi Marian sairaalan sisätautien osastolle tammikuun 18 p:stä lukien;

lääketieteensensiaatti G. Hjelmmannin nuoremaksi apulaislääkäriksi Marian sairaalan kirurgiselle osastolle tammikuun 18 p:stä lukien;

kirjanpitäjä agronomi E. Öhbergin toimitsijaksi kulkutautisairaalaan tammikuun 18 p:stä lukien;

opettajatar I. A. Nyströmin liinavaatevaraston johtajattareksi Kivelän sairaalaan tammikuun 18 p:stä lukien;

rouva G. A. Friskin kirjanpitäjäksi kulkutautisairaalaan maaliskuun 22 p:stä lukien;

apulaislääkäri E. Stenbergin apulaislääkäriksi Kivelän sairaalan sisätautien osastolle toukokuun 2 p:stä lukien;

apulaislääkäri K. U. Ahavan apulaislääkäriksi Kivelän sairaalan sisätautien osastolle toukokuun 2 p:stä lukien;

lääketieteensensiaatti A. Sepän apulaislääkäriksi tuberkuloosisairaalaan huhtikuun 26 p:stä lukien;

lääketieteensensiaatti G. Tingvaldin apulaislääkäriksi tuberkuloosisairaalaan huhtikuun 26 p:stä lukien;

alikonemestari A. I. Buskin III konemestariksi Nikkilän sairaalaan huhtikuun 26 p:stä lukien;

nuoremman apulaislääkäriin P. von Bonsdorffin nuoremaksi apulaislääkäriksi Marian sairaalan lastenosastolle toukokuun 2 p:stä;

lääketieteensensiaatti E. Kivikatajan apulaislääkäriksi kulkutautisairaalaan kesäkuun 1 p:stä lukien;

sairaanhoitajatar K. Hj. Oksan yölihoitajattareksi tuberkuloosisairaalaan toukokuun 17 p:stä lukien;

dosentti A. Saxénin laryngologi-alilääkäriksi tuberkuloosisairaalaan toukokuun 31 p:stä lukien;

lääketieteen tohtori P. E. A. Nylanderin alilääkäriksi Marian sairaalan kirurgiselle osastolle tammikuun 1 p:stä 1930 lukien;

nuoremman apulaislääkäriin V. J. Avellanin apulaislääkäriksi Marian sairaalan kirurgiselle osastolle tammikuun 1 p:stä 1930 lukien;

assistentlääkaren V. I. J. Sallinen till underläkare vid Maria sjukhus röntgenavdelning, räknat från den 1 januari 1929; maskinmästaren A. B. Wikfors till andra maskinist vid Maria sjukhus, räknat från den 2 november; assistentlääkaren U. E. Tötterman till underläkare; assistentlääkaren H. G. Haahti till röntgenläkare; filosofiedoktorn M. Saarenheimo till syssloman; föreståndarinnan H. Ojanen till föreståndarinna för linneförrådet och

maskinisten R. Rehell till maskinmästare, de fem sistnämnda vid tuberkulossjukhuset, räknat från den 1 januari 1929;

medicine- och kirurgiedoktorn E. A. H. Adlercreutz till assistentläkare vid Maria sjukhus medicinska avdelning, räknat från den 7 december; och

kontoristen J. W. E. Stenfors till bokförare vid sjukhusens räkenskapsverk, räknat från den 7 december; samt år 1929

medicinelicentiaten A. R. H. Gräsbäck till assistentläkare vid Maria sjukhus medicinska avdelning, räknat från den 18 januari;

medicinelicentiaten G. Hjelmmann till yngre assistentläkare vid Maria sjukhus kirurgiska avdelning, räknat från den 18 januari;

bokföraren, agronomen E. Öhberg till syssloman vid epidemisjukhuset, räknat från den 18 januari;

lärarinnan I. A. Nyström till föreståndarinna för linneförrådet vid Stengårds sjukhus, räknat från den 18 januari;

fru G. A. Frisk till bokförare vid epidemisjukhuset, räknat från den 22 mars;

assistentlääkaren E. Stenberg till assistentläkare vid Stengårds sjukhus medicinska avdelning, räknat från den 2 maj;

assistentlääkaren K. U. Ahava till assistentläkare vid Stengårds sjukhus medicinska avdelning, räknat från den 2 maj;

medicinelicentiaten A. Seppä till assistentläkare vid tuberkulossjukhuset, räknat från den 26 april;

medicinelicentiaten G. Tingvald till assistentläkare vid tuberkulossjukhuset, räknat från den 26 april;

undermaskinmästaren A. I. Busk till III maskinmästare vid Nickby sjukhus, räknat från den 26 april;

yngre assistentlääkaren P. von Bonsdorff till yngre assistentläkare vid Maria sjukhus barnavdelning, räknat från den 2 maj;

medicinelicentiaten E. Kivikataja till assistentläkare vid epidemisjukhuset, räknat från den 1 juni;

sjuksköterskan K. Hj. Oksa till nattöversköterska vid tuberkulossjukhuset, räknat från den 17 maj;

docenten A. Saxén till laryngolog-underläkare vid tuberkulossjukhuset, räknat från den 31 maj;

medicinedoktorn P. E. A. Nylander till underläkare vid Maria sjukhus kirurgiska avdelning, räknat från den 1 januari 1930;

assistentlääkaren V. J. Avellan till assistentläkare vid Maria sjukhus kirurgiska avdelning, räknat från den 1 januari 1930;

nuorempi apulaislääkäri G. Hjelmmannin apulaislääkäriksi Marian sairaalan kirurgiselle osastolle tammikuun 1 p:stä 1930 lukien;

lääketieteenlisensiaatti F. E. Nybergin apulaislääkäriksi Marian sairaalan kirurgiselle osastolle tammikuun 1 p:stä 1930 lukien; ja

lääketieteenlisensiaatti G. E. A. Rothströmin apulaislääkäriksi Kivelän sairaalan mielisairasosastolle tammikuun 1 p:stä 1930 lukien.

Virkavapaudet ja -lomat. Sairaalan hallitus myönsi: tiliviraston kamreerille A. Danielsonille virkavapautta syyskuun 1 p:stä 1927 lukien niin pitkäksi aikaa kuin hän oli avustamassa rahatoimikamaria 1928 vuoden talousarvioehdotusta laadittaessa ja uudelleen tammikuun 9 p:stä 1928 lukien toistaiseksi, ei kuitenkaan kauemmaksi aikaa kuin saman vuoden toukokuun 1 p:ään saakka; sairaalatarkastaja G. Paländerille sairaslomaa kesäkuun 3 p:stä 1929 seuraavan heinäkuun 3 p:ään, sijaisena kamreeri V. Kerkkänen, ja

kanslisti H. Airiolle sairaslomaa helmikuun 22 p:stä maaliskuun 29 p:ään 1929, sijaisena rouva E. Forsström.

Sairaalan toimenhaltijoille myönnettyt virka- ja sairaslomat sekä niistä aiheutuneet määräykset ilmenevät sairaalan vuosikertomuksista.

Uusia virkoja. Maaliskuun 9 p:nä 1928 sairaalan hallitus puolestaan hyväksyi ehdotuksen tuberkuloosisairaalan henkilökunnan kokoonpanosta ja päätti tehdä asiassa kaupunginvaltuustolle esityksen. Sen mukaisesti kaupunginvaltuusto päätti toukokuun 9 p:nä 1928 tuberkuloosisairaalan 1929 vuoden alusta perustaa 152 vakinaista virkaa ja tointa.

Sairaalan hallitus päätti maaliskuun 9 p:nä 1928, että muiden sairaalan tuberkuloosisastojen lääkäreille sekä hoito- ja palveluskunnalle oli varattava tilaisuus siirtyä, jos he halusivat, toimiin uudessa tuberkuloosisairaalassa, ja ilmoittivat sittemmin seuraavat viran ja toimen haltijat haluavansa käyttää hyväkseen tätä tilaisuutta, nimittäin 2 lääkäriä, 5 osaston hoitajataria, 9 alihoitajataria, 1 keittäjätär ja 2 palvelijatarta.

Sen johdosta, että Marian sairaalan sisätautien osastolla keuhkotautipotilaiden sijasta oli alettu hoitaa äkillisiä kuumetauteja ja että sairaalan kirurgista osastoa oli laajennettu sekä koska ei ollut todennäköistä, että kaupungin sairaaloissa hoidettavien potilaiden sijoituksessa palat-taisiin aikaisemmin käytännössä olleeseen järjestelmään, kaupunginvaltuusto päätti syyskuun 7 p:nä 1927 hyväksyä sairaalan hallituksen esityksen, että 1928 vuoden alusta Marian sairaalaan perustettaisiin seuraavat uudet toimet, nimittäin yksi 3 palkkaluokkaan kuuluva osaston hoitajattaren toimi diatermia- ja auringonvalokäsittelyä varten; kuusi 2 palkkaluokkaan kuuluvaa alihoitajattaren tointa, niistä neljä kirurgiselle ja kaksi sisätautien osastolle, sekä yksi yhteismäärärahasista palkattava pesijättären toimi.

yngre assistenttläkaren G. Hjelmmann till assistenttläkare vid Maria sjukhus kirurgiska avdelning, räknat från den 1 januari 1930;

medicinelicentiaten F. E. Nyberg till assistenttläkare vid Maria sjukhus kirurgiska avdelning, räknat från den 1 januari 1930; och

medicinelicentiaten G. E. A. Rothström till assistenttläkare vid Stengårds sjukhus avdelning för sinnessjuka, räknat från den 1 januari 1930.

Tjänstledigheter. Sjukhusstyrelsen beviljade:

tjänstledighet åt kamreraren vid räkenskapsverket A. Danielson från den 1 september 1927 så länge han biträdde drättselkammaren med uppgörandet av budgetförslaget för år 1928 och ånyo från den 9 januari 1928 tillsvidare, likväl icke längre än till den 1 maj samma år;

sjukledighet åt sjukhusinspektören G. Palander från den 3 juni 1929 till nästföljande 3 juli med kamreraren V. Kerkkänen som vikarie;

sjukledighet åt kanslisten H. Airio från den 22 februari till den 29 mars 1929 med fru E. Forsström som vikarie.

De åt sjukhusens befattningshavare beviljade tjänst- och sjukledigheterna samt de av dem föranledda förordnandena framgå av sjukhusens årsberättelser.

Nya tjänster. Den 9 mars 1928 godkände sjukhusstyrelsen för sin del ett förslag till sammansättning av tuberkulossjukhusets personal och beslöt att ingå med hemstäl-lan i ärendet till stadsfullmäktige. I enlighet härmed beslöto stadsfullmäktige den 9 maj 1928, att från början av år 1929 vid tuberkulossjukhuset inrätta 152 ordinarie tjänster och befattningar.

Sjukhusstyrelsen beslöt den 9 mars 1928, att läkare samt vård- och tjänstepersonal vid de andra sjukhusens tuberkulosavdelningar borde beredas tillfälle att, om de så önskade, övergå till befattningar vid det nya tuberkulossjukhuset, varpå sedermera nedannämnda innehavare av tjänster och befattningar meddelade, att de önskade använda sig av detta tillfälle, nämligen 2 läkare, 5 avdelningssköterskor, 9 undersköterskor, 1 kokerska och 2 tjänarinnor.

Emedan på Maria sjukhus medicinska avdelning fall av akuta febersjukdomar börjat intagas i stället för lungsotspatienter och emedan sjukhusets kirurgiska avdelning utvidgats och då det icke var troligt, att en återgång till det tidigare tillämpade systemet beträffande placeringen av patienterna i stadens sjukhus komme att ske, beslöto stadsfullmäktige den 7 september 1927 godkänna sjukhusstyrelsens hemställan, att från början av år 1928 följande nya befattningar vid Maria sjukhus skulle inrättas, nämligen en avdelningsskötersketjänst, hänförd till 3 avlöningsklassen, för diatermi- och solljusbehandling; sex undersköterskebefattningar, hänfödda till 2 avlöningsklassen, av dem 4 vid kirurgiska och 2 vid medicinska avdelningen, samt en tvätterskebefattning med avlöning ur kollektivanslag.

Laboratori-olojen parantamiseksi päätti kaupunginvaltuusto tammikuun 25 p:nä 1928, että sairaalan sisätautien osastolle perustettaisiin seuraavan heinäkuun 1 p:stä lukien 5 palkkaluokkaan kuuluva laboratoriapulaisen toimi ja että laboratorikojeiden hankkimiseen sairaalain hallituksen laatiman luettelon mukaan myönnetään 32 000 markan määräraha.

Joulukuun 16 p:nä 1927 suostui sairaalain hallitus siihen, että Marian sairaalan sisätautien osastolla saataisiin kevätlukukauden 1928 aikana yhtenä päivänä viikossa lääketieteellisen tiedekunnan hyväksymän järjestelmän mukaan antaa sisällisiä tauteja käsittävää kliinillistä opetusta niille lääketieteen kandidaateille, jotka palvelevat II sisätautien klinikalla.

Koska Marian sairaalan röntgenosaston johtajan toimeen kuuluvat tehtävät olivat vuosien kuluessa lisääntyneet, käsittäen sekä diagnosiaa että terapiaa, ja kun osaston johtaja oli sanoutunut irti toimestaan tammikuun 1 p:stä 1927 lukien, muutettiin kaupunginvaltuuston tammikuun 26 p:nä 1927 tekemän päätöksen mukaan mainittu johtajan toimi maaliskuun 1 p:stä 1927 lukien vakinaiseksi 9 palkkaluokkaan kuuluvaksi apulaislääkärintiraksi.

Sairaalain hallitus päätti huhtikuun 13 p:nä 1928 esittää kaupunginvaltuustolle, että Marian sairaalain vuodesta 1929 perustettaisiin seuraavat uudet virat, nimittäin apulaislääkärintir virka sisätautien osastolle, alilääkärintir virka röntgenosastolle, jolloin samalla röntgenosaston apulaislääkärintir virka olisi lakkautettava, ylihoitajattaren apulaisen toimi 7 palkkaluokkaan, osastonhoitajattaren toimi (yö-ylihoitajattaren apulainen) 4 palkkaluokkaan, kolme alihoitajattaren tointa 3 palkkaluokkaan, konttoristin toimi 4 palkkaluokkaan, siivoojattaren toimi ja kylvettäjäntir toimi. Kaupunginvaltuusto hyväksyi syyskuun 5 p:nä 1928 tämän esityksen muissa kohdin paitsi, että osastonhoitajattaren toimi määrättiin kuuluvaksi 5 ja konttoristin toimi 3 palkkaluokkaan ja ettei sairaalain hallituksen ehdotamaa ylihoitajattaren apulaisen tointa toistaiseksi perusteta, sekä määräsi, että sisätautien osaston apulaislääkärintir toimi kuuluu 9 palkkaluokkaan ja röntgenosaston alilääkärintir toimi 12 palkkaluokkaan.

Apulaislääkärintirvirkojen yhdenmukaistaminen. Sairaalain hallitus esitti vuonna 1929 kaupunginvaltuustolle, että kaikki Marian sairaalan apulaislääkärit tehtäisiin saman arvoiseksi siten, että kirurgisen osaston kaksi nuorempaa apulaislääkäriä korotettaisiin apulaislääkäreiksi ja siirrettäisiin 8:sta 9:een palkkaluokkaan sekä että lastenosaston nuorempi apulaislääkäri korotettaisiin apulaislääkäriksi ja siirrettäisiin 6:sta palkkaluokasta 9:een palkkaluokkaan. Toukokuun 22 p:nä 1929 kaupunginvaltuusto hyväksyi ehdotuksen astuvaksi voimaan 1930 vuoden alusta lukien.

Vapaaehtoiset apulaislääkärintirat. Sittenkuin sairaalain johtajat ja ylilääkärit 1927 vuoden lopulla olivat sairaalain

I avsikt att förbättra laboratorieförhållandena beslöt stadsfullmäktige den 25 januari 1928, att vid sjukhusets medicinska avdelning skulle från den 1 påföljande juli inrättas en laboratorieassistentbefattning, hänförd till 5 avlöningsklassen, och att ett anslag om 32 000 mark skulle beviljas för anskaffning av laboratorieapparater enligt en av sjukhusstyrelsen uppgjord förteckning.

Den 16 december 1927 medgav sjukhusstyrelsen, att på Maria sjukhus medicinska avdelning under vårterminen 1928 en gång i veckan fick, enligt av medicinska fakulteten godkänt program, föranstaltas klinisk undervisning i behandling av medicinska sjukdomar för de medicinekandidater som tjänstgöra på II medicinska kliniken.

Då de åligganden, som ankommo på föreståndaren för Maria sjukhus röntgenavdelning, under årens lopp ökats, så att de omfattade såväl diagnos som terapi och då avdelningens föreståndare uppsagt sig från den 1 januari 1927, ombildades nämnda föreståndarbefattning enligt stadsfullmäktiges beslut av den 26 januari 1927 till en ordinarie till 9 avlöningsklassen hänförd assistentläkartjänst, räknat från den 1 mars 1927.

Sjukhusstyrelsen beslöt den 13 april 1928 ingå med framställning till stadsfullmäktige om att vid Maria sjukhus mätte från år 1929 inrättas följande nya tjänster, nämligen en assistentläkartjänst vid medicinska avdelningen, en underläkartjänst vid röntgenavdelningen, varvid samtidigt assistentläkartjänsten vid röntgenavdelningen skulle indragas, en till 7 avlöningsklassen hänförd befattning som översköterskans biträde, en avdelningssköterskebefattning (nattöversköterskans biträde), hänförd till 4 avlöningsklassen, tre till 3 avlöningsklassen hänförd undersköterskebefattningar, en till 4 avlöningsklassen hörande kontoristbefattning, en städerskebefattning och en baderskebefattning. Stadsfullmäktige godkände den 5 september 1928 denna framställning i övriga punkter, utom att avdelningssköterskebefattningen hänfördes till 5 och kontoristbefattningen till 3 avlöningsklassen och att den av sjukhusstyrelsen föreslagna befattningen som översköterskans biträde till vidare icke inrättades, samt bestämde tillika, att assistentläkarbefattningen vid medicinska avdelningen skulle hänföras till 9 avlöningsklassen och underläkarbefattningen vid röntgenavdelningen till 12 avlöningsklassen.

Förenhällandet av assistentläkartjänsterna. Sjukhusstyrelsen hemställde år 1929 hos stadsfullmäktige, att samtliga assistentläkare vid Maria sjukhus mätte göras likvärdiga sålunda, att de två yngre assistentläkarna vid kirurgiska avdelningen beforderades till assistentläkare och överfördes från 8 till 9 avlöningsklassen samt att yngre assistentläkaren vid barnavdelningen beforderades till assistentläkare och överfördes från 6 till 9 avlöningsklassen. Den 22 maj 1929 godkände stadsfullmäktige förslaget, som skulle träda i kraft från början av år 1930.

Volontärassistentläkartjänsterna. Sedan sjukhusens direktörer och överläkare i slutet av år 1927 till sjukhusstyrelsen

lain hallitukselle jättäneet kirjelmän vapaaehtoisten apulaislääkärien kiinnittämisestä sairaaloihin, päätti sairaalain hallitus joulukuun 16 p:nä 1927 hyljätä esityksen siinä muodossa ja antoi tohtoreille Langenskiöldille ja Beckerille toimeksi laatia uuden ehdotuksen asiassa. Hallitus ilmoitti asiasta sairaalain johtajille tammikuun 27:nä 1928 päivätyllä kirjelmällä, missä myöskin ilmoitettiin, ettei sairaalain hallitus ollut suostunut amanuenssitointen perustamiseen sairaaloihin yhtä vähän kuin siihen, että lääketieteenkandidaatit amanuensseina tai apulaisina seuraisivat työtä tai ottaisivat siihen osaa. Maaliskuun 2 p:nä hallitus päätti kaupunginvaltuustolle esittää, että kaupungin sairaaloihin saataisiin perustaa vapaaehtoisia apulaislääkäri- virkoja, ei kuitenkaan enempää kuin yhteensä 20 virkaa, joka lukumäärä vastaisi noin kahta virkaa kullekin eri osastolle. Samalla sairaalain hallitus esitti hyväksyttäväksi ohjesäännön vapaaehtoisia apulaislääkäreitä varten.

Kaupunginvaltuusto päätti huhtikuun 4 p:nä 1928 oikeuttaa sairaalain hallituksen vapaaehtoisiksi apulaislääkäreiksi kaupungin sairaaloihin sopimuksen mukaan ottamaan enintään kaksikymmentä laillistettua lääkäriä, joille ei kuulu muuta etua kuin maksuton ruoka ja, hallituksen harkinnasta riippuen, myös vapaa asunto sairaalassa ja jotka otetaan yhdeksi vuodeksi siten, että sopimuksen voi asianomaisen yllilääkäriin esityksestä pidentää enintään kahdella vuodella vuodeksi kerrallaan; sekä määrätä, että edellä mainitut toimet on ennen täyttämistä julistettava haettaviksi.

Kun sairaalain hallitus julisti vapaaehtoisten apulaislääkärien virat haettaviksi, ei ketään hakijaa ilmaantunut, vaan sai hallitus sittemmin Suomen lääkäriiliiton hallitukselta kesäkuun 12:nä päivätyyn kirjelmän, jossa hallitus lausui toivomuksenaan, että kysymyksessä olevat toimet jätettäisiin toistaiseksi täyttämättä. Tämä toivomus perustui Helsingin lääkäriyhdistyksen toukokuun 22 p:nä 1928 pidetyssä kokouksessa tehtyyn päätökseen, jossa yhdistys lausui mielipiteenään, että perustetut apulaislääkäriin virat ovat ristiriidassa lääkärikunnan etujen kanssa, jonka takia Helsingin lääkäriyhdistyksen jäsenten ei pitäisi niitä hakea, sekä esitti ryhdyttäväksi toimenpiteisiin, jotta sellaiset palkattomat lääkärintoimet kuntain ja valtion sairaaloissa, mitkä säännöllistä sairaalatyötä varten voidaan katsoa tarpeelliseksi, muutettaisiin palkatuiksi toimiksi.

Sairaalain hallitus käsitteli lääkäriiliiton kirjelmän heinäkuun 5 p:nä ja päätti, ettei siinä esitetty toivomus aiheuta enempiä toimenpiteitä.

Kaupungin viranpitäjien palkkojen ja eläkkeiden järjestely. Sittenkuin rahatoimikamari oli lähettänyt marraskuun 30 p:nä 1926 päivätyyn esityksen kaupungin viranpitäjien ja työntekijäin uudeksi palkka- ja eläkejärjestelmäksi sekä kaupungin palkkasääntöön merkittyjen virkojen uudeksi luokitukseksi, päätti hallitus helmikuun 11 p:nä 1927 kaupunginvaltuuston palkkavaliokunnalle lähettää kirjelmän, jossa se teki rahatoimikamarin esitykseen eräitä muutosehdotuksia.

inlämnat en skrivelse angående anställandet av volontär-assistentläkare vid sjukhusen, beslöt sjukhusstyrelsen den 16 december 1927 förkasta framställningen i denna form och gav doktorerna Langenskiöld och Becker i uppdrag att utarbeta ett nytt förslag i saken. Styrelsen meddelade sjukhusens direktörer härom i skrivelse av den 27 januari 1928, varvid samtidigt uttalades, att sjukhusstyrelsen icke bifallit till att amanuensbefattningar inrättades vid sjukhusen lika litet som till att medicinekandidater följde med arbetet eller togo del däri i egenskap av amanuenser eller assistenter. Den 2 mars beslöt sjukhusstyrelsen ingå till stadsfullmäktige med hemställan om att vid stadens sjukhus finge inrättas volontärassistentläkartjänster, likväl icke flere än sammanlagt 20, ett antal som motsvarade ungefär två tjänster vid varje avdelning. Samtidigt insände sjukhusstyrelsen ett reglemente för volontärassistentläkarna.

Stadsfullmäktige beslöte den 4 april 1928 berättiga sjukhusstyrelsen att såsom volontärassistentläkare vid stadens sjukhus enligt avtal anställa högst tjugo legitimerade läkare, vilka icke tillkomme annan förmån än fri kost och, beroende på styrelsens prövning, även fri bostad i sjukhuset och vilka skulle anställas på ett års tid sålunda, att avtalet på framställning av vederbörande överläkare kunde förlängas med högst två år för ett år i sänder; samt bestämma, att ovannämnda befattningar skulle före besättandet lediganslås.

Då sjukhusstyrelsen lediganslog volontärassistentläkarbefattningarna, anmälde sig icke en enda sökande, utan fick styrelsen sedermera av Finlands läkarförbunds styrelse motaga en den 12 juni daterad skrivelse, vari styrelsen uttalade förhoppningen, att ifrågavarande befattningar tillsvärdare måtte lämnas obesatta. Detta önskningsmål grundade sig på ett beslut, som fattats vid Helsingfors läkarförbunds möte den 22 maj 1928, varvid föreningen uttalade som sin åsikt, att de nyinrättade assistentläkartjänsterna strede emot läkarkårens intressen, varför medlemmar av Helsingfors läkarförening icke borde ansöka dem, samt föreslog, att åtgärder skulle vidtagas i syfte att sådana oavlönade läkarbefattningar vid kommunernas och statens sjukhus, som kunde anses nödvändiga för det regelbundna sjukhusarbetet, måtte förändras till avlönade befattningar.

Sjukhusstyrelsen behandlade den 5 juli läkarförbundets skrivelse och beslöt, att det framlagda önskningsmålet icke skulle föranleda någon vidare åtgärd.

Regleringen av stadens befattningshavares löner och pensioner. Sedan drätselkammaren den 30 november 1926 översänt ett daterat förslag till nytt löne- och pensionsystem för stadens befattningshavare och arbetare samt till ny klassificering av de i stadens lönestadga upptagna tjänsterna, beslöt styrelsen den 11 februari 1927 avlåta en skrivelse till stadsfullmäktiges löneutskott, med förslag om vissa ändringar i drätselkammarens förslag.

Kaupunginvaltuusto käsitteli palkkakysymystä toukokuun 25 p:nä 1927 hyljäten rahatoimikamarin ja palkkavaliokunnan esitykset. Kun rahatoimikamari sittemmin lokakuun 28 p:nä 1927 oli kehoittanut sairaalain hallitusta antamaan lausuntonsa siitä, ovatko palkkavaliokunnan mietinnössä ehdotetut työntekijäin alimmat palkat nykyään vapailla markkinoilla vallitsevien työpalkkojen johdosta jossakin suhteessa tarkistuksen tarpeessa, kuin myöskin kaupungin viranpitäjien ja työntekijäin palkkojen ja eläkkeiden järjestämisestä tammikuun 1 p:stä 1928 lukien, sairaalain hallitus käsitteli asian kokouksessaan marraskuun 17 p:nä 1927 ja päätti lähettää uuden perustellun esityksen asiassa Kaupunginvaltuustolle. Sittemmin hyväksyi kaupunginvaltuusto joulukuun 14 p:nä 1927 uuden palkkajärjestelmän noudatettavaksi tammikuun 1 p:stä 1928 lukien.

Viransijaisten palkkaedut sairauden aikana. Sairaus-tapausten sattua vakinaisen henkilökunnan keskuudessa otetaan sairaaloihin hyvin yleisesti viransijaisia toistaiseksi tarkoituksella, että viransijaisuus loppuu heti vakinaisen toimenhaltijan tultua terveeksi. Täten herää kysymys, ovatko nämä henkilöt mahdollisesti sairastuessaan oikeutetut nauttimaan viranpitäjien palvelusehtoja koskevan säännön 18 §:ssä säädettyjä palkkaetuja. Kokouksessaan toukokuun 13 p:nä 1927 sairaalain hallitus päätti tehdä rahatoimikamarille tätä koskevan tiedustelun ehdottaen omasta puolestaan, että viranpitäjälle, joka ei ole vakinaisen, maksettaisiin hänen sairautensa ajalta palkkaa samojen perusteiden mukaan kuin vakinaiselle viranpitäjälle ja suhteellisesti sen mukaan pitkäaikojen ajan hän on ollut toimessa, ei kuitenkaan kauemmin kuin siihen asti, jolloin hänelle annettu määräys menee umpeen. Tämän tiedustelun johdosta rahatoimikamari päätti kokouksessaan toukokuun 31 p:nä, että viransijainen, joka hoitaa avoimena olevaa virkaa, on samoin kuin vakinaisen (luokiteltua palkkausta nauttivia sekä yhteismäärärahaa palkattu) viranpitäjän oikeutettu sairauden aikana kahdelta kuukaudesta nauttimaan täyden palkan, jota vastoin viransijainen, joka on määrätty joksikin ajaksi tai toistaiseksi hoitamaan viranpitäjän tointa tämän virkavapauden aikana, ei ole oikeutettu siihen, koska hänet on katsottava otetuksi määrättyjen tehtävien suorittamista varten, joiden tekemättä jättäminen joko sairauden tahi muun syyn takia on sinänsä pidettävä samana kuin määräyksen loppuminen.

8-tunnin työpäivän soveltaminen sairaaloissa. Pöytäkirjanotteella tammikuun 18 p:ltä 1927 rahatoimikamari pyysi sairaalain hallitukselta selvitystä siitä, millä edellytyksillä 8-tunnin työpäivän soveltaminen kaupungin sairaaloissa voitaisiin järjestää tai miten ylipäätään sairaanhoitohenkilökunnan ja palveluskunnan työtaakkaa voitaisiin lieventää. Marraskuun 25 p:nä 1927 hallitus päätti lähettää rahatoimikamarille laajan selonteon¹⁾, jossa se m. m. esitti:

Stadsfullmäktige behandlade lönefrågan den 25 maj 1927 och förkastade drättselkammarens och löneutskottets förslag. Då drättselkammaren sedermera den 28 oktober 1927 uppmanat sjukhusstyrelsen att avgiva utlåtande, huruvida de i löneutskottets betänkande föreslagna lägsta arbetarlönerna i något avseende voro i behov av justering med hänsyn till de i fria marknaden för tillfället rådande arbetslönerna, liksom också om regleringen av stadens befattningshavares och arbetares löner och pensioner, räknat från den 1 januari 1928, behandlade sjukhusstyrelsen ärendet vid sammanträde den 17 november 1927 och beslöt insända en ny motiverad framställning i ärendet till stadsfullmäktige. Sedermera godkände stadsfullmäktige den 14 december 1927 ett nytt lönesystem, som skulle träda i kraft från den 1 januari 1928.

Vikariers löneförmåner vid sjukdom. Vid sjukdomsfall bland den ordinarie personalen är det vanligt, att vid sjukhusen anställas vikarier på obestämd tid sålunda, att vikariatet upphör genast, då den ordinarie befattningshavaren blivit frisk. Härvid uppstår frågan, om dessa personer, i händelse de insjukna, möjligen äro berättigade att åtnjuta de i § 18 av stadgan angående befattningshavares anställningsvillkor föreskrivna löneförmånerna. Sjukhusstyrelsen beslöt den 13 maj 1927 att rikta en förfrågan härom till drättselkammaren och för egen del föreslå, att åt en befattningshavare, som icke är ordinarie, måtte under den tid han är sjuk betalas lön enligt samma principer som åt ordinarie befattningshavare och i proportion till den tid han varit anställd, likväl icke längre än till dess hans förordnande utlöper. Med anledning av denna förfrågan beslöt drättselkammaren den 31 maj, att en vikarie, som sköter en vakant tjänst, på samma sätt som en ordinarie befattningshavare (vilken åtnjuter lön enligt löneklass eller som avlönas ur kollektivanslag) är berättigad att vid sjukdom åtnjuta full lön under två månader, medan däremot en vikarie, som är förordnad att på viss tid eller tills vidare sköta en befattningshavares befattning medan denna är tjänstledig, icke är berättigad härtill, emedan han måste anses vara anställd för utförande av bestämda åligganden; om dessa på grund av sjukdom eller någon annan orsak lämnas utförda måste detta i och för sig anses innebära, att förordnandet upphört.

Tillämpningen av 8-timmars arbetsdag i sjukhusen. Medels protokollsutdrag av den 18 januari 1927 infortrade drättselkammaren av sjukhusstyrelsen utredning om, under vilka förutsättningar 8-timmars arbetsdag kunde införas vid stadens sjukhus eller huru sjukvårds- och tjänstepersonalens arbetsbörda överhuvudtaget kunde minskas. Den 25 november 1927 beslöt styrelsen att till drättselkammaren insända en omfattande utredning¹⁾, vari den bl. a. uttalade:

¹⁾ Ks. Kaup. valt. pain. asiak. n:o 10 v:lta 1929.

¹⁾ Se Stadsfullm. tr. handl. n:o 10 år 1929.

että vuotuismenot 8-tunnin työajan sovelluttamisesta nousisivat seuraaviin määrin:

hoitohenkilökunta	Smk.	2 116 240: 50
palveluskunta	»	967 571: —
Yhteensä. Smk.		3 083 811: 50

että 8-tunnin työajan sovelluttaminen edellyttäisi asuntohuoneistojen rakentamista sairaaloihin, mitkä kustannukset nousisivat 5 500 000 markkaan;

että hallitus, huomioottaen sairaalassa suoritettavan työn erikoisuuteen, ei katsonut olosuhteiden pakoittavan 8-tunnin työajan sovelluttamista enempää hoitohenkilökuntaan kuin palveluskuntaankaan nähden;

että hallitus aikaansaadakseen jossain määrin huojennusta sairaanhoitohenkilökunnan työhön ehdotti,

että hoitohenkilökunnalle, paitsi kuukauden lomaa kesän aikana — minkä he tähän saakka ovat saaneet nauttia — sitäpaitsi myönnettäisiin $\frac{1}{2}$ kuukauden loma talvikaikana;

että tämän uudistuksen toteuttamiseksi tulo- ja menoarvioon tulisi ottaa 216 775 markan määräraha;

että palveluskunnan työssä aikaansaatavaan huojennukseen nähden kaupungin sairaalain hallitukselle annettaisiin tehtäväksi ryhtyä tarpeenvaatimiin toimenpiteisiin sekä laatia asiasta johtuvia mahdollisia ehdotuksia.

Sittenkuin rahatoimikamari pöytäkirjanotteella huhtikuun 24 p:ltä 1928 oli kehoittanut sairaalain hallitusta harkitsemaan mahdollisesti pitemmälle meneviä helpotuksia hoitohenkilökunnan ja samalla myöskin oppilaiden työtaakkaan nähden sekä laatimaan ehdotuksen palveluskunnan työssä aikaansaatavaan huojennukseen hallitus päätti joulukuun 21 p:nä 1928 rahatoimikamarille esittää,

että sairaalain hallituksen aikaisemmin tekemä ehdotus kaupungin sairaanhoitajattarille myönnettävästä talvilomasta hyväksyttäisiin; että kysymys sairaanhoitajattarien työajan lyhentämisestä muulta osalta saisi raueta uudelleen otettavaksi käsittelyn alaiseksi, kun kysymys asuntojen hankkimisesta tarpeen vaatimaa uuttaa henkilökuntaa varten on joutunut suotuisampaan vaiheeseen; että kysymystä sairaanhoitajataroppilaiden työajasta ei käsiteltäisi tässä yhteydessä vaan jätettäisiin sairaalain hallituksen ratkaistavaksi ja että palvelusväen työaikaa ei tätä nykyä säännösteltäisi.

Kaupunginvaltuusto päätti toukokuun 22 p:nä 1929: että hoitohenkilökunnan työaika rajoitetaan 54:ään tehokkaaseen viikkotuntiin ja yötyössä toimivien hoitajattarien 216 tuntiin neljän viikon ajalla;

että hoitohenkilökunnalle myönnetään vuosittain 2:n viikon ylimääräinen loma etupäässä talvikausien aikana; ettei toimenhaltioilta kanneta mitään luontaiseturkorausta loma-ajoilta, jos he luovuttavat asuntonsa näiksi ajoiksi sairaalain käytettäväksi;

att årskostnaderna för införande av 8 timmars arbetsdag komme att uppgå till följande belopp:

för vårdpersonal	Fmk	2 116 240: 50
för betjäning	»	967 571: —
Summa. Fmk		3 083 811: 50

att tillämpning av 8 timmars arbetsdag förutsatte uppförande av bostadslokaler vid sjukhusen för en kostnad av 5 500 000 mark;

att styrelsen, i betraktande av det vid sjukhusen förrättade arbetets egenart, icke ansåg förhållandena tvinga till tillämpning av 8 timmars arbetsdag å vårdpersonalen, icke heller å betjäningen;

att styrelsen för åstadkommande av lindring i sjukvårdspersonalens arbete föreslog,

att vårdpersonalen utöver en månads semester under sommaren — vilken förmån de härintills fått åtnjuta — skulle medgivas $\frac{1}{2}$ månads extra semester huvudsakligen under vintermånaderna;

att för genomförande av denna reform ett anslag av 216 775: — mark skulle upptagas i budgeten;

att sjukhusstyrelsen skulle få i uppdrag att i avseende å åstadkommande av lindring i betjäningens arbete skrida till erforderliga åtgärder och uppföra av ärendet påkallade förslag.

Sedan drätselkammaren medels protokollsutdrag av den 24 april 1928 uppmanat sjukhusstyrelsen att överväga eventuellt längre gående lättnader i vårdpersonalens och samtidigt även i elevernas arbetsbörda samt utarbeta förslag till lättnader, som borde åvägbringas i tjänstepersonalens arbete, beslöt styrelsen den 21 december 1928 att hos drätselkammaren hemställa om

att det av sjukhusstyrelsen tidigare gjorda förslaget om beviljande av semesterledighet vintertid åt stadens sjuksköterskor måtte godkännas; att frågan om förkortande av sjuksköterskornas arbetstid i övrigt tills vidare måtte få förfalla och upptagas till ny behandling, då frågan om anskaffande av bostäder för den erforderliga nya personalen kommit i ett gynnsammare skede; att frågan om sjuksköterskeelevernas arbetstid icke måtte behandlas i detta sammanhang, utan överlämnas till sjukhusstyrelsens avgörande; samt att tjänstepersonalens arbetstid för närvarande icke måtte reglementeras.

Stadsfullmäktige beslöto den 22 maj 1929:

att vårdpersonalens arbetstid skall begränsas till 54 effektiva veckotimmar samt nattsköterskornas arbetstid till 216 timmar för varje period av fyra veckor;

att vårdpersonalen årligen skall beviljas 2 veckors extra ledighet, huvudsakligen under vintermånaderna;

att ersättning för naturaförmåner icke skall under semesterledigheterna uppbäras av befattningshavarna, därest dessa under denna tid upplåta sina bostäder till sjukhusets begagnande;

ettei sairaanhoitajatarkoulun oppilaiden työaika saa ylittää hoitohenkilökunnan työaika, ja tulee heidän tällä ajalla saada myöskin teoreettinen opetuksensa;

että oppilaiden käyttöä varsinaisena työvoimana on vältettävä eikä heitä saa käyttää yötyössä yli sen, mikä on opetuksen kannalta välttämätöntä;

että edellä mainitut toimenpiteet toteutetaan tammikuun 1 p:stä 1930 lukien.

Tämän yhteydessä kaupunginvaltuusto päätti, että vastedes rakennettaviin uusiin sairaaloihin on järjestettävä 48 tehokkaan viikkotunnin sovelluttamiseksi tarpeellinen määrä hoitohenkilökunnan ja oppilaiden asuinhuoneita.

Lisäksi kaupunginvaltuusto antoi sairaalain hallitukselle toimeksi kiireellisesti ryhtyä edelläolevista päätöksistä aiheutuviin toimenpiteisiin.

Tämän johdosta sairaalain hallitus toukokuun 31 p:nä 1929 päätti esittää kaupunginvaltuuston päätettäväksi:

että Kivelän sairaalan mielisairasosastolle perustetaan 6 alihoitajattaren tointa 3 palkkaluokassa ja 2 hoitajan tointa 5 palkkaluokassa 1 päivästä tammikuuta 1930 lukien sekä

että työajan järjestelyn vuoksi äsken mainitusta päivästä lukien perustetaan Marian sairaalaan 15, kulkutautisairaalaan 7, Kivelän sairaalaan 11, Nikkilän sairaalaan 5 ja tuberkuloosisairaalaan 13 alihoitajattaren tointa 3 palkkaluokassa sekä Kivelän sairaalaan 1 ja Nikkilän sairaalaan 3 hoitajantointa 5 palkkaluokassa; ja

että niille alihoitajattarille ja hoitajille, jotka asuvat sairaalan ulkopuolella, maksetaan vuokratilaa 400 markkaa kuukaudessa virkaan kuuluvan palkan lisäksi, jolloin kuitenkin vähennetään toimeen vahvistettu luontaisetukorvaus.

Kaupunginvaltuusto suostui kokouksessaan seuraavan syyskuun 18 p:nä sairaalain hallituksen esitykseen muissa kohdin, mutta epäsi esityksen yhteydessä tehdyn ehdotuksen vuokratilaa vahvistamisesta niille alihoitajattarille ja hoitajille, jotka asuvat sairaalan ulkopuolella, koska tämän vuokratilaa suuruutta kaupunginvaltuuston mielestä on vuosittain menoarvion yhteydessä harkittava.

Taloussarvion yhteydessä kysymys sittemmin ratkaistiin, minkä johdosta sairaalain hallitus joulukuun 29 p:nä 1929 tiedoitti kaikille sairaalajohtajille ja -toimitsijoille, että niille alihoitajattarille ja hoitajille, jotka 54-tunnin työviikon voimaantumisen jälkeen kiinnitetään toimiin ilman vapaata asuntoa, saadaan maksaa heille tästä koituvien lisämenojen korvaukseksi, alihoitajattarille 300 markkaa ja hoitajille 400 markkaa kuukaudessa.

Yöhoitajattarien työajan y. m. järjestely. Marian sairaalan johtaja ehdotti vuonna 1928, että yöhoitajattarien päivällisaika siirrettäisiin ajankohtaan klo $\frac{1}{2}$ 8—8 j. p. p. Koska olisi selvitettävä kysymys yöhoitajattarien työajasta, minkä ohella heidän ateria-aikansa olisi määrättävä,

att arbetstiden för sjuksköterskeskolans elever icke får överskrida vårdpersonalens arbetstid samt att eleverna under denna tid böra erhålla även teoretisk undervisning;

att användande av elever såsom ordinarie arbetskraft bör undvikas samt att dessa icke få anlitas för nattarbete utöver vad som med hänsyn till undervisningen är nödvändigt;

att ovannämnda åtgärder skola genomföras från den 1 januari 1930.

I samband härmed beslöto stadsfullmäktige,

att vid uppförande av nya sjukhus i framtiden skall iakttagas, att nödigt antal boningsrum för sjukvårdspersonal och elever anordnas i syfte att en arbetstid med 48 effektiva veckotimmar må kunna tillämpas.

Dessutom gävo stadsfullmäktige i uppdrag åt sjukhusstyrelsen att skyndsamt vidtaga av ovanstående beslut föranledda åtgärder.

Med anledning härav beslöt sjukhusstyrelsen den 31 maj 1929 för stadsfullmäktige föreslå:

att vid Stengårds sjukhus sinnessjukavdelning skulle inrättas 6 till 3 avlöningsklassen hörande undersköterskebefattningar och 2 till 5 avlöningsklassen hörande vårdarbefattningar från den 1 januari 1930; samt

att i och för arbetstidens ordnande måtte från nämnda dag inrättas 15 undersköterskebefattningar, hörande till 3 avlöningsklassen, vid Maria sjukhus, 7 vid epidemisjukhuset, 11 vid Stengårds sjukhus, 5 vid Nickby sjukhus och 13 vid tuberkulossjukhuset samt vid Stengårds sjukhus 1 till 5 avlöningsklassen hänförd vårdarbefattning och vid Nickby sjukhus 3 sådana; och

att åt de undersköterskor och vårdare, som bo utanför sjukhuset, måtte erläggas ett hyresbidrag om 400 mark i månaden utöver den tjänsten åtföljande lönen, varvid likväl den för befattningen fastställda ersättningen in natura skulle avdragas.

Vid sitt sammanträde den 18 påföljande september biföllo stadsfullmäktige framställningen i övrigt, men beslöto avböja det i samband med framställningen gjorda förslaget angående fastställande av hyresbidrag åt de undersköterskor och vårdare, som bo utanför sjukhuset, emedan detta hyresbidrag enligt fullmäktiges åsikt årligen borde fastställas i samband med budgeten.

Vid budgetbehandlingen avgjordes sedermera frågan, varefter sjukhusstyrelsen den 29 december meddelade samtliga sjukhusföreståndare och -sysslomän, att åt de undersköterskor och vårdare, som efter det en arbetstid av 54 veckotimmar införts, anställas utan fri bostad, finge erläggas, åt undersköterskor 300 mark och åt vårdare 400 mark för betäckande av deras härav föranledda extra kostnader.

Ordmandet av nattsköterskornas arbetstid m. m. Föreståndaren för Maria sjukhus hade år 1928 föreslagit, att nattsköterskornas middagsmål skulle förskjutas till tiden kl. $\frac{1}{2}$ 8—8 e. m. Emedan sjukhusstyrelsen ansåg det vara önskvärt, att frågan om nattsköterskornas arbetstid bleve

ja kun hallitus piti tarpeellisenä saada selvityksen siitäkin, missä määrin sairaanhoitajataroppilaita käytetään yöpalveluksessa asetti se tammikuun 27 p:nä komitean näitä asioita selvittämään. Mietinnössään¹⁾ komitea totesi, että sairaanhoidosta yöaikana kaupungin sairaaloissa huolehtivat alihoitajattaret ja mielisairasosastoilla myöskin hoitajat. Tämä yöpalvelus oli miltei aina järjestetty siten, että kaikki alihoitajattaret ja hoitajat yhden kuukauden ajan vuorotellen siitä huolehtivat. Tällaisen järjestelyn kautta tulee alihoitajatar (hoitaja) olemaan yötyössä noin joka 4:s tai 5:s kuukausi. Marian sairaalassa ottavat myöskin sairaanhoitajataroppilaat osaa yötyöhön. Kivelin sairaalan mielisairasosastolla on yötyöaikajakso lyhennetty kuuteen päivään kerrallaan. Kivelin sairaalan yleisellä osastolla yksi alihoitajatar palvelee yöhoitajattarena kautta vuoden. Hoitohenkilökunnan yötyötä valvomaan on sairaaloihin asetettu yölihoitajattaria, jotka palvelevat vuoden umpeen yötyössä ja joilla on Marian ja Kivelin sairaalassa 4 vapaapäivää sekä kulkutautisairaalassa ja Nikkilän sairaalassa 5 vapaapäivää kuukaudessa.

Komitean mielestä olisi työajan supistus kaikissa sairaaloissa saatava aikaan ja komitea oli ajatellut sen tapahtuvan siten, että yöhoitajatar (hoitaja) saisi 6 vapaapäivää kuukaudessa sekä että työaika vuorokaudessa ei olisi 11 ½ tuntia pitempi (klo 8 i. p. — ½ 8 a. p.). Tämä uudistus aiheuttaisi luultavasti muutamissa sairaaloissa hoitohenkilökunnan lisäämisen, minkä vuoksi komitea ehdotti, että sairaalain hallitus oikeuttaisi sairaalat tätä tarkoitusta varten palkkaamaan ylimääräistä henkilökuntaa.

Päivällisaterian aikaan nähden oli vain Marian sairaalassa katsottu olevan jotain hyötyä siitä, että se olisi juuri ennen yötyön alkamista, koska tämän sairaalan yöhoitajattaret asuivat vuokrahuoneistossa Eerikinkadun varrella ja päivällisajan siirtämisen kautta heidän ei tarvitsisi saapua sairaalaan niin aikaisin kuin tähän asti; kun suuri osa Marian sairaalan yöhoitajattarista oli oppilaita, olisi heille varattava kaikki mahdollisuudet lepoon ja virkistykseen. Muitten sairaaloitten päivällisaika olisi sitä vastoin jätettävä entiselleen. Jotta Marian sairaalassa voitaisiin siirtää yöhoitajattarien päivällisaika klo ½ 8—8:ksi j. p. p., ehdotti komitea, että sairaalan ruokalaan palkattaisiin 1 ruokalan johtajattaren apulainen ja 2 keittäjätärtä; tämä ruokalahenkilökunnan lisäys oli paikallaan siitäkin syystä, että sairaalan potilaiden hoitoon sovelletaan nykyisin entistä paljon suuremmassa määrässä ravintojärjestys-(dieetti-)käsittelyä.

Komitea totesi, että ensimmäisen vuoden sairaanhoitajataroppilaat ovat palvelleet yöhoitajattarina keskimäärin noin yhden kuukauden ajan ja että sairaanhoito-oppilaat ovat toisena palvelusvuotenaan olleet yötyössä noin kaksi kuukautta. Komitea esille toi mielipiteenään, ettei

grundligare utredd, varvid deras måltidstimmar borde bestämmas och styrelsen dessutom ansåg det vara nödvändigt att införskaffa utredning om, i vilken mån sjuksköterskeelever användas i nattjänstgöring, tillsatte sjukhusstyrelsen den 27 januari en kommitté. I sitt betänkande¹⁾ konstaterade kommittén, att i stadens sjukhus sjukvården nattetid handhades av undersköterskor och på avdelningarna för sinnessjuka jämväl av vårdarna. Denna nattjänstgöring var nästan alltid ordnad så, att alla undersköterskor och vårdare turvis under en månads tid handhade densamma. Genom detta arrangemang komme en undersköterska (vårdare) att vara i nattarbete ungefär var 4:de eller 5:te månad. På Maria sjukhus deltog även sjuksköterskeeleverna i nattarbetet. På avdelningen för sinnessjuka vid Stengårds sjukhus var nattarbetet förkortat till perioder om sex dagar. På allmänna avdelningen vid Stengårds sjukhus tjänstgjorde en undersköterska som nattsköterska året om. För att övervaka vårdpersonalens nattarbete hade vid sjukhusen anställts nattöversköterskor, som tjänstgjorde hela året och vilka å Maria och Stengårds sjukhus hade 4 dagar och på Nickby sjukhus 5 dagar ledigt i månaden.

Enligt kommitténs åsikt borde en förkortning av arbetstiden genomföras i alla sjukhus och kommittén hade tänkt sig det genomfört sålunda, att en nattsköterska (vårdare) skulle få 6 fridagar i månaden samt att arbetstiden icke skulle vara längre än 11 ½ timme (kl. 8 e. m. — ½ 8 f. m.). Denna reform skulle troligtvis föranleda en ökad vårdpersonal i vissa sjukhus, varför kommittén föreslog, att sjukhusstyrelsen måtte berättiga sjukhusen att för detta ändamål avlöna extra personal.

Beträffande tiden för nattsköterskornas middagsmål hade det endast i Maria sjukhus ansetts vara till någon nytta att ha middagsmålet just före nattarbetets början, emedan sjukhusets nattsköterskor bodde i en hyreslokal vid Eriksgatan och genom att framskjuta förmiddagsmålet behövde de icke komma till sjukhuset så tidigt som förr; då en stor del av nattsköterskorna vid Maria sjukhus utgjordes av elever, borde dem beredas alla möjligheter till vila och rekreation. Tiden för de andra sjukhusens middagsmål borde däremot behållas oförändrad. För att vid Maria sjukhus nattsköterskornas middagsmål skulle kunna framflyttas till kl. ½ 8—8 e. m., föreslog kommittén, att vid kosthället i Maria sjukhus måtte avlönas 1 biträdande kosthållsföreståndarinnan och två kokerskor; denna ökning av kosthållspersonalen var på sin plats även av den anledning, att vid vården av sjukhusets patienter i högre grad än förr dietbehandling kom till användning.

Kommittén konstaterade, att första årets sjuksköterskeelever tjänstgjort såsom nattsköterskor i medeltal omkring en månads tid och sjuksköterskeeleverna under sitt andra tjänsteår varit ungefär två månader i nattarbete. Kommittén framhöll såsom sin åsikt, att nattarbetstiden icke

¹⁾ Ks. Kaup. valt. pain. asiak. n:o 16 v:ltä 1928.

¹⁾ Se Stadsfullm. tr. handl. n:o 16 år 1928.

vyötyöaikaa pidennettäisi yli sen määrän, mikä katsotaan välttämättömäksi oppilaan koulutukselle tehtäväänsä.

Maaliskuun 9 p:nä 1928 sairaalain hallitus yhtyen komitean mietintöön ja siinä esitettiin ehdotuksiin päätti lähettää mietinnön kaupunginvaltuustolle ja esittää, että Marian sairaalan ruokalaan saataisiin sen nykyisen henkilökunnan lisäksi palkata yksi ruokalan apulaisjohtajatar 4 palkkaluokassa ja kaksi keittäjätärtä, toinen 865 mk:n ja toinen 835 mk:n kuukausipalkalla.

Toukokuun 30 p:nä 1928 kaupunginvaltuusto hyväksyi sairaalain hallituksen ehdotuksen. Samalla valtuusto päätti, ettei sairaanhoitajataroppilaita kahtena ensimmäisenä kurssivuotena saisi käyttää yötyössä enempää kuin mitä heidän opetuksensa kannalta on tuiki välttämätöntä sekä, että yöhoitajattarien työajan lyhentämistä olisi harkittava sairaalahenkilökunnan työtaakan lieventämiskäytöksen yhteydessä.

Sairaalain toimenhaltijain asuntojen puute. Koska jo pitemmän aikaa oli sairaaloissa vallinnut puutetta niiden toimenhaltijain asunnoista, joiden luontaisuuhiin kuului myöskin asunto, ja kun 54-tunnin työviikon voimaantumisen kautta asuntojen tarve yhä lisääntyi, sairaalain hallitus päätti kokouksessaan syyskuun 3 p:nä 1929 antaa sairaalatarkastaja Palanderille toimeksi neuvotella rahatoimikamarin kanssa vuokrahuoneiston hankkimisesta sairaanhoitajattarien asunnoksi. Hankittuaan selvityksen siitä, kuinka paljon huoneita tarvittiin sille hoitohenkilökunnalle, sairaanhoitajataroppilaita mukaan luettuina, joka ei voinut saada asuntoja sairaaloissa, ja kun sairaalain hallitus ei pitänyt sopivana, että sairaanhoitajattaret ja sairaanhoitajataroppilait asuvat ilman kontrollia sairaalan ulkopuolella, hallitus lokakuun 11 p:nä esitti kaupunginvaltuustolle, että olisi vuokrattava erityisiä asuinhuoneistoja sairaaloiden tarpeeksi ja että nämä asuinhuoneistot olisivat erityisten kodinhoitajattarien valvonnan alaisia. Sitäpaitsi olisi siivousta, lämmitystä y. m. varten hankittava erityinen palveluskunta, jonka lukumäärä olisi riippuvainen huoneistojen suuruudesta. Henkilökuntaa, jota varten lisäasuntoja olisi hankittava, tulisi sairaaloista saatujen laskelmien mukaan olemaan noin 130. Kun yleensä kaksi henkilöä asuisi samassa huoneessa ja sitäpaitsi tarvittaisiin eräitä muita huoneita, nimittäin kahvi- ja seurusteluhuone, virutushuone, vaatehuone ja keittiö, olisi tarvittavien huoneiden lukumäärä noin 90, joista 85 Helsingin kaupungissa ja 5 Nikkilän sairaalan tienoilla.

Kustannukset asuntolasta olisivat seuraavat:

Vuokrat	Smk.	468 000:—
Huonekalut y. m.	»	1 000 000:—
Palkat y. m.	»	187 800:—
<u>Yhteensä.</u>		<u>Smk. 1 655 800:—</u>

Sairaalain hallitus esitti että rahatoimikamarille annettaisiin toimeksi hankkia tarvittavat asuinhuoneet perus-

borde förlängas utöver det, som ansågs oundgängligt för elevens utbildning för sitt yrke.

Den 9 mars 1928 beslöt sjukhusstyrelsen förena sig om kommitténs betänkande och de däri framlagda förslagen samt insända betänkandet till stadsfullmäktige med hemställan, att vid Maria sjukhus kosthåll måtte, förutom tidigare förefintlig personal, få avlönas en till fjärde avlöningsklassen hörande biträdande föreståndarinna för kosthållet och två kokerskor, den ena med 865 marks och den andra med 835 marks månadslön.

Stadsfullmäktige biföllo den 30 maj 1928 sjukhusstyrelsens förslag. Samtidigt beslöto fullmäktige, att sjuksköterskelever under de två första årskurserna icke finge användas i nattarbete utöver vad som för deras utbildning var absolut nödvändigt samt att förkortandet av nattsköterskornas arbetstid skulle tagas under övervägande i samband med frågan om lättandet av sjukhuspersonalens arbetsbörda.

Brist på bostäder för befattningshavare i sjukhusen. Emedan det redan en längre tid i sjukhusen rått brist på bostäder för alla de befattningshavare, i vilkas naturaförmåner även bostad ingår, och då, genom införandet av en arbetstid om 54 veckotimmar, bostadsbehovet blivit ännu större, beslöt sjukhusstyrelsen vid sitt sammanträde den 3 september 1929 giva sjukhusinspektören Palander i uppdrag att rådgöra med drätselkammaren om anskaffande av en hyreslokal till sjuksköterskebostad. Sedan sjukhusstyrelsen införskaffat utredning om, huru många rum, som behövdes för den vårdpersonal, inklusive sjuksköterskelever, som icke kunde beredas bostad i sjukhusen, hemställde styrelsen den 11 oktober hos stadsfullmäktige, att, då sjukhusstyrelsen icke ansåg det lämpligt, att sjuksköterskor och sjuksköterskelever bo utan kontroll utanför sjukhuset, borde särskilda bostadslokaler upphyras för sjukhusens behov och dessa bostadslokaler borde stå under uppsikt av särskilda hemföreståndarinnor. Dessutom borde för städning, eldning m. m. anskaffas särskild tjänstepersonal, vars storlek vore beroende av lokalernas storlek. Den personal, för vilken bostäder borde anskaffas, komme enligt av sjukhusen utförd uppskattning att uppgå till ett antal av ungefär 130. Då i allmänhet två personer skulle bo i samma rum och det dessutom skulle komma att behövas en del andra rum, såsom kaffe- och sällskapsrum, tvättrum, kapprum och kök, komme de erforderliga rummens antal att stiga till ungefär 90, av dem 85 i Helsingfors och 5 i närheten av Nickby sjukhus.

Kostnaderna för internatet beräknades på följande sätt:	
Hyror	Fmk 468 000:—
Möbler m. m.	» 1 000 000:—
Löner m. m.	» 187 800:—
<u>Summa.</u>	
	<u>Fmk 1 655 800:—</u>

Sjukhusstyrelsen hemställde, att drätselkammaren måtte erhålla i uppdrag att anskaffa erforderliga bostadsrum för

tettavaa sairaanhoitajatarnten asuntolaa varten sekä että sairaanhoitajatarnten asuntolan järjestämistä varten myönnettäisiin 1 655 800 markkaa. Samalla sairaalain hallitus pyysi, että rahatoimikamari jo ennen kuin kaupunginvaltuusto ratkaisi asian ryhtyisi valmistaviin toimenpiteisiin huoneistojen hankkimista varten puheenalaista asuntolaa varten.

Kysymys ei ennättänyt tulla ratkaistuksi vuoden 1929 kuluessa.

Sairaalain hallitus päätti marraskuun 1 p:nä 1929, että 54-tunnin viikkotyöajan tultua otetuksi käytäntöön kaupungin sairaaloissa, se aika, joka sairaalain henkilökunnalta kului aterioihin ja kahvitaukoon, oli laskettava vähintään yhdeksi tunniksi kahdeksikymmeneksi minuutiksi päivässä henkilöä kohden, jos kysymyksessä oli kaksi ateriala ja yksi kahvitauko päivän kestäessä. Jos useampia aterioita sattui työajalla, oli puheenalainen vähin aika, jota ei laskettu työaikaan kuuluvaksi, suhteellisesti pidennettävä.

Palvelusehtosäännön muuttaminen ja ehdotus virkasäännöksi. Sittenkuin sairaalain hallitukselta oli pyydetty lausuntoa mietinnöstä, jonka palkkakomitea oli laatinut palvelusehtosäännön muuttamisesta ja komitean laatimasta virkasääntöehdotuksesta hallitus lähetti rahatoimikamarille kirjelmän, jossa se ehdotti tehtäväksi virkasääntöehdotukseen erinäisiä muutoksia.

Sairaalain viranpitäjien johtosäännöt. Kesäkuun 3 p:nä 1927 sairaalain hallitus vahvisti johtosäännöt sairaalain viranpitäjille sekä tarpeelliset järjestyssäännöt ja määräykset tarttuvien tautien leviämisen ehkäisemiseksi kulkutautisairaalassa.

Sairaloissa palvelevien siivoojattarien jälkeen maksettava hautausapu. Marraskuun 13 p:nä 1928 päivätyssä kirjeessä rahatoimikamari pyysi sairaalain hallituksen lausuntoa siitä, olisiko ja millä ehdoin sairaaloissa palvelevien siivoojattarien jälkeen maksettava hautausapu. Sairaalain hallitus, viitaten siihen, että kaupungin työntekijöiden kuoleman jälkeen maksetaan valtuuston syyskuun 16 p:nä 1925 vahvistamain määräysten mukaan heidän kuukausipalkkaansa tai eläkettänsä vastaava hautausapu, ei kuitenkaan 1 500: — mk:aa vähempää, ja katsoen, että sairaalain sopimuspalkkaiset toimenhaltijat, jotka tekevät ruumiillista työtä, ovat lähinnä verrattavissa kunnan muihin työntekijöihin, päätti marraskuun 23 p:nä 1928 ehdottaa kerta kaikkiaan päätettäväksi,

että niitten sairaalain sopimuspalkkaisten toimenhaltijain kuoleman jälkeen, joita ei ole otettu viranpitäjille vahvistettuun palkkausohjesääntöön ja jotka työnsä puolesta ovat verrattavissa kaupungin muihin työntekijöihin, maksettaisiin heidän kuolinpesälleen hautausapua työntekijöille vahvistettujen sairast- ja hautausapumääräysten 3 §:n mukaan.

Alihoitajattarien johtosäännön erään kohdan tulkinta. Eräiden sairaalain ylihoitajattarien tiedustelun johdosta, koskeva alihoitajattarien johtosäännön sen kohdan tul-

det internat, som skulle inrättas för sjuksköterskor, och att för iordningställandet av sjuksköterskornas internat måtte beviljas 1 655 800 mark. Samtidigt anhöll styrelsen, att drättselkammaren, redan innan stadsfullmäktige avgjort ärendet, måtte vidtaga förberedande åtgärder för anskaffandet av lokaler för ifrågavarande internat.

Frågan hann icke bliva avgjord inom loppet av år 1929.

Sjukhusstyrelsen beslöt den 1 november 1929, att, sedan en arbetstid om 54 veckotimmar tagits i bruk vid stadens sjukhus, den tid sjukhusens personal använde till måltider och kaffepaus skulle beräknas till minst en timme och tjugo minuter per person om dagen vid intagandet av två måltider och en kafferast under dagens lopp. Om flere måltider inföllo under arbetstiden, skulle ifrågavarande minimitid, som icke inräknades i arbetstiden, proportionsvis förlängas.

Ändring av anställningsstadga samt förslag till tjänstestadga. Sedan sjukhusstyrelsen uppmanats att inkomma med utlåtande över lönekommitténs betänkande angående ändring av anställningsstadgan för stadens befattningshavare samt förslag till tjänstestadga, beslöt styrelsen att till drättselkammaren insända skrivelse, i vilken föreslogs att vissa förändringar skulle införas i förslaget.

Instruktioner för befattningshavarna vid stadens sjukhus. Den 3 juni 1927 fastställde sjukhusstyrelsen instruktioner för befattningshavarna vid sjukhusen samt nödiga föreskrifter och bestämmelser för att förebygga spridning av smittsam sjukdom inom epidemisjukhuset.

Begravningshjälp efter vid sjukhusen anställda städerskor. I en den 13 november 1928 daterad skrivelse har drättselkammaren anhållit om sjukhusstyrelsens utlåtande om, huruvida och på vilka villkor begravningshjälp borde betalas efter i sjukhusen tjänande städerskor. Hänvisande till att då stadens arbetare avlida, begravningshjälp enligt av fullmäktige den 16 september 1925 fastställda bestämmelser erlättes till ett bejopp motsvarande deras månadslön eller pension, likväl icke mindre än 1 500 mark, och med beaktande av att de av sjukhusens befattningshavare med avtalslön, som utförde kroppsligt arbete, närmast kunde jämföras med stadens övriga arbetare, beslöt sjukhusstyrelsen den 23 november 1928 föreslå, att det en gång för alla skall föreskrivas,

att vid dödsfall bland sådana av sjukhusens befattningshavare med avtalslön, vilka icke upptagas i det för ordinarie befattningshavare fastställda löneeglementet och vilka med hänsyn till sitt arbete kunde likställas med stadens övriga arbetare, skulle åt den avlidnas dödsbo utbetalas begravningshjälp enligt § 3 i bestämmelserna angående sjuk- och begravningshjälp åt arbetare.

Tolknigen av en punkt i instruktionen för undersköterskor. I anledning av en förfrågan från en del översköterskors sida angående tolknigen av den punkt i instruktionen för

kintaa, jossa sanotaan, että alihoitajattaren tulee olla sairaalain hallituksen hyväksymän oppikurssin käynyt, sairaalain hallitus päätti syyskuun 28 p:nä 1928, että alihoitajattareksi hyväksytään se, joka oli vähintään nuorempi rekisteröity hoitajatar.

Osastonhoitajattarien ja alihoitajattarien tointen täyttämisen. Hankittuaan lähempiä tietoja eräiden sairaanhoitajattarvirkojen aukijulistamistavasta sairaalain hallitus päätti lokakuun 28 p:nä 1927 jättää sairaalain johtajain harkinnasta riippuvaksi oliko avoimiksi joutuneet osaston- ja alihoitajattarien toimet julistettava haettaviksi ilmoittamalla niistä joko sanomalehdissä taikka muulla tavalla. Hallitus kehoitti kuitenkin sairaalain johtajia kulloinkin erikseen harkitsemaan, eikö osastonhoitajattarien toimia olisi niiden avoimiksi jouduttua julistettava haettaviksi.

Kaupungin viranpitäjiltä vaadittava kielitaito. Koko-uksessaan marraskuun 25 p:nä 1927 sairaalain hallitus otti käsiteltäväkseen kaupunginvaltuuston asettaman valiokunnan ehdotuksen kaupunginviranpitäjiltä vaadittavasta kielitaidosta ja päätti ehdottaa erinäisiä muutoksia ehdotukseen. Kaupunginvaltuusto sittemmin lokakuun 17 p:nä 1928 vahvisti säännön kaupungin palkkasääntöisten virkojen haltijoilta vaadittavasta kielitaidosta.¹⁾

Oikeus aterioida sairaalain ruokalassa. Sairaalain hallitus päätti tammikuun 13 p:nä 1928 lähettää kaikille sairaalain johtajille ja toimitsijoille kirjelmän, jossa määrättiin,

että sairaalan toimenhaltija, jolla ei ole oikeutta maksettomaan ruokaan sairaalassa, ei saanut edes tilapäisesti ruokailla sairaalan ruokalassa;

että, jos toimenhaltija halusi yhden kuukauden tai pitemmän ajan syödä ruokalassa yhden tai useamman aterian päivässä, hänen oli siihen hankittava lupa sairaalataarkastajalta; sekä

että, jos potilaan omaiselle tai jonkun tilapäiselle vieraalle haluttiin valmistaa tilaisuus ruokailemiseen sairaalan ruokalassa, lupa siihen oli hankittava sairaalan toimitsijalta ja oli vahvistettu maksu ruuasta ennen ruokailemista suoritettava hänelle ynnä lupatodistus jätettävä ruokalaan.²⁾

Yhteisen leipomon perustamisesta sairaaloita varten. Rahatoimikamari kehoitti joulukuun 16 p:nä 1927 sairaalain hallitusta hankkimaan kaikinpuolisen selvityksen uuden yhteisen leipomon perustamisesta kaupungin sairaaloita varten. Sairaalain hallitus käsitteli asiaa tammikuun 13 ja helmikuun 10 p:nä 1928 sekä päätti rahatoimikamarille esittää, ettei yhteisen leipomon aikaansaaminen voisi tulla kysymykseen ainakaan, jos leipomon tulisi tyydyttää myöskin Nikkilän sairaalan tarvetta. Muissa sairaaloissa lukuunottamatta tuberkuloosisairaala, oli omat leipomot taikinanalustuskoneineen, ja toimivat nämä tehokkaasti ja täysin tyydyttävästi. Kivälän uudessa keittiörakennuk-

undersköterskor, vari stipuleras, att undersköterska bör ha genomgått en av sjukhusstyrelsen godkänd lärokurs, beslöt sjukhusstyrelsen den 28 september 1928, att såsom undersköterska godkännes den, som är minst yngre registrerad sköterska.

Besättandet av avdelningssköterske- och undersköterskebefattningar. Sedan sjukhusstyrelsen införskaffat närmare uppgifter om bruket vid ledigansläendet av vissa sjukskötersketjänster, beslöt sjukhusstyrelsen den 28 oktober 1927 att överlämna till sjukhusdirektörernas prövning, huruvida ledigblivna avdelnings- och undersköterskebefattningar skulle lediganslås genom annonser i tidningarna eller på annat sätt. Styrelsen uppmanade dock direktörerna för sjukhusen att varje gång överväga, huruvida icke avdelningsskötersketjänsterna borde anslås lediga att sökas, då de bliva lediga.

Av stadens befattningshavare fordrad språkkunskap. Sjukhusstyrelsen upptog vid sitt sammanträde den 25 november 1927 till behandling ett förslag, som uppgjorts av ett av stadsfullmäktige tillsatt utskott, beträffande den språkkunskap, som borde fordras av stadens befattningshavare, samt beslöt föreslå vissa ändringar i förslaget. Stadsfullmäktige fastställde sedermera, den 17 oktober 1928 stadgar angående den språkkunskap, som fordras av stadens befattningshavare å stat.¹⁾

Rätten att intaga måltid å kosthällen vid stadens sjukhus. Sjukhusstyrelsen beslöt den 13 januari 1928 tillsända sjukhusens samtliga föreståndare och syssloman en skrivelse, vari föreskrevs:

att befattningshavare vid sjukhus, som icke är berättigad till fri kost på sjukhuset, icke ens tillfälligt äger rätt att spisa å sjukhusets kosthäll;

att om befattningshavare under en månad eller längre tid önskar intaga en eller flere måltider å sjukhusets kosthäll, bör han därtill utverka tillstånd av sjukhusinspektören; samt

att om för patientens egna eller för någons tillfälliga gäst önskas bereda tillfälle att spisa å sjukhusets kosthäll, tillstånd därtill bör utverkas av sjukhusets syssloman och skall den fastställda avgiften för maten före måltiden inbetalas till honom och tillståndsbrevet inlämnas till kosthället.²⁾

Inrättande av ett gemensamt bageri för sjukhusen. Drätselkammaren uppmanade medels protokollsutdrag av den 16 december 1927 sjukhusstyrelsen att införskaffa en allsidig utredning angående inrättandet av ett nytt gemensamt bageri för stadens sjukhus. Sjukhusstyrelsen behandlade ärendet den 13 januari och 10 februari 1928 samt beslöt meddela drätselkammaren, att det icke kunde komma i fråga att upprätta ett gemensamt bageri, åtminstone om bageriet skulle tillgodose även Nickby sjukhus behov. I alla övriga sjukhus, med undantag för tuberkulosjukhuset, fanns egna bagerier med degknådningsmaskiner och dessa funktionerade effektivt och fullt tillfredsställande. I Sten-

¹⁾ Ks. Kunn. as. kok. siv. 65 v:ita 1928.

²⁾ " " " " " 96 " 1929.

¹⁾ Se Komm. förf. samml. sid. 65 år 1928.

²⁾ " " " " " 96 " 1929.

nessa ei tosin ollut leipomoa, mutta vanhassa keittiörakennuksessa oleva leipomo riittäisi hyvin tyydyttämään sairaalan tarpeet. Tuberkuloosisairaalan tarpeet taas hallitus oli katsonut parhaiten tulevan tyydytetyiksi kulkutautisairaalan leipomoa laajentamalla, jota ehdotusta sairaalan hallitus edelleenkin pitää taloudellisesti edullisimpana. Keskusleipomon rakentaminen olisi epäedullinen, sillä sen johtoa, kirjanpitoa, valvontaa ja hoitoa sekä ostojen suorittamista varten tarvittaisiin erikoisia toimenhaltijoita ja leivän kuljettamista varten olisi lisäksi hankittava automobiili ja autotalli sekä palkattava autonkuljettaja. Sitä paitsi olisi keskusleipomo, jos sellainen perustetaan, sijoitettava uuden keskussairaalan yhteyteen.

Kaupunginvaltuusto myönsi sittemmin toukokuun 30 p:nä 1928 270 000 markan määrärahan kulkutautisairaalan leipomon laajentamiseen ja sen varustamiseen uudella leivinuunilla.

Mieli- ja tuberkuloosisairaaloille annettavan valtionavustuksen edellyttämiä erinäisten johtosääntöjen muutoksia y. m. toimenpiteitä. Syyskuun 3 p:nä 1929 rahatoimikamari kehoitti sairaalain hallitusta ryhtymään toimenpiteisiin, että kaupunki tulisi osalliseksi siitä valtionavusta, josta lähemmin säädetään toukokuun 31 p:nä 1929 vahvistetulla lailla ja heinäkuun 31 p:nä 1929 annetulla asetuksella mainitun lain täytäntöön panosta. Seuraavan lokakuun 11 p:nä sairaalain hallitus päätti ilmoittaa kamarille, että kaupungin on täytettävä muutamia, mainituksa laissa tarkemmin määriteltäviä ehtoja. M. m. oli sairaalahallinnon ohjesääntö ja sairaaloita koskevat johto- y. m. säännöt siten täydennettävä ja muutettava, että ne ovat sopuosinnussa mainitun lain ja asetuksen kanssa.

Tämän johdosta päätti kaupunginvaltuusto että kaupungin tuberkuloosi- ja melisairaaloita varten seuraavat määräykset astuisivat voimaan tammikuun 1 p:stä 1930 lukien:

1) Mainitut sairaalat ovat perustetut ja niitä ylläpidetään yleishyödyllisessä tarkoituksessa kaupungille taloudellista etua tuottamatta.

2) Sairaalan lääkärin ja ylihoitajattarien toimet on niitä täytettäessä julistettava haettaviksi sanomalehdissä, joista ainakin yhden tulee ilmestyä Helsingissä, 30 päivän kuluessa sekä on heidän toimiinsa ottamiselle haettava lääkintöhallituksen hyväksyminen, jolloin asiakirjoihin on liitettävä kaikkien hakijain hakukirjat sekä ilmoitettava ne perusteet, joilla valinta on toimitettu.

3) Sairaalan lääkärin tulee olla laillistettuja lääkäreitä.

4) Sairaaloissa tulee talouden hoitoa varten olla sairaalahallituksen ottama taloudenhoitaja.

5) Sairaaloihin tarvittavia toimenhaltijoita, paitsi lääkäreitä, ylihoitajattaria ja muuta hoitohenkilökuntaa otettaessa ja eroitettaessa on sairaalan ylilääkärin suostumus hankittava.

6) Lääkintöhallituksen vahvistamien sairassijojen lukumäärää ei muuteta ilman lääkintöhallituksen suostumusta.

gårds nya köksbyggnad fanns visserligen icke bageri, men bageriet i den gamla köksbyggnaden förslog väl till att tillgodose sjukhusets behov. Tuberkulossjukhusets behov åter hade styrelsen ansett bliva bäst tillgodosett genom en utvidgning av epidemisjukhusets bageri, ett förslag som sjukhusstyrelsen fortfarande ansåg vara ekonomiskt mest fördelaktigt. Uppförandet av ett centralbageri vore oförmanligt, ty det behöfdes särskilda befattningshavare för att vid detsamma handhava ledningen, bokföringen, övervakningen och skötseln ävensom uppköpen, varjämte för transporten av brödet dessutom ett garage borde anskaffas och en automobil samt en chaufför avlönas.

Stadsfullmäktige beviljade sedermera den 30 maj 1928 ett anslag på 270 000 mark för utvidgningen av epidemisjukhusets bageri och dess förseende med en ny bakugn.

Ändringar av vissa instruktioner m. fl. åtgärder för erhållande av statsbidrag för sinnes- och tuberkulossjukhusen. Medels protokollsutdrag av den 3 september 1929 uppmanade drätselkammaren sjukhusstyrelsen att vidtaga åtgärder därhän att staden blir delaktig av det statsunderstödd, varom närmare stadgas i lagen av den 31 maj 1929 och i förordningen av den 31 juli 1929 angående verkställigheten av förenämnda lag. Den 11 påföljande oktober beslöt sjukhusstyrelsen meddela kammaren att staden borde uppfylla vissa i nämnda lag närmare angivna villkor. Bl. a. borde reglementet för förvaltning av stadens sjukhus samt instruktioner och reglementen för stadens sjukhus ändras i överensstämmelse med nämnda lag och förordning.

Med anledning härav beslöto stadsfullmäktige, att följande bestämmelser rörande stadens tuberkulos- och sinnesjukhus skulle träda i kraft från den 1 januari 1930:

1:o) Nämnda sjukhus äro inrättade och upprätthållas i allmännyttigt syfte utan ekonomisk fördel för staden.

2:o) Läkär- och översköterskebefattningarna vid sjukhusen skola anslås lediga att ansökas inom 30 dagar och kungörelse härom införas i tidningar, av vilka åtminstone en bör utkomma i Helsingfors, samt bör för deras antagande till befattningen utverkas medicinalstyrelsens godkännande, varvid alla sökandes ansökningshandlingar böra medfölja samt grunderna för valet angivas.

3:o) Läkarna vid sjukhusen böra vara legitimerade läkare.

4:o) Vid sjukhusen bör för skötseln av ekonomin finnas av sjukhusstyrelsen antagen ekonom.

5:o) Vid antagande av befattningshavare vid dessa sjukhus, läkare, översköterskor och annan vårdpersonal dock undantagna, bör bifall till deras anställande och entledigande utverkas av sjukhusets överläkare.

6:o) Antalet sjukplatser, sådant det av medicinalstyrelsen blivit fastställt, får icke utan medicinalstyrelsens samtycke ändras.

7) Vähintään puolet sairassijoista tuberkuloosisairaaloissa on vapaapaikkoja sellaisia kaupungin köyhäinhoitoviranomaisten vähävaraisiksi tai varattomiksi todistamia sairaita varten, joita ei hoideta kunnallisen köyhäinhuollon kustannuksella.

8) Sairasmaksut eivät saa olla korkeammat kuin sairausmaksut vastaavissa valtion sairaalalaitoksissa ja on sairaalamaksujen perusteet alistettava lääkintöhallituksen hyväksyttäväksi.

9) Sairaaloissa on, lääkintöhallituksen antamien tarkempien määräysten mukaan, pidettävä sairaspäiväkirjaa ja tehtävä kuukausittain lääkintöhallitukselle ilmoitus laitoksessa hoidettujen potilaiden lukumäärästä ja sairaanhoitopäivistä.

10) Sairaalan toiminnassa on noudatettava lääkintöhallituksen vahvistamaa johtosääntöä.

11) Vuosikertomukset sairaalan toiminnasta edellisenä vuonna on laadittava lääkintöhallituksen antamien ohjeiden mukaan ja toimitettava lääkintöhallituksen määräämänä aikana lääkintöhallitukselle.

12) Sairaalat toimivat lääkintöhallituksen valvonnan alaisina ja on niihin nähden muutenkin noudatettava niitä määräyksiä, jotka sellaisista laitoksista on annettu tai vastedes annetaan.

Lääkintöhallitus hyväksyi marraskuun 21 päivänä 1929 annetut muutokset ja lisäykset kaupungin sairaalahallinnon ohjesääntöön, kaupungin sairaalan sääntöihin sekä kaupungin sairaaloita koskeviin johto- y. m. sääntöihin. Näitä muutoksia ja lisäyksiä oli noudatettava Kivelen sairaalan mielisairasosastossa, Nikkilän mielisairaalaissa ja tuberkuloosisairaalaissa.

Sairaalan hallitus päätti syyskuun 27 päivänä 1929 pyytää rahatoimikamarin toimenpidettä, että lääkintöhallitus hyväksyisi tuberkuloosisairaalan, Nikkilän mielisairaalan ja Kivelen sairaalan mielisairasosaston lääkärit ja ylihoitajat olemaan mainittujen sairaaloiden lääkäreinä ja ylihoitajattarina. Lääkintöhallitus hyväksyi esityksen joulukuun 10 päivänä.

Lokakuun 11 päivänä 1929 sairaalan hallitus päätti anoa:

1) että lääkintöhallitus hyväksyisi tuberkuloosisairaalan alueen käytettäväksi mainittua sairaalaa varten;

2) että lääkintöhallitus hyväksyisi tuberkuloosisairaalan piirustukset; ja

3) että lääkintöhallitus vahvistaisi tuberkuloosisairaalan sairauspaikkojen lukumäärän 436:ksi.

Lääkintöhallitus hyväksyi marraskuun 22 päivänä 1929 tuberkuloosisairaalan piirustukset ja sairaalan paikan. Sairaapaikkojen lukumäärän lääkintöhallitus vahvisti 382:ksi, koska sairaala oli perustettu näin monta sairauspaikkaa käsittäväksi. Mikäli osa sairauspaikoista järjestetään lapsia varten, saadaan sairaalaan järjestää 4 lapsipaikkaa 3:n täysikasvuisten paikan sijasta, jossa tapauksessa sairauspaikkojen luku saa nousta korkeintaan 392:een.

Sairaalan hallitus päätti lokakuun 18 päivänä 1929 anoa:

1) että lääkintöhallitus hyväksyisi Nikkilän ja Kivelen

7:o) Minst hälften av sjukplatserna vid tuberkulossjukhusen äro friplatser för sådana sjuka, som av stadens fattigvårdsmyndigheter intygats vara mindre bemedlade eller medelläsa och icke vårdas på den kommunala fattigvårdens bekostnad.

8:o) Sjukavgifterna få icke vara högre än å statens motsvarande sjukhus samt böra grunderna för sjukhusavgifterna underställas medicinalstyrelsens godkännande.

9:o) Å sjukhusen skall, enligt av medicinalstyrelsen meddelade närmare föreskrifter, föras sjukjournal och månatligen till medicinalstyrelsen insändas anmälan om antalet intagna patienter och sjukvårdsdagar.

10:o) I sjukhusets verksamhet skall iakttagas av medicinalstyrelsen fastställd instruktion.

11:o) Årsberättelserna över sjukhusets verksamhet under det föregående året skola upprättas enligt av medicinalstyrelsen meddelade anvisningar, och böra de, inom av medicinalstyrelsen bestämd tid, tillställas medicinalstyrelsen.

12:o) Sjukhusen töva sin verksamhet under medicinalstyrelsens inseende och iakttagas för övrigt de bestämmelser, som beträffande dylika anstalter utfärdats eller framdeles utfärdas.

Medicinalstyrelsen godkände den 21 november 1929 de föreslagna ändringarna och tilläggen till reglementet för förvaltningen av stadens sjukhus, stadgan för stadens sjukhus samt instruktionerna m. m. för stadens sjukhus. Dessa förändringar och tillägg gälla för avdelningen för sinnessjuka vid Stengårds sjukhus, Nickby sinnessjukhus samt tuberkulossjukhuset.

Sjukhusstyrelsen beslöt den 27 september 1929 anhålla om drätselkammarens åtgärder därhän att medicinalstyrelsen måtte godkänna läkarna och översköterskorna vid tuberkulossjukhuset, Nickby sjukhus och avdelningen för sinnessjuka vid Stengårds sjukhus såsom läkare och översköterskor vid nämnda sjukhus. — Medicinalstyrelsen godkände förslaget den 10 december.

Den 11 oktober 1929 beslöt sjukhusstyrelsen anhålla:

1) att medicinalstyrelsen måtte godkänna tuberkulossjukhusets område att användas för nämnda sjukhus;

2) att medicinalstyrelsen måtte godkänna ritningarna till tuberkulossjukhuset; samt

3) att medicinalstyrelsen måtte fastställa antalet sjukplatser i tuberkulossjukhuset till 436.

Medicinalstyrelsen godkände den 22 november 1929 ritningarna till tuberkulossjukhuset och platsen för detsamma. Sjukplatsernas antal fastställde medicinalstyrelsen till 382, emedan sjukhuset uppförts för detta antal sjukplatser. För så vitt en del av sjukplatserna anordnades för barn, finge i sjukhuset 4 barnplatser anordnas i stället för 3 platser för fullvuxna, i vilket fall sjukplatsernas antal finge stiga till högst 392.

Sjukhusstyrelsen beslöt den 18 oktober 1929 anhålla:

1) att medicinalstyrelsen måtte godkänna de för Nickby

sairaaloita varten varatut alueet samoin kuin Nikkilän sairaalan uutta sairaspaviljonkia varten varatun alueen käytettäväksi mielisairaaloita varten;

2) että lääkintöhallitus hyväksyi Nikkilässä ja Kivelässä sijaitsevien mielisairaaloiden samoin kuin Nikkilän uuden sairaspaviljongin piirustukset;

3) että lääkintöhallitus vahvistaisi sairaspaikkojen lukumäärän Nikkilän sairaalassa 652:ksi, Kivelän sairaalan mielisairasosastolla 193:ksi, Nikkilän sairaalan uudessa sairaspaviljongissa 153:ksi.

Lääkintöhallitus hyväksyi marraskuun 15 p:nä 1929 Nikkilän ja Kivelän sairaaloita varten varatut alueet sekä Nikkilän sairaalan ja tämän uuden sairaspaviljongin ynnä Kivelän sairaalan mielisairasoston piirustukset, viimemainitun suhteen kuitenkin ehdolla, että Mattilaniminen rakennus, jonka yläkerta on puusta, varustetaan tulipalon varalta toisilla yläkerrokseen johtavilla portailla. Sairaspaikkojen luvun lääkintöhallitus vahvisti Nikkilän sairaalassa 615:ksi ja Kivelän sairaalassa 202:ksi ja oikeutti lisäksi, ottaen huomioon Helsingin kaupungin mielisairaaloissa vallitsevan suuren paikkojen puutteen ja Nikkilän sairaalassa uuden sairaspaviljongin valmistumisen kautta vuoden 1930 lopulla tapahtuvan paikkojen lisääntymisen, asianomaiset ylilääkärit välttämättömän tarpeen vaatiessa ylittämään potilasmäärää mainitun paviljongin valmistumiseen saakka Nikkilän sairaalassa enintään 26:lla ja Kivelän sairaalan kivipaviljongissa enintään 8:lla. Nikkilän sairaalan uuden sairaspaviljongin sairaspaikkojen lukumäärä vahvistettiin 153:ksi. Mitä paviljongin paikkaan tuli, lääkintöhallitus katsoi olevan syytä huomauttaa, että paviljongin perustuksen laskemisesta aiheutuvat kustannukset tulivat maanlaadun epäsuotuisuuden vuoksi tuntuvasti korkeammiksi kuin jos rakennus olisi sijoitettu jollekin muulle, maaston puolesta sopivammalle paikalle kuin sille, mikä asemakartalle oli merkitty ja jolle sitä jo oli alettu rakentaa.

Lokakuun 18 päivänä 1929 sairaalain hallitus päätti rahoituskammarin kautta anoa lääkintöhallituksen hyväksymistä Nikkilän, Kivelän ja tuberkuloosisairaalassa käynteille sairaspäiväkirjoille sekä ohjeita vuosikertomuksien laatimista varten. Lääkintöhallitus hyväksyi marraskuun 23 päivänä mielisairaaloissa käytettävän päiväkirjakaavakkeen ja marraskuun 25 päivänä tuberkuloosisairaalassa käytettävän kaavakkeen.

Koska kaupungin mielisairaaloissa esiintyi paikkojen puutetta ja niihin oli otettu enemmän sairaita kuin oli määrä ottaa, ja koska sairaalain hallituksen tietoon oli tullut, ettei lääkintöhallitus kaiken todennäköisyyden mukaan hyväksyisi vahvistetun sairaspaikkamäärän ylittämistä myöntäessään lain edellyttämiä valtionapuja, joista Helsingin osuus arvioitiin 4 000 000 markaksi, sairaalain hallitus m. m. ryhtyi alustaviin toimenpiteisiin uusien mielisairassijojen järjestämiseksi ja siinä tarkoituksessa päätti, että Kivelän sairaalan n. s. lasarettirakennuksessa (kaksikerroksinen kivirakennus) oli järjestettävä mielisairasasto

och Stengårds sjukhus reserverade områdena liksom även det för den nya paviljongen å Nickby sjukhus reserverade området att användas för sinnessjukhus;

2) att medicinalstyrelsen måtte godkänna ritningarna till såväl sinnessjukhusen å Nickby och Stengård såväl som till Nickby nya sjukpaviljong;

3) att medicinalstyrelsen måtte fastställa antalet sjukplatser till 652 för Nickby sjukhus, till 193 för sinnessjukavdelningen vid Stengårds sjukhus och till 153 för den nya sjukpaviljongen å Nickby sjukhus.

Medicinalstyrelsen godkände den 15 november 1929 de för Nickby och Stengård reserverade områdena samt ritningarna till Nickby sjukhus och dess nya paviljong ävensom ritningarna till avdelningen för sinnessjuka vid Stengårds sjukhus, de sistnämnda likväl med villkor att Mattila benämnda byggnad, vars övre våning var av trä, för eldfarans skull försågs med ytterligare en trappuppgång till övre våningen. Antalet sjukplatser fastställde medicinalstyrelsen till 615 för Nickby sjukhus och till 202 för Stengårds sjukhus samt berättigade dessutom, på grund av den i Helsingfors stads sinnessjukhus rådande stora platsbristen och emedan Nickby sjukhus, då dess nya paviljong i slutet av år 1930 blir färdig, komme att få ökat antal platser, vederbörande läkare att i fall av oundgängligt behov överskrida patientantalet, till dess nämnda paviljong blir färdig, i Nickby sjukhus med högst 26 och i stenpaviljongen vid Stengårds sjukhus med högst 8. Antalet sjukplatser i Nickby sjukhus nya paviljong fastställdes till 153. Vad platsen för paviljongen beträffar, ansåg medicinalstyrelsen det vara skäl att påpeka, att kostnaderna för läggandet av grunden med anledning av markens oförmånliga beskaffenhet blevo kännbart högre, än om byggnaden hade placerats på något annat i avseende å terrängen lämpligare ställe, än där den utmärkts på plankartan och där man redan begynt uppföra densamma.

Den 18 oktober 1929 beslöt sjukhusstyrelsen att genom drätselkammaren anhålla om medicinalstyrelsens godkännande av de å Nickby, Stengårds och tuberkulossjukhusen förda sjukjournalerna samt föreskrifterna för uppgörande av årsberättelser. Medicinalstyrelsen godkände den 23 november formulär till journal m. m. vid sinnessjukhusen och den 25 november formulären till journal m. m. för tuberkulossjukhuset.

Emedan platsbristen vid stadens sinnessjukhus blivit kännbar och antalet sjuka, som intagits i dessa, var större än det fastställda antalet sjukplatser, och då det kommit till sjukhusstyrelsens kännedom, att medicinalstyrelsen med all sannolikhet vid beviljande av det i lag förutsatta statsunderstödet, av vilket Helsingfors stads andel uppskattades till 4 000 000 mark, icke komme att godkänna, att det fastslagna antalet sjukplatser överskreds, vidtog sjukhusstyrelsen bl. a. förberedande åtgärder för inrättandet av nya platser för sinnessjuka, och beslöt i sådant syfte, att i den s. k. lasarettbyggnaden vid Stengårds sjukhus (en stenbygg-

68 potilaalle. Tarpeellisten muutos- ja korjaustöiden kustannukset arvioitiin 50 000 markaksi. Menoarviossa huomioon otettu sairaalan yleisen osaston apulaislääkärin virka, joka vanhojen tuberkuloosipaviljonkien uudistamisen johdosta oli täyttämättä, siirrettiin mielisairasosastolle ja julistettiin haettavaksi. Asian erittäin kiireellisen laadun huomioon ottaen sairaalain hallitus ei voinut odottaa kunnes kaupunginvaltuusto olisi näistä toimenpiteistä päättänyt, vaan esitti ne myöhemmin valtuuston hyväksyttäväksi. Marraskuun 28 p:nä 1929 lääkintöhallitus hyväksyi Kivelän sairaalan lasarettirakennuksen väliaikaisesti käytettäväksi 68 rauhallisen mielisairaahan hoitamiseen, ja joulukuun 11 p:nä kaupunginvaltuusto myönsi 50 000 markan määrärahan rakennuksessa suoritettavia töitä varten.

Lokakuun 11 p:nä 1929 sairaalain hallitus päätti ilmoittaa rahatoimikamarille, että Nikkilän sairaalassa potilasmäärä oli n. 100 suurempi kuin lääkintöhallituksen ohjeet edellyttivät, jota paitsi oli huomattava, että sairaalahoitoa tarvitsevien mielisairaiden lukumäärä kohoaa vuosittain n. 50:llä. Tullakseen osalliseksi valtionavusta kaupungin täytyisi ennen vuoden loppua järjestää n. 100 sairassijaa mielisairaita varten. Tätä varten hallitus ehdotti:

1) että Nikkilän sairaalan jo rakenteilla olevan uuden paviljongin valmistamista kiirehditään niin paljon kuin mahdollista;

2) että asuinrakennuksista, joita Nikkilän sairaalassa välttämättömästi tarvitaan, jotta rakenteilla oleva uusi sairauspaviljonki voitaisiin ottaa täydelliseen käytäntöön, valmistetaan luonnospiirustukset sekä että vuoden 1930 talousarvioon otetaan määräraha niiden rakentamista varten;

3) että mahdollisen uuden mielisairaalan paikka mitä pikimmin ratkaistaan, niin että sairaalan suunnittelutyöt voitaisiin alkaa;

4) että ehdotusta uuden hallintorakennuksen ja sairauspaviljongin rakentamisesta Kivelän sairaalaan kiirehditään, jotta ehdotuksen mukaiset rakennustyöt tulisivat nopeasti suoritetuiksi;

5) että luonnospiirustusten valmistamista kulkutautisairaalan uutta sairauspaviljonkia varten kiirehditään sekä että paviljongin rakentamista varten otetaan vuoden 1930 talousarvioon määräraha; sekä

6) että väliaikaisia sairaaloita järjestetään ja että siinä tarkoituksessa otetaan vuoden 1930 menoarvioon 3 000 000 markan määräraha sairassijojen hankkimista varten noin 100 potilaalle.

Koska vuotuisen valtionavun saanti mielisairaitten hoitoa varten oli kaupungin taloudelle erittäin tärkeä, sairaalain hallitus erikoisesti huomautti, että voimaperäiset toimenpiteet olivat paikallaan, että niinhyvin Kivelän kuin kulkutautisairaalan laajentamiset voivat osaltaan lieventää mielitautisten sairaapaikkojen puutetta ja että väliaikaisten sairaalain järjestämiseksi vuokrahuoneisiin olisi nopeisiin toimenpiteisiin ryhtymistä varten hankittava sekä lupa että määräraha.

nad i två våningar) skulle inredas en avdelning för 68 sinnessjuka patienter. De nödiga ändrings- och reparationskostnaderna uppskattades till 50 000 mark. En i budgeten observerad assistentläkartjänst vid sjukhusets allmänna avdelning, vilken på grund av reparationsarbeten i de gamla tuberkulospaviljongerna var obesatt, överfördes till avdelningen för sinnessjuka och lediganslogs. Med beaktande av frågans synnerligen brådskande natur kunde sjukhusstyrelsen icke invänta stadsfullmäktiges beslut angående dessa åtgärder, utan hänsköt dem senare till fullmäktiges godkännande. Den 28 november 1929 godkände medicinalstyrelsen lasarettbyggnaden vid Stengårds sjukhus att temporärt användas för vård av 68 lugna sinnessjuka, och den 11 december beviljade stadsfullmäktige ett 50 000 marks anslag för de arbeten som skulle utföras i byggnaden.

Den 11 oktober 1929 beslöt sjukhusstyrelsen meddela drätselkammaren, att patientantalet i Nickby sjukhus var ungefär 100 större än medicinalstyrelsens beslut förutsatte, varförutom man måste taga i betraktande, att antalet sinnessjuka, som behövde sjukhusvård, årligen ökades med c. 50. För att få åtnjuta statsanslag, måste staden före årets utgång anordna c. 100 nya sjukplatser för sinnessjuka. I sådant avseende hemställde styrelsen:

1) att uppförandet av den redan under byggnad varande nya paviljongen vid Nickby sjukhus måtte på det yttersta påskyndas;

2) att för de bostadsbyggnader, som nödvändigt behövdes vid Nickby sjukhus, för att den under byggnad varande nya sjukpaviljongen skulle kunna tagas i fullt bruk, måtte utarbetas eskissritningar samt att i budgeten för år 1930 måtte upptagas ett anslag för deras uppförande;

3) att platsen för ett eventuellt nytt sinnessjukhus på det snaraste skulle fastställas, så att de planläggande arbetena kunde vidtagas;

4) att förslaget till uppförande av ny administrationsbyggnad och sjukpaviljong vid Stengårds sjukhus måtte påskyndas, så att de föreslagna byggnadsarbetena skulle kunna snabbt utföras;

5) att eskissritningarna till epidemisjukhusets nya sjukpaviljong måtte påskyndas samt att för uppförande av paviljongen anslag upptages i 1930 års budget; samt

6) att temporära sjukhus skulle iordningställas och i sådant syfte i budgeten för år 1930 upptages ett anslag om 3 000 000 mark för anskaffande av sjukplatser åt ungefär 100 patienter.

Emedan erhållandet av ett årligt statsunderstöd för vården av sinnessjuka var av synnerligen stor betydelse för stadens ekonomi, påpekade sjukhusstyrelsen särskilt, att alldeles energiska åtgärder borde vidtagas, att utvidningen av såväl Stengårds sjukhus som epidemisjukhuset i sin mån kunde minska behovet av platser för sinnessjuka och att i och för anskaffande av de hyreslokaler, som behövdes för att kunna iordningställa temporära sjukhus, såväl begivande härtill som nödiga anslag borde utverkas.

Marraskuun 1 p:nä 1929 sairaalain hallitus päätti, viitaten edelläselostettuun kirjelmänsä, ilmoittaa rahatoimikamarille saaneensa tietää, ettei tätä erittäin kiireellistä asiaa vielä oltu esitetty rahatoimikamarille, vielä vähemmän ryhdytty sen johdosta mihinkään toimenpiteisiin. Näin ollen ja ettei sairaalain hallitusta voitaisi syyttää laiminlyönnistä, hallitus vieläkin huomautti rahatoimikamarille asian tärkeyttä sekä välttämättömyyttä, että kaikki ne asiat, joilla on tämän kysymyksen kanssa yhteyttä, käsitellään ja toimitetaan perille vähintäkään viipymättä. Kun se käsitys näytti päässeen vallalle, että kysymykseen tuleva valtionapu maksetaan, jos valtion menoarviossa on osoitettu varoja tarkoitukseen, sairaalain hallitus, viitaten edellämainitun 31 päivänä toukokuuta 1929 annetun lain 4 §:ään, nimenomaan huomautti, ettei valtionapu suinkaan riipu mainitusta varauksesta, joka tarkoittaa perustämiskustannuksia. Myöskin oli sairaalain hallitus saanut tietää, että kysymyksessä oleva määräraha ehdotuksessa valtion menoarvioksi vuodelle 1930 tosiasiallisesti oli arvioitu huomioon ottaen että Helsingin kaupunki täyttää ne edellytykset, joita laki vaatii. Vielä sairaalain hallitus huomautti, että anomus valtionavusta kunnossapito- ja käyttökustannuksiin oli lain toimeenpanoasetuksen selvän määräyksen mukaisesti annettava valtiolle vuoden alussa. Oli sentähden selvää että kaupungin täytyi sinä lyhyenä aikana, joka vuodesta 1929 enää oli jäljellä, saada täytetyiksi ja selvitettyiksi kaikki valtionavun saamisen ehdot ja edellytykset.

Sairaalatarkastajan läsnäollessa marraskuun 5 p:nä 1929 rahatoimikamari päätti:

1) että sairaalain hallituksen esitys Nikkilän sairaalan uuden paviljongin rakennustöiden kiirehtimisestä ei antaisi aihetta toimenpiteisiin, koska kaupunginarkkitehti Taucherin ilmoituksen mukaan kyseessäoleva paviljonki valmistuu lokakuussa 1930 ja kun sairaalatarkastaja ilmoitti voitavansa siihen tyytyä;

2) panna pöydälle sairaalain hallituksen 2 ponnassa mainitun asian sekä pyytää siitä seikkaperäistä esitystä sairaalain hallituksen asettamalta komitealta;

3) tiedustella kaupunginarkkitehti Taucherilta ja vesijohtolaitoksen johtajalta Skogilta milloin Tuomarinkylän tilalle ehdotetun uuden mielisairaalan paikan tutkimustyöt tulevat loppuun suoritetuiksi;

4) että sairaalain hallituksen ehdotus uuden hallintorakennuksen ja sairaspaviljongin rakentamisesta Kivelän sairaalaan ei voi antaa aihetta toimenpiteeseen ennenkuin kaupunginvaltuusto on määritellyt kantansa keskus-sairaalan rakentamisessa noudatettavaksi suunniteltuun valtion ja kaupungin yhteistoimintaan nähden;

5) kehoittaa sairaalainhallitusta kiirehtimään kulkutautisairaalan uuden sairaspaviljongin luonnospiirustusten valmistamista;

6) sanomalehti-ilmoituksilla tiedustella väliaikaiseksi sairaalaksi ja sairashenkilökunnan asunnoksi sopivia huoneistoja.

Sjukhusstyrelsen beslöt den 1 november 1929 att, hänvisande till sin ovanrefererade skrivelse, meddela drätselkammaren, att styrelsen fått kännedom om, att detta synnerligen viktiga ärende ännu icke föredragits för kammaren och att detsamma ännu mindre givit anledning till några åtgärder. Under sådana förhållanden och för att icke kunna beskylas för försumlighet framhöll sjukhusstyrelsen ytterligare för drätselkammaren frågans vikt och nödvändigheten av att alla omständigheter, som stode i samband med denna fråga, behandlades och fördes till avgörande utan minsta dröjsmål. Då den uppfattningen tycktes ha fått insteg, att statsbidraget ifråga skulle utbetalas, om i statens budget medel anvisats för ändamålet, framhöll sjukhusstyrelsen uttryckligen med hänvisande till § 4 i förenämnda lag av den 31 maj 1929, att statsunderstödet ingalunda berodde på ifrågavarande omständighet, som avsåg grundläggningkostnader. Även hade till sjukhusstyrelsens kännedom kommit, att hithörande anslag i statens budgetförslag för år 1930 faktiskt utmätts under förutsättning, att Helsingfors stad komme att uppfylla de fordringar lagen uppställde. Ytterligare påpekade sjukhusstyrelsen, att anhållan om statsunderstöd för underhålls- och driftkostnader enligt tydlig bestämmelse i lagens verkställighetsförordning borde göras hos statsverket i början av året. Det var därför klart, att staden under den korta tid som återstod av år 1929 måste uppfylla och reglera alla villkor och förutsättningar för erhållande av statsunderstöd.

I närvaro av sjukhusinspektören beslöt drätselkammaren den 5 november 1929:

1) att sjukhusstyrelsens framställning angående påskyndandet av byggnadsarbetena å den nya paviljongen vid Nickby sjukhus icke skulle giva anledning till vidare åtgärder, då enligt stadsarkitekten Tauchers meddelande ifrågavarande paviljong komme att bli färdig i oktober 1930 och då sjukhusinspektören sade sig kunna åtnöjas härmed;

2) att bordlägga den i sjukhusstyrelsens 2 kläm nämnda frågan samt anhålla om detaljerad framställning av en av sjukhusstyrelsen tillsatt kommitté;

3) att hos stadsarkitekten Taucher och direktören för vattenledningsverket Skog förfråga sig, när undersökningen av platsen för det föreslagna nya sinnessjukhuset å Domarby gård avslutas;

4) att sjukhusstyrelsens förslag angående uppförande av en ny administrationsbyggnad och sjukpaviljong vid Stengårds sjukhus icke kunde föranleda någon åtgärd innan stadsfullmäktige fattat ståndpunkt till det planerade samarbetet mellan staten och staden beträffande uppförande av ett centralsjukhus;

5) att uppmana sjukhusstyrelsen att påskynda arbete på utarbetande av eskissritningar till epidemisjukhusets nya paviljong;

6) att genom tidningsannonser höra sig för om lämpliga lokaler för temporära sjukhus och bostäder för sjukhuspersonal.

Näiden päätösten johdosta sairaalain hallitus päätti esittää rahatoimikamarille, ettei kysymyksellä lisärakennusten rakentamisesta Kivelän sairaalaan ollut mitään yhteyttä keskussairaala suunnitelman kanssa. Sairaalin hallitus päätti sentähden pyytämällä pyytää, että rahatoimikamari viipymättä ottaisi käsiteltäväkseen kysymyksen lisärakennuksista Kivelän sairaalaan, kytkemättä asiaa keskussairaalahankkeen yhteyteen.

Sairaalamaksut. Sairaalin hallitus päätti helmikuun 11 p:nä 1927 lähettää kaupunginvaltuustolle esityksen maksuista, joita suoritetaan hoidosta kaupungin sairaaloissa. Kaupunginvaltuusto hyväksyi seuraavan huhtikuun 6 p:nä sairaalin hallituksen ehdotuksen kuitenkin siten muutettuna, että Helsingissä hengillekirjoitetuilta potilailta Kivelän sairaalan kaikilla osastoilla oli kannettava 13 mk vuorokaudelta. Koska hoitomaksut Nikkilän sairaalan kolmannessa luokassa oli vahvistettu 16 mk:ksi vuorokaudelta ja koska kuitenkin täten eri hintaisiksi vahvistetut sairaspaiikat olivat samanarvoisia ja paikan halvennuus Kivelän sairaalassa epäilemättä tulisi aiheuttamaan sen, että mieluummin pyrittiin Kivelän sairaalaan, joka taas ei ollut suotavaa, sairaalin hallitus saman huhtikuun 22 p:nä päätti esittää kaupunginvaltuustolle, että valtuusto tahtoisi selittää päätöksensä siten, että edellä mainittu Kivelän sairaalaa tarkoittava hoitomaksu, 13 mk vuorokaudelta, koskisi ainoastaan Kivelän sairaalan yleistä osastoa (= sisätautien ja tuberkuloosiosastoja) ja että siis hoitomaksu Helsingin kaupungin kirjoissa olevilta henkilöiltä Kivelän sairaalan mielisairasosastolla olisi 16 mk vuorokaudelta. Kokouksessaan kesäkuun 15 p:nä kaupunginvaltuusto hyväksyi tehdyn ehdotuksen, minkä jälkeen Uudenmaan läänin maaherra elokuun 30 p:nä vahvisti taksan maksuista, joita suoritetaan hoidosta kaupungin sairaaloissa. Taksa astui voimaan 1928 vuoden alusta.¹⁾

Kaupunginvaltuusto hyväksyi helmikuun 22 p:nä 1928 taksan maksuista, joita suoritetaan Helsingin kaupungin tuberkuloosisairaalaissa ja maaherra vahvisti taksan saman vuoden toukokuun 11 p:nä.²⁾

Toukokuun 4 p:nä 1928 otti sairaalin hallitus käsiteltäväksi kysymyksen maksuista joita henkilöiden, jotka eivät ole varattomia eivätkä ole sairaalaan otetut, on suoritettava tutkimuksista ja hoidosta kaupungin sairaaloissa, sekä vahvisti kaksi taksaa, yhden rötgenosastoja ja yhden muita osastoja varten.³⁾

Sairaalin hallituksen helmikuun 11 p:nä 1927 tekemästä aloitteesta tehtiin puolustuslaitoksen asianomaisten viranomaisten kanssa sopimus sotilashenkilöiden hoitamisesta kulkutautisairaalaissa ja tästä hoidosta suoritettavista maksuista. Sen mukaan »upseereilta, joiden tauti on palveluksen aiheuttama, kapitulanteilta, asevelvollisilta ja puolustuslaitokseen kuuluvilta sairaanhoitajattarilta, joiden kaikkien sairaanhoidon puolustuslaitos kustantaa,

Med anledning av dessa beslut beslöt sjukhusstyrelsen framhålla för drätselkammaren, att frågan om uppförande av nya byggnader vid Stengårds sjukhus icke hade något samband med planerna på ett centralsjukhus. Sjukhusstyrelsen beslöt därför på det enträgnaste anhålla, att drätselkammaren utan dröjsmål måtte upptaga till behandling frågan om tillbyggnader vid Stengårds sjukhus utan att göra den beroende av centralsjukhusföretaget.

Sjukhusavgifterna. Sjukhusstyrelsen beslöt den 11 februari 1927 ingå till stadsfullmäktige med en hemställan angående de avgifter, som erläggas för vård i stadens sjukhus. Stadsfullmäktige godkände den 6 påföljande april sjukhusstyrelsens förslag, likväl med den ändring, att av i Helsingfors mantalsskrivna patienter å samtliga avdelningar av Stengårds sjukhus skulle uppbäras 13 mark i dygnet. Då vårdavgifterna av tredje klass å Nickby sjukhus fastställdes till 16 mk i dygnet och då dessa sjukplatser, för vilka sålunda olika taxa fastställdes, likväl voro likvärda och de billigare platserna å Stengårds sjukhus otvivelaktigt komme att leda till att patienterna hellre sökte sig till Stengårds sjukhus, vilket åter icke var önskvärdt, beslöt sjukhusstyrelsen den 22 april ingå till stadsfullmäktige med hemställan, att fullmäktige måtte förklara sitt beslut sålunda, att ovan nämnda, för Stengårds sjukhus gällande vårdavgift, 13 mk dygnet, skulle avse endast allmänna avdelningen (medicinska och tuberkulosavdelningarna vid Stengårds sjukhus) och att således vårdavgiften för i Helsingfors stad skrivna personer skall vara 16 mk i dygnet å avdelningen för sinnessjuka vid Stengårds sjukhus. Stadsfullmäktige godkände vid sitt sammanträde den 15 juni förslaget, varefter landshövdingen i Nylands län den 30 augusti fastställde den taxa, enligt vilken avgift bör erläggas för vård å stadens sjukhus. Taxan trädde i kraft från början av år 1928.¹⁾

Stadsfullmäktige godkände den 22 februari 1928 den taxa, enligt vilken avgift bör erläggas å Helsingfors stads tuberkulosjukhus och landshövdingen fastställde densamma den 11 maj samma år.²⁾

Den 4 maj 1928 upptog sjukhusstyrelsen till behandling frågan om avgifter, som personer, vilka icke äro medellösa eller intagna å sjukhus, böra erlægga för undersökningar och vård å stadens sjukhus, samt fastställde tvenne taxor, en för röntgenavdelningarna och en för övriga avdelningar.³⁾

På sjukhusstyrelsens initiativ av den 11 februari 1927 ingicks avtal med vederbörande inom försvarsväsendet angående vård av militärpersoner å epidemisjukhuset och de avgifter som skola utgå för denna vård. Enl. avtalet »är för officerare, som ådragit sig sjukdomen under tjänsteutövning, för kapitulanter, värnpliktiga och försvarsväsendet tillhörande sjuksköterskor, för vilka samtliga försvarsväsendet bekostar sjukvården, avgiften densamma som

¹⁾ Ks. Kunnall. asetuskok. siv. 70 v. 1927.

²⁾ " " " " 11 " 1928.

³⁾ " " " " 96 " 1929.

¹⁾ Se Komm. förf. saml. sid. 70 år 1927.

²⁾ " " " " 11 " 1928.

³⁾ " " " " 96 " 1929.

on maksu sama kuin niiltä henkilöiltä, jotka eivät ole Helsingin kaupungissa hengille kirjoitettuja ja ovat sairastuneet Helsingin kaupungin ulkopuolella».

Sairaalan hallitus päätti toukokuun 24 p:nä 1928 huomauttaa Marian sairaalan johtajaa ja toimitsijaa, että kun kesäkuun 3 p:nä 1927 vahvistetun Helsingin kaupungin Röntgenlaitoksen johtosäännön 1 ja 2 §:in mukaan Marian sairaalan yhteydessä ylläpidettävässä röntgenlaitoksessa tutkittiin ja hoidettiin kaupungin sairaaloihin otettuja sairaita sekä sellaisia sairaita, joita kaupungin poliklinikoista lähetettiin laitokseen, niin ei niistä tutkimuksista ollut otettava maksua. Potilaan lähettäneessä sairaalassa tai poliklinikassa toimivan asianomaisen viranomaisen asiana oli harkita, oliko tutkimuksista potilaalta otettava maksu vaiko ei.

Koska oli ilmaantunut epävarmuutta siitä, miten oli tulkittava sairaalan hallituksen toukokuun 4 p:nä 1928 päivätty kirjelmä, jossa vahvistettiin taksat henkilöiltä, jotka eivät ole varattomia eivätkä ole sairaalaan otettuja, päätti hallitus kesäkuun 12 p:nä 1928 että näitä taksoja on sovellettava m. m. sellaisiin henkilöihin, jotka sairaalan sääntöjen 7 §:n mukaan voidaan poikkeustapauksissa asianomaisen lääkärin harkinnan mukaan poliklinikassa käsitellä. Sairaalahallitus huomautti, ettei sen kirjelmässä oltu määrätty, että varattomuus on todennettava köyhäinhoitolautakunnan todistuksella, enempää kuin selaista oli määrätty niihin varattomiin nähden, jotka saavat lääkärinhoitoa kaupungin poliklinikoissa.

Sairaala-vaatteiden standardisointi. Jotta kaupungin sairaalan vaatetavaroissa saataisiin aikaan suurempaa yhdenmukaisuutta ja ne voitaisiin varustaa yhteistä kaupungin omistusoikeutta osoittavalla merkillä, tekivät sairaalan johtajat sairaalan hallitukselle ehdotuksen siitä, miten huovat, liinavaatteet y. m. olisi merkittävä. Sairaalan hallitus antoi sairaalatarkastajalle vallan lopullisesti hyväksyä mallit ja merkitsemistavat.

Greijuksen sairaalan lakkauttaminen. Joulukuun 16 p:nä 1927 sairaalan hallitus, käsitellessään kysymystä siitä palosuojelusta, jota sairaaloissa niissä jo olevan palosuojelun lisäksi tarvitaan, päätti nojautuen palomestari L. Gustafssonin lausuntoon kehoittaa Kivelän sairaalanjohtajaa, koska Greijuksen sairaala, mitä palosuojeluun tulee, oli huonossa kunnossa, siirtämään mainitusta sairaalasta ja ensi kädessä sen yläkerroksesta Kivelän sairaalaan niin monta hoidokkia kuin viime mainittuun sairaalaan voitiin ottaa. Samalla sairaalan hallitus päätti pyytää kaupunginvaltuustolta, että Greijuksen sairaala saataisiin lakkauttaa niin pian kuin se voi käydä päinsä, kuitenkin ainakin tammikuun 1 p:nä 1929, jolloin uusi tuberkuloosisairaala aloittaa toimintansa.

Siksi kunnes sairaalan yläkerta, jossa palovaara oli suurin, oli kokonaan tyhjennetty potilaista, tuli siihen ottaa tilapäinen yövalvoja, jonka ei tarvinnut olla sairaanhoitajatar.

Tammikuun 13 p:nä 1928 sairaalan hallitus kehoitti Kivelän sairaalan johtajaa ylittämään sairaalan sairaus-sijojen lukumäärää ja mikäli mahdollista, rajoittamaan

för personer, som icke äro mantalsskrivna i Helsingfors och som insjuknat utanför Helsingfors».

Sjukhusstyrelsen beslöt den 24 maj 1928 att fästa direktörens för och sysslomannens vid Maria sjukhus uppmärksamhet vid att då, med stöd av §§ 1 och 2 i reglementet av den 3 juni 1927 för Helsingfors stads röntgeninrättning, å det i samband med Maria sjukhus upprätthållna röntgeninstitutet undersöktes och behandlades i stadens sjukhus intagna sjuka samt sådana sjuka, som från stadens polikliniker sänts till inrättningen, fick avgift icke uppbäras för dessa undersökningar. Det ålåg vederbörande tjänstgörande i det sjukhus eller den poliklinik, som insänt patienten, att avgöra, huruvida avgift skulle uppbäras för undersökningen eller icke.

Emedan osäkerhet uppkommit om, huru sjukhusstyrelsens skrivelse av den 4 maj 1928, vari fastställdes taxa för personer, som icke äro medellösa eller intagna å sjukhuset borde tolkas, beslöt sjukhusstyrelsen den 12 juni 1928, att denna taxa skulle tillämpas bl. a. på sådana personer, som enligt § 7 i sjukhusstadgan i undantagsfall kunde enligt vederbörande läkares prövning behandlas å poliklinik. Sjukhusstyrelsen påpekade, att i dess skrivelse icke fanns bestämt, att medellöshet borde styrkas med intyg av fattigvårdsnämnden, lika litet som detta var fallet beträffande sådana medellösa, som åtnjöto läkarvård å stadens polikliniker.

Standardiseringen av sjukhuskläderna. I avsikt att göra stadens sjukhus tillhöriga klädespersedlar mera enhetliga och kunna förse dem med ett gemensamt märke, som skulle utvisa stadens äganderätt, ingingo sjukhusens föreståndare till sjukhusstyrelsen med ett förslag om, huru filtar, linnekläder m. m. borde märkas. Sjukhusstyrelsen gav sjukhusinspektören fullmakt att slutligt godkänna modeller och märkningssätt.

Indragningen av Greijus sjukhus. Den 16 december 1927 beslöt sjukhusstyrelsen vid behandlingen av frågan om det brandskydd som utöver det redan förefintliga behövdes i sjukhusen att på basen av brandmästaren L. Gustafssons utlåtande uppmana direktören för Stengårds sjukhus att, då Grejus sjukhus i avseende å brandskydd befann sig i dåligt skick, från nämnda sjukhus och i främsta rummet från dess övre våning till Stengårds sjukhus överföra så många patienter, som kunde tagas emot å sistnämnda sjukhus. Samtidigt beslöt sjukhusstyrelsen hemställa hos stadsfullmäktige, att Grejus sjukhus finge indragas så snart det vore möjligt, i varje fall dock den 1 januari 1929, då det nya tuberkulossjukhuset skulle vidtaga med sin verksamhet.

Till dess sjukhusets övre våning helt och hållet utrymmts, skulle för densamma, där eldfaran var störst, anställas en tillfällig nattvakt, som icke behövde vara sjuksköterska.

Den 13 januari 1928 uppmanade sjukhusstyrelsen direktören för Stengårds sjukhus att överskrida antalet sjukplatser i sjukhuset och att så vitt möjligt begränsa mottagandet

muiden kuin Greijuksen sairaalan potilaiden ottamista sairaalaan. Kaupunginvaltuusto päätti sittemmin helmikuun 8 p:nä 1928, että Greijuksen sairaala oli vähitellen tyhjennettävä potilaista ja kokonaan lakkautettava tuberkuloosisairaalan aloittaessa toimintansa. Syyskuun 27 p:nä 1929 sairaalain hallitus ilmoitti rahatoimikamarille, että Greijuksen sairaala, josta kaikki potilaat oli siirretty Kivälän sairaalaan, oli seuraavan lokakuun 1 p:stä vapaa.

Tilanahtaus Marian sairaalassa. Marian sairaalan sisätautien osaston ylilääkäri lähetti maaliskuun 27 p:nä 1928 sairaalain hallitukselle kirjelmän, jossa ilmoitettiin, ettei osasto ollut voinut kokonaan välttää vastaanottamasta potilasmäärää, joka jonkun verran ylitti sisätautien osastolle vahvistetun potilasluvun. Kun oli odotettavissa, että tätä potilastulvaa tulisi vielä jatkumaan ainakin joi-takin kuukausia, anoi ylilääkäri oikeuttaa saada mainitun vuoden maalisk., huhti- ja toukokuun aikana pakoittavissa tapauksissa vastaanottaa kullekin sairaalan osastolle 5 potilasta yli vahvistetun korkeimman määrän. Sairaalain hallitus suostui tähän huhtikuun 13 p:nä 1928.

Jo pitemmän aikaa Marian sairaalassa vallinneen suuren tilanahtauden johdosta sairaalan johtaja Bardy joka jo talvella 1927 oli kiinnittänyt sairaalain hallituksen huomiota tähän seikkaan maaliskuun 7 p:nä 1929 lähetti hallitukselle kirjelmän, jossa hän lausui m. m. että Marian sairaala oli jo noin kymmenen vuoden ajan työskennellyt ahtaissa olosuhteissa, mutta 1928 syys- ja 1929 alkupuolella työn-lisäys oli ollut niin suuri, että sekä sairaanhoito että terveydelliset olosuhteet olivat suuresti kärsineet. Tehtaassa tai jossakin laitoksessa kävi mahdolliseksi määrättyjen saavutusten koroittaminen jossain määrin, mutta jos tämä raja ylitetään, seuraa siitä helposti yleinen epäjärjestys. Marian sairaalassa oli tämä raja useimmilla osastoilla jo saavutettu. Huolimatta henkilökunnan yli-inhimillisistä ponnistuksista sairashoito ei ollut ollut sellaista kuin sen olisi pitänyt olla. Suuri osa henkilökuntaa oli sairastunut, ja 4 tartunnan saatuaan kuollut. Kokemuksesta voitiin odottaa tämän vaikean tilanteen jatkuvan ainakin toukokuuhun. Toukokuun ja juhannuksen välinen aika oli tavallisesti rauhallisempaa. Tämä aika olisi käytettävä väliaikaisten osastojen järjestämiseen niin miehille kuin naisillekin, muussa tapauksessa olisi pakko Marian sairaalasta poistaa kaikki kroonilliset tapaukset.

Sairaalain hallitus päätti maaliskuun 22 p:nä 1929 rahatoimikamarille ilmoittaa, ettei epäkohtia voitu muulla tavoin poistaa kuin hankkimalla lisätilaa. Melkoinen helpotus voitaisiin saada aikaan esim. siten, että kirurgisen osaston gynekologinen alaosa erotettaisiin osastosta ja sijoitettaisiin muualle. Sairaalain hallitus pyytää rahatoimikamarilta mitä vakavimmin, että ryhdyttäisiin toimiin eri huoneiston hankkimiseksi väliaikaiseksi sairaalaksi, jossa voitaisiin hoitaa osaa Marian sairaalaan otettavista sairaista. Rahatoimikamari päätti kuitenkin saman kuukauden 11 p:nä, ettei kirjelmä antanut aihetta muihin toimenpiteisiin, kuin että rakennuskonttorille oli huo-

av andra patienter än från Greijus sjukhus överförda. Stadsfullmäktige beslöto sedermera den 8 februari 1928, att Greijus sjukhus småningom skulle utrymmas och helt och hållet indragas, då tuberkulosjukhuset började sin verksamhet. Den 27 september 1929 meddelade sjukhusstyrelsen drätselkammaren, att Greijus sjukhus, därifrån alla patienter överförts till Stengårds sjukhus, den 1 påföljande oktober utrymts.

Utrymmesbristen i Maria sjukhus. Överläkaren för medicinska avdelningen vid Maria sjukhus sände den 27 mars 1928 till sjukhusstyrelsen en skrivelse, vari meddelades, att avdelningen icke helt kunnat undgå att taga emot ett patientantal, som i någon mån överskjuter det för medicinska avdelningen fastställda antalet. Då man kunde emotse, att denna patienttillströmning ännu skulle fortgå åtminstone några månader, anhöll överläkaren om rätt att under mars, april och maj av nämnda år i trängande fall få taga emot 5 patienter på varje avdelning utöver det fastställda högsta antalet. Sjukhusstyrelsen biföll härtill den 13 april 1928.

På grund av den stora utrymmesbrist, som redan en längre tid rått i Maria sjukhus, insände sjukhusets direktör Bardy, som redan vintern 1927 fäst sjukhusstyrelsens uppmärksamhet på detta förhållande, den 7 mars 1929 till styrelsen en skrivelse, vari han yttrade bl. a., att Maria sjukhus redan i omkring tio års tid arbetat under svåra förhållanden, men på hösten 1928 och i början av år 1929 hade arbetsökningen varit så stor, att såväl sjukvården som de hygieniska förhållandena i hög grad lidit därav. I en fabrik eller inrättning var det möjligt att i någon mån höja föreskrivna prestationer, men om denna gräns överskrides, bleve följden därav lätt en allmän oreda. I Maria sjukhus hade denna gräns redan uppnåtts på de flesta avdelningar. Trots personalens övermänskliga ansträngningar hade sjukvården icke varit sådan den bort vara. En stor del av personalen hade varit sjuk och 4 hade avlidit till följd av smitta. På grund av erfarenhet kunde man vänta, att denna situation skulle fortgå åtminstone till maj. Tiden mellan maj och midsommar var vanligen lugnare. Denna tid borde användas till att anordna temporära avdelningar såväl för män som kvinnor; i annat fall skulle det bliva nödvändigt att från Maria sjukhus utskryva alla kroniska fall.

Sjukhusstyrelsen beslöt den 22 mars 1929 att hos drätselkammaren anmäla, att missförhållandena icke kunde avlägsnas på annat sätt, än genom att nya platser anskaffades. En betydlig lättnad kunde åstadkommas t. ex. sålunda, att kirurgiska avdelningens gynekologiska underavdelning skiljdes från avdelningen och förlades annorstädes. Sjukhusstyrelsen beslöt därför på det allvarligaste uppmana drätselkammaren att vidtaga åtgärder för anskaffandet av en särskild lokal för ett temporärt sjukhus, där en del av de patienter, som borde intagas på Maria sjukhus, kunde vårdas. Drätselkammaren beslöt den 11 i samma månad, att sjukhusstyrelsens skrivelse icke föranledde annan åtgärd, än att

mautettava, että Nikkilän sairaalan laajentamis- ja Kivelän sairaalan korjaustöitä oli mahdollisuuden mukaan kiirehdittävä.

Tilanteen yhä kärjistyessä sairaalain hallitus päätti toukokuun 31 p:nä s. v. uudelleen mitä vakavimmin pyytää rahatoimikamarilta, että ryhdyttäisiin toimiin huoneistojen hankkimiseksi väliaikaiseksi sairaalaksi, ja päätti samalla ehdottaa, että Marian sairaalan käytettäväksi luovutettaisiin Lapinlahdenkadun varrella oleva kansakoulu. Rahatoimikamari päätti kesäkuun 18 p:nä hyljätä hallituksen esityksen, mikäli koski Lapinlahdenkadun koulun käyttöä, mutta kehoitti samalla kiinteistöisännöitsijää ottamaan huomioon varasairaalan huoneistontarpeen, jos sitä varten ilmaantuisi sopiva rakennus tai huoneisto.

Marraskuun 16 p:nä 1929 johtaja Bardy uudelleen selvitti tilanahtaudesta johtuvia suuria haittoja. Sairaalain hallitus päätti marraskuun 29 p:nä, osoitukseksi siitä, kuinka kireäksi sairaalapaikkojen puute alkoi käydä, lähettää jäljennöksen kirjelmästä rahatoimikamarille.

Marian sairaalan lastenosaston laajentaminen. Sittenkuin Marian sairaalan lastenosaston ylilääkäri oli pyytänyt sairaalain hallitusta ryhtymään toimenpiteisiin erinäisten osastolla vallitsevien epäkohtien poistamiseksi ja hallituksen kysymyksen valmistamista varten asettama komitea oli antanut tietintönsä¹⁾ asiassa, sairaalain hallitus päätti huhtikuun 22 p:nä 1927 esittää kaupungin valtuustolle: 1) että komitean ehdotus Marian sairaalan lastenosaston laajentamisesta hyväksyttäisiin; 2) että korjaus- ja muutostöitä varten nykyisessä lastenosastossa ja siinä rakennuksessa, joka olisi otettava sairasosastoksi, myönnettäisiin Smk 688 700: —; 3) että sisustuksen hankkimista varten myönnettäisiin Smk. 147 949: 70; 4) että annettaisiin lupa palkata Marian sairaalan seuraavat uudet toimenhaltijat, nimittäin yksi osastonhoitajatar 3 palkkaluokan mukaan, seitsemän alihoitajatar 2 palkkaluokan mukaan, yksi keittäjätär yhteismäärärahan 2 palkkaluokan mukaan, yksi renki yhteismäärärahan 6 palkkaluokan mukaan, yksi pesupulainen sekä kaksi siivoojaa yhteismäärärahan 1 palkkaluokan mukaan; ja 5) että Marian sairaalan menoarvioon vuodeksi 1928 merkittäisiin tarkoitusta varten Smk. 516 354: 60.

Kaupunginvaltuusto päätti syyskuun 7 p:nä 1927, että edellä selostettu ehdotus hyväksytään siten supistettuna kuin yleisten töiden hallitus on ehdottanut; että korjaus- ja muutostöitä varten tarvittavat Smk 447 300: — merkitään vuoden 1928 menoarvioon, mutta että työt voidaan jo vuonna 1927 aloittaa; että lastenosaston sisustuksen hankkimiseksi merkitään niinkään 1928 vuoden menoarvioon Smk. 147 949: 70; että Marian sairaalan 1928 vuoden alusta perustetaan sairaalain hallituksen ehdotuksen (4 kohdan) mukaiset uudet toimet.

Sairaalain hallitus päätti maaliskuun 22 p:nä 1929 pyytää kaupunginvaltuustolta, 363 000 markkaa lämpöjohdon ja makuukuistien y. m. teettämistä varten Marian sairaalan

för byggnadskontoret skulle framhållas, att utvidgningsarbetena vid Nickby sjukhus samt reparationerna i Stengårds sjukhus skulle så vitt möjligt påskyndas.

Då situationen fortfarande tillspetsades, beslöt sjukhusstyrelsen den 31 maj s. å. att ånyo hos drätselkammaren på det allvarligaste anhålla om vidtagande av åtgärder för anskaffandet av lokaler för temporära sjukhus, och beslöt samtidigt föreslå, att folkskolan vid Lappviksgatan måtte upplåtas för sjukhusets behov. Drätselkammaren beslöt den 18 juni förkasta styrelsens framställning, för så vitt den rörde användningen av Lappviksgatans skola, men samtidigt uppmåna fastighetsdisponenten att beakta behovet av lokal för ett reservsjukhus, om en för ändamålet lämplig lokal eller byggnad skulle yppa sig.

Den 16 november 1929 redogjorde föreståndaren Bardy ånyo för olägenheterna på grund av utrymmesbristen. Sjukhusstyrelsen beslöt den 29 november att, såsom bevis på huru kritisk bristen på sjukhusplatser begynte bliva, till drätselkammaren sända en avskrift av skrivelsen.

Utvidgning av Maria sjukhus barnavdelning. Sedan överläkaren vid Maria sjukhus barnavdelning anhållit, att sjukhusstyrelsen måtte skrida till åtgärder för avhjäljande av vissa å avdelning yppade olägenheter och en av styrelsen för frågans beredande tillsatt kommitté inkommit med betänkande¹⁾ i ärendet, beslöt sjukhusstyrelsen den 22 april 1927 att hos stadsfullmäktige hemställa: 1) att ett av en kommitté uppgjort förslag till utvidgning av barnavdelningen vid Maria sjukhus måtte godkännas; 2) att för inrednings- och ändringsarbeten å den nuvarande barnavdelningen och den byggnad, som är avsedd att apteras till sjukhusavdelning, måtte beviljas Fmk 688 700: —; 3) att för anskaffning av inredning måtte beviljas Fmk 147 949: 70; 4) att tillstånd måtte beviljas för avlönande av följande nya funktionärer vid Maria sjukhus, nämligen en avdelningssköterska enligt 3 avlöningsklassen, 7 undersköterskor enligt 2 avlöningsklassen, en kokerska enligt 2 kollektiva löneklassen, en dräng enligt 6 kollektiva löneklassen samt ett tvätterskebiträde och två Städerskor enligt 1 kollektiva löneklassen; och 5) att i Maria sjukhus utgiftsstat för år 1928 måtte för ändamålet upptagas Fmk 516 354: 60.

Stadsfullmäktige beslöto den 7 september 1927, att ovanstående förslag godkännes med de inskränknningar som föreslagits av styrelsen för de allmänna arbetena; att de för reparations- och ändringsarbeten behövliga Fmk 447 300: — upptagas i budgeten för år 1928, men att arbetena kunna vidtaga redan år 1927; att för anskaffning av inredning till barnavdelningen likaså i budgeten för år 1928 upptages Fmk 147 949: 70; att vid Maria sjukhus från början av år 1928 inrättas de i moment 4 av sjukhusstyrelsens förslag nämnda nya befattningarna.

Sjukhusstyrelsen beslöt den 22 mars 1929 att hos stadsfullmäktige anhålla om 363 000 mark för värmeledningsarbeten och uppförande av liggverandor vid Maria sjukhus

¹⁾ Ks. Kaup. valt. pain. asiak. n:o 21 v:lta 1927.

¹⁾ Se Stadsfullm. tr. handl. n:o 21 år 1927.

laajennettuun lastenosastoon. Toukokuun 8 p:nä kaupunginvaltuusto myönsi mainitut varat.

Marian sairaalan laboratorin laajennus ja fysikaalisterapeuttinen osasto. Toukokuun 31 p:nä 1929 sairaalain hallitus, hankkimansa selvityksen nojalla, päätti esittää kaupunginvaltuustolle, että valtuusto myöntäisi 134 000 markkaa Marian sairaalan sisätautien osaston laboratoriin tehtäviä rakennus- ja sisustustöitä varten sekä 73 430 markkaa laboratorikoneiden ja muiden kojeiden ynnä tarpeiden ostamista varten. Seuraavan syyskuun 6 p:nä sairaalain hallitus päätti pyytää rahatoimikamarilta, että kamari antaisi rakennuskonttorille tehtäväksi ryhtyä sellaisiin toimenpiteisiin, että Marian sairaalassa sijainneen tuberkuloosihuoltotoimiston entiseen huoneistoon voitaisiin sijoittaa ja järjestää fysikaalis-terapeuttinen osasto.

Lokakuun 23 p:nä 1929 kaupunginvaltuusto päätti että Marian sairaalan laboratoriolu laajennettava ja varustettava erinäisillä kojeilla ja koneilla y. m. s. sekä myönsi tähän tarkoitukseen yhteensä 207 430 markkaa.

Marian sairaalan valaistus. Kesäkuun 5 p:nä 1928 ilmoitti kaupungin sähkölaitos sairaalaviranomaisten pyynnöstä tarkastaneensa valaistuksen Marian sairaalassa ja huomanneensa sen erältä osiltaan niin riittämättömäksi ja epätarkoituksenmukaiseksi, että se oli välttämättömän korjauksen tarpeessa. Sairaalain hallitus teki kesäkuun 12 p:nä tästä esityksen kaupunginvaltuustolle, minkä johdosta rahatoimikamari seuraavan elokuun 21 p:nä päätti kehoittaa sähkölaitosta hetimiten ryhtymään toimenpiteisiin uusien johtojen asettamiseksi, jota työtä varten määräraha oli merkittävä 1929 vuoden talousarvioon.

Sähkövoimajohdon ja radiojohtojen vetäminen sisätautien osastolle. Ylilääkäri F. Saltzman ilmoitti toukokuun 28 p:nä 1929, että kesäkuun alkupäivinä aloitettaisiin Marian sairaalan sisätautien osaston valaistusjohtojen uusiminen sekä että sen yhteydessä olisi mainitun osaston yhteen huoneeseen vedettävä sähkövoimajohto valohoitoa ja diatermiaa varten. Kun tämä johto oli tarpeellinen ja kun sen veto myöhemmin aiheuttaisi ylimääräisiä kustannuksia, ylilääkäri Saltzman anoi mainitun johdon vetämistä valojohdojen yhteydessä. Kun kustannukset radiojohtojen asettamisesta tulisivat verrattain pieniksi ja radiolla voitaisiin tuottaa potilaille paljon hauskuutta, ylilääkäri samalla anoi sairaalain hallituksen toimenpidettä asiassa. Hallitus päätti toukokuun 31 p:nä ehdottaa rahatoimikamarille, että kamari myöntäisi 12 800 markkaa sähkövoimajohdon sekä 6 500 markkaa radiojohtojen vetämistä varten Marian sairaalan sisätautien osastoon. Määräraha myönnettiin kesäkuun 6 p:nä.

Uuden sterilisaattorin hankinta. Sairaalain hallitus päätti pyytää kaupunginvaltuustolta, että valtuusto myöntäisi 80 000 markkaa uuden sterilisaattorin ostamista ja paikoilleen sijoittamista varten Marian sairaalaan. Kaupunginvaltuusto myönsi määrärahan helmikuun 27 p:nä 1929.

Filmien säilytys. Marian sairaalan johtaja H. Bardy esitti toukokuun 21 p:nä, että ryhdyttäisiin kiireellisiin

utvidgade barnavdelning. Den 8 maj beslöto stadsfullmäktige bevilja sagda belopp.

Utvidgningen av Maria sjukhus laboratorium och fysikalisk-terapeutiska avdelning. Den 31 maj 1929 beslöt sjukhusstyrelsen att på grund av införskaffad utredning hemställa hos stadsfullmäktige, att fullmäktige måtte bevilja 134 000 mark för byggnads- och inredningsarbeten, som borde utföras å laboratoriet vid Maria sjukhus medicinska avdelning samt 73 430 mark för inköp av laboratoriemaskiner och andra apparater samt tillbehör. Den 6 påföljande september beslöt sjukhusstyrelsen att hos drätselkammaren anhålla, att kammaren måtte giva i uppdrag åt byggnadskontoret att vidtaga åtgärder därhän, att i tuberkulosdispensärens förra, i Maria sjukhus belägna lokal kunde inrymmas och anordnas en fysikalisk-terapeutisk avdelning.

Den 23 oktober 1929 beslöto stadsfullmäktige, att Maria sjukhus laboratorium skulle utvidgas och förses med särskilda apparater och maskiner o. a. dyl. samt beviljade de härför nödiga medlen, inalles 207 430 mark.

Belysningen i Maria sjukhus. Den 5 juni 1928 meddelade elektricitetsverket, att det på sjukhusmyndigheternas uppmaning kontrollerat belysningen i Maria sjukhus och därvid observerat, att den i vissa avseenden var så otillräcklig och oändamålsenlig, att den var i behov av en oundviklig reparation. Sjukhusstyrelsen gjorde den 12 juni framställning härom till stadsfullmäktige, med anledning varav drätselkammaren den 21 påföljande augusti beslöt uppmana elektricitetsverket att med det snaraste vidtaga åtgärder för uppsättande av nya ledningar, för vilket arbete anslag skulle upptagas i budgeten för år 1929.

Installering av elektrisk kraftledning och radioledning å medicinska avdelningen. Överläkaren F. Saltzman meddelade den 28 maj 1929, att omläggningen av belysningsledningarna å Maria sjukhus medicinska avdelning skulle påbörjas de första dagarna av juni och att i samband härmed borde till ett rum i nämnda avdelning dragas en elektrisk kraftledning för ljusbehandling och diatermi. Då denna ledning behövdes och då dess installering senare skulle förorsaka extra kostnader, anhöll överläkaren Saltzman, att nämnda ledning måtte installeras i samband med ljusledningarna. Då kostnaderna för installering av radioledningar bleve jämförelsevis små och man med tillhjälp av radion kunde bereda patienterna mycket nöje, anhöll överläkaren samtidigt om sjukhusstyrelsens åtgärd i saken. Styrelsen beslöt den 31 maj föreslå för drätselkammaren, att för installation av elektriska kraftledningar i Maria sjukhus medicinska avdelning måtte beviljas 12 800 mark samt för radioledningar 6 500 mark. Anslaget beviljades den 6 juni.

Anskaffningen av ny sterilisator. Sjukhusstyrelsen beslöt, att hos stadsfullmäktige anhålla, att fullmäktige måtte bevilja 80 000 mark för inköp och uppställande i Maria sjukhus av en ny sterilisator. Stadsfullmäktige beviljade anslaget den 27 februari 1929.

Uppbevaringen av filmer. Direktören för Maria sjukhus H. Bardy hemställde den 21 maj, att skyndsamma åtgär-

toimenpiteisiin tarkoitustaan vastaavan arkistohuoneen hankkimiseksi Marian sairaalaan sekä että tähän arkistohuoneeseen hankittaisiin heti aluksi ainakin kaksi teräspeltikaappia filmien säilyttämistä varten. Sairaalan hallitus päätti toukokuun 31 p:nä lähettää tämän kirjeen rahatoimikamarille ja samalla ilmoittaa, ettei hallitus voinut yhtyä sairaalajohtajan ehdotukseen että arkistohuone järjestettäisiin kellarikerrokseen, vaan oli sitä mieltä, että täytyi ryhtyä muihin sopivampiin toimenpiteisiin. Kun filmejä säilytettiin myöskin kaupungin muissa sairaaloissa ja kun filmien syttymisestä syntyy hengenvaarallisia kaasuja, esitti sairaalan hallitus rahatoimikamarille, että kamari hankkisi rakennuskonttorilta ja muilta asiantuntijoilta selvityksen siitä, miten kaupungin omistamain kaikkien sairaalan filmivarastot olisi säilytettävä ja sen jälkeen ryhtyisi asian vaatimiin toimenpiteisiin.

Uudistuksia Marian sairaalan röntgenosastolla. Toukokuun 25 p:nä 1928 sairaalan hallitus päätti esittää kaupunginvaltuustolle, että valtuusto myöntäisi 42 000 m:k:n määrärahan erinäisiä parannuksia ja uudistuksia varten sairaalan röntgenosastolla ja 76 000 mk:n määrärahan pienen, siirrettävän röntgenkoneen hankkimiseksi valokuvaimista varten.

Marian sairaalan hoitajattarien asuntokysymys. Kun eräät Marian sairaalassa palvelevat sairaanhoitajattaret, etupäässä ne, jotka tulivat palvelemaan laajennettavaksi suunnitellulla lastenosastolla, eivät voineet saada asuntoa sairaalassa, sairaalan hallitus päätti tiedustella rahatoimikamarilta, voitaisiinko osa Hietaniemenkadun varrella olevasta talosta n:o 7 luovuttaa näiden sairaanhoitajattarien asunnoksi vai voitaisiinko tähän tarkoitukseen mieluummin luovuttaa Leppäsuon huvilarakennus, joka oli lähempänä Marian sairaalaa kuin ensinmainittu talo. Kaupunginvaltuusto päätti sittemmin syyskuun 7 p:nä 1927, että kysymyksessä olevaan tarkoitukseen luovutettaisiin ensinmainitussa talossa olevan kivirakennuksen yläkerta ja myönsi tämän kuntoon saattamiseen 188 000 markkaa. Koska sairaalan hallituksen mielestä ei ollut sopivaa, että talossa asui myöskin vuokralaisia, sairaalan hallitus esitti lokakuun 28 p:nä 1927 kaupunginvaltuustolle, että mainittu rakennus kokonaisuudessaan luovutettaisiin Marian sairaalan henkilökunnan asunnoiksi. Kaupunginvaltuusto suostui tähän kesäkuun 13 p:nä 1928 sekä päätti tarkoitusta varten aikaisemmin myönnettyjen määrärahojen lisäksi rakennuksen ensimmäisen kerroksen muutos- ja kuntoonsaattamistöitä varten myöntää 290 000 markan määrärahan.

Helmikuun 5 p:nä 1929 rahatoimikamari ilmoitti, että rakennus oli valmistunut. Maaliskuun 22 p:nä sairaalan hallitus päätti kehoittaa Marian sairaalan johtajaa järjestämään sairaanhoitajatarkotiin vuodeksi 1929 sopivaksi katsotun väliaikaisen valvonnan silloin käytettävissä olevilla voimilla. Sairaalan hallituksen kesäkuun 21 p:nä 1929 tekemän esityksen johdosta kaupunginvaltuusto lokakuun 2 p:nä s. v. päätti perustaa vuoden 1930 alusta

der måtte vidtagas för anskaffning av ett ändamålsenligt arkivrum för Maria sjukhus samt att till detta arkivrum till en början genast skulle anskaffas åtminstone två skåp av stålplåt för uppbevaring av filmer. Sjukhusstyrelsen beslöt den 31 maj översända skrivelsen till drätselkammaren, men tillika anmäla, att styrelsen icke kunde förena sig om sjukhusdirektörens förslag, att arkivrummet skulle anordnas i källarvåningen, utan ansåg, att andra lämpligare åtgärder borde vidtagas. Då filmer förvarades även i stadens andra sjukhus och då vid antändning av filmer livsfarliga gaser bildas, hemställde sjukhusstyrelsen hos drätselkammaren, att kammaren måtte av byggnadskontoret och andra sakkunniga införskaffa utredning om, huru de stadens samtliga sjukhus tillhörande filmförråden borde förvaras, samt därpå vidtaga av förhållandena påkallade åtgärder.

Komplettering m. m. av röntgenavdelningen vid Maria sjukhus. Den 25 maj 1928 beslöt sjukhusstyrelsen hemställa hos stadsfullmäktige, att fullmäktige måtte bevilja ett anslag av 42 000 mark för särskilda förbättringar och moderniseringar på sjukhusets röntgenavdelning och ett anslag av 76 000 mk för anskaffningen av en liten flyttbar röntgenapparat för fotografering.

Frågan om bostad för sköterskorna vid Maria sjukhus. Emedan en del av de vid Maria sjukhus tjänstgörande sjuksköterskorna, främst de, som komme att tjänstgöra å sjukhusets till utvidgning föreslagna barnavdelning, icke kunde erhålla bostad i sjukhuset, beslöt sjukhusstyrelsen förfråga sig hos drätselkammaren, huruvida en del av gården n:o 7 vid Sanduddsgatan kunde upplåtas till bostad åt dessa sjuksköterskor eller om för detta ändamål hellre kunde avstås villan Alkärr, som ligger närmare Maria sjukhus än förstnämnda gård. Stadsfullmäktige beslöt sedermera den 7 september 1927, att för ifrågavarande ändamål skulle upplåtas övre våningen av en i nämnda gård befintlig stenbyggnad samt beviljade för dess iståndsättande ett anslag av 188 000 mark. Då det enligt sjukhusstyrelsens åsikt icke var alldeles lämpligt, att det i huset bodde även andra hyresgäster, föreslog sjukhusstyrelsen den 28 oktober 1927 för stadsfullmäktige, att nämnda byggnad i dess helhet borde överlåtas till bostad åt Maria sjukhus personal. Stadsfullmäktige biföllo härtill den 13 juni 1928 samt beslöt att för ändamålet utöver det tidigare för ändringar och iståndsättning av byggnadens första våning beviljade anslaget bevilja ett ytterligare anslag av 290 000 mark.

Den 5 februari 1929 meddelade drätselkammaren, att byggnaden blivit färdig. Den 22 mars beslöt sjukhusstyrelsen uppmana föreståndaren för Maria sjukhus att för år 1929 i sjuksköterskehemmet temporärt ordna tillsynen över hemmet med till buds stående krafter. På sjukhusstyrelsens framställning av den 21 juni 1929 beslöt stadsfullmäktige den 2 oktober s. å. att från början av år 1930 inrätta en till 5 avlöningsklassen och 5 språkkunskapsklassen hörande

sairaanhoidajätarkotiin 5 palkkaluokkaan ja 5 kielitaitoluokkaan kuuluvan kodinhoitajattaren toimen.

Marian sairaalan pesulaitoksen laajentaminen. Sairaalain hallitus päätti tammikuun 27 p:nä 1928 esittää raahatoimikamarille, että rakennuskonttorille annettaisiin tehtäväksi laatia ehdotus Marian sairaalan pesulaitoksen laajentamisesta, koska sairaalan pesu oli suuresti lisääntynyt.

Sittemmin sairaalain hallitus tarkasti rakennuskonttorin laatiman laajennusehdotuksen ja huhtikuun 13 p:nä 1928 päätti puoltaa sitä. Kesäkuun 13 p:nä 1928 päätti kaupunginvaltuusto, että Marian sairaalan pesulaitos oli laajennettava pääasiallisesti rakennuskonttorin laatiman ehdotuksen mukaisesti ja että yleisten töiden hallituksen käytettäväksi tätä tarkoitusta varten myönnetään 234 000 markan määräraha, mikä oli etukäteen maksettava kaupunginkassasta ja merkittävä 1929 vuoden talousarvion.

Kivelän sairaalan uusi keittiörakennus. Vuonna 1926 kaupungin yleisten töiden hallitus sai tehtäväkseen yksissä neuvoin sairaalain hallituksen kanssa laatia piirustukset Kivelän sairaalaan rakennettavaa keittiörakennusta varten. Hallitus hyväksyi helmikuun 11 p:nä 1927 puolestaan laaditut piirustukset. Samalla hallitus päätti ehdottaa, että keittiörakennuksen sisustus ja koneelliset laitteet hankittaisiin yleisten töiden hallituksen huonerakennusosaston toimesta yhteisymmärryksessä sairaalatarkastajan kanssa. Kaupunginvaltuusto hyväksyi sittemmin maaliskuun 9 p:nä 1927 Kivelän sairaalan uuden keittiörakennuksen pääpiirustukset, minkä jälkeen sairaalain hallitus lokakuun 28 p:nä 1927 päätti rahatoimikamarille esittää, että koneiden ja kaluston hankkimista varten myönnettäisiin 289 775 markan määräraha. Tämän kaupunginvaltuusto myönsi tammikuun 25 p:nä 1928.

Kivelän sairaalan vanha ruokalarakennus, sauna ja pesutupa. Kun uuden ruokalarakennuksen valmistuttua osa vanhan ruokalarakennuksen huoneista vapautui, sairaalain hallitus piti tarkoituksenmukaisimpana, että vanha sauna ja pesutupa, jotka kaupunginarkkitehdin ilmoituksen mukaan olivat niin lahonneet, ettei niitä enää kannataisi pitää kunnossa, puretaan ja vanhat keittiöhuoneet sisustetaan niitä tarkoituksia varten, joita pesutupa- ja saunarakennus olivat palvelleet. Kun myöskään hoitohenkilökunnan ja palveluskunnan ruokasalia ei enää tarvittu entiseen tarkoitukseensa, sairaalain hallitus päätti ehdottaa, että ruokasali sisustettaisiin liinavaatevarastoksi ja huoneeksi toimitsijan varastoa varten. Sittemmin laati rakennuskonttori kustannusarvion edellämainituista muutostöistä, minkä sairaalain hallitus puolestaan hyväksyi lokakuun 28 p:nä 1927.

Tuberkuloosipotilaiden pois siirtymisestä aiheutuvia muutoksia Kivelän sairaalassa. Sairaalain hallitus asetti komitean, joka sai tehtäväkseen laatia suunnitelman Kivelän sairaalan tuberkuloosipaviljonkien käyttämisestä sittenkuin niissä olevat potilaat oli siirretyt kaupungin uuteen tuberkuloosisairaalaan sekä muihin välttämättömiin muu-

föreständarinnebefattning vid Maria sjukhus sjuksköterskehäm.

Utvidningen av tvättinrättningen vid Maria sjukhus. Sjukhusstyrelsen beslöt den 27 januari 1928 hemställa hos drätselkammaren, att byggnadskontoret måtte få i uppdrag att uppgöra ett förslag till utvidgning av tvättinrättningen vid Maria sjukhus, emedan tvätten i sjukhuset i hög grad ökats.

Sedermera granskade sjukhusstyrelsen ett av byggnadskontoret uppgjort utvidgningsförslag och beslöt den 13 april 1928 förorda detsamma. Den 13 juni 1928 beslöto stadsfullmäktige, att tvättinrättningen vid Maria sjukhus skulle utvidgas, huvudsakligen i överensstämmelse med det av byggnadskontoret uppgjorda förslaget samt att för detta ändamål bevilja styrelsen för de allmänna arbetena ett anslag av 234 000 mark, som skulle utbetalas i förskott ur stads-kassan och upptagas i budgeten för år 1929.

Stengårds sjukhus nya köksbyggnad. År 1926 fick styrelsen för stadens allmänna arbeten i uppdrag att i samråd med sjukhusstyrelsen utarbeta ritningar till en köksbyggnad vid Stengårds sjukhus. Styrelsen godkände den 11 februari 1927 de uppgjorda ritningarna. Samtidigt beslöt sjukhusstyrelsen föreslå, att köksbyggnadens inredning och maskinella anläggningar skulle anskaffas på åtgärd av husbyggnadsavdelningen av styrelsen för stadens allmänna arbeten i samförstånd med sjukhusinspektören. Stadsfullmäktige godkände sedermera den 9 mars 1927 huvudritningarna till köksbyggnaden vid Stengårds sjukhus, varefter sjukhusstyrelsen den 28 oktober 1927 beslöt hemställa hos drätselkammaren, att ett anslag av 289 775:— mark måtte anvisas för anskaffande av maskiner och inventarier. Detta anslag beviljade även stadsfullmäktige 25 januari 1928.

Stengårds sjukhus gamla kosthållsbyggnad, badstuga och tvättstuga. Då en del av rummen i den gamla kosthållsbyggnaden blivit lediga, efter det den nya kosthållsbyggnaden blivit färdig, ansåg sjukhusstyrelsen det vara ändamålsenligast, att den gamla badstugan och tvättstugan, som enligt stadsarkitektens nppgift voro så ruttna, att det icke mera lönade sig att underhålla dem, skulle rivas och de gamla köksrummen inredas för de ändamål, som tvättstugan och badstugan tjänat. Då icke heller vård- och tjänstepersonalens matsal mera behövdes för sitt förra ändamål, beslöt sjukhusstyrelsen föreslå, att matsalen skulle inredas till linneförråd och rum för sysslomannens förråd. Sedermera uppgjorde byggnadskontoret kostnadsförslag för ovan nämnda ändringsarbeten, vilket sjukhusstyrelsen för sin del godkände den 28 oktober 1927.

Ändringar i Stengårds sjukhus, som förorsakades av bortflyttningen av tuberkulospatienter. Sjukhusstyrelsen tillsatte en kommitté, som fick i uppdrag att utarbeta ett program för användningen av Stengårds sjukhus tuberkulospaviljonger efter det patienterna i dem flyttats till stadens nya tuberkulosjukhus samt till andra nödiga ändringar. Kommittén

toksiin ja lisärakennuksiin sairaalan sisätautien osastolla. Komitea ehdotti mietinnössään: 1) että Kivelän sairaalan kolme vapaaksi tulevaa tuberkuloosipaviljonkia laadittujen luonnosten mukaan perinpohjaisesti korjattuina ja muutettuina otettaisiin käytäntöön sisätautisten hoitamista varten; 2) että kivipaviljongissa (n. s. lasarettirakennuksessa) suoritettaisiin pienempiä muutostöitä laadittujen ehdotusten mukaan; 3) että Kivelän sairaalan alueelle Kammionkadun viereen rakennettaisiin uutisrakennus, jossa olisi asuntoja hoitohenkilökunnalle sekä kanslia, lääkärinhuone, vastaanotto- ja hoituhuoneet, odotussali, kylpyhuone y. m., yhteensä 65 huonetta; 4) että n. k. torpat ja lisärakennus uudistettaisiin ja käytettäisiin komitean tekemän ehdotuksen mukaisesti sekä 5) että kysymys Kivelän sairaalan ruumishuoneesta otettaisiin käsiteltäväksi kaupungin yleisen ruumishuoneen rakentamista koskevan kysymyksen yhteydessä.

Sittemmin yleisten töiden hallitus laati piirustukset ja kustannusarvion edellä mainittujen suunnitelmien siihen osaan, joka koski Kivelän sairaalan keuhkotautipaviljonkien korjaamista. Sairaalain hallitus päätti syyskuun 7 p:nä 1928 rahatoimikamarille antamassaan lausunnossa ilmoittaa puolestaan hyväksyvänsä piirustukset.

Kaupunginvaltuusto päätti sittemmin lokakuun 31 p:nä 1928, että erinäisiä muutos- ja kuntoonpanotöitä varten Kivelän sairaalan tuberkuloosipaviljongeissa oli 1929 vuoden menoarvioon merkittävä 1 324 000 markan määräraha. Samalla valtuusto antoi rahatoimikamarille toimeksi hankkia kustannusarviot muista hallituksen ehdottamista muutos- ja korjaustöistä.

Kivelän sairaalan tallirakennus. Kaupunginvaltuusto päätti maaliskuun 21 p:nä 1928, että Kivelän sairaalan vanha puinen tallirakennus oli purettava ja sen sijaan rakennettava uusi, tallin, autovajan y. m. sisältävä rakennus sekä uusi halkovaja pääasiallisesti vuonna 1927 laadittujen luonnospiirustusten mukaan ja osoitti tarkoitukseen 400 000 mk:n määrärahan; työ oli suoritettava vakinaisena työnä supistamattomin palkoin eikä töitä saanut aloittaa ennenkuin valtuusto oli hyväksynyt tämän rakennuksen asemapiirroksen. Sittemmin kaupunginvaltuusto toukokuun 9 p:nä 1928 vahvisti asemapiirroksen.

Kivelän sairaalan laajennus. Sairaalain hallitus asetti tammikuun 18 p:nä 1929 komitean käsittelemään Kivelän sairaalan laajennuskysymystä.

Kokouksessaan toukokuun 31 p:nä sairaalain hallitus päätti ilmoittaa rahatoimikamarille että Kivelän sairaalan mielisairasosaston 160 sairassijasta 100 sijaa oli varsinaisessa, kivistä rakennetussa mielisairaalarakennuksessa ja 60 sijaa Mattilaksi kutsutussa puurakennuksessa, sekä yleisen osaston 326 sairassijasta, 80 n. k. lasarettirakennuksessa, 108 n. k. työlaitoksessa ja 138 kolmessa tuberkuloosipaviljongissa. Laajennussuunnitelmaa laadittaessa oli lähdetty siitä, että sairaalaa ei voitu vaikeuksitta laajentaa enemmällä kuin 200 à 300 sairassijalla. Sairaalaan rakennettu uusi ruokala nimittäin tuskin voisi tyy-

föreslog i sitt betänkande: 1) att de tre tuberkulospaviljonger, som bleve lediga, å Stengårds sjukhus, skulle tagas i bruk för vården av inre medicinska sjukdomar, sedan de först grundligt reparerats och ändrats enligt uppgjorda eskisser; 2) att i stenpaviljongen (den s. k. lasarettbyggnaden) skulle utföras mindre ändringsarbeten enligt ett uppgjort förslag; 3) att på Stengårds sjukhus område skulle vid Kammiogatan uppföras en nybyggnad med bostäder för vårdpersonalen samt kansli, läkarrum, mottagnings- och behandlingsrum, väntsal, badrum m. m., sammanlagt 65 rum; 4) att de s. k. torpen och annexet skulle reparerats och användas enligt ett av kommittén uppgjort förslag; 5) att frågan om bårhus för Stengårds sjukhus skulle upptagas till behandling i samband med frågan om uppförande av ett allmänt bårhus för staden.

Sedermera utarbetade styrelsen för stadens allmänna arbeten ritningar och kostnadsförslag till den del av förenämnda projekt, som gällde reparationer av Stengårds sjukhus lungsotspaviljonger. Sjukhusstyrelsen beslöt den 7 september 1928 att i sitt till drätselkammaren avgivna utlåtande meddela, att den för sin del godkände ritningarna.

Stadsfullmäktige beslöt sedermera den 31 oktober 1928, att för vissa ändringar samt iståndsättande av tuberkuloosipaviljongerna å Stengårds sjukhus i budgeten för år 1929 skall upptagas ett anslag av 1 324 000 mark. Samtidigt gävo fullmäktige i uppdrag åt drätselkammaren att anskaffa kostnadsförslag för övriga föreslagna ändrings- och reparationsarbeten.

Stengårds sjukhus stallsbyggnad. Stadsfullmäktige beslöt den 21 mars 1928, att Stengårds sjukhus gamla stallsbyggnad av trä skulle rivas och att i dess ställe skulle, i huvudsak enligt år 1927 utarbetade eskissritningar, uppföras en ny byggnad innehållande stall, bilgarage m. m. samt ett nytt vedskjul; att för detta ändamål anvisa ett anslag av 400 000 mk; arbetet skulle utföras som ordinarie arbete med icke reducerade löner, varjämte arbetena icke finge påbörjas, innan fullmäktige godkänt planritningen till byggnaden. Sedermera fastställde stadsfullmäktige den 9 maj 1928 planritningen.

Utvidgningen av Stengårds sjukhus. Sjukhusstyrelsen tillätte den 18 januari 1929 en kommitté för att behandla frågan om utvidgningen av Stengårds sjukhus.

Den 31 maj beslöt sjukhusstyrelsen anmäla för drätselkammaren, att det i Stengårds sjukhus avdelning för sinnessjuka fanns 160 sjukplatser, av vilka 100 den egentliga, av sten uppförda sinnessjukhusbyggnaden och 60 platser i en Mattila benämnd träbyggnad, samt i allmänna avdelningen 326 sjukplatser, av vilka 80 i den s. k. lasarettbyggnaden, 108 i den s. k. arbetsinrättningen och 138 i de tre tuberkuloosipaviljongerna. Vid utarbetandet av utvidgningsplanen hade man utgått från att sjukhuset icke utan svårighet kunde utvidgas mera än med 200 à 300 sjukplatser. Sjukhusets nyss uppförda kosthåll kunde nämligen knappast till-

dyttää suurempaa kuin 700—800 potilasta käsittävää sairaalaa.

Sairaala oli tarkoitettu järjestettäväksi pääasiallisesti sisätautipotilaita varten. Kuitenkin oli varsinainen, kivinen mielisairaalapaviljonki suunniteltu pysytettäväksi entisellään mielisairaalaana, sillä sen korjaaminen muihin tarkoituksiin sopivaksi kysyisi suuria kustannuksia.

Kaupungin rakennuskonttorissa oli laadittu luonnospiirustukset Kivelän sairaalan laajennussuunnitelmaan kuuluvia uudisrakennuksia varten. Näiden piirustusten mukaan oli Kammiönkadun viereen suunniteltu 5 kerrosta käsittävä rakennus, jonka alimpaan kerrokseen sijoitettaisiin poliklinikka ja erinäisiä huoneistoja sairaanhoitajattarille sekä väliaikaisesti myöskin asuntoja palveluskunnalle ja apulaislääkäreille. Ensimmäinen rakennuskausi käsittäisi, paitsi tätä rakennusta, myöskin sairaspaviljongin 160 potilaalle. Tämän lisäksi oli suunnitelmaan otettu vielä kaksi melkein yhtä suurta sairaspaviljonkia. Siinä tapauksessa, että lasarettirakennus, jossa oli noin 80 sairassijaa, uudistettaisiin 160 sairassijaa käsittäväksi sairaspaviljongiksi, tulisi sairaalassa siten olemaan sisätautipotilaita varten neljä sairalapaviljonkia, kukin 160 potilaalle, joten sairaalassa olisi yhteensä 640 tällaista sairassijaa. Jos tähän lisättäisiin 100 sairassijaa mielisairaita varten, olisi kokonaisuus 740 sairassijaa.

Sairaalan puurakennukset oli suunniteltu purettaviksi sitä mukaa kuin ne tulivat tarkoitustaan vastaamattomiksi. Sitten kun nämä rakennukset olisi hävitetty, olisi sairaalaa vielä tehtävä rakennus lääkäreitä varten; tämä rakennus oli aijottu sijoittaa sairaala-alueen kaakkoisosaan. Palveluskuntaa varten oli suunniteltu rakennus Mechelininkadun varrelle. Tämän rakennuksen ja ruokalan välille oli ajateltu rakennettavaksi pannuhuone. Rakennussuunnitelma oli laadittu silmälläpitäen sitä, että rakentaminen voisi tapahtua vähitellen. Suunnitelmaa ei sentähden tarvitsikaan, jollei sitä pidetä edullisena, kokonaisuudessaan toteuttaa.

Tarkastettuaan rakennuskonttorissa laaditut piirustukset sairaalain hallitus katsoi voivansa ne pääasiallisesti hyväksyä. Pitäen kaupungin sairaanhoidon kannalta aivan välttämättömänä, että osa suunnitelmasta, nimittäin hallintorakennus ja yksi sairaalarakennus, toteutettaisiin jo vuonna 1930 sairaalain hallitus pyysi rahatoimikamaria esittämään kaupunginvaltuustolle, että 1930 vuoden menoarvioon saataisiin tarkoitusta varten ottaa 9 miljoonaa markkaa, joista 5 miljoonaa markkaa tulisi hallintorakennuksen ja 4 miljoonaa markkaa sairaalarakennuksen osalle.

Rahatoimikamari ilmoitti heinäkuun 9 p:nä 1929 päättäneensä panna asian pöydälle sekä asettaa sen pohtimista ja ehdotuksen tekemistä varten komitean.

Sairaalain hallitus päätti joulukuun 20 p:nä 1929 esittäen kaupunginvaltuustolle että hallituksen ehdottama uusi sairaspaviljonki rakennettaisiin Kivelän sairaalaan vuoden

godose ett större sjukhus än ett inrymmande 700—800 patienter.

Sjukhuset var avsett att inrättas huvudsakligast för medicinska patienter. Likväl var den egentliga sjuksjukhuspaviljongen av sten avsedd att fortfarande bibehållas såsom sjuksjukhus, ty reparationen av denna, så att den lämpade sig för andra ändamål, komme att kräva stora kostnader.

På stadens byggnadskontor hade uppgjorts eskissritningar för de nybyggnader, som berördes av utvidgningsprogrammet för Stengårds sjukhus. Enligt dessa ritningar hade ett 5-våningshus planerats vid Kammiogatan. I dess nedersta våning skulle inrymmas en poliklinik och diverse lokaliteter för sjuksköterskornas räkning samt temporärt även bostäder för personalen och assistentlärarna. Den första byggnadsperioden skulle jämte denna byggning omfatta även en sjukpaviljong för 160 patienter. Förutom denna hade i programmet upptagits även två andra nästan lika stora sjukpaviljonger. Ifall lasarettbyggnaden, som inrymde ungefär 80 sjukplatser, ombyggdes till sjukpaviljong med 160 sjukplatser, skulle sjukhuset sålunda komma att bestå av fyra sjukpaviljonger för medicinska patienter, var och en avsedd för 160 patienter, vadan sjukhuset skulle ha sammanlagt 640 sådana sjukplatser. Om härtill lades 100 sjukplatser för sjuksjukka, bleve totalantalet 740 sjukplatser.

Sjukhusets träbyggnader skulle rivas, allt efter som de icke mera motsvarade sitt ändamål. Sedan dessa byggnader undanskaffats, borde å sjukhuset uppföras ännu en byggnad för läkare, vilken var avsedd att förläggas till sjukhusområdets sydöstra del. För personalens räkning hade en byggnad vid Mechelingatan planerats. Mellan denna och kosthället kunde ett pannrum uppföras. Byggnadsprogrammet var uppgjort med iakttagande av att byggandet kunde försiggå efterhand. Programmet behöfve likväl icke förverkligas i sin helhet, om det icke ansågs fördelaktigt.

Sedan sjukhusstyrelsen granskat de av byggnadskontoret uppgjorda ritningarna, ansåg den sig kunna i huvudsak godkänna desamma. Då den ansåg, att det ur stadens sjukvårdssynpunkt var oundvikligt, att en del av programmet, nämligen administrationsbyggnaden och en sjukhusbyggnad komme till utförande redan år 1930, anhöll sjukhusstyrelsen, att drätselkammaren ville hos stadsfullmäktige hemställa, att i budgeten för år 1930 skulle få upptagas 9 miljoner mark för ändamålet, av vilka 5 miljoner mark komme på administrationsbyggnaden och 4 miljoner mark på sjukhusbyggnaden.

Drätselkammaren meddelade den 9 juli 1929, att den beslutit bordlägga frågan och för dess prövning och uppgörande av förslag tillsätta en kommitté.

Sjukhusstyrelsen beslöt den 20 december 1929 att hos stadsfullmäktige hemställa att den av sjukhusstyrelsen föreslagna nya sjukpaviljongen å Stengårds sjukhus måtte upp-

1930 kuluessa ja järjestettäisiin väliaikaisesti mielisairaalaksi niin että kaupunki voisi täyttää lain säätämät velvollisuudet mielisairashoittoon nähden ja saada valtionapua mielisairaiden hoitoa varten.

Kivelän sairaalan pesulaitos. Sairaalan hallitus päätti marraskuun 23 p:nä 1928, että sairaalan pesulaitokseen oli hankittava pesukone ja sähkö-lämminvesisäiliö ja että kustannukset, yhteensä 15 000 markkaa, oli suoritettava kaluston hankkimista varten varatusta määrärahasta.

Kivelän sairaalan alueella olevat tiet. Koska Kivelän sairaalan ruokalaa lähinnä ympäröivä alue ja siinä olevat tiet eivät kestäneet automobileille eivätkä raskaampaa kuormaa, sairaalan hallitus päätti joulukuun 7 p:nä 1928 pyytää rahatoimikamarilta, että mainitut tiet ja alue pantaisiin sellaiseen kuntoon, että raskaampi kuormaliikenne niillä olisi mahdollista. Tämän johdosta rahatoimikamari päätti kesäkuun 18 p:nä 1929 kehoittaa yleisten töiden hallitusta menoarvioehdotukseensa vuodelle 1930 merkitsemään tarkoitukseen 120 000 markan määrärahan.

Humaliston sairaalan tyhjennys. Sairaalan hallitus päätti toukokuun 31 p:nä 1929 ilmoittaa rahatoimikamarille, että Humaliston sairaala samana päivänä oli tyhjennetty.

Kulkutautisairaalan laajennus. Sairaalan hallitus asetti tammikuun 18 p:nä 1929 komitean käsittelemään kulkutautisairaalan laajentamiskysymystä. Marraskuun 29 p:nä s. v. sairaalan hallitus nojautuen komitean tekemien ehdotuksiin päätti tehdä kaupunginvaltuustolle esityksen, jossa hallitus totesi, ettei kulkutautisairaalaossa ollut ilmennyt mainittavampaa puutetta sairassijoista ennenkuin keväällä 1929, jolloin vallinneen tulirokkokulkutaudin tähden oli ollut pakko sijoittaa suuri määrä tulirokkopotilaita silloin juuri valmistuneeseen tuberkuloosisairaalaan. Sitävastoin oli eristettävistä osastoista usein ollut puutetta, ja sen tähden oli monesti vain rajoitettu lukumäärä erilaisia kulkutauteja potevia voitu siellä hoitaa. Sairaanhoidohenkilökunnalla ei sairaalan toiminnan alusta alkaen ollut ollut kylliksi huoneita, minkä vuoksi ne sairaanhoitajattaret, jotka eivät olleet saaneet asuntoa hoitajatarhuoneissa, oli sijoitetut IX ja X paviljongin sairashuoneisiin. Kysymys lisärakennuksen aikaansaamisesta, joka jo kauan oli ollut vireillä, oli saanut uutta virikettä sen jälkeen kun lastensuojelulautakunta oli esittänyt, että kulkutautisairaalaan järjestettäisiin paikkoja myöskin hinkuuskääpoteville sairaille. Sitäpaitsi oli osoittautunut toivottavaksi, että kulkutautisairaalaan voitaisiin ottaa potilaita, jotka sairastavat ruusua ja mädäntävää anginaa (angina septica).

Sairaalan hallitus piti edullisimpana varata tarvittavan lisärakennuksen henkilökuntaa varten. Täten voitaisiin kaikki ne huoneet, jotka eri sairaspaviljongeissa olivat hoitajattarien käytettävissä, käyttää sairashuoneina, joiksi ne vähäisin korjauksin voitaisiin järjestää. Sairaala voitaisiin siten melkoista tehokkaammin käyttää sairaalassa, ja olisi se helpommin jaettavissa eri sairauslajien hoitamista varten. Sairaalan hallitus totesi, että sen ehdotuksen kautta saataisiin ainakin 76 uutta sairassijaa.

föras under loppet av år 1930 och interimistiskt inredas till sinnessjukhus, så att staden måtte kunna uppfylla dess i lag stadgade skyldigheter i avseende å sinnessjukvården och få statsbidrag för vården av sinnessjuka.

Tvättinrättningen vid Stengårds sjukhus. Sjukhusstyrelsen beslöt den 23 november 1928, att till sjukhusets tvättinrättning skulle anskaffas en tvättmaskin och en elektrisk varmvattencistern, samt att kostnaderna, inalles 15 000 mk, skulle påföras anslaget för anskaffning av inventarier.

Vägarna på Stengårds sjukhus område. Emedan det område, som närmast omgav Stengårds sjukhus kosthållsbyggnad och där belägna vägar icke uthärdade trafik med automobiler och tyngre lass, beslöt sjukhusstyrelsen den 7 december 1928 hos drätselkammaren anhålla, att nämnda vägar och område måtte försättas i sådant skick, att tyngre lasttrafik var möjlig på dem. Med anledning härav beslöt drätselkammaren den 18 juni 1929 uppmana styrelsen för de allmänna arbetena att i sitt budgetförslag för år 1930 för ändamålet upptaga ett anslag av 120 000 mark.

Utrymning av Humlebergs sjukhus. Sjukhusstyrelsen beslöt den 31 maj 1929 meddela drätselkammaren, att Humlebergs sjukhus nämnda dag utrymts.

Utvidgningen av epidemisjukhuset. Sjukhusstyrelsen tillsatte den 18 januari 1929 en kommitté för att behandla frågan om utvidgningen av epidemisjukhuset. Den 29 november s. å. beslöt sjukhusstyrelsen att på grund av de förslag kommittén gjort ingå med hemställen till stadsfullmäktige, i vilken styrelsen konstaterade, att i epidemisjukhuset icke yppat sig någon mera nämnvärd brist på sjukplatser, förrän på våren 1929, då det på grund av den rådande scharlakansfeberepidemin blev nödvändigt att placera ett stort antal scharlakansfeberpatienter i en del av det just då färdigblivna tuberkulossjukhuset. Däremot hade det ofta rätt brist på isoleringsavdelningar och därför hade många gång endast ett begränsat antal av i olika epidemiska sjukdomar insjunnade kunnat vårdas därstädes. För sjukvårdspersonalen hade icke ens i början av sjukhusets verksamhet funnits tillräckligt antal rum, varför de sjuksköterskor, som icke fått bostad i sjuksköterskerummen, inhysts i sjukrum i IX och X paviljongerna. Frågan om uppförande av en ny byggnad, som redan länge varit aktuell, hade fått ny näring, sedan barnskyddsnämnden föreslagit, att vid epidemisjukhuset skulle anordnas platser även för kikhostpatienter. Dessutom hade det visat sig önskvärt, att å epidemisjukhuset kunde intagas patienter, som ledo av ros och septisk angina.

Sjukhusstyrelsen ansåg det vara fördelaktigast, att den nödiga tillbyggnaden bleve reserverad för personalens räkning. På så sätt kunde alla de rum, som i olika sjukpaviljonger användes för sköterskor, användas som sjukrum, vartill de med obetydliga reparationer kunde omändras. Sjukhuset kunde sålunda betydligt effektivare utnyttjas såsom sjukhus och lättare delas upp för vården av olika slag av sjukdomar. Sjukhusstyrelsen konstaterade, att genom dess förslag åtminstone 76 nya sjukplatser skulle erhållas.

Sairaalan hallitus oli laadittanut luonnospiirustukset ja alustavan kustannusarvion uudisrakennusta varten. Piirustuksia vastaan voitiin tehdä pienempiä muistutuksia, mutta nämä voitiin ottaa varteen pääpiirustuksia laadittaessa. Sairaalan hallitus, joka pääasiassa hyväksyi piirustukset, pyysi sentähden, koska sairaspaikeista oli suuri puute, että vuoden 1930 talousarviossa varattaisiin määräraha kysymyksenalaisen uudisrakennuksen rakentamista varten sekä että pääpiirustukset kiireellisinä valmistettaisiin, jotta rakentaminen voisi tapahtua vuoden 1930 kuluessa.

Kulkutautisairaalan sisäpuolinen korjaus. Toukokuun 14 p:nä 1929 kulkutautisairaalan johtaja ilmoitti, että sairaalan sairaspaviljongit olivat melkoisen laajaperäisen korjauksen tarpeessa sekä esitti, että tarpeellisen suuri määräraha hankittaisiin tarkoitusta varten, jotta sairaala voitaisiin saada ensiluokkaiseen kuntoon. Sairaalan hallitus päätti toukokuun 17 p:nä pyytää rahatoimikamaria ryhtymään toimenpiteisiin kulkutautisairaalan sairaspaviljonkien sisäpuolista korjaamista varten tarvittavan määrärahan suuruuden selville saamiseksi ja määrärahan ottamiseksi 1930 vuoden menoarvioon.

Kulkutautisairaalan alue. Sairaalan alueen rajoja muutettiin rahatoimikamarin päätöksellä huhtikuun 22 p:ltä 1927 siten, että alue etelässä ja kaakossa tuli ulottumaan Nordenskiöldin puistotiehen sekä länsi- ja lounaispuolella pienentymään yhtä leveällä kaistaleella.

Kulkutautisairaalan keittiön, pesulan ja leipomon laajentaminen. Huhtikuun 22 p:nä 1927 teki sairaalan hallitus rahatoimikamarille esityksen, että kamari antaisi rakennuskonttorille tehtäväksi laatia ehdotuksen kulkutautisairaalan keittiön ja pesulaitoksen laajentamisesta ja varustamisesta tarvittavilla konelaitteilla, jotka työt käyvät tarpeellisiksi sen johdosta, että kulkutautisairaalan keittiö ja sen pesulaitos tulevat palvelemaan myöskin uutta tuberkuloosisairaala. Näiden laitosten laajentamisen yhteydessä oli katsottu sopivaksi suorittaa myöskin erinäisiä kulkutautisairaalan ruokalan ja pesulan parannustöitä, jotka eivät välittömästi aiheutuneet näille laiteksille tulevasta lisätyöstä, vaan jotka jo aikaisemminkin olivat olleet tarpeen vaatimia. Suunnitelmaan liittyi myöskin ehdotus sairaalan leipomon uudenaikaistuttamisesta ja laajentamisesta, koska sairaalan hallituksen käsityksen mukaan leivän valmistaminen omassa leipomossa tulisi halvemmaksi kuin sen ostaminen muualta.

Kaupunginvaltuusto päätti toukokuun 30 p:nä 1928 myöntää 1 155 719: — markan määrärahan kulkutautisairaalan keittiöosaston ja pesulaitoksen laajentamiseksi ja varustamiseksi erinäisillä uusilla koneellisilla laitteilla sekä sen varastokellarin uudestaan sisustamista varten. Sitä paitsi myönsi kaupunginvaltuusto 270 000 mk:n määrärahan kulkutautisairaalan leipomon laajentamiseen ja sen varustamiseen uudella leivinuunilla.

Kulkutautisairaalan jäädytyslaitos ja kellarit. Kaupunginvaltuusto myönsi toukokuun 30 p:nä 1928 kaikkiaan

Sjukhusstyrelsen hade låtit utarbete eskissritningar och ett förberedande kostnadsförslag för en nybyggnad. Mot ritningarna kunde mindre anmärkningar göras, men dessa kunde tagas i beaktande vid uppgörande av huvudritningarna. Sjukhusstyrelsen, som i huvudsak godkände ritningarna och anhöll, då stor brist på sjukplatser rådde, att anslag för uppförandet av ifrågakvarande nybyggnad måtte reserveras i 1930 års budget samt att huvudritningarna skyndsamt måtte utarbetas, så att byggandet kunde försigå under år 1930.

Inre reparationer å epidemisjukhuset. Den 14 maj 1929 meddelade direktören för epidemisjukhuset, att sjukhusets sjukpaviljonger voro i behov av en rätt omfattande reparation samt hemställde, att ett tillräckligt stort anslag måtte utverkas för ändamålet, så att sjukhuset kunde fås i förstklassigt skick. Sjukhusstyrelsen beslöt den 17 maj anhålla om drätselkammarens åtgärd därhän, att storleken av det för inre reparationer i epidemisjukhusets sjukpaviljonger erforderliga anslaget bleve utränt och anslag upptaget i budgeten för år 1930.

Epidemisjukhusets område. Sjukhusområdets gränser ändrades genom drätselkammarens beslut av den 22 april 1927 sålunda, att onrådet i söder och sydost kom att sträcka sig till Nordenskiöld's allé samt i väster och sydväst att minskas med en lika bred remsa.

Utvidgningen av epidemisjukhusets kök, tvättinrättning och bageri. Den 22 april 1927 hemställde sjukhusstyrelsen hos drätselkammaren, att kammaren måtte uppdraga åt byggnadskontoret att utarbete förslag till utvidgning av epidemisjukhusets kök och tvättinrättning samt deras förseende med erforderlig maskinell utrustning, vilka arbeten blivit nödvändiga, emedan epidemisjukhusets kök och tvättinrättning komma att betjäna även tuberkulossjukhuset. I samband med utvidgningen av dessa inrättningar hade det ansetts lämpligt att i epidemisjukhusets kosthållslokaler och tvättinrättning utföra även vissa förbättringar, som icke direkt förorsakades av utvidgningsarbetena i dessa inrättningar, men som redan tidigare varit av behovet påkallade. Till projektet anslöt sig även ett förslag till modernisering och utvidgning av sjukhusets bageri, emedan det enligt sjukhusstyrelsens uppfattning bleve billigare att tillverka bröd i eget bageri än att köpa det på annat håll.

Stadsfullmäktige beslöt den 30 maj 1928 att bevilja ett anslag av 1 155 719 mark för utvidgning av epidemisjukhusets köksavdelning och tvättinrättning och deras förseende med särskilda nya maskinella anläggningar samt för nyrinredning av dess förrådskällare. Dessutom beviljade stadsfullmäktige ett anslag av 270 000 mark för utvidgning av epidemisjukhusets bageri och dess förseende med en ny bakugn.

Epidemisjukhusets kylanläggning och källare. Stadsfullmäktige beviljade den 30 maj 1928 sammanlagt 473 000 mark

Smk 473 000: — jäähdytyslaitoksen sisustamista varten sekä uuden peruna- ja juurikasvikellarin rakentamista varten kulkutautisairaalaan. Sairaalan hallitus puolestaan hyväksyi maaliskuun 20 p:nä 1928 yleisten töiden hallituksen ehdotuksen jäähdytyslaitoksen sisustamisesta sekä marraskuun 2 p:nä 1928 rakennuskonttorissa laaditut piirustukset juurikasvikellaria varten.

Nikkilän sairaalan laajentamiskysymys. Nikkilän sairaalan laajentamiskysymystä valmistelemaan vuonna 1927 asetetun komitean mietintö¹⁾ esitettiin maaliskuun 2 p:nä 1928 ja päätti sairaalan hallitus kaupunginvaltuustolle ehdottaa, että kaupunginvaltuusto periaatteellisesti vahvistaisi komitean ehdottaman laajennussuunnitelman, että komitean mietinnössä esitetyt ensimmäisen rakennuskauden kuluessa suoritettavat rakennustyöt ja koneistoa koskevat työt saataisiin aloittaa ja että tätä tarkoitusta varten tarvittava määräraha otettaisiin 1929 vuoden talousarvioon. Samalla hallitus pyysi, että rakennuskonttorille annettaisiin tehtäväksi laatia luonnospirustukset komiteamietinnössä mainittua ensimmäistä laajentamista varten.

Kun tilanahtaus Nikkilän sairaalassa yhä suureni päätti sairaalan hallitus huhtikuun 13 p:nä 1928 lähettää rahatoimikamarille uuden kirjelmän, jossa se ilmoitti, että sairaalaäskeisistä laajennuksista huolimatta jälleen oli viimeistä sijaa myöten täynnä. Tämän vuoksi sairaalan hallitus pyysi, että sen aikaisemmin esittämiä toimenpiteitä kiirehdytettiin. Kun sairaalan v. t. johtaja vähän myöhemmin uudelleen valitti sietämätöntä tilanahtautta sairaalan hallitus antoi toukokuun 24 p:nä v. t. johtajalle luvan ylittää sairaspaikkojen vahvistettua lukumäärää. Kun sairaalan johtaja vuoden lopulla sai tietää, ettei rahatoimikamari aikunut ottaa 1929 vuoden talousarvioon määrärahaa sairaalan laajentamista varten, lähetti hän lokakuun 18 p:nä 1928 sairaalan hallitukselle kirjelmän, jossa hän osoitti ainoana pulman ratkaisukeinona olevan, että sairaalan hallituksen ehdottama osasto 140 miehelle jo 1929 vuoden kuluessa rakennettaisiin Nikkilän sairaalaan kokonaan riippumatta siitä laajennetaanko tätä sairaalaa edelleen. Saattaessaan tämän rahatoimikamarin tietoon sairaalan hallitus omasta puolestaan lausui että, ellei nopeihin toimenpiteisiin ryhdytä uusien sairaspaikkojen järjestämiseksi, Helsingin kaupunki ei kykene täyttämään laissa määrättyä velvollisuuttaan huolehtia mielisairaitten hoidosta. Marraskuun 28 p:nä 1928 rahatoimikamari käsiteli Nikkilän sairaalan laajentamista suunnittelemaan asetetun komitean ylempänä mainittua mietintöä ja kehoitti sairaalan hallitusta suunnittelemaan paikkaa uudelle mielisairaallalle sekä ilmoittamaan millä edellytyksellä Kivelän sairaalaa voitaisiin nykyistä laajemmassa määrässä väliaikaisesti käyttää mielisairaiden hoitoon ja selvittämään kysymystä siitä, eikö Nikkilän sairaalaa voida nykyisiä rakennuksia korottamalla laajentaa niin, että

för inredning av en kylanläggning samt för en ny potatis- och rotfruktkällare i epidemisjukhuset. Sjukhusstyrelsen godkände å sin sida den 20 mars 1928 ett av styrelsen för de allmänna arbetena utarbetat förslag till inredning av kylanläggningen samt den 2 november 1928 å byggnadskontoret uppgjorda ritningar till rotfruktkällaren.

Frågan om utvidgning av Nickby sjukhus. Den för beredningen av frågan om utvidgning av Nickby sjukhus år 1927 tillsatta kommitténs betänkande¹⁾ föredrogs den 2 mars 1928 och beslöt sjukhusstyrelsen föreslå för stadsfullmäktige, att fullmäktige måtte i princip godkänna det av kommittén föreslagna utvidgningsprogrammet samt att de byggnadsarbeten och maskinutvidgningar, vilka i kommittébetänkandet föreslogos för den första byggnadsperioden, finge påbörjas, ävensom att för detta ändamål erforderligt anslag måtte upptagas i budgeten för år 1929. Samtidigt anhöll styrelsen, att byggnadskontoret måtte erhålla i uppdrag att utarbeta eskissritningar för den i kommittébetänkandet nämnda första utvidgningen.

Då utrymmesbristen i Nickby sjukhus fortfarande ökades, beslöt sjukhusstyrelsen den 13 april 1928 tillstålla drätselkammaren en ny skrivelse, vari den meddelade, att sjukhuset trots de nyss företagna utvidgningarna åter var fyllt till sista plats. Då t. f. direktören för sjukhuset något senare ånyo beklagade sig över den outhärdliga platsbristen, gav sjukhusstyrelsen den 24 maj tillstånd åt t. f. direktören att överskrida det fastställda antalet sjukplatser. Då sjukhusets föreståndare i slutet av året fick veta, att drätselkammaren icke i budgeten för år 1929 ämnade upptaga anslag för sjukhusets utvidgning, sände han den 18 oktober 1928 till sjukhusstyrelsen en skrivelse, i vilken han påvisade, att den enda utvägen var, att den av sjukhusstyrelsen föreslagna avdelningen för 140 män redan under loppet av år 1929 uppfördes vid Nickby sjukhus, oberoende av om detta sjukhus kommer att ytterligare utvidgas eller ej. Då sjukhusstyrelsen bragte detta till drätselkammarens kännedom, påpekade den för egen del, att såvida icke skyndsamma åtgärder vidtogos för anordnande av nya sjukplatser, förmådde Helsingfors stad icke uppfylla sin lagstadgade skyldighet att draga försorg om vården av sinnessjuka. Den 28 november 1928 behandlade drätselkammaren det ovan omnämnda betänkande, som utarbetats av den kommitté, som tillsatts för att planlägga utvidgningen av Nickby sjukhus, och uppmanade sjukhusstyrelsen att uppgöra förslag till plats för ett nytt sinnessjukhus samt meddela, under vilka förutsättningar Stengårds sjukhus i större utsträckning än tidigare kunde temporärt användas för vård av sinnessjuka ävensom utreda, huruvida man icke genom att höja de nuvarande byggnaderna kunde utvidga Nickby sjukhus, så att plats kunde beredas för 150 patienter. Sedan sjukhusstyrelsen den 7 december 1928 behandlat dessa frågor, gav den i

¹⁾ Ks. Kaup. valt. pain. asiak. n:o 2 v:lta 1929.

¹⁾ Se Stadsfullm. tr. handl. n:o 2 år 1929.

saadaan tilaa 150 potilaalle. Käsiteltyään näitä kysymyksiä joulukuun 7 p:nä 1928 sairaalain hallitus antoi sairaalatarkastajan toimeksi yhdessä kaupungin asemakaava-arkkitehdin ja kaupungin arkkitehdin kanssa laatia vaihtoehtoisia suunnitelmia uuden sairaalan paikaksi sekä muihin kysymyksiin nähden päätti ilmoittaa, ettei hallitus voinut kannattaa sellaista suunnitelmaa, että Kivelän sairaalaa käytettäisiin nykyistä laajemmassa määrässä väliaikaisesti mielisairaiden hoitoon ja ettei Nikkilän sairaalan nykyisten paviljonkien koroittaminen voisi tulla kysymykseen yksin siitäkään syystä, että maapohja on huono ja etteivät rakennusten perustukset ole kyllin kantavat. Sairaalahallituksen mielestä mielisairaita varten tarvittavien paikkojen huutavan puutteen helpoittamiseksi ei voitu tarkoituksen mukaisesti ja tarpeeksi nopeasti saada aikaan uusia sairassijoja muulla tavalla kuin että Nikkilän sairaalaa rakennetaan uusi sairaspaviljonki 150 potilaalle. Yleisten töiden hallitus oli ehdottanut, että tätä tarkoitusta varten 1929 vuoden talousarvioon varattaisiin 2 miljoonaa markkaa. Tämän johdosta sairaalain hallitus huomautti, että puheenalainen paviljonki oli saatava vesikattoon saakka 1929 vuoden kuluessa, josta syystä tarkoitukseen oli varattava vähintään 4 miljoonaa markkaa. Hallitus piti toivotavana, että varoja olisi myönnetty myöskin henkilökuntaa ja lääkäreitä varten tarvittavien asuntojen hankkimiseksi. Pannukeskuksen laajentaminen olisi suoritettava 1929 vuoden aikana, jotta uuteen paviljonkiin saataisiin lämpö. Lopuksi sairaalain hallitus ehdotti ryhdyttäväksi selvittämään kysymystä, olisiko mahdollista saada Nikkilän sairaalan vettä muualta kuin niistä kolmesta paikasta jotka vesikysymyksen yhteydessä oli mainittu.

Helmikuun 27 p:nä 1929 kaupunginvaltuusto päätti, että Nikkilän sairaalan alueelle yleisten töiden hallituksen ehdottamalle paikalle ja pääasiallisesti kaupunginarkkitehdin laatimain luonnospirustusten mukaan rakennettaisiin kiireellisesti uusi sairaspaviljonki 150 potilaalle; että yleisten töiden hallitukselle annettaisiin toimeksi laatia ja kaupunginvaltuustolle antaa sekä rakennuksen pääpiirustukset että seikkaperäinen kustannusarvio; ettei rahatoimikamarin ehdotus valtionavustuksen hankkimisesta mainitun paviljongin rakentamiseksi tätä nykyä aiheuttanut toimenpidettä valtuuston puolelta sekä, että asia muilta osin palautettaisiin rahatoimikamarille, jonka tuli 1) sairaalain hallitukselta vaatia ehdotus uuden mielisairaalan paikasta sekä rakennusohjelma kustannusarvioineen; 2) lähemmin tutkia mahdollisuuksia lisätä Nikkilän sairaalan vedensaantia ja selvittää siihen kuuluvia seikkoja; sekä 3) täten kootun aineiston pohjalla uudelleen harkita kysymystä uuden mielisairaalan rakentamisesta tahi Nikkilän sairaalan edelleen laajentamisesta.

Huhtikuun 5 p:nä 1929 sairaalain hallitukselle esitettiin Nikkilän sairaalaa rakennettavan uuden paviljongin pääpiirustukset. Hallitus ei havainnut aihetta muistutuksen tekoon piirustuksia vastaan.

updrag åt sjukhusinspektören att tillsammans med stadsplanarkitekten och stadsarkitekten uppgöra alternativa förslag till plats för ett nytt sjukhus samt beslöt beträffande de övriga frågorna meddela, att styrelsen icke kunde förorda en sådan plan, att Stengårds sjukhus ens temporärt skulle användas mera än förr för vård av sinnessjuka och att det icke kunde komma i fråga att höja paviljongerna vid Nickby sjukhus, redan därför att grunden var dålig och att byggnadernas grundvalar icke voro tillräckligt bärkraftiga. Enligt sjukhusstyrelsens åsikt kunde icke för lindrandet av den skriande bristen på platser för sinnessjuka ändamålsenligt och snabbt åstadkommas nya sjukplatser på annat sätt än genom att vid Nickby sjukhus uppfördes en ny sjukpaviljong för 150 patienter. Styrelsen för stadens allmänna arbeten hade föreslagit, att för detta ändamål skulle reserveras 2 miljoner mark i budgeten för år 1929. Med anledning härav påpekade sjukhusstyrelsen, att ifrågavarande paviljong borde fås under vattentak år 1929, varför minst 4 miljoner mark borde anvisas. Styrelsen ansåg det vara önskvärt, att medel hade beviljats även för anskaffande av bostäder, som behövdes för personal och läkare. Utvidgningen av panncentralen måste utföras under år 1929 för att värme skulle fås till den nya paviljongen. Slutligen hemställde sjukhusstyrelsen om åstadkommande av utredning av frågan, huruvida det var möjligt att få vatten till Nickby sjukhus från något annat ställe än de tre, som nämns i samband med vattenfrågan.

Stadsfullmäktige beslöte den 27 februari att på Nickby sjukhus område på den av styrelsen för de allmänna arbetena föreslagna platsen och huvudsakligen i överensstämmelse med de av stadsarkitekten utarbetade eskissritningarna skyndsamt skulle uppföras en ny sjukpaviljong för 150 patienter; att styrelsen för de allmänna arbetena skulle erhålla i uppdrag att utarbeta och till stadsfullmäktige inkomma med såväl huvudritningar till byggningen som ett detaljerat kostnadsförslag; att drätselkammarens förslag beträffande inlämnande av ansökan om statsbidrag för uppförande av nämnda paviljong icke för närvarande skulle giva anledning till åtgärd från fullmäktiges sida samt att ärendet i övriga avseenden skulle återremitteras till drätselkammaren, som ålades 1) att av sjukhusstyrelsen infordra förslag till plats för ett nytt sinnessjukhus jämte byggnadsprogram och kostnadsförslag; 2) att närmare utröna möjligheterna att öka vattentillgången vid Nickby sjukhus och klarlägga härtill hörande omständigheter; samt 3) att på basen av det sålunda insamlade materialet ånyo pröva frågan om uppförande av ett nytt sinnessjukhus eller ytterligare utvidgning av Nickby sjukhus.

Den 5 april 1929 föredrogs för sjukhusstyrelsen huvudritningarna till den nya sjukpaviljong, som skulle uppföras vid Nickby sjukhus. Styrelsen hade intet att anmärka mot ritningarna.

Kaupunginvaltuusto päätti kesäkuun 12 p:nä hyväksyä edellämainitut pääpiirustukset niihin kuuluvine 7 880 000 ja 660 000 markkaan päättyvine kustannusarvioineen sekä määräsi, että rakennustyöt oli heti alulle pantava.

Kun rahatoimikamarin aloitteesta oli virinnyt kysymys uuden mielisairaalan rakentamisesta Helsingin kaupungille ja kun se suunnitelma Nikkilän sairaalan laajentamiseksi, jonka sairaalain hallitus sitä ennen oli tehnyt ja joka oli kaupunginvaltuuston käsiteltävänä, kaikesta päättäen tuli sen johdosta raukeamaan, oli hallitus syyskuun 27 p:nä 1929 päättänyt antaa sille komitealle, jonka se oli asettanut harkitsemaan kysymystä uuden mielisairaalan perustamisesta, tehtäväksi harkita myöskin Nikkilän sairaalan laajentamiskysymystä.

Marraskuun 1 p:nä 1929 rahatoimikamarille lähettämässään kirjelmässä hallitus sittemmin huomautti, että Nikkilän sairaalaan oli saatava uusia asuinrakennuksia, ja että ruokalarakennus ja erinäiset muutkin rakennukset oli laajennettava. Täydellisen suunnitelman laatiminen näistä töistä olisi välttämätön ja sellainen edellytettiin heinäkuun 31 p:nä 1929 annetussa asetuksessa. Mikäli sairaalain hallitus oli saanut tietää lääkintöhallituksesta, tämä ei tulisi hyväksymään tehtyä anomusta valtioneuvosta ilman täydellistä suunnitelmaa. Hallitus pyysi sen johdosta, että rahatoimikamari määräisi rakennuskonttorin antamaan hallitukselle kyseellisen suunnitelman laatimista varten tarvittavan avun.

Marraskuun 5 p:nä s. v. rahatoimikamari antoi komitealle, jonka sairaalain hallitus oli asettanut laatimaan ehdotusta Nikkilän sairaalan laajentamisesta, tehtäväksi kamarille jättää selvityksen sairaalaan suunnitelluista rakennustöistä. Saman kuun 7 p:nä komitea jätti rahatoimikamarille laajan mietinnön asiassa. Tässä huomautettiin, että henkilökunnan asunto-olot olivat pikaisen parantamisen tarpeessa. Naineille mieshoitajille olisi saatava asuinrakennus, jotta voitaisiin palveluksessaan säilyttää se luotettava ja työhönsä perehtynyt aineisto, jota naiset hoitajat edustivat. Useat sekä talous- että hoitohenkilökuntaan kuuluvat toimenhaltijat olivat olleet pakoitetut asumaan sairaalan ulkopuolella, osittain koska sairaalaa jaksottaisesti laajennettaessa ei oltu järjestetty asuntoja siten lisääntyneelle henkilökunnalle, osittain koska hoitohenkilökunnalle varattuihin sairaspaviljonkien huoneisiin oli sijoitettu potilaita ja hoitajattaret siirretty ullakkohuoneisiin, mikä kuitenkin palovaaran takia oli hyljättävää. Myöskin hoitohenkilökunnan työajan lyhentäminen oli lisännyt asuinhuoneiden tarvetta. Toisen alilääkärin huone oli pieni ja sopimaton ja kolmannen alilääkärin oli ollut pakko asua leikkusalisissa. Kirkko ja juhlasali olivat suurelle mielisairaallalle tarpeellinen. Sitä varten rakennettavaan rakennukseen voitaisiin sijoittaa työsaleja miespotilaille koska työhuoneissa vallitsi suuri ahtaus. Sekä keittiö että pesula vaativat perinpohjaisia korjauksia ja muutoksia; samoin olisi leipomo laajennettava. Viemärivereden puhdistus-asemaa oli todennäköisesti laajennettava tai uusi ai-

Stadsfullmäktige beslötö den 12 juni godkänna omförmälda huvudritningar jämte därtill hörande kostnadsförslag, som slutade på 7 880 000 och 660 000 mark; samt förordnade, att byggnadsarbetena genast skulle påbörjas.

Då frågan om uppförandet av ett nytt sinnessjukhus för Helsingfors stads räkning upptagits på initiativ av drätselkammaren och då projektet att utvidga Nickby sjukhus, vilket tidigare framställt av sjukhusstyrelsen och vilket behandlats av stadsfullmäktige, av allt att döma komme att förfalla, hade styrelsen den 27 september 1929 beslutit uppdraga åt den kommitté, som tillsatts för att pröva frågan om inrättandet av ett nytt sinnessjukhus, att pröva även frågan om utvidgningen av Nickby sjukhus.

I en den 1 november 1929 till drätselkammaren insänd skrivelse erinrade sjukhusstyrelsen sedermera om att nya sjukhusbyggnader borde uppföras vid Nickby sjukhus samt att kosthållsbyggnaden och vissa andra byggnader borde utvidgas. Uppgörandet av ett fullständigt projekt till dessa arbeten vore oundgängligt och ett sådant förutsattes i förordningen av den 31 juli 1929. Enligt vad sjukhusstyrelsen erfarit från medicinalstyrelsen, komme denna ej att godkänna en anhållan om statsunderstöd utan ett fullständigt projekt. Styrelsen anhöll för den skull, att drätselkammaren måtte förordna byggnadskontoret att giva styrelsen den hjälp, som behövdes för ifrågavarande projekts uppgörande.

Den 5 november s. å. gav drätselkammaren i uppdrag åt den kommitté, som sjukhusstyrelsen tillsatt för uppgörande av förslag till utvidgande av Nickby sjukhus, att till kammaren inkomma med utredning beträffande de byggnadsarbeten, som planerats vid sjukhuset. Den 7 i samma månad inlämnade kommittén till drätselkammaren ett vidlyftigt betänkande i ärendet. I detta framhölls, att personalens bostadsförhållanden med det snaraste måste förbättras. För de gifta vårdarna borde en bostadsbyggnad uppföras, för att sjukhuset skulle i sin tjänst kunna behålla det pålitliga och i sitt arbete inkomna element, som representerades av de gifta vårdarna. Många till ekonomi- och vårdpersonalen hörande befattningshavare hade varit tvungna att bo utanför sjukhuset, dels emedan vid sjukhusets successiva utvidgningar bostäder ej beretts för den därigenom ökade personalen, dels emedan i de för vårdpersonalen avsedda rummen i sjukpaviljongerna inhysts sjuka, medan sköterskorna flyttats till vindsrummen, vilket dock på grund av brandfaran var förkastligt. Även förkortandet av arbetstiden för vårdpersonalen hade ökat behovet av bostadsrum. Andra underläkarens bostad var liten och olämplig och tredje underläkaren hade varit tvungen att bo i operationssalen. En kyrka och festsal var behövlig vid ett stort sinnessjukhus. I den byggnad, som borde uppföras för denna, kunde inrymmas arbetssalar för manliga patienter, emedan i arbetsrummen rådde stor trängsel. Såväl köket som tvättrinrättningen krävde grundliga reparations- och ändringsarbeten; likaså borde bageriet utvidgas. Renings-

kaansaatava. Uusi lämmitettävä autotalli olisi rakennettava.

Rahatoimikamari, joka piti komitean mietinnössä mainittuja 3 asutorakennusta samoin kuin myöskin nykyisiin rakennuksiin ehdotettuja muutos- ja korjaustöitä muita tärkeimpinä, päätti marraskuun 8 p:nä antaa kaupungin-arkkitehdille määräyksen avustaa sairaalain hallitusta huonospirustusten laatimisessa, ollen hänen tällöin otettava huomioon, että asunnot mikäli mahdollista tulisivat sen suuruisiksi kuin käytännössä noudatettujen normien mukaan kullakin toimenhaltijaryhmällä tulee olla. Sairaalain hallitus käsitteli marraskuun 29 p:nä 1929 edelläesitettua komiteamietinnön ja puolestaan hyväksyi sen. Samalla sairaalain hallitus päätti kehoittaa komiteaa laadittamaan laajennusta varten tarvittavat piirustukset.

Nikkilän sairaalan laajentaminen vaiko uuden mielitautisairaalan rakentaminen? Sairaalain hallituksen kokouksessa lokakuun 11 p:nä 1929 esitettiin rahatoimikamarin lähete, jossa tiedusteltiin, millä hinnalla uuden vedenottamon ja sen johtojen vaatimat maa-alueet olisivat Nikkilän sairaalaa varten lunastettavissa sekä pyydettiin lausuntoa siitä, oliko suotavaa, että suunnitelma Nikkilän sairaalan laajentamisesta 1 200 potilasta käsittäväksi toteutettaisiin kokonaisuudessaan tai, vastaisessa tapauksessa, missä määrin. Hallitus päätti, että oli hankittava lausunto Nikkilän sairaalan laajentamiskysymystä harkitsemaan asetetulta komitealta. Komitea antoi asiasta lokakuun 21 p:nä 1929 päivätyn perustellun mietinnön¹⁾, joka päättyi seuraaviin ponsiin: että Nikkilän sairaalaa ei toistaiseksi laajennettaisi enempää kuin mitä rakenteilla oleva uusi sairaspaaviljonki ja tulevaisuudessa mahdollisesti edelleen kehitettävä perhehoito ja muut vapaat hoitomuodot vaativat; että kysymys Nikkilän sairaalan enemmästä laajentamisesta jätetään riippuvaksi uudesta esityksestä; sekä, että tätä nykyä ei ryhdyttäisi toimenpiteisiin uuden vedenottamon rakentamiseksi Nikkilän sairaalaan.

Sairaalain hallitus otti kysymyksen käsiteltäväkseen saman kuun 28 p:nä, jolloin hallitus hyväksyen komitean esittämät perustelut yhtyi täydellisesti kannattamaan komitean ehdotusta. Sen ohessa hallitus lausui, että sen jälkeen kun oli herännyt kysymys uuden mielisairaalan rakentamisesta kaupungille, kysymys Nikkilän sairaalan laajentamisesta oli joutunut aivan uuteen vaiheeseen. Harkittuaan näitä kahta kysymystä vastakkain sairaalain hallitus oli tullut siihen tulokseen, että kaupungille olisi ehdottomasti edullisempää rakentaa uusi mielisairaala ja antaa kysymyksen Nikkilän sairaalan laajentamisesta raueta. Samalla sairaalain hallitus pyysi, että rahatoimikamari ryhtyisi aivan erikoisen nopeihin ja ponteisiin toimenpiteisiin Helsingin kaupungille tarpeellisen uuden mielisairaalan aikaansaamiseksi. Siinä tapauksessa, ettei lähivuosina

anläggningen för avloppsvattnet måste troligen utvidgas eller en ny sådan inrättas. Ett nytt uppvärmbart automobilgarage måste uppföras.

Drätselkammaren, som ansåg de i kommitténs betänkande nämnda 3 bostadsbyggnaderna liksom även de i de nuvarande byggnaderna föreslagna ändrings- och reparationsarbetena vara viktigare än de andra, beslöt den 8 november giva stadsarkitekten order att vara sjukhusstyrelsen behjälplig vid utarbetandet av skissritningar, varvid han borde beakta, att bostäderna så vitt möjligt bleve så stora som de enligt i praktiken iakttagna normer borde vara för varje grupp av befattningshavare. Sjukhusstyrelsen behandlade för sin del den 29 november 1929 ovanrefererade kommittébetänkande, varvid den godkände kommittébetänkandet. Samtidigt beslöt sjukhusstyrelsen uppmåna kommittén att låta utarbeta de för utvidgningen nödiga ritningarna.

Utvidgning av Nickby sjukhus eller uppförande av ett nytt sinnessjukhus? Vid sjukhusstyrelsens sammanträde den 11 oktober 1929 föredrogs en remiss från drätselkammaren med förfrågan om, till vilket pris de av de för ett nytt vattentag och ledningarna därifrån erforderliga jordområdena kunde få inlösas för Nickby sjukhus räkning samt med anhållan om utlåtande, huruvida det var önskvärt, att planen att utvidga Nickby sjukhus så att det inrymde 1 200 patienter i sin helhet förverkligades eller, i motsatt fall, i vilken mån. Styrelsen beslöt, att utlåtande i ärendet skulle införskaffas av den kommitté, som tillsatts för att bereda frågan om utvidgande av Nickby sjukhus. Kommittén avgav ett den 21 oktober 1929 daterat motiverat betänkande¹⁾, som utmynnade i följande klämmor: att Nickby sjukhus tillsvärdare icke skulle utvidgas mera än vad den under uppförande varande nya sjukpaviljongen och i framtiden möjligen ytterligare utvidgad familjevård och andra former av fri vård förutsätta; att frågan om ytterligare utvidgning av Nickby sjukhus skulle lämnas beroende av ny framställning; samt att för närvarande åtgärder icke skulle vidtagas för byggande av ett vattentag vid Nickby sjukhus.

Sjukhusstyrelsen upptog frågan till behandling den 28 i samma månad, varvid styrelsen, med godkännande av den motivering som framlagts av kommittén, fullständigt anslöt sig till kommitténs förslag. Därjämte yttrade styrelsen, att efter det fråga uppstått om uppförande av ett nytt sinnessjukhus för stadens räkning, hade frågan om utvidgningen av Nickby sjukhus kommit in i ett alldeles nytt skede. Då sjukhusstyrelsen jämförde dessa två frågor med varandra hade den kommit till det resultat, att det ovillkorligen vore fördelaktigare för staden att bygga ett nytt sinnessjukhus och låta frågan om utvidgningen av Nickby sjukhus förfalla. Samtidigt anhöll sjukhusstyrelsen, att drätselkammaren måtte vidtaga alldeles särskilt snabba och energiska åtgärder för att få till stånd det för Helsingfors stad behöfliga nya sinnessjukhuset. Ifall ett sjukhus icke

¹⁾ Ks. Kaup. valt. pain. asiak. n:o 15 v:lta 1930.

¹⁾ Se Stadsfullm. tr. handl. n:o 15 år 1930.

voitaisi pikaisesti rakentaa sairaalaa, oli vaara tarjolla, ettei kaupunki kykenisi täyttämään niitä ehtoja, jotka oli asetettu valtionavun saamiseksi mielisairaalan vuotuisiin kunnossapito- ja käyttökustannuksiin. Jotta sitäpaitsi saataisiin valtionapua puheenalaisen, suunnitellun mielisairaalan perustamista varten, olisi perustamissuunnitelma, luonnospiirustukset y. m. ajoissa valmistettava. Koska perustamiskustannuksiin annetaan valtionapua, mikäli varoja valtion tulo- ja menoarviossa on tähän tarkoitukseen osoitettu, ja koska sairaalain hallituksen tietämän mukaan erinäiset kuntayhtymät lähimmässä tulevaisuudessa tulisivat tarkoitusta varten jättämään anomuksia, olisi kaupungin lähetettävä anomuksensa hyvissä ajoin, että se voitaisiin ottaa huomioon vuoden 1931 valtion tulo- ja menoarviota valmisteltaessa.

Nikkilän sairaalan vedenottoaika. Kysymys uuden vedenottoaikain hankkimisesta Nikkilän sairaalalle¹⁾ joutui käsiteltäväksi kaupunginvaltuuston kokouksessa helmikuun 23 p:nä 1927, jolloin valtuusto päätti: että uusi vedenottoaika laitettaisiin Nikkilän sairaalan vieressä sijaitsevan n. s. Bräddödsbackenin alapuolelle; että tähän tarkoitukseen osotettaisiin kaikkiaan 528 000 markkaa; että rahoituskamari oikeutettaisiin 15 800 markan hinnasta ostamaan tätä tarkoitusta varten tarvittavan, Sipoon pitäjän Pigbyn kylässä olevaan Aspkulla nimiseen palstatilaan kuuluva n. 1 600 m²:n suuruinen maa-alue sekä että rahoituskamaria kehoitettaisiin ryhtymään muihin näistä päätöksistä aiheutuviin toimenpiteisiin.

Sairaalain hallituksen aikaisemmin asettama komitea, joka oli saanut tehtäväkseen laatia ehdotuksen Nikkilän sairaalaan laajentamisesta, esitti maaliskuun 11 p:nä 1927, että ennenkuin komitea katsoi voivansa ehdottaa suunnitelmaa toteutettavaksi, sen tuli saada varmat takeet siitä, että sairaalan käyttöön tarvittava määrä kunnollista vettä oli saatavissa sairaalan lähistöltä. Tämän johdosta komitea pyysi sairaalain hallituksen toimenpidettä selvityksen hankkimiseksi siitä, voitaisiinko sairaalan lähistöltä saada pohjavettä siinä määrin, että se riittäisi tyydyttämään 1 200 sairassijaa käsittävän sairaalan tarpeen ja siinä tapauksessa, ettei tämä ollut mahdollista, voitaisiinko puhdistettua Sipoon joen vettä tahi muualta saatavaa pintavettä edullisesti käyttää sairaalan tarpeeksi. Sairaalain hallitus lähetti sittemmin komitealle hankkimansa kaupungininsinööri E. Molanderin lausunnon asiasta. Sitä paitsi pyysi sairaalain hallitus joulukuun 16 p:nä 1927, että rahatoimikamari antaisi kaupungin vesijohtolaitokselle toimeksi järjestää talven aikana koepumppauksia sairaalan uudella vedenottoaikalla ja antaa lausunto siitä, mitä johtopäätöksiä niiden nojalla voitiin tehdä vedenottolaitosten vesimäärästä.

Vesijohtolaitos esitti mielipiteenään, ettei vedenpumpuaamista uudesta vedenottamosta ollut lisättävä, koska vielä oli epäselvää pysyisikö vedensaanti pitkähkön kui-

under de närmaste åren snabbt kunde uppföras, var fara för handen, att staden icke kunde uppfylla de villkor, som fastställt för erhållande av statsbidrag för sinnessjukhusens årliga underhålls- och driftkostnader. För att dessutom få statsunderstöd för anläggningen av ifrågavarande, planerade sinnessjukhus, borde anläggningsprojekt, eskissritningar o. s. v. utarbetas i tid. Emedan statsbidrag beviljas för grundläggningskostnaderna, för så vitt medel härför anvisats i statens budget, och då enligt vad sjukhusstyrelsen hade sig bekant, åtskilliga sammanslutningar av kommuner komma att i närmaste framtid inlämna sådana ansökningar, borde staden inlämna sin ansökan i god tid, så att densamma kunde beaktas vid uppgörande av statsbudgeten för år 1931.

Vattentagen vid Nickby sjukhus. Frågan om anskaffning av ett nytt vattentag för Nickby sjukhus¹⁾ upptogs till behandling vid stadsfullmäktiges sammanträde den 23 februari 1927, varvid fullmäktige beslöt: att ett nytt vattentag skulle anläggas nedanom den s. k. Bräddödsbacken i närheten av Nickby sjukhus; att för detta ändamål skulle anvisas sammanlagt 528 000 mark; att drätselkammaren skulle berättigas att för 15 800 mark inköpa ett för ändamålet behövt jordområde om c. 1 600 m² tillhörande Aspkulla parcell av Pigby by av Sibbo socken; samt att drätselkammaren skulle uppmantas att vidtaga övriga av detta beslut föranledda åtgärder.

En av sjukhusstyrelsen tidigare tillsatt kommitté, som fått i uppdrag att uppgöra ett förslag till utvidgning av Nickby sjukhus, framhöll den 11 mars 1927, att innan kommittén ansåg sig kunna föreslå att förslaget skulle förverkligas, borde den erhålla säker garanti för att den för sjukhusets behov erforderliga mängden dugligt vatten kunde fås i sjukhusets närhet. Med anledning härav anhöll kommittén om sjukhusstyrelsens åtgärd därhän att utredning anskaffades, huruvida i sjukhusets närhet kunde erhållas grundvatten i sådan mängd, att det försloge att täcka behovet för ett sjukhus med 1 200 sjukplatser och, ifall detta icke var möjligt, huruvida renat vatten från Sibbo å eller ytvatten från något annat ställe med fördel kunde användas för sjukhusets behov. Sjukhusstyrelsen tillställde sedermera kommittén ett av stadsingenjören E. Molander införskaffat utlåtande i ärendet. Dessutom anhöll styrelsen den 16 december 1927, att drätselkammaren måtte giva i uppdrag åt stadens vattenledningsverk att under vintern anordna provpumpningar vid sjukhusets nya vattentag och avgiva utlåtande om de slutsatser, vilka man på grund av dessa kunde göra beträffande vattenmängden i vattentagen.

Vattenledningsverket uttalade såsom sin åsikt, att vattenpumpningen från det nya vattentaget icke borde ökas, då det ännu var oklart, om vattentillgången under en långvarigare

¹⁾ Ks. Kaup. valt. pain. asiak. n:o 2 v:lta 1927.

¹⁾ Se Stadsfullm. tr. handl. n:o 2 år 1927.

van ajan jälkeen edes silloisessa määrässään ja ettei missään tapauksessa vedensaanti ollut niin runsas, että se tyydyttäisi 1 200 potilasta käsittävän mielisairaalan vedentarpeen.

Sittenkun insinööri B. Gagneur oli tarjoutunut omalla kustannuksellaan tutkimaan Nikkilän sairaalan pohjavesikysymystä sekä osoittamaan paikan sairaalaa varten tarvittavaa uutta pohjavedenottamoa varten rahatoimikamari lokakuun 8 p:nä 1929 päätti, ettei kaupungilla ollut mitään sitä vastaan, että insinööri Gagneur omalla kustannuksellaan osoittaisi paikan Nikkilän sairaalan uutta vedenottamoa varten edellyttäen, ettei sen käyttäminen vaikuta häiritsevästi sairaalassa jo löytyvien vedenottamoiden vedenkorkeuteen tai aiheuta haittoja viimeksi Brobölessä suoritetuille tutkimuksille.

Uuden mielisairaalan rakentamiskysymys. Kun oli herätetty kysymys uuden mielisairaalan rakentamisesta Helsingin kaupungille, jotta sairaiden sijoittamisessa erittäin vaikeaksi käynyt tilanne helpottuisi ja kun kaupunginvaltuustokin oli vaatinut sairaalan hallituksen lausunnon asiasta, hallitus ryhtyi harkitsemaan, mihin paikkaan sairaala olisi sijoitettava ja helmikuun 15 p:nä 1929 asetti komitean asiaa valmistelemaan. Tällöin otettiin huomioon seuraavat paikat, jotka tässä luetellaan sopivimmasta vähimmän sopivaan, nimittäin

- 1) Brändön kartanoon kuuluva, Vanhankaupungin lahden rannalla oleva kallioniemeke;
- 2) Löfön saari, joka kuuluu Helsingin pitäjän pappilan virkataloon;
- 3) Tammelundin, joka sijaitsee vähän itäänpäin Brändön kartanosta;
- 4) Forsbyn pohjoispuolella olevan alueen; sekä
- 5) Oulunkylässä olevan alueen.

Tammelundin varjopuolina oli mainittava paikan alavahko luonne. Forsbyn pohjoispuolella oleva alue oli pienempuoleinen, niin ettei sinne voitu sijoittaa muuta kuin vastaanottolaitos. Oulunkylässä oleva alue oli keskellä tulevaa asutuskeskusta, joka seikka ei ollut sovelias, kun oli kysymys mielisairaala. Sitäpaitsi tuotti likaveden poisjohtaminen vaikeuksia, johto kun oli vietävä rautatiealueen alitse.

Sairaalan hallitus päätti maaliskuun 8 p:nä 1929 ilmoittaa edelläolevan rahatoimikamarille.

Sairaalan hallituksen huomioon tuli myöhemmin eräitä muitakin alueita, joita mielisairaalan tonttimaiksi sopivina sairaalan hallitus tahtoi esittää. Nämä alueet olivat seuraavat:

- 1) Meren rannalla lähellä Puodinkylän kartanorakennusta oleva, Puodinkylän kartanoon kuuluva alue, pinta-alaltaan noin 80 ha. Sen keskellä oli verrattain tasaista maata, johon sairaalarakennukset voitaisiin sijoittaa. Alueen läheltä tuli kulkemaan Helsingin—Porvoon välille suunniteltu uusi maantie, joten yhteys Helsinkiin ja Nikkilän sairaalaan, jonka kanssa suunnitellun uuden sairaalan piti olla yhteistoiminnassa, oli hyvä. Tilaisuutta maanviljelykseen, joka

torka förblev ens den dåvarande och att i ingen händelse vattentillgången var så riklig, att den kunde tillfredsställa vattenbehovet för ett sjukhus med 1 200 patienter.

Sedan ingenjören B. Gagneur erbjudit sig att på egen bekostnad undersöka Nickby sjukhus grundvattenfråga samt anvisa plats för det för sjukhuset behövliga nödiga vattentaget, beslöt drätselkammaren den 8 oktober 1929, att staden icke hade något emot att ingenjör Gagneur på egen bekostnad anvisade plats för Nickby sjukhus nya vattentag under förutsättning, att användningen av detsamma icke verkade störande på vattenståndet i sjukhusets redan förefintliga vattentag eller förorsakade olägenheter beträffande de senast i Broböle utförda undersökningarna.

Frågan om uppförande av ett nytt sinnessjukhus. Då fråga väckts om uppförande av ett nytt sinnessjukhus för Helsingfors stad för att sålunda underlätta den synnerligen svåra placeringen av sinnessjuka, och även stadsfullmäktige infordrat sjukhusstyrelsens utlåtande härom, skred styrelsen till övervägande av frågan om de platser, som kunde komma i fråga för sjukhuset och tillsatte den 15 februari 1929 för ändamålet en kommitté. Härvid togos följande platser i betraktande, här uppräknade från den lämpligaste till den minst lämpliga, nämligen

- 1) en bergsudd tillhörande Brändö gård vid stranden av Gammelstadsviken;
- 2) Löfö holme, hörande under prästgården i Helsingesocken;
- 3) Tammelund, belägen något österut från Brändö gård;
- 4) ett område norr om Forsby; samt
- 5) ett område i Äggelby.

Som Tammelunds fränsida måste nämnas dess låglänthet. Området norr om Forsby var alltför litet, så att endast en upptagningsanstalt kunde förläggas därstädes. Det i Äggelby belägna området låg mitt i ett blivande bostadscentrum, något, som icke var lämpligt, då det gällde ett sinnessjukhus. Dessutom var bortledandet av kloakvattnet förenat med svårigheter, då ledningen måste föras under järnvägsområdet.

Sjukhusstyrelsen beslöt den 8 mars 1929 bringa det ovanstående till drätselkammarens kännedom.

Sjukhusstyrelsen fick senare uppmärksamheten fästad vid ännu några andra områden, vilka sjukhusstyrelsen önskade framhålla såsom lämpliga platser för sinnessjukhuset. Dessa områden voro följande:

- 1) Ett område vid havsstranden, tillhörande Botby gård och omfattande en areal om c. 80 ha i närheten av Botby gårds huvudbyggnad. I dess mitt fanns relativt jämn mark, där sjukhusbyggnaderna kunde placeras. I närheten av området komme den mellan Helsingfors och Borgå projekterade nya landsvägen att dragas, varför förbindelsen var god såväl med Helsingfors som med Nickby sjukhus, varmed det planerade nya sjukhuset borde samarbeta. På området fanns

mielisairashoidossa oli suurimerkityksellinen, oli alueella. Alueeseen rajoittui eräitä palstatiloja, joiden yhdistäminen ajateltuun sairaala-alueeseen oli suotava, niin että sairaala-alue saataisiin riittävän laajaksi;

2) Tuomarinkylän kartanon maalla oleva Helsingin kaupungille kuuluva alue;

3) Lähellä Herttoniemen kartanoa oleva alue. Tämä alue oli kanervakankaalla ja tien jakama kahteen osaan;

4) Laajalahden (Bredvik) rannalla lahden perukassa oleva alue, joka oli matalaa ja vesiperäistä.

Näistä ja sairaalain hallituksen aikaisemmin esittämistä alueista piti sairaalain hallitus sopivimpana edelläsanoitua Puodinkylän kartanon maalla olevaa aluetta. Vedensaanti sinne rakennettavaa sairaalaa varten voitiin järjestää esim. siten, että Herttoniemeeseen suunniteltuun satamaan rakennettavasta vesijohdosta vedettäisiin eri johto Puodinkylään, jonne Herttoniemestä oli muutaman kilometrin matka. Myöskin oli mahdollista, että sairaalan vedentarve voitaisiin tyydyttää pohjavedellä.

Kun kaupunki lain mukaan oli velvollinen pitämään huolta mielisairaistaan ja kun kaupungissa tätä nykyä oli huutava puute mielisairaiden sairaspaikoista, sairaalain hallitus pyysi rahatoimikamarilta, että rahatoimikamari ryhtyisi toimenpiteisiin puheenalaisen, Puodinkylän kartanon maalla olevan noin 80 ha:n laajuisen alueen ja mahdollisesti vielä siihen rajoittuvien eräiden palstatilojen ostamiseksi Helsingin kaupungille suunniteltua uutta mielisairaala varten. Samalla sairaalain hallitus huomautti asian kiireellisyydestä.

Syyskuun 27 p:nä 1929 päivätyssä kirjelmässä rahatoimikamari, käytyään tutustumassa sairaalain hallituksen ehdotamiin erinäisiin paikkoihin ja tällöin kiinnitettyään huomiota Tuomarinkylän tilan maalla, mainitun tilan päärakenuksen läheisyydessä olevaan paikkaan, joka kamarin mielestä olisi tarkoitukseen hyvinkin sopiva, kehoitti sairaalain hallitusta tutustumaan mainittuun paikkaan ja ensi tilassa antamaan lausuntonsa sen soveliaisuudesta mielisairaalan paikaksi sairaanhoidollisia näkökohtia silmällä pitäen. Mielisairaalamietoa totesi, että alueella ei ollut mitään luonnollisia rajoja ja että se olisi, esikaupunkiasutuksen ilmeisesti laajetessa tähän suuntaan, vaarassa joutua tiheään asutun yhdyskunnan ympäröimäksi. Lisäksi oli erikoisesti verrattaessa paikkaa aikaisemmin kysymyksessä olleeseen Puodinkylän kartanoon suurena haittana mainittava, että yhteys Nikkilän sairaalaan ja sen perhehoitoalueeseen oli huono, kun taas sairaalan sijaitessa Puodinkylässä perhehoito laajentuessaan leviäisi molempien sairaalain väliselle alueelle ja tieyhteys laitosten välillä varsinkin Porvoon uuden tien valmistuttua tulisi olemaan mitä parhain. Komitea katsoi Tuomarinkylässä olevan alueen kyllä vastaavan niitä tärkeimpiä vaatimuksia, joita sairaala-alueelle on asetettava, mutta oli sitä mieltä, että siltä puuttuu monia erittäin tärkeitä etuja, jotka Puodinkylän alue sitävastoin omaa.

tillfälle till lantbruk, vilket hade stor betydelse vid vården av sinnessjuka. Till området gränsade en del parceller, som det var önskvärt att förena med det tänkta sjukhusområdet, så att detta bleve tillräckligt vidsträckt;

2) ett å Domarby gårds mark beläget och Helsingfors stad tillhörigt område;

3) Ett område i närheten av Hertonäs gård. Detta område låg på en ljunghed och delades av en väg i två delar;

4) ett vid stranden av Bredviken i vikbotten beläget område, som var låglänt och vattensjukt.

Av dessa och de tidigare av sjukhusstyrelsen omnämnda områdena ansåg sjukhusstyrelsen det förenämnda området på Botby gårds mark vara det lämpligaste. Vattentillförseln för det tilltänkta sjukhuset kunde ordnas t. ex. sålunda, att från vattenledningen till den planerade hamnen i Hertonäs en särskild ledning till Botby skulle dragas, dit det var några kilometers väg från Hertonäs. Även var det möjligt, att sjukhusets vattenbehov kunde tillfredsställas med grundvatten.

Då staden enligt lagen var skyldig att draga försorg om sina sinnessjuka och då i staden för närvarande rådde en skriande brist på sjukplatser för sinnessjuka, anhöll sjukhusstyrelsen hos drätselkammaren, att drätselkammaren måtte vidtaga åtgärder därhän att nämnda, på Botby gårds mark belägna område om ungefär 80 ha och möjligen ännu vissa därtill gränsande parceller inköpas för det för Helsingfors stads räkning planerade nya sinnessjukhuset. Samtidigt framhöll sjukhusstyrelsen ärendets brådskande natur.

Sedan drätselkammaren gjort sig bekant med de olika av sjukhusstyrelsen föreslagna platserna och härvid fäst uppmärksamheten vid en på Domarby gårds mark i närheten av gårdens huvudbyggnad belägen plats, som enligt kammarens åsikt var synnerligen lämplig för ändamålet, uppmanade den i skrivelse av den 27 september sjukhusstyrelsen att göra sig bekant med nämnda ställe och med det första avgiva utlåtande angående dess lämplighet för sinnessjukhuset med beaktande av sjukvårdssynpunkter. Sinnessjukhuskommittén konstaterade, att området icke hade naturliga gränser och att det var fara värt, att det skulle bli omgivet av ett tätt befolkat samhälle, då förstadsbosättningen synbarligen utvidgade sig åt detta håll. Vidare måste särskilt vid jämförelse av platsen med den tidigare ifrågasatta Botby gård nämnas såsom en stor olägenhet, att förbindelsen med Nickby sjukhus och dess familjevårdsområde var dålig, varemot den ökade familjevården, i händelse sjukhuset förlades till Botby, komme att breda ut sig på området mellan de båda sjukhusen, varjämte vägförbindelsen bleve den bästa mellan sjukhusen, i synnerhet sedan den nya Borgåvägen blivit färdig. Kommittén ansåg, att området i Domarby visserligen uppfyllde de viktigaste fordringar, som borde ställas på ett sjukhusområde, men var av den åsikt, att det saknade många synnerligen viktiga fördelar, som däremot Botby-området besatt.

Sairaalain hallitus käsitteli kysymyksen syyskuun 27 p:nä ja päätti yhtyä komitean edellämainittuun lausuntoon sekä samalla esittää, että, ellei uutta mielisairaala syystä tai toisesta voitaisi sijoittaa Puodinkylän kartanon alueelle, joka ei ollut kaupungin omaisuutta, olisi otettava tarkemmin harkittavaksi, voitaisiinko sairaalaa rakentaa sairaalain hallituksen aikaisemmin esittämälle, Brändön kartanon maalla olevalle alueelle.

Marraskuun 29 p:nä 1929 sairaalain hallitus päätti kehoittaa mielisairaalamokomiteaa ottamaan harkittavakseen kysymyksen rakennettavan uuden mielisairaalan tontista ja tekemään siitä sairaalain hallitukselle esityksen. Komitea laati asiasta mietinnön¹⁾, joka esitettiin sairaalain hallituksen kokouksessa joulukuun 20 p:nä. Siinä komitea lausui Tuomarinkylässä ehdotetulla tontilla suoritettujen perustustutkimuksien osoittavan, että pohja lienee tyydyttävä, että vedentarvetta ei voida tyydyttää pohjavedellä, vaan on käytettävä puhdistettua Vantaanjoen vettä ja että likaviemäri-vesi suoritettujen puhdistamisen jälkeen on johdettava Vaantaanjokeen. Terveydelliseltä näkökannalta katsoen olisi vastenmielistä, jos suuren sairaalan kaikki likaviemäri-vesi johdettaisiin Vantaanjokeen vähän sen paikan yläpuolelle, josta kaupungin nykyinen vesijohtolaitos ottaa vetensä, jota paitsi liikenneväylä todennäköisesti tullaan vetämään suunnitellun sairaala-alueen halki, mikä ei saisi tulla kysymykseen. Näistä syistä komitea oli tullut yhä enemmän vakuutetuksi siitä, että Tuomarinkylän kartanon maalta ehdotettu tontti tuskin voinee tulla kysymykseen sairaalan paikkana. Komitea ei myöskään pitänyt ehdotusta mielisairaalan sijoittamisesta Herttoniemeen sopivana. Melkoista enemmän huomiota ansaitsi komitean mielestä muuan ehdotettu alue, joka oli Otnäsissä Laajalahden länsirannalla. Uuden sairaalan tänne sijoittamista vastaan puhuvat kuitenkin erinäiset näkökohdat, kuten se, että sairaala tulisi sijaitsemaan kaupungista päinvastaiseen suuntaan kuin Nikkilä, mikä seikka melko lailla vaikeuttaisi liikenneyhteyttä ja yhteistoimintaa viimeksi mainitun sairaalan kanssa, että pohjavettä ei ole saatavissa alueen lähetyviltä, jonka vuoksi se olisi järjestettävä vetämällä kaupungista päin vesijohtot y. m. Näiden seikkojen takia komitea ei katsonut voivansa puoltaa tätä, itsessään erittäin sopivaa aluetta suunnitellun sairaalan paikaksi. Mielisairaala varten ehdotetulla Puodinkylän kartanon maalla olevalla alueella suoritettiin maakiirattutkimuksia perustuksen selville saamiseksi. Ne osoittivat, että perustus ei ollut esteenä sairaalan rakentamiselle tälle paikalle. Vesijohtolaitoksen laatiman lausunnon mukaan olisi siellä mahdollista hankkia pohjavettä sairaalan tarpeisiin, joskin vedenottamo kenties tulisi sijaitsemaan muutamien kilometrin päässä itse sairaalasta. Kustannukset tästä laitoksesta sekä vesitornista oli arvioitu 1 800 000 markaksi sekä viemäri-veden puhdistuslaitoksesta ja johdosta aiheutuvat kustannukset 2 500 000 markaksi.

Sjukhusstyrelsen behandlade frågan den 27 september och beslöt omfatta kommitténs ovananförda utlåtande, att såvida det nya sinnessjukhuset av någon orsak icke kunde förläggas till Botby gårds område, vilket icke var stadens egendom, så borde man närmare överväga, huruvida sjukhuset kunde byggas på det av sjukhusstyrelsen tidigare föreslagna, på Brändö gårds mark belägna området.

Den 29 november 1929 beslöt sjukhusstyrelsen uppmana sinnessjukhuskommittén att upptaga till prövning frågan om tomtplats för det till uppförande avsedda nya sinnessjukhuset och inlämna förslag därtill till sjukhusstyrelsen. Kommittén utarbetade i ärendet ett betänkande¹⁾, som föredrogs vid sjukhusstyrelsens sammanträde den 20 december. Däri uttalade kommittén, att på det föreslagna området i Domarby utförda undersökningar av grunden utvisat, att denna torde vara tillfredsställande, att vattenbehovet icke kunde tillfredsställas med grundvatten, utan att renat vatten från Vanda å måste användas och att kloakvattnet efter genomgången rening måste ledas till Vanda å. Ur hygienisk synpunkt vore det motbjudande att leda allt kloakvatten från ett stort sjukhus till Vanda å ett stycke ovanom det ställe, därifrån stadens nuvarande vattenledningsverk tar sitt vatten, varförutom en trafikled synbarligen komme att dragas genom det planerade sjukhusområdet, vilket icke borde få komma i fråga. Av dessa orsaker hade kommittén blivit allt mera övertygad om att den föreslagna tomten på Domarby gårds mark knappast kunde komma i fråga som sjukhusplats. Kommittén ansåg icke heller förslaget att förlägga sinnessjukhuset till Herttonäs vara lämpligt. Betydligt mera uppmärksamhet förtjänade enligt kommitténs åsikt ett av de föreslagna områdena, beläget i Otnäs på västra stranden av Bredviken. Emot placeringen därstädes av det nya sjukhuset talade likväl vissa synpunkter, såsom den, att sjukhuset komme att ligga åt motsatt håll från staden än Nickby, en omständighet som ansenligt komme att försvåra trafikförbindelsen och samarbetet med sistnämnda sjukhus, att grundvatten icke stod till buds i närheten av området, varför vattenledning måste dragas från staden m. m. På grund av dessa omständigheter ansåg sig kommittén icke kunna förorda detta i sig självt synnerligen lämpliga område såsom plats för det projekterade sjukhuset. På det för sinnessjukhuset föreslagna området på Botby gårds mark verkställdes undersökningar med jordborringar för att utröna grundens beskaffenhet. De utvisade, att grunden icke utgjorde något hinder för uppförande av ett sjukhus på denna plats. Enligt ett av vattenledningsverket uppgjort betänkande var det möjligt att därstädes få grundvatten för sjukhusets behov, om än vattentaget möjligen måste placeras på någon kilometers avstånd från själva sjukhuset. Kostnaderna för denna anläggning samt för vattentornet hade uppskattats till 1 800 000 mark samt kostnaderna för en reningsstation för kloakvattnet till 2 500 000 mark.

¹⁾ Ks. Kaup. valt. pain. asiak. n:o 15 v:ltä 1930.

¹⁾ Se Stadsfullm. tr. handl. n:o 15 år 1930.

Jatkettu tutkimus johti siihen, että komitea piti Puodin kylän kartanoa ehdotetuista tonttipaikoista ainoana täysin sopivana. Sen hinnaksi, ilmoitettiin 10 000 000 markkaa, mutta oli huomattava, että perustamiskustannuksiin saataisiin valtionapua.

Kun valtionavun saaminen suunnitellun uuden mielisairaalan perustamiskustannuksiin edellyttää, että lääkintöhallitus on hyväksynyt kysymyksen tulevan tontin, kääntyi komitea lääkintöhallituksen puoleen pyynnöllä, että se tarkastaisi ehdotetut kolme tonttia: Puodinkylän, Herttoniemen ja Tuomarinkylän. Tämän johdosta mielisairaala-asioita hoitava lääkintöneuvos E. Therman kävi lääkintöhallituksen puolesta komitean jäsenten kera niitä tarkastamassa. Tällöin lääkintöneuvos E. Therman piti Puodinkylän kartanon maalta ehdotettua aluetta erittäin sopivana, jota vastoin hän esitti joukon huomautuksia ja muistutuksia Herttoniemessä ja Tuomarinkylässä olevia tontteja vastaan. Koska tämän lausunnon oli katsottava suuresti vaikuttavan tonttipaikan valintaan, oli komitealla sitäkin suurempi syy puoltaa Puodinkylän kartanon maalla olevaa kysymyksenalaista tonttia.

Komitea myöskin lasi, milloin kaupunki tarvitsi uutta mielisairaalaansa ja totesi, että paikkojen puutetta tulisi ilmaantumaan jo 1931 vuoden kuluessa. Nikkilän uuden sairaalan paviljongin valmistuttua tulisi siihen heti siirrettäväksi 102 potilasta, joita hoidetaan lääkintöhallituksen vain uuden paviljongin valmistumiseen saakka hyväksymillä sairapaikoilla. Kaupungin vuosittain tarvitsema mielisairaiden sairassijain lisäys oli keskimäärin 50 vuotta kohden. Uudessa sairaspaviljongissa oli sairassijoja 153 potilaalle, joten se täytyisi heti valmistumisensa jälkeen.

Uuden sairaalan rakentaminen ei voinut tapahtua kuitenkaan niin nopeasti, vaan oli väliaikaisesti toimenpiteisiin ryhdyttävä paikkatarpeen tyydyttämiseksi. Kivelän sairaalaan rakennettavaksi ehdotettu uusi sairaspaviljonki, joka oli tarkoitettu n. 160 potilasta varten, voitaisiin kuitenkin väliaikaisesti hyväksyä myöskin mielisairaalaaksi. Koska kuitenkin sisätauti- ja kirurgisia tapauksia varten varustettujen sairapaikkojen tarve oli erittäin suuri, pitäisi tämän suunnitellun sairaspaviljongin väliaikaisen käytön tulla mahdollisimman lyhytaikaiseksi.

Komitea ehdotti kaupunginvaltuustolta anottavaksi:

että Puodinkylän kartano ja mahdollisesti joitakin siihen rajoittuvia palstoja osotettaisiin rakennustontiksi ja tarpeelliseksi maa-alueeksi uutta mielisairaala varten;

että rakennuskonttorille annettaisiin tehtäväksi kiireellisesti ja yksissä neuvoin Helsingin kaupungin sairaalain hallituksen kysymyksen harkitsemista varten asettaman komitean kanssa laatia luonnospirustukset 1 000—1 500 sairapaikkaa sisältävää mielisairaala varten; sekä

että, jotta kaupunki olisi tilaisuudessa täyttämään laisäättämät velvollisuutensa mielisairaalaohitoon nähden sekä saamaan valtionapua mielisairaitaan varten, Helsingin

En fortsatt undersökning ledde till, att kommittén ansåg Botby gård vara den enda av de föreslagna tomtplatserna, som var fullt lämplig. Dess pris hade vid en förberedande förfrågning uppgivits till 10 000 000 mark, men borde man taga i betraktande, att för grundläggningskostnaderna statsbidrag kunde erhållas.

Då erhållande av statsbidrag för det planerade nya sinnessjukhusets grundläggningskostnader förutsatte, att medicinalstyrelsen godkänt ifrågavarande tomt, vände sig kommittén till medicinalstyrelsen med anhållan att den måtte besiktiga de tre föreslagna tomterna: i Botby, Hertonäs och Domarby. Med anledning härav verkställde å medicinalstyrelsens vägnar medicinalrådet för sinnessjukhusärenden E. Therman jämte en av kommitténs medlemmar en besiktning av desamma. Härvid ansåg medicinalrådet Therman det å Botby gårds mark föreslagna området vara synnerligen lämpligt, varemot han framställde en mängd anmärkingar mot tomterna i Hertonäs och Domarby. Emedan detta utlåtande måste anses i hög grad påverka valet av tomt, hade kommittén desto större anledning att förorda det ifrågavarande området på Botby gårds mark.

Kommittén räknade även ut, när Helsingfors stad komme att behöva sitt nya sinnessjukhus och konstaterade, att platsbrist komme att yppa sig redan under loppet av år 1931. Så snart Nickby nya sjukhuspaviljong blir färdig, skulle dit genast överflyttas 102 patienter, som vårdas på sjukplatser, som godkänts av medicinalstyrelsen, endast till dess den nya paviljongen iordningstälts. Det tillskott av platser för sinnessjuka, som staden årligen behöfve, kunde uppskattas till i medeltal 50 per år. I den nya sjukpaviljongen fanns det plats för 153 patienter, varför densamma komme att bli fullbelagd genast då den blivit färdig.

Uppförandet av ett nytt sjukhus kunde likväl icke ske så snart, utan måste temporära åtgärder vidtagas för tillfredsställande av platsbehovet. Den nya sjukpaviljong, avsedd för c. 160 patienter, om vars uppförande förslag framställdes, kunde dock temporärt godkännas även såsom sinnessjukhus. Då emellertid behovet av sjukplatser för medicinska och kirurgiska fall var synnerligen stort, borde denna temporära användning av ifrågavarande planerade sjukpaviljong bliva möjligast kortvarig.

Kommittén föreslog att hemställen skulle göras hos stadsfullmäktige:

att Botby gård och möjligen några angränsande parceller måtte anvisas såsom byggnadstomt och nödigt jordområde för det nya sinnessjukhuset;

att byggnadskontoret måtte givas i uppdrag att skyndsamt och i samråd med den av Helsingfors stads sjukhusstyrelse för frågans prövning tillsätta kommittén utarbete eskissritningar för ett sinnessjukhus inrymmande 1 000—1 500 sjukplatser; samt

att den av Helsingfors stads sjukhusstyrelse föreslagna nya sjukpaviljongen vid Stengårds sjukhus måtte uppföras under 1930 års förlopp samt temporärt inredas till sinnes-

kaupungin sairaalain hallituksen ehdottama uusi sairauspaviljonki Kivelän sairaalaan rakennettaisiin vuoden 1930 kuluessa sekä järjestettäisiin väliaikaisesti mielisairaalaaksi.

Sairaalain hallitus yhtyi tähän mietintöön ja katsoi, että olisi erittäin sopivaa, jos rakennettava uusi sairaala voitaisiin sijoittaa niin lähelle Helsingin kaupunkia kuin mahdollista. Silloin voitaisiin nimittäin sairaalaa käyttää myöskin vastaanottolaitoksena. Näin ollen hallitus ehdotti kaupunginvaltuustolle, että se hyväksyisi komiteamietinnön kaksi ensimmäistä pontta.

Asian edelleen käsittely siirtyi vuoteen 1930.

Tilanahtaus Nikkilän sairaalassa. Nikkilän sairaalan johtaja ilmoitti tammikuun 26 p:nä 1929, että potilasluku sairaalassa oli saavuttanut rajan, jota se hänen nähdäkseen ei voinut ylittää ilman että sairaiden hoito siitä mitä suurimmassa määrin kärsi. Kun Nikkilän sairaalan laajentamista pohtimaan asetetun komitean mietinnön mukaan sairaspaikkojen lukumäärän sairaalassa sen silloisessa laajuudessa tulisi olla 601, oli potilasluku viime kuukausina vaihdellut 670—676 välillä. Johtaja anoi, että ryhdyttäisiin kiireellisesti järjestämään tilapäisiä sairaspaikkoja muualle. Kun tilanne mielisairashoidon alalla oli kehittynyt näin kriittilliseksi, sairaalain hallitus helmikuun 15 p:nä päätti tiedustella rahatoimikamarilta, voisiko kaupunki tilapäistä mielisairaalaan varten luovuttaa jonkun sopivan huoneiston, esim. Fredriksbergin kansakoulun. Kamari päätti huomauttaa rakennuskonttorille, että Nikkilän sairaalan laajentamistöitä oli mahdollisuuden mukaan kiirehdyttävä.

Nikkilän sairaalan sähköaseman järjestely. Koska sitä 100 000 markan määrärahaa, joka oli myönnetty 1926 vuoden talousarviosta Nikkilän mielisairaalan sähköaseman käytön järjestämiseen, ei oltu ehditty käyttää mainittuna vuonna, sairaalain hallitus pyysi tammikuun 28 p:nä 1927, että se siirrettäisiin seuraavaksi vuodeksi, mihin rahatoimikamari seuraavan helmikuun 4 p:nä suostui. Kaupungin sähkölaitos pani sittemmin toimeen uuden järjestelyn vuonna 1927.

Nikkilän sairaalan sähköuunit, pesukone y. m. Sen johdosta, että Nikkilän sairaalaa edellisen kertomuskauden aikana laajennettiin ja sen potilasmäärä tämän vuoksi suuresti lisääntyi, sairaalan talousrakennukset kävivät ahtaiksi ja tulivat liiaksi rasitetuiksi. Tämän vuoksi sairaalain hallitus lokakuun 28 p:nä 1927 esitti kaupunginvaltuustolle, että sairaalaan hankittaisiin sähköllä lämmitettävät paistinuunit. Kaupunginvaltuusto päätti maaliskuun 21 p:nä 1928, että sairaalaan oli hankittava kolme sähköuunia ja että tähän tarkoitukseen oli 1929 vuoden talousarvioon merkittävä 81 500 markan määräraha, jota tarvittaessa voitaisiin käyttää jo vuonna 1928.

Kaupunginvaltuusto päätti kesäkuun 8 p:nä 1927 hyväksyä sairaalain hallituksen esityksen 100 000 markan myöntämisestä pesukoneen, 400 litran höyrypadan ja pienenlaisen nikkelpadan hankkimiseksi Nikkilän sairaalaan.

sjukhus för att staden skall vara i tillfälle att uppfylla sina i lag stadgade skyldigheter med hänsyn till sinnessjukvården samt att komma i åtnjutande av statsbidrag för sina sinnessjuka.

Sjukhusstyrelsen förenade sig om detta betänkande och ansåg, att det vore synnerligen lämpligt, om det tilltänkta nya sjukhuset kunde placeras så nära Helsingfors stad som möjligt. Då kunde sjukhuset nämligen användas även som mottagningsstation. Under sådana förhållanden föreslog styrelsen för stadsfullmäktige, att de två första klämmarna i kommittébetänkandet måtte godkännas.

Ärendets vidare behandling ägde rum år 1930.

Utrymnesbristen i Nickby sjukhus. Direktören för Nickby sjukhus meddelade den 26 januari 1929, att patientantalet i sjukhuset hade uppnått en gräns, som så vitt han kunde se, icke kunde överskridas, utan att vården av de sjuka i högsta grad bleve lidande därav. Medan enligt det utlåtande, som avgivits av den kommitté, som tillsatts för frågan om utvidgningen av Nickby sjukhus, antalet sjukplatser i sjukhuset i dess dåvarande omfång borde vara 601, hade patienternas antal under de senaste månaderna växlat mellan 670 och 676. Direktören anhöll, att tillfälliga sjukplatser skyndsamt måtte anordnas på annat håll. Då utvecklingen av situationen på sinnessjukvårdens område tagit denna kritiska vändning, beslöt sjukhusstyrelsen den 15 februari förfråga sig hos drätselkammaren, huruvida staden kunde till temporärt sinnessjukhus upplåta någon lämplig lokal, t. ex. Fredriksbergs folkskola. Kammarerna beslöt framhålla för byggnadskontoret, att utvidgningsarbetena vid Nickby sjukhus borde så mycket som möjligt påskyndas.

Organiseringen av Nickby sjukhus elektriska kraftstation. Emedan det anslag av 100 000 mark, som i budgeten för år 1926 upptagits för ordnandet av driften vid Nickby sjukhus elektricitetsverk, icke hunnit användas under nämnda år, anhöll sjukhusstyrelsen den 28 januari 1927, att detsamma måtte överföras till följande år, vartill drätselkammaren biföll den 4 påföljande februari. Stadens elektricitetsverk verkställde sedermera år 1927 en omställning av verket.

Elektriska ugnar, tvättmaskin m. m. till Nickby sjukhus. Emedan Nickby sjukhus under föregående redogörelseperiod utvidgats och dess patientantal därför i hög grad ökats, blevo sjukhusets ekonomibyggnader tränga och överbelastade. På grund härav hemställde sjukhusstyrelsen den 28 oktober 1927 hos stadsfullmäktige, att till sjukhuset måtte anskaffas med elektricitet uppvärmda stekugnar. Stadsfullmäktige beslöte den 21 mars 1928, att till sjukhuset skulle anskaffas tre elektriska ugnar och att för detta ändamål i budgeten för år 1929 skulle upptagas ett anslag av 81 500 mark, vilket vid behov redan år 1928 finge användas.

Stadsfullmäktige beslöte den 8 juni 1927 godkänna sjukhusstyrelsens hemställan om beviljande av 100 000 mark för anskaffning av en tvättmaskin, en 400 liters ånggryta och en mindre nickelgryta till Nickby sjukhus.

Nikkilän sairaalan lääkärien ja sairaanhoitajattarien matkakulut ja päivärahat. Sairaalan hallitus päätti helmikuun 11 p:nä 1927 myöntää mielisairaiden perhehoidosta huolehtivien sairaalan lääkärien, ylihoitajattaren ja Porvoon pitäjässä asuvan sairaanhoitajattaren matkakustannusten ja päivärahojen korvausta seuraavain perusteiden mukaan:

Lääkäreille:

II luokan rautatiepiletin hinta tai hevoskyytimaksu laskun mukaan ja päivärahaa 100 mk koko päivän (6 à 8 tuntia) ja 50 mk puoli päivää (4 à 5 tuntia) kestävilä matkoilta;

Ylihoitajattarelle:

Korvaus II luokan rautatiepiletin hinnasta tai hevoskyydistä ja päivärahaa 25 mk matkapäivältä;

Porvoon pitäjässä asuvalle sairaanhoitajattarelle:

Korvaus suoranaisista matkakustannuksista laskun mukaan.

Nikkilän sairaalan uusi höyrymankeli. Sairaalojohtaja S. E. Donnerin ilmoitettua, että Nikkilän höyrymankeli, oli osoittautunut liika pieneksi, sairaalan hallitus toukokuun 31 p:nä 1929 päätti pyytää kaupunginvaltuustolta, että valtuusto myöntäisi käyttövaroistaan 150 000 markkaa uuden höyrymankelin ja uuden sentrifuugikoneen hankkimista varten Nikkilän sairaalaan. Koska koneiden asettaminen sitä paitsi aiheuttaisi laajoja rakennus- ja johtotöitä, myönsi kaupunginvaltuusto marraskuun 13 p:nä tarkoitukseen 260 000 markan määrärahan.

Nikkilän sairaalan alueelle rakennettavat tiet. Kesäkuun 7 p:nä 1927 rahatoimikamari hyväksyi asianomaisten viranomaisten laatiman suunnitelman Nikkilän sairaalan alueella rakennettavista teistä. Koska sairaiden täytyi käyttää yleistä maantietä kävelytienään, oli asemakaava-arkkitehti katsonut suunnitelmaa laatiessaan kiireellisimmäksi laatia ensin tiesuunnitelma ja jättänyt istutusten ja puiston suunnittelun siksi kunnes tiet oli paalutettu ja alueen kartat valmistettu. Työn suorituksessa oli tarkoitus käyttää sairaalan omaa työvoimaa. Kustannusarvio päättyi näillä edellytyksillä 400 000 markkaan.

Tuberkuloosisairaalan sisustaminen. Heinäkuun 22 p:nä 1927 sairaalan hallitus hyväksyi kustannusarvioehdotuksen uuden tuberkuloosisairaalan sisustamista varten otettavaksi sairaalan hallituksen ehdotukseen meno- ja tuloarvioksi vuodelle 1928. Ehdotus päättyi Smk. 10 588 861: 55. Rahatoimikamari palautti kustannusarvion kaksi kertaa sairaalan hallitukselle tarkemman perustelun saamiseksi ja käsitteli hallitus asiaa syyskuun 22 ja lokakuun 14 p:nä yhtyen ylilääkärin lausuntoon, joka sisälsi lisäselvityksiä kustannusarvioon. Kuitenkaan ei sairaalan hallituksella ollut mitään sitä vastaan, että kustannusarvion kokonaissumma jaetaan kahden eri vuoden menoarvioon siten, että 8 000 000 markkaa otetaan 1928 vuoden menoarvioon ja loput eli 2 588 861 markkaa 55 penniä 1929 vuoden menoarvioon.

Resekostnader och dagtraktamenten för läkare och sjuksköterskor vid Nickby sjukhus. Sjukhusstyrelsen beslöt den 11 februari 1927 att bevilja ersättning för resekostnader och dagtraktamenten enligt följande grunder åt de av sjukhusets läkare och den översköterska samt den i Borgå socken bosatta sjuksköterska, som hade sig ombetrodd familjevården av sinnessjuka.

Åt läkare:

Priset för järnvägsbiljett i II klass eller avgift för hästskjuts enligt räkning samt i dagtraktamente 100 mk för resor som varade en hel dag (6 à 8 timmar) och 50 mk för sådana som varade en halv dag (4 à 5 timmar);

Åt översköterskan:

Ersättning för biljettpris i II klass eller hästskjuts och i dagtraktamente 25 mk per resdag;

Åt den i Borgå socken bosatta sjuksköterskan:

Ersättning för direkta reskostnader enligt räkning.

Nickby sjukhus nya ångmangel. Sedan sjukhusdirektören S. E. Donner meddelat, att ångmangeln å Nickby sjukhus blivit alltför liten, beslöt sjukhusstyrelsen den 31 maj 1929 att hos stadsfullmäktige anhålla, att fullmäktige måtte ur sin dispositionsmedel bevilja 150 000 mark för anskaffningen av en ny ångmangel och en ny centrifugalmaskin till Nickby sjukhus. Emedan uppställandet av maskinerna därutöver komme att förorsaka vidlyftiga byggnads- och ledningsarbeten, beviljade stadsfullmäktige den 13 november för ändamålet ett anslag av 260 000 mark.

Vägar, som skulle anläggas å Nickby sjukhus område. Den 7 juni 1927 godkände drätselkammaren ett av vederbörande myndigheter utarbetat förslag till vägar, som skulle anläggas å Nickby sjukhus område. Emedan de sjuka måste använda allmänna landsvägen såsom promenadväg, hade stadsplanarkitekten ansett, att utarbetandet av projekt beträffande vägarna var mest brådskande, medan han uppskjutit förslaget till planteringar och park, till dess vägarna utstakats och kartorna över området blivit färdiga. Vid arbetets utförande var det meningen att anlita sjukhusets egen arbetskraft. Kostnadsförslaget slutade under dessa förutsättningar på 400 000 mark.

Inredningen av tuberkulosjukhuset. Den 22 juli 1927 godkände sjukhusstyrelsen ett uppgjort kostnadsförslag för inredning av det nya tuberkulosjukhuset att upptagas i sjukhusstyrelsens budgetförslag för år 1928. Förslaget slutade på 10 588 861 mark 55 penni. Drätselkammaren återsände tvenne gånger kostnadsförslaget till sjukhusstyrelsen för närmare motivering och behandlade styrelsen ärendet den 22 september och 14 oktober, varvid den förenade sig om överläkarens utlåtande, som innehöll tilläggsförklaringar till kostnadsförslaget. Likväl hade sjukhusstyrelsen intet emot, att kostnadsförslagets totalsumma fördelades på budgeten för två skilda år sålunda att 8 000 000 mark upptogs i budgeten för år 1928 och resten eller 2 588 861 mark 55 penni i budgeten för år 1929.

Tuberkuloosisairaalan kappelirakennus. Tuberkuloosisairaalan rakennustoimikunnan tiedustelun johdosta sairaalain hallitus maaliskuun 2 p:nä 1928 ilmoitti pitävänsä erityistä kappelirakennusta sairaalalle välttämättömänä sekä voivansa pääasiallisesti hyväksyä kappelirakennusta ja autovajaa varten tehdyt piirustukset.

Tuberkuloosisairaalan katselmukset. Edustajakseen tuberkuloosisairaalan rakennustöiden loppukatselmukseen sairaalain hallitus maaliskuun 8 p:nä valitsi sairaalatarkastaja G. Palanderin. Samoin sairaalan vesijohto- ja sähköjohtoyynnä eräiden muiden töiden tarkastustilaisuudessa sairaalain hallitusta edustamaan hallitus toukokuun 17 p:nä määräsi sairaalatarkastaja Palanderin.

Lokakuun 18 p:nä 1929 sairaalain hallitus päätti ilmoittaa rahatoimikamarille, että uuden tuberkuloosisairaalan rakennuksissa oli vielä eräitä vajavaisuuksia. Vaikkei sairaalaa vielä oltu luovutettu kaupungin viranomaisille, sairaalain hallitus pyysi että rakennuskonttorille annettaisiin toimeksi tarkastaa sairaalaa ja seurata sikäläisiä oloja.

Tuberkuloosisairaalan alueen tasoitus. Sairaalain hallitus päätti maaliskuun 22 p:nä 1929 pyytää rahatoimikamarilta, että asemakaava-arkkitehdille annettaisiin toimeksi laatia ehdotus ja kustannusarvio tuberkuloosisairaalan alueen osan tasoittamisesta ja käytävillä varustamisesta joka osa ei sisällynyt rakennusohjelmaan. Laaditusta suunnitelmasta rahatoimikamari pyysi sairaalain hallituksen lausuntoa. Kesäkuun 21 p:nä ja marraskuun 29 p:nä s. v. sairaalain hallitus päätti ehdottaa erinäisiä muutoksia siihen.

Suomen punaisen ristin sairaalahanke. Tammikuun 21 p:nä 1929 päivätyllä läheteellä rahatoimikamari pyysi sairaalain hallitusta antamaan lausuntonsa Suomen punaisen ristin keskushallituksen kaupunginvaltuustolle jättämästä anomuksesta, että sairaalan rakentamista varten, paitsi aikaisemmin luvattua tonttia n:o 4 korttelissa n:o 479 b, varattaisiin myöskin samassa korttelissa oleva tontti n:o 2. Sairaalain hallitus päätti helmikuun 1 p:nä 1929 esittää että laaditun ohjelman mukaan sairaala tulisi rakennettavaksi noin 100 sairassijaa käsittäväksi, kirurgisia tapauksia varten aiotuksi sairaalaksi, ja siinä tapauksessa, että kaupungin voitaisiin ajatella taloudellisesti kannattavan yritystä, olisi mahdollista perustaa sairaalaan tapaturma-asema. Koska kaupungilla oli erittäin suuri puute käytettävissä olevista sairauspaikoista varsinkin mitä kirurgisiin tapauksiin tuli, ja koska oli erittäin suotavaa, että sairaalaan yhdistetty tapaturma-asema sijaitaisi niillä tienoilla, mihin punaisen ristin sairaalaa suunniteltiin, piti hallitus erittäin toivottavana, että kysymyksenalainen sairaala niin pian kuin mahdollista rakennettaisiin. Samalla sairaalain hallitus ilmoitti, ettei hallitus voinut kannattaa erillisten tapaturma-asemien perustamista. Koska näin ollen punaisen ristin sairaalan rakentamisesta tulisi kaupungille olemaan suurta hyötyä, sairaalain hallitus piti toivottavana, että punaisen ristin

Tuberkulossjukhusets kapellbyggnad. Med anledning av en förfrågan från tuberkulossjukhusets byggnadskommission meddelade sjukhusstyrelsen den 2 mars 1928, att den ansåg en särskild kapellbyggnad vara nödvändig för sjukhuset samt att den i huvudsak kunde godkänna de för kapellbyggnaden och ett automobilgarage uppgjorda ritningarna.

Syn av tuberkulossjukhuset. Till sin representant vid slutsynen av tuberkulossjukhusets byggnadsarbeten utsåg sjukhusstyrelsen den 8 mars sjukhusinspektören G. Palander. Att representera sjukhusstyrelsen vid avsyningen av sjukhusets vatten- och elektriska ledningar samt vissa andra arbeten förordnade sjukhusstyrelsen den 17 maj sjukhusinspektören Palander.

Den 18 oktober 1929 beslöt sjukhusstyrelsen att hos drätselkammaren anmäla, att vid det nya tuberkulossjukhusets byggnad ännu häftade vissa bristfälligheter. Ehuru sjukhuset ännu icke överläts åt stadens myndigheter, anhöll sjukhusstyrelsen, att byggnadskontoret måtte erhålla i uppdrag att besiktiga sjukhuset och följa med förhållandena därstädes.

Planeringen av tuberkulossjukhusets område. Sjukhusstyrelsen beslöt den 22 mars 1929 anhålla hos drätselkammaren, att stadsplanarkitekten måtte erhålla i uppdrag att uppgöra förslag och kostnadsförslag till planering av den del av tuberkulossjukhusets område, som icke ingick i byggnadsprogrammet, samt dess förseende med gångar. Beträffande det utarbetade projektet anhöll drätselkammaren om sjukhusstyrelsens utlåtande. Den 21 juni och 29 november s. å. beslöt sjukhusstyrelsen föreslå vissa ändringar i projektet.

Finlands röda kors sjukhusföretag. I remiss av den 21 januari 1929 anhöll drätselkammaren om sjukhusstyrelsens utlåtande angående centralstyrelsens för Finlands röda kors till stadsfullmäktige riktade anhållan att för uppförande av ett sjukhus måtte, jämte den tidigare överlätna tomten n:o 4 i kvarteret n:o 479 b, reserveras även tomten n:o 2 i samma kvarter att användas för ändamålet. Sjukhusstyrelsen beslöt den 1 februari 1929 framhålla, att enligt det uppgjorda programmet sjukhuset var avsett att omfatta ungefär 100 sjukplatser för kirurgiska fall, och ifall staden kunde tänkas ekonomiskt understöda företaget, vore det möjligt att i sjukhuset inrätta en olycksfallsstation. Emedan staden led synnerligen stor brist på tillgängliga sjukplatser, särskilt vad kirurgiska fall beträffade, och då det var synnerligen önskvärt, att en med ett sjukhus förenad olycksfallsstation förlades i de trakter, där röda korsets sjukhus var avsett att uppföras, ansåg styrelsen det vara särdeles önskvärt, att ifrågavarande sjukhus uppfördes så snart som möjligt. Samtidigt meddelade sjukhusstyrelsen, att styrelsen icke kunde understöda inrättandet av fristående olycksfallsstationer. Emedan därför uppförandet av röda korsets sjukhus komme att vara till stor nytta för staden, ansåg sjukhusstyrelsen det önskvärt, att de tomter röda korsets anhållit om gratis skulle upplåtas för det planerade sjukhuset, och att det vore skäl för staden att med alla möjliga medel verk-

anommat tontit maksutta luovutetaan suunniteltua sairaalaa varten, ja olisi syytä kaupungin kaikin mahdollisin keinoin tehokkaasti tukea suunnitellun sairaalan rakentamista. Punaisen ristin suunnitteleman suuruinen sairaala edellytti ehdottoman välttämättömästi, että paitsi aikaisemmin luvattua tonttia, myöskin viereinen tontti n:o 2 varataan tarkoitukseen.

Paikkojen varaaminen keuhkotautisanatooreissa sekä kysymys keuhkotautisanatorin rakentamisesta Helsingin kaupungille. Kun jo pitemmän aikaa oli esiintynyt tuberkuloosisairaala paikkojen puutetta ja kun Helsingin kaupungin uusi tuberkuloosisairaala nähtävästi heti valmistuttuaan tulisi täyttymään, ja yhä uusia paikkojen odottajia tulisi ilmaantumaa, sairaalain hallitus ryhtyi pohtimaan keinoja tilanteen helpottamiseksi. Toukokuun 17 p:nä 1929 sairaalain hallitus päätti tiedustella Uudenmaan läänin suomenkielisten kuntain yhtymältä, kävisikö laatuun ja millä ehdoilla, että Helsingin kaupunki liittyisi osakkaaksi siihen yritykseen, joka tarkoitti tuberkuloosisairaalan rakentamista Uudenmaan läänin suomenkielisiä kuntia varten; samalla ilmoitettiin, että kaupunki tarvitsisi 70—100 sairaalapaikkaa. Samassa kokouksessa sairaalain hallitus päätti tiedustella samankaltaista asiaa Uudenmaan ruotsinkielisten kuntain yhtymältä, koskien tiedustelu noin 30 sairaalapaikkaa.

Sairaalatarkastajan aloitteesta sairaalain hallitus kokouksissaan lokakuun 28 ja marraskuun 1 p:nä 1929 käsittelee kysymystä keuhkotautisanatorin rakentamisesta Helsingin kaupungille ja joulukuun 20 p:nä kysymystä tuberkuloosisanatorion paikasta Klemetskog-Väfvarsin sotilasvirkatalon maalla Tuusulan pitäjässä.

Paikkojen saantimahdollisuudet Diakonissalaitoksessa. Sen johdosta etteivät kaupungin sairaalat täydelleen kyenneet tyydyttämään sairaalapaikkojen kysyntää, sairaalain hallitus päätti maaliskuun 8 p:nä 1929 tiedustella diakonissalaitoksen johtokunnalta, voitaisiinko ja millä ehdoilla Helsingin kaupunkikunnan sairaita ottaa hoidettaviksi diakonissalaitokseen. Diakonissalaitoksen vastauksessa ilmoitettiin, että laitos teki voitavansa ollakseen apuna kaupungin pyrkimyksissä valmistaa sairaalahoittoa kunnan asukkaille, mutta kun se kävi mahdolliseksi ainoastaan sairaalan laajentamisen kautta, esim. nykyisen sairaalan korottamisella, diakonissalaitos voi tehdä sen ainoastaan, jos kaupunki piti oman etunsa mukaisena rakennusyrityksen avustamista edullisella lainalla ja maksaisi kaupunkilaisten hoidosta vähintään sen määrän, millä Marian sairaalan hoitokustannukset ylittävät diakonissalaitoksen sairaalan sairasmaksut. Tällöin diakonissalaitos voisi asettaa esim. 50—60 sairaalapaikkaa Helsingin kuntalaisten käytettäväksi.

Influensa- ja tuurirokko-kulkutaudit. Helsingissä puhkesi tammikuussa 1929 ankara influensa-kulkutauti. Kun oli suuri puute sairaalapaikoista sairaalain hallitus päätti kehottaa Marian ja Kivelän sairaalain johtajia järjestä-

samt stöda uppförandet av det planerade sjukhuset. Ett sjukhus av den storlek som det av röda korset planerade förutsatte alldeles oundgängligt, att jämte den tidigare överlätna tomten även den angränsande tomten n:o 2 reserverades för ändamålet.

Reserveringen av platser i lungotssanatorier och frågan om uppförande av ett lungotssanatorium för Helsingfors stads räkning. Då det redan en längre tid rått brist på sjukhusplatser för tuberkulösa och då Helsingfors stads nya tuberkulossjukhus synbarligen genast skulle komma att bli fullbesatt, så snart det blivit färdigt och då det ständigt uppträdde nya personer, som väntade på plats, begynte sjukhusstyrelsen överväga möjligheterna att lätta situationen. Den 17 maj 1929 beslöt sjukhusstyrelsen höra sig för hos Nylands läns finskspråkiga kommuners sammanslutning, huruvida det ginge för sig att Helsingfors stad såsom delägare anslöt sig till det företag, som avsåg att uppföra ett tuberkulossjukhus för de finskspråkiga kommunernas räkning i Nylands län, samt på vilka villkor detta kunde ske; på samma gång meddelades, att staden skulle behöva 70—100 sjukplatser. Vid samma sammanträde beslöt sjukhusstyrelsen höra sig för angående samma sak hos de svenskspråkiga kommunernas i Nyland sammanslutning, varvid förfrågningen gällde ca 30 sjukplatser.

På initiativ av sjukhusinspektören behandlade sjukhusstyrelsen vid sina sammanträden den 28 oktober och 1 november 1929 frågan om uppförande av ett lungotssanatorium för Helsingfors stads räkning och den 20 december frågan om plats för tuberkulossanatoriet på Klemetskog—Väfvars militiebeställes mark i Tusby socken.

Möjligheterna att erhålla sjukplatser på Diakonissanstalten. Emedan stadens sjukhus icke fullständigt förmådde tillfredsställa efterfrågan på sjukhusplatser, beslöt sjukhusstyrelsen den 8 mars 1929 förfråga sig hos direktionen för diakonissanstalten, huruvida och på vilka villkor sjuka från Helsingfors stad kunde erhålla vård på diakonissanstalten. I diakonissanstaltens svar meddelades, att anstalten gjorde sitt bästa för att kunna bistå staden i dess strävanden att bereda sjukhusvård åt kommunens invånare. Men då detta var möjligt endast genom utvidgning av sjukhuset, t. ex. genom att höja på det nuvarande sjukhuset, kunde diakonissanstalten göra det endast om staden ansåg det förenligt med sin egen fördel att med ett fördelaktigt lån understödja byggnadsföretaget och att för stadsbornas vård betala minst det belopp, varmed sjukvårdskostnaderna vid Maria sjukhus överskjuta legosängsavgifterna vid diakonissanstaltens sjukhus. Under sådana förhållanden kunde diakonissanstalten ställa t. ex. 50—60 sjukplatser till förfogande för Helsingforsbor.

Influensa- och scharlakansfeber epidemierna. I Helsingfors utbröt i januari 1929 en svår influensaepidemi. Då det rådde stor brist på sjukhusplatser, beslöt sjukhusstyrelsen uppmana direktörerna för Maria och Stengårds sjukhus att å de

mään heidän johtamisissaan sairaaloissa mahdollisimman paljon ylimääräisiä sairassijoja. Lisäksi sairaalain hallitus päätti, että Greijuksen sairaalan yläkerta ja sopiva osa tuberkuloosisairaalaista oli panatva niin pian kuin suinkin kuntoon ja luovutettava väliaikaiseksi sairaalaksi influensa potilaita varten. Sittemmin osoittautui, että ainoastaan Greijuksen sairaala oli ollut käytännössä influensapotilaita varten, jota vastoin kulkutaudin heikentymisen vuoksi keskeneräistä tuberkuloosisairaala ei oltu tarvittu ottaa käyttäntöön.

Sen johdosta, että tulirokko-kulkutauti toukokuun 4 p:nä 1929 äkkiä sai tavattoman laajuuden, oli pakko ottaa osa vastavalmistunutta tuberkuloosisairaala käytäntöön tulirokkopotilaiden hoitamista varten sekä ottaa sinne henkilökuntaa. Kun tämän tähden sekä puheenalaisen varasairaalan järjestämisestä yleensä aiheutui kaupungille lisämenoja, joiden suuruutta ei sillä hetkellä voitu arvioida, sairaalain hallitus päätti toukokuun 17 p:nä ilmoittaa rahatoimikamarille asiasta kuin myöskin siitä, että sairaalain hallitus aikanaan aikoi pyytää käytettäväkseen varoja aiheutuneiden menojen peittäämiseksi.

Sairaalain hallitus määräsi toukokuun 17 p:nä tohtori H. von Willebrand'in toimimaan ylilääkärinä tuberkuloosisairaalaan sijoitetulla ylimääräisellä tulirokko-osastolla. Muina lääkäreinä toimivat osastolla tohtorit E. R. Nystén ja J. Wickström. Osasto voitiin sulkea heinäkuun 24 p:nä 1929.

Valtion ja kaupungin yhteistoiminta uusia sairaaloita perustettaessa. Siihen komiteaan, joka oli suunniteltu asetettavaksi valmistelemaan kysymystä valtion ja kaupungin yhteistoiminnasta uusia sairaaloita perustettaessa, sairaalain hallitus ehdotti tammikuun 28 p:nä 1927 jäseneksi lääketieteen tohtori E. Suolahden. Elokuun 13 p:nä 1929 päivätyllä läheteellä rahatoimikamari kehoitti sairaalain hallitusta antamaan lausuntonsa mainitun komitean mietinnöstä¹⁾. Sairaalain hallitus päätti ilmoittaa mielipiteenään, että komiteamietinnön ponsissa esitetyt suunta-
viivat voitiin pitää enempien neuvottelujen alustavana pohjana.

Hinkuyskää y. m. tarttuvaa tautia potevien lasten sairaalahoito. Lastensuojelulautakunta ilmoitti vuonna 1928, että oli esiintynyt erinäisiä vaikeuksia lautakunnan huostaan otettujen hinkuyskää y. m. tarttuvaa tautia sairastavien saamisessa sairaalahoitoon. Tällaista lasta ei voitaisi lähettää lastenkotiin ja sellaisen sijoittaminen yksityishoitoon voisi olla vain ani harvoissa tapauksissa mahdollinen; toiselta puolen ei hinkuyskää sairastaville oltu varattu erikoista sairaalaosastoa. Lautakunta pyysi sairaalain hallitusta toimimaan siihen suuntaan että hinkuyskäpotilaille samoin kuin muillekin lautakunnan huostaan otetuille lapsille tulisi varatuksi tilaisuus saada tarpeen vaatiessa asian mukaista sairaalahoitoa. Sairaalain hallitus päätti joulukuun 21 p:nä 1928 lähettää kirjelmät rahatoimikamarille; kun kulkutautisairaalaissa ei voitu järjestää erityisiä osastoja esim. tuhkarokkoa, lavantautia, hinkuyskää y. m.

sjukhus de förestodo anordna möjligast många extra sjukplatser. Ytterligare beslöt sjukhusstyrelsen, att övre våningen i Grejus sjukhus och en lämplig del av tuberkulosjukhuset snarast möjligt skulle ställas i ordning och upplåtas till temporärt sjukhus för influensapatienter. Sedermera visade det sig, att endast Grejus sjukhus använts för influensapatienter, varemot det halvfärdiga tuberkulosjukhuset icke behövt anlitas, emedan epidemin avtog.

Då en scharlakansfeberepidemi den 4 maj 1929 plötsligt fick en mycket stor omfattning, blev det nödvändigt att taga en del av det nyss färdigblivna tuberkulosjukhuset i bruk för vården av scharlakansfeberpatienter samt att därstädes anställa personal. Då på grund härav samt genom iordningställandet av ifrågavarande reservsjukhus staden åsamkades extra utgifter, vilkas storlek icke för tillfället kunde beräknas, beslöt sjukhusstyrelsen den 17 maj underätta drätselkammaren om saken samt även om att sjukhusstyrelsen i sinom tid ämnade anhålla om att få medel till sin disposition för att täcka de åsamkade utgifterna.

Doktorn H. von Willebrand blev av sjukhusstyrelsen den 17 maj förordnad till överläkare vid den i tuberkulosjukhuset inrymda extra scharlakansfeberavdelningen. De andra läkarna vid avdelningen voro doktorerna E. R. Nystén och J. Wickström. Den 24 juli 1929 kunde avdelningen stängas.

Samarbetet mellan staten och staden vid uppförande av nya sjukhus. Till medlem i den kommitté, som var avsedd att tillsättas för att bereda frågan om samarbete mellan staten och staden vid grundläggning av nya sjukhus, föreslog sjukhusstyrelsen den 28 januari 1927 medicinedoktorn E. Suolahti. I en remiss av den 13 augusti 1929 uppmanade drätselkammaren sedermera sjukhusstyrelsen att avgiva utlåtande beträffande nämnda kommittés betänkande.¹⁾ Sjukhusstyrelsen beslöt meddela, att den ansåg de i kommittébetänkandets klämmar angivna riktlinjerna kunna läggas till bas för vidare underhandlingar.

Sjukhusvården av barn, som ledo av kikhosta o. a. smittsamma sjukdomar. Barnskyddsnämnden anmälde år 1928 att vissa svårigheter yppat sig, då det gällt att få av nämnden omhändertagna barn, som ledo av kikhosta o. a. smittsamma sjukdomar, intagna i sjukhus. Ett sådant barn kunde icke skickas till ett barnhem och i ytterst få fall var det möjligt att placera detsamma i privat vård; å andra sidan var ej någon särskild sjukhusavdelning reserverad för kikhostpatienter. Nämnden anhöll att sjukhusstyrelsen måtte vidtaga åtgärder i syfte att kikhostpatienter liksom även andra av nämnden omhändertagna barn måtte beredas tillfälle att vid behov få behörig sjukhusvård. Sjukhusstyrelsen beslöt den 21 december 1928 översända skrivelserna till drätselkammaren; då i epidemisjukhuset icke kunde anordnas särskilda avdelningar t. ex. för mässling, tyfus, kikhosta o. a. epidemiska sjukdomar, beslöt styrelsen anhålla, att kam-

¹⁾ Ks. Kaup. valt. pain. asiak. n:o 29 v:ita 1929.

¹⁾ Se Stadsfullm. tr. handl. n:o 29 år 1929.

kulkutauteja potevia varten, päätti hallitus pyytää, että kamari antaisi rakennuskonttorille toimeksi laatia piirustukset ja kustannusarvion uutta paviljonkia varten mainittuun sairaalaan.

Poliisin haltuun joutuneiden mielenvikaisten sijoittaminen sairaaloihin ja kysymys alkoholistikodista. Kaupungin poliisilaitoksen suojeluosaston päällikkö oli vuonna 1928 ilmoittanut poliisimestarille, että poliisin huostaan joutuu päivittäin useita mielisairaita, joita, kun Lapinlahden keskuslaitos ei voinut näitä kaikkia vastaan ottaa, oli säilytettävä suojeluosaston kopeissa useita vuorokausia. Kun sairaiden luku saattoi nousta yhdellä kertaa 6—8 henkeen ja kun osastolla oli vain kolme koppia, aiheutui tästä monenlaisia vaikeuksia ja haittoja.

Poliisimestari lähetti mainitun kirjelmän rahatoimikamarille, joka toukokuun 2 p:nä 1928 pyysi sairaalain hallitusta ryhtymään toimenpiteisiin asiassa.

Hallitus päätti saman kuun 24 p:nä kysyä Kivelän sairaalan johtajalta, voitaisiinko Kivelän sairaalaan järjestää vastaanottolaitos sellaisia mielitautisia varten, joita ei voida ottaa vastaan kaupunkia varten tarkoitettussa Lapinlahden keskuslaitoksen vastaanottolaitoksessa. Johtaja esitti vastauksena, että Kivelän sairaalan mielitautiosaston ohjesääntöjen mukaan tämä osasto toimii kaupungin mielisairaiden vastaanottolaitoksena Lapinlahden sairaalan ohella. Tätä tarkoitustaan oli sairaala tuskin voinut toteuttaa sen jälkeen kuin Lapinlahden sairaala alkoi yllä mainitun toiminnan, koska Kivelän sairaalan ei oltu sallittu siirtää muita kuin joitakuuta potilaita Nikkilän sairaalaan. Jos tehtäisiin Kivelän sairaalalle mahdolliseksi siirtää kroonillisia potilaita Nikkilän sairaalaan, voisi Kivelän sairaala, kuten ennenkin, täyttää tarkoituksensa vastaanottolaitoksena. Sairaalanjohtaja viittasi vielä Kivelän sairaalan 1927 vuoden vuosikertomukseen, jossa osoitettiin että sairaalan mielisairasosastoa oli rasittanut melkoinen ylikuormitus, joka huomattavassa määrässä johtui alkoholisten suuresta luvusta. Koska kaupungilla ei ole alkoholistilaitosta, oli sairaalan ollut pakko vastaanottaa näitä alkoholisteja lyhyemmiksi tai pitemmiksi ajoiksi. Alkoholisteille tarkoitettun hoitolan perustamisen jälkeen joutuisivat nämä pois Kivelän sairaalasta ja näin ollen vapautuisi huomattava määrä paikkoja vastaanottolaitoksen käytettäväksi.

Sairaalain hallitus päätti kesäkuun 12 p:nä 1928, että niille mielisairaille, joita tilanpuutteen takia ei voitu Lapinlahden sairaalan vastaanottolaitoksella vastaanottaa, oli järjestettävä paikka Kivelän mielisairasosastolla sekä, että tältä osastolta oli, mikäli yllämainittuja potilaita varten paikkoja tarvittiin, siirrettävä potilaita Nikkilän sairaalaan. Samalla sairaalain hallitus päätti pyytää terveydenhoitolautakuntaa ottamaan harkittavakseen ehdoituksen alkoholistikodin perustamisesta Helsingistä kotoisin olevia henkilöitä varten.

Poliklinikakysymys. Huhtikuun 1 p:nä 1927 sairaalain hallitus antoi komitealle toimeksi pohtia keinoja niiden epä-

maren mätte giva byggnadskontoret i uppdrag att uppgöra ritningar och kostnadsförslag till en ny paviljong vid nämnda sjukhus.

Placeringen i stadens sjukhus av sinnesrubbade, som omhändertagits av polisen, och frågan om ett alkoholisthem. Chefen för skyddsavdelningen vid stadens polisnrättning hade år 1928 hos polismästaren anmält, att i polisens vård dagligen hamnade flere sinnessjuka, men då Lappviks centralanstalt icke kunde taga emot dem alla, måste de förvaras i skyddsavdelningens celler under många dygn. Då de sjukas antal kunde uppgå till 6—8 personer i gången och då avdelningen förfogade över endast tre celler, hade detta föranlett mångahanda svårigheter och olägenheter.

Polismästaren insände nämnda skrivelse till drätselkammaren, som den 2 maj 1928 uppmanade sjukhusstyrelsen att vidtaga åtgärder i ärendet.

Styrelsen beslöt den 24 i samma månad att hos direktören för Stengårds sjukhus förfråga sig, huruvida vid Stengårds sjukhus kunde anordnas en upptagningsanstalt för sådana sinnessjuka, som icke kunde tagas emot å den för staden avsedda mottagningsstationen å Lappviks centralanstalt. Direktören framhöll som svar, att enligt stadgarna för avdelningen för sinnessjuka vid Stengårds sjukhus denna avdelning fungerade jämte Lappviks sjukhus såsom stadens upptagningsanstalt för sinnessjuka. Detta sitt ändamål hade sjukhuset knappast alls kunnat förverkliga efter det Lappviks sjukhus vdtog med ovannämnda verksamhet, emedan Stengårds sjukhus icke tillåtit överföra mera än några få patienter till Nickby sjukhus. Om Stengårds sjukhus beredes tillfälle att till Nickby sjukhus överföra kroniska patienter, kunde Stengårds sjukhus, såsom också förr skett, uppfylla sitt ändamål såsom mottagningsstation. Sjukhusdirektören hänvisade ytterligare till Stengårds sjukhus årsberättelse för år 1927, i vilken ådagalades, att sjukhusets avdelning för sinnessjuka besvärats av en avsevärd överbelastning, som i ej ringa mån berott på det stora antalet alkoholister. Då staden icke hade någon alkoholistanstalt, hade sjukhuset varit tvunget att för kortare eller längre tider mottaga dessa alkoholister. Genom inrättande av ett hem för alkoholister komme dessa bort från Stengårds sjukhus, varigenom ett avsevärt antal platser bleve lediga att användas för en upptagningsanstalt.

Sjukhusstyrelsen beslöt den 12 juni 1928, att de sinnessjuka, som på grund av platsbrist icke kunde emottagas å upptagningsanstalten vid Lappviks sjukhus, skulle beredas plats på avdelningen för sinnessjuka vid Stengårds sjukhus samt att för så vitt platser å denna avdelning behövdes för ovannämnda patienter, skulle överföras en del patienter till Nickby sjukhus. Samtidigt beslöt sjukhusstyrelsen uppmana hälsovårdsnämnden att till prövning upptaga förslaget angående inrättande av ett alkoholisthem för i Helsingfors hemmahörande personer.

Poliklinikfrågan. Den 1 april 1927 gav sjukhusstyrelsen i uppdrag åt en kommitté att dryfta utvägar för avlägsnande

kohtien poistamiseksi, jotka vallitsivat Marian sairaalan sisätautien poliklinikalla. Samalla oli komitean kiinnitettävä huomiota kaupungin poliklinikkaoloihin yleensä ja tehtävä ehdotuksia niiden parantamiseksi. Komitean laatima mietintö esitettiin sairaalain hallitukselle maaliskuun 19 p:nä 1928. Komitea oli jakanut kaupungin poliklinikat kahteen ryhmään: 1) terveydenhoitolautakunnan alaisiin, vapaasti toimiviin ja 2) kaupungin sairaaloiden yhteydessä toimiviin, ja jättänyt edelliset suurimmalta osalta tarkastelun ulkopuolelle.

Komitea lausui, että suuri ehkä suurin osa sairaaloihin pyrkijöistä oli sellaisia, jotka eivät ole aikaisemmin olleet yksityislääkärin hoidossa. Näitä on poliklinikalla erikoisen tarkkaan tutkittava ja, jos tutkimus vie sairaalaan ottoon nähden kielteiseen tulokseen, on heille annettava tarvittavat lääke- ja hoitomääräykset. Tästä johtuu, että poliklinikka on välttämätön jokaisen sellaisen sairaalan yhteydessä, joka saa itsenäisesti päättää sairaalaan otettavista potilaista. Sairaalassa hoidettavina olleet henkilöt, joiden tauti ei vielä ole täysin parantunut tai jotka ovat saaneet taudin uusinnan, kääntyvät mieluummin sen laitoksen puoleen, jossa heitä on hoidettu. Tämä on sekä potilaitten edun että sairaalassa saavutettavan kokemuksen kannalta katsoen suotava. Sitäpaitsi hyvin moni henkilö kääntyy sairauden sattuessa mieluummin sairaala-poliklinikkojen kuin yksityislääkärin puoleen, koska he tietävät, että sairaalapoliklinikoilla on käytettävissään paljon sellaisia tutkimus- ja hoitovälineitä, joita ei tavallisella yksityislääkärillä ole. Yliopistopoliklinikat palvelevat yksinomaan opetustarkoituksia ja voivat ottaa vastaan ainoastaan osan niihin pyrkijöistä. Suuri osa niistä, jotka eivät pääse poliklinikkoihin, ovat sellaisessa taloudellisessa asemassa, etteivät voi yksityislääkäreihin mennä. Komitean mielestä olisi pyrittävä siihen, että poliklinikat yhdistetään vastaaviin sairaalaosastoihin sikäli kuin niitä kaupungin sairaaloihin perustetaan. Vapaasti toimivat, siis terveydenhoitolautakunnan alaiset poliklinikat olisi järjestävä tarttuvien tautien vastustamista ja etupäässä terveydenhoitoa silmällä pitäen, kuten toimivat pikkulasten neuvonantosemat ja muut sentapaiset.

Yliopistopoliklinikat ovat maksuttomia, koska ne tarvitsevat opetusaineistoa. Kokemus on selvästi osoittanut, että maksutonta lääkärinapua aliarvioidaan, sitä pidetään jollain tavoin huonompana. Sitä paitsi kävisivät kaikille maksuttomat poliklinikat kaupungille liian kalliiksi. Poliklinikkain pitäisi olla maksuttomia vain varattomille s. o. niille, jotka voivat siitä esittää asianomaisen todistuksen. Mutta kun kokemus kuitenkin oli näytynyt, että on varattomia, jotka eivät voi tällaista todistusta esittää tai jotka eivät, esim. äkillisen taudin sattuessa, ole voineet sitä hankkia, täytyi poliklinikan lääkäriellä olla oikeus erikoisissa tapauksissa harkinnan mukaan maksuttomasti antaa apua henkilölle, jolla ei ollut varattomuustodistusta. Kaupungissa oli kuitenkin suuri määrä henkilöitä, jotka

av de å medicinska polikliniken vid Maria sjukhus rådande missförhållandena. Samtidigt borde kommittén fästa uppmärksamhet vid stadens poliklinikförhållanden i allmänhet och uppgöra förslag till deras förbättrande. Ett av kommittén utarbetat betänkande föredrogs för sjukhusstyrelsen den 19 mars 1928. Kommittén hade indelat stadens polikliniker i två grupper: 1) de under hälsovårdsnämnden lydande, fristående och 2) de, som stå i samband med något av stadens sjukhus, och till största delen lämnat de förra utanför undersökningen.

Kommittén uttalade, att en stor del, kanske den största av dem som söka sig in till sjukhus, utgöras av sådana, som icke tidigare varit hos någon privatläkare. Dessa måste noggrant undersökas och ifall undersökningen leder till negativt resultat i avseende å intagningen å sjukhuset, måste de erhålla nödiga föreskrifter beträffande medicin och behandling. Härav följer, att en poliklinik är oundviklig i förening med varje sådant sjukhus, som självständigt får avgöra om intagningen av patienter till sjukhuset. Sådana personer, som vårdats på sjukhus och ännu icke voro fullt återställda från sin sjukdom eller vilka fått recidiv, vände sig hellre till det sjukhus, där de blivit vårdade. Detta vore önskvärdt ur synpunkten såväl av patienternas bästa som den erfarenhet, som sjukhuset sålunda erhöle. Dessutom vända sig rätt många personer i händelse av sjukdomsfall hellre till sjukhuspolikliniker än till privatläkare, emedan de veta, att sjukhuspolikliniker förfoga över många sådana apparater för undersökning och behandling, som vanliga privatläkare icke hava. Universitetskliniker tjänade enbart undervisningsändamål och kunde taga emot endast en del av dem, som sökte sig dit. En stor del av dem, som icke bliva emottagna vid polikliniker, befunno sig i en sådan ekonomisk ställning, att de icke kunna besöka privatläkare. Enligt kommitténs mening borde man sträva till att polikliniker förenas med motsvarande sjukhusavdelningar, för så vitt de inrättas vid stadens sjukhus. De fristående, således under hälsovårdsnämnden lydande polikliniker, skulle komma ifråga blott för bekämpande av smittsamma sjukdomar samt i fall, där deras uppgift främst bestod i hälsovård, såsom rådgivningstationer för spädbarnsvård och andra dylika.

Universitetspolikliniker äro avgiftsfria, emedan de behöva undervisningsmaterial. Erfarenheten har tydligt visat, att avgiftsfri läkarhjälp underskattas, den anses på något sätt vara sämre. Dessutom bleve för alla avgiftsfria polikliniker alltför dyra för staden. Polikliniker borde vara avgiftsfria för obemedlade eller fattiga d. v. s. sådana som kunde förete vederbörligt intyg däröver. Men då erfarenheten likväl visat, att det finnes obemedlade, som icke kunna förete sådant intyg, eller vilka t. ex. vid plötsliga sjukdomsfall icke hunnit anskaffa sådant, måste poliklinikers läkare ha rätt att i speciella fall enligt prövning giva avgiftsfri hjälp åt en person, som icke hade medelöshetsintyg. I staden funnos likväl ett stort antal sådana personer, som icke voro obemedlade i ovannämnda betydelse, utan mindre bemed-

eivät ole edellä esitetystä mielessä varattomia, mutta siksi vähävaraisia, etteivät voi itselleen ainakaan pitempiaikaista lääkärinapua kustantaa. Heitä täytyi kaupungin auttaa antamalla poliklinikoilla täysin pätevää, ei ilmaista, mutta halpaa lääkärinapua.

Kun erikoislääkärin maksuna voitaneen nykyään pitää ainakin 40 mk, poliklinikkamaksu voitaisiin määrätä 20 mk:ksi ensimmäisestä käynnistä ja 15 mk:ksi seuraavista. Nämä maksut ovat Suomen lääkäriliiton ja Suomen tapaturmavakuutuslaitosten liiton hyväksymät tapaturmavakuutettuihin nähden. Jos kuitenkin potilaan tila vaatisi erikoistutkimusta (röntgenvalokuvausta, veritutkimusta y. m.), olisi maksu vastaavasti koroitettava. Siteistä, lääkkeistä y. m. s. olisi maksavan poliklinikkapotilaan suoritettava täysi maksu.

Kaupungin poliklinikoita olisi komitean mielestä laajennettava siten, että yksityislääkäreille olisi annettava tilaisuus lähettää poliklinikoille vähävaraisia potilaita jotain määrättyä tutkimusta varten. Sairaaloille ja sairaalain laboratooreille olisi tällaisesta järjestelystä ilmeisesti hyötyä. Laboratorit laajenisivat, niihin voitaisiin ottaa riittävästi apulaisia ja niissä saavutettaisiin suurempi kokemus. Tutkimuksista tulevat maksut korvaisivat lisääntyneet menot ainakin suurelta osalta.

Komitea laati kaksi taksaehdotusta, toisen röntgen-tutkimuksia ja -hoitoa toisen sisätautitutkimuksia varten. Kirurgisella poliklinikalla noudatettaisiin lääkäri-liiton ja tapaturmavakuutusyhtiöiden sopimaa pisteasteikkoja. Marian sairaalan sisätautien osastolle olisi perustettava 1 vakinnainen apulaislääkärinvirka ja työ olisi järjestettävä siten, että sairaalan apulaislääkäreistä yksi kerrallaan vuorotellen toimisi ainoastaan poliklinikalla.

Komitea ehdotti:

1) että kaupungin toimesta perustettaisiin mikäli mahdollista kaikkia lääketieteen erikoisaloja vastaavia poliklinikoita mahdollisimman kiinteästi sairaaloitten yhteyteen;

2) että tutkimus ja hoito olisi poliklinikoissa ainoastaan varattomille maksuton, mutta vähävaraisille sairaalain hallituksen vahvistamaa maksua vastaan;

3) että kaupungin yksityislääkärit saisivat erikoistutkimuksia varten lähettää vähävaraisia potilaitaan poliklinikoille sairaalain hallituksen määräämää maksua vastaan;

4) että edellä esitettyä järjestelyä varten Marian sairaalan sisätautien osastolle perustettaisiin 1 vakinnainen apulaislääkärin virka lisää.

Sairaalan hallitus puolestaan hyväksyi komiteamietinnön ensimmäisen ja toisen ponnin sekä päätti lähettää asiasta kirjelmän kaupunginvaltuustolle. Kolmannesta ponnesta hallitus päätti pyytää Marian sairaalan ylilääkärin lausunnot. Neljännessä ponnassa tehdyn ehdotuksen hallitus päätti ottaa vastedes uudestaan käsiteltäväksi.

lade så till vida att de icke kunde bekosta sig läkarhjälp, åtminstone icke långvarig sådan. Dem borde staden hjälpa genom att å poliklinikerna giva dem fullt kompetent, icke avgiftsfri, men väl billig läkarhjälp.

Då specialistläkarnas arvode i allmänhet kunde anses uppgå till åtminstone 40 mk, kunde poliklinikavgiften fastställas till 20 mk för första besöket och 15 mk för de följande. Dessa avgifter hade av Finlands läkarförbund och Olycksfallsförsäkringsanstaltens i Finland förbund godkänts i avseende å olycksfallsförsäkrade. Om likväl en patients tillstånd skulle fordra specialundersökning (röntgenfotografering, blodundersökning m. m.), skulle avgiften i motsvarande grad höjas. För förband, läkemedel o. a. dyl. borde en betalande poliklinikpatient erlagga full ersättning.

Stadens polikliniker borde utvidgas så, att privatläkare bleve i tillfälle att skicka mindre bemedlade patienter till dem för någon viss undersökning. Sjukhusen och deras laboratorier komme att hava uppenbar fördel av ett sådant system. Laboratorierna kunde utvidgas, vid desamma kunde anställas tillräckligt antal assistenter och större erfarenhet komme att erhållas. Avgifterna för undersökningarna komme att täcka de ökade utgifterna, åtminstone till största delen.

Kommittén uppgjorde tvenne förslag till taxor, det ena för röntgenundersökningar och -behandling, det andra för medicinska undersökningar. På kirurgiska polikliniken skulle tillämpas en av läkarförbundet och olycksfallsförsäkringsbolagen överenskommen poängskala. Vid Maria sjukhus medicinska avdelning borde inrättas 1 ordinarie assistentläkartjänst och arbetet borde ordnas sålunda, att av sjukhusets assistentläkare skulle turvis en i gången arbeta endast på polikliniken.

Kommittén föreslog:

1) att staden skulle inrätta polikliniker så vitt möjligt för alla läkarvetenskapens specialområden i möjligast nära samband med sjukhusen;

2) att undersökning och behandling å poliklinikerna skulle vara avgiftsfria endast för medellösa, men att av mindre bemedlade skulle uppbäras av sjukhusstyrelsen fastställd avgift;

3) att privatläkarna i staden skulle få sända mindre bemedlade patienter till poliklinikerna för specialundersökningar mot av sjukhusstyrelsen fastställd avgift;

4) att för möjliggörande av detta system vid Maria sjukhus medicinska avdelning skulle inrättas ytterligare 1 assistentläkartjänst.

Sjukhusstyrelsen godkände för sin del den första och andra klämmen samt beslöt att i saken avlåta en skrivelse till stadsfullmäktige. Beträffande tredje klämmen beslöt styrelsen begära utlåtanden av överläkarna vid Maria sjukhus. Det i fjärde klämmen gjorda förslaget beslöt styrelsen framdeles upptaga till förnyad behandling.

Sairaanhoitajatakoulu. Maaliskuun 9 p:nä 1928 sairaalain hallitus päätti lähettää kaupunginvaltuustolle kirjelmän, jossa se esitti, että, koska koulun uusi huoneisto tuberkuloosisairaalan rakennuksessa valmistuu 1929 vuoden alussa ja kun sairaanhoitajattarien tarvetta ei voitu tyydyttää silloisella oppilasmäärällä, koulun jo aikaisemmin edellytetty laajennus¹⁾ toimeenpantaisiin 1929 vuodesta alkaen siten, että vuosittain järjestettäisiin kahdet kurssit, kummatkin 26 oppilaalle eli siis vuosittain 52 oppilaalle silloisten 30:n asemesta. Siinä tapauksessa, että kahdet kurssit järjestetään olisi valmistavaan kouluun palkattava 7 palkkaluokkaan sijoitettava apuopettajatar, joka siihen asti oli asetettu vain tilapäisesti. Kaupunginvaltuusto hyväksyi nämä ehdotukset huhtikuun 25 p:nä 1928.

Sairaanhoitajatakoulun oppilaiden lääkäriinvalvonnasta ja hoidosta, joka heillä ohjesäännön mukaan on oikeus saada ilmaiseksi, huolehtivat Marian sairaalan lääkärit niin kauan kuin koulu sijaitsi mainitun sairaalan huoneistossa. Senjälkeen kun koulu siirtyi tuberkuloosisairaalaan ja kun samalla sen oppilasluku lisääntyi, olisi tämä käynyt Marian sairaalan lääkäreille hankalaksi. Tämän vuoksi perustettiin erityinen koulun lääkäriinvirka 1929 vuoden alusta lukien ja vahvistettiin lääkärille ohjesääntö.

Koulun siirrosta aiheutui myöskin, että oli pakko jonkun verran korottaa tuntiopettajain palkkoja.

Syyskuun 28 p:nä 1928 sairaalain hallitus päätti pitää edelleen voimassa koulun ohjesääntöön²⁾ sisältyvät pääsyaatimukset sekä hyväksyi laajennetulle koululle opetusohjelman:

Mielisairaiden huoltotoimiston ja poliklinikan perustaminen. Sairaalan hallitus otti tammikuun 28 p:nä 1927 käsiteltäväkseen edelliseltä vuodelta siirtyneen kysymyksen mielisairaiden huoltotoimiston perustamisesta sekä lausunnon antamisesta asiassa kaupunginvaltuustolle. Hallituksen asettaman komitean lausuntoehdotuksesta kävi ilmi, että huoltotoimiston ja poliklinikan toiminta oli tarkoitettu kohdistuvaksi osaksi Helsingin kaupungin mielisairaaloista päästettyihin sairaisiin, jotka edelleen olivat huollon tarpeessa, osaksi muihin mielisairaisiin, joista toimistolle tehdään ilmoitus tai jotka itse kääntyvät toimiston puoleen. Kotikäyntien kautta ja muutoinkin toimisto ottaisi selvää heidän olosuhteistaan ja pyrki avustamaan ja tukemaan heitä koettaen hankkia heille työtä ja yleensä välittää heidän ja yhteiskunnan välillä. Sitä paitsi antaisi toimisto polikliinillistä hoitoa sitä tarvitseville.

Komitea oli suunnitellut edelleen että toimistoa johtaisi tähän erikoisalaan perehtynyt lääkäri ja että siihen kiinnitettäisiin sairaanhoitajatar, jonka palkkaamiseen 5 palkkaluokan mukaan olisi menosääntöön otettava määräraha.

Terveystoimistolautakunta oli esittänyt, että huoltotoimisto järjestettäisiin Lapinlahden sairaalan hermo-

Sjuksköterskeskolans. Den 9 mars 1928 beslöt sjukhusstyrelsen insända till stadsfullmäktige en skrivelse, vari den föreslog, att då skolans nya lokal i tuberkulossjukhusets byggnad bleve färdig i början av år 1929 och då behovet av sjuksköterskor icke kunde tillfredsställas med det dåvarande elevantalet, borde skolans redan tidigare förutsatta utvidgning förverkligas från år 1929 sålunda, att årligen tvänne kurser skulle anordnas, vardera för 26 elever eller således årligen för 52 elever i stället för tidigare 30. I fall tvänne kurser anordnades, borde vid förberedande skolan anställas en till 7 avlöningsklassen hörande biträdande lärarinna, vilken tidigare varit endast tillfälligt anställd. Stadsfullmäktige godkände dessa förslag den 25 april 1928.

Sjuksköterskeskolans elever, vilka enligt skolans reglemente böra utan avgift övervakas och vårdas av läkare, erhöilo sådan vård av läkarna vid Maria sjukhus, så länge skolan var förlagd till detta sjukhus. Efter det skolan flyttats till tuberkulossjukhuset och tillika utvidgats, hade detta för läkarna vid Maria sjukhus varit förenat med svårigheter. Därför inrättades från början av år 1929 en särskild skol-läkarbefattning, för vilken instruktion fastställdes.

Skolans flyttning gjorde även, att timlärarnas arvoden i någon mån måste höjas.

Den 28 september 1928 beslöt sjukhusstyrelsen vidmakthålla de inträdesfordringar som ingå i skolans reglemente³⁾, samt godkände en läroplan för den utvidgade skolan.

Inrättandet av hjälpbyrå och poliklinik för psykiskt sjuka. Sjukhusstyrelsen upptog den 28 januari 1927 till behandling den sedan föregående år vilande frågan om inrättandet av en hjälpbyrå för psykiskt sjuka och avgivandet av utlåtande i saken till stadsfullmäktige. Enligt det förslag till utlåtande, som en av styrelsen tillsatt kommitté utarbetat, var hjälpbyråns och poliklinikens verksamhet avsedd att beröra dels sådana från Helsingfors stads sinnessjukhus utskrivna sjuka, som fortfarande voro i behov av omvårdnad, dels andra psykiskt sjuka, om vilka anmälan göres å byrån eller som själva vända sig till densamma. Genom besök i hemmen och på annat sätt skulle byrån taga reda på deras förhållanden och sträva att hjälpa och stöda dem samt försöka anskaffa arbete åt dem och i allmänhet uppträda som förmedlare mellan dem och samhället. Dessutom skulle byrån giva poliklinisk behandling åt dem, som voro i behov därav.

Kommittén hade vidare planerat, att byrån skulle förestås av en på detta specialområde inkommen läkare och att vid densamma skulle anställas en sjuksköterska, för vars avlöning enligt 5 avlöningsklassen anslag borde upptagas i budgeten.

Hälsovårdsnämnden hade föreslagit, att hjälpbyrån skulle upprättas i samband med nervpolikliniken vid Lappviks

¹⁾ Ks Terveysten- ja sairaanhoito 1924—26, siv. 54.

²⁾ Ks Kunnall. asetuskok. 1925, siv. 143, 9 §.

¹⁾ Se Hälso- och sjukvården 1924—26, sid. 54.

²⁾ Se Komm. förf. saml. 1925, sid. 143 § 9.

poliklinikan yhteyteen, jota vastoin sairaalain hallitus esitti sen sijoittamista toistaiseksi Marian sairaalaan perustellen tätä sillä, että kaupungin poliklinikat yleensä olivat sijoitetut Marian sairaalaan ja yleisö oli tottunut käyttämään niitä; voisi olla mahdollista, että jotkut potilaat eivät kernaasti käännä toimiston puoleen, joka on sijoitettu mielisairaalaan.

Terveydenhoitolautakunta oli huomauttanut, että huolto-toimiston, koska se toimisi yleisen terveydenhoidon hyväksi, tulisi olla terveydenhoitolautakunnan alainen. Kun huoltolan toiminta kuitenkin suureksi osaksi kohdistuisi kaupungin sairaaloista päästettyihin potilaisiin oli sairaalain hallitus sitä mieltä, että toimiston tulisi olla sairaalain hallituksen alainen.

Kaupunginvaltuusto päätti maaliskuun 9 p:nä perustaa mielisairaiden huoltolan ja poliklinikan, joka alkoi toimintansa huhtikuun 1 p:nä 1927 ja joka oli alistettava terveydenhoitolautakunnan alaiseksi; sen johtajana oli oleva lautakunnan valitsema lääkäri hoitajattaren avustamana. Edelleen valtuusto päätti, että huoltola ja poliklinikka toistaiseksi oli sijoitettava Marian sairaalaan, että laitoksen lääkärin vuosipalkkio oli oleva 12 000 mk. ja että hoitajat oli luettava sääntöpalkkaisten viranpitäjiin 5 palkkaluokkaan.

Sosiaalinen huoltotoimisto. Tammikuun 7 p:nä 1927 sairaalain hallitus otti käsiteltäväkseen tehdyn ehdotuksen sosiaalisen huoltotoimiston perustamisesta Helsingin kaupungin kunnallisten sairaalain yhteyteen. Huoltotoimiston tehtävänä olisi neuvojen, tietojen ja avun antaminen potilaille heitä koskevissa asioissa. Hallitus antoi sairaalataarkastajalle tehtäväksi valmistella asiaa.

Sielunterveysseuran avustaminen. Sielunterveysseura pyysi vuonna 1929, että kaupunki antaisi seuralle avustusta, jossa tapauksessa seura sitoutuisi asettamaan Helsingistä kotoisin olevien varattomien potilaiden käytettäväksi joukon sairaspakkoja ylläpitämässään, Kirkkonummen pitäjässä sijaitsevassa Veikkolan parantolassa. Joulukuun 11 p:nä kaupunginvaltuusto päätti, pääasiassa sairaalain hallituksen lausunnon mukaisesti, avustaa parantolaa siten, että kaupunki jokaisesta siellä hoidettavasta, Helsingin kaupungissa kotipaikkaoikeutta nauttivasta potilaasta suorittaa hoitomaksun, joka vastaa Nikkilän sairaalan hoitokustannusten ja Veikkolan parantolan hoitomaksun eroa.

3 Sairaanhoitajatarkoulu.

Kaupungin ylläpitämä sairaanhoitajatarkoulu, joka aikaisemmin oli toiminut Marian sairaalassa, siirrettiin 1929 vuoden alussa tuberkuloosisairaalaan sitä varten varattuun huoneistoon.

Koulun johtokuntaan kuuluivat vuonna 1927 sairaalain hallituksen valitsemina ylim. professori E. Sandelin puheenjohtajana, tohtori H. Ryömä varapuheenjohtajana ja professori G. Becker; itseoikeutettuina kuuluivat johtokuntaan

sjukhus, varemot sjukhusstyrelsen ansåg, att den tills vidare skulle förläggas till Maria sjukhus, emedan stadens polikliniker i allmänhet äro förlagda till Maria sjukhus och att allmänheten vant sig att anlita dessa, varjämte det var möjligt, att en del patienter icke gärna vände sig till en byrå, som var belägen inom ett sinnessjukhus.

Hälsovårdsnämnden hade påpekat, att hjälpbyrån betjänade den allmänna hälsovården, och därför borde lyda under hälsovårdsnämnden. Då emellertid hjälpbyråns verksamhet till stor del berörde patienter, som utskrivits från stadens sjukhus, var sjukhusstyrelsen av den åsikten, att byrån borde lyda under sjukhusstyrelsen.

Stadsfullmäktige beslöto den 9 mars inrätta en hjälpbyrå och poliklinik för psykiskt sjuka, vilken skulle börja sin verksamhet den 1 april 1927 och lyda under hälsovårdsnämnden; dess föreståndare skulle vara en av nämnden tillsatt läkare, biträdd av en sköterska. Ytterligare beslöto fullmäktige, att hjälpbyrån och polikliniken tills vidare skulle förläggas till Maria sjukhus, att årsarvodet för byråns läkare skall utgå med 12 000 mk, och att sköterskan skulle hänföras till 5 ordinarie avlöningsklassen.

Sociala hjälpbyrån. Den 7 januari 1927 upptog sjukhusstyrelsen till behandling ett förslag, som gjorts beträffande inrättandet av en social hjälpbyrå i samband med de kommunala sjukhusen. Hjälpbyråns uppgift skulle vara att giva råd, upplysningar och hjälp åt patienter i frågor som röra dem. Styrelsen gav i uppdrag åt sjukhusinspektören att bereda ärendet.

Understödjandet av stiftelsen för psykisk hälsa. Stiftelsen för psykisk hälsa anhöll år 1929, att staden mätte understödja stiftelsen, i vilket fall stiftelsen förband sig att å Veikkola sanatorium i Kyrkslätt socken, vilket underhölls av stiftelsen, ställa ett antal platser till förfogande för i Helsingfors hemmahörande medellösa patienter. Den 11 december beslöto stadsfullmäktige, i huvudsak i överensstämmelse med sjukhusstyrelsens utlåtande, understödja sanatoriet på så sätt att staden för varje därstädes vårdad patient, som åtnjuter hemortsrätt i Helsingfors, erlägger en vårdavgift, som motsvarar skillnaden mellan vårdkostnaderna på Nickby sjukhus och vårdavgiften på Veikkola sanatorium.

3 Sjuksköterskeskolan.

L'école d'infirmières.

Den av staden upprätthållna sjuksköterskeskolan, som tidigare varit förlagd till Maria sjukhus, flyttades i början av år 1929 till en för densamma reserverad lokal i tuberkulosjukhuset.

Skolans direktion bestod år 1927 av e. o. professorn E. Sandelin, ordförande, doktorn H. Ryömä, viceordförande och professorn G. Becker, samtliga utsedda av sjukhusstyrelsen; som självskrivna ledamöter hörde till direktio-

Marian sairaalan johtaja, jona oli heinäkuun 1 p:ään saakka professori J. Hagelstam ja sen jälkeen dosentti H. Bardy, sekä Marian sairaalan ylihoitajatar S. Koreneff. Sitäpaitsi otti rouva K. Neuman-Rahn valmistavan koulun ja oppilaskodin johtajattarena osaa johtokunnan kokouksiin. Vuosina 1928 ja 1929 johtokunnan kokoonpano oli muuten sama kuin vuonna 1927 paitsi että varapuheenjohtajana toimi professori G. Becker ja hänen tilallaan johtokunnan jäsenenä vuonna 1928 varakonsuli K. Seidenschnur ja vuonna 1929 sairaalatarkastaja G. Palander.

Sairaanhoitajatar-koulun johtajattarena toimi Marian sairaalan ylihoitajatar S. Koreneff ja valmistavan koulun johtajattarena rouva K. Neuman-Rahn. Apulaisopettajattareksi valittiin 1929 vuoden alusta lukien, jolloin virka tuli vakinaiseksi, neiti A. Nordström, joka ollen alku vuoden New Yorkissa, saattoi ryhtyä hoitamaan virkaa vasta elokuun 15 p:nä. Saman vuoden joulukuun 15 p:nä hän omasta pyynnöstään sai eron virastaan, johon 1930 vuoden alusta lukien valittiin neiti E. Voipio.

Opetusta koulussa antoivat valmistavan koulun johtajattaret ja apulaisopettajattaret lisäksi useat eri tuntiopettajat ja -opettajattaret.

Kouluun perustettiin 1929 vuoden alusta lukien lääkäri- virka. Mainitun vuoden menoarvioon otettiin tätä varten 10 000 markan suuruinen määräraha, josta koulun johtokunta päätti maksaa 9 000 markkaa palkkiona lääkärille ja varata 1 000 markkaa neuvotteluja, erikoistarkastuksia y. m. varten. Lääkärille vahvistettiin ohjesääntö, jonka mukaan lääkäriin tehtävänä on sairaanhoitajatar-koulun oppilaiden terveydentilan valvominen. Sitä varten hänen tulee kaksi kertaa vuodessa tarkastaa jokaisen oppilaan terveydentila sekä kerran tutkia valmistavan koulun oppilaat. Sairastapauksien sattua tai myöskin muulloin voi oppilas, jos tahtoo, kääntyä koulun lääkärin puoleen, ja tämän tulee ryhtyä asian vaatimiin toimenpiteisiin. Lääkäriin tulee järjestää oppilaille kaksi vastaanottotilaisuutta viikossa koulun johtokunnan määrääminä aikoina.

Kun sairaanhoitajatar-koulun tuntiopettajat olivat ilmoittaneet, sen jälkeen kuin koulu siirtyy kauaksi kaupungin keskuksesta, olevansa haluttomia jatkamaan opetusta entisestä palkkiosta, joka oli 60 markkaa tunnilta, kaupunginvaltuusto myönsi vuodeksi 1929 palkkioiden korottamiseen tarvittavan lisämäärärahan, Smk. 31 950:—. Tämän mukaan kohosivat palkat seuraaviksi: lääkärin ja kemian opettajien 150, yhteiskuntaopin ja yhteiskunnallisen terveydenhoidon opettajien 100 ja hieronnan sekä Fröbel-töiden opettajien 75 markaksi tunnilta.

Vuonna 1927 koulunsa päättäneille sairaanhoitajatar-oppilaille koulun johtajatar esitti toivomuksen, että he jonkun aikaa levättyään palaisivat sairaalaan työskennellä apulaishoitajattarina alhoitajattaren palkkaa vastaan joko vuoden tai pitemmän ajan. Tähän useat oppilaat suostuivatkin. Näin käytäntöön tullut järjestelmä on osoittautunut hyödylliseksi sekä lääkäreille,

nen direktören för Maria sjukhus, till den 1 juli professorn J. Hagelstam och därefter docenten H. Bardy ävensom översköterskan vid Maria sjukhus S. Koreneff. Dessutom deltog fru K. Neuman-Rahn i egenskap av föreståndarinna för förberedande skolan och elevhemmet i direktionens sammanträden. Åren 1928 och 1929 hade direktionen enahanda sammansättning som år 1927 utom att professorn G. Becker fungerade som viceordförande och i hans ställe år 1928 vicekonsuln K. Seidenschnur och år 1929 sjukhusinspektören G. Palander var medlem av direktionen.

Som föreståndarinna för sjuksköterskeskolan fungerade översköterskan vid Maria sjukhus S. Koreneff och som föreståndarinna för förberedande skolan fru K. Neuman-Rahn. Till biträdande lärarinna, vilken befattning från ingången av år 1929 blev ordinarie, utsågs fröken A. Nordström, som under början av året vistades i New York och kunde vidtaga med sin tjänsteutövning först den 15 augusti. Den 15 december samma år beviljades henne på egen begäran avsked från sin befattning, vilken från början av år 1930 besattes med fröken E. Voipio.

Utom föreståndarinnan för förberedande skolan och biträdande lärarinnan meddelade ett flertal timlärare och -lärarinnor undervisning i skolan.

Vid skolan inrättades från början av år 1929 en läkarbefattning. I utgiftsstaten för sagda år upptogs för detta ändamål ett anslag om 10 000 mark, av vilket direktionen beslöt erlagga 9 000 mark i arvode åt läkaren och reservera 1 000 mark för konsultationer, specialundersökningar m. m. För läkaren fastställdes instruktion, enligt vilken läkaren äger övervaka elevernas i sjuksköterskeskolan hälsotillstånd. Honom åligger att i sådant syfte två gånger om året undersöka varje elevs hälsotillstånd och att en gång om året undersöka eleverna i förberedande skolan. Vid inträffat sjukdomsfall och även eljes är eleven i tillfälle att om hon det önskar vända sig till läkaren, som bör skrida till de i varje fall behövliga åtgärderna. Läkaren åligger att anordna två mottagningar i veckan för eleverna på tider, som fastställas av direktionen.

Då timlärarna i sjuksköterskeskolan anmält, att de icke voro hågade att efter det skolan flyttat från stadens centrum till det avlägsna tuberkulossjukhuset, fortfara med undervisningen mot samma arvode som förut, 60 mark i timmen, beviljade stadsfullmäktige för år 1929 det för arvoden höjande behövliga tillskottsanslaget, Fmk 31 950:—. Härigenom stego arvoden till följande belopp: för läkare och lärare i kemi 150 mk, för lärare i samhällslära och social hälsovård 100 mk samt lärare i massage och Fröbelarbeten 75 mk i timmen.

För de elever, som avslutade sin kurs år 1927 uttalade skolans föreståndarinna önskningsmålet, att de efter att någon tid ha vilat skulle återvända till sjukhuset för att såsom biträdande sköterskor arbeta ett år eller längre tid mot undersköterskelön. Flere elever gingo även in härpå. Detta sålunda i bruk tagna system har visat sig fördelaktigt för såväl läkare, patienter och sköterskor. I sam-

potilaille että hoitajattarille. Koulun laajentamisen yhteydessä tämä järjestelmä vakiinutettiin.

Vuosina 1927 ja 1928 kumpanakin 14 oppilasta ja vuonna 1929 25 oppilasta koulun oppikurssin suoritettuaan sai päästötodistuksen. Näistä vuonna 1928 7 ja vuonna 1929 9 palasi kaupungin sairaaloihin palvelemaan apulaishoitajattarina alihoitajattaren palkalla.

Johtokunnan esityksestä sairaalain hallitus syyskuun 28 p:nä 1928 vahvisti koulun ohjelman seuraavanlaiseksi:

Opetusohjelma.

Ensimmäinen vuosi.

Valmistava koulu.

Oppiaine.	Tuntimäärä
Anatomiaa ja fysiologiaa	31
Sairaanhoidon etiikkaa	22
Sairaanhoidon historiaa	22
Terveysoppia	8
Sairaanhoidon teoriaa	42
Käytännöllistä sairaanhoitoa, kodin ja linavaraston hoitoa	80
Sideoppia	40
Pienten lasten hoitoa	15
Ensi apua tapaturmissa	10
Kemiaa	20
Hierontaa	30
Ravintoaineoppia	20
Ruuanlaittoa ja dieettiruuanlaittoa	75
Fröbelkurssi	24

Koulun johtajattaren kanssa käydään sairaaloissa ja yhteiskunnallisissa laitoksissa.

Valmistavan koulun kurssi, joka kestää 4 kuukautta, päättyy suullisilla ja kirjallisilla kokeilla kaikissa sekä tietopuolisissa että käytännöllisissä aineissa.

Senjälkeen alkaa käytännöllinen työ ja opetus sisätautien, kirurgisella, naistautien, lasten, keuhkotautisten ja leikkausosastoilla sekä sairaalan lääkevarastossa.

Tietopuolista opetusta annetaan sen ohessa sisätautiopissa 40 tuntia.

Toinen vuosi.

Käytännöllistä työtä ja opetusta paitsi edellä mainituilla osastoilla, sairaalan keittiössä ja pesulaitoksessa, keuhkotautihuoltolassa, jolloin oppilas käy huoltolan hoitajattaren kanssa kodeissa, kaupungin silmä-, korva- ja kurkkupoliklinikoissa sekä synnytyslaitoksella.

band med skolans utvidgning blev denna anordning stadigvarande.

Under vartdera av åren 1927 och 1928 erhöilo 14 och år 1929 25 elever avgångsbetyg efter slutförd lärokurs. Av dem återvände år 1928 7 och år 1929 9 till stadens sjukhus, för att tjänstgöra som biträdande sköterskor med undersköterskelön.

På framställning av direktionen beslöt sjukhusstyrelsen den 28 september 1928 fastställa följande läroplan för skolan.

Läroplan.

Första året.

Förberedande skolan.

Läroämne.	Timantal.
Anatomi och fysiologi	31
Sjukvårdens etik	22
Sjukvårdens historia	22
Hälsolära	8
Sjukvårdens teori	42
Praktisk sjukvård, hemmets och linneförrådets skötsel	80
Förbandslära	40
Spädbarnsvård	15
Första hjälpen vid olycksfall	10
Kemi	20
Massage	30
Födoämneslära	20
Matlagning och tillredning av dietmat	75
Fröbelkurs	24

Besök på särskilda sjukhus och sociala inrättningar företags under föreståndarinnans ledning.

Förberedande skolans kurs, som varar 4 månader, avslutas med muntliga och skriftliga prov i alla såväl teoretiska som praktiska ämnen.

Därpå vidtager praktiskt arbete med undervisning å medicinska, kirurgiska, gynekologiska, barn-, tuberkulos- och operationsavdelningarna ävensom sjukhusets läkemedelsförråd.

Därjämte meddelas teoretisk undervisning i inre medicinska sjukdomar 40 timmar.

Andra året.

Praktiskt arbete och undervisning meddelas, utom på nämnda avdelningar, i sjukhusets kosthåll och tvättinrättning, tuberkulosdispensären, varvid eleven följer dispensärsköterskan på hembesök, i stadens ögon-, öron- och struppolikliniker samt barnbördshus.

Tietopuolista opetusta:

Opplaine.	Tuntimäärä.
Kirurgiaa	34
Lastentautien oppia	10
Naistautien oppia	10
Lääkeoppia	10
Kulkutautioppia	10

Kolmas vuosi.

Käytännöllistä työtä ja opetusta yllämainituilla sairassastoilla sekä kaupungin kulkutauti- ja mielisairaaloissa.

Tietopuolista opetusta:

Opplaine.	Tuntimäärä.
Mielisairaanhoidoa sekä psykologiaa ja psykopatologiaa	22
Hermo- ja mielitautioppia	10
Sairaalan hallintoa ja sairaalan taloutta	6
Yhteiskuntaoppia	5
Dieettioppia	6
Sosialista terveydenhoitoa	4

Tavallisesti noudatetaan seuraavaa ohjelmaa käytännöllisessä opetuksessa:

Sairaala- ja talousosastot.	Kuukausi keskimäärä.
Kirurginen osasto	10
Leikkausosasto	1
Kirurginen poliklinikka ja lääkevarasto	1
Sisätautiosasto	8
Sisätautipoliklinikka	1
Naistautien osasto	1
Lasten osasto	1—2
Silmä-, korva- ja kurkkupoliklinikat	1
Keuhkotautisairaala	1
Keuhkotautihuoltola	1
Kulkutautisairaala	2—3
Mielisairaalat	2—3
Synnytyslaitos (5 synnyt.)	
Keittiö, pesulaitos ja liinavaatevarasto	½—1

Sittenkun oppilas on suorittanut vahvistetun tietopuolisen ja käytännöllisen koulutuksen annetaan hänelle päästötodistus, joka lääkintöhallituksen allekirjoituksella varustettuna laillistuttaa hänet »vanhemmaksi kouluutetuksi hoitajattareksi».

Kurssin päätyttyä järjestetään erikoisopetusta sitä haluville hoitajattarille seuraavissa erikoisaineissa:

Sisätautien hoito
Kirurginen hoito
Tuberkuloosi hoito
Mielisairaalan hoito

Teoretisk undervisning:

Läroämne.	Timantal.
Kirurgiska sjukdomar	34
Barnsjukdomar	10
Kvinnosjukdomar	10
Läkemedelslära	10
Epidemiska sjukdomar	10

Tredje året.

Praktiskt arbete och undervisning meddelas på ovan nämnda sjukhusavdelningar samt på stadens epidemi- och sinnessjukhus.

Teoretisk undervisning:

Läroämne.	Timantal.
Vård av psykiskt sjukas psykologi och psykopatologi	22
Nerv- och sinnessjukdomar	10
Sjukhusadministration och sjukhusekonomi	6
Samhällslära	5
Dietlära	6
Social hälsolära	4

I regel följes nedanstående plan vid den praktiska undervisningen:

Sjukhus- och ekonomilavdelningar.	Månader i medeltal.
Kirurgiska avdelningen	10
Operationsavdelningen	1
Kirurgiska polikliniken och läkemedelsförrådet	1
Medicinska avdelningarna	8
Medicinska polikliniken	1
Gynekologiska avdelningen	1
Barnavdelningen	1—2
Ögon-, öron- och struppupoliklinikerna	1
Tuberkulosjukhuset	1
Tuberkulosdispensären	1
Epidemisjukhuset	2—3
Sinnessjukhusen	2—3
Barnbördsinrättningen (5 förlossn.)	
Kosthållet, tvättinrättningen och linneförrådet ..	½—1

Sedan eleven genomgått den fastställda teoretiska och praktiska utbildningen, erhåller hon avgångsbetyg, vilket, försett med Medicinalstyrelsens underskrift, legitimerar henne såsom »äldre skolad sköterska».

Efter avslutad kurs anordnas specialutbildning i följande ämnen för de sköterskor, vilka önska komma i åtnjutande därav:

Inremedicinsk sjukvård
Kirurgisk
Tuberkulosvård
Vård av sinnessjuka

Lasten sairaanhoito
Kulkutautien hoito
Sosialinen sairaan- ja terveydenhoito
Leikkaus-salityö
Röntgentyö.

Kouluun tullessaan maksaa oppilas sairaalain hallituksen määräämän sisäänkirjoitusmaksun. Oppilasaikanaan Valmistavassa koulussa suorittaa oppilas nauttimastaan ruuasta niinkään hallituksen määräämän maksun.

Koko kouluajan saa oppilas maksuttoman asunnon, pesun, lääkärin hoidon sekä enintään kaksi kuukautta kalenterivuodessa maksuttoman sairaalahoidon. Käytyään valmistavan koulun saa oppilas maksuttoman ruuan sekä sitäpaitsi kouluajan toisena vuotena, kun hän on toimessa sairaalassa, virkapukurahan. Kolmantena vuotena, kun hän toimii alihoitajattarena, saa hän alihoitajattaren toimeen kuuluvat palkkaedut.

Päätettyään valmistavan koulun kurssin saa oppilas kahden viikon loman sekä jällellä olevana kouluaikanaan yhteensä kahden kuukauden loman johtokunnan määrääminä aikoina.

Kouluaiikansa toisena vuotena voi oppilas saada palvelia virkaatoimittavana alihoitajattarena ja kolmantena vuotena virkaatoimittavana osastonhoitajattarena, nostaen kuitenkin tästä ainoastaan alihoitajattaren palkan.

Sairaanhoitajatartyöhön sopimattomaksi huomattu oppilas voidaan erottaa koulusta.

Omakätisesti kirjoitettu hakemus sekä koulu- ja muut todistukset oikeaksi todistettuina jäljennösinä, lääkärin-todistus ja papintodistus (tai siviilirekisteritodistus) lähetetään koulun johtokunnalle osoitteella: Ylihoitajat, Marian sairaala.

Ennenkuin hakija hyväksytään oppilaaksi on toivotavaa, että hän henkilökohtaisesti kävisi tapaamassa Marian sairaalan ylihoitajattarta sekä että hän saadakseen yllämainitun lääkärin-todistuksen kääntyisi koulun oman lääkärin puoleen.

4. Marian sairaala.

Kesäkuun viimeisenä päivänä 1927 erosi toimestaan eroamisijän perusteella sairaalan johtaja ja sisätautien osaston ylilääkäri, ylim. professori J. Hagelstam. Kaupunginvaltuusto valitsi hänen jälkeensä sairaalan johtajaksi kirurgisen osaston ylilääkärin H. Bardyn ja sisätautien osaston ylilääkäriksi dosentti F. Saltzmanin.

Kertomuskauden aikana työ kiristyi sairaalan useimmilla osastoilla lisääntyneen tilahtauden vuoksi äärimmilleen. Työn paljous saavutti jo sen rajan, jonka ylittäminen muuttaa sairaanhoidon sen irvikuvaksi, ja kuitenkin oli pakko suorittaa suuri osa sairaanhoidosta potilaiden kodeissa. Kotihoitajattaret kävivät vuonna 1927 1 082:n kirurgiselta osastolta poistetun potilaan luona yhteensä 4 045 kertaa ja

Vård av barnsjukdomar
Epidemisjukvård
Social sjuk- och hälsovård
Operationssalsarbete
Röntgenarbete.

Vid inträde i skolan erlägger elev av sjukhusstyrelsen fastställd inskrivningsavgift. Under sin elevtid i förberedande skolan erlägger elev dessutom en likaledes av styrelsen fastställd avgift för åtnjutet kost.

Under hela skoltiden åtnjuter elev fri bostad, tvätt, läkarevård samt under högst två månader varje kalenderår fri sjukhusvård. Efter det elev genomgått förberedande skolan, åtnjuter hon fri kost samt dessutom under andra året av skoltiden, medan hon tjänstgör å sjukhus, tjänstedräktspenning. Under tredje året, då hon tjänstgör såsom undersköterska, åtnjuter hon med undersköterskebefattning förenade löneförmåner.

Efter avslutad kurs i förberedande skolan tillkommer elev två veckors ledighet samt under den återstående skoltiden sammanlagt två månaders ledighet under tider, som av direktionen bestämmas.

Under andra året av sin skoltid kan elev få tjänstgöra såsom tjänstförrättande undersköterska och under det tredje året såsom tjänstförrättande avdelningssköterska, men uppbär likväl härför endast undersköterskelön.

Elev, som befunnits olämplig till sjuksköterska, kan skiljas från skolan.

Egenhändigt skriven ansökan jämte skol- och övriga intyg i bevitnad avskrift, läkarintyg och prästbevis (eller civilregisterbevis) insändas till skolans direktion under adress: Översköterskan, Maria sjukhus.

Innan sökanden antages till elev, är det önskvärt, att hon personligen besöker översköterskan vid Maria sjukhus samt att hon för erhållande av ovannämnda läkarintyg vänder sig till skolans läkare.

4. Maria sjukhus.

Hôpital Maria.

Vid utgången av juni 1927 avgick från sin befattning på grund av uppnådd ålder direktören för sjukhuset och överläkaren vid medicinska avdelningen e. o. professorn J. Hagelstam. Stadsfullmäktige utsågo efter honom till direktör överläkaren vid kirurgiska avdelningen H. Bardy och till överläkare vid medicinska avdelningen docenten F. Saltzman.

Under redogörelseperioden stegrades arbetet på flertalet avdelningar i sjukhuset till det yttersta på grund av det knappa utrymmet. Arbetskvantiteten nådde redan den gräns, vid vars överskridande sjukvården förbytes i sin vrångbild och dock var det nödvändigt att utföra en stor del av sjukvården i patienternas hem. Hemsköterskorna besökte år 1927 1 082 från kirurgiska avdelningen utskrivna pati-

139:n sisätautien osastolta poistetun potilaan luona yhteensä 547 kertaa; vuonna 1928 vastaavat luvut olivat 809—5 101 ja 119—347 sekä vuonna 1929 820—5 170 ja 103—298. Tämä työ jakaantui hyvin epätasaisesti eri vuodenaajoille ja aika ajoittain melkein ylitti hoitajattarien voimat. Kun suurin osa kotihoitajattarien ajasta kuluu heidän matkaamiseensa kodista toiseen, voitaisiin heidän työtehoaan suuresti lisätä, jos heille hankittaisiin omat autot, joita he itse ohjaisivat ja joiden hoito uskottaisiin sairaalan koneenkäyttäjille.

Lastenosaston laajentaminen helpoitti tilannetta tällä osastolla ja uuden tuberkuloosisairaalan valmistuminen tekee mahdolliseksi sairaalan sisätautien ja kirurgisen osaston laajentamisen, jonka täytyy mitä pikimmin tapahtua.

Potilasmäärä lisääntyi suuresti myöskin poliklinikoilla. Tästä syystä oli pakko perustaa uusi assistenttilääkäriin virka sisätautipoliklinikalle.

Se käsitys, että sairaalatyö kesäkuukausina olisi helpompaa, ei ole osoittautunut vastaavan todellisuutta, ei varsinkaan kirurgisella osastolla, minkä vuoksi sairaalan johtaja teki esityksen, että jokaiselle lääkärille hankittaisiin sijainen hänen kesälomansa ajaksi. Sairaalan hallitus ei kuitenkaan ryhtynyt tätä ehdotusta toimeenpanemaan.

Kun kaupunginvaltuusto oli päättänyt perustaa 20 vapaaehtoisen lääkärin tointa kaupungin sairaaloihin, anoi Marian sairaala näistä 6 lääkärinä, joista 3 kirurgista, 2 sisätautien osastoa ja 1 lastenosastoa varten. Huolimatta siitä että virat julistettiin haettaviksi ei hakijoita ilmaantunut. Sairaalan työtaakan keventäminen näillä keinoin ei siis onnistunut.

Sairaalan lääkäreinä toimivat:

Sisätautien osastolla: ylilääkäri ja sairaalan johtaja, ylim. professori J. Hagelstam ($\frac{1}{7}$, 1927 saakka), ylilääkäri, dosentti F. Saltzman ($\frac{1}{7}$, 1927 lukien), alilääkäri J. Ch. Sjöblom sekä apulaislääkärit I. Wallgren ($\frac{25}{6}$, 1927 saakka), J. Wahlberg ($\frac{1}{3}$, 1927 saakka), H. Roos ($\frac{21}{8}$, 1928 saakka), H. Haahti ($\frac{3}{4}$, 1927— $\frac{21}{12}$, 1928), W. Sucksdorff ($\frac{28}{10}$, 1927 lukien), O. Sievers ($\frac{4}{6}$, 1928 lukien), E. A. H. Adlercreutz ($\frac{7}{12}$, 1928 lukien) ja A. Gräsbeck ($\frac{18}{1}$, 1929 lukien). Eri aikoina toimivat virkaatekevinä lääkäreinä lääketieteenlisensiaatit Hj. Söderström ja E. Lindström sekä lääketieteenkandidaatit I. Schröder, O. Sievers, C.-E. Räihä, G. Hjelmman ja J. Wickström.

Kirurgisella osastolla: ylilääkäri ja ($\frac{1}{7}$, 1927 lukien) sairaalan johtaja H. Bardy, alilääkäri H. Elving, vanhemmat apulaislääkärit T. Sandelin ($\frac{1}{4}$, 1928 saakka), V. Snellman, sittemmin Seiro ($\frac{1}{3}$, 1928 saakka), J. J. Chydenius ($\frac{1}{4}$, 1928 lukien) ja P. E. Aschan ($\frac{13}{4}$, 1928— $\frac{7}{10}$, 1929) sekä nuoremmat apulaislääkärit P. E. Aschan ($\frac{12}{4}$, 1928 saakka), J. J. Chydenius ($\frac{1}{4}$, 1928 saakka), H. Baltscheffsky ($\frac{15}{4}$ — $\frac{1}{12}$, 1928), V. Avellan ($\frac{1}{6}$, 1928 lukien) ja G. Hjelmman ($\frac{18}{1}$, 1929 lukien). Eri aikoina toimivat virkaatekevinä lääkäreinä lääketieteenlisensiaatit G. Hjelmman, C. L. J. Ahlberg, Hj. Wickström, G. Björkenheim, C. Rosenius, L. Vallinheimo ja G. Nylander.

enter inalles 4 045 gånger och 139 från medicinska avdelningens utskrivna patienter inalles 547 gånger; år 1928 voro motsvarande siffror 809—5 101 och 119—347 samt år 1929 820—5 170 och 103—298. Detta arbete fördelade sig mycket ojämnt på olika årstider och var detsamma tidvis nära att överstiga sköterskornas krafter. Då största delen av hemsköterskornas tid går till deras färder från hem till hem, kunde man avsevärt öka deras arbetseffektivitet, om för dem skulle anskaffas egna bilar, vilka de själva skulle föra och vilkas skötsel skulle anförtros åt sjukhusets maskinister.

Barnavdelningens utvidgning medförde en lättad för denna avdelning, och öppnandet av det nya tuberkulos-sjukhuset möjliggör en utvidgning av sjukhusets medicinska och kirurgiska avdelningar, vilket måste ske i närmaste framtid.

Antalet patienter ökades starkt även å poliklinikerna. På grund härav blev det nödvändigt att inrätta en ny assistentläkarbefattning vid medicinska polikliniken.

Uppfattningen att sjukhusarbetet under sommarmånaderna vore lättare har icke visat sig motsvara verkligheten; speciellt icke å kirurgiska avdelningen, varför sjukhusets direktör framställde förslag om att för varje läkare skulle anställas vikarie under hans sommarledighet. Sjukhusstyrelsen har dock icke skridit till förverkligande av detta förslag.

Då stadsfullmäktige beslutit inrätta 20 volontärläkartjänster vid stadens sjukhus anhöll Maria sjukhus om 6 av dessa av vilka 3 för kirurgiska, 2 för medicinska och 1 för barnavdelningen. Ehuru tjänsterna anslogos lediga, anmälde sig inga sökande. Det lyckades sålunda icke att härigenom lätta sjukhusets arbetsbörda.

Såsom *sjukhusets läkare* fungerade å:

Medicinska avdelningen: överläkaren och direktören för sjukhuset e. o. professorn J. Hagelstam (till $\frac{1}{7}$, 1927), överläkaren docenten F. Saltzman (från $\frac{1}{7}$, 1927), underläkaren J. Ch. Sjöblom samt assistentlärarna I. Wallgren (till $\frac{18}{6}$, 1927), J. Wahlberg (till $\frac{1}{3}$, 1927), H. Roos (till $\frac{21}{3}$, 1928), H. Haahti ($\frac{3}{4}$, 1927— $\frac{21}{12}$, 1928), W. Sucksdorff (från $\frac{28}{10}$, 1927), O. Sievers (från $\frac{4}{6}$, 1928), E. A. H. Adlercreutz (från $\frac{7}{12}$, 1928) och A. Gräsbeck (från $\frac{18}{1}$, 1929). Under olika tider fungerade som vikarierande läkare medicinlicentiaterna Hj. Söderström och E. Lindström samt medicinekandidaterna I. Schröder, O. Sievers, C.-E. Räihä, G. Hjelmman och J. Wickström.

Kirurgiska avdelningen: överläkaren och (från $\frac{1}{7}$, 1927) direktören för sjukhuset H. Bardy, underläkaren H. Elving, äldre assistentläraren T. Sandelin (till $\frac{1}{4}$, 1928), V. Snellman, sedermera Seiro (till $\frac{1}{3}$, 1928), J. J. Chydenius (från $\frac{1}{4}$, 1928) och P. E. Aschan ($\frac{13}{4}$, 1928— $\frac{7}{10}$, 1929) samt yngre assistentlärarna P. E. Aschan (till $\frac{12}{4}$, 1928), J. J. Chydenius (till $\frac{1}{4}$, 1928), H. Baltscheffsky ($\frac{15}{4}$ — $\frac{1}{12}$, 1928), V. Avellan (från $\frac{1}{6}$, 1928) och G. Hjelmman (från $\frac{18}{1}$, 1929). Under olika tider fungerade som vikarierande läkare medicinlicentiaterna G. Hjelmman, C. L. J. Ahlberg, Hj. Wickström, G. Björkenheim, C. Rosenius, L. Vallinheimo och G. Nylander.

Lastenosastolla: ylilääkäri A. de la Chapelle ja apulaislääkäri P. von Bonsdorff sekä eri aikoina virkaatekevinä lääkäreinä lääketieteenlisensiaatit Hj. Söderström, C. J. L. Ahlberg, O. Enkvist ja V. Lassila.

Röntgenosastolla: apulaislääkäri (1/4 1927 lukien), sittemmin alilääkäri (1/1 1929 lukien) I. Sallinen sekä eri aikoina virkaatekevinä lääkäreinä lääketieteenlisensiaatit E. Ruin, E. Sillman ja E. Ekman.

Potilaiden ja sairaanhoitopäivien luku sairaalan eri osastoilla ilmenee seuraavasta taulukosta:

Barnavdelningen: överläkaren A. de la Chapelle och assistentläkaren P. von Bonsdorff samt under olika tider som vikarierande läkare medicinelicentiaterna Hj. Söderström, C. J. L. Ahlberg, O. Enkvist och V. Lassila.

Röntgenavdelningen: assistentläkaren (från 1/4 1927), sedermera underläkaren (från 1/1 1929) I. Sallinen samt under olika tider som vikarierande läkare medicinelicentiaterna E. Ruin, E. Sillman och E. Ekman.

Patienternas och sjukvårdsdagarnas antal på sjukhusets olika avdelningar synes av följande tabell:

Malades soignés et jours de traitement.

	Sisätautien osastolla. Medicinska avdelningen. Section des maladies internes.	Kirurgisella osastolla. Kirurgiska avdelningen. Section chirurgicale.	Lastenosastolla. Barnavdelningen. Section des maladies d'enfants.	Yhteensä. Summa. Total.
1927.				
Hoidettuja potilaita. Vårdade patienter. Malades soignés.				
Miehiä. Män (Hommes)	942	1 151	1	2 094
Naisia. Kvinnor (Femmes)	1 172	2 412	—	3 584
Lapsia alle 15 vuotta. Barn under 15 år (Enfants au dessous de 15 ans)	45	278	298	621
Yhteensä. Summa (Total)	2 159	3 841	299	6 299
Sairaanhoitopäiviä. Sjukvårdsdagar. Jours de traitement				
	54 405	46 995	10 299	111 699
1928.				
Hoidettuja potilaita. Vårdade patienter.				
Miehiä. Män	999	1 211	—	2 210
Naisia. Kvinnor	1 192	2 587	—	3 779
Lapsia alle 15 vuotta. Barn under 15 år	27	301	344	672
Yhteensä. Summa	2 218	4 099	344	6 661
Sairaanhoitopäiviä. Sjukvårdsdagar				
	57 452	46 568	10 935	114 955
1929.				
Hoidettuja potilaita. Vårdade patienter.				
Miehiä. Män	948	1 418	—	2 366
Naisia. Kvinnor	1 245	2 802	—	4 047
Lapsia alle 15 vuotta. Barn under 15 år	7	331	361	699
Yhteensä. Summa	2 200	4 551	361	7 112
Sairaanhoitopäiviä. Sjukvårdsdagar				
	58 579	47 424	10 103	116 106

Lähempiä tietoja potilaista, sairaanhoitopäivien luvusta y. m. saadaan tauluosastosta.

Lastenosastolle otettuja uusia potilaita lähettivät:

Närmare uppgifter om patienterna, antalet sjukvårdsdagar m. m. ingå i tabellavdelningen.

De å barnavdelningen intagna nya patienterna insändes av:

	1927.	1928.	1929.
Aluelääkärit. Distriktsläkarna	33	35	41
Toimivat lääkärit. Praktiserande läkare	90	115	129
Kasvattilasten hoidon valvontalääkäri. Läkaren för övervakande av fosterbarnens vård	8	15	8
Poliklinikat. Poliklinikerna	105	111	109
Lastenkodit. Barnhemmen	20	22	30
Sairaalat. Sjukhusen	9	12	14
Suoraan otettiin. Direkt intagna	3	3	—
Yhteensä. Summa	268	313	331

Vuonna 1927 esiintyi lastenosastolla 16 vesirokko-, 14 hinkuyskä- ja 28 tuhkarokkotapausta, joista viimeksimainituista 8 siirrettiin kulkutautisairaalaan. Kurkkumätätartuntaa ilmeni 24:ssä potilaassa, joista osa oli juuri osastolle otettu osa jonkun aikaa osastolla ollut ja jotka — niinkuin myös yksi tuli-rokkoa poteva potilas — siirrettiin kulkutautisairaalaan. Vuonna 1928 todettiin kurkkumätätartuntaa 12 potilaassa ja tuli-rokko-tartuntaa 12 potilaassa. Viimeksi mainitut tapaukset esiintyivät, paria lukuunottamatta, vuoden lopulla. Sentähden osastolle ei otettu uusia potilaita lokakuun 31 p:stä marraskuun 15 p:ään eikä marraskuun 25 p:stä joulukuun 3 p:ään. Kaikki kurkkumätä- ja tuli-rokko-potilaat siirrettiin kulkutautisairaalaan. Vuonna 1929 ilmaantui lastenosastolla suhteellisen vähän tarttuvia tautteja, vain 4 hinkuyskä-, 3 tuli-rokko- ja 3 kurkkumätätapausta.

Röntgenosastolla tutkittiin vuonna 1927 2 444, vuonna 1928 2 565 ja vuonna 1929 2 848 potilasta.

Röntgenhoitoa annettiin seuraavalle määrälle allamainittua tautia sairastavia potilaita:

År 1927 yppade sig å barnavdelningen 16 fall av vattkoppor, 14 fall av kikhosta och 28 fall av mässling, av vilka sistnämnda 8 överfördes till epidemisjukhuset. Difterismitta framträdde hos 24 patienter, av vilka en del just intagits å avdelningen, en del åter befunnit sig någon tid å avdelningen; dessa — likasom även en scharlakansfeberpatient — överfördes till epidemisjukhuset. Under år 1928 konstaterades difterismitta hos 12 patienter och scharlakansfebersmitta hos 12 patienter. De sistnämnda fallen förekommo, med ett par undantag, i slutet av året. Förden skull intogos inga nya patienter från den 31 oktober till den 15 november och från den 25 november till den 3 december. Alla difteri- och scharlakansfeberpatienter överfördes till epidemisjukhuset. Under år 1929 yppade sig å barnavdelningen relativt få fall av smittsamma sjukdomar, endast 4 fall av kikhosta, 3 av scharlakansfeber och 3 av difteri.

På röntgenavdelningen undersöktes år 1927 2 444, år 1928 2 565 och år 1929 2 848 patienter.

Röntgenbehandling gavs för nedanangivna sjukdomar åt följande antal patienter:

Maladies traitées par les rayons Roentgen.

	1927.	1928.	1929.		1927.	1928.	1929.
Tuberculosis variorum organorum ..	158	172	177	Hydradenitis	1	3	1
Eczema chron.	—	—	14	Status post nephrectomiam	1	—	—
Contractura palmaris	—	1	—	» » castrationem	1	—	—
Anuria	—	1	—	» » oophorosalingectomiam	1	—	—
Verrucae	8	11	16	Periostitis et ulcus tibiae	1	—	—
Pruritus ani	2	—	—	Acromegalia	1	1	—
Lupus	3	3	—	Polyposis recti	—	1	—
Ulcus rodens	4	3	3	Neuralgia	3	1	4
Carcinoma regionum variarum	12	29	24	Lymphogranulomatosis	—	1	4
Sarcoma	11	7	3	Condylomata ani	—	1	—
Myoma uteri	6	4	6	Morbus Basedowii	1	—	—
Tumores organorum variorum	11	4	9	Struma	2	—	—
Glioma cerebri	1	—	—	Leucaemia	4	6	2
Glioma retinae	1	—	—	Thyreotoxicosis	—	2	6
Clavi	—	6	—	Lymphadenitis suppurativa	—	9	13
Epulis maxillae	1	2	—	Metrorrhagia	—	3	1
Gliosis medullae spinalis	1	1	—	Paronychitis	—	3	1
Tendovaginitis	1	—	—	Tonsillitis chronica	—	2	25
Gonitis	3	—	—	Arthritis	—	—	10
Pelveoperitonitis	2	—	—	Hyperglobulia	—	—	1
Periproctitis	1	—	—				
				Yhteensä. Summa (Total)	242	277	320

5. Kulkutautisairaala.

Sairaalan lääkäreinä toimivat vuosina 1927—29 ylilääkäri M. Björkstén, alilääkäri H. von Willebrand, assistenttilääkärit R. Forsius, E. Nystén (2/6 1927 saakka) ja Hj. Söderström (1/6 1927 lukien) sekä lomaviransijaisina lääke-

5. Epidemisjukhuset.

Hôpital des maladies épidémiques.

Såsom läkare vid sjukhuset fungerade åren 1927—29 överläkaren M. Björkstén, underläkaren H. von Willebrand assistentlärarna R. Forsius, E. Nystén (till 2/6 1927) och Hj. Söderström (från 1/6 1927) samt såsom semester-

Kuukausi. Månad.		Scarlatina.	Diphtheria.	Typhus abdominalis; paratyphus.	Morbilli.	Tuberculosis pulmonum.	Muita tautia ja tar- kastuksen alaisia. Ovriga sjukdomar samt observation.	Potilaiden sairaanhoito- päivä yhteensä. Summa sjukvårdsdagar för patienterna.	Omaisten yläpölypölyä yhteensä Summa underhållsdagar för anhöriga.
1929.									
Tammikuu.	Januari	7 561	137	—	—	—	196	7 894	14
Helmikuu.	Februari	6 814	82	—	—	—	128	7 024	17
Maaliskuu.	Mars	7 903	73	—	—	—	87	8 063	2
Huhtikuu.	April	6 461	173	4	—	—	163	6 801	8
Toukokuu.	Maj	12 958	175	4	—	—	160	13 297	7
Kesäkuu.	Juni	10 435	158	—	—	—	201	10 794	—
Heinäkuu.	Juli	3 207	40	42	—	—	128	3 417	—
Elokuu.	Augusti	2 023	6	261	—	—	95	2 385	2
Syyskuu.	September	1 108	81	78	—	—	177	1 444	3
Lokakuu.	Oktober	1 334	40	42	14	—	195	1 625	10
Marraskuu.	November	2 033	56	20	41	—	202	2 352	28
Joulukuu.	December	2 357	112	19	11	—	214	2 713	38
Koko vuosi. Hela året		64 194	1 133	470	66	—	1 946	67 809	129

Tuli-rokköä hoidettiin vuonna 1927 614 tapausta, vuonna 1928 915 tapausta ja vuonna 1929 1 679 tapausta. Uusien tuli-rokkopotilaiden lukumäärä sekä hoidettujen keskimäärä päivää kohden kunakin kuukautena käy ilmi seuraavasta taulusta.

Av *scharlakansfeber* vårdades år 1927 614 fall, år 1928 915 fall och år 1929 1 679 fall. Antalet nyintagna *scarlatina*-patienter samt medelantalet vårdade per dag framgår för varje månad av följande tabell.

Cas de scarlatine entrés et nombre moyen des malades par jour; répartition par mois.

Kuukausi. Månad. Mois.	Uusia potilaita. Nyinskrivna patienter. <i>Malades entrés.</i>			Potilaita keski- määrin päivässä. Medeltal patienter per dag. <i>Nombre moyen des malades par jour.</i>	Kuukausi. Månad.	Uusia potilaita. Nyinskrivna patienter.			Potilaita keski- määrin päivässä. Medeltal patienter per dag.	
	Mp. Mk. <i>Masc.</i>	Np. Kvk. <i>Fém.</i>	Yhteensä. Summa. <i>Total.</i>			Mp. Mk.	Np. Kvk.	Yhteensä. Summa.		
1927.										
Tammikuu.	Januari	26	21	47	Heinäkuu.	Juli	10	14	24	45.4
Helmikuu.	Februari ..	42	32	74	Elokuu.	Augusti ..	15	11	26	38.6
Maaliskuu.	Mars	29	39	68	Syyskuu.	September ..	17	12	29	46.4
Huhtikuu.	April	29	16	45	Lokakuu.	Oktober ..	40	22	62	52.2
Toukokuu.	Maj	29	16	45	Marraskuu.	November ..	79	89	168	145.9
Kesäkuu.	Juni	20	13	33	Joulukuu.	December ..	81	93	174	232.1
Heinäkuu.	Juli	5	3	8	Koko vuosi. Hela året					93.4
Elokuu.	Augusti ..	5	6	11	1929.					
Syyskuu.	September ..	10	7	17	Tammikuu.	Januari	70	95	165	243.9
Lokakuu.	Oktober ..	31	17	48	Helmikuu.	Februari ..	76	82	158	243.4
Marraskuu.	November ..	27	35	62	Maaliskuu.	Mars	71	78	149	254.9
Joulukuu.	December ..	40	40	80	Huhtikuu.	April	75	55	130	215.4
Koko vuosi. Hela året (Toute l'année)					293	245	538	66.6		
1928.										
Tammikuu.	Januari	36	34	70	Toukokuu.	Maj	189	273	462	418.0
Helmikuu.	Februari ..	22	22	44	Kesäkuu.	Juni	45	45	90	347.8
Maaliskuu.	Mars	25	28	53	Heinäkuu.	Juli	20	20	40	103.5
Huhtikuu.	April	27	38	65	Elokuu.	Augusti ..	13	19	32	65.3
Toukokuu.	Maj	28	29	57	Syyskuu.	September ..	19	6	25	36.9
Kesäkuu.	Juni	22	14	36	Lokakuu.	Oktober ..	23	29	52	43.0
Koko vuosi. Hela året					661	771	1 432	175.9		

Kertomuskauden eri vuosina sairaalaan otetut potilaat jakaantuivat iän mukaan seuraavasti:

De under resp. år nyinskrivna patienterna fördelade sig efter ålder på följande sätt:

Cas de scarlatine entrés par sexe et par âge.

Ikä, vuosissa. Ålder, år. Age, années.	1927.			1928.			1929.		
	Mp. Mk. Masc.	Np. Kvk. Fém.	Yht. Summa. Total.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Yhteensä. Summa.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Yhteensä. Summa.
— 1	1	1	2	3	4	7	13	7	20
1— 3	17	17	34	43	38	81	81	48	129
3— 5	39	34	73	64	53	117	104	112	216
5—10	103	81	184	146	118	264	231	237	468
10—15	36	57	93	69	92	161	90	124	214
15—20	29	26	55	28	40	68	53	79	132
20—30	64	21	85	46	41	87	62	96	158
30—40	2	8	10	2	12	14	19	57	76
40—50	2	—	2	—	8	8	6	8	14
50—60	—	—	—	1	—	1	2	2	4
60—70	—	—	—	—	—	—	—	1	1
Yhteensä. Summa (Total)	293	245	538	402	406	808	661	771	1 432

Sairaalaan otetut potilaat oleskelivat sairaalassa vuonna 1927 21 772 päivää eli keskimäärin 42.9 päivää, vuonna 1928 28 528 päivää eli keskimäärin 42.7 päivää ja vuonna 1929 62 605 päivää eli keskimäärin 38.9 päivää. Yleensä ei sairaita poistettu sairaalasta ennenkuin 7 viikkoa oli kulunut heidän sairastumisestaan.

Kuolemantapausten luku oli vuonna 1927 11, vuonna 1928 16 ja vuonna 1929 24. Kuolleiden luku oli vuonna 1927 2.2, vuonna 1928 2.4 ja vuonna 1929 1.5 % poistettujen lukumäärästä (1.8, 1.7 ja 1.4 % kaikista hoidetuista).

Sairaanhoitohenkilökunnan keskuudessa sattui vuonna 1928 2 ja vuonna 1929 9 tulirokkotapausta.

Tuhkarokkoa hoidettiin vuonna 1927 726, vuonna 1928 24 ja vuonna 1929 12 tapausta. Sairaalaan otettujen uusien potilaiden ryhmitys kuukausittain oli seuraava:

De utskrivna patienterna vistades å sjukhuset år 1927 21 772 dagar eller i medeltal 42.9 dagar, år 1928 28 528 dagar eller i medeltal 42.7 dagar och år 1929 62 605 dagar eller i medeltal 38.9 dagar. I allmänhet utskrevos de sjuka ej från sjukhuset förrän 7 veckor förflutit från insjuknandet.

Dödsfallens antal var år 1927 11, år 1928 16 och år 1929 24. De avlidna utgjorde år 1927 2.2, år 1928 2.4 och år 1929 1.5 % av samtliga utskrivna (resp. 1.8, 1.7 och 1.4 % av samtliga vårdade).

Bland sjukvårdspersonalen inträffade år 1928 2 och år 1929 9 fall av scharlakansfeber.

Av mässling vårdades år 1927 726, år 1928 24 och år 1929 12 fall. De i sjukhuset nyintagna patienternas fördelning månadsvis var följande:

Cas de rougeole entrés, par mois.

		1927.	1928.	1929.			1927.	1928.	1929.
Tammikuu.	Januari	12	5	—	Heinäkuu.	Juli	10	1	—
Helmikuu.	Februari	65	5	—	Elokuu.	Augusti	1	—	—
Maaliskuu.	Mars	288	1	—	Syyskuu.	September	—	—	—
Huhtikuu.	April	228	3	—	Lokakuu.	Oktober	5	—	3
Toukokuu.	Maj	76	—	—	Marraskuu.	November	7	—	6
Kesäkuu.	Juni	18	3	—	Joulukuu.	December	16	1	3

Kertomuskauden eri vuosina sairaalaan otetut uudet potilaat jakaantuivat iän mukaan seuraavasti:

De under resp. år nyinskrivna patienterna fördelade sig efter ålder på följande sätt:

Cas de rougeole entrés par sexe et par âge.

Ikä, vuosissa. Ålder, år. Age, années.	1927.			1928.			1929.		
	Mp. Mk. Masc.	Np. Kvk. Fém.	Yht. Summa. Total.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Yht. Summa.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Yht. Summa.
— 1	15	10	25	—	—	—	—	—	—
1— 3	53	43	96	1	—	1	—	—	—
3— 5	58	49	107	4	1	5	3	—	3
5—10	126	116	242	2	—	2	6	1	7
10—15	65	45	110	1	1	2	—	—	—
15—20	30	39	69	3	1	4	—	—	—
20—30	28	39	67	3	1	4	—	2	2
30—40	1	8	9	—	1	1	—	—	—
40—50	—	1	1	—	—	—	—	—	—
Yhteensä. Summa (Total)	376	350	726	14	5	19	9	3	12

Henkilökunnasta ei kukaan sairastunut tuhkarokkoon.

Kurkkumätää hoidettiin vuonna 1927 157, vuonna 1928 90 ja vuonna 1929 73 tapausta. Uusien potilaiden luku ja potilaiden keskimäärä kunakin kuukautena ilmenee allaolevasta taulukosta:

Av personalen insjuknade ingen i mässling.

Av difteri vårdades år 1927 157, år 1928 90 och år 1929 73 fall. Antalet nyintagna patienter och medelantalet patienter under varje månad framgår av följande tabell:

Cas de diphtérie entrés et nombre moyen des malades par jour; répartition par mois.

Kuukausi. Månad. Mois.	Uusia potilaita. Nyinskrivna patienter. Malades entrés.							Potilaita keskimäärin päivässä. Medeltal patienter per dag. Nombre moyen des malades par jour.	
	Diphtheria faucium.	Diphtheria laryngis.	Diphtheria faucium et laryngis.	Diphtheria narum.	Diphtheria organorum variorum.	Yhteensä. Summa. Total.	Siltä: Därav: Dont:		
							Mp. Mk. Masc.	Np. Kvk. Fém.	
1927.									
Tammikuu. Januari	4	—	1	—	—	5	2	3	1.0
Helmikuu. Februari	6	—	2	1	2	11	4	7	3.1
Maaliskuu. Mars	9	1	1	2	2	15	6	9	7.5
Huhtikuu. April	1	—	—	—	—	1	1	—	2.0
Toukokuu. Maj	9	—	—	3	—	12	8	4	3.4
Kesäkuu. Juni	28	2	1	2	—	33	15	18	14.6
Heinäkuu. Juli	11	—	1	1	1	14	7	7	8.1
Elokuu. Augusti	3	—	—	—	1	4	2	2	1.0
Syyskuu. September	6	—	4	1	—	11	1	10	5.2
Lokakuu. Oktober	9	1	1	1	2	14	7	7	6.6
Marraskuu. November	6	2	—	6	5	19	8	11	14.3
Joulukuu. December	8	—	—	2	8	18	5	13	16.7
Koko vuosi. Hela året (Toute l'année)	100	6	11	19	21	157	66	91	7.0
1928.									
Tammikuu. Januari	8	—	—	3	1	12	6	6	15.7
Helmikuu. Februari	2	—	1	2	2	7	4	3	8.4
Maaliskuu. Mars	3	—	—	—	3	6	2	4	9.1
Huhtikuu. April	1	1	1	—	1	4	4	—	2.9
Toukokuu. Maj	3	—	—	—	—	3	1	2	0.9
Kesäkuu. Juni	—	2	—	1	1	4	1	3	3.7
Heinäkuu. Juli	2	—	—	3	1	6	1	5	3.3
Elokuu. Augusti	5	—	—	—	—	5	2	3	4.6
Syyskuu. September	1	—	—	—	1	2	1	1	1.5
Lokakuu. Oktober	4	—	3	4	—	11	6	5	2.7
Marraskuu. November	4	—	—	1	2	7	3	4	6.6
Joulukuu. December	2	1	—	2	—	5	3	2	3.4
Koko vuosi. Hela året	35	4	5	16	12	72	34	38	6.2

Kuukausi. Månad.		Uusia potilaita. Nyinskrivna patienter.							Potilaita keski- määrin päivässä. Medeltal patienter per dag.		
		Diphtheria faucium.	Diphtheria laryngis.	Diphtheria faucium et laryngis.	Diphtheria narium.	Diphtheria organorum variorum.	Yhteensä. Summa.	Siiä: Därav:			
								Mp. Mk.			Np. Kvk.
1929.											
Tammikuu.	Januari	2	—	—	5	—	7	2	5	4.4	
Helmikuu.	Februari	—	—	—	2	—	2	—	2	2.9	
Maaliskuu.	Mars	5	1	1	1	2	10	1	9	2.4	
Huhtikuu.	April	2	—	—	5	2	9	6	3	5.8	
Toukokuu.	Maj	4	1	—	3	3	11	3	8	5.6	
Kesäkuu.	Juni	2	—	—	3	1	6	4	2	5.3	
Heinäkuu.	Juli	—	—	2	—	1	3	1	2	1.3	
Elokuu.	Augusti	1	—	1	—	—	2	1	1	0.2	
Syyskuu.	September	—	1	3	—	—	4	3	1	2.7	
Lokakuu.	Oktober	1	1	1	1	—	4	2	2	1.3	
Marraskuu.	November	4	—	—	—	2	6	3	3	1.9	
Joulukuu.	December	5	—	1	1	1	8	3	5	3.6	
Koko vuosi. Hela året		26	4	9	21	12	72	29	43	3.1	

Kertomuskauden eri vuosina sairaalaan otetut uudet potilaat jakautuivat sukupuolen ja iän mukaan seuraavasti:

De under resp. år nyinskrivna patienterna fördelade sig efter kön och ålder på följande sätt:

Cas de diphtérie entrés par sexe et par âge.

Ikä, vuosissa. Ålder, år. Age, années.	1927.			1928.			1929.		
	Mp. Mk. Masc.	Np. Kvk. Fém.	Yht. Summa. Total.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Yht. Summa.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Yht. Summa.
— 1	5	1	6	5	4	9	3	5	8
1—3	6	15	21	6	4	10	9	7	16
3—5	10	14	24	8	5	13	3	7	10
5—10	36	38	74	10	8	18	8	10	18
10—15	4	3	7	1	4	5	1	2	3
15—20	3	3	6	2	5	7	2	2	4
20—30	2	13	15	2	6	8	3	6	9
30—40	—	3	3	—	1	1	—	4	4
40—50	—	1	1	—	—	—	—	—	—
50—60	—	—	—	—	1	1	—	—	—
Yhteensä. Summa (Total)	66	91	157	34	38	72	29	43	72

Eri tautimuotojen esiintyminen eri ikäryhmissä näkyy allaolevasta taulukosta.

De olika sjukdomsformernas uppträdande inom olika åldersgrupper framgår av följande tabell.

Cas des différentes formes de diphtérie en 1927—29, par âge.

Ikä, vuosissa. Ålder, år. Age, années.	Diphtheria faucium.	Diphtheria laryngis.	Diphtheria faucium et laryngis.	Diphtheria narium.	Diphtheria organorum variorum.	Yhteensä. Summa. Total.
— 1	2	—	—	12	9	23
1—3	8	6	9	16	8	47
3—5	24	3	7	7	6	47
5—10	68	5	9	17	11	110
10—15	10	—	—	1	4	15
15—20	16	—	—	1	1	18
20—30	25	—	—	1	5	31
30—40	6	—	—	1	1	8
40—50	1	—	—	—	—	1
50—60	1	—	—	—	—	1
Yhteensä. Summa (Total)	161	14	25	56	45	301

Intubatio suoritettiin vuonna 1927 7 tapauksessa, vuonna 1928 3 tapauksessa ja vuonna 1929 3 tapauksessa; intubatio ynnä sitä seuraava trakeotomia vuonna 1927 ja 1929 1 tapauksessa.

Vuonna 1927 sairaalasta poistettujen potilaiden sairaanhoitopäivien luku oli 2 544 eli keskimäärin 18.3 potilasta kohden, vuonna 1928 1 913 eli keskimäärin 21.5 potilasta kohden ja vuonna 1929 1 075 eli keskimäärin 15.6 potilasta kohden.

Kuolemantapausten luku oli vuonna 1927 2 (1 tapaus diphtheria faucium, 1 tapaus d. faucium et laryngis) sekä vuonna 1928 3 (1 tapaus diphtheria faucium ja 2 tapausta d. narium) ja vuonna 1929 4 (1 tapaus diphtheria laryngis, 2 tapausta diphtheria faucium et laryngis ja 1 tapaus diphtheria bacillosis, jonka yhteydessä oli meningitis tuberculosa).

Sairaalan henkilökunnasta sairastui vuonna 1929 2 kurkkumätään.

Lavantautia hoidettiin sairaalassa vuonna 1927 80 tapausta, vuonna 1928 38 tapausta ja vuonna 1929 26 tapausta, joista suurin osa oli paratyfustapauksia. Sairaalaan kunakin vuonna otettujen potilaiden lukumäärä oli kuukausittain seuraava:

Intubation utfördes år 1927 i 7 fall, år 1928 i 3 fall och år 1929 i 3 fall; intubation med därpå följande trakeotomi år 1927 i 1 och år 1929 i 1 fall.

Antalet sjukvårdsdagar för de under år 1927 utskrivna patienterna var 2 544 eller i medeltal 18.3 per patient, år 1928 1 913 eller i medeltal 21.5 per patient och år 1929 1 075 eller i medeltal 15.6 per patient.

Antalet dödsfall utgjorde år 1927 2 (1 fall av diphtheria faucium, 1 fall av d. faucium et laryngis), år 1928 3 (1 fall av diphtheria faucium och 2 fall av d. narium) samt år 1929 4 (1 fall av diphtheria laryngis, 2 fall av d. faucium et laryngis och 1 fall av d. bacillosis i förening med meningitis tuberculosa).

Av sjukhuspersonalen insjuknade år 1929 2 i differi.

Av tyfus vårdades å sjukhuset år 1927 80 fall, år 1928 38 fall och år 1929 26 fall, av vilka största delen utgjordes av fall av paratyfus. Antalet under ettvarrt år nyintagna patienter var månadsvis följande:

Cas de fièvre typhoïde et de paratyphus entrées, par mois.

Kuukausi. Månad. Mois.	1927.			1928.			1929.		
	Mp. Mk. Masc.	Np. Kvk. Fém.	Yht. Summa. Total.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Yht. Summa.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Yht. Summa.
<i>Typhus abdominalis.</i>									
Tammikuu. Januari	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Helmikuu. Februari	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Maaliskuu. Mars	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Huhtikuu. April	1	1	2	—	—	—	—	—	—
Toukokuu. Maj	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kesäkuu. Juni	—	—	—	—	1	1	—	—	—
Heinäkuu. Juli	2	1	3	—	—	—	—	—	—
Elokuu. Augusti	—	—	—	—	—	—	2	—	2
Syyskuu. September	1	2	3	—	—	—	—	1	1
Lokakuu. Oktober	2	1	3	—	—	—	—	—	—
Marraskuu. November	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Joulukuu. December	—	1	1	—	—	—	—	—	—
Yhteensä. Summa (Total)	6	6	12	—	1	1	2	1	3
<i>Paratyfus.</i>									
Tammikuu. Januari	2	1	3	1	—	1	—	—	—
Helmikuu. Februari	—	1	1	—	1	1	—	—	—
Maaliskuu. Mars	—	1	1	—	1	1	—	—	—
Huhtikuu. April	3	1	4	1	1	2	—	1	1
Toukokuu. Maj	1	5	6	—	—	—	—	—	—
Kesäkuu. Juni	4	4	8	2	1	3	—	—	—
Heinäkuu. Juli	1	2	3	2	2	4	5	2	7
Elokuu. Augusti	1	5	6	2	2	4	4	6	10
Syyskuu. September	7	7	14	7	7	14	1	1	2
Lokakuu. Oktober	4	9	13	1	2	3	—	2	2
Marraskuu. November	2	3	5	—	1	1	—	1	1
Joulukuu. December	1	1	2	—	—	—	—	—	—
Yhteensä. Summa	26	40	66	16	18	34	10	13	23

Vuonna 1927 sairaalasta poistetut potilaat oleskelivat sairaalassa 1,531 päivää eli keskimäärin 19.9 päivää potilasta kohti, vuonna 1928 poistetut 776 päivää eli keskimäärin 20.4 päivää potilasta kohti ja vuonna 1929 470 eli keskimäärin 18.1 päivää potilasta kohti.

Paratyfukseen kuoli vuonna 1928 1 potilas.

Sairaanhoidohenkilökunnan keskuudessa ei sattunut yhtään taudintapausta.

Hoidetuista taudeista ja hoidon tuloksista annetaan tietoja tauluosastossa.

Sairaalan taloudesta annetaan samoin tietoja tauluosastossa.

De år 1927 utskrivna patienterna vistades å sjukhuset 1 531 dagar eller i medeltal 19.9 dagar per patient, de år 1928 utskrivna 776 dagar eller i medeltal 20.4 dagar per patient och de år 1929 utskrivna 470 dagar eller i medeltal 18.1 dagar per patient.

I paratyfus avled år 1928 1 patient.

Bland sjukvårdspersonalen inträffade icke något sjukdomsfall.

Uppgifter om behandlade sjukdomar och behandlingens resultat ingå i tabellavdelningen.

Uppgifter om sjukhusets ekonomi meddelas likaså i tabellavdelningen.

6. Kivelän sairaala.

Hopital de Kivellä (Stengård).

Tilanahtaus etenkin mielisairaiden osastolla edelleenkin vaikeutti sairaalan toimintaa. Sairaalan ylikuormitus johtui huomattavalta osalta alkoholistien suuresta lukumäärästä. Useat näistä eivät varsinaisesti ole mielisairaita, mutta kun Helsingin kaupungilla ei ole alkoholistien huoltolaitosta, on sairaalan ollut pakko sijoittaa näitä lyhyemmiksi tai pitemmiksi ajoiksi. Tämä sosialipoliittiselta kannalta kipeästi tuntuva puutteellisuus on kaupungin välttämättä korjattava, jos alkoholistien lukumäärä edelleenkin pysyy niin korkeana kuin näinä vuosina.

Syksyllä 1928 avattiin sairaalan uusi, ajanmukainen keittiö, joka 1 000 potilaalle suunniteltuna teki mahdolliseksi sairaalan melkoisen laajentamisen. Samaan aikaan sairaala sai uuden tiilirakennuksen autovajoiheen ja uuden, kivistä rakennetun halkovajan.

Sairaalan hallituksen ja Lapinlahden sairaalan kesken tehdyn sopimuksen mukaisesti hoidettiin vuonna 1929 toukokuun 18 ja lokakuun 14 p:n välisenä aikana noin 30 Lapinlahden sairaalasta siirrettyä potilasta Kivelän sairaalan entisessä tuberkuloosipaviljongissa ennenkuin tämän korjaustöihin ryhdyttiin. Korjaustyöt valmistuivat joulukuussa. Kaupungin mielisairaaloissa vallitsevan tilanahtauden johdosta sijoitettiin joulukuun loppupuolella 1929 68 Nikkilän ja Lapinlahden sairaaloista siirrettyä potilasta osastoihin n:o 1 ja n:o 2. Näin ollen ja kun myöskin osastoita n:o 9 (n. k. Mattila) useita henkilökunnan huoneita oli otettu potilaille, nousi sairaspakkojen luku kertomuskauden lopussa sairaalan eri osastoilla kaikkiaan 270:een.

Vuodesta 1926 alkaen valtuusto on vuosittain myöntänyt 30 000 markkaa sairaalan alueen järjestelyä ja istutuksia varten. Puistosuunnitelmaa on sen jälkeen vuosittain järjestelmällisesti toteutettu, minkä kautta tämä luonnostaan kaunis alue on suuresti muuttunut yhä edukseen.

6. Stengårds sjukhus.

Utrymmesbristen, speciellt å avdelningen för sinnessjuka, har fortfarande försvårat sjukhusets verksamhet. Överbelastningen av sjukhuset berodde till en avsevärd del av det stora antalet alkoholister. Flertalet av dessa äro icke i egentlig mening sinnessjuka, men då Helsingfors stad icke har någon vårdanstalt för alkoholister, har sjukhuset nödgats intaga dessa på kortare eller längre tider. Denna från socialpolitisk synpunkt synnerligen kännbara brist bör staden nödvändigtvis avhjälpa, om antalet alkoholister fortfarande håller sig lika högt som dessa år.

På hösten 1928 öppnades sjukhusets nya moderna kök, vilket är projekterat för 1 000 patienter och varigenom en avsevärd utvidgning av sjukhuset möjliggjordes. Samtidigt erhöill sjukhuset en ny tegelbyggnad med bilgarage och ett nytt vedlider av sten.

I enlighet med den överenskommelse, som ingåtts mellan sjukhusstyrelsen och Lappviks sjukhus, vårdades år 1929 under tiden mellan den 18 maj och den 14 oktober c. 30 från Lappviks sjukhus överförda patienter i f. d. tuberkulospaviljongen förrän reparationsarbetena å denna vidtogs. Reparationsarbetena blevo färdiga i december. På grund av utrymmesbristen i stadens sinnessjukhus placerades i slutet av december 1929 68 från Nickby och Lappviken överförda patienter på avdelningarna n:o 1 och n:o 2. På grund härav och då även från avdelning n:o 9 (det s. k. Mattila) flere rum tillhörande personalen apterats för patienternas räkning, steg antalet sjukplatser vid redogörelseperiodens utgång å sjukhusets olika avdelningar till inalles 270.

Från och med år 1926 ha stadsfullmäktige årligen beviljat 30 000 mark för reglering av sjukhusets område samt planteringar. Parkprojektet har därefter årligen planmässigt förverkligats, varigenom detta natursköna område ytterligare förändrats till sin fördel.

7. Nikkilän sairaala.

Kesäkuun 5 p:nä 1925 Nikkilän sairaalan laajentamista suunnittelemaan asetetun komitean mietintö valmistui ja maaliskuun 2 p:nä 1928 lähetettiin kaupunginvaltuustolle.

Komitea ehdotti, että sairaalaa vähitellen pitemmän ajan kuluessa laajennettaisiin niin, että siinä viidennen ja viimeisen rakennusjakson päätyttyä vuonna 1943 olisi kaikkiaan 1 200 sairassijaa. Ensimmäisenä rakennuskautena, vuosina 1929 ja 1930, tulisi sen mukaan rakennettavaksi 140 miesten sairaspaiikkaa sisältävä työpaviljonki sekä erinäisiä asuntorakennuksia. Kun vuonna 1928 tilanpuute sairaalassa alkoi jälleen käydä niin suureksi, että sairaiden hoito siitä mitä suurimmassa määrässä kärsi, sairaalan johtaja lähetti sairaalain hallitukselle kaksi eri kirjelmää, toisen huhtikuun 27 p:nä ja toisen lokakuun 18 p:nä, pyytäen toimenpiteitä tilanpuutteen poistamiseksi. Tammikuun 15 päivänä rahatoimikamari kuitenkin ehdotti kaupunginvaltuustolle, ettei komitean ehdotusta vielä hyväksyttäisi, vaan että toistaiseksi rakennettaisiin vain yksi, 150 sairassijaa käsittävä paviljonki miessairaille. Tämän ehdotuksen valtuusto helmikuun 27 p:nä 1929 hyväksyikin ja työt voitiin alkaa jo samana vuonna. Nikkilän sairaalan laajentamiskysymyksen vaiheita selostetaan lähemmin sairaalain hallituksen kertomuksessa.

Vuoden 1929 lopulla sairaalain hallitus ryhtyi toimenpiteisiin valtionavun saamiseksi m. m. Nikkilän sairaalalle. Tämän yhteydessä lääkintöhallitus vahvisti sairaalan paikkaluvun 615:ksi ja oikeutti toistaiseksi sairaalan johtajan välttämättömän tarpeen vaatiessa ylittämään tätä lukua 26 potilaalla.

Helmikuun päättyessä 1928 erosi virastaan sairaalan ylilääkäri ja johtaja E. J. Horelli, joka edellisen lokakuun 1 p:stä alkaen oli nauttinut virkavapautta. Toukokuun 9 p:nä 1928 kaupunginvaltuusto valitsi sairaalan ylilääkäriksi ja johtajaksi lääketieteenlisensiaatti S. E. Donnerin. Ylilääkärin virkavapauden aikana ja viran ollessa avoinna hoiti sitä virkaatekevinä sairaalan ensimmäinen alilääkäri E. Svanljung sekä tämän kesäloman aikana toinen alilääkäri A. Troupp. Paitsi ylilääkärinä ja kahta alilääkärinä oli sairaalassa koko kertomuskauden ajan kolmas alilääkäri, jonka tointa hoitivat virkaatekevinä lääketieteenkandidaatit E. Helsingius ($\frac{18}{8}$ 27 saakka) ja A. Loitsalo ($\frac{1}{3}$ — $\frac{21}{5}$ 27), lääketieteenlisensiaatti A. Soininen ($\frac{1}{6}$ 27— $\frac{30}{6}$ 29) ja lääketieteenkandidaatti M. Halonen ($\frac{1}{7}$ 29 lukien). Eri aikoina toimivat alilääkärien sijaisina lääketieteenkandidaatit O. Fortelius ja E. Silventoinen.

Hoitohenkilökunnassa tapahtui seuraavat muutokset: vuonna 1927 erosi 3 osastonhoitajatarta, 3 hoitajaa ja 13 nuorempaa hoitajatarta; vuonna 1928 erosi 2 osastonhoitajatarta ja 8 alihoitajatarta, sekä otettiin palvelukseen 2

7. Nickby sjukhus.

Hôpital de Nickby (Nikkilä).

Det betänkande, som utarbetats av en den 5 juni 1925 tillsatt kommitté för planerandet av Nickby sjukhus utvidgning, blev färdigt den 2 mars 1928 och insändes till stadsfullmäktige.

Kommittén föreslog, att sjukhuset efterhand under förloppet av en längre tid skulle utvidgas sålunda, att detsamma vid den femte och sista byggnadsperiodens slut år 1943 skulle omfatta inalles 1 200 sjukplatser. Under den första byggnadsperioden, åren 1929 och 1930, skulle i enlighet därmed uppföras en arbetspaviljong innehållande 140 sjukplatser för män samt en del bostadsbyggnader. Då år 1928 utrymmebristen i sjukhuset återigen begynte bliva så stor, att värden av de sjuka i högsta grad led därav, insände sjukhusets direktör till sjukhusstyrelsen tvenne olika skrivelser, den ena daterad den 27 april, den andra den 18 oktober, i vilka han anhöll om åtgärder för avlägsnande av utrymmebristen. Den 15 januari föreslog drätselkammaren emellertid för stadsfullmäktige, att kommitténs förslag icke ännu skulle godkännas, utan att tills vidare endast måtte uppföras en paviljong omfattande 150 sjukplatser för manliga patienter. Detta förslag godkändes av fullmäktige den 27 februari 1929 och kunde arbetena vidtaga redan samma år. För faserna i frågan om utvidgningen av Nickby sjukhus redogöres närmare i sjukhusstyrelsens berättelse.

I slutet av år 1929 skred sjukhusstyrelsen till åtgärder för utverkande av statsunderstöd bl. a. åt Nickby sjukhus. I samband härmed fastställde medicinalstyrelsen antalet platser i sjukhuset till 615 och berättigade tills vidare sjukhusets direktör att i fall av oundgängligt behov överskrida detta antal med 26 patienter.

I slutet av februari 1928 avgick från sin tjänst sjukhusets överläkare och direktör E. J. Horelli, som från den 1 oktober föregående år åtnjutit tjänstledighet. Den 9 maj 1928 utsågo stadsfullmäktige till överläkare och direktör för sjukhuset medicinlicentiaten S. E. Donner. Under överläkarens tjänstledighet och under den tid tjänsten var obesatt omhändertogades den vikarier av sjukhusets första underläkare E. Svanljung samt under dennes sommarledighet av andra underläkaren A. Troupp. Utom överläkaren och två underläkare fanns det vid sjukhuset under hela redogörelseperioden en tredje underläkare, vars tjänst vikarier sköttes av medicinekandidaterna E. Helsingius (till $\frac{18}{2}$ 27) och A. Loitsalo ($\frac{1}{3}$ — $\frac{21}{6}$ 27), medicinlicentiaten A. Soininen ($\frac{1}{6}$ 27— $\frac{30}{6}$ 29) och medicinekandidaten M. Halonen (från $\frac{1}{7}$ 29). Under olika tider tjänstgjorde som vikarier för underläkarna medicinekandidaterna O. Fortelius och E. Silventoinen.

Inom vårdpersonalen inträffade följande förändringar: år 1927 avgingo 3 avdelningssköterskor, 3 sköterskor och 13 yngre sköterskor; år 1928 avgingo 2 avdelningssköterskor och 8 undersköterskor samt antogs 2 avdelningssköterskor, 16

osastonhoitajatar, 16 alihoitajatar, joista 2 siihen saakka täyttämättä olleille paikoille, ja 2 mieshoitajaa; vuonna 1929 erosi 3 osastonhoitajatar ja 14 alihoitajatar sekä kuoli 1 mieshoitaja ja otettiin palvelukseen 1 osastonhoitajatar, 11 alihoitajatar ja 1 mieshoitaja.

54-tuntisen työviikon käytäntöönottamisen johdosta perustettiin vuonna 1929 sairaalaan 5 alihoitajattaren ja 3 mieshoitajan tointa sekä pesulaitoksessa lisääntyneen työn takia pesuapulaisen toimi, jotka kaikki täytettiin vuoden 1930 alusta lukien. Vuonna 1928 perustettiin uusi autonkuljettajan toimi.

Sairaalassa oli kertomuskauden alkaessa hoidettavana 265 miestä ja 366 naista, yhteensä 631 potilasta; vuoden 1927 lopussa olivat vastaavat luvut: 269—382—651; vuoden 1928 lopussa: 273—400—673; ja 1929 vuoden lopussa: 228—391—619. Sitäpaitsi oli sairaalan huollettavana potilaita, jotka oli sijoitettu yksityisten luo perhehoitoon. Sairaalassa hoidettavana olleiden potilaiden luku oli vuoden 1929 lopussa pienempi kuin edellisinä vuosina sen johdosta, että lääkintöhallitus valtionavun myöntämisen yhteydessä rajoitti sairaalaan otettavien potilaiden lukua, minkä vuoksi osa potilaista mainitun vuoden joulukuussa siirrettiin Kivälän sairaalaan.

Hoitopäivien lukumäärä ilmenee seuraavasta taulukosta.

Jours de traitement.

	Sairaalassa. I sjukhuset. Dans l'hôpital.			Perhehoitossa. I familjevård. En pension.		
	Abs. määrä. Abs. antal. Nombre absolu.	Päivää kohti. Per dag. Par jour.		Abs. määrä. Abs. antal. Nombre absolu.	Päivää kohti. Per dag. Par jour.	
1927	230 734	632.1		46 605	127.7	
1928	240 729	657.7		50 472	137.9	
1929	244 485	669.8		49 911	136.7	

Perhehoitoon sijoitettujen lukua y. m. seikkoja valaisee seuraava taulukko.

Antalet i familjevård förlagda m. m. belyses av följande tabell.

Aliénés placés en pension.

	1927.			1928.			1929.		
	Mp. Mk. Masc.	Np. Kvk. Fem.	Yhteensä. Summa. Total.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Yhteensä. Summa.	Mp. Kvk.	Np. Kvk.	Yhteensä. Summa.
Perhehoitoon sijoitettuja vuoden alussa. Förlagda i familjevård vid årets början (<i>Nombre des aliénés en pension au début de l'année</i>)	41	81	122	46	86	132	52	86	138
Vuoden varrella perhehoitoon sijoitettuja. Under året förlagda i familjevård (<i>Placés pendant l'année</i>)	14	17	31	27	17	44	7	13	20
Yhteensä. Summa (Total)	55	98	153	73	103	176	59	99	158
Vuoden varrella poistettuja. Avgångna under året (<i>Sortis pendant l'année</i>):									
Sairaalaan otettuja. Intagna i sjukhuset (<i>Entrés dans l'hôpital</i>)	4	7	11	14	14	28	6	11	17
Muualle poistettuja. På annat sätt avgångna (<i>Autres sortis</i>)	5	5	10	7	3	10	3	1	4
Perhehoitoon sijoitettuja vuoden lopussa. Förlagda i familjevård vid årets slut (<i>Nombre des aliénés en pension à la fin de l'année</i>)	46	86	132	52	86	138	50	87	137
Yhteensä. Summa (Total)	55	98	153	73	103	176	59	99	158

Vaikeammanlaatuisia tapaturmia ei kysymyksessä olevina vuosina sattunut lukuunottamatta vuonna 1927 kaatumisesta aiheutunutta reisiluun murtumista. Vuonna 1927 kaksi potilasta lopetti päivänsä, toinen hirttäytymällä mukavuuslaitoksessa toinen hyppäämällä ikkunasta, ja vuonna 1929 yksi potilas hirttäytyi eristyshuoneessaan. Tapauksista ilmoitettiin heti asianomaisille viranomaisille, joiden puolelta ne kuitenkin eivät aiheuttaneet enempiä toimenpiteitä.

Sairaalasta poistui luvattomasti vuonna 1927 19, vuonna 1928 31 ja vuonna 1929 29 potilasta. Näistä muut saatiin pian takaisin paitsi vuonna 1927 poistuneista kahta ja vuonna 1928 poistuneista samoin kahta, joista viimeksimainituista kuitenkin toinen meni kotiinsa, missä häntä suostuttiin hoitamaan, sekä vuonna 1929 poistuneista kolmea, joista ainakin kaksi meni omaistensa luo, missä heitä suostuttiin hoitamaan.

Kevätalvella 1929 sairaalassa raivosi sangen vaikea influenssa, johon potilaita ja henkilökuntaan kuuluvia sairastui ainakin toistasataa henkeä. Näistä kuoli 6 potilasta sekä 1 mieshoitaja ja keittäjätär, kaksi viimeksi mainittua molemminpuoliseen keuhkotulehdukseen. Vuoden 1929 alussa samoin kuin edellisen vuoden lopussa sattui myös lukuisia erysipelas-tapauksia, joiden takia järjestettiin miesten puolelle osastoon 1 väliaikainen eristysosasto. Sporadisia tapauksia sattui kuitenkin vielä myöhemminkin kevään kuluessa eri osastoilla. Syksyllä 1929 puhkesi, kuten sairaalassa on eräitä kertoja aikaisemminkin tapahtunut, tosin vain noin viikon kestävä mutta oireiltaan voimakas ripulitauti, johon lyhyessä ajassa sairastui noin parisataa henkilöä, potilaita ja henkilökuntaa. Taudin syytä ei saatu selville. Osasto VI:ssa sattui, kuten aikaisemminkin, muutamia tyfustapauksia. Tautiin sairastui 2 hoitajatarta ja 3 potilasta; kukaan sairastuneista ei kuollut.

8. Tuberkuloosisairaala.

Hôpital pour les tuberculeux.

Tuberkuloosisairaala avattiin virallisesti ja vihittiin taroituksensa kesäkuun 15 p:nä 1929. Rakentamisvaiheet esitetään lähemmin rakennustoimikunnan toimittamassa, painosta ilmestyneessä julkaisussa¹⁾. Sairaalan avajaisten aikana suurin ja välttämättömin osa kalustoa, jonka hankinta oli annettu sairaalain hallituksen tehtäväksi, oli saapunut, ja vuoden loppuun mennessä saatiin loput pientä osaa lukuunottamatta. Sairaalan toimihenkilökunta oli jo vuoden alussa muuttanut asumaan sairaalan hallintorakennukseen. Toukokuun 6 p:nä otettiin sairaalaan, sen läntiseen paviljonkiin, ensimmäiset tuberkuloosisai-

¹⁾ Helsingin kaupungin tuberkuloosisairaala. Selostus sen synnystä sekä sairaalarakennuksista ja niiden sisustuksista. Helsinki 1929.

Svårare olycksfall ha icke förekommit under ifrågavarande år med undantag av år 1927, då ett revbensbrott inträffade som följd av ett fall. År 1927 begingo tvenne patienter självmord, den ena genom att hänga sig i bekvämlighetsinrättningen, den andra genom att hoppa ut genom fönstret, och år 1929 hängde sig en patient i sitt isoleringsrum. Om dessa händelser anmäldes omedelbart till vederbörande myndigheter, från vilkas sida de dock icke föranledde vidare åtgärder.

Från sjukhuset avlägsnade sig olovligen år 1927 19, år 1928 31 och år 1929 29 patienter. Av dessa hämtades de övriga snart tillbaka utom två av de år 1927 och två av de år 1928 bortrymda, av vilka sistnämnda dock en begav sig till sitt hem, där man biföll att vårda honom, samt av dem, som avlägsnat sig år 1929, alla utom tre, av vilka åtminstone två begåvo sig till anhöriga, vilka åtog sig att vårda dem.

På vårvintern 1929 härjade i sjukhuset en mycket svår influensa, i vilken av patienterna och personalen insjuknade över 100 personer. Av dessa avled 6 patienter samt 1 manlig vårdare och 1 kokerska, de tvenne sistnämnda i dubbelsidig lunginflammation. I början av år 1929 likasom i slutet av föregående år inträffade även talrika fall av erysipelas, med anledning varav å den manliga avdelningen inrättades en temporär isoleringsavdelning. Sporadiska fall inträffade dock ännu senare under vårens lopp å olika avdelningar. På hösten 1929 utbröt, vilket några gånger tidigare inträffat, å sjukhuset en diarré, vilken visserligen varade endast omkring en vecka, men med häftiga symtom och i vilken inom en kort tid insjuknade ett par hundra personer, patienter och personal. Sjukdomens orsaker ha icke kunnat klarläggas. Å avdelning VI inträffade, likasom tidigare, en del tyfusfall. I sjukdomen insjuknade 2 sköterskor och 3 patienter; ingen av de insjuknade avled.

8. Tuberkulossjukhuset.

Den 15 juni 1929 öppnades tuberkulossjukhuset officiellt och invigdes för sitt ändamål. I en av byggnadskommissionen utgiven publikation¹⁾ redogöres närmare för sjukhusets tillblivelse. Vid tiden för sjukhusets invigning hade den största och viktigaste delen av inventarierna, vilkas anskaffning uppdragits åt sjukhusstyrelsen, anlänt, och återstoden, med undantag av en liten del, ankom före årets utgång. Sjukhusets personal hade redan vid årets början inflyttat i ekonomiebyggnaden. Den 6 maj intogos i sjukhuset, i dess västra paviljong, de första tuberkulospatienterna. Då överfördes nämligen 54 kvinnliga patienter från Sten-

¹⁾ Helsingfors stads tuberkulossjukhus. En redogörelse för dess uppkomst samt en beskrivning över sjukhusbyggnaderna och deras inredning. Helsingfors 1929.

raat. Silloin siirrettiin sinne Kivelän sairaalasta 54 naispotilasta. Toukokuun aikana siirrettiin vielä Kivelän sairaalasta 51 ja Humaliston sairaalasta 37 miespotilasta, jotka kaikki aluksi sijoitettiin läntiseen (naisten) paviljonkiin. Sittemmin alkoi potilaita saapua myös kaupungilta ja syyskuun puolivälistä alkaen olivat laitoksen kaikki 382 sairaspaiikkaa täynnä.

Sairaalan toiminta oli tuskin päässyt alkuun kun itäinen (miesten) osasto oli luovutettava kulkutautisairaalan käytettäväksi ja muodostettiin kaupungissa puhjenneeseen tulirokkoon sairastuneiden ylimääräiseksi hoitolaksi. Tähän tarkoitukseen sitä käytettiin toukokuun 6 p:stä heinäkuun 4 p:ään.

Tuberkuloosisairaalan hoitomaksut olivat seuraavat: Helsingissä henkikirjoissa olevilta 40, 25 ja 15 markkaa, muualla henkikirjoissa olevilta 80, 50 ja 40 markkaa sekä 15 vuotta nuoremmilta lapsilta yleisessä salissa puoli maksua.

Sairaalan lääkäreinä toimivat johtaja ja ylilääkäri V. Seppänen, alilääkärit E. Segerstråle ja U. Tötterman, apulaislääkärit A. Seppä ja G. Tingvald, röntgenalilääkäri H. Haahti sekä laryngologi-alilääkäri A. Saxén. Sairaalan hammaslääkärinä avusti hammaslääkäri H. Becker.

Ylihoitajattarena toimi neiti T. Jalo ja toimitsijana filosofiantohtori M. Saarenheimo. Sairaalan vakinaisten toimenhaltijain lukumäärä oli seuraava: lääkäreitä 7, hoitohenkilökuntaa 62, taloushenkilökuntaa 15, ruokalahenkilökuntaa 1, konehenkilökuntaa 1, käsityöläisiä 1 ja apuhenkilökuntaa 67, yhteensä 154 henkeä.

Potilaiden vaihtuminen sekä hoitopäivien luku eri kuukausina näkyvät seuraavasta taulukosta:

gårds sjukhus. Under maj månad överfördes ytterligare 51 manliga patienter från Stengårds och 37 från Humlebergs sjukhus, vilka alla tills vidare placerades i den västra paviljongen (för kvinnor). Senare började även patienter från staden anmäla sig och vid medlet av september månad voro sjukhusets samtliga 382 sjukplatser belagda.

Verksamheten vid sjukhuset hade knappt vidtagit, då den östra paviljongen (för män) måste upplåtas för epidemisjukhusets behov och inrättas till en tillfällig vårdanstalt för personer, som insjuknat vid den i staden utbrutna scharlakansfeber epidemin. För detta ändamål användes paviljongen under tiden 6 maj—24 juli.

Vårdavgifterna vid tuberkulossjukhuset voro följande: för i Helsingfors mantalsskrivna personer 40, 25 och 15 mark, för i andra orter mantalsskrivna 80, 50 och 40 mark samt för barn under 15 år halv avgift i allmän sal.

Såsom läkare vid sjukhuset fungerade direktören och överläkaren V. Seppänen, underläkarna E. Segerstråle och U. Tötterman, assistentläkarna A. Seppä och G. Tingvald, röntgenologen H. Haahti och laryngologen A. Saxén. Såsom sjukhusets tandläkare biträdde tandläkaren H. Becker.

Såsom översköterska tjänstgjorde fröken T. Jalo och såsom sysselman filosofiedoktorn M. Saarenheimo. Antalet ordinarie befattningshavare å sjukhuset var inalles 154, därav läkare 7, vårdpersonal 62, ekonomipersonal 15, kosthållspersonal 1, maskinpersonal 1, hantverkare 1 och betjäning 67 personer.

Patientomsättningen samt antalet vård dagar under olika månader framgår av följande tabell:

Mouvement des malades en 1929; répartition par mois.

Kuukausi. Månad. Mois.	Sairaalan otettuja. Nyintagna patienter. Entrés pendant l'année.			Sairaalasta poistettuja. Utskrivna patienter. Sortis pendant l'année.			Potilaiden päivittäinen luku. Antalet patienter per dag. Nombre de malades par journée.				Hoitopäiviä. Sjukvårdsdagar. Jours de traitement.			
	Mp. Mk. Masc.	Np. Kvk. Fém.	Yhteensä. Summa. Total.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Yhteensä. Summa.	Keskimmäin päivää kohti. Medeltal. Moyenne.		Korkein. Maximum.	Minimium. Minimum.	Des hommes. För män. patienter.	Des femmes. För kvinnor. patienter.	Naisien. Total.	Yhteensä. Summa. Total.
							Mp. Mk. Masc.	Np. Kvk. Fém.						
Tammikuu. Januari	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Helmikuu. Februari	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Maaliskuu. Mars	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Huhtikuu. April	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Toukokuu. Maj	66	72	138	2	14	16	25.8	54.1	124	50	670	1 407	2 077	
Kesäkuu. Juni	82	27	109	22	26	48	116.8	61.6	189	121	3 503	1 848	5 351	
Heinäkuu. Juli	39	23	62	36	19	55	122.3	61.7	190	176	3 792	1 914	5 706	
Elokuu. Augusti	68	97	165	34	18	52	141.5	92.2	304	183	4 388	2 858	7 246	
Syyskuu. September	59	47	106	27	23	50	179.3	161.0	356	301	5 380	4 830	10 210	
Lokakuu. Oktober	38	33	71	33	28	61	193.4	170.8	372	356	5 995	5 295	11 290	
Marraskuu. November	49	42	91	48	40	88	196.6	174.5	375	366	5 896	5 236	11 132	
Joulukuu. December	47	43	90	42	41	83	210.2	166.0	381	372	6 517	5 147	11 664	
Koko vuosi. Hela året (Toute l'année)	448	384	832	244	209	453	150.6	118.9	—	—	36 141	28 535	64 676	

Sairaalaan otetuista potilaista 431 miestä ja 368 naista, yhteensä 799, oli henkikirjoissa Helsingin kaupungissa, 8 Helsingin pitäjässä ja 5 muualla Uudenmaan läänissä. 1:n potilaan henkikirjoituspaikasta ei ollut tietoa, ja 5 oli Hämeen, 5 Viipurin, 4 Mikkelin, 3 Kuopion läänissä ja 2 ulkomailla henkikirjoissa.

Sairaalaan otettujen ikäryhmitys näkyy seuraavasta taulukosta:

Av de nyinskrivna patienterna voro 431 män och 368 kvinnor, inalles 799 personer, mantalsskrivna i Helsingfors, 8 i Helsinge socken och 5 å annan ort i Nylands län. Mantalsskrivningsorten för 1 patient var okänd, 5 patienter voro skrivna i Tavastehus, 5 i Viborgs, 4 i St Michels, 3 i Kuopio län samt 2 i utlandet.

De nyintagna patienternas fördelning efter ålder framgår av följande tabell:

Malades entrés par âge et par sexe.

Suku- puoli. Kön. Sexe.	Potilaita, joiden ikä oli vuosissa. — Patienterna efter ålder, uttryckt i år. Malades par âge (ans).												Yhteensä eri ikäisiä. Summa Total.
	—1.	1—3.	3—5.	5—10.	10—15.	15—20.	20—30.	30—40.	40—50.	50—60.	60—70.	70—80.	
Miehiä. Män (<i>Hommes</i>) ..	—	2	5	4	7	44	147	104	80	36	15	4	448
Naisia. Kvinnor (<i>Femmes</i>) ..	1	5	—	5	11	53	167	84	30	19	8	1	384
Yhteensä. Summa (<i>Total</i>)	1	7	5	9	18	97	314	188	110	55	23	5	832

Sairaalaan otettujen ammatti ilmenee seuraavasta taulukosta:

De nyintagna patienternas fördelning efter yrke framgår av följande tabell:

Malades entrés par métier, ou situation sociale.

Ammatti tai yhteiskunnallinen asema. Yrke eller samhällsställning. <i>Métier ou situation sociale.</i>	Mp. Mk. <i>Masc.</i>	Np. Kvk. <i>Fém.</i>	Yhteensä. Summa <i>Total.</i>
Virkamiehiä, suurempia liikemiehiä, upseereja, vapaitten ammattien harjoittajia, koroillaan eläjiä ja yhteiskunnallisesti heidän vertaisiaan. Tjänstemän, större affärsmän, officerare, idkare av fria yrken, rentierer och med dem socialt likställda (<i>Fonctionnaires, grands commerçants, officiers, professions libérales, rentiers etc.</i>)	14	15	29
Pienempiä, itsenäisiä elinkeinon harjoittajia ja käsityöläisiä ja yhteiskunnall. heidän vertaisiaan. Mindre, självständiga näringsidkare och hantverkare och med dem socialt likställda (<i>Petits industriels, commerçants, etc.</i>)	34	26	60
Kauppa- ja konttoriapulaisia, yleisten laitosten palvelusmiehiä, työjohtajia ja yhteiskunnallisesti heidän vertaisiaan. Butiks- och kontorsbiträden, betjante vid allmänna inrättningar, verk-mästare, arbetsledare och med dem socialt likställda (<i>Commis, employés, contremaitres, etc.</i>)	64	83	147
Teollisuuslaitosten ja käsityöliikkeiden työläisiä. Arbetare i industriella inrättningar och hant-verkerier (<i>Ouvriers des établissements industriels</i>)	66	35	101
Käsityöläisiä, jotka eivät työskentele työpajassa. Hantverkare, som ej arbeta i verkstad (<i>Ouvriers artisans hors des ateliers</i>)	123	83	206
Ulkotyöläisiä (satama- ja katutyöläisiä y. m.) Utarbetare (hamn- och gatuarbetare) m. fl. (<i>Ouvriers en plein air</i>)	138	65	203
Sotilaita ja alipäällystöä. Soldater och underbefäl vid militären (<i>Soldats at subalternes militaires</i>)	2	—	2
Henkilökohtaisia ja kotipalvelijoita. Personlig och huslig betjäning (<i>Domestiques</i>)	2	73	75
Vankiloiden, lastenkotien, köyhäntalojen y. m. hoidokkeja. Interner i fängelser, barnhem, fattig-gård m. fl. (<i>Personnes dans prisons, asiles, etc.</i>)	—	—	—
Vailla ammattia, irtolaisia. Utan yrke, lösdrivare (<i>Sans métier</i>)	5	4	9
Yhteensä. Summa (<i>Total</i>)	448	384	832

Poistuneet potilaat. Seuraavassa esitetään katsaus sairaalasta vuoden varrella poistuneiden potilaiden hoitoon ja hoidon tuloksiin. Poistuneet potilaat on ryhmitetty kahteen ryhmään: 1) »hoitamattomiin», joiden hoitopäivien luku ei

Utskrivna patienter. I det följande meddelas en översikt över värden av de under året utskrivna patienterna samt resultatet av denna vård. De utskrivna patienterna ha fördelats på tvenne grupper 1) »behandlade», för vilka antalet

noussut 30:een, ja 2) »hoidettuihin», joita on hoidettu vähintään 30 päivää.

Hoitamatta poistuneiden ja hoidettuina poistuneiden taudin laatu ja kehitysaste sekä hoitopäivien luku näkyvät seuraavasta taulukosta:

vård dagar understeg 30, och 2) »behandlade», vilka vårdats minst 30 dagar.

Sjukdomens form och utvecklingsstadium hos de såsom obehandlade och såsom behandlade utskrivna patienterna ävensom antalet vård dagar framgå av följande tabell:

Forme de maladie et durée du traitement des malades sortis de l'hôpital.

Taudin laatu ja kehitysaste. Sjukdomens form och utvecklingsstadium. <i>Forme et degré de développement de la maladie.</i>	Sairaalasta poistuneita potilaita, joita hoidettiin sairaalassa. Utskrivna patienter, vilka vårdats å sjukhuset. <i>Malades sortis pendant l'année, soignés dans l'hôpital.</i>								Yhteensä. Summa. <i>Total.</i>		
	Vähemmän kuin 30 vuorokautta. Mindre än 30 dagar. <i>Moins de 30 jours.</i>				30 vuorokautta tai kauemmin. 30 dagar eller längre tid. <i>30 jours et au-dessus.</i>				Hoitopäivä yhteensä. Summa sjukvårdsdagar. <i>Jours de traitement.</i>	Hoitopäivä. Sjukvårdsdagar. <i>Jours de traitement.</i>	
	Mp. Mk. Masc.	Mp. Kvk. Fém.	Yhteensä potilaita. Summa patienter. <i>Total des malades.</i>	Hoitopäivä yhteensä. Summa sjukvårdsdagar. <i>Jours de traitement.</i>	Mp. Mk. Masc.	Mp. Kvk. Fém.	Yhteensä potilaita. Summa patienter. <i>Total des malades.</i>				
							Luku. Antal. <i>Nombre.</i>	%	Poistuneita. Utskrivna. <i>Malades sortis.</i>	Hoitopäivä. Sjukvårdsdagar. <i>Jours de traitement.</i>	
I. Alkavia keuhkotub. tapauksia. Lungtuberkulos i första stadiet <i>(Tubercul. pulmonaire au I degré)</i>	3	4	7	92	12	10	22	7.0	2 149	29	2 241
II. Keskipitkälle ehtineitä keuhkotub. tapauksia. Lungtuberkulos i andra stadiet <i>(Tuberculose pulmonaire au II degré)</i>	7	9	16	297	25	17	42	13.4	3 584	58	3 881
III. Pitkälle kehittyneitä keuhkotub. tapauksia. Lungtuberkul. i tredje stadiet <i>(Tuberculose pulmonaire au III degré)</i>	64	44	108	1 605	129	117	246	78.3	19 684	354	21 289
Tuberkuloosia muissa elimissä. Tuberkulos i andra organ <i>(Autre tuberculose)</i>	—	3	3	4	—	3	3	1.0	124	6	128
Ei tuberkuloosia. Icke tuberkulösa <i>(Non-tuberculeux)</i>	3	2	5	67	1	—	1	0.3	42	6	109
Yhteensä. Summa (Total)	77	62	139	2 065	167	147	314	100.0	25 583	453	27 648

Poistuneiden lyhin sairaalassaolon aika oli 1 päivä ja pisin 220 päivää. Hoitamatta poistuneet olivat sairaalassa keskimäärin 14.9 ja hoidettuina poistuneet 81.5 hoitopäivää. Viimeksimainituista 111 oli sairaalassa 31—60, 86 61—90, 55 91—120, 27 121—150, 20 151—180 ja 15 yli 180 hoitopäivää.

Hoitamattomista poistui kuoleman kautta yhteensä 79 potilasta eli 56.8 %.

Seuraavasta taulukosta näkyvät hoidettuina poistuneiden potilaiden hoidon tulokset.

Den kortaste tid en utskreven patient varit intagen i sjukhuset var 1 dag och den längsta 220 dagar. Antalet vård dagar i medeltal för obehandlade patienter, som utskrivits, var 14.9 och för efter undergången behandling utskrivna 81.5. Av de senare hade 111 varit intagna i sjukhuset 31—60 dagar, 86 61—90, 55 91—120, 27 121—150, 20 151—180 och 15 över 180 dagar.

Av de såsom obehandlade utskrivna patienterna avgingo genom döden inalles 79 eller 56.8 %.

Av följande tabell framgå resultat av vården hos de såsom behandlade utskrivna patienterna.

Résultat du traitement des malades traités 30 jours et au-dessus et sortis de l'hôpital.

Taudin laatu ja kehitysaste. Sjukdomens form och utvecklings- stadium. Forme et degré de développement de la maladie.	Hoidettuja potilaita, jotka poistuivat sairaalasta — Antal behandlade patienter utskrivna såsom — Malades traités 30 jours et au-dessus et sortis								Yhteensä poistettuja. Summa utskrivna. Total.
	Oireettomina tai huomattavasti parempina. Symptomiria eller märkbart förbättrade. Amélioration appréciable.		Parempina. Förbättrade. Améliorés.		Ennallaan tai huonompina. Oförbättrade eller sämre. Pas d'amélioration ou état aggravé.		Kuolleina. Döda. Décédés.		
	Yht. Summa.	% kaikkista ryhmään kuuluvista, % av samliga till gruppen hörande. % de tous les sortis de la même groupe.	Yht. Summa.	% kaikkista ryhmään kuuluvista, % av samliga till gruppen hörande.	Yht. Summa.	% kaikkista ryhmään kuuluvista, % av samliga till gruppen hörande.	Yht. Summa.	% kaikkista ryhmään kuuluvista, % av samliga till gruppen hörande.	
Keuhkotuberkuloosi. Lungtuberkulos. (Tuberculosis pulmonum.)									
I aste. I stadiet (I degré) ..	1	4.5	19	86.4	2	9.1	—	—	22
II » II » (II ») ..	1	2.4	32	76.1	7	16.7	2	4.8	42
III » III » (III ») ..	—	—	81	32.9	26	10.6	139	56.5	246
Tuberkuloosia muissa elimissä. Tuberkulos i andra organ (Autre tuberculose)	—	—	1	33.3	—	—	2	66.7	3
Ei tuberkuloosia. Icke tuberkulösa (Non-tuberculeux)	—	—	1	100.0	—	—	—	—	1
Yhteensä. Summa (Total)	2	0.7	134	42.7	35	11.1	143	45.5	314

Kuoleman kautta poistuneiden kuoleman syy näkyy seuraavasta taulukosta:

Dödsorsaken för de patienter, vilka utskrevs såsom döda, framgår av följande tabell:

Causes de décès.

Kuoleman syy. Dödsorsak.	Kuolleita. Antal döda. Nombre de décès.
Keuhkotuberkuloosi Lungtuberkulos (Tuberculosis pulmonum)	177
Aivokalvotuberkuloosi. Tuberkulös hjärnhinneinflamm. (Tuberculosis meningum)	13
Suoli- ja vatsakalvotub. Tarm- och bukhinnetub. (Tuberculosis intestini seu peritonei)	25
Miliaaritub. Miliartub. (Tuberculosis miliaris)	1
Äkillinen keuhkotulehdus. Akut lunginflammation (Pneumonia acuta)	2
Sokeritauti. Sockersjuka (Diabetes mellitus)	2
Kasvoruuu. Ansiktsros (Erysipelas faciei)	2
Yhteensä. Summa (Total)	222

Seuraava taulukko osoittaa, missä määrin hoidettuina poistuneiden potilaiden ysköksissä löytyi tuberkelibasilleja heidän tullessaan sairaalaan ja heidän poistuessaan sairaalasta. + merkki osoittaa basillien löytymistä, — merkki osoittaa ettei basilleja ysköksistä löytynyt.

Följande tabell utvisar, i vilken mån tuberkelbaciller kunde påvisas i de efter undergången behandling utskrivna patienternas upphostningar vid intagningen i samt utskrivningen från sjukhuset. Tecknet + anger förefintligheten av baciller, tecknet — att baciller icke påträffats i upphostningarna.

Bacilles de Koch constatées dans les crachats des malades à l'arrivée à l'hôpital et à la sortie de l'hôpital.

Taudin laatu ja kehitysaste. Sjukdomens form och utvecklingsgrad. <i>Forme et degré de développement de la maladie.</i>	Potilaita, joiden yskösten laatu merkittin Patienter, vilkas upphöstningar betecknades med <i>Malades, ayant des bacilles dans les crachats ou sans bacilles.</i>				Ei yskökslä. Patienter, hos vilka upphöstningar icke förekommo. <i>Pas de crachats.</i>	Yhteensä. Summa. <i>Total.</i>
	Tullessa +. Poistuessa +. Vid intagnin- gen +. Vid utskrivnin- gen +. <i>En arrivant +. En sortant +.</i>	Tullessa +. Poistuessa —. Vid intagnin- gen +. Vid utskrivnin- gen —. <i>En arrivant +. En sortant —.</i>	Tullessa —. Poistuessa —. Vid intagnin- gen —. Vid utskrivnin- gen —. <i>En arrivant —. En sortant —.</i>	Tullessa —. Poistuessa +. Vid intagnin- gen —. Vid utskrivnin- gen +. <i>En arrivant —. En sortant +.</i>		
Keuhkotub. Lungtub. (<i>Tub. pulm.</i>)						
I aste. I stadiet (<i>I degré</i>)	5	7	8	—	2	22
II » II » (<i>II »</i>)	15	16	8	1	2	42
III » III » (<i>III »</i>)	212	7	15	9	3	246
Tuberkuloosia muissa elimissä. Tuberkulos i andra organ (<i>Autre tuberculose</i>)	—	—	—	—	3	3
Ei tuberkuloosia. Icke tuberkulösa (<i>Non- tuberculeux</i>)	—	—	—	—	1	1
Yhteensä. Summa (Total)	232	30	31	10	11	314

Sairaalaan tullessa siis oli tuberkelibasilleja 83.4 %:lla ja sairaalasta poistuessa 77.1 %:lla. Jos jätetään huomioon-ottamatta kuolleina poistuneet, ovat vastaavat luvut tullessa 75.4 % ja poistuessa 63.7 %.

Hoidettuina poistuneiden potilaiden ruumiin lämpötila heidän tullessaan sairaalaan (3 ensimmäistä päivää lukuun-ottamatta) ja heidän sairaalasta poistuessaan näkyy seuraavasta taulukosta, jossa + merkki osoittaa kuumeista ja — merkki kuumeetonta lämpötilaa.

Vid intagningen hade sålunda 83.4 % av patienterna tuberkelbaciller och vid utskrivningen 77.1 %. Om de genom döden avgångna icke medräknas, bli motsvarande siffror resp. 75.4 % och 63.7 %.

Kroppstemperaturen hos de efter undergången behandling utskrivna patienterna vid intagningen (de 3 första dagarna icke medräknade) samt vid utskrivningen synes av följande tabell, i vilken feber betecknas med + och feberfrihet med —.

Température des malades à l'arrivée à l'hôpital et à la sortie de l'hôpital.

Taudin laatu ja kehitysaste. Sjukdomens form och utvecklingsgrad. <i>Forme et degré de développement de la maladie.</i>	Potilaita, joiden ruumiin lämpötila merkittiin Patienternas kroppstemperatur var <i>Malades, dont la température était normale (—) ou febrile (+).</i>				Yhteensä. Summa. <i>Total.</i>
	Tullessa +. Poistuessa +. Vid intagnin- gen +. Vid utskrivnin- gen +. <i>En arrivant +. En sortant +.</i>	Tullessa +. Poistuessa —. Vid intagnin- gen +. Vid utskrivnin- gen —. <i>En arrivant +. En sortant —.</i>	Tullessa —. Poistuessa —. Vid intagnin- gen —. Vid utskrivnin- gen —. <i>En arrivant —. En sortant —.</i>	Tullessa —. Poistuessa +. Vid intagnin- gen —. Vid utskrivnin- gen +. <i>En arrivant —. En sortant +.</i>	
Keuhkotub. Lungtub. (<i>Tub. pulm.</i>)					
I aste. I stadiet (<i>I degré</i>)	2	6	14	—	22
II » II » (<i>II »</i>)	9	16	17	—	42
III » III » (<i>III »</i>)	166	30	46	4	246
Tuberkuloosia muissa elimissä. Tuberkulos i andra organ (<i>Autre tuberculose</i>)	—	—	3	—	3
Ei tuberkuloosia. Icke tuberkulösa (<i>Non- tuberculeux</i>)	—	1	—	—	1
Yhteensä. Summa (Total)	177	53	80	4	314

Keuhkotuberkuloosia sairastavilla havaittiin seuraavat
lisätaudit:

Hos patienter med lungtuberkulos observerades dess-
utom följande sjukdomar:

Maladies secondaires chez les malades souffrants de tuberculose pulmonaire.

Taudin laatu. Sjukdomsform. Genre de maladie.	Potilaiden luku. Antal patienter. Nombre de malades.	Taudin laatu. Sjukdomsform. Genre de maladie.	Potilaiden luku. Antal patienter. Nombre de malades.
<i>Vanhuuden tauteja. Ålderdomssjukdomar. (Morbi senectutis).</i>		<i>Verenkiertoelinten ja imusuoniston tauteja. Cirkula- tionsorganens och lymfvägarnas sjukdomar (Morbi organorum circulationis).</i>	
Marasmus senilis	1	Hypertonia	1
<i>Ainevaihdon ja sisäerityksen tauteja. Ämnesomsättnings- och inresektionssjukdomar (Morbi nutritionis et secretionis internae)</i>		Vitium valvularum cordis	6
Diabetes mellitus	4	Myodegeneratio cordis	32
Hyperthyreosis	5	Cor pendulum	1
<i>Tarttuvia tauteja ja sisäloistauteja. Smittsamma och inre parasitära sjukdomar (Morbi infectiones)</i>		Arteriosclerosis	13
Abscessus colli, perinei	3	Aneurysma aortae	2
Erysipelas faciei	3	Phlebitis	1
Scarlatina	1	Thrombosis	5
Angina	5	<i>Hengityselinten tauteja. Andningsorganens sjukdomar (Morbi organorum respirationis).</i>	
Influenza	3	Sinusitis	2
Varicellae	10	Laryngitis catharralis	4
Syphilis congenita tertiaria	8	Bronchitis chronica	5
Tuberculosis laryngis	107	Rhinitis atrophicans	2
» intestini	83	Asthma bronchiale	2
» peritonei	13	Pneumonia acuta	3
» meningum, cerebri	16	Emphysema pulmonum	69
» ossium et articulationum	55	Pleuritis serosa	34
» lymphoglandularum	6	Empyema pleurae	7
» urogenitalis	2	Pneumothorax spontaneus	9
» auris interni	4	» artificialis	73
» cavitatis oris	2	Status post exhaeresis nerv. phren.	21
» miliaris	7	Infarctus pulmonum	1
Helminthiasis	7	Seropneumothorax	12
Periproctitis tuberculosa	2	Adhaesiones pleurae	43
Lupus	1	Pleuritis sicca	3
<i>Myrkytysii. Förgiftningar (Intoxicaciones chronicae).</i>		<i>Ruuanuslatuselinten tauteja. Matsemältningsorganens sjukdomar (Morbi organorum digestionis).</i>	
Alcoholismus chronicus	3	Stomatitis aphtosa	1
Delirium tremens	1	Hypertrophia tonsillarum	1
<i>Verिताuteja. Blodets sjukdomar (Morbi sanguinis).</i>		Vegetationes adenoideae	1
Anaemia secundaria	9	Achyliä gastrica	23
<i>Hermotauteja. Nervsystemets sjukdomar (Morbi systematis nervorum).</i>		Hyperchlorhydria ventriculi	9
Haemorrhagia cerebri. Hemiplegia	1	Ulcus ventriculi	2
Neurasthenia	4	Enteritis chronica	3
Neuritis	5	Appendicitis	1
Neuralgia	2	Hernia inguinalis lib.	4
Epilepsia	7	Enterocolitis acuta	4
Neurosis	3	Gastroptosis	1
Paralysis nerv. perif.	1	Fistula ani	3
Paraplegia	1	Fissura ani	1
<i>Mielitäuteja. Sinnessjukdomar (Insaniae).</i>		Venectasiae haemorrhoidales	1
Schizophrenia	1	<i>Virtsaelinten tauteja. Urinorganens sjukdomar (Morbi organorum uropoëticorum).</i>	
Psychosis generis incertae	4	Nephritis acuta	4
Oligophrenia	1	» chronica	5
		Pyelocystitis	8

Jatk. Forts. (Suite).

Taudin laatu. Sjukdomsform. <i>Genre de maladie.</i>	Potilaiden luku. Antal patienter. <i>Nombre de malades.</i>	Taudin laatu. Sjukdomsform. <i>Genre de maladie.</i>	Potilaiden luku. Antal patienter. <i>Nombre de malades.</i>
Nephrosis	49	<i>Ihotauteja. Hudsjukdomar (Morbi syste. atis cutanei)</i>	
Hypertrophia prostatae	2	Herpes zoster	3
Phimosis	1	Eczema faciei	2
Nephropathia	8	Psoriasis	1
<i>Naisten sukupuolielinten tauteja. Kvinnliga könsorganens sjukdomar (Morbi organorum genitalium).</i>		Pityriasis versic.	2
Adnexitis	1	Erythema nodosum	1
<i>Raskauden ja synnytyksen tauteja. Havandeskaps- och förlossningssjukdomar (Morbi gravidarium et puerperarum).</i>		Prurigo	1
Graviditas	3	Scabies	2
<i>Liikuntaelinten tauteja, Rörelseorganens sjukdomar (Morbi articularum et ossium).</i>		Tricophytia	1
Polyarthritiis rheumatica acuta	1	<i>Korvatauteja. Öronsjukdomar (Otopatiæ).</i>	
» chronica	6	Otitis media chronica	7
» chr. deformans	2	» » purulenta	25
Lumbago	1	<i>Silmätauteja. Ögonsjukdomar (Ophthalmiæ).</i>	
Torticollis	1	Dacryocystitiis	1
Anchylosis coxae	2	Blepharitiis	2
» antibrachi	1	Keratoconjunctivitiis phlyctaenulosa	3
» artic. radiocarpalis	1	Iritiis	1
		Strabismus	1
		<i>Kasvaimia. Svalster. (Tumores).</i>	
		Struma	12
		Yhteensä. Summa (Total)	947

Erikoishoitokeinot. Kaikki potilaat saivat yleishoitoa. Lääkehoitoa annettiin pääasiassa oireellisesti. Kylpyjä käytettiin vain puhdistukseen.

Specialbehandlingsmetoder. Samtliga patienter åtnjöto allmän vård. Medikamentöst behandlades huvudsakligen sjukdomssymptomen. Endast reningsbad förekommo.

Ilmarintahoittoa sai vuoden varrella. Pneumothoraxbehandling fingo under året (33 m. + 40 n.; kv.)....	73	{ potilasta. patienter. » »
Ilmarintahoittoa päntiin alulle. Pneumothoraxbehandling påbörjades (22 m. + 20 n.; kv.)	42	
Ilmarintahoittoa yritettiin turhaan. Pneumothoraxbehandling försöktes förgäves	26	
Ilmaa puhallettiin. Antal pneumothoraxbehandlingar (303 m. + 394 n.; kv.)	697	{ kertaa. gånger. potilasta. patienter. kertaa. gånger.
Ilmarintahoidossa oli $\frac{31}{12}$ 1929. Under pneumothoraxbehandling voro $\frac{31}{12}$ 1929	45	
Nestettä poistettiin pleuraontelosta. Pleuraexsudat tappades	12	

Valohoitoa sai: hiilikaarivaloa (Finsen) 46 potilasta yhteensä 704 kertaa, kvartsivaloa (Ultraviolet) 36 potilasta yhteensä 596 kertaa ja diatermiaa 22 potilasta yhteensä 333 kertaa.

Röntgenhoitoa sai 29 potilasta yhteensä 125 kertaa. Näistä oli 26 tapausta tub. lymphoglandularum ja 3 tapausta tub. articularum et ossium.

Kemiallisista hoitokeinoista sai manganikloriidia 2 potilasta.

Röntgenosasto. Sairaalan röntgenosastolla suoritettiin sekä sairaalan että tuberkuloosihuoltotoimiston röntgen-tutkimukset: läpivalaisuja 2 907 ja valokuvauksia 1 647, joista keuhkon ja sydämen valokuvauksia 1 589, luuston 52 ja suoliston 6.

Ljusbehandling. Med Finsenljus behandlades 46 patienter inalles 704 gånger, med kvartslampa (ultravioletta strålar) 36 patienter inalles 596 gånger och med diatermi 22 patienter inalles 333 gånger.

Röntgenbehandling fingo 29 patienter inalles 125 gånger. Av dessa voro 26 fall av tub. lymphoglandularum och 3 av tub. articularum et ossium.

Kemiska behandlingsmetoder. 2 patienter behandlades med manganklorid.

Röntgenavdelningen. Å sjukhusets röntgenavdelning utfördes såväl sjukhusets som tuberkulosdispensärens röntgenundersökningar: 2 907 genomlysningar och 1 647 foto-graferingar, varvid togos 1 589 bilder av lungor och hjärta, 52 skelettbilder och 6 bilder av tarmsystemet.

Hammaslääkärin vastaanotoilla, joita oli 2 kertaa viikossa, kävi 106 potilasta yhteensä 257 kertaa eli keskimäärin 12 potilasta kerralla.

Sairaalan poliklinikka oli yhdistetty tuberkuloosihuolto- toimistoon, joka sijaitsee hallintorakennuksen alakerrassa. Kun huoltotoimiston toiminnasta laaditaan eri kertomus, mainittakoon tässä ainoastaan, että sijoijen puutteen vuoksi kaikki sairaalaan pyrkivät eivät päässeet sairaalaan heti. Odotusaika kesti vuoden lopulla monta viikkoa.

Suraavat tieteelliset tutkimukset valmistuivat vuoden aikana:

Seppänen, Väinö: Huomataanko keuhkotuberkuloosin taudinkuvassa periodisia vaihteluja. Duodecim 1929 n:o 9. Det sjätte nordiska tuberkulosläkarmötet i Helsingfors den 2—3 juli 1929.

9. Tuberkuloosilääkäri ja tämän alaiset laitokset.

Institutions pour la lutte contre les maladies tuberculeuses.

A. Tuberkuloosilääkäri.

Médecin municipal pour la lutte contre la tuberculose.

Tuberkuloosilääkärinä toimi kaupungissa vuosina 1927—29 lääketieteenlisensiaatti I. Rosqvist. Hänen virkaloimensa aikana hoiti tuberkuloosilääkärin tehtäviä huoltotoimiston apulais-, sittemmin alilääkäri E. Qvarnström.

Tuberkuloosilääkäri kaupungin tuberkuloosihuoltotoimiston sekä Oulunkylän kesäpäiväparantolan johtajana ja ylilääkärinä, johti näiden laitosten toimintaa ja taloutta. Sitäpaitsi hän vuorotellen apulaislääkärin kanssa ja, sen jälkeen kuin huoltotoimisto kesäkuussa 1929 siirrettiin tuberkuloosisairaalaan, yhdessä ali- ja apulaislääkärin kanssa toimitti tiedonantotoimistossa käyneiden lääkärintarkastuksen. Samaa työnjakoa noudatettiin myöskin Oulunkylän kesäpäiväparantolaa pyrkivien lasten lääkärintarkastuksissa. Tämän ohella tuberkuloosilääkäri huoltotoimiston alilääkärin ja ylihoitajattaren avustuksella valvoi järjestystä ja terveydenhoidollisia oloja kahdessa huoltotoimiston alaisessa tuberkelitautisten kodissa, nimittäin Kotkankadun 5:ssä sijaitsevassa miesten kodissa ja Hesperian sairaalarakennuksessa olevassa naisten kodissa, sekä kahdessa tuberkelitautisia perheitä varten rakennetussa asuinrakennuksessa.

Sairaala- ja parantolapaikkojen puute. Vuonna 1927, samoin kuin usein aikaisemminkin esiintyi suurta keuhkotautisten sairaala- ja parantolapaikkojen puutetta, vaikka kulkutautisairaalan isorokko-osasto oli jo 1926 vuoden lokakuun 8 p:stä asti ollut käytettävissä tuberkuloosisairaita varten. Tämän johdosta tuberkuloosilääkäri ilmoitti tammikuun 4 p:nä 1927 terveydenhoitolautakunnalle, että kaikki tuberkelitautisille varatut paikat kaupungin sai-

Vid sina mottagningar — 2 gånger i veckan — hade tandläkaren 106 patienter inalles 257 gånger eller 12 patienter per gång. Vården bestod huvudsakligen i extraktioner, behandling av periostitfall samt plombering i trängande fall.

Sjukhusets poliklinik var ansluten till tuberkulosdispensären, vilken är belägen i bottenvåningen av administrationsbyggnaden. Enär dispensärens verksamhet behandlas i en särskild redogörelse, må här endast nämnas, att alla inträdesökande på grund av platsbrist icke kunde omedelbart intagas. Väntetiden varade mot slutet av året flere veckor.

Följande vetenskapliga undersökningar slutfördes under året:

9. Tuberkulosläkaren och denne underlydande inrättningar.

A. Tuberkulosläkaren.

Såsom tuberkulosläkare i staden tjänstgjorde under åren 1927—29 medicinlicentiaten I. Rosqvist. Under hennes tjänstledigheter handhade assistent-, senare underläkaren vid tuberkulosdispensären E. Qvarnström tuberkulosläkarens åligganden.

Såsom föreståndare för och överläkare vid stadens tuberkulosdispensär samt sommardagsanatoriet i Äggelby ledde tuberkulosläkaren dessa inrättnings verksamhet och ekonomi. Dessutom verkställde hon i tur med assistentläkaren samt, sedan dispensären i juni 1929 överflyttats till tuberkulossjukhuset, samtidigt med underläkaren och assistentläkaren undersökningar av de personer, som besökt upplysningsbyrån. Samma arbetsfördelning genomfördes vid läkarundersökningen av de barn, som sökt inträde i sommardagsanatoriet i Äggelby. Därjämte övervakade tuberkulosläkaren, biträdd av tuberkulosdispensärens underläkare och översköterska, ordningen och de hygieniska förhållandena i tvenne dispensären underlydande hem för tuberkulösa, nämligen hemmet för män vid Kotkagatan 5 och hemmet för kvinnor, som är inrymt i Hesperia sjukhusbyggnad, samt i två för tuberkulösa familjer uppförda bostadsbyggnader.

Platsbristen på sjukhus och sanatorier. År 1927 rådde, liksom ofta tidigare, stor platsbrist på sjukhus och sanatorier för tuberkulösa, fastän epidemisjukhusets smittkoppsavdelning redan från den 8 oktober 1926 kunnat användas för tuberkelsjuka. Med anledning härav anmälde tuberkulosläkaren den 4 januari 1927 till hälsovårdsnämnden, att samtliga i stadens sjukhus för tuberkulösa reserverade platser voro upptagna och att dessutom ett stort antal

raaloissa olivat täytetyt, ja lisäksi odotti suuri määrä keuhkotautisia potilaita, sekä miehiä että naisia, sairaalaan pääsemistään. Tämän johdosta luovutettiin tuberkelitaustisten naisten hoitoa varten vieläkin muutama kymmenkunta paikkaa kulkutautisairaalsassa. Kulkutautisairaalan tilapäinen tuberkuloosiosasto suljettiin kesän tullessa, mutta jo lokakuun ensi päivinä oli sairaspaikeista suuri puute. Tämän vuoksi järjestettiin jälleen lokakuun lopulla kuntoon kulkutautisairaalan eräs osasto, joka oli tilapäisesti vapaana, keuhkotautisia naisia varten ja käytettiin sitä siihen tarkoitukseen aina 1928 vuoden kesäkuun keski-vaiheille saakka, jolloin se tyhjennettiin. Mutta syyskuun 28 p:nä 1928 oli tuberkuloosilääkärin jälleen pakko ilmoittaa terveydenhoitolautakunnalle, että kaikki keuhkotautisia naisia varten varatut paikat kaupungin sairaaloissa olivat täynnä ja että useita sairaita oli odottamassa sairaalaan pääsyä. Tämän johdosta luovutettiin kulkutautisairaalsassa yksi osasto tuberkelitaustisia varten, mutta se oli muutaman viikon kuluttua tyhjennettävä ja luovutettava tulirokkopotilaiden hoitoa varten. Kun sairaalapaikkoja odottavien keuhkotautisten lukumäärä 1929 vuoden tammikuun lopussa nousi 41:een lähetti tuberkuloosilääkäri terveydenhoitolautakunnalle kirjelmän ja pyysi 70 sairaspaikan järjestämistä mahdollisimman pian. Noin puolet olisi varattava naispotilaita varten. Kun kaupungissa raivonneen tulirokkotartunnan vuoksi kulkutautisairaalsasta ei voitu luovuttaa osastoa tähän tarkoitukseen niinkuin usein ennen oli tehty, ja kun muutakaan sopivaa huoneistoa ei ollut saatavissa, tuberkuloosilääkärin pyyntö ei johtanut myönteiseen tulokseen. Sairaalahoittoa odottavien keuhkotautisten lukumäärä kasvoi tämän tähden yhä nousten maaliskuulla 1929 yli 100:n. Tuberkuloosisairaalan valmistuminen, josta lähemmin toisessa paikassa, toi myöhemmin keväällä helpotuksen tähän vaikeaan tilanteeseen.

Kirurgista tuberkuloosia sairastaville lapsille varattujen parantolapaikkojen määrä lisääntyi 1928 vuoden kuluessa niin, että se sen jälkeen yleensä riitti tyydyttämään paikkojen kysynnän. Högsandin parantolan johtokunta ilmoitti nimittäin 1927 vuoden heinäkuussa olevansa valmis antamaan, paitsi niitä paikkoja, jotka kaupunki jo aikaisemmin oli saanut käytettäväkseen, lisäksi 5 paikkaa kolmen ja puolen kesäkuukauden aikana samoilla ehdoilla, joilla edelliseltäkin paikalta oli saatu. Saman vuoden elokuussa tarjosi diakonissalaitoksen johtokunta laitoksen kirurgisella lastenosastolla 10 paikkaa ympäri vuoden Helsingin kaupungin käytettäväksi kaupungista kotoisin olevien lasten hoitoon, jos kaupunki takaa 25 markan suuruisen korvauksen lasta ja päivää kohti. Valtuusto hyväksyi sittemmin nämä tarjoukset ja myönsi tarpeelliset määrärahat. Näin oli 1928 vuoden alusta lukien kirurgista tuberkuloosia sairastavien lasten hoitoon käytettävissä yhteensä 45 paikkaa ympäri vuoden, joista Högsandin parantolassa 15, Satakunnan parantolassa 20 ja Helsingin diakonissalaitoksella 10, sekä näiden lisäksi Högsandin parantolassa 25 paikkaa kolmen ja puolen kesäkuukauden aikana.

lungtuberkulösa patienter, såväl män som kvinnor, väntade på intagning i sjukhus. Därför överlätos ännu några tiotal platser i epidemisjukhuset för vården av tuberkulösa kvinnor. Epidemisjukhusets tillfälliga tuberkulosavdelning stängdes vid sommarens inträde, men redan de första dagarna av oktober rådde stor brist på sjukplatser. Därför ställdes åter i slutet av oktober en av epidemisjukhusets avdelningar, som för tillfället var ledig, i ordning för tuberkulösa kvinnor och användes för detta ändamål ända till medlet av juni 1928, då den utrymdes. Men den 28 september 1928 var tuberkulosläkaren ånyo tvungen att meddela hälsovårdsnämnden, att alla i stadens sjukhus för lungtuberkulösa kvinnor reserverade platser voro besatta och att flere sjuka väntade på intagning i sjukhus. Detta ledde till att en avdelning i epidemisjukhuset överläts för vården av tuberkulösa, men den måste efter någon vecka utrymmas och överlätas för vården av scharlakansfeberpatienter. Då antalet lungsjuka, som i slutet av januari 1929 väntade på plats i sjukhus, uppgick till 41, avlät tuberkulosläkaren en skrivelse till hälsovårdsnämnden med anhängan om att 70 sjukplatser snarast möjligt måtte ställas i ordning. Ungefär hälften borde reserveras för kvinnliga patienter. Då på grund av den i staden härjande scharlakansfeber epidemin en avdelning av epidemisjukhuset icke, såsom ofta tidigare, kunde avstås för ändamålet, och då icke heller någon annan lämplig lokal stod till buds, ledde icke tuberkulosläkarens anhållan till något positivt resultat. Antalet lungsjuka, som väntade på sjukhusvård, ökades därför allt mera och översteg i mars 1929 100. Då tuberkulossjukhuset, varom mera i annat sammanhang, senare på våren blev färdigt, medförde detta en lättad i den svåra situationen.

Antalet sanatorieplatser, som reserverats för barn angräpnade av kirurgisk tuberkulos, ökades under loppet av år 1928, så att det därefter motsvarade efterfrågan på platser. Direktionen för Högsands sanatorium anmälde sig nämligen i juli 1927 villig att, jämte de platser staden redan tidigare fått till sitt förfogande, avstå ytterligare 5 platser för tre och en halv sommarmånad på samma villkor som de tidigare platserna. I augusti samma år erbjöd diakonissanstaltens direktion 10 platser på anstaltens kirurgiska barnavdelning åt Helsingfors stad att användas året om för vård av i staden hemmahörande barn, om staden garanterade en ersättning om 25 mark per barn och dag. Fullmäktige godkände sedermera dessa erbjudanden och beviljade de nödiga anslagen. Sålunda funnos från början av år 1928 året om sammanlagt 45 platser för vård av tuberkulösa barn, av dessa 15 vid Högsands sanatorium, 20 vid Satakunta sanatorium och 10 vid diakonissanstalten i Helsingfors samt dessutom 25 platser vid Högsands sanatorium under tre och en halv sommarmånad.

Tuberkuloosisairaalan valmistuminen. Keväällä 1929 tapahtui pääkaupungin tuberkuloosihoidolle tärkeä tapaus, tuberkuloosisairaala valmistui. Uusi sairaala, jossa on tilaa 382 potilaalle, näistä 38 lapselle, on rakennettu täysin nykyaikaisten periaatteiden mukaan ja vastaa hyvin kaikkia terveydellisiä vaatimuksia. Kun sairaala lisäksi on varustettu kaikilla sekä taudin laadun toteamisessa että sairaiden käsittelyssä tarpeellisilla nykyaikaisilla teknillisillä välineillä, tulee laitoksella epäilemättä olemaan suuriarvoinen merkitys taistelussa tuberkuloosia vastaan pääkaupungissa.

Myöskin tuberkuloosihuoltotoimisto sai oman tilavan huoneiston tuberkuloosisairaalassa, sen hallintorakennuksen ensimmäisessä kerroksessa, missä myöskin sairaalan ja huoltotoimiston yhteinen röntgenosasto sijaitsee. Läheinen naapurisuus tulee todennäköisesti helpottamaan näiden kolmen laitoksen yhteistyötä.

Lähemmät tiedot tuberkuloosisairaalan toiminnasta esitetään sairaalan vuosikertomuksessa, siv. 97.

Tuberkuloosihuoltotoimisto. Vuodesta vuoteen yhä lisääntyneet työt keuhkotautisten tiedonantotoimistolla ja poliklinikalla ovat jo kauan vaatineet laitoksen henkilökunnan lisäämistä. Erittäinkin oli näin laita sen jälkeen kuin uusi tuberkuloosiasetus, joka asettaa maan huoltotoimistoille joukon uusia velvollisuuksia, tammikuun 1 p:nä 1928 astui voimaan. Kun sitäpaitsi oli odotettavissa, että tiedonantotoimiston siirryttyä tuberkuloosisairaalaan sen toiminta laajentuisi ja henkilökunnan työ määrä yhä lisääntyisi,anoi tuberkuloosilääkäri maaliskuun 21 p:nä 1928, että 1929 vuoden alusta lukien tiedonantotoimistoon ja poliklinikalle perustettaisiin seuraavat uudet virat, nimittäin 1 assistenttilääkäri, 1 kanslistin ja 1 vahtimestarin virka sekä 2 hoitajattaren virkaa ja että ennen perustettu assistenttilääkäri virka muutettaisiin alilääkäri viraksi, jonka ensimmäiseksi hoitajaksi olisi nimitettävä siihenastinen assistenttilääkäri E. Qvarnström. Kaupunginvaltuusto hyväksyi tämän, terveydenhoitolautakunnan puoltaman esityksen syyskuun 5 p:nä 1928. Samalla valtuusto hyväksyi terveydenhoitolautakunnan esityksen, että keuhkotautisten tiedonantotoimiston ja poliklinikan nimi muutettaisiin nimeksi: *Helsingin kaupungin tuberkuloosihuoltotoimisto*. Sittenmin oitti terveydenhoitolautakunta kokouksessaan marraskuun 8 p:nä 1928 kanslistiksi rouva T. Willgrenin ja joulukuun 20 p:nä assistenttilääkäriksi lääketieteellisensiaatti P. Hj. Tallbergin sekä hoitajattareksi maaliskuun 1 p:stä 1929 lukien sairaanhoitajattaren E. Bernsteinin. Toinen perustetuista hoitajattaren viroista sen sijaan jätettiin aluksi viransijaisen hoitoon syystä ettei ketään yhteiskunnalliseen sairaanhoitotyöhön erikoiskoulutusta saanutta hoitajatarta ollut saatavissa 1929 vuoden alusta lukien. Virkaa hoiti E. Sjöberg heinäkuun 15 p:ään saakka, jolloin toukokuussa nimitetty viran vakinainen hoitaja M. Engdahl otti sen vastaan. Sen johdosta, että uuden huoneiston valmistuminen siirtyi kevääseen täytettiin vahtimestarin toimi vasta toukokuun 1 p:stä luikien ja otettiin siihen kotiapulainen N. Lehtonen.

Tuberkulosjukkhusets färdigblivande. Våren 1929 inträffade en för huvudstaden viktig händelse, tuberkulosjukkhuset blev färdigt. Det nya sjukhuset, som har rum för 382 patienter, av vilka 38 barn, är uppfört enligt fullt moderna principer och uppfyller väl alla sanitära fordringar. Då sjukhuset dessutom är utrustat med alla moderna tekniska medel, som behövas såväl för att konstatera sjukdomens art som för att behandla de sjuka, kommer inrättningen otvivelaktigt att hava stor betydelse i kampen mot tuberkulosen i huvudstaden.

Även tuberkulosdispensären fick en egen rymlig lokal i tuberkulosjukkhuset i administrationsbyggnadens första våning, där även sjukhusets och dispensärens gemensamma röntgenavdelning är belägen. Det nära grannskapet kommer synbarligen att underlätta samarbetet mellan dessa tre inrättningar.

Närmare uppgifter om tuberkulosjukkhusets verksamhet ingå i sjukhusets årsberättelse, sid. 97.

Tuberkulosdispensären. Det är för år ökade arbetet vid upplysningsbyrån och polikliniken för tuberkulösa har redan länge krävt ökad personal för anstalten. I synnerhet var detta fallet efter det den nya tuberkulosförordningen, som ålägger landets dispensärer en mängd nya skyldigheter, den 1 januari 1928 trädde i kraft. Då man dessutom kunde förutse, att upplysningsbyråns verksamhet skulle utvidgas efter överflyttningen till tuberkulosjukkhuset och personalens arbete därigenom allt mera ökas, anhöll tuberkulosläkaren den 21 mars 1928, att från början av år 1929 vid upplysningsbyrån och polikliniken skulle inrättas följande nya tjänster, nämligen 1 assistentläkar-, 1 kanslist och 1 vaktmästartjänst samt 2 skötersketjänster och att en tidigare inrättad assistentläkartjänst skulle förändras till en underläkartjänst, till vars första innehavare borde utnämnas dåvarande assistentläkaren E. Qvarnström. Stadsfullmäktige godkände den 5 september 1928 denna av hälsovårdsnämnden förordade framställning. Samtidigt godkände fullmäktige hälsovårdsnämndens framställning om att upplysningsbyrån och polikliniken för tuberkulösa skulle få nytt namn och kallas *Helsingfors stads tuberkulosdispensär*. Sedermera antog hälsovårdsnämnden vid sitt sammanträde den 8 november 1928 till kanslist fru T. Willgren och den 20 december till assistentläkare medicinelicentiaten P. Hj. Tallberg samt till sköterska från den 1 mars 1929 sjuksköterskan E. Bernstein. Den andra av de nya skötersketjänsterna anförtröddes däremot till en början åt en vikarie, emedan en för socialt sjukvårdsarbete särskilt utbildad sköterska icke stod att få från början av år 1929. Tjänsten sköttes av E. Sjöberg till den 15 juli, då den i maj utnämnda ordinarie innehavaren av tjänsten M. Engdahl tillträdde densamma. Då inredningen av den nya lokalen drog ut till våren, besattes vaktmästarbefattningen först från den 1 maj, då till densamma antogs hembiträdet N. Lehtonen.

Erinäisiä tuberkuloosilääkärin antamia lausuntoja. Raha-toimikamarin kehoituksesta antoi tuberkuloosilääkäri maaliskuussa 1929 ehdotuksen niistä uutisrakennus suunnitelmista, joiden toteuttamista lähinnä seuraavana 5-vuotiskautena (1930—34) hän pääkaupungin väestön keskuudessa tapahtuvan tuberkuloosin vastustamisen kannalta piti tärkeänä. Suunnitelmaehdotuksessa mainittiin seuraavat uutisrakennukset: kolmas asuinrakennus tuberkelitautisille perheille samalle tontille, missä aikaisemmat ovat, asuinrakennus ja työkoti 90:lle tuberkuloottiselle miehelle, joilla ei ole omaa kotia, 40 paikkaa käsittävä pikku lasten koti pienille terveille lapsille, joiden kodit ovat tuberkuloosin saastuttamat, sekä Klemetskog-Vävarsin sotilasvirkatalon maalle rakennettavan keuhkotautiparantolan rakennustöiden alkaminen. Jotta suunnitelmassa ensiksi mainitun asuinrakennuksen rakentamiseen voitaisiin ryhtyä mahdollisimman pian, ehdotti tuberkuloosilääkäri syyskuun 2 p:nä 1929 terveydenhoitolautakunnalle lähettämässään kirjelmässä, että 1930 vuoden menoarvioon otettaisiin sitä varten 1 400 000 markan määräraha. Kaupunginvaltuusto kuitenkin päätti, että vuonna 1930 suoritetaan tontilla vain alustavat työt ja että määräraha varsinaisia rakennustöitä varten otettaisiin vasta 1931 vuoden menoarvioon.

Ensimmäisen kaupunginlääkärin pyynnöstä antoi tuberkuloosilääkäri lausunnon kaupungin ostettavaksi tarjotun Bad Grankullan sopivaisuudesta kouluparantolaksi tai muuksi hoitolaitokseksi lapsille, jotka ovat tuberkuloosia tai ovat tuberkuloosin saastuttamista kodeista, ja esitettiin lausunnossa, että joskin Bad Grankullalla on monia etuja se mainittuihin tarkoituksiin käytettynä vaatisi kalliita muutoksia ja korjauksia, jota vastoin laitosta jokseenkin muuttamattomana voitaisiin käyttää esim. toipumiskotina aikuisille.

Niinikään ensimmäisen kaupunginlääkärin pyynnöstä tuberkuloosilääkäri antoi lausunnon kaupungin osallistumisesta *Mjölbollsta* din rakenteilla olevaan parantolaan sekä siihen parantolaan, joka *Uudenmaalan* in suomalaisilla kunnilla on aikomus rakentaa. Edellisessä parantolassa kaupunki voisi saada 30, jälkimmäisessä 100 paikkaa kaupungissa kotipaikan omaaville keuhkotautisille. Lausunnossa lämpimästi puollettiin kaupungin liittymistä kumpaankin parantolarakennushankkeeseen, koska parantolapaikkojen kysyntä alituisesti on suuri ja tulee kestävämpään pitemmän ajan ennenkuin kaupungin oma parantola Klemetskog-Vävarsin alueella tulee rakenteille.

B. Tuberkuloosihuoltotoimisto.

Keuhkotautisten tiedonantotoimisto ja poliklinikka, jonka nimen kaupunginvaltuusto syyskuun 5 p:nä 1928 muutti nimeksi Helsingin kaupungin tuberkuloos-

Diverse utlåtanden av tuberkulosläkaren. På uppmaning av drätselkammaren avgav tuberkulosläkaren i mars 1929 ett förslag till sådana nybyggnadsplaner hon ur synpunkten av tuberkulosens bekämpande ibland huvudstadens befolkning ansåg det viktigt att förverkliga under den närmaste femårsperioden (1930—34). I förslaget till planen nämndes följande nybyggnader: en tredje bostadsbyggnad för tuberkulösa familjer på samma tomt, där de förra äro belägna, en bostadsbyggnad, tillika arbetshem för 90 tuberkulösa män, som sakna eget hem, ett småbarnshem med 40 platser för små friska barn, vilkas hem äro tuberkelbesmittade, samt påbörjandet av arbetena på det tuberkulos-sanatorium, som är avsett att uppföras på Klemetskog-Vävars militieboställes mark. För att uppförandet av den första i förslaget nämnda bostadsbyggnaden skulle så snart som möjligt kunna påbörjas, föreslog tuberkulosläkaren i ett den 2 september 1929 till hälsövärdsnämnden avsänt brev, att i budgeten för år 1930 skulle för ändamålet upptagas ett anslag om 1 400 000 mark. Stadsfullmäktige beslöto likväl, att år 1930 på tomten skulle utföras endast förberedande arbeten och att anslag för de egentliga byggnadsarbetena skulle upptagas först i budgeten för år 1931.

På anhållan av första stadsläkaren avgav tuberkulosläkaren utlåtande angående det staden till inköp erbjudna Bad Grankullas lämplighet till skolsanatorium eller annan vårdanstalt för barn, som äro tuberkulösa eller från tuberkelbesmittade hem. I utlåtandet framhölls, att ehuru Bad Grankulla har stora företräden, skulle dess användning för nämnda ändamål fordra dyrbara omändringar och reparationer, varemot anstalten i tämligen oförändrat skick kunde användas t. ex. såsom konvalescenthem för fullvuxna.

Likaså avgav tuberkulosläkaren på första stadsläkarens begäran utlåtande därom, huruvida staden borde taga del i det under uppförande varande *Mjölbollsta* d sanatorium samt i det sanatorium, som de finska komuner i Nyländs län ha för avsikt att bygga. I det förra sanatoriet kunde staden få 30, i det senare 100 platser för tuberkulösa med hemortsrätt i staden. I utlåtandet förordades varmt stadens anslutning till vardera sanatoriebyggnadsplanen, emedan efterfrågan på sanatorieplatser ständigt är stor och det kommer att dröja en längre tid, förrän stadens eget sanatorium på Klemetskog-Vävars område kommer att byggas.

B. Tuberkulosdispensären.

Dispensaire antituberculeux.

Upplysningsbyrån och polikliniken för tuberkulösa, vars namn stadsfullmäktige den 5 september 1928 ändrade till Helsingfors stads tuberkulosdispensär,

si-huoltotoimisto, jatkoi vuosina 1927—29 toimintaansa saman suunnitelman mukaisesti kuin edellisenäkin vuosina, kertomuskauden loppupuolella kuitenkin jonkin verran entistä laajempaan. Laitos oli suurimman osan kertomuskaudesta, kuten aikaisemminkin, sijoitettu Marian sairaalan hallintorakennukseen, josta se kesäkuun 14 p:nä 1929 siirrettiin vastavalmistuneeseen tuberkuloosisairaalaan. Täällä huoltotoimisto sai entistä tilavamman huoneiston, joka sisältää, paitsi suurta odotussalia, 1 konttorihuoneen, 1 kansliahuoneen, 3 lääkärin vastaanottohuonetta, 1 ylihoitajattaren vastaanottohuoneen, 1 työhuoneen ja yhden pienen seurusteluhuoneen hoitajattarille, huoneen ilmarintahoittoa varten sekä laboratorion. Huoneiston sisustamiseen ja kaluston hankkimiseen myönsi valtuusto 190 000 markkaa. Huoneistoon on erisääikäytävä Lääkärikadulta. Sairaita otettiin toimistossa vastaan joka arkipäivä klo $\frac{1}{2}$ 9—10 sekä juhlapaina maanantai-, keskiviikko- ja perjantaipäivinä klo 18—19. Vastaanotot kestivät kuitenkin tavallisesti melkoista pitemmän ajan, noin 2 $\frac{1}{2}$ —5 tuntia.

Yhdistettyä ylilääkärin- ja johtajantointa hoiti tuberkuloosilääkäri lääketieteenlisensiaatti I. Rosqvist. Apulaislääkärinä toimi lääketieteenlisensiaatti E. Qvarnström, jonka virka syyskuun 5 p:nä 1928 seuraavan vuoden alusta lukien muutettiin alilääkärinviraksi samalla kuin perustettiin uusi apulaislääkärin virka. Viimeksi mainittuun nimitettiin joulukuun 20 p:nä 1928 lääketieteenlisensiaatti P. Hj. Tallberg, joka kuitenkin astui virkaan vasta seuraavan huhtikuun 1 p:nä. Huoltotoimiston muutakin henkilökuntaa lisättiin 1929 vuoden alusta, kuten tuberkuloosilääkärin kertomuksessa on lähemmin mainittu, ja kuuluivat siihen kertomuskauden aikana seuraavat: ylihoitajat E. Åberg, jolla oli virkalomaa vuonna 1929 elokuun 15 p:stä vuoden loppuun matkustaakseen Lontoossa Bedford Collegessa järjestetyille sosiaalisen terveys- ja sairashoidon opetuskurseille, kanslisti T. Willgren sekä hoitajattaret E. Hellström, A. Sundholm, B. Sandholm (kesäkuun 1 p:ään 1927), E. Randelin-Nurmi, H. A. Sandberg (marraskuun 15 p:stä 1927 lukien), E. Bernstein (maaliskuun 1 p:stä 1929 lukien) ja M. Engdahl (heinäkuun 15 p:stä 1929 lukien). Sitäpaitsi kuului vakinaiseen henkilökuntaan siinä tapahtuneen laajennuksen jälkeen 1 naisvahtimestari, 2 siivoojaa, joiden tehtävänä oli kaupungissa olevien tartuntavaarallisten tuberkelisairaiden kotien siivoaminen, sekä 1 vartija ja 1 palvelijatar tuberkuloottisten miesten kodissa. Assistentti-, sittemmin alilääkärin viransijaisina toimivat eri aikoina lääketieteenlisensiaatti I. Schröder ja M. Hildén-Österberg, lääketieteenkandidaatti E. Gustavson sekä assistenttilääkäri P. Hj. Tallberg. Sairaanhoidajattarien viransijaisina toimivat henkilökunnan ulkopuolella olevat hoitajattaret E. Sjöberg ja A. Turunen.

Poliklinikassa kävi, paitsi todettua tuberkuloosia potevia henkilöitä, myöskin sellaisia sairaita, jotka perinnöllisen taipumuksen, yleisen heikkouden, pitkäaikaisen yskän tai muiden taudin oireiden takia epäilivät sairastavansa keuhko-

fortsatte under åren 1927—29 sin verksamhet enligt samma plan som under tidigare år, under redogörelseperiodens senare del likväl i något vidsträcktare form än förr. Inrättningen var under största delen av redogörelseperioden liksom tidigare inrymd i Maria sjukhus förvaltningsbyggnad, därför den den 14 juni 1929 flyttades till det nyss färdigblivna tuberkulosjukhuset. Här fick dispensären en rymligare lokal än tidigare, vilken, utom en stor väntsal, inrymmer 1 kontorsrum, 1 kanslium, 3 mottagningsrum för läkarna, 1 mottagningsrum för översköterskan, 1 arbetsrum och ett litet sällskapsrum för sköterskorna, ett rum för pneumothoraxbehandling samt ett laboratorium. För inredning av lokalen och anskaffande av inventarier beviljade fullmäktige 190 000 mark. Lokalen har egen ingång från Läkaregatan. Mottagning av sjuka ägde rum i dispensären alla vardagar kl. $\frac{1}{2}$ 9—10 samt helgfria måndagar, onsdagar och fredagar kl. 18—19. Mottagningsarna räckte dock betydligt längre tid, ungefär 2 $\frac{1}{2}$ —5 timmar.

Den förenade överläkar- och föreståndarbefattningen handhades av medicinelicentiaten I. Rosqvist. Sålös assistentläkare tjänstgjorde medicinelicentiaten E. Qvarnström, vars befattning den 5 september 1928, räknat från och med ingången av år 1929, förändrades till en underläkartjänst samtidigt som en ny assistentläkartjänst inrättades. Till denna sistnämnda utnämndes den 20 december medicinelicentiaten P. Hj. Tallberg, som likväl tillträdde tjänsten först den 1 april följande år. Även dispensärens övriga personal utökades från början av år 1929, såsom i tuberkulosläkarens berättelse närmare angivits. Till densamma hörde under redogörelseperioden följande personer: översköterskan E. Åberg, som år 1929 åtnjöt tjänstledighet från den 15 augusti till årets slut för en resa till London för att delta i en kurs i social hälso- och sjukvård, anordnad å Bedford College, kanslisten T. Willgren samt sköterskorna E. Hellström, A. Sundholm, B. Sandholm (från den 1 juni 1927), E. Randelin-Nurmi, H. A. Sandberg (från den 15 november 1927), E. Bernstein (från den 1 mars 1929) och M. Engdahl (från den 15 juli 1929). Dessutom omfattade personalen efter utvidgningen ytterligare 1 kvinnlig vaktmästare, 2 städerskor, vilka hade till uppgift att städa i hem tillhörande i staden bosatta smittfarliga tuberkulösa, samt 1 vakt och 1 tjänarinna i hemmet för tuberkulösa män. Under assistent-, sedermera underläkarens ledigheter tjänstgjorde medicinelicentiaterna I. Schröder och M. Hildén-Österberg, medicinekandidaten E. Gustavson och assistentläkaren P. Hj. Tallberg såsom tjänstförrättande läkare. Sålös vikarier för sjuksköterskorna tjänstgjorde sköterskorna E. Sjöberg och A. Turunen, som icke tillhörde personalen.

Polikliniken besöktes ej endast av personer, som konstaterats lida av tuberkulos, utan även av sådana personer, vilka på grund av hereditär belastning, allmän svaghet, långvarig hosta eller andra sjukdomssymtom befarade sig

tautia. Potilaitten ysköksiä tutkittiin niissä mahdollisesti löytyvien tuberkeliasillien toteamista varten vuonna 1927 1 050, vuonna 1928 1 176 ja vuonna 1929 1 237 kertaa. Sellaisissa tapauksissa, joissa taudin oireet olivat sairas-hoidollisesti muuten selvät taikka joissa röntgenkuva osoitti keuhkoissa tuberkuloosille luonteenomaisia muutoksia, merkittiin sairaus keuhkotuberkuloosiksi, vaikka ysköksissä ei löydetty tuberkeliasilleja. Taudin laadun selville saami- seksi käytettiin röntgentutkimuksia, kuten edellisinäkin vuosina, mutta entistä runsaammin sen jälkeen kuin huolto-toimisto oli muuttanut tuberkuloosisairaalaan ja saanut sen kanssa yhteisen röntgenosaston. Tämän johtaja tutki nimittäin röntgenlöpivalaisulla useimmat huoltotoimiston uudet potilaat sekä myöskin tuberkuloottisten perheen-jäsenet ja asuintoverit, minkä lisäksi suuri määrä tuberkuloottisia potilaita ja kaikki epäilyttävät tapaukset röntgen-valokuvattiin. Lapsia tutkittaessa käytettiin lisäksi usein Pirquetin tuberkuliinikoetta. Tälle kokeelle annettiin määräävä toteamisarvo kuitenkin ainoastaan korkeintaan kolmen vuoden vanhojen lasten suhteen. Loppuunsaattamattun lääkärintarkastuksen jälkeen potilaita, jotka varmuudella voitiin todeta tuberkuloosista vapaiksi, neuvottiin kääntymään toisiin poliklinikkoihin tai aluelääkärien luo hoitoa saamaan, mutta kaikki tuberkelitautia sairastavat ja tuberkelitautesiksi epäillyt potilaat otettiin poliklinikan erityisen huolenpidon alaisiksi.

Poliklinikassa kävijöiden joukkoon kuuluivat sitä paitsi tuberkelitautesien sukulaiset sekä muut henkilöt, jotka asuivat samassa huoneessa kuin tuberkeliasairas, jopa monessa tapauksessa nukkuivat samassa vuoteessa kuin tämä. Vuonna 1927 kävi 313, vuonna 1928 370 ja vuonna 1929 421 uutta tällaista perhettä tai huonekuntaa kehoituksesta poliklinikalla lääkärin tutkittavina; yhteensä tutkittiin täten vuonna 1927 640, vuonna 1928 728 ja vuonna 1929 879 henkilöä. Näiden tarkastuksien tarkoituksena on uusien, ennen toteamattomien tuberkelitautesien löytäminen, ja todettiin vuonna 1927 keuhkotuberkuloosi 7, rauhas-tuberkuloosi 2 ja luutuberkuloosi 2 henkilöllä, vuonna 1928 keuhkotuberkuloosi 10, rauhas-tuberkuloosi 3 ja luutuberkuloosi 2 henkilöllä sekä vuonna 1929 keuhkotuberkuloosi 10, kaularauhas-tuberkuloosi 3 ja bronkialirauhas-tuberkuloosi 14 henkilöllä. Sitäpaitsi vuonna 1928 4 ja vuonna 1929 5 henkilön epäiltiin sairastavan tuberkuloosia.

Tiedonantotoimisto rekisteröi myöskin kaikki kaupungissa henkikirjoissa olevan väestön keskuudessa sattuneet sen tietoon tulleet tuberkuloositapaukset. Rekisteriin tehdyt muutokset ilmenevät seuraavalla sivulla olevasta taulukosta.

Vuosina 1928 ja 1929 rekisteriin merkittyjen taulu-pausten määrä oli huomattavasti suurempi kuin aikaisemmin. Tämä johtui pääasiassa siitä, että 1928 vuoden alussa astui voimaan uusi tuberkuloosiasetus, jonka mukaan jokainen kaupungissa toimiva lääkäri on velvollinen huoltotoimistolle ilmoittamaan jokaisen, kaupungin asukkaissa toteamansa tuberkuloositapauksen. Koska on mahdollista, etteivät kaikki lääkärit ehkä tarkoin täyttäneet ilmoitusvelvolli-

lida av lungtot. Patienternas upphostningar undersöktes med avseende å förefintligheten av tuberkelbaciller år 1927 1 050, år 1928 1 176 och år 1929 1 237 gånger. I en del fall, där sjukdomssymtomen kliniskt voro fullt klara eller där röntgen-bilden utvisade för tuberkulösa karakteristiska förändringar i lungorna, antecknades sjukdomen såsom lung-tuberkulos även om tuberkelbaciller ej anträffats i upphostningarna. För att konstatera sjukdomens beskaffenhet användes, liksom under tidigare år, röntgenundersökning, ehuru i större utsträckning efter det dispensären flyttat till tuberkulossjukhuset och fått gemensam röntgenavdelning med sjukhuset. Avdelningens föreståndare undersökte nämligen med tillhjälp av röntgenomlysning de flesta av dispensärens nya patienter liksom även de tuberkelsjukas familjemedlemmar och rumskamrater, varjämte ett stort antal tuberkulösa patienter och alla tvivelaktiga fall röntgenfotograferades. Vid undersökning av barn kom dessutom ofta Pirquets tuberkulinprov till användning. Reaktionen utslag har likväl betraktats såsom avgörande endast beträffande barn om högst tre år. Efter slutförd läkarundersökning ha de patienter, hos vilka tuberkulos med säkerhet kunnat uteslutas, uppmanats vända sig till andra polikliniker eller till distriktsläkarna för erhållande av vård, medan alla av tuberkulos lidande eller för tuberkulos misstänkta personer tagits under poliklinikens speciella omvårdnad.

Poliklinikens klientel bestod dessutom av anhöriga till tuberkulösa samt av andra personer, som bo i samma rum som en tuberkelsjuk och som i många fall till och med sovo i samma bädd som denna. År 1927 besökte 313, år 1928 370 och år 1929 421 nya sådana familjer eller hushåll på uppmaning polikliniken för läkarundersökning; inalles undersöktes sålunda år 1927 640, år 1928 728 och år 1929 879 personer. Ändamålet med dessa undersökningar är uppsökandet av nya, förut icke konstaterade fall av tuberkulos, och anträffades år 1927 lungtuberkulos hos 7, körteltuberkulos hos 2 och bentuberkulos hos 2 personer, år 1928 lungtuberkulos hos 10, körteltuberkulos hos 3 och bentuberkulos hos 2 personer samt år 1929 lungtuberkulos hos 10, hälskörteltuberkulos hos 3 och bronkialkörteltuberkulos hos 14 personer. Dessutom misstänktes starkt år 1928 4 och år 1929 5 personer för att lida av tuberkulos.

Upplysningsbyrån har även registrerat alla till dess kännedom komna tuberkulosfall bland den i staden mantals-skrivna befolkningen. De i registret förekommande ändringarna framgå ur tabellen å följande sida.

Åren 1928 och 1929 var antalet i registret antecknade nya fall betydligt större än tidigare. Detta berodde i främsta rummet på att i början av år 1928 en ny tuberkulosförordning trädde i kraft, enligt vilken envar i staden verksam läkare är skyldig att till dispensären anmäla varje hos någon av stadens invånare konstaterat fall av tuberkulos. Då det är möjligt, att icke alla läkare noggrant uppfylla sin anmälningsplikt, är det osäkert, huruvida dispensärens

Malades tuberculeux dans le registre du dispensaire.

	1927.			1928.			1929.		
	Mp. Mk. Masc.	Np. Kvk. Fém.	Yht. Summa. Total.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Yht. Summa.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Yht. Summa.
Vuoden alussa rekisteriin merkittyjä. Vid årets ingång i registret antecknade (<i>Inscrits au début de l'année</i>)	872	1 058	1 930	989	1 264	2 253	1 237	1 538	2 775
Vuoden varrella rekisteröityjä. Under året inregistrerade (<i>Inscrits au courant de l'année</i>)									
Uusia tapauksia. Nya fall (<i>Cas nouveaux</i>)	308	324	632	440	454	894	460	436	896
Vanhoja epäiltyjä, nyt todettuja tapauksia. Äldre misstänkta, nu konstaterade fall (<i>Cas suspects ensuite constatés</i>)	27	56	83	37	46	83	36	37	73
Vuoden varrella rekisteristä poistettuja. Under året från registret avförda (<i>Rayés du registre au courant de l'année</i>)									
Oireettomia. Symtomfria (<i>Exempts de symptômes</i>)	63	80	143
Poismuuttaneita. Bortflyttade (<i>Partis</i>)	42	87	129
Kuolleita. Döda (<i>Décédés</i>)	218	174	392	229	226	455	281	259	540
Vuoden lopussa rekisteriin merkittyjä. Vid årets utgång i registret antecknade (<i>Inscrits à la fin de l'année</i>)..	989	1 264	2 253	1 237	1 538	2 775	1 347	1 585	2 932

suuttaan, jää epävarmaksi käsittääkö huoltotoimiston rekisteri kaikki kaupungissa ilmeneet tuberkuloositapaukset. Sitävastoin on varmaa, että rekisteriin merkittiin enemmän tapauksia kuin mitä poliklinikalla käyneiden lukumäärä oli, johtuen tämä siitä, että useat rekisteriin merkityt henkilöt eivät käyneet poliklinikalla, vaan olivat yksityisen lääkärin, sairaalan tai parantolan hoidossa taikka olivat he tilapäisessä työssä toisella paikkakunnalla.

Mainitun rekisterin lisäksi huoltotoimistossa tehtiin terveydenhoitolautekunnan kanslian lähettämien tietojen perusteella erityinen luettelo kunakin vuonna kaupungin väestön keskuudessa sekä täällä tilapäisesti oleskelevien joukossa sattuneista tuberkelitautilien aiheuttamista kuolemantapauksista; tähän luetteloon sisältyvät myös toisilla paikkakunnilla tuberkuloosiin kuolleet pääkaupunkilaiset.

Vuosina 1927—29 huoltotoimistoa käyttäneiden sekä toimiston ulkopuolella todettujen ja rekisteriin merkittyjen tuberkuloottisten kokonaismäärä oli vuonna 1927 4 734, vuonna 1928 5 059 ja vuonna 1929 5 397. Näistä oli:

register omfattar alla fall av tuberkulos, som yppat sig i staden. Däremot är det säkert, att i registret upptagits flere personer än besökande å polikliniken, vilket berodde på att många i registret upptagna personer icke tillhörde klinikens klientel, utan värdades av enskild läkare, på sjukhus eller sanatorium eller tillfälligtvis hade arbete på annan ort.

Utöver nämnda register uppgjordes å dispensären med ledning av uppgifter, som översänts från hälsovårdsnämndens kansli, en särskild förteckning öfver de av tuberkulösa sjukdomar förorsakade dödsfall, vilka under ettvarit år inträffat bland stadens befolkning samt bland härstädes tillfälligt vistande; i denna förteckning äro upptagna jämväl å andra orter i tuberkulos avlidna huvudstadsbor.

Totala antalet personer, som under åren 1927—29 anlitat dispensären eller utom densamma konstaterats som tuberkulösa samt antecknats i registret, var år 1927 4 734, år 1928 5 059 och år 1929 5 397. Av dessa voro:

Malades ayant visité le dispensaire.

	1927.	1928.	1929.
Jäljellä edelliseltä vuodelta. Kvarstående från föregående år (<i>Restant au début de l'année</i>)			
Tuberkuloottisia. Tuberkulösa (<i>Tuberculeux</i>)	1 114	1 123	1 366
Tuberkuloottisiksi epäiltyjä. För tuberkulos misstänkta (<i>Suspects de tuberculose</i>)	29	48	65
Tuberkelittomia. Icke tuberkulösa (<i>Non-tuberculeux</i>)	690	784	653
Yhteensä. Summa (<i>Total</i>)	1 833	1 955	2 084
Vuoden varrella tulleita uusia potilaita. Under året nytillkomna (<i>Nouveaux malades inscrits</i>)			
Tuberkuloottisia. Tuberkulösa (<i>Tuberculeux</i>)	661	950	947
Tuberkuloottisiksi epäiltyjä. För tuberkulos misstänkta (<i>Suspects de tuberculose</i>)	119	120	122
Tuberkelittomia. Icke tuberkulösa (<i>Non-tuberculeux</i>)	2 121	2 034	2 244
Yhteensä. Summa (<i>Total</i>)	2 901	3 104	3 313
Kaikkiaan. Totalsumma (<i>Somme totale</i>)	4 734	5 059	5 397

Edellisiltä vuosilta jäljellä olevien tuberkuloosien joukossa oli vuonna 1927 83, vuonna 1928 83 ja vuonna 1929 73 henkilöä, jotka aikaisemmin olivat merkityt tuberkuloosiksi epäiltyinä ja jotka mainittuina vuosina todettiin tuberkuloosiksi.

Kirjoihin merkityt uudet potilaat sekä polikliniset käynnit jakautuivat eri kuukausille seuraavasti:

Bland de från föregående år kvarstående tuberkulösa voro år 1927 83, år 1928 83 och år 1929 73 personer, vilka tidigare varit upptagna som misstänkta för tuberkulos och vilka under ifrågasvarande år konstaterats vara tuberkulösa.

De nyinskrivna patienterna samt de polikliniska besöken fördelade sig månadsvis på följande sätt:

Nombre des nouveaux malades et des visites au dispensaire; répartition par mois.

Vuosi ja kuukausi. År och månad. <i>Année et mois.</i>	Kirjoitettuja uusia potilaita. Nyinskrivna patienter. <i>Malades nouveaux inscrits.</i>				Polikliiniset käynnit. Polikliiniska besök. <i>Visites au dispensaire.</i>			
	Tuberkuloosia. Tuberculoseux.	Tuberkuloosiksi epäiltyjä. Mistänkta för tuberkulos. <i>Suspects de tuberculose.</i>	Tuberkuloosittomia. Icke tuberkulösa. <i>Non-tuberculeux.</i>	Yhteensä. Summa. <i>Total.</i>	Tuberkuloosia. Tuberculoseux.	Tuberkuloosiksi epäiltyjä. Mistänkta för tuberkulos.	Tuberkuloosittomia. Icke tuberkulösa.	Yhteensä. Summa.
1927.								
Tammikuu. Januari	60	6	181	247	438	95	279	812
Helmikuu. Februari	41	16	243	300	430	146	342	918
Maaliskuu. Mars	69	8	207	284	415	129	317	861
Huhtikuu. April	72	13	206	291	432	128	299	859
Toukokuu. Maj	55	9	211	275	452	128	317	897
Kesäkuu. Juni	50	12	155	217	428	103	208	739
Heinäkuu. Juli	58	11	124	193	328	110	174	612
Elokuu. Augusti	69	8	164	241	479	128	243	850
Syyskuu. September	52	5	150	207	383	107	218	708
Lokakuu. Oktober	50	7	144	201	396	125	252	773
Marraskuu. November	38	14	190	242	366	111	309	786
Joulukuu. December	47	10	146	203	336	111	229	676
Yhteensä. Summa (Total)	661	119	2 121	2 901	4 883	1 421	3 187	9 491
1928.								
Tammikuu. Januari	51	13	176	240	448	164	360	972
Helmikuu. Februari	90	11	204	305	449	188	339	976
Maaliskuu. Mars	132	14	192	338	466	182	368	1 016
Huhtikuu. April	78	12	184	274	463	160	342	965
Toukokuu. Maj	82	12	158	252	504	138	335	977
Kesäkuu. Juni	81	8	186	275	453	130	326	909
Heinäkuu. Juli	103	10	160	273	397	117	277	791
Elokuu. Augusti	49	8	165	222	371	91	334	796
Syyskuu. September	70	9	115	194	423	75	245	743
Lokakuu. Oktober	83	4	179	266	460	121	344	925
Marraskuu. November	71	9	181	261	493	131	367	991
Joulukuu. December	60	10	134	204	421	73	302	796
Yhteensä. Summa	950	120	2 034	3 104	5 348	1 570	3 939	10 857
1929.								
Tammikuu. Januari	89	6	199	294	677	161	341	1 179
Helmikuu. Februari	85	8	196	289	536	144	334	1 014
Maaliskuu. Mars	108	6	197	311	604	148	336	1 088
Huhtikuu. April	108	5	246	359	649	164	402	1 215
Toukokuu. Maj	76	7	150	233	678	131	263	1 072
Kesäkuu. Juni	60	12	140	212	565	123	189	877
Heinäkuu. Juli	74	6	126	206	457	94	189	740
Elokuu. Augusti	61	5	172	238	677	98	240	1 015
Syyskuu. September	64	6	160	230	591	83	265	939
Lokakuu. Oktober	80	10	213	303	624	127	391	1 142
Marraskuu. November	76	31	277	384	686	166	563	1 415
Joulukuu. December	66	20	168	254	571	116	322	1 009
Yhteensä. Summa	947	122	2 244	3 313	7 315	1 555	3 835	12 705

Uusista potilaista oli vuonna 1927 74 (32 miestä ja 42 naista), vuonna 1928 120 (49 miestä ja 71 naista) sekä vuonna 1929 96 (45 miestä ja 51 naista) henkikirjoissa Helsingin ulkopuolella. Näistä oli tuberkuloottisia vuonna 1927 29, vuonna 1928 56 ja vuonna 1929 51.

Potilaiden jakautuminen iän ja sukupuolen mukaan sekä sen mukaan todettiin heissä tuberkuloosia vai ei, oli seuraava (katso myös taulua 40):

Av de nyinskrivna patienterna voro år 1927 74 (32 män och 42 kvinnor), år 1928 120 (49 män och 71 kvinnor) samt år 1929 96 (45 män och 51 kvinnor) mantalsskrivna på annan ort än Helsingfors. Av dessa voro år 1927 29, år 1928 56 och år 1929 51 tuberkulösa.

Patienternas fördelning i avseende å ålder och kön samt efter förekomsten av tuberkulos var följande (se även tab. 40):

Malades examinés au dispensaire, par âge.

	Potilaiden ikä, vuosissa. Patienternas ålder, år. <i>Age des malades examinés, années.</i>												Potilaita yhteensä. Summa patienter. <i>Total des malades examinés.</i>		
	20—		15—20.		10—15.		5—10.		1—5.		—1.		Mp. Kv.	Mp. Kv.	Yht. Summa.
	Mp. Mk.	Np. Kv.	Mp. Mk.	Np. Kv.	Mp. Mk.	Np. Kv.	Mp. Mk.	Np. Kv.	Mp. Mk.	Np. Kv.	Mp. Mk.	Np. Kv.			
1927.															
Tuberkuloottisia. Tuberkulösa (<i>Tuberculeux</i>)	581	669	103	141	73	67	52	47	19	17	4	2	832	943	1 775
Tuberkuloottisiksi epäiltyjä. Misstänkta för tuberkulos (<i>Suspects de tuberculose</i>)....	42	52	14	7	8	9	3	5	3	5	—	—	70	78	148
Tuberkelittomia. Icke tuberkulösa (<i>Non-tuberculeux</i>)	566	1 118	178	237	158	169	106	99	83	73	14	10	1 105	1 706	2 811
Yhteensä. Summa (<i>Total</i>)	1 189	1 839	295	385	239	245	161	151	105	95	18	12	2 007	2 727	4 734
1928.															
Tuberkuloottisia. Tuberkulösa	697	803	125	177	69	65	50	39	20	18	8	2	969	1 104	2 073
Tuberkuloottisiksi epäiltyjä. Misstänkta för tuberkulos	48	73	10	8	4	3	9	6	2	3	2	—	75	93	168
Tuberkelittomia. Icke tuberkulösa	613	1 131	185	214	129	149	119	115	82	63	12	6	1 140	1 678	2 818
Yhteensä. Summa	1 358	2 007	320	399	202	217	178	160	104	84	22	8	2 184	2 875	5 059
1929.															
Tuberkuloottisia. Tuberkulösa	763	796	140	183	83	71	52	40	25	20	3	6	1 066	1 116 ¹⁾	2 182
Tuberkuloottisiksi epäiltyjä. Misstänkta för tuberkulos	48	63	19	11	7	5	13	8	8	3	2	—	97	90	187
Tuberkelittomia. Icke tuberkulösa	602	1 212	201	213	105	132	134	135	83	65	8	7	1 133	1 764	2 897
Yhteensä. Summa	1 413	2 071	360	407	195	208	199	183	116	88	13	13	2 296	2 970	5 266

Eri kaupunginosien ja esikaupunkialueiden sekä muiden paikkakuntain kesken jakautuivat vuoden varrella tulleet rekisteröidyt tuberkuloottiset potilaat seuraavasti:

De under året nyttillkomna registrerade tuberkulösa patienterna fördelade sig på följande sätt på olika stadsdelar och förstadsområden samt andra orter:

Cas de tuberculose, par arrondissements.

		1927.	1928.	1929.			1927.	1928.	1929.
I kaup.osa } (arrond.)	stadsdelen	28	45	36	IX kaup.osa } (arrond.)	stadsdelen	1	3	3
II »	»	7	20	16	X »	»	34	46	58
III »	»	19	17	11	XI »	»	94	124	142
IV »	»	55	77	74	XII »	»	57	91	86
V »	»	26	32	50	XIII »	»	35	51	76
VI »	»	52	57	46	XIV »	»	20	45	45
VII »	»	50	71	54	XV »	»	12	13	8
VIII »	»	2	23	17					

¹⁾ Tähän lukuun sisältyvät vain ne tuberkuloottiset, jotka henkilökohtaisesti ovat käyneet huoltotoimistossa ja joutuneet siellä käsittelyn alaisiksi.

¹⁾ Häri ingå enbart patienter, vilka personligen besökt tuberkulosdispensären och där blivit behandlade.

	1927.	1928.	1929.		1927.	1928.	1929.
Käpylä, Kottby	14	22	17	kylä: Helsing socken, Haga, Brändö och Äggelby (<i>Commune rurale de Helsing</i>)..	12	15	22
Vallila, Hermann, Toukola, Arabia. Vallgård, Hermanstad, Majstad, Arabia....	86	98	89	Muut Uudenmaan läänin paikkakunnat.			
Pasila, Fredriksberg	8	12	16	Övriga orter i Nylands län (<i>Autres communes du gouv. de Nylande</i>).....	6	11	7
Kaupungin läheiset saaret. Holmar i städens närhet (<i>Iles</i>)	10	10	8	Muut paikkakunnat. Andra orter (<i>Autres communes</i>)	—	3	6
Vailla asuntoa. Utan bostad (<i>Sans domicile</i>)	4	8	9	Yhteensä. Summa (<i>Total</i>)	632	894	896
Helsingin pitäjä, Haaga, Kulosaari ja Oulun-							

Huoltotoimiston tärkeimpiä tehtäviä on selvittää tuberkuloosisairaille ja heidän omaisilleen tuberkuloosin tarttuvaisuutta sekä teroittaa heidän mieleensä mitä varovaisuuskeinoja sairaan tulee noudattaa ehkäistäkseen tuberkuloositartunnan leviämistä terveisiin henkilöihin. Siinä tarkoituksessa annettiin tuberkuloosisairaille, paitsi suullisia neuvoja, myös painettuja, lyhyitä, helppotajuisia selityksiä ja neuvoja sekä keuhkotautia koskevia lentokirjasia. Tarttuvaa keuhkotuberkuloosia sairastavat varattomat potilaat saivat lisäksi huoltotoimistolta taskussa kannettavia sylkypulloja tahi emaljoituja, pöydällä pidettäviä sylkyastioita ynnä lysoolia yskösten desinfioimista varten sekä pesupusseja sairaan likaisten vaatteiden säilyttämistä varten. Joka kerta kun tuberkuloosia sairastava henkilö muutti asuntoa tai lähti pois kaupungista sekä silloin kun hän kuoli, tehtiin asiasta ilmoitus terveydenhoitolautakunnalle, joka huolehti tarpeellisista desinfioimistoimenpiteistä.

Huoltotoimiston sairaanhoitajattaret ja ylihoitajatar kävivät lyhyin väliajoin tuberkuloosisairaiden kodeissa. Täten saatiin tietoa sairaiden asunto-oloista, heidän taloudellisesta asemastaan ja elintavoistaan, minkä ohella he käynneillään valvoivat kodeissa vallitsevaa järjestystä. Myöskin apulaislääkäri kävi aika ajoin tuberkeliasairaiden kodeissa ja samaten myös toimiston ylilääkäri erityisissä, tähdellisissä tapauksissa. Hoitajattaret ja ylihoitajatar tekivät vuonna 1927 8 830, vuonna 1928 7 606 ja vuonna 1929 11 273 tällaista käyntiä sairaiden kodeissa; 1 147 käynnillä vuonna 1927, 701 vuonna 1928 ja 685 vuonna 1929 ei kuitenkaan sairasta eikä ketään hänen kotiväestään tavattu kotona.

Paitsi niissä tuberkelitaustisten asumissa asunnoissa, joissa aikaisemmin oli käyty, toimitettiin vuonna 1927 lisäksi 646, vuonna 1928 801 ja vuonna 1929 820 asuntojen tarkempaa tutkimusta. Sekä yhden huoneen huoneistoissa että suuremmisakin asunnoissa oli liika-asutus usein huomattavan suuri. Erikokoisissa asunnoissa asuvien henkilöiden luku, tuberkelitaustiset ja lapset mukaanluettuina, käy selville seuraavasta taulukosta.

En av dispensärens viktigaste uppgifter har varit att upplysa de tuberkulösa och deras anhöriga om tuberkulosens smittsamhet samt att hos dem söka inpräga de försiktighetsmått den sjuka har att iakttaga för att förebygga tuberkulossmittans spridning till friska personer. I detta syfte gävos åt de tuberkulösa sjuka, förutom muntliga föreskrifter, även tryckta, korta, lättfattliga förklaringar och råd samt ströskrifter om lungshot. Medellösa sjuka, som ledo av smittsam lungtuberkulos, erhöillo därjämte av dispensären en spottflaska i fickformat eller en emaljerad bordspottkopp ävensom lysol för desinfektion av upphostningarna samt tvättpåsar för uppbevaring av den sjukas orena tvättkläder. Varje gång en av tuberkulos lidande person bytt bostad eller lämnat staden samt då han avlidit, har anmälan därom gjorts hos hälsovårdsnämnden, som dragit försorg om nödiga desinfektionsåtgärder.

Dispensärens sjuksköterskor och översköterska besökte med korta mellantider de tuberkeljsukas hem. Härvid vanns kännedom om de sjukas bostadsförhållanden, om deras ekonomiska villkor och levnadsvanor, varjämte den i hemmen rådande ordningen vid besöken kunde övervakas. Även assistentläkaren besökte tid efter annan de tuberkeljsukas hem, och detsamma var fallet även med byråns överläkare i särskilda, angelägna fall. Sköterskorna och översköterskan gjorde år 1927 8 830, år 1928 7 606 och år 1929 11 273 sådana besök i de sjukas hem; vid 1 147 besök år 1927, 701 år 1928 och 685 år 1929 anträffades dock icke den sjuka eller någon till hans hushåll hörande person hemma.

Förutom de av tuberkulöst sjuka bebodda bostäder som tidigare besökts, undersöktes år 1927 646, år 1928 801 och år 1929 820 bostäder närmare. Såväl i ettrumslokaler som jämväl i större bostäder var överbefolkningen ofta anmärkningsvärt stor. Antalet personer, tuberkulösa och barn inberäknade, som bebodde bostäder av olika storlek, framgår av följande tabell.

Nombre des personnes habitant le même logis que les malades tuberculeux, y compris ceux-ci; répartition d'après la grandeur du logis.

Huoneiden luku. Antal rum. Nombre des chambres.	Asuntoja, joissa asui Bostäder, i vilka bodde Nombre des logis habités par											Yhteensä asuntoja. Summa bostäder. Total des logis.
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11—	
	henkeä. personer. personnes.											
1927.												
1	14	69	109	64	34	31	8	5	3	2	1	340
2	1	13	45	56	49	41	10	11	4	2	—	232
3	2	—	5	11	8	8	5	8	3	—	2	52
4	—	3	2	3	3	2	4	4	—	—	1	22
Yhteensä. Summa. (Total)	17	85	161	134	94	82	27	28	10	4	4	646
1928.												
1	27	112	133	93	43	24	7	2	1	—	1	443
2	4	19	47	68	54	29	23	9	2	1	—	256
3	—	3	11	13	17	7	5	3	1	1	1	62
4	1	2	4	6	17	6	2	2	—	—	—	40
Yhteensä. Summa	32	136	195	180	131	66	37	16	4	2	2	801
1929.												
1	25	102	123	91	42	16	8	4	1	2	7	421
2	—	36	69	72	62	27	12	10	5	1	—	294
3	—	1	12	13	15	11	6	5	2	2	2	69
4	—	1	2	12	7	6	6	—	1	—	1	36
Yhteensä. Summa	25	140	206	188	126	60	32	19	9	5	10	820

Sairaam kanssa samassa huoneessa asui usein lukuisia I samma rum som den sjuka bodde ofta ett flertal andra muita henkilöitä, kuten allaolevasta taulukosta näkyy. personer, såsom synes av nedanstående tabell.

Nombre des personnes habitant dans les chambres à coucher de malades tuberculeux, y compris ceux-ci; répartition d'après la grandeur du logis.

Huoneiden luku. Antal rum. Nombre des chambres.	Asuntoja, joissa keuhkotautisen makuusuoijassa (salras lukuunotettuna) asui Bostäder, där i den sjukas sovrum (denna inberäknad) bodde Nombre des logis où dans la chambre à coucher du malade logeaient											Yhteensä asuntoja. Summa bostäder. Total des logis.
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11—	
	henkeä. personer. personnes.											
1927.												
1	14	69	109	64	34	31	8	5	3	2	1	340
2	41	65	59	39	17	9	2	—	—	—	—	232
3	22	11	10	5	2	1	1	—	—	—	—	52
4	15	5	—	1	—	1	—	—	—	—	—	22
Yhteensä. Summa (Total)	92	150	178	109	53	42	11	6	3	2	1	646
1928.												
1	27	112	133	93	43	24	7	2	1	—	1	443
2	53	74	59	44	21	3	1	1	—	—	—	256
3	21	21	10	7	2	—	—	1	—	—	—	62
4	25	8	5	2	—	—	—	—	—	—	—	40
Yhteensä. Summa	126	215	207	146	66	27	8	4	1	—	1	801
1929.												
1	25	102	123	91	42	16	8	4	1	2	7	421
2	61	86	75	44	14	9	3	2	—	—	—	294
3	20	25	18	4	1	1	—	—	—	—	—	69
4	25	9	2	—	—	—	—	—	—	—	—	36
Yhteensä. Summa	131	222	218	139	67	26	11	6	1	2	7	820

Tuberkelitautisella oli vuonna 1927 507 tutkitussa tapauksessa, vuonna 1928 671 tapauksessa ja vuonna 1929 661 tapauksessa oma vuode, jota vastoin hän vuonna 1927 139 tapauksessa (21.5 %), vuonna 1928 129 tapauksessa (16.1 %) ja vuonna 1929 155 tapauksessa, (18.9 %) jakoi vuoteen toisen henkilön kanssa. Sairas nukkui lattialla vuonna 1928 1 tapauksessa ja 1929 4 tapauksessa.

Perheissä, joissa tuberkuloosia esiintyi, asui usein vuokralaisia; tällaisia perheitä oli vuonna 1927 110, vuonna 1928 105 ja vuonna 1929 99, ja niissä asui vuokralaisia vuonna 1927 157 (85 miestä, 63 naista ja 9 lasta), vuonna 1928 149 (90 miestä, 53 naista ja 6 lasta) sekä vuonna 1929 140 (73 miestä, 61 naista ja 6 lasta). Useampia kuin 1 vuokralainen oli vuonna 1927 32 perheessä (21 tapauksessa 2, 7 tapauksessa 3, 4 tapauksessa 4), vuonna 1928 35 perheessä (28 tapauksessa 2, 5 tapauksessa 3, 2 tapauksessa 4) sekä vuonna 1929 32 perheessä (24 tapauksessa 2, 7 tapauksessa 3 ja 1 tapauksessa 4 asukasta). Tuberkuloottisista oli vuonna 1927 103 (50 miestä, 52 naista ja 1 lapsi), vuonna 1928 119 (61 miestä, 57 naista ja 1 lapsi) sekä vuonna 1929 107 (53 miestä, 52 naista ja 2 lasta) itse asukkeina, tavallisesti terveissä perheissä.

Asuntojen järjestyksestä ja niissä vallitsevista epäkohdista ilmoittivat sairaanhoitajattaret seuraavaa:

Den tuberkelsjuka hade egen säng i 507 undersökta fall år 1927, i 671 fall år 1928 och i 661 fall år 1929 medan han år 1927 i 139 fall (21.5 %), år 1928 i 129 fall (16.1 %) och år 1929 i 155 fall (18.9 %) delade säng med annan person. Den sjuka sov på golvet år 1928 i 1 fall och år 1929 i 4 fall.

I familjer, där tuberkulos förekom, voro ofta hyresgäster inneboende; antalet sådana familjer var år 1927 110, år 1928 105 och år 1929 99, och antalet inneboende år 1927 157 (85 män, 63 kvinnor och 9 barn), år 1928 149 (90 män 53 kvinnor och 6 barn) samt år 1929 140 (73 män, 61 kvinnor och 6 barn). Mera än en inneboende hade år 1927 32 familjer (i 21 fall 2, i 7 fall 3, i 4 fall 4), år 1928 35 familjer (i 28 fall 2, i 5 fall 3, i 2 fall 4) samt år 1929 32 familjer (i 24 fall 2, i 7 fall 3 och i 1 fall 4 inneboende). Av de tuberkulösa voro år 1927 103 (50 män, 52 kvinnor och 1 barn), år 1928 119 (61 män, 57 kvinnor och 1 barn) samt år 1929 107 (53 män, 52 kvinnor och 2 barn) själva inneboende, vanligen i friska familjer.

Beträffande ordningen i bostäderna och i dessa rådande missförhållanden anmälde sjuksköterskorna följande:

Ordre régnant dans les logis des malades tuberculeux.

	1927.	1928.	1929.		1927.	1928.	1929.
Asuntoja, jotka olivat: — Bostäder, som voro: — (<i>Logis défectueux</i>):				Asuntoja, joissa järjestyks oli: — Bostäder, i vilka ordningen var: — (<i>Logis</i>):			
Kylmät. Kalla (<i>Froids</i>)	29	29	39	Hyvä. God (<i>Bons</i>)	442	547	566
Kosteet. Fuktiga (<i>Humides</i>) . .	30	50	57	Välttävä. Tämligen god (<i>Pas-sables</i>)	165	218	212
Vetoiset. Dragiga (<i>Vent coulis</i>) . .	10	12	13	Huono. Dålig (<i>Mauvais</i>)	39	36	42
Jossain määrin pimeät. I någon mån mörka (<i>Jour défectueux</i>) . .	62	64	88				

Huoneistoissa vallitsevan liika-asutuksen johdosta oli tuberkelitartunnan leviämisaika sairaasta hänen ympäristönsä sängen suuri. Sairaana tyydyttävää eristystä ympäristöstään ei läheskään aina ollut mahdollista saada aikaan, riippuen tämä vaikeista asunto-oloista sekä usein, erittäinkin talviseen aikaan, sattuvasta tuberkelisairaspaikkojen puutteesta sairaaloissa ja parantoloissa. Kaupungilta puuttuu myöskin yhä vielä koti, jossa tuberkuloottisten perheiden terveet lapset voisivat saada hoitoa, niin että he jäisivät tartunnanvaarasta vapaiksi. Kenraali Mannerheimin lastensuojeluliitto otti kuitenkin v. 1927 hyvän tahtoisesti 10 äsken syntynyttä lasta, joiden äidit sairastivat tartuntavaarallista keuhkotautia, hoidettaviksi Lastenlinnaan, johon ne siirrettiin pari päivää syntymisensä jälkeen suoraan synnytyslaitokselta. Muihin lastenkoteihin tahi terveisiin perheisiin sijoitti huoltotoimisto kaupungin lastensuojelulautakunnan välityksellä vuonna 1927 vielä 10 samoissa oloissa syntynyttä lasta, joista 5 siirrettiin asianomaiseen paikkaan suoraan synnytyslaitokselta.

Till följd av den i bostäderna rådande trångboddheten var faran för tuberkelsmittans spridning från den sjuka till hans omgivning särdeles stor. En tillfredsställande isolering av den sjuka från hans omgivning var långt ifrån alltid möjlig, beroende på de svåra bostadsförhållandena samt på den ofta, särskilt vintertid, förekommande bristen på sjukplatser för tuberkelsjuka i sjukhus och sanatorier. Staden saknar även fortfarande ett hem, varest friska barn från tuberkulösa familjer kunde erhålla vård, så att de icke bleve utsatta för tuberkulossmittan. Genom tillmötesgående av General Mannerheims barnskyddsförbund togos likväl år 1927 10 nyfödda barn, vilkas mödrar led o av tuberkulos, till Barnens borg, dit de fördes ett par dagar efter födelsen direkt från barnbördshuset. I andra barnhem eller i friska familjer placerade dispensären genom barnskyddsnämndens förmedling år 1927 dessutom 10 barn, som fötts under likadana förhållanden och av vilka 5 flyttades till respektive ställe direkt från barnbördshuset.

Huoltotoimisto koetti mikäli sen varat sallivat, torjua tartunnan vaaraa ja poistaa edes vaikeimmat tuberkuloottisten kodeissa vallitsevat epäkohdat. Tuberkeliasairaat, joilla oli yhteinen vuode toisen henkilön kanssa, tai joilla ei ollut varoja oman vuoteen hankkimiseen, saivat tiedonantotoimistolta lainaksi vuoteen siihen kuuluvine vuodevaatteineen. Tuberkuloottisille perheille, jotka asuivat erittäin ahtaasti, annettiin vuokra-avustusta ehdolla, että perhe sitoutui luopumaan pitämästä vuokralaisia luonaan. Terveissä perheissä asuvat tartunnanvaaralliset tuberkuloottiset henkilöt sijoitettiin tiedonantotoimiston toimesta sairaaloihin tai jompaankumpaan niistä kahdesta tuberkeliatautisten kodista, joita kaupunki on ylläpitänyt toimiston valvonnan alaisina. Toinen näistä kodeista, joka on sijoitettu taloon n:o 5 Kotkankadun varrella, on tarkoitettu 26 miehelle, kun taas toinen, joka sijaitsee Hesperian entisessä sairaalarakennuksessa, käsittää 20 sijaa naisille. Kumpaisessakin kodissa huolehti huoltotoimisto omalla kustannuksellaan huoneiston lämmityksestä, valaistuksesta ja siivouksesta sekä vuodeliinavaatteiden pestusta. Kodeissa saivat sairaat sen ohella aamuin ja illoin maksutta lämmintä ruokaa, velliä tahi puuroa ja maitoa. Tuberkuloottisten perheiden heikot lapset saivat toimiston toimesta sijan Oulunkylän kesäpäiväparantolassa tai diakonissalaitoksen Pitäjänmäellä ylläpitämässä lastenkodissa. Kun viimeksi mainitulla lastenkodilla on mahdollisuus moniin huviloihinsa ryhmittää lapset näiden terveydentilan mukaan, voidaan siihen ottaa paitsi terveitä tuberkuloottisten kotien lapsia myöskin heikkoja, tuberkuloottisiksi epäiltyjä lapsia, risatautisia lapsia ja lapsia, joilla on lievempiä, kroonillisia tuberkuloottisia sairauksia, jotka eivät vaadi sairaalahoitoa. Myöskin erinäiset muut lastenkodit silloin tällöin luovuttivat paikkoja huoltotoimiston plkku suojateille, ja toisinaan lasten sukulaiset ottivat heitä hoitoonsa korvausta vastaan. Täten saattoi huoltotoimisto esim. vuonna 1929 siirtää tartuntavaarallisuudesta ympäristöstä tuberkuloosivapaaseen ympäristöön kaikkiaan 87 lasta, mitkä kuitenkin olivat vain pieni osa niistä tuberkuloottisten kotien lapsista, jotka tartuntavaaran takia olisi pitänyt eristää lähimmistä omaisistaan.

Edellämainituissa kodeissa hoidettujen luku oli seuraava:

	1927.	1928.	1929.
Kotkankadun koti. Hemmet vid Kotkagatan	55	58	94
Hesperia	48	34	59
Diakonissalaitoksen lastenkoti. Diakonissanstaltens barnhem.....	125	139	153

- Keuhkotautisten asunto-oloissa on kertomusvuosien aikana saatu aikaan parannusta sikäli, että keuhkotautisia perheitä varten rakennettu kaupungin toinen asuntorakennus valmistui kesäkuun alkupuolella 1927 ja ensimmäiset vuokralaiset voivat muuttaa siihen heinäkuun 1 p:nä. Tämä rakennus, joka on kolmikerroksinen kivitalo ja sijaitsee talolla Hangonkatu n:o 4 aikaisemmin samaa tarkoitusta varten talolle Loviisankatu n:o 6 rakennetun asuntorakennuksen läheisyydessä, käsittää 12 hauskaa yhden huoneen ja keit-

Dispensären försökte, såvitt dess tillgångar det medgävo, förebygga smittfaran och avhjälpa de svåraste missförhållandena i de tuberkulosas hem. De tuberkulosas, som delade säng med annan person, eller som saknade medel för anskaffande av en egen säng, erhöilo en sådan jämte därtill hörande sängkläder till låns av upplysningsbyrån. Åt tuberkulosas familjer, som voro trångbodda, utgavos hyresbidrag på villkor, att familjen förband sig att avstå från att hos sig hålla hyresgäster. I friska familjer boende smittfarliga tuberkulosas placerades genom upplysningsbyråns försorg i sjukhus eller i något av de två hem för tuberkulosas, som staden upprätthöll under tillsyn av byrån. Det ena av dessa hem, som var förlagt i gården n:o 5 vid Kotkagatan, var avsett för 26 män, medan det andra, som är beläget i förra Hesperia sjukhusbyggnad, innehåller 20 platser för kvinnor. I vartdera hemmet ombesörjde dispensären på egen bekostnad uppvärmningen, belysningen och städningen av lokalen samt tvätten av sänglinnet. I hemmen erhöilo de sjuka därjämte avgiftsfritt morgon och kväll varm mat, välling eller gröt med mjölk. Svaga barn från tuberkulosas familjer erhöilo genom dispensärens försorg plats i sommardagsanatoriet i Äggelby eller i diakonissanstaltens barnhem i Sockenbacka. Då det sistnämnda barnhemmet har möjlighet att i sina många villor gruppera barnen efter beskaffenheten av deras hälsotillstånd; kan i hemmet mottagas icke blott friska barn från tuberkulosas hem utan även klena, för tuberkulosas missänkta barn, skrofulösa barn samt barn med lätta, kroniska, tuberkulosas åkommor, som icke fordra sjukhusvård. Även en del andra barnhem beredde då och då rum för någon av dispensärens små skyddslingar, och jämväl släktingar till barnen togo emellanåt dem mot ersättning i sin vård. Sålunda kunde dispensären t. ex. under år 1929 från smittfarlig till tuberkulosafri omgivning överflytta inalles 87 barn, vilka dock utgjorde blott en ringa del av alla de barn i tuberkulosas hem, som för smittfarans skull borde hava avlägsnats från sina närmaste anhöriga.

Antalet i förenämnda hem vårdade var följande:

Under redogörelseåren har fått till stånd en förbättring i de tuberkeliosjukas bostadsförhållanden så till vida, att stadens andra bostadsbyggnad för tuberkulosas familjer blev färdig i början av juni 1927, och de första hyresgästerna kunde flytta in den 1 juli. Denna byggnad, som utgöres av ett stenhus i tre våningar och är belägen i gården Hangögatan n:o 4 i närheten av en för samma ändamål tidigare uppförd bostadsbyggnad i gården Lovisagatan n:o 6, omfattar 12 trevliga lokaler om ett rum och kök samt

tion huoneistoa sekä kellarikerroksessa olevat saunan ja pesuhuoneet. Kaikkiin näihin huoneistoihin muutti lyhyen ajan kuluessa perheitä, joiden jäsenistä yksi tai kaksi useimmiten perheen huoltaja, poti tartuntavaarallista keuhkotautia. Terveet perheenjäsenet asuivat keittiössä, joka on vähän suurempi, ja sairaut huoneessa, joka on pienempi.

Kaupungin kahdessa keuhkotautisten perheiden asutusrakennuksessa on yhteensä 24 tilavaa, valoisa ja tarkoituksenmukaista asuntoa, joista 18 käsittää 1 huoneen, keittiön ja eteisen, sekä 6 asuntoa 2 huonetta, keittiön ja eteisen. Kaikki huoneistot ovat olleet vuokrattuina perheille, joissa yksi tai useampi perheenjäsen sairastaa tartuntavaarallista keuhkotuberkuloosia.

Kertomuskauden varrella tapahtui vuokralaisperheiden poismuuttoa vuonna 1927 5 kertaa, joihin 4 kertaa oli syynä tuberkuloosia sairastavan perheenjäsenen kuolema, vuonna 1928 6 kertaa, joista 4 kertaa kuoleman johdosta, ja vuonna 1929 9 kertaa, joista 5 kertaa kuoleman johdosta.

Huoltotoimisto huolehti vuokralaisten valitsemisesta ja järjestyksen valvonnasta talossa, jota vastoin talon taloudelliset asiat hoiti rahatoimikamarin talonisännöitsijä. Uudessa rakennuksessa oli huoneistojen vuokra 312 mk. 50 p. kuukaudessa. Vanhassa rakennuksessa suurempien huoneistojen vuokra oli 375 ja pienempien 250 markkaa kuukaudessa. Näiden hyvin kohtuullisten vuokrain maksaminen on kuitenkin usein ollut perin vaikeata perheille, erittäinkin niille, joiden huoltaja oli keuhkotautinen; näille tiedonantotoimiston usein on ollut pakko jakaa avustusta.

Huoltotoimiston tuberkuloottisista potilaista otettiin sairaaloihin tai parantoloihin seuraava määrä:

Malades tuberculeux placés par le Bureau dans les hôpitaux.

	1927.			1928.			1929.		
	Mp. Mk. Masc.	Np. Kvk. Fém.	Yhteensä. Summa. Total.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Yhteensä. Summa.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Yhteensä. Summa.
Kaupungin omat sairaalat. Stadens egna sjukhus (<i>Hôpitaux municipaux</i>)	336	286	622	444	360	804	458	484	942
Muut sairaalat Helsingissä. Övriga sjukhus i Helsingfors (<i>Autres hôpitaux dans la ville</i>) ..	—	4	4	10	7	17	6	10	16
Parantolat maaseudulla. Sanatorier i landsorten (<i>Sanatoria à la campagne</i>)	109	115	224	101	112	213	153	209	362
Yhteensä. Summa (Total)	445	405	850	555	479	1 034	617	703	1 320

Keuhkotautisten ottaminen kaupungin sairaaloihin tapahtui aina huoltotoimiston välityksellä, eräitä harvoja potilaita lukuunottamatta, jotka pitkälle kehittyneen sairautilansa takia täytyi heti päivystystapauksina ottaa sairaaloihin. Toimisto huolehti myöskin parantolapaikkojen hankkimisesta tuberkuloosisairaille siinä määrin kuin näitä paikkoja yleensä oli saatavissa.

Keuhkotautia sairastaville henkilöille, jotka eivät olleet jonkun lääkärin hoidettavana, annettiin huoltotoimistossa tarpeen vaatiessa poliklinistä lääkärinhoitoa; m. m. toimitettiin pneumothorax-käsittelyn alaisina olevien keuhkotautisten potilaiden keuhkopussin ilmalla täyttämistä.

en badstuga och tvättrum i källarvåningen. Till samtliga dessa lokaler flyttade inom kort familjer, av vilkas medlemmar en eller två, oftast familjeförsörjaren, led av smittsam lungtuberkulos. De friska familjemedlemmarna bo i köket, som är något större, och de sjuka i rummet, som är mindre.

I stadens tvenne för lungtuberkulösa familjer avsedda bostadsbyggnader finnas sammanlagt 24 rymliga ljusa och ändamålsenliga bostäder, av vilka 18 omfatta 1 rum, kök och tambur samt 6 bostäder 2 rum, kök och tambur. Alla bostäder ha varit uthyrda åt familjer, i vilka en eller flere familjemedlemmar lida av smittsam lungtuberkulos.

Under förloppet av redogörelseperioden bortflyttade hyresgästerna år 1927 5 gånger, varav 4 gånger till följd av den tuberkulösa familjemedlemmens död, år 1928 6 gånger, varav 4 gånger till följd av dödsfall, och år 1929 9 gånger, varav 5 gånger på grund av dödsfall.

Dispensären ombesörjde urvalet av hyresgäster och övervakade ordningen i gården, medan de ekonomiska angelägenheterna handhades av drätselkammarens disponent. I den nya byggnaden var hyran 312 mk 50 p. i månaden. I den gamla byggnaden var hyran för de större lokaler 375 och för de mindre 250 mark i månaden. Erläggandet av dessa synnerligen måttliga hyror har likväl ofta varit rätt svårt för familjerna, särskilt för sådana, vilkas försörjare lidit av tuberkulos; i dessa fall har upplysningsbyrån ofta varit tvungen att utgiva understöd åt dem.

Av dispensärens tuberkulösa patienter intogs följande antal i sjukhus eller å sanatorium:

Intagningen av lungtuberkulösa i stadens sjukhus skedde alltid genom förmedling av dispensären, utom i de få fall, då patientens angripna tillstånd gjorde det nödvändigt att omedelbart intaga honom såsom dejourfall. Byrån ombesörjde även anskaffandet av sanatorieplatser åt de tuberkulösa i den mån sådana över huvud voro disponibla.

Personer lidande av lungtuberkulos, som ej stodo under någon läkares omvårdnad, erhöles å dispensären i mån av behov poliklinisk läkarvård; bl. a. fylldes lungsäcken hos patienter, som behandlades medels pneumothorax, därstädes med luft.

Tuberkuloottisille sairaille annettiin sitä paitsi maksutta kaikki tarvittavat lääkärintodistukset, kuten todistukset köyhäinhoitohallitukseen, lastensuojelulautakuntaan, sairaaloihin ja parantoloihin, työnantajille, verotuslautakunnille sekä rahatoimikamarille verovapautusta varten y. m.

Useimmat keuhkotautiset, jotka kävivät poliklinikan vastaanotoissa, olivat varattomia. Huoltotoimisto antoi heille varojensa mukaan erilaatuista avustusta, polttopuita, elintarpeita, vuokra-apua, lääkkeitä ja joskus vaatteitakin. Laitoksen saatua jonkun verran suuremman vuosimäärärahan voitiin sitä paitsi maksaa sairashoitokustannukset asianomaisissa parantoloissa vuonna 1927 137, vuonna 1928 168 ja vuonna 1929 208 keuhkotautia sairastavasta potilaasta, jota paitsi toimisto suoritti sairashoitomaksut Högsandin ja Satakunnan parantoloihin sekä diakonissalaitokseen vuonna 1927 58, vuonna 1928 77 ja vuonna 1929 84 kirurgista tuberkuloosia sairastavasta lapsesta ja 8 nuoresta tytöstä.

C. Oulunkylän kesäpäiväparantola.

Maison de récréation d'Äggelby, recevant les enfants valétudinaires pendant les journées d'été.

Oulunkylän kesäpäiväparantola, joka on perustettu kaupungista kotoisin olevia hentokasvuisia ja heikkoja 7—14 vuotisia lapsia varten, oli avoinna kesällä 1927 kesäkuun 13 p:stä elokuun 20 p:ään, vuonna 1928 kesäkuun 11 p:stä elokuun 20 p:ään ja vuonna 1929 kesäkuun 11 p:stä elokuun 20 p:ään.

Laitoksen ylivalvonta oli niinkuin aikaisempinakin vuosina uskottu tuberkuloosihuoltotoimiston ja poliklinikan lääkäreille. Nämä, ylilääkäri I. Rosqvist ja apulaislääkäri E. Qvarnström sekä vuodesta 1929 myös assistenttilääkäri P. Hj. Tallberg, seurasivat parantolassa käymällä henkilökohtaisesti sen toimintaa ja valvoivat lasten terveydentilaa. Johtajattarena toimi kansakoulunopettajatar N. Nylund sekä apulaisopettajattarina voimistelunopettajatar M. Oterdahl ja kansakoulunopettajatar E. Backman. Parantolassa oli sitä paitsi keittäjätär, palvelijatar ja renkipoika.

Parantolaan hoidettaviksi ilmoitettujen lasten lukumäärä oli vuonna 1927 194, vuonna 1928 199 ja vuonna 1929 199. Tiedonantotoimiston lääkärit tarkastivat lapset toukokuun loppupuolella. Tarkastetuista lapsista valittiin hentokasvuisimmat, vähäverisimmät ja taloudellisesti huonoimmassa asemassa olevat parantolaan otettaviksi, ja kiinnitettiin tällöin huomio ensi sijassa tuberkuloottisista kodeista oleviin sekä perinnöllistä taipumusta tuberkuloosiin omaaviin lapsiin. Parantolaan otettaviksi valitut lapset olivat kalpeita ja huonosti ravittuja, jota paitsi rauhasturpoamia esiintyi vuonna 1927 13, vuonna 1928 25 ja vuonna 1929 15 lapsella. Ennen parantolaan ottamista samoin kuin parantolasta lähtiessä punnittiin lapset.

Kun paikkojen luku parantolassa oli määrätty 100:ksi voitiin aluksi vain tämä määrä ottaa vastaan, mutta kesän kuluessa, kun paikkoja tuli vapaaksi, otettiin heitä lisää, niin että siellä yhteensä hoidettiin seuraava määrä lapsia:

Tuberkulösa sjuka erhöllo därjämte avgiftsfritt alla behövliga läkarintyg, såsom intyg till fattigvårdsnämnden, barnskyddsnämnden, sjukhus och sanatorier; arbetsgivare, skattenämnderna samt drätselkammaren för befrielse från erläggande av utskylder m. m.

De flesta lungtuberkulösa, som besökte poliklinikens möttagningar, voro medellösa. Dispensären lämnade dem i mån av sina tillgångar hjälp i olika former, ved, livsmedel, hyresbidrag, medicin och någon gång kläder. Efter det byråns årsanslag i någon mån ökats, kunde den dessutom erlägga kostnaderna för sanatorievård för 137 tuberkulösa år 1927, för 168 patienter år 1928 och för 208 sådana år 1929, varjämte byrån erlade dagavgifter till Högsands och Satakunta sanatorier samt till diakonissanstalten år 1927 för 58, år 1928 för 77 och år 1929 för 84 barn och 8 unga flickor, som ledo av kirurgisk tuberkulos.

C. Sommardagssanatoriet i Äggelby.

Sommardagssanatoriet i Äggelby, som inrättats för i staden hemmahörande klena och svaga barn i åldern 7—14 år, öppenhölls år 1927 från den 13 juni till den 20 augusti, år 1928 från den 11 juni till den 20 augusti och år 1929 från den 11 juni till den 20 augusti.

Överinseendet över inrättningen var liksom under tidigare år anförtrott åt läkarna vid tuberkulosdispensären. Dessa, överläkaren I. Rosqvist och assistentläkaren E. Qvarnström samt från och med år 1929 även assistentläkaren P. Hj. Tallberg följde vid personliga besök å sanatoriet med dess verksamhet och övervakade barnens hälsotillstånd. Såsom föreståndarinnan fungerade folkskollärarinnan N. Nylund och såsom biträdande lärarinnor gymnastiklärarinnan M. Oterdahl och folkskollärarinnan E. Backman. Vid inrättningen voro dessutom anställda en kokerska, en tjänarinna och en drängosse.

Antalet till intagning i sanatoriet anmälda barn var år 1927 194, år 1928 199 och år 1929 199. Barnen undersöktes i slutet av maj av upplysningsbyråns läkare. Av de undersökta barnen utvaldes de klenaste, blodfattigaste och i ekonomiskt hänseende sämst lottade till intagning i sanatoriet, och därvid kommo i främsta rummet i åtanke barn från tuberkulösa hem och sådana med hereditär belastning för tuberkulos. De till intagning utvalda barnen voro bleka och undernärda, varjämte körtelsvullnader på halsen förekommo år 1927 hos 13, år 1928 hos 25 och år 1929 hos 15 barn. Innan barnen intogos i sanatoriet samt vid utskrivningen från detta vägdes barnen.

Da antalet platser i sanatoriet var fastställt till 100, kunde i början endast detta antal emottagas, men i den mån under sommarens lopp platser blevo lediga, intogos ytterligare barn, så att därstädes vårdades inalles följande antal barn:

Enfants soignés.

Vuosi. År. Année.	Poikia. Gossar. Garçons.	Tyttöjä. Flickor. Filles.	Yhteensä. Summa. Total.
1927	78	75	153
1928	81	72	153
1929	90	62	152

Näistä oli vuonna 1927 86 lasta (42 poikaa ja 44 tyttöä), vuonna 1928 73 lasta (43 poikaa ja 30 tyttöä) sekä vuonna 1929 73 lasta (41 poikaa ja 32 tyttöä), joiden yleinen terveydentila oli erittäin huono, otettuna parantolaan koko kesäksi tai suurimmaksi osaksi kesää, kun taas vuonna 1927 22, vuonna 1928 24 ja vuonna 1929 32 lasta vietti siellä ainoastaan 4—6 viikkoa ja loput oli laitoksen hoidossa lyhyemmän ajan, 3 viikkoa ja sitä vähemmän.

Matkat kesäpäiväparantolaan ja sieltä takaisin kaupunkiin sekä oleskelu parantolassa olivat järjestetyt samalla tavalla kuin aikaisemmin. Opettajattarien seurassa lapset joka aamu lähtivät kaupungista kahdessa heille varatussa III luokan vaunussa vuonna 1927 klo 8.51, 1928 klo 8.38 ja vuonna 1929 klo 9.26 a. p. lähtevällä paikallisjunalla ja palasivat joka ilta kaupunkiin sillä junalla, joka lähti Oulunkylästä vuonna 1927 klo 6.55, vuonna 1928 klo 6.16 ja vuonna 1929 klo 6.57 i. p. Eräät lapset, joiden kodit olivat Sörnäisissä tai Hermannissa, saivat astua junaan tai junasta Pasilan asemalla, koska heidän matkansa kotoa tai kotiin siten tuntuvasti lyheni. Eräs lähellä asuva henkilö oli vähäisestä korvauksesta ottanut huoltaakseen näitä lapsia heidän ollessaan Pasilan asemalla.

Kävely Oulunkylän asemalta parantolaan kesti noin 15 minuuttia eikä näyttänyt rasittavan lapsia. Heti perille tultua syötiin aamiainen, johon kuului voita ja leipää sekä puuroa ja kuorimatonta maitoa; klo 2 i. p. lapset saivat päivällisen, kaksi ravitsevaa ruokalajia ja klo ½ 6, juuri ennen asemalle lähtöä, annettiin heille vielä kolmas ateria, viiliä tai kuorimatonta maitoa ja leipää. Ateriain väliajoilla lapset askartelivat osaksi käsitöitä tehden, osaksi leikkien, urheilien ja laulaen. Aika lähinnä ennen päivällistä oli varattu ilmakylvyille ja pesuille.

Vuonna 1927 oli ilma alkukesästä hyvin vaihteleva, kauniiden ilmojen ja sadepäivien vuorotessa, mutta kesäkuun 24 p:stä lähtien kesän loppuun saakka oli melkein joka päivä lämmin ja auringonpaisteinen sää, joka oli erittäin suotuisa ulkona oleskelua varten. Sitävastoin vuonna 1928 oli hyvin kylmä ja sateinen kesä. Poikkeuksena olivat ainoastaan muutamat päivät kesäkuun alussa ja 10 päivää heinäkuun keskivaiheilla, jolloin oli auringonpaistetta ja melkein normaalin lämpötila. Vuonna 1929 kesä ei ollut erikoisen sopiva ulkona oleskeluun. Kesäkuussa ja heinäkuun kahtena ensimmäisenä päivänä ilma oli alituisen aurinkoinen olematta silti todellista kesähellettä. Koko loppuosan kesästä sää oli epävakainen ja säännöllisesti harvinaisen viileä. Kauniit aurinkoiset päivät olivat harvinaisia, sadepäivät sen sijaan paljon tavallisempia. Sade-

Av dessa voro år 1927 86 barn (42 gossar och 44 flickor), år 1928 73 barn (43 gossar och 30 flickor) samt år 1929 73 barn (41 gossar och 32 flickor), vilkas allmänna hälsotillstånd var synnerligen dåligt, hela sommaren eller största delen av denna intagna i anstalten, medan år 1927 22, år 1928 24 och år 1929 32 barn tillbragte endast 4—6 veckor därstädes och återstoden endast en kortare tid, 3 veckor och därunder, stodo under anstaltens vård.

Resorna till och från sommarkdagsanatoriet samt vistelsen därstädes voro anordnade på samma sätt som tidigare. Åtföljda av sina lärarinnor avreste barnen regelbundet alla morgnar i tvenne för dem reserverade III klassens vagnar med det åren 1927 kl. 8.51, 1928 kl. 8.38 och år 1929 kl. 9.26 f. m. avgående lokaltåget och återvände varje afton till staden med det tåg, som år 1927 kl. 6.55, år 1928 kl. 6.16 och år 1929 kl. 6.57 e. m. avgick från Äggelby. Ett antal barn, som hade sina hem i Sörnäs eller Hermannstad, tillätos stiga på tåget eller avstiga å Fredriksbergs station, när deras väg från och till hemmet därigenom betydligt förkortades. En i närheten bosatt person hade mot en ringa ersättning åtagit sig uppsikten över dessa barn under deras uppehåll å Fredriksbergs station.

Vandringen från Äggelby station till sanatoriet tog ungefär 15 minuter i anspråk och föreföll icke ansträngande för barnen. Omedelbart efter framkomsten till anstalten intogs frukost, bestående av smör och bröd samt gröt och oskummad mjölk; kl. 2 e. m. erhöles barnen middag, två närande rätter, och kl. ½ 6, omedelbart före uppbrottet till stationen, gavs åt dem ytterligare en tredje måltid, fil eller oskummad mjölk och bröd. Mellan måltiderna sysselsattes barnen dels med handarbeten, dels med lekar, sportövningar och sång. Tiden närmast före middagen var anslagen till luftbad och avtvättningar.

År 1927 var vädret mycket ostadigt under början av sommaren med omväxlande vackert väder och regniga dagar, men från den 24 juni till sommarens slut var det nästan dagligen varmt och solsken, vilket var synnerligen gynnsamt för vistelse utomhus. Däremot var sommaren 1928 mycket kall och regnig. Undantag utgjorde endast några dagar i början av sommaren och 10 dagar i medlet av juli, då det solsken och en nästan normal temperatur rådde. År 1929 var sommaren icke särskilt lämplig för vistelse utomhus. I juni och de två första dagarna av juli var det ständigt solskensväder utan att det likväl rådde verklig sommarhetta. Hela senare delen av sommaren var vädret ostadigt och genomgående sällsynt svalt. Vackra solskensdagar voro sällsynta, regndagarna däremot så

päivinä lasten oli pakko yhden tai useamman tunnin, toisinaan suurimman osan päivästä, viettää sisällä avonaisessa hallissa. Lapset tuntuivat hyvin oivaltavan, miten edullista oli oleskella päivät ulkona metsässä sekä nauttia hyvää ja ravitsevaa ruokaa ja heidän keskuudessaan vallitsi alituinen ilo ja tyytyväinen mieliala. Lukuunottamatta sunnuntaipäiviä, jotka osa lapsista oli pyytännyt saada viettää vanhempiansa ja sisaruksiensa seurassa saadakseen ottaa osaa heidän kaupungin ympäristöön tekemiinsä huviretkiin, lapset tuskin koskaan jäivät ilman pätevää syytä pois kesäpäiväparantolasta. Poikkeuksena oli vuosi 1928, jolloin lapset kylmän ja sateisen kesän vuoksi eivät ottaneet osaa päivittäisiin matkoihin niin lukuista kuin muina vuosina. Siten kävi parantolassa — sunnuntaita, juhannuspäivää ja pahimpia sadepäiviä lukuunottamatta — päivittäin keskimäärin vuonna 1927 96, vuonna 1928 84 ja vuonna 1929 91 lasta.

Lasten terveydentila oli koko ajan hyvä, eräitä pian ohimeneviä tilapäisiä sairaustapauksia lukuunottamatta. Heidän yleinen tilansa parani kesän aikana huomattavasti, johtuen oleskelusta ulkosalla sekä riittävästä ja ravitsevasta ruuasta. Parantolassa oleskelunsa jälkeen olivat iapset tulleet terveemmän näköisiksi ja useimman paino oli huomattavasti lisääntynyt. Painonlisäys oli keskimäärin vuonna 1927 1.1, vuonna 1928 1.8 ja vuonna 1929 1.9 kg. Suurin painonlisäys oli 4.7 kg.

Kaupunginvaltuuston kesäpäiväparantolalle myöntämä vuosimääräraha oli vuosina 1927—1929 kunakin vuonna 90 000 markkaa; menot olivat vuonna 1927 Smk 88 529: 25, vuonna 1928 Smk 87 764: 30 ja vuonna 1929 Smk 87 161: 10. Hoitopäivien luku oli vuonna 1927 5 897, vuonna 1928 5 104 ja vuonna 1929 5 806; kustannukset lasta ja päivää kohti olivat siis vuonna 1927 Smk. 15: 01, vuonna 1928 Smk. 17: 20 ja vuonna 1929 Smk. 15: 01, matkakustannukset siihen luettuina.

mycket vanligare. Under regndagarna voro barnen nödsakade att tillbringa en eller flere timmar, stundom största delen av dagen, under tak i den öppna hällen. Barnen tycktes till fullo uppskatta förmånen att under dagarna få vistas ute i skogen samt erhålla god och närande föda och bland dem rådde ständigt en glad och förnöjsam stämning. Om man frånser söndagarna, som en del barn anhållit om att få tillbringa med sina föräldrar och syskon för att taga del i deras utflykter till stadens omgivningar, uteblevo barnen nästan aldrig utan giltig anledning från sommardagsanatoriet. Ett undantag bildade år 1928, då barnen på grund av den kalla och regniga sommaren icke ika talrikt som under de andra åren deltog i de dagliga resorna. Sålunda besöktes sommardagsanatoriet — söndagarna, midsommardagen och de värsta regndagarna frånräknade — dagligen av i medeltal år 1927 96, år 1928 84 och år 1929 91 barn.

Barnens hälsotillstånd var hela tiden gott, frånsatt några snart övergående tillfälliga sjukdomsfall. Deras allmänna tillstånd förbättrades under sommarens lopp ansevärt, beroende på vistelsen i det fria och den närande födan. Efter vistelsen i sanatoriet hade barnen fått ett friskare utseende och många hade ansevärt ökat i vikt. Viktökningen var i medeltal år 1927 1.1, år 1928 1.8 och år 1929 1.9 kg. Den största viktökningen uppgick till 4.7 kg.

Det av stadsfullmäktige beviljade årsanslaget för sommardagsanatoriet steg under ettvar av åren 1927—29 till 90 000 mark; utgifterna voro år 1927 Fmk 88 529: 25, år 1928 Fmk 87 764: 30 och år 1929 Fmk 87 161: 10. Antalet vård dagar utgjorde år 1927 5 897, år 1928 5 104 och år 1929 5 806; kostnaderna per barn och dag stego sålunda år 1927 till Fmk 15: 01, år 1928 till Fmk 17: 20 och år 1929 till Fmk 15: 01, däri inberäknat kostnaderna för resorna.

10. Kunnallinen hammaspoliklinikka.

10. Kommunal tandpolikliniken.

Policlínique dentaire municipale.

Helsingin kunnallinen hammaspoliklinikka toimi kaupungin sitä varten ostamassa huoneistossa Kaisaniemenkatu 3 B ja Vuorikatu 10. Huoneisto käsittää 6 huonetta, 2 eteistä ja keittiön; kolme huonetta oli kuitenkin silmä- sekä korva- ja nenäpoliklinikain käytettävänä. Hammaspoliklinikka oli avoinna järjestelmällistä hammashoitoa varten lukukausien aikana joka koulupäivänä klo 9— $\frac{1}{2}$ 12 ja $\frac{1}{2}$ 13—15. Tilapäistä poliklinikahoitoa annettiin kautta vuoden aluksi joka arki maanantaina, tiistaina, torstaina ja perjantaina tunti päivässä (klo 15—16), syysluku-kaudesta 1928 alkaen viitenä viikonpäivänä (ei lauantaisin) ja maaliskuun 1 p:stä 1929 alkaen kuutena viikon päivänä 1 $\frac{1}{2}$ tuntia kerrallaan.

Helsingfors kommunala tandpoliklinik arbetade i en för ändamålet av staden inköpt lokal i gården Kajsaniemigatan 3 B. och Berggatan 10. Lokalen består av 6 rum, 2 tamburer och kök; tre rum disponerades dock av poliklinikerna för ögon- samt för öron- och nässjukdomar. Polikliniken öppenhölls för systematisk tandvård under lästerminerna varje skoldag kl. 9— $\frac{1}{2}$ 12 och $\frac{1}{2}$ 13—15. Tillfällig poliklinisk vård meddelades året om till en början varje helgfri måndag, tisdag, torsdag och fredag en timme om dagen (kl. 15—16), fr. o. m. höstterminen 1928 fem dagar i veckan (ej lördagar) och från den 1 mars 1929 sex dagar i veckan 1 $\frac{1}{2}$ timme varje dag.

Hammaspoliklinikan johtajana toimi hammaslääkäri A. Aspelund laitoksen perustamisesta alkaen elokuun 1 p:ään 1928 ja sen jälkeen hammaslääkäri T. H. J. Ekman. Muun henkilökunnan muodostivat aluksi kaksi assistenttia, kirjantäjä, klinikka-apulainen ja siivoojatar. 1928 vuoden helmikuun alusta alkaen lisättiin henkilökuntaa kahdella avustavalla ja yhdellä ylimääräisellä assistentilla.

Hammaspoliklinikalla annettiin järjestelmällistä hammashoitoa kansakoulunoppilaille sekä kansanlastentarhain ja lastenkotien lapsille, jotka tätä varten kutsuttiin luokittain tai muuten ryhmittäin määrääkoina poliklinikalle tarkastettaviksi ja tarpeen mukaan hoidettaviksi. Tämän ohella annettiin yleistä polikliinillistä hammashoitoa määrättyinä vastaanottoaikoina saapuneille lapsille. Kahtena ensimmäisenä vuonna saapui polikliinillisille vastaanotoille lukukausien aikana niin paljon jatkuvan hammashoidon tarpeessa olevia lapsia, että niiden hoito vei melkein koko työajan ja luokkien kutsuminen tarkastuksiin vastaavasti supistui, koska haluttiin saada enimmän kärsivien lasten hammasviat ensi kädessä poistetuiksi. ¹⁾ Vuoden 1927 alusta lukien voitiin alkaa kansakoululaisten järjestelmällinen hammashoito. Kevätlukukaudella kutsuttiin kaikki 39 ensimmäistä luokkaa sekä 7 toista luokkaa, yksi luokka kerrallaan, jolloin oppilaat tutkittiin ja tarpeen mukaan käsiteltiin. Syyslukukaudella tutkittiin ja käsiteltiin taas 28 ensimmäistä luokkaa, siis uudet oppilaat, sekä 3 yhdistettyä ensimmäistä ja toista luokkaa. Työjärjestys kehitettiin sittemmin edelleen vähitellen sellaiseksi, että syyslukukausien aikana tarkastettiin kansakoulujen ensimmäisten luokkien oppilaat ja kevätlukukausien aikana etupäässä toisten luokkien oppilaat. Siten kutsuttiin vuonna 1928 kevätlukukaudella 21 ensimmäistä ja 21 toista luokkaa ja syyslukukaudella 38 ensimmäistä luokkaa sekä vuonna 1929 kevätlukukaudella 14 ensimmäistä ja 46 toista luokkaa ja syyslukukaudella 42 ensimmäistä luokkaa. Vuoden 1928 marraskuusta alkaen jätettiin maitohampaiden hoito melkein kokonaan pois järjestelmällisestä hammashoidosta, koska hammaslääkärityövoimien vähyyden takia vain pieni osa kaikista hammashoidon tarpeessa olevista lapsista voi saada hoitoa ja kun pidettiin oikeampana asettaa pysyväisten hampaiden hoito etusijalle.

Lastentarhoista ei lapsia tuotu osastoittain vaan opettajattaret valitsivat tutkittaviksi ne lapset, jotka heidän mielestään enimmän olivat hoidon tarpeessa.

Helsingissä ja sen läheisyydessä olevien lastenkotien lapsille annettiin vuonna 1928 hoitoa läpi vuoden. Maaseudulla sijaitsevien lastenkotien lasten hampaat tutkittiin lastenkodeissa, mutta hoidon tarpeessa olevat lapset lähetettiin kesän aikana poliklinikalle hoitoa saamaan. Kun näistä matkoista aiheutui paljon ikävyyksiä, järjestettiin työ seuraavana vuonna lastensuojelulautakunnan toivomuksen mukaisesti siten, että myös hammasten hoito voitiin antaa lastenkodeissa.

¹⁾ Ks. Terveysten- ja sairaanhoito 13, 1924—26, siv. 156 ja seur.

Som tandpoliklinikens föreståndare fungerade tandläkaren A. Aspelund från dess inrättande till den 1 augusti 1928 och därefter tandläkaren T. H. J. Ekman. Den övriga personalen bestod till en början av två assistenter, en bokförare, ett klinikbiträde och en städerska. Från början av februari 1928 ökades personalen med två biträdande och en extra assistent.

Å tandpolikliniken gavs systematisk tandvård åt folkskolelever samt åt barn, som besökte folkbarnträdgårdarna eller voro intagna i barnhem. De kallades i sådant syfte klass- eller gruppvis på bestämda tider till polikliniken för undersökning och i mån av behov för erhållande av vård. Därjämte gavs vanlig poliklinisk tandvård åt barn, som infunno sig på bestämda mottagningstider. Under de två första åren infunno sig under terminerna på de för poliklinisk vård avsedda mottagningstiderna så många barn, som voro i behov av systematisk vård, att deras behandling tog nästan hela arbetstiden i anspråk och inkallandet av klasser för undersökning i motsvarande grad inskränktes, emedan de mest angripna barnens tandskador ansågos böra i främsta rummet avhjälpas. ¹⁾ Från början av år 1927 kunde folkskolbarnens systematiska tandvård vidtaga. Under vårterminen inkallades samtliga 39 första klasser samt 7 andra klasser, en klass i gången, varvid eleverna undersöktes och i mån av behov behandlades. Under höstterminen undersöktes och behandlades åter 28 första klasser, således nya elever, samt 3 förenade första och andra klasser. Arbetsordningen utvecklades sedermera småningom sålunda, att under höstterminerna eleverna på folkskolornas första klasser och under vårterminerna främst elever på andra klasser undersöktes. Sålunda inkallades år 1928 under vårterminen 21 första och 21 andra klasser samt under höstterminen 38 första klasser ävensom år 1929 under vårterminen 14 första klasser och 46 andra klasser samt under höstterminen 42 första klasser. Från november 1928 upphörde mjölkändernas vård helt och hållet vid den systematiska tandvården, emedan till följd av bristen på tandläkare endast en liten del av samtliga i behov av tandvård varande barn kunde erhålla vård och det ansågs riktigare att ställa vården av de permanenta tänderna i främsta rummet.

Från barnträdgårdarna infunno sig barnen icke klassvis, utan utvalde lärarinnorna de barn, som enligt deras mening voro i största behov av vård.

Åt de barn, som voro intagna i barnhem i Helsingfors eller dess närhet gavs år 1928 vård året om. De barn, som voro intagna i barnhem på landsbygden, undersöktes i barnhemmen, varvid de barn, vilka voro i behov av vård, sändes under sommaren till polikliniken för erhållande av sådan. Då dessa resor gävo anledning till åtskilliga ledsamheter, ordnades arbetet följande år i överensstämmelse med barnskyddsnämndens önskan sålunda, att även tandvården kunde givas i barnhemmen.

¹⁾ Se Hälso- och sjukvård 13, 1924—26, sid. 156 o. ff.

Koska oli havaittu, että huomattava osa lapsista ei tullut luokan mukana edes tutkittavaksi ja kun osa jätti hoidon kesken, ryhdyttiin vuonna 1929 tarmokkaisiin toimenpiteisiin tätä ikävää ilmiötä vastaan. Seurauksena olikin, että kun mainitun vuoden kevätlukukaudella jäi hoidosta pois suomenkielisten koulujen oppilaita 12.8 % ja ruotsinkielisten 16.0 %, niin syyslukukaudella poisjääneiden luku oli suomenkielisissä kouluissa vain 4.4 % ja ruotsinkielisissä 4.4 %. Tarkastuksista poisjääminen johtui osaksi siitä, että luokan saapuessa tarkastukseen sen oppilaita oli poissa koulusta eivätkä nämä saapuneet sittemmin erikseen, osaksi siitä, että jotkut oppilaat saivat yksityislääkärin hoitoa. Hoidon keskeyttäminen johtui usein siitä, etteivät vanhemmat uskaltaneet lähettää niin pieniä lapsia, kuin ovat ensimmäisen ja toisen luokan oppilaat, yksin kaukana olevista kaupunginosista kaupunginkeskuksessa olevaan poliklinikkaan eikä aikuista saattajaa ollut käytettävissä. Tämä epäkohta korjautuu kun kaupungin eri osiin saadaan klinikoita.

Tarkastettujen potilaiden sekä käyntien luku oli seuraava.

Emedan det visat sig, att ett anseeligt antal barn icke infunno sig med sin klass ens för undersökning, och då en del barn avbröto pågående behandling, vidtogos år 1929 energiska åtgärder mot denna ledsamma företeelse. Följden var, att då under vårterminen nämnda år 12.8 % av eleverna i de finskspråkiga och 16.0 % av eleverna i de sveriskspråkiga folkskolorna uteblevo, var antalet uteblivna under höstterminen endast 4.4 % för de finskspråkiga och 4.4 % för de svenskspråkiga skolorna. Uteblivandet från undersökningen berodde dels på att en del elever voro frånvarande från skolan, då klassen infann sig i och för undersökning, utan att de frånvarande senare särskilt infunno sig, dels på att en del elever erhöilo vård av privata tandläkare. Behandlingens avbrytande berodde ofta därpå, att föräldrarna ej vågade sända så små barn, som eleverna på första och andra klassen, ensamma från avlägset belägna stadsdelar till den i stadens centrum belägna tandpolikliniken och fullvuxna ledsagare ej stod att få. Detta missförhållande kommer att avhjälpas, då kliniker inrättas i olika delar av staden.

Antalet undersökta patienter och besök var följande.

L'activité à la policlinique dentaire municipale pour les élèves des écoles primaires municipales, par mois.

Kuukausi. Månad. Mois.		1927.		1928.		1929.	
		Tutkittuja lapsia. Undersökta barn. <i>Enfants examinés.</i>	Käyntejä. Besök. <i>Visites.</i>	Tutkittuja lapsia. Undersökta barn.	Käyntejä. Besök.	Tutkittuja lapsia. Undersökta barn.	Käyntejä. Besök.
Tammikuu.	Januari	479	892	577	1 081	457	872
Helmikuu.	Februari	613	1 541	776	2 208	730	1 284
Maaliskuu.	Mars	805	1 803	957	2 793	616	1 567
Huhtikuu.	April	547	1 471	464	1 713	1 106	1 757
Toukokuu.	Maj	459	1 256	478	1 699	236	1 432
Kesäkuu.	Juni	20	185	254	306	87	127
Heinäkuu.	Juli	122	141	25	255	17	125
Elokuu.	Augusti	8	155	38	250	28	47
Syyskuu.	September	485	996	477	1 216	650	728
Lokakuu.	Oktober	647	1 448	576	1 806	1 042	1 890
Marraskuu.	November	692	1 906	933	1 725	777	1 657
Joulukuu.	December	284	802	251	706	243	823
Yhteensä. Summa (Total)		5 161	12 596	5 806	15 758	5 989	12 309

Lähempiä tietoja potilasmäärästä ja hoidon laadusta saadaan seuraavasta taulukosta.

Närmare uppgifter om klientelen samt behandlingens beskaffenhet ingå i följande tabell.

Nombre et nature des traitements des maladies dentaires à la polyclinique dentaire municipale.

	Lapsia. Barn. Enfants.			Hampaiden käsittelyjä. Tandbehandlingar. Dents traitées; nature du traitement.										Yhteensä. Summa Total.
	Turkituuta. Undersökta. Examinés.	I behov av tandvård. Dont ayant besoin de traitement.	Vainniskai hoidettuja. Färdigt behandlade. Sortis après traitement achevé.	Visites.	Käynnejä. Besök.	Ertelemättömiä. Ospecifierade. Non spécifiées.	Taitement de racines. Racines remplies.	Juurikasittelyjä. Rotbehandlingar. Traitement de racines.	Kauterisaatioita. Kauterisationer. Cauterisations.	Racines remplies. Racines remplies.	Juuritaytetä. Rotfylnader. Plombages.	Plombauksia. Plomberingar. Plombages.	Polsvetämisiä. Extraktioner. Extractions.	
1927.														
Polikliinisiä potilaita. Polikliniska patienter (Cas accidentels).....	2 407	—	—	2 634	355	705	1 077	42	110	873	43	3 205		
Lasten- ja koulukodeista kutsuttuja lapsia. Från barnhem och skolhem uppkallade barn (Enfants des hospices et asiles exa- minés à fond).....	252	147	147	623	42	227	160	119	411	48	12	1 019		
Kansakouluista kutsuttuja lapsia. Från folk- skolorna uppkallade barn (Elèves des écoles primaires examinés à fond).....	2 104	1 990	1 685	7 991	409	3 379	1 798	1 707	6 652	1 142	—	15 087		
Lastentarhoista kutsuttuja lapsia. Från barn- trädgårdarna uppkallade barn (Enfants des Kindergärten examinés à fond)....	398	375	333	1 348	84	600	264	338	1 320	96	—	2 702		
Yhteensä. Summa (Total)	5 161	2 512	2 165	12 596	890	4 911	3 299	2 206	8 493	2 159	55	22 013		
1928.														
Polikliinisiä potilaita. Polikliniska patienter Lasten- ja koulukodeista kutsuttuja lapsia. Från barnhem och skolhem uppkallade barn.....	2 869	—	—	5 444	716	2 129	1 437	700	934	1 073	9	6 998		
Kansakouluista kutsuttuja lapsia. Från folk- skolorna uppkallade barn.....	410	241	186	1 061	80	545	194	200	634	61	1	1 715		
Lastentarhoista kutsuttuja lapsia. Från barn- trädgårdarna uppkallade barn.....	2 370	1 964	1 518	8 459	614	3 273	1 645	1 646	7 163	1 204	—	15 545		
Yhteensä. Summa	5 806	2 360	1 858	15 758	1 458	6 335	3 458	2 749	9 425	2 383	10	25 818		
1929.														
Polikliinisiä potilaita. Polikliniska patienter Lasten- ja koulukodeista kutsuttuja lapsia. Från barnhem och skolhem uppkallade barn.....	2 166	—	—	2 986	536	1 166	784	214	416	1 106	17	4 239		
Kansakouluista kutsuttuja lapsia. Från folk- skolorna uppkallade barn.....	138	108	83	508	51	146	78	49	416	42	—	782		
Lastentarhoista kutsuttuja lapsia. Från barn- trädgårdarna uppkallade barn.....	3 189	2 662	1 800	8 383	715	806	882	491	7 214	1 645	4	11 757		
Yhteensä. Summa	5 989	2 950	2 052	12 309	1 346	2 126	1 777	763	8 465	2 899	21	17 397		

11. Huoltotoimisto henkisesti sairaita varten.

Kaupunginvaltuusto päätti maaliskuun 9 p:nä 1927, että kaupunkiin oli perustettava seuraavan huhtikuun 1 p:nä mielisairaiden huoltola ja poliklinikka. Laitos, jolle terveydenhoitolausantun antoi nimeksi »Huoltotoimisto henkisesti sairaita varten», aloitti toimintansa seuraavan kesäkuun 1 p:nä. Kun Sielunterveysseura, joka oli yllä-

11. Hjälpbyrån för psykiskt sjuka.

Bureau d'assistance des maladies mentales.

Stadsfullmäktige beslöt den 9 mars 1927, att i staden från den 1 därpåföljande april skulle inrättas en vårdanstalt och poliklinik för nervsjuka. Inrättningen, som av hälsovårdsnämnden erhöi benämningen »Hjälpbyrån för psykiskt sjuka», begynte sin verksamhet den 1 juni nämnda år. Föreningen för psykisk hälsa, som under-

pitänyt samanlaista toimistoa tammikuun 13 p:stä 1927 lukien, päätti lakkauttaa oman toimintansa ja kun sen henkilökunta otettiin uuden kunnallisen huoltotoimiston palvelukseen ja sen 92 potilasta tämän hoitoon, muodostui kaupungin huoltotoimiston toiminta Sielunteryveysseuran toimiston toiminnan välittömäksi jatkoksi. Vuoden 1929 alusta laajennettiin huoltotoimiston toimintaa niin, että se otti suorittaakseen myöskin kansakoulujen, lastentarhojen ja kasvatustaitosten oppilaiden psykiatrisen tutkimisen.

Toimisto sijoitettiin aluksi Marian sairaalan poliklinikan yhteyteen, mutta kun tämä huoneisto osoittautui vähemmän soveliaaksi siirrettiin toimisto syyskuun 1 p:nä 1928 kunnallisen hammasklinikan huoneistoon, joka sijaitsi talossa Kaisaniemenkatu 3 B.

Huoltotoimiston yhteyteen perustettiin sittemmin keskuskoti, joka aloitti toimintansa Leppävaarassa heinäkuun 1 p:nä 1929. Keskuskotiin otetaan sellaisia kaupungin mielisairaaloista poispääseviä potilaita, joilla ei ole omaisia tai muita läheisiä, jotka voisivat ottaa heidät hoitoonsa, sekä sellaisia, jotka itse kääntyvät toimiston puoleen ja joille muuten ei voida kyllin nopeasti hankkia sijoituspaikkoja taikka jotka eivät ole menestyneet perhehoidossa. Keskuskodista siirretään hoidokit niin pian kuin mahdollista perhehoitoon tai muihin sijoituspaikkoihin.

Toimisto oli auki arkipäivisin, paitsi lauantaita, klo 18—19; lääkäri oli siellä tavattavissa vuosina 1927—28 tiistaisin ja perjantaisin sekä 1929 vuoden alusta lukien myös keskiviikkoisin.

Henkilökunta. Toimiston lääkärinä toimi koko ajan tohtori E. Anttinen ja sairaanhoitajattarena neiti N. Heikel. Keskuskodissa toimi sairaanhoitajattarena neiti A. Juselius.

Huoltotoiminta. Kertomuskauden eri vuosina huoltotoimistossa käyneiden uusien potilaiden lukumäärä, yhteiskunnallinen asema ja siviilisääty käyvät ilmi seuraavasta asetelmasta:

Nouveaux malades, par métier.

	1927.	1928.	1929.
Virkamiehiä ja niihin verrattavia. Tjänstemän och med dem jämförbara	11	23	35
Liikeapulaisia. Affärsbiträden	9	18	8
Ammattityöläisiä. Yrkesarbetare	76	135	50
Sekatyöläisiä. Utarbetare			
Palvelijattaria. Tjänarinnor	14	19	19
Neulojattaria. Sömmerskor	—	8	10
	Yhteensä. Summa	110	203
		203	264

Niistä: Därav: (*Dont:*)

Miehiä. Män (<i>Hombres</i>)	47	71	67
Naisia. Kvinnor (<i>Femmes</i>)	63	117	157
Lapsia. Barn (<i>Enfants</i>)	—	15	40

Kunakin vuonna huoltotoimistoon otettujen uusien potilaiden taudin laatu käy ilmi seuraavasta asetelmasta:

hällit en liknande byrå sedan den 13 januari 1927, beslöt att upphöra med sin egen verksamhet, och då dess personal antogs i den nya kommunala hjälpbyråns tjänst och dess 92 patienter i dennas vård, gestaltade sig den av staden inrättade byråns verksamhet som en omedelbar fortsättning till den av föreningen för psykisk hälsa upprätthållna byråns arbete. Från ingången av år 1929 utvidgades hjälpbyråns verksamhet sålunda, att den även åtog sig den psykiatriska undersökningen av folkskolornas, barnträdgårdarnas och uppfostringsanstaltarnas elever.

Byrån förlades till en början i samband med Maria sjukhus poliklinik, men då denna lokal visade sig vara mindre lämplig, flyttades byrån den 1 september 1928 till den kommunala tandklinikens lokal Kajaniemigatan 3 B.

I samband med hjälpbyrån grundades sedermera ett centralhem, som begynte sin verksamhet i Alberga den 1 juli 1929. I centralhemmet intagas sådana från stadens sinnessjukhus utskrivna patienter, som icke ha släktingar eller andra närstående, vilka kunde taga dem i sin vård, eller sådana, som själva vända sig till byrån och vilka annars icke tillräckligt snabbt kunna placeras eller vilkas vård i familj icke slagit väl ut. Från centralhemmet överförs internerna så snart som möjligt i familjevård eller placeras på annat håll.

Byrån har öppenhållits på vardagarna, utom lördagar, kl. 18—19; läkaren har stått att träffa där åren 1927—28 tisdagar och fredagar samt från ingången av år 1929 även onsdagar.

Personal. Såsom byråns läkare har under hela tiden fungerat doktor E. Anttinen och som sjuksköterska fröken N. Heikel. I centralhemmet har som sjuksköterska fungerat fröken A. Juselius.

Vårdverksamhet. Antalet nya patienter, som under redogörelseperiodens olika år besökt hjälpbyrån, deras samhällsställning och civilstånd framgår av följande sammanställning:

Sjukdomens art för de vid hjälpbyrån under respektive år intagna nya patienterna framgår av följande sammanställning.

Malades soignés au Bureau; nature de la maladie.

	1927.	1928.	1929.
Mielisairaus tai heikkomielisisyys. Sinnessjukdom eller sinnessvagheth (<i>Maladie ou asthénie mentale</i>)	46	61	95
Psykopatia eri muodoissa. Psykopati i olika former (<i>Psychopathie</i>)	28	65	74
Kaativatauti. Fallandesot: (<i>Epilepsie</i>)	12	8	12
Kroonillinen alkoholiismi. Kronisk alkoholism (<i>Alcoolisme chronique</i>)	9	10	7
Verisuonten kovettuminen, aivolues y. m. Blodkärlsförkalkning, hjärnlues m. m. (<i>Arteriosclérose, lues cerebri etc.</i>)	15	59	76
Yhteensä. Summa (<i>Total</i>)	110	203	264

Vuonna 1927 ilmoittautui 59 potilasta itse, sairaalat ilmoittivat 12, muut laitokset 14 ja yksityiset 25. Vuonna 1928 olivat vastaavat luvut: 103, 19, 13 ja 68 sekä vuonna 1929: 86, 42, 20 ja 116. On merkillepantava, että yksityisten ilmoittamien potilaiden luku on säännöllisesti ja nopeasti lisääntynyt.

Käyntien kokonaisuus oli vuonna 1927 401, vuonna 1928 803 ja vuonna 1929 897. Näistä oli lääkärin vastaanotoilla vuonna 1927 270, vuonna 1928 539 ja vuonna 1929 721 käyntiä. Keskimäärin yhtä lääkärinvastaanottoa kohti tuli vuonna 1927 4.5, vuonna 1928 5.4 ja vuonna 1929 6 käyntiä. Lapsien vastaanotoilla, joita oli 1929 vuoden alusta alkaen, oli keskimäärin 3.7 käyntiä.

Huoltotoimenpiteet käsittivät osaksi lääkärinhoitoa, osaksi erilaista sosiaalista huoltoa. Potilaita on toimitettu sairaaloihin, mielisairaloihin, kunnalliskotiin, lepokotiin, perhehoitoon sekä maaseudulle että kaupunkiin; toisille on hankittu avustuksia köyhäinhoidolta toisille vakinaista tai tilapäistä työtä. Huoltotoimiston sairaanhoitajat on tehnyt vuonna 1927 480, vuonna 1928 1 483 ja vuonna 1929 1 623 käyntiä potilaita koskeissa asioissa yleisissä sairaaloissa ja muissa laitoksissa sekä yksityisissä perheissä valvomassa niihin sijoitettujen hoidokkien perhehoitoa, järjestänyt eräiden potilaiden osanoton naisten joulumessuihin, avustanut potilaita heidän kirjevaihdossaan, erästä potilasta lainan hankinnassa ja toista asunto-osakkeen ostossa, ottanut huostaansa potilaiden tavaroita y. m. s. Vuonna 1929 teki sitäpaitsi keskuskodein hoitajat 132 käyntiä perhehoitoon sijoitettujen potilaiden luona.

Päitsi kaupungin varoja, on huoltotoimistolla ollut käytettävänä pieni lahjoitusrahasto, josta on annettu tilapäisiä avustuksia asuntoa, ruokaa y. m. tarpeita varten, maksettu ilmoitusmaksuja, annettu pikku lainoja y. m. Sitäpaitsi jätti Sielunterveysseura toimiston käytettäväksi 10 000 markkaa rahaa kaativatautisten hoitoa varten. Tästä on suoritettu eräiden potilaiden hoitokustannukset Vaajasalon ja Kortejärven parantoloissa sekä Tapiolan hoitolassa.

Leppävaaran keskuskoissa hoidettiin n. puolen vuoden ajalla, jonka se kertomuskaudella ehti olla toiminnassa, 21 potilasta, joista 14 pääsi pois ennen vuoden loppua ja 7 jäi vuodelle 1930. Hoidokeista oli 10 mielisairasta tai heikkomielistä, loput psykopaatteja. Pois päässeistä siirrettiin 1 Grankullan työkonttiin, 3:lle välitettiin palveliattaren paikka, ja 7 meni kotiin.

År 1927 anmälde sig 59 patienter själva, av sjukhusen anmäldes 12, av övriga inrättningar 14 och av enskilda 25. År 1928 voro motsvarande tal: 103, 19, 13 och 68 samt år 1929: 86, 42, 20 och 116. Det är anmärkningsvärt, att antalet av enskilda anmälda patienter regelbundet och snabbt stigit.

Totalantalet besök var år 1927 401, år 1928 803 och år 1929 897. Av dessa kommo på läkarmottagningarna år 1927 270, år 1928 539 och år 1929 721. I medeltal per läkarmottagning kom år 1927 4.5, år 1928 5.4 och år 1929 6 besök. Vid mottagningarna för barn, vilka anordnades från början av år 1929, var antalet besök i genomsnitt 3.7.

Vårdåtgärderna omfattade dels läkarvård, dels olika slags social omvårdnad. Patienterna ha beretts plats på sjukhus, sinnessjukhus, kommunalhem, vilohem, i familjevård såväl i landsorten som i staden; åt en del har anskaffats understöd av fattigvården, åt andra stadigvarande eller tillfälligt arbete. Hjälpbyråns sjuksköterska har år 1927 gjort 480, år 1928 1 483 och år 1929 1 623 besök i ärenden rörande patienterna å allmänna sjukhus och övriga inrättningar samt i enskilda familjer för att övervaka i dem placerade patienters familjevård, ordnat en del patienters deltagande i kvinnornas julmässa, biträtt patienterna vid deras brevväxling, en patient vid upptagandet av lån, en annan vid inköp av bostadsaktie, omhändertagit patienternas tillhörigheter m. m. År 1929 gjorde centralhemmets sköterska dessutom 132 besök hos patienter placerade i familjevård.

Utom stadens medel har hjälpbyrån haft till sitt förfogande en liten donationsfond, ur vilken givits tillfälliga understöd för bostad, mat o. a. behov, betalats annonsavgifter, utgivits små lån m. m. Dessutom har föreningen för psykisk hälsa ställt till byråns förfogande 10 000 mark för vården av fallandesjuka. Härmed har bestritts vårdkostnaderna för ett antal patienter i Vaajasalo och Kortejärvi sanatorier samt Tapiola vårdhem.

I *Alberga centralhem* vårdades under den tid av c. ett halvt år detsamma under redogörelseperioden hann vara i verksamhet, 21 patienter, av vilka 14 utskrevs före årets slut och 7 kvarstodo till år 1930. Av internerna voro 10 sinnessjuka eller svagsinta, återstoden psykopater. Av de utskrivna överfrödes 1 till Grankulla arbetshem, åt 3 förmedlades tjänarinneplatser och 7 återvände hem.

Hoitopäivien luku oli yhteensä 1 087 eli keskimäärin 51.8 päivää potilasta kohden. Potilaita oli keskimäärin päivää kohden 6. Neljä potilaista maksoi itse hoitomaksunsa, köyhäinhoito suoritti 17:n hoitomaksut.

Keskuskodin kuntoonsaattamiskustannukset olivat 47 283 markkaa 15 penniä, ja ylläpitokustannukset 52 633 markkaa 85 penniä. Ylläpitokustannukset tekivät 48 markkaa 42 penniä hoitopäivää kohden. Menot ruuanpidosta olivat yhteensä 10 033 markkaa eli 6 markkaa 60 penniä ravintopäivää kohden.

1927 vuoden toimintakertomuksessaan huoltotoimiston johtaja huomauttaa, että huoltotoimiston työ oli toistaiseksi ollut alottelevaa, eivätkä sen toimintamuodot vielä olleet vakiintuneet, että toimisto oli pyrkinyt yhteistoimintaan kaupungin muiden laitosten kanssa ja oli sen puoleen kääntynyt eräiden, varsinkin köyhäinhoidon taholta, sekä että tämä yhteistyö toivottavasti tulisi vähitellen muodostumaan kiinteämmäksi.

12. Terveystoimisto veneeristen tautien vastustamista varten.

Bureau médical pour la lutte contre les maladies vénériennes.

Terveystoimiston toiminta oli vuosina 1927—29 järjestetty samoin kuin ennenkin.

Toimiston lääkärinä toimi koko kertomuskauden ajan lääketieteenlisensiaatti J. Lojander ja assistenttina lääketieteenlisensiaatti R. Forsius. Naistarkastajan toimeen, joka neiti W. Stenbergin kuoleman kautta tuli avoimeksi joulukuun 9 p:nä 1926, nimitettiin maaliskuun 1 p:stä 1927 lukien sairaanhoitajatar M. Pohjonen. Kaitsija W. Westerbergille myönnettiin pyynnöstä ero helmikuun 1 p:stä 1929 lukien ja hänen seuraajakseen tuli herra E. Virta, joka kuitenkin kuoli tapaturmaisesti seuraavan heinäkuun 12 p:nä. Tämän jälkeen toimi v. t. kaitsijana herra T. Krogell heinäkuun 15 p:stä syyskuun 15 p:ään 1929, jolloin paikka vakinaisesti täytettiin ja siihen valittiin herra Mauno Virtanen. Kaitsija F. F. Fagerlund nautti sairauden takia virkavapautta touko- ja kesäkuun aikana 1929. Terveystoimiston sairaanhoitajatar neiti E. Sjöstedt, joka oli nauttinut sairauden takia virkavapautta elokuun 1 p:stä 1929 alkaen, kuoli lokakuun 14 p:nä. Sairaanhoidattaren tehtäviä hoiti elokuun 1 p:stä vuoden loppuun sairaanhoitajatar M. Elgh.

Tutkittujen henkilöiden ja toimitettujen tutkimusten luku oli seuraava:

Antalet vård dagar var inalles 1 087 eller i medeltal 51.8 dagar per patient. Antalet patienter i medeltal per dag var 6. Fyra patienter erlade själva sin vårdavgift, medan fattigvården erlade vårdavgifter för 17 patienter.

Kostnaderna för iordningsställandet av centralhemmet belöpte sig till 47 283 mark 15 penni och underhållskostnaderna till 52 633 mark 85 penni. Underhållskostnaderna utgjorde 48 mark 42 penni per vård dag. Utgifterna för kosthållet belöpte sig till inalles 10 033 mark eller 6 mark 60 penni per kost dag.

I sin verksamhetsberättelse för år 1927 framhåller hjälpbyråns föreståndare, att hjälpbyråns arbete tillsvidare varit av försöksnatur, att dess verksamhet icke ännu tagit slutgiltig form, att byrån sökt åvägbringa samarbete med stadens övriga inrättningar och har man vänt sig till densamma från olika håll, speciellt från fattigvården samt att detta samarbete, såsom man hoppas, småningom tager en allt fastare form.

12. Sanitetsbyrån för motarbetande av de veneriska sjukdomarna.

Sanitetsbyråns verksamhet var under åren 1927—29 ordnad på samma sätt som tidigare.

Såsom byråns läkare fungerade under hela redogörelseperioden medicinelicentiaten J. Lojander och som assistentläkare medicinelicentiaten R. Forsius. Till kvinnlig inspektör, vilken befattning blev ledig den 9 december 1926 genom fröken W. Stenbergs död, utsågs från och med den 1 mars 1927 sjuksköterskan M. Pohjonen. Tillsyningsmannen W. Westerberg beviljades begärt avsked från den 1 februari 1929 och efterträddes av herr E. Virta, som dock avled genom en olyckshändelse den 12 därpå följande juli. Härefter fungerade som t. f. tillsyningsman herr T. Krogell från den 15 juli till den 15 september 1929, då tjänsten ordinariter besattes, och till dess innehavare utsågs herr Mauno Virtanen. Tillsyningsmannen F. F. Fagerlund åtnöt på grund av sjukdom tjänstledighet under maj och juni 1929. Sanitetsbyråns sjuksköterska fröken E. Sjöstedt, som från den 1 augusti 1929 haft tjänstledighet på grund av sjukdom, avled den 14 oktober. Sjuksköterskans åligganden omhänderhades från den 1 augusti till årets slut av sjuksköterskan M. Elgh.

Antalet undersökta personer och verkställda undersökningar var följande:

Personnes examinées au Bureau; nombre des examinations.

Vuosi. År. Année.	Miehiä. Män. Hommes.		Naisia. Kvinnor. Femmes.		Lapsia. Barn. Enfants.	Yhteensä. Summa. Total.
	Ensi kerran tutkittuja. Första gången undersökta. Examinées pour la première fois.	Alkalsemmin tutkittuja. Tidigare undersökta. Examinées antérieurement.	Ensi kerran tutkittuja. Första gången undersökta.	Aikal- semmin tutkittuja. Tidigare undersökta.	Ensi kerran tutkittuja. Första gången undersökta.	
	Tutkittuja henkilöitä. Personnes examinées.		Undersökta personer.			
1927	2	—	155	621	1	779
1928	7	1	222	666	2	898
1929	6	—	226	645	—	877
	Tutkimuksia.		Undersökningar.		Examinations.	
1927	2	—	392	5 231	1	5 626
1928	10	1	537	4 439	2	4 989
1929	7	—	539	4 986	—	5 532

Terveystodistuksen jätti vuonna 1927 11, vuonna 1928 20 ja vuonna 1929 10 naista.

Seuraavasta taulukosta ilmenee minkä viranomaisen toimesta ensi kerran tutkitut henkilöt saapuivat toimistoon:

Sundhetsintyg inlämnades år 1927 av 11, år 1928 av 20 och år 1929 av 10 kvinnor.

Genom vilken myndighets åtgärd de första gången undersökta personerna infunno sig å byrån framgår av följande tab.:

Personnes examinées pour la première fois; répartition par la manière de la présentation au Bureau.

Vuosi. År. Année.	Miehiä. Män. Hommes.					Naisia. Kvinnor. Femmes.				
	Yhteensä. Summa. Total.	Saapuvat toimit- tuna. Infunno sig på kalleise av byrån.	Saapuvat toimit- tuna. Infunno sig på kalleise av byrån. Saapuvat toimit- tuna. Infunno sig på kalleise av byrån.	Polisin ja toimit- tuna yhteisestä toi- mesta tuottuja. Uppnåttade genom byråns och polisens gemensamma år- gärder. Appelés par le Bureau et la police de concert.	Polisin tuomia. Inställda av polisens. Appelés par la police.	Saapuvat toimit- tuna. Infunno sig på kalleise av byrån. Appelés par le Bureau.	Yhteensä. Summa.	Polisin tuomia. Inställda av polisens.	Polisin ja toimit- tuna yhteisestä toi- mesta tuottuja. Uppnåttade genom byråns och polisens gemensamma år- gärder.	Infunno sig själv- manl.
1927	2	—	—	—	1	71	52	23	9	155
1928	7	—	—	—	1	56	123	31	12	222
1929	6	—	—	—	1	31	138	44	13	226

Polisin tuomia naisia tutkittiin kaikkiaan vuonna 1927 1 801, vuonna 1928 1 386 ja vuonna 1929 1 322.

Lääkärit ilmoittivat vuonna 1927 9, vuonna 1928 22 ja vuonna 1929 11 naista tartunnan aiheuttajiksi. Yksityiset henkilöt ilmoittivat vuonna 1928 5 naista ja vuonna 1929 6 naista tartunnan lähteinä. Toimitetun tutkimuksen tulos ilmenee allaolevasta taulukosta.

Inalles undersöktes år 1927 1 801, år 1928 1 386 och år 1929 1 322 kvinnor, som inställda av polisens.

Av läkare anmäldes år 1927 9, år 1928 22 och år 1929 11 kvinnor såsom smittkällor. Enskilda personer anmälde år 1928 5 kvinnor och år 1929 6 kvinnor såsom smittkällor. Resultatet av den verkställda undersökningen framgår av nedan intagna tabell.

Résultats de l'examen médical des femmes annoncées comme malades.

	Kutsuttuja ja saapuneita naisia. Inkallade och antråffade kvinnor. Femmes appelées et trouvées.					Naisia, jotta ei tavattu. Kvinnor, som ej anträffades. Femmes non trouvées.	Huomioonottamatta jätettyjä ilmoituksia. Anmälningar som lämnats utan ävesende. Annonces non observées.	Yhteensä. Summa. Total.
	Toimistossa aikaisemmin tunnettuja. Tidigare kända å byrån. Connues antérieurement au Bureau.			Toimistossa aikaisemmin tuntemattomia. Tidigare ej kända å byrån. Non connues antérieurement au Bureau.				
	Ilman todistettuja taudinoireita. Utan påvisbara symtom. Sans des symptômes perceptibles.	Sairaita (lähettäin sairaalaan). Sjuka (sändes till sjukhus). Malades (envoyées à l'hôpital).	Jo sairaalaan otettuja. Redan intagna i sjukhus. Déjà internées à l'hôpital.	Ilman todistettuja taudinoireita. Utan påvisbara symtom.	Sairaita (lähettiin sairaalaan). Sjuka (sändes till sjukhus).			
Lääkärien ilmoittamia. Av läkare anmälda. Annoncées par les médecins.								
1927	1	2	—	2	—	4	9	
1928	2	6	—	1	6	7	22	
1929	2	3	—	—	2	4	11	
Yksitylisten henkilöiden ilmoittamia. Av enskilda personer anmälda. Annoncées par les personnes privées.								
1927	—	—	—	—	—	—	—	
1928	3	2	—	—	—	—	5	
1929	2	3	—	—	—	1	6	

Kertomakauden aikana tutkittujen naisten ikäsuhteet näkyvät siv. 131 olevasta taulusta.

Ensi kerran tutkituista naisista oli vuonna 1927 20, vuonna 1928 19 ja vuonna 1929 23 syntynyt Helsingissä; samoin oli aikaisemmin tutkituista naisista vuonna 1927 77, vuonna 1928 89 ja vuonna 1929 74 syntynyt Helsingissä. Miehistä oli vuonna 1927 1 ja vuonna 1928 1 syntynyt Helsingissä.

Toimiston yhteydessä olevassa poliklinikassa sai vuonna 1927 113, vuonna 1928 169 ja vuonna 1929 233 naista kaikkiaan 789, 1 131 ja 1 509 injektiota, joista 71, 73 ja 51 enemmän tai vähemmän täydellistä hoitosarjaa.

Gonokokkien selville saamiseksi tutkittiin vuonna 1927 8 981, vuonna 1928 3 265 ja vuonna 1929 4 140 preparaattia, jotka oli otettu 4 494, 4 989 ja 5 532 eri tutkimustilaisuudessa.

Verinäytteitä otettiin vuonna 1927 504, vuonna 1928 431 ja vuonna 1929 379 naisesta, joista 69, 86 ja 109 toimistossa ja muut naisten ollessa sairaalassa; näytteiden luku oli 637, 696 ja 563. Näytteet tutkittiin valtion serumlaboratorioissa Wassermannin menetelmän mukaan.

Sukupuolitautilien takia sairaalaan lähetettyjen henkilöiden ikä ja taudin laatu käy ilmi seuraavasta taulukosta:

De under perioden undersökta kvinnornas fördelning efter ålder framgår av tabellen å sid. 131.

Av de första gången undersökta kvinnorna voro år 1927 20, år 1928 19 och år 1929 23 födda i Helsingfors; av de tidigare undersökta kvinnorna voro år 1927 77, år 1928 89 och år 1929 74 födda i Helsingfors. Av männen var år 1927 1 och år 1928 1 född i Helsingfors.

På den med byrån förenade polikliniken erhöles å 1927 113, år 1928 169 och år 1929 233 kvinnor inalles 789, 1 131 och 1 509 injektioner, varav 71, 73 och 51 mer eller mindre fullständiga injektionsserier.

I avseende å gonokocker undersöktes år 1927 8 981, år 1928 3 265 och år 1929 4 140 preparat, tagna vid 4 494, 4 989 och 5 532 undersökningstillfällen.

Blodprov togos år 1927 från 504, år 1928 från 431 och år 1929 från 379 kvinnor, varav 69, 86 och 109 å byrån och återstoden under kvinnornas vistelse å sjukhus; antalet prov var 637, 696 och 563. Proven undersöktes å statens serumlaboratorium enligt Wassermanns metod.

De till sjukhus för könssjukdom insända personernas ålder samt sjukdomens beskaffenhet framgår av följande tabell:

Malades envoyés aux hôpitaux par le Bureau.

Diagnosi. Diagnos. Diagnose.	Ensi kerran tutkittuja naisia. Första gången undersökta kvinnor. Femmes examinées pour la première fois.						Aikaisemmin tutkittuja naisia. Tidigare undersökta kvinnor. Femmes examinées antérieurement.						Yhteensä Summa Total des femmes.	Yhteensä Summa Total des hommes.	Yhteensä Summa Total des hommes.
	Ikä, vuosissa. Ålder, år. Age, années.					Yhteensä Summa Total.	Ikä, vuosissa. Ålder, år.					Yhteensä Summa.			
	—15.	16—20.	21—25.	26—30.	30—.		—15.	16—20.	21—25.	26—30.	30—.				
1927.															
Syphilis recens	—	5	4	5	1	15	—	7	11	13	5	36	51	.	
Syphilis recidivans	—	—	1	—	—	1	—	1	1	—	2	4	5	.	
Syphilis latens	—	—	4	1	—	5	—	7	14	7	8	36	41	.	
Ulcus molle	—	8	6	2	1	17	—	6	14	5	14	39	56	.	
Ulcus suspectum	—	5	—	1	—	6	—	1	8	4	3	16	22	.	
Gonorrhoe	—	36	23	7	1	67	—	21	63	63	61	208	275	.	
Yhteensä. Summa (Total)	—	54	38	16	3	111	—	43	111	92	93	339	450	¹⁾ 1	
1928.															
Syphilis recens	—	15	10	1	1	27	—	16	13	9	3	41	68	—	
Syphilis recidivans	—	1	—	—	—	1	—	—	3	2	5	10	11	—	
Syphilis latens	—	3	2	1	3	9	—	4	13	8	16	41	50	—	
Ulcus molle	—	5	4	1	1	11	—	7	12	7	16	42	53	—	
Ulcus suspectum	—	1	1	—	—	2	—	2	5	5	9	21	23	—	
Gonorrhoe	—	39	29	8	6	82	—	24	64	40	55	183	265	1	
Yhteensä. Summa	—	64	46	11	11	132	—	53	110	71	104	338	470	1	
1929.															
Syphilis recens	—	13	10	4	2	29	—	12	10	4	9	35	64	1	
Syphilis recidivans	—	—	2	1	—	3	—	—	—	—	3	3	6	—	
Syphilis latens	—	3	5	1	2	11	—	8	26	11	12	57	68	—	
Ulcus molle	—	4	1	—	1	6	—	10	6	6	10	32	38	—	
Ulcus suspectum	—	—	1	—	—	1	—	4	5	4	8	21	22	—	
Gonorrhoe	—	40	25	9	8	82	—	20	56	46	36	158	240	—	
Yhteensä. Summa	—	60	44	15	13	132	—	54	103	71	78	306	438	1	

12 vuonna 1927 ensi kerran tutkittua naista oli aikaisemmin hoidettu kupan takia; vastaavat luvut vuosilta 1928 ja 1929 olivat 24 ja 22.

Kuinka monta kertaa kukin nainen on ollut lähetettynä sairaalaan sukupuolitautiin takia näkyy seuraavasta taulukosta.

¹⁾ Taudin laatua ei ole ilmoitettu.

12 av de år 1927 första gången undersökta kvinnorna hade tidigare undersökts för syphilis recens; motsvarande siffror för åren 1928 och 1929 voro 24 och 22.

Antalet gånger varje kvinna varit insänd till sjukhus för könssjukdom framgår av följande tabell.

¹⁾ Sjukdomens art ej uppgiven.

Répartition des femmes d'après l'âge et le nombre de leurs admissions à l'hôpital.

Montako kertaa naiset olleet sairaalassa. Antal gånger kvinnorna varit intagna å sjukhus. Nombre des admissions à l'hôpital.	Ensi kerran tutkittuja naisia. Första gången undersökta kvinnor. Femmes examinées pour la première fois.							Yhteensä. Summa. Total.	Aikaisemmin tutkittuja naisia. Tidigare undersökta kvinnor. Femmes examinées antérieurement.							Yhteensä. Summa.	Kaikkiaan. Totalsumma. Somme totale.
	Ikä, vuosissa. Ålder, år. Age, années.								Ikä, vuosissa. Ålder, år.								
	-15.	16-20.	21-25.	26-30.	31-35.	36-40.	40-.		-15.	16-20.	21-25.	26-30.	31-35.	36-40.	40-.		
1927.																	
0.....	—	20	10	12	1	1	—	44	—	10	72	78	47	32	43	282	326
1.....	—	39	22	11	1	1	—	74	—	18	57	54	25	13	18	185	259
2.....	—	8	8	4	—	—	1	21	—	10	26	22	16	4	4	82	103
3.....	—	5	5	—	—	—	—	10	—	8	19	8	4	5	1	45	55
4.....	—	—	1	1	—	—	—	2	—	2	7	6	1	—	1	17	19
5.....	—	1	2	—	—	—	—	3	—	4	2	2	—	1	—	9	12
6.....	—	1	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	1	2
Yht. Summa (Total)	—	74	48	28	2	2	1	155	—	53	183	170	93	55	67	621	776
1928.																	
0.....	—	28	40	14	6	2	5	95	—	12	79	92	58	44	47	332	427
1.....	—	40	26	8	4	3	2	83	—	18	61	40	38	20	16	193	276
2.....	—	13	6	2	1	—	—	22	—	12	24	24	7	3	4	74	96
3.....	—	4	5	1	—	—	—	10	—	14	15	8	3	3	3	46	56
4.....	—	5	4	1	—	—	—	10	—	7	5	1	—	—	—	13	23
5.....	—	—	1	—	—	—	—	1	—	1	4	1	1	—	—	7	8
6.....	—	—	1	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	1	2
Yhteensä. Summa	—	90	83	26	11	5	7	222	—	65	188	166	107	70	70	666	888
1929.																	
0.....	—	34	36	17	4	5	4	100	—	15	76	89	61	50	60	351	451
1.....	—	41	30	11	1	2	5	90	—	10	63	41	19	12	17	162	252
2.....	—	15	4	2	1	1	—	23	—	21	27	17	10	7	1	83	106
3.....	—	3	6	1	—	—	—	10	—	16	12	11	2	—	—	41	51
4.....	—	—	1	1	—	—	—	2	—	4	3	1	1	3	—	12	14
5.....	—	—	1	—	—	—	—	1	—	2	—	—	—	—	—	2	3
6.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Yhteensä. Summa	—	93	78	32	6	8	9	226	—	68	181	159	93	72	78	651	877

Poliisin toimesta lähetettiin vuonna 1927 38, vuonna 1928 62 ja vuonna 1929 37 vieraspaikkakuntalaista naista kotiseudulle ja samoin toimitettiin vuonna 1927 101, vuonna 1928 299 ja vuonna 1929 184 Helsingistä kotoisin olevaa naista maaherran tuomittavaksi yleisiin töihin.

Toimiston pelastavan työn tulokset vuosina 1927—29 ensi kerran tutkittujen naisten keskuudessa käyvät osittain ilmi seuraavista luvuista:

Genom polisens försorg hemsändes år 1927 38, år 1928 62 och år 1929 37 å annan ort hemmahörande kvinnor, och dessutom införpassades år 1927 101, år 1928 299 och år 1929 184 i Helsingfors hemmahörande kvinnor till landshövdningen för att dömas till allmänt arbete.

Resultatet av byråns upprättande arbete bland de under åren 1927—29 första gången undersökta kvinnorna framgår delvis av följande siffror:

Sort postérieur des femmes examinées pour la première fois.

	1927.	1928.	1929.
Otettiin pelastuskotiin. Intogos i räddningshem.....	6	2	5
Kieltäytyi menemästä pelastuskotiin, vaikka oli työttömänä. Vägrade inträda i räddningshem, ehuru arbetslösa	92	134	155
Lähetettiin kotiin poliisin toimesta. Hemsändes genom polisens försorg	2	1	—
Otettiin omaisten huostaan. Omhändertogos av anhöriga	10	7	10
Ilmoittivat olevansa työssä. Uppgävo sig hava arbete	45	78	56
Yhteensä. Summa (Total)	155	222	226

Pelastusarmeijan pelastuskodin toiminta selvenee seuraavasta taulukosta.

Verksamheten i frälsningsarméns räddningshem belyses av följande tabell.

Asyle de l'armée du salut.

Vuosi. År. Année.	Jäljellä edelliseltä vuodelta. Kvarterande från föregående år. Restantes au début de l'année.	Vuoden varrella otettuja. Intagna under året. Entrées pendant l'année.	Hoidokkeita yhteensä. Summa interna. Total des internes.	Poistettuja.		Utskrivna.		Sortis.		Karkasi. Rynde. Evadées.	Kuoli. Död. Decedés.	Jäljellä seuraavaan vuoteen. Kvarterande till följande år. Restantes à la fin de l'année.
				Alkoi työskennellä. Började arbeta. Commencèrent à travailler.	Palasi siveettömään elämään. Återgingo till osedligt liv. Reconnurent une vie immorale.	Otettiin sairaalaan. Intogos i sjukhus. Internés à l'hôpital.	Malkusti kotiin. Resie hem. Retournés à leurs domiciles.	Tunteellattomat olosuhteet. Okända förhållanden. Sort incertain.	Malkusti kotiin. Resie hem. Retournés à leurs domiciles.			
1927.....	1) 6	15	21	3	4	1	3	3	2	—	—	5
1928.....	5	15	20	2	6	1	1	—	4	—	1	5
1929.....	5	12	17	3	—	2	2	1	4	—	—	5

Avustuksena oleskelusta pelastusarmeijan pelastuskodissa maksettiin vuonna 1927 19 naisesta 3 625 markkaa, vuonna 1928 16 naisesta 3 057 markkaa ja vuonna 1929 10 naisesta 1 405 markkaa sekä kotiin otettujen naisten vaatetusavustusta vuonna 1927 1 000 markkaa, vuonna 1928 1 500 markkaa ja vuonna 1929 1 500 markkaa.

Såsom bidrag till underhållet i frälsningsarméns räddningshem erlades år 1927 för 19 kvinnor 3 625 mark, år 1928 för 16 kvinnor 3 057 mark och år 1929 för 10 kvinnor 1 405 mark samt såsom beklädnadsbidrag för i detta hem intagna kvinnor år 1927 1 000 mark, år 1928 1 500 mark och år 1929 1 500 mark.

13. Veneeristen tautien poliklinikka miehiä varten.

13. Veneriska polikliniken för män.

Policlinique pour les hommes atteints de maladies vénériennes.

Veneristen tautien miespoliklinikka on kuten edellisinäkin vuosina toiminut lääkintöhallituksen ylläpitämään naispoliklinikkaan yhdistettynä entisessä huoneistossaan Helenankadun 4:ssä. Vastaanottoajat ovat olleet samat kuin ennen, nim. miehille klo 18—19 ja naisille klo ½ 18—19, mutta yhä kasvavan potilasmäärän vuoksi on vastaanotto todellisuudessa kestänyt tavallisesti n. 3 tuntia. Samasta syystä liitettiin vuonna 1927 poliklinikkaan yksi huone lisää miesten odotushuoneeksi. Lääkintöhallitus myönsi samana vuonna 8 000 markkaa huoneiston maalaamiseen, mikä työ suoritettiin syyskuun kuluessa, ja on huoneisto nyttemmin siisti ja valoisa.

Poliklinikan johtajana toimi koko kertomuskauden ajan lääketieteenjohtaja B. Grönroos ja assistenttina lääketieteenlääkäri N. E. Wilén.

Käyntien luku poliklinikassa ilmenee seuraavasta taulukosta.

Veneriska polikliniken för män har liksom tidigare varit förenad med den av medicinalstyrelsen upprätthållna polikliniken för kvinnor i sin tidigare lokal i gården n:o 4 vid Helenegatan. Mottagningstiderna ha varit desamma som tidigare, näml. för män kl. 18—19 och för kvinnor kl. ½ 18—19, men på grund av det alltmer växande antalet patienter har mottagningen vanligen faktiskt räckt c. 3 timmar. Av samma orsak fogades år 1927 till polikliniken ytterligare ett rum såsom väntrum för män. Medicinalstyrelsen beviljade samma år 8 000 mark för målning av lokalen, vilket arbete utfördes under september, och är lokalen numera snygg och ljus.

Föreståndare var under hela perioden medicinedoktorn B. Grönroos, och som assistent tjänstgjorde medicinelicentiaten N. E. Wilén.

Antalet besök å polikliniken framgår av följande tabell.

1) Terveystoimiston oikaisema luku.

1) Av sanitetsbyrån rättad siffra.

Visites à la policlinique, par mois.

	1927.	1928.	1929.		1927.	1928.	1929.
Tammikuu. Januari	868	1 065	1 082	Elokuu. Augusti	1 225	1 216	1 200
Helmikuu. Februari	920	1 114	1 056	Syyskuu. September	762	1 036	1 316
Maaliskuu. Mars	1 179	1 181	1 069	Lokakuu. Oktober	1 179	1 229	1 442
Huhtikuu. April.....	1 073	1 034	1 234	Marraskuu. November	1 118	1 207	1 325
Toukokuu. Maj	1 070	1 186	1 179	Joulukuu. December	977	985	1 131
Kesäkuu. Juni	860	1 098	979				
Heinäkuu. Juli	1 054	1 152	1 039	Yhteensä. Summa (Total)¹⁾	12 285	13 503	14 052

Uusien potilaiden luku näkyy alla olevasta taulukosta.

Antalet nyinskrivna patienter framgår av nedanstående tabell.

Nouveaux malades inscrits, par mois.

	1927.	1928.	1929.		1927.	1928.	1929.
Tammikuu. Januari	111	106	116	Elokuu. Augusti	154	131	130
Helmikuu. Februari	104	117	99	Syyskuu. September	95	115	106
Maaliskuu. Mars	124	114	99	Lokakuu. Oktober	127	131	166
Huhtikuu. April.....	116	112	126	Marraskuu. November	123	106	142
Toukokuu. Maj	114	123	102	Joulukuu. December	94	96	98
Kesäkuu. Juni	107	150	91				
Heinäkuu. Juli	148	129	119	Yhteensä. Summa (Total)	1 417	1 430	1 394

län mukaan jakautuivat uudet potilaat seuraavasti:

Efter ålder fördelade sig de nyinskrivna patienterna på följande sätt:

Nouveaux malades inscrits, par âge.

	1927.	1928.	1929.		1927.	1928.	1929.
10—15 {vuotta } år (ans)	1	—	3	30—40 {vuotta } år (ans)	183	267	165
15—20 »	229	219	200	40— »	65	50	70
20—30 »	939	894	956				
				Yhteensä. Summa (Total)	1 417	1 430	1 394

Helsingissä kirkonkirjoissa oli kysymyksessä olevista henkilöistä vuonna 1927 837, vuonna 1928 719 ja vuonna 1929 729.

Potilaiden ammatti käy selville seuraavista luvuista.

I Helsingfors kyrkskrivna voro av ifrågavarande patienter år 1927 837, år 1928 719 och år 1929 729.

Patienternas yrke framgår av följande siffror.

Nouveaux malades inscrits, par métier.

	1927.	1928.	1929.
Virkamiehiä. Tjänstemän (<i>Fonctionnaires</i>)	—	—	—
Pienliikkeen harjoittajia. Mindre affärsidkare (<i>Petits commerçants</i>)	51	16	20
Apulaisia, palvelusmiehiä y. m. Biträden, betjante m. m. (<i>Employés, commis etc</i>)	15	—	10
Tehtaantöyläisiä. Fabriksarbetare (<i>Ouvriers des établissements industriels</i>)	475	361	315
Muita työläisiä. Andra arbetare (<i>Autres ouvriers</i>)	795	988	895
Henkilöllisiä ja talouspalvelijoita. Personlig och huslig betjäning (<i>Domestiques</i>)	—	—	—
Ylioppilaita. Studenter (<i>Étudiants</i>)	9	3	5
Koululaisia. Skolelever (<i>Écoliers</i>)	—	—	8
Merimiehiä. Sjömän (<i>Marins</i>)	70	60	140
Sotilaita. Soldater (<i>Militaires</i>)	2	2	1
Yhteensä. Summa (Total)	1 417	1 430	1 394

¹⁾ Naisten vastaanotoilla kävi vuonna 1927 6 503, vuonna 1928 8 819 ja vuonna 1929 10 263 henkilöä.

¹⁾ Å mottagningarna för kvinnor var antalet besök år 1927 6 503, år 1928 8 819 och år 1929 10 263.

Potilaiden jakautumisen siviilisäädyn mukaan osoittaa alla oleva taulukko:

Patienternas fördelning efter civilstånd utvisar nedanstående tabell:

Nouveaux malades inscrits, par état civil.

	1927.	1928.	1929.
Naimisissa. Giftna (<i>Mariés</i>).....	105	86	107
Naimattomia. Ogiftna (<i>Non mariés</i>)	1 312	1 344	1 287
Yhteensä. Summa (<i>Total</i>)	1 417	1 430	1 394

Uusien potilaiden jakautuminen heidän asuinpaikkansa mukaan näkyy seuraavista luvuista:

De nya patienternas fördelning efter bostadens belägenhet framgår av följande siffror:

Nouveaux malades inscrits, par la situation de leur habitation.

	1927.	1928.	1929.
Pitkäsillan pohj. puolella. Norr om Långa bron	598	547	718
Muissa osissa kaupunkia. I andra delar av staden.....	595	634	572
Kaupungin ulkopuolella. Utom staden	224	249	104
Yhteensä. Summa (<i>Total</i>)	1 417	1 430	1 394

Uusilla potilailla tavattuun tautiin nähden tehtiin seuraavat diagnoosit:

Med avseende å sjukdomar, anträffade hos de nya patienterna, gjordes följande diagnoser:

Diagnostic des nouveaux cas de maladie.

	1927.	1928.	1929.		1927.	1928.	1929.
Syphilis	176	292	273	Morbi cutis etc.	28	15	24
Ulcus molle	238	302	293	Varia, nihil	205	276	258
Urethritis gonorrhoeica	820	715	805	Yhteensä. Summa (<i>Total</i>)	1 471	1 600	1 653
Scabies	4	—	—				

Uusista sukupuolitautien tapauksista olivat seuraavat akuuttisia:

Av de diagnosticerade nya fallen av könssjukdomar voro följande akuta:

Cas de maladies vénériennes aiguës traités.

	1927.	1928.	1929.
Syphilis recens	88	111	120
Ulcus molle.....	215	241	225
Urethritis gonorrhoeica	593	553	589
Yhteensä. Summa (<i>Total</i>)	896	905	934

Sairaalaan lähetettiin vuonna 1927 30, vuonna 1928 41 ja vuonna 1929 24 potilasta. Valtion seerumlaboratoriossa tehtiin vuonna 1927 680, vuonna 1928 779 ja vuonna 1929 906 Wassermannreaktiota.

Poliklinikka avattiin yleisölle marraskuun 14 p:nä 1917, joten se vuoden 1927 lopussa tuli toimineeksi 10 vuotta. Seuraavassa esitetään muutamia lukuja vuosilta 1918 ja 1927 osoitukseksi siitä, kuinka paljon toimiston työmäärä tänä aikana on kasvanut:

Till sjukhus insändes år 1927 30, år 1928 41 och år 1929 24 patienter. Å statens serumlaboratorium gjordes år 1927 680, år 1928 779 och år 1929 906 Wassermannreaktioner.

Polikliniken öppnades för allmänheten den 14 november 1917, varför densamma alltså i slutet av år 1927 varit i verksamhet 10 år. I det följande meddelas en del siffror för åren 1918 och 1927, som ådagalägga i huru hög grad byråns arbete ökat under denna tid:

Potilaskäyntien luku oli		
vuonna 1918	1 655	
» 1927	12 285	

Uusien potilaiden luku oli		
vuonna 1918	261	
» 1927	1 417	

Todettuja äkillisiä tapauksia oli:

	v. 1918.	v. 1927.
Syphilis recens	43	88
Ulcus molle	49	215
Urethritis gonorrhoeica	70	593
Yhteensä	162	896

Antalet besök var:		
år 1918	1 655	
» 1927	12 285	

Antalet patienter var:		
år 1918	261	
» 1927	1 417	

Antalet diagnosticerade akuta fall var:

	år 1918.	år 1927.
Syphilis recens	43	88
Ulcus molle	49	215
Urethritis gonorrhoeica	70	593
Summa	162	896

Kaikki luvut ovat kymmenen vuoden kuluessa siis huomattavasti kasvaneet. Enemmän on kasvanut potilaskäyntien luku, joka on runsaasti seitsenkertaistunut. Jos otetaan huomioon myöskin naisten poliklinikalla käyneet, joita alkuaikoina oli suhteellisen vähän, voidaan laskea että käynnit ovat kymmenen vuoden aikana runsaasti kymmenkertaistuneet. Uusien potilaiden luku on kasvanut tällä ajalla noin kuusikertaiseksi, mutta tämä suhdeluku ei aivan oikein esitä lisääntymistä, sillä poliklinikan alkuaikoina oli tietysti suhteellisesti enemmän uusia potilaita, koska silloin ei vielä juuri ollut entisiä potilaita jatkuvassa hoidossa (pääasiallisesti lueshoidossa). Vereksien veneeristen tautien luku on kasvanut osoittaen, kuinka paljon käytetyksi poliklinikka on tullut. Kaikista vereksistä tapauksista oli syfilistapauksia v. 1918 26.5 % ja v. 1927 9.8 %. Gonorrhoeitapauksia oli vuonna 1918 43.2 % ja vuonna 1927 66.2 % kaikista taudintapauksista. Ensin mainittujen suhteellinen lukumäärä on siis alentunut ja viimeksi mainittujen kasvanut. Ulcus molleen nähden on huomattavissa pieni suhteellinen vähennys. Syfilistapausten pienempi suhdeluku vuonna 1927 ei kuitenkaan aivan oikein osoita tämän vaarallisimman sukupuolitaudin levenemistä tai vähenemistä sodan jälkeen. Vuoden 1918 suhdelukuun tietysti vaikuttivat sodanaikaiset ja jälkeiset epäsäännölliset olot. Sen jälkeen syfilistapausten suhteellinen luku nopeasti ja säännöllisesti laski useampien vuosien aikana ollen esim. vuonna 1922 vain 7 % ja vuonna 1924 8 %, mutta alkoi 2—3 vuotta sitten jälleen nousta.

Frekvensen har alltså under dessa tio år ökat i betydande mån. Den största ökningen visar antalet besök, vilket drygt sjudubblats. Om man beaktar även besöken å kliniken för kvinnor, vilka i början voro relativt fåtaliga, kan man räkna ut, att besöken under tio år drygt tiodubblats. Antalet nya patienter har under denna tid vuxit c. sexfaldigt, men giver detta relationstal icke en alldeles riktigt bild av ökningen, emedan det under poliklinikens första tider naturligtvis fanns proportionsvis flere nya patienter, ty det fanns då ännu icke något nämnvärt antal tidigare patienter i kontinuerlig vård (främst i luesvård). Antalet nya veneriska sjukdomsfall har ökat och utvisar det samma, huru besökt polikliniken är. Av alla nydiagnosticerade sjukdomar var antalet fall av syfilis år 1918 26.5 och år 1927 9.8 %. Gonorrhoeifallen utgjorde år 1918 43.2 % och år 1927 66.2 % av samtliga sjukdomsfall. Det relativa antalet av de förstnämnda har alltså nedgått, men ökat för de sistnämnda. Beträffande ulcus molle kan observeras en mindre relativ minskning. Det lägre relationstalet för syfilisfallen år 1927 utvisar dock icke fullt riktigt frekvensen eller minskningen efter kriget av denna den farligaste av könssjukdomarna. På relationstalet för år 1918 inverkade naturligtvis de oregelbundna förhållandena under och efter kriget. Därefter sjönk det relativa antalet syfilisfall snabbt och regelmässigt under flere års tid och var t. ex. år 1922 endast 7 % och år 1924 8 %, var- efter det för 2—3 år sedan åter begynte stiga.

14. Terveystutkimusten laboratorio.

Laboratoire d'analyses sanitaires.

A. Kemiällinen osasto.

Section chimique.

14. Laboratoriet för sanitära undersökningar.

A. Kemiska avdelningen.

Vuosina 1927—29 tutkittiin laboratorioin kemiallisella osastolla seuraavat määrät näytteitä:

Under åren 1927—29 undersöktes å laboratoriets kemiska avdelning följande prov:

Échantillons analysés.

	1927.	1928.	1929.
Terveystenhoitolautakunnan, laboratorion tai muiden kaupungin viranomaisten hankkimia. Av hälsövardsnämnden, laboratoriet eller andra stadens myndigheter insända (<i>Échantillons procurés par les autorités municipaux</i>)	1 581	2 028	2 673
Yksityisten henkilöiden tai muiden kuntien lähettämiä. Av privata personer eller andra kom- muner insända (<i>Échantillons envoyés par personnes privés etc.</i>).....	2 015	1 996	1 734
Yhteensä. Summa (Total)	3 596	4 024	4 407

Laatunsa mukaan näytteet ryhmittäytyivät seuraavasti:

I avseende å beskaffenhet fördelade sig proven på följande sätt:

Nature des échantillons analysés.

	1927.	1928.	1929.
Maitoa ja kermaa. Mjolk och grädde.....	1 424	1 345	1 253
Vettä, juoma-, kemiallisesti tutkittu. Vatten, dricks-, kemiskt undersökt	94	151	132
Vettä, viemäri-. Vatten, kloak-	213	118	109
Vettä, bakteeripitoisuuden tutkimiseksi. Vatten, i avseende å bakteriehalten	367	369	365
Voita ja muita rasvoja. Smör och annat fett	596	990	1 800
Juustoa. Ost	7	5	16
Lihaa, makkaraa ja lihasäilykkeitä. Kött, korv och köttkonserver	82	174	91
Kalaa ja kalasäilykkeitä. Fisk och fiskkonserver	14	—	—
Viljaa, jauhoja y. m. Spannmål, mjöl m. m.	12	16	16
Hedelmiä ja hedelmäsiilykkeitä. Frukt och fruktkonserver	3	68	53
Virvoitusjuomia y. m. s. Läskdrycker m. m. d.	198	267	218
Alkoholipitoisia juomia. Alkoholhaltiga drycker	38	93	52
Teetä, kahvia ja kaakaota. Te, kaffe och kakao	6	38	1
Muita ravinto- ja nautintoaineita. Andra närings- och njutningsmedel	179	25	62
Teknokemiallisia tuotteita. Teknokemiska produkter	130	120	78
Astioita. Käril	—	16	—
Myrkkytutkimuksia. Giftundersökningar	51	94	37
Virtsaa. Urin	182	135	124
Yhteensä. Summa (Total)	3 596	4 024	4 407

Vesijohtoveden bakteeripitoisuusmääräykset jatkuivat säännöllisesti. Bakteeripitoisuus oli yleensä alhainen, korkeintaan muutama pesäke kuutiokesäntimetriä kohti, osoittaen ettei häiriötä Vanhankaupungin vedenpuhdistuslaitoksessa ole tapahtunut; ainoastaan kesä- ja heinäkuulla 1927 ja 1928 oli se korkeampi nousten kerran 364 asti ja ollen kesäkuussa 1927 keskimäärin 147. Vuonna 1929 ei tällaista nousua tapahtunut kesälläkään.

Viemäriveden puhdistuslaitosten toimintaa valvottiin edelleen ottamalla septictankeista kuukausittain vesinäytteitä. Alppilan luona sijainneen tankin n:o 1 mentyä rikki rakennettiin sinne vuonna 1927 uusi Emscher-mallinen kaivolaite, jonka vesistä alettiin ottaa näytteitä syyskuun 14 p:nä. Töölössä sijaitseva septictankki n:o 2 on ollut korjauksen alaisena elokuun 15 p:stä 1928 toukokuun 4 p:ään 1929, jolla ajalla siitä ei voitu näytteitä ottaa. Näytteistä tehtyjen analyysien keskiarvot esitetään seuraavissa taulukoissa, joista ensimmäinen osoittaa Alppilan luona sijaitsevan uuden kaivolaitoksen n:o 1 ja jälkimäinen Töölössä sijaitsevan tankin n:o 2 toimintaa. Taulukoissa olevat orgaanisten aineitten numeroarvot osoittavat kaliumpermanganaatin menekkiä mg:ssa litraa kohti.

Vattenledningsvattnets bakteerihalt undersöktes fortfarande regelbundet. Bakteerihalten var över huvud taget låg, högst någon enstaka koloni per kubikcentimeter, utvisande, att störningar i vattenreningsanläggningen i Gammelstaden ej inträffat; endast i juni och juli 1927 och 1928 var den högre och steg en gång till 364. I juni 1927 var den i medeltal 147. År 1929 inträffade ej en sådan stegring ens på sommaren.

Kloakvattenreningsstationernas verksamhet övervakades som förut genom att vattenprov månatligen togos ur septictankarna. Sedan tanken n:o 1 vid Alphyddan gått sönder uppfördes där år 1927 en ny reningsstation av Emschertyp, ur vars vatten prov begynte tagas den 14 september. Septictanken n:o 2 i Tölö har varit under reparation från den 15 augusti 1928 till den 4 maj 1929, under vilken tid inga prov kunde tagas ur densamma. Medelvärdena av de med stöd av proven gjorda analyserna meddelas i följande tabeller, av vilka den första gäller den nya reningsstationen n:o 1 vid Alphyddan och den senare tanken n:o 2 i Tölö. Tabellernas siffervärden för organisk substans angiva kaliumpermanganatförbrukningen i mg per liter.

Effet de l'épuration sur l'eau des égouts passant par la station d'épuration n:o 1; moyennes pour les années 1927—29.

Näytteenotto kohta n:o. Provtagningspunkt n:o. Point de contrôle n:o.	Liettyntä orgaanista ainetta. Uppslammad organisk substans. Matières organiques charriées.	Liuoksessa olevaa orgaanista ainetta. I lösning befintlig organisk substans. Matières organiques en solution.	Orgaanista ainetta yhteensä. Organisk substans överbuvud. Ensemble des matières organiques.	Kertojen luku, jolloin mätänemiskyky oli Antal gånger, då förruttnelseförmågan var Nombre de fois où la capacité de putréfaction était	
				positiivinen. positiv. positive.	negatiivinen. negativ. negative.
1927.					
1.....	83	158	241	6	3
2.....	59	160	219	7	2
3.....	39	133	172	7	2
4.....	31	159	190	2	7
5.....	26	103	129	0	9
Puhdistusteho. Reningseffekt. (Effet d'épuration) %	69	35	47	—	—
1928.					
1.....	75	184	259	11	0
2.....	76	186	262	11	0
3.....	52	173	225	11	0
4.....	21	124	145	9	2
5.....	12	118	120	5	6
Puhdistusteho. Reningseffekt. %	84	36	54	—	—
1929.					
1.....	72	242	314	12	0
2.....	66	255	321	12	0
3.....	65	258	323	12	0
4.....	51	138	189	7	5
5.....	28	125	153	5	7
Puhdistusteho. Reningseffekt. %	61	48	51	—	—

Effet de l'épuration sur l'eau des égouts passant par la station d'épuration n:o 2; moyennes pour les années 1927—29.

Näytteenotto kohta n:o. Provtagningspunkt n:o. Point de contrôle n:o.	Liettyntä orgaanista ainetta. Uppslammad organisk substans. Matières organiques charriées.	Liuoksessa olevaa orgaanista ainetta. I lösning befintlig organisk substans. Matières organiques en solution.	Orgaanista ainetta yhteensä. Organisk substans överbuvud. Ensemble des matières organiques.	Kertojen luku, jolloin mätänemiskyky oli Antal gånger, då förruttnelseförmågan var Nombre de fois où la capacité de putréfaction était	
				positiivinen. positiv. positive.	negatiivinen. negativ. negative.
1927.					
1 A.....	70	193	263	12	0
1 B.....	153	234	387	13	0
2.....	137	252	389	13	0
3.....	105	186	291	13	0
4.....	73	137	210	7	6
5.....	62	126	188	6	7
Puhdistusteho. Reningseffekt. (Effet d'épuration) %	55	50	54	—	—
1928.					
1 A.....	90	310	400	6	1
2 B.....	178	320	498	7	0
2.....	158	303	461	7	0
3.....	59	210	269	7	0
4.....	55	138	193	5	2
5.....	39	116	155	5	2
Puhdistusteho. Reningseffekt. %	75	62	67	—	—
1929.					
1 A.....	100	222	322	7	0
1 B.....	145	333	478	7	0
2.....	85	283	368	7	0
3.....	75	211	286	7	0
4.....	70	143	213	1	6
5.....	40	140	180	2	5
Puhdistusteho. Reningseffekt. %	53	50	51	—	—

Alppilan luona olevan uuden puhdistuslaitoksen tehoprosentti oli vuonna 1927 luukenenemattomiin aineisiin nähden vähän suurempi kuin entisen laitoksen, mutta koko veteen nähden jokseenkin sama kuin edellisessä laitoksessa. Vuosina 1928 ja 1929 puhdistusteho oli vähän suurempi kuin vuonna 1927.

Töölössä sijaitsevan puhdistuslaitoksen teho oli vuonna 1927 samanlainen kuin edellisenä vuonna, vuonna 1928 paljon suurempi kuin koskaan ennen ja vuonna 1929 huomattavasti huonompi kuin edellisenä vuonna, mikä on sitä merkillisempi, kun tankki oli juuri korjattu.

Satamavedet. Heinäkuun 15 ja elokuun 2 p:nä 1927 otettiin kaupungin uimahuoneilla näytteitä satamavesistä ja huomattiin, etteivät vedet olleet aivan puhdasta merivettä, mutta eivät myöskään tuoreen viemäriveden huomattavasti likaamia. Jätkäsaaren vesi oli puhdasta ja kirkasta merivettä; sisemmissä lahdissa vesi oli hiukan sameata kasvullisuudesta, mutta ei haisevaa eikä mätänevää. Vuonna 1928 otettiin vesinäytteitä syyskuun 17 p:nä Kaisaniemen, Eläintarhan ja Töölön lahdista puolen metrin syvyydestä läheltä rantaa. Näytteiden laatu ei paljon vaihdellut. Kloorijooneja oli litrassa 2 032—2 148 mg välillä. Kaliumpermanaatin kulutus vaihteli 101—114 välillä litraa kohti ja ammoniakimäärä 5.1—11 mg välillä riippuen näytteenottokohdan etäisyydestä viemärien suista. Leväkasvullisuutta oli vedessä runsaasti.

Kaupungin jätteet. Kaupungin jätteiden kaatopaikalta Malmilta otettua palanutta lantaa v. 1927 tutkittaessa huomattiin sen sisältävän 56 % vettä, 14 % orgaanista ainetta, 9 % liukenevia suoloja ja 21 % hietaa y. m. s. Tyypeä oli 0.64 %, vahvaan suolahappoon liukenevaa fosforihappoa 0.67 %, kalia 0.27 % ja kalkkia 2.3 %. Se siis lähimmin vastasi karjanlantaa arvoltaan.

Voit. Voita tarkastettiin vuonna 1927 lähes 600 näytettä, vuonna 1928 870 ja vuonna 1929 1 800 näytettä. Näytteenottaja kävi myymälöissä ja tutki voita paikalla polarisatiomikroskoopin avulla sekä toi epäilyttävät näytteet laboratorioon lähemmin tutkittaviksi. Ei kuitenkaan tavattu väärennettyä eikä liiaksi vesipitoista voita. Kolmessa näytteessä v. 1929 tavattiin vierasta rasvaa. Kaupungin myymälöissä myyty voi siis oli yleensä väärentämätöntä ja hyvää laadultaan.

Margariini. Huhtikuussa 1927 tutkittiin kaikkia yleisimmän kaupassa olevia margariinilajeja. Useimmat oli valmistettu kokos- tai palmunydinrasvasta sekä kasviöljyistä. Voirasvaa oli niissä yleensä vain 1—2 %, joka tulee kirnuttaessa käytetystä maidosta. Lahden margariinitehtaan »Kultanauha» sisälsi kuitenkin 9.4 % voirasvaa. Ulkolainen Splendo-margariini oli eläinrasvasta valmistettua. Myöskin kotimaiset margariinitehtaat ovat nykyään ruvenneet valmistamaan eläinrasvasta margariineja, jotka ovat sopivia paistamiseen. Kaikissa oli vesipitoisuus normaali ja sisälsivät ne myöskin margariiniasetuksen vaatiman tärkkelyslisän.

Den nya vid Alphyddan befintliga reningstationens reningseffekt var år 1927 beträffande olösliga ämnen något större än den förutvarande inrättningens, men ifråga om vattnet i dess helhet ungefär densamma. Åren 1928 och 1929 voro reningseffekterna något högre än år 1927.

Töölö reningstations effekt var år 1927 lika stor som föregående år, år 1928 mycket större än någonsin tidigare och år 1929 betydligt sämre än föregående år, vilket är desto märkligare som tanken just reparerats.

Vattnet i hamnarna. Den 15 juli och den 2 augusti togos vid stadens simhus prov av hamnvattnet och iaktogs härvid, att vattnet icke var alldeles rent havsvatten, men att det ej heller var märkbart förorenat av färskt kloakvatten. Vattnet vid Busholmen var rent och klart havsvatten; i de inre vikarna var vattnet något grumligt av vegetation, men varken luktande eller stätt i förruttnelse. År 1928 togos vattenprov den 17 september vid Kaisaniemi-, Djurgårds- och Tölovikarna på en halv meters djup nära stranden. Provens beskaffenhet varierade icke mycket. Av klorioner fanns det per liter mellan 2 032—2 148 mg. Mängden av kaliumpermanganat växlade mellan 101—114 per liter och ammoniakmängden mellan 5.1—11 mg, beroende på provtagningsställets avstånd från kloakmyningarna. Algvegetationen i vattnet var riklig.

Stadens avfall. Vid analyseringen av brunnen gödsel från avstjäpningsplatsen för avfallet från staden år 1927 observerades, att den innehöll 56 % vatten, 14 % organiskt ämne, 9 % lösliga salter och 21 % sand m.m. Av kväve fanns det 0.64 %, i koncentrerad saltsyra löslig fosforsyra 0.67 %, kali 0.27 % och kalk 2.3 %. Det motsvarade alltså till sitt värde i det närmaste kreatursgödsel.

Smör. År 1927 undersöktes inemot 600 prov, år 1928 870 och år 1929 1 800 prov. Provtagaren besökte butikerna och undersökte smöret på platsen med tillhjälp av ett polarisationsmikroskop samt medförde misstänkliga prov till laboratoriet för närmare undersökning. Dock har icke påträffats förfalskat eller alltför vattenhaltigt smör. I tre prov anträffades år 1929 främmande fettämnen. Det i stadens butiker försälda smöret var således i allmänhet oförfalskat och av god kvalitet.

Margarin. I april 1927 undersöktes alla de margarin-sorter, som allmänast förekomma i handeln. De flesta voro framställda av kokos- eller palmkärnfett samt av vegetabiliska oljor. Av smörfett ingick i dem i allmänhet endast 1—2 %, vilket härleder sig ur den vid kändandet använda mjölken. Lahtis margarinfabriks »Kultanauha» innehöll dock 9.4 % smörfett. Det utländska Splendo-margarinet var tillverkat av animaliskt fett. Även de inhemska margarinfabrikerna ha numera begynt framställa margarin-sorter av animaliskt fett, vilka sorter lämpa sig till stekning. I samtliga var vattenhalten normal och innehöllo de även den i margarinförordningen föreskrivna tillsatsen av stärkelse.

Vuonna 1929 otettiin näytteitä sekä vuoden alussa että lopussa ja todettiin, että ne olivat laadultaan moitteettomia. Voirasvapitoisuus vaihteli 0—7 %.

Juusto. Toukokuussa 1929 tutkittiin kaupoissa ja kauppahalleissa yleisimmin myytyjä juustolajeja. Väärennystä, esim. vieraalla rasvalla väärennettyä eli n. k. margariinijuustoa, ei tavattu eikä muutenkaan huomattu mitään muistuttavaa.

Makkarat. Helmikuussa 1927 tutkittiin näytteitä kaikista täällä yleensä myydyistä eri tehtaiden makkaralajeista. Veden mahdollinen lisäys todettiin Feder-luvun perusteella ja todettiin, että se oli eri suuri eri lajeissa, riippuen makkarain valmistuksessa vakiintuneesta käytännöstä. Makkarat olivat tässä suhteessa samanlaisia kuin edellisenäkin vuonna tutkitut ja Saksassa valmistetut makkarat. Muutamissa lajeissa oli vedenlisäys hyvin pieni tai nolla, nousten toisissa, esim. siskonmakkaroiden keskimäärin 19.3 %:iin. Tärkkelystä ei yleensä ollut paremmissa makkaroiden, mutta sen sijaan säännöllisesti halvoissa. Makkarat olivat kaikki tuoreuden suhteen moitteettomia.

Liha. Kun kaupassa, varsinkin kauppahalleissa, myyty valmiiksi jauhettu liha on usein ollut hyvin räikeän punaista ja kun usein on valitettu sen pahanmaisuutta, tutkittiin sitä vuonna 1928 useaan kertaan ja huomattiinkin sen usein sisältävän natriumsulfiittia usean gramman, jopa aina 8.2 gr kilo kohti. 131:stä tututusta näytteestä 17 eli 13 % sisälsi sulfiittia. Prosenttimäärä kuitenkin oli paljon pienempi vuoden lopussa otetuissa näytteissä. V. 1929 ei enää tavattu sulfiittia yhessäkään näytteessä, joten annetut varoitukset ilmeisesti olivat vaikuttaneet ehkäisevästi sulfiitin käyttöön. Tämä ulkomaillakin hyvin yleinen väärinkäyttö on jyrkästi tuonittava, sillä näin suuret sulfiittimäärät ovat luonnollisesti epäterveellisiä. Sitäpaitsi petetty ostaja luulemaan lihaa tuoreeksi, vaikka se voi olla vanhaa ja mätäneväkin. Liha tulee myös pahan makuiseksi ja paistettaessa oudon väriseksi ja tapaiseksi.

Säilykkeet. Heinä- ja elokuussa 1927 tutkittiin erilaisia kala- ja lihasäilykkeitä pitäen silmällä varsinkin, oliko käytetty säilytysaineita ja oliko pelliininaus liennut sisältöön. Lihäsäilykkeissä ei tavattu säilytysaineita, mutta kalasäilykkeissä kyllä. Kaksi kalasäilyketehdasta käytti anjovissäilykkeissään salisyylihappoa ja seitsemän boorihappoa, mutta viisi ei käyttänyt muuta kuin suolaa ja mausteita. Yleensä voi säilykkeissä aina tavata jonkun verran tinaa, joka on liennut rasiasta. Lihäsäilykkeissä oli 100 gr:aa kohti 20—50 mg tinaa ja kalasäilykkeissä 15—70 mg. Viimeksi mainittu määrä on jo tavallista suurempi, ja olikin rasian sisäpinta mustunut, joka osoittaa säilykkeen olleen useita vuosia vanha. Eräässä sardiinisäilykkeessä, josta useat henkilöt olivat sairastuneet, havaittiin 440 mg kuparia 300 gr:aa rasiata kohti. Muissa saman tehtaan rasioissa ei tavattu mitään sellaista, joten kysymyksessä oli sattuma.

År 1929 togos prov såväl vid årets början som i slutet av året och konstaterades, att de voro oklanderliga till sin kvalitet. Smörfetthalten varierade mellan 0—7 %.

Ost. I maj 1929 undersöktes i butikerna och saluhallarna de allmännast sålda slagen av ost. Förfalskningar, t. ex. medelst främmande fett förfalskad eller s. k. margarinost, anträffades ej. Ej heller observerades något annat, som gav anledning till anmärkningar.

Korv. I februari 1927 undersöktes prov av samtliga här allmänt försålda slag av korv från olika fabriker. Den eventuella tillsatsen av vatten konstaterades med stöd av Feder-talet och iaktogs härvid, att den var olika stor för olika slag, beroende på hävdvunnet bruk vid tillverkningen av korv. Korvarna voro i detta hänseende av liknande kvalitet som de föregående år undersökta och i Tyskland tillverkade korvarna. Uti en del slag var tillsatsen av vatten mycket liten eller noll, medan den uti andra, t. ex. siskonkorv, var i genomsnitt 19.3 %. Stärkelse ingick icke i allmänhet i bättre korv, men däremot regelmässigt i billigare sådan. Korvsorterna voro samtliga klanderfria i fråga om färskheten.

Kött. Då det i handeln, speciellt i saluhallarna, utbudna färdigt malda köttet ofta varit synnerligen grannrött och då klagomål ofta ingått om dess dåliga smak, underkastades detsamma år 1928 flere gånger undersökning och observerades även, att det ofta innehöll flere gram natriumsulfit, ända upp till 8.2 gr per kg. Av 131 undersökta prov innehöll 17 eller 13 % sulfit. Procentsatsen var dock mycket lägre i de vid årets slut tagna proven. År 1929 anträffades icke mer sulfit i något prov, varför de tilldelade varningarna synbarligen motverkat bruket av sulfit. Detta utomlands mycket vanliga missbruk bör på det strängaste fördomas, enär så stora mängder sulfit naturligtvis äro ohälsosamma. Dessutom får köparen den föreställningen att köttet är färskt, ehuru det kan vara gammalt och t. o. m. förskämt. Köttet får även en dålig smak och vid stekning en egen domlig färg och beskaffenhet.

Konserver. I juli och augusti 1927 undersöktes olika slags fisk- och köttkonserver särskilt med avseende å förekomsten av konserveringsmedel samt å halten av från bleckets förtenning lösta metaller. I köttkonserverna anträffades icke konserveringsmedel, men däremot nog i fiskkonserverna. Två fiskkonserveringsfabriker använde i sina anjoviskonserver salicylsyra och sju borsyra, fem däremot endast salt och kryddor. I allmänhet kan i konserverna alltid påträffas något tenn, som löst sig från blecket. I köttkonserverna fanns det per 100 gr 20—50 mg tenn och i fiskkonserverna 15—70 mg. Den sistnämnda mängden är redan ovanligt stor och konserverburkens svartnade innersida tydde på, att konservern var flere år gammal. I en sardinkonserv, varav flere personer insjuknat, anträffades 440 mg koppar på 300 gr konserv. I andra konserverburkar från samma fabrik anträffades intet dylikt, varför det var fråga om en tillfällighet.

Samanlaisia tutkimuksia suoritettiin myöskin 1929 vuoden lopussa ja tultiin siihen tulokseen, että liuenneen tinan ja lyijyn määrä vaihtelee suuresti riippuen säilykkeen laadusta ja vanhuudesta. 31:stä näytteestä 5:ssä ylitti liuenneen tinamäärä ulkomailla asetetun ylimmän sallitun rajan, joka on 300 mg tinaa kiloa kohti säilykettä. Lyijyä tavattiin vähemmässä määrässä. Muutamissa peltirasioissa tavattiin myöskin pieniä määriä kuparia. 11:stä anjovisnäytteestä 9:ssä oli käytetty säilytysaineita.

Hedelmät. Tammikuussa 1928 tutkittiin tuoreita hedelmiä, jotta voitiin todeta, oliko niissä vielä jätteitä tuhohyönteisten hävittämiseksi käytetyistä ruiskutusaineista, arseni-, lyijy- ja kuparisuoloista. Tavallisesti käytetään 0.1 %:n liuosta (lyijyarsenaattia y. m.) ruiskutukseen, ja osa aineesta jää hedelmän pinnalle, jossa sen voi usein huomatakin harmaana kerroksena varsinkin ruotojen tyvissä omenissa ja päärynissä. Todella tavattiinkin näitä aineita, vaikka yleensä kovin mitättömiä ja ulkolaistenkin asiantuntijain mukaan merkityksettömiä määriä, nimittäin korkeintaan 1—2 mg yhtä hedelmäkiloa kohti. Määrät olivat yleensä alhaisemmat kuin ulkomaiden korkeimmat sallitut rajat, jotka on esim. Englannissa määrätty 1.5 mg:ksi arsenikkia ja Saksassa ehdotettu 2 mg:ksi lyijyä. Amerikkalaiset omenat, päärynät ja rusinat sisälsivät melkein poikkeuksetta joko arsenikkia, lyijyä tai kuparia, mutta eurooppalaisista hedelmistä vain puolet sisälsi näitä aineita.

Maaliskuussa 1928 tutkittiin erilaisia kuivatuita hedelmiä niissä esiintyvän säilytysaineiden toteamiseksi. Kaikki kaupoista ostetut omenaviipaleet, päärynät, aprikoosit ja persikat olivat Kaliforniasta ja sisälsivät melkein kaikki rikkidioksiidia (SO_2) aina 2.35 gr:aan kiloa kohti. Ainoastaan kolme näytettä omenaviipaleita oli vapaata tästä, ja ne olivatkin ruskean värisiä, kun sen sijaan muut olivat valkeita ja kauniin näköisiä, mikä seikka onkin syynä siihen, että rikkidioksiidikäsittelyä käytetään. Tämän ohella oli kahteen omenanäytteeseen lisätty 0.25 ja 0.30 gr sinkkiä kiloa kohti sinkkivalikoisena ja on tällä aineella myös valkaiseva vaikutus. Muissa hedelmissä ei ollut sinkkiä, mutta kaikissa oli rikkidioksiidia. Hedelmät, joita ei ole käsitelty tulikivellä, ovat ulkonäöltään tummempia ja rumempia, joten käsittelyä käytetään yksinomaan kauppatavaran saamiseksi kauniiksi ja ostajia miellyttäväksi. Suuret määrät rikkidioksiidia ja varsinkin sinkkivalikoista eivät kuitenkaan voi olla terveydellisessä suhteessa aivan vahingottomia, mutta muunlaisia kuivatuita hedelmiä ei näy kaupassa juuri olevan saatavissa.

Marjamehut. Syyskuussa 1928 tutkittiin kaupassa yleisimmin esiintyviä sokeroituja marjamehuja ja tultiin siihen masentavaan tulokseen, että viime aikoina on ruvettu yhä enemmän myymään kokonaan keinotekoisia, essenseistä, tervaväreistä, hapoista ja sokerista valmistettuja tekomehuja pulloissa näennäisesti oikeina, ilman että nimilipussa on tästä annettu viittaustakaan, vaikka laki kiellostä käyttää tavaroissa väriä alkuperää ja lajia osoittavia merkintöjä, 8 p:ltä helmikuuta 1924, sellaista vaatii.

Liknande undersökningar utfördes även i slutet av år 1929 och kom man därvid till det resultatet, att den upplösta mängden tenn och bly starkt varierar beroende på konservens slag och ålder. Av 31 prov överskred i 5 den upplösta mängden tenn den i utlandet fixerade högsta tillåtna gränsen, vilken är 300 mg tenn per 1 kg konserv. Bly anträffades i mindre mängder. I en del bleckaskar anträffades även mindre mängder koppar. Av 11 prov på anjovis hade i 9 använts konserveringsmedel.

Frukt. I januari 1928 undersöktes färsk frukt i syfte att konstatera, om den ännu innehöll rester av ämnen såsom arsenik-, bly- och kopparsalter varmed den besprutats för utrotning av skadeinsekter. Vanligen användes 0.1 % lösning (blyarsenat m. m.) vid besprutningen och kvarblir en del av ämnet på fruktens yta, där den ofta kan iakttagas såsom ett grått lager speciellt vid roten av skaftet på äpplen och päron. Faktiskt påträffades dessa ämnen, ehuru i allmänhet i mycket obetydliga och enligt utländska sakkännare betydelselösa mängder, nämligen högst 1—2 mg per 1 kg frukt. Mängderna understego i allmänhet de utomlands högst tillåtna gränserna, som exempelvis i England fastställts till 1.5 mg arsenik och i Tyskland föreslagits till 2 mg bly. Amerikanska äpplen, päron och russin innehöll nästan utan undantag antingen arsenik, bly eller koppar, medan av den europeiska frukten endast hälften innehöll dessa ämnen.

I mars 1928 undersöktes olika slags torkad frukt med avseende å i densamma förekommande konserveringsmedel. Alla i affärerna inköpta äppelskivor, päron, aprikoser och persikor voro från Kalifornien och innehöllo de nära nog samtliga svaveldioxid (SO_2) ända intill 2.35 gr per kilo. Endast tre prov på äppelskivor voro fria från densamma och voro de även bruna till färgen, medan däremot de övriga voro vita och vackra till utseendet, vilken omständighet även är orsaken till, att svaveloxidbehandlingen praktiseras. Härjämte hade i tvenne prov på äpplen tillsatts 0.25 och 0.30 gr zink per kg i form av zinkvitt, vilket ämne även har en blekande inverkan. Den övriga frukten innehöll icke zink, men i samtliga slag fanns svaveldioxid. Frukt, som icke behandlats med svavel, är till utseendet mörkare och fulare, varför behandlingen praktiseras enbart för att få handelsvaran vacker och angenäm för köparna. Stora mängder svaveldioxid och i synnerhet zinkvitt kunna emellertid icke vara helt oskadliga för hälsan, men någon annan slags torkad frukt synes ej stå att erhålla i handeln.

Bärsafter. I september 1928 undersöktes i handeln allmänast förekommande sockrade bärsafter och kom man därvid till det nedslående resultatet, att man på senare tider allt allmänare begynt försälja såsom skenbart äkta h. o. h. konstgjorda, av essenser, tjärfärger, syror och socker tillverkade safter, utan att å flaskans etikett härom givits ens en antydning, ehuru lagen av den 8 februari 1924 om förbud mot att å varor använda orätta beteckningar om ursprung eller kvalitet föreskriver detta. Av

Seitsemästätoista tehtaasta vain yhdeksän valmisti aitoja, marjoista puristettuja marjamehuja, muut valmistsivat väärennettyjä mehuja. Syyskuussa 1929 suoritettut kokeet osoittivat, että 15:sta tehtaasta 7 valmisti tällaisia keino-tekoisia mehuja, ja niistä 2 ei lain määräämällä tavalla nimilipuissa ilmoittanut valmistensa oikeaa laatua. Tämä asiantlla on hyvin epäedullinen rehellisille tehtailijoille ja yleisölle, sillä yleisö useinkaan ei voi arvostella aitoutta, varsinkaan jos väärennys on hyvin tehty, ja tekomehut ovat halvempia valmistaa sekä vähemmän arvoisia kuin oikeat marjamehut.

Virvoitusjuomat. Kesän aikana vuonna 1927 tutkittiin suurempi määrä kioskeissa myytyjä hiilihappoisia vesiä ja tavattiin niissä yleensä ainoastaan muutamia milligrammoja kuparia litraa kohti. Vain kahdessa näytteessä oli määrä suurempi, 12 ja 20 mg, joten silinterit yleensä olivat hyvin tinatut ja kunnossa. Samanlaisia tutkimuksia suoritettiin myöskin kesällä 1928. Seitsemässä tapauksessa ylitti kuparimäärä 10 mg:n litraa kohti ja yhdessä tapauksessa se oli 42 gr, jolloin uusi tinaus katsottiin välttämättömäksi. Käytetyt mehut olivat, niinkuin yleensä on tapana, värjättyjä, hapotettuja ja hajustettuja sokeriliuoksia, mutta sakariinia ei yhdessäkään tavattu.

Vuonna 1929 ei silinterien tinaukseen nähden ilmennyt mitään muistutettavaa. Mainittuna vuonna tutkittiin myös muutamia ravintoloista ostettuja mehujuomanäytteitä, ja 7:stä vain yksi oli oikeaa marjamehua. Näyttää siis siltä, ettei kaupungin ravintoloissa yleensä tarjota oikeita mehujuomia.

Vuonna 1928 tutkitut pullolimonaadit olivat laadultaan samanlaisia keinotekoisia juomia, mutta sakariinia ei yhdenkään tehtaan tuotteissa tavattu. Sokeripitoisuus vaihteli suuresti, nimittäin 5.7—10.2 % välillä.

Jäätelöt. Vuonna 1927 toimitettujen tutkimusten mukaan oli kaduilla ja kahviloissa myytyjen jäätelöiden laatu makuun ja tuoreuteen nähden yleensä moitteeton, jos kohta hyvyyden suhteen erilainen. Paremmissa kahviloissa myyty jäätelö oli yleensä kermasta valmistettua, kun taas kaduilla myydyistä useimmat olivat maidosta tehtyjä. Sokeripitoisuus vaihteli 18—29 % välillä ja useissa oli vielä kiinteyden kohottamiseksi käytetty gelatiinia ja jauhoa.

Elokuussa 1928 suoritettut tutkimukset antoivat yleensä saman tuloksen kuin edellisenä vuonna toimitetut. Rasvapitoisuuteen nähden todettiin nyt, että paraimmat kermasta valmistetut jäätelöt sisälsivät rasvaa 16.1 %:iin asti, kun taas huonommissa rasvapitoisuus aleni aina 4.2 %:iin asti.

Vuonna 1929 oli vain yksi näyte valmistettu kermasta, 2 maidosta ja muut 6 kerman ja maidon sekoituksesta. Näytteitä otettiin sekä kaduilla olevista myyntipaikoista että kahviloista ja automaateista.

Tee. Lokakuussa 1928 tutkittiin kaupassa yleisimmin esiintyvien teelajien aitoutta sekä uute- ja teinipitoisuutta. Veteen liukenevan uutteen määrä vaihteli paljon eri lajeissa, nimittäin 21.5—33.8 % välillä teen painosta. Uuterikkaat

sjutton fabriker tillverkade endast nio äkta, av bär framställda safter, de övriga tillverkade förfalskade produkter. De i september 1929 tagna proven utvisade, att av 15 fabriker 7 tillverkade dylika konstgjorda safter och av dessa underlätto 2 mot lagens stadganden att på sina etiketter angiva sina tillverkningars verkliga kvalitet. Detta sakläge är mycket ogynnsamt för ärliga fabrikanter och för allmänheten, ty allmänheten kan ofta icke bedöma äktheten, i synnerhet om förfalskningen är välgjord, och äro de konstgjorda safterna billigare att tillverka samt mindre värda än äkta bärsafter.

Läskdrycker. Under sommaren 1927 undersöktes en större mängd prov av kolsyrehaltigt vatten, som försäljes i kiosker. Därvid anträffades i dem i allmänhet endast ett fåtal milligram koppar per liter. Endast i två prov var mängden större, 12 och 20 mg, varför cylindrarna i allmänhet voro väl förtennade och i gott skick. Liknande undersökningar utfördes även på sommaren 1928. I sju fall översteg kopparmängden 10 mg per liter och var den i ett fall 42 gr, då en ny förtänning ansågs nödvändig. De använda safterna voro, såsom i allmänhet är fallet, färgade, med syra och essens försatta sockerlösningar, var emot sackarin icke anträffades i någon av dem.

År 1929 observerades i fråga om cylindrarnas förtänning intet som gav anledning till anmärkning. Under nämnda år undersöktes även en del från restauranger inköpta prov på safter och var av 7 prov endast ett äkta bärsaft. Det förefaller alltså som om i stadens restauranger i allmänhet icke skulle serveras äkta safter.

De år 1928 undersökta flasklimonaderna voro till sin kvalitet liknande konstgjorda drycker, men påträffades icke sackarin i någon fabriks tillverkningar. Sockerhalten varierade avsevärt, nämligen mellan 5.7—10.2 %.

Glass. Enligt de år 1927 utförda undersökningarna var den på gator och i kaféer försälda glassen till smak och färskhet i allmänhet klanderfri, om även till kvaliteten växlande. Den i de bättre kaféerna sålda glassen var i regeln framställd av grädde, då åter av de på gatorna sålda de flesta voro tillverkade av mjölk. Sockerhalten växlade mellan 18—29 % och hade i många fall för ökandet av fastheten gelatin och mjöl använts.

De i augusti 1928 verkställda undersökningarna gävo i allmänhet samma resultat som de, vilka utfördes föregående år. Beträffande fetthalten konstaterades nu, att de bästa av grädde tillverkade glassorterna innehöllo upp till 16.1 % fett, medan fetthalten i de sämre slagen nedgick ända till 4.2 %.

År 1929 var endast ett prov framställt av grädde, 2 av mjölk och de övriga 6 av en grädd- och mjölkblandning. Prov hade tagits såväl från försäljningsställen på gatorna som från kaféer och automater.

Te. I oktober 1928 undersöktes i handeln allmännast förekommande tesorter i fråga om äkthet, extrakt- och teinhalt. Kvantiteten i vatten lösligt extrakt växlade mycket för olika slag, nämligen mellan 21.5—33.8 % av

teelajit on yleensä nuorista, mehukkaista lehdistä valmistettu, ja suurempi uudemäärä on näin ollen yksi teen hyvyden merkki. Teinipitoisuus vaihteli normaaleissa rajoissa 2.6—4.6 % välillä. Kun useimmat teet nykyään pakataan paperiin, ei mitään lyijyä tai tinaa niihin tule. Ainoastaan yhdessä ulkolaisessa teessä tavattiin mitätön määrä lyijyä, 2 mg 100 g:ssa, mikä johtui lyijypaperipakauksesta. Vieraita lehtiä ei yhdessäkään teenäytteessä tavattu.

Mallasjuomat. Kertomuskauden aikana olivat vuosittain tutkitut mallasjuomat yleensä samanlaisia kuin aikaisempina vuosina. Pulloissa myydyt juomat olivat teknillisesti paremmin valmistettuja, kirkkaita ja loppuunkäynejä tai sterilisoituja, kun taas litroitain myydyt kaljat olivat käymistilassa, hiivasta sameita ja pian happanevia. Viimeksimainittujen vierrevahvuus ei yleensä noussut yli 5 %:n, mutta edellisissä tavattiin 6, 7, 10, 11, 12, 13.6 %, jopa vuonna 1928 aina 15.2 % vierrevahvuus. Jälkimäisten käyminen oli keskeytetty, ettei alkoholipitoisuus nousisi yli sallitun määrän. Sakariinia käytti ainoastaan kaksi tehdasta, nimittäin A. Collanus ja Oy. Bastman. Maaliskuussa 1929 otetuissa näytteissä oli vain yksi sellainen, jossa tavattiin sakariinia. Kesäkuussa uudistettiin tarkastus, mutta nyt ei tavattu sakariinia yhdessäkään näytteessä.

Etikat. Väkevoityjä etikkaesensseja tutkittaessa vuonna 1927 huomattiin sama parannusta kaipaava seikka kuin ennenkin, nimittäin että tällä nimellä myytiin paljon alapitoista, alle 60 % happoa sisältävää etikkaa, mikä määrä ulkomailla pidetään alirajana. Olipa eräässä näytteessä vain 10 % happoa. Kolmessa näytteessä oli muurahais-happoakin 2—5.87 % välillä etikkahapon määrästä. Viidestä näytteestä oli kolme oikeata, mutta kaksi keinotekoisia ja väärennettyä viinietikkaa. Valtion väkiviinaetikka oli ainoa kaupassa tavattu väkiviinaetikka.

Vuonna 1929 näytteistä suurin osa, eli $\frac{2}{3}$ oli alapitoisia, s. o. alle 60 % happoa sisältäviä. Huonoimmassa oli happoa vain 19 %. Neljästä viinietikkanäytteestä yksi oli väärennetty.

Ryydit. Keväällä 1927 otettiin näytteitä kaikista kaupassa olevista, pienissä peltirasioissa myydyistä jauhetuista ryydeistä ja vertailtiin niitä mikroskooppisesti ja kemiallisesti laboratorioissa valmistettuihin ryytijauheisiin. Tutkittiin eri pippurilajeja, kardemummaa, kaneelia, neilikkaa, muskottia, muskottikukkaa, inkivääriä, sinappia ja safrania, mutta missään ei tavattu varsinaista väärennystä, paitsi Tehdas Oy. Arlan pippurissa ja inkiväärissä, joihin oli sekoitettu runsaasti vehnärehujauhoa. Kardemummaa oli kahta lajia, kuorineen ja kuoritta jauhettua. Kun kuoret ovat ryyteinä arvottomia, pidetään ulkomailla hyvän kauppatavan mukaisena, että ne ennen jauhatusta poistetaan. Muuten ei ryydeissä huomattu mitään ainaakaan karkeampaa väärennystä, jos kohta niiden laatu ja vahvuus vaihtelivat.

Keittoastiat. Saviastian liijypitoisen lasituksen liukenevaisuutta tutkittiin kesäkuussa 1928. Saviastian käyttö

teets vikt. De extraktrika tesorterna äro i allmänhet sammansatta av unga, saftiga blad och är en större extrakt-halt sålunda ett tecken på bättre kvalitet. Teinhalten varierade mellan de normala gränserna 2.6—4.6 %. Då de flesta tesorter nuförtiden förpackas i papper, inmänges intet bly eller tenn i dem. Endast i en utländsk tesort anträffades en obetydlig mängd bly, 2 mg per 100 gr, vilket berodde av blypappersförpackningen. Inga främmande blad anträffades i något teprov.

Maltdrycker. Under redogörelseperioden voro de årligen undersökta maltdryckerna i allmänhet lika som under tidigare år. De i flaskor sålda dryckerna voro tekniskt bättre framställda, klara och färdigjasta eller steriliserade, medan åter den per liter sålda svagdrickan var stadd i jäsnings, grumlig av jäst och snart surnande. De sistnämndas vörtstyrka översteg i regeln ej 5 %, men påträffades i de förra en vörtstyrka av 6, 7, 10, 11, 12, 13.6 %, år 1928 t. o. m. ända till 15.2 %. De sistnämndas jäsnings hade avbrutits, för att alkoholhalten icke skulle överstiga den tillåtna gränsen. Sackarin användes endast av tvenne fabriker, nämligen A. Collanus och Ab. Bastman. Bland de i mars 1929 tagna proven innehöll endast ett sackarin. I juni upprepades undersökningen, men anträffades nu ej sackarin i något enda prov.

Ättika. Vid undersökning av koncentrerade ättiksessenser år 1927 observerades samma missförhållande som tidigare, nämligen att under detta namn såldes mycket underhaltig ättika, med en ättiksyrehalt understigande 60 %, vilken halt i utlandet anses som minimigräns. I ett prov fanns det endast 10 % syra. I tre prov fanns t. o. m. myrsyra, 2—5.87 % av ättiksyrehalten. Av fem prov voro tre äkta, men två konstgjord och förfalskad vinättika. Statens spritättika var den enda spritättika, som anträffades i handeln.

Av proven för år 1929 var största delen eller $\frac{2}{3}$ underhaltig, d. v. s. innehållande under 60 % syra. Halten av syra var i det sämsta provet endast 19 %. Av fyra prov på vinättika var ett förfalskat.

Kryddor. På våren 1927 togos prov på alla i handeln i små bleckaskar förekommande malda kryddor och jämfördes de mikroskopiskt och kemiskt med i laboratoriet framställda malda kryddor. Härvid undersöktes olika slag av peppar, kardemumma, kanel, nejlika, muskot, muskotblomma, ingefära, senap och saffran, men anträffades inga egentliga förfalskningar, utom i peppar och ingefära från Fabriks Ab. Arla, vari inblandats rikligt med vetefodermjöl. Av kardemumma fanns det två slag, malda med skal och utan skal. Då skalen äro värdelösa som krydda, anses det utomlands överensstämmande med god handels-sed, att de avlägsnas före malningen. För övrigt observerades icke i kryddorna någon grövre förfalskning, ehuru deras kvalitet och styrka växlade.

Kokkär. Lösligheten av den blyhaltiga glasyren å lerkär undersöktes i juni 1928. Användningen av lerkär

on vähentynyt ja niiden laatu tuntuu parantuneen, sillä lyijyn liukenevaisuus lasituksesta esim. 4 % etikkaan oli yleensä pieni. Se oli kuitenkin suurempi kuin mitä emaljiastioista liukenee tinaa samoissa olosuhteissa, ja lyijy on kuitenkin vahingollisempi metalli kuin tina. Mieli-hyvällä on sentähden todettava saviastian käytön vähe-neminen.

Emaljiastioita tutkittiin samain menettelytapain mukaan kuin saviastioita ja todettiin, että ne yleensä sisältävät vain emaljissa samennosaineena käytettyä tina-oksidiä. Kotimaisissa Kone- ja siltarakennus Oy:n tuotteissa kuitenkin oli, paitsi 3.6 %:a tinaa, myös 4.7 % antimonia oksidina. Liuenneet metallimäärät olivat ½ tunnin keittoajassa yleensä pienet — mutta ne kasvavat suhteessa keittoaikaan — ja olivat ne kymmeniä kertoja pienemmät kuin mitä erilaisista metalliastioista, kuten kupari-, nikkeli- ja tinatuista astioista, liukenee metallia samoissa olosuhteissa ruuantapaisiin nesteisiin, joten vahingollisuusaste emaljiastioissa on paljon pienempi. Sen sijaan koko liunneen emaljimassan määrä on suhteettoman suuri, 1 %:seen suolahappoon liukeni 3 tunnissa 157—1 100 mg. Emaljimassa ei kuitenkaan yleensä sisällä muita epäterveellisiä aineksia.

Muita tutkimuksia. Yksityisten ja muiden kuntain laskuun on tehty mitä erilaisimpia tutkimuksia sekä ravintoainoiden alalta että myrkkytutkimuksia ja teknillisiäkin analyysjä. Paljon on tehty juomavesianalyysjä eri paikkakunnille maassa ja tutkittu rasvoja, margariinia, hunajaa, kermaa, hiivaa, juustoa, leipää, jauhoja, maltaita, etikkaa, melassia, säilykkeitä y. m. Epäilyttävissä myrkytys-tapauksissa on tutkittu tapetteja, kankaita, vatsansisällystä ja ravintoaineita. Myöskin on ollut tutkittavana teknillisiä tavaroita, kuten värejä, saippuaa, lääkkeitä, liimaa, metalleja, happoja, kivennäisöljyjä, multaa, vernissaa, vanua, lysoolia, kuituja y. m. s. Onpa kerran tehty teknillinen bakteriologinen tutkimus munankeltuaisesta.

Seuraavat *tieteelliset julkaisut* julkaistiin:

Zur Bestimmung des Schwefels in Erzen. (Zeitschrift für analytische Chemie. 1927).

Zur Bestimmung des Phenols und Kresols. (» » » » »).

Ueber die Bestimmung der Kresole II. (» » » » » 1928).

Zur Bestimmung von Chrom, Eisen, Aluminium und Phosphor. (Zeitschrift für analytische Chemie 1928).

Laboratorin henkilökunta. Vuonna 1929 joulukuun 30 p:nä kuoli laboratorin johtaja K. K. Järvinen. Vahtimestarin apulainen V. Kari nimitettiin toukokuun 1 p:nä 1927 vahtimestariksi, ja vahtimestarin apulaiseksi otettiin huhtikuun 1 p:stä 1928 lukien Hj. J. Ekholm.

Kemiallisen osaston *tulot* olivat vuonna 1927 24 365 markkaa, vuonna 1928 27 213 markkaa ja vuonna 1929 23 963 markkaa.

B. Bakteriologinen osasto.

Section bactériologique.

Kurkkumätäbasillien esiintymisen toteamiseksi tutkittiin vuonna 1927 2 290, vuonna 1928 2 009 ja vuonna 1929

har minskats och synes deras kvalitet ha förbättrats, ty blyets löslighet ur glasyren i exempelvis 4 % ättika var i allmänhet liten. Den var dock större än tennets löslighet ur emalj-kärl under samma förhållanden och bly är i alla fall en skadligare metall än tenn. Det bör därför med tillfredsställelse konstateras, att bruket av lerkärl minskats.

Emalj-kärl undersöktes enligt samma metoder som lerkärl och konstaterades härvid, att de i allmänhet innehålla endast tennoxid, som användes i emaljen för att göra densamma ogenomskinlig. I de inhemska produkter, som framställas av Maskin- och brobyggnads Ab, fanns dock, utom 3.6% tenn, 4.7 % antimon i form av oxid. De lösta metallmängderna voro efter en kokningstid av ½ timme i allmänhet små — de ökas i förhållande till kokningstiden — och voro de blott en bråkdel av vad som löses från olika metallkärl, såsom koppar-, nickel- och förtennade kärl under liknande förhållanden i lösningar, liknande de vid matlagning förekommade, varför graden av emalj-kärlens skadlighet är mycket mindre. Däremot är hela den lösta emaljmassans kvantitet opropotionerligt stor; i 1-procentig saltsyra löstes på 3 timmar 157—1 100 mg. Emaljmassan innehåller dock i allmänhet icke andra för hälsan skadliga ämnen.

Övriga undersökningar. För enskildas och andra kommuners räkning ha utförts de mest olikartade undersökningar såväl rörande livsmedel som giftundersökningar och tekniska analyser. En mängd dricksvattenanalyser från olika orter i landet ha utförts. Vidare ha fetter, margarin, honung, grädde, jäst, ost, bröd, mjöl, malt, ättika, melass, konserver etc. undersökts. Vid misstänkliga förgiftningsfall ha tapeter, tyger, maginnehåll och livsmedel undersökts. Även ha tekniska varor, såsom färger, tvål, mediciner, lim, metaller, syror, mineraloljor, mull, fernissa, vadd, lysol, fibrer m. m. dyl. undersökts. T. o. m. har en gång en teknisk-bakteriologisk undersökning av äggula utförts.

Följande *vetenskapliga undersökningar* offentliggjordes:

Laboratoriets personal. Den 30 december 1929 avled laboratoriets föreståndare K. K. Järvinen. Vaktmästarbiträdet V. Kari utnämndes den 1 maj 1927 till vaktmästare och antogs till vaktmästarbiträde från den 1 april 1928 Hj. J. Ekholm.

Kemiska avdelningens *inkamster* stego år 1927 till 24 365 mark, år 1928 till 27 213 mark och år 1929 till 23 963 mark.

B. Bakteriologiska avdelningen.

I avseende å förekomsten av *difteri-baciller* undersöktes år 1927 2 290, år 1928 2 009 och år 1929 1 638 prov, av vilka

1 638 näytettä, joista vuonna 1927 2 114, vuonna 1928 1 838 ja vuonna 1929 1 519 oli Helsingistä ja muut maaseudulta. Tutkimusten tulokset näkyvät seuraavasta taulukosta.

år 1927 2 114, år 1928 1 838 och år 1929 1 519 voro från Helsingfors och resten från landsorten. Resultatet av undersökningarna framgår av följande tabell.

Résultat des recherches sur la présence du bacille diphtérique.

	a) Löfflerin basiljeja. Löfflers baciller. <i>Bacilles de Loeffler.</i>	b) Muita sauvoja tai kokkeja. Ändra stavar resp. kocker. <i>Autres bacilles ou cocci.</i>	Epävarmaa, oliko a) vai b). Oavgjort om a) eller b). <i>Incertain si a) ou b.</i>	Yhteensä. Summa. <i>Total.</i>
1927	165	2 010	115	2 290
1928	88	1 895	26	2 009
1929	60	1 555	23	1 638

Tuberkelibasillien toteamista ysköksissä tarkoittavien tutkimusten tulokset näkyvät alla olevasta taulukosta.

Resultaten av undersökningarna rörande förekomsten av *tuberkelbaciller* i upphostningar framgå av nedanstående tabell.

Résultat des recherches sur la présence du bacille de Koch.

	Tuberkelibasilleja tavattiin. Tuberkelbaciller påträffades. <i>Echantillons contenant des bacilles de Koch.</i>	Tuberkelibasilleja ei tavattu. Tuberkelbaciller påträffades ej. <i>Echantillons sans bacilles de Koch.</i>	Yhteensä näytteitä. Summa prov. <i>Total des echantillons.</i>
1927	197	740	937
1928	212	846	1 058
1929	165	696	861

Näyteistä oli vuosina 1927 ja 1928 16 ja vuonna 1929 19 maaseudulta.

Av proven voro åren 1927 och 1928 16 och år 1929 19 från landsorten.

Vidalin agglutinatioreaktion toteamista tarkoittavien tutkimusten tulokset esiintyivät seuraavassa taulukossa.

Resultaten av de förekomsten av *Vidals agglutinationsreaktion* avseende undersökningarna framgå av följande tabell.

Réaction de Vidal.

	Myönteinen tulos. Positivt resultat. <i>Résultat positif.</i>	Kielteinen tulos. Negativt resultat. <i>Résultat négatif.</i>	Yhteensä. Summa. <i>Total.</i>
1927	6	81	87
1928	—	55	55
1929	4	106	110

Niistä tapauksista, jolloin tulos oli myönteinen, oli vuonna 1927 4 tapauksessa ja vuonna 1929 1 tapauksessa tulos myönteinen myös paratyfus B:hen nähden. Niistä tapauksista, jolloin tulos oli kielteinen, oli vuonna 1927 3 tapauksessa ja vuonna 1929 16 tapauksessa tulos myönteinen paratyfus B:hen nähden.

I de fall, då resultatet var positivt, var år 1927 i 4 fall och år 1929 i 1 fall resultatet positivt jämväl beträffande paratyfus B. I de fall, i vilka resultatet var negativt, var år 1927 i 3 fall och år 1929 i 16 fall resultatet positivt beträffande paratyfus B.

Lavantautibasillien toteamista tarkoittavat tutkimukset esitetään alla olevassa taulukossa.

De i avseende å förekomsten av *tyfusbaciller* verkställda undersökningarna framställas i följande tabell.

Recherches sur la présence du bacille typhique.

V u o s i. Å r. Année.	Verl. Blod. Sang.	Ulostus. Faeces. Matières fécales.	Virtsu. Urin. Urine.	Malto. Mjökik. Lait.	Vesi. Vatten. Eau.					
	Tulos oli: Resultatet var: Résultat:									
	myönteinen. positiivt. positif.	kielteinen. negatiivt. négatif.	myönteinen. positiivt.	kielteinen. negatiivt.	myönteinen. positiivt.	kielteinen. negatiivt.	myönteinen. positiivt.	kielteinen. negatiivt.	myönteinen. positiivt.	kielteinen. negatiivt.
1927	4	89	—	91	1	91	—	—	—	148
1928	—	46	—	65	—	65	—	—	—	151
1929	1	40	—	41	—	45	—	—	—	150

Vesinäytteiden joukossa oli vuosina 1927—29 kunakin vuonna 52 näytettä Vantaanjoen vettä. Kielteisen tuloksen antaneista verinäytteistä oli vuonna 1927 13, vuonna 1928 7 ja vuonna 1929 2 myönteistä paratyfus B:hen nähden.

Gonokokkien esiintymiseen nähden tutkittiin vuonna 1927 30 näytettä, joista 4 myönteisin tuloksin, vuonna 1928 27 näytettä, joista 10 myönteisin tuloksin, ja vuonna 1929 17 näytettä, joista 6 myönteisin tuloksin.

Sekalaista laatua olevien tutkimusten luku oli vuonna 1927 66, vuonna 1928 58 ja vuonna 1929 67.

Osaston tulot olivat vuonna 1927 16 078 markkaa, vuonna 1928 16 285 markkaa ja vuonna 1929 12 626 markkaa.

Bland vattenproven ingingo under ettvar av åren 1927—29 52 prov av Vanda ås vatten. Av de blodprov, som gåvo negativt resultat, voro år 1927 13, år 1928 7 och år 1929 2 positiva i avseende å förekomsten av paratyfus B.

Med avseende å förekomsten av *gonokocker* undersöktes år 1927 30 prov, varav 4 med positivt resultat, år 1928 27 prov, varav 10 med positivt resultat, och år 1929 17 prov, varav 6 med positivt resultat.

Antalet undersökningar av *diverse slag* var år 1927 66, år 1928 58 och år 1929 67.

Avdelningens *inkomster* stego år 1927 till 16 078 mark, år 1928 till 16 285 mark och år 1929 till 12 626 mark.

15. Kaupungineläinlääkäri.

Le vétérinaire municipal.

Kaupungineläinlääkäriin virkaa hoiti eläinlääketieteentohotori W. Ehrström.

Elintarpeiden tuonti. Elintarpeiden kuljetusta vastaan täytyy tehdä samoja muistutuksia kuin edellisinäkin vuosina. Kuljetus rautateillä tapahtui hitaasti tavarajunissa muun kappaletavaran kera eikä tavaran käsittely junissa paremmin kuin vastaanottoasemalla Helsingissä vastaanut alhaisiakaan terveydellisiä vaatimuksia. Kaikkina vuodenaikoina kuljetettiin elintarpeita myös tavara-autoilla, ja antoi vaunujen siisteys aiheita muistutuksiin, vuonna 1928 tosin vähemmän kuin edellisinä vuosina. Kaupungin viranomaisilla oli myöskin aiheita seurata lihan tuontia Virosta, ja oli tullilaitoksen varastohuoneessa tapahtuvaa lihankäsittelyä vastaan tehtävä huomautuksia.

Animalisten elintarpeiden, s. o. lihan ja kalan tukkumyynti oli edelleen sekä terveydellisessä että kauppallisessa suhteessa tilapäisesti järjestetty ja käy se vuosi vuodelta yhä hankalammaksi. Kalan tukkukaupan lopullinen järjestely siirtynee siksi kunnes lihan tukkukauppa tulee lopullisesti järjestetyksi, joten tällä hetkellä ei voida asiassa muuta tehdä kuin seurata kalakaupan kehitystä ja koota tulevaa järjestelyä varten tarvittavaa aineistoa.

Maidon kuljetusta vastaan rautateillä oli vähemmän muistutettavaa kuin edellisinä vuosina, mutta maidon *Terveydenhoitotilasto.* — *Hälsövrdsstatistik.* 1927—29.

15. Stadsveterinären.

Stadsveterinärtjänsten bestreds av veterinärmedicedoktorn W. Ehrström.

Införseln av livsmedel. Mot transporten av livsmedel måste samma anmärkningar göras som de föregående åren. Transporten på järnväg har försiggått långsamt med godståg tillsammans med annat styckegods; varken godsets behandling å tågen eller å mottagningsstationen i Helsingfors har motsvarat ens anspråkslösa hygieniska fordringar. Under alla årstider transporterades livsmedel även med lastbilar och gav vagnarnas snygghet anledning till anmärkningar, år 1928 dock mindre än föregående år. Stadens myndigheter ha även haft orsak att följa med köttexporten från Estland, och var det nödvändigt att göra anmärkningar mot behandlingen av kött i tullverkets magasinsbyggnad.

Partiförsäljningen av animaliska livsmedel, d. v. s. av kött och fisk, var fortfarande såväl i hygieniskt som kommersiellt hänseende provisoriskt ordnad och blir den år för år allt svårare att reglera. Den definitiva organisationen av partihandeln med fisk torde framskjutas till dess partihandeln med kött slutligt ordnats, varför man för närvarande icke kan göra annat än att följa med fiskhandels utveckling och insamla för den blivande organisationen av densamma behövligt material.

Mot transporten av mjölk med järnväg var mindre att anmärka än under föregående år, men framträda hy-

säilyttämisessä asemilla ennen sen lähettämistä Helsinkiin on terveydellisessä suhteessa puutteellisuksia. Hyljättävä on myöskin se tapa, jota noudatetaan maitoasemalla maitoa myytäessä ja jaettaessa vähittäiskauppiaille, se kun tapahtuu suoraan rautatievaunusta ilman että maitoa ensin meijerimäisesti käsitellään. Tämä menettelytapa on myöskin omiaan vaikeuttamaan maidon tarkastusta.

Maidon tuonti ilmenee seuraavasta taulukosta:

gieniska bristfälligheter i fråga om mjölkens uppbevaring å stationerna förrän den sändes till Helsingfors. Förkastligt är även det sätt, som praktiseras å mjölkstationen vid försäljningen och distributionen av mjölk åt minuthandlare, i det den äger rum direkte från järnvägsvagn utan att mjölken därförinnan behandlas meijerimässigt. Detta tillvägagångssätt är även ägnat att försvåra kontrollen av mjölken.

Tillförseln av mjölk framgår av följande tabell:

Arrivage de lait.

Vuosi. År. Année.	Lähettiläjä. Avsändare. Expéditeur du lait.			Maidon tuonti. Tillförseln av mjölk. Lait importé.					Kerman tuonti. Tillförseln av gräde. Crème importée.
	Meijerit ja maidonkokoomispaikkoja. Mejerier och mjölkuppsamlingsstationer. Laiteris.	Tuottaja. Producenter. Producteurs.	Yhteensä. Summa. Total.	Tarkastusmaitoa. Kontrollmjölk. Lait contrôlé.	Tilausmaitoa. Betingsmjölk. Lait réservé.	Muuta maitoa. Annan mjölk. Autre lait.	Yhteensä. Summa. Total.	Päivää kohti. Per dag. Par jour.	
				1 000 litraa. 1 000 liter. 1 000 litres.					
1927.....	73	1 649	1 722	3 179	55	63 186	66 420	182	2 036
1928.....	62	1 704	1 766	3 165	330	65 770	69 265	189	2 165
1929.....	80	1 995	2 075	2 865	752	72 971	76 588	210	2 177

Maidontuonti eri kuukausina vaihteli seuraavasti:

Mjölktillförseln under olika månader växlade på följande sätt:

Arrivage de lait, par mois.

Kuukausi. Månad. Mois.	1 000 litraa. 1 000 liter. 1 000 litres.			Päivää kohti, 1 000 litraa. Per dag, 1 000 liter. Par jour, 1 000 litres.		
	1927.	1928.	1929.	1927.	1928.	1929.
Tammikuu. Januari	5 841	5 735	6 566	188	185	212
Helmikuu. Februari	5 361	5 338	5 825	191	184	208
Maaliskuu. Mars	5 952	5 638	6 443	192	182	208
Huhtikuu. April	6 075	5 750	6 710	202	192	224
Toukokuu. Maj	6 312	5 843	7 081	204	188	228
Kesäkuu. Juni	5 576	5 660	6 738	186	189	225
Heinäkuu. Juli	5 125	5 893	6 233	165	190	201
Elokuu. Augusti	4 978	5 446	5 864	161	176	189
Syyskuu. September	5 691	6 068	6 198	190	202	207
Lokakuu. Oktober	5 145	5 713	6 062	166	184	196
Marraskuu. November	4 970	5 826	6 083	166	194	203
Joulukuu. December	5 394	6 355	6 785	174	205	219

Helsinkiin tuotiin vuonna 1927 kaikkiaan 237 428 $\frac{1}{2}$ eläinruhoa, joista 48.2 % tutkittiin kaupungin lihantarkastamossa, 18.4 % teurastuslaitoksessa ja 33.2 % maaseudulla. Sitäpaitsi tuotiin Virossa 8 470 $\frac{1}{2}$ ruhoa. Vuonna 1928 tuotiin kaupunkiin 255 353 ja vuonna 1929 261 343 eläinruhoa. Eri tarkastuspaikkojen kautta kulkeneita määriä osoittavat prosenttiluvut olivat vastaavasti vuonna 1928 43.3 %, 16.2 % ja 40.5 % sekä vuonna 1929 41.3 %, 16.3 % ja 42.4 %.

On huomattava, että kaupungin lihantarkastamossa tarkastetun lihan osuus tuonnissa vuosi vuodelta väheni ja maaseudulla tarkastetun lihan osuus kasvoi, vuonna 1929 ei kuitenkaan niin paljon kuin edellisinä vuosina.

Till Helsingfors infördes år 1927 inalles 237 428 $\frac{1}{2}$ djurkroppar, av vilka 48.2 % undersöktes å stadens köttkontrollstation, 18.4 % å slaktinrättningen och 33.2 % i landsorten. Dessutom infördes från Estland 8 470 $\frac{1}{2}$ kroppar. År 1928 infördes till staden 255 353 och år 1929 2 61 343 djurkroppar. De procentsiffror, som utvisa de mängder som passerat genom de olika kontrollställena, voro år 1928 resp. 43.3 %, 16.2 % och 40.5 % samt år 1929 41.3 %, 16.3 % och 42.4 %.

Det är anmärkningsvärt, att det å stadens köttkontrollstation undersökta köttets andel i införseln är för år minskats och att det i landsorten kontrollerade köttets andel stegrats, år 1929 dock ej så mycket som föregående år. Denna

Tämä ilmiö, jonka syyt ovat tunnetut jo edellisistä toimintakertomuksista, merkitsee kauppaan tulevan lihan laatutason huononemista.

Helsinkiin saapunutta kalamäärää ei aikaisempina vuosina ole virallisesti todettu. Koska kalakaupan järjestämiseksi ja kalan säilyttämiseksi on hyvä tietää Helsinkiin tuodun tuoreen kalan määrä, alettiin se todeta toukokuun alusta alkaen vuonna 1927 yksissä neuvoin kalakauppiaiden kanssa. Tuoreen kalan tuonti ilmenee seuraavasta taulukosta:

företeelse, vars orsaker framgå redan ur tidigare verksamhetsberättelser, innebär en försämring i kvalitetsnivån för det i handeln förekommande köttet.

Mängden av till Helsingfors införd fisk har icke officiellt fastslagits för tidigare år. Då det för ordnandet av fiskhandeln och uppbevaringen av fisk är av betydelse att känna till mängden av färsk fisk, som införts till Helsingfors, skreds i början av år 1927 i samråd med fiskhandlarna till räkning av fisken. Införseln av färsk fisk framgår av följande tabell:

Arrivage de poisson frais.

Kuukausi Månad. Mois.	Lohta, Lax. Saumon.			Kuhaa ja siikaa. Ös och sik. Sandre et hauting.			Haukea ja lahnaa. Gädda och braxen. Brochet et brème.			Silakkaa, ahventa, särkeä. Strömming, aborre, mört. Hareng baltique, perche, gardon commun.			Yhteensä tuoretta kalaa. Summa färsk fisk. Total.		
	1927.	1928.	1929.	1927.	1928.	1929.	1927.	1928.	1929.	1927.	1928.	1929.	1927.	1928.	1929.
1 000 Kiloa. 1 000 Kilogram.															
Tammik. Januari	—	16.4	12.0	—	13.8	10.9	—	140.4	53.2	—	161.4	55.8	—	332.0	131.9
Helmik. Februari	—	16.8	9.1	—	14.6	9.2	—	144.8	62.3	—	187.6	220.7	—	363.7	301.3
Maalisk. Mars	—	11.3	9.4	—	11.4	10.4	—	130.7	52.0	—	235.1	250.8	—	388.5	322.6
Huhtik. April	—	6.3	3.7	—	7.7	7.6	—	132.6	48.2	—	198.8	179.9	—	345.4	239.4
Toukok. Maj	8.6	21.7	12.1	49.8	35.6	40.1	147.5	314.1	478.0	415.6	392.4	440.1	621.4	763.8	970.3
Kesäk. Juni	20.4	31.0	12.9	55.2	56.8	20.0	217.7	249.8	262.6	331.7	341.0	447.0	625.0	678.6	742.5
Heinäk. Juli	43.9	20.2	7.7	44.3	27.2	36.4	154.6	155.0	106.0	225.3	184.7	278.1	468.1	387.1	428.2
Elok. Augusti	60.3	15.5	7.9	52.8	23.0	40.6	216.1	106.2	52.7	275.2	136.8	111.8	604.4	281.5	213.0
Syysk. September	36.8	11.1	9.2	38.8	14.1	26.1	208.0	97.1	98.4	450.5	102.1	158.3	734.1	224.4	292.0
Lokak. Oktober	42.0	26.9	14.4	17.5	8.8	27.0	227.2	110.9	98.8	433.2	109.6	84.9	719.9	256.2	225.1
Marrask. November . . .	31.9	13.1	20.1	11.8	6.0	27.6	1) 183.5	93.0	95.1	358.5	95.6	368.1	585.7	207.7	510.9
Jouluk. December	35.6	12.7	15.1	15.5	7.1	11.3	2) 185.0	82.0	60.0	171.3	125.1	135.2	407.4	226.9	221.6
Koko v.na. Hela året	279.4	203.0	133.6	285.7	226.1	267.2	1) 539.6	1 756.6	1 467.3	2 661.3	2 270.1	2 730.7	4 766.0	4 455.8	4 598.8

Elintarpeiden tarkastus. Lihantarkastus oli kertomuskaudella yleensä samalla kannalla kuin edellisinä vuosina, koska kaupungin teurastuslaitos, jonka yhteydessä tarkastuskysymys on, ei vielä valmistunut. Kaupungin eläinlääkintäbakteriologi sai vuonna 1927 täydellisen bakteriologisen laboratorion käytettäväkseen uuden maitolaboratorion yhteydessä olevassa huoneistossa. Helsingin kaupungin kautta maahan tulleiden elintarpeiden valvonnassa on joukko epäkohtia. Elintarpeiden tuonti on varsin suuri ja usein sattuu, että nämä jo tuotaessa ovat pilaantuneita taikka täällä säilyttämisen aikana tavaravaroissa pilaantuvat. Pilaantuneet elintarpeet myydään sitten joko huutokaupalla taikka vähittäismyynnillä kaupungissa. Huutokaupoista kyllä ilmoitetaan, mutta pilaantuneiden elintarpeiden myynnin valvonta on nykyisten olosuhteiden vallitessa perin vaikeata.

Vuosi 1928 oli elintarpeiden myynnin ja tarkastuksen järjestelylle useissakin suhteissa merkityksellinen. Sen aikana astuivat voimaan uusi, koko maata käsittävä

Livsmedelskontrollen. Köttkontrollen befann sig under redogörelseperioden på ungefär samma ståndpunkt som de föregående åren, enär stadens slaktinrättning, varmed frågan om kontrollen står i samband, ännu icke blivit färdig. Stadens veterinärbakteriolog fick år 1927 ett fullständigt bakteriologiskt laboratorium till sitt förfogande i en i samband med det nya mjölklaboratoriet stående lokal. Kontrollen av livsmedel, vilka införas till landet över Helsingfors, företer en del missförhållanden. Införseln av livsmedel är rätt stor och det händer ofta, att dessa redan vid importen äro skämda eller förfaras under den tid de uppbevaras i godsmagasinen. De skämda livsmedlen försäljas sedan antingen på auktion eller i minut i staden. Om auktionerna annonseras visserligen, men är kontrollen av de skämda livsmedlens försäljning under närstående förhållanden synnerligen vansklig.

Året 1928 var i flerö avseenden märkligt för organiseringen av livsmedelskontrollen och försäljningen. Under året trädde i kraft en ny, hela landet omfattande hälsöförordning

1) Madetta. 2) Siitä madetta 89 300 kg. 3) Siitä madetta 272 800 kg.

1) Lake. 2) Därav lake 89 300 kg. 3) Därav lake 272 800 kg.

terveydenhoitolaki ja terveydenhoitosääntö, jotka edellyttävät uuden kunnallisen terveydenhoitojärjestyksen laatimista. Uusi sääntö asettaa elintarpeiden myynnin ja tarkastuksen täysin ajanmukaiselle kannalle.

Lihan tarkastuksesta annetaan yksityiskohtaisia tietoja lihantarkastamon ja teurastamon eläinlääkäriin kertomuksissa. Maidontarkastuksen uudelle kannalle järjestäminen ja tarkastuksen tulokset selostetaan alempana.

Kaupungissa ei esiintynyt kertomuskauden aikana vaikeampia eläintauteja, ja eläinsuojat olivat yleensä hyvässä kunnossa.

Raadot hävitettiin vuonna 1927 puhtaanapitolaitoksen toimesta kuoppaamalla ne tuberkuloosisairaalan läheisyyteen sitä varten osoitettuun paikkaan, mutta vuodesta 1928 lähtien on pienemmät poltetut sähkölaitoksen uunissa ja vain suuremmat kuopattu.

Elintarpeiden tukkukauppa harjoitettiin samalla tavalla kuin edellisinä vuosina ja kaipaa sekä lihan että kalan-kauppa mitä kipeimmin kaupungin puolelta uutta järjestelyä. Lihan hinnoittelu tapahtui kaupungin eläinlääkäriin valvonnan alaisena. Hintataso pysyi vuonna 1928 ja 1929 jonkunverran tasaisempana kuin edellisinä vuosina johtuen tämä siitä, että yksityiset kauppiat ovat rakennuttaneet jäähdytyslaitoksia. Muuten huomataan alimman ja korkeimman hinnan välillä sama suuri ero kuin ennenkin.

Elintarpeiden vähittäismyynti. Lihamyymälöiden lukumäärä oli vuonna 1927 203, vuonna 1928 193 ja vuonna 1929 221. Maitomyymäläin lukumäärä eri vuosina oli vastaavasti 429, 458 ja 490 sekä kalamyymäläin 6, 15 ja 15. Tarkastuksia kaupungineläinlääkäriin valvonnan alaisissa myymälöissä, myynti- ja säilytyspaikoissa sekä erinäisissä laitoksissa tekivät katsastajat vuonna 1927 kaikkiaan 16 216 (joista muistutuksia aiheuttavia 477), vuonna 1928 16 386 (371) ja vuonna 1929 18 000 (408). Myymälät on tarkastuksissa kuntoisuutensa perusteella jaettu neljään luokkaan. I luokkaan on luettu sisustukseltaan ja puhtaudeltaan virheettömät, II luokkaan kuntoisuudeltaan hyvät, III luokkaan huonot ja IV luokkaan varsin huonot myymälät. Myymälät todettiin terveydellisessä suhteessa yleensä samanlaisiksi kuin edellisinä vuosina.

Elintarpeiden jalostuksen valvonta. Makkaratehtaiden katsastajain lukumäärää lisättiin vuonna 1927 yhdellä. Eri-laisia jalostuslaitoksia oli kaupungissa vuosina 1927—29 seuraavat määrät: meijereitä 18, 17, 17, maidonkokoamispaikkoja 7, 5, 6, margariinitehtaita 2, 2, 3, makkaratehtaita 11, 11, 11, lihasavustamoita (v. 1929) 1, kalasäilyketehtaita 2, 2, 2, kalasavustamoita 2, 2, 2, ja suolipesumoita 1, 1, 1. Laitosten hygieeninen kunto oli yleensä samanlainen kuin aikaisemminkin.

Maidontarkastus. Joulukuun 22 p:nä 1927 terveydenhoitolautakunta vahvisti kaupungineläinlääkäriin ja eläinlääkäriin laatiman ehdotuksen niiden tarkastuslääkärien ja eläinlääkärien ohjesäännöksi, joiden tehtävänä on tarkastus- ja tilausmaitotalojen tarkastaminen. Sen mukaan eläinlääkäriin velvollisuutena on :

och hälsovårdsstadga, vilka förutsätta utarbetandet av en ny kommunal hälsovårdsordning. Genom den nya stadgan ställas försäljningen och kontrollen av livsmedel på en fullt modern bas.

Beträffande köttkontrollen ingå detaljerade uppgifter i de av köttkontrollstationen och veterinären vid slaktinrättningen avgivna berättelserna. För mjölkkontrollens nyorganisering och resultatet av kontrollen redogöres särskilt här nedan.

I staden har under redogörelseperioden ej förekommit svårare djursjukdomar, och ha djurstallarna i allmänhet hållits i gott skick.

Kadavren undanskaffades år 1927 på renhållningsverkets försorg genom att de nedgrävdes i närheten av tuberkulossjukhuset på en härför anvisad plats, men sedan år 1928 ha de mindre uppbränts i elektricitetsverkets ugn och endast de större ha nedgrävts.

Partihandeln med livsmedel bedrevs på samma sätt som under föregående år och är såväl kött- som fiskhandeln i starkt behov av nyorganisation från stadens sida. Pris-sättningen av köttet har skett under stadsveterinärens tillsyn. Prisnivån höll sig åren 1928 och 1929 något jämnare än de föregående åren och berodde detta därpå, att enskilda handlande uppfört kylanläggningar. För övrigt kan observeras samma stora skillnad mellan det lägsta och det högsta priset som tidigare.

Minuthandeln med livsmedel. Antalet köttbutiker var år 1927 203, år 1928 193 och år 1929 221. Antalet mjölkbutiker var under de olika åren resp. 429, 458 och 490 samt antalet fiskbutiker 6, 15 och 15. Inspektioner i de under stadsveterinärens överinseende stående butikerna, försäljnings- och förvaringsställena samt i särskilda inrättningar utfördes av tillsyningsmännen till ett antal av inalles 16 216 under år 1927 (därav 477, som gävo anledning till anmärkning), år 1928 16 386 (371) och år 1929 18 000 (408). Butikerna ha efter sitt skick indelats i fyra klasser. Till klass I ha hänförs i fråga om inredning och renlighet oklanderliga, till klass II i gott skick varande, till klass III dåliga och till klass IV mycket dåliga butiker. Butikerna konstaterades i hygieniskt avseende i allmänhet vara i samma skick som under de föregående åren.

Övervakningen av livsmedelsförädlingen. Antalet tillsyningsmän vid korvfabrikerna har år 1927 ökat med en. Antalet olika slags förädlingsinrättningar i staden var under åren 1927—29 följande: mejerier 18, 17, 17, mjölk-samlingsställen 7, 5, 6, margarinfabriker 2, 2, 3, korvfabriker 11, 11, 11, köttrockerier (år 1929) 1, fiskkonservfabriker 2, 2, 2, fiskrockerier 2, 2, 2 och tarmtvättningsanstalter 1, 1, 1. Inrättningarnas hygieniska skick har varit ungefär det-samma som tidigare.

Mjölkkontrollen. Den 22 december 1927 fastställde hälso-vårdsnämnden ett av stadsläkaren och -veterinären uppgjort förslag till reglemente för besiktningsläkare och veterinärer, som ha till uppgift att övervaka kontroll- och betingsmjölksgårdar. Enligt reglementet åligger läkaren :

»käydä, ennenkuin terveydenhoitolautakunta käsittelee asian, jokaisella tilalla, joka anoo puheenalaista maidonmyyntilupaa, ottamassa selkoa tilan terveydellisistä oloista erikoisesti huomioonottaen ne asumukset, työhuoneet ja laitokset, joissa navetan hoidossa tai maidonkäsitelyssä toimiva henkilökunta työskentelee tai asuu, sekä tarkastamassa kunkin edellä mainitun henkilön ja heidän asuin- toverinsa terveydentilaa;

merkitä tehdyt havainnot terveydenhoitolautakunnan vahvistamaan kaavakkeeseen, joka lääkärin oman lausunnon ohella on viipymättä jätettävä terveydenhoitolautakunnalle;

uudistaa vähintään kerran vuodessa terveydenhoitolautakunnan määräämänä aikana tutkimus ja tällöin tarkastaa, että annettuja ohjeita kaikissa suhteissa noudatetaan, sekä samalla tarkastaa puheenalaisesta henkilökunnasta pidettävä päiväkirja;

koettaa saada tarkastuksessa mahdollisesti ilmaantuvat epäkohdat korjatuiksi sekä tehdä niistä ilmoitus terveydenhoitolautakunnalle siinä tapauksessa, etteivät hänen toimenpiteensä johda tuloksiin;

antaa terveydenhoitolautakunnalle viivyttämättä ilmoitus jokaisesta toimittamastaan tarkastuksesta sekä jättää terveydenhoitolautakunnalle ennen helmikuun loppua edellisen kalenterivuoden toimintakertomus.»

Toukokuun 30 p:nä 1928 kaupunginvaltuusto lopullisesti hyväksyi ehdotuksen maidontarkastuksen uudelleen järjestämisestä ja maidontarkastamon johtosäännön. Ehdotuksen laati komitea, jossa kaupunkia edustivat pankinjohtaja J. Ax. Levonius, varatuomari A. Blomberg ja kaupungin eläinlääkäri W. Ehrström, maidontuottajia tohtori J. Jännes, sekä maitokauppiaita johtajat C. Neovius, S. Salomaa ja A. Timonen. Johtosäännössä määrättiin lopullisesti ne periaatteet, joiden mukaan maidontarkastus on suoritettava ja otti Helsingin kaupunki sen mukaan huostaansa sekä maidontarkastamon että kaupunkiin saapuvan ja täällä kaupan olevan maidon tutkimisen, jotaavastoin Helsingin maidontarkastusyhdistyksen asiaksi jäi harjoittaa maidontuottajain keskuudessa tarpeellista maito- ja navettahygieniakysymyksiä koskevaa valistus- ja neuvontatoimintaa. Johtosääntö edellytti myös Helsingin maidontarkastusyhdistyksen uudelleen järjestelyä siten, että maidontuottajille varattaisiin suurempi vaikutusvalta yhdistyksen asioissa ja asetettaisiin neuvottelukunta valvomaan maidontarkastamon työtä ja antamaan neuvoja ja lausuntoja sen toiminta-alaan kuuluvissa kysymyksissä. Neuvottelukuntaan kuuluu — paitsi kaupungin eläinlääkäriä, joka on itseoikeutettu jäsen ja puheenjohtaja — terveydenhoitolautakunnan, maidontarkastusyhdistyksen ja Kulutusmaidontuottajain liiton edustaja, joten sekä tuottajain että kuluttajain edut tulevat valvotuiksi. Uusi järjestely astui voimaan tammikuun 1 p:nä 1929. Neuvottelukuntaan valitsi terveydenhoitolautakunta ensimmäisen kaupunginlääkärin F. Hisingerin ja eläinlääkintäbakteriologi H. Tallqvistin, maidontarkastusyhdistys tohtori

»att, förrän hälsovårdsnämnden upptager ärendet till behandling, besöka varje egendom, som anhåller om ifrågavarande tillstånd till mjölkförsäljning, och därvid taga reda på egendomens hygieniska förhållanden, med särskilt beaktande av de bostäder, arbetsrum och anläggningar, i vilka den personal arbetar eller bor, som deltagar i ladugårdens skötsel eller mjölkens hantering, samt undersöka hälsotillståndet hos envar av förenämnda personer och deras rums-kamrater;

att anteckna gjorda iakttagelser på en av hälsovårdsnämnden fastställd blankett, som jämte läkarens eget utlåtande ofördröjligen bör inlämnas till hälsovårdsnämnden;

att åtminstone en gång om året vid av hälsovårdsnämnden fastställd tidpunkt verkställa förnyad undersökning och därvid kontrollera, att givna föreskrifter i alla avseenden följas; samt tillika granska den beträffande ifrågavarande personal förda journalen;

att försöka få vid granskningen möjligen yppade missförhållanden avhjälpta samt göra anmälan om dem till hälsovårdsnämnden, ifall hans åtgärder icke leda till resultat;

att utan dröjsmål till hälsovårdsnämnden göra anmälan om varje företagen inspektion samt

att före februari månads utgång till hälsovårdsnämnden inlämna en berättelse över föregående års verksamhet.»

Den 30 maj 1928 godkände stadsfullmäktige slutligt instruktion för mjölkkontrollstationen samt förslag till ordnandet av mjölkkontrollen. Förslaget hade uppgjorts av en kommitté, där staden företrädades av bankdirektören J. Ax. Levonius, vicehäradshövdingen A. Blomberg och stadsveterinären W. Ehrström, mjölkproducenterna av doktorn J. Jännes, samt mjölkhandlarna av direktörerna C. Neovius, S. Salomaa och A. Timonen. I instruktionen fastställdes slutligt de principer, enligt vilka mjölkkontrollen borde ske och övertog Helsingfors stad i enlighet därmed såväl mjölkkontrollstationen som undersökningen av till staden anländ och här tillsaluförd mjölk, varemot det förblev Helsingfors mjölkkontrollförenings sak att bland mjölkproducenterna utöva nödig upplysnings- och rådgivningsverksamhet i mjölk- och ladugårdshygieniska frågor. Instruktionen förutsatte även en nyorganisation av Helsingfors mjölkkontrollförening sålunda, att åt mjölkproducenterna skulle förbehållas ett större inflytande i föreningens angelägenheter och att ett konsultativt utskott skulle tillsättas för att övervaka mjölkkontrollstationens arbete samt giva anvisningar och utlåtanden i frågor tillhörande dess verksamhetsområde. Till utskottet hör — utom stadsveterinären, som är självskriven medlem och ordförande — representanter för hälsovårdsnämnden, mjölkkontrollföreningen och Mjölkproducenternas förbund, varför såväl producenternas som konsumenternas intressen bliva bevakade. Nyorganisationen trädde i kraft den 1 januari 1929. I utskottet invalde hälsovårdsnämnden förste stadsläkaren F. Hisinger och veterinärbakteriologen H. Tallqvist, mjölkkontrollföreningen doktorn A. E. Sandelin

A. E. Sandelinin ja johtaja C. Neoviuksen sekä Kulutusmaidontuottajain Liitto tohtori J. Jänneksen. Uuden johtosäännön asettamat vaatimukset otettiin huomioon laadittaessa ehdotusta uudeksi maitosäännöksi, joka ei kertomuskauden aikana ehtinyt tulla hyväksytyksi. Jo 1928 vuoden aikana noudatettiin maidontarkastuksessa pääasiassa uuden johtosäännön periaatteita, ja maidontarkastamo sekä Maidontarkastusyhdistys olivat läheisessä vuorovaikutuksessa keskenään. Hygienisessä suhteessa, varsinkin tautien estämiseksi, kaipaa tarkastustoiminta kuitenkin vielä huomattavia muutoksia, jotka voidaan panna toimeen vasta sitten kun uusi maitosääntö tulee voimaan.

Maidontarkastamo muutti 1928 vuoden alussa uusittuun huoneistoon, jossa on kaksi kanslihuonetta, kaksi laboratorihuonetta varsinaista maidontutkimista varten, lasitavarain pesu- ja kuivaushuone, sekä kaksi huonetta bakteriologista osastoa varten, joka jälkimmäinen on yhteinen lihan- ja maidontarkastamolle.

Maidontarkastamon johtajana toimi kertomuskauden aikana kaupungineläintäkäri W. Ehrström, ja kansliassa työskenteli kolme henkilöä. Laboratorin henkilökuntaan kuului, paitsi johtajaa, kahdeksan näytteenottajaa ja läsinpesijä.

Bakteriologisen laboratorin johtajana toimi eläinlääkintäbakteriologi H. Tallqvist 1929 vuoden toukokuun 1 p:ään saakka ja sen jälkeen eläinlääketieteen tohtori H. Söderlund; muun henkilökunnan muodostivat kaksi mikroskooppitutkimusten suojittajaa ja vahtimestari.

Helsingin kaupungin maidontarkastamo ja Helsingin maidontarkastusyhdistys julkaisivat yhdessä painetut selonteot kaupungin maidontarkastustoiminnasta vuosilta 1928 ja 1929.

Kaupunkiin tuotu maito tarkastettiin heti sen saapuessa, jota paitsi myymälöissä toimitettiin myytävänä olevan maidon jälkitarkastuksia. Seuraavassa esitetään kummankin tarkastuksen tulokset erikseen. Taulukot osoittavat maidon heti kaupunkiin saavuttua toimitettujen tarkastuksien tulokset.

Maitonäytteet luokiteltiin seuraavalla tavalla:

Classification du lait.

Luokka. Klass. Classe.	Rasvaa, Fett, Graisse, %	Puhtaus. Renhet. Pureté.	Kestävyys, tuntia. Hållbarhet, timmar. Fraicheur, heures.	Bakteripitoisuus. Bakteriehalt. Teneur en bactéries.	Happamuus. Surhet. Acidité.
I	3.5 —	1	5 1/2 —	< 1 000 000	—
II	3.2 —	2	3 —	< 5 000 000	—
III	< 3.2	3	< 3	—	—
IV	{ Kuorittu Skummad Ecrémé. }	4	— 1/2	—	{ Hapan. Sur. Aigre. }

III ja IV luokkiin sijoitetut näytteet pidettiin ala-arvoisina.

och direktören C. Neovius samt Mjolkproducenternas förbund doktorn J. Jännes. De av den nya instruktionen uppställda fordringarna beaktades vid uppgörandet av förslag till ny mjölkstadga, vilken icke hann bliva godkänd under redogörelseperioden. Redan år 1928 iakttogos vid mjölkkontrollen i huvudsak de nya principerna i instruktionen och ha mjölkkontrollstationen samt mjölkkontrollföreningen stått i nära samarbete med varandra. I hygieniskt avseende, speciellt för förebyggandet av sjukdomar, är kontrollverksamheten dock ännu i behov av betydande förändringar, vilka kunna genomföras först då en ny mjölkstadga träder i kraft.

Mjölkkontrollstationen flyttade år 1928 till en nyinredd lokal, som innehåller tvenne kanslium, två laboratorierum för den egentliga mjölkundersökningen, tvätt- och torkningsrum för glasvaror samt två rum för den bakteriologiska avdelningen, vilken sistnämnda är gemensam för såväl kött- som mjölkkontrollstationen.

Såsom föreståndare för mjölkkontrollstationen under redogörelseperioden har fungerat stadsveterinären W. Ehrström och ha vid kansliet arbetat tre personer. Till laboratoriets personal hörde, utom föreståndaren, åtta provtagare och en glastvatterska.

Som föreståndare för bakteriologiska laboratoriet fungerade veterinärbakteriologen H. Tallqvist till den 1 maj 1929 och därefter veterinärmedicinedoktorn H. Söderlund; den övriga personalen utgjordes av två personer, som utförde mikroskopiska undersökningar, och en vaktmästare.

Helsingfors stads mjölkkontrollstation och Helsingfors mjölkkontrollförening offentliggjorde gemensamt tryckta redogörelser för stadens mjölkkontrollverksamhet under åren 1928 och 1929.

Den till staden införda mjölken undersöktes omedelbart efter det den anlant, varjämte i butikerna utfördes efterundersökningar av den tillsaluhållna mjölken. I det följande meddelas resultatet av de bägge grenarna av kontrollverksamheten. Tabellerna utvisa resultatet av den kontroll, som verkställdes omedelbart efter det mjölken anlant till staden.

De av mjölk tagna proven klassificerades på följande sätt:

De till III- och IV-klasserna hänfödda proven voro underhaltiga.

Classification des échantillons prélevés de lait arrivé (les classes III et IV étaient de qualité inférieure).

Vuosi. År. Année.	I		II		III		IV		Yhteensä. Summa. Total.
	luokka. klassen. classe.								
	Näytteitä. Prov. Échantillons.	%	Näytteitä. Prov.	%	Näytteitä. Prov.	%	Näytteitä. Prov.	%	
1927.....	21 014	51.4	13 983	34.2	4 404	10.8	1 498	3.6	40 899
1928.....	26 000	56.1	15 214	32.8	4 149	9.0	993	2.1	46 356
1929.....	29 573	58.0	16 050	31.5	4 301	8.4	1 081	2.1	51 005

Maidon tarkastuksissa tehdyt havainnot ilmenevät seuraavista tauluista.

Maidon rasvamääräysten tulokset olivat seuraavat:

De vid mjölkkontrollen gjorda iakttagelserna framgå av följande tabeller.

Resultatet av bestämningarna av fetthalten i mjölken var följande:

Nombre absolu et relatif des échantillons de lait arrivé de qualité inférieure au point de vue du % de graisse.

Kuukausi. Månad, Mois.	1927.				1928.				1929.			
	Total des échantillons.	Näytteitä yhteensä.	Ala-arvoisia %.	Ala-arvoisia %.	Total des échantillons.	Näytteitä yhteensä.	Ala-arvoisia %.	Ala-arvoisia %.	Total des échantillons.	Näytteitä yhteensä.	Ala-arvoisia %.	Ala-arvoisia %.
Tammikuu. Januari	2 755	39	1.4	3 229	39	1.2	3 571	35	1.0			
Helmikuu. Februari	2 942	56	1.9	3 328	55	1.7	3 017	22	0.7			
Maaliskuu. Mars	2 937	66	2.2	3 570	84	2.4	3 844	47	1.2			
Huhtikuu. April	3 244	55	1.7	3 669	96	2.6	4 050	94	2.3			
Toukokuu. Maj	3 305	63	1.9	3 628	147	4.1	4 225	140	3.3			
Kesäkuu. Juni	3 168	48	1.5	3 533	72	2.0	3 996	61	1.5			
Heinäkuu. Juli	3 108	29	0.9	3 651	29	0.8	3 970	21	0.5			
Elokuu. Augusti	3 240	48	1.5	3 645	21	0.6	3 941	21	0.5			
Syyskuu. September	3 251	9	0.3	3 843	13	0.3	4 075	17	0.4			
Lokakuu. Oktober	3 321	10	0.3	3 773	13	0.3	4 114	10	0.2			
Marraskuu. November	3 113	9	0.3	3 817	17	0.4	4 181	23	0.6			
Joulukuu. December	2 996	15	0.5	3 566	25	0.7	4 275	43	1.0			
Koko vuosi, Hela året (Toute l'année)	¹⁾ 37 380	447	1.2	²⁾ 43 252	611	1.4	³⁾ 47 259	534	1.1			

Keskirasvaproisus kunakin kuukautena käy ilmi seuraavasta taulukosta.

Medfettthalten under varje månad framgår av följande tabell.

% moyen de graisse des échantillons de lait arrivé, per mois.

	1927.	1928.	1929.		1927.	1928.	1929.
Tammikuu. Januari	3.69	3.68	3.70	Elokuu. Augusti	3.73	3.78	3.77
Helmikuu. Februari	3.61	3.62	3.74	Syyskuu. September ..	3.85	3.84	3.84
Maaliskuu. Mars	3.60	3.69	3.67	Lokakuu. Oktober	3.93	3.85	3.87
Huhtikuu. April	3.61	3.55	3.62	Marraskuu. November ..	3.96	3.85	3.85
Toukokuu. Maj	3.58	3.55	3.53	Joulukuu. December ..	3.81	3.75	3.74
Kesäkuu. Juni	3.80	3.69	3.72	Koko vuosi, Hela året			
Heinäkuu. Juli	3.77	3.73	3.77	(Toute l'année)	3.75	3.71	3.74

¹⁾ Sitäpaitsi tutkittiin 887 näytettä jäätyneestä, 67 näytettä voinsekaisesta ja 36 näytettä happamesta maidosta.

²⁾ » » 575 » » 3 » » » — » » » »

³⁾ » » 1 345 » » 4 » » » 7 » » » »

¹⁾ Dessutom undersöktes 887 prov på frusen, 67 prov på smörblandad och 36 prov på sur mjölk.

²⁾ » » 575 » » 3 » » » — » » » »

³⁾ » » 1 345 » » 4 » » » 7 » » » »

Maidon kestävyden selville saamiseksi on reduk-tasikoe tehty ja happamuusaste määrätty.

Reduktasikokeiden tulokset näkyvät seuraavasta taulu-kosta.

För utrönandet av mjölkens hållbarhet ha reduk-tasprov utförts och surhetsgraden bestämts.

Resultaten av reduk-tasproven synas av följande tabell.

Épreuves de réductase sur le lait arrivé.

Reduktasikokeen värinhäviämisaika, tuntia. Tid för reduk-tasprovets avfärgning, timmar. Temps de décoloration des échantillons, heures.	1927.		1928.		1929.	
	Näytteitä. Prov.	%	Näytteitä. Prov.	%	Näytteitä. Prov.	%
	Echantillons.					
—1.....	1 527	4.0	749	1.7	961	2.0
1—2.....	1 261	3.3	876	2.0	986	2.0
2—3.....	1 404	3.6	1 028	2.4	1 250	2.6
3.....	34 386	89.1	41 080	93.9	45 411	93.4
Yhteensä. Summa (Total)	38 578	100.0	43 733	100.0	48 608	100.0

Näytteet, jotka eivät luovuta väriänsä 3 tunnin kuluessa, on katsottava kestävydeltään tyydyttäviksi.

Allaolevasta yhdistelmästä näkyvät reduk-tasikokeiden tulokset eri kuukausina:

Prov, som ej avfärgat inom 3 timmar, äro att anse såsom tillfredsställande med avseende å hållbarheten.

Ur nedanstående sammanställning framgå resultaten av reduk-tasproven månadsvis:

Épreuves de réductase sur le lait arrivé, par mois.

Kuukausi. Månad. Mois.	1927.			1928.			1929.		
	Näytteitä yh- Summa prov. Total des échan- tillons.	Ala-arvoisia näytteitä. Underhaltiga prov. Echantillons de qualité infé- rieure.	Ala-arvoisia % Underhaltiga De qualité in- férieure, %	Näytteitä yh- Summa prov.	Ala-arvoisia näytteitä. Underhaltiga prov.	Ala-arvoisia, % Underhaltiga I %.	Näytteitä yh- Summa prov.	Ala-arvoisia näytteitä. Underhaltiga prov.	Ala-arvoisia, % Underhaltiga I %.
Tammikuu. Januari	3 081	83	2.7	3 381	102	3.0	3 901	57	1.5
Helmikuu. Februari	3 120	118	3.8	3 503	62	1.8	3 904	71	1.8
Maaliskuu. Mars	3 226	122	3.8	3 641	84	2.3	3 957	159	4.0
Huhtikuu. April	3 245	78	2.4	3 662	109	3.0	4 060	38	0.9
Toukokuu. Maj	3 305	178	5.4	3 629	226	6.2	4 230	397	9.4
Kesäkuu. Juni	3 170	455	14.4	3 534	195	5.6	3 996	252	6.3
Heinäkuu. Juli	3 165	1 130	35.7	3 640	425	11.7	3 975	631	15.9
Elokuu. Augusti	3 213	1 158	36.0	3 610	608	16.8	3 941	599	15.2
Syyskuu. September	3 251	531	16.3	3 830	481	12.6	4 076	465	11.4
Lokakuu. Oktober	3 318	252	7.6	3 752	162	4.3	4 110	307	7.5
Marraskuu. November	3 230	30	0.9	3 817	164	4.3	4 182	127	3.0
Joulukuu. December	3 254	57	1.8	3 734	35	0.9	4 276	94	2.2
Koko vuosi. Hela året. (Toute l'année)	38 578	4 192	10.9	43 733	2 653	6.1	48 608	3 197	6.6

Happamuusaste määrättiin Thörnerin menettely-tapaa käyttäen titroimalla normaalilla $\frac{1}{10}$ väkevällä natronlipeäliuoksella käyttäen fenolftaleinia indikaatto-rina. Happamuusasteen vaihtelut eri kuukausina käyvät ilmi alla olevista luvuista.

Surhetsgraden har utrönts enligt Thörners metod genom titring med $\frac{1}{10}$ normal natronlut under använd-ning av fenolftalein såsom indikator Surhetsgradens väx-lingar under olika månader framgå av här nedan intagna siffror.

Acidité du lait arrivé (méthode Thörner), par mois.

Kuukausi. Månad. Mois.	1927.			1928.			1929.		
	Summa prov. Total des échantillons.	Näytteitä yhteensä. Échantillons de qualité inférieure.	Ala-arvoisia näytteitä, Underhaltiga prov. %.	Summa prov.	Näytteitä yhteensä. Ala-arvoisia näytteitä, Underhaltiga prov. %.	Ala-arvoisia, % Underhaltiga I %.	Summa prov.	Näytteitä yhteensä. Ala-arvoisia näytteitä, Underhaltiga prov. %.	Ala-arvoisia, % Underhaltiga I %.
Tammikuu. Januari	3 081	13	0.4	3 381	9	0.3	3 901	18	0.5
Helmikuu. Februari	3 120	16	0.5	3 503	6	0.2	3 904	9	0.2
Maaliskuu. Mars	3 226	9	0.3	3 642	22	0.6	3 957	35	0.9
Huhtikuu. April	3 245	12	0.4	3 662	29	0.8	4 060	25	0.6
Toukokuu. Maj	3 305	27	0.8	3 629	36	1.0	4 230	102	2.4
Kesäkuu. Juni	3 170	52	1.6	3 534	13	0.4	3 996	31	0.8
Heinäkuu. Juli	3 165	223	7.0	3 640	61	1.7	3 975	71	1.8
Elokuu. Augusti	3 213	178	5.5	3 610	72	2.0	3 941	87	2.2
Syyskuu. September	3 251	81	2.5	3 830	47	1.2	4 076	95	2.3
Lokakuu. Oktober	3 318	34	1.0	3 752	43	1.1	4 114	71	1.7
Marraskuu. November	3 230	15	0.5	3 817	28	0.7	4 182	17	0.4
Joulukuu. December	3 254	9	0.3	3 734	24	0.6	4 276	17	0.4
Koko vuosi. Hela året (Toute l'année)	38 578	669	1.7	43 734	390	0.9	48 612	578	1.2

Maidon likapitoisuutta koskevien tutkimusten tulokset näkyvät seuraavasta yhdistelmästä.

Bestämningarna av smuts halten i mjölk framgå av följande sammanställning.

Impuretés du lait arrivé.

	1927.		1928.		1929.	
	Näytteitä. Prov. Échantillons.	%.	Näytteitä. Prov.	%.	Näytteitä. Prov.	%.
1. Ei huomattavaa likaa. Icke skönjbar smuts (Impuretés nonperceptibles)	33 457	87.1	38 483	88.3	43 372	89.4
2. Huomattavaa likaa. Skönjbar smuts (Impuretés perceptibles)	4 707	12.2	4 800	11.0	4 909	10.1
3. Vähän likaa. Litet smuts (Impuretés minimies)	256	0.7	318	0.7	255	0.5
4. Paljon likaa. Mycket smuts (Impuretés nombreuses)	14	[0.04]	11	[0.02]	10	[0.02]
Yhteensä. Summa (Total)	38 434	100.0	43 612	100.0	48 546	100.0

Ala-arvoisina on pidettävä ryhmiin 3 ja 4 ylempänä luetut näytteet.

Alla olevasta yhdistelmästä näkyvät likamääräysten tulokset eri kuukausina.

Såsom underhaltiga äro de till grupperna 3 och 4 här ovan hänföda proven att anse.

Ur nedanstående sammanställning framgå resultatet av smutsbestämningarna månadsvis.

Impuretés de lait arrivé, par mois.

Kuukausi. Månad. Mois.	1927.			1928.			1929.		
	Summa prov. Total des échantillons.	Näytteitä yhteensä. Échantillons de qualité inférieure.	Ala-arvoisia näytteitä, Underhaltiga prov. %.	Summa prov.	Näytteitä yhteensä. Ala-arvoisia näytteitä, Underhaltiga prov. %.	Ala-arvoisia, % Underhaltiga I %.	Summa prov.	Näytteitä yhteensä. Ala-arvoisia näytteitä, Underhaltiga prov. %.	Ala-arvoisia, % Underhaltiga I %.
Tammikuu. Januari	3 073	45	1.5	3 377	20	0.6	3 896	41	1.1
Helmikuu. Februari	3 114	21	0.7	3 496	17	0.5	3 896	15	0.4
Maaliskuu. Mars	3 218	13	0.4	3 632	35	1.0	3 955	17	0.4
Huhtikuu. April	3 237	6	0.2	3 606	19	0.5	4 060	12	0.3
Toukokuu. Maj	3 298	12	0.4	3 613	15	0.4	4 222	15	0.4
Kesäkuu. Juni	3 166	19	0.6	3 533	19	0.5	3 988	22	0.6
Heinäkuu. Juli	3 129	13	0.4	3 635	16	0.4	3 968	7	0.2
Elokuu. Augusti	3 179	9	0.3	3 605	16	0.4	3 936	10	0.3
Syyskuu. September	3 243	10	0.3	3 825	41	1.1	4 071	13	0.3
Lokakuu. Oktober	3 308	56	1.7	3 751	65	1.7	4 111	52	1.3
Marraskuu. November	3 227	28	0.9	3 811	47	1.2	4 178	34	0.8
Joulukuu. December	3 242	38	1.2	3 728	19	0.5	4 265	27	0.6
Koko vuosi. Hela året (Toute l'année)	38 434	270	0.7	43 612	329	0.8	48 546	265	0.5

Tarkastusmaidon tutkimusten tulokset ilme- Resultaten av undersökningarna av kontrollmjölk
nevät seuraavasta taulukosta. framgå av följande tabell.

Résultats de l'analyse du lait contrôlé.

Vuosi. År. Année.	Tutkimuksia — Undersökningar med avseende å — Examens											
	rasvapitoisuuteen nähden. fetthalten. du % de graisse.			kestävyyteen nähden. hållbarheten. de la fraîcheur.			happamuusasteeseen nähden. surhetsgraden. de l'acidité.			likapitoisuuteen nähden. smutshalten. des impuretés.		
	Näytteltä yhteensä. Summa prov. Total des échantil- lions.	Ala-arvoisia näytteitä. Under- haltiga prov. Échan- tillons de qualité inférieure.	Ala-arvoisia, % Under- haltiga i % De qualité inférieure, %.	Näytteltä yhteensä. Summa prov.	Ala-ar- voisia näyt- teitä. Under- haltiga prov.	Ala- arvoisia, % Under- haltiga i %.	Näytteltä yhteensä. Summa prov.	Ala-ar- voisia näyt- teitä. Under- haltiga prov.	Ala- arvoisia, % Under- haltiga i %.	Näytteltä yhteensä. Summa prov.	Ala-ar- voisia näyt- teitä. Under- haltiga prov.	Ala- arvoisia, % Under- haltiga i %.
1927.....	2 660	33	1.2	2 347	121	5.2	2 347	—	—	2 347	11	0.5
1928.....	3 433	38	1.1	2 628	47	1.8	2 628	1	[0.04]	2 627	2	0.1
1929.....	3 044	26	0.9	2 401	36	1.5	2 401	—	—	2 401	17	0.7

Ala-arvoisina pidettiin näytteet, joiden rasvapitoisuus oli alle 3.40 %. Keskirasvapitoisuus oli vuonna 1927 3.95 %, vuonna 1928 3.92 % ja vuonna 1929 3.92 %.

Maidon jälkitarkastuksia toimitettiin myynti- ja kulutuspaikoissa, kuten maitomyymälöissä, ruokaloissa ja sairaaloissa. Tarkastuksissa todettiin maidon rasvapitoisuus, kestävyys, happamuus ja puhtaus. Seuraavassa esitetään yksityiskohtaisemmin myymälöissä myytävänä olleen maidon jälkitarkastuksen tulokset.

Rasvapitoisuuden toteamiseksi otettiin myymälöistä vuonna 1927 4 641, vuonna 1928 5 296 ja vuonna 1929 5 524 näytettä. Näistä oli ala-arvoisia vuonna 1927 32 näytettä eli 0.69 %, vuonna 1928 46 näytettä eli 0.87 % ja vuonna 1929 33 näytettä eli 0.60 %. Keskirasvapitoisuus oli vuonna 1927 3.59 %, vuonna 1928 3.59 % ja vuonna 1929 3.63 %. Maidon kestävyys toteamiseksi otettiin myymälöistä vuonna 1927 4 641, vuonna 1928 5 282 ja vuonna 1929 5 524 näytettä, joista ala-arvoisia oli vuonna 1927 1 299 näytettä eli 27.99 %, vuonna 1928 1 074 näytettä eli 20.33 % ja vuonna 1929 1 174 näytettä eli 21.26 %. Maidon happamuuden toteamiseksi otettiin myymälöistä vuonna 1927 4 641, vuonna 1928 5 282 ja vuonna 1929 5 524 näytettä, joista ala-arvoisia oli vuonna 1927 81 eli 1.75 %, vuonna 1928 33 eli 0.62 % ja vuonna 1929 17 eli 0.31 %. Maidon puhtauden toteamiseksi otettiin vuonna 1927 4 640, vuonna 1928 5 282 ja vuonna 1929 5 524 näytettä, joista ala-arvoisia ei ollut yhtään. Ala-arvoisina pidettiin näytteet, jotka edellä esitetyn luokittelun mukaan ovat joutuneet kolmanteen tai neljanteen luokkaan. Maito oli rasvapitoisuuteensa ja puhtauteensa nähden miltei virheetöntä, mutta kestävyys ei, varsinkaan kesäkuukausina, ollut täysin tyydyttävä. Syynä mainitaan, paitsi saapuneen maidon ala-arvoisuutta, myöskin se, ettei maitoa meijereissä kyllin huolellisesti jaoitella kestävyysperusteella ja että sitä muutamissa maitomyymälöissä säilytetään yli vuorokauden eikä säilytyksessä käytetä tarpeeksi jäätä.

Prov, vilkas fetthalt var under 3.40 %, ansågos som underhaltiga. Medelfetthalten var år 1927 3.95 %, år 1928 3.92 % och år 1929 3.92 %.

Efterkontroll av mjölk utfördes å försäljnings- och förbrukningsställena, såsom i mjölkbutiker, å matserveringar och å sjukhus. Vid undersökningarna fastställdes mjölkens fetthalt, hållbarhet, surhet och renhet i det följande meddelas i detalj resultatet av efterkontrollen av mjölk, som varit till salu i butiker.

För bestämningen av fetthalten togos i butikerna år 1927 4 641, år 1928 5 296 och år 1929 5 524 prov. Av dessa voro år 1927 32 prov eller 0.69 %, år 1928 46 prov eller 0.87 % och år 1929 33 prov eller 0.60 % underhaltiga. Medelfetthalten var år 1927 3.59 %, år 1928 3.59 % och år 1929 3.63 %. För bestämningen av mjölkens hållbarhet togos i butikerna år 1927 4 641, år 1928 5 282 och år 1929 5 524 prov, av vilka år 1927 1 299 prov eller 27.99 %, år 1928 1 074 prov eller 20.33 % och år 1929 1 174 prov eller 21.26 % voro underhaltiga. För utrönandet av mjölkens surhet togos i butikerna år 1927 4 641, år 1928 5 282 och år 1929 5 524 prov, av vilka år 1927 81 eller 1.75 %, år 1928 33 eller 0.62 % och år 1929 17 eller 0.31 % voro underhaltiga. För konstaterandet av mjölkens renhet togos år 1927 4 640, år 1928 5 282 och år 1929 5 524 prov, av vilka intet var underhaltigt. Såsom underhaltiga ansågos sådana prov, vilka enligt den tidigare anförda klassificeringen hänförts till tredje eller fjärde klassen. Mjölken var till sin fetthalt och renhet nära nog felfri, men var hållbarheten icke, speciellt ej under sommarmånaderna, fullt tillfredsställande. Såsom skäl härför anføres, utom den anlända mjölkens underhaltighet, även den omständigheten, att mjölken i mejerierna icke fördelas tillräckligt omsorgsfullt enligt sin hållbarhet och att densamma i en del mjölkbutiker uppbevaras över ett dygn utan att vid uppbevaringen användes tillräckligt med is.

Ruokaloissa ja kahviloissa tarjottu maito ei aina ole ollut laadultaan täysipitoista, jonka takia terveydenhoitolautakunnalle tehtiin vuonna 1929 maidontarkastuksen taholta ehdotus tämän myynnin järjestelystä.

Kerman rasvapitoisuuden ja kestävyuden selville saamiseksi tutkittiin kaupunkiin tuotua kermaa sekä suoritettiin myymälöistä otettujen näytteiden nojalla jälkitarkastuksia. Tällöin todettiin, että tavallisen kerman keskirasvapitoisuus oli kaupunkiin tuotaessa vuonna 1927 17.30 %, vuonna 1928 17.20 % ja vuonna 1929 17.28 %. Myymälöistä otetuissa näytteissä keskirasvapitoisuus oli vuonna 1927 16.55 %, vuonna 1928 16.42 % ja vuonna 1929 16.56 %. Kuohukerman keskirasvapitoisuus oli kaupunkiin tuotaessa vuonna 1927 29.19 %, vuonna 1928 29.97 % ja vuonna 1929 30.39 %. Myymälöistä otetuissa näytteissä se oli vuonna 1927 26.45 %, vuonna 1928 26.30 % ja vuonna 1929 26.39 %. Tavallisen kerman rasvapitoisuuden jälkitarkastuksissa tutkittiin vuonna 1927 3 069 näytettä, joista 61 eli 1.99 % oli ala-arvoisia, vuonna 1928 4 030 näytettä, joista 95 eli 2.36 % oli ala-arvoisia, ja vuonna 1929 4 032 näytettä, joista 100 eli 2.48 % oli ala-arvoisia. Kuohukerman jälkitarkastuksissa tutkittiin vuonna 1927 4 270 näytettä, joista 144 eli 3.37 % oli ala-arvoisia, vuonna 1928 4 966 näytettä, joista 162 eli 3.26 % oli ala-arvoisia ja vuonna 1929 5 327 näytettä, joista 205 eli 3.85 % oli ala-arvoisia.

Kestävyuden selville saamiseksi suoritetuissa tavallisen kerman jälkitarkastuksissa tutkittiin vuonna 1927 3 074 näytettä, joista 1 231 eli 40.05 % oli ala-arvoisia, vuonna 1928 4 031 näytettä, joista 1 530 eli 37.96 % oli ala-arvoisia, ja vuonna 1929 4 032 näytettä, joista 1 274 eli 31.60 % oli ala-arvoisia. Kuohukerman kestävyyttä koskevilla jälkitarkastuksissa tutkittiin vuonna 1927 4 250 näytettä, joista 2 046 eli 48.14 % oli ala-arvoisia, vuonna 1928 4 966 näytettä, joista 2 185 eli 44.00 % oli ala-arvoisia, ja vuonna 1929 5 325 näytettä, joista 2 239 eli 42.05 % oli ala-arvoisia. Kestävyys oli eri vuodenaikoina hyvin erilainen ollen kesällä yleensä sangen heikko. Ala-arvoisten näytteiden lukumäärä tavallisesta kermasta otetuissa näytteissä oli suurin vuonna 1927 heinäkuussa, 92.43 %, vuonna 1928 elokuussa, 75.61 % ja vuonna 1929 kesäkuussa, 55.24 %. Kuohukerman kestävyysnäytteistä oli ala-arvoisia enimmän vuonna 1927 heinäkuussa, 92.96 %, vuonna 1928 elokuussa, 78.93 %, ja vuonna 1929 kesäkuussa, 69.23 %. Kuohukerman kestävyys oli yleensä vielä heikompi kuin tavallisen kerman. Kerman laatu on kuitenkin kestävyys-suhteen huomattavasti parantunut kertomuskauden aikana, mutta tyydyttävänä sitä ei voi varsinkaan kesän aikana pitää vieläkään.

Paitsi edellä mainittuja tutkimuksia, tekivät tarkastus-oiheet kesällä 1927 myymälöissä 820 alitsariinikoetta, jolmln kiellettiin myymästä kaikkiaan 369 litraa maitoa tai kermaa.

Tarkastustyö maaseudulla. Toiminta maidon tuotantopaikoilla, siis maaseudulla, käsitti niiden meijerien ja maidon-

Den i matserveringar och kaféer serverade mjölken har icke alltid varit till sin kvalitet fullt tillfredsställande, varför från mjölkkontrollens sida år 1929 inlämnades ett förslag till hälsövardsnämnden om ordnandet av denna försäljning.

För utrönandet av gräddens fetthalt och hållbarhet undersöktes den till staden införda grädden och utfördes efterkontroll med ledning av i butikerna tagna prov. Härvid konstaterades, att medelfetthalten för vanlig grädde vid införseln till staden år 1927 var 17.30 %, år 1928 17.20 % och år 1929 17.28 %. De i butikerna tagna proven föredde en medelfetthalt av 16.55 % år 1927, 16.42 % år 1928 och 16.56 % år 1929. Medelfetthalten för vispgrädde var vid införseln till staden 29.19 % år 1927, 29.97 % år 1928 och 30.39 % år 1929. För de i butikerna tagna proven var densamma år 1927 26.45 %, år 1928 26.30 % och år 1929 26.39 %. Vid efterkontrollen av vanlig grädde undersöktes år 1927 3 069 prov, av vilka 61 eller 1.99 % voro underhaltiga, år 1928 4 030 prov, av vilka 95 eller 2.36 % voro underhaltiga, och år 1929 4 032 prov, av vilka 100 eller 2.48 % voro underhaltiga. Vid efterkontrollen av vispgrädde undersöktes år 1927 4 270 prov, av vilka 144 eller 3.37 % voro underhaltiga, år 1928 4 966 prov, av vilka 162 eller 3.26 % voro underhaltiga och år 1929 5 327 prov, av vilka 205 eller 3.85 % voro underhaltiga.

Vid den för utrönandet av hållbarheten utförda efterkontrollen av vanlig grädde undersöktes år 1927 3 074 prov, av vilka 1 231 eller 40.05 % voro underhaltiga, år 1928 4 031 prov, av vilka 1 530 eller 37.96 % voro underhaltiga och år 1929 4 032 prov, av vilka 1 274 eller 31.60 % voro underhaltiga. Vid efterkontrollen av vispgräddens hållbarhet undersöktes år 1927 4 250 prov, av vilka 2 046 eller 48.14 % voro underhaltiga, år 1928 4 966 prov, av vilka 2 185 eller 44.00 % voro underhaltiga och år 1929 5 325 prov, av vilka 2 239 eller 42.05 % voro underhaltiga. Hållbarheten var under olika årstider mycket olikartad, på sommarna i allmänhet rätt svag. Antalet underhaltiga prov, tagna av vanlig grädde, var år 1927 störst i juli eller 92.43 %, år 1928 i augusti, 75.61 %, och år 1929 i juni, 55.24 %. Av de prov, som gällde vispgräddens hållbarhet, uppvisade år 1927 juli det största antalet underhaltiga, 92.96 %, år 1928 augusti, 78.93 %, och år 1929 juni, 69.23 %. Vispgräddens hållbarhet var i allmänhet ännu svagare än hos vanlig grädde. Gräddens kvalitet har dock i fråga om hållbarheten märkbart förbättrats under redogörelseperioden, men kan den ännu ej anses vara tillfredsställande, åtminstone ej under sommaren.

Utom ovannämnda undersökningar utförde tillsyningsmännen på sommaren 1927 i butikerna 820 alizarinprov, varvid förbud mot försäljning av 369 liter mjölk eller grädde utfärdades.

Kontrollarbetet på landsbygden. Verksamheten å produktionsorterna, alltså på landsbygden, omfattade kontroll

kokoamispaikkojen tarkastuksen, jotka lähettävät maitoa kaupunkiin; kuljetusolosuhteiden tarkastuksen erinäisillä asemilla; maitohygieniaa ja tarttuvien kotieläintauteja käsittelevien esitelmien pitämisen sekä maidonäytteiden ottamisen. Työn suorittivat osaksi maidontarkastusyhdistyksen konsulentit osaksi maidontarkastamon johtaja.

Vuoden 1927 kuluessa tarkastettiin 64, vuonna 1928 68 ja vuonna 1929 63 meijeriä ja maidonkokoamispaikkaa. Jaettaessa nämä kuntoisuuden mukaan neljään luokkaan voitiin lukea vuonna 1927 10 ensiluokkaan, 24 toiseen, 20 kolmanteen ja 10 neljänteen luokkaan, vuonna 1928 23 ensiluokkaan, 18 toiseen, 23 kolmanteen ja 4 neljänteen luokkaan, sekä vuonna 1929 12 ensiluokkaan, 24 toiseen, 21 kolmanteen ja 6 neljänteen luokkaan. Navettaintarkastuksia suoritettiin vuonna 1927 535, vuonna 1928 967 ja 1929 880 karjatalossa. Vuonna 1928 luokiteltiin tarkastetuista navetoista ensiluokkaan 9 %, toiseen 56 %, kolmanteen 23 % ja neljänteen luokkaan 7 %. Vuonna 1929 olivat vastaavat prosenttiluvut 16, 45, 24 ja 9. Suurimmat puutteellisuudet todettiin vuonna 1928 maitohuoneissa ja puuttui 41 %:ssä taloista sellainen kokonaan. Näissä taloissa maito säilytettiin alkeellisissa kaivoissa tai vesisaaveissa. Vain 16 % taloista oli sellaisia, joissa oli täydelliset maitohuoneet.

Ne lähettäjät, jotka jatkuvasti huomautuksista huolimatta lähettivät ala-arvoista maitoa merkittiin maidontarkastusyhdistyksen johtokunnan määräyksestä n. s. «mustaan listaan», joka lähetettiin asianomaisille kaksi kertaa kuukaudessa. Tällä listalla oli vuonna 1928 149 nimeä ja vuonna 1929 100 nimeä. Hyvälaatuisen maidon lähettäjille taas jaettiin kunniakirjoja sekä kunniakirjoja ja rahapalkintoja niille lähettäjille, jotka toimeenpannuissa navettahygieniakilpailuissa sijoittuivat parhaimmin. Tällaisia kilpailuja toimeenpantiin samojen periaatteiden mukaan kuin ennenkin, ja otti niihin osaa vuonna 1927 79, vuonna 1928 177 ja vuonna 1929 82 taloa.

Tarkastusmaitotalojen tarkastus siirrettiin vuonna 1928 paikallisilta eläinlääkäreiltä kaupungin maidontarkastamon eläinlääkäreille, ja terveydenhoitolautakunta vahvisti näitä varten erityiset ohjeet. Tarkastusmaitotaloja oli vuonna 1927 ja 1928 25 sekä vuonna 1929 27; lehmien luku niissä oli vuonna 1927 2 176, 1928 2 038 ja 1929 1 919. Näissä esiintyi vuonna 1927 282, vuonna 1928 116 ja vuonna 1929 173 sairaustapausta. Navettain terveydellisiä oloja koskevia muistutuksia tehtiin vuonna 1927 16, vuonna 1928 69 ja vuonna 1929 88.

Maidontarkastusyhdistyksen alotteesta toimitettiin maaseudulla tuberkuliinitarkastuksia, jolloin vuonna 1927 tutkittiin 151 karjaa, lehmäluku 4 232, vuonna 1928 209 karjaa, lehmäluku 6 502 ja vuonna 1929 212 karjaa, lehmäluku 8 850.

av de mejerier och uppsamlingsställen för mjölk, vilka sända mjölk till staden; kontroll av transportförhållandena på en del stationer; hållandet av föredrag om mjölkhygien och smittsamma husdjursjukdomar samt tagandet av mjölkprov. Arbetet har utförts dels av mjölkkontrollföreningens konsulenter, dels av mjölkkontrollstationens föreståndare.

Under år 1927 undersöktes 64, år 1928 68 och år 1929 63 mejerier och uppsamlingsställen för mjölk. Då dessa indelades i fyra klasser efter sitt skick, kunde år 1927 10 hänföras till första klassen, 24 till andra, 20 till tredje och 10 till fjärde klassen, år 1928 23 till första, 18 till andra, 23 till tredje och 4 till fjärde klassen, samt år 1929 12 till första, 24 till andra, 21 till tredje och 6 till fjärde klassen. Antalet verkställda undersökningar av ladugårdar var år 1927 535, år 1928 967 och år 1929 880. År 1928 hänfördes vid klassificeringen av de undersökta ladugårdarna 9 % till första klassen, 56 % till andra, 23 % till tredje och 7 % till fjärde klassen. År 1929 voro motsvarande procenttal 16, 45, 24 och 9. De största bristfälligheterna iakttogos år 1928 i mjölkkrummen, och saknades sådana helt och hållet i 41 % av gårdarna. I dessa gårdar förvarades mjölken i primitiva brunnar eller vattensår. I endast 16 % av gårdarna fanns det fullständiga mjölkkrum.

De leverantörer, som oaktat upprepade anmärkningar sände underhållig mjölk, uppfördes på åtgärd av direktionen för mjölkkontrollföreningen på en s. k. «svart lista», vilken sändes till vederbörande två gånger i månaden. På denna lista fanns det år 1928 149 namn och år 1929 100 namn. Till leverantörer av mjölk av god kvalitet utdelades däremot diplom samt diplom och penningpris åt de mjölkleverantörer, vilka erhöles de bästa placeringarna vid de ladugårdshygieniska tävlingarna. Dessa tävlingar anordnades enligt samma principer som tidigare och deltog i dem år 1927 79, år 1928 177 och år 1929 82 gårdar.

Inspektionen av kontrollmjölksgårdar överfördes år 1928 från lokala veterinärer till veterinärerna vid stadens mjölkkontrollstation, och hälsovårdsnämnden utfärdade för dem särskilda föreskrifter. Kontrollmjölksgårdarna voro år 1927 och 1928 25 till antalet samt år 1929 27. Antalet kor var år 1927 2 176, år 1928 2 038 och år 1929 1 919. I dessa gårdar förekommo år 1927 282, år 1928 116 och år 1929 173 sjukdomsfall. Anmärkningar beträffande ladugårdarnas hygieniska förhållanden gjordes år 1927 till ett antal av 16, år 1928 69 och år 1929 88.

På initiativ av mjölkkontrollföreningen verkställdes på landsbygden tuberkulinundersökningar, varvid undersöktes år 1927 151 kreatursbesättningar med 4 232 kor, år 1928 209 besättningar med 6 502 kor och år 1929 212 besättningar med 8 850 kor.

16. Lihantarkastamo.

16. Köttkontrollstationen.

Bureau d'inspection des viandes.

Lihantarkastamo toimi vuosina 1927—29 pääasiallisesti samaan tapaan kuin edellisinäkin vuosina. Kaupungin lihan tarkastamon tarkastettavaksi tuodun lihan määrä väheni edelleenkin maaseudulle perustettujen lihan tarkastamojen luvun yhä lisääntyessä. Vuonna 1929 oli vähennys edelliin vuosiin verraten kuitenkin mitättömän pieni.

Lihantarkastamo toimi samassa huoneistossa kuin edellisenä kertomuskautenakin, mutta siinä vallinnutta tilan ahtautta lievensi jossain määrin se, että eläinlääkintäbakteriologin laboratorio siirrettiin 1928 vuoden alussa uuteen huoneistoon. Sen entinen huone otettiin eläinlääkäriin huoneeksi ja tämän entiseen huoneeseen sijoitettiin kassaosasto.

Henkilökunta. Halliesimies K. W. Lindén kuoli helmikuun 14 p:nä 1927, jonka jälkeen leimaaja B. Wulff toimi v. t. halliesimiehenä maaliskuun 1 p:nä 1927. Viimeksi mainitusta päivästä alkaen on halliesimiehenä toiminut pehtori E. Johansson. Tarkastuseläinlääkärit I. Ora ja T. Ora erosivat viroistaan maaliskuun 13 p:nä 1927. Heidän tilalleen valittiin eläinlääketieteentohtorit B. Österholm viimeksi mainitusta päivästä lukien ja R. Stenius saman vuoden huhtikuun 1 p:nä lukien. Tohtori Österholm erosi virastaan kesäkuun 15 p:nä 1928 ja tohtori Stenius helmikuun 6 p:nä 1928, josta lähtien tohtori H. Tallgren hoiti viimeksi mainitun virkaa ensin virkaatekevänä ja huhtikuun 1 p:nä alkaen vakinaisena tarkastuseläinlääkäriä. Toiseksi tarkastuseläinlääkäriksi nimitettiin kesäkuun 1 p:nä 1928 eläinlääkäri B. O. Engdahl. Laitoksen johtajana toimi eläinlääkäri O. Lindström maaliskuun 5 p:nä 1928 asti, jolloin hän kuoli, ja v. t. johtajaksi määrättiin eläinlääkintäbakteriologi H. Tallqvist, joka jo aikaisemmin, johtajan virkaloimien aikana oli hoitanut hänen virkaansa. Tohtori Tallqvistin kesäloman aikana sekä hänen nauttiessaan virkavapautta ulkomaanmatkan takia joulukuun 10—22 päivien välisenä aikana 1928 toimi laitoksen v. t. johtajana tohtori W. Ehrström. Tammikuun 18 p:nä 1928 alkaen hoiti tohtori L. Immonen johtajalle kuuluvaa tarkastustyötä, mitä hän oli hoitanut jo edellisellä vuonna parin kuukauden ajan johtajan nauttiessa sairauden takia virkavapautta. Tarkastuseläinlääkärien sijaisena eriaikoina ja tarpeen vaatiessa ylityön sattuessa toimi eläinlääkintämajuri O. H. von Essen. Leimaaja B. Wulff nautti sairauden takia virkavapautta helmikuun 2 p:nä 1928 seuraavan huhtikuun 1 p:nä, sijaisenaan T. W. Virtanen, ja erosi viimeksi mainittuna päivänä, jolloin leimaajaksi otettiin kantaja J. Träskman sekä kantajaksi Martti Niittymäki. Saman vuoden huhtikuun 1 p:nä erosi kantaja E. E. Virtanen ja kantajaksi otettiin A. A. Lindholm. Toukokuun 1 p:nä 1929 nimitettiin tarkastamon v. t. johtaja tohtori

Köttkontrollstationen har under åren 1927—29 arbetat på huvudsak samma sätt som under tidigare år. Införseln av sådant kött, som å stadens köttkontrollstation blev undersökt, har smånigom minskats, beroende på att antalet köttkontrollstationer på landsbygden alltmer ökas. År 1929 var minskningen i förhållande till de föregående åren dock obetydlig.

Köttkontrollstationen arbetade i samma lokal som under föregående redogörelseperiod, men minskades den där rådande trängseln i någon mån därigenom, att veterinärbakteriologens laboratorium i början av år 1928 överflyttades till en ny lokal. Det rum, varöfver detsamma disponerat, togs till rum för veterinären och i dennes tidigare rum inrymdes kassa-avdelningen.

Personalen. Hallförmannen K. W. Lindén avled den 14 februari 1927, varefter stämplaren B. Wulff fungerade som t. f. hallförmän till den 1 mars 1927. Från sistnämnda dag har såsom hallförmän fungerat inspektorn E. Johansson. Besiktningsveterinärerna I. Ora och T. Ora avgingo från sina tjänster den 13 mars 1927. I deras ställe utsågs veterinärmedicinedoktorerna B. Österholm från sistnämnda dag och R. Stenius från den 1 april samma år. Doktor Österholm avgick från sin tjänst den 15 juni 1928 och doktor Stenius den 6 februari 1928, varefter doktor H. Tallgren skötte sistnämnda tjänst först såsom tjänstförrättande och från den 1 april som ordinarie besiktningsveterinär. Till andra besiktningsveterinär utsågs den 1 juni 1928 veterinären B. O. Engdahl. Såsom föreståndare för inrättningen fungerade veterinären O. Lindström till den 5 mars 1928, då han avled, och till t. f. föreståndare utsågs veterinärbakteriologen H. Tallqvist, som redan tidigare under de tider föreståndaren haft tjänstledighet omhändertagit dennes tjänst. Under doktor Tallqvists sommarledighet samt under den tid denne åtnjöt tjänstledighet för företagandet av en utrikesresa under tiden 10—22 december 1928 fungerade såsom t. f. föreståndare för inrättningen doktor W. Ehrström. Från och med den 18 januari 1928 omhändertog doktor L. Immonen det å föreståndaren ankommande besiktningsarbetet, vilket han redan tidigare utfört ett par månader under föregående år, då föreståndaren åtnjöt tjänstledighet på grund av sjukdom. Som vikarie för besiktningsveterinärerna vid olika tidpunkter och vid utförandet av överarbete har veterinärmajoren O. H. von Essen fungerat. Stämplaren B. Wulff åtnjöt på grund av sjukdom tjänstledighet från den 2 februari 1928 till den därpå följande 1 april med T. W. Virtanen som vikarie, och avgick han sistnämnda dag, då till stämplare antogs bäraren J. Träskman och till bärare Martti Niittymäki. Den 1 april samma år avgick bäraren E. E. Virtanen och antogs till bärare A. A. Lindholm. Den 1 maj 1929 utsågs

H. Tallqvist teurastamon ja lihantarkastamon vakinaiseksi johtajaksi. Hänen nauttiessaan virkalamia hoitivat johtajan tehtäviä tohtori J. Sjölund ja eläinlääkintäeverstiluutnantti L. Immonen. Tarkastuseläinlääkärien B. Engdahlin ja H. Tallgrenin sijaisina toimivat eri aikoina eläinlääkintäeverstiluutnantit H. von Essen ja L. Immonen sekä eläinlääkärit T. Schwindt, W. Kranck ja tohtori J. Sjölund.

kontrollstationens t. f. föreståndare doktorn H. Tallqvist till ordinarie föreståndare för slaktinrättningen och köttkontrollstationen. Under de tider han åtnjutit tjänstledighet, ha föreståndarens åligganden omhändertagits av doktorn J. Sjölund och veterinäröverstelöjtnanten L. Immonen. Som vikarier för besiktningsveterinärerna B. Engdahl och H. Tallgren ha under olika tider fungerat veterinäröverstelöjtnanterna H. von Essen och L. Immonen samt veterinärerna T. Schwindt, W. Kranck och doktorn J. Sjölund.

Från den 1 januari 1928 överfördes följande tjänster: kassören till 7:de, halförmannen till 5:te och laboratorievaktmästaren till 4:de löneklassen. Från den 1 januari 1928 utgår lönen för hallpersonalen enligt den ordinarie lönestatens 3:dje klass. Trikinundersökarna fungera, sedan laboratoriet överflyttat till ny lokal, jämsides med sin egen befattning även som laboratoriebiträden.

Tammikuun 1 p:stä 1928 koroitettiin seuraavat virat: rakastonhoitajanvirka 7:een, halliesimiehen 5:een ja laboratorinvahtimestarin 4:een palkkaluokkaan. Tammi-kuun 1 p:stä 1928 suoritetaan hallihenkilökunnan jäsenille palkkaa vakinaisen palkkasäännön 3 luokan mukaan. Trikinintutkijat toimivat, laboratorioin muutettua uuteen huoneistoon, oman virkansa ohella myöskin laboratorii-apulaisina.

Tarkastettavaksi tuotu lihamäärä käy ilmi seuraavasta taulukosta.

Mängden av det under redogörelseären besiktigade köttet framgår av följande tabell.

Viandes presentées au Bureau d'inspection des viandes.

	1927.	1928.	1929.
$\frac{1}{1}$ nautoja — nöt (<i>gros bétail</i>).....	12 105	10 633	13 952
$\frac{1}{2}$ » — » (» »).....	32	36	24
Vasikoita. Kalvar (<i>Veaux</i>)	23 130	22 482. ⁵	22 250
Maitovasikoita. Spädkalvar (<i>Veaux de lait</i>)	40 053. ⁵	43 482	41 196. ⁵
$\frac{1}{1}$ sikoja — svin (<i>porcs</i>)	10 682	12 803	10 309
$\frac{1}{2}$ » — » (» »).....	375	404	400
Maitoporsaita. Spädgrisar (<i>Porcelets</i>)	278	209	89
Lampaita ja vuohia. Får och getter (<i>Moutons et chèvres</i>)	24 756. ⁵	19 689. ⁵	20 209. ⁵
Hevosia. Hästar (<i>Chevaux</i>)	187	71	64
Lihankappaleita. Köttstycken (<i>Morceaux de viande</i>)	102 530	108 630	105 740

Tarkastettu liha leimattiin toisen luokan tavaraksi seuraavissa tapauksissa.

Det besiktigade köttet stämplades såsom andra klassens vara i följande fall.

Viandes de 2:e qualité marquées par le Bureau d'inspection des viandes.

	1927.	1928.	1929.
Luku, — Antal. — Nombre.			
Nautoja. Nöt (<i>Gros bétail</i>)	2 392	2 279	1 407. ⁵
Vasikoita. Kalvar (<i>Veaux</i>)	1 613. ⁵	1 272. ⁵	905. ⁵
Maitovasikoita. Spädkalvar (<i>Veaux de lait</i>)	37 804. ⁵	41 387	39 758. ⁵
Sikoja. Svin (<i>Porcs</i>)	974	1 435	711
Porsaita. Grisar (<i>Porcelets</i>)	106	95	32
Lampaita ja vuohia. Får och getter (<i>Moutons et chèvres</i>)	2 442. ⁵	2 792	2 879. ⁵
Hevosia. Hästar (<i>Chevaux</i>)	60	25	31

Hyljätyn lihan paino ja takavarikoitujen kokonaisten eläinruhojen tai niiden osain määrä käy selville seuraavista luvuista:

Vikten av det kasserade köttet och antalet hela djurkroppar eller delar av sådana, som tagits i beslag, framgår av följande siffror.

Viandes inspectées et trouvées mauvaises par le Bureau d'inspection des viandes.

	1927.		1928.		1929.	
	Luku. Antal. Nombre.	Paino, kg. Vikt, kg. Poids, kg.	Luku. Antal.	Paino, kg. Vikt, kg.	Luku. Antal.	Paino, kg. Vikt, kg.
Nautaeläimiä. Nötkreatur (Gros bétail):						
Kokonaisia. Hela	80.5	9 482	58	7 416	35	4 570
Osia. Delar	205	4 548.5	183	2 596	226	3 388
Vasikoita. Kalvar (Veaux):						
Kokonaisia. Hela	70	2 218	57	1 620	36	955
Osia. Delar	149	2 371.5	115	1 468.5	91	949.5
Maitovasikoita. Spädkalvar (Veaux de lait):						
Kokonaisia. Hela	1 090	14 378	1 449	18 449	1 049.5	13 753
Osia. Delar	273	1 659	494	2 735.5	485	2 483
Sikoja. Svin (Porcs):						
Kokonaisia. Hela	22	1 456	33	2 333	11	933
Osia. Delar	246	1 550.5	397	2 354	305	2 007.5
Porsaita. Grisar (Porcelets):						
Kokonaisia. Hela	15	150	12	91.5	13	222.5
Osia. Delar	1	3	—	—	—	—
Lampaita ja vuohia. Får och getter (Moutons et chèvres):						
Kokonaisia. Hela	73	698.5	86	759	47	355
Osia. Delar	122	780	145	701	47	171
Hevosia. Hästar (Chevaux):						
Kokonaisia. Hela	1	225	—	—	—	—
Osia. Delar	1	3	4	114	2	29
Lihankappaleita. Köttstycken (Morceaux de viande)	•	760	•	1 362.5	•	1 125.7
Yhteensä. Summa (Total)	2 348.5	40 283	3 033	42 000	2 347.5	30 942.2

Takavarikoitujen elinten ja muiden ruhon osien luku oli seuraava:

Antalet i beslag tagna organ och andra delar av djurkroppar var följande:

Organes des bestiaux saisis par le Bureau d'inspection des viandes.

	Päitä. Huvud. Têtes.	Kieliä. Tungor. Langues.	Sydämiä. Hjärtan. Coeurs.	Keuhkoja. Lungor. Poumons.	Maksoja. Levvar. Foies.	Pernoja. Mjällar. Rates.	Munua- sia. Njurar. Reins.	Utareita. Juver. Pis.
1927.								
Nautoja. Nötkreatur (Gros bétail)	424.5	204	653	2 456	3 501	1	30	219
Vasikoita. Kalvar (Veaux)	267	186	379	1 423	583	—	9	—
Maitovasikoita. Spädkalvar (Veaux de lait)	38	13	822	1 657	1 370	—	8	—
Sikoja. Svin (Porcs)	20.5	12	240	3 456	992	—	9	1
Porsaita. Grisar (Porcelets)	—	—	2	10	5	—	—	—
Lampaita ja vuohia. Får och getter (Moutons et chèvres)	8	—	532	1 040	6 992	—	—	—
Hevosia. Hästar (Chevaux)	—	—	8	34	55	—	—	—
Yhteensä. Summa (Total)	758	415	2 636	10 076	13 498	1	56	220
1928.								
Nautoja. Nötkreatur	285.5	216	617	3 323	3 520	—	42	204
Vasikoita. Kalvar	157	105.5	330	1 901	717	—	17	•
Maitovasikoita. Spädkalvar	35	8	1 792	3 224	3 982	—	17	•
Sikoja. Svin	35	21	323	3 797	2 293	—	18	7
Porsaita. Grisar	•	•	7	14	8	—	1	•
Lampaita ja vuohia. Får och getter	1	1	353	958	5 201	—	3	•
Hevosia. Hästar	•	•	2	14	9	—	1	•
Yhteensä. Summa	513.5	351.5	3 424	13 231	15 730	—	99	211
1929.								
Nautoja. Nötkreatur	255	145	677	3 641	2 816	—	38	208
Vasikoita. Kalvar	162	103	623	2 141	662	—	15	1
Maitovasikoita. Spädkalvar	9	4	2 215	3 099	3 093	—	8	—
Sikoja. Svin	39	18	271	3 922	1 462	—	17	—
Porsaita. Grisar	—	—	4	23	5	—	—	—
Lampaita ja vuohia. Får och getter	1	1	297	965	5 077	—	—	—
Hevosia. Hästar	2	2	5	13	17	—	—	—
Yhteensä. Summa	468	273	4 092	13 804	13 132	—	78	209

Lihantarkastamon tulot olivat seuraavan suuruiset: Inkomsterna vid köttkontrollstationen stego till följande belopp.

Recettes du Bureau d'inspection des viandes.

Kuukausi. Månad. Mois.	1927.			1928.			1929.		
	Smk. Fmk.			Smk. Fmk.			Smk. Fmk.		
Tammikuu. Januari	49 218.5	58 031	59 862	Elokuu. Augusti	31 386.5	33 254.5	33 087		
Helmikuu. Februari	46 638	54 854.5	56 121	Syyskuu. September	51 192	44 604	47 043		
Maaliskuu. Mars	63 336	67 831	62 695	Lokakuu. Oktober	66 128.5	66 299	73 033		
Huhtikuu. April	68 163	68 098.5	65 400.5	Marraskuu. November	77 402	62 648.5	70 434.5		
Toukokuu. Maj	46 129	42 677	41 725.5	Joulukuu. December	68 352	65 689.5	65 066		
Kesäkuu. Juni	37 616.5	35 879	31 278.5	Koko vuosi. Hela året (Toute l'année)			632 759.5	630 956	633 623
Heinäkuu. Juli	27 197.5	31 089.5	27 877						

Laboratorin toiminta. Vuonna 1927 tutkittiin 314, vuonna 1928 404 ja vuonna 1929 416 tuoretta eläinruhoa, joita lihantarkastamossa epäiltiin veremyrkytyksen tai bakteerien saastuttamiksi. Tutkimusten tulos ilmenee seuraavasta taulukosta:

Laboratoriets verksamhet. Under år 1927 undersöktes 314, år 1928 404 och år 1929 416 färskas djurkroppar, vilka å köttkontrollstationen misstänkts för blodförgiftning eller förekomst av bakterier. Resultatet av undersökningarna framgår av följande tabell:

Résultat de l'examen bactériologique des viandes.

	1927.				1928.				1929.			
	Septi-caemia.	Pilaantuminen. Förskämning. Putrefaction.	Bakterivapaat. Bakteriefria. Sans germes.	Yhteensä. Summa. Total.	Septi-caemia.	Pilaantuminen. Förskämning.	Bakterivapaat. Bakteriefria.	Yhteensä. Summa.	Septi-caemia.	Pilaantuminen. Förskämning.	Bakterivapaat. Bakteriefria.	Yhteensä. Summa.
Nautoja. Nötkreatur (<i>Gros bétail</i>)	8	39	37	84	8	78	81	167	12	67	53	132
Vasikoita. Kalvar (<i>Veaux</i>)	4	13	4	21	1	9	6	16	1	15	4	20
Maitovasikoita. Spädkalvar (<i>Veaux de lait</i>)	81	46	46	173	70	48	74	192	87	94	47	228
Sikoja ja porsaita. Svin och grisar (<i>Porcs et porcelets</i>)	12	14	4	30	8	16	2	26	12	11	7	30
Lampaita ja vuohia. Får och getter (<i>Moutons et chèvres</i>)	—	6	—	6	—	2	1	3	1	2	3	6
Yhteensä. Summa (Total)	105	118	91	314	87	153	164	404	113	189	114	416

Septikemia oli seuraavien bakterien aiheuttama:

Septikemin förorsakades av följande bakterier:

Germes ayant occasionnés les cas de septicaemie.

	1927.	1928.	1929.
B. coli	80	69	76
Streptococci	22	15	24
B. paratyphosus	2	2	3
Staphylococci	—	—	3
B. pasteurilla	1	—	4
B. diplococci	—	—	2
B. anaeroba	—	—	1
B. antracis	—	1	—
Yhteensä. Summa (Total)	105	87	113

Taulukossa mainituissa pilaantumistapauksissa todettiin vuonna 1927 43, vuonna 1928 70 ja vuonna 1929 77 tapauksessa septikemiabakteereja, muissa tapauksissa sitävastoin yksinomaan pilaantumisbakteereja.

Bakteriologinen tutkimus suoritettiin suurin piirtein katsoen samalla tavalla kuin edellisinäkin vuosina. Bakteriviljelyksiä tehtiin paitsi lihalympfaruhasista yleensä myöskin lihasta sekä muutamissa tapauksissa sitäpaitsi elimistä, kuten pernasta, maksasta y. m.

Tutkimuksia suoritettiin sitäpaitsi erikoisesti vieraan hajun, tuberkuloosin, pernaruton, rakkulamadon, sikataudin y. m. varalta. Tuberkuloosin varalta suoritettujen tutkimuksien tuloksista oli myönteisiä vuonna 1927 1, vuonna 1928 5 ja vuonna 1929 1. Pernaruton varalta suoritetuissa tutkimuksissa oli tulos myönteinen vain vuonna 1928 yhdessä tapauksessa, muissa kielteinen. Rakkulamadon varalta vuonna 1928 tutkituissa 5 ruhosssa oli tulos myönteinen kaikissa, ja v. 1929 tehdyissä 3 tutkimuksessa oli 1 myönteinen tulos (*cysticercus cellulosa*).

Sikataudin varalta tehtiin vuonna 1929 12 tutkimusta, joista 6 antoi myönteisen tuloksen.

Edelleen tutkittiin laboratoriossa jauhettua lihaa, kala-säilykeitä, makkaraa y. m. Muualla leimattua lihaa tutkittiin myös kaupungineläinlääkäriin kehoituksesta. Sitä paitsi suoritettiin laboratoriossa maidon tarkastamon vuosikertomuksessa mainitut maidon bakteriologiset tutkimukset.

Vid de i tabellen omnämnda förskämningfallen anträffades år 1927 i 43, år 1928 i 70 och år 1929 i 77 fall septikemibakterier, i övriga fall däremot enbart förskämningbakterier.

Den bakteriologiska undersökningen har utförts i stora drag på samma sätt som under de föregående åren. Bakteriekulturer ha anlagts såväl av köttlymfkörtlar som av kött samt i en del fall dessutom av organ såsom mjälte, lever m. m.

Undersökningar ha dessutom verkställts speciellt för främmande lukt, tuberkulos, mjältbrand, dynt, svindynt m. m. Undersökningarna för tuberkulos gävo positiva resultat i 1 fall år 1927, i 5 fall år 1928 och i 1 fall år 1929. Undersökningarna för mjältbrand gävo positivt resultat endast i ett fall år 1928, i de övriga negativt. I de 5 djurkroppar, som år 1928 undersöktes för dynt, var resultatet i samtliga fall positivt; av de år 1929 utförda 3 undersökningarna gav 1 positivt resultat (*cysticercus cellulosa*).

För svindynt utfördes år 1929 12 undersökningar, av vilka 6 gävo positivt resultat.

På laboratoriet undersöktes vidare malat kött, fiskkonserver, korv m. m. På uppdrag av stadsveterinären har även ett antal undersökningar verkställts beträffande kött stämplat å annan ort. Dessutom ha å laboratoriet utförts en del bakteriologiska undersökningar, vilka omnämnas i mjölkkontrollstationens berättelse.

17. Helsingin teurastamon eläinlääkäri.

Le vétérinaire contrôleur de l'Abattoir privé.

Kertomuskauden aikana on yhä selvemmin näkynyt, mihin suuntaan voimassa oleva lihantarkastuslaki vaikuttaa tarkastusolojen kehitykseen. Mainittuun lakiin ei sisälly teurastuspakkoa sillä paikkakunnalla, jossa kulutus tapahtuu, vaan sallii se lihan myymisen missä tahansa, kunhan se vain on hyväksytyssä tarkastamossa tarkastettu ja hyväksytty. Tämä johtaa siihen, että tarkastamoita syntyy yksi toisensa jälkeen ja että niissä ei tarkasteta ainoastaan paikkakunnan omaa kulutusta varten teurastettu vaan myöskin muualta sinne tuotu liha, joka sitten viedään kulutuskeskuksiin. Helsingille muodostuu tämä kehitys, jos sitä edelleen jatkuu, pian kohtalokkaaksi, sillä teurastus suurissa kulutuskeskuksissa vähenee silloin mitättömäksi ja näissä olevat teurastamot käyvät kannattamattomiksi. Aikaisemmin on jo viitattu siihen, mitä tämä kehityssuunta vaikuttaa myytäväksi tulevan lihan laatuun. Helsingin teurastamossa teurastettujen eläinten lukumäärä on vuodesta 1924 alkaen, jolloin se oli korkeimmillaan, alentunut seuraavasti: vuonna 1924 teurastettiin 52 590, vuonna 1925 51 713,

17. Veterinären vid Helsingfors slaktinrättning.

Under redogörelseperioden har allt tydligare framgått, i vilken riktning den gällande lagen om köttkontroll inverkar på kontrollförhållandenas utveckling. Nämda lag föreskriver icke slakttvång på den ort, där konsumtionen sker, utan tillåtes i den försäljning av kött var som helst, blott detta är kontrollerat och godkänt å godkänd kontrollstation. Detta leder därtill, att den ena kontrollstationen efter den andra uppstår och att i dem kontrolleras icke endast kött, som slaktats för ortens eget behov utan även kött, som från andra orter hämtats dit och som sedan föres till konsumtionscentra. För Helsingfors blir denna utveckling, om den får fortgå, snart ödesdiger, ty slakten i stora konsumtionscentra nedgår då till en obetydlighet och slaktinrättningarna i dessa bli oräntabla. Tidigare har redan hänvisats därtill, huru denna utveckling inverkar på det tillsaluförda köttets kvalitet. Antalet djur, som slaktats i Helsingfors slaktinrättning, har från och med år 1924, då det var som högst, minskats på följande sätt: år 1924 slaktades 52 590, år 1925 51 713, år 1926 47 643, år 1927

vuonna 1926 47 643, vuonna 1927 41 852, vuonna 1928 41 530 ja vuonna 1929 42 568 eläintä. Kuten näkyy on väheneminen kertomuskauden aikana sentään pysähtynyt. Vuonna 1929 teurastettujen eläinten lukumäärä hiukan lisääntyikin edellisestä vuodesta. Tämä aiheutui kokonaan syysteurastuksen lisääntymisestä, mihin taasen todennäköisesti vaikutti leuto syksy, jolloin oli vaikeata saada liha kaupunkiin hyvässä kunnossa, ja lihan tuottajat siitä syystä kuljettivat enemmän elävää teuraskarjaa myyntipaikkakunnalle. Niinä vuosina, jolloin vähennystä oli, ilmeni se etupäässä lehmien ja hiehojen luvussa, kun taas sikojen luku yleensä lisääntyi. Edellä kuvattuun kehitysuuntaan ovat, paitsi maaseudulle perustettuja teurastamoita, tuntuvimmin olleet vaikuttamassa seuraavat tekijät: 1) elävän karjan kuljetusmaksut rautatiellä, jotka ovat suhteettoman korkeat; 2) vilkastuva autoliikenne, joka helpottaa lihankuljetusta kulutuskeskuksiin; ja 3) kun liha on valmiiksi tarkastettu ja hyväksytty, ei omistajalle koidu mitään lisämenoja sen kauppaamisesta.

Voimassa oleva Viron kanssa tehty kauppasopimus sallii sekä elävän teuraskarjan että valmiiksi teurastetun tavaran tuonnin Viroota. Tätä tavaraa on tuotu maahan pääasiallisesti Helsingin kautta, josta syystä sen vaikutus tuntuu selvimmin täällä. Helsingin tullikamarin kautta tuotiin Viroota vuonna 1927 2 560, vuonna 1928 4 903 ja vuonna 1929 2 656 teuraseläintä, jotka teurastettiin Helsingin teurastulaitoksessa. Näiden lisäksi on tuotu teurastettua lihatavaraa. Tuontilupia myönnettiin vuonna 1929 26 eri henkilölle, joista osa ei koskaan ennen ole tällaista liikettä harjoittanut, niiden joukossa m. m. autonkuljettajia, maanviljelijöitä ja yleensä »liikemiehiä». Mainitun teuraskarjan tuonti muodostui niinmuotoin keinotteluksi sikäli, että jotkut lihakauppiat olivat mainituille henkilöille hankkineet karjantuontilupia saadakseen siten omaan laskuunsa maahantuoduksi mahdollisimman monta karjalasia. Kun tämä asiantila laitoksella huomattiin, oli suurin osa kesästä jo kulunut. Kun sitten loppukesällä alettiin rajoittaa tuontiluvan antamista ainoastaan todellisille lihantukkukauppiaille, syntyi siitä alituista kahnasta. Eläinten lukumäärä, jonka laitos yhdestä laivanlastista saattoi vastaanottaa, rajoitettiin tilan puutteen takia 100 nautaan, lampaat lisäksi. Jos virolaisen karjan tuominen tänne teurastettavaksi edelleen sallitaan, olisi suotavaa, että tuontiluvat annettaisiin vain todellisille, rekisteröidyille lihantukkukauppaa harjoittaville toimimille ja että yhdellä kerralla sallittaisiin tuoda korkeintaan 100 nautaa ja 50 lammasta. Suomen Tallinnassa olevalle lähetystölle olisi huomautettava, ettei sieltä missään tapauksessa annettaisi lähtölupia suuremmalle karjamäärälle eikä muiksi päiviksi kuin teurastamon eläinlääkärin karjantuottajalle antama sitoumus edellyttä. Teurastuslaitoksen johtaja pyysi terveydenhoitolautakuntaa saattamaan edellä esitetyt ehdotukset maatalousministeriön eläinlääkintöosaston tietoon, koska nämä toimenpiteet suurimmaksi osaksi riippuvat siitä.

41 852, år 1928 41 530 och år 1929 42 568 djur. Som synes har nedgången dock avstannat under redogörelseperioden. År 1929 ökades t. o. m. antalet slaktade djur något, jämfört med föregående år. Detta berodde enbart av ökningen i höstslakten, vartill åter synbarligen bidragit den milda hösten, då det var svårt att få kött till staden i gott skick, och köttproducenterna på grund härav transporterade mer levande slaktboskap till försäljningsorten. Under de år, då minskning inträffade, framträdde den främst i antalet kor och kvigor, medan åter antalet svin ökades. På ovanrelaterade utvecklingsriktning har, utom de i landsorten grundade slaktinrättningarna, kännbarast inverkat följande faktorer: 1) transportavgifterna å järnväg för levande kreatur, som äro oproportionerligt höga; 2) den tillväxande biltrafiken, som underlättar transporten av kött till konsumtionscentra; och 3) då köttet är färdigt kontrollerat och godkänt, åsamkas ägarn icke några tillskottsutgifter vid dess försäljning.

Gällande handelsfördrag med Estland tillåter import såväl av levande slaktboskap som färdigt slaktad vara från Estland. Denna vara har införts till landet huvudsakligen genom Helsingfors, varför dess inverkan är mest kännbar här. Genom Helsingfors tullkammare importerades år 1927 2 560, år 1928 4 903 och år 1929 2 656 slakt-djur, vilka slaktades i Helsingfors slaktinrättning. Härutöver har importerats slaktat kött. Importlicenser beviljades år 1929 åt 26 olika personer, av vilka en del aldrig tidigare idkat sådan affärsrörelse, bland dem bl. a. bilchaufförer, jordbrukare och i allmänhet »affärsmän». Importen av dylik slaktboskap gestaltade sig sålunda till spekulation i det avseendet, att en del kötthandlare anskaffat åt nämnda personer importlicenser för att sålunda för egen räkning få importera så många kreaturslaster som möjligt. Då detta sakförhållande observerades å inrättningen, hade största delen av sommaren redan förgått. Då man sedan på sensommaren begynte begränsa utgivandet av importlicenser enbart åt verkliga partihandlare med kött, uppstod därvid ständiga förvecklingar. Det antal djur, som inrättningen kunde emottaga av en fartygslast, begränsades på grund av utrymmesbrist till 100 nötkreatur, oberäknat får. Om import av estnisk boskap för slaktning härstädes framdeles komme att tillåtas, vore det önskligt, att importlicenser gaves endast åt faktiskt inregistrerade firmor, som bedriva importhandel, och att samtidigt finge införas högst 100 nötkreatur och 50 får. Finlands beskickning i Reval borde uppmärksamgöras därpå, att därifrån i ingen händelse borde givas inskeppningstillstånd för ett större antal kreatur samt ej heller för andra dagar än vad den förbindelse förutsätter, som slaktinrättningens veterinär givit kreatursimportören. Föreståndaren för slaktinrättningen har anhållit om att hälsovärdsnämnden måtte bringa ovan anförda förslag till veterinäravdelningens vid lantbruksministeriet kännedom, när dessa åtgärder till största delen bero av denna.

Työt teurastamolla sujuivat häiriöttä. Monivuotisen karsinnan tuloksena laitoksella nykyään on ammattitaitoinen, käytökseltään nuhteeton teurastajakantajoukko. Henkilökunnan määrä on kuitenkin jonkun verran vaihdellut sen mukaan kuin teuraskarjan tulo on vaatinut pysytellen yleensä entisissä rajoissa. Lihantarkastajana on laitoksen johtajan ja ensimmäisen tarkastuseläinlääkärin V. Castrénin ohella toiminut toukokuun 1 p:stä 1927 alkaen eläinlääkäri L. Lindgren ja hänen siirryttyään toiseen toimeen v. 1929 eläinlääkintäeverstiluutnantti H. von Essen.

Tarttuvia tauteja ei teuraskarjassa ole huomattu.

Teurastus- ja eläinsuojat ovat olleet entisessä asussaan, uudistuksia ei kertomuskauden aikana ole tehty ja korjauksetkin ovat supistuneet kaikkein välttämättömiin.

Helsingin yksityinen teurastamo alkaa vähitellen, 50-vuotisen toimintansa jälkeen lähennellä loppuaan, sillä Lääkintähallitus on kesäkuun 1 p:stä 1930 alkaen peruuttanut toistaiseksi antamansa toimiluvan. Katsoen siihen, ettei Helsingin kunnallinen teurastamo voine siihen mennessä vielä valmistua, saanee nykyinen teurastamo edelleenkin, mahdollisine korjauksineen, jatkaa toimintaansa siksi kunnes uusi teurastamo valmistuu.

Urakoitsijat huolehtivat lannan poiskuljettamisesta. Vuonna 1927 se tapahtui avoveden aikana yhtiön omistamalla proomulla ja talvikelillä hevosilla, seuraavina vuosina sitä vastoin kesän, talven autoilla. Näin ollen oli lannansäilytysuojat yleensä kutakuinkin tyhjänä; ainoastaan keskikesän aikana on sinne kertynyt jonkun verran lantaa, koska lannanlastaus kuumimpana kesäaikana on hankalinta. Lannan kuljetuksen suhteen ei sivullisilla ole ollut valittamisen aihetta.

Vuosina 1927—29 teurastetun karjan jakautuminen eläinten lajin mukaan sekä teurastusten jakautuminen eri kuukausille ilmenee seuraavasta taulukosta.

Arbetena å slaktinrättningen har förlöpt utan störingar. Såsom ett resultat av en mångårig gallring har inrättningen nu en yrkesskicklig, till sitt uppförande oklanderlig, stampersonal av slaktare. Personalens numerär har dock varierat något alltefter tilloppet av slaktboskap, men har dock hållit sig inom tidigare gränser. Som köttkontrollör har jämte inrättningens föreståndare och förste besiktningsveterinär V. Castrén från den 1 maj 1927 fungerat veterinären L. Lindgren och efter det denne övergått till annan tjänst år 1929 veterinäröverstelöjtnanten H. von Essen.

Smittsamma sjukdomar ha icke observerats hos slaktboskapen.

Slakt- och kreaturshallarna ha befunnit sig i samma skick som tidigare, nybyggnader ha icke utförts under redogörelseperioden och även reparationerna ha inskränkts till det allra nödvändigaste.

Helsingfors enskilda slaktinrättning begynner småningom, efter en tid av 50 år, närma sig slutet av sin tillvaro. Medicinalstyrelsen har från den 1 juni 1930 annullerat sin tillsvi vidare beviljade koncession. Enär Helsingfors kommunala slaktinrättning icke torde bliva färdig till dess, måste den nuvarande slaktinrättningen fortfarande, med eventuella reparationer, fortsätta med sin verksamhet, tills den nya slaktinrättningen blir färdig.

Entreprenörer ombesörjde borttransporten av gödsel. År 1927 skedde detta under den tid öppet vatten rådde med bolagets präm och under vinterföret med häst, följande år däremot såväl sommar som vinter med automobil. På detta sätt var gödsel förvaringsskjulet i regeln något så när tomt; endast under högsommaren samlades därstädes i någon mån gödsel, emedan lastningen av gödseln under den varmaste tiden av sommaren är mest förenad med olägenheter. Anledning till klagomål mot gödseltransporterna hade utomstående ej.

Den under åren 1927—29 slaktade boskapens fördelning efter djurslag samt månadsvis framgår av följande tabell.

Animaux abattus à l'Abattoir privé.

Vuosi ja kuukausi. År och månad. Année et mois.	Sonneja ja härkiä. Tjurar och oxar. Taureaux et boeufs.	Lehmiä. Kor. Vaches.	Hiehoja. Ungnöt. Jeune bétail.	Vasikoita. Kalvar. Veaux.	Lampailla ja vuohia. Får och getter. Moutons et chèvres.	Sikoja. Svin. Porcs.	Porsaita. Grisar. Porcelets.	Hevosia. Hästar. Chevaux.	Yhteensä. Summa. Total.
1927.									
Tammikuu. Januari	109	1 111	522	101	189	793	4	12	2 841
Helmikuu. Februari	118	685	330	81	129	817	6	10	2 176
Maaliskuu. Mars	250	647	427	99	114	977	2	17	2 533
Huhtikuu. April	235	626	503	130	140	964	2	12	2 612
Toukokuu. Maj	290	612	695	139	196	980	1	9	2 922
Kesäkuu. Juni	579	543	721	168	155	1 062	4	6	3 238
Heinäkuu. Juli	830	463	1 240	240	370	1 012	5	2	4 162
Elokuu. Augusti	895	838	2 102	288	824	1 578	—	1	6 526
Syyskuu. September	215	754	1 866	191	1 021	1 585	15	7	5 654
Lokakuu. Oktober	63	829	1 010	80	780	1 192	12	12	3 978
Marraskuu. November	39	807	461	67	255	1 332	10	63	3 034
Joulukuu. December	38	530	244	49	91	1 157	36	31	2 176
Yhteensä. Summa (Total)	3 661	8 446	10 121	1 633	4 284	13 449	97	182	41 852
1928.									
Tammikuu. Januari	78	530	200	51	45	915	3	16	1 838
Helmikuu. Februari	77	384	211	51	57	1 106	15	16	1 917
Maaliskuu. Mars	108	424	307	53	42	843	6	25	1 808
Huhtikuu. April	144	409	261	88	57	1 066	—	16	2 041
Toukokuu. Maj	272	456	639	161	140	1 375	1	7	3 051
Kesäkuu. Juni	1 235	421	919	155	174	1 441	4	6	4 355
Heinäkuu. Juli	1 224	403	1 606	209	432	1 368	1	2	5 245
Elokuu. Augusti	1 056	661	2 575	275	626	1 775	1	6	6 975
Syyskuu. September	165	645	2 074	243	757	1 476	5	6	5 371
Lokakuu. Oktober	70	642	1 144	73	345	1 156	5	19	3 454
Marraskuu. November	66	689	740	77	268	1 137	38	72	3 087
Joulukuu. December	87	529	596	44	133	934	40	25	2 388
Yhteensä. Summa	4 582	6 193	11 272	1 480	3 076	14 592	119	216	41 530
1929.									
Tammikuu. Januari	120	521	364	37	74	884	5	15	2 020
Helmikuu. Februari	128	413	259	27	86	811	5	10	1 739
Maaliskuu. Mars	140	415	351	35	81	1 117	11	3	2 153
Huhtikuu. April	272	450	502	68	104	1 164	1	10	2 571
Toukokuu. Maj	332	527	711	155	184	1 251	—	10	3 170
Kesäkuu. Juni	681	504	887	168	279	1 289	—	6	3 814
Heinäkuu. Juli	1 054	481	1 492	240	428	1 593	1	4	5 293
Elokuu. Augusti	852	564	2 282	237	758	1 575	—	5	6 273
Syyskuu. September	205	607	1 733	157	1 108	1 336	—	3	5 149
Lokakuu. Oktober	81	780	1 434	87	646	1 185	—	24	4 237
Marraskuu. November	85	856	885	63	341	818	2	50	3 100
Joulukuu. December	81	720	614	74	179	1 346	7	28	3 049
Yhteensä. Summa	4 031	6 838	11 514	1 348	4 268	14 369	32	168	42 668

Näistä eläimistä oli Virosta tuotuja vuonna 1927 2 560, vuonna 1928 4 903 ja vuonna 1929 2 656 eläintä.

Teurastettua karjaa tarkastaessa havaittiin, että 5 480 eläintä vuonna 1927, 4 040 eläintä vuonna 1928 ja 5 168 eläintä vuonna 1929 antoi aiheutta erikoisiin toimenpiteisiin, kuten seuraavat taulukot lähemmin osoittavat.

Av dessa djur infördes från Estland år 1927 2 560, år 1928 4 903 och år 1929 2 656 djur.

Vid besiktningen av de slaktade djuren befanns, att 5 480 djur år 1927, 4 040 djur år 1928 och 5 168 djur år 1929 gävo anledning till särskilda åtgärder, såsom följande tabeller närmare utvisa.

Nombre des cas ou l'examination des animaux abattus a motivé une démarche de la part de l'inspection.

	1927.	1928.	1929.
Sonneja ja härkiä. Tjurar och oxar (<i>Taureaux et boeufs</i>)	1 072	1 018	1 085
Lehmiä. Kor (<i>Vaches</i>)	2 217	1 342	1 469
Hiehoja. Ungnöt (<i>Jeune betail</i>)	207	136	448
Vasikoita. Kalvar (<i>Veaux</i>)	576	322	707
Lampaista ja vuohia. Får och getter (<i>Moutons et chèvres</i>)	685	408	664
Sikoja. Svin (<i>Porcs</i>)	693	733	781
Porsaita. Grisar (<i>Porcelets</i>)	22	62	9
Hevosia. Hästar (<i>Chevaux</i>)	8	19	5
Yhteensä. Summa (<i>Total</i>)	5 480	4 040	5 168

Kysymyksessä olevien toimenpiteitten laatu selvenee seuraavasta taulukosta.

Beskaffenheten av ifrågavarande åtgärder framgår av följande tabell.

Animaux ou intestins saisis.

	1927.		1928.		1929.	
	Luku. Antal. <i>Nombre.</i>	Kg.	Luku. Antal.	Kg.	Luku. Antal.	Kg.
Hylättyjä ruhoja tai elimiä. Kasserade kroppar eller organ (<i>Animaux ou intestins saisis</i>).						
Ruhoja. Kroppar (<i>Animaux</i>)						
Kokonaan. Helt och hållet (<i>Totalement</i>)	62	5 505	52	3 518	47	3 540
Delvis. Osittain (<i>Partiellement</i>)	318	2 619	319	2 363	300	1 884
Elimiä kokonaan tai osittain. Organ helt och hållet eller delvis (<i>Intestins totalement ou partiellement</i>)						
Keuhkoja. Lungor (<i>Poumons</i>)	245	—	285	—	323	—
Sydämiä. Hjärtan (<i>Coeurs</i>)	267	—	311	—	354	—
Rintakalvoja. Brösthinnor (<i>Plèvres</i>)	174	—	244	—	301	—
Maksoja. Levrar (<i>Foies</i>)	3 564	—	2 347	—	2 867	—
Pernoja. Mjältar (<i>Rates</i>)	126	—	140	—	217	—
Vatsoja. Magar (<i>Ventres</i>)	126	—	140	—	222	—
Suolia. Tarmar (<i>Tripes</i>)	113	—	135	—	210	—
Suoliliepeitä. Krös (<i>Mésentères</i>)	110	—	132	—	209	—
Vatsakalvoja. Bukhinnor (<i>Péritoines</i>)	97	—	120	—	187	—
Munuaisia. Njurar (<i>Reins</i>)	185	—	207	—	177	—
Kohtuja. Livmödrar (<i>Matrices</i>)	68	—	46	—	58	—
Utareita. Juver (<i>Pis</i>)	71	—	42	—	72	—
Kielä. Tungor (<i>Langues</i>)	67	—	36	—	55	—
Päitä. Huvuden (<i>Têtes</i>)	123	—	95	—	132	—
Talia. Talg (<i>Suif</i>)	—	30	—	47	—	24
Verta. Blod (<i>Sang</i>)	—	31	—	20	—	60
Erikoisesti käsitellyjä ruhoja, Särskilt behandlade kroppar. (<i>Animaux soumises à un procédé special</i>).						
Sterilisoituja. Steriliserade (<i>Sterilisés</i>)						
Kokonaan. I sin helhet (<i>Totalement</i>)	12	1 244	23	2 698	20	2 310
Suolattuja. Saltade (<i>Salés</i>)						
Kokonaan. I sin helhet	25	2 788	11	1 204	41	4 050
Jäähdytettyjä. Kylhusbehandlade (<i>Frigorifiés</i>)						
Kokonaan. I sin helhet	17	2 123	14	1 517	4	417
Ruhoja, jotka leimattiin toisen luokan lihaksi (kokonaan tai osittain). Kroppar, som stämplades såsom sekunda vara (helt och hållet eller delvis) (<i>Animaux totalement ou partiellement marqués de 2e qualité</i>)	1 579	—	1 013	—	1 899	—

Havaituista taudista mainittakoon seuraavat.

Av observerade sjukdomar må nämnas följande antal fall.

Maladies principales observées.

Tauti. Sjukdom. Maladie.	1927.			1928.			1929.		
	Nauta- eläimiä. Nötkreatur. Bétail.	Lampaita. Får. Moutons.	Sikoja. Svin. Porcs.	Nauta- eläimiä. Nötkreatur.	Lampaita. Får.	Sikoja. Svin.	Nauta- eläimiä. Nötkreatur.	Lampaita. Får.	Sikoja. Svin.
Tuberculosis	6	—	22	47	—	11	74	—	8
Actinomycosis	65	—	—	24	—	—	33	—	—
Cysticercus inermis	47	—	—	52	—	—	69	—	—
Cysticercus tenuicollis	—	1	27	—	1	18	—	8	10
Distomatosis	2 935	321	—	2 005	134	—	2 383	188	—
Echinococcus	—	—	—	2	—	—	7	—	—

18. Ammattientarkastus.*Inspection du travail.*

Kunnallisessa ammattientarkastuksessa toimivat koko kertomuskauden ajan ylitarkastaja A. Lönnfors sekä tarkastajat I. Schreck, E. Heikkinen, E. Laurén ja A. Levanto. Syksyllä 1928 muutettiin lähinnä louhintatöiden tarkastusta varten perustettu ylimääräinen ammattientarkastajan virka vakinaiseksi ja virkaan nimitettiin huhtikuun 8 p:stä 1929 lukien insinööri H. Korpi. Viran ollessa ylimääräisenä hoiti sitä ensin insinööri A. Lindholm kesäkuun 1 p:ään 1927 ja sen jälkeen insinööri S. Westerholm. Joulukuun 1 p:nä 1929 erosi insinööri H. Korpi virastaan, ja kaitsija S. Lehmuskallio määrättiin sitä hoitamaan, kunnes virka tulee vakinaisesti uudelleen täytetyksi. Ammattientarkastaja B. Olin matkusti elokuun 15 p:nä 1927 opintomatikalle Amerikkaan ja sai sitä varten virkalomaa seuraavan vuoden elokuun 15 p:ään asti, jolloin hänen lomaansa vielä jatkettiin yhdellä vuodella. Elokuun 15 p:nä 1929 pyysi ja sai hän virkaeron. Hänen virkaansa hoiti neiti D. Hedman lokakuun 15 p:ään 1927 sekä sen jälkeen rouva E. Sundbäck, joka tarkastaja Olinin erottua sai määräyksen hoitaa virkaa, kunnes se vakinaisesti täytetään. Ammattientarkastaja A. Levanto oli vuonna 1929 7 kuukauden ajan virkavapaa Helsingin ja Turun piirin naispuolisen ammattientarkastajan viran hoitamista varten, jota paitsi lyhempiä sairaslomia nauttivat eri aikoina E. Heikkinen ja E. Laurén. Viransijaisina ovat toimineet S. Lehmuskallio, I. Forssell, K. Lindberg, M. Borg, H. Makkonen, I. Schreck ja A. Manner.

Työnjako on kuten ennenkin perustunut ammattiryhmiykseen; tästä tekivät poikkeuksen ainoastaan kauppa- ja varastoliikkeet sekä liikekonttorit, joiden jako on muokattu tapahtunut maantieteellisiä näkökohtia noudattaen.

Paitsi joka vuoden alussa uusiintuvaa tilastotietojen keräämistä suurteollisuudesta on kertomuskauden aikana kunnallisten tarkastajain välityksellä kerätty tilasto- y. m. tietoja monista muista työpaikoista. Niinpä vuonna 1927 kerättiin tietoja kaupungissa toimivista sähkölaitoksista,

18. Yrkesinspektionen.

Vid den kommunala yrkesinspektionen ha under hela redogörelseperioden tjänstgjort överinspektören A. Lönnfors samt inspektörerna I. Schreck, E. Heikkinen, E. Laurén och A. Levanto. På hösten 1928 ombildades den närmast för inspektionen av sprängningsarbeten inrättade extra yrkesinspektörsbefattningen till ordinarie och utsågs till tjänsten, räknat från den 8 april, ingenjören H. Korpi. Under det tjänsten var extra handhades den först av ingenjören A. Lindholm till den 1 juni 1927 och därefter av ingenjören S. Westerholm. Den 1 december 1929 avgick ingenjören H. Korpi från sin tjänst och förordnades tillsyningsmannen S. Lehmuskallio att bestrida densamma, till dess tjänsten åter blivit ordinariter besatt. Yrkesinspektören B. Olin avreste den 15 augusti 1927 på studieresa till Amerika och erhöill fördenskull tjänstledighet till den 15 augusti följande år, då hennes tjänstledighet ytterligare förlängdes med ett år. Den 15 augusti 1929 anhöll hon om avsked, vilket beviljades. Hennes tjänst sköttes av fröken D. Hedman till den 15 oktober samt därefter av fru E. Sundbäck, som efter inspektören Olin's avgång förordnades att sköta tjänsten tills den ordinariter besatts. Yrkesinspektören A. Levanto var år 1929 tjänstledig under en tid av 7 månader för handhavandet av kvinnliga yrkesinspektörstjänsten i Helsingfors och Åbo distrikt, varjämte E. Heikkinen och E. Laurén åtnjutit kortare sjukledigheter. Som vikarier ha tjänstgjort S. Lehmuskallio I. Forsell, K. Lindberg, M. Borg, H. Makkonen, I. Schreck och A. Manner.

Arbetsfördelningen har såsom förut skett efter yrkesgrupper; undantag utgjorde endast handels- och nederlagsrörelserna samt affärskontoren, vilkas fördelning kunnat ske lättare enligt geografiska principer.

Förutom den i början av varje år återkommande insamlingen av statistiska uppgifter om storindustrin har under redogörelseperioden genom de kommunala inspektörernas förmedling insamlats statistiska o. a. uppgifter från talrika andra arbetsställen. Sålunda insamlades år 1927 uppgifter

höyrykattiloista ja satamatyöläisiä koskevista oloista, vuonna 1928 nuoria työntekijöitä sekä vuonna 1929 kutomoteollisuustyöväkeä koskevista olosuhteista.

Kunnallisten tarkastajain alaisia työpaikkoja oli Helsingissä vuonna 1927 kaikkiaan 8 512, vuonna 1928 8 634 ja vuonna 1929 9 436. Näistä tarkastettiin vuonna 1927 6 284, vuonna 1928 6 761 ja vuonna 1929 7 535. Työpaikkoja lakkautettiin vuonna 1927 605, vuonna 1928 674 ja vuonna 1929 1 014. Uusia työpaikkoja perustettiin vuonna 1927 911 (näistä 5 tapauksessa aloitettiin ennen lakkautettu toiminta uudelleen), vuonna 1928 916 (15) ja vuonna 1929 1 038 (6). Tarkastuksia toimitettiin myöskin työväenasunnoissa.

Tarkastajat suorittivat vuonna 1927 9 628, vuonna 1928 10 457 ja vuonna 1929 11 506 varsinaista tarkastusta ja sitä paitsi vuonna 1927 779, vuonna 1928 1 054 ja vuonna 1929 293 käyntiä suurteollisuuteen kuuluvissa työpaikoissa. Tarkastustilaisuuksissa annettiin vuonna 1927 2 828, vuonna 1928 2 926 ja vuonna 1929 2 422 ohjetta ja neuvoa.¹⁾ Valituksen johdosta tehtiin vuonna 1927 179, vuonna 1928 163 ja vuonna 1929 153 tarkastusta; vuonna 1927 tehtiin piiritarkastajan käskystä 12 ja tapaturman johdosta 40, vuonna 1928 5 ja 33 sekä vuonna 1929 20 ja 19 tarkastusta. Lähempiä tietoja tarkastuksista saadaan taulusta 47.

Annetut ohjeet ja neuvot kohdistuivat seuraavien lakien ja asetusten soveltamiseen:

	1927.	1928.	1929.
Asetus ammatinvaaralta suojelemisesta ja sen nojalla annetut järjestysohjeet. Förordningen ang skydd mot yrkesfara och med stöd av den utfärdade ordningsregler	735	667	749
Asetus työntekijäin tapaturmavakuutuksesta ja sen nojalla annetut järjestysohjeet. Förordningen ang arbetares olycksfallsförsäkring och med stöd av den utfärdade ordningsföreskrifter	701	830	546
Laki kahdeksan tunnin työajasta. Lagen om åtta timmars arbetstid	296	216	189
Asetus työstä teollisuus- y. m. ammateissa. Förordningen om arbetet i industriella o. a. yrken	85	122	114
Laki kauppa-, konttori- ja varastoliikkeiden työoloista. Lagen ang. arbetsförhållandena inom handels-, kontors- och nederlagsförelserna	242	253	408
Laki työstä leipomoissa ja sitä koskevat järjestysohjeet. Lagen ang. arbetet i bagerier och ordningsföreskrifterna härom	28	—	26
Työsopimuslaki. Lagen om arbetsavtal	—	106	—
Oppisopimuslaki. Lagen om läroavtal	40	34	14
Säädettyjen asetusten puuttuminen. Avsaknad av föreskrivna författningar	697	677	374
Yhteensä. Summa	2 824	2 905	2 420

Niihin lukuihin, jotka osoittavat tapaturma-asetusta vastaan tehtyjen rikkomusten aiheuttamat muistutukset, sisältyy huomattava määrä muistutuksia vakuutuksen laiminlyönnistä; se pieni rahallinen meno, jonka vakuutus aiheuttaa työnantajalle, näyttää olevan suurena esteenä määräyksen noudattamiselle.

Hyvin huomattava määrä neuvoja, ohjeita ja muistutuksia on ollut annettava rakennustyöpaikoilla, joissa kaikesta huolimatta valitettavasti vieläkin tapahtuu lukuisia tapaturmia.

¹⁾ Näihin on luettu vuonna 1927 4, vuonna 1928 21 ja vuonna 1929 2 työväenasunnoissa vallitsevaa järjestystä koskevaa neuvoa ja ohjeita.

om elektricitetsverk och ångpannor i staden samt om förhållandena bland hamnarbetarna, år 1928 om förhållandena bland unga arbetare samt år 1929 om förhållandena bland arbetarna inom textilindustrin.

Antalet arbetsställen i Helsingfors, som underlydde de kommunala inspektörerna, var år 1927 inalles 8 512, år 1928 8 634 och år 1929 9 436. Av dessa inspekterades år 1927 6 284, år 1928 6 761 och år 1929 7 535. Antalet indragna arbetsställen var år 1927 605, år 1928 674 och år 1929 1 014. Antalet nyinrättade arbetsställen var år 1927 911 (av dessa återupptogs i 5 fall den tidigare nedlagda verksamheten ånyo), år 1928 916 (15) och år 1929 1 038 (6). Inspektioner verkställdes även i arbetarbostäder.

Inspektörerna verkställde år 1927 9 628, år 1928 10 457 och år 1929 11 506 egentliga inspektioner samt gjorde dessutom år 1927 779, år 1928 1 054 och år 1929 293 besök på arbetsställen tillhörande storindustrin. Vid inspektionstillfällena meddelades år 1927 2 828, år 1928 2 926 och år 1929 2 422 anvisningar och råd.¹⁾ Till följd av anförda klagomål verkställdes år 1927 179, år 1928 163 och år 1929 153 inspektioner; år 1927 verkställdes på tillsägelse av distriktsinspektören 12 och på grund av olycksfall 40, år 1928 5 och 33 och år 1929 20 och 19 inspektioner. Närmare uppgifter erhållas ur tab. 47.

De meddelade råden och anvisningarna avsågo tillämpningen av följande lagar och författningar:

I de siffror, som angiva anmärkningar på grund av brott mot förordningen ang. olycksfallsförsäkring, ingå ett betydande antal anmärkningar beträffande underlåten försäkring; den obetydliga penningutgift, som försäkringen förorsakar arbetsgivaren, synes utgöra ett betydande hinder för efterföljden av dessa bestämmelser.

Ett synnerligen stort antal råd och anmärkningar har det visat sig nödvändigt att göra på byggnadsplatserna, där emellertid beklagligtvis fortfarande talrika olycksfall inträffa.

¹⁾ Häri ingå år 1927 4, år 1928 21 och år 1929 2 råd och anvisningar, vilka avsågo ordningen i arbetarbostäder.

Kansliaan tehtiin vuonna 1927 179, vuonna 1928 163 ja vuonna 1929 153 valitusta. Niiden jakautuminen valituksen tekijän sekä valituksen aiheuttaman toimenpiteen mukaan selvenee seuraavasta taulukosta.

	1927.	1928.	1929.
Valituksen teki: Klagomålet anfördes av:			
Työntekijä. Arbetare	86	80	105
Sivullinen. Utomstående	24	26	31
Työväenjärjestö. Arbetarorganisation	56	48	5
Virkamies. Tjänsteman	7	9	12
Nimensä salassa pitävä henkilö. Anonym person	6	—	—
Yhteensä. Summa	179	163	153

	1927.	1928.	1929.
Näistä: Av dessa:			
Havaittiin aiheettomiksi. Befunnos obefogade	40	40	41
Siirrettiin toiselle viranomaiselle. Överlämnades till annan myndighets handläggning	1	4	—
Ilmoitettiin terveydenhoitolautakunnalle. Anmäldes hos hälsovårdsnämnden	3	—	—
Ilmoitettiin piiritarkastajalle. Anmäldes hos distriktsinspektören	8	3	—
Sovittiin. Förliktes	31	24	112
Aiheuttivat neuvon tai muistutuksen. Föränlede råd eler anmärkning.....	96	92	—

Suurin osa (1927 40 %, 1928 54 % ja 1929 58 %) valituksista koski rikoksia kahdeksan tunnin työaikalain määräyksiä vastaan ja näistä taasen oli enemmistö kahvila-, hotelli- ja ravintolaliikkeistä. Valitukset koskivat useimmissa tapauksissa viikottaisen vapaapäivän puutetta ja liian pitkiä työpäiviä. Täytyy todeta, että ravintola-, hotelli- ja kahvilaliikkeiden työoloissa on vielä paljon toivomisen varaa. Suuri joukko valituksia on tehty myös rikoksista ammatinvaaralta suojelemista tarkoittavaa asetusta vastaan ja koskivat ne useimmiten rakennustyömailla käytettyjen suojalaitteiden puutteellisuutta ja terveydellisiä oloja niillä. Kauppa-, konttori- ja varastoliikkeitä koskevien valitusten lukumäärä oli suhteellisen pieni, vain 18, 17, 30, työpaikkojen lukumäärän ollessa yli 4 000. Tämä osoittaa, että olosuhteet tällä työalalla ovat verrattain tyydyttävät.

Kansliasta on annettu neuvoja vuonna 1927 350, vuonna 1928 602 ja vuonna 1929 n. 1 300 tapauksessa. Puhelimitse annettuja neuvoja ei ole kirjoihin merkitty.

Työolot. Vuonna 1927 työolot paranivat jonkun verran edellisestä vuodesta ja seuraavana vuonna oli parannusta havaittavissa vieläkin suuremmassa määrässä, mutta vuonna 1929 tapahtui jyrkkä käänne huononevaan suuntaan.

Kertomuskauden alussa esiintyi metallialalla vielä jonkun verran työnpuutetta, mutta jo vuonna 1928 oli työnsaanti tälläkin alalla verrattain hyvä. Rakennusteollisuus oli kertomuskaudena hyvin vilkasta lukuunottamatta 1929 vuoden loppupuolta, jolloin se pysähtyi melkein kokonaan. Käsityöammatit näyttävät menettävän yhä merkitystään ja tästä johtuu että niissä työskennellään yleensä epätydyttävissä olosuhteissa. Näistä on lähemmin tehty selkoa

Till kansliet inlämnades år 1927 179, år 1928 163 och år 1929 153 klagomål. Dessas fördelning efter de personer eller organisationer, som anförde desamma, samt efter de av dem föränledda åtgärderna framgår av följande tabell:

Största delen (1927 40 %, 1928 54 % och 1929 58 %) av klagomålen avsåg brott mot bestämmelserna i lagen om åtta timmars arbetstid, och av dessa åter hällörde flertalet från kaféer, hotell och restauranger. Klagomålen rörde i de flesta fall avsaknaden av en fridag i veckan och alltför långa arbetsdagar. Det måste således konstateras, att arbetsförhållandena inom restaurang-, hotell- och kafé-rörelserna ännu lämna mycket övrigt att önska. Ett stort antal klagomål avsåg brott mot förordningen angående skydd mot yrkesfara samt rörde i de flesta fall bristfälligheterna i skyddsanordningar å byggnadsarbetsplatserna och hälsoförhållandena å desamma. Antalet klagomål angående handels-, kontors- och nederlagsrörelserna var relativt lågt, endast 18, 17, 30, medan antalet hithörande arbetsplatser var över 4 000, vilket utvisar, att förhållandena inom detta arbetsområde äro relativt tillfredsställande.

Å kansliet meddelades råd år 1927 i 350, år 1928 i 602 och år 1929 i c. 1 300 fall. Per telefon meddelade råd ha ej antecknats i böckerna.

Arbetsförhållandena. År 1927 förbättrades arbetsförhållandena något, jämfört med året därförinnan, och följande år kunde en förbättring iakttagas i ännu högre grad, men år 1929 inträffade en tvär försämring.

I början av redogörelseperioden gjorde sig inom metallindustrin ännu arbetslöshet gällande i någon mån, men redan år 1928 var arbetstillgången även på detta område jämförelsevis god. Byggnadsverksamheten var under redogörelseperioden mycket livlig med undantag för slutet av år 1929, då den nästan h. o. h. avstannade. Hantverksyrkena synas alltmer förlora sin betydelse och härav beror, att arbetsförhållandena i dem i allmänhet äro otillfredsstäl-

edellisten vuosien kertomuksissa. (Kts. Terveyden- ja sairaanhoito 1924—26, siv. 120 ja seur.)

Yleisön keskuudessa ollaan hyvin epätietoisia kesälomien suhteen, ja sen johdosta tehdään paljon kyselyjä. Yleisö ei vielä näy tuntevan lain määräyksiä, mutta lisäksi tulee se, että laki on tässä kohden epäselvä. Enemmän erimielisyyksiä syntyy siitä, onko työntekijä oikeutettu saamaan korvausta kesälomasta, jonka saamista hän syystä tai toisesta ei voi odottaa. Hyvin usein uudistuva riita-aihe on myöskin irtisanomisaika. Käytännössä pidetään laillisena joko 8 päivän taikka 2 viikon irtisanomisaikaa silloin kun siitä ei ole sopimusta tehty. Kunnallista ammattientarkastusta pyydetään usein vaatimaan maksamatta jäänyttä palkkaa taikka korvausta työajasta. Koska tällainen ei kuulu tämän viranomaisen alaan, neuvotaan asianomaisia kääntymään joko kaupungin oikeusaputoimiston tai yksityisen asianajajan puoleen.

Lainmukainen 8-tunnin työpäivä on yleinen. Ravintola-ala tekee poikkeuksen, sillä siellä lakia rikotaan edelleen, kuten edellisinäkin vuosina, ja työntekijät myötävaikuttavat tähän itse ja koettavat salata sitä ammattientarkastajilta sen sijaan, että helpoittaisivat tarkastajain työtä lain valvonnassa. Varsin yleisesti he luopuvat vapaapäivistään saadessaan siitä korvauksen ja ilmoittavat tarkastajille, saaneensa säädetty vapaapäivät. Oikeita tietoja annetaan tavallisesti vasta silloin, jos työntekijän ja -antajan välille on tullut riitaisuuksia. Yövahtien suhteen rikotaan työaikalakia siinä, että he saavat usein tehdä jopa 16 tunnin työpäiviä ja ettei anneta vapaita öitä.

Työpalkat ovat pysyneet suurin piirtein katsoen entisellä tasolla.

Työhuoneiden laatu paranee ainoastaan hitaasti. Käsiytyä ja pienteollisuus toimivat monessa suhteessa varsin puutteellisissa työhuoneissa, joihin asuntopula ne ajoi. Oli odotettu, että vilkastuva rakennustoiminta tuottaisi myöskin parempia työhuoneita, mutta siinä odotuksessa on petytty. Maanpinnan yläpuolella olevat huoneet käytetään yleensä asuinhuoneina, koska niistä saadaan parempi hinta; sen sijaan koetetaan kellareista muodostaa työhuoneita. Asunto-osakeyhtiöaloihin, jollaisia viime vuosien rakennukset pääasiassa ovat, eivät asuntohuoneistojen omistajat mielellään halua työhuoneita sijoitettavan näiden tuottaman kolinan ja muun häiriön vuoksi. Kunnollisten työhuoneitten puutteesta ei päästä, ellei ruveta rakentamaan erikoisia työaloja, joiden rakentaminen olisi halvempaa kuin asuinhuoneiden rakentaminen ja joiden vuokrat siten olisivat halvemmat. Myöskin liikehuoneistojen suhteen on huomattu puutteellisuksia. Vaikka rakennus on uusi ja näyteikkunat suuret ja komeat, ovat ne kuitenkin yhdenkertaiset. Sitäpaitsi huoneet tehdään syviksi, mistä johtuu, että takimmainen osa jää luonnollista valoa vaille. Tähän takaosaan sijoitetaan hyvin usein liikkeen konttori.

lande. För dessa har närmare redogjorts i berättelsen för de föregående åren. (Se Hälso- och sjukvård 1924—26, sid. 120 och följ.)

Bland allmänheten råder mycken okunnighet beträffande sommarledigheterna och talrika förfrågningar härom göras. Allmänheten synes ej ännu äga kännedom om lagens bestämmelser, men därtill kommer, att lagen är oklar i detta avseende. Oftast uppstå meningsskiljaktigheter därom, huruvida arbetaren är berättigad att erhålla ersättning för sommarledighet, vars inträffande han av en eller annan orsak ej kan invänta. Ett mycket ofta återkommande tvisteämne är även uppsägningstiden. I praktiken anses såsom laglig en uppsägningstid av antingen 8 dagar eller 2 veckor, då överenskommelse ej träffats därom. Den kommunala yrkesinspektionen ombedes ofta utkräva obetald lön eller ersättning för arbetstid. När detta icke hör till denna myndighets befogenhet, rådes vederbörande att vända sig antingen till stadens rättshjälpsbyrå eller till enskild advokat.

Den lagenliga 8-timmars arbetsdagen är allmän. Restaurangerna bilda dock ett undantag, ty i dessa brytes, liksom under tidigare år, fortfarande mot lagen och medverka arbetarna själva härvid och söka hemlighålla det för yrkesinspektörerna i stället för att underlätta inspektörernas arbete vid övervakandet av lagen. Rätt allmänt avstå de från sin fridag och erhålla ersättning härför samt meddela inspektörerna, att de fått de föreskrivna fridagarna. Riktiga uppgifter avgivas vanligen först då, när tvistigheter uppstått mellan arbetare och arbetsgivare. I fråga om nattvakterna brytes mot arbetstidslagen därutinnan, att de ofta få göra en arbetsdag på intill 16 timmar och att de icke få fria nätter.

Arbetslönerna ha hållit sig på i det stora hela samma nivå.

Arbetslokalernas kvalitet förbättras endast långsamt. Hantverk och småindustri arbeta i uti många avseenden mycket bristfälliga arbetsrum, dit bostadsbristen tvingat dem. Man hade väntat, att den stegrade byggnadsverksamheten även skulle få till stånd bättre arbetsrum, men däri har man missräknat sig. Rummen ovanför jordytan användas i allmänhet som boningsrum, enär för dessa erhålles bättre pris; däremot söker man i källarna inreda arbetsrum. I de av bostadsaktiebolag disponerade gårdarna, till vilka de under de senare åren uppförda byggnaderna främst höra, se bostadslokalernas ägare ogärna att arbetsrum inrymmas, enär dessa förorsaka buller och andra störingar. Bristen på ordentliga arbetsrum kommer ej att upphöra, om man icke begynner uppföra särskilda arbetsrum, vilka vore billigare att uppföra än boningsrum och vilkas hyror sålunda bleve lägre. Även i fråga om affärs- husen ha bristfälligheter iakttagits. Ehuru byggnaden är ny och skådefönstren stora och ståtliga, äro dessa dock enkla. Dessutom göras rummen djupa, vilket förorsakar att den inre delen blir i avsaknad av naturlig belysning. I denna inre del placeras mycket ofta affärens kontor.

Leipomo- ja vaatetustyötä koskevain uusien järjestysohjeiden mukaan tarkastettiin vuonna 1928 kaikki näiden alojen työpaikat ja annettiin hyväksymiskirjat.

Sellaisia alaikäisiä työntekijöitä, joiden tulee lain mukaan tehdä oppisopimus, on vain harvoja. Yleensä ei haluta oppilaita muuta kuin halvan työvoiman saannin tarkoituksessa. Parturialalla tässä suhteessa vallitsevat epäkohdat, joista edellisessä julkaisussa on lähemmin tehty selkoa, ilmenivät vielä kertomuskauden aikana. Ammattioppilaslautakunta on kuitenkin viime aikoina ryhtynyt toimenpiteisiin oppisopimuslain toteuttamiseksi.

Maalialialalla oli lakko kesäkuun 2 p:stä heinäkuun 14 p:ään 1928 ja lastaus- ja purkaustöissä kesäkuun 1 p:stä 1928. Viimeksi mainittu lakko loppui seuraavana vuonna kaikessa hiljaisuudessa. Muilla ammatinaloilla on työrauha säilynyt.

Enligt de nya ordningsstadgarna om arbetet i bagerier och beklädnadsindustrin inspekterades under år 1928 samtliga arbetsställen hörande till dessa områden och gävos godkännande intyg.

Av sådana minderåriga arbetare, vilka enligt lagen äro skyldiga att ingå läroavtal, fanns endast ett fåtal. I allmänhet äro lärlingar icke eftersökta annat än i syfte att erhålla billig arbetskraft. De i detta avseende rådande missförhållandena inom barberaryrket, för vilka närmare redogjorts i föregående publikation, framträdde ännu under redogörelseperioden. Yrkeslärlingsnämnden har dock på senare tider vidtagit åtgärder för förverkligandet av lagen om läroavtal.

Inom målaryrket rådde strejk från den 2 juni till den 14 juli 1928 och i lastnings- och lossningsarbetena från den 1 juni 1928. Den sistnämnda strejken slutade i all stillhet påföljande år. Inom övriga branscher har arbetsfreden icke störts.

II.

VÄKILUKU, TAUTISUUS,
KUOLLEISUUS, SAIRAAHOITO JA
TERVEYDENHOITO.

(TEKSTIOSASTO).

FOLKMÄNGD, SJUKLIGHET,
DÖDLIGHET, SJUKVÅRD OCH
HYGIEN.

(TEXTAVDELNING).

POPULATION, MORBIDITÉ, MORTALITÉ,
SERVICES MÉDICAUX ET SANITAIRES.

(TEXTE).

1. Väkiluku.

Helsingin kaupungin *kirkonkirjoissa oleva väkiluku* oli eri seurakuntain väkiluvun tilaa osoittavien kymmenvuotistaulujen mukaan joulukuun 31 p:nä 1920 197 848 henkilöä. Eri seurakunnissa tapahtuneita vuotuisia väestönmuu- toksia valaisevien papiston taulukkojen johdolla on näiden lukujen perusteella laskettu seuraavien vuosien vastaavat luvut; niinpä on väkiluvun joulukuun 31 p:nä 1927 laskettu olleen 220 904, joulukuun 31 p:nä 1928 227 375 ja joulukuun 31 p:nä 1929 234 096. Väestön jakautuminen eri seurakun- tain sekä siviilirekisterin kesken käy ilmi taulusta 1.

Kirkonkirjoissa oleva keskiväkiluku vuosina 1927—29, ryhmitettynä ikäryhmittäin sekä sukupuolen mukaan, näkyy taulusta 2; keskiväkiluku kymmenvuotiskauden 1920—29 kunakin vuotena oli seuraava:

Population moyenne en 1920—29.

	Mp. Mk. Masc.	Np. Kvk. Fém.	Yhteensä. Summa. Total.
1920	88 052	107 320	195 372
1921	89 707	109 321	199 028
1922	90 469	110 353	200 822
1923	91 232	111 563	202 795
1924	92 661	113 394	206 055

Henkikirjoissa oleva väkiluku. Henkikirjoissa oleva väki- luku oli tammikuun 1 p:nä 1927 177 314, tammikuun 1 p:nä 1928 188 607 ja tammikuun 1 p:nä 1929 201 480 henkilöä (ks. taul. 3).

Kumpaisenkaan näistä toisistaan tuntuvasti poikkeavista väkiluvuntiedoista ei kuitenkaan voi katsoa vastaavan todelli- sta asian tilaa. Kirkonkirjoissa oleva väkiluku on tavalli- sissa oloissa liian suuri, johtuen osin siitä, että kirkonkirjoista poistetaan ainoastaan ne henkilöt, jotka ovat ottaneet muut- tokirjan toiseen seurakuntaan tai joiden kuolemasta on luo- tettava ilmoitus saapunut kirkkoherranvirastoille, minkä tähden joukko henkilöitä, joiden vaiheista ei mitään tiedetä, mutta jotka todellisuudessa jo pitemmän tai lyhyemmän ai- kaa takaperin ovat muuttaneet pois tai kuolleet, yhä edel- leen on kirkonkirjoissa, osin taas siitä, että lukuisia Helsingin kaupungin ympäristön eri huvilayhdyskunnissa asuvia henkilöitä ei ole kirjoitettu asianomaisen maaseurakunnan, vaan kaupungin jonkin seurakunnan kirkonkirjoihin. Toi- selta puolen on henkikirjoissa oleva väkiluku liian pieni, pääasiassa johtuen epätäydellisestä henkikirjoituksesta.

N. s. todellinen väkiluku. Jossain määrin käy kirkon- ja henkikirjoista saatuja tietoja tarkistaminen n. s. todellisten väestölaskentain kautta, joita vuodesta 1870 lähtien on toi- meenpantu Helsingissä joka kymmenes vuosi. Suoranaisesti laskemalla saadut lukumäärät, jotka käsittävät sekä laskenta- tilaisuudessa kaupungissa asuvan että silloin kaupungissa oleskelevan väestön, antavat epäilemättä luotettavimman

1. Folkmängd.

Population.

Helsingfors stads *kyrkskrivna folkmängd* uppgick enligt decenniitabellerna över folkmängdens tillstånd i de olika församlingarna den 31 december 1920 till 197 848 personer. För påföljande år ha motsvarande uppgifter kalkylerats med ledning av prästerskapets tabeller över folkmängdens årliga förändringar inom resp. församlingar; sålunda har folkmängden den 31 december 1927 beräknats uppgå till 220 904, den 31 december 1928 till 227 375 och den 31 december 1929 till 234 096. Befolkningens fördelning på de olika församlingarna och civilregistret framgår av tab. 1.

Den kyrkskrivna medelfolkmängden åren 1927—29, för- delad på olika åldersgrupper samt efter kön, framgår av tab. 2; medelfolkmängden under varje år av decenniet 1920 —29 var följande:

	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Yhteensä. Summa.
1925	94 394	115 429	209 823
1926	96 149	117 611	213 760
1927	98 167	120 200	218 367
1928	100 793	123 347	224 140
1929	103 907	126 829	230 736

Mantalskriven folkmängd. Den mantalskrivna folk- mängden uppgick den 1 januari 1927 till 177 314, den 1 januari 1928 till 188 607 och den 1 januari 1929 till 201 480 personer (se tab. 3).

Ingendera av dessa från varandra väsentligt avvikande folkmängdsuppgifter kan emellertid anses motsvara verk- liga förhållandet. Den kyrkskrivna folkmängden är under vanliga förhållanden alltför hög, beroende dels på att ur kyrkoböckerna avföras endast sådana personer, som uttagit flyttningsbetyg till annan församling eller om vilkas död autentisk underrättelse ingått till resp. pastorsämbeten, av vilken orsak en mängd personer, om vilkas öden intet är känt, men vilka faktiskt för en längre eller kortare tid sedan bortflyttat eller avlidit, allt fortfarande kvarstå i kyrko- böckerna, dels åter på att ett stort antal i de olika villa- samhällena i Helsingfors omgivning bosatta personer icke kyrkskrivits i vederbörande landsförsamling, utan i någon av församlingarna i staden. Å andra sidan är den mantals- skrivna folkmängden alltför låg, huvudsakligen beroende på ofullständig mantalskrivning.

S. k. faktisk folkmängd. I någon mån kunna de ur kyrko- böcker och mantalslängder erhållna uppgifterna kontrolle- ras genom de s. k. faktiska folkräkningar, som alltsedan år 1870 anställts i Helsingfors vart tionde år. De genom direkt räkning erhållna summorna för såväl den vid räkningstill- fället i staden bosatta som den då i staden vistande befolk- ningen utgöra utan tvivel det riktigaste uttrycket för sta-

kuvan kaupungin väkiluvusta, ja nämä luvut olisi, erittäinkin kun on kysymys terveydellisistä oloista, pantava kaikkien laskelmain pohjaksi. Kun niitä kuitenkin on tarjona vain väestölaskentavuosilta, voidaan niitä käyttää ainoastaan valaisemaan näitä sekä kymmenvuotiskausia. 1920 vuoden väestölaskennassa oli kaupungissa asuvien henkilöiden lukumäärä 162 030 ja kaupungissa laskentahetkellä oleskelleiden henkilöiden (ottaen siis huomioon matkustavaiset, mutta ei niitä kaupungin asukkaita, jotka tilapäisesti olivat toisella paikkakunnalla) 160 921; 1930 olivat vastaavat luvut: 219 842 ja 220 029.

Vertailtaessa keskenään tautisuutta ja kuolleisuutta toisaalta ja väkilukua toisaalta on tässä julkaisussa kaikkialla, ellei muuta nimenomaan ole sanottu, käytetty kirkonkirjain mukaista keskiväkilukua.

Syntyneet. Kirkonkirjoihin ja siviilirekisteriin merkittiin elävänä syntyneinä vuonna 1927 2 436, vuonna 1928 2 685 ja vuonna 1929 2 769 sekä kuolleena syntyneinä vuonna 1927 23, vuonna 1928 22 ja vuonna 1929 16 lasta. Kuolleena syntyneistä lapsista saatavissa olevat tiedot ovat kuitenkin epäluotettavat syystä, että keskosena ja kuolleena syntyneitä ei riittävän tarkasti eroteta toisistaan¹⁾. Tämän johdosta käsitellään seuraavassa lähemmin ainoastaan elävänä syntyneitä, joiden lukumäärä viime kymmenvuotiskautena oli seuraava:

Nés vivants en 1920—29.

Vuosi. År. Année.	Absoluuttinen luku.	1 000 henkeä kohti.
	Absolut antal. Nombre absolu.	På 1 000 personer. Par 1 000 personnes.
1920	2 931	15.0
1921	2 816	14.1
1922	2 516	12.5
1923	2 572	12.8
1924	2 648	12.9

Kuten näistä luvuista näkyy, syntyneiden lukumäärä vaihteli huomattavasti eri vuosina; suurin luku todettiin v. 1920, pienin v. 1927. Viimeiset kaksi vuotta osoittavat syntyneiden lukumäärän kasvavaa suuntaa.

Suomalaisissa ja ruotsalaisissa evankelis-luterilaisissa seurakunnissa oli syntyneisyys ennen sängen erilainen, ollen suurempi edellisissä, ja molemmissa ryhmissä oli syntyneisyys Sörnäisten seurakunnassa muita suurempi. Nämä

¹⁾ Keskoissynnytyksellä (abortus) tarkoitetaan raskauden tilan keskeyttämistä ajankohdalla, jolloin sikiö ei vielä kykene yksin kehittymään edelleen; kuolleena syntyneitä taas ovat ne kuolleet sikiöt, jotka synnytetään raskauden tilan niin myöhäisessä vaiheessa, että niiden jatkuvaa kehittymistä synnytyksen jälkeen olisi voitu pitää mahdollisena, siinä tapauksessa että ne olisivat syntyneet elävänä. Aikarajana tässä suhteessa pidetään raskauskauden yhdeksänkolmatta viikon alkua. Synnytystilaisuudessa avustaneen kättilön antamassa todistuksessa, joka monasti korvaa lääkärin antaman kuolemantodistuksen, ei sikiön likimääräistä ikää kuitenkaan aina ole ilmaistu, joten ei ole harvinaista, että väestötilastossa keskoisena syntyneet merkitään kuolleena syntyneiksi.

dens folkmängd, och borde dessa siffror, särskilt då det gäller sanitära förhållanden, läggas till grund för alla beräkningar. Då de emellertid stå till buds blott för folkräkningsåren, kunna de användas endast då fråga är om dessa eller om tioårsperioder. Vid 1920 års folkräkning uppgick antalet i staden bosatta personer till 162 030 och antalet i staden vid räkningstillfället vistande personer (alltså incl. resande, men excl. personer, som tillfälligtvis befunno sig på annan ort) till 160 921; år 1930 voro motsvarande siffror: 219 842 och 220 029.

Vid jämförelser mellan sjuklighet och dödlighet å ena sidan samt folkmängden å den andra har i denna publikation överallt, där annat ej uttryckligen säges, den kyrkskrivna medelfolkmängden kommit till användning.

Födda. I kyrkoböckerna och civilregistret antecknades såsom levande födda år 1927 2 436, år 1928 2 685 och år 1929 2 769 barn samt såsom dödfödda år 1927 23, år 1928 22 och år 1929 16 barn. De uppgifter, som stå till buds angående dödfödda barn, äro dock föga tillförlitliga, emedan tillräcklig åtskillnad ej göres mellan missfall och förtidsbörder¹⁾. På grund härav bliva i det följande blott de levande födda föremål för närmare behandling; deras antal under de senast förflutna tio åren var följande:

Vuosi. År.	Absoluuttinen luku.	1 000 henkeä kohti.
	Absolut antal.	På 1 000 personer.
1925	2 496	11.9
1926	2 537	11.9
1927	2 436	11.9
1928	2 685	12.0
1929	2 769	12.0

Såsom av dessa siffror synes, växlade antalet levande födda betydligt de olika åren; maximum förededde året 1920, minimum året 1927. De senaste två åren visa en tendens till en ökning av antalet födda.

Inom de svenska och finska evangelisk-lutherska församlingarna var nativiteten tidigare mycket olika och större i de senare, och inom båda grupperna var födelsefrekvensen i Sörnäs församlingar större än i de övriga. Dessa olikheter

¹⁾ Med missfall, abort, förstås havandeskapets avbrytande vid en tidpunkt, då fostret ännu icke är i stånd att ensamt vidare utveckla sig; såsom dödfödda åter betraktas de döda foster, som framfödas vid ett så långt framskridet stadium av havandeskapet, att deras fortsatta utveckling efter födelsen kunde anses varit möjlig, ifall de hade framfötts vid liv. Tidsgränsen utgöres av början av havandeskapets tjugunionde vecka. I det intyg, som avgives av den vid förlossningen assisterande barnmorskan, vilket intyg ofta ersätter av läkare utfärdad dödsattest, är emellertid fostrets ungefärliga ålder icke alltid angiven, av vilken orsak det icke är sällsynt, att missfall i befolkningsstatistiken upptagas såsom dödfödda.

eroavaisuudet ovat nyttemmin jossain määrin tasaantuneet, mutta ovat edelleenkin selvästi huomattavissa, niinkuin seuraavasta taulukosta näkyy.

ha dock numera i någon mån utjämnats, men äro fortfarande tydligt märkbara såsom framgår av följande tabell.

Nés vivants en 1927—29 par 1 000 personnes, par paroisses.

Seurakunta. Församling. Paroisse.		1927.	1928.	1929.
Pohjoinen suomalainen.	Norra finska (Nord finnois).....	11.1	11.6	12.3
Eteläinen »	Södra » (Sud »).....	11.6	11.1	11.6
Sörnäisten »	Sörnäs » (Sörnäs »).....	12.3	12.8	13.5
Pohjoinen ruotsalainen.	Norra svenska (Nord suédois).....	8.3	9.9	9.0
Eteläinen »	Södra » (Sud »).....	8.6	10.6	9.9
Sörnäisten »	Sörnäs » (Sörnäs »).....	12.8	14.9	11.9

Alla oleva taulukko osoittaa avioliiton ulkopuolella syntyneiden, erikseen elävänä ja kuolleena syntyneiden, lukumäärän prosentteissa kaikista elävänä tai kuolleena syntyneistä:

Nedanstående tabell utvisar antalet utom äktenskapet födda barn, särskilt för levande födda och för dödfödda, i procent av hela antalet levande födda eller dödfödda:

Naissances illégitimes en 1919—29, en %.

	Elävänä syntyneet. Levande födda. <i>Nés vivants.</i>	Kuolleena syntyneet. Dödfödda. <i>Mort-nés.</i>		Elävänä syntyneet. Levande födda.	Kuolleena syntyneet. Dödfödda.
1920	11.6	29.4	1925	8.9	8.7
1921	11.9	11.4	1926	9.1	10.4
1922	9.9	14.7	1927	8.1	17.4
1923	9.8	26.3	1928	8.9	4.5
1924	9.3	9.1	1929	9.2	6.3

Taulusta näkyy, että kuolleena syntyneiden mainitut prosenttiluvut suuresti vaihtelivat. Vuosina 1928 ja 1929 oli kuolleena syntyneistä poikkeuksellisen pieni osa avioliiton ulkopuolella syntyneitä.

Av tabellen framgår, att procenttalet för de dödfödda i hög grad växlade. Åren 1928 och 1929 var av de dödfödda en exceptionellt liten del född utom äktenskapet.

2. Äkilliset taudit.

2. Akuta sjukdomar.

Maladies aiguës.

Tilastoaaineiston laatu. Tautisuustilastossa (ks. taul. 5—10) julkaistut luvut perustuvat sairaalain ja kaupungissa ammattiaan harjoittavien lääkärien terveydenhoitolautakunnan toimistoon antamiin viikkoraportteihin, jotka laaditaan kahden eri kaavakkeen mukaan. Toisessa näistä ilmoitetaan äkilliset taudit yleensä, toisessa sukupuolitautien uudet tapaukset.

Arvosteltaessa tässä julkaisussa esitettyjä lukuja on ensiksikin otettava huomioon, ettei niihin laisinkaan sisälly tietoja pitkäikäisistä taudeista. Sukupuolitautteihin nähden, jotka usein ovat pitkäikäisiä, teroitetaan kaavakkeissa, että ainoastaan uudet, ennen käsittelemättömät tapaukset on ilmoitettava ja tätä ohjetta onkin yleensä helppo noudattaa.

Suoritetaanako äkillisten taudintapausten ilmoittaminen niin tarkasti kuin suotavaa olisi ja onko tilastoaaineisto niinmuodoin täydellinen vai ei, on kysymys, jota tilastokonttorin on mahdoton ratkaista, se kun ei hoida tietojen keruuta;

Det statistiska materialets beskaffenhet. De i morbiditetsstatistiken (se tabb. 5—10) publicerade siffrorna äro baserade på sjukhusens och de i staden praktiserande läkarnas till hälsövärdnämndens byrå inlämnade veckorapporter, vilka avgivas enligt tvenne olika formulär, det ena för anmälning av akuta sjukdomar över huvud, det andra för anmälning av nya fall av könssjukdomar.

Vid bedömandet av de i föreliggande publikation meddelade siffrorna angående sjukligheten bör främst observeras, att uppgifter angående kroniska sjukdomar alls icke ingå i dem. Beträffande könssjukdomarna, vilka ofta äro långvariga, inskärpes i formulären, att endast nya, icke tidigare behandlade fall böra anmälas, och detta är även i regeln lätt att iakttaga.

Huruvida anmälningen av akuta sjukdomsfall sker så noggrant som önskligt vore och det statistiska materialet sålunda blir fullständigt eller ej, är för statistiska kontoret, som ej har att taga befattning med insamlingen av uppgif-

että ainakin kulkutautien tapaukset miltei poikkeuksetta ilmoitetaan, voidaan kuitenkin pitää varmana. Toinen, taudin laadusta johtuva asia on, että asianomainen lääkäri vain osittain ilmoittaa eräiden äkillisten tautien (verenmyrkytys, vatsakalvotulehdus y. m.) tapaukset. Selvää on kuitenkin, että monet lievähköt sellaisten yleisesti esiintyvien tautien kuin äkillisen keuhkokatarrin, kaularöhkän, äkillisen maha- ja suolikatarin y. m. tapaukset eivät ensinkään joudu lääkärin käsiteltäviksi ja siten ilmoittamattomina jäävät tautitilaston ulkopuolelle.

Ilmoitettujen taudintapausten luku. Vuonna 1927 ilmoitettiin 55 264, vuonna 1928 53 348 ja vuonna 1929 59 448 äkillistä taudintapausta (ks. taul. 5 ja 6). Allaoleva taulukko osoittaa ilmoitettujen taudintapausten absoluuttisen ja suhteellisen luvun viimeisten kymmenen vuoden aikana:

Cas de maladies aiguës signalés en 1920—29.

V u o s i. Å r. <i>Année.</i>	Taudintapauksia. Sjukdomsfall. <i>Cas de maladie.</i>		V u o s i. Å r.	Taudintapauksia. Sjukdomsfall.	
	Absoluuttinen luku. Absolut antal. <i>Nombre absolu.</i>	1 000 henkeä kohti. På 1 000 pers. <i>Par 1 000 personnes.</i>		Absoluuttinen luku. Absolut antal.	1 000 henkeä kohti. På 1 000 pers.
1920	40 520	207.4	1925	35 569	169.5
1921	37 252	187.2	1926	42 318	198.0
1922	31 004	154.4	1927	55 264	253.1
1923	31 125	153.5	1928	53 348	238.0
1924	43 358	210.4	1929	59 448	257.6

Taulukosta näkyy, että tautisuus oli vuosina 1927—29 huomattavan suuri. Ilmoitettujen taudintapausten sekä absoluuttinen että suhteellinen luku oli mainitun kolmivuotiskauden jokaisena vuonna paljon suurempi kuin viimeisen kymmenvuotiskauden minään aikaisempina vuosina. Tämä johtui osaksi siitä, että vuonna 1926 otettiin käytäntöön uusi ilmoituskaavake, johon lisättiin erinäisiä taudinimiä; sitä paitsi lisättiin kaavakkeeseen vielä vuonna 1927 yksi taudinimi, keskikorvantulehdus (otitis) (ks. taul. 6). Ilmoitettujen taudintapausten luvun huomattava lisääntyminen johtui kuitenkin pääasiallisesti influensan, äkillisen keuhkokatarrin, kaularöhkän ja erinäisten muiden äkillisten tautien lisääntymisestä. Niinpä lisäsivät vuonna 1927 raijonnut tuhkarokko ja vuosina 1928 ja 1929 ilmenneet tulirokkotartunnat huomattavasti äkillisten taudintapausten lukua mainittuina vuosina. On merkillepantavaa, että useimpien Helsingissä yleisemmin ilmenevien äkillisten tautien luku koko mainitun kolmivuotiskauden ajan pysytteli verraten korkeana.

Erinäisistä yksityisistä taudeista mainittakoon seuraava: *Isoorokkoa (variola)* ei Helsingissä ilmaantunut yhtään tapausta vuosina 1927—29, niinkuin ei myöskään koko viimeisten kymmenen vuoden aikana.

Tuhkarokko (morbilli) saavutti vuonna 1927 sellaisen laajuuden, 3 735 ilmoitettua tapausta, ettei sen veroista ole todettu sitten vuoden 1907, jolloin tapausten luku nousi 3 817:ään. Mutta tartunta kesti, kuten tavallisesti, näin laa-

terna, omöjligt att avgöra; att åtminstone de epidemiska sjukdomsfallen så gott som utan undantag anmälas, kan dock tagas för givet. En annan sak är, att en del akuta sjukdomar (blodförgiftning, bukhinneinflammation m. fl.) till följd av sin natur endast delvis bliva av vederbörande läkare anmälda. Klart är ock, att lindrigare fall av sådana allmänt förekommande sjukdomar som akut lungkatarr, halsfluss, akut mag- och tarmkatarr m. fl. alls icke komma under behandling av läkare och på denna grund stanna utanför sjukstatistiken.

Antalet anmälda sjukdomsfall. År 1927 förekommo 55 264, år 1928 53 348 och år 1929 59 448 anmälda akuta sjukdomsfall (se tabb. 5 och 6). Nedanstående tabell utvisar absoluta och relativa antalet anmälda sjukdomsfall under de senaste tio åren.

Av tabellen synes, att sjukligheten åren 1927—29 var anmärkningsvärt stor. Såväl det absoluta som det relativa antalet anmälda sjukdomsfall var under ettvar till nämnda treårsperiod hörande år större än under något av de närmast föregående tio åren. Detta berodde delvis därpå, att år 1926 ett nytt formulär för anmälingarna togs i bruk, varvid en del nya sjukdomsrubriker upptogs i detta; därjämte tillfogades år 1927 ytterligare sjukdomsrubriken inflammation i mellanörat (otitis) (se tab. 6). Den anmärkningsvärda ökningen av antalet anmälda sjukdomsfall berodde dock huvudsakligen på ökningen av antalet fall av influensa, akut lungkatarr, angina och vissa andra akuta sjukdomar. Sålunda ökades antalet akuta sjukdomsfall ansevärt genom den år 1927 grasserande mässlingsepidemin samt de åren 1928 och 1929 förekomna scharlakansfeberfallen. Det är att märka, att antalet fall av de flesta i Helsingfors allmännast förekommande akuta sjukdomar under hela ifrågavarande treårsperiod var jämförelsevis högt.

Beträffande vissa sjukdomar må följande anföras. *Smittkoppor (variola)* förekom ej under åren 1927—29 med något fall, lika litet som under hela den senaste förflutna tioårsperioden.

Mässlingen (morbilli) erhöi under år 1927 med 3 735 anmälda fall en sådan utbredning, som icke förekommit sedan år 1907, då antalet fall steg till 3 817. Epidemin gick emellertid som vanligt fort över. Av samtliga konstaterade

jana vain lyhyen ajan. Kaikista todetuista tapauksista 1 290 ilmoitettiin maaliskuussa ja 1 773 huhtikuussa, mutta vain 367 toukokuussa ja muina kuukausina sitäkin vähemmän.

Tulirokko (scarlatina) alkoi kaupungissa levitä tavallista laajemmalle marraskuussa 1928. Ilmoitettujen tapausten luku oli marraskuussa 164, joulukuussa 160 ja tammikuussa 1929 177. Sen jälkeen se hiljalleen aleni ollen maaliskuussa 127. Huhti- ja toukokuun vaihteessa tuli kaupunkiin erään tarkastusmaitotalon maidon mukana uusi tartunta, joka kohotti tulirokkotapausten luvun toukokuussa aina 456:een. Viranomaisten pontevien toimenpiteiden kautta tartunta kuitenkin saatiin pian rajoitetuksi, ja kesäkuusta vuoden loppuun saakka tulirokkotapausten luku pysytteli normaaleissa rajoissa. Vuonna 1929 ilmoitettujen tulirokkotapausten lukumäärä nousi kuitenkin korkeammaksi kuin minään aikaisempaan vuonna, nimittäin 1 332:een. Tätä aikaisemmin oli tulirokkotapauksia todettu yhden vuoden aikana enimmän vuonna 1911, jolloin niitä ilmoitettiin 1 292. Kuolleisuus oli vuosien 1928 ja 1929 tulirokkotapauksissa kuitenkin verraten pieni. Tämän taudin aiheuttamia kuolemantapauksia todettiin nimittäin vuonna 1928 vain 10 ja vuonna 1929 13, viimeksimainituista sattui 3 huhtikuussa ja 5 toukokuussa.

Desinfiointisijain keräämien tietojen nojalla voidaan sairastuneet ryhmittää kaupunginosittain sekä seikkaperäisemmin kuin taulussa 5 iän ja sukupuolen mukaan. Ryhmittäminen iän ja sukupuolen mukaan näkyy seuraavasta taulukosta:

fall anmäldes 1 290 i mars och 1 773 i april, men endast 367 i maj och ännu färre under övriga månader.

Scharlakansfebern (scarlatina) började få större spridning än vanligt i november 1928. Antalet anmälda fall var i november 164, i december 160 och i januari 1929 177. Därefter minskades antalet småningom och utgjorde i mars 127. I slutet av april och början av maj föranledde mjölken från en kontrollmjölksgård en ny epidemi i staden, som höjde antalet sjukdomsfall i maj till 456. Genom myndigheternas energiska åtgärder blev epidemin snart begränsad och från juni till årets slut förblev antalet scharlakansfeberfall normalt. År 1929 steg emellertid antalet anmälda scharlakansfeberfall högre än något föregående år, till 1 332. Det tidigare konstaterade högsta antalet fall under ett år förekom år 1911, då 1 292 fall anmäldes. Dödligheten i scharlakansfeber var åren 1928 och 1929 jämförelsevis liten. Antalet dödsfall i denna sjukdom var nämligen år 1928 endast 10 och år 1929 13; av de sistnämnda fallen inträffade 3 i april och 5 i maj.

Med stöd av de upplysningar vederbörande desinfektörer inhämtat kunna de insjuknade fördelas efter stadsdelar ävensom mer detaljerat efter ålder och kön än i tab.5skett. Deras fördelning efter ålder och kön framgår av följande tabell:

Cas de scarlatine en 1927—29; répartition par sexe et par âge.

Ikä vuosissa. Ålder, år. Age, années.	Sairastuneiden absoluuttinen luku. Absolut antal insjuknade. Nombre absolu de malades.			Sairastuneita 1 000 henkeä kohti. Insjuknade på 1 000 personer. Nombre de malades par 1 000 personnes.		
	Mp. Mk. Masc.	Np. Kvk. Fém.	M. s. B. k. Les deux sexes.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	M. s. B. k.
1927.						
— 2	6	5	11	} 7.6	6.6	7.1
2—5	47	39	86			
5—10	92	66	158			
10—15	30	52	82			
15—20	27	21	48			
20—	47	29	76	0.7	0.3	0.5
Kaikki ikäryhmät. Samtliga åldersgrupper (Tous les âges)	249	212	461	2.5	1.8	2.1
1928.						
— 2	17	18	35	} 13.6	13.7	13.7
2—5	80	76	156			
5—10	149	111	260			
10—15	68	83	151			
15—20	27	38	65			
20—	38	59	97	0.6	0.7	0.6
Kaikki ikäryhmät. Samtliga åldersgrupper	379	385	764	3.8	3.1	3.4
1929.						
— 2	30	21	51	} 23.3	22.0	22.7
2—5	141	134	275			
5—10	222	216	438			
10—15	85	115	200			
15—20	51	74	125			
20—	89	154	243	1.3	1.7	1.5
Kaikki ikäryhmät. Samtliga åldersgrupper	618	714	1 332	5.9	5.6	5.8

Tulirokkotapausten luku kuukausittain eri kaupunginosissa vuosina 1927—29 näkyy taulusta 9.

Kiinteistöjä (sairaaloita lukuunottamatta), joissa tulirokkotapauksia sattui, oli vuonna 1927 yhteensä 276, vuonna 1928 461 ja vuonna 1929 703 (ks. taul. 9).

Missä määrin samassa talouskunnassa asuminen on voinut välittää tulirokkotartunnan siirtymistä henkilöstä toiseen, valaisee tilastollisesti taul. 9, joka m. m. osoittaa eri talouskunnissa esiintyneiden puheenaolevain taudintapausten luvun ja jossa tiedot varsinaisista talouskunnista (yleensä perheistä) ja laitoksista (esim. sairaaloista, lastenkodeista) mainitaan erikseen. Niissä varsinaisissa talouskunnissa, joissa tulirokkotapauksia ylimalkaan esiintyi, sattui yksi ainoa tapaus vuonna 1927 271:ssä, vuonna 1928 487:ssä ja vuonna 1929 833 talouskunnassa ja useampia kuin yksi tapaus eri vuosina 43,84 ja 157 talouskunnassa. Kuitenkin on huomautettava toisaalta, että useamman kuin yhden tapauksen sattumassa samassa talouskunnassa nämä ovat voineet saada tartunnan yhtäaikaan tai on eri taudintapausten välinen aika ollut niin pitkä, että niiden välillä ei todennäköisesti ole ollut yhteyttä, toisaalta taas, että muutamissa talouskunnissa, joissa jonakin vuonna esiintyi vain yksi tulirokkotapaus, lähinnä edellisen vuoden lopulla tai lähinnä seuraavan vuoden alussa saattoi ilmetä toisia saman taudin tapauksia.

Influenzatapausten luku oli vuosina 1927—29 jokaisena vuonna varsin korkea n. 8 000—13 000. 1929 vuoden alussa influensatapauksia esiintyi äkkiä tavattoman paljon. Tammikuussa ilmoitettiin 5 639 tapausta, helmikuussa 2 992 ja maaliskuussa 1 176. Tämän jälkeen laski influensatapauksen luku tavalliselle tasolle. Influensan aiheuttamia kuolemantapauksiakin todettiin tänä vuonna verraten paljon, 108 (8.4 ‰), joista 92 sattui tammi—maaliskuussa. Vuonna 1928 todettiin influensan aiheuttamia kuolemantapauksia vain 26 (3.2 ‰) ja vuonna 1927 35 (3.7 ‰). On kuitenkin todennäköistä, että osa influensan jälkitauteihin, keuhkokatarrin y. m. kuolleista kuolleisuustilastoa laadittaessa on viety näiden tautien ryhmiin, koska kuolemantodistuksissa influensaa ei ole mainittu.

Kurkkumätä (*diphtheria*)-tapauksia on jo monen viimeisen vuoden aikana ilmaantunut kaupungissa huomattavasti vähemmän kuin aikaisemmin. Kun niiden luku vuosina 1911—20 vaihteli 400—976 välillä ja vielä vuonna 1921 oli 291 sekä vuonna 1922 182, väheni kurkkumätätapausten luku seuraavina vuosina yhä säännöllisesti laskien vuoteen 1926 mennessä aina 54:ään, kohosi tilapäisesti vuonna 1927 130:een, mutta oli vuonna 1928 jälleen vain 68 ja vuonna 1929 64 (ks. taul. 6). Taul. 8 näkyy, kuinka paljon kurkkumätätapauksia ilmoitettiin viimeisten kolmen vuoden kunkin kuukautena.

Desinfioitsijain välityksellä hankittiin tarkempia tietoja sairastuneiden ryhmittymisestä kaupunginosain, kiinteistöjen ja talouskuntain mukaan, mutta nämä tiedot täytyy tilanpuutteen takia jättää julkaisematta. Taul. 5 näkyy kymmenen vuotta vanhempien kurkkumätään sairastu-

Antalet scharlakansfeberfall i de olika stadsdelarna åren 1927—29 framgår månadsvis av tab. 9.

Sammanlagda antalet fastigheter (sjukhus oräknade), inom vilka scharlakansfeberfall inträffade, uppgick år 1927 till 276, år 1928 till 461 och år 1929 till 703 (se tab. 9).

En statistisk belysning av de gränser, inom vilka sammanboendet inom gemensamt hushåll kunnat förmedla scharlakansfebersmittans överförande från en person till en annan, gives i tab. 9, som bl. a. visar antalet inom olika hushåll yppade fall av ifrågavarande sjukdom och vari särskilda uppgifter meddelas för egentliga hushåll (i regeln = familjer) och anstalter (t. ex. sjukhus, barnhem). Inom de egentliga hushåll, i vilka scharlakansfeberfall över huvud taget förekommo, inträffade ett enda fall år 1927 i 271, år 1928 i 487 och år 1929 i 833 hushåll och mer än ett fall i resp. 43,84 och 157 hushåll. Framhållas bör dock å ena sidan, att där flere än ett fall förekommit inom samma hushåll, dessa ofta hade infekterats samtidigt samt att i ett antal fall tiden mellan de olika sjukdomsfallen var så lång, att något samband mellan dem icke var sannolikt, å andra sidan åter, att i en del hushåll, där endast ett scharlakansfeberfall under ett år yppades, i slutet av närmast föregående år eller början av närmast påföljande år kunnat förekomma andra fall av sjukdomen.

Antalet fall av *influenza (influenza)* var under ettvarrt av åren 1927—29 rätt högt, c. 8 000—13 000. I början av år 1929 inträffade plötsligt ett ovanligt stort antal influensafall. I januari anmäldes 5 639 fall, i februari 2 992 och i mars 1 176, varefter antalet influensafall åter nedgick till sin vanliga nivå. Antalet dödsfall i influensa var under detta år rätt stort, 108 (8.4 ‰), varav 92 inträffade i januari—mars. År 1928 förorsakade influensan endast 26 (3.2 ‰) och år 1927 35 dödsfall (3.7 ‰). Det är emellertid sannolikt, att en del i influensans följsjukdomar, lungkatarr m. fl. sjukdomar avlidna vid uppgörandet av dödlighetsstatistiken hänförts till dessa sjukdomar, emedan influensan ej nämnts å dödsattesterna.

Av *difteri (diphtheria)* har under de senaste åren antalet fall varit ansenligt mindre än tidigare. Medan detta antal under åren 1911—20 växlade mellan 400 och 976 och ännu år 1921 var 291 och år 1922 182, nedgick detsamma under de följande åren regelbundet allt mera till 54 år 1926, steg år 1927 tillfälligt till 130, men var år 1927 åter blott 68 och år 1929 64 (se tab. 6). Av tab. 8 framgår antalet under envar månad åren 1927—29 anmälda differfall.

Genom desinfektörerna inhämtades närmare upplysningar rörande de insjuknades fördelning efter stadsdelar, fastigheter och hushåll, men dessa uppgifter kunna på grund av utrymmesbrist ej publiceras. Av tab. 5 framgår de i difteri insjuknade, över tio år varande personernas fördelning

neiden ryhmittyminen sukupuolen mukaan. Sairastuneiden ikäryhmitys sen sijaan näkyy seuraavasta:

Cas de diphtérie en 1927—29, par âge.

Ikä vuosissa. Ålder, år. Age, années.	Taudintapausten luku. Nombre de cas.		Antal sjukdomsfall.
	1927.	1928.	
— 2	23	8	15
2— 5	29	19	14
5—10	51	18	16
10—15	8	3	4
15—20	2	8	3
20—	17	12	12
Yhteensä. Summa (Total)	130	68	64

Desinfioitsijain tutkimuksiin perustuvien tietojen mukaan oli kiinteistöjä (lukuunottamatta sairaaloita), joissa tapauksia sattui, vuonna 1927 kaikkiaan 79, vuonna 1928 47 ja vuonna 1929 33.

Käsityksen siitä, missä määrin samassa talouskunnassa asuminen edistää tartunnan siirtymistä henkilöstä toiseen, saa seuraavista luvuista. Vuonna 1927 sattui yksi kurkkumätätapaus 77, vuonna 1928 38 ja vuonna 1929 34 varsinaisessa talouskunnassa (tavallisesti=perheessä). Useampia kuin yksi kurkkumätätapaus sattui vuonna 1927 9, vuonna 1928 2 ja vuonna 1929 3 talouskunnassa. Silti ei voida väittää, että talouskunnan tai perheen jäsenet kaikissa näissä tapauksissa olisivat välittäneet tartunnan.

Myöskin lavantauti- (*typhus abdominalis*) ja paratyfus- (*paratyphus*) tapausten luku oli vuosina 1927—29 hyvin pieni, edellisten 10, 3 ja 6 sekä jälkimäisten 87, 31 ja 40. Näin matalia tapauslukuja ei ole todettu minään aikaisempana vuonna lukuunottamatta vuotta 1922, jolloin paratyfustapauksia ilmoitettiin vain 83 (ks. taul. 6). Taul. 5 näkyy, kuinka paljon lavantautiin ja paratyfukseen sairastuneista kymmentä vuotta vanhemmista oli miehiä ja kuinka paljon naisia. Lavantautiin ja paratyfukseen vuosina 1927—29 sairastuneiden ikäryhmitys näkyy seuraavasta:

Cas de fièvre typhoïde et de paratyphus en 1927—29, par âge.

Ikä vuosissa. Ålder, år. Age, années.	1927.		1928.		1929.	
	Typhus abdominalis.	Paratyphus.	Typhus abdominalis.	Paratyphus.	Typhus abdominalis.	Paratyphus.
1— 5	—	1	—	1	—	1
5—10	—	3	—	1	1	1
10—20	3	19	—	8	3	9
20—30	3	39	1	15	—	17
30—40	1	9	—	3	1	6
40—50	3	10	1	1	1	4
50—60	—	1	1	2	—	2
60—70	—	4	—	—	—	—
70—80	—	1	—	—	—	—
Yhteensä. Summa (Total)	10	87	3	31	6	40

Sukupuolitauteja (*morbi Veneris*) ilmeni vuosina 1927—29 huomattavasti enemmän kuin lähinnä aikaisempina vuosina.

etter kön. De insjuknades åldersfördelning åter framgår av nedanstående tabell.

Enligt på desinfektörernas undersökningar grundade uppgifter uppgick hela antalet fastigheter i staden (oberäknat sjukhusen), inom vilka fall av difteri förekommo, år 1927 till 79, år 1928 till 47 och år 1929 till 33.

En föreställning om den omfattning, i vilken sammanboendet inom gemensamt hushåll underlättar smittans överförande från en person till en annan, ge följande siffror. År 1927 inträffade ett fall av difteri i 77, år 1928 i 38 och år 1929 i 34 egentliga hushåll (i regeln=familjer). Mer än ett difterifall förekom år 1927 i 9, år 1928 i 2 och år 1929 i 3 hushåll. Man kan dock ej påstå, att i alla dessa fall infektionen skett genom hushålls- eller familjemedlemmar.

Jämväl av *tarmtyfus* (*typhus abdominalis*) och *paratyfus* (*paratyphus*) var antalet fall åren 1927—29 synnerligen litet, av *tarmtyfus* 10, 3 och 6 samt av *paratyfus* 87, 31 och 40. En så låg sjukfrekvens har icke tidigare konstaterats med undantag för år 1922, då av *paratyfus* anmäldes endast 83 fall (se tab. 6). Av tab. 5 framgår huru många av de över tio år varande insjuknade voro män och huru många kvinnor. De i *tarmtyfus* och *paratyfus* åren 1927—29 insjuknades åldersfördelning synes här nedan.

Av könssjukdomar (*morbi Veneris*) förekom åren 1927—29 ett ansevärt större antal fall än under de närmast före-

Tippurin ja pehmeän sankkerin tapausten luku kohosi, viimeksi mainittujen hyvin jyrkästikin, vuonna 1927, mutta laski sitten hiukan seuraavina vuosina, kun taas kuppataudin tapausten luku lisääntyi jatkuvasti kaikkina kolmena vuotena (ks. taul. 6, 7 ja 10).

Yksityiskohtaisia tietoja sairastuneiden sukupuolesta, iästä, siviilisäädystä ja yhteiskunnallisesta asemasta antoivat kuten edellisinäkin vuosina sekä yksityiset lääkärit että erikoissairaalat vuonna 1913 käytäntöön otetun kaavakkeen mukaisesti, mikä kaavake vuodesta 1925 lukien terveydenhoitolautakunnan kanslian toimesta muutettiin siten, että leskiä ja eronneita varten varatut sarakkeet poistettiin ja määrättiin, että lesket oli merkittävä naimattomien sarakkeisiin. Vuodelta 1927 oli näitä tietoja yhteensä 4 971 sairastuneesta, vuodelta 1928 4 936 sairastuneesta ja vuodelta 1929 4 506 sairastuneesta, jota vastoin tarkempia tietoja puuttui vuonna 1927 443:sta, vuonna 1928 322:sta ja vuonna 1929 381:sta tapauksesta. Tähän eivät sisälly perityn kuppataudin tapaukset, luvultaan 10 vuonna 1927, 8 vuonna 1928 ja 5 vuonna 1929.

Nämä tiedot tarkoittavat Helsingissä asuvia henkilöitä. Uuteen kaavakkeeseen on sitä paitsi otettu erityinen särke kaupungin ulkopuolella asuvien potilaiden ilmoittamista varten. Näiden keskuudesta ilmoitettiin vuonna 1927 133 syfilistapausta, 116 pehmeän sankkerin ja 438 tippurin tapausta, vuonna 1928 146 syfilistapausta, 141 pehmeän sankkerin ja 521 tippurin tapausta sekä vuonna 1929 172 syfilistapausta, 163 pehmeän sankkerin ja 533 tippurin tapausta.

Eri sukupuolitauteihin sairastuneiden henkilöiden iän, sukupuolen ja siviilisäädyn mukaista ryhmitystä on valaistu taulussa 10. Alla olevasta taulukosta näkyy, tarkemmin tuntemattomia tapauksia lukuunottamatta, kaikkien vuosina 1927—29 sukupuolitauteihin sairastuneiden sekä erikseen miesten ja naisten absoluuttinen ja suhteellinen luku eri ikäryhmissä.

gående åren. Antalet fall av dröppel och mjuk schanker ökades år 1927, beträffande sistnämnda sjukdom i anseelig grad, men nedgick i någon mån under de följande åren, medan antalet fall av syfilis fortfarande ökades under samtliga tre år (se tabb. 6, 7 och 10).

Specialuppgifter angående de insjuknades kön, ålder, civilstånd och samhällsställning avgävos liksom under föregående år av såväl enskilda läkare som specialsjukhusen enligt det år 1913 införda formuläret, vilket formulär, räknat från år 1925, på åtgärd av hälsovårdsnämndens byrå ändrades sålunda, att de för änkör, änklingar och fränskilda avsedda kolumnerna bortlämnades och det bestämdes, att änkör och änklingar skulle antecknas i de för ogifta avsedda kolumnerna. För år 1927 funnos sådana uppgifter att tillgå angående inalles 4 971 insjuknade, för år 1928 angående 4 936 insjuknade och för år 1929 angående 4 506 insjuknade, medan för 443 fall år 1927, 322 fall år 1928 och 381 fall år 1929 närmare uppgifter saknades. Häri ingå ej fall av medfödd syfilis, varav särskilt anmäldes år 1927 10, år 1928 8 och år 1929 5 fall.

Dessa uppgifter avse i Helsingfors bosatta personer. I det nya formuläret ingår emellertid även en kolumn för anmäling av utom staden bosatta patienter. År 1927 anmäldes 133 fall av syfilis, 116 fall av mjuk schanker och 438 fall av dröppel, år 1928 146 fall av syfilis, 141 fall av mjuk schanker och 521 fall av dröppel ävensom år 1929 172 fall av syfilis, 163 fall av mjuk schanker och 533 fall av dröppel bland sådana personer.

De i de olika könssjukdomarna insjuknade personernas fördelning efter ålder, kön och civilstånd är belyst i tab. 10. I nedanstående tabell meddelas, med fränseende av de icke närmare kända fallen, för olika åldrar och vartdera könets såväl det absoluta som det relativa antalet fall av alla könssjukdomar tillsammans under åren 1927—29.

Cas de maladies vénériennes signalés en 1927—29, par âge et par sexe.

Ikä vuosissa. Ålder, år. Age, années.	Miespuolisia. Mankön. Sexe masculin.		Naispuolisia. Kvinnkön. Sexe féminin.		Molemmat sukupuolet. Bägge könen. Les deux sexes.	
	Sairastuneiden absol. luku. Absolut antal insjuknade. Nombre absolu des malades.	Sairastuneita %. Insjuknade i %. Nombre des malades en %.	Sairastuneiden absol. luku. Absolut antal insjuknade.	Sairastuneita %. Insjuknade i %.	Sairastuneiden absol. luku. Absolut antal insjuknade.	Sairastuneita %. Insjuknade i %.
1927.						
— 5.....	—	—	5	0.4	5	0.1
5—10.....	—	—	5	0.4	5	0.1
10—15.....	2	0.1	2	0.2	4	0.1
15—20.....	301	8.1	176	13.8	477	9.6
20—25.....	1 385	37.4	454	35.7	1 839	37.0
25—30.....	1 180	31.9	329	25.9	1 509	30.3
30—35.....	495	13.4	176	13.8	671	13.5
35—40.....	176	4.8	57	4.5	233	4.7
40—.....	161	4.3	67	5.3	228	4.6
Yhteensä. Summa (Total)	3 700	100.0	1 271	100.0	4 971	100.0

Ikä vuosissa. Ålder, år.	Miespuolisia. Mankön.		Naispuolisia. Kvinnkön.		Molemmat sukupuolet. Bägge könen.	
	Sairastuneiden absol. luku. Absolut antal insjuknade.	Sairastuneita %. Insjuknade i %.	Sairastuneiden absol. luku. Absolut antal insjuknade.	Sairastuneita %. Insjuknade i %.	Sairastuneiden absol. luku. Absolut antal insjuknade.	Sairastuneita %. Insjuknade i %.
1928.						
— 5.....	—	—	5	0.4	5	0.1
5—10.....	—	—	7	0.6	7	0.1
10—15.....	—	—	2	0.2	2	[0.04]
15—20.....	302	8.1	171	14.4	473	9.6
20—25.....	1 586	42.3	424	35.8	2 010	40.7
25—30.....	1 070	28.5	286	24.1	1 356	27.5
30—35.....	461	12.3	160	13.5	621	12.6
35—40.....	170	4.5	76	6.4	246	5.0
40—.....	162	4.3	54	4.6	216	4.4
Yhteensä. Summa	3 751	100.0	1 185	100.0	4 936	100.0
1929.						
— 5.....	—	—	11	1.1	11	0.3
5—10.....	—	—	6	0.6	6	0.1
10—15.....	1	[0.02]	2	0.2	3	0.1
15—20.....	316	9.1	162	15.7	478	10.6
20—25.....	1 480	42.6	371	36.0	1 851	41.1
25—30.....	910	26.2	277	26.9	1 187	26.3
30—35.....	415	11.9	104	10.1	519	11.5
35—40.....	166	4.8	49	4.8	215	4.8
40—.....	189	5.4	47	4.6	236	5.2
Yhteensä. Summa	3 477	100.0	1 029	100.0	4 506	100.0

Ylläoleva taulukko ei kuitenkaan anna aivan oikeata kuvaa sukupuolitautien levenemisestä eri ikäryhmissä, vaan on sellainen kuva saatavissa ainoastaan vertaamalla taudintapausten lukua kunkin ikäryhmän väkilukuun. Jos sairastuneiden lukua vertaa eri ikäryhmiin kuuluvien miesten ja naisten lukuun ylipäätään, saa (tarkemmin tuntemattomia tapauksia lukuunottamatta) seuraavan määrän taudintapauksia 1 000 kuhunkin ikäryhmään kuuluvaa miestä ja naista kohti:

Ovanstående tabell ger dock icke en fullt riktig föreställning om könssjukdomarnas spridning inom olika åldrar, utan kan en sådan vinnas endast genom att ställa fallens antal i relation till folkmängden inom dessa. Jämför man antalet insjuknade med antalet mankön och kvinnkön över huvud inom de särskilda åldersgrupperna, erhålles (med fränseende av de icke närmare kända fallen) följande antal sjukdomsfall på 1 000 män och kvinnor i olika åldrar:

Nombre relatif de cas différentes maladies vénériennes signalés en 1927—29, pour 1 000 personnes du même âge et du même sexe.

Ikä vuosissa. Ålder, år. Age, années.	Syphilis recens.						Ulcus molle.						Urethritis acuta.					
	Miespuoliset. Mankön. Sexe masculin.			Naispuoliset. Kvinnkön. Sexe féminin.			Miespuoliset. Mankön.			Naispuoliset. Kvinnkön.			Miespuoliset. Mankön.			Naispuoliset. Kvinnkön.		
	1927.	1928.	1929.	1927.	1928.	1929.	1927.	1928.	1929.	1927.	1928.	1929.	1927.	1928.	1929.	1927.	1928.	1929.
— 5.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	0.7	0.7	1.6
5—10.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	0.6	0.8	0.7
10—15.....	0.1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	0.1	0.2	0.1	0.1
15—20.....	3.0	3.1	3.0	3.5	1.8	3.2	7.2	7.2	6.2	3.2	2.2	1.4	27.7	26.7	28.4	12.7	14.4	12.3
20—25.....	12.7	16.4	15.2	5.7	4.7	5.3	41.1	47.1	42.0	4.9	4.8	3.3	109.3	118.3	107.3	28.6	26.2	21.8
25—30.....	10.7	11.0	11.6	3.3	3.1	3.8	24.0	20.6	16.9	2.5	2.7	1.4	78.0	67.9	53.6	18.1	14.4	13.7
30—35.....	5.3	5.6	4.1	1.3	1.5	1.4	7.7	6.3	7.0	1.9	1.3	0.6	32.9	29.7	25.2	10.2	9.1	5.4
35—40.....	2.1	1.7	1.6	0.5	0.8	0.8	3.5	2.8	3.5	0.8	0.8	0.6	13.8	13.7	12.2	3.7	4.8	2.6
40—.....	0.8	0.7	0.9	0.3	0.2	0.2	1.3	1.2	1.7	0.2	0.3	0.3	4.0	4.0	4.2	1.3	1.0	0.8
Kaikki ikäryhmät. Samtliga åldersgrupper (Tous les âges)	3.5	3.8	3.6	1.5	1.2	1.5	8.2	8.1	7.5	1.3	1.2	0.8	26.0	25.3	22.3	7.8	7.1	5.8

Kuten kahdesta viimeisestä taulukosta näkyy, esiintyi sukupuolitauteja yleensä runsaimmin 20—25 vuotiaitten ikäryhmässä. Tämä pitää paikkansa molempiin sukupuoliin nähden. Muuten vallitsi sukupuolten välillä tuntuva eroavaisuus sikäli, että taudintapausten lukumäärä oli huomattavasti suurempi miespuolisten kuin samanikäisten naispuolisten keskuudessa. Kuitenkin oli 20 vuotta nuorempien ikäryhmissä taudintapauksia suhteellisesti enemmän naisten keskuudessa kuin miesten.

Sukupuolitautilien tapausten absoluuttinen ja suhteellinen ryhmittyminen sairastuneiden siviilisäädyn mukaan (jolloin naimattomien joukkoon on viety myöskin lesket ja eronneet) oli tarkemmin tuntemattomia tapauksia lukuunottamatta seuraava (ks. taul. 10):

Såsom av de två senast meddelade tabellerna synes, var åldersgruppen 20—25 år den, inom vilken könssjukdomarna över huvud talrikast förekommo. Detta gäller vardera könet. I övrigt rådde mellan könen en betydlig skillnad, i det sjukfrekvensen för mankönet var avsevärt större än för kvinnkönet inom samma åldersgrupp; inom åldersgrupperna under 20 år var dock antalet fall relativt större bland kvinnorna än bland männen.

Den absoluta och relativa fördelningen av fallen av könssjukdom efter de insjuknades civilstånd (varvid till ogifta räknats jämväl änklingar, änkor och fränskilda) var, med fränseende av de ej närmare kända fallen, följande (se tab. 10):

Cas de maladies vénériennes signalés en 1927—29; répartition selon l'état civil des malades.

Tauti. Sjukdom. Maladie.	Miespuolisia. Mankön. Sexe masculin.				Naispuolisia. Kvinnkön. Sexe féminin.			
	Naimisissa olevia. Giffta. Mariés.		Naimattomia. Ogiffta. Non-mariés.		Naimisissa olevia. Giffta.		Naimattomia. Ogiffta.	
	Luku. Antal. Nombre.	0/0	Luku. Antal.	0/0	Luku. Antal.	0/0	Luku. Antal.	0/0
1927.								
Syphilis recens	35	10.3	306	89.7	38	21.5	139	78.5
Ulcus molle	47	5.8	760	94.2	18	11.1	144	88.9
Urethritis acuta	271	10.6	2 281	89.4	101	10.8	831	89.2
Kaikki sukupuolitaudit Samtliga könssjukdomar (Toutes les maladies vénériennes)	353	9.5	3 347	90.5	157	12.4	1 114	87.6
1928.								
Syphilis recens	36	9.4	347	90.6	37	24.2	116	75.8
Ulcus molle	47	5.7	774	94.3	11	7.1	143	92.9
Urethritis acuta	290	11.4	2 257	88.6	151	17.2	727	82.8
Kaikki sukupuolitaudit Samtliga könssjukdomar	373	9.9	3 378	90.1	199	16.8	986	83.2
1929.								
Syphilis recens	45	11.9	332	88.1	41	21.6	149	78.4
Ulcus molle	48	6.2	730	93.8	11	11.0	89	89.0
Urethritis acuta	247	10.6	2 075	89.4	118	16.0	621	84.0
Kaikki sukupuolitaudit Samtliga könssjukdomar	340	9.8	3 137	90.2	170	16.5	859	83.5

Sukupuolitauteihin sairastuneiden henkilöiden ryhmittymisen ammatin tai yhteiskunnallisen aseman mukaan osoittaa seuraava taulukko.

De av könssjukdomar angripna personernas fördelning efter yrke eller samhällsställning meddelas i nedanstående tabell.

Cas de maladies vénériennes signalés en 1927—29; répartition par métier ou position sociale des malades.

Ammatti tai yhteiskuntaluokka. Yrke eller samhällsklass. <i>Métier ou position sociale.</i>	Miespuolisia. Mankön. <i>Sexe masculin.</i>		Naispuolisia. Kvinnkön. <i>Sexe féminin.</i>		Molemmat suku- puolet. Bägge könen. <i>Les deux sexes.</i>	
	Absol. luku. Absolut antal. <i>Nombre absolu.</i>	0/0.	Absol. luku. Absolut antal.	0/0.	Absol. luku. Absolut antal.	0/0.
1927.						
Virkamiehet, suurliikkeen ja vap. ammattien harjoittajat y. m. Tjänstemän, större affärsmän, idkare av fria yrken m. fl. (<i>Fonctionnaires, grands commerçants, professions libérales etc.</i>)	386	10.4	38	3.0	424	8.6
Pikkuliikkeenharjoittajat y. m. Mindre näringsidkare m. fl. (<i>Petits industriels etc.</i>)	264	7.1	63	5.0	327	6.6
Apulaiset, palvelusmiehet y. m. Biträden, betjante m. fl. (<i>Employés, commis etc.</i>)	625	16.9	123	9.7	748	15.0
Tehdastyöläiset. Arbetare vid industriella inrättningar (<i>Ouvriers des établissements industriels</i>)	557	15.0	49	3.9	606	12.2
Muut työläiset. Övriga arbetare (<i>Autres ouvriers</i>)	1 428	38.6	193	15.2	1 621	32.6
Henkilölliset ja talouspalvelijat. Personlig och huslig betjäning (<i>Domestiques</i>)	48	1.3	197	15.5	245	4.9
Sotaväki ¹⁾ . Militär ¹⁾ (<i>Militaires</i>)	84	2.3	3	0.2	87	1.8
Merimiehet. Sjömän (<i>Marins</i>)	107	2.9	2	0.1	109	2.2
Ylioppilaat. Studenter (<i>Etudiants</i>)	147	4.0	2	0.1	149	3.0
Oppi- ja kansakoululaiset. Elever i lärda och folkskolor (<i>Elèves des lycées et des écoles primaires</i>)	14	0.4	—	—	14	0.3
Muut koululaiset. Elever i övriga skolor (<i>Elèves d'autres écoles</i>)	27	0.7	2	0.1	29	0.6
Ravintola- ja kahvila-apulaiset. Vårdshus- och kafébiträden (<i>Gens de service des restaurants</i>)	7	0.2	53	4.2	60	1.2
Prostituoidut. Prostituerade (<i>Prostituées</i>)	—	—	546	43.0	546	11.0
Tunteamaton. Okänd (<i>Inconnu</i>)	6	0.2	—	—	6	0.1
Yhteensä. Summa (Total)	3 700	100.0	1 271	100.0	4 971	100.0
1928.						
Virkamiehet, suurliikkeen ja vap. ammattien harjoittajat y. m. Tjänstemän, större affärsmän, idkare av fria yrken m. fl.	359	9.6	73	6.2	432	8.8
Pikkuliikkeen harjoittajat y. m. Mindre näringsidkare m. fl.	243	6.5	62	5.2	305	6.2
Apulaiset, palvelusmiehet y. m. Biträden, betjante m. fl.	673	17.9	135	11.4	808	16.4
Tehdastyöläiset. Arbetare vid industriella inrättningar	527	14.1	76	6.4	603	12.2
Muut työläiset. Övriga arbetare	1 487	39.6	198	16.7	1 685	34.1
Henkilölliset ja talouspalvelijat. Personlig och huslig betjäning	31	0.8	147	12.4	178	3.6
Sotaväki ¹⁾ . Militär ¹⁾	91	2.4	4	0.3	95	1.9
Merimiehet. Sjömän	148	4.0	2	0.2	150	3.0
Ylioppilaat. Studenter	149	4.0	2	0.2	151	3.1
Oppi- ja kansakoululaiset. Elever i lärda och folkskolor	8	0.2	4	0.3	12	0.2
Muut koululaiset. Elever i övriga skolor	24	0.6	—	—	24	0.5
Ravintola- ja kahvila-apulaiset. Vårdshus- och kafébiträden	4	0.1	50	4.2	54	1.1
Prostituoidut. Prostituerade	—	—	427	36.1	427	8.7
Tunteamaton. Okänd	7	0.2	5	0.4	12	0.2
Yhteensä. Summa	3 751	100.0	1 185	100.0	4 936	100.0
1929.						
Virkamiehet, suurliikkeen ja vap. ammattien harjoittajat y. m. Tjänstemän, större affärsmän, idkare av fria yrken m. fl.	265	7.6	37	3.6	302	6.7
Pikkuliikkeen harjoittajat y. m. Mindre näringsidkare m. fl.	252	7.3	50	4.9	302	6.7
Apulaiset, palvelusmiehet y. m. Biträden, betjante m. fl.	616	17.7	144	14.0	760	16.9
Tehdastyöläiset. Arbetare vid industriella inrättningar	466	13.4	58	5.6	524	11.6
Muut työläiset. Övriga arbetare	1 452	41.8	196	19.0	1 648	36.6
Henkilölliset ja talouspalvelijat. Personlig och huslig betjäning	28	0.8	137	13.3	165	3.7
Sotaväki ¹⁾ . Militär ¹⁾	101	2.9	2	0.2	103	2.3
Merimiehet. Sjömän	129	3.7	3	0.3	132	2.9
Ylioppilaat. Studenter	112	3.3	1	0.1	113	2.5
Oppi- ja kansakoululaiset. Elever i lärda och folkskolor	11	0.3	3	0.3	14	0.3
Muut koululaiset. Elever i övriga skolor	27	0.8	2	0.2	29	0.6
Ravintola- ja kahvila-apulaiset. Vårdshus- och kafébiträden	11	0.3	50	4.9	61	1.4
Prostituoidut. Prostituerade	—	—	342	33.2	342	7.6
Tunteamaton. Okänd	7	0.2	4	0.4	11	0.2
Yhteensä. Summa	3 477	100.0	1 029	100.0	4 506	100.0

¹⁾ Upseerit, alipäällystö ja sotilaat.¹⁾ Officerare, underbefäl och soldater.

Sukupuolitauteihin sairastuneiden miesten joukossa olivat työläiset (ylempänä kahteen ryhmään jaettuina) lukuisimmin edustettuina, kun taas sairastuneiden naisten joukossa prostituoitujen ryhmä oli suurin. Kun kuitenkin työläisiä on moninverroin enemmän kuin esim. opiskeluvia, eivät tässä esitetyt luvut riitä todistamaan, että työläiset suuremmassa määrin aiheuttaisivat itselleen sukupuolitauteja kuin muut kaupungissa asuvat miehet. Tämän kysymyksen ratkaisemiseksi olisi eri ammattiryhmiin ja yhteiskuntaluokkiin kuuluvien sairastuneiden lukumäärä verrattava kuhunkin ammattiryhmään ja yhteiskuntaluokkaan kuuluvien henkilöiden lukuun, mikä kuitenkin ei ole toteutettavissa, niin kauan kuin ei ole tarjona luotettavia samanaikaisia tietoja väestön ryhmittymisestä ammatin ja yhteiskunta-aseman mukaan.

Kaavakkeessa olevaan kysymykseen olivatko potilaat saaneet tartunnan Helsingissä vaiko sen ulkopuolella vastattiin perin vaillinaisesti. Saadut tiedot ilmenevät seuraavasta taulukosta.

Av de i könssjukdomar över huvud insjuknade männen utgjorde arbetarna (här ovan fördelade på tvenne grupper) den starkast representerade kategorin, medan den största gruppen bland de insjuknade kvinnorna utgjordes av prostituerade. Då emellertid antalet arbetare är mångdubbelt större än t. ex. antalet studerande, utgöra de här meddelade siffrorna icke något bevis för att arbetare i högre grad skulle ådraga sig könssjukdomar än övriga i staden bosatta män. För att avgöra detta spörsmål borde antalet insjuknade inom de olika yrkesgrupperna och samhällsklasserna sättas i relation till antalet personer inom varje yrke och samhällsklass, vilket dock ej är möjligt så länge tillförlitliga samtida uppgifter om befolkningens fördelning efter yrke och social ställning saknas.

Den i formulären förekommande frågan huruvida patienterna infekterats i Helsingfors eller utom staden, besvarades synnerligen bristfälligt. De erhållna uppgifterna framgå av följande tabell.

Cas de maladies vénériennes signalés en 1927—29; répartition selon le lieu où la maladie était acquise.

Vuosi. År. Année.	Helsinki. Helsingfors.		Muu paikkakunta. Annan ort. Autres communes.		Yhteensä tapa- uksia, joista saatiin tietoja. Summa fall, om vilka upp- gifter erhöjts. Total.	Kaikki ilmoite- tut tapaukset. Samtliga an- mälda fall. Total des cas signalés.	Tapaukset, joista saatiin tietoja, %:ssa kaikista. Fall, i vilka upp- gifter erhöjts, i % av samtliga. 1)
	Absoluuttinen luku. Absolut antal. Nombre absolu.	0/0	Absoluuttinen luku. Absolut antal.	0/0			
1927.							
Syphilis recens	460	83.3	92	16.7	552	651	84.8
Ulcus molle.....	772	94.3	47	5.7	819	1 085	75.5
Urethritis acuta	2 688	94.2	167	5.8	2 855	3 922	72.8
Kaikki taudit. Samtliga sjukdomar (Toutes les maladies)	3 920	92.8	306	7.2	4 226	5 658	74.7
1928.							
Syphilis recens	461	87.3	67	12.7	528	682	77.4
Ulcus molle.....	754	95.8	33	4.2	787	1 116	70.5
Urethritis acuta	2 693	95.2	137	4.8	2 830	3 946	71.7
Kaikki taudit. Samtliga sjukdomar	3 908	94.3	237	5.7	4 145	5 744	72.2
1929.							
Syphilis recens	511	83.9	98	16.1	609	739	82.4
Ulcus molle.....	729	95.9	31	4.1	760	1 041	73.0
Urethritis acuta	2 591	95.6	119	4.4	2 710	3 594	75.4
Kaikki taudit. Samtliga sjukdomar	3 831	93.9	248	6.1	4 079	5 374	75.9

Näitä tietoja ei ole kuitenkaan erikseen kaupungissa asuvista ja erikseen muista. Sen vuoksi on yllä olevassa taulukossa esitetty yhdessä kaikki terveydenhoitolautakunnalle ilmoitetut tapaukset. Kun on todennäköistä, että suhteellisesti useammat toispaikkakuntalaisista ovat saaneet tartunnan Helsingin ulkopuolella, ei yllä olevia lukuja ilman muuta voi pitää Helsingin oloille luonteenomaisina, vaan on niitä prosenttilukuja, jotka osoittavat, kuinka monessa tapauksessa tartunta on saatu Helsingin ulkopuolella, pidettävä korkeimpina rajalukuina.

Dessa uppgifter föreligga dock icke särskilt för de i staden och de utom staden bosatta. Ovanstående tabell upptager för den skull samtliga till hälsovårdsnämnden anmälda fall. Då det är sannolikt, att i landsorten bosatta personer oftare ådraga sig smitta utom staden, kunna emellertid de anförda siffrorna ej utan vidare anses karaktäristiska för förhållandena i Helsingfors, utan måste procenttalen för personer, som ådragit sig infektion på annan ort, närmast betraktas som maximala.

1) Cas pour lesquels le lieu d'acquisition était connu, en % de tous les cas signalés.

3. Kuolleisuus.

Kuolleisuuden laskemistapa. Helsingin kaupungin kuoleisuustilasto (ks. taul. 11—23) perustuu etusijassa asianomaisista pastorinkansliosta terveydenhoitolautakunnan toimistoon ja sieltä tilastokonttoriin annettuihin kuolemantodistuksiin. Näissä olevia tietoja on täydennetty pastorinkansliain kuolleitten luetteloihin sekä lääkintöhallituksessa säilytettyihin ruumiinavauspöytäkirjoihin sisältyvillä tiedoilla, ja lukuisissa tapauksissa on sen lisäksi sairaaloista ja kuolemantodistuksia antaneilta lääkäreiltä saatu tarkempia tietoja kuolemansyistä y. m. Aineistoa käytettäessä on täten saatuja numerotietoja kuitenkin jonkin verran korjailtu. Osin on nimittäin otettu lukuun toisella paikkakunnalla asuvat henkilöt, jotka ovat Helsingissä kuolleet äkilliseen tautiin tai väkivaltaisella tavalla, elleivät suorastaan ole saapuneet kaupungissa olevaan sairaalaan; osin taas on tilastosta kokonaan jätetty pois henkilöt, jotka ovat olleet kaupungissa asuvia, mutta toisella paikkakunnalla kuolleet äkilliseen tautiin tai väkivaltaisella tavalla. Tämän mukaisesti on kaupungissa pitkälliseen tautiin kuolleet henkilöt, jos ovat olleet toisella paikkakunnalla asuvia, jätetty pois ja päinvastoin tilapäisesti kaupungin ulkopuolella (matkoilla sekä kesähuviloissa, kylpyparannuspaikoissa y. m.) oleskellessaan sellaiseen tautiin kuolleet, mutta kaupungissa asuvat henkilöt säännöllisesti otettu lukuun¹⁾; viimeksimainittuun ryhmään on luettu myös kaupungille kuuluvassa Nickilän sairaalassa pitkälliseen tautiin kuolleet henkilöt. Tästä on ollut se etu, että julkaistut numerotiedot mahdollisimman tarkoin osoittavat sen kuolleisuuden, minkä oikeastaan on katsottava tulevan Helsingin kaupungin osalle; haittaa tästä menettelystä sitä vastoin on, että siten laskettu kuolleitten luku ei vastaa tilastollisen päätoimiston väestötilastollisissa julkaisuissa olevia tietoja.

Jotta vertailu toiselta puolen tässä julkaisussa tilastollisesti käsiteltyjen kuolemantapausten ja toiselta puolen osaksi vastaavien maamme virallisessa väestötilastossa esitettyjen tietojen, osaksi terveydenhoitolautakunnalle saapuneiden kuolemantodistusten kokonaisluvun välillä kävisi mahdolliseksi sekä tarkemman käsityksen antamiseksi viimemainittuihin nähden toimitetusta seulomisesta on taulustoon otettu yleiskatsauksellinen taulu, taul. 11. Täten voidaan tarpeen mukaan tarkkailla niiden kuolemantapausten valintaa, jotka yllä esitetyistä syistä tulevat Helsingin osalle ja siten sisältyvät yksityiskohtaisempaan tilastoon.

Virallisen väestötilaston mukaan kuoli vuonna 1927 2 548, vuonna 1928 2 698 ja vuonna 1929 3 098 Helsingissä

¹⁾ Kuolleet, kaupungin kahdessa Oulunkylässä olevassa lastenkodissa hoidetut lapset on kaikki otettu lukuun, koska niihin otetaan etupäässä oleellisesti hoidon puutteessa olevia ja sairaita lapsia.

3. Dödlighet.

Mortalité.

Sättet att beräkna dödligheten. Mortalitätsstatistiken för Helsingfors stad (se tabb. 11—23) grundar sig främst på de från pastorskanslierna till hälsovårdsnämndens byrå och därifrån till statistiska kontoret överlämnade dödsattesterna och övriga dödsbevisen. Uppgifterna å dessa ha kompletterats med i kansliernas s. k. dödskladdar samt de å medicinalstyrelsen förvarade obduktionsprotokollen ingående upplysningar, och i ett icke ringa antal fall ha därutöver från sjukhusen och av de läkare, som utfärdat attesterna, erhållits närmare uppgifter angående dödsorsaker m. m. Vid bearbetningen ha likväl de sålunda erhållna siffrorna i någon mån korrigerats. Dels ha nämligen medräknats å annan ort bosatta personer, som avlidit i Helsingfors i akut sjukdom eller på våldsamt sätt, såvida de ej anlant direkte till sjukhus i staden; dels åter ha personer, som varit bosatta i staden, men avlidit å annan ort i akut sjukdom eller på våldsamt sätt, helt och hållet ur statistiken uteslutits. I enlighet härmed ha i staden i kronisk sjukdom avlidna personer, såvida de varit bosatta å annan ort, uteslutits och tvärtom under vistelse utom staden (på resor samt å sommarvillor, kurorter, vårdanstalter m. m.) i sådan sjukdom avlidna, men i staden bosatta personer, regelbundet medräknats¹⁾; till sistnämnda kategori ha även hänförts å stadens sinnessjukhus i Nickby av kronisk sjukdom avlidna patienter. Härigenom har den fördel vunnits, att de meddelade siffrorna så exakt som möjligt angiva den dödlighet, som rätteligen bör anses falla Helsingfors stad till last; en med ett sådant förfarande förknippad olägenhet är däremot, att det sålunda beräknade antalet avlidna icke överensstämmer med de i statistiska centralbyråns befolkningsstatistiska publikationer ingående uppgifterna.

För att möjliggöra jämförelser mellan de i denna publikation statistiskt behandlade dödsfallen å ena sidan och dels motsvarande i landets officiella befolkningsstatistik ingående uppgifter, dels hela antalet till hälsovårdsnämnden inkomna dödsattester och andra intyg m. m. å den andra samt för att närmare belysa omfattningen och arten av den företagna utgallringen bland de sistnämnda, meddelas i tabellavdelningen en översiktstabell, tab. 11. Härigenom erhålles nödig kontroll beträffande urvalet av de dödsfall, som på anförda skäl falla Helsingfors till last och förty ingå i den mera detaljerade statistiken.

Enligt den officiella befolkningsstatistiken avleda år 1927 2 548, år 1928 2 698 och år 1929 3 098 personer kyrk-

¹⁾ Avlidna, å stadens två barnhem i Äggelby intagna barn ha alla medtagits i beräkningen, enär i dessa främst placeras till väsentlig del vanvårdade och sjuka barn.

kirkonkirjoissa olevaa tai siellä siviilirekisteriin merkittyä henkilöä. Taulun 11 mukaan vastaavat luvut olivat 2 570, 2 747 ja 3 147. Ero johtuu lähinnä siitä, että papiston väestötilastoa varten laatimat väkiluvunmuutostaulut laaditaan heti vuoden päätyttyä, kun taas äsken mainittuun tauluun sisältyy sellaisiakin kuolemantapauksia, joista on saatu tieto vasta myöhemmin. Vähäisiä virheitä ja väärintulkemisia (esim. lapsiin nähden, jotka ovat kuolleet heti syntymänsä jälkeen ja jotka papisto joskus on merkinnyt kuolleenä syntyneiksi ja päinvastoin) ei myöskään kokonaan puutu virallisista väkiluvunmuutostauluista.

Yksityiskohtainen kuolleisuustilasto käsitti vuonna 1927 2 243, vuonna 1928 2 426 ja vuonna 1929 2 884 henkilöä; näiden jakautuminen kirkonkirjoitus-, asuin- ja kuolinpaikan mukaan näkyy seuraavasta taulukosta:

skrivna i Helsingfors eller därstädes inskrivna i civilregistret. Enligt tab. 11 voro motsvarande siffror 2 570, 2 747 och 3 147. Skillnaden beror närmast därpå, att prästerskapets för befolkningsstatistiken uppgjorda folkmängdsförändringstabeller uppgöras kort efter årets slut, medan i nyss återopade tabell ingå även sådana dödsfall, om vilka kännedom erhållits först senare. Smärre fel och missräkningar (t. ex. beträffande barn, som avlidit strax efter födelsen och vilka av prästerskapet någon gång upptagits såsom dödfödda och vice versa) saknas ej heller helt och hållet i de officiella folkmängdsförändringstabellerna.

Den detaljerade dödlighetsstatistiken omfattar år 1927 2 243, år 1928 2 426 och år 1929 2 884 personer; deras fördelning efter kyrkskrivnings-, bonings- och dödsort synes av följande tabell.

Décédés en 1927—29 par lieux d'inscription sur les registres ecclésiastiques, par lieux de domicile et par lieux de décès.

	1927.			1928.			1929.		
	<i>Personnes inscrites sur les registres ecclésiastiques.</i>	<i>Utom Helsingfors kyrkskrivna.</i>	<i>Kirkonkirjoissa Helsingin ulkopuolella.</i>	<i>Helsingfors kyrkskrivna.</i>	<i>Utom Helsingfors kyrkskrivna.</i>	<i>Kirkonkirjoissa Helsingin ulkopuolella.</i>	<i>Helsingfors kyrkskrivna.</i>	<i>Utom Helsingfors kyrkskrivna.</i>	<i>Kirkonkirjoissa Helsingin ulkopuolella.</i>
Helsingissä asuvat. I Helsingfors bosatta. <i>Habitant à Helsingfors.</i>									
Kaupungissa kuolleita. Avlidna i staden (<i>Décédés dans la ville</i>)	1 946	193	2 139	2 148	174	2 322	2 514	233	2 747
Kaupungin ulkopuolella kuolleita. Avlidna utom staden (<i>Décédés hors de la ville</i>)	48	2	50	50	3	53	47	—	47
Yhteensä. Summa (Total)	1 994	195	2 189	2 198	177	2 375	2 561	233	2 794
Helsingin ulkopuolella asuvat. Utom Helsingfors bosatta. <i>Habitant hors de Helsingfors.</i>									
Kaupungissa kuolleita. Avlidna i staden	14	14	28	15	15	30	18	37	55
Kaupungin ulkopuolella kuolleita. Avlidna utom staden	26	—	26	19	2	21	33	2	35
Yhteensä. Summa	40	14	54	34	17	51	51	39	90
Kaikki kuolleet. Samtliga avlidna. <i>Tous les décédés.</i>									
Kaupungissa kuolleita. Avlidna i staden	1 960	207	2 167	2 163	189	2 352	2 532	270	2 802
Kaupungin ulkopuolella kuolleita. Avlidna utom staden	74	2	76	69	5	74	80	2	82
Kaikkiaan. Totalsumma (Somme totale)	2 034	209	2 243	2 232	194	2 426	2 612	272	2 884

Niinkuin taulukosta näkyy kohdistuivat useimmat tilastoon otetuista kuolemantapauksista (vuonna 1927 95.4 %, vuonna 1928 95.7 % ja vuonna 1929 95.2 %) henkilöihin, jotka sekä asuivat että kuolivat Helsingissä; niistä harvalukuisista henkilöistä, jotka eivät asuneet eivätkä kuolleet kaupungissa, olivat useimmat pitkäikäiseen tautiin kuolleita Nikkilän mielisairaalan potilaita.

Se menettely, josta ylempänä on tehty selkoa, on Helsingin kuolleisuustilastossa ollut käytännössä vuodesta 1910

Såsom av tabellen synes hänförde sig flertalet av de i statistiken medtagna dödsfallen (år 1927 95.4 %, år 1928 95.7 % och år 1929 95.2 %) till personer, som både voro bosatta i Helsingfors och avledo därstädes; av det fåtal personer, vilka varken varit bosatta i staden eller avlidit därstädes, voro de flesta i kronisk sjukdom avlidna patienter å sinnessjukhuset i Nickby.

Den metod, för vilken ovan redogjorts, har kommit till användning i dödlighetsstatistiken för Helsingfors från

lähtien, ja on Helsingin kaupunkiin kauttaaltaan myöskin luettu Pasilan esikaupunkiyhdyskunta, joka toukokuun 1 p:nä 1912 hallinnollisessa, oikeudellisessa ja kirkollisessa suhteessa yhdistettiin kaupunkiin. Ennen mainittua vuotta (terveydenhoitolautakunnan vuosikertomuksissa julkaistu) kuolleisuustilasto käsitti ainoastaan evankelis-luterilaisissa seurakunnissa kuolleet henkilöt. Kun muita kuolleita on ylipäättään verraten vähän, tarvitsee mainitun tilastollista aineistoa koskevan eroavaisuuden tuskin katsoa estävän vertailujen tekemistä vuosina 1910—29 ja edellisinä vuosina vallinneen kuolleisuuden välillä. Vuosien varrella tapahtuneet kaupungin alueen muutoksetkaan eivät kaupungin yhteyteen siirrettyillä alueilla asuvan väestön harvalukuisuuden vuoksi voine vaikeuttaa eri vuosien lukujen vertaamista.

Tilaston käytettävänä olevat kuolemansyitä koskevat tiedot ovat hyvin eriarvoisia. Lääkärien todistamat tiedot ovat tietenkin luotettavimmat, joskin täytyy ottaa huomioon, että välistä tehdään vääriä diagnooseja, varsinkin sellaisissa tapauksissa, joissa lääkäri kutsutaan potilaan luo vasta tämän ollessa in agone. Sitä vastoin ovat maallikkojen antamat todistukset vähäarvoisia, koska heillä harvoin on edellytyksiä oikean diagnoosin tekemiseen. Kuolemansyytilaston paikkansapitäväisyys on niinmuodoin riippuvainen siitä aineistosta, johon sitä laadittaessa nojautetaan. Sen seikan valaisemiseksi, missä määrin luotettava tässä julkaisussa esitetty kuolemansyytilasto on, annetaan seuraavassa eräitä tietoja puheenaolevan aineiston laadusta.

Terveydenhoitoasetuksen mukaan vaaditaan hautauslupan saamiseksi kaupungissa, että asianomaiseen pastorinkansliaan jätetään lääkärin antama kuolemantodistus. Tämän määräyksen mukaisesti jätettiinkin useimmista kuolemantapauksista tällainen lääkärin allekirjoittama todistus. Kahdessa poikkeustapauksessa on myöskin todistus, joka ei ole lääkärin antama, täysin luotettava, nimittäin toisaalta kättilön antama todistus vastasyntyneen lapsen kuolemasta, toisaalta poliisilaitoksen antama todistus tapauksissa, joissa on toimitettu oikeuslääketieteellinen ruumiinavaus. Vuonna 1927 sisältyi tilastoon 3 tapausta, vuonna 1928 1 ja vuonna 1929 samoin 1 tapaus, joissa kättilö oli todistanut kuolemansyyn, sekä vuonna 1927 181, vuonna 1928 220 ja vuonna 1929 211 tapausta, joissa tämä perustui poliisilaitokselta saatuun ilmoitukseen. Koska vihdoin kuolemantodistus ei ole välttämätön kuoleman sattuessa maaseudulla, esiintyy usein tapauksia, joissa muukin todistus on hyväksyttävä kuolemantodistukseksi. Vuonna 1927 oli 23, vuonna 1928 43 ja vuonna 1929 23 tällaista tilastoon otettua kuolemantapausta. Kaikki muut vuosien 1927—29 tilastossa lukuunotetut kuolemantapaukset olivat lääkärin todistamat. Tämän nojalla voidaan sitä aineistoa, johon Helsingin kuolemansyytilasto nojautuu, pitää laadultaan täyspätevänä. Tosin tavataan joskus kuolemantodistuksia, joista käy ilmi, ettei asianomainen lääkäri ole tehnyt itselleen selväksi, mitä kuolemansyyllä on ymmärrettävä, siten että esimerkiksi koko sairaalassa tehty

och med år 1910, varvid till Helsingfors genomgående räknats Fredriksbergs förstadssamhälle, som den 1 maj 1912 i administrativt, judiciellt och ecklesiastikt hänseende förenades med staden. Före nämnda år omfattade (den i hälsöförvaltningsnämndens årsberättelse publicerade) dödlighetsstatistiken endast avlidna personer av evangelisk-luthersk trosbekännelse. Då övriga avlidna i allmänhet äro relativt fåtaliga, kunna dock jämförelser mellan dödligheten för åren 1910—29 och för tidigare år genom den antydda olikheten i det statistiska materialet knappast anses omöjliggjorda. Ej heller de förändringar i stadens område, som under årens lopp ägt rum, kunna på grund av den i inkorporeringsområdena bosatta befolkningens fåtalighet, inverka på jämförbarheten mellan siffrorna för olika år.

De uppgifter angående dödsorsakerna, som stå statistiken till buds, äro av mycket varierande värde. Av läkare attesterade uppgifter äro givetvis mest tillförlitliga, om man ock måste taga i betraktande, att feldiagnoser emellanåt göras, särskilt i sådana fall, då läkaren kallats till patienten först då denne befinner sig in agone. Däremot äro av lekmän utfärdade intyg av ringa värde, då dessa senare vanligen icke ha förutsättningar för att kunna ställa rätt diagnos. Dödsorsaksstatistikens korrekthet är därför beroende av det material, som ligger till grund för dess utarbetande. För att visa vilken grad av tillförlitlighet den i föreliggande publikation meddelade statistiken över dödsorsakerna äger, skola i det följande några uppgifter angående ifrågavarande materials beskaffenhet meddelas.

Enligt hälsöförvaltningsstadgan fordras för jordfästning i stad, att av läkare utfärdad dödsattest inlämnas till vederbörande pastorsämbete. I överensstämmelse med denna föreskrift förelåg för de flesta dödsfall sådana av läkare undertecknad attest. I tvenne undantagsfall äro även andra attester än av läkare utfärdade fullt tillförlitliga, nämligen dels av barnmorska utfärdade intyg över nyfödda barns död, dels åter av polisnärättningen utfärdade intyg i de fall, då medikolegal obduktion verkställdes. År 1927 ingå i statistiken 3, år 1928 1 och år 1929 likaså 1 fall, i vilka barnmorska attesterat dödsorsaken, samt år 1927 181, år 1928 220 och år 1929 211 fall, då uppgift om denna erhållits från polisnärättningen. Då slutligen för å landsbygden avlidna läkarattest ej är obligatorisk, förekommer det i flere fall, att annat intyg måste godkännas som dödsbevis. År 1927 var detta fallet med 23, år 1928 med 43 och år 1929 med 23 i statistiken medtagna dödsfall. Samfliga övriga i 1927—29 års statistik medräknade dödsfall voro attesterade av läkare. På grund härav kan man anse det till grund för statistiken över dödsorsakerna i Helsingfors liggande materialet vara av fullgod beskaffenhet. Visserligen anträffas emellanåt dödsattester, av vilka framgår, att den attesterande läkaren icke klargjort för sig, vad man bör förstå med dödsorsak, sålunda att till exempel å sjukhus ställda kliniska diagnoser i sin helhet meddelas, men i sådana fall kunna kompletterande uppgifter i regeln

klinillinen diagnosi esitetään sellaisenaan, mutta tällaisissa tapauksissa voidaan tavallisesti helposti saada täydentäviä tietoja, joita useimmissa tapauksissa onkin hankittu puhelimitse.

Absoluuttinen ja suhteellinen kuolleisuus. Edellä mainitulla tavalla laskettuna oli, niinkuin jo on mainittu, Helsingissä kuolleiden luku, kuolleena syntyneitä lukuunottamatta, vuonna 1927 2 243, vuonna 1928 2 426 ja vuonna 1929 2 884 henkeä.

Kuolleisuus kutakin (kirkonkirjojen mukaisen) keskiikäluvun 1 000 henkeä kohti vuosina 1920—29 näkyy alempana olevasta taulukosta (kuolleena syntyneitä lukuunottamatta):

Mortalité en 1920—29.

Vuosi. Å r. Année.	Keskiikäiluku. Medelfolk- mängd. Population moyenne.	Kuolleiden absoluuttinen luku. Absolut antal avlidna. Nombre de décès.	Kuolleita 1 000 henkeä kohti. Avlidna på 1 000 pers. Décès par 1 000 personnes.	Vuosi. Å r.	Keskiikäiluku. Medelfolk- mängd.	Kuolleiden absoluuttinen luku. Absolut antal avlidna.	Kuolleita 1 000 henkeä kohti. Avlidna på 1 000 pers.
1920	195 374	1 976	10.1	1925	209 823	1 892	9.0
1921	199 028	1 810	9.1	1926	213 760	2 129	10.0
1922	200 822	1 821	9.1	1927	218 367	2 243	10.3
1923	202 795	1 747	8.6	1928	224 140	2 426	10.8
1924	206 055	2 015	9.8	1929	230 736	2 884	12.5

Kuolleisuus, joka kymmenvuotiskauden alussa oli poikkeuksellisen pieni, osoitti vuodesta 1926 tasaista nousua ja oli vuonna 1929 tavattoman suuri. Mainittakoon tässä, että kun väkiluvunumerot ovat liian korkeat (ks. edellä siv. 173), ovat tässä esitetyt suhteelliset luvut liian alaiset, mutta voitaneen niitä kuitenkin käyttää vertailtaessa eri vuosia toisiinsa. 1929 vuoden kuolleisuuden kohoaminen johtui lähinnä influensan, keuhkokatarrin- ja keuhkokuumeen sekä keuhkotuberkuloosin aiheuttamien kuolemantapausten lisääntymisestä.

Kuolemantapausten lukumäärä eri kuukausina, kuolleiden iän ja sukupuolen mukaan ryhmitettynä, on esitetty taulussa 12. Kuolemantapausten luku eri ikä- ja sukupuoli-ryhmissä 10 000 henkilöä kohti ilmenee seuraavasta taulukosta.

Mortalité en 1927—29 dans les différents groupes de sexe et d'âge, par 10,000 personnes.

Ikäryhmä. Åldersgrupp. Groupe d'âge.	1927.			1928.			1929.		
	Mp. Mk. Masc.	Np. Kvk. Fém.	Mol. sukup. Bägge könen. Les deux sexes.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mol. sukup. Bägge könen.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mol. sukup. Bägge könen.
1—5	74.4	69.3	71.9	59.8	52.5	56.2	77.3	89.4	83.3
5—10	15.3	14.1	14.7	18.3	8.0	13.2	23.3	14.5	18.9
10—20	36.9	34.1	35.5	28.6	24.8	26.7	36.5	44.7	40.7
20—30	80.6	50.4	63.4	83.2	54.9	67.0	102.1	67.2	82.2
30—40	64.4	43.0	52.5	70.5	52.1	60.3	93.1	50.7	69.6
40—50	124.3	68.2	93.4	126.9	77.7	99.7	150.5	78.4	110.8
50—60	250.3	106.3	168.3	268.5	123.3	185.9	303.5	154.5	218.8
60—70	483.1	251.8	337.0	494.2	253.0	341.9	458.8	325.0	374.4
70—80	763.1	678.6	706.0	897.0	745.2	794.4	775.0	737.6	749.7
80—	596.4	1 313.9	1 041.5	542.6	1 447.2	1 103.8	825.5	1 511.0	1 250.0

lätt erhållas och ha även i de flesta fall införskaffats per telefon.

Absolut och relativ dödlighet. På ovan angivet sätt beräknat utgjorde, såsom redan nämndes, antalet avlidna år 1927 2 243, år 1928 2 426 och år 1929 2 884, de dödfödda oberäknade.

Dödligheten på 1 000 invånare av (den kyrkskrivna) medelfolkmängden åren 1920—29 framgår av nedanstående tabell (de dödfödda icke inberäknade):

Dödligheten, som under förra hälften av tioårsperioden var exceptionellt liten, visade från år 1926 en jämn ökning, för att år 1929 bliva ovanligt stor. Det må här anmärkas, att då folkmängdssiffrorna äro alltför höga (se ovan sid. 173), äro de anförda relativa talen för låga, men torde de dock kunna användas vid jämförelser mellan de olika åren. Ökningen av dödligheten år 1929 berodde främst på det ökade antalet dödsfall i influensa, lungkatarr och lunginflammation samt lungtuberkulos.

Dödsfallens fördelning månadsvis samt efter kön och ålder meddelas i tab. 12. Antalet dödsfall inom olika ålders- och köngrupper på 10 000 levande synes av följande tabell.

Kaikkien miespuolisten keskuudessa oli kuolleisuus vuonna 1927 11.6 ‰, vuonna 1928 12.2 ‰ ja vuonna 1929 13.9 ‰ sekä naispuolisten keskuudessa vuonna 1927 9.2 ‰, vuonna 1928 9.7 ‰ ja vuonna 1929 11.3 ‰.

Vuotta nuorempien lasten kuolleisuuteen nähden viitataan siv. 194 ja seur.

Kuolleiden absoluuttinen luku eri kaupunginosissa näkyy taulusta 16. Suhteellisen kuolleisuuden laskemista kaupunginosittain vaikeuttaa tuntuvasti se seikka, että kaupungin hengille pantu kuolleisuus, ainoa väkiluvun tieto, mikä kultakin vuodelta on olemassa kaupunginosien mukaan jaettuna, on liian alhainen (ks. edellä siv. 173).

Taulun 16 absoluuttisia lukuja laskettaessa on yleensä sairaaloissa y. m. samanlaisissa laitoksissa kaupungissa kuolleet henkilöt, mikäli mahdollista, viety siihen kaupunginosaan kuuluviksi, jossa heillä oli asuntonsa siihen aikaan kun heidät laitokseen otettiin. Monessa tapauksessa on kuitenkin kuolleilla vanhuksilla, lapsilla, mielisairailla, vangeilla y. m. s. täytynyt katsoa olleen asuntonsa niissä laitoksissa (vanhain- ja lastenkodeissa, mielisairaaloissa, vankiloissa y. m.), joissa heitä on hoidettu tai he ovat oleskelleet usein vuosikautia ennen kuolemaansa. Jottei erehdyttäviä tuloksia aiheutuisi siitä, että mainitut luvut lasketaan niiden kaupunginosien hyväksi, missä tuollaiset laitokset sijaitsevat, on kaikki puheenalaista laatua olevat tapaukset johdonmukaisesti viety erityiseen sarakkeeseen taulussa 16 (ks. myös mainitun taulun 2 alaviittoa). Mainittuun sarakkeeseen otetut kuolemantapaukset ovat suurimmaksi osaksi sattuneet Kivellän sairaalassa ja kunnalliskodissa.

Vuosien 1927—29 kuolleisuustilastoon sisältyy taulussa 16 myös henkilöitä, jotka asuivat kaupungin ulkopuolella ja joita edellä on kosketeltu taulusta 11 puhuttaessa (ks. siv. 186). Nämä kuolleet voidaan jakaa kahteen ryhmään. Toiseen kuuluivat ne henkilöt, jotka oli otettu erinäisiin joko kaupungille tai yksityisille kuuluviin laitoksiin, joiden hoidokit ovat pääasiallisesti Helsingistä kotoisin. Tällaisia laitoksia ovat esim. kaupungin molemmat Oulunkylässä sijaitsevat lastenkodit, kaupungin Nikkilässä sijaitseva mielisairaala, Pitäjänmäellä olevat Droppen-laitos ja tuberkuloottisten lasten koti, pelastusarmeijan Grankullassa sijaitseva lastenkoti y. m. Kun epäilemättä olisi väärin jättää näissä ja muissa samanlaisissa laitoksissa kuolleet potilaat kokonaan pois kuolleisuustilastoa laadittaessa, on noudatettu sitä sääntöä, että niissä sattuneet kuolemantapaukset on jätetty huomioonottamatta siinä tapauksessa, että ne ovat aiheutuneet äkillisestä taudista tai tapahtuneet väkivaltaisella tavalla, mutta laskettu mukaan, jos kuolemansyynä on ollut pitkäaikainen tauti, jolloin kuitenkin hermoston- ja mielitehdeistä vain tabes dorsalis, progressiivinen paralyasia sekä post-apoplektinen dementia on käsitetty tässä suhteessa pitkäilliseksi taudiksi. Poikkeus säännöstä on kuitenkin tehty Oulunkylän lastenkoteihin nähden; kaikki niiden hoidokkien keskuudessa sattuneet kuolemantapaukset on, kuten

Dödligheten bland mankötet (samtlige åldersgrupper tillsammansantagna) var år 1927 11.6 ‰, år 1928 12.2 ‰ och år 1929 13.9 ‰ samt bland kvinnkötet år 1927 9.2 ‰, år 1928 9.7 ‰ och år 1929 11.3 ‰.

Beträffande dödligheten bland barn under 1 år hänvisas till sid. 194 och följ.

Absoluta antalet avlidna inom de olika stadsdelarna framgår av tab. 16. Beräkningen av den relativa dödligheten stadsdelsvis försvåras i hög grad därav, att stadens mantalsskrivna folkmängd, den enda av de olika folkmängdsuppgifterna, för vilken varje år en fördelning efter stadsdelar finnes, är alltför låg (se ovan sid. 173).

Vid uträkningen av de absoluta talen i tab. 16 ha i allmänhet å sjukhus o. a. liknande inrättningar inom staden avlidna personer, såvitt möjligt, hänförs till den stadsdel, inom vilken de hade sin bostad vid tiden för intagningen å inrättningen. I många fall måste dock avlidna åldringar, barn, sinnessjuka, fångar m. fl. anses ha haft sin bostad i de inrättningar (ålderdoms- och barnhem, sinnessjukvårdsanstalter, fängelser m. fl.), i vilka de, ofta under flere år före sin död, blivit vårdade eller bott. För att undvika en missvisande förskjutning av siffrorna för de stadsdelar, i vilka sådana inrättningar äro belägna, ha alla fall av antydd art konsekvent upptagits i en särskild kolumn i tab. 16 (se ock not 2 till nämnda tabell). De till denna kolumn hänfödda dödsfallen ha till största delen inträffat å Stengårds sjukhus och kommunalhemmet.

Uti dödlighetsstatistiken för åren 1927—29 i tab. 16 ingå jämväl personer, som voro bosatta utom staden och vilka ovan berörts på tal om tab. 11 (se sid. 186). Dessa avlidna kunna fördelas i tvenne grupper. Till den ena hörde de personer, vilka voro intagna å vissa dels staden, dels enskilda tillhöriga inrättningar, vilkas interner huvudsakligen äro rekryterade från Helsingfors. Sådana inrättningar äro t. ex. stadens tvenne barnhem i Äggelby, stadens sinnessjukhus i Nickby, anstalten Droppen och hemmet för tuberkulösa barn i Sockenbacka, frälsningsarméns barnhem i Grankulla o. a. Då det tvivelsutan vore oriktigt att lämna de å dessa och liknande inrättningar avlidna patienterna och internerna helt och hållet ur räkningen vid uppgörandet av dödlighetsstatistiken, har den regel följts, att i dem timade dödsfall lämnats utan avseende, om de förorsakats av akut sjukdom eller ågånget våld, men medräknats, om orsaken varit kronisk sjukdom, varvid dock av nerv- och sinnessjukdomar endast tabes dorsalis, progressiv paralyasi samt post-apoplektisk demens uppfattats såsom i denna mening kroniska sjukdomar. Ett undantag från regeln har likväl gjorts för barnhemmen i Äggelby; samtliga bland deas interner inträffade dödsfall ha, såsom även tidigare varit fallet, oberoende av dödsorsaken medräknats i dödlighetsstatistiken. Den andra av nyssnämnda grupper utgjordes av sådana personer, som

ennenkin on ollut tapana, kuolemansyyhyn katsomatta merkitty kuolleisuustilastoon. Toiseen mainituista ryhmistä kuuluivat sellaiset henkilöt, jotka tilapäisesti kaupungissa oleskellessaan kuolivat äkilliseen tautiin tai väkivaltaisella tavalla.

Kuolleisuus kuolemansyiden mukaan. Kuolemantapausten ryhmittäminen syiden mukaan on esitetty taulussa 14. Siinä noudatettu nimistö on suurin piirtein katsoen Ruotsissa käytetyn mukainen. Milloin asianomainen lääkäri on kuolemantodistuksessa maininnut kuolemansyiksi kaksi tautia (tai useampia), on, niinkuin kuolleisuustilastossa yleensä on tehtävä, ainoastaan toinen niistä merkitty tilastoon. Useissa tapauksissa on toista tautia ilman muuta voitu pitää toisen välittömänä jälki- tai lisätautina, joten siis ensinmainittu on merkitty tilastoon varsinaisena kuolemansyynä. Toisissa tapauksissa on tieto tilastossa kuolemansyiksi katsottavasta taudista saatu tiedustelemalla asiaa suoraan asianomaiselta lääkäriltä. Niissä tapauksissa viimein, joissa on voinut vallita epävarmuus siitä, mikä kahdesta ilmoitetusta taudista on katsottava kuolemansyiksi, on noudatettu J. Bertillonin tällaisten tapausten varalle laatimia sääntöjä¹⁾.

Taulussa 14 mainitaan kaikki siten määrätyt kuolemansyyt tai kuolemansyiryhmät (nekin, jotka ovat aiheuttaneet verraten harvalukuisia kuolemantapauksia). Kuolemantapaukset on sitä paitsi ryhmitetty kuolleen iän ja sukupuolen mukaan, mutta tilanahtauden tähden ei tätä ole voitu tehdä kultakin vuosista 1927—29 erikseen, vaan ainoastaan koko kolmivuotiskaudelta; kolmessa viimeisessä sarakkeessa ilmoitetaan kuitenkin jokaiseen nimistön numeroon kohdistuvat kuolemantapaukset erikseen kultakin kysymyksessä olevalta vuodelta. Tauluissa 13 ja 15 on sitävastoin kuolemantapausten lukumäärä eräissä tärkeimmissä kuolemansyissä tai niiden ryhmissä ilmoitettu erikseen kultakin vuodelta eriteltyinä samalla taulussa 13 kuu-kausittain ja taulussa 15 sukupuolen ja iän mukaan. Taulussa 16 ilmoitetaan lopuksi viimeksimainittujen kuolemansyiden koko kolmivuotiskautena aiheuttamat kuolemantapaukset ryhmitettyinä kaupunginosittain.

Tärkeimpien kuolemansyiden suhteellinen lukuisuus 10 000 henkilöön verrattuna ilmenee seuraavasta taulukosta.

¹⁾ Ks. 1916 vuoden terveyden- ja sairaanhoitotilasto, jälk. osa, siv. 36, alaviittaa, sekä Bertillon, Jacques, Nomenclature des maladies, arrêtées par la Commission internationale chargée de reviser les nomenclatures nosologiques (Montévrain 1903), siv. 56 ja seur.

under tillfällig vistelse i staden avledo av akut sjukdom eller på våldsamt sätt.

Dödligheten efter dödsorsaker. Dödsfallens fördelning efter dödsorsaker är meddelad i tab. 14. Den därvid tillämpade nomenklaturen ansluter sig i huvudsak till den i Sverige använda. Då vid ett dödsfall två (eller flere) sjukdomar av vederbörande läkare å dödsattesten angivits som dödsorsaker, har, såsom i mortalitetsstatistiken över huvud måste ske, endast en av dem i statistiken upptagits. I många fall har den ena sjukdomen utan vidare kunnat karaktäriseras som omedelbar följsjukdom eller komplikation till den andra, vilken senare följaktligen vid statistikens uppgörande betraktats som den egentliga dödsorsaken. I andra fall har uppgift om den sjukdom, som i statistiken borde betraktas som dödsorsak, på förfrågan erhållits direkte av vederbörande läkare. I de fall slutligen, då osäkerhet kunnat råda med hänsyn därtill, vilken av tvenne angivna sjukdomar borde anses som dödsorsak, ha de av J. Bertillon för sådana fall uppställda principerna tillämpats¹⁾.

I tab. 14 ha samtliga sålunda bestämda dödsorsaker eller grupper av dödsorsaker (även sådana, som vållat ett jämförelsevis ringa antal dödsfall) upptagits. Dödsfallen ha därjämte fördelats efter ålder och kön, men har detta av utrymmesskäl icke kunnat ske för ettvarrt av de tre åren 1927—29 särskilt, utan blott för hela treårsperioden; i de tre sista kolumnerna angives dock antalet till varje nomenklaturnummer hänfödda dödsfall särskilt för ettvarrt av ifrågavarande år. I tabb. 13 och 15 ha däremot antalet dödsfall i en del viktigare dödsorsaker eller grupper av sådana meddelats särskilt för varje år med specifikation tillika i tab. 13 månadsvis och i tab. 15 efter kön och ålder. I tab. 16 meddelas slutligen antalet av sistnämnda dödsorsaker under hela treårsperioden förorsakade dödsfall stadsdelsvis.

Den relativa förekomsten av de viktigaste dödsorsakerna i förhållande till 10 000 personer framgår av följande tabell:

¹⁾ Se 1916 års hälso- och sjukvårdsstatistik, senare delen, sid. 36, noten, samt Bertillon, Jacques, Nomenclature des maladies, arrêtées par la Commission internationale chargée de reviser les nomenclatures nosologiques (Montévrain 1903), sid. 56 och ff.

Mortalité en 1927—29; causes principales de décès par 10 000 personnes.

Kuolemansyy. Dödsorsak. Cause de décès.	1927.			1928.			1929.		
	Mp. Mk. Masc.	Np. Kvk. Fém.	Mol. sukup. Bägge könen. Les deux sexes.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mol. sukup. Bägge könen.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mol. sukup. Bägge könen.
Synnynn. heikkous. Keuhkojen ilmatyhjyys. Medfödd svaghet. Bristande lungutvidgning. <i>Debilitas congenita. Atelectasis pulmonum</i>	1.6	0.9	1.2	2.3	1.1	1.6	2.2	2.1	2.1
Vanhuuden kiihtum. Älderdomsavtynning. <i>Marasmus senilis</i>	0.8	2.8	1.9	0.7	1.8	1.3	1.2	2.8	2.1
Lapsivuodekuume. Barnsängsfeber. <i>Septicaemia puerperalis</i>	—	0.9	0.5	—	1.8	1.0	—	1.1	0.6
Verenmyrkytys. Märkäkuume. Blodförgiftning. Varfeber. <i>Septicaemia. Pyosepticaemia</i>	1.8	2.3	2.1	2.9	4.2	3.6	5.5	5.1	5.3
Ruusu. Ros. <i>Erysipelas</i>	1.2	0.9	1.0	1.1	1.2	1.2	1.6	2.1	1.9
Tulirokko. Scharlakansfeber. <i>Scarlatina</i>	0.5	0.2	0.3	0.3	0.6	0.4	0.8	0.4	0.5
Kurkkumätä ja kuristustauti. Difteri och stryppsjuka. <i>Diphtheria et laryngitis crouposa</i>	—	0.2	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.2	0.1
Hinkuyskä. Kikhosta. <i>Pertussis</i>	0.2	0.3	0.3	0.6	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5
Influenza. <i>Influenza</i>	2.1	1.2	1.6	1.4	1.0	1.2	2.8	6.2	4.7
Lavantauti. Abdominaltyfus. <i>Typhus abdominalis</i>	0.1	0.1	0.1	0.1	—	[0.04]	0.1	—	[0.04]
Keuhkotuberkuloosi. Lungсот. <i>Tuberculosis pulmonum</i> ..	23.3	16.1	19.3	22.1	16.5	19.0	26.7	19.1	22.5
Tuberkuloottinen aivokalvotulehdus. Tuberkulös hjärnhinneinflammation. <i>Meningitis tuberculosa</i>	1.8	1.7	1.8	2.0	1.4	1.6	1.7	2.1	2.0
Muu tuberkuloosi. Annan tuberkulos. <i>Tuberculosis aliorum organorum</i>	1.1	0.5	0.8	0.5	0.9	0.7	1.1	1.3	1.2
Sokeritauti. Sockersjuka. <i>Diabetes mellitus</i>	0.9	0.5	0.7	0.7	1.3	1.0	0.8	0.7	0.7
Verenvuoto aivoissa ja aivokalvoissa. Aivopehmenys. Hjärnblödning. Hjärnuppjukkning. <i>Haemorrhagia cerebri et meningum. Emollitio cerebri</i>	5.4	6.5	6.0	4.6	7.3	6.1	6.3	6.3	6.3
Verenkiertoelinten taudit. Cirkulationsorganens sjukdomar. <i>Morbi organorum circulationis</i>	25.3	20.1	22.4	29.1	23.1	25.8	28.1	23.9	25.8
Keuhkokatarri ja keuhkotulehdus Luftrörsinflammation. Lunginflammation. <i>Bronchitis. Pneumonia</i>	9.9	9.6	9.7	11.1	7.8	9.3	16.4	12.2	14.1
Maha- ja suolikatarri. Mag- och tarminflammation. <i>Gastroenteritis</i>	1.9	1.0	1.4	1.1	1.2	1.2	1.4	0.6	1.0
Umpilisäkkeen tulehdus. Vatsakalvotulehdus. Blindtarmsinflammation. Bukhinneinflammation. <i>Appendicitis. Peritonitis</i>	1.2	1.8	1.6	1.1	1.5	1.3	1.7	2.5	2.2
Virtsaelinten taudit. Urinorganens sjukdomar. <i>Morbi organorum uropoëticorum</i>	1.4	1.7	1.6	2.3	1.9	2.1	1.7	2.1	2.0
Kasvaimet. Svulster. <i>Tumores</i>	8.3	9.1	8.7	8.3	9.7	9.1	8.6	9.4	9.0
Tapaturma. Olyckshändelse eller våda. <i>Casus mortiferi</i> ..	7.5	2.4	4.7	7.8	2.6	5.0	7.5	1.7	4.3
Itsemurha. Själv-mord. <i>Suicidium</i>	5.2	1.4	3.1	6.1	1.5	3.6	5.8	1.0	3.2
Murha. Tappo. Mord. Dråp. <i>Homicidium</i>	2.8	0.5	1.5	3.3	0.2	1.6	3.5	0.8	2.0
Muut kuolemansyyt. Övriga dödsorsaker. <i>Aliae mortis causae</i>	11.7	9.1	10.3	12.4	7.8	9.9	13.1	9.2	10.9
Yhteensä. Summa (Total)	116.0	91.8	102.7	121.9	97.0	108.2	139.2	113.4	125.0

Tuberkuloottisten tautien aiheuttama kuolleisuus. Eri tautiryhmistä aiheuttivat niinkuin tavallista tuberkuloottiset taudit (*tuberculosis*) lukuisimmat kuolemantapaukset eli vuonna 1927 478, vuonna 1928 480 ja vuonna 1929 592 tapausta. Seuraava taulukko osoittaa tuberkuloosikuolemantapausten absoluuttisen lukumäärän, näiden kuolemantapausten luvun 10 000 asukasta kohti ja tuberkuloosikuolemantapausten määrän verrattuna kuolemantapausten kokonaismäärään vuosina 1911—29.

Dödligheten i tuberkulösa sjukdomar. Bland de olika grupperna av sjukdomar förorsakade som vanligt de tuberkulösa sjukdomarna (*tuberculosis*) största antalet dödsfall eller år 1927 478, år 1928 480 och år 1929 592. Följande tabell visar för åren 1911—29 absoluta antalet dödsfall i tuberkulos, antalet sådana dödsfall på 10 000 invånare samt tuberkulosdödsfallens frekvens i förhållande till hela antalet dödsfall:

Mortalité de la tuberculose en 1911—29.

Vuosi. År. Année.	Tuberkuloosiin kuolleiden abso- luuttinen luku. Absolut antal dödsfall i tuberkulos. Nombre absolu de décès de tuberculose.	Tuberkuloosiin kuolleita 100 kuollutta kohti Dödsfall i tuber- kulos på 100 avlidna. Décès de tuber- culose en % de tous les décès.	Tuberkuloosiin kuolleita 10000 henkeä kohti. Dödsfall i tuber- kulos på 10000 personer. Décès de tuber- culose sur 10000 personnes.	Vuosi. År.	Tuberkuloosiin kuolleiden abso- luuttinen luku. Absolut antal dödsfall i tuberkulos.	Tuberkuloosiin kuolleita 100 kuollutta kohti. Dödsfall i tuber- kulos på 100 avlidna.	Tuberkuloosiin kuolleita 10000 henkeä kohti. Dödsfall i tuber- kulos på 10000 personer.
1911.....	399	20.6	26.4	1921.....	418	23.1	21.0
1912.....	462	22.1	29.1	1922.....	434	23.8	21.6
1913.....	523	24.4	31.5	1923.....	396	22.7	19.5
1914.....	448	22.3	26.2	1924.....	432	21.4	21.0
1915.....	505	23.2	28.8	1925.....	412	21.8	19.6
1916.....	550	26.5	30.0	1926.....	464	21.8	21.7
1917.....	463	20.9	24.5	1927.....	478	21.3	21.9
1918.....	500	16.5	26.3	1928.....	480	19.8	21.4
1919.....	399	15.7	20.9	1929.....	592	20.5	25.7
1920.....	400	20.2	20.5				

Alla esitetään tuberkuloosikuolleisuuden luku 10 000 asukasta kohti vuosina 1891—1925 keskimäärin viisivuotis-kausittain (ks. taul. 18).

Här nedan meddelas antalet tuberkulosdödsfall på 10 000 inv. under åren 1891—1925 i medeltal för femårsperioder (se tab. 18).

Mortalité de la tuberculose en 1891—1925: décès sur 10 000 personnes.

1891—95	43.1	1906—10	29.3	1916—20	24.4
1896—1900	35.5	1911—15	28.5	1921—25	20.5
1901—05	31.7				

Näistä luvuista ilmenee, että tuberkuloottisten tautien kuolleisuus on tuntuvasti vähentynyt, mutta että tämä vähennys nyttemmin näyttää pysähtyneen; v. 1929 tapahtunut kuolleisuuden lisääntyminen oli kuitenkin todennäköisesti tilapäistä laatua ja nähtävästi silloin sattuneen influensaepidemian seuraus.

Tuberkuloottisten tautien aiheuttamien kuolemantapusten absoluuttinen luku eri kuukausina ilmenee taulusta 13. Sekä keuhkotaudin että kaikkien tuberkuloottisten tautien aiheuttama kuolleisuus oli säännöllisesti suurin talvikuu-kausina. Eräitä näitä seikkoja valaisevia suhdelukuja nähdään seuraavassa taulukossa:

Av dessa siffror synes, att dödligheten till följd av tuberkulösa sjukdomar i avsevärd grad minskats, men att denna minskning numera synes ha upphört; ökningen av dödligheten år 1929 var emellertid med all sannolikhet tillfällig och synbarligen en följd av den då inträffade influensaepidemin.

De av tuberkulösa sjukdomar förorsakade dödsfallen absolut fördelning efter månader framgår av tab. 13. Dödsfallen såväl i enbart lungdot som till följd av samtliga tuberkulösa sjukdomar var i regeln störst under vintermånaderna. En del dessa förhållanden belysande relativa tal ingå i följande tabell:

Mortalité de la tuberculose en 1927—29, par mois.

Kuukausi. Månad. Mois.	Tuberkuloosiin kuolleiden abso- luuttinen luku. Absolut antal dödsfall i tuberkulos. Nombre ab- solu de décès de tuber- culose.	Kuoleman- tapaukset % kaikista tuber- culoosiin aihe- uttamista. Dödsfall i % av samtliga dödsfall i tuberkulos. Décès en % de tous les décès de tu- berculose.	Kuoleman- tapaukset % kaikista kuu- kauden aikana sattuneista. Dödsfall i % av samtliga dödsfall under månaden. Décès en % de tous les décès du mois.	Kuukausi. Månad.	Tuberkuloosiin kuolleiden abso- luuttinen luku. Absolut antal dödsfall i tuberkulos.	Kuoleman- tapaukset % kaikista tuber- culoosiin aihe- uttamista. Dödsfall i % av samtliga dödsfall i tuberkulos.	Kuoleman- tapaukset % kaikista kuu- kauden aikana sattuneista. Dödsfall i % av samtliga dödsfall under månaden.
1927.							
Tammikuu Januari	43	9.0	21.9	Elokuu Augusti	38	8.0	24.2
Helmikuu Februari	46	9.6	20.2	Syyskuu September ..	23	4.8	15.2
Maaliskuu Mars	44	9.2	21.5	Lokakuu Oktober	34	7.1	18.4
Huhtikuu April	34	7.1	16.7	Marraskuu November ..	31	6.5	18.6
Toukokuu Maj	58	12.1	28.3	Joulukuu December ..	33	6.9	18.3
Kesäkuu Juni	46	9.8	27.2				
Heinäkuu Juli	48	10.1	24.5	Koko vuonna. Hela året (Toute l'année)	478	100.0	21.3

Kuukausi. Månad. Mois.		Tuberkuloosiin kuolleiden absoluuttinen luku. Absolut antal dödsfall i tuberkulos. <i>Nombre absolu de décès de tuberculose.</i>	Kuolemantapaukset % kaikista tuberkuloosiin aiheuttamista. Dödsfall i % av samtliga dödsfall i tuberkulos. <i>Décès en % de tous les décès de tuberculose.</i>	Kuolemantapaukset % kauden aikana sattuneista. Dödsfall i % av samtliga dödsfall under månaden. <i>Décès en % de tous les décès du mois.</i>	Kuukausi. Månad.	Tuberkuloosiin kuolleiden absoluuttinen luku. Absolut antal dödsfall i tuberkulos.	Kuolemantapaukset % kaikista tuberkuloosiin aiheuttamista. Dödsfall i % av samtliga dödsfall i tuberkulos.	Kuolemantapaukset % kauden aikana sattuneista. Dödsfall i % av samtliga dödsfall under månaden.	
1928.					1929.				
Tammikuu	Januari	39	8.1	20.9	Tammikuu	Januari	52	8.8	16.8
Helmikuu	Februari	42	8.7	21.6	Helmikuu	Februari	54	9.1	15.5
Maaliskuu	Mars	45	9.4	20.9	Maaliskuu	Mars	58	9.8	19.6
Huhtikuu	April	42	8.7	16.7	Huhtikuu	April	71	12.0	25.8
Toukokuu	Maj	33	6.9	16.1	Toukokuu	Maj	53	8.9	20.4
Kesäkuu	Juni	39	8.1	20.0	Kesäkuu	Juni	49	8.3	23.7
Heinäkuu	Juli	46	9.6	24.7	Heinäkuu	Juli	57	9.6	26.3
Elokuu	Augusti	33	6.9	17.6	Elokuu	Augusti	37	6.2	19.3
Syyskuu	September	41	8.6	21.6	Syyskuu	September	40	6.8	22.6
Lokakuu	Oktober	36	7.5	18.9	Lokakuu	Oktober	36	6.1	18.8
Marraskuu	November	35	7.3	18.3	Marraskuu	November	46	7.8	23.4
Joulukuu	December	49	10.2	20.9	Joulukuu	December	39	6.6	18.1
Koko vuonna. Hela året (<i>Toute l'année</i>)		480	100.0	19.8	Koko vuonna. Hela året		592	100.0	20.5

Tuberkuloosiin kuolleista oli vuosina 1927—29 kuten aikaisemminkin enemmistö miespuolisia, kuten seuraavasta yhdistelmästä näkyy:

Av de i tuberkulos avlidna var åren 1927—29 liksom tidigare flertalet av manligt kön, såsom av följande sammanställning synes:

Mortalité de la tuberculose en 1911—29, par sexe.

	Miespuolisia.		Naispuolisia.			Miespuolisia.		Naispuolisia.	
	Mankön. <i>Masc.</i>	Kvinnkön. <i>Fém.</i>	Mankön.	Kvinnkön.		Mankön.	Kvinnkön.	Mankön.	Kvinnkön.
1911	56.9	43.1	1918	60.6	39.4	1924	52.1	47.9	
1912	53.7	46.3	1919	56.4	43.6	1925	55.3	44.7	
1913	54.9	45.1	1920	53.8	46.2	1926	52.8	47.2	
1914	56.5	43.5	1921	55.5	44.5	1927	54.0	46.0	
1915	52.1	47.9	1922	55.3	44.7	1928	51.7	48.3	
1916	50.2	49.8	1923	54.0	46.0	1929	51.9	48.1	
1917	54.6	45.4							

Taulustoon sisällyvistä taulukoista ilmenee, erikseen mies- ja naispuolisiin sekä tuberkuloottisten tautien kolmeen ryhmään nähden, kustakin ikäryhmästä kuolleiden absoluuttinen lukumäärä sekä tämän suhde 10 000 ryhmään kuuluvaan henkeen. Jos yhdistetään kaikki tuberkuloottisten tautien aiheuttamat kuolemantapaukset yhdeksi ryhmäksi ja lasketaan vastaavat suhdeluvut kaikista kussakin ikäryhmässä sattuneista tuberkuloosikuolemantapauksista, saadaan allaolevassa taulukossa esitetyt luvut; taulukkoon on myöskin otettu sareke, joka osoittaa tuberkuloosikuolemantapausten suhteellisen jakautumisen eri ikäryhmien kesken.

Av de i tabellavdelningen ingående tabellerna framgår, särskilt för mankønet och för kvinnkønet samt för de tre grupperna av tuberkulösa sjukdomar, absoluta antalet inom varje åldersgrupp avlidna samt dess relation till 10 000 till gruppen hörande levande personer. Sammanslås alla dödsfall i tuberkulösa sjukdomar och beräknas motsvarande relativa tal för samtliga inom varje åldersgrupp timade dödsfall i tuberkulos, erhållas de siffror, som meddelas i nedanstående tabell, vari jämväl intagits en kolumn, utvisande tuberkulosdödsfallens relativa fördelning på de olika åldersgrupperna.

Décès de tuberculose en 1927—29, par âge.

Ikä vuosissa. Ålder, år. Age, années.	Tuberkuloosikuoleman- tapausen absol. luku. Absolut antal dödsfall i tuberkulos. Nombre absolu de décès de tuberculose.	Kuolemantapauksia % kal- kista tuberkuloosikuoleman- tapauksista. Dödsfall i % av samtliga dödsfall i tuberkulos. Décès en % de tous les décès de tuberculose.	Kuolemantapauksia % kal- kista tuberkuloosikuoleman- tapauksista. Dödsfall i % av samtliga dödsfall inom åldersgruppen. Décès en % de tous les décès du groupe d'âge.	Tuberkuloosikuoleman- tapauksia % kaikista ikäluokan kuolemantapauksista. Dödsfall i % av samtliga dödsfall inom åldersgruppen. Décès en % de tous les décès du groupe d'âge.	Dödsfall på 10 000 personer Décès sur 10 000 personnes	Kuolemantapauksia 10 000 henkeä kohhti. Dödsfall på 10 000 personer	Tuberkuloosikuoleman- tapausen absol. luku. Absolut antal dödsfall i tuberkulos.	Dödsfall i % av samtliga dödsfall i tuberkulos. Dödsfall i % av samtliga dödsfall inom åldersgruppen. Dödsfall i % av samtliga dödsfall i tuberkulos.	Kuolemantapauksia % kal- kista tuberkuloosikuoleman- tapauksista. Dödsfall i % av samtliga dödsfall inom åldersgruppen. Dödsfall i % av samtliga dödsfall i tuberkulos.	Tuberkuloosikuoleman- tapausen absol. luku. Absolut antal dödsfall i tuberkulos.	Dödsfall på 10 000 personer	Kuolemantapauksia 10 000 henkeä kohhti.
1927.												
—1/2	2	0.4	2.1	} 62.6	62.6	30—40	91	19.0	33.0	19.9	} 46.7	46.7
1/2—1	17	3.6	33.3			40—50	75	15.6	24.4	24.4		
1—5	22	4.6	28.9	20.8	20.8	50—60	42	8.7	12.7	23.6	} 20.6	20.6
5—10	7	1.5	28.0	4.1	4.1	60—70	19	4.0	5.4	18.4		
10—15	11	2.3	} 54.3	5.9	5.9	70—80	7	1.5	2.0	15.9	} 5.0	5.0
15—20	58	12.1		34.1	34.1	34.1	80—	—	—	—		
20—30	145	30.3	51.6	32.7	32.7	Tuntematton. Okänd	—	—	—	—	} 56.5	56.5
30—40	83	17.4	35.5	18.6	18.6	Kaikki ikäluokat. Samtliga åldrar	480	100.0	19.8	21.4		
40—50	68	14.2	24.3	22.7	22.7	1929.						
50—60	35	7.3	12.0	20.2	20.2	—1/2	1	0.2	0.7	} 46.7	46.7	
60—70	25	5.2	7.4	24.9	24.9	1/2—1	14	2.4	20.3			
70—80	4	0.9	1.3	9.3	9.3	1—5	23	3.9	24.7	20.6	} 20.6	20.6
80—	1	0.2	0.7	7.5	7.5	5—10	8	1.3	23.6	4.4		
Tuntematton. Okänd (Inconnu)	—	—	—	—	—	10—15	10	1.7	5.0	5.0	} 42.9	42.9
Kaikki ikäluokat. Samtli- ga åldrar (Tous les âges)	478	100.0	21.3	21.9	21.9	15—20	77	13.0	56.5	42.9		
1928.												
—1/2	2	0.4	1.5	} 25.7	25.7	20—30	190	32.1	49.4	40.5	} 23.1	23.1
1/2—1	6	1.2	17.1			17.1	17.1	30—40	109	18.4		
1—5	19	4.0	31.1	17.6	17.6	40—50	88	14.9	25.1	27.8	} 21.8	21.8
5—10	12	2.5	52.2	6.9	6.9	50—60	40	6.8	10.0	21.8		
10—15	11	2.3	} 53.1	5.7	5.7	60—70	22	3.7	5.5	20.7	} 17.6	17.6
15—20	41	8.5		23.6	23.6	23.6	70—80	8	1.3	2.4		
20—30	155	32.3	50.8	34.0	34.0	80—	2	0.3	1.1	14.3	} 14.3	14.3
Tuntematton. Okänd	—	—	—	—	—	Tuntematton. Okänd	—	—	—	—		
Kaikki ikäluokat. Samtli- ga åldrar	478	100.0	21.3	21.9	21.9	Kaikki ikäluokat. Samtliga åldrar	592	100.0	20.5	25.7		

Tuberkuloosiin kuolleihin on, kuten taulusta 16 näkyy, luettu vuonna 1927 25, vuonna 1928 28 ja vuonna 1929 30 henkilöä, jotka ovat kuolleet kaupungin ulkopuolella, useimmissa tapauksissa maaseudulla olevissa sairaaloissa tai parantoloissa.

Kuolleisuus vuotta nuorempien lasten keskuudessa. Vuotta nuorempien lasten kuolleisuutta, jota edellä on ainoastaan ohimennen kosketeltu muutamain yksityisten tautien aiheuttaman kuolleisuuden yhteydessä, valaistetaan yksityiskohtaisesti tauluissa 19—23. Kun saattaa olla mielenkiintoista erottaa toisistaan eri tauteihin kuolleet lapset, on useimmissa näistä tauluista kuolleet lapset jaettu viiteen ryhmään kuolemansyiden mukaan ja annettu tietoja erikseen kusta-

¹⁾ Näistä oli 55 kuolemantapausta keuhkotauhin, 2 tuberkuloottisen aivokalvontulehduksen ja 1 muun tuberkuloosin aiheuttamia (24 miesp. ja 34 naisp.).

²⁾ Näistä oli 37 kuolemantapausta keuhkotauhin, ja 4 muun tuberkuloosin aiheuttamia (17 miesp. ja 24 naisp.).

³⁾ Näistä oli 70 kuolemantapausta keuhkotauhin, 5 tuberkuloottisen aivokalvontulehduksen ja 2 muun tuberkuloosin aiheuttamia (27 miesp. ja 50 naisp.).

Bland de till följd av tuberkulos avlidna ha, såsom av tab. 16 framgår, inräknats, år 1927 25, år 1928 28 och år 1929 30 personer, vilka avlidit utom staden, i flertalet fall å sjukhus eller sanatorier i landsorten.

Dödligheten bland barn under 1 år. Dödligheten bland barn under 1 år, vilken i det föregående i sammanhang med dödligheten i några enskilda sjukdomar endast i förbigående berörts, är i detalj behandlad i tabb. 19—23. Då det kan vara av betydelse att skilja mellan barn, som avlidit i olika sjukdomar, ha i de flesta av dessa tabeller de avlidna barnen fördelats i fem grupper efter dödsorsaker samt uppgifter, i den mån detta varit möjligt, medde-

¹⁾ Härav 55 dödsfall i lungshot, 2 i tuberkulös hjärnhinneinflammation och 1 till följd av annan tuberkulos (24 mk. och 34 kvk.).

²⁾ Härav 37 dödsfall i lungshot, och 4 till följd av annan tuberkulos (17 mk. och 24 kvk.).

³⁾ Härav 70 dödsfall i lungshot, 5 i tuberkulös hjärnhinneinflammation och 2 till följd av annan tuberkulos (27 mk. och 50 kvk.).

kin ryhmästä siinä määrin kuin tämä on käynyt päinsä. Ensimmäiseen ryhmään kuuluviksi luetaan ne lapset, jotka ovat kuolleet synnyntänsä heikkouteen, siis suurin piirtein katsottuna lapset, jotka syntyessään eivät ole olleet elinkykyisiä (taul. 21 oleviin lukuihin vuosilta 1916—20 sisältyy myös synnyntänsä kehitysvirheiden johdosta kuolleet lapset); niiden vaikeuksien johdosta, joita pienten lasten tautien toteaminen tuottaa, lienee tähän ryhmään luettu muutamia lapset, jotka oikeammin olisi pitänyt viedä johonkin toiseen ryhmään kuuluviksi. Toinen ryhmä käsittää tuberkuloottisiin tauteihin kuolleet lapset ja kolmas ne lapset, jotka ovat kuolleet keuhkotulehdukseen ja keuhkokatarrin; neljänteen ryhmään kuuluvat lapset, jotka ovat kuolleet maha- ja suolikatarrin y. m. ruuansulatushäiriöiden johdosta, ja viides ryhmä käsittää muut vuotta nuorempina kuolleet lapset. Toinen näissä taulukoissa suoritettu ryhmittäminen on jako aviossa ja avioliiton ulkopuolella syntyneisiin lapsiin, jolla seikalla myöskin kuten tunnettua on suuri merkitys pienten lasten kuolleisuuteen.

Pienten lasten kuolleisuus on vuodesta 1918 lähtien absoluuttisesti katsoen ollut sängen vähäinen. Vuodet 1927—29 eivät tässä suhteessa esiinny poikkeuksina, vaikka kuolleiden pienten lasten lukumäärä vuonna 1929 oli huomattavasti suurempi kuin vuosina 1927 ja 1928. Allaolevassa yleiskatsauksessa esitetään vuosina 1911—29 kuolleiden vuotta nuorempien lasten absoluuttinen luku sekä suhteellinen luku laskettuna prosentteissa kaikista kunkin vuoden kuluessa sattuneista kuolemantapauksista.

Nombre absolu des enfants au-dessous d'un an décédés en 1911—29; % de tous les décès.

	Absoluutt. luku. Absolut antal. <i>Nombre absolu.</i>	% kaikista kuolleista. % av samt- liga avlidna. <i>% de tous les décès.</i>		Absoluutt. luku. Absolut antal.	% kaikista kuolleista. % av samt- liga avlidna.		Absoluutt. luku. Absolut antal.	% kaikista kuolleista. % av samt- liga avlidna.
1911	485	25.0	1918	292	9.6	1924	152	7.5
1912	539	25.7	1919	164	6.4	1925	117	6.2
1913	460	21.5	1920	204	10.3	1926	138	6.5
1914	430	21.4	1921	172	9.5	1927	147	6.6
1915	453	20.8	1922	174	9.6	1928	166	6.8
1916	386	18.6	1923	121	6.9	1929	220	7.6
1917	412	18.6						

Nämä prosenttiluvut eivät kuitenkaan sinänsä osoita, missä määrin kuolleisuus on puheenaolevassa ikäryhmässä lisääntynyt tai vähentynyt, vaan on sen selvittämiseksi tarpeellista vertailla ryhmän elävien ja kuolleiden lukua toisiinsa. Aivan tarkka tuollainen vertailu ei kuitenkaan ole toimitettavissa. Jos nimittäin vuotta nuorempain lasten suhteellinen kuolleisuus lasketaan siten, että tässä ryhmässä vuoden varrella kuolleiden lukua vertaillaan vuoden keskivaiheilla elossa olevain samanikäisten lasten arvioituun lukuun, saadaan liian suuri suhteellinen kuolleisuus, sillä varhaisimman elinjakson aikana vallitsevan suuren kuolleisuuden johdosta on elossa olevain vuotta nuorempain lasten

lats särskilt för varje grupp. Till den första gruppen ha hänförts de barn, vilka avlidit till följd av medfödd svaghet, således i stort sett barn, som vid födelsen icke varit livsdugliga (i de i tab. 21 ingående siffrorna för åren 1916—20 ingå i denna grupp även de barn, vilka avlidit till följd av medfödda missbildningar); på grund av de svårigheter, som äro förenade med sjukdomsdiagnoser angående späda barn, torde i denna grupp ingå några sådana barn, som rätteligen hade bort föras till någon annan grupp. Den andra gruppen omfattar de i tuberkulösa sjukdomar avlidna barnen och den tredje barn, som avlidit i lunginflammation och lungkatarr; till den fjärde gruppen höra barn, som avlidit till följd av mag- och tarmkatarr o. a. nutritionsstörningar, och den femte slutligen omfattar övriga avlidna barn under ett år. En annan fördelning, som i dessa tabeller iakttagits, är fördelningen i äkta och oäkta (inom och utom äktenskapet födda) barn, även den, såsom känt, av stor betydelse för dödligheten bland späda barn.

Spädbarnsdödligheten har alltsedan år 1918 absolut taget varit rätt liten. Åren 1927—29 utgjorde icke härutinnan något undantag, om ock antalet avlidna spädbarn år 1929 var ansevärt större än åren 1927 och 1928. I nedan följande översikt meddelas uppgifter om absoluta antalet under åren 1911—29 avlidna barn under 1 år samt sagda antal i procent av samtliga dödsfall under varje år.

De anförda procenttalen visa dock icke i och för sig, huruvida dödligheten inom ifrågavarande åldersgrupp till- eller avtagit, utan är för detta ändamål en jämförelse mellan de levande och döda inom gruppen nödvändig. En fullkomligt exakt sådan kan likväl icke verkställas. Beräknas den relativa dödligheten bland späda barn under 1 år sålunda, att antalet under året avlidna inom denna grupp sättes i relation till det beräknade antalet i medlet av året levande barn av samma ålder, blir nämligen den relativa dödligheten alltför hög, ty på grund av den stora dödligheten under den tidigaste levnadsperioden är antalet vid en viss tidpunkt av året levande barn under 1 år betydligt mindre

luku johonkin määrättyyn aikaan vuodesta tuntuvasti pienempi koko vuoden varrella kuolemanvaaralle alttiina olleiden, vuotta nuorempain lasten lukua. Yleensä sentähden vertaillaan vuotta nuorempana kuolleiden lasten lukua elävänä syntyneiden, tavallisesti samana vuonna elävänä syntyneiden lasten lukuun. Tämän tavan mukaan laskien, johon muutoin, jos kohta lievemässä määrässä, kohdistuu sama muistutus kuin edelliseenkin, nimittäin että luku, johon kuolleiden lukua verrataan, ei tarkasti ilmaise sitä pienten lasten lukua, joka vuoden varrella on ollut kuolemanvaaralle alttiina, oli ensimmäisenä elinvuotenaan kuolleiden lasten prosenttiluku vuosina 1911—29 Helsingissä seuraava¹⁾:

Mortalité des enfants au-dessous d'un an en 1911—29, en % des enfants nés vivants.

1911	13.0	1918	11.2	1924	5.7
1912	14.9	1919	8.4	1925	4.7
1913	13.6	1920	7.0	1926	5.4
1914	12.5	1921	6.1	1927	6.0
1915	14.3	1922	6.9	1928	6.2
1916	12.5	1923	4.7	1929	7.9
1917	14.1				

Lasten kuolleisuuden absoluuttinen väheneminen johtuu luonnollisesti ensi sijassa viime aikana todetusta syntyneisyyden vähenemisestä (ks. siv. 174) ja siitä johtuvasta vuotta nuorempien lasten lukumäärän vähenemisestä. Ylläoleva taulukko osoittaa kuitenkin, että myöskin kuolleiden suhteellinen lukumäärä on vähentynyt, ja että siis kuolleisuus on pienentynyt. Tämän kuolleisuuden vähenemisen syyt ilmenevät tutkittaessa osin taulussa 21 olevia lukuja, mitkä selvästi osoittavat, että vatsa- ja suolikatarriin kuolleiden lukumäärä on huomattavasti vähentynyt, osin siv. 198 olevaa taulukkoa, mistä ilmenee, että avioliiton ulkopuolella syntyneiden lasten kuolleisuus, joka vielä 1900-luvun toisella kymmenvuotiskaudella oli varsin suuri, kolmannella kymmenvuotiskaudella on huomattavasti vähentynyt. Esillä oleva julkaisu ei kuitenkaan sovellu tähän kuuluvien olosuhteiden tarkempaan tutkimiseen. Huomauttakaan kuitenkin, että, kuten ylläolevasta taulukosta ilmenee, kuolleisuuden väheneminen nyttemmin on lopunut ja että kuolleisuus päinvastoin vuosina 1926—29

¹⁾ Tässä täytyy sivuuttaa se seikka, että eri seurakunnista saadut tiedot elävänä syntyneiden luvusta — vuonna 1927 kaikkiaan 2 436 (1 234 mp. ja 1 202 np.), vuonna 1928 kaikkiaan 2 685 (1 392 mp. ja 1 293 np.) ja vuonna 1929 kaikkiaan 2 769 (1 411 mp. ja 1 358 np.), ks. taul. 4 — kohdistuvat Helsingin kirkonkirjoissa olevaan eivätkä kaupungissa asuvaan väestöön. Jos vertailee kaupungin seurakuntiin kuuluvien (kaupungissa tai sen ulkopuolella asuvien) vuoden kuluessa kuolleiden vuotta nuorempain lasten lukua, joka vuonna 1927 oli 169 (77 mp. ja 92 np.), vuonna 1928 176 (99 mp. ja 77 np.) ja vuonna 1929 215 (115 mp. ja 100 np.), samoissa seurakunnissa puheenaolevana vuonna syntyneiden lasten lukuun, on tämän ikäryhmän suhteellinen kuolleisuusprosentti vuonna 1927 6.9, vuonna 1928 6.6 ja vuonna 1929 7.8.

än det antal barn under 1 år, som under årets lopp varit utsatta för risken att dö. Man plägar därför jämföra antalet under 1 år avlidna barn med antalet levande födda, vanligen då med antalet under samma år levande födda. Beräknat enligt denna metod, som för övrigt, ehuru i lindrigare grad, träffas av samma anmärkning som den förra, nämligen den, att det tal, till vilket antalet avlidna sättes i relation, icke exakt anger det antal späda barn, som under året varit utsatt för risken att dö, var det relativa antalet under sitt första levnadsår avlidna barn i Helsingfors under åren 1911—29, uttryckt i %, följande¹⁾:

Den absoluta minskningen av antalet avlidna barn är givetvis i främsta rummet beroende av den under senaste tid konstaterade nativitetsminskningen (se sid. 174) och den därav härrörande minskningen av antalet levande barn under ett års ålder. Ovanstående tabell visar emellertid, att även det relativa antalet avlidna minskats, att alltså en nedgång i mortaliteten ägt rum. Orsakerna till denna minskning av dödlighetsfrekvensen finner man genom att studera dels de i tab. 21 meddelade siffrorna, vilka tydligt visa, att antalet dödsfall i mag- och tarmkatarrer i anmärkningsvärd grad minskats, dels den å sid. 198 meddelade tabellen, av vilken framgår, att dödligheten bland barn födda utom äktenskapet, som ännu under 1900-talets andra decennium var synnerligen hög, under tredje decenniet betydligt nedgått. Föreliggande publikation är dock ej rätta platsen för en mera ingående undersökning av hithörande förhållanden. Det må dock påpekas, att, såsom av ovanstående tabell synes, minskningen av mortaliteten numera avstannat och tvärtom dödligheten under åren

¹⁾ Härvid måste den omständigheten lämnas utan avseende, att de från de olika församlingarna erhållna uppgifterna om antalet levande födda — under år 1927 inalles 2 436 (1 234 mk. och 1 202 kvk.), under år 1928 inalles 2 685 (1 392 mk. och 1 293 kvk.) och under år 1929 inalles 2 769 (1 411 mk. och 1 358 kvk.), se tab. 4 — hänföra sig till den i Helsingfors kyrkskrivna, icke till den i staden bosatta befolkningen. Jämför man antalet till församlingarna i staden hörande (inom eller utom staden bosatta) sagda år avlidna barn under 1 år, vilket antal år 1927 uppgick till 169 (77 mk. och 92 kvk.), år 1928 till 176 (99 mk och 77 kvk.) och år 1929 till 215 115 mk. och 100 kv.), med antalet inom samma församlingar ifrågavarande år födda barn, blir dödlighetsprocenten för denna åldersgrupp år 1927 6.9, år 1928 6.6 och år 1929 7.8.

on jossakin määrin enentynyt; vuosi 1929 lienee kuitenkin poikkeuksellinen.

Vuotta nuorempina kuolleiden lasten ryhmittyminen ikäkuukausien mukaan vaihtelee varsin suurella määrällä vuodesta toiseen, mikä ainakin jossain määrin johtuu eräiden kulkutaudinluntoisten tautien tai maha- ja suolikataarrin aiheuttaman kuolleisuuden vaihteluista. Jos vuosina 1911—29 vuotta nuorempina kuolleet pienet lapset jaetaan kolmeen ryhmään, kuukautta nuorempiin, 1—6 kuukauden ikäisiin ja 6—12 kuukauden ikäisiin, saadaan eri ryhmille seuraavat absoluuttiset ja suhteelliset luvut:

Mortalité des enfants au-dessous d'un an, par groupes d'âge, en 1911—29.

V u o s i. Å r. A n n é e.	Kuukautta nuorempia lapsia. Barn under 1 månad. <i>Enfants au-dessous d'un mois.</i>		1—6 kuukauden ikäisiä lapsia. Barn i åldern 1—6 månader. <i>Enfants entre 1 et 6 mois.</i>		6—12 kuukauden ikäisiä lapsia. Barn i åldern 6—12 månader. <i>Enfants entre 6 et 12 mois.</i>		Yhteensä vuotta nuorempia lapsia. Summa barn under 1 år. <i>Total des enfants décédés au-dessous d'un an.</i>
	Absoluuttinen luku. Absolut antal. <i>Nombre absolu.</i>	0/0.	Absoluuttinen luku. Absolut antal.	0/0.	Absoluuttinen luku. Absolut antal.	0/0.	
1911—15	613	25.9	1 007	42.5	747	31.6	2 367
1916—20	457	31.3	577	39.6	424	29.1	1 458
1921—25	261	35.5	273	37.1	202	27.4	736
1921	65	37.8	68	39.5	39	22.7	172
1922	55	31.6	67	38.5	52	29.9	174
1923	52	43.0	36	29.7	33	27.3	121
1924	48	31.6	60	39.5	44	28.9	152
1925	41	35.0	42	35.9	34	29.1	117
1926	60	43.5	51	36.9	27	19.6	138
1927	47	32.0	49	33.3	51	34.7	147
1928	61	36.7	70	42.2	35	21.1	166
1929	72	32.7	79	35.9	69	31.4	220

Kuukautta nuorempina kuolleiden lasten ryhmä näyttää rupeavan muodostamaan lasten koko kuolevaisuudesta yhä suuremman osan. Tämä asiantila voitaneen lukea paremman terveydenhoidon ja huolellisemman hoidon aiheuttamain vähentyneiden kuolemantapausten laskuun, koska taudit etupäässä johtavat kuolemaan kahdessa vanhimmassa ryhmässä, kun taas kuolemantapaukset kuukautta nuorempien lasten keskuudessa suurimmaksi osaksi johtuvat yleisestä heikkoudesta ja puuttuvasta elinvoimaisuudesta, joka vähäisessä määrässä voidaan korvata paremmalla hoidolla.

Taulussa 20 annetaan tietoja kuolleiden pienten lasten ryhmittymisestä iän sekä sen lisäksi yllä kosketeltujen kuolemansyryhmien mukaan. Tästä taulukosta näkyy selvästi, että kuolleisuus eri ikäkuukausina varsin eri tavalla oli riippuvainen kustakin kuolemansyryryhmästä. Ensimmäisenä ikäkuukautena oli, niinkuin luonnollista on, vaikuttavampina syynä synnynnäinen heikkous. Gastro-enteritis taas aiheutti lukuisimmat kuolemantapaukset 1—7 ä. 8 kuukauden vanhojen lasten keskuudessa, ja ensimmäisen ikävuoden toisella puoliskolla alkoi tuberkuloottisten tautien, lähinnä tuberkuloottisen aivokalvotulehduksen (joka

1926—29 i någon mån ökats; året 1929 torde emellertid utgöra ett undantagsfall.

De avlidna barnens under 1 år fördelning på åldersmånader växlar i rätt hög grad från år till år, synbarligen åtminstone till någon del beroende på den växlande dödligheten till följd av en del epidemiska sjukdomar eller mag- och tarmkatarr. Fördelar man de under åren 1911—29 avlidna späda barnen i tre grupper, barn under 1 månad, barn i åldern 1—6 månader och barn i åldern 6—12 månader, bliva de absoluta och relativa talen i dessa grupper följande:

Gruppen avlidna barn under 1 månad visar tydliga tendenser till att på sin lott få en ökad andel av den totala barndödligheten. Detta förhållande torde kunna tillskrivas den på bättre hygien och omsorgsfullare vård beroende minskade dödligheten av sjukdomar, när dessa främst vålla dödsfall inom de tvenne äldre grupperna, medan dödsfallen bland barn under en månad till stor del bero på allmän svaghet och bristande livsduglighet, som i mindre grad kan kompenseras av bättre vård.

I tab. 20 meddelas uppgifter om de avlidna späda barnens fördelning efter ålder i kombination med deras fördelning efter de dödsorsaksgrupper, som ovan berörts. Av denna tabell framgår tydligt, huruom dödligheten under de olika levnadsåren på ett synnerligen olika sätt var beroende av resp. dödsorsaksgrupper. Under den första levnadsåren dominerade, såsom naturligt är och redan anfördes, den medfödda svagheten. Gastroenteriterna vållade främst dödsfall bland barn i åldern 1—7 ä 8 månader, och under andra hälften av det första levnadsåret började de tuberkulösa sjukdomarna, främst den tuberkulösa hjärnhinneinflammationen (som dock kräver sina flesta offer inom åldersgruppen 1—5 år) spela en betydande roll såsom

kuitenkin vaatii useimmat uhrinsa 1—5 vuotiaitten ikäryhmästä) vaikutus kuolemansyinä käydä tuntuvaksi. Keuhkotulehduksen ja keuhkokatarrin aiheuttamat kuolemantapaukset taasen jakautuivat jokseenkin tasan eri ikäkuukausille. Mikä merkitys kuolemansyiden eri ryhmillä oli kuolemantapauksiin nähden eri-ikäisten pienten lasten keskuudessa, näkyy selvimmin seuraavasta taulukosta:

dödsorsaker. Dödsfallen i lunginflammation och lungkatarr åter voro tämligen jämnt fördelade på de olika levnadsmånaderna. Den betydelse de olika grupperna av dödsorsaker hade för dödsfallen bland späda barn av olika ålder framgår klarast av följande tabell:

Mortalité des enfants au-dessous d'un an, par groupes d'âge et par causes de décès, en 1927—29.

Ikä kuukausissa. Ålder, månader. Age, mois.	Debilitas.		Tuberculosis.		Pneumonia, bronchitis.		Gastro- enteritis.		Muut kuoleman- syyt. Övriga döds- orsaker. Autres causes de décès.		Kaikki kuoleman- syyt. Samtliga döds- orsaker. Toutes les cau- ses de décès.	
	Absoluuttinen luku. Absolut antal. Nombre absolu.	0/0.	Absoluuttinen luku. Absolut antal.	0/0.	Absoluuttinen luku. Absolut antal.	0/0.	Absoluuttinen luku. Absolut antal.	0/0.	Absoluuttinen luku. Absolut antal.	0/0.	Absoluuttinen luku. Absolut antal.	0/0.
— 1	97	53.9	1	0.5	12	6.7	5	2.8	65	36.1	180	100.0
1—6	15	7.8	4	2.0	49	24.7	40	20.2	90	45.5	198	100.0
6—12	1	0.6	37	23.9	46	29.7	18	11.6	53	34.2	155	100.0
Kaikki. Samtliga (Ensemble)	113	21.2	42	7.9	107	20.1	63	11.8	208	39.0	533	100.0

Hyvin eri suuri on kuolleisuus avioliitossa ja sen ulkopuolella syntyneiden lasten keskuudessa. Kaikista vuonna 1927 elävänä syntyneistä lapsista oli 8.1 %, vuonna 1928 8.9 % ja vuonna 1929 9.2 % avioliiton ulkopuolella syntyneitä, mutta ensimmäisellä ikävuodellaan kuolleista oli samoina vuosina 25.2, 20.5 ja 22.3 % avioliiton ulkopuolella syntyneitä. Jos sivulla 196 esitettyä suhteellisen kuolleisuuden laskemistapaa tässä noudatetaan, saadaan avioliitossa ja sen ulkopuolella syntyneistä lapsista vuosina 1911—29 seuraavat luvut:

En stor olikhet visar dödligheten bland barn födda inom äktenskapet och sådana födda utom äktenskapet. Medan av alla år 1927 levande födda barn 8.1 %, av de år 1928 födda 8.9 % och av de år 1929 födda 9.2 % voro födda utom äktenskapet, utgjorde de under samma år avlidna oäkta barnen resp. 25.2, 20.5 och 22.3 % av samtliga i sitt första levnadsår avlidna barn. Tillämpas det å sid. 196 angivna sättet att beräkna den relativa dödligheten, erhållas för åren 1911—29 för inom och utom äktenskapet födda barn följande siffror:

Mortalité des enfants au-dessous d'un an, par filiation, en 1911—29.

Vuosi. År. Année.	Avjolliset. Äkta. Légitimes.		Aviottomat. Oäkta. Illégitimes.		Vuosi. År.	Avjolliset. Äkta.		Aviottomat. Oäkta.	
	Kuolleiden abso- luuttinen luku. Absolut antal. Nombre absolu de décès.	Kuolleita 100 syntyneitä kohti. Avilina på 100 födda Décès par 100 naissances.	Kuolleiden abso- luuttinen luku. Absolut antal. avlidna.	Kuolleita 100 syntyneitä kohti. Avilina på 100 födda.		Kuolleiden abso- luuttinen luku. Absolut antal. avlidna.	Kuolleita 100 syntyneitä kohti. Avilina på 100 födda.	Kuolleiden abso- luuttinen luku. Absolut antal. avlidna.	Kuolleita 100 syntyneitä kohti. Avilina på 100 födda.
1911	298	9.9	187	26.4	1921	117	4.7	55	16.4
1912	335	11.6	204	27.9	1922	125	5.5	49	19.7
1913	292	10.7	168	26.4	1923	83	3.6	38	15.1
1914	267	9.5	163	26.0	1924	109	4.5	43	17.5
1915	301	11.7	152	25.9	1925	88	3.9	29	13.1
1916	240	9.6	146	25.7	1926	103	4.5	35	15.1
1917	263	10.5	149	35.3	1927	110	4.9	37	18.8
1918	160	7.3	132	30.9	1928	132	5.4	34	14.3
1919	116	6.5	48	28.2	1929	171	6.8	49	19.1
1920	145	5.6	59	17.4					

Vuotta nuorempien lasten keskuudessa eri kaupungin-
osissa sattuneiden kuolemantapausten lukumäärä esitetään

Antalet dödsfall bland barn under 1 år i de olika stads-
delarna med fördelning jämväl efter dödsorsaksgrupper

taulussa 23, jossa tapaukset sitäpaitsi on jaettu kuolemansyryryhmiin sekä aviollista tai aviottomasta syntyperää silmälläpitäen; koska ei ole saatavissa tietoja pienten lasten lukumäärästä eri kaupunginosissa tai näissä vuoden varrella syntyneiden lasten luvusta, ei suhteellisia lukuja voida laskea kaupunginosittain.

Pienten lasten kuolleisuutta eri vuodenaikoina valaisee taulu 21, jossa eri kuukausina ensimmäisenä ikävuotenaan kuolleet lapset on ryhmitetty sukupuolen, kuolemansyryryhmien sekä aviollisen tai aviottoman syntyperän mukaan. Siinä esitetystä numeroista käy selville, että kuolleisuus ei suuresti vaihdellut eri vuodenaikoina, ja erikoisesti oli monin paikoin todettu maha- ja suolikattarrin aiheuttama lisääntynyt kuolleisuus kesäkuukausina vähäinen.

4. Sairaanhoito.

Aluelääkärien luku aleni vuonna 1927 yhdellä, 6:een, sen kautta, että Kallion alueen lääkärintuokka lakkautettiin mainitun vuoden huhtikuun 1 p:stä lukien. Tämän alueen lounaisosa liitettiin pohjoiseen lääkärialueeseen ja muu osa Sörnäisten alueeseen. Tietoja aluelääkärien hoitamien taudintapausten ja sairaskäyntien luvusta saadaan taulusta 24.

Kunnan sairaanhoitajattarien luku pysyi muuttumattomana koko kolmivuotiskauden 1927—29; heidän toimintaansa valaisee taulu 25.

Sairaalat. Taulussa 26 on tietoja valtion sairaaloissa hoidettujen potilaiden ja näiden sairaanhoitopäivien luvusta. Tauluissa 27 ja 28 annetaan tarkempia tietoja kunnan ja yksityisistä sairaaloista, jota paitsi tauluissa 29—35 on julkaistu erinäisiä yksityiskohtaisia tietoja kunnan sairaaloissa hoidetuista potilaista.

Vuonna 1926 Marian sairaalassa toimeenpannun eri osastojen sairassijain uudelleen järjestelyn kautta tuli vuodesta 1927 alkaen sairaalan kirurgisen osaston käytettäväksi 130 sairassijaa, lisääntyen niiden luku siis 33:lla, mutta sen sijaan sisätautien osaston sairassijain luku väheni 38:lla 166:een¹⁾. Tuberkuloosisairaalan valmistuttua vuonna 1929 avautui 382 uutta sairassijaa. Tämä teki mahdolliseksi Kivelän sairaalan 177 sairassijaa käsittäneen tuberkuloosisosaston lakkauttamisen, minkä osaston huoneisto korjattuna luovutettiin sisätautien osaston käytettäväksi, sekä yli-ikäiseksi käyneen Greijuksen lisäsairaalan tyhjentämisen (ks. I osastoa siv. 52 ja 57). Kun sisätautien osastolle kuitenkin sijoitettiin tilapäisesti Lapinlahden keskuslaitoksesta kaupungin käytettävissä olevien sairassijojen 40 potilasta ja kun tuberkuloosisosaston huoneistosta osa otettiin muihin sairaalatarkoituksiin, ei sisätautien osaston sairassijain luku mainitun laajennuksen kautta vielä vuoden

samt efter äkta och oäkta börd meddelas i tab. 23; i brist på uppgifter angående de späda barnens antal i de olika stadsdelarna eller antalet i dessa under året födda barn kunna relativa tal stadsdelvis ej uträknas.

Beträffande spädbarnsdödligheten under olika tider av året hänvisas till tab. 21, vari de under de olika månaderna i sitt första levnadsår avlidna barnens fördelning efter kön, dödsorsaksgrupper samt äkta och oäkta börd meddelas. Av de därstädes anförda siffrorna framgår, att dödligheten icke i högre grad varierat efter årstiderna, och särskilt var den flerstädes konstaterade ökade dödligheten i gastro-enteritis under sommarmånaderna av underordnad betydelse.

4. Sjukvård.

Services médicaux.

Distriktsläkarnas antal minskades år 1927 till 6 därigenom att distriktsläkarbefattningen i Berghälls distrikt indrogs, räknat från den 1 april nämnda år. Sydvästra delen av distriktet förenades med norra distriktet och återstoden med Sörnäs distrikt. Uppgifter angående antalet av distriktsläkarna vårdade sjukdomsfall och antalet sjukbesök ingå i tab. 24.

De kommunala sjuksköterskornas antal var oförändrat; deras verksamhet under hela treårsperioden 1927—29 belyses av tab. 25.

Sjukhusen. I tab. 26 ingå uppgifter angående antalet vårdade och sjukvårdsdagar å statens sjukhus åren 1927—29. I tabb. 27 och 28 meddelas mera ingående uppgifter angående de kommunala och enskilda sjukhusen, varjämte ytterligare i tabb. 29—35 en del detaljuppgifter angående patienterna i de kommunala sjukhusen åro offentliggjorda.

Vid en år 1926 verkställd omreglering av sjukplatserna i Maria sjukhus erhöill kirurgiska avdelningen till sitt förfogande; räknat från början av år 1927, 130 sjukplatser, varigenom dessas antal således ökades med 33, medan i stället antalet sjukplatser å medicinska avdelningen minskades med 38 till 166.¹⁾ Efter det tuberkulossjukhuset blivit färdigt år 1929 erhöillos 382 nya sjukplatser. Härigenom blev det möjligt att indraga tuberkulosavdelningen å Stengårds sjukhus, vars lokaliteter efter reparation upplätos åt medicinska avdelningen, samt att utrymma det otidsenliga annexsjukhuset å Grejus (se avd. I, sidd. 52 och 57). Enär emellertid 40 sinnessjuka, som vårdades å de till stadens disposition stående sjukplatserna å Lappviks sjukhus, tillfälligtvis placerades å medicinska avdelningen och då en del av tuberkulosavdelningens lokaliteter anvisades för andra sjukhusändamål, ökades antalet sjukplatser å medicinska avdelningen intill utgången av år 1929 icke med mera än 4.

¹⁾ Ks. Terveysten- ja Sairaanhoito vv. 1924—26, siv. 36.

¹⁾ Se Hälso- och sjukvården åren 1924—26, sid. 36.

1929 lopussa lisääntynyt enempää kuin 4:llä. Kertomuskauden alussa oli sisätautien osaston sairassijain lukua voitu lisätä niinkään 4:llä. Kaupungin mielisairaaloissa vallinneen suuren tilanpuutteen vuoksi laajennettiin sen sijaan Kivelän sairaalan mielitautisten osastoa osaksi luovuttamalla toisilta osastoilta sairassijoja sen käytettäväksi osittain sijoittamalla hoitoheikilökuntaa asumaan sairaalan ulkopuolelle. Täten oli mielisairaiden osaston sairassijain luku 1929 lopulla kohonnut 270:een, ollen lisäys 110, jota paitsi ylilääkäri oli saanut oikeuden välttämättömän tarpeen vaatiessa järjestää osastolle korkeintaan 8 lisäpaikkaa (ks. I osasto siv. 48, 49 ja 94). Vuonna 1929 tyhjennettiin myöskin Humaliston sairaala, jossa oli ollut 45 sairassijaa. Nikkilän sairaalan vakinaisten sairassijain luku laski vuodesta 1927 alkaen 601:ksi, mikä oli 49 pienempi kuin, miksi se ilmoitettiin edellisen vuoden tilastossa, ja vastasi mainittu sijaluku niitä tilavuussuhteita, jotka lääkintöhallitus on vahvistanut noudatettaviksi piirimielisairaaloita rakennettaessa¹⁾. Todellisuudessa sairaalassa kuitenkin oli hoidettavana paljon enemmän potilaita, nousten näiden luku 1927 vuoden lopulla 651:een ja lokakuussa 1928 aina 673:een. Tästä ylikuormituksesta oli kuitenkin luovuttava sitten kun valtio alkoi avustaa mielisairaaloita ja asetti avustuksen ehdoksi, ettei vahvistettua sijalukua ylitetä. Vuoden 1929 lopulla lääkintöhallitus vahvisti Nikkilän sairaalan sairassijain luvun vuoden 1930 alusta lukien 615:ksi, jota paitsi ylilääkäri sai oikeuden järjestää sairaalaan korkeintaan 26 ylimääräistä sairassijaa, jos välttämätön tarve sitä vaatii. Tämä sijaluku tulee näkyviin kuitenkin vasta 1930 vuoden tilastossa. Marian sairaalan lastenosastolla suoritettiin kertomuskaudella laajennus- ja muutostöitä, joiden kautta sairassijain luku lisääntyy 40:stä 60:een, mutta tämänkin lisäys tulee näkymään vasta 1930 vuoden tilastossa. Edellä selostettujen muutosten kautta lisääntyi sairassijain luku kertomuskauden aikana kunnan sairaaloissa kaikkiaan 224:llä.

Yksityissairaaloissa lisääntyi sairassijain luku vuonna 1927 18:lla sen kautta, että silloin alkoi toimintansa yksi uusi yksityinen sairaala (t:ri O. Nyqvistin). Vuonna 1928 lisääntyi diakonissalaitoksen sisätautien osaston sairassijain luku 12:lla ja naistautien osaston 5:llä, jota paitsi vuonna 1929 avattiin diakonissalaitoksen tylsämielisten koti 33 sairassijoineen. Vuonna 1928 alkoi toimintansa kaksi uutta yksityistä sairaalaa, nimittäin Konkordia sairaala 23 sairassijoineen ja Salus sairaala 38 sairassijoineen, jota paitsi viimeksi mainitun sairaalan sairassijojen lukua vuonna 1929 lisättiin vielä 20:llä. Erinäisissä yksityisissä sairaaloissa tapahtui sitäpaitsi muutamia pienempiä muutoksia. Kaikenkaikkiaan oli sairassijoja kertomuskauden lopulla yksityisissä sairaaloissa 150 sekä kunnan ja yksityisissä sairaaloissa yhteensä 374 enemmän kuin edellisen kolmivuotiskauden lopulla.

Alempana oleva taulukko osoittaa hoidettujen potilaiden sekä absoluuttisen että suhteellisen luvun kaikissa kolmessa sairaalaryhmässä viimeisenä kymmenenä vuonna.

¹⁾ Ks. Kaup. valt. pain. asiak. n:o 2 v:lta 1929.

Vid ingången av redogörelseperioden hade antalet sjukplatser likaså ökats med 4. På grund av den i stadens sinnessjukhus rådande stora platsbristen utvidgades i stället avdelningen för sinnessjuka vid Stengårds sjukhus dels genom överförande av sjukplatser från andra avdelningar, dels genom anskaffande av bostäder åt vårdpersonalen utanför sjukhuset. Härigenom hade antalet sjukplatser å avdelningen för sinnessjuka vid utgången av år 1929 stigit till 270, en ökning av 110, varjämte överläkaren berättigats att då ett oavvisligt behov det krävde, anordna högst 8 extra platser å avdelningen (se avd. I, sidd. 48, 49 och 94). År 1929 utrymdes även Humlebergs sjukhus, i vilket funnits 45 sjukplatser. Antalet ordinarie sjukplatser i Nickby sjukhus nedgick, räknat från ingången av år 1927, till 601 eller 49 mindre än i föregående års statistik uppgavs, och motsvarade detta antal den beläggning, som medicinalstyrelsen fastställt för nyuppförda sinnessjukhusbyggnader¹⁾. I verkligheten vårdades emellertidsjukhuset ett vida större antal patienter, i slutet av år 1927 651 och i oktober 1928 ända till 673. Denna överbeläggning måste likväl upphöra efter det staten börjat understöda sinnessjukhusen och som villkor för erhållande av statsbidrag föreskrivit, att fastställt antal sjukplatser icke överskreds. I slutet av år 1929 fastställde medicinalstyrelsen antalet sjukplatser i Nickby sjukhus till 615, räknat från början av år 1930, varjämte överläkaren berättigades, att i sjukhuset anordna högst 26 extra platser, om behovet oavvisligen krävde det. Detta antal sjukplatser kommer emellertid till synes först i statistiken för år 1930. Å Maria sjukhus barnavdelning utfördes under redogörelseperioden utvidgnings- och ändringsarbeten, varigenom antalet sjukplatser ökades från 40 till 60, men även denna ökning kommer till synes först i 1930 års statistik. Genom här anförda ändringar ökades antalet sjukplatser i de kommunala sjukhusen under hela perioden med inalles 224.

I de enskilda sjukhusen ökades antalet sjukplatser år 1927 med 18, emedan ett nytt sjukhus (d:r O. Nyqvists) då vidtog med sin verksamhet. År 1928 ökades antalet sjukplatser å diakonissanstaltens medicinska avdelning med 12 och å gynekologiska avdelningen med 5, varjämte år 1929 diakonissanstaltens hem för sinnesslöa med 33 sjukplatser öppnades. Tvenne nya enskilda sjukhus öppnades år 1928, nämligen sjukhusen Konkordia med 23 sjukplatser och Salus med 38 sjukplatser, varutöver antalet sjukplatser i sistnämnda sjukhus år 1929 ytterligare ökades med 20. I några enskilda sjukhus förekommo därjämte mindre förändringar. Inalles ökades antalet sjukplatser i de enskilda sjukhusen under åren 1927—29 med 150 och i de kommunala och enskilda sjukhusen tillsammans således med 374.

Nedanstående tabell visar såväl det absoluta som det relativa antalet vårdade patienter i de tre olika slagen av sjukhus under de senaste tio åren.

¹⁾ Se Stadsfullm. tr. handl. n:o 2 år 1929.

Malades soignés dans les hôpitaux de l'État et les hôpitaux municipaux et privés en 1920—29.

V u o s i. Å r. Année.	Valtion sairaalat. Statens sjukhus. Hôpitaux de l'État.		Kunnan sairaalat. Kommunala sjukhus. Hôpitaux municipaux.		Yksityissairaalat. Enskilda sjukhus. Hôpitaux privés.		Yhteensä. Summa. Total.
	Potilaita. Patienter. Malades soignés.	0/0.	Potilaita. Patienter.	0/0.	Potilaita. Patienter.	0/0.	
	1920	13 168	46.0	8 695	30.4	6 747	
1921	12 531	46.8	7 699	28.7	6 564	24.5	26 794
1922	12 763	48.1	7 174	27.0	6 609	24.9	26 546
1923	12 707	45.8	8 047	29.0	7 008	25.2	27 762
1924	12 556	44.7	8 425	30.0	7 114	25.3	28 095
1925	12 475	45.5	7 978	29.1	6 964	25.4	27 417
1926	13 004	44.6	8 964	30.8	7 183	24.6	29 151
1927	14 376	44.1	10 746	33.0	7 445	22.9	32 567
1928	15 381	43.8	10 606	30.2	9 130	26.0	35 117
1929	15 634	41.5	12 329	32.7	9 729	25.8	37 692

Vastaavat sairaanhoitopäivien lukumäärät nähdään Motivarande uppgifter angående antalet sjukvårdsdagar seuraavassa taulukossa: ingå i följande tabell:

Jours de traitement dans les hôpitaux de l'État et les hôpitaux municipaux et privés en 1920—29.

V u o s i. Å r. Année.	Valtion sairaalat. Statens sjukhus. Hôpitaux de l'État.		Kunnan sairaalat. Kommunala sjukhus. Hôpitaux municipaux.		Yksityissairaalat. Enskilda sjukhus. Hôpitaux privés.		Yhteensä. Summa. Total.
	Sairaanhoitopäiviä. Sjukvårdsdagar. Jours de traitement.	0/0.	Sairaanhoitopäiviä. Sjukvårdsdagar.	0/0.	Sairaanhoitopäiviä. Sjukvårdsdagar.	0/0.	
	1920	361 841	37.4	466 500	48.2	139 191	
1921	363 806	37.4	466 310	48.0	141 965	14.6	972 081
1922	361 948	36.9	473 901	48.2	146 681	14.9	982 530
1923	355 515	35.5	495 491	49.5	150 025.5	15.0	1 001 031.5
1924	351 294	33.7	534 469	51.3	155 660.5	15.0	1 041 423.5
1925	357 841	34.7	522 784	50.7	149 804	14.6	1 030 429
1926	352 994	33.2	554 238	52.0	157 706.5	14.8	1 064 938.5
1927	352 078	32.1	583 053	53.2	160 789.5	14.7	1 095 920.5
1928	362 371	31.7	599 897	52.4	181 545	15.9	1 143 813
1929	369 535	29.9	656 587	53.1	210 365.5	17.0	1 236 487.5

Kuten taulukoista näkyy, kunnan sairaalain osalle tuli hoidettuja potilaita suhteellisesti vähemmän (viime vuosina n. 30—33 % kaikkien sairaalain potilasmäärästä) kuin hoitopäiviä (n. 52—53 %). Tämä johtui suureksi osaksi siitä, että valtion ja yksityisten sairaalain joukossa ovat m. m. kaikki kaupungissa toimivat lapsenpäästölaitokset, joissa potilaat vaihtuvat suhteellisen nopeasti, kun sen sijaan erinäisissä kunnan sairaaloissa, kuten Kivelän sairaalassa ja Nikkilän mielisairaalassa, potilaat ovat yleensä pitkäaikaisia.

Vuosina 1927—29 kunnan ja yksityissairaloissa hoidettujen mies- ja naispotilaiden luku näkyy seuraavasta taulukosta.

Såsom av tabellen synes var de kommunala sjukhusens andel i hela antalet vårdade patienter proportionsvis mindre (under de senaste åren c. 30—33 %) än av deras andel i antalet sjukvårdsdagar (c. 52—53 %). Detta berodde till stor del därpå, att statens sjukhus och de enskilda sjukhusen bl. a. innefattade samtliga i staden verkande förlösningssanstalter, varest patientomsättningen är jämförelsevis stor, medan i stället i en del av stadens sjukhus, såsom Stengårds och Nickby sjukhus, patienterna i regeln äro långliggare.

Antalet under åren 1927—29 å de kommunala och enskilda sjukhusens vårdade patienter av olika kön framgår av följande tabell.

Malades soignés dans les hôpitaux municipaux et privés en 1927—29.

Sairaalat. Sjukhus. Hôpitaux.	1927.			1928.			1929.		
	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Yht. S.a. Tot.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Yht. S.a.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Yht. S.a.
	Kunnan. Kommunala (Municipaux)	4 753	5 993	10 746	4 630	5 976	10 606	5 270	7 059
Yksityiset. Enskilda (Privés)	1 925	5 520	7 445	2 458	6 672	9 130	2 562	7 167	9 729
Yhteensä. Summa (Total)	6 678	11 513	18 191	7 088	12 648	19 736	7 832	14 226	22 058

Naispuolisten tuntuva enemmyys yksityissairaaloissa johdettiin siitä, että useat niistä ovat erikoislaitoksia synnytys- ja gynekologisia tapauksia varten.

Kunnan sairaaloihin otettujen potilaiden jakautuminen kuukausittain ilmenee taulusta 32, henkikirjoituspaikkakunnan mukaan taulusta 31, iän ja sukupuolen mukaan taulusta 29 ja oman tai perheenhuoltajan yhteiskunnallisen aseman mukaan taulusta 30. Vastaavia tietoja yksityissairaaloista on ainoastaan uusien potilaiden jakautumisesta kuukausittain sekä iän mukaan, joita tietoja kuitenkin ei ole pidetty tarpeeksi mielenkiintoisina tässä julkaistaviksi.

Taulusta 28 nähdään kunnan ja yksityisten sairaalain hoidon tulokset, s. o. kuinka paljon kustakin sairaalasta poistettiin potilaita terveinä (tai toipuvina, parempina, parantamattomina, hoitamattomina ja kuinka monta potilasta päätettiin kuoleman kautta. Yleiskatsauksen puheenaoleviin tietoihin tarjoavat seuraavat luvut.

Den betydande övervikten för kvinnkönet å de enskilda sjukhusen berodde på att flere av dem äro specialanstalter för behandling av förlösnings- och gynekologiska fall.

De i kommunens sjukhus nyintagna patienternas fördelning efter intagningsmånader framgår av tab. 32, efter mantalsskrivningsort av tab. 31, efter ålder och kön av tab. 29 och efter egen eller familjeförsörjarens samhällsställning av tab. 30. Motsvarande uppgifter för de enskilda sjukhusen finnas endast beträffande de nyintagna patienternas fördelning månadsvis samt efter ålder, vilka dock ej ansetts vara av det intresse, att de kunnat här publiceras.

Resultatet av behandlingen, d. v. s. de utskrivna patienternas fördelning i friska (incl. konvalescenter), förbättrade, oförbättrade, obehandlade och döda framgår i detalj för de kommunala och enskilda sjukhusen av tab. 28. En översikt av ifrågakvarande uppgifter ge följande siffror:

Résultats du traitement dans les hôpitaux municipaux et privés, en 1927—29.

Sairaalat. Sjukhus. Hôpitaux.	Vuoden varrella poistettu. Utskrivna under året. Malades sortis pendant l'année.					Jäljellä seuraavaan vuoteen. Kvarliggande till följ. år. Restants à la fin de l'année.	Kaikkiaan hoidettuja. Summa vårdade. Total des malades soignés.
	Terveinä. Friska. Guéris.	Parempina. Förbättrade. Améliorés.	Parantamattomina. Oförbättrade. Sans amélioration.	Hoitamattomina. Obehandlade. Non traités.	Kuolleina. Döda. Décédés.		
1927.							
Kunnan. Kommunala (Municipaux)	5 314	1 831	¹⁾ 640	302	937	1 722	10 746
Yksityiset. Enskilda (Privés)	4 774	1 493	264	285	230	399	7 445
Yhteensä. Summa (Total)	10 088	3 324	904	587	1 167	2 121	18 191
1928.							
Kunnan. Kommunala	4 974	1 848	¹⁾ 599	414	978	1 793	10 606
Yksityiset. Enskilda	5 598	2 077	351	346	282	476	9 130
Yhteensä. Summa	10 572	3 925	950	760	1 260	2 269	19 736
1929.							
Kunnan. Kommunala	6 304	1 782	¹⁾ 556	445	1 236	2 006	12 329
Yksityiset. Enskilda	6 291	1 867	374	370	342	485	9 729
Yhteensä. Summa	12 595	3 649	930	815	1 578	2 491	22 058
1927.							
Kunnan. Kommunala	49.5	17.0	6.0	2.8	8.7	16.0	100.0
Yksityiset. Enskilda	64.1	20.1	3.5	3.8	3.1	5.4	100.0
Kaikki. Samtliga (Tous)	55.4	18.3	5.0	3.2	6.4	11.7	100.0
1928.							
Kunnan. Kommunala	46.9	17.4	5.7	3.9	9.2	16.9	100.0
Yksityiset. Enskilda	61.3	22.8	3.8	3.8	3.1	5.2	100.0
Kaikki. Samtliga	53.6	19.9	4.8	3.8	6.4	11.5	100.0
1929.							
Kunnan. Kommunala	51.1	14.5	4.5	3.6	10.0	16.3	100.0
Yksityiset. Enskilda	64.7	19.2	3.8	3.8	3.5	5.0	100.0
Kaikki. Samtliga	57.1	16.5	4.2	3.7	7.2	11.3	100.0

¹⁾ Tähän sisältyvät Nikkilän mielisairaalaista elätteelle annetut potilaat (vuonna 1927 31, vuonna 1928 44 ja vuonna 1929 20).

¹⁾ Häri ingå de från sinnessjukhuset i Nickby utackorderade patienterna (år 1927 31, år 1928 44 och år 1929 20).

Kuolleisuusprosentti kunnan sairaaloissa on tuntuvasti suurempi kuin yksityissairaaloissa johtuen pääasiallisesti siitä, että tuberkuloottisten ja kulkutautisten sairaalat, joissa kuolleisuus on suurempi, ovat kunnan sairaaloita, jota vastoin lapsenpäästölaitokset, joissa suhteellinen kuolleisuus on hyvin pieni, kaikki — lukuunottamatta valtion taspenspäästölaitosta — ovat yksityissairaaloita.

Sairaanhoitopäivien luku kunnan ja yksityissairaaloissa käy selville osittain siv. 201 olevasta taulukosta, osittain, yksityiskohtaisesti taulusta 27; kunnan sairaaloista julkaisutaansitä paitsi taulussa 33 tietoja sairaanhoitopäivien luvusta eri kuukausina. Taulussa 27 annetaan myöskin tietoja sairaalain keskimääräisestä potilasluvusta sekä sairaanhoitoajan keskipituudesta. Luonnollisista syistä on sairausajan pituus potilasta kohti hyvin erilainen eri sairaaloissa. Pitkällisiä tauteja sekä hermo- ja mielisairauksia varten tarkoitetuissa sairaaloissa on ylimalkaan todettavissa paljon suurempi määrä hoitopäiviä potilasta kohti kuin esim. synnytyslaitoksissa. Tästä on seurauksena, että kunnan sairaalain potilaita, joista tuberkuloosin, mielisairauden ja pitkällisten tautien johdosta hoidetut ovat verraten suurena osana, keskimäärin hoidettiin enemmän kuin kaksi kertaa niin pitkä aika kuin yksityissairaalain potilaita, joista melkoineen osa on lapsensynnyttäjiä ja siis vain lyhytaikaisen sairaalahoidon tarpeessa olevia. Seuraava taulukko, jossa esitetään sairaanhoitopäivien luku keskimäärin potilasta kohti, valaisee tarkemmin tätä suhdetta.

Moyenne du nombre de jours de traitement par malade dans les hôpitaux municipaux et privés en 1927—29.

	1927.	1928.	1929.
Kunnan sairaalat. Kommunala sjukhus (<i>Hôpitaux municipaux</i>)	54.3	56.6	53.3
Yksityissairaalat. Enskilda sjukhus (<i>Hôpitaux privés</i>)	21.6	19.9	21.6

Sairassijain käytön voimaperäisyyttä kunnan ja yksityissairaaloissa on valaistu, paitsi laskemalla päivittäinen potilaskeskimäärä, myöskin siten, että on laskettu montako päivää vuodessa sairassija keskimäärin oli käytännössä. Keskellä vuotta toimintansa lopettaneiden tai alottaneiden sairaalain¹⁾ kohdalla on tällöin laskettu, kuinka suureksi tämä keskimäärä olisi tullut, jossairala olisi ollut käytännössä koko vuoden ja sen käyttöteho olisi pysynyt muuttumattomana. Täten saadut keskimäärät olivat vuosina 1927—29 seuraavat:

Nombre moyen de journées qu'un lit des hôpitaux municipaux et privés était occupé en 1927—29.

	1927.	1928.	1929.
Kunnan sairaalat. Kommunala sjukhus (<i>Hôpitaux municipaux</i>)	344.6	354.5	332.9
Yksityissairaalat. Enskilda sjukhus (<i>Hôpitaux privés</i>)	312.2	310.2	324.6

Kun ottaa huomioon, etteivät potilaat seuraa toisiaan ilman väliaikoja ja että on otettava lukuun desinfiointia, korjauksia y. m. varten tarvittava aika on myönnettävä ylläolevien lukujen osoittavan, että sairassijat ovat olleet verraten tarkoin käytetyt. Vuonna 1928 olivat kunnan

¹⁾ Ks. siv. 63* olevia alaviittoja.

Dödsprocenten för de kommunala sjukhusen är betydligt högre än för de enskilda sjukhusen, vilket beror i huvudsak därpå, att sjukhusen för tuberkulösa och för i epidemiska sjukdomar insjuknade med deras högre dödlighet äro kommunala sjukhus, medan barnförlossningsanstalterna, där den relativa dödligheten är ytterst låg, alla — med undantag av barnbördshuset, som är en statsinrättning — höra till de enskilda sjukhusen.

Sjukvårdsdagarnas antal å de kommunala och enskilda sjukhusen framgår dels av tabellen å sid. 201 dels i detalj av tab. 27; för de kommunala sjukhusen meddelas dessutom i tab. 33 uppgifter om sjukvårdsdagarnas fördelning månadsvis. I tab. 27 ingå även uppgifter angående medelbeläggningen samt om sjukvårdstidens medellängd. Av naturliga skäl är sjuktidens längd per patient mycket olika vid olika sjukhus. De för kroniska samt nerv- och sinnessjukdomar avsedda sjukhusen förete över huvud ett betydligt större antal vård dagar per patient än t. ex. förlossningsanstalterna. En följd härav är, att patienterna i de kommunala sjukhusen, i vilka för tuberkulos, sinnessjukdomar och kroniska lidanden vårdade patienter spela en jämförelsevis stor roll, i medeltal vårdades mer än dubbelt så lång tid som patienterna i de enskilda sjukhusen, å vilka ett stort antal vårdade utgöras av barnaföderskor, vilka i allmänhet äro i behov av en blott kort sjukhusvistelse. Följande tabell, belysande medeltalet sjukvårdsdagar per patient, belyser närmare sagda förhållande.

Den intensitet, varmed sjukplatserna å de kommunala och enskilda sjukhusen anlitas, belyses, förutom genom beräkning av medelbeläggningen per dag, jämväl genom att beräkna huru många dagar av året en sjuksäng i medeltal var upptagen. För sjukhus, som under årets lopp stängts eller öppnats¹⁾, har härvid beräknats, huru stort detta medeltal hade blivit, i fall sjukhusen varit i verksamhet hela året med oförändrad beläggnings. De genom en sådan kalkyl erhållna medeltalen för åren 1927—29 voro följande:

Då man betänker, att patienterna icke utan avbrott avlösa varandra samt att man måste räkna med för desinfektion, reparationer m. m. erforderlig tid, måste det medges, att ovanstående siffror visa ett jämförelsevis intensivt utnyttjande av förefintliga sjukplatser. År 1928 voro

¹⁾ Se noterna å sid. 63*.

sairaalan kaikki sairassijat käytännössä, voipa sanoa, joka päivä, mikä kuvaa sairaaloissa tuohon aikaan vallinnutta tilanpuutetta. Vuonna 1929 oli tilanne samanlainen; taulukossa oleva tätä koskeva luku on, varsinkin Kivellän sairaalassa suoritettujen järjestelyjen vuoksi, hieman harhaan johtava (ks. siv. 199).

Tämän julkaisun aikaisemmissa vuosikerroissa on julkaistu tietoja eräissä kunnan ja yksityissairaaloissa hoideista taudeista. Tällaisia tietoja sisältyy useimpien kunnan sairaalan antamiin vuosikertomuksiin, ja myöskin useimista yksityissairaaloista on olemassa vastaavat numerot. Täten saatuja tietoja ei kuitenkaan taloudellisista syistä ole painatettu, vaan säilytetään tässä tarkoituksessa hankitut ensitietotaulukot tilastotoimiston arkistossa ja ovat siellä asianharrastajain käytettävänä. Ainoastaan kulkutautisairaala on julkaistu yksityiskohtaisia tietoja taulussa 34; sitä paitsi taulussa 35 on tietoja Kivellän ja Nikkilän sairaaloissa hoidettujen mielisairaiden potilaiden sairauden laadusta ja hoidon tuloksista.

Tauluista 36 ja 37 näkyvät kunnan sairaalan tulot ja menot vuosina 1927—29 ryhmitettyinä tärkeimpiin tulo- ja menoryhmiin sekä laskettuina sairaanhoitopäivää kohti. Nämä tiedot perustuvat kaupungin sairaalan hallituksen vuosikertomuksiin sisältyviin tietoihin ja antavat tarkan kuvan sairaalan ylläpitokustannuksista toiselta puolen ja niiden bruttotuloista toiselta puolen. Marian ja Kivellän sairaaloiden eri osastoista ei voida ilmoittaa erikoistietoja, syystä että erinäisiä kirjanpitoeriä ei ole jaoteltu eri osastojen kesken.

Menoista huomautettakoon tässä ainoastaan, että koska taulun 37 tarkoituksena on sairaalan käyttökustannusten valaiseminen, kaikki suuremmista korjauksista aiheutuneet menot on jätetty siitä pois. Eri sairaalain menoja ei kuitenkaan voida ilman muuta vertailla keskenään. Niinpä tuberkuloosisairaalan useat menoerät, varsinkin palkka- ja lämpömenot, olivat vuonna 1929 hoitopäivää kohti suhteettoman suuret, sillä potilaita alettiin ottaa sairaalaan vasta toukokuulla, mutta osa henkilökuntaa oli palkattava jo tätä ennen samoin kuin sairaalarakennuksen lämmittäminenkin oli aloitettava aikaisemmin. Sairaalan kaluston menot mainittuna vuonna olivat suurimmaksi osaksi perustamiskustannuksia. Edelleen on huomattava, että vuokra on laskettu ainoastaan vuokrahuoneistoista (Kivellän sairaalan alaisesta ent. Humaliston sairaalasta sekä erinäisistä Marian ja Nikkilän sairaalain tarpeita varten vuokratuista pienistä huoneistoista), mutta ei niistä sairaaloista, jotka ovat kaupungin omista kiinteistöissä. Pesua ei ole otettu eri menoeräksi Marian sairaalassa, kulkutautisairaalassa eikä Nikkilän mielisairaalassa, koska näillä oli oma pesulaitoksensa ja siinä työskentelevän henkilökunnan palkat sisältyvät sarakkeeseen Palkat, kun taas Kivellän sairaalan pesu suoritettiin kunnalliskodissa. Tuberkuloosisairaallalla on oma pesulan henkilökunta, jonka palkat sisältyvät yhteisiin palkkamenoihin, mutta työ suoritetaan Kulkutautisairaalan pesulassa, joka veloittaa tuberkuloosisairaalaan siitä aiheutuvista kuluista.

Alla olevaan taulukkoon on yhdistetty tiedot kunnan

samtliga sjukplatser i de kommunala sjukhusen upptagna snart sagt, varje dag, vilket belyser den å sjukhusen vid sagda tidpunkt rådande platsbristen. År 1929 var fallet detsamma; ifrågavarande siffra i tabellen är, främst till följd av omställningarna å Stengårds sjukhus, i någon mån missvisande (se sid. 199).

I tidigare årgångar av föreliggande publikation ha uppgifter publicerats angående de å en del kommunala och enskilda sjukhus vårdade sjukdomarna. Sådana uppgifter ingå i de av de flesta kommunala sjukhus avgivna årsberättelserna, och jämväl för de flesta enskilda sjukhus föreliggande motsvarande siffror. Av ekonomiska skäl har det icke varit möjligt att avtrycka de sålunda erhållna uppgifterna, utan förvaras de inkomna primärtablerna i statistiska byråns arkiv och stå där till intresserades förfogande. Endast beträffande epidemisjukhuset ha detaljuppgifter publicerats i tab. 34, medan uppgifter angående sjukdomens beskaffenhet hos de å Stengårds och Nickbysjukhus vårdade sjuksjuka patienterna samt resultatet av vården ingå i tab. 35.

I tabellerna 36 och 37 meddelas uppgifter angående de kommunala sjukhusens inkomster och utgifter under åren 1927—29 fördelade på de olika slagen av inkomst- och utgiftsposter. Dessa uppgifter grunda sig på data, som ingå i de av styrelsen för stadens sjukhus avgivna årsberättelserna, och ge en trogen bild av sjukhusens driftkostnader å ena sidan och deras bruttointkomster å den andra. Särskilda uppgifter för de olika avdelningarna av Maria och Stengårds sjukhus kunna ej meddelas, emedan en mängd bokföringsposter icke äro specificerade efter avdelningar.

Beträffande utgifterna må här endast framhållas, att då ändamålet med tab. 37 varit att belysa sjukhusens driftkostnader, alla utgifter för större reparationer bortlämnats. De olika sjukhusens utgifter kunna dock ej utan vidare jämföras. Exempelvis tuberkulossjukhusets utgifter, särskilt utgifterna för löner och värme, voro år 1929 opropor-tionerligt höga per sjukvårdsdag, emedan mottagningen av patienter började först i maj, medan en del av personalen måste antagas och avlönas därförinnan, liksom även sjukhusets uppvärmning måste vidtaga tidigare. Sjukhusets utgifter för inventarier utgjordes sagda år huvudsakligen av kostnaderna för den första inredningen. För övrigt är att märka, att hyra är upptagen endast för uppyrda lokaler (det under Stengårds sjukhus lydande f. d. Humlebergs sjukhus samt en del för Maria och Nickby sjukhus uppyrda mindre lägenheter), men ej för de sjukhus, vilka varit inrymda i stadens egna fastigheter. Tvätt är icke upptagen såsom en särskild utgiftspost för Maria sjukhus, epidemisjukhuset och sinnessjukhuset i Nickby, enär dessa ha egen tvättinrättning och den vid denna anställda personalens löner ingå i kolumnen Löner, medan Stengårds sjukhus tvätt utfördes å kommunalhemmet. Tuberkulossjukhuset har egen personal för tvätten, och dess löner ingå i de gemensamma löneutgifterna, men arbetet utföres i epidemisjukhusets tvättinrättning, varvid detta sjukhus debiterar tuberkulossjukhuset för därav åsamkade utgifter.

I nedanstående tabell äro sammanställda uppgifter om

vakinaisten sairaalain käyttökustannuksista kokonaisuudessaan sekä hoitopäivää kohti lasketuista keskekustannuksista vuosina 1927—29. Luvut ovat samat kuin taulussa 37 paitsi tuberkuloosisairaalan kohdalla, missä menoista on alla olevaa taulukkoa laadittaessa jätetty pois kaluston hankintamenot (Smk. 1 789 449: 82), minkä kautta tämä vertailua häiritsevä tekijä on tässä saatu poistetuksi.

driftkostnaderna i deras helhet smt medelutgiften för sjukvårdsdag vid de permanenta kommunala sjukhusen under åren 1927—29. Siffrorna äro desamma, som i tab. 37, med undantag för tuberkulossjukhuset, beträffande vilket vid uppgörandet av edanstående tabell kostnaderna för anskaffande av inventarier (Fmk 1 789 449: 82) bortlämnats, varigenom vid jämförelser denna störande faktor här eliminerats.

Dépenses totales et dépenses moyennes par jour de traitement dans les hôpitaux municipaux en 1927—29.

Sairaalat. Sjukhus. Hôpitaux.	1927.		1928.		1929.	
	Menot. Utgifter. Dépenses.	Menot sairaanhoito- päivää kohti. Utgifter per sjukvårdsdag. Dépenses par jour de traitement.	Menot. Utgifter.	Menot sairaanhoito- päivää kohti. Utgifter per sjukvårdsdag.	Menot. Utgifter.	Menot sairaanhoito- päivää kohti. Utgifter per sjukvårdsdag.
	Smk.		Fmk.		Mars.	
Marian sairaala ¹⁾ . — Maria sjukhus ¹⁾	6 812 945	60.99	7 564 517	65.80	8 000 554	68.91
Kulkutautisairaala. — Epidemisjukhuset	3 876 862	94.57	4 160 030	92.88	5 030 175	74.18
Kivelän sairaala. — Stengårds sjukhus	7 772 871	38.94	8 425 343	42.25	7 357 617	45.00
Tuberkuloosisairaala. — Tuberkulossjukhuset	—	—	—	—	4 266 402	65.96
Nikkilän sairaala ²⁾ . — Nickby sjukhus ²⁾	7 514 922	32.57	8 092 791	33.62	8 258 195	33.78
Kaikki sairaalat. Samtliga sjukhus. (Tous)	25 977 600	44.55	28 242 681	47.08	34 702 393	52.85

Yllä olevassa taulukossa julkaistujen lukujen nojalla on eri sairaalain talouksien keskinäinen vertailu hyvin vaikeata, koska erinäiset muutkin menot kuin ne, jotka edellä jo mainittiin, pakostakin ovat eri sairaaloissa hyvin eri suuret. Tästä syystä on tässä siitä luovuttu ja ainoastaan ohimennen huomautetaan, että esim. kulkutautisairaalan suurten päiväkustannuksien ainakin pääasiassa on katsottava johtuvan tässä sairaalassa vallitsevista erikoislaatuista olosuhteista, jotka estävät tilan, työvoiman, tarveaineiden y. m. yhtä tehokkaan käytön kuin, mikä on mahdollista muissa sairaaloissa.

Tässä yhteydessä ei voida antaa yksityiskohtaisempia tietoja myöskään kunnan sairaalain tuloista, vaan viitataan ainoastaan tauluun 36.

Poliklinikat y. m. Yleiskatsaus kaupungissa olevien poliklinikkain toimintaan vuosina 1927—29 saadaan taulusta 38. Tietoja kunnan omissa ja kunnan avustamissa poliklinikoissa eri kuukausina tehdyistä käynneistä annetaan taulussa 39.

Yhdistelmä uusien potilaiden ja tehtyjen käyntien luvusta valtion, kunnan ja yksityisissä poliklinikoissa vuosina 1927—29 sisältyy seuraavaan taulukkoon; sen ohessa siinä esitetään suhdelukuja, jotka osoittavat kunkin poliklinikaryhmän osuuden uusien potilaiden sekä tehtyjen käyntien kokonaisluvusta.

¹⁾ Desinfioimislaitoksesta ja sairaanhoitajatarkoulusta johtuneita kustannuksia lukuunottamatta.

²⁾ Elänteelleannetuista potilaista johtuneita kustannuksia lukuunottamatta.

En jämförelse mellan de olika sjukhusens ekonomi med ledning av de i ovanstående tabell ingående siffrorna är synnerligen svår, emedan även en del andra utgifter, än de i det föregående nämnda, gestalta sig olika stora i olika sjukhus. Av denna orsak har detta här underlåtits; endast i förbigående må anmärkas, att exempelvis de höga dagkostnaderna i epidemisjukhuset åtminstone till huvudsaklig del måste anses bero på de i nämnda sjukhus rådande speciella förhållandena, vilka hindra ett lika effektivt utnyttjande av utrymme, arbetskrafter, förbrukningsartiklar m. m., som är möjligt i andra sjukhus.

Ej heller beträffande de kommunala sjukhusens inkomster kunna närmare detaljer i detta sammanhang framläggas, utan må här blott hänvisas till tab. 36.

Polikliniker m. m. En översikt av verksamheten vid de i staden befintliga poliklinikerna åren 1927—29 ingår i tab. 38. Uppgifter angående de å stadens egna och de av staden understödda poliklinikerna gjorda besökens fördelning månadsvis ingår i tab. 39.

En sammanställning av antalet nyinskrivna patienter och avlagda besök å statens, kommunens och de enskilda poliklinikerna under åren 1927—29 ingår i följande tabell, vari jämväl meddelas relativa tal, utvisande den andel envar av dessa grupper haft i totala antalet nya patienter resp. gjorda besök.

¹⁾ Excl. utgifterna för desinfektionsinrättningen och sjuksköterskelevskolan.

²⁾ Excl. utgifterna för utackorderade patienter.

Nouveaux malades inscrits et visites dans les polycliniques en 1927—29.

	1927.		1928.		1929.	
	Absol. luku. Absolut antal. <i>Nombre absolu.</i>	0/0.	Absol. luku. Absolut antal.	0/0.	Absol. luku. Absolut antal.	0/0.
Uudet potilaat. Nyinskrivna patienter. <i>Malades inscrits.</i>						
Valtion poliklinikat. Statens polikliniker (<i>Polycliniques de l'État</i>)	52 358	68.9	54 327	63.0	53 423	64.7
Kunnan poliklinikat. Kommunala polikliniker (<i>P. municipales</i>)	16 987	22.4	23 652	27.4	19 854	24.1
Yksityiset poliklinikat. Enskilda polikliniker (<i>P. privées</i>)	6 604	8.7	8 243	9.6	9 277	11.2
Yhteensä. Summa (<i>Total</i>)	75 949	100.0	86 222	100.0	82 554	100.0
Polikliiniset käynnit. Polikliniska besök. <i>Visites.</i>						
Valtion poliklinikat. Statens polikliniker	155 443	68.8	162 196	66.9	163 770	64.1
Kunnan poliklinikat. Kommunala polikliniker	48 751	21.6	55 183	22.7	63 182	24.8
Yksityiset poliklinikat. Enskilda polikliniker	21 743	9.6	25 123	10.4	28 357	11.1
Yhteensä. Summa	225 937	100.0	242 502	100.0	255 309	100.0

Tuberkuloosihuoltotoimiston yhteydessä olevasta poliklinikasta samoin kuin kunnallisesta hammaspoliklinikasta ja vuonna 1927 perustetun mielisairaiden huoltotoimiston yhteydessä toimivasta poliklinikasta on toisessa paikassa julkaistu eri kertomukset (ks. os. I, siv. 108, 121 ja 124). Tilastotoimiston hallussa on tietoja myöskin tri E. Kuhlefeitin silmäpoliklinikassa hoidetuista taudintapauksista ja suoritetuista leikkauksista, mutta näitä tietoja ei ole julkaistu painosta.

Raajarikkoisten hoito. Syksyllä 1926 Raajarikkoisten auttamisyhdistys r. y. perusti omistamassaan talossa Ensi linja 3 ylläpitämänsä raajarikkoisten työkoulun yhteyteen ortopedisen poliklinikan, joka vuoden 1927 alusta alkaen on ottanut vastaan potilaita, sekä ortopedisen sairaalan, joka 22 sairassijoineen avattiin yleisölle syyskuun 17 p:nä 1927. Täten saatettiin työkoulussa tähän asti annettu raajarikkoisten hoito ajanmukaiselle kannalle ja tästä alkaen on yhdistyksen eri laitoksien yhteisenä nimenä »Raajarikkoisten huoltolaitos Helsingissä.» Kaupungilta yhdistys sai 12 000 markan vuotuisen avustuksen ehdolla että laitoksen poliklinikalla annettiin maksutonta hoitoa Helsingissä kotipaikkaoikeutta nauttiville henkilöille sekä tarjottiin apua kansakoululääkäreille kansakoululasten ortopedisia erikoistutkimuksia toimitettaessa. Kun laitoksen sairaalan ja poliklinikan toimintaa valaisevat tiedot eivät sisälly tauluosastossa esitettyihin lukuihin eivätkä edellä esitettyyn sairaalain ja poliklinikkain toimintaa koskevaan selonteeseen, esittään ne erikseen seuraavassa taulukossa.

För den med tuberkulosdispensären förenade polikliniken liksom ock för den kommunala tandpolikliniken och en i förening med den år 1927 inrättade hjälpbyrån för psykiskt sjuka öppenhållen poliklinik föreligga berättelser, som publicerats på annat ställe (se del I, sidd. 108, 121 och 124). Statistiska byrån disponerar även över uppgifter angående vårdade sjukdomsfall och verkställda operativa ingrepp å dr E. Kuhlefeits ögonpoliklinik, men dessa ha icke publicerats.

Vården av lytta. På hösten 1926 inrättade Föreningen för lyttas bistånd i gården Första linjen n:o 3 i samband med arbetsskolan för lytta en ortopedisk poliklinik, som sedan ingången av år 1927 emottagit patienter, samt ett sjukhus, vilket med 22 sjukplatser den 17 september 1927 öppnades för allmänheten. Härigenom blev den i arbetsskolan tidigare meddelade vården av lytta ställd på mera tidsenlig fot och föreningens olika anstalter erhöilo samtidigt den gemensamma benämningen Vanförestalten i Helsingfors. Av staden uppbar föreningen ett årligt understöd av 12 000 mark på villkor att polikliniken avgiftsfritt behandlade personer, hemmahörande i Helsingfors, samt ställde sig till folkskolläkarnas disposition för ortopedisk specialundersökning av folkskolbarn. Uppgifter om sjukhusets och poliklinikens verksamhet ingå ej i de i tabellavdelningen och de här ovan ingående redogörelserna för sjukhusens och poliklinikernas i staden verksamhet, varför sådana meddelas i nedanstående tabell.

Etablissement pour estropiés.

V u o s i. Å r. Année.	Sairaalassa hoidettuja. Å sjukhuset vårdade. <i>Malades soignés dans l'hôpital.</i>			Sairaanhoito- päiviä. Sjukvårdsdagar. <i>Jours de traitement.</i>	Polikliinikka. Polikliniken. <i>Polyclinique.</i>	
	Täyskasvuisia. Fullvuxna. <i>Au-dessus de 15 ans.</i>	Lapsia (alle 15 v.). Barn (under 15 år). <i>Enfants (au des- sous de 15 ans).</i>	Yhteensä. Summa. <i>Total.</i>		Uusia potilaita. Nya patienter. <i>Malades entrés.</i>	Käyntejä. Besök. <i>Visites.</i>
1927	13	24	37	.	79	255
1928	46	68	114	6 336	208	608
1929	73	84	157	7 564	256	429

Lapsenpäästöt ja niiden tulokset. Samoin kuin edellistenkin vuosien terveyden- ja sairaanhoitotilastossa valaisevat niitä Helsingissä tapahtuneita lapsenpäästöjä, joissa asian- tuntevaa apua on käytetty, osittain kaupungissa ammat- tiaan harjoittavien kättilöitten¹⁾ (kaupunginkättilö niihin luettuna), osittain — ja pääasiallisesti — erikoissairaalan antamat tai niistä muulla tavoin hankitut tilastolliset tiedot. Ne sairaalat, joista puheena olevia tietoja täten on saatu, olivat yleisen sairaalan lapsenpäästöosasto (valtion lapsen- päästölaitos), tohtorien G. Gyllingin ja T. Sandelinin sairaalan lapsenpäästöosasto, professori O. A. Boijen yksityissai- raalan lapsenpäästöosasto, Eiran sairaalan lapsenpäästö- osasto, sairaala Mehiläisen lapsenpäästöosasto sekä tohtori T. Länsimäen sairaala.

Lapsenpäästöjä, joista tilastotietoja siten oli saatu, oli vuonna 1927 3 603, vuonna 1928 4 220 ja vuonna 1929 4 140 (ks. taul. 41—43). Lapsensynnyttäjiä oli vuonna 1927 1 219 (33.8 %), vuonna 1928 1 344 (31.8 %) ja vuonna 1929 1 287 (31.1 %) kaupungin ulkopuolella asuvia. Viimeksi mainitut olivat luonnollisesti etupäässä ympäröivällä maaseudulla, missä on useita huvilayhdyskuntiakin, asu- via naisia, mutta ilmeisesti kauempanakin Helsingistä asuvia, joiden raskaudentila oli esiintynyt vaikeanlaatu- sena ja joita senvuoksi oli neuvottu kääntymään pääkau- pungin tämän alan erikoistuntijan puoleen tai jotka muuten olivat tahtoneet turvautua heihin.

Verrattaessa taulussa syntyneiden 43 olevaa lukua tau- lussa 4 esitettyyn Helsingissä kirkonkirjoihin merkittyjen elävänä syntyneiden lukuun saadaan yleiskäsitys siitä, kuinka täydellisiä ovat Helsingin kaupungissa tapah- tuneita lapsenpäästöjä koskevat tilastotiedot. Kolmi- vuotiskautena 1924—26 olivat tämän tilaston osoittamat syntyneiden lukumäärät yleensä vähän pienemmät kuin kirkonkirjoihin vastaavina vuosina merkittyjen synty- neiden lukumäärät. Tämä ero onkin selitettävissä, sillä melkoinen osa kaupungin seurakuntain kirkonkirjoihin merkitystä väestöstä asui kaupungin lähellä sijaitsevilla huvilayhdyskunnissa eivätkä niissä asuvat lapsensynnyt- täjät sisälly taulun 43 lukuihin; sen sijaan heidän lapsensa tulivat merkityiksi kaupungin sen seurakunnan kirkonkir- joihin, joissa vanhemmat olivat kirjoissa. Viime vuosina on tämä suhde kuitenkin jonkun verran muuttunut, ja vuosina 1928 ja 1929 on lapsenpäästöjä koskevan tilaston mukaan kaupungissa syntyneiden luku ollut jonkun verran suurempi kuin kirkonkirjoihin merkitty syntyneiden luku. Ryhty- mättä tässä lähemmin tutkimaan tämän kehityksen syitä näyttää ilmeiseltä, että siihen on ollut vaikuttamassa vuo- desta 1926 alkaen suuresti lisääntynyt muuttoliike. Varsin- kin vuosina 1928 ja 1929 se toi Helsinkiin paljon uutta väkeä,

¹⁾ Vuodelta 1927 antoi tietoja 27, vuodelta 1928 28 ja vuodelta 1929 27 kättilöä, kaupunginkättilö mukaan luet- tuna. Viimemainittu avusti vuonna 1927 49, vuonna 1928 43 ja vuonna 1929 37 lapsensynnyttäjiä, niistä 29, 23 ja 19 ilman korvausta; lisäksi hän hoiti vuonna 1927 12, vuonna 1928 19 ja 1929 28 keskoissynnytyksiä.

Förlossningarna och deras resultat. Liksom i föregående års hälso- och sjukvårdsstatistik belysas de i Helsingfors inträffade förlossningar, vid vilka sakkunnigt biträde anli- tats, genom statistiska uppgifter, vilka dels meddelats av de i staden praktiserande barnmorskorna¹⁾ (incl. stadsbarn- morskan), dels — och huvudsakligen — avgivits av eller på annat sätt införskaffats från specialistsjukhusen. De sjukhus, från vilka ifrågavarande uppgifter sålunda erhö- los, voro allmänna sjukhusets förlossningsavdelning (barn- bördshuset), doktorerna G. Gyllings och T. Sandelins sjuk- hus, förlossningsavdelningen, professor O. A. Boijes sjuk- hus, förlossningsavdelningen, Eira sjukhus förlossningsav- delning, sjukhuset Mehiläinens förlossningsavdelning samt doktor T. Länsimäkis sjukhus.

Antalet barnsbördor, om vilka statistiska uppgifter så- lunda förelågo, var år 1927 3 603, år 1928 4 220 och år 1929 4 140 (se tabb. 41—43). Av de förlösta kvinnorna voro år 1927 1 219 (33.8 %), år 1928 1 344 (31.8 %) och år 1929 1 287 (31.1 %) bosatta utom staden. Dessa voro naturligtvis främst kvinnor från kringliggande landsbygd, varest flere villasamhällen äro belägna, men påtagligen till en del äve.1 på längre avstånd från Helsingfors bosatta kvinnor, hos vilka havandeskapet företett svårare kom- plikationer och som därför hänvisats till eller av annan orsak önskat anlita specialisterna i huvudstaden.

Jämför man antalet i tab. 43 redovisade födda barn med det i tab. 4 uppgivna antalet levande födda inom den kyrk- skrivna befolkningen i Helsingfors, får man en allmän före- ställning därom, huru fullständiga de statistiska uppgif- terna om i Helsingfors inträffade barnsbördor äro. Under treårsperioden 1924—26 var antalet födda enligt denna statistik i allmänhet något lägre än antalet i kyrkoböckerna antecknade födda barn. Denna differens kan förklaras däri- genom, att en anseelig del av den i stadens församlingar kyrkskrivna befolkningen varit bosatt i de i stadens närhet belägna villasamhällena och sådana barnaföderskor ingå icke i tab. 43, medan de av dem födda barnen antecknats i de stadsförsamlingars kyrkoböcker, varest deras föräldrar varit kyrkskrivna. Under de senaste åren har detta för- hållande i någon mån förändrats och enligt statistiken över barnsbörderna var antalet i staden födda åren 1928 och 1929 i någon mån större än antalet i kyrkoböckerna antecknade födda barn.

Utän att här skrida till en närmare undersökning av orsakerna till denna utveckling, förefaller det dock uppen- bart, att den från år 1926 i hög grad ökade flyttningsrörel- sen härvidlag utövat ett visst inflytande. Särskilt åren 1928 och 1929 var inflytningen stor, och långt ifrån alla, som bo-

¹⁾ För år 1927 avgåvos uppgifter av 27, för år 1928 av 28 och för år 1929 av 27 barnmorskor, stadsbarnmorskan inberäknad. Den sistnämnda förlöste år 1927 49, år 1928 45, och år 1929 37 barnaföderskor, av vilka resp. 29, 23 och 19 utan ersättning; dessutom vårdade hon år 1927 12, år 1928 19 och år 1929 28 missfall.

eivätkä kaikki tänne asettuneet heti muuttaneet kirjojaan Helsingin seurakuntain kirkonkirjoihin. Näiden täällä syntyneet lapset merkittiin niin ollen toisilla paikkakunnilla kirkonkirjoihin, mutta lapsensynnyttäjiä koskevassa tilastossa tällaisetkin lapsensynnyttäjät merkittiin kaupungissa asuviksi. Joka tapauksessa tämä eri lähteistä saatujen tilastotietojen välinen vertailu osoittaa, että lapsensynnyttäjiä koskevat tilastotiedot ovat sangen täydellisiä.

Taulussa 41 annetaan eräitä tietoja erikseen kussakin sairaalassa samoin kuin kaupungissa ammattiaan harjoittavien kättilöiden avustuksella tapahtuneista lapsenpäästöistä; taulukosta näkyy myös kaupungissa ja sen ulkopuolella asuvien lapsensynnyttäjien luku. Useimmat synnytykset tapahtuivat valtion lapsenpäästölaitoksella, missä vuonna 1927 hoidettiin 62.5 %, vuonna 1928 63.0 % ja vuonna 1929 65.6 % kaikista synnyttäjistä; kaupungin ulkopuolella asuvista lapsensynnyttäjistä synnytti suhteellisesti paljon suurempi osa valtion lapsenpäästölaitoksessa kuin kaupungissa asuvista, jota vastoin yksityisesti toimintaansa harjoittavien kättilöiden avustamina synnyttäneet naiset luonnollisista syistä suurimmalta osalta olivat kaupungissa asuvia.

Yksityiskohtaisemmin käsiteltäessä käytettävänä olevia, Helsingissä tapahtuneita lapsenpäästöjä koskevia tietoja on otettu huomioon ainoastaan kaupungissa asuvat lapsensynnyttäjät, jota vastoin ne kaupungissa synnyttäneet naiset, jotka asuivat kaupungin ulkopuolella, kunnalliselle tilastolle vähemmän mielenkiintoisina on kokonaan jätetty syrjään, sitä suuremmalla syyllä, koska maaseudulta kaupungin sairaaloihin saapuneet naiset suurelta osaltaan ovat sellaisia, joiden raskaudentila tavalla tai toisella on kompliseerattu, joten siinä täytyy ilmetä erinäisiä poikkeuksia tavallisuudesta. Taulussa 42 annetaan niin ollen tietoja Helsingissä asuvien lapsensynnyttäjien ryhmittymisestä iän mukaan viisivuotisryhmiin, siviilisäädyn mukaan, sen mukaan, kuinka monta kertaa he ovat olleet raskaana, ja synnytettyjen lasten luvun mukaan sekä synnytyksien jakaantumisesta ilman keinotekoista apua tapahtuneisiin ja instrumentaalisynnytyksiin, kun taas taulussa 43 annetaan tietoja näiden lapsenpäästöjen tuloksista pääkohdittain samoja yhdistelmiä silmälläpitäen; viimeksi mainitussa taulussa on kysymyksessä olevan kolmen vuoden yksityiskohtaiset tiedot yhdistetty ja ainoastaan julkaistu syntynyneiden koko lukumäärät erikseen kuitakin vuodelta. Muutamia näistä ryhmittymistä käsitellään seuraavassa lähemmin.

Seuraavassa taulukossa on Helsingissä asuvat vuosina 1927—29 lapsia synnyttäneet, erikseen ensi kerran ja useammin synnyttäneet sekä erikseen naineet, naimattomat ja lesket, ryhmitetty eri ikäryhmiin.¹⁾

¹⁾ Lapsensynnyttäjät, joiden synnytysten luvusta ei ollut tietoja, eivät sisälly vastaaviin sarakkeisiin. Sellaisia oli kaikkiaan 232.

satte sig härstädes, uttogo flyttningsbetyg till härvarande församlingar. Deras här födda barn antecknades sålunda i kyrkoböckerna på annan ort, medan i statistiken över barnsbörderna sådana barnaföderskor betraktats som bosatta i staden. I varje fall visar en jämförelse mellan dessa från olika källor erhållna statistiska data, att uppgifterna angående barnaföderskorna äro rätt fullständiga.

I tab. 41 meddelas en del uppgifter angående förlossningarna och de förlösta kvinnorna särskilt för varje sjukhus samt för dem, som anlitat biträde av i staden praktiserande barnmorskor; ur tabellen framgår även antalet barnaföderskor, som voro bosatta i och utom staden. Flertalet barnaföderskor förlöstes å barnbördshuset, varest år 1927 62.5 %, år 1928 63.0 % och år 1929 65.6 % av samtliga vårdade voro intagna; av de utom staden bosatta barnaföderskorna förlöstes proportionsvis vida flere å barnbördshuset än av de inom staden bosatta, medan de med biträde av privat praktiserande barnmorskor förlösta kvinnorna av naturliga skäl till allra största delen voro bosatta i staden.

Vid den mera i detalj gående bearbetningen av de till buds stående uppgifterna angående förlossningarna i Helsingfors har hänsyn tagits blott till de i staden bosatta barnaföderskorna, medan de utom staden bosatta kvinnor, som blivit förlösta i staden, helt och hållet lämnats å sido, såsom varande av mindre intresse för den kommunala statistiken, och detta med så mycket större skäl, som de från landsorten till sjukhus i staden inkomna gravida kvinnorna till stor del utgöra ett urval av kvinnor, vilkas havandeskap på ett eller annat sätt komplicerats och därför förete avvikelser från det normala. I tab. 42 meddelas alltså uppgifter om de i Helsingfors bosatta barnaföderskornas fördelning efter ålder i femårsgrupper, efter civilstånd, efter antalet gånger de varit gravida och efter antalet framfödda barn samt resp. förlossningars indelning i spontana och instrumentala, medan i tab. 43 uppgifter meddelas angående dessa barnsbörders resultat med iakttagande till största delen av samma kombinationer; i båda de sistnämnda tabellerna äro detaljuppgifterna för de tre åren sammanslagna och endast summasiffror meddelas särskilt för ettvarrt av dessa. En del av de i dessa tabeller förekommande fördelningarna skola i det följande närmare beröras.

I följande tabell ha de i Helsingfors bosatta kvinnor, som åren 1927—29 fött barn, fördelats i åldersgrupper, varvid först- och omföderskor samt gifta, ogifta och änkor hållits åtskilda¹⁾.

¹⁾ Barnaföderskor, för vilka icke uppgivits om de varit först- eller omföderskor, ingå ej i motsvarande kolumner. Antalet sådana barnaföderskor var inalles 232.

Accouchements des femmes habitant à Helsingfors dans les cliniques d'accouchement ou avec l'assistance des sages-femmes, en 1927—29; âge et état civil des mères; primipares et pluripares.

Ikä vuosissa. Ålder, år. Age de la mère, années.	Ensisynnyttäjät. Förstföderskor. Primipares.		Useammin synnyttäneet. Omföderskor. Pluripares.		Naineet. Giftna. Femmes mariées.		Naimattomat. Ogiftna. Femmes non-mariées.		Lesket. Ånkor. Veuves.		Kaikki. Samtliga. Toutes les mères.	
	Absol. luku. Absolut antal. Nombre absolu.	0/0.	Absol. luku. Absolut antal.	0/0.	Absol. luku. Absolut antal.	0/0.	Absol. luku. Absolut antal.	0/0.	Absol. luku. Absolut antal.	0/0.	Absol. luku. Absolut antal.	0/0.
—15	1	[0.03]	—	—	—	—	1	0.1	—	—	1	[0.01]
15—20	309	8.0	24	0.6	209	2.9	125	13.4	—	—	334	4.1
20—25	1 687	43.4	636	15.9	1 942	27.1	401	43.1	4	15.4	2 347	28.9
25—30	1 217	31.3	1 348	33.7	2 394	33.5	240	25.8	8	30.8	2 642	32.6
30—35	465	12.0	1 113	27.9	1 521	21.8	101	10.9	6	23.1	1 628	20.1
35—40	158	4.1	620	15.5	796	11.1	33	3.5	3	11.5	832	10.3
40—45	32	0.8	230	5.8	264	3.7	12	1.3	4	15.4	280	3.4
45—50	1	[0.03]	18	0.5	20	0.3	1	0.1	—	—	21	0.3
Tuntematon. Okänd (Inconnu)	16	0.4	6	0.1	10	0.1	17	1.8	1	3.8	28	0.3
Kaikki. Samtliga (Tous)	3 886	100.0	3 995	100.0	7 156	100.0	931	100.0	26	100.0	8 113	100.0

Ensisynnyttäjistä oli 81.5 % ja useammin synnyttäneistä 94.6 % naimisissa olevia. Ensisynnyttäjät olivat enemmistöä 25 vuotta nuorempien ikäryhmissä, jota vastoin muissa ikäryhmissä useammin synnyttäneiden luku oli suurempi.

Instrumentaalisynnytyksiä oli vuonna 1927 252 eli 10.6 %, vuonna 1928 284 eli 9.9 % ja vuonna 1929 302 eli 10.6 %. Niiden luku oli säännöllisesti suurempi ensikerran kuin useammin synnyttäneiden keskuudessa, nimittäin ensinmainituilla yhteensä 601 eli 15.5 % ja viimeainituilla 226 eli 5.7 %. Missä määrin instrumentaalisynnytysten suhteellinen luku vaihteli lapsensynnyttäjien iän mukaan, käy selville allaolevasta yhdistelmästä:

Av förstföderskorna voro 81.5 %, av omföderskorna 94.6 % giftna. Förstföderskorna utgjorde flertalet inom åldersgrupperna under 25 år, medan inom övriga åldersgrupper antalet omföderskor var större.

Antalet instrumentala förlossningar var år 1927 252 eller 10.6 %, år 1928 284 eller 9.9 % och år 1929 302 eller 10.6 %. De voro regelbundet betydligt talrikare hos förstföderskorna än hos omföderskorna, nämligen hos de förra sammanlagt 601 eller 15.5 % och hos de senare 226 eller 5.7 %. I vilken mån det relativa antalet instrumentala förlossningar var olika bland barnaföderskor av olika ålder, framgår av nedanstående sammanställning.

Accouchements instrumentaux des femmes habitant à Helsingfors dans les cliniques d'accouchement ou avec l'assistance des sages-femmes, en 1927—29, en %.

Ikä vuosissa. Ålder, år. Age, années.	Ensisynnyttäjät. Förstföderskor. Primipares.	Useammin synnyttäneet. Omföderskor. Pluripares.	Kaikki lapsensynnyttäjät. Samtliga barnaföderskor. Toutes les mères.	Ikä vuosissa. Ålder, år.	Ensisynnyttäjät. Förstföderskor.	Useammin synnyttäneet. Omföderskor.	Kaikki lapsensynn. Samtliga barnaföderskor.
15—20	6.1	—	5.7	40—45	43.8	7.8	11.4
20—25	10.5	3.8	8.6	45—50	100.0	5.6	9.5
25—30	16.6	4.4	10.1	Tuntematon. Okänd (Inconnu)	—	1.7	3.6
30—35	27.7	6.3	12.3	Kaikki ikäryhmät. Samtliga			
35—40	37.3	8.5	13.9	åldersgrupper (Tous les âges)	15.6	5.7	10.3

Naimattomien synnyttäjien instrumentaalisten synnytysten suhteellinen luku, 7.7 %, oli jonkin verran pienempi naimisissa olevien synnyttäjien suhteellista lukua, 10.7 %, odottamaton asianlaite, kun otetaan huomioon, että ensisynnyttäjät ovat suhteellisesti lukuisimmat naimattomien kuin naimisissa olevien naisten keskuudessa.

Kuten taulut 41 ja 42 osoittavat, syntyi vuonna 1927 44:ssä, vuonna 1928 42:ssä ja vuonna 1929 32:ssä synny-

Det relativa antalet instrumentalt förlösta ogiftna barnaföderskor, 7.7 %, var något mindre än det relativa antalet förlösta giftna kvinnor, 10.7 %, ett oväntat förhållande, då man betänker, att förstföderskorna äro proportionsvis talrikare bland de ogiftna än bland de giftna.

Vid 44 barnsboröder år 1927, 42 år 1928 och 32 år 1929 framföddes, såsom tabb. 41 och 42 visa, 2 barn. De fler-

tyksessä 2 lasta. Useampisikiöiset lapsensynnytykset olivat siis koko kolmivuotiskautena 1.5 % kaikista. Useampisikiöisten lapsensynnytysten lukua eri-ikäisten lapsensynnyttäjien keskuudessa valaisee seuraava taulukko:

fostriga barnsbördernas antal utgjorde således under hela treårsperioden 1.5 %. Antalet flerfostriga barnsbörder bland barnaföderskor av olika ålder framgår av nedan intagna tablå:

Accouchements gémellaires des femmes habitants à Helsingfors dans les cliniques d'accouchement ou avec l'assistance des sages-femmes, en 1927—29, par âge des mères.

Ikä vuosissa. Ålder, år. Age, années.	Absoluutt. luku. Absolut antal. Nombre absolu.	‰.	Ikä vuosissa. Ålder, år.	Absoluutt. luku. Absolut antal.	‰.
15—20	1	3.0	40—45	5	17.9
20—25	30	12.8	45—50	—	—
25—30	42	15.9	Tuntematon. Okänd (<i>Inconnu</i>)	—	—
30—35	27	16.6			
35—40	13	15.6			
			Kaikki. Samtliga (<i>Tous</i>)	118	14.5

Ensisynnyttäjiä, jotka synnyttivät useampia sikiöitä, oli 48 eli 12.4‰ kaikista ensisynnyttäjäistä, kun taas useammin synnyttäneistä 68 eli 17.0‰ synnytti useampia sikiöitä. Useampisikiöisten synnytysten suhteellinen luku oli niin muodoin jonkin verran suurempi viimeksi mainittujen keskuudessa. Naimisissa olevien naisten keskuudessa sattui 104 useampisikiöistä lapsensynnytystä (14.5‰), kun taas naimattomien naisten keskuudessa vastaava lukumäärä oli 14 (15.0‰).

Kolmivuotiskauden 1927—29 yhteensä 8 113 lapsenpäästössä syntyi kaikkiaan 8 231 lasta, joista 236 useampisikiöisissä lapsenpäästöissä (ks. taul. 42). Näistä syntyi 7 989 elävänä, kun taas 242 eli 2.9 % oli kuolleena syntyneitä. Kuolleena syntyneiden suhteellinen lukumäärä oli tuntuvasti suurempi useampisikiöisissä kuin yksisikiöisissä lapsenpäästöissä: 15.3 % edellisistä ja 2.6 % jälkimmäisistä.

Useampisikiöisistä lapsenpäästöistä mainittakoon, että niissä 32 tapauksessa syntyi 2 poikaa, 37 tapauksessa 2 tyttöä sekä 49 tapauksessa 1 poika ja 1 tyttö.

Seuraavassa taulukossa on kuolleena syntyneet lapset ryhmitetty synnyttäjän siviilisäädyn mukaan sekä sen mukaan synnyttikö hän ensimmäisen kerran vai oliko hän jo ennenkin synnyttänyt.

Antalet förstföderskor, som framfödde flere foster var 48 eller 12.4‰ av samtliga förstföderskor, medan antalet omföderskor, som förlöstes med flere foster, var 68 eller 17.0‰. Det relativa antalet flerfostriga barnsbörder var sålunda något större bland omföderskorna än bland förstföderskorna. Giftna kvinnor framvisade 104 flerfostriga barnsbörder (14.5‰), medan bland ogiftna kvinnor motsvarande antal var 14 (15.0‰).

Vid de 8 113 barnsbörderna under treårsperioden 1927—29 framföddes inalles 8 231 barn, av vilka 236 vid de flerfostriga barnsbörderna (se tab. 42). Av dessa föddes 7 989 vid liv, medan 242 eller 2.9 % voro dödfödda. Det relativa antalet dödfödda var betydligt större vid de flerfostriga än vid de enfostriga barnsbörderna: 15.3 % för de förra mot 2.6 % för de senare.

Beträffande de flerfostriga barnsbörderna må nämnas, att vid dem i 32 fall framföddes 2 gossar, i 37 fall 2 flickor samt i 49 fall 1 gosse och 1 flicka.

Antalet dödfödda barn inom de olika civilståndsgруппerna framgår, särskilt för först- och omföderskor, av följande sammanställning.

Mort-nés en ‰ de tous les nouveau-nés.

	Absoluutt. luku. Absolut antal. Nombre absolu.	‰ kaikista syntyneistä. ‰ av samtliga födda. ‰ de tous les nouveau-nés.
Naimisissa olevat naiset. Giftna kvinnor. (<i>Femmes mariées</i>)		
a) Ensisynnyttäjät. Förstföderskor (<i>Primipares</i>)	90	2.8
b) Useammin synnyttäneet. Omföderskor (<i>Pluripares</i>)	98	2.5
Tuntematonta, oliko a) vai b). Okänt, om a) eller b) (<i>Inconnu</i>)	2	—
Kaikki. Samtliga (<i>Toutes</i>)	190	2.6
Naimattomat naiset. Ogiftna kvinnor. (<i>Femmes non-mariées</i>)		
a) Ensisynnyttäjät. Förstföderskor	42	5.8
b) Useammin synnyttäneet. Omföderskor	5	2.5
Tuntematonta, oliko a) vai b). Okänt, om a) eller b) (<i>Inconnu</i>)	1	—
Kaikki. Samtliga	48	5.1

Lesket. Änkor. (Veuves)

a) Ensisyntyttäjät. Förstföderskor	1	50.0
b) Useammin synnyttäneet. Omföderskor	2	13.3
Tuntematonta, oliko a) vai b). Okänt, om a) eller b) (<i>Inconnu</i>)	1	—
Kaikki. Samtliga	4	15.4

Kaikki lapsensyntyttäjät. Samtliga barnaföderskor. (Toutes les femmes accouchées)

a) Ensisyntyttäjät. Förstföderskor.....	133	3.4
b) Useammin synnyttäneet. Omföderskor.....	105	2.6
Tuntematonta, oliko a) vai b). Okänt, om a) eller b) (<i>Inconnu</i>).....	4	—
Kaikki. Samtliga	242	2.9

Eri ikäryhmiin kuuluvien äitien synnyttämien kuolleena syntyneiden lasten absoluuttinen ja suhteellinen luku käy selville seuraavasta taulukosta:

Absoluta och relativa antalet dödfödda, som framfötts av mödrar av olika ålder, framgår av följande tablå:

Mort-nés des femmes habitant à Helsingfors et accouchées dans les cliniques d'accouchement ou avec l'assistance des sages-femmes en 1927—29, par âge des mères.

Ikä vuosissa. Ålder, år. Age, années.	Absoluutt. luku. Absolut antal. Nombre absolu.	% kaikista syntyneistä. % av samtl. födda. % de tous les nouveau-nés.	Ikä vuosissa. Ålder, år.	Absoluutt. luku. Absolut antal.	% kaikista syntyneistä. % av samtl. födda.
15—20	11	3.3	40—45	20	7.0
20—25	72	3.0	45—50	1	5.0
25—30	65	2.4	Tuntematon. Okänd (<i>Inconnu</i>)..	1	3.4
30—35	49	3.0	Kaikki. Samtliga (Toutes)	242	2.9
35—40	23	2.7			

Elävänä syntyneistä oli 4 102 poikaa ja 3 887 tyttöä; kuolleena syntyneiden vastaavat luvut oli 125 ja 117. 1 000 elävänä syntynyttä tyttöä kohti tuli 1 055.3 poikaa ja 1 000 kuolleena syntynyttä tyttöä kohti 1 068.4 poikaa; 1 000 syntynyttä tyttöä kohti tuli 1 055.7 poikaa.

1 000 syntynyttä tyttöä kohti tuli ensisyntyttäjän ryhmässä 1 059.7 poikaa, useammin synnyttäneiden ryhmässä 1 045.8 poikaa, naimisissa olevien naisten ryhmässä 1 066.6 poikaa ja naimattomien naisten ryhmässä 981.1 poikaa. Eri ikäisten äitien synnyttämien lasten keskuudessa tuli seuraava määrä poikia 1 000 tyttöä kohti:

Av de levande födda barnen voro 4 102 av manligt och 3 887 av kvinnligt kön, medan motsvarande tal för de dödfödda voro 125 och 117. På 1 000 levande födda flickor kom således 1 055.3 gossar och på 1 000 dödfödda flickor 1 068.4 gossar; på 1 000 födda flickor överhuvud kom 1 055.7 gossar.

På 1 000 födda flickor kommo bland förstföderskors barn 1 059.7 gossar, bland omföderskors barn 1 045.8 gossar, bland gifta kvinnors barn 1 066.6 gossar och bland ogifta kvinnors barn 981.1 gossar. Bland barn födda av mödrar av olika ålder kom följande antal gossar på 1 000 flickor:

Garçons nés de femmes habitant à Helsingfors dans les cliniques d'accouchement ou avec l'assistance des sages-femmes en 1927—29, par 1 000 filles dans les diverses groupes d'âge des mères.

Äidin ikä vuosissa. Moderns ålder, år. Age de la mère, années.	Ensisyntyttäjän lapset. Förstföderskors barn. Enfants des primipares.	Useammin synnyttäneiden lapset. Omföderskors barn. Enfants des pluri-pares.	Kaikki lapset. Samtliga barn. Tous les nouveau-nés.	Äidin ikä vuosissa. Moderns ålder, år.	Ensisyntyttäjän lapset. Förstföderskors barn.	Useammin synnyttäneiden lapset. Omföderskors barn.	Kaikki lapset. Samtliga barn.
15—20.....	834.3	1 181.8	861.1	40—45.....	736.8	1 089.3	1 021.3
20—25.....	1 061.6	957.6	1 029.9	45—50.....	—	545.6	538.6
25—30.....	1 058.3	1 099.5	1 083.9	Tuntematon. Okänd (<i>Inconnu</i>)	1 666.7	1 333.3	1 416.7
30—35.....	1 297.6	1 076.9	1 135.5	Kaikki. Samtliga (Toutes)	1 059.7	1 045.8	1 055.7
35—40.....	927.7	968.8	992.9				

Keskoissyntytykset. Edellä esitettyjen, vuosina 1927—29 tapahtuneita lapsenpäästöjä koskevien tietojen yhteydessä hankittiin niinkään tietoja lapsenpäästölaitoksissa ja muissa sairaaloissa sekä kättilöitten toiminnassa sanottuina vuosina käsitellyistä keskoissyntytyksistä (*abortus*); näiden tietojen käyttelyssä saadut luvut ovat yhdisteltyinä tauluissa 44—

Missfall. I samband med ovan anförda uppgifter angående barnsörderna under åren 1927—29 inhämtades uppgifter jämväl om antalet å förlossningsanstalter och övriga sjukhus samt av i staden praktiserande barnmorskor sagda år behandlade missfall (*aborter*); de genom bearbetningen av dessa uppgifter erhållna siffrorna äro samman-

45. Ne sairaalat, joista puheenaolevia tietoja saatiin, olivat yleisen sairaalan lapsenpäästö- ja gynekologinen osasto, Marian sairaalan kirurginen osasto, tohtorien G. Gyllingin ja T. Sandelinin sairaala, professori O. A. Boijen lapsenpäästölaitos, Eiran sairaala, Mehiläisen sairaala sekä tohtori T. Länsimäen sairaala. Yhteensä hoitivat nämä sairaalat sekä kaupungissa toimivat kättilöt vuonna 1927 1 158, vuonna 1928 1 300 ja vuonna 1929 1 309 keskoissynnytystä; hoidetuista naisista oli vuonna 1927 344 (29.7 %), vuonna 1928 353 (27.2 %) ja vuonna 1929 327 (25.0 %) kaupungin ulkopuolella asuvia (ks. taul. 44).

Yksityiskohtaisesti käsiteltäessä Helsingissä sattuneista keskoissynnytyksistä saatavissa olevia tietoja on otettu huomioon vain kaupungissa asuvat naiset, jota vastoin ne kaupungin ulkopuolella asuvat naiset, joita on hoidettu keskoissynnytyksen tähden, kunnalliselle tilastolle vähemmän mielenkiintoisina on jätetty syrjään. Taulussa 45 annetaan niin ollen tietoja Helsingissä asuvien keskoissynnytyksen tähden hoidettujen naisten jakautumisesta iän mukaan viisivuotisryhmiin, siviilisäädyn, raskauden järjestyksellisen ja raskausajan pituuden mukaan. Huomattava on, että kaikki kaupungissa esiintyvät keskoissynnytykset eivät joudu hoidettaviksi sairaaloissa tai kättilön avulla kodeissa; useat tapaukset jäävät siten tilaston ulkopuolelle. Tämä koskee erikoisesti raskaudentilan ensi viikkoina sattuneita ja osittain myös kriminaalisia keskoissynnytyksiä.

Vuosien 1927—29 tilastoon sisältyvien Helsingissä asuvien ja keskoissynnytyksen takia hoidettujen naisten jakautuminen siviilisäädyn mukaan sekä iän mukaan viisivuotiskäryhmiin käy selville allaolevasta yhdistelmästä.

Avortements des femmes habitant à Helsingfors dans les hôpitaux ou avec l'assistance des sages-femmes, en 1927—29; âge et état civil des femmes.

Ikä, vuosissa. Ålder, år. Age, années.	Naimisissa olevia. Giffta. Femmes mariées.		Naimattomia. Ogiffta. Femmes non-mariées.		Leskiä. Änkor. Veuves.		Naisia, joiden siviilisääty oli tuntematon. Kvinnor, vilkas civilstånd var okänt. Femmes, dont l'état civil était inconnu.	Naisia yhteensä. Samtliga kvinnor. Toutes les femmes.	
	Luku. Antal. Nombre.	0/0.	Luku. Antal.	0/0.	Luku. Antal.	0/0.		Luku. Antal.	0/0.
15—20	34	2.1	135	12.4	—	—	1	170	6.2
20—25	323	20.0	504	46.3	1	3.2	2	830	30.3
25—30	470	29.2	297	27.3	7	22.6	3	777	28.3
30—35	384	23.8	100	9.2	5	16.1	2	491	17.9
35—40	283	17.6	42	3.9	11	35.5	3	339	12.4
40—45	101	6.3	8	0.8	7	22.6	1	117	4.3
45—50	15	0.9	—	—	—	—	—	15	0.5
Tuntematon. Okänd (Inconnu)	2	0.1	1	0.1	—	—	—	3	0.1
Yhteensä. Summa (Total)	1 612	100.0	1 088	100.0	31	100.0	12	1 273	100.0

Tauluun 45 sisältyvät tiedot raskausajan pituudesta ovat tietenkin ainoastaan likimääräisiä, koska täsmällisiä tietoja sen määrittämiseksi vain poikkeustapauksissa voidaan saada (ks. tarkemmin siv. 174 alav.). Koska, kuten jo huomau-

ställda i tabb. 44—45. De sjukhus, från vilka ifrågavarande uppgifter erhöles, voro allmänna sjukhusets förlösnings- och gynekologiska avdelningar, Maria sjukhus kirurgiska avdelning, doktorerna G. Gyllings och T. Sandelins sjukhus, professor O. A. Boijes sjukhus, Eira sjukhus, sjukhuset Mehiläinen samt dr. T. Länsimäkis sjukhus. Inalles vårdades å dessa samt av i staden praktiserande barnmorskor år 1927 1 158, år 1928 1 300 och år 1929 1 309 missfall; av de behandlade kvinnorna voro år 1927 344 (29.7 %), år 1928 353 (27.2 %) och år 1929 327 (25.0 %) bosatta utom staden (se tab. 44).

Vid den mera i detalj gående bearbetningen av de till buds stående uppgifterna angående missfallen i Helsingfors har hänsyn tagits blott till de i staden bosatta kvinnorna, medan de utom staden bosatta kvinnor, som behandlats för missfall, lämnats å sido såsom varande av mindre intresse för den kommunala statistiken. I tab. 45 lämnas sålunda uppgifter angående de i Helsingfors bosatta för missfall behandlade kvinnornas fördelning efter ålder i femårsgrupper, efter civilstånd, efter antalet gånger de varit gravida och efter havandeskapets längd. Observeras bör, att de å sjukhus samt av barnmorska i hemmen vårdade missfallen icke motsvara hela antalet i staden förekomna fall av abort; många fall komma sålunda att förbli utanför statistiken. Detta gäller särskilt under havandeskapets första veckor inträffade missfall samt delvis även de kriminella aborterna.

De i 1927—29 års statistik ingående i Helsingfors bosatta och för missfall vårdade kvinnornas fördelning efter civilstånd samt på femårs åldersgrupper framgår av nedanstående sammanställning.

De i tab. 45 ingående uppgifterna angående längden av havandeskapet äro givetvis endast approximativa, då bestämda data för dess bestämmande endast undantagsvis kunna erhållas (se närmare sid. 174, noten). Då, såsom

¹⁾ Tähän sisältyy 1 tapaus, jossa naisen ikä oli tuntematon.

¹⁾ Här ingår 1 fall, i vilket kvinnans ålder var okänd.

tettiin, useat raskausajan alussa sattuvat keskoissynnytykset eivät tule lääkärin tai kätilön hoitoon, syystä että ne sujuvat pahemmista taudinoireista ja välistä äitien siitä edes mitään tietämättä, ei kysymyksessä olevien numeroiden voida sanoa osoittavan keskoissynnytysten lukumäärää naisten raskausajan eri pituuden mukaan laadituissa eri ryhmissä; päinvastoin on nimenomaan edellytettävä, että keskoissynnytykset raskaudenajan ensimmäisinä kuukausina ovat paljoa lukuisimmat kuin taulukon numerot osoittavat.

Määräraha synnytyssavustuksia varten. Kaupunginvaltuuston varattomien lapsensynnyttäjien avustamiseksi myöntämä määräraha, joka vuonna 1927 oli 3 000 markkaa, vuonna 1928 3 000 markkaa ja vuonna 1929 2 400 markkaa, käytettiin siten, että kunkin varattoman lapsensynnyttäjän puolesta, joka oli tutkinnon suorittaneelta kätilöltä saanut apua kotonaan tai muualla kuin yleisessä tai kannatusapua nauttivassa lapsenpäästölaitoksessa, kätilölle maksettiin 100 markkaa. Vuonna 1927 maksettiin mainitusta määrärahasta 1 200 markkaa, vuonna 1928 800 markkaa ja vuonna 1929 1 600 markkaa.

Kunnan sairaanhoitotarkoituksiin myöntämät avus'ukset. Allamainitut yksityiset sairaalat ja poliklinikat nauttivat kolmivuotiskautena 1927—29 kannatusapua seuraavat määrät¹⁾.

	1927.	1928.	1929.
		Smk. Fmk.	
Prof. O. A. Boijen synnytyslaitos (10 sairassijaa). Prof. O. A. Boijes förlossningsanstalt (10 sjukplatser)	85 000:—	85 000:—	85 000:—
Korva-, nenä- ja kurkkutautien poliklinikka. Polikliniken för öron-, näs- och strupsjukdomar	46 400:—	46 400:—	46 400:—
Marian sairaalan silmäpoliklinikka. Ögonpolikliniken vid Maria sjukhus	29 100:—	29 100:—	29 600:—
Ortopedinen poliklinikka. Ortopediska polikliniken	12 000:—	12 000:—	12 000:—
Silmäpoliklinikka Vuorikadun varrella. Ögonpolikliniken vid Berggatan	32 000:—	32 000:—	32 000:—
Kallion lastenpoliklinikka. Barnpolikliniken i Berghäll	46 400:—	46 400:—	47 300:—
Lastenkoti »Droppen». Barnhemmet »Droppen»	392 374:—	411 818:—	454 332:—
Högsandin parantola. Högsands sanatorium	230 991: 50	248 063:—	265 454: 75
Yhteensä. Summa	874 265: 50	910 781:—	972 086: 75

Määräraha, jonka kaupunginvaltuusto myönsi lääkäri- ja yöpäivystyksen kustantamiseksi sunnuntaisin ja pyhäpäivinä maksettiin vuonna 1927 Smk 69 103: 48, vuonna 1928 Smk 70 689: 55 ja vuonna 1929 Smk 89 163: 55.

Toinen kaupunginlääkäri antoi poliisilaitokselle lääkärin-apua käymällä vuonna 1927 304 kertaa, vuonna 1928 309 kertaa ja vuonna 1929 290 kertaa osin poliisiasemilla osin muualla, minkä ohessa häneltä puhelimitse pyydettiin neuvoa moniaissa taudintapauksissa. Sieluntilaa koskevia lausuntoja annettiin vuonna 1927 390, vuonna 1928 506 ja vuonna 1929 625 henkilöstä, joista vuonna 1927 309 henkilöä (189 miestä ja 120 naista), vuonna 1928 301 henkilöä (182 miestä ja 119 naista) ja vuonna 1929 360 henkilöä (206 miestä ja 154 naista) lähetettiin mielisairaaloihin. 38 henki-

¹⁾ Tietoja eräiden yhdistysten ja yksityisten laitosten nauttimista apurahoista on tämän julkaisun lopussa olevassa liitteessä.

redan framhölls, många aborter, som inträffa i havandeskapets början, icke vårdas av läkare eller barnmorska, i det de förlöpa utan svårare symtom och stundom till och med utan att modern har kännedom därom, få ifrågavarande siffror icke uppfattas såsom ett uttryck för missfallens frekvens över huvud inom olika, efter havandeskapets längre eller kortare varaktighet sammansatta grupper av kvinnor; tvärtom måste uttryckligen förutsättas, att antalet missfall under havandeskapets första månader äro vida talrikare, än tabellens siffror utvisa.

Anslag för förlossningshjäl. Det anslag, som av stadsfullmäktige beviljats för understödande av medellösa barnaföderskor och vars storlek år 1927 uppgick till 3 000 mark, år 1928 till 3 000 mark och år 1929 till 2 400 mark, användes sålunda, att för varje medellös barnaföderska, som av examinerad barnmorska erhållit förlossningshjäl i hemmet eller annorstädes än i allmän eller subventionerad förlossningsanstalt, åt barnmorskan erlades 100 mark. Under år 1927 utbetalades av nämnda anslag 1 200 mark, under år 1928 800 mark och under år 1929 1 600 mark.

Kommunala understöd för sjukvårdsändamål. Nedannämnda enskilda sjukhus och polikliniker åtnjöto under treårsperioden 1927—29 understöd till följande belopp¹⁾.

	1927.	1928.	1929.
		Smk. Fmk.	
Ur det av stadsfullmäktige beviljade budgetanslaget för läkar- och nattdejourering utgavs under år 1927 Fmk 69 103: 48, under år 1928 Fmk 70 689: 55 och under år 1929 Fmk 89 163: 55.			
Andra stadsläkaren tillhandagick polisnrättningen med läkarhjäl vid 304 besök år 1927, 309 besök år 1928 och 290 besök år 1929 dels å polisstationerna, dels utom desamma, varjämte han vid åtskilliga sjukdomsfall konsulterades per telefon. År 1927 avgåvos utlåtanden beträffande 390, år 1928 beträffande 506 och år 1929 beträffande 625 personers sinnestillstånd; av dessa insändes år 1927 309 personer (189 män och 120 kvinnor), år 1928 301 personer (182 män och 119 kvinnor) och år 1929 360 (206 män och 154 kvinnor) till anstalt för sinnessjuka. För 38 personer år 1927,			
¹⁾ Uppgifter om de anslag, som åtnjötos av en del föreningar och privata inrättningar, äro meddelade i en bilaga i slutet av föreliggande publikation.			

Andra stadsläkaren tillhandagick polisnrättningen med läkarhjäl vid 304 besök år 1927, 309 besök år 1928 och 290 besök år 1929 dels å polisstationerna, dels utom desamma, varjämte han vid åtskilliga sjukdomsfall konsulterades per telefon. År 1927 avgåvos utlåtanden beträffande 390, år 1928 beträffande 506 och år 1929 beträffande 625 personers sinnestillstånd; av dessa insändes år 1927 309 personer (189 män och 120 kvinnor), år 1928 301 personer (182 män och 119 kvinnor) och år 1929 360 (206 män och 154 kvinnor) till anstalt för sinnessjuka. För 38 personer år 1927,

¹⁾ Uppgifter om de anslag, som åtnjötos av en del föreningar och privata inrättningar, äro meddelade i en bilaga i slutet av föreliggande publikation.

lölle vuonna 1927, 37 henkilölle vuonna 1928 ja 13 henkilölle vuonna 1929 annettiin todistus kaupungin sairaaloihin sekä 42 henkilölle vuonna 1927, 43 henkilölle vuonna 1928 ja 17 henkilölle vuonna 1929 kunnalliskotiin ottamista varten. Vuonna 1927 todistettiin 12 henkilön, vuonna 1928 14 henkilön ja vuonna 1929 2 henkilön kykenemättömyys itsensä elättämiseen. Asianomaisten lähettämiseksi kotiin tai kasvatustalokseen annettiin vuonna 1927 18 ja vuonna 1928 19 todistusta sekä vuonna 1929 1 todistus. Sitä paitsi annettiin yksityishenkilöille todistuksia ja lausuntoja sekä oikeusasioissa että muita tarkoituksia varten.

Asianomaisen viranomaisen pyynnöstä suoritti toinen kaupunginlääkäri vuoden varrella tutkimuksia ja antoi lausuntoja vuonna 1927 30, vuonna 1928 33 ja vuonna 1929 7 oikeuslääketieteellistä laatua olevassa asiassa.

Terveydentilan ja työkyvyn suhteen tarkastettiin mahdollista ojennuslaitokseen ottoa varten vuonna 1927 85 henkilöä (4 miestä ja 81 naista), vuonna 1928 223 henkilöä (26 miestä ja 197 naista) sekä vuonna 1929 156 henkilöä (37 miestä ja 119 naista).

Palolaitoksen sairaanhoito. Palomiestien tarkastukset toimitti vuosina 1927—29 eteläisen alueen aluelääkäri, joka myöskin huolehti lääkinhoidosta eteläisellä paloasemalla. Miestien terveydentila oli puheena olevana aikana hyvä. Vuonna 1927 hoidettiin sairaalassa 3 miestä 37 päivää, vuonna 1928 9 miestä 150 päivää ja vuonna 1929 6 miestä 26 päivää. Harjoituksissa ja palopaikoille lähtiessä ei sattunut mitään mainittavampaa tapaturmaa.

Palokuntaan pääsyä varten tutkittiin vuonna 1927 25 miestä, joista 1 hyljättiin, vuonna 1928 28 miestä, joista 3 hyljättiin, ja vuonna 1929 23 miestä, joista 1 hyljättiin.

Sairaankuljetus. Kaupungin sairaankuljetusvaunut sekä sairaiden ja vahingoittuneiden kuljetusta varten olevat rullapaarit olivat, kuten ennenkin, palokunnan hoidettavina. Vuonna 1928 hankittiin palolaitokselle sitäpaitsi uusi ambulanssiauto. Kuljetusten luku kuukausittain vuosina 1927—29 näkyy allaolevasta taulukosta.

37 personer år 1928 och 13 personer å 1929 utfärdades intyg i och för intagning i stadens sjukhus samt för 42 personer år 1927, för 43 personer år 1928 och för 17 personer år 1929 intyg i och för intagning i kommunalhemmet. År 1927 attesterades 12 personers, år 1928 14 personers och år 1929 2 personers bristande förmåga till självförvärv. För hemskänning eller insändning till uppfostringsanstalt avgävos år 1927 18, år 1928 19 och år 1929 1 intyg. Därjämte utfärdades åt enskilda personer intyg och utlåtanden såväl i domstolsangelägenheter som för andra ändamål.

På anhållan av vederbörande myndighet utförde andra stadsläkaren undersökningar och avgav utlåtanden i fall av rättsmedicinsk art till ett antal av 30 år 1927, 33 år 1928 och 7 år 1929.

I avseende å hälsotillstånd och arbetsföret besiktigades i och för eventuell intagning i korrektionsinrättning år 1927 85 personer (4 män och 81 kvinnor), år 1928 223 personer (26 män och 197 kvinnor) samt år 1929 156 personer (37 män och 119 kvinnor).

Sjukvården vid brandverket. Besiktningarna av brandmanskapet verkställdes åren 1927—29 av distriktsläkaren i södra distriktet, vilken även handhade läkarvården vid södra brandstationen. Hälsotillståndet bland manskapet var under ifrågavarande tid gott. År 1927 vårdades på sjukhus 3 män under 37 dagar, år 1928 9 män under 150 dagar samt år 1929 6 män under 26 dagar. Inget nämnvärt olycksfall inträffade under övningar och utryckningar.

För inträde i brandkåren undersöktes år 1927 25 män, av vilka 1 kasserades, år 1928 28 män, av vilka 3 kasserades, och år 1929 23 män, av vilka 1 kasserades.

Ambulansväsen. Stadens sjuktransportvagn och dess för transport av sjuka och skadade personer avsedda rullbåtar omhändertades såsom förut av brandkåren. År 1928 anskaffades dessutom en ny ambulansbil. Antalet transporter under åren 1927—29 månadsvis framgår av nedanstående tabell.

Transport des malades et blessés par les voitures d'ambulance municipales, en 1927—29.

Kuukausi. Månad. Mois.	1927.			1928.			1929.		
	Sairaiden kuljetus. Transport av sjuka. <i>Malades.</i>	Vahingoit- tuneiden kuljetus. Transport av förolyckade. <i>Blessés.</i>	Yhteensä. Summa. <i>Total.</i>	Sairaiden kuljetus. Transport av sjuka.	Vahingoit- tuneiden kuljetus. Transport av förolyckade.	Yhteensä. Summa.	Sairaiden kuljetus. Transport av sjuka.	Vahingoit- tuneiden kuljetus. Transport av förolyckade.	Yhteensä. Summa.
Tammikuu. Januari	313	42	355	361	35	396	499	35	534
Helmikuu. Februari	337	34	371	325	33	358	488	25	513
Maaliskuu. Mars	341	36	377	436	27	463	499	38	537
Huhtikuu. April	334	31	365	378	15	393	442	32	474
Toukokuu. Maj	348	26	374	415	28	443	399	27	426
Kesäkuu. Juni	319	25	344	355	28	383	336	31	367
Heinäkuu. Juli	236	29	265	273	46	319	322	38	360
Elokuu. Augusti	230	23	253	282	31	313	298	32	330
Syyskuu. September	298	42	340	306	46	352	295	31	326
Lokakuu. Oktober	331	36	367	321	54	375	292	28	320
Marraskuu. November	337	33	370	302	40	342	339	26	365
Joulukuu. December	352	25	377	343	43	386	313	36	349
Yhteensä. Summa (<i>Total</i>)	8 776	382	4 158	4 097	426	4 523	4 522	379	4 901

Apteekkilaitos. Vuonna 1927 perustettiin yksi ja v. 1929 kaksi uutta apteekkiä. Vuosina 1927—29 suoritettujen lääkemääräysten luku oli seuraava:

Apoteksväsendet. År 1927 inrättades ett och år 1929 två nya apotek. Antalet under åren 1927—29 expedierade recept var följande:

Nombre des formules médicamenteuses en 1927—29.

	1927.	1928.	1929.
I. O. Wilhelmsin apteekki. O. Wilhelms apotek	46 085	46 927	48 171
II. Kauppatorin apteekki. Apoteket vid Salutorget	44 186	42 164	40 981
III. Yliopiston apteekki. Universitetsapoteket	51 393	55 054	44 178
IV. Erottajan apteekki. Apoteket vid Skillnadstorget	41 143	40 620	40 850
V. Kruununhaan apteekki. Apoteket i Kronohagen	18 034	17 400	17 930
VI. Apteekki Kotka. Apoteket Örnén	33 095	34 499	36 347
VII. Fredrikintorin apteekki. Apoteket vid Fredrikstorget	31 527	33 987	35 340
VIII. Hakaniemen apteekki. Hagnäs apotek	29 777	33 814	33 023
IX. Töölön apteekki. Tölö apotek	25 982	28 772	29 393
X. Sörnäsän uusi apteekki. Nya apoteket i Sörnäs	14 100	16 792	19 068
XI. Uusi apteekki. Nya apoteket	21 441	21 911	24 324
XII. Apteekki Joutsen. Apoteket Svanen	18 892	20 818	23 746
XIII. Katajanokan apteekki. Apoteket på Skatudden	10 191	10 174	9 424
XIV. Kallion apteekki. Apoteket i Berghäll	30 258	35 901	38 994
XV. Apteekki Leijona. Apoteket Lejonet	17 803	17 691	18 000
XVI. Kaisaniemen apteekki. Apoteket invid Kajsaniemi	24 498	27 027	27 599
XVII. Kaivopuiston apteekki. Brunnsparkens apotek	16 126	14 490	15 753
XVIII. Hermannin apteekki. Apoteket i Hermanstad	25 073	27 846	29 144
XIX. Töölön uusi apteekki. Tölö nya apotek	23 048	25 562	29 766
XX. Apteekki Korppi. Apoteket Korpen	1 347	7 836	9 556
XXI. Käpylän apteekki. Kottby apotek	—	—	3 376
XXII. Apteekki Carelia. Apoteket Carelia	—	—	5 891
Yhteensä. Summa (Total)	523 999	559 285	580 854

Keskimäärin suoritettiin vuonna 1927 1 435,6, vuonna 1928 1 528,1 ja vuonna 1929 1 591,4 lääkemääräystä päivää kohti.

I medeltal expedierades år 1927 1 435,6, år 1928 1 528,1 och år 1929 1 591,4 recept per dag.

5. Terveydenhoito.

5. Hygien.

Hygiène.

Terveydenhoitolahtakunnan toimistoon tehtyt ilmoitukset ovat alempana ryhmitetyt sen mukaan mitä ilmoitus koski. Useimmat ilmoitukset koskivat sairastapauksia.

De diariiförda anmälningarna å hälsövardsnämndens byrå äro här nedan specificerade efter anmälningarnas föremål. Flertalet anmälningar gällde sjukdomsfall.

Notifications faites au Bureau de la commission municipale d'hygiène.

	1927.	1928.	1929.
A. Kulkutauti- ja muita taudintapauksia ¹⁾ . Epidemiska o. a. sjukdomsfall ¹⁾ . (<i>Cas de maladies épidémiques et autres cas de maladie</i>)			
Tulirokko, epäilty siihen luettuna. Scharlakansfeber, incl. misstänkt (<i>Scarlatina</i>)	586	883	1 551
Kurkkumätä, epäilty siihen luettuna. Difteri, incl. misstänkt (<i>Diphtheria</i>)	203	114	110
Tuhkarokko. Mässling (<i>Morbilli</i>)	2 170	28	71
Lavantauti, epäilty siihen luettuna. Tarmtyfus, incl. misstänkt (<i>Typhys abdominalis</i>)	42	36	15
Paratyfus. (<i>Paratyphus</i>)	112	53	49
Isorokko, epäilty siihen luettuna. Smittkoppor, incl. misstänkt (<i>Variola</i>)	—	—	—
Tuberkuloosi. Tuberkulos (<i>Tuberculosis</i>)	856	950	1 202
Muut taudit. Övriga sjukdomar (<i>Autres maladies</i>)	278	392	273
Yhteensä. Summa (Total)	4 247	2 456	3 271

¹⁾ Taulukkoon sisältyvät ainoastaan toimistolle suullisesti, puhelimitse tai kirjeellisesti ilmoitetut tapaukset. Ainoastaan asianom. lääkärin viikkoraportteissa ilmoitettuja tapauksia ei niin ollen tässä ole otettu lukuun.

¹⁾ I tabellen ingå endast sådana fall, som å byrån anmäls muntligen, per telefon eller genom brev. Fall, som anmäls, endast genom de av resp. läkare avgivna veckorapporterna hava sålunda icke här medräknats.

B. Ruokatavarakauppa. Matvaruhandel. (*Commerce de denrées alimentaires*).

Maitomyymälöitä. Mjölkkbutiker (<i>Laiteries</i>)	114	157	154
Liha- ja voimyyvälöitä. Kött- och smörbutiker (<i>Boutiques de bouchers et de beurrières</i>)..	85	80	97
Kalamyyvälöitä. Fiskbutiker (<i>Boutiques de poisson</i>)	—	9	15
Leipämyymälöitä. Brödbutiker (<i>Boutiques de boulanger</i>)	9	4	7
Leipomoita. Bagerier (<i>Boulangeries</i>)	34	26	25
Muita ruokatavaramyyvälöitä. Övriga matvarubutiker (<i>Autres boutiques vendant des denrées alimentaires</i>)	180	208	128
Ravintoaineiden säilytysluoneita. Förvaringsrum för födoämnen (<i>Dépôts pour les denrées alimentaires</i>)	21	25	8
Yhteensä. Summa (<i>Total</i>)	443	509	434

C. Ravintoloita, kahviloita ja vieraskoteja. Vårdshus, kaféer och resandehem. (*Restaurants, cafés et logis pour les voyageurs*).

233	270	339
-----	-----	-----

D. Erliautuisia seikkoja. Diverse förhållanden. (<i>Divers</i>)	99	169	239
---	----	-----	-----

Kaikkiaan. Totalsumma. (*Somme totale*) 5 022 3 404 4 283

Terveyspoliisin vuosien 1927—29 varrella toimittamien tarkastusten ja toimitusten ja niiden aiheuttamien muistutusten luku ilmenee seuraavasta luettelosta.

Antalet syner och förrättningar, som av hälsopolisen åren 1927—29 verkställt, och de av desamma föranledda anmärkningarna framgår av följande förteckning.

Inspections etc. exécutées par la police d'hygiène; critiques émises lors de ces inspections.

Tarkastuksen esine tai toimituksen laatu. Synens föremål eller förrättningens art. <i>Objet de l'inspection.</i>	Tarkastuksia. Syner. <i>Visites.</i>			Muistutuksia. Anmärkningar. <i>Critiques.</i>		
	1927.	1928.	1929.	1927.	1928.	1929.
Asuntoja y. m. ja taloja. Bostäder m. m. och gårdar	51 540	49 361	46 614	280	267	322
Hotelleja ja ravintoloita. Hotell och restauranger	504	401	187	13	5	1
Vieraskoteja ja yömajoja. Resandehem och natthärbärgen ..	733	541	530	3	2	1
Kahviloita. Kaféer	1 698	1 838	2 081	40	22	16
Ruokatarjoiluja ja kansankeittiöitä. Matserveringar o. folkök	3 835	4 463	5 375	114	91	67
Ruoka- ja kahvitarjoiluvajoja. Mat- och kaffeserveringsstånd	97	199	168	—	—	5
Kauppatoreja. Salutorg	646	720	681	142	122	193
Kauppahalleja. Saluhallar	725	839	719	6	10	8
Panimoja ja virvoitusjuomatehtaita. Bryggerier och läsk-drycksfabriker	90	133	68	5	8	9
Meijereitä ja kasvisvoitehtaita. Mejerier och växtsmörfabriker	280	297	323	5	7	7
Leipomoja ja sokerileipomoja. Bagerier och konditorier ..	1 728	1 601	1 564	46	28	11
Kalasäilyketehtaita. Fiskkonservfabriker	79	64	48	3	1	1
Leipämyymälöitä. Brödbutiker	832	736	738	2	1	—
Liha- ja leikkelemyymälä. Kött- och charkuterivarubutiker ..	3 746	3 722	3 983	127	79	76
Maitovarastoluoneita. Förvaringsrum för mjölk	—	—	36	—	—	1
Kalamyyvälöitä. Fiskbutiker	98	169	295	1	1	12
Maitomyymälöitä. Mjölkkbutiker	7 751	7 568	8 499	141	118	83
Muita ruokatavaramyyvälöitä. Övriga matvarubutiker	8 406	7 821	8 230	88	75	49
Kellareita ja ravintoaineiden säilytysluoneita. Källare och förvaringsrum för födoämnen	1 656	1 767	2 149	8	10	4
Makeis- ja mehutehtaita. Sötsaks- och safffabriker	198	123	93	3	—	—
Kalanmyyntipaikkoja. Fiskförsäljningsplatser	220	299	273	—	—	—
Lastauspaikkoja. Lastageplatser	17	23	416	—	1	46
Keittiöitä leikkeletuotteiden valmistusta varten. Kök för tillverkning av charkuterivaror	33	62	49	4	1	1
Jäätelötehtaita ja -tarjoiluja. Glacefabriker och -serveringar	132	179	212	—	—	2
Rautatien huoneistoja. Järnvägens lokaler	850	700	751	41	22	20
Kahvipaahtimoita. Kafferosterier	—	—	2	—	—	—
Kahvilähtämöitä. Kaffe-expeditioner	—	—	8	—	—	—

Tarkastuksen esine tai toimituksen laatu. Synens föremål eller förrättningens art.	Tarkastuksia. Syner.			Muistutuksia. Anmärkningar.		
	1927.	1928.	1929.	1927.	1928.	1929.
Kylpylaitoksia. Badinrättningar.....	994	1 038	540	7	9	10
Parturihuoneita ja käherrysliikkeitä. Rakstugor och damfriseringslokaler	3 430	3 675	2 285	18	13	18
Laivoja. Fartyg	—	—	94	—	—	20
Satamia ja rantaalueita. Hamnar och strandområden	—	—	250	—	—	20
Muita tarkastuksia. Övriga syner	830	1 075	2 184	19	12	20
Käyntejä ilmoitettujen tuberkuloositapausten johdosta. Besök med anledning av anmälda fall av tuberkulos.....	1 463	708	1 018	—	—	—
Käyntejä muiden ilmoitettujen sairastumistapausten johdosta. Besök med anledning av anmälda fall av andra sjukdomar	3 506	3 874	5 686	—	—	—
Käynt. kuolemantapausten johdosta tuberkuloosiin. Besök med anledning av dödsfall i tuberkulos	443	106	—	—	—	—
Käyntejä asuntojen y. m. desinfioimista varten. Besök för desinfektioner i bostäder m. m.	1 242	1 671	2 412	—	—	—
Yhteensä. Summa (Total) ¹⁾	97 802	95 773	98 561	1 116	905	1 023

Maistraatille tehty ilmoitukset Terveystoimituslautakunta teki vuonna 1927 maistraatille 4 ilmenneitä terveydellisiä epäkohtia koskevaa ilmoitusta ja vuonna 1929 1 ilmoituksen.

Desinfiointiset. Terveystoimituslautakunnan toimisto toimitutti vuonna 1927 1 242, vuonna 1928 1 671 ja vuonna 1929 2 412 asuin- ja muiden huoneistojen desinfiointia (ks. taul. 46). Desinfiointien lukuun sisältyvät n. s. lysoolipesut.

Marian sairaalan yhteydessä olevassa desinfioimislaitoksessa toimitettiin vuonna 1927 1 670, vuonna 1928 454 ja vuonna 1929 467 eri esineen desinfiointia, joista 1 414, 185 ja 276 sairaalan omia tarpeita varten.

Desinfioimisajalaan otettiin vuonna 1927 188, vuonna 1928 336 ja vuonna 1929 487 perhettä, joiden kodissa toimitettiin tarttuvan taudin aiheuttamaa desinfioimista; suoja saaneiden henkilöiden luku oli vuonna 1927 551, vuonna 1928 1 125 ja vuonna 1929 1 476.

Rokotus. Valtion ylläpitämän rokkoainetaraston toimesta rokotettujen henkilöiden lukumäärä sekä rokotuksen tulos käy selvälle seuraavasta taulukosta; tiedot on otettu laitoksen johtajan antamista, lääkintöhallituksen vuosikertomuksiin sisällystyistä tiedonannoista.

¹⁾ Tähän eivät sisälly ammattientarkastajain ja asunto-tarkastajain toimittamat tarkastukset.

Anmälningar till magistraten angående yppade sanitära missförhållanden gjordes av hälsovårdsnämnden år 1927 i 4 fall, och år 1929 i 1 fall.

Desinfektioner. Genom hälsovårdsnämndens byrå verkställdes år 1927 1 242, år 1928 1 671 och år 1929 2 412 desinfektioner i bostads- och andra lokaler (se tab. 46). I desinfektionernas antal ingå s. k. lysolvättningar.

Vid desinfektionsinrättningen, belägen åren 1927 och 1928 vid Maria sjukhus och år 1929 vid tuberkulosjukhuset, verkställdes år 1927 1 670, år 1928 454 och år 1929 467 desinfektioner av effekter, varav 1 414, 185 och 276 för sjukhusets eget behov.

I desinfektionshärbarget intogos år 1927 188, år 1928 336 och år 1929 487 familjer, i vilkas hem verkställdes desinfektion på grund av smittsam sjukdom; antalet personer, som sålunda beretts skydd, uppgick år 1927 till 551, år 1928 till 1 125 och år 1929 till 1 476.

Vaccinationen. Analet genom den av staten upprätthållna vaccindepotens försorg vaccinerade personer samt resultatet av vaccinationen framgår av följande tabell; uppgifterna äro tagna ur de av inrättningens föreståndare avgivna, i medicinalstyrelsens årsberättelser ingående rapporterna.

¹⁾ Här ingå ej de av yrkesinspektörerna och bostadsinspektörerna verkställda förrättningarna.

Personnes vaccinées, par âge; resultats de la vaccination:

	Ikä vuosissa. Ålder, år. Age, années.			Yhteensä. Summa. Total.	0/0.
	—2.	2—10.	10—.		
1927.					
Tulos: Resultatet: Résultats:					
Täydellinen. Fullständigt (Complets)	67	526	34	627	94.4
Epätäydellinen. Ofullständigt (Incomplets)	1	6	1	8	1.2
Tuntematon poissaolon takia tarkastuksesta. Okänt på grund av frånvaro från granskningen (Inconnu; absents à l'inspection)	1	23	5	29	4.4
Yhteensä rokotettuja. Summa vaccinerade (Total des vaccinés)	69	555	40	664	100.0
1928.					
Tulos: Resultatet:					
Täydellinen. Fullständigt	43	534	34	611	92.3
Epätäydellinen. Ofullständigt	1	6	2	9	1.4
Tuntematon poissaolon takia tarkastuksesta. Okänt på grund av frånvaro från granskningen	1	37	4	42	6.3
Yhteensä rokotettuja. Summa vaccinerade	45	577	40	662	100.0
1929.					
Tulos: Resultatet:					
Täydellinen. Fullständigt	60	614	28	702	93.2
Epätäydellinen. Ofullständigt	—	3	1	4	0.5
Tuntematon poissaolon takia tarkastuksesta. Okänt på grund av frånvaro från granskningen	3	39	5	47	6.3
Yhteensä rokotettuja. Summa vaccinerade	63	656	34	753	100.0

Uudestaan rokotettujen lukumäärä oli vuonna 1927 7 ja vuonna 1929 6. Antalet revaccinerade var år 1927 7 och år 1929 6.

Elintarpeiden tarkastus. Terveystieteiden tutkimusten laboratorin, kaupunginelinlääkäriin ja tämän apulaisten, lihantarkastamon sekä Helsingin teurastamon toiminta elintarpeiden tarkastuksessa ilmenee sanottujen laitosten ja viranomaisten toimintakertomuksista, jotka selostetaan tämän julkaisun I osastossa (siv. 135, 145, 157 ja 161).

Ammattientarkastus. Kunnallisten ammattientarkastajain toiminnasta ja heidän tekemistään huomioista tehdään selkoa asianomaisten toimintakertomuksissa, joista esitetään yhtenäinen selostus tämän julkaisun I osastossa (siv. 166). Toimintakertomuksissa esitetyt tärkeimmät tilastolliset tiedot on sitäpaitsi koottu tauluun 47.

Asuntotarkastus. Asuntotarkastaja ei ole nyt kyseessä olevana kolmivuotiskautena antanut säädettyjä vuosikertomuksia vaan ainoastaan kaupungin asunto-oloja ja asuntotarkastuskonttorin toimintaa valaisevia tilastollisia taulukoita, joiden nojalla on laadittu taulut 48 ja 49.

Livsmedelkontrollen. Beträffande laboratoriets för sanitära undersökningar, stadsveterinärens och hans biträdens, köttkontrollstationens och veterinärens vid Helsingfors slaktinrättning verksamhet vid livsmedelkontrollen hänvisas till de av sagda inrättningar och tjänstemän avgivna berättelserna; av vilka ett sammandrag ingår i avd. I (sid. 135, 145, 157 och 161).

Yrkesinspektionen. För de kommunala yrkesinspektörernas verksamhet och av dem gjorda anmärkningar redogöres i de av vederbörande avgivna berättelserna, av vilka en sammanställning ingår i första delen av föreliggande publikation (sid. 166). De viktigaste i berättelserna ingående statistiska uppgifterna ha dessutom sammanförts i tab. 47.

Bostadsinspektionen. Bostadsinspektören har icke för nu ifrågasvarande treårsperiod avgivit föreskrivna årsberättelser utan endast statistiska tabeller belysande bostadsförhållandena i staden och bostadsinspektionskontorets verksamhet; med ledning av dem ha tabb. 48 och 49 uppgjorts.

Kaupungille terveyden- ja sairaanhoidosta aiheutuneiden menojen ja tulojen yhdistelmä esitetään taulussa 50.

En sammanställning av stadens utgifter för och inkomster från hälso- och sjukvården ingår i tab. 50.

III.

TAULUSTO. – TABELLER.

TABLEAUX.

1. Kirkonkirjoissa oleva väkiluku¹⁾ joulukuun 31 p:nä 1927—29 sukupuolen mukaan, seurakunnittain.

Kyrkskriven folkmängd¹⁾ den 31 december 1927—29 efter kön, församlingsvis.

Population inscrite sur les registres ecclésiastiques le 31 décembre 1927—29; répartition par sexe et par paroisses.

Seurakunta. Församling. Paroisse.	1927.			1928.			1929.		
	Mp. Mk. Masc.	Np. Kvk. Fém.	Yht. Summa. Total.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Yht. Summa.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Yht. Summa.
Pohjoinen suomalainen. Norra finska (Nord-finnois) ..	22 434	29 245	51 679	23 069	30 123	53 192	23 873	31 152	55 025
Pohjoinen ruotsalainen. Norra svenska (Nord-svédois) ..	13 499	17 540	31 039	13 741	17 795	31 536	13 869	17 963	31 832
Eteläinen suomalainen. Södra finska (Sud-finnois) ..	17 393	22 698	40 091	17 816	23 263	41 079	18 084	23 651	41 735
Eteläinen ruotsalainen. Södra svenska (Sud-svédois) ..	11 416	14 380	25 796	11 496	14 549	26 045	11 673	14 706	26 379
Sörnäisten suomalainen. Sörnäs finska (Sörnäs finnois)	22 482	24 522	47 004	23 286	25 389	48 675	24 180	26 506	50 686
Sörnäisten ruotsalainen. Sörnäs svenska (Sörnäs suédois)	5 343	6 066	11 409	5 470	6 159	11 629	5 493	6 172	11 665
Muut. Övriga. (Autres paroisses)	3 657	4 329	7 986	3 743	4 438	8 181	3 796	4 499	8 295
Siviilirekisteri. Civilregistret (Registre d'état civil)	3 053	2 847	5 900	3 688	3 350	7 038	4 537	3 942	8 479
Yhteensä. Summa (Total)	99 277	121 627	220 904	102 309	125 066	227 375	105 505	128 591	234 096

¹⁾ Laskettu kymmenvuotistaulujen joulukuun 31 päivänä 1920 ilmoittaman väkiluvun ja seuraavien vuosien väkiluvunmuutos-
taulujen ilmoittamain väkiluvunmuutosten perusteella.

¹⁾ Beräknad på grund av den i decenniitabellerna uppgivna folkmängden för den 31 december 1920 samt de i folkmängds-
förändringstabellerna för därpå följande år uppgivna förändringarna.

2. Kirkonkirjojen mukainen keskiikä väkiluku vuosina 1927—29 sukupuolen ja iän mukaan.

Kyrkskriven medelfolkmängd åren 1927—29 efter kön och ålder.

Population moyenne inscrite sur les registres ecclésiastiques en 1927—29, par sexe et par âge.

Ikäryhmä. Åldersgrupp. Groupe d'âge.	1927.			1928.			1929.		
	Mp. Mk. Masc.	Np. Kvk. Fém.	Yht. Summa. Total.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Yht. Summa.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Yht. Summa.
Alle 1 vuoden } (Au-dessous d'un an)	1 558	1 479	3 037	1 600	1 518	3 118	1 649	1 560	3 209
Under 1 år }									
1—5 { vuotta } (ans)	5 378	5 195	10 573	5 520	5 332	10 852	5 690	5 481	11 171
5—10 " "	8 521	8 498	17 019	8 749	8 720	17 469	9 018	8 965	17 983
10—15 " "	9 408	9 394	18 802	9 660	9 639	19 299	9 957	9 910	19 867
15—20 " "	7 940	9 058	16 998	8 153	9 295	17 448	8 404	9 557	17 961
20—25 " "	8 494	11 579	20 073	8 722	11 882	20 604	8 992	12 218	21 210
25—30 " "	10 477	13 803	24 280	10 757	14 164	24 921	11 090	14 565	25 655
30—35 " "	10 805	13 201	24 006	11 094	13 546	24 640	11 437	13 929	25 366
35—40 " "	9 086	11 478	20 564	9 328	11 780	21 108	9 617	12 112	21 729
40—50 " "	13 432	16 558	29 990	13 791	16 992	30 783	14 218	17 471	31 689
50—60 " "	7 471	9 877	17 348	7 672	10 135	17 807	7 908	10 423	18 331
60—70 " "	3 705	6 355	10 060	3 804	6 522	10 326	3 923	6 707	10 630
70—80 " "	1 389	2 903	4 292	1 427	2 979	4 406	1 471	3 064	4 535
Yli 80 vuoden } (Au-dessus de 80 ans)	503	822	1 325	516	843	1 359	533	867	1 400
Över 80 år }									
Yhteensä. Summa (Total)	98 167	120 200	218 367	100 793	123 347	224 140	103 907	126 829	230 736

3. Henkikirjoissa oleva väkiluku tammikuun 1 p:nä 1927—29 sukupuolen mukaan ja kaupunginosittain.

Mantalsskriven folkmängd den 1 januari 1927—29 efter kön, stadsdelsvis.

Population inscrite sur les listes d'impôt personnel au 1er janvier 1927—29, par sexe et par arrondissements.

Kaupunginosa tai vastaava alue. Stadsdel eller motsvarande område. Arrondissement ou région.	1927.			1928.			1929.		
	Mp. Mk. Masc.	Np. Kvk. Fém.	Yht. Summa. Total.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Yht. Summa.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Yht. Summa.
I {kaupunginosa } (arrondissement) stadsdelen	4 609	6 820	11 429	5 069	7 307	12 376	5 390	7 618	13 008
II » »	1 684	2 825	4 509	1 625	2 746	4 371	1 454	2 492	3 946
III » »	1 718	2 727	4 445	1 701	2 657	4 358	1 610	2 465	4 075
IV » »	7 506	11 287	18 793	7 903	11 743	19 646	7 843	11 584	19 427
V » »	3 376	5 365	8 741	3 746	5 719	9 465	3 739	5 743	9 482
VI » »	4 528	6 207	10 735	4 516	6 083	10 599	4 654	6 315	10 969
VII » »	6 501	10 252	16 753	6 515	10 281	16 796	7 003	10 986	17 989
VIII » »	2 180	3 096	5 276	2 087	3 055	5 142	2 073	3 100	5 173
IX » »	298	517	815	312	546	858	338	610	948
X » »	3 346	3 986	7 332	4 278	4 966	9 244	4 646	5 282	9 928
XI » »	8 520	10 192	18 712	9 192	11 153	20 345	11 165	13 165	24 330
XII » »	6 104	6 883	12 987	6 491	7 224	13 715	6 985	7 731	14 716
XIII » »	5 958	9 808	15 766	7 136	11 596	18 732	8 572	13 628	22 200
XIV » » (paitsi Kivelän sairaala; utom Stengårds sjukhus; moins l'hôpital de Stengård)	3 491	4 926	8 417	3 812	5 343	9 155	4 248	5 890	10 138
XV » »	9	120	129	14	127	141	18	115	133
XX » »	152	268	420	162	264	426	140	249	389
Kivelän sairaala. Stengårds sjukhus (Hôpital de Stengård)	261	407	668	265	405	670	267	383	650
Vallila. Vallgård	5 540	6 092	11 632	5 940	6 599	12 539	6 459	7 120	13 579
Hermannin. Hermanstad	1 251	1 639	2 890	1 217	1 601	2 818	1 176	1 553	2 729
Toukola. Majstad	945	1 109	2 054	942	1 124	2 066	919	1 115	2 034
Käpylä. Kottby	1 795	2 198	3 993	1 849	2 237	4 086	1 895	2 325	4 220
Kunnalliskoti. Kommunalhemmet (Hospice municipal des indigents)	436	742	1 178	459	743	1 202	465	737	1 202
Kumpula. Gumtåckt	71	121	192	199	313	512	346	471	817
Muut rautatien itäpuolella olevat alueet. Övriga områden öster om järnvägen (Région suburbaine à l'est du chemin de fer)	485	427	912	478	409	887	452	412	864
Pasilan asema-alue. Fredriksbergs stationsområde (Gare de Fredriksberg)	189	181	370	192	182	374	183	169	352
Böle	1 037	1 220	2 257	1 003	1 149	2 152	1 018	1 151	2 169
Ruskeasu ja Uusipelto. Brunakärr och Nyåker	293	314	607	285	316	601	286	321	607
Muut rautatien länsipuolella olevat alueet. Övriga områden väster om järnvägen (Région suburbaine à l'ouest du chemin de fer)	496	713	1 209	552	697	1 249	533	711	1 244
Suomenlinna. Sveaborg	530	648	1 178	510	646	1 156	499	596	1 095
Saaret. Holmarna (Iles)	288	265	553	266	233	499	258	240	498
Muut verovelvolliset. Övriga skattskyldiga (Autres contribuables)	1 496	866	2 362	1 493	934	2 427	1 655	914	2 569
Yhteensä. Summa (Total)	75 093	102 221	177 314	80 209	108 398	188 607	86 289	115 191	201 480

4. Syntyneet vuosina 1927—29 sukupuolen ja aviollisen tai aviottoman syntyperän mukaan sekä seurakunnittain.

Födda åren 1927—29 efter kön och äkta eller oäkta börd, församlingsvis.

Naissances en 1927—29, par sexe, par filiation et par paroisses.

Seurakunta. Församling. Paroisse.	Elävänä syntyneitä. Levande födda. Nés vivants.							Kuolleena syntyneitä. Dödfödda. Mort-nés.						
	Aviollisia. Äkta. Légitimes.		Aviottomia. Oäkta. Illégitimes.		Yhteensä. Summa. Total.			Aviollisia. Äkta.		Aviottomia. Oäkta.		Yhteensä. Summa.		
	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Molemmat sukupuolet. Båge könen. Les deux sexes.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Molemmat sukupuolet. Båge könen.
	Masc.	Fém.												
1927.														
Pohj. suomal. Norra finska (Nord-finnois)	292	232	28	23	320	255	575	4	2	1	1	5	3	8
Pohj. ruotsal. Norra svenska (Nord-suédois) ..	129	117	3	10	132	127	259	—	2	—	—	—	2	2
Etel. suomal. Södra finska (Sud-finnois)	206	207	25	26	231	233	464	2	1	—	—	2	1	3
Etel. ruotsal. Södra svenska (Sud-suédois)	102	103	9	8	111	111	222	1	—	—	—	1	—	1
Sörnäisten suomal. Sörnäs finska (Sörnäs finnois)	246	278	27	26	273	304	577	3	2	1	1	4	3	7
Sörnäisten ruotsal. Sörnäs svenska (Sörnäs suédois)	71	68	2	5	73	73	146	1	1	—	—	1	1	2
Muut. Övriga (Autres paroisses)	52	48	1	2	53	50	103	—	—	—	—	—	—	—
Siviilirekisteri. Civilregistret (Registre d'état civil)	40	48	1	1	41	49	90	—	—	—	—	—	—	—
Yhteensä. Summa (Total)	1 138	1 101	96	101	1 234	1 202	2 436	11	8	2	2	13	10	23
1928.														
Pohj. suomal. Norra finska	292	255	41	30	333	285	618	3	2	—	—	3	2	5
Pohj. ruotsal. Norra svenska	170	122	11	9	181	131	312	—	1	—	—	—	1	1
Etel. suomal. Södra finska	195	218	26	19	221	237	458	4	1	—	—	4	1	5
Etel. ruotsal. Södra svenska	133	125	7	10	140	135	275	1	1	—	—	1	1	2
Sörnäisten suomal. Sörnäs finska	273	297	33	22	306	319	625	3	2	—	—	3	2	5
Sörnäisten ruotsal. Sörnäs svenska	93	66	9	5	102	71	173	2	—	—	—	2	—	2
Muut. Övriga	49	55	4	2	53	57	110	—	1	—	1	—	2	2
Siviilirekisteri. Civilregistret	51	53	5	5	56	58	114	—	—	—	—	—	—	—
Yhteensä. Summa	1 256	1 191	136	102	1 392	1 293	2 685	13	8	—	1	13	9	22
1929.														
Pohj. suomal. Norra finska	325	287	27	38	352	325	677	2	1	—	—	2	1	3
Pohj. ruotsal. Norra svenska	142	134	4	7	146	141	287	2	2	—	—	2	2	4
Etel. suomal. Södra finska	225	215	24	21	249	236	485	3	1	—	—	3	1	4
Etel. ruotsal. Södra svenska	125	120	6	11	131	131	262	2	1	—	—	2	1	3
Sörnäisten suomal. Sörnäs finska	298	301	40	47	338	348	686	—	—	—	1	—	1	1
Sörnäisten ruotsal. Sörnäs svenska	55	75	5	4	60	79	139	—	—	—	—	—	—	—
Muut. Övriga	50	35	5	2	55	37	92	—	—	—	—	—	—	—
Siviilirekisteri. Civilregistret	71	55	9	6	80	61	141	—	1	—	—	—	1	1
Yhteensä. Summa	1 291	1 222	120	136	1 411	1 358	2 769	9	6	—	1	9	7	16

5. Ilmoitetut akuuttiset (äkilliset)

Anmälda akuta sjuk-

Cas de maladie aiguë

A. Tapausten absoluuttinen luku. Absolut

Tauti. Sjukdom. Maladie.	1 9 2 7.				Yhteensä. Summa. Total.
	10 vuotta nuorempia henkilöitä. Personer under 10 år. Personnes âgées de moins de 10 ans.		10 vuotta vanhempia henkilöitä. Personer över 10 år. Personnes âgées de plus de 10 ans.		
	1 vuotta nuorempia. Under 1 år. Au-dessous d'un an.	1-10 vuotiaita. 1-10 år. De 1 à 10 ans.	Miespuolis. Mankön. Masculin.	Naispuolis. Kvinnkön. Féminin.	
1 Isorokko. Smittkoppor. <i>Variola</i>	—	—	—	—	—
2 Vesirokko. Vattkoppor. <i>Varicellae</i>	8	258	9	26	301
3 Äkillinen nivelleini. Akut ledgångsreumatism. <i>Polyarthritis acuta</i>	—	47	280	238	565
4 Tuhkarokko. Mässling. <i>Morbilli</i>	99	2 728	419	489	3 735
5 Vihurirokko. Rödmässling. <i>Rubeola</i>	6	36	25	9	76
6 Tulirokko. Scharlakansfeber. <i>Scarlatina</i>	2	253	110	96	461
7 Kurkkumätä. Difteri. <i>Diphtheria</i>	10	93	8	19	130
8 Horkka. Frossa. <i>Malaria</i>	—	1	2	—	3
9 Kuume. Feber. <i>Febricula</i>	133	235	173	90	631
10 Lavantauti. Tarmtyfus. <i>Typhus abdominalis</i>	—	—	5	5	10
11 Paratyfus. <i>Paratyphus</i>	—	4	32	51	87
12 Pilkkukuume. Fläckfeber. <i>Febris exanthematicus</i>	—	—	—	—	—
13 Toisintokuume. Återfallsfeber. <i>Febris recurrens</i>	—	—	—	—	—
14 Punatauti. Rödsot. <i>Dysenteria</i>	—	—	—	—	—
15 Pussitauti. Pässjuka. <i>Parotitis epidemica</i>	2	26	99	13	140
16 Influensa. <i>Influenza</i>	430	2 218	3 650	3 217	9 515
17 Hinkuyskä. Kikhosta. <i>Pertussis</i>	26	298	7	5	336
18 Ruusu. Ros. <i>Erysipelas</i>	6	9	104	130	249
19 Verenmyrkytys. Blodförgiftning. <i>Sepsis</i>	2	—	15	20	37
20 Lapsivuodekuume. Barnsängsfeber. <i>Febris puerperalis</i>	—	—	—	18	18
21 Äkillinen lapsenhalvaus. Akut barnförlamning. <i>Poliomyelitis anterior acuta</i>	—	1	—	—	1
22 Unitauti. Sömnnsjuka. <i>Encephalitis lethargica</i>	—	—	1	1	2
23 Epideminen aivokalvotulehdus. Epidemisk hjärnfeber. <i>Meningitis cerebrospinalis epidemica</i>	5	1	4	1	11
24 Tuberkulootinen aivokalvotulehdus. Tuberkulös hjärnhinneinflammation. <i>Meningitis tuberculosa</i>	6	12	2	7	27
25 Tippuri. Dröppel. <i>Urethritis acuta</i>	2	18	2 734	1 092	3 846
26 Kuppatauti. Syfilis. <i>Syphilis recens</i>	2	1	357	181	541
27 Pehmeä sankkeri. Mjuk schanker. <i>Ulcus molle</i>	—	—	848	179	1 027
28 Spitalitauti. Spetälska. <i>Lepra</i>	—	—	—	—	—
29 Syyhy. Skabb. <i>Scabies</i>	—	26	61	36	123
30 Sydänkalvotulehdus. Hjärthinneinflammation. <i>Endocarditis</i>	2	19	15	23	59
31 Äkillinen keuhkokatarr. Akut lungkatarr. <i>Bronchitis, laryngitis, tracheitis</i>	972	3 242	4 001	3 365	11 580
32 Krupöösinen keuhkotulehdus. Krupös lunginflammation. <i>Pneumonia crouposa</i>	81	391	538	411	1 421
33 Katarrillinen keuhkotulehdus. Katarral lunginflammation. <i>Bronchopneumonia</i>	—	—	—	—	—
34 Äkillinen keuhkopussintulehdus. Akut lungsäcksinflammation. <i>Pleuritis exsudativa</i>	—	56	183	179	418
35 Kaularötkä. Halsfluss. <i>Angina</i>	43	1 035	2 871	2 161	6 110
36 Äkillinen vatsa- ja suolikatarr. Akut mag- och tarmkatarr. <i>Gastritis, enteritis, colitis acuta</i>	885	1 191	1 486	1 402	4 964
37 Umpilisäkkeen tulehdus. Blindtarmsinflammation. <i>Appendicitis</i>	—	68	532	818	1 418
38 Vatsakalvotulehdus. Bukhinneinflammation. <i>Peritonitis</i>	1	4	33	88	126
39 Keltatauti. Gulshot. <i>Icterus acutus. Hepatitis</i>	4	115	226	170	515
40 Äkilliset munuaistaudit. Akuta njursjukdomar. <i>Nephropatiae acutae</i>	45	112	79	309	545
41 Keskenmeno. Missfall. <i>Abortus</i>	—	—	—	1 286	1 286
42 Emän sivuelinten tulehdus. Adnexiter. <i>Adnexitis</i>	—	—	—	2 041	2 041
43 Nenän sivuontelon tulehdus. Inflammation i näsans bihålör. <i>Sinuitis</i>	1	15	277	336	629
44 Lois-ihotaudit. Parasitära hudsjukdomar. <i>Trichophytiae</i>	4	6	11	9	30
45 Vyöhykerokahtuma. Bältros. <i>Herpes zoster</i>	—	14	66	89	169
46 Rakkotulehdus. Blåsinflammation. <i>Cystitis</i>	29	51	51	689	820
47 Trakomi. Trakom. <i>Trachoma</i>	—	1	4	16	21
48 Keskiporvontulehdus. Inflamm. i mellanörat. <i>Otitis media acuta</i>	69	361	230	380	1 240
49 Yhteensä. Summa (Total)	2 875	12 946	19 748	19 695	55 264

taudintapaukset vuosina 1927—29.

domsfall åren 1927—29.

signalés en 1927—29.

antal fall. Nombre absolu des cas de maladie.

1 9 2 8.					1 9 2 9.					
10 vuotta nuorempia henkilöitä. Personer under 10 år.		10 vuotta vanhempia henkilöitä. Personer över 10 år.		Yhteensä. Summa.	10 vuotta nuorempia henkilöitä. Personer under 10 år.		10 vuotta vanhempia henkilöitä. Personer över 10 år.		Yhteensä. Summa.	
1 vuotta nuorempia. Under 1 år.	1—10 vuotiaita. I åldern 1—10 år.	Miespuolisia. Mankön.	Naispuolisia. Kvinnkön.		1 vuotta nuorempia. Under 1 år.	1—10 vuotiaita. I åldern 1—10 år.	Miespuolisia. Mankön.	Naispuolisia. Kvinnkön.		
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
19	307	12	13	351	12	248	14	14	288	2
—	45	198	250	493	—	43	306	353	702	3
1	22	4	5	32	1	79	1	5	86	4
7	20	2	7	36	9	35	9	9	62	5
8	443	133	180	764	11	753	226	342	1 332	6
5	40	7	16	68	6	39	6	13	64	7
—	3	9	7	19	—	—	—	—	—	8
181	242	106	80	609	124	140	105	108	477	9
—	—	2	1	3	—	1	3	2	6	10
—	2	12	17	31	—	2	18	20	40	11
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12
—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	13
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	14
2	29	105	17	153	2	192	162	93	449	15
540	2 294	2 725	2 515	8 074	582	2 672	4 734	4 871	12 859	16
46	498	9	15	568	41	316	1	—	358	17
7	12	109	135	263	6	15	153	241	415	18
2	—	14	41	57	4	6	23	46	79	19
—	—	—	25	25	—	—	—	8	8	20
—	—	—	—	—	—	6	1	1	8	21
—	—	1	2	3	—	—	—	—	—	22
—	—	1	1	2	3	1	1	3	8	23
5	11	4	2	22	7	13	8	13	41	24
2	16	2 654	1 011	3 683	7	27	2 450	883	3 367	25
10	1	397	162	570	2	1	394	216	613	26
—	1	838	166	1 005	—	—	795	112	907	27
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	28
1	13	45	18	77	2	21	45	15	83	29
—	6	25	40	71	1	17	28	41	87	30
1 163	3 834	4 038	3 794	12 829	981	3 103	4 276	3 636	11 996	31
93	493	567	426	1 579	97	369	531	511	1 508	32
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	33
—	59	199	197	455	1	45	205	179	430	34
133	1 451	3 305	2 820	7 709	125	1 403	3 732	3 504	8 764	35
768	762	907	1 068	3 505	634	600	966	912	3 112	36
2	78	656	947	1 683	1	79	706	1 061	1 847	37
1	5	21	160	187	—	9	34	169	212	38
1	81	167	166	415	1	55	179	153	388	39
23	127	76	385	611	46	164	76	512	798	40
—	—	—	1 553	1 553	—	—	—	1 639	1 639	41
—	—	—	2 227	2 227	—	1	—	2 166	2 167	42
—	11	377	411	799	1	14	434	613	1 062	43
1	5	19	7	32	—	1	7	3	11	44
—	8	55	70	133	—	6	60	103	169	45
43	72	56	823	994	51	71	48	789	959	46
—	—	9	10	19	2	1	14	22	39	47
102	500	522	514	1 638	133	522	659	694	2 008	48
3 166	11 491	18 386	20 305	53 348	2 893	11 070	21 410	24 075	59 448	49

B. Taudintapausten suhteellinen
 Relativt antal sjukdoms-
 Nombre relatif de cas de chaque

Tauti. Sjukdom. Maladie.	1 9 2 7.				Yhteensä. Summa. Total.
	10 vuotta nuorempia henkilöitä. Personer under 10 år. Personnes âgées de moins de 10 ans.		10 vuotta vanhempiä henkilöitä. Personer över 10 år. Personnes âgées de plus de 10 ans.		
	I vuotta nuorempia. Under 1 år. Au-dessous d'un an.	1-10 vuotiaita. 1 åldern 1-10 år. De 1 à 10 ans.	Miespuolisla. Mankön. Masculin.	Naispuolisla. Kvinnkön. Féminin.	
1 Isorokko. Smittkoppor. <i>Variola</i>	—	—	—	—	—
2 Vesirokko. Vattkoppor. <i>Varicellae</i>	26.8	93.6	1.1	2.5	13.8
3 Äkillinen nivelleini. Akut ledgångsreumatism. <i>Polyarthritis acuta</i> ..	—	17.0	33.9	22.7	25.9
4 Tuhkarokko. Mässling. <i>Morbilli</i>	326.0	988.7	50.7	46.6	171.0
5 Vihurirokko. Rödmässling. <i>Rubeola</i>	19.7	13.0	3.0	0.9	3.5
6 Tulirokko. Scharlakansfeber. <i>Scarlatina</i>	6.6	91.7	13.8	9.1	21.1
7 Kurkkumätä. Difteri. <i>Diphtheria</i>	32.9	33.7	1.0	1.8	6.0
8 Horkka. Frossa. <i>Malaria</i>	—	0.4	0.2	—	0.1
9 Kuume. Feber. <i>Febricula</i>	437.9	85.2	20.9	8.6	28.9
10 Lavantauti. Tarmtyfus. <i>Typhus abdominalis</i>	—	—	0.6	0.5	0.5
11 Paratyfus. <i>Paratyphus</i>	—	1.4	3.9	4.8	4.0
12 Piikkukuume. Fläckfeber. <i>Febris exanthematicus</i>	—	—	—	—	—
13 Toisintokuume. Återfallsfeber. <i>Febris recurrens</i>	—	—	—	—	—
14 Punatauti. Rödsot. <i>Dysenteria</i>	—	—	—	—	—
15 Pussitauti. Pässjuka. <i>Parotitis epidemica</i>	6.6	9.4	12.0	1.2	6.4
16 Influensa. <i>Influenza</i>	1 415.9	803.9	441.8	306.3	435.7
17 Hinkuyskä. Kikhosta. <i>Pertussis</i>	85.6	108.0	0.8	0.5	15.4
18 Ruusu. Ros. <i>Erysipelas</i>	19.7	3.3	12.6	12.4	11.4
19 Verenmyrkytys. Blodförgiftning. <i>Sepsis</i>	6.6	—	1.8	1.9	1.7
20 Lapsivuodekuume. Barnsängsfeber. <i>Febris puerperalis</i>	—	—	—	1.7	0.8
21 Äkillinen lapsenhalvaus. Akut barnförlamning. <i>Poliomyelitis anterior acuta</i>	—	0.4	—	—	[0.6]
22 Unitauti. Sömnssjuka. <i>Encephalitis lethargica</i>	—	—	0.1	0.1	0.1
Epideminen aivokalvotulehdus. Epidemisk hjärnfeber. <i>Meningitis cerebro-</i> <i>spinalis epidemica</i>	16.5	0.4	0.5	0.1	0.5
Tuberkuloottinen aivokalvotulehdus. Tuberkulös hjärnhinneinflammation. <i>Meningitis tuberculosa</i>	19.7	4.3	0.2	0.7	1.2
24 Tippuri. Dröppel. <i>Urethritis acuta</i>	6.6	6.5	330.6	104.0	176.1
26 Kuppatauti. Syfilis. <i>Syphillis recens</i>	6.6	0.4	43.2	17.2	24.8
27 Pehmeä sankkeri. Mjuk schanker. <i>Ulcus molle</i>	—	—	102.5	17.0	47.0
28 Spitalitauti. Spetälska. <i>Lepra</i>	—	—	—	—	—
29 Syyhy. Skabb. <i>Scabies</i>	—	9.4	7.4	3.4	5.6
30 Sydänkalvotulehdus. Hjärthinneinflammation. <i>Endocarditis</i>	6.6	6.9	1.8	2.2	2.7
31 Äkillinen keuhkokatarr. Akut lungkatarr. <i>Bronchitis, laryngitis, tracheitis</i>	3 200.5	1175.0	483.7	320.4	530.3
Krupöösinen keuhkotulehdus. Krupös lunginflammation. <i>Pneumonia</i> <i>crouposa</i>	266.7	141.7	65.0	39.1	65.1
32 Katarrillinen keuhkotulehdus. Katarral lunginflammation. <i>Bronchopneu-</i> <i>monia</i>	—	—	—	—	—
33 Äkillinen keuhkopussintulehdus. Akut lungsäcksinflammation. <i>Pleuritis</i> <i>exsudativa</i>	—	20.3	22.1	17.0	19.1
34 Kaularöhkä. Halsfluss. <i>Angina</i>	141.6	375.1	347.1	205.7	279.8
Äkillinen vatsa- ja suolikatarr. Akut mag- och tarmkatarr. <i>Gastritis,</i> <i>enteritis, colitis acuta</i>	2 914.1	431.6	179.7	133.5	227.3
36 Umpilisäkkeen tulehdus. Blindtarmsinflammation. <i>Appendicitis</i>	—	24.6	64.3	77.9	64.9
37 Vatsakalvotulehdus. Bukhinneinflammation. <i>Peritonitis</i>	3.3	1.4	4.0	8.4	5.8
39 Keltatauti. Gulсот. <i>Icterus acutus, Hepatitis</i>	13.2	41.7	27.3	16.2	23.6
40 Äkilliset munuaistaudit. Akuta njursjukdomar. <i>Nephropatiae acutae</i> ..	148.2	40.6	9.5	29.4	25.0
41 Keskenmeno. Missfall. <i>Abortus</i>	—	—	—	122.4	58.9
42 Emän sivuelinten tulehdus. Adnexiter. <i>Adnexitis</i>	—	—	—	194.3	93.5
43 Nenän sivuontelon tulehdus. Inflammation i näsans bihålör. <i>Sinuitis</i>	3.3	5.4	33.5	32.0	28.8
44 Lois-ihotaudit. Parasitära hudsjukdomar. <i>Trichophytiae</i>	13.2	2.2	1.3	0.9	1.4
45 Vyöhykerokahtuma. Bältros. <i>Herpes zoster</i>	—	5.1	8.0	8.5	7.7
46 Rakkotulehdus. Blåsinflammation. <i>Cystitis</i>	95.5	18.5	6.2	65.6	37.6
47 Trakomi. Trakom. <i>Trachoma</i>	—	0.4	0.5	1.5	1.0
48 Keskikorvantulehdus. Inflamm. i mellanörat. <i>Otitis media acuta</i>	227.2	130.8	52.0	36.2	56.8
49 Kaikki taudit. Alla sjukdomar (<i>Toutes les maladies</i>)	9 466.6	4 691.9	2 387.6	1 875.2	2 530.8

luku 10 000 henkilöä kohti.

fall på 10 000 personer.

maladie par 10 000 habitants.

1 9 2 8.					1 9 2 9.				
10 vuotta nuorempia henkilöitä. Personer under 10 år.		10 vuotta vanhempia henkilöitä. Personer över 10 år.		Yhteensä. Summa.	10 vuotta nuorempia henkilöitä. Personer under 10 år.		10 vuotta vanhempia henkilöitä. Personer över 10 år.		Yhteensä. Summa.
1 vuotta nuorempia. Under 1 år.	1-10 vuotiaita. I åldern 1-10 år.	Miespuolisia. Mankön.	Naispuolisia. Kvinnkön.		1 vuotta nuorempia. Under 1 år.	1-10 vuotiaita. I åldern 1-10 år.	Miespuolisia. Mankön.	Naispuolisia. Kvinnkön.	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
60.9	108.4	1.4	1.2	15.7	37.4	85.1	1.6	1.3	12.5
—	15.9	23.3	23.2	22.0	—	14.8	35.0	31.9	30.4
3.2	7.8	0.5	0.5	1.4	3.1	27.1	0.1	0.5	3.7
22.5	7.1	0.2	0.7	1.6	28.1	12.0	1.0	0.8	2.7
25.7	156.4	15.7	16.7	34.1	34.3	258.3	25.8	30.9	57.7
16.0	14.1	0.8	1.5	3.0	18.7	13.4	0.7	1.2	2.8
—	1.1	1.1	0.7	0.9	—	—	—	—	—
580.5	85.4	12.5	7.4	27.2	386.4	48.0	12.0	9.7	20.7
—	—	0.2	[0.00]	0.1	—	0.3	0.3	0.2	0.3
—	0.7	1.4	1.6	1.4	—	0.7	2.1	1.8	1.7
—	—	—	[0.00]	[0.00]	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6.4	10.2	12.4	1.6	6.8	6.2	65.9	18.5	8.4	19.5
1 731.9	810.0	320.9	233.4	360.2	1 813.7	916.5	540.7	439.5	557.3
147.5	175.8	1.1	1.4	25.3	127.8	108.4	0.1	—	15.5
22.5	4.2	12.8	12.5	11.7	18.7	5.1	17.5	21.7	18.0
6.4	—	1.6	3.8	2.5	12.5	2.1	2.6	4.1	3.4
—	—	—	2.3	1.1	—	—	—	0.7	0.3
—	—	—	—	—	—	2.1	0.1	[0.00]	0.3
—	—	0.1	0.2	0.1	—	—	—	—	—
—	—	0.1	[0.00]	0.1	9.4	0.3	0.1	0.3	0.3
16.0	3.9	0.5	0.2	1.0	21.8	4.5	0.9	1.2	1.8
6.4	5.7	312.5	93.8	164.3	21.8	9.3	279.8	79.7	145.9
32.1	0.4	46.7	15.0	25.4	6.2	0.3	45.0	19.5	26.6
—	0.4	98.7	15.4	44.8	—	—	90.8	10.1	39.3
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3.2	4.6	5.3	1.7	3.4	6.2	7.2	5.1	1.4	3.6
—	2.1	2.9	3.7	3.2	3.1	5.8	3.2	3.7	3.8
3 730.0	1 353.8	475.5	352.0	572.4	3 057.0	1 064.3	488.4	328.1	519.9
298.3	174.1	66.8	39.5	70.5	302.3	126.6	60.7	46.1	65.4
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	20.8	23.4	18.3	20.3	3.1	15.4	23.4	16.2	18.7
426.5	512.3	389.2	261.7	343.9	389.5	481.2	426.3	316.2	379.8
2 463.1	269.1	106.8	99.1	156.4	1 975.7	205.8	110.3	82.3	134.9
6.4	27.5	77.2	87.9	75.1	3.1	27.1	80.6	95.7	80.1
3.2	1.8	2.5	14.9	8.3	—	3.1	3.9	15.2	9.2
3.2	28.6	19.7	15.4	18.5	3.1	18.9	20.5	13.8	16.8
73.8	44.8	8.9	35.7	27.3	143.4	56.3	8.7	46.2	34.6
—	—	—	144.1	69.3	—	—	—	147.9	71.0
—	—	—	206.6	99.4	—	0.3	—	195.4	93.9
—	3.9	44.4	38.1	35.7	3.1	4.8	49.6	55.3	46.0
3.2	1.8	2.2	0.7	1.4	—	0.3	0.8	0.3	0.5
—	2.8	6.5	6.5	5.9	—	2.1	6.9	9.3	7.3
137.9	25.4	6.6	76.4	44.4	158.9	24.4	5.5	71.2	41.6
—	—	1.1	0.9	0.9	6.2	0.3	1.6	2.0	1.7
327.1	176.5	61.5	47.7	73.1	414.5	179.0	75.3	62.6	87.0
10 153.9	4 057.4	2 165.0	1 884.0	2 380.1	9 015.3	3 797.1	2 445.5	2 172.4	2 576.5

6. Katsaus ilmoitettuun akuuttisiin (äkillisiin) taudin-
Översikt av anmälda akuta sjukdomsfall under
Aperçu des cas de maladie aiguë signalés

Tauti. — Sjukdom. — Maladie.		1903.	1904.	1905.	1906.	1907.	1908.	1909.	1910.	1911.
1	Isorokko. Smittkoppor. <i>Variola</i>	1	—	—	—	—	17	1	1	—
2	Vesirokko. Vattkoppor. <i>Varicellae</i>	170	282	187	259	314	411	246	291	249
3	Äkillinen nivelleini. Akut ledgångsreumat. <i>Polyarthritus acuta</i> ¹⁾	235	251	286	266	320	220	253	210	341
4	Tuhkarokko. Mässling. <i>Morbilli</i>	1 077	240	393	114	3 817	164	57	1 443	930
5	Vihurirokko. Rödmsälling. <i>Rubeola</i>	79	38	16	451	36	287	331	35	13
6	Tulirokko. Scharlakansfeber. <i>Scarlatina</i>	104	129	108	86	358	298	261	828	1 292
7	Kurkkumätä. Difteri. <i>Diphtheria</i> ²⁾	66	69	84	139	205	198	270	342	406
8	Horkka. Frossa. <i>Malaria</i> ³⁾	184	98	45	22	34	22	12	8	10
9	Vaihtuva kuume. Remittent feber. <i>Febris remittens</i>	471	386	719	388	509	358	334	315	248
10	Kuume. Feber. <i>Febricula</i>	·	·	·	·	·	·	·	·	·
11	Läyhtäntauti. Tarmytufus. <i>Typhus abdominalis</i>	85	36	263	78	465	172	53	23	42
12	Paratyfus. <i>Paratyphus</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13	Pilkkukuume. Fläckfeber. <i>Febris exanthematicus</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—
14	Toisintokuume. Återfallsfeber. <i>Febris recurrens</i>	—	—	—	—	—	—	1	—	—
15	Punatauti. Rödsot. <i>Dysenteria</i>	9	8	11	6	11	20	2	11	15
16	Aasialainen kolera. Asiatick kolera. <i>Cholera asiatica</i>	—	—	—	—	—	1	1	—	—
17	Pussitauti. Pässjuka. <i>Parotitis epidemica</i>	20	576	28	34	38	102	90	423	75
18	Influenza. <i>Influenza</i>	2 478	2 779	2 850	2 191	4 310	3 313	3 683	2 577	2 319
19	Hinkkuyskä. Kikhosta. <i>Pertussis</i>	504	595	1 149	875	514	467	658	1 435	519
20	Ruusu. Ros. <i>Erysipelas</i>	106	150	166	133	162	130	82	151	150
21	Verenmyrkytys. Blodgiftning. <i>Sepsis</i>	4	6	2	8	8	5	7	13	11
22	Lapsivuodekuume. Barnsängsfeber. <i>Febris puerperalis</i>	2	6	9	6	9	7	4	3	12
23	Äkillinen lapsenhalvaus. Akut barnförlamning. <i>Poliomyelitis anterior acuta</i>	·	·	·	·	·	·	·	·	4) 16
24	Unitauti. Sömnsjuka. <i>Encephalitis lethargica</i>	·	·	·	·	·	·	·	·	·
25	Epideminen aivokalvotulehdus. Epidemisk hjärnfeber. <i>Meningitis cerebrospinalis epidemica</i>	1	2	14	2	—	1	1	1	—
26	Tuberk. aivokalvotul. Tub. hjärnhinneinfl. <i>Meningitis tuberc.</i>	22	18	43	32	42	31	32	42	32
27	Tippuri. Dröppel. <i>Urethritis acuta</i>	1 455	1 406	1 832	1 797	1 817	1 862	1 946	1 815	1 772
28	Kuppatauti. Syfilis. <i>Syphilis recens</i>	283	352	479	511	302	181	179	179	286
29	Pehmeä sankkeri. Mjuk schanker. <i>Ulcus molle</i>	500	329	350	346	341	144	240	118	90
30	Spitalitauti. Spetälska. <i>Lepra</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—
31	Syyhy. Skabb. <i>Scabies</i>	·	·	·	·	·	·	·	·	·
32	Sydänkalvotulehdus. Hjärthinneinflammation. <i>Endocarditis</i>	·	·	·	·	·	·	·	·	·
33	Äkillinen keuhkotarr. Akut lungkatarr. <i>Bronchitis, laryngitis, tracheitis</i>	5 507	7 038	6 885	6 675	7 199	7 204	6 409	6 377	4 732
34	Krupösin. keuhkotulehdus. Krupös lunginflamm. <i>Pneum. croup.</i>	·	·	577	354	342	377	327	454	427
35	Katarrillinen keuhkotulehdus. Katarral lunginflammation. <i>Bronchopneumonia</i>	402	541	360	291	349	474	368	473	453
36	Keuhkopussintulehdus. Lungsäcksinflamm. <i>Pleuritis exsudativa</i>	122	166	172	138	158	168	137	124	155
37	Kaularöhkä. Halsfluss. <i>Angina</i>	1 618	3 093	2 217	2 570	2 728	2 739	2 198	2 487	2 580
38	Äkillinen vatsa- ja suolikatarr. Akut mag- och tarmkatarr. <i>Gastritis, enteritis, colitis acuta</i> ⁶⁾	5 062	3 750	6 399	5 342	4 637	7 235	4 342	4 222	3 861
39	Umpilisäkkeen tulehdus. Blindtarmsinflammation. <i>Appendicitis</i>	·	·	424	455	447	422	342	350	304
40	Vatsakalvotulehdus. Bukhinneinflammation. <i>Peritonitis</i>	162	303	44	60	38	38	11	38	12
41	Keltatauti. Guldot. <i>Icterus acutus. Hepatitis</i>	·	·	·	·	·	·	·	·	·
42	Äkilliset munuaistaudit. Akuta njursjukd. <i>Nephropatiae acutae</i>	·	·	·	·	·	·	·	·	·
43	Keskenmeno. Missfall. <i>Abortus</i>	·	·	·	·	·	·	·	·	·
44	Emän sivuelinten tulehdus. Adnexiter. <i>Adnexitis</i>	·	·	·	·	·	·	·	·	·
45	Nenän sivuontelon tulehdus. Inflamm. i näsans bihålör. <i>Sinuitis</i>	·	·	·	·	·	·	·	·	·
46	Lois-ihtaudit. Parasitära hudsjukdomar. <i>Trichophytiae</i>	·	·	·	·	·	·	·	·	·
47	Vyöhykerokahtuma. Bältros. <i>Herpes zoster</i>	·	·	·	·	·	·	·	·	·
48	Rakkotulehdus. Blåsinflammation. <i>Cystitis</i>	·	·	·	·	·	·	·	·	·
49	Trakomi. Trakom. <i>Trachoma</i>	·	·	·	·	·	·	·	·	·
50	Keskikorvantulehdus. Inflamm. i mellanörat. <i>Otitis media acuta</i>	·	·	·	·	·	·	·	·	·
51	Yhteensä. Summa (Total)	20 729	22 647	26 112	23 629	29 510	27 068	22 878	24 789	21 352

1) Vuoteen 1919 rheumatismus articulorum acutus. — 2) Vuoteen 1919 kurkkumätä ja kuristustauti, diphtheria et laryngitis crouposa. — 3) Vuoteen 1919 febris intermittens. — 4) Elokuun 1 p:stä. — 5) Joulukuun alusta. — 6) Kotimainen kolera, cholera nostras, mukaanluettuna.

Muist. Tautien nimitykset ovat eri vuosina jonkun verran vaihdelleet; tärkeimmistä muutoksista tehdään selkoa alaviitoissa. Ajanjaksona 1903—29 on niiden tautien luettelo, joihin nähden ilmoitusvelvollisuus on ollut säädettyinä, moniasti muutettu ja lisätty, minkä takia eri vuosien kokonaislukujen vertailu voi viedä väärin tuloksiin.

tapauksiin vuosina 1903—29, ryhmitettyinä tautien mukaan.
 åren 1903—29, fördelade efter sjukdomar.
 en 1903—29; genre des maladies.

1912.	1913.	1914.	1915.	1916.	1917.	1918.	1919.	1920.	1921.	1922.	1923.	1924.	1925.	1926.	1927.	1928.	1929.	
—	29	30	45	49	24	110	36	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
302	295	465	262	497	305	249	256	429	302	263	247	343	312	404	301	351	288	2
376	436	494	537	471	534	366	414	463	346	311	282	410	406	461	565	493	702	3
1 444	478	247	2 141	1 205	743	10	1 927	468	13	945	385	111	5	1	3 735	32	86	4
22	281	655	10	58	209	32	509	79	49	27	31	32	46	930	76	36	62	5
920	918	452	299	239	189	199	351	183	225	185	227	562	246	469	461	764	1 332	6
419	648	597	475	621	400	697	976	890	291	182	114	110	93	54	130	68	64	7
9	5	3	61	34	49	81	80	347	398	61	18	10	9	5	3	19	—	8
461	375	255	401	314	398	266	577	9
32	21	10	36	103	345	79	154	116	112	18	53	25	28	35	10	3	6	10
—	1	—	—	1	—	—	21	317	127	83	223	292	118	116	87	31	40	11
1	—	—	—	5	18	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12
—	—	—	1	1	165	48	14	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	13
25	18	31	18	61	34	31	14	14	3	3	8	8	1	1	—	—	—	14
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15
27	478	946	41	55	75	32	451	214	155	155	200	729	970	101	140	153	449	16
2 988	4 873	2 646	4 565	4 188	3 739	11 644	13 225	10 431	8 103	5 864	7 180	10 012	3 739	7 802	9 515	8 074	12 859	17
1 204	248	1 019	1 342	608	1 111	401	1 125	440	351	808	599	191	566	270	336	568	358	18
118	119	118	94	145	179	143	164	230	246	136	137	212	130	184	249	263	415	19
1	7	11	6	10	20	15	13	41	51	37	19	60	39	49	37	57	79	20
11	8	8	4	5	11	5	6	11	23	4	2	31	13	18	18	25	8	21
6	9	—	—	4	—	—	—	2	—	—	4	1	—	—	1	—	8	22
.	5) 148	88	15	11	5	6	—	2	3	—	23
1	5	9	32	17	11	7	8	3	4	—	1	5	2	—	11	2	8	24
48	54	36	45	34	33	31	24	26	15	33	34	24	30	23	27	22	41	25
1 518	1 662	1 603	2 076	2 622	2 947	2 656	2 340	2 181	2 386	2 684	2 397	3 502	3 276	3 238	3 846	3 683	3 367	26
349	471	414	423	532	858	864	1 026	675	474	386	315	400	425	339	541	570	613	27
76	167	208	333	611	1 447	919	775	375	239	243	247	360	465	630	1 027	1 005	907	28
1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	2	3	—	—	—	29
.	417	273	209	194	219	170	123	77	83	30
.	58	48	31	49	50	62	59	71	87	31
7 715	8 143	7 501	8 797	8 491	8 585	5 884	9 622	10 596	8 573	8 277	7 049	9 147	8 237	9 264	11 580	12 829	11 996	32
546	759	518	599	749	865	502	659	428	405	368	321	354	198	320	1 421	1 579	1 508	33
671	941	755	885	826	675	921	1 413	1 034	806	895	739	1 045	526	790	418	455	430	34
230	242	273	270	315	409	245	325	349	357	332	297	451	393	379	611	611	611	35
3 126	3 663	2 896	2 702	2 728	2 884	2 338	3 368	4 688	4 493	2 764	4 376	4 692	5 196	5 338	6 110	7 709	8 764	36
4 728	4 284	3 991	4 539	4 474	7 357	6 035	5 222	4 308	4 280	2 729	2 496	4 913	4 248	3 902	4 964	3 505	3 112	37
355	386	457	553	607	725	542	782	925	757	654	680	1 062	1 051	1 066	1 418	1 683	1 847	38
20	27	18	22	26	65	71	48	109	106	76	82	177	105	123	126	187	212	39
.	227	148	173	307	733	776	515	415	388	40
.	193	146	129	319	439	406	545	611	798	41
.	815	590	601	1 065	940	1 081	1 286	1 553	1 639	42
.	1 008	939	699	1 768	1 678	1 952	2 041	2 227	2 167	43
.	230	629	799	1 062	44
.	11	30	32	11	45
.	100	169	133	169	46
.	668	820	994	959	47
.	40	21	19	39	48
.	1 240	1 638	2 008	50	49
27 750	30 051	26 666	31 615	30 706	35 409	35 425	45 925	40 520	37 252	31 004	31 125	43 358	35 569	42 318	55 264	53 348	59 448	51

1) Till år 1919 rheumatismus articularum acutus. — 2) Till år 1919 difteri och stryppsjuka, diphtheria et laryngitis crouposa. — 3) Till år 1919 febris intermittens. — 4) Från den 1 augusti. — 5) Från början av december. — 6) Fall av inhemsk kolera, cholera nostras, inberäknade.

Anm.: Sjukdomarnas benämningar ha under de olika åren något varierat; för mera betydande förändringar redogöres i noterna. Förteckningen å de sjukdomar, beträffande vilka anmälningsskyldighet förelagat, har under perioden 1903—29 flere gånger ändrats och utökats, varför en jämförelse mellan totalsiffrorna för de olika åren kan leda till inexakta slutsatser.

7. Katsaus ilmoitettuihin akuuttisiin (äkillisiin) taudintapauksiin 10 000 henkilöä kohti vuosina 1881—1929, ryhmitettyinä tautien mukaan.

Översikt av anmälda akuta sjukdomsfall i förhållande till 10 000 personer under åren 1881—1929, fördelade efter sjukdomar.

Cas de maladie aiguë signalés en 1881—1929, par 10 000 personnes; genre des maladies.

T a u t i. — S j u k d o m. — M a l a d i e.	1881— 90.	1891— 1900.	1901— 10.	1911— 20.	1920.	1921.	1922.	1923.	1924.	1925.	1926.	1927.	1928.	1929
Vesirokko. Vattkoppor. <i>Varicellae</i>	19.4	20.0	21.6	18.7	22.0	15.2	13.1	12.2	16.6	14.9	18.9	13.8	15.7	12.5
Äkillinen nivelieni. Akut ledgångsreumatism. <i>Polyarthrits acuta</i>	43.1	31.9	21.8	25.0	23.7	17.4	15.5	13.9	19.9	19.4	21.6	25.9	22.0	30.4
Tuhkarokko. Mässling. <i>Morbilli</i>	61.6	77.8	73.8	54.2	24.0	0.7	47.1	19.0	5.4	0.2	[0.05]	171.1	1.4	3.7
Vihurirokko. Rödmässling. <i>Rubeola</i>	4.4	7.3	11.0	10.5	4.0	2.5	1.3	1.6	1.6	2.2	43.5	3.5	1.6	2.7
Tulirokko. Scharlakansfeber. <i>Scarlatina</i>	24.8	27.2	21.5	28.5	9.4	11.3	9.2	11.2	27.3	11.7	21.9	21.1	34.1	57.7
Kurkkumätä. Difteri. <i>Diphtheria</i>	18.7	11.1	12.7	34.6	45.6	14.6	9.1	5.6	5.3	4.4	2.5	6.0	3.0	2.8
Horkka. Frossa. <i>Malaria</i>	56.6	23.3	20.5	3.8	17.8	20.0	3.0	0.9	0.5	0.4	0.2	0.1	0.9	—
Vaihtuva kuume. Remittent feber. <i>Febris remittens</i>	¹⁾ 34.6	75.2	39.1	¹⁾ 20.9
Lavantauti. Tarntymfus. <i>Typhus abdominalis</i>	51.5	18.3	12.6	5.3	5.9	5.6	0.9	2.6	1.2	1.3	1.6	0.5	0.1	0.3
Pussitauti. Pässjuka. <i>Parotitis epidemica</i>	¹⁾ 25.0	14.7	12.0	13.5	11.0	7.8	7.7	9.9	35.4	46.2	4.7	6.4	6.8	19.5
Influenza. <i>Influenza</i>	¹⁾ 306.8	247.5	239.9	342.4	533.9	407.1	292.0	354.1	485.9	178.2	365.0	435.7	360.2	557.3
Hinkuyskä. Kikhosta. <i>Pertussis</i>	64.6	45.6	62.4	45.3	22.5	17.6	40.2	29.5	9.3	27.0	12.6	15.4	25.3	15.5
Ruusu. Ros. <i>Erysipelas</i>	23.6	13.7	11.3	8.2	11.8	12.4	6.8	6.8	10.3	6.2	8.6	11.4	11.7	18.0
Lapsivuodekuume. Barnsängsfeber. <i>Febris puerperalis</i>	3.3	1.5	0.5	0.5	0.6	1.2	0.2	0.1	1.5	0.6	0.8	0.8	1.1	0.3
Tippuri. Dröppel. <i>Urethritis acuta</i>	¹⁾ 61.5	134.3	120.7	111.6	119.9	133.7	118.2	170.0	156.1	151.5	176.1	164.3	145.9
Kuppatauti. Syfilis. <i>Syphillis recens</i>	¹⁾ 28.8	23.7	24.2	33.3	34.5	23.8	19.2	15.5	19.4	20.3	15.9	24.8	25.4	26.6
Pehmeä sankkeri. Mjuk shanker. <i>Ulcus molle</i>	¹⁾ 9.6	27.5	28.2	19.2	12.0	12.1	12.2	17.5	22.2	29.5	47.0	44.8	39.3
Äkillinen keuhkokatarr. Akut lungkatarr. <i>Bronchitis, laryngitis, tracheitis</i>	483.9	577.5	539.4	452.2	542.3	430.7	412.2	347.6	443.9	392.6	433.4	530.3	572.4	519.9
Krupösinen keuhkotulehdus. Krupös lunginflammation. <i>Pneumonia crouposa</i>	85.1	62.7	57.9	34.2	21.9	20.4	18.3	15.8	17.2	9.4	15.0	65.1	70.5	65.4
Katarrillinen keuhhotulehdus. Katarral lunginflammation. <i>Bronchopneumonia</i>				48.4	52.9	40.5	44.6	36.4	50.7	25.1	37.0			
Keuhkopussintulehdus. Lungsäcksinflammation. <i>Pleuritis exsudativa</i>	19.7	14.7	12.7	15.9	17.9	17.9	16.5	14.7	21.9	18.7	17.7	19.1	20.3	18.6
Kaularöhkä. Halsfluss. <i>Angina</i>	242.7	184.1	193.2	174.9	239.9	225.8	137.6	215.8	227.7	247.6	249.7	279.8	343.9	379.8
Äkillinen maha- ja suolikatarri. Akut mag- och tarmkatarr. <i>Gastritis, enteritis, colitis acuta</i>	521.1	545.1	422.3	275.6	220.5	215.0	135.9	123.1	238.4	202.5	182.5	227.3	156.4	134.9
Umpilisäkkeentulehdus. Blindtarmsinflammation. <i>Appendicitis</i>	7.0	5.7	29.0	31.8	47.3	38.0	32.6	33.5	51.5	50.1	49.9	64.9	75.1	80.1
Vatsakalvontulehdus. Bukhinneinflammation. <i>Peritonitis</i>				2.4	5.6	5.3	3.8	4.0	8.6	5.0	5.8	5.8	8.4	9.2
Muut taudit. Övriga sjukdomar. <i>Alii morbi</i>	18.1	4.8	4.7	11.1	28.2	189.0	131.3	130.7	217.2	232.9	289.9	378.9	414.7	436.1
Kaikki taudit. Samtliga sjukdomar (<i>Toutes les maladies</i>)	1 871.9	2 084.2	2 005.9	1 837.9	2 074.0	1 871.7	1 543.9	1 534.8	2 104.2	1 695.2	1 979.7	2 530.8	2 380.1	2 576.5

¹⁾ Febris remittens-taudin tapauksia alettiin ilmoittaa v. 1883, parotitis epidemican v. 1882, influensan v. 1889, urethritis acutan v. 1894, syphillis recens'in v. 1890 ja ulcus molle v. 1896; febris remittens-tapauksia ei ilmoitettu v. 1920—29. Tästä syystä ei eri tautien suhdelukujen summa kahdessa ensimmäisessä sekä neljännessä sarakkeessa vastaa kaikkien ilmoitettujen taudintapausten suhteellista lukumäärää.

¹⁾ Fall av febris remittens begynte anmälas år 1883, av parotitis epidemica år 1882, av influenza år 1889, av urethritis acuta år 1894, av syphillis recens år 1890 och av ulcus molle år 1896; fall av febris remittens anmäldes ej åren 1920—29. Av denna orsak stämmer summan av de olika sjukdomarnas relativa tal i de två första samt fjärde kolumnerna icke med det relativa talet för samtliga anmälda sjukdomsfall.

Muist.: Ks. muist. siv. 10*.

Anm.: Se anm. å sid. 11*.

8. Muutamien akuuttisten (äkillisten) tautien tapaukset vuosina 1927—29, kuukausittain.
Anmälda fall av vissa akuta sjukdomar åren 1927—29, månadsvis.

Cas signalés des certaines maladies aiguës en 1927—29, par mois.

V u o s i. Å r. Année.	Tammikuu. Januari.	Helmi- kuu. Februari.	Maaliskuu. Mars.	Huhtikuu. April.	Toukokuu. Maj.	Kesäkuu. Juni.	Heinäkuu. Juli.	Augusti. Augusti.	Elokuu. September.	Syyskuu. Oktober.	Marraskuu. November.	Joulukuu. December.	Yhteensä. Summa. Total.
Tuhkarokko. Mässling. Morbilli.													
1927	2	162	1 290	1 773	367	75	17	3	3	6	20	17	3 735
1928	10	6	2	4	2	3	2	—	—	—	2	1	32
1929	3	1	1	—	1	—	—	—	4	26	20	30	86
Tulirokko. Scharlakansfeber. Scarlatina.													
1927	46	57	56	44	40	21	4	8	12	50	54	69	461
1928	58	40	56	58	57	28	19	22	28	74	164	160	764
1929	177	144	127	132	456	73	19	18	27	43	58	58	1 332
Kurkkumätä. Difteri. Diphtheria.													
1927	3	11	16	2	14	11	2	7	10	13	19	22	130
1928	8	6	6	5	7	4	7	2	1	10	5	7	68
1929	2	2	11	9	12	6	1	2	2	2	4	11	64
Lavantauti ja paratyfus. Tarmtyfus och paratyfus. Typhus abdominalis, paratyphus.													
1927	4	4	—	16	9	8	5	8	21	16	3	3	97
1928	1	2	—	2	—	3	2	10	12	—	2	—	34
1929	—	—	—	3	3	1	18	12	3	2	1	3	46
Influensa. Influenza.													
1927	1 997	2 646	1 160	551	386	256	80	162	387	513	748	629	9 515
1928	558	716	1 304	1 064	1 126	342	140	125	371	741	708	879	8 074
1929	5 639	2 992	1 176	662	385	147	130	83	278	505	504	358	12 859
Hinkuyskä. Kikhosta. Pertussis.													
1927	13	21	43	20	9	16	1	13	8	24	114	54	336
1928	108	72	50	28	76	18	11	25	17	33	35	95	568
1929	82	39	6	9	9	5	15	23	11	44	42	73	358
Keuhkokatarr ja keuhkotulehdus. Lungkatarr och lunginflammation. Bronchitis, laryngitis, tracheitis. Pneumonia crouposa. Bronchopneumonia.													
1927	1 085	1 551	1 724	1 384	1 234	810	390	483	787	976	1 410	1 167	13 001
1928	1 294	1 656	2 603	1 449	1 352	619	376	349	809	1 160	1 226	1 515	14 408
1929	2 630	2 071	1 724	1 370	744	508	327	294	688	1 129	1 107	912	13 504
Kaularöhkä. Halsfluss. Angina.													
1927	639	502	638	565	559	398	127	258	458	489	841	636	6 110
1928	702	672	751	579	648	499	254	250	546	634	991	1 183	7 709
1929	1 320	1 031	928	1 233	996	426	313	358	444	601	597	517	8 764
Äkillinen vatsa- ja suolikatarr. Akut mag- och tarmkatarr. Gastritis, enteritis, colitis acuta.													
1927	201	209	265	254	239	303	517	1 079	786	378	425	308	4 964
1928	348	261	366	241	278	221	199	218	427	328	284	334	3 505
1929	196	131	186	290	245	235	321	261	348	379	290	230	3 112

tapaukset vuosina 1927—29.

kansfeber åren 1927—29.

signalés en 1927—29.

Talouskuntia, joissa sattui Hushåll med Ménages avec					Talouskuntia yhteensä. Summa hushåll. Total des ménages.	Laitoksia ¹⁾ joissa sattui Anstalter ²⁾ med Établissements avec					Laitoksia yhteensä. Summa anstalter. Total des établissements.	Taudintapausten koko lukumäärä talous- kunnissa ynnä laitoksissa ³⁾ , joissa sattui Totala antalet sjukdomsfall i hushåll och anstalter ³⁾ med Nombre total de cas de maladie dans les ménages et établissements avec					Taudintapauksia yhteensä. Summa sjukdomsfall. Total des cas de maladie.	
1	2	3	4	5—		1	2	3	4	5—		1	2	3	4	5—		
taudintapausta. sjukdomsfall. cas de maladie.						taudintapausta. sjukdomsfall. cas de maladie.						taudintapausta. sjukdomsfall. cas de maladie.						
16	1	1	—	—	18	—	1	1	—	—	2	16	4	6	—	—	26	1
8	—	2	1	—	11	1	—	—	—	1	2	9	—	6	4	7	26	2
6	1	—	—	—	7	—	—	—	—	1	1	6	2	—	—	6	14	3
23	1	—	—	—	24	—	—	2	—	2	4	23	2	6	—	12	43	4
11	2	1	—	—	14	—	—	—	—	—	—	11	4	3	—	—	18	5
13	3	—	—	—	16	—	—	—	—	—	—	13	6	—	—	—	19	6
41	9	—	1	—	51	—	1	—	—	1	2	41	20	—	4	6	71	7
5	—	1	—	—	6	—	—	1	—	—	1	5	—	6	—	—	11	8
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9
15	—	—	—	—	15	—	—	—	—	—	—	15	—	—	—	—	15	10
33	2	2	—	—	37	1	—	—	—	—	1	34	4	6	—	—	44	11
14	1	1	—	—	16	—	—	—	—	1	1	14	2	3	—	17	36	12
42	5	—	1	—	48	—	—	—	—	—	—	42	10	—	4	—	56	13
15	2	—	—	—	17	—	—	—	—	—	—	15	4	—	—	—	19	14
—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	2	—	2	3	—	—	5	15
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	16
11	1	1	—	—	13	—	—	—	—	—	—	11	2	3	—	—	16	17
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	3	18
5	1	—	—	—	6	—	—	—	—	—	—	5	2	—	—	—	7	19
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	20
4	—	—	—	—	4	1	—	—	—	—	1	5	—	—	—	—	5	21
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1	1	—	—	—	2	—	—	1	—	—	1	—	—	3	—	—	3	22
4	1	—	—	—	5	—	—	—	—	2	2	1	2	—	—	—	3	23
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	2	—	—	14	20	24
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	25
271	31	9	3	—	314	3	3	6	—	8	20	274	68	45	12	62	461	26
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
29	5	—	—	—	34	—	2	—	—	—	2	29	14	—	—	—	43	27
3	2	—	—	—	5	—	1	—	—	—	1	3	6	—	—	—	9	28
10	2	—	—	—	12	—	—	—	—	1	1	10	4	—	—	8	22	29
35	3	—	—	—	38	1	1	—	—	1	3	36	8	—	—	17	61	30
25	3	1	—	—	29	—	—	—	—	—	—	25	6	3	—	—	34	31
22	4	—	—	—	26	—	—	—	—	—	—	22	8	—	—	—	30	32
52	3	—	—	—	55	1	—	—	—	1	2	53	6	—	—	11	70	33
8	2	—	—	—	10	—	—	1	—	—	1	8	4	3	—	—	15	34
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	35
34	1	—	—	—	35	—	—	—	—	1	1	34	2	—	—	9	45	36
68	9	2	1	1	81	1	1	—	—	—	2	69	20	6	4	5	104	37
45	6	—	—	—	51	—	—	—	—	—	—	45	12	—	—	—	57	38

1) Häiri ingå ej å sjukhus inträffade sjukdomsfall. 2) Sjukhus, barnhem m. m. 3) Innefattar även Fredriksbergs stationsområde.

9. Jatk. Forts. Suite.

	Kaupunginosa tai vastaava alue. Stadsdel eller motsvarande område. <i>Arrondissement ou région.</i>	Ilmoitetut taudintapaukset. Anmälda sjukdomsfall. <i>Cas signalés.</i>												Kiinteistöjä ¹⁾ , joissa sattui Antal fastigheter ¹⁾ med <i>Nombre d'immeubles avec</i>					Kiinteistöjä yhteensä. Summa fastigheter. <i>Total des immeubles.</i>	
		Tammikuu. Januari.	Helmikuu. Februari.	Maaliskuu. Mars.	Huhtikuu. April.	Toukokuu. Maj.	Kesäkuu. Juni.	Heinäkuu. Juli.	Elokuu. Augusti.	Syyskuu. September.	Lokakuu. Oktober.	Marraskuu. November.	Joulukuu. December.	Koko vuosi. Hela året. <i>Total.</i>	1	2	3	4		5
															taudintapausta. sjukdomsfall. <i>cas de maladie.</i>					
1	XIII { kaupunginosa } stadsdelen	8	—	6	8	9	3	3	4	4	6	12	19	82	33	12	7	1	—	53
2	XIV »	6	5	6	4	5	5	—	—	2	5	7	4	49	15	7	2	1	1	26
3	XV »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	3	4	1	—	—	—	—	1
4	XX »	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	1	3	1	1	—	—	—	—	1
5	Vallila. Vallgård	4	4	5	3	5	5	—	3	4	4	9	8	54	10	4	2	—	4	20
6	Hermanni. Hermanstad	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	7	2	11	5	1	—	1	—	7
7	Toukola. Majstad	—	1	—	1	—	—	—	2	—	—	5	—	9	3	3	—	—	—	6
8	Kumpula. Gumtäckt	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	—	1
9	Käpylä. Kottby	—	—	1	—	—	1	2	2	—	6	8	5	25	13	6	—	—	—	19
	Muut rautatien itäpuolella olevat alueet.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10	Övriga områden öster om järnvägen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	—	1
11	Pasila ³⁾ . Böle ³⁾	—	—	2	1	—	—	—	—	—	—	2	3	6	14	8	2	—	—	10
	Muut rautatien länsipuolella olevat alueet.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Övriga områden väster om järnvägen	2	1	—	1	1	1	—	1	—	—	—	1	8	1	1	—	—	—	2
13	Saaret. Holmarna	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	1
14	Suomenlinna. Sveaborg	—	—	3	1	1	—	—	—	—	—	—	—	4	—	—	1	1	1	3
15	Laivat satamissa. Fartyg i hamnarna	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
16	Yhteensä. Summa	58	40	56	58	57	28	19	22	28	74	164	160	764	313	100	26	10	12	461
	1 9 2 9.																			
17	I { kaupunginosa } stadsdelen	11	9	7	7	17	7	—	1	1	—	2	3	65	23	7	3	2	1	36
18	II »	—	1	3	4	5	—	2	—	1	1	1	1	19	9	2	—	1	—	12
19	III »	2	10	8	11	12	1	—	—	1	—	4	4	49	16	3	2	1	1	23
20	IV »	25	18	12	11	44	10	3	1	2	1	2	7	136	42	8	9	1	4	64
21	V »	4	8	3	6	39	2	—	2	—	—	—	—	64	24	14	1	1	1	41
22	VI »	8	7	3	14	25	1	—	1	—	2	1	—	62	28	12	2	1	—	43
23	VII »	13	18	19	11	60	8	1	3	1	3	4	3	144	33	18	8	3	3	65
24	VIII »	5	5	4	1	7	—	—	1	1	2	—	—	26	10	4	1	—	1	16
25	IX »	1	1	2	—	6	2	—	—	—	—	—	—	12	8	1	—	—	—	9
26	X »	8	7	3	4	4	3	—	3	5	1	1	39	21	6	2	—	—	29	
27	XI »	19	14	5	12	30	8	5	4	11	10	10	12	140	41	21	6	4	2	74
28	XII »	25	7	13	13	12	3	—	1	—	2	4	4	84	36	10	2	3	2	53
29	XIII »	14	11	14	16	119	8	3	—	2	3	11	8	209	50	22	9	9	9	99
30	XIV »	7	10	10	8	19	5	—	1	11	13	7	—	91	23	5	2	3	5	38
31	XV »	—	1	—	—	3	1	—	—	—	—	1	1	7	1	—	—	—	—	1
32	XX »	—	1	—	1	2	—	—	—	—	—	—	—	4	1	—	1	—	—	2
33	Vallila. Vallgård	15	4	7	7	29	4	3	2	1	—	4	1	77	18	10	5	2	3	38
34	Hermanni. Hermanstad	5	2	—	—	2	2	—	1	—	—	1	1	14	7	1	—	—	1	9
35	Toukola. Majstad	1	—	3	2	1	1	—	—	1	1	1	1	12	7	1	1	—	—	9
36	Kumpula. Gumtäckt	—	1	—	—	2	—	1	1	—	—	—	—	6	1	1	1	—	—	3
37	Käpylä. Kottby	6	8	1	1	10	1	—	—	—	1	1	—	29	18	4	1	—	—	23
	Muut rautatien itäpuolella olevat alueet.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
38	Övriga områden öster om järnvägen	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	2	—	1	—	—	—	1
39	Pasila ³⁾ . Böle ³⁾	6	1	2	2	1	1	1	—	—	—	1	3	18	4	1	1	—	—	6
	Muut rautatien länsipuolella olevat alueet.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
40	Övriga områden väster om järnvägen	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	1
41	Saaret. Holmarna	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
42	Suomenlinna. Sveaborg	1	—	8	1	5	5	—	—	1	—	—	1	22	6	1	—	—	1	8
43	Laivat satamissa. Fartyg i hamnarna	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
44	Yhteensä. Summa	177	144	127	132	456	73	19	18	27	43	58	58	1 332	428	153	57	31	34	703

1) Tähän eivät sisälly sairaaloissa sattuneet taudintapaukset. 2) Sairaalat, lastenkodit y. m. 3) Käsittää myös Pasilan asema-alueen.

Taloustalot, joissa sattui Hushåll med <i>Ménages avec</i>					Taloustalot yhteensä. Summa hushåll. <i>Total des ménages.</i>	Laitoksia ¹⁾ , joissa sattui Anstalter ²⁾ med <i>Établissements avec</i>					Laitoksia yhteensä. Summa anstalter. <i>Total des établissements.</i>	Taudintapausten koko lukumäärä talous- kunnissa ynnä laitoksissa ³⁾ , joissa sattui Totala antalet sjukdomsfall i hushåll och anstalter ³⁾ med <i>Nombre total de cas de maladie dans les ménages et établissements avec.</i>					Taudintapausta yhteensä. Summa sjukdomsfall. <i>Total des cas de maladie.</i>	
1	2	3	4	5		1	2	3	4	5		1	2	3	4	5		
taudintapausta. sjukdomsfall. <i>cas de maladie.</i>						taudintapausta. sjukdomsfall. <i>cas de maladie.</i>						taudintapausta. sjukdomsfall. <i>cas de maladie.</i>						
54	6	4	1	—	65	—	—	—	—	—	—	54	12	12	4	—	82	1
28	7	—	1	—	36	1	1	—	—	—	2	29	16	—	4	—	49	2
—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	2	1	—	3	—	—	4	3
1	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	1	1	2	—	—	—	3	4
31	4	2	1	1	39	—	—	—	—	—	—	31	8	6	4	5	54	5
6	1	1	—	—	8	—	—	—	—	—	—	6	2	3	—	—	11	6
5	2	—	—	—	7	—	—	—	—	—	—	5	4	—	—	—	9	7
1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	8
17	4	—	—	—	21	—	—	—	—	—	—	17	8	—	—	—	25	9
1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	10
10	1	—	—	—	11	—	1	—	—	—	1	10	4	—	—	—	14	11
1	1	—	—	—	2	—	—	—	—	1	1	1	2	—	—	5	8	12
1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	13
—	—	1	1	—	2	—	—	—	—	1	1	—	—	3	4	5	12	14
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15
487	66	11	5	2	571	5	8	2	—	6	21	492	148	39	20	65	764	16
42	4	3	—	—	49	1	1	1	—	—	3	43	10	12	—	—	65	17
12	1	1	—	—	14	—	1	—	—	—	1	12	4	3	—	—	19	18
20	4	—	1	—	25	—	—	—	—	1	1	20	8	—	4	17	49	19
74	15	2	—	—	91	1	1	—	—	1	3	75	32	6	—	23	136	20
42	8	2	—	—	52	—	—	—	—	—	—	42	16	6	—	—	64	21
40	8	2	—	—	50	—	—	—	—	—	—	40	16	6	—	—	62	22
85	9	3	1	1	99	1	—	—	—	1	2	86	18	9	4	27	144	23
19	1	—	—	—	20	—	—	—	—	1	1	19	2	—	—	5	26	24
10	—	—	—	—	10	—	1	—	—	—	1	10	2	—	—	—	12	25
31	4	—	—	—	35	—	—	—	—	—	—	31	8	—	—	—	39	26
92	12	3	—	—	107	1	1	—	—	1	3	93	26	9	—	12	140	27
66	5	1	1	—	73	1	—	—	—	—	1	67	10	3	4	—	84	28
126	25	7	3	—	161	—	—	—	—	—	—	126	50	21	12	—	209	29
56	11	2	1	—	70	1	1	—	—	—	2	57	24	6	4	—	91	30
—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	2	1	—	—	—	6	7	31
2	1	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	2	2	—	—	—	4	32
61	5	2	—	—	68	—	—	—	—	—	—	61	10	6	—	—	77	33
9	—	—	—	—	9	—	—	—	—	1	1	9	—	—	—	5	14	34
9	—	1	—	—	10	—	—	—	—	—	—	9	—	3	—	—	12	35
1	2	—	—	—	3	1	—	—	—	—	1	2	4	—	—	—	6	36
23	3	—	—	—	26	—	—	—	—	—	—	23	6	—	—	—	29	37
—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	2	—	—	—	2	38
6	—	1	—	—	7	—	—	—	—	1	1	6	—	3	—	9	18	39
1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	40
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	41
6	1	—	—	—	7	—	—	—	—	2	2	6	2	—	—	14	22	42
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	43
833	119	30	7	1	990	8	7	1	—	10	26	841	252	93	28	118	1,332	44

¹⁾ Häiri ingå ej å sjukhus inträffade sjukdomsfall. ²⁾ Sjukhus, barnhem m. m. ³⁾ Innefattar även Fredriksbergs stationsområde.

10. Ilmoitetut sukupuolitautilien
Anmälda fall av könssjuk-
Cas signalés de maladies

		Kuppatauti ¹⁾ . Syfilis ¹⁾ . <i>Syphilis recens.</i>						
		Nainelta henkilöitä. Giftpersoner. <i>Mariés.</i>		Naimattomilla henkilöitä. Ogiftpersoner. <i>Non-mariés.</i>		Yhteensä. Summa. <i>Total.</i>		
		Mp. Mk. <i>Masc.</i>	Np. Kvk. <i>Fém.</i>	Mp. Mk. <i>Masc.</i>	Np. Kvk. <i>Fém.</i>	Mp. Mk. <i>Masc.</i>	Np. Kvk. <i>Fém.</i>	M. s. B. k. <i>Les deux sexes.</i>
I. län mukaan. Efter åldersgrupper. <i>Groupes d'âge.</i>								
1927.								
1	Alle 5 vuoden. Under 5 år (<i>Au-dessous de 5 ans</i>)	—	—	—	—	—	—	—
2	5—10 { vuotta } { år } (<i>ans</i>)	—	—	—	—	—	—	—
3	10—15 » »	—	—	1	—	1	—	1
4	15—20 » »	—	3	24	29	24	32	56
5	20—25 » »	4	9	104	57	108	66	174
6	25—30 » »	11	13	101	32	112	45	157
7	30—35 » »	9	8	48	9	57	17	74
8	35—40 » »	5	3	14	3	19	6	25
9	Yli 40 vuoden. Över 40 år (<i>Au-dessus de 40 ans</i>)	6	2	14	9	20	11	31
10	Tuntematon ikä. Okänd ålder (<i>Age inconnu</i>)	—	—	—	—	—	—	—
11	Yhteensä. Summa (<i>Total</i>)	35	38	306	139	341	177	518
1928.								
12	Alle 5 vuoden. Under 5 år	—	—	—	—	—	—	—
13	5—10 { vuotta } { år }	—	—	—	—	—	—	—
14	10—15 » »	—	—	—	1	—	1	1
15	15—20 » »	—	—	25	17	25	17	42
16	20—25 » »	2	5	141	51	143	56	199
17	25—30 » »	5	18	113	26	118	44	162
18	30—35 » »	13	5	49	15	62	20	82
19	35—40 » »	5	6	11	3	16	9	25
20	Yli 40 vuoden. Över 40 år	11	3	8	3	19	6	25
21	Tuntematon ikä. Okänd ålder	—	—	—	—	—	—	—
22	Yhteensä. Summa	36	37	347	116	383	153	536
1929.								
23	Alle 5 vuoden. Under 5 år	—	—	—	—	—	—	—
24	5—10 { vuotta } { år }	—	—	—	—	—	—	—
25	10—15 » »	—	—	—	1	—	1	1
26	15—20 » »	—	1	25	30	25	31	56
27	20—25 » »	5	10	132	55	137	65	202
28	25—30 » »	15	17	114	39	129	56	185
29	30—35 » »	12	8	35	12	47	20	67
30	35—40 » »	3	4	12	6	15	10	25
31	Yli 40 vuoden. Över 40 år	10	1	14	6	24	7	31
32	Tuntematon ikä. Okänd ålder	—	—	—	—	—	—	—
33	Yhteensä. Summa	45	41	332	149	377	190	567
II. Ammatin ja yhteiskunnallisen aseman mukaan. <i>Efter yrke eller samhällsställning.</i>								
<i>Métier ou position sociale.</i>								
1927.								
34	Virkamiehet, suurliikkeen ja vapaiden ammattien harjoittajat y. m. Tjänstemän, större affärsmän, idkare av fria yrken m.fl. (<i>Fonctionnaires, garnds commerçants, professions libérales etc.</i>)	7	4	45	1	52	5	57

¹⁾ Tietoja puuttuu v. 1927 23 sairastuneesta (2 0—1 vuotisesta lapsesta, 1 1—10 vuotisesta lapsesta sekä 16 miesp. ja 4 naisp. yli 10 vuotta), v. 1928 34 sairastuneesta (10 0—1 vuotisesta lapsesta, 1 1—10 vuotisesta lapsesta sekä 14 miesp. ja 9 naisp. yli 10 vuotta) ja v. 1929 46 sairastuneesta (2 0—1 vuotisesta lapsesta, 1 1—10 vuotisesta lapsesta sekä 17 miesp. ja 26 naisp. yli 10 vuotta). — ²⁾ Tietoja puuttuu v. 1927 58 sairastuneesta (41 miesp. ja 17 naisp. yli 10 vuotta), v. 1928 30 sairastuneesta (1 1—10 vuotisesta lapsesta sekä 17 miesp. ja 12 naisp. yli 10 vuotta) ja v. 1929 29 sairastuneesta (17 miesp. ja 12 naisp. yli 10 vuotta). — ³⁾ Tietoja puuttuu v. 1927 362 sairastuneesta (2 0—1 vuotisesta lapsesta 8 1—10 vuotisesta lapsesta sekä 182 miesp. ja 170 naisp. yli 10 vuotta), v. 1928 258 sairastuneesta (6 1—10 vuotisesta lapsesta sekä 107 miesp. ja 145 naisp. yli 10 vuotta) ja v. 1929 306 sairastuneesta (4 0—1 vuotisesta lapsesta, 13 1—10 vuotisesta lapsesta sekä 128 miesp. ja 161 naisp. yli 10 vuotta).

tapaukset vuosina 1927—29.

domar åren 1927—29.

vénériennes en 1927—29.

Pehmeä sankkeri ²⁾ . Mjuk schanker ²⁾ . <i>Ulcus molle.</i>							Tippuri ³⁾ . Dröppel ³⁾ . <i>Urethritis acuta.</i>						
Naineita henkilöitä. Giftpersoner.		Naimattomia henkilöitä. Ogiftpersoner.		Yhteensä. Summa.			Naineita henkilöitä. Giftpersoner.		Naimattomia henkilöitä. Ogiftpersoner.		Yhteensä. Summa.		
Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	M. s. B. k.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	M. s. B. k.
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	5	5
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	5	5
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	1	2	3
—	—	57	29	57	29	86	—	—	220	115	220	115	335
5	4	344	53	349	57	406	15	17	913	314	928	331	1 259
7	4	244	30	251	34	285	76	36	741	214	817	250	1 067
18	7	65	18	83	25	108	95	26	260	108	355	134	489
5	3	27	6	32	9	41	36	10	89	32	125	42	167
12	—	23	8	35	8	43	49	12	57	36	106	48	154
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
47	18	760	144	807	162	969	271	101	2 281	831	2 552	932	3 484
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	5	5
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	—	7	7
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1
—	1	59	19	59	20	79	—	5	218	129	218	134	352
4	2	407	55	411	57	468	20	42	1,012	269	1,032	311	1 343
9	3	213	35	222	38	260	86	38	644	166	730	204	934
11	1	59	16	70	17	87	72	34	257	89	329	123	452
8	2	18	8	26	10	36	56	21	72	36	128	57	185
15	2	18	10	33	12	45	56	11	54	25	110	36	146
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
47	11	774	143	821	154	975	290	151	2 257	727	2 547	878	3 425
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11	—	11	11
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	—	6	6
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	2
—	—	52	13	52	13	65	—	3	239	115	239	118	357
4	2	374	38	378	40	418	23	27	942	239	965	266	1,231
9	4	178	17	187	21	208	56	42	538	158	594	200	794
14	3	66	6	80	9	89	76	21	212	54	288	75	363
8	2	26	5	34	7	41	37	7	80	25	117	32	149
13	—	34	10	47	10	57	55	18	63	12	118	30	148
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
48	11	730	89	778	100	878	247	118	2 075	621	2 322	739	3 061
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	1	48	2	57	3	60	75	18	202	12	277	30	307

¹⁾ Uppgifter saknas år 1927 för 23 insjuknade (2 barn i åldern 0—1 år, 1 barn i åldern 1—10 år samt 16 mankön och 4 kvinnkön över 10 år), år 1928 för 34 insjuknade (10 barn i åldern 0—1 år, 1 barn i åldern 1—10 år samt 14 mankön och 9 kvinnkön över 10 år) och år 1929 för 46 insjuknade (2 barn i åldern 0—1 år, 1 barn i åldern 1—10 år samt 17 mankön och 26 kvinnkön över 10 år). ²⁾ Uppgifter saknas år 1927 för 58 insjuknade (41 mankön och 17 kvinnkön över 10 år), år 1928 för 30 insjuknade (1 barn i åldern 1—10 år samt 17 mankön och 12 kvinnkön över 10 år) och år 1929 för 29 insjuknade (17 mankön och 12 kvinnkön över 10 år). ³⁾ Uppgifter saknas år 1927 för 362 insjuknade (2 barn i åldern 0—1 år, 8 barn i åldern 1—10 år samt 182 mankön och 170 kvinnkön över 10 år), år 1928 för 258 insjuknade (6 barn i åldern 1—10 år samt 107 mankön och 145 kvinnkön över 10 år) och år 1929 för 306 insjuknade (4 barn i åldern 0—1 år, 13 barn i åldern 1—10 år samt 128 mankön och 161 kvinnkön över 10 år).

10. Jatk. Forts. Suite.

		Kuppatauti. Syfilis. <i>Syphilis recens.</i>						
		Naineita henkilöitä. Gifta personer.		Naimattomia henkilöitä. Ogifta personer.		Yhteensä. Summa.		
		Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	M. s. B. k.
1	Pikkuliikkeenharjoittajat y. m. Mindre näringsidkare m. fl. (<i>Petits industriels</i>)	6	9	22	7	28	16	44
2	Apulaiset, palvelusmiehet y. m. Biträden, betjante m. fl. (<i>Employés, commis etc.</i>)	7	3	56	24	63	27	90
3	Tehdastyöläiset. Arbetare vid industriella inrättningar (<i>Ouvriers des établissements industriels</i>)	3	3	37	7	40	10	50
4	Muut työläiset. Övriga arbetare (<i>Autres ouvriers</i>)	10	12	101	28	111	40	151
5	Henkilölliset ja talouspalvelijat. Personlig och huslig betjäning (<i>Domestiques</i>)	—	5	—	42	—	47	47
6	Sotaväki. Militär (<i>Militaires</i>)	1	—	10	—	11	—	11
7	Merimiehet. Sjömän (<i>Marins</i>)	1	2	15	—	16	2	18
8	Ylioppilaat. Studenter (<i>Etudiants</i>)	—	—	15	—	15	—	15
9	Oppi- ja kansakoululaiset. Elever i lärda och folkskolor (<i>Elèves des lycées et des écoles primaires</i>)	—	—	1	—	1	—	1
10	Muut koululaiset. Elever i övriga skolor (<i>Elèves d'autres écoles</i>)	—	—	2	—	2	—	2
11	Ravintola- ja kahvila-apulaiset. Vårdshus- och kafébiträden (<i>Gens de service des restaurants</i>)	—	—	1	6	1	6	7
12	Ammattisiveettömyyden harjoittajat. Prostituerade (<i>Prostituées</i>)	—	—	—	24	—	24	24
13	Tuntematon. Okänd (<i>Inconnu</i>)	—	—	1	—	1	—	1
14	Yhteensä. Summa (<i>Total</i>)	35	38	306	139	341	177	518
1 9 2 8.								
15	Virkamiehet, suurliikkeen ja vapaiden ammattien harjoittajat y. m. Tjänstemän, större affärsmän, idkare av fria yrken m. fl.	9	17	31	2	40	19	59
16	Pikkuliikkeenharjoittajat y. m. Mindre näringsidkare m. fl.	8	4	25	10	33	14	47
17	Apulaiset, palvelusmiehet y. m. Biträden, betjante m. fl.	4	5	79	19	83	24	107
18	Tehdastyöläiset. Arbetare vid industriella inrättningar	4	1	40	5	44	6	50
19	Muut työläiset. Övriga arbetare	11	7	119	22	130	29	159
20	Henkilölliset ja talouspalvelijat. Personlig och huslig betjäning	—	—	3	27	3	27	30
21	Sotaväki. Militär	—	2	7	1	7	3	10
22	Merimiehet. Sjömän	—	1	28	—	28	1	29
23	Ylioppilaat. Studenter	—	—	13	—	13	—	13
24	Oppi- ja kansakoululaiset. Elever i lärda och folkskolor	—	—	—	—	—	—	—
25	Muut koululaiset. Elever i övriga skolor	—	—	1	—	1	—	1
26	Ravintola- ja kahvila-apulaiset. Vårdshus- och kafébiträden	—	—	—	4	—	4	4
27	Ammattisiveettömyyden harjoittajat. Prostituerade	—	—	—	26	—	26	26
28	Tuntematon. Okänd	—	—	1	—	1	—	1
29	Yhteensä. Summa	36	37	347	116	383	153	536
1 9 2 9.								
30	Virkamiehet, suurliikkeen ja vapaiden ammattien harjoittajat y. m. Tjänstemän, större affärsmän, idkare av fria yrken m. fl.	11	7	19	1	30	8	38
31	Pikkuliikkeenharjoittajat y. m. Mindre näringsidkare m. fl.	9	9	21	5	30	14	44
32	Apulaiset, palvelusmiehet y. m. Biträden, betjante m. fl.	8	6	67	27	75	33	108
33	Tehdastyöläiset. Arbetare vid industriella inrättningar	1	1	46	8	47	9	56
34	Muut työläiset. Övriga arbetare	15	18	132	26	147	44	191
35	Henkilölliset ja talouspalvelijat. Personlig och huslig betjäning	—	—	—	45	—	45	45
36	Sotaväki. Militär	1	—	10	1	11	1	12
37	Merimiehet. Sjömän	—	—	21	—	21	—	21
38	Ylioppilaat. Studenter	—	—	11	—	11	—	11
39	Oppi- ja kansakoululaiset. Elever i lärda och folkskolor	—	—	—	—	—	—	—
40	Muut koululaiset. Elever i övriga skolor	—	—	2	1	2	1	3
41	Ravintola- ja kahvila-apulaiset. Vårdshus- och kafébiträden	—	—	3	8	3	8	11
42	Ammattisiveettömyyden harjoittajat. Prostituerade	—	—	—	27	—	27	27
43	Tuntematon. Okänd	—	—	—	—	—	—	—
44	Yhteensä. Summa	45	41	332	149	377	190	567

Pehmeä sankkeri. Mjuk schanker. <i>Ulcus molle.</i>							Tippuri. Dröppel. <i>Urethritis acuta.</i>							
Naineita henkilöitä. Gifita personer.		Naimattomia henkilöitä. Ogifita personer.		Yhteensä. Summa.			Naineita henkilöitä. Gifita personer.		Naimattomia henkilöitä. Ogifita personer.		Yhteensä. Summa.			
Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	M. s. B. k.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	M. s. B. k.	
5	2	29	9	34	11	45	46	23	156	13	202	36	238	1
9	4	113	16	122	20	142	46	17	394	59	440	76	516	2
3	1	88	4	91	5	96	46	6	380	28	426	34	460	3
19	10	396	24	415	34	449	49	34	853	85	902	119	1,021	4
1	—	11	27	12	27	39	1	1	35	122	36	123	159	5
—	—	23	—	23	—	23	2	1	48	2	50	3	53	6
—	—	22	—	22	—	22	2	—	67	—	69	—	69	7
1	—	25	—	26	—	26	2	—	104	2.	106	2	108	8
—	—	2	—	2	—	2	—	—	11	—	11	—	11	9
—	—	1	—	1	—	1	—	—	24	2	24	2	26	10
—	—	—	4	—	4	4	2	1	4	42	6	43	49	11
—	—	—	58	—	58	58	—	—	—	464	—	464	464	12
—	—	2	—	2	—	2	—	—	3	—	3	—	3	13
47	18	760	144	807	162	969	271	101	2 281	831	2 552	932	3 484	14
12	2	43	3	55	5	60	86	41	178	8	264	49	313	15
4	2	33	7	37	9	46	38	21	135	18	173	39	212	16
9	—	115	13	124	13	137	69	32	397	66	466	98	564	17
4	—	87	11	91	11	102	34	9	358	50	392	59	451	18
14	7	400	25	414	32	446	51	39	892	98	943	137	1 080	19
—	—	6	21	6	21	27	2	5	20	94	22	99	121	20
2	—	16	—	18	—	18	5	—	61	1	66	1	67	21
—	—	39	—	39	—	39	2	—	79	1	81	1	82	22
2	—	25	—	27	—	27	1	1	108	1	109	2	111	23
—	—	2	—	2	—	2	—	—	6	4	6	4	10	24
—	—	6	—	6	—	6	—	—	17	—	17	—	17	25
—	—	—	5	—	5	5	1	1	3	40	4	41	45	26
—	—	—	57	—	57	57	—	—	—	344	—	344	344	27
—	—	2	1	2	1	3	1	2	3	2	4	4	8	28
47	11	774	143	821	154	975	290	151	2 257	727	2 547	878	3 425	29
10	—	29	—	39	—	39	67	22	129	7	196	29	225	30
5	—	37	2	42	2	44	38	22	142	12	180	34	214	31
6	5	110	11	116	16	132	44	23	381	72	425	95	520	32
5	1	74	3	79	4	83	20	8	320	37	340	45	385	33
20	4	394	14	414	18	432	69	42	822	92	891	134	1 025	34
2	1	3	15	5	16	21	2	1	21	75	23	76	99	35
—	—	27	—	27	—	27	4	—	59	1	63	1	64	36
—	—	38	1	38	1	39	2	—	68	2	70	2	72	37
—	—	13	—	13	—	13	—	—	88	1	88	1	89	38
—	—	1	—	1	—	1	—	—	10	3	10	3	13	39
—	—	3	—	3	—	3	—	—	22	1	22	1	23	40
—	—	1	6	1	6	7	1	—	6	36	7	36	43	41
—	—	—	37	—	37	37	—	—	—	278	—	278	278	42
—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	4	7	4	11	43
48	11	730	89	778	100	878	247	118	2 075	621	2 322	739	3 061	44

11. Kuolleet vuosina 1927—29, ryhmitettyinä
Dödsfall åren 1927—29, fördelade efter de
Décédés en 1927—29, par lieu d'inscription sur les registres

Kirkonkirjoitus- ja asuinpaikka. Kyrkskrivnings- och boningsort. Lieu d'inscription sur les registres ecclésiastiques et domicile de fait.		Kuolleisuustilastossa huomioon- I dödlighetsstatistiken med- Décédés compris dans la statis-			
		Kaupungissa kuolleita. I staden avlidna. Décédés dans la ville.		Kaupungin ulko- puolella kuolleita. Utom staden avlidna. Décédés hors de la ville.	
		Mp. Mk. Masc.	Np. Kvk. Fém.	Mp. Mk. Masc.	Np. Kvk. Fém.
1927.					
Kaupungin kirkonkirjoissa olevat. I staden kyrkskrivna personer. <i>Personnes inscrites sur les registres ecclésiastiques de la ville.</i>					
1	Pohjoinen ruotsalainen seurakunta. Norra svenska förs. (<i>Paroisse nord-suédoise</i>)	145	162	6	5
2	Pohjoinen suomalainen » » finska » (» <i>nord-finnoise</i>)	220	205	4	9
3	Eteläinen ruotsalainen » » Södra svenska » (» <i>sud-suédoise</i>)	116	139	4	5
4	Eteläinen suomalainen » » finska » (» <i>sud-finnoise</i>)	132	176	13	6
5	Sörnäisten ruotsalainen » » Sörnäs svenska » (» <i>Sörnäs-suédoise</i>)	74	56	2	2
6	Sörnäisten suomalainen » » finska » (» <i>Sörnäs-finnoise</i>)	239	175	9	6
7	Saksalainen seurakunta. Tyska församlingen (<i>Paroisse allemande</i>)	11	8	1	—
8	Metodisti-episkop. seurakunta. Metod.-episk. församl. (<i>Paroisses méthodistes-épiscopales</i>)	—	3	—	—
9	Baptistiseurakunnat. Baptistförsaml. (<i>Paroisses baptistes</i>)	2	4	—	—
10	Suomen vapaakirkko. Finlands frikyrka (<i>L'église libre finnoise</i>)	—	—	—	—
11	Kreikkalais-oikeuskoinen seurakunta. Grekisk-kat. förs. (<i>Paroisse catholique grecque</i>)	21	18	—	1
12	Roomalais-katolinen seurakunta. Romersk-kat. förs. (<i>Paroisse catholique romaine</i>)	4	3	—	—
13	Juutalainen seurakunta. Judiska förs. (<i>Paroisse israélite</i>)	9	3	—	—
14	Muhamettilainen seurakunta. Muhamedanska församl. (<i>Paroisse mahométane</i>)	—	—	—	—
15	Siviilirekisteri. Civilregistret (<i>Registre d'état civil</i>)	23	12	1	—
16	Yhteensä. Summa (<i>Total</i>)	996	964	40	34
17	Siitä: Därav: <i>Dont:</i> Kaupungissa asuvia. I staden bosatta (<i>Habitant dans la ville</i>)	988	958	28	20
18	Lähipitäjissä ²⁾ asuvia. I angränsande kommuner ²⁾ bosatta (<i>Habitant dans les communes voisines</i>)	5	2	—	—
19	Muulla asuvia. Annorstädes bosatta (<i>Habitant dans une autre commune</i>)	3	4	12	14
20	Kaupungin ulkopuolella kirkonkirjoissa olevia. Utom staden kyrkskrivna personer (<i>Personnes inscrites sur les registres ecclésiastiques hors de la ville</i>).	102	105	1	1
21	Siitä: Därav: <i>Dont:</i> Kaupungissa asuvia. I staden bosatta (<i>Habitant dans la ville</i>)	92	101	1	1
22	Lähipitäjissä ²⁾ asuvia. I angränsande kommuner ²⁾ bosatta (<i>Habitant dans les communes voisines</i>)	1	—	—	—
23	Muulla asuvia. Annorstädes bosatta (<i>Habitant dans une autre commune</i>)	9	4	—	—
24	Kaikkiaan. Totalsumma (<i>Somme totale</i>)	1 098	1 069	41	35
1928.					
Kaupungin kirkonkirjoissa olevat. I staden kyrkskrivna personer.					
25	Pohjoinen ruotsalainen seurakunta. Norra svenska församl.	136	174	5	12
26	Pohjoinen suomalainen » » finska »	224	216	12	4
27	Eteläinen ruotsalainen » » Södra svenska »	150	151	9	3
28	Eteläinen suomalainen » » finska »	177	165	6	10
29	Sörnäisten ruotsalainen » » Sörnäs svenska »	81	67	—	1
30	Sörnäisten suomalainen » » finska »	240	244	3	2
31	Saksalainen seurakunta. Tyska församlingen	12	9	1	1
32	Metodisti-episkopaliset seurak. Metodist-episkopala församlingarna	—	6	—	—
33	Baptistiseurakunnat. Baptistförsamlingarna	—	—	—	—
34	Suomen vapaakirkko. Finlands frikyrka	—	1	—	—
35	Kreikkalais-oikeuskoinen seurak. Grekisk-katolska församlingen	18	17	—	—
36	Roomalais-katolinen seurakunta. Romersk-katolska församlingen	6	1	—	—
37	Juutalainen seurakunta. Judiska församlingen	9	3	—	—
38	Muhamettilainen seurakunta. Muhamedanska församl. (<i>Paroisse mahométane</i>)	—	1	—	—
39	Siviilirekisteri. Civilregistret	34	21	—	—
40	Yhteensä. Summa	1 087	1 076	36	33

¹⁾ Katso alav. 1 siv 24*. — ²⁾ Huopalahden, Kulosaaren, Oulunkylän, Helsingin ja Espoon pitäjät sekä Hagan ja Grankullan kauppalat.

kirkonkirjoitus-, asuin- ja kuolemanpaikan mukaan.
avlidnas kyrkskrivnings-, bonings- och dödsort.

ecclésiastiques, par domicile de fait et par lieu de décès.

otettuja kuolleita ¹⁾ , räknade dödsfall ¹⁾ , <i>tique communale.</i>			Kuolleisuustilastosta poisjätettyjä kuolleita ¹⁾ . Ur dödlighetsstatistiken bortlämnade dödsfall ¹⁾ . <i>Décédés non compris dans la statistique communale.</i>									Kaikki kuolleet. Samtliga dödsfall. <i>Tous les décès.</i>					
Yhteensä. Summa. <i>Total.</i>			Kaupungissa kuolleita. I staden avlidna.		Kaupungin ulko- puolella kuolleita. Utom staden avlidna.		Yhteensä. Summa.			Kaupungissa kuolleita. I staden avlidna.		Kaupungin ulko- puolella kuolleita. Utom staden avlidna.		Yhteensä. Summa.			
Mp. Mk. <i>Masc.</i>	Np. Kvk. <i>Fém.</i>	M. s. B. k. <i>L. d. s.</i>	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	M. s. B. k.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	M. s. B. k.	
151	167	318	13	3	29	29	42	32	74	158	165	35	34	193	199	392	1
224	214	438	19	15	50	46	69	61	130	239	220	54	55	293	275	568	2
120	144	264	6	9	26	23	32	32	64	122	148	30	28	152	176	328	3
145	182	327	7	10	45	28	52	38	90	139	186	58	34	197	220	417	4
76	58	134	2	4	9	4	11	8	19	76	60	11	6	87	66	153	5
248	181	429	18	16	47	42	65	58	123	257	191	56	48	313	239	552	6
12	8	20	2	2	7	2	9	4	13	13	10	8	2	21	12	33	7
—	3	3	—	—	1	—	1	—	1	—	3	1	—	1	3	4	8
2	4	6	—	—	1	1	1	1	2	2	4	1	1	3	5	8	9
—	—	—	—	—	1	4	1	4	5	—	—	1	4	1	4	5	10
21	19	40	1	1	3	2	4	3	7	22	19	3	3	25	22	47	11
4	3	7	—	—	3	—	3	—	3	4	3	3	—	7	3	10	12
9	3	12	—	—	—	—	—	—	—	9	3	—	—	9	3	12	13
—	—	—	—	1	—	—	—	1	1	—	1	—	—	—	1	1	14
24	12	36	—	—	1	3	1	3	4	23	12	2	3	25	15	40	15
1 036	998	2 034	68	61	223	184	291	245	536	1 064	1 025	263	218	1 327	1 243	2 570	16
1 016	978	1 994	—	—	18	7	18	7	25	988	958	46	27	1 034	985	2 019	17
5	2	7	53	42	73	67	126	109	235	58	44	73	67	131	111	242	18
15	18	33	15	19	132	110	147	129	276	18	23	144	124	162	147	309	19
103	106	209	61	41	56	27	117	68	185	163	146	57	28	220	174	394	20
93	102	195	—	—	3	—	3	—	3	92	101	4	1	96	102	198	21
1	—	1	12	9	23	15	35	24	59	13	9	23	15	36	24	60	22
9	4	13	49	32	30	12	79	44	123	58	36	30	12	88	48	136	23
1 139	1 104	2 243	129	102	279	211	408	313	721	1 227	1 171	320	246	1 547	1 417	2 964	24
141	186	327	10	11	32	35	42	46	88	146	185	37	47	183	232	415	25
236	220	456	19	13	59	34	78	47	125	243	229	71	38	314	267	581	26
159	154	313	5	14	21	12	26	26	52	155	165	30	15	185	180	365	27
183	175	358	6	9	30	33	36	42	78	183	174	36	43	219	217	436	28
81	68	149	3	4	12	9	15	13	28	84	71	12	10	96	81	177	29
243	246	489	20	9	47	30	67	39	106	260	253	50	32	310	285	595	30
13	10	23	1	2	2	1	3	3	6	13	11	3	2	16	13	29	31
—	6	6	—	—	1	—	1	—	1	—	6	1	—	1	6	7	32
—	—	—	—	1	—	—	—	1	1	—	1	—	—	—	1	1	33
—	1	1	—	—	—	3	—	3	3	—	1	—	3	—	4	4	34
18	17	35	2	4	7	3	9	7	16	20	21	7	3	27	24	51	35
6	1	7	—	—	1	1	1	1	2	6	1	1	1	7	2	9	36
9	3	12	1	—	—	—	1	—	1	10	3	—	—	10	3	13	37
—	1	1	—	—	1	2	1	2	3	—	1	1	2	1	3	4	38
34	21	55	—	2	1	2	1	4	5	34	23	1	2	35	25	60	39
1 123	1 109	2 232	67	69	214	165	281	234	515	1 154	1 145	250	198	1 404	1 343	2 747	40

¹⁾ Se noten 1 å sid. 25*. — ²⁾ Hoplaks, Brändö, Äggelby, Helsinge och Esbo socknar samt Haga och Grankulla köpingar.

II. Jatk. Forts. Suite.

Kirkonkirjoitus- ja asuinpaikka. Kyrkskrivnings- och boningsort.		Kuolleisuustilastossa huomioon- I dödlighetstatistiken med-			
		Kaupungissa kuolleita. I staden avlidna.		Kaupungin ulko- puolella kuolleita. Utom staden avlidna.	
		Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.
Siitä: Därav:					
1	Kaupungissa asuvia. I staden bosatta	1 078	1 070	30	20
2	Lähipitäjissä ²⁾ asuvia. I angränsande kommuner ²⁾ bosatta	6	6	—	—
3	Muulla asuvia. Annorstädes bosatta	3	—	6	13
4	Kaupungin ulkopuolella kirkonkirjoissa olevia. Utom staden kyrkskrivna personer	106	83	—	6
Siitä: Därav:					
5	Kaupungissa asuvia. I staden bosatta	96	78	—	3
6	Lähipitäjissä ²⁾ asuvia. I angränsande kommuner ²⁾ bosatta	4	1	—	—
7	Muulla asuvia. Annorstädes bosatta	6	4	—	2
8	Kaikkiaan. Totalsumma	1 193	1 159	36	38
1 9 2 9.					
Kaupungin kirkonkirjoissa olevat. I staden kyrkskrivna personer.					
9	Pohjoinen ruotsalainen seurakunta. Norra svenska församl.	155	201	8	6
10	Pohjoinen suomalainen » » finska »	274	272	12	9
11	Eteläinen ruotsalainen » Södra svenska »	128	172	1	10
12	Eteläinen suomalainen » » finska »	218	216	6	7
13	Sörnäisten ruotsalainen » Sörnäs svenska »	71	78	2	1
14	Sörnäisten suomalainen » » finska »	313	261	4	6
15	Saksalainen seurakunta. Tyska församlingen	8	11	—	—
16	Metodisti-episkopaliset seurak. Metodist-episkopala församlingarna	—	1	1	—
17	Baptistiseurakunnat. Baptistförsamlingarna	—	2	—	1
18	Kreikkalais-oikeuskoinen seurak. Grekisk-katolska församlingen	23	20	—	1
19	Yksit. kreikk. kat. yhdyskunta H:gissä. Enskilda grek. kat. samf. i H:fors. <i>Communauté</i>				
20	<i>catolique greque particulière de Helsingfors</i>	1	—	—	—
21	Roomalais-katolinen seurakunta. Romersk-katolska församlingen	6	2	—	—
22	Juutalainen seurakunta. Judiska församlingen	11	5	—	—
22	Muhamedtiläinen seurakunta. Muhamedanska församl. (<i>Paroisse mahométane</i>)	—	—	—	—
23	Siviilirekisteri. Civilregistret	58	25	5	—
24	Yhteensä. Summa	1 266	1 266	39	41
Siitä: Därav:					
25	Kaupungissa asuvia. I staden bosatta	1 254	1 260	27	20
26	Lähipitäjissä ²⁾ asuvia. I angränsande kommuner ²⁾ bosatta	7	3	—	—
27	Muulla asuvia. Annorstädes bosatta	5	3	12	21
28	Kaupungin ulkopuolella kirkonkirjoissa olevia. Utom staden kyrkskrivna personer	141	129	—	2
Siitä: Därav:					
29	Kaupungissa asuvia. I staden bosatta	121	112	—	—
30	Lähipitäjissä ²⁾ asuvia. I angränsande kommuner ²⁾ bosatta	1	—	—	—
31	Muulla asuvia. Annorstädes bosatta	19	17	—	2
32	Kaikkiaan. Totalsumma	1 407	1 395	39	43

¹⁾ Helsingin kaupungin kuolleisuustilastossa on ylipäätään otettu lukuun kaikki Helsingissä äkilliseen tautiin tai väkivaltaisella tavalla kuolleet henkilöt, nekin jotka ovat asuneet kaupungin ulkopuolella (jos he eivät ole suoraan tulleet sairaalaan), ja sitä paitsi sellaiset kaupungissa asuvat henkilöt, jotka ovat kuolleet pitkälliseen tautiin toisella paikkakunnalla, jota vastoin Helsingissä asuvia henkilöitä, jotka ovat muulla kuolleet äkilliseen tautiin tai väkivaltaisella tavalla, ei ole, yhtä vähän kuin toisella paikkakunnalla asuvia henkilöitä, jotka ovat kaupungissa kuolleet pitkälliseen tautiin, otettu tilastoon. Katso lähemmin tekstiosastoa (3. Kuolleisuus). — ²⁾ Katso alav. 2 siv. 22*.

otettuja kuolleita ¹⁾ , räknade dödsfall ¹⁾ .			Kuolleisuustilastosta poisjätettyjä kuolleita ¹⁾ . Ur dödlighetsstatistiken bortlämnade dödsfall ¹⁾ .							Kaikki kuolleet. Samtliga dödsfall.							
Yhteensä. Summa.			Kaupungissa kuolleita. I staden avlidna.		Kaupungin ulko- puolella kuolleita. Utom staden avlidna.		Yhteensä. Summa.			Kaupungissa kuolleita. I staden avlidna.		Kaupungin ulko- puolella kuolleita. Utom staden avlidna.		Yhteensä. Summa.			
Mp. Mk.	Np. Kvk.	M. s. B. k.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	M. s. B. k.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	M. s. B. k.	
1 108	1 090	2 198	—	—	22	6	22	6	28	1 078	1 070	52	26	1 130	1 096	2 226	1
6	6	12	44	43	59	54	103	97	200	50	49	59	54	109	103	212	2
9	13	22	23	26	133	105	156	131	287	26	26	139	118	165	144	309	3
106	88	194	80	49	54	39	134	88	222	186	132	54	44	240	176	416	4
96	81	177	—	—	2	—	2	—	2	96	78	2	3	98	81	179	5
4	1	5	16	17	20	25	36	42	78	20	18	20	25	40	43	83	6
6	6	12	64	32	32	14	96	46	142	70	36	32	16	102	52	154	7
1 229	1 197	2 426	147	118	268	204	415	322	737	1 340	1 277	304	242	1 644	1 519	3 163	8
163	207	370	6	9	37	26	43	35	78	161	210	45	32	206	242	448	9
286	281	567	17	13	44	36	61	49	110	291	285	56	45	347	330	677	10
129	182	311	4	6	29	26	33	32	65	132	178	30	36	162	214	376	11
224	223	447	7	10	40	34	47	44	91	225	226	46	41	271	267	538	12
73	79	152	4	1	10	12	14	13	27	75	79	12	13	87	92	179	13
317	267	584	13	4	71	35	84	39	123	326	265	75	41	401	306	707	14
8	11	19	2	1	4	2	6	3	9	10	12	4	2	14	14	28	15
1	1	2	—	—	1	1	1	1	2	—	1	2	1	2	2	4	16
—	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	1	—	3	3	17
23	21	44	2	2	3	1	5	3	8	25	22	3	2	28	24	52	18
1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	1	19
6	2	8	—	1	2	3	2	4	6	6	3	2	3	8	6	14	20
11	5	16	1	—	1	1	2	1	3	12	5	1	1	13	6	19	21
—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	1	—	1	1	22
63	25	88	—	5	5	2	5	7	12	58	30	10	2	68	32	100	23
1 305	1 307	2 612	56	52	247	180	303	232	535	1 322	1 318	286	221	1 608	1 539	3 147	24
1 281	1 280	2 561	—	—	23	7	23	7	30	1 254	1 260	50	27	1 304	1 287	2 591	25
7	3	10	45	31	80	73	125	104	229	52	34	80	73	132	107	239	26
17	24	41	11	21	144	100	155	121	276	16	24	156	121	172	145	317	27
141	131	272	74	64	62	45	136	109	245	215	193	62	47	277	240	517	28
121	112	233	—	—	—	1	—	1	1	121	112	—	1	121	113	234	29
1	—	1	14	22	36	32	50	54	104	15	22	36	32	51	54	105	30
19	19	38	60	42	26	12	86	54	140	79	59	26	14	105	73	178	31
1 446	1 438	2 884	130	116	309	225	439	341	780	1 537	1 511	348	268	1 885	1 779	3 664	32

¹⁾ I dödlighetsstatistiken för Helsingfors ha i regel medräknats alla personer, som avlidit i Helsingfors i akut sjukdom eller på våldsamt sätt, även om de varit bosatta utom staden (såvida de ej anlänt direkte till sjukhus), och dessutom sådana i Helsingfors bosatta personer, som avlidit i kronisk sjukdom å annan ort; däremot ha i Helsingfors bosatta personer, som avlidit annorstädes i akut sjukdom eller på våldsamt sätt, och likaså å annan ort bosatta personer, som avlidit i staden i kronisk sjukdom, icke medtagits i statistiken. Se närmare textavdelningen (3. Dödlighet). — ²⁾ Se noten 2 sid. 23*.

12. Kuolemantapaukset vuosina 1927—29 kuolleiden sukupuolen ja iän mukaan, kuukausittain.
Dödsfall åren 1927—29 efter de avlidnas kön och ålder, månadsvis.

Décès en 1927—29, par sexe, par âge et par mois.

Kuukausi. Månad. Mois.	Kuolleena syntyneitä. Dödfödda. Mort-nés.		Kuolleita iän mukaan (vuosissa). — Avlidna efter ålder (i år). <i>Décédés par âge (années).</i>																								Yhteensä kuolleita (kuolleena syntyneet poisluettuina). Samtliga avlidna (excl. dödfödda). Total (mort-nés non compris).					
			—1/2.	1/2—1.	1—5.	5—10.	10—20.	20—30.	30—40.	40—50.	50—60.	60—70.	70—80.	80—.	Tunteaton. Okänd. Inconnu.	Kaikki. Summa. Les deux sexes.																
			Np. Kvk. Fzm. Mp. Mk. Masc.	Np. Kvk. Fzm. Mp. Mk. Masc.	Np. Kvk. Fzm. Mp. Mk. Masc.	Np. Kvk. Fzm. Mp. Mk. Masc.	Np. Kvk. Fzm. Mp. Mk. Masc.	Np. Kvk. Fzm. Mp. Mk. Masc.	Np. Kvk. Fzm. Mp. Mk. Masc.	Np. Kvk. Fzm. Mp. Mk. Masc.	Np. Kvk. Fzm. Mp. Mk. Masc.	Np. Kvk. Fzm. Mp. Mk. Masc.	Np. Kvk. Fzm. Mp. Mk. Masc.	Np. Kvk. Fzm. Mp. Mk. Masc.	Np. Kvk. Fzm. Mp. Mk. Masc.	Np. Kvk. Fzm. Mp. Mk. Masc.	Np. Kvk. Fzm. Mp. Mk. Masc.	Np. Kvk. Fzm. Mp. Mk. Masc.	Np. Kvk. Fzm. Mp. Mk. Masc.	Np. Kvk. Fzm. Mp. Mk. Masc.	Np. Kvk. Fzm. Mp. Mk. Masc.	Np. Kvk. Fzm. Mp. Mk. Masc.	Np. Kvk. Fzm. Mp. Mk. Masc.	Np. Kvk. Fzm. Mp. Mk. Masc.	Np. Kvk. Fzm. Mp. Mk. Masc.	Np. Kvk. Fzm. Mp. Mk. Masc.	Np. Kvk. Fzm. Mp. Mk. Masc.	Np. Kvk. Fzm. Mp. Mk. Masc.				
1927.																																
Tammikuu. Januari ..	2	—	3	3	—	2	2	2	2	—	4	7	14	10	8	7	10	10	19	7	19	21	8	22	1	15	—	—	90	106	196	
Helmikuu. Februari..	1	1	6	4	1	—	1	2	3	2	6	6	16	17	15	7	19	12	13	12	19	16	12	28	2	8	—	1	113	115	228	
Maaliskuu. Mars	1	1	3	8	1	3	6	5	—	—	4	7	12	13	7	11	11	16	9	13	18	19	9	16	3	11	—	—	83	122	205	
Huhtikuu. April	1	2	4	3	5	6	7	6	2	2	9	6	7	8	10	10	13	8	18	8	19	15	8	11	3	16	—	—	105	99	204	
Toukokuu. Maj	1	1	3	5	7	7	5	7	2	1	4	7	18	16	7	12	9	9	10	6	17	14	12	15	3	9	—	—	97	108	205	
Kesäkuu. Juni	—	2	4	3	—	2	6	2	1	3	8	4	9	12	11	10	17	5	14	6	13	9	8	11	1	10	—	—	92	77	169	
Heinäkuu. Juli	—	1	7	5	1	3	1	1	1	1	2	4	10	17	9	9	7	22	9	17	10	10	12	9	16	1	13	—	—	99	97	196
Elokuu. Augusti ..	1	—	4	5	3	2	3	2	1	1	8	1	12	12	14	9	17	4	16	10	6	8	2	9	2	6	—	—	88	69	157	
Syyskuu. September	—	1	1	2	—	1	3	2	—	—	1	6	4	7	8	13	8	8	6	15	7	12	11	11	16	3	6	—	—	79	72	151
Lokakuu. Oktober ..	1	—	7	4	2	1	1	1	—	—	2	4	11	8	13	6	19	11	19	8	20	12	11	17	2	6	—	—	107	78	185	
Marraskuu. November	1	—	2	2	1	—	3	—	—	—	5	3	18	8	10	10	13	7	15	10	15	11	6	20	6	2	—	—	94	73	167	
Joulukuu. December	3	—	5	3	2	1	2	6	1	—	4	4	12	7	11	9	9	16	22	8	11	12	10	16	3	6	—	—	92	88	180	
Yhteensä. Summa (Total)	12	9	49	47	23	28	40	36	13	12	64	63	153	128	128	106	167	113	187	105	179	160	106	197	30	108	—	1	1 139	1 104	2 243	
1928.																																
Tammikuu. Januari ..	—	1	5	3	1	—	3	3	—	1	1	2	13	14	7	9	16	10	15	12	14	13	10	18	3	14	—	—	88	99	187	
Helmikuu. Februari..	1	—	4	1	—	2	3	2	1	—	—	5	8	16	15	8	15	9	12	13	23	24	11	11	2	9	—	—	94	100	194	
Maaliskuu. Mars	—	2	4	4	3	4	4	2	1	1	4	6	14	12	9	12	17	11	14	11	21	14	10	27	1	9	—	—	102	113	215	
Huhtikuu. April	1	1	10	2	2	1	6	—	2	—	3	3	17	15	14	17	14	15	24	18	24	16	9	23	5	11	1	—	131	121	252	

Toukokuu.	Maj	4	—	6	3	1	1	3	6	1	1	6	4	15	9	13	6	10	11	24	13	13	13	9	23	3	11	—	—	104	101	205
Kesäkuu.	Juni	1	—	8	1	1	1	3	3	2	—	3	3	13	12	10	10	15	12	17	4	17	12	18	20	1	9	—	—	108	87	195
Heinäkuu.	Juli	—	—	1	8	3	2	1	5	3	1	8	6	10	9	9	10	22	9	24	7	4	11	9	14	—	10	—	—	94	92	186
Elokuu.	Augusti	..	—	—	6	5	3	2	1	1	3	2	3	1	19	12	11	12	20	7	17	5	13	9	9	13	2	10	1	—	108	79	187
Syyskuu.	September		1	3	10	9	—	1	1	2	1	—	9	7	15	8	16	7	10	10	16	8	10	9	8	16	2	13	2	—	100	90	190
Lokakuu.	Oktober	..	2	—	10	5	—	2	—	2	—	—	5	1	12	11	14	10	13	9	15	15	16	17	10	14	4	4	—	1	99	91	190
Marraskuu.	November		1	—	8	3	—	1	5	—	1	1	7	2	8	13	16	13	12	12	11	9	13	10	13	17	2	13	—	1	96	95	191
Joulukuu.	December		—	—	8	7	—	4	3	2	1	—	2	7	18	12	10	18	11	17	17	10	20	17	12	26	3	9	—	—	105	129	234
Yhteensä.		Summa	11	7	80	51	14	21	33	28	16	7	51	47	162	143	144	132	175	132	206	125	188	165	128	222	28	122	4	2	1 229	1 197	2 426
1 9 2 9.																																	
Tammikuu.	Januari	..	—	1	11	12	7	4	5	7	2	2	9	9	14	19	20	14	21	18	22	19	16	19	9	25	3	21	—	1	139	170	309
Helmikuu.	Februari	..	—	—	9	2	6	5	13	10	3	2	3	14	20	21	17	12	20	11	18	18	26	32	10	42	7	27	—	—	152	196	348
Maaliskuu.	Mars	—	2	8	12	5	6	4	4	3	—	11	8	18	13	22	13	23	12	26	15	12	34	8	23	5	10	1	—	146	150	296
Huhtikuu.	April	—	—	4	5	2	4	7	4	—	—	7	7	28	16	18	17	24	10	21	21	9	14	7	34	5	11	—	—	132	143	275
Toukokuu.	Maj	—	1	5	8	4	5	6	3	1	—	7	9	24	13	11	6	23	9	34	19	16	21	5	17	3	11	—	—	139	121	260
Kesäkuu.	Juni	—	—	4	6	4	1	2	3	1	1	6	5	12	15	16	11	22	15	17	10	15	14	15	6	1	4	1	—	116	91	207
Heinäkuu.	Juli	1	1	6	6	—	1	1	3	1	1	4	6	20	20	19	17	15	13	23	8	13	11	11	10	2	6	—	—	115	102	217
Elokuu.	Augusti	..	1	—	7	3	2	—	—	1	1	—	3	6	18	13	14	11	14	5	20	10	22	12	6	9	3	12	—	—	110	82	192
Syyskuu.	September		—	2	8	2	3	3	—	4	2	—	7	5	10	12	15	13	11	7	12	13	10	11	8	8	3	9	1	—	90	87	177
Lokakuu.	Oktober	..	1	—	5	2	2	2	2	3	1	1	3	6	17	10	12	5	16	11	17	9	15	12	13	18	2	7	—	—	105	86	191
Marraskuu.	November		2	—	7	4	1	—	4	3	4	3	6	6	12	14	16	6	10	11	14	6	14	20	13	13	4	6	—	—	105	92	197
Joulukuu.	December		—	—	7	8	—	2	—	4	2	3	1	6	12	14	16	7	15	15	16	13	12	18	9	21	6	7	1	—	97	118	215
Yhteensä.		Summa	5	7	81	70	36	33	44	49	21	13	67	87	205	180	196	132	214	137	240	161	180	218	114	226	44	131	4	1	1 446	1 438	2 884

13. Tärkeimmistä kuolemansyistä johtuneet
Dödsfall efter viktigare döds-
Mortalité en 1927—29; causes

N:o.	Kuolemansyy. Dödsorsak. Cause de décès.	1927.												Koko vuosi. Hela året. Toute l'année.
		Tammikuu. Januari.	Helmi- kuu. Februari.	Maalisku- u. Mars.	Huhtiku- u. April.	Toukoku- u. Maj.	Kesäku- u. Juni.	Heinäku- u. Juli.	Eloku- u. Augusti.	Syysku- u. September.	Lokaku- u. Oktober.	Marrasku- u. November.	Jouluku- u. December.	
4	Synnynn. heikkous. Keuhkojen ilmatyhjyys. Medfödd svaghet. Bristande lungutvidgning. <i>Debilitas congenita. Atelectasis pulmon.</i>	3	2	2	2	2	1	3	2	1	4	1	4	27
6	Vanhouden kuihtuminen. Älderdomsavtyning. <i>Marasmus senilis</i>	8	4	5	4	3	5	4	—	3	1	3	2	42
10	Lapsivuodekuume. Barnsängsfeber. <i>Septicaemia puerperalis</i>	1	—	—	1	1	2	1	—	2	1	1	1	11
12	Verenmyrkytys. Märkäkuume. Blodförgiftning. Varfeber. <i>Septicaemia. Pyosepticaemia</i>	3	5	5	4	5	5	2	3	3	3	3	5	46
13	Ruus. Ros. <i>Erysipelas</i>	4	3	2	1	1	3	—	1	3	1	2	2	23
16	Tulirokko. Scharlakansfeber. <i>Scarlatina</i>	—	1	1	1	2	—	—	—	—	1	—	1	7
17	Kurkkumätä ja kuristustauti. Difteri och stryepsjuka. <i>Diphtheria et laryngitis crouposa</i>	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	2
18	Hinkuyskä. Kikhosta. <i>Pertussis</i>	1	—	2	—	—	—	—	—	1	1	1	—	6
19	Influenza. <i>Influenza</i>	8	11	7	1	1	1	1	—	3	—	—	2	35
21	Lavantauti. Abdominaltyfus. <i>Typhus abdominalis</i>	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	2
29 a	Keuhkotuberkuloosi. Lungsof. <i>Tuberculosis pulmonum</i>	40	41	41	28	47	39	40	34	20	32	31	29	422
29 b	Tuberkuloottinen aivokalvotulehdus. Tuberkulös hjärn- hinneinflammation. <i>Meningitis tuberculosa</i>	3	3	2	3	8	6	6	3	2	—	—	3	39
29 c	Muu tuberkuloosi. Annan tuberkulos. <i>Tuberculosis aliorum organorum</i>	—	2	1	3	3	1	2	1	1	2	—	1	17
47	Sokeritauti. Sockersjuka. <i>Diabetes mellitus</i>	1	1	—	4	—	1	1	2	—	1	2	2	15
52	Verenvuoto aivoissa ja aivokalvoissa. Aivopehmenys. Hjärnblödning. Hjärnuppmjukning. <i>Haemorrhagia cerebri et meningum. Emollitio cerebri</i>	9	19	10	12	12	5	16	5	14	10	13	6	131
60—65	Verenkiertoelinten taudit. Cirkulationsorganens sjuk- domar. <i>Morbi organorum circulationis</i>	45	43	45	38	38	35	35	33	34	46	43	55	490
67—70	Keuhkokatarrin ja keuhkotulehdus. Luftrörsinflamma- tion. Lunginflammation. <i>Bronchitis. Pneumonia</i> ..	19	31	28	30	24	16	10	4	13	14	13	10	212
73, 74	Maha- ja suolikatarrin. Mag- och tarminflammation. <i>Gastro-enteritis</i>	1	—	—	2	5	2	7	8	3	1	—	2	31
78, 79	Umpilisäkkeen tulehdus. Vatsakalvotulehdus. Blind- tarmsinflammation. Bukhinneinflammation. <i>Appen- dicitis. Peritonitis</i>	3	4	5	5	4	1	3	1	3	1	3	1	34
83—87	Virtsaelinten taudit. Urinorganens sjukdomar. <i>Morbi organorum uropoëticorum</i>	5	2	1	5	3	5	4	1	—	2	3	3	34
97—100	Kasvaimet. Svulster. <i>Tumores</i>	13	17	15	21	12	7	18	13	16	19	19	20	190
101	Tapaturma. Olyckshändelse eller våda. <i>Casus mortiferi</i>	5	10	6	7	6	11	21	14	5	7	5	5	102
102	Itsemurha. Själv mord. <i>Suicidium</i>	5	8	3	5	5	5	4	9	6	13	4	1	68
103	Murha. Tappo. Mord. Dråp. <i>Homicidium</i>	3	4	2	1	1	3	1	2	5	2	5	4	33
—	Muut kuolemansyyt. Övriga dödsorsaker. <i>Aliae mortis causae</i>	16	16	22	26	22	14	16	21	12	23	15	21	224
	Yhteensä. Summa (Total)	196	228	205	204	205	169	196	157	151	185	167	180	2243

kuolemantapaukset vuosina 1927—29, kuukausittain.
orsaker åren 1927—29, månadsvis.

principales de décès, par mois.

1928.														1929.													
Tammikuu. Januari.	Helmi- kuu. Februari.	Mars. Maaliskuu.	Huhtikuu. April.	Toukokuu. Maj.	Kesäkuu. Juni.	Heinäkkuu. Juli.	Augusti. Elokuu.	Syyskuu. September.	Lokakuu. Oktober.	Marraskuu. November.	Joulukuu. December.	Koko vuosi. Hela året.	Tammikuu. Januari.	Helmi- kuu. Februari.	Mars. Maaliskuu.	Huhtikuu. April.	Toukokuu. Maj.	Kesäkuu. Juni.	Heinäkkuu. Juli.	Augusti. Elokuu.	Syyskuu. September.	Lokakuu. Oktober.	Marraskuu. November.	Joulukuu. December.	Koko vuosi. Hela året.		
1	1	—	3	1	7	4	5	1	7	3	4	37	9	5	7	1	3	8	5	—	4	—	2	5	49	1	
3	1	1	2	5	4	1	2	2	3	4	1	29	6	8	3	2	3	6	5	6	2	4	1	3	49	2	
2	1	2	1	—	5	2	2	2	—	3	2	22	3	—	1	1	—	1	—	2	2	1	2	1	14	3	
5	4	6	13	7	5	5	6	3	4	10	13	81	18	14	9	17	23	8	6	7	3	3	5	9	122	4	
1	1	7	3	3	—	—	1	3	2	3	2	26	9	3	4	5	8	4	—	2	—	2	2	4	43	5	
—	2	1	1	1	—	2	—	—	—	2	1	10	1	1	1	3	5	1	—	—	1	—	—	—	13	6	
1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	1	—	—	—	1	—	1	—	—	3	7	
—	1	—	—	2	2	1	2	—	1	—	3	12	1	4	1	—	1	1	1	2	—	—	—	—	11	8	
1	2	5	8	1	—	1	—	2	2	1	3	26	23	56	13	9	2	—	—	—	—	2	3	—	108	9	
—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	10	
35	34	38	40	29	35	41	29	38	34	30	44	427	48	43	49	65	42	45	51	37	34	32	41	33	520	11	
3	4	3	1	2	4	5	3	2	2	4	4	37	2	5	7	3	4	4	3	—	5	3	3	6	45	12	
1	4	4	1	2	—	—	1	1	—	1	1	16	2	6	2	3	7	—	3	—	1	1	2	—	27	13	
2	3	5	1	2	1	1	2	1	—	3	2	23	1	2	4	—	—	2	1	1	—	3	2	1	17	14	
12	11	16	16	8	13	6	8	11	14	13	8	136	13	7	17	13	12	8	6	12	10	16	16	15	145	15	
46	58	45	63	51	46	42	37	43	53	43	51	578	63	57	61	58	44	41	39	38	45	44	46	59	595	16	
22	21	31	23	26	12	10	13	8	9	16	17	208	47	80	44	30	29	19	15	11	12	15	8	15	325	17	
4	—	1	2	—	3	3	3	6	3	—	1	26	1	—	4	—	3	2	—	4	2	3	2	2	23	18	
2	6	2	3	1	3	2	3	1	1	2	4	30	1	2	10	5	5	5	7	5	3	3	2	2	50	19	
4	2	3	3	8	2	1	5	4	3	7	5	47	4	1	4	4	7	2	3	2	5	2	2	9	45	20	
15	15	14	21	13	20	21	17	17	14	9	27	203	13	18	15	21	18	12	21	25	16	16	18	15	208	21	
6	3	7	10	11	11	7	12	15	11	8	10	111	9	8	5	6	11	6	15	12	8	5	7	8	100	22	
6	8	7	7	7	7	4	8	5	8	6	8	81	4	4	4	7	6	7	4	6	6	8	8	9	73	23	
—	1	2	2	3	2	4	5	9	2	1	5	36	3	5	6	1	4	3	2	1	6	6	6	3	46	24	
15	11	14	28	22	13	23	23	15	17	22	18	221	28	19	25	20	22	22	30	18	12	21	19	16	252	25	
187	194	215	252	205	195	186	187	190	190	191	234	2426	309	348	296	275	280	207	217	192	177	191	197	215	2884	26	

14. Jatkoa. Forts. Suite.

N:o.	Kuolemansyy. Dödsorsak.	Ikä, vuosissa.									
		—1/2.		1/2—1.		1—5.		5—10.		10—20.	
		Mp. Mk.	Np. KvK.	Mp. Mk.	Np. KvK.	Mp. Mk.	Np. KvK.	Mp. Mk.	Np. KvK.	Mp. Mk.	Np. KvK.
1	31 Sädesienitauti. Strålsvampsjuka. <i>Actinomycois</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2	32 Pernarutto. Mjältbrand. <i>Anthrax</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3	33 Kuppatauti. Syfilis. <i>Syphilis</i> .										
4	a. Peritty. Ärvd. <i>Syphilis hereditaria</i>	5	1	—	1	—	—	—	—	—	—
5	b. Saatu. Fövärvad. <i>Syphilis acquisita</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6	34 Räkätauti. Rots. <i>Malleus</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7	35 Vesikauhu. Vattuskräck. <i>Lyssa</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8	36 Horkka (vilutauti). Frossa. <i>Febris intermittens</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	37 Rakkulamato. Echinokocksjukdom. <i>Echinococcus</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10	38 Muut tarttuvat ja parasiittitaudit. Andra infektiions- och parasitära sjukdomar. <i>Aliae infectiones</i>	—	1	—	1	—	1	—	—	—	—
	Yhteensä. Summa	27	37	28	40	58	64	23	20	90	147
	V. Vertamuodostavien elinten ja veren taudit. Blodbildande organens och blodets sjukdomar. <i>Morbi sanguinis sanguigenorumque organorum.</i>										
11	39 Valkeaverisyys. Leukemi. <i>Leucaemia</i>	1	—	—	—	—	1	—	—	2	—
12	40 Valevalkeaverisyys. Pseudoleukemi. <i>Pseudoleucaemia</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13	41 Vähäverisyys. Perniciös anemi. <i>Anaemia perniciosa</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
14	42 Verenvuototaudit. Blödningsjukdomar. <i>Morbi diathesis haemorrhagicae</i> ..	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
15	43 Muut vertamuodostavien elinten ja veren taudit. Andra blodbildande organens och blodets sjukdomar. <i>Alii sanguinis sanguigenorumque organorum morbi</i>	—	—	—	—	—	1	—	—	—	2
16	Yhteensä. Summa	1	1	—	—	—	2	—	—	2	3
	VI. Pitkälliset myrkytystaudit. Kroniska förgiftningssjukdomar. <i>Intoxicaciones chronicae.</i>										
17	44 Pitkäll. alkoholimyrykytyys. Kronisk alkoholsjukdom. <i>Alcoholismus chronicus</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18	45 Muut pitkälliset myrkytystaudit. Andra kroniska förgiftningssjukdomar. <i>Aliae intoxicaciones chronicae</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
19	Yhteensä. Summa	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	VII. Ainevaihto- y. m. taudit. Ämnesomsättnings- m. fl. sjukdomar. <i>Cachexiae etc.</i>										
20	46 Kihti. Gikt. <i>Arthritis urica</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
21	47 Sokeritauti. Sockersjuka. <i>Diabetes mellitus</i>	—	—	—	—	1	—	2	1	1	3
22	48 Basedowin tauti. Basedows sjukdom. <i>Morbus Basedowii</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
23	49 Addisonin tauti. Addisonin sjukdom. <i>Morbus Addisonii</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
24	50 Limapöhö. Myxödem. <i>Myxoedema. Cachexia thyreopriva</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	51 Muut ainevaihto- y. m. taudit. Andra ämnesomsättnings- m. fl. sjukdomar. <i>Aliae cachexiae etc.</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
26	Yhteensä. Summa	—	—	—	—	1	—	2	1	1	3
	VIII. Hermoston ja aistimien taudit. Nervsystemets och sinnesorganens sjukdomar. <i>Morbi systematis nervorum et sensuum.</i>										
27	52 Verenvuoto aivoissa ja aivokalvoissa. Aivopehmenys. Hjärnblödnng. Hjärnuppjukung. <i>Haemorrhagia cerebri et meningum. Emollitio cerebri</i>	3	1	1	—	1	—	—	—	—	—
28	53 Aivoajon. Äkillinen märkivä aivokalvotulehdus. Hjärnböld. Akut varig hjärnhinneinflammation. <i>Abscessus cerebri. Meningitis purulenta acuta</i>	1	—	1	—	—	—	1	—	—	—
29	54 Selkäydinkato. Ryggmärgstvinnot. <i>Tabes dorsalis</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
30	55 Kaatuvatauti. Fallandesot. <i>Epilepsia</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	4	1
31	56 Korvatulehdus. Öroninflammation. <i>Otitis</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
32	57 Muut hermoston ja aistimien taudit. Andra nervsystemets och sinnesorganens sjukdomar. <i>Alii systematis nervorum et sensuum morbi</i>	7	1	5	2	1	7	1	1	2	5
33	Yhteensä. Summa	11	2	7	2	2	7	2	1	6	7

Älder, år.																		Yhteensä. Summa.			Siitä: Därav:										
20—30.			30—40.			40—50.			50—60.			60—70.			70—80.			80—.			Tuntematon. Okänd.			Mp. Mk.	Kvk. Kvk.	Mp. Mk.	B. k. B. k.	M. s. M. s.	1927.	1928.	1929.
Mp. Mk.	Np. Kvk.	Np. Mk.	Mp. Kvk.	Np. Mk.	Mp. Kvk.	Np. Mk.	Mp. Kvk.	Np. Mk.	Mp. Kvk.	Np. Mk.	Mp. Kvk.	Np. Mk.	Mp. Kvk.	Np. Mk.	Mp. Kvk.	Np. Mk.	Mp. Kvk.	Np. Mk.	Mp. Kvk.	Np. Mk.											
—	—	—	4	2	9	2	4	3	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	19	7	26	10	6	10	1			
1	1	—	—	1	—	5	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	11	13	3	6	4	2				
1	1	4	3	9	7	4	4	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	21	18	39	13	12	14	3				
1	—	2	—	1	1	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	2	7	—	2	5	4				
1	1	—	3	1	2	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	8	10	1	5	4	5				
16	21	42	24	109	56	166	82	211	176	133	209	28	70	1	—	—	—	—	—	—	719	645	1364	414	466	484	6				
—	—	2	—	4	3	18	2	20	20	31	65	19	58	—	—	—	—	—	—	—	94	148	242	61	92	89	7				
2	1	—	6	1	6	2	3	2	5	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	7	26	33	12	10	11	8				
—	—	—	—	2	—	1	1	1	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	1	7	2	3	2	9				
20	23	46	33	118	68	187	89	235	202	166	274	47	131	1	—	—	—	—	—	—	833	830	1 663	490	578	595	10				
7	3	—	2	6	1	6	1	4	1	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	36	16	52	15	15	22	11				
1	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	4	13	4	2	7	12				
—	1	—	—	—	1	1	2	2	1	2	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	5	7	12	5	3	4	13				
9	6	7	7	19	9	49	23	32	43	30	69	8	40	1	—	—	—	—	—	—	247	276	523	144	146	233	14				
18	11	31	14	25	15	16	4	7	9	5	16	—	3	1	—	—	—	—	—	—	118	79	197	59	57	81	15				
—	—	1	1	4	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	1	7	3	2	2	16				
—	2	3	1	6	1	5	2	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	20	8	28	7	7	14	17				
35	23	42	26	60	27	78	32	48	54	37	86	10	47	2	—	—	—	—	—	—	441	391	832	237	232	363	18				
—	—	2	1	—	—	1	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	39	26	65	26	19	20	19				
—	1	2	1	1	1	—	1	1	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	9	15	5	7	3	20				
—	1	4	—	6	2	5	1	3	3	4	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	24	8	32	13	12	7	21				
1	2	—	3	—	1	1	1	2	4	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	12	19	3	9	7	22				
—	—	—	—	—	—	—	2	—	2	—	2	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	7	7	7	4	—	3	23			
5	3	3	4	5	2	1	2	2	—	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	21	15	36	12	9	15	24				
4	23	5	14	2	7	3	6	1	1	2	2	1	1	—	—	—	—	—	—	—	20	58	78	22	21	35	25				
—	—	5	—	3	2	3	2	1	3	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	12	9	21	7	6	8	26				
—	—	—	3	1	—	1	1	—	2	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	3	7	10	3	2	5	27				
2	1	3	1	1	3	5	3	1	2	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	14	13	27	11	8	8	28				
12	31	24	27	19	18	20	19	12	17	10	12	2	4	—	1	—	—	—	—	—	146	164	310	106	93	111	29				
—	1	1	1	1	—	1	—	1	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	7	4	11	3	4	4	30				
3	4	3	3	10	10	5	7	5	16	2	12	—	2	1	—	—	—	—	—	—	34	54	88	23	32	33	31				
—	—	—	—	—	—	1	—	1	2	1	2	1	1	—	—	—	—	—	—	—	4	6	10	4	4	2	32				

14. Jatkoa. Forts. Suite.

N:o.	K u o l e m a n s y y . D ö d s o r s a k .	I k ä , v u o s i s s a .												
		-1/2.		1/2-1.		1-5.		5-10.		10-20.				
		Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.			
1	86	Munuais- ja rakkokivi. Njur- och blåsesten. <i>Lithiasis renis et vesicae</i> . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2	87	Muut virtsaelinten taudit. Andra urinorganens sjukdomar. <i>Alii organorum uropoëticorum morbi</i>	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3		Yhteensä. Summa	2	2	—	—	1	—	1	—	—	—	4	—
		XIV. Siitinelinten taudit. Könsorganens sjukdomar. <i>Morbi organorum generationis.</i>												
4	88	Eturauhasen laajentuminen. Blåskörtelförstoring. <i>Hypertrophia prostatae</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5	89	Munasarjan ja munatorven tulehdus. Äggstocks- och äggledarinfiammation. <i>Salpingo-oophoritis</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6	90	Muut siitinelinten taudit. Andra könsorganens sjukdomar. <i>Alii organorum generationis morbi</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7		Yhteensä. Summa	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
		XV. Nivelten ja luuston taudit. Ledgångarnas och bensystemets sjukdomar. <i>Morbi articulationum et ossium.</i>												
8	91	Äkillinen nivelleini. Akut ledgångsreumatism. <i>Polyarthritis rheumatica acuta</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	92	Luuytimen tulehdus. Märkivä niveltulehdus. Beninflammation. Ledinflam- mation. <i>Osteomyelitis. Arthritis purulenta</i>	—	—	—	1	—	1	—	1	—	—	—	—
10	93	Riisitauti. Engelska sjukan. <i>Rachitis</i>	—	1	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—
11	94	Muut nivelten ja luuston taudit. Andra ledgångarnas och bensystemets sjukdomar. <i>Alii articulationum et ossium morbi</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12		Yhteensä. Summa	—	1	—	1	—	1	—	1	—	—	—	—
		XVI. Ihotaudit. Hudsjukdomar. Morbi systematis cutanei.												
13	95	Rakkoihottuma. Pemfigus. <i>Pemphigus</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
14	96	Muut ihotaudit. Andra hudsjukdomar. <i>Alii systematis cutanei morbi</i>	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
15		Yhteensä. Summa	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
		XVII. Kasvaimet. Svlster. Tumores.												
16	97	Syöpä. Kräfta. <i>Carcinoma</i> .												
17	a.	Mahasyöpä. Magkräfta. <i>Carcinoma ventriculi</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18	b.	Suolisöpä. Tarmkräfta. » <i>intestini</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
19	c.	Nisäsyöpä. Bröstkörtelkräfta » <i>mammae</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	d.	Emä- ja munasarjasyöpä. Kräfta i livmodern och äggstockarna. <i>Carci-</i> <i>noma uteri et ovarii</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
21	e.	Syöpä muissa elimissä. Kräfta i andra organ. <i>Carcinoma aliorum</i> <i>organorum</i>	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—
22	98	Solukasvain. Sarkom. <i>Sarcoma</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1
23	99	Muunlaiset kasvaimet. Svlster av andra slag. <i>Tumores alii</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
24	100	Tarkemmin määrittelemättömät kasvaimet. Svlster av ouppgivet slag. <i>Tumores non descripti</i>	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	2
25		Yhteensä. Summa	—	—	—	—	1	—	1	—	1	—	3	4
		XVIII. Väkivaltainen kuolema. Väldsam död. Mors violenta.												
26	101	Tapaturma. Olyckshändelse eller våda. <i>Casus mortiferi</i> .												
27	1.	Hukkuminen. Drunkning. <i>Submersio</i>	—	—	—	—	—	1	—	1	—	1	10	3
28	2.	Paletuminen. Förfrysning. <i>Congelatio</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
29	3.	Palohaavat. Förbränning. <i>Combustio</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—
30	4.	Ukkosenisku. Åskslag. <i>Ictus fulminis</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
31	5.	Sähkövirran isku. Skada genom elektrisk ström. <i>Ictus electricus</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—
32	6.	Kuristus. Hängning. Strypning. <i>Strangulatio</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
33	7.	Tukehtuminen. Kvävning. <i>Suffocatio</i>	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
34	8.	Ruhjevamma, Luukatkeama. Kross- och brottskador. <i>Contusio.</i> <i>Laceratio. Fractura.</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	a.	Räjähdy. Explosion	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	b.	Rautatieonnettomuus. Järnvägsskada	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	2
	c.	Raitiotieonnettomuus. Spärvägsskada	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—

Älder, år.														Yhteensä. Summa.			Siitä: Därav:												
20—30.			30—40.			40—50.			50—60.			60—70.			70—80.			80—.			Tuntemalon. Okänd.			Mp. Mk.	Np. Kvk.	M. s. B. k.	1927.	1928.	1929.
Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Mp. Kvk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Mp. Kvk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Mp. Kvk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Mp. Kvk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Mp. Kvk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Mp. Kvk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.									
—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	3	2	1	—	1		
1	—	1	2	1	—	—	—	1	1	3	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	9	5	14	2	6	6	2		
4	5	5	6	12	11	7	8	9	20	6	15	3	4	1	—	—	—	—	—	—	55	71	126	34	47	45	3		
—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	3	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	9	—	9	2	3	4	4		
—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	5		
—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	6		
—	—	—	—	—	2	—	—	4	—	3	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	9	2	11	4	3	4	7		
—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	1	—	8		
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	4	1	—	3	9		
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	3	2	—	1	10		
1	—	—	—	—	—	2	—	—	1	—	2	—	1	—	—	—	—	—	—	—	3	4	7	2	3	2	11		
1	—	1	—	—	—	2	—	—	1	—	2	—	1	—	—	—	—	—	—	—	8	7	15	5	4	6	12		
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13		
—	—	—	—	—	—	—	2	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	4	5	2	—	3	14		
—	—	—	—	—	—	—	2	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	4	5	2	—	3	15		
1	—	1	6	21	9	23	19	35	33	12	18	3	10	—	—	—	—	—	—	—	96	95	191	52	73	66	16		
—	—	—	2	2	4	3	4	3	5	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10	17	27	7	8	12	17		
—	—	—	—	9	—	—	4	—	6	1	4	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	24	25	8	13	4	18		
—	1	—	5	—	10	—	12	—	3	—	3	1	1	—	—	—	—	—	—	—	1	35	36	9	11	16	19		
2	—	3	3	6	15	33	27	24	23	11	25	3	11	—	—	—	—	—	—	—	83	105	188	56	59	73	20		
1	2	2	2	1	2	3	4	3	4	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	14	15	29	11	12	6	21		
—	—	2	—	—	5	5	1	1	4	1	2	—	1	—	—	—	—	—	—	—	10	14	24	13	5	6	22		
1	1	4	6	9	7	9	8	13	5	3	8	—	3	—	—	—	—	—	—	—	39	42	81	34	22	25	23		
5	4	12	24	39	61	76	79	79	83	32	62	7	27	—	—	—	—	—	—	—	254	347	601	190	203	208	24		
15	5	10	3	4	—	8	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	52	12	64	32	11	21	25		
1	2	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	3	9	4	5	—	26		
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	27		
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	28		
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	29		
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	30		
1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	31		
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	32		
6	—	6	1	4	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	33		
1	2	—	—	2	1	3	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	20	2	22	5	7	10	33		
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11	3	14	3	4	7	34		

14. Jatkoa. Forts. Suite.

No.	Kuolemansyy. Dödsorsak.	I k ä, v u o s i s s a.									
		—1/2.		1/2—1.		1—5.		5—10.		10—20.	
		Mp. Mk.	Np. Kyk.	Mp. Mk.	Np. Kyk.	Mp. Mk.	Np. Kyk.	Mp. Mk.	Np. Kyk.	Mp. Mk.	Np. Kyk.
1	d. Moottoriajoneuvojen aiheuttama tapaturma. Genom motoråkdon	—	—	—	—	1	—	4	1	3	2
2	e. Muiden ajoneuvojen aiheuttama tapaturma. Genom annat åkdon	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—
3	f. Koneen aiheuttama tapaturma. Maskinskada	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1
4	g. Putoaminen. Fall	—	—	—	—	—	—	3	—	2	—
5	h. Lento-onnettomuus. Flygolycka	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6	i. Muut ruhjevat ja luukatkeam. Andra kross- och brottskador. <i>Aliae</i>	5	2	—	—	1	1	—	1	—	—
9	Haava. Sår. <i>Vulnus</i> .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7	a. Pisto-, leikkaus- ja iskuhaava. Stick-, skär- och huggsår. <i>Vulnus punctum, incisum, ictum</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8	b. Ampumahaava. Skottsår. <i>Vulnus sclopetarium</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—
10	Äkillinen myrkytys. Akut förgiftning. <i>Intoxicatio acuta</i> .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	a. Alkoholimyrytys. Genom alkohol. <i>Alcoholismus acutus</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10	b. Häkämyrkytys. Genom kolos. <i>E vaporibus carbonum candentium</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	c. Valokaasumyrkytys. Genom lysgas. <i>E gase lucifero</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	d. Fosforimyrytys. » fosfor. <i>Phosphorismus acutus</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13	e. Arsenikkimyrytys » arsenik. <i>Arsenicismus acutus</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
14	f. Myrkytys syövyttävillä aineilla. Genom frätande ämnen. <i>E substantiis corrosiviis</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
15	g. Myrkytys huumaavilla aineilla. Genom narkotiska ämnen. <i>Narcotismus acutus</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
16	11. Muut tapaturmat. Andra olyckshändelser. <i>Alii casus mortiferi</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
17	Yhteensä tapaturmat. Summa olyckshändelser. (<i>Total des accidents</i>)	6	3	—	1	4	2	11	3	26	7
102	Itsemurha. Själv mord. <i>Suicidium</i> .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18	1. Hukuttautuminen. Dränkning. <i>Submersio</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
19	6. Hirttäytyminen. Hängning. Strypning. <i>Strangulatio</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
20	8. Ruhjev. Luukat. Kross- och brottskador. <i>Contusio. Laceratio. Fractura.</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
21	a. Räjähdytys. Explosion	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22	b. Rautatieonnettomuus. Järnvägsskada	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
23	g. Putoaminen. Fall. <i>Prolapsio</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
24	9. Haava. Sår. <i>Vulnus</i> .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	a. Pisto-, leikkaus- ja iskuhaava. Stick-, skär- och huggsår. <i>Vulnus punctum, incisum, ictum</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
26	b. Ampumahaava. Skottsår. <i>Vulnus sclopetarium</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	10	—
27	10. Myrkytys. Förgiftning. <i>Veneficium</i> .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28	c. Valokaasumyrkytys. Genom lysgas. <i>E gase lucifero</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
29	e. Arsenikkimyrytys. Genom arsenik. <i>Arsenicismus acutus</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
30	f. Myrkyt. syövyttäv. aineilla. Genom frätande ämnen. <i>E substantiis corrosiviis</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
31	g. Myrk. huumaavilla ain. Genom narkotiska ämnen. <i>Narcotismus acutus</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
32	Yhteensä itsemurhat. Summa själv mord. (<i>Total des suicides</i>)	—	—	—	—	—	—	—	—	10	1
103	Murha. Tappo. Mord. Dråp. <i>Homicidium</i> .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
30	1. Hukuttaminen. Dränkning. <i>Submersio</i>	1	1	—	—	—	1	—	—	—	—
31	3. Palohaavat. Förbränning. <i>Combustio</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
32	6. Hirttäminen. Kuristaminen. Hängning. Strypning. <i>Strangulatio</i>	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—
33	7. Tukehtuminen. Kvävning. <i>Suffocatio</i>	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—
34	8. Ruhjev. Luukat. Kross- och brottskador. <i>Contusio. Laceratio. Fractura.</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
35	g. Putoaminen. Fall. <i>Prolapsio</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
36	9. Haava. Sår. <i>Vulnus</i> .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
37	a. Pisto-, leikkaus- ja iskuhaava. Stick-, skär- och huggsår. <i>Vulnus punctum, incisum, ictum</i>	2	3	—	—	—	—	—	—	—	8
38	b. Ampumahaava. Skottsår. <i>Vulnus sclopetarium</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3
39	Yhteensä murhat ja tapot. Summa mord och dråp. (<i>Total des homicides</i>)	6	7	—	—	—	1	—	—	11	—
40	Yhteensä. Summa	12	10	—	1	4	3	11	3	47	8
106	XIX. Epävarma, tuntematon tai ilmoittamaton kuolemansyy. Osäker, okänd eller ej uppgiven dödsorsak. <i>Causae mortis incertae aut ignotae aut non indicatae</i>	6	5	—	2	1	1	—	—	1	—
Kaikkiaan ¹⁾ . Totalsumma ¹⁾ (<i>Somme totale</i>)		210	168	73	82	117	113	50	32	182	197

¹⁾ Ottamatta lukuun kuolleena syntyneitä. — Dödfödda icke inberäknade. — *Mort-nés non compris.*

Älder, år.															Yhteensä. Summa.			Siitä: Därav:					
20—30.		30—40.		40—50.		50—60.		60—70.		70—80.		80—.		Tuntematon. Okänd.	M. s. B. k.	1927.	1928.	1929.					
Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.					Np. Kvk.				
3	—	3	1	5	4	4	1	1	2	1	2	—	—	—	25	13	38	9	14	15	1	2	
—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	2	1	1	—	—	—	
5	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11	1	12	4	5	3	3	3	
9	1	5	1	8	—	1	3	1	1	5	6	1	10	—	35	22	57	17	22	18	4	4	
3	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	12	5	17	2	7	8	5	6	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	1	2	1	—	1	7	—	
2	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	—	7	2	3	2	8	—	
4	1	10	3	9	1	8	1	1	—	—	—	—	—	—	32	6	38	13	19	6	9	—	
1	—	2	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	4	7	1	—	6	10	—	
—	1	—	1	—	—	2	—	—	—	—	1	—	—	—	2	3	5	1	4	—	11	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12	—	
1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	1	—	13	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	14	—	
—	—	—	—	2	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	2	2	4	2	2	—	15	—	
2	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	3	3	6	1	3	2	16	—	
55	12	42	13	39	9	28	8	8	3	9	10	1	11	1	1	230	83	313	102	111	100	17	
1	1	1	—	2	1	1	2	1	—	—	—	—	—	—	6	4	10	—	3	7	18	—	
11	—	13	3	12	1	10	2	7	—	1	—	—	—	—	54	7	61	24	18	19	19	—	
—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	2	—	—	2	20	—	
1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	2	2	—	—	21	—	
1	—	—	2	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	1	4	5	1	3	1	22	—	
3	2	3	1	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	8	3	11	4	3	4	23	—	
40	3	14	2	4	—	7	—	—	—	1	—	—	—	—	77	5	82	21	37	24	24	—	
—	—	1	—	2	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	5	—	5	1	2	2	25	—	
—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	—	—	2	26	—	
2	9	7	3	2	5	2	4	—	—	—	—	—	—	—	13	22	35	13	15	7	27	—	
—	—	3	1	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	1	5	2	7	2	—	5	28	—	
59	17	43	12	22	7	25	9	10	2	2	—	—	—	2	1	173	49	222	68	81	73	29	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	3	—	1	2	30	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	—	—	31	—
—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	4	6	3	1	2	32	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	2	1	—	1	33	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	34	—
30	1	12	1	9	—	3	—	1	—	—	—	—	—	—	65	5	70	19	22	29	35	—	
13	3	7	1	3	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	27	6	33	9	12	12	36	—	
43	4	19	4	12	1	4	—	1	2	—	—	—	—	—	96	19	115	33	36	46	37	—	
157	33	104	29	73	17	57	17	19	7	11	10	1	11	3	2	499	151	650	203	228	219	38	
1	—	1	—	2	—	2	2	1	3	1	—	—	—	—	—	16	13	29	10	11	8	39	
520	451	468	370	556	382	633	391	547	543	348	645	102	361	8	4	3 814	3 739	7 553	2 243	2 426	2 884	40	

15. Tärkeimmistä kuolemansyistä johtuneet kuoleman-
Dödsfall efter viktigare dödsorsaker inom
Mortalité en 1927—29; causes principales

N:o.	Kuolemansyy. Dödsorsak. Cause de décès.	Miespuolisia. Mankön. Sexe masculin.											Yhteensä. Summa. Total.			
		Ikä, vuosissa. Ålder, år. Age, années.														
		—1.	1—5.	5—10.	10—20.	20—30.	30—40.	40—50.	50—60.	60—70.	70—80.	80—.		Tuennaton. Okänd. Inconnu.		
1927.																
1	4	Synnyinn. heikkous. Keuhkojen ilmatyhjiys. Medfödd svaghet. Bristande lungutvidgning. <i>Debilitas congenita. Atelelectasis pulmonum</i>	16	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	16
2	6	Vanhuuden kuihtum. Älderdomsavtyning. <i>Marasmus senilis</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	2	—	8
3	10	Lapsivuodekuume. Barnsängsfeber. <i>Septicaemia puerperalis</i>	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	12	Verenmyrkytys. Märkäkuume. Blodförgiftning. Varfeber. <i>Septicaemia. Pyosepticaemia</i>	—	—	—	—	5	3	6	3	1	—	—	—	—	18
5	13	Ruusu. Ros. <i>Erysipelas</i>	—	—	1	—	2	2	1	1	3	2	—	—	—	12
6	16	Tulirokko. Scharlakansfeber. <i>Scarlatina</i>	—	2	—	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	5
7	17	Kurkkumätä ja kuristustauti. Difteri och strypsjuka. <i>Diphtheria et laryngitis crouposa</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8	18	Hinkuyskä. Kikhosta. <i>Pertussis</i>	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
9	19	Influenza. <i>Influenza</i>	1	2	—	—	—	—	5	2	4	5	1	—	—	20
10	21	Lavantauti. Abdominaltyfus. <i>Typhus abdominalis</i>	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1
11	29 a	Keuhkotuberkuloosi. Lungsot. <i>Tuberculosis pulmonum</i> ..	3	3	—	22	79	44	34	25	16	2	1	—	—	229
12	29 b	Tuberkuloottinen aivokalvotulehdus. Tuberkulös hjärnhinneinflammation. <i>Meningitis tuberculosa</i>	3	8	2	3	2	—	—	—	—	—	—	—	—	18
13	29 c	Muu tuberkuloosi. Annan tuberkulos. <i>Tuberculosis aliorum organorum</i>	2	2	—	1	—	1	1	2	2	—	—	—	—	11
14	47	Sokeritauti. Sockersjuka. <i>Diabetes mellitus</i>	—	—	1	—	—	—	1	3	4	—	—	—	—	9
15	52	Verenvuoto aivoissa ja aivokalvoissa. Aivopehmenyys. Hjärnblödning. Hjärnuppmjukning. <i>Haemorrhagia cerebri et meningum. Emollitio cerebri</i>	1	—	—	—	—	2	7	10	16	12	5	—	—	53
16	60—65	Verenkiertoelinten taudit. Cirkulationsorganens sjukdomar. <i>Morbi organorum circulationis</i>	—	—	—	2	5	7	32	62	74	52	14	—	—	248
17	67—70	Keuhkokatarr ja keuhkotulehdus. Luftrörsinflammation. Lunginflammation. <i>Bronchitis. Pneumonia</i>	14	13	—	5	4	9	13	15	13	10	1	—	—	97
18	73, 74	Maha- ja suolikatarr. Mag- och tarminflammation. <i>Gastroenteritis</i>	15	—	—	—	—	1	1	1	1	—	—	—	—	19
19	78, 79	Umpilisäkkeen tulehdus. Vatsakalvotulehdus. Blindtarmsinflammation. Bukhinneinflammation. <i>Appendicitis. Peritonitis</i>	—	—	—	—	2	3	5	—	—	2	—	—	—	12
20	83—87	Virtsaelinten taudit. Urinorganens sjukdomar. <i>Morbi organorum uropoëticorum</i>	—	—	1	1	1	1	2	2	3	2	1	—	—	14
21	97—100	Kasvaimet. Svulster. <i>Tumores</i>	—	—	1	3	1	3	9	25	29	8	2	—	—	81
22	101	Tapaturma. Olyckshändelse eller våda. <i>Casus mortiferi</i> ..	—	2	4	8	16	18	14	6	3	1	1	—	—	73
23	102	Itsemurha. Själv-mord. <i>Suicidium</i>	—	—	—	6	11	15	10	4	3	2	—	—	—	51
24	103	Murha. Tappo. Mord. Dråp. <i>Homicidium</i>	1	—	—	3	15	2	5	1	—	—	—	—	—	27
25	—	Muut kuolemansyyt. Övriga dödsorsaker. <i>Aliae mortis causae</i>	16	6	3	8	9	17	20	25	7	2	2	—	—	115
26		Yhteensä. Summa (Total)	72	40	13	64	153	128	167	187	179	106	30	—	—	1 139

tapaukset eri ikäryhmissä vuosina 1927—29.
olika kön och åldersgrupper åren 1927—29.
de décès à différents âges.

Naispuolisia. Kvinnkön. Sexe féminin.											Molemmat sukupuolet. Bägge könen. Les deux sexes.																
Ikä, vuosissa. Ålder, år.											Ikä, vuosissa. Ålder, år.																
—1.	1—5.	5—10.	10—20.	20—30.	30—40.	40—50.	50—60.	60—70.	70—80.	80—.	Tuhtenaton. Okänd.	Yhteensä. Summa.	—1.	1—5.	5—10.	10—20.	20—30.	30—40.	40—50.	50—60.	60—70.	70—80.	80—.	Tuhtenaton. Okänd.	Yhteensä. Summa.		
11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11	27	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	27	1	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	34	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	42	2	
—	—	—	—	6	4	1	—	—	—	—	—	11	—	—	—	—	6	4	1	—	—	—	—	—	11	3	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	28	2	1	—	1	7	12	9	7	4	2	1	—	46	4	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11	4	—	1	—	2	2	2	3	3	4	2	—	23	5	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	3	—	2	1	—	—	—	—	—	—	—	7	6	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	7	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	8	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15	1	4	—	2	1	2	6	2	6	10	1	—	35	9	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	2	10	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	193	9	4	—	61	142	80	65	33	23	4	1	—	422	11	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	21	7	15	7	6	3	1	—	—	—	—	—	—	—	39	12
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	3	3	—	2	—	2	3	2	2	—	—	—	17	13	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	—	—	2	—	1	—	1	4	6	—	1	—	15	14	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	78	2	—	—	—	—	4	12	19	34	40	20	—	131	15	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	242	—	1	—	4	11	18	51	87	134	128	56	—	490	16	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	115	29	21	2	10	8	16	22	25	30	33	16	—	212	17	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12	26	—	—	—	—	1	1	1	1	1	—	—	31	18	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	22	—	—	1	1	14	7	6	3	—	2	—	—	34	19	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	20	—	—	1	1	3	3	5	5	9	6	1	—	34	20	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	109	—	1	1	6	4	10	29	43	54	32	10	—	190	21	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	29	—	2	5	10	20	25	18	9	4	5	3	1	102	22	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	17	—	—	—	7	20	18	11	6	4	2	—	—	68	23	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	3	—	—	3	17	3	5	1	1	—	—	—	33	24	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	109	30	17	4	11	21	26	31	42	23	13	6	—	224	25	
75	36	12	63	128	106	113	105	160	197	108	1	1104	147	76	25	127	281	234	280	292	339	303	138	1	2243	26	

15. Jatkoa. Forts. Suite.

No.	Kuolemansyy. Dödsorsak.	Miespuolisia. Mankön.											Yhteensä. Summa.				
		Ikä, vuosissa. Ålder, år.															
		—1.	1—5.	5—10.	10—20.	20—30.	30—40.	40—50.	50—60.	60—70.	70—80.	80—.		Tuntematon. Okänd.			
1928.																	
1.	4	Synnynn. heikkous. Keuhkojen ilmatyhjyys. Medfödd svaghet. Bristande lungutvidgning. <i>Debilitas congenita. Atelectasis pulmonum</i>	23	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	23
2	6	Vanhuuden kiihtum. Älderdomsavtyning. <i>Marasmus senilis</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	5	—	—	7
3	10	Lapsivuodekuume. Barnsängsfeber. <i>Septicaemia puerperalis</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	12	Verenmyrkytys. Märkäkuume. Blodförgiftning. Varfeber. <i>Septicaemia. Pyosepticaemia</i>	1	—	1	3	2	6	4	7	5	—	—	—	—	—	29
5	13	Ruus. Ros. <i>Erysipelas</i>	—	—	—	—	1	1	1	2	5	1	—	—	—	—	11
6	16	Tulirokko. Scharlakansfeber. <i>Scarlatina</i>	—	2	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3
7	17	Kurkkumätä ja kuristustauti. Difteri och strypsjuka. <i>Diphtheria et laryngitis crouposa</i>	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
8	18	Hinkuyskä. Kikhosta. <i>Pertussis</i>	3	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6
9	19	Influenza. <i>Influenza</i>	7	2	—	—	—	1	2	—	—	—	2	—	—	—	14
10	21	Lavantauti. Abdominaltyfus. <i>Typhus abdominalis</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1
11	29 a	Keuhkotuberkuloosi. Lungot. <i>Tuberculosis pulmonum</i> ..	1	1	5	17	65	41	43	35	10	5	—	—	—	—	223
12	29 b	Tuberkulootinen aivokalvotulehdus. Tuberkulös hjärnhinneinflammation. <i>Meningitis tuberculosa</i>	2	7	3	1	1	2	2	1	1	—	—	—	—	—	20
13	29 c	Muu tuberkuloosi. Annan tuberkulos. <i>Tuberculosis aliorum organorum</i>	—	—	—	2	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	5
14	47	Sokeritauti. Sockersjuka. <i>Diabetes mellitus</i>	—	—	—	—	—	—	1	2	3	1	—	—	—	—	7
15	52	Verenvuoto aivoissa ja aivokalvoissa. Hjärnblödning. Hjärnuppmjukning. <i>Haemorrhagia cerebri et meningum. Emollitio cerebri</i>	3	—	—	—	1	4	6	6	12	11	3	—	—	—	46
16	60—65	Verenkiertoelinten taudit. Cirkulationsorganens sjukdomar. <i>Morbi organorum circulationis</i>	2	1	1	2	8	13	44	67	81	64	10	—	—	—	293
17	67—70	Keuhkokatarri ja keuhkotulehdus. Luftrörsinflammation. Lunginflammation. <i>Bronchitis. Pneumonia</i>	13	10	1	5	7	10	11	21	16	13	3	2	—	—	112
18	73, 74	Maha- ja suolikatarri. Mag- och tarminflammation. <i>Gastroenteritis</i>	8	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	11
19	78, 79	Umpilisäkkeen tulehdus. Vatsakalvotulehdus. Blindtarmsinflammation. Bukhinneinflammation. <i>Appendicitis. Peritonitis</i>	—	1	—	—	2	1	1	2	1	2	1	—	—	—	11
20	83—87	Virtsaelinten taudit. Urinorganens sjukdomar. <i>Morbi organorum uropoëticorum</i>	2	—	—	2	1	3	6	1	3	3	1	1	—	—	23
21	97—100	Kasvaimet. Svulster. <i>Tumores</i>	—	—	—	—	3	7	13	22	24	13	2	—	—	—	84
22	101	Tapaturma. Olyckshändelse eller våda. <i>Casus mortiferi</i> ..	1	2	2	11	19	12	13	13	3	3	—	—	—	—	79
23	102	Itsemurha. Självmord. <i>Suicidium</i>	—	—	—	2	26	15	5	9	4	—	—	—	—	—	62
24	103	Murha. Tappo. Mord. Dråp. <i>Homicidium</i>	3	—	—	4	14	6	4	1	1	—	—	—	—	—	33
25	—	Muut kuolemansyyt. Övriga dödsorsaker. <i>Aliae mortis causae</i>	25	4	2	2	10	18	18	16	19	8	3	—	—	—	125
26		Yhteensä. Summa	94	33	16	51	162	144	175	206	188	128	28	4	—	—	1229

15. Jatkoa. Forts. Suite.

No.	Kuolemansyy. Dödsorsak.	Miespuolisia. Mankön.											Yhteensä. Summa.			
		Ikä, vuosissa. Ålder, år.														
		—1.	1—5.	5—10.	10—20.	20—30.	30—40.	40—50.	50—60.	60—70.	70—80.	80—.		Tuulematon. Okänd.		
1929.																
1	4	Synnynn. heikkous. Keuhkojen ilmatyhjyys. Medfödd svaghet. Bristande lungutvidgning. <i>Debilitas congenita. Atelectasis pulmonum</i>	23	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	23
2	6	Vanhuuden kuihtum. Äldersdomsavtyning. <i>Marasmus senilis</i>	—	—	—	—	—	—	—	1	2	6	4	—	—	13
3	10	Lapsivuodekuume. Barnsängsfeber. <i>Septicaemia puerperalis</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	12	Verenmyrkytys. Märkäkuume. Blodförgiftning. Varfeber. <i>Septicaemia. Pyosepticaemia</i>	7	2	1	4	8	9	11	11	1	2	1	—	—	57
5	13	Ruus. Ros. <i>Erysipelas</i>	3	—	—	—	1	5	2	5	1	—	—	—	—	17
6	16	Tulirokko. Scharlakansfeber. <i>Scarlatina</i>	—	3	1	2	1	1	—	—	—	—	—	—	—	8
7	17	Kurkkumätä ja kuristustauti. Difteri och stryptsjuka. <i>Diphtheria et laryngitis crouposa</i>	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
8	18	Hinkuyskä. Kikhosta. <i>Pertussis</i>	3	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5
9	19	Influenza. <i>Influenza</i>	7	3	1	2	1	2	—	4	5	2	2	—	—	29
10	21	Lavantauti. Abdominaltyfus. <i>Typhus abdominalis</i>	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
11	29 a	Keuhkotuberkuloosi. Lungsot. <i>Tuberculosis pulmonum</i>	—	3	1	25	85	62	54	30	12	6	—	—	—	278
12	29 b	Tuberkuloottinen aivokalvotulehdus. Tuberkulös hjärnhinneinflammation. <i>Meningitis tuberculosa</i>	4	6	1	1	2	—	4	—	—	—	—	—	—	18
13	29 c	Muu tuberkuloosi. Annan tuberkulos. <i>Tuberculosis aliorum organorum</i>	1	1	—	1	3	1	4	—	—	—	—	—	—	11
14	47	Sokeritauti. Sockersjuka. <i>Diabetes mellitus</i>	—	1	1	1	—	—	—	3	2	—	—	—	—	8
15	52	Verenvuoto aivoissa ja aivokalvoissa. Aivopehmenys. Hjärnblödning. Hjärnuppjukung. <i>Haemorrhagia cerebri et meningum. Emollitio cerebri</i>	—	1	—	—	2	8	8	15	15	11	4	1	—	65
16	60—65	Verenkiertoelinten taudit. Cirkulationsorganens sjukdomar. <i>Morbi organorum circulationis</i>	—	2	2	1	7	26	42	58	80	50	23	1	—	292
17	67—70	Keuhkokatarrin ja keuhkotulehdus. Luftrörsinflammation. Lunginflammation. <i>Bronchitis. Pneumonia</i>	34	13	1	5	17	19	20	30	12	14	5	—	—	170
18	73, 74	Maha- ja suolikatarrin. Mag- och tarminflammation. <i>Gastroenteritis</i>	13	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	15
19	78, 79	Umpilisäkkeen tulehdus. Vatsakalvotulehdus. Blindtarmsinflammation. Bukhinneinflammation. <i>Appendicitis. Peritonitis</i>	—	—	1	3	5	4	1	2	2	—	—	—	—	18
20	83—87	Virtsaelinten taudit. Urinorganens sjukdomar. <i>Morbi organorum uropoëticorum</i>	—	1	—	1	2	1	4	4	3	1	1	—	—	18
21	97—100	Kasvaimet. Svulster. <i>Tumores</i>	—	—	—	—	1	2	17	29	26	11	3	—	—	89
22	101	Tapaturma. Olyckshändelse eller våda. <i>Casus mortiferi</i>	5	—	5	7	20	12	12	9	2	5	—	—	—	78
23	102	Itsemurha. Själv-mord. <i>Suicidium</i>	—	—	—	2	22	13	7	12	3	—	—	—	—	60
24	103	Murha. Tappo. Mord. Dråp. <i>Homicidium</i>	2	—	—	4	14	11	3	2	—	—	—	—	—	36
25	—	Muut kuolemansyyt. Övriga dödsorsaker. <i>Aliae mortis causae</i>	15	5	6	7	14	20	25	25	13	5	1	—	—	136
26		Yhteensä. Summa	117	44	21	67	205	196	214	240	180	114	44	4	—	1446

Naispuolisia. Kvinnkøn.												Molemmat sukupuoli. Bägge kønen.															
Ikä, vuosissa. Ålder, år.											Yhteensä. Summa.	Ikä, vuosissa. Ålder, år.											Yhteensä. Summa.				
—1.	1—5.	5—10.	10—20.	20—30.	30—40.	40—50.	50—60.	60—70.	70—80.	80—.		Tuntematon. Økänd.	—1.	1—5.	5—10.	10—20.	20—30.	30—40.	40—50.	50—60.	60—70.	70—80.		80—.	Tuntematon. Økänd.		
26	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	26	49	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	49	1	
—	—	—	—	—	—	—	—	2	10	24	—	36	—	—	—	—	—	—	1	4	16	28	—	—	49	2	
—	—	—	—	9	3	2	—	—	—	—	—	14	—	—	—	9	3	2	—	—	—	—	—	—	14	3	
7	2	—	2	14	8	9	12	7	3	1	—	65	14	4	1	6	22	17	20	23	8	5	2	—	122	4	
—	1	—	1	2	4	4	3	3	5	3	—	26	3	1	—	1	3	9	6	8	4	5	3	—	43	5	
—	1	—	—	—	3	1	—	—	—	—	—	5	—	4	1	2	1	4	1	—	—	—	—	—	13	6	
—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	7	
4	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	7	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11	8	
7	6	3	1	4	2	5	6	13	9	22	1	79	14	9	4	3	5	4	5	10	18	11	24	1	108	9	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	10	
2	4	1	54	95	41	25	7	9	2	2	—	242	2	7	2	79	180	103	79	37	21	8	2	—	520	11	
7	8	4	5	2	1	—	—	—	—	—	—	27	11	14	5	6	4	1	4	—	—	—	—	—	45	12	
1	1	1	1	3	4	1	3	1	—	—	—	16	2	2	1	2	6	5	5	3	1	—	—	—	27	13	
—	—	—	2	—	—	1	1	4	1	—	—	9	—	1	1	3	—	—	1	4	6	1	—	—	17	14	
—	—	—	—	—	2	4	12	23	28	11	—	80	—	1	—	—	2	10	12	27	38	39	15	1	145	15	
—	1	—	3	10	10	24	37	76	102	40	—	303	—	3	2	4	17	36	66	95	156	152	63	1	595	16	
22	11	2	6	7	12	12	12	22	34	15	—	155	56	24	3	11	24	31	32	42	34	48	20	—	325	17	
6	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	8	19	—	—	—	—	1	1	—	1	1	—	—	—	23	18
—	2	—	1	10	10	4	3	1	1	—	—	32	—	2	1	4	15	14	5	5	3	1	—	—	50	19	
—	—	—	—	2	—	4	3	9	7	2	—	27	—	1	—	1	4	1	8	7	12	8	3	—	45	20	
—	—	1	1	1	8	18	38	31	13	8	—	119	—	—	1	1	2	10	35	67	57	24	11	—	208	21	
3	—	1	2	3	3	1	3	2	2	2	—	22	8	—	6	9	23	15	13	12	4	7	2	1	100	22	
—	—	—	—	5	4	2	2	—	—	—	—	13	—	—	—	2	27	17	9	14	3	—	—	1	73	23	
3	1	—	—	2	2	1	—	1	—	—	—	10	5	1	—	4	16	13	4	2	1	—	—	—	46	24	
15	7	—	8	11	14	18	19	14	9	1	—	116	30	12	6	15	25	34	43	44	27	14	2	—	252	25	
103	49	13	87	180	132	137	161	218	226	131	1	1438	220	93	34	154	385	328	351	401	398	340	175	5	2884	26	

16. Tärkeimmistä kuolemansyistä johtuneet kuoleman-
Dödsfall efter viktigare dödsorsaker
Causes principales de décès en

No.	Kuolemansyy. Dödsorsak. <i>Cause de décès.</i>	Kaupungissa asuvia.												
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	XIII
		kaupunginosa. — stadsdelen. — <i>arrondissement.</i>												
4	Synnynn. heikkous. Keuhkojen ilmatyhyys. Medfödd svaghet. Bristande lungutvidgning. <i>Debilitas congenita. Atelectasis pulmonum</i>	7	—	—	6	2	3	9	3	—	4	9	11	16
6	Vanhuuden kuihtuminen. Älderdomsavtyning. <i>Marasmus senilis</i>	8	—	2	9	7	4	8	2	—	4	6	6	9
10	Lapsivuodekuume. Barnsängsfeber. <i>Septicaemia puerperalis</i> : a) Synnytyksen jälk. Efter förlossn. <i>Post partum</i> b) Keskenmenon jälk. Efter missfall. <i>Post abort.</i>	1	—	—	2	1	—	—	—	—	—	1	1	3
12	Verenmyrkytys. Märkäkuume. Blodförgiftning. Varfeber. <i>Septicaemia. Pyosepticaemia</i>	8	4	4	32	12	16	19	5	2	13	37	14	21
13	Ruusu. Ros. <i>Erysipelas</i>	6	2	2	6	1	5	5	2	1	4	12	10	12
15	Tuhkarokko. Mässling. <i>Morbilli</i>	1	—	2	—	1	1	—	—	—	—	—	—	1
16	Tulirokko. Scharlakansfeber. <i>Scarlatina</i>	2	—	1	4	1	1	2	—	—	1	5	1	4
17	Kurkkumätä ja kuristustauti. Difteri och stryepsjuka. <i>Diphtheria et laryngitis crouposa</i>	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	2	2	—
18	Hinkuyskä. Kikhosta. <i>Pertussis</i>	—	—	—	1	1	3	2	—	—	2	4	3	1
19	Influenza. <i>Influenza</i>	5	2	3	13	8	7	17	2	1	5	8	13	15
21	Lavantauti. Abdominaltyfus. <i>Typhus abdominalis</i>	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—
29 a	Keuhkotuberkuloosi. Lungtuberk. <i>Tuberculosis pulmonum</i>	59	21	19	114	43	88	83	15	5	68	165	163	82
29 b	Tuberkuloottinen aivokalvotulehdus. Tuberkulös hjärn- hinneinflammation. <i>Meningitis tuberculosa</i>	7	1	1	9	6	6	4	1	—	9	19	12	9
29 c	Muu tuberkuloosi. Annan tuberkulos. <i>Tuberculosis aliorum organorum</i>	3	—	4	6	2	1	1	1	—	4	3	6	8
47	Sokeritauti. Sockersjuka. <i>Diabetes mellitus</i>	4	—	2	10	2	1	8	—	2	4	4	4	5
52	Verenvuoto aivoissa ja aivokalvoissa. Aivopehmenys. Hjärnblödning. Hjärnuppjukung. <i>Haemorrhagia cerebri et meningum. Emollitio cerebri</i>	17	7	11	40	21	18	54	5	3	15	32	18	43
60—65	Verenkiertoelinten taudit. Cirkulationsorganens sjukdomar. <i>Morbi organorum circulationis</i>	94	38	39	160	78	86	172	58	14	61	148	102	105
67—70	Keuhkokatarr. Keuhkotulehdus. Luftrörsinflammation. Lunginflammation. <i>Bronchitis. Pneumonia</i>	30	13	8	71	26	35	58	18	1	50	79	63	44
73, 74	Maha- ja suolikatarri. Mag- och tarminflammation. <i>Gastroenteritis</i>	3	1	—	10	2	5	2	—	2	6	5	10	4
78, 79	Umpilisäkkeen tulehdus. Vatsakalvotulehdus. Blindtarms- inflammation. Bukhinneinflammation. <i>Appendicitis. Peritonitis</i>	5	4	1	15	5	9	12	2	—	8	17	9	5
83—87	Virtsaelinten taudit. Urinorganens sjukdomar. <i>Morbi organorum uropoëticorum</i>	5	3	2	19	3	3	20	4	—	6	10	9	18
97—100	Kasvaimet. Svulster. <i>Tumores</i>	36	17	7	64	22	46	61	14	3	23	52	31	71
101	Tapaturma. Olyckshändelse eller våda. <i>Casus mortiferi</i>	13	7	3	23	10	23	19	8	—	19	37	28	15
102	Itsemurha. Själv mord. <i>Suicidium</i>	10	5	6	25	6	15	14	5	—	8	22	21	13
103	Murha. Tappo. Mord. Dråp. <i>Homicidium</i>	4	1	2	8	5	4	3	1	—	6	20	11	—
—	Muut kuolemansyyt. Övriga dödsors. <i>Aliae mortis causae</i>	30	9	12	67	21	45	53	14	2	19	84	56	48
28	Yhteensä. Summa (Total)	360	136	131	718	288	429	628	161	36	343	790	606	555
	Siitä: Därav: <i>Dont:</i>													
29	1927	122	48	49	214	85	128	206	48	18	93	213	172	155
30	1928	115	45	43	236	93	133	206	70	9	118	240	199	167
31	1929	123	42	39	268	110	168	216	43	9	132	337	235	233

1) Katso siv. 46 alav. 1. — 2) Kauemman aikaa hoidettuja holhokkeja. — 3) Ks. taulu 11.

tapaukset vuosina 1927—29, kaupunginosittain.
 åren 1927—29, stadsdelsvis.
 1927—29, par arrondissement.

I staden bosatta. — *Personnes habitant dans la ville.*

XIV	XV	XX	Vallila. Valldgård.	Hermanni. Hernandsd.	Majstad.	Kumpula. Gumtliakt.	Käpylä. Kotby.	Muut rautatien lähipuolella olevat alueet. Övriga områden öster om järnvägen. Région suburbaine à l'est du chemin de fer.	Pasila 1). Böle 1).	Muut rautatien lähipuolella olevat alueet. Övriga områden väster om järnvägen. Région suburbaine à l'ouest du chemin de fer.	Saret. Hölmarna. Iles.	Suomenlinna. Sveaborg.	Laitokset 2). Anstalter 2). Etablissemens.	Asunto tunteamaton. Ökänd bostad. Domicile inconnu.	Kaupungin ulkopuolella asuvia. Utom staden bosatta. <i>Personnes habitant hors de la ville.</i>		Kaikki kuolleet. Samtliga avlidna. Tous les décedés.	Siltä kuoli, kaup. ulkopuolella 2). Dörov avlidna utom staden 2). Dont décedés hors de la ville.	Kuolleisuuslaskosta poisjätettyjä kaupungissa asuvia kuolleita 2). Ur dödlighetsstatistikken borträmmade, i staden bosatta avlidna 2). Décedés habitans dans la ville non comptés dans la statistique.	1
															Etablissemens.	Annorsstädes. Autres.				
5	1	—	10	2	8	—	1	—	2	—	2	1	4	6	2	—	113	3	—	1
—	—	—	—	3	5	1	3	—	2	—	—	—	36	—	3	—	120	5	—	2
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	1	—	3
—	—	—	—	6	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	38	—	—	4
13	—	—	10	3	3	—	5	—	5	—	1	—	9	3	—	—	249	—	2	5
3	—	—	4	1	1	—	1	—	—	—	—	1	12	—	—	—	92	—	—	6
1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12	—	—	7
2	—	—	2	—	—	—	1	—	—	—	—	2	1	—	—	—	30	—	1	8
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	—	—	9
1	—	—	2	1	—	—	2	—	1	—	—	—	1	—	—	—	29	—	—	10
12	—	—	10	1	1	1	5	—	2	—	—	—	35	1	—	—	169	—	1	11
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	4	—	1	12
64	1	1	107	30	17	3	35	9	29	13	9	3	82	5	36	—	1 369	73	—	13
3	—	—	11	2	4	—	5	—	2	—	1	1	4	2	1	—	121	1	—	14
2	—	—	4	2	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	60	9	—	15
3	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	—	—	55	—	—	16
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22	—	—	11	3	1	1	8	—	11	2	2	1	61	1	4	—	412	13	—	17
74	1	—	70	18	6	1	18	6	28	8	3	3	258	3	11	—	1 663	66	—	18
34	3	1	49	21	9	1	12	3	10	4	6	3	66	4	6	—	745	1	11	19
1	—	—	6	2	2	1	4	—	2	1	1	1	3	—	4	—	80	4	1	20
4	2	—	5	1	1	—	2	—	2	—	—	—	3	1	—	—	114	2	—	21
3	—	—	1	2	2	—	—	—	—	1	—	—	14	—	1	—	126	3	—	22
30	—	—	28	5	1	—	10	4	8	1	1	—	64	—	2	—	601	8	—	23
7	1	—	18	7	3	1	8	2	5	3	2	3	13	5	1	—	313	—	56	24
14	—	—	16	3	4	1	2	1	2	3	1	1	9	1	—	—	222	—	9	25
2	1	—	6	—	1	1	3	2	2	1	—	—	2	13	—	—	115	—	2	26
25	1	—	44	4	7	1	18	1	12	1	4	1	63	20	21	—	685	43	4	27
328	10	2	425	113	77	12	144	29	126	45	33	22	747	65	102	93	7 553	232	89	28
84	1	2	124	50	24	—	49	14	36	19	13	8	199	15	30	24	2 243	76	28	29
103	4	—	130	31	29	7	40	6	49	15	6	9	247	25	31	20	2 426	74	30	30
141	5	—	171	32	24	5	55	9	41	11	14	5	301	25	41	49	2 884	82	31	31

1) Se sid. 47 not 1. — 2) En längre tid vårdade interner. — 3) Se tab. 11.

17. Kuolemantapaukset vuonna 1894—1929,
Dödsfall åren 1894—1929,
Mortalité des années 1894

N:o.	Kuolemansyy. Dödsorsak. Cause de décès.	1894.	1895.	1896.	1897.	1898.	1899.	1900.	1901.	1902.	1903.	1904.	1905.	1906.	1907.
1	4 Synnynnäinen heikkous. Keuhkojen ilmatyhjyys. Medfödd svaghet. Bristande lungutvidgning. <i>Debilitas congenita.</i> <i>Atelectasis pulmonum</i>	59	50	54	40	59	53	100	57	53	75	66	83	78	73
2	6 Vanhuuden kiihtuminen. Alderdoms- avtyning. <i>Marasmus senilis</i>	36	47	38	47	49	38	30	42	36	29	28	36	29	39
3	10 Lapsivuodekuume. Barnsängsfeber. <i>Septicaemia puerperalis</i>	2	4	1	2	3	4	4	4	4	5	7	3	1	8
4	12 Verenmyrkytys. Märkäkuume. Blod- förgiftning. Varfeber. <i>Septicaemia.</i> <i>Pyosepticaemia</i>	15	16	11	11	14	14	2	13	17	8	22	17	15	19
5	13 Ruusu. Ros. <i>Erysipelas</i>	4	11	7	8	4	5	10	3	4	2	18	8	4	13
6	15 Tuhkarokko. Mässling. <i>Morbilli</i>	2	18	16	11	93	15	14	12	31	41	6	15	3	208
7	16 Tulirokko. Scharlakansfeber. <i>Scarlatina</i>	33	16	3	2	10	79	63	21	22	—	2	4	3	51
8	17 Kurkkumätä ja kuristustauti. Difteri och strypsjuka. <i>Diphtheria et laryngitis</i> <i>crouposa</i>	17	20	9	7	12	10	9	7	7	5	3	5	1	23
9	18 Hinkuyskä. Kikhosta. <i>Pertussis</i>	11	15	11	23	10	12	28	11	27	26	16	43	25	12
10	19 Influensa. <i>Influenza</i>	7	9	4	9	2	15	2	10	11	9	10	13	12	26
11	21 Lavantauti. Abdominaltyfus. <i>Typhus abdominalis</i>	13	9	14	12	6	2	7	25	13	6	8	8	10	49
12	29 a Keuhkotuberkuloosi. Lungsot. <i>Tuberculosis pulmonum</i>	214	227	232	242	226	236	253	230	266	243	282	302	295	313
13	29 b Tuberkulootinen aivokalvotulehdus. Tuberkulös hjärnhinneinflammation. <i>Meningitis tuberculosa</i>	40	67	50	62	44	50	42	37	41	57	40	84	54	64
14	29 c Muu tuberkuloosi. Annan tuberkulos. <i>Tuberculosis aliorum organorum</i>	3	5	14	9	22	12	17	5	17	15	18	19
15	47 Sokeritauti. Sockersjuka. <i>Diabetes mellitus</i>	5	4	2	7	6	6	3
16	52 Verenvuoto aivoissa ja aivokalvoissa. Aivopehmenys. Hjärnblödning. Hjärnuppmjukning. <i>Haemorrhagia cerebri</i> et meningum. <i>Emollitio cerebri</i>	23	26	28	31	29	41	36	54	42	30	57	55	60	73
17	60—65 Verenkierroelinten taudit. Cirkulations- organens sjukdomar. <i>Morbi organorum circulationis</i>	54	78	59	85	85	126	113	116	110	117	146	180	165	194
18	67—70 Keuhkokatarrin. Keuhkotulehdus. Luft- rörsinflammation. Lunginflammation. <i>Bronchitis. Pneumonia</i>	167	178	205	185	247	228	215	198	268	176	219	263	156	209
19	73, 74 Maha- ja suolikatarrin ¹⁾ . Mag- och tarm- inflammation ¹⁾ . <i>Gastro-enteritis</i>	188	182	258	260	221	239	268	405	130	259	230	300	213	214
20	78, 79 Umpilisäkkeen tulehdus. Vatsakalvo- tulehdus. Blindtarmsinflammation. Bukhinneinflammation. <i>Appendicitis. Peritonitis</i>	18	26	22	11	19	15	25	28	21	16	33	30	21	20
21	83—87 Virtsaelinten taudit. Urinorganens sjuk- domar. <i>Morbi organorum uropoëticorum</i>	32	26	26	21	24	35	34	31	32	33	42	36	29	44
22	97—100 Kasvaimet. Svulster. <i>Tumores</i>	58	45	52	58	60	68	67	65	60	76	89	96	90	99
23	101 Tapaturma. Olyckshändelse eller våda. <i>Casus mortiferi</i>	34	34	31	27	36	33	34	40	24	28	37	55	76	56
24	102 Itsemurha. Själv-mord. <i>Suicidium</i>	15	13	8	9	10	10	8	13	6	13	8	15	23	21
25	103 Murha. Tappo. Mord. Dråp. <i>Homicidium</i>	2	2	3	5	3	5	6	5	2	5	9	5	11	13
26	— Muut kuolemansyyt. Övriga dödsorsaker. <i>Aliae mortis causae</i>	122	150	142	159	169	185	150	150	155	147	180	166	155	167
27	Yhteensä. Summa (Total)	1 166	1 269	1 287	1 332	1 449	1 527	1 542	1 594	1 403	1 413	1 582	1 843	1 553	2 030

1) Tähän sisältyy kotimainen kolera, *cholera nostras*.

ryhmitettyinä tärkeimpien kuolemansyiden mukaan.
 efter viktigare dödsorsaker.

—1929; causes principales de décès.

1908.	1909.	1910.	1911.	1912.	1913.	1914.	1915.	1916.	1917.	1918.	1919.	1920.	1921.	1922.	1923.	1924.	1925.	1926.	1927.	1928.	1929.	
85	77	75	87	82	82	62	94	69	92	57	36	62	49	34	28	35	22	27	27	37	49	1
34	35	15	33	32	18	30	37	32	44	34	38	36	40	61	52	65	51	43	42	29	49	2
6	4	9	8	6	5	17	19	12	18	10	16	12	14	9	8	5	5	13	11	22	14	3
18	18	20	29	23	26	28	17	29	23	46	30	48	56	47	35	42	41	59	46	81	122	4
14	9	12	23	9	10	16	—	14	15	18	7	8	4	4	6	7	8	13	23	26	43	5
5	—	36	23	35	17	5	109	37	25	—	30	10	—	15	3	—	—	—	12	—	—	6
43	22	41	55	35	36	31	28	4	8	36	54	5	2	3	2	2	1	8	7	10	13	7
13	9	20	19	26	42	46	37	47	21	59	39	21	9	4	6	4	—	—	2	2	3	8
13	21	56	21	58	2	22	48	13	20	33	11	6	2	22	10	5	5	8	6	12	11	9
46	22	13	13	7	18	10	16	7	11	297	585	263	38	50	44	117	18	45	35	26	108	10
18	9	7	3	4	4	1	6	16	14	7	4	9	5	3	7	2	2	—	2	1	1	11
325	302	324	309	363	414	358	382	441	374	416	348	346	364	358	332	373	347	400	422	427	520	12
57	73	69	67	66	80	55	90	74	54	55	37	34	36	44	49	34	42	43	39	37	45	13
17	10	17	23	33	29	35	33	35	35	29	14	20	18	32	15	25	23	21	17	16	27	14
4	1	21	8	14	15	8	11	11	10	6	10	13	10	8	16	15	8	23	15	23	17	15
67	69	69	82	100	92	83	98	72	95	99	113	84	87	98	104	117	120	139	131	136	145	16
154	165	210	221	270	267	279	258	268	317	400	351	310	321	326	348	330	403	388	490	578	595	17
263	184	220	217	253	300	206	252	231	276	256	245	136	148	176	155	194	158	229	212	208	325	18
262	205	199	219	198	139	163	121	139	170	215	60	43	56	34	14	30	37	15	31	26	23	19
24	22	20	12	10	8	14	15	10	20	24	30	26	23	26	25	52	30	39	34	30	50	20
43	32	39	34	38	41	40	32	43	49	49	39	36	33	31	27	40	37	38	34	47	45	21
90	113	105	125	120	117	136	133	146	151	156	132	129	174	164	176	178	182	188	190	203	208	22
39	52	62	72	54	79	99	88	83	77	125	103	81	71	69	84	104	86	86	102	111	100	23
22	28	38	48	43	55	49	27	32	29	29	35	43	43	44	38	53	69	63	68	81	73	24
14	11	15	17	16	25	20	16	20	40	68	14	21	22	21	18	24	30	31	33	36	46	25
155	189	184	170	199	219	192	206	193	228	513	165	174	185	138	145	162	167	210	212	221	252	26
1 831	1 682	1 896	1 938	2 094	2 140	2 005	2 173	2 078	2 216	3 037	2 546	1 976	1 810	1 821	1 747	2 015	1 892	2 129	2 243	2 426	2 884	27

1) Häri ingår inhemsk kolera, *cholera nostras*.

18. Kuolemantapaukset 10 000 henkeä kohti vuosina 1891—1929, ryhmitettyinä tärkeimpien kuolemansyiden mukaan.
Dödsfall i förhållande till 10 000 personer åren 1891—1929, efter viktigare dödsorsaker.

Mortalité des années 1891—1929, par 10 000 personnes; répartition par causes principales de décès.

N:o.	Kuolemansy. Dödsorsak. Cause de décès.	1891—95.	1896—1900.	1901—05.	1906—10.	1911—15.	1916—20.	1921—25.	1924.	1925.	1926.	1927.	1928.	1929.
4	Synnynnäinen heikkous. Keuhkojen ilmatyhjyys. Medfödd svaghet. Bristande lungutvidgning. <i>Debilitas congenita. Atelectasis pulmonum</i>	7.8	7.3	6.4	5.8	5.0	3.3	1.6	1.7	1.1	1.3	1.2	1.6	2.1
6	Vanhuden kuituminen. Älderdomsavtyning. <i>Marasmus senilis</i>	5.9	4.8	3.3	2.3	1.8	1.9	2.7	3.2	2.4	2.0	1.9	1.3	2.1
10	Lapsivuodekuume. Barnsängsfeber. <i>Septicaemia puerperalis</i>	0.7	0.3	0.4	0.4	0.7	0.7	0.4	0.2	0.2	0.6	0.5	1.0	0.6
12	Verenmyrkytys. Märkäkuume. Blodförgiftning. Varfeber. <i>Septicaemia. Pyoseptic.</i>	2.2	1.2	1.5	1.3	1.5	1.9	2.2	2.0	2.0	2.8	2.1	3.6	5.3
13	Ruusu. Ros. <i>Erysipelas</i>	0.8	0.8	0.7	0.8	0.7	0.6	0.3	0.3	0.4	0.6	1.1	1.2	1.9
15	Tuhkarokko. Mässling. <i>Morbilli</i>	6.2	3.6	2.0	3.8	2.3	1.1	0.2	—	—	—	0.5	—	—
16	Tulirokko. Scharlakansfeber. <i>Scarlatina</i>	5.0	3.7	0.9	2.4	2.2	1.1	0.1	0.1	[0.05]	0.4	0.3	0.4	0.6
17	Kurkkumätä ja kuristustauti. Difteri och strypsjuka. <i>Diphth. et laryngitis crouposa</i>	3.6	1.1	0.5	1.0	2.1	2.0	0.2	0.2	—	—	0.1	0.1	0.1
18	Hinkuyskä. Kikhosta. <i>Pertussis</i>	2.4	2.0	2.4	1.9	1.8	0.9	0.4	0.2	0.2	0.4	0.3	0.5	0.5
19	Influenza. <i>Influenza</i>	1.5	0.8	1.0	1.8	0.8	12.3	2.6	5.7	0.9	2.1	1.6	1.2	4.7
21	Lavantauti. Abdominaltyfus. <i>Typhus abdominalis</i>	2.4	1.0	1.2	1.4	0.2	0.5	0.2	0.1	0.1	—	0.1	[0.05]	0.1
29 a	Keuhkotuberkuloosi. Lungsot. <i>Tuberculosis pulmonum</i>	33.4	28.3	25.4	23.4	22.2	20.3	17.4	18.1	16.5	18.7	19.3	19.0	22.5
29 b	Tuberkuloottinen aivokalvotulehdus. Tuberkulös hjärnhinneinflammation. <i>Menigitis tuberculosa</i>	9.7	5.9	5.0	4.7	4.4	2.7	2.0	1.7	2.0	2.0	1.8	1.6	1.9
29 c	Muu tuberkuloosi. Annan tuberkulos. <i>Tuberculosis aliorum organorum</i>	•	1.3	1.3	1.2	1.9	1.4	1.1	1.2	1.1	1.0	0.8	0.7	1.2
47	Sokeritauti. Sockersjuka. <i>Diabetes mellitus</i>	•	•	0.5	0.5	0.7	0.5	0.6	0.7	0.4	1.1	0.7	1.0	0.7
52	Verenvuoto aivoissa ja aivokalv. Aivopehmenys. Hjärnblödning. Hjärnupp- mjukning. <i>Haemorrhagia cerebri et meningum. Emollitio cerebri</i>	4.1	3.9	4.6	5.1	5.5	4.9	5.2	5.7	5.7	6.5	6.0	6.1	6.3
60—65	Verenkiertoelinten taudit. Cirkulationsorganens sjukdomar. <i>Morbi organorum circulationis</i>	7.3	11.2	12.8	13.3	15.8	17.3	17.0	16.0	19.2	18.2	22.4	25.8	25.8
67—70	Keuhkokatarrri. Keuhkotulehdus. Luftrörsinflammation. Lunginflammation. <i>Bronchitis. Pneumonia</i>	•	25.7	21.6	15.5	14.9	12.1	8.2	9.4	7.5	10.7	9.7	9.3	14.1
73, 74	Maha- ja suolikatarri. Mag- och tarminflammation. <i>Gastro-enteritis</i>	30.4	29.7	25.4	16.4	10.2	6.6	1.7	1.5	1.8	0.7	1.4	1.2	1.0
78, 79	Umpilisäkkeen tulehdus. Vatsakalvotulehdus. Blindtarmsinflammation. Bukhinne- inflammation. <i>Appendicitis. Peritonitis</i>	•	2.2	2.5	1.6	0.7	1.2	1.5	2.5	1.4	1.8	1.6	1.3	2.2
83—87	Virtsaelinten taudit. Urinorganens sjukdomar. <i>Morbi organorum uropoëticorum</i>	4.2	3.3	3.3	2.8	2.2	2.3	1.6	1.9	1.8	1.8	1.6	2.1	1.9
97—100	Kasvaimet. Svulster. <i>Tumores</i>	7.2	7.3	7.4	7.5	7.7	7.5	8.6	8.6	8.7	8.8	8.7	9.1	9.0
101	Tapaturma. Olyckshändelse eller våda. <i>Casus mortiferi</i>	4.3	3.8	3.5	4.3	4.8	4.9	4.1	5.1	4.1	4.0	4.7	5.0	4.3
102	Itsemurha. Själv-mord. <i>Suicidium</i>	1.8	1.1	1.1	2.0	2.7	1.8	2.4	2.6	3.3	2.9	3.1	3.6	3.2
103	Murha. Tappo. Mord. Dråp. <i>Homicidium</i>	0.4	0.5	0.5	1.0	1.1	1.7	1.1	1.2	1.4	1.4	1.5	1.6	2.0
—	Muut kuolemansyyt. Övriga dödsorsaker. <i>Aliæ mortis causae</i>	63.1	19.2	15.3	12.8	12.0	13.4	7.8	7.9	8.0	9.8	9.7	9.9	10.9
Kaikki kuolemansyyt. Samtliga dödsorsaker (<i>Toutes les causes de décès</i>)		204.4	170.0	150.5	135.0	125.9	124.9	91.2	97.8	90.2	99.6	102.7	108.2	125.0

19. Ensimmäisellä ikävuoodellaan kuolleet vuosina 1927—29, ryhmitettyinä sukupuolen, iän ja aviollisen tai aviottoman syntyperän mukaan.

Dödsfall bland barn under 1 års ålder åren 1927—29, fördelade efter kön, ålder och äkta eller oäkta börd.

Décédés au-dessous d'un an en 1927—29, par sexe, par âge et par filiation.

I k ä. Å l d e r. Age.	1 9 2 7.									1 9 2 8.									1 9 2 9.								
	Miespuolisia. Mankön. Garçons.			Naispuolisia. Kvinnkön. Filles.			Molemmat sukupuolet. Bägge könen. Les deux sexes.			Miespuolisia. Mankön.			Naispuolisia. Kvinnkön.			Molemmat sukupuolet. Bägge könen.			Miespuolisia. Mankön.			Naispuolisia. Kvinnkön.			Molemmat sukupuolet. Bägge könen.		
	Aviollisia. Äkta. Légitimes.	Aviottomia. Oäkta. Illégitimes.	Yhteensä. Summa. Total.	Aviollisia. Äkta.	Aviottomia. Oäkta.	Yhteensä. Summa.	Aviollisia. Äkta.	Aviottomia. Oäkta.	Yhteensä. Summa.	Aviollisia. Äkta.	Aviottomia. Oäkta.	Yhteensä. Summa.	Aviollisia. Äkta.	Aviottomia. Oäkta.	Yhteensä. Summa.	Aviollisia. Äkta.	Aviottomia. Oäkta.	Yhteensä. Summa.	Aviollisia. Äkta.	Aviottomia. Oäkta.	Yhteensä. Summa.	Aviollisia. Äkta.	Aviottomia. Oäkta.	Yhteensä. Summa.	Aviollisia. Äkta.	Aviottomia. Oäkta.	Yhteensä. Summa.
— 2 päivää. dagar (jours) ..	12	4	16	5	6	11	17	10	27	15	4	19	5	2	7	20	6	26	9	3	12	9	4	13	18	7	25
2—5 » »	3	—	3	2	1	3	5	1	6	11	1	12	—	—	—	11	1	12	12	—	12	6	1	7	18	1	19
5—10 » »	3	—	3	1	—	1	4	—	4	1	1	2	3	2	5	4	3	7	4	—	4	3	2	5	7	2	9
10—15 » »	1	—	1	3	—	3	4	—	4	4	—	4	3	—	3	7	—	7	3	2	5	1	—	1	4	2	6
15—20 » »	1	—	1	—	—	—	1	—	1	—	—	—	1	—	1	1	—	1	1	2	3	1	1	2	2	3	5
20—25 » »	—	—	—	3	—	3	3	—	3	—	—	—	4	—	4	4	—	4	—	—	—	1	—	1	1	—	1
25—30 (31) päivää. dagar	—	1	1	1	—	1	1	1	2	—	1	1	3	—	3	3	1	4	2	1	3	4	—	4	6	1	7
Kuukautta nuoremm. yhteensä. Summa under 1 månad (Total au-dessous de 1 mois)	20	5	25	15	7	22	35	12	47	31	7	38	19	4	23	50	11	61	31	8	39	25	8	33	56	16	72
1—2 kuuk. mån. (mois)	4	1	5	4	1	5	8	2	10	11	1	12	5	1	6	16	2	18	8	3	11	6	4	10	14	7	21
2—3 » »	2	1	3	2	1	3	4	2	6	7	3	10	8	1	9	15	4	19	12	—	12	8	3	11	20	3	23
3—4 » »	3	—	3	8	1	9	11	1	12	3	3	6	3	2	5	6	5	11	6	1	7	6	1	7	12	2	14
4—5 » »	5	—	5	3	1	4	8	1	9	6	1	7	3	2	5	9	3	12	5	2	7	2	—	2	7	2	9
5—6 » »	5	3	8	2	2	4	7	5	12	6	1	7	—	3	3	6	4	10	5	—	5	7	—	7	12	—	12
6—7 » »	5	1	6	6	3	9	11	4	15	4	—	4	1	3	4	5	3	8	4	1	5	2	1	3	6	2	8
7—8 » »	1	1	2	2	—	2	3	1	4	1	1	2	6	—	6	7	1	8	4	2	6	—	3	3	4	5	9
8—9 » »	3	1	4	2	3	5	5	4	9	1	—	1	4	1	5	5	1	6	6	—	6	8	2	10	14	2	16
9—10 » »	2	—	2	3	1	4	5	1	6	1	—	1	3	—	3	4	—	4	5	2	7	8	1	9	13	3	16
10—11 » »	4	2	6	3	1	4	7	3	10	4	—	4	1	—	1	5	—	5	1	4	5	5	1	6	6	5	11
11—12 » »	3	—	3	3	1	4	6	1	7	2	—	2	2	—	2	4	—	4	5	2	7	2	—	2	7	2	9
Kaikkiaan. Totalsumma (Somme totale)	57	15	72	53	22	75	110	37	147	77	17	94	55	17	72	132	34	166	92	25	117	79	24	103	171	49	220

20. Ensimmäisellä ikävuodellaan kuolleet vuosina 1927—29, ryhmitettyinä iän ja kuolemansyyän mukaan.
Dödsfall bland barn under 1 års ålder åren 1927—29, fördelade efter ålder och dödsorsaker.

Décédés au-dessous d'un an en 1927—29, par âge et causes de décès.

I k ä. Å l d e r. Age.	Aviollisia. Äkta. <i>Légitimes.</i>						Aviottomia. Oäkta. <i>Illégitimes.</i>						Yhteensä. Summa. <i>Total.</i>											
	Debitas <i>congenita.</i>	Tuberculosis. <i>Pneumonia.</i>	Gastro-enteritis.	Aliae <i>mortis</i> causae.	Yhteensä. Summa. <i>Total.</i>	Siitä: Därv: Dont:	Debitas <i>congenita.</i>	Tuberculosis. <i>Pneumonia.</i>	Gastro-enteritis.	Aliae <i>mortis</i> causae.	Yhteensä. Summa.	Siitä: Därv:	Debitas <i>congenita.</i>	Tuberculosis. <i>Pneumonia.</i>	Gastro-enteritis.	Aliae <i>mortis</i> causae.	Yhteensä. Summa.	Siitä: Därv:						
																			Mp. Mk.	Kv. Kv.	Mp. Mk.	Kv. Kv.	Mp. Mk.	Kv. Kv.
1927.																								
— 2 päivää. dagar (<i>jours</i>).....	16	—	—	1	17	12	5	1	—	—	9	10	4	6	17	—	—	10	27	16	11			
2—5 » »	2	—	—	3	5	3	2	1	—	—	—	1	—	1	3	—	—	3	6	3	3			
5—10 » »	1	—	—	1	2	4	3	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	2	4	3	1			
10—15 » »	2	—	—	2	4	1	3	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	2	4	1	3			
15—20 » »	1	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	1	—			
20—25 » »	—	—	2	1	3	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	—	3	—	3			
25—30 (31) päivää. dagar	—	1	—	—	1	—	1	1	—	—	—	1	1	—	1	1	—	—	2	1	1			
Kuukautta nuoremman yhteensä. Summa under 1 måned (<i>Total au-dessous de 1 mois</i>)	22	1	2	2	8	35	20	15	3	—	—	9	12	5	7	25	1	2	2	17	47	25	22	
1—2 kuuk. mån. (<i>mois</i>).....	—	—	1	5	2	8	4	4	1	—	—	1	—	2	1	1	—	1	6	2	10	5	5	
2—3 » »	—	—	2	1	4	2	2	—	—	—	1	1	2	1	1	—	2	2	2	6	3	3		
3—4 » »	1	—	2	3	5	11	3	8	—	—	—	1	1	1	1	—	2	3	6	12	3	9		
4—5 » »	—	—	1	4	3	8	5	3	—	—	—	1	1	—	1	—	1	4	4	9	5	4		
5—6 » »	—	1	4	1	1	7	5	2	—	1	—	4	5	3	2	—	1	5	1	5	12	8	4	
6—7 » »	—	5	4	2	—	11	5	6	—	1	1	—	2	4	1	3	—	6	5	2	2	15	6	9
7—8 » »	—	2	—	—	1	3	1	2	—	—	—	1	—	1	1	—	—	2	—	1	1	4	2	2
8—9 » »	—	1	3	1	—	5	3	2	—	—	1	1	2	4	1	3	—	1	4	2	2	9	4	5
9—10 » »	—	2	1	1	1	5	2	3	—	—	—	1	1	—	1	—	2	1	1	2	6	2	4	
10—11 » »	—	1	2	2	2	7	4	3	—	2	1	—	3	2	1	—	3	3	2	2	10	6	4	
11—12 » »	—	3	3	—	—	6	3	3	—	—	—	1	1	—	1	—	3	3	—	1	7	3	4	
Kaikiaan. Totalsumma (<i>Somme totale</i>)	23	16	25	22	24	110	57	53	4	3	4	4	22	37	15	22	27	19	29	26	46	147	72	75
1928.																								
— 2 päivää. dagar	15	—	—	5	20	15	5	3	—	—	—	3	6	4	2	18	—	—	—	8	26	19	7	
2—5 » »	5	—	1	—	5	11	11	—	—	—	—	1	1	1	—	5	—	1	—	6	12	12	—	
5—10 » »	2	—	—	—	2	4	1	3	2	—	1	—	3	1	2	4	—	1	—	2	7	2	5	
10—15 » »	2	—	2	—	3	7	4	3	—	—	—	—	—	—	—	2	—	2	—	3	7	4	3	
15—20 » »	—	—	—	—	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	1	

20—25 » »	—	—	—	2	2	4	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	4	—	4		
25—30 (31) päivää. dagar	3	—	—	—	—	3	—	3	—	—	—	1	—	1	1	—	3	—	—	1	—	4	1	3	
Kuukautta nuoremman yhteensä. Summa under 1 månad	27	—	3	2	18	50	31	19	5	—	1	1	4	11	7	4	32	—	4	3	22	61	38	23	
1—2 kuuk. mån.	2	—	3	3	8	16	11	5	2	—	—	—	—	2	1	1	4	—	3	3	8	18	12	6	
2—3 » »	1	—	3	3	8	15	7	8	—	—	1	—	3	4	3	1	1	—	4	3	11	19	10	9	
3—4 » »	—	1	—	2	3	6	3	3	—	—	—	2	3	5	3	2	—	1	—	4	6	11	6	5	
4—5 » »	—	1	—	—	8	9	6	3	—	—	1	—	2	3	1	2	—	1	1	—	10	12	7	5	
5—6 » »	—	—	3	—	3	6	6	—	—	—	—	2	2	4	1	3	—	—	3	2	5	10	7	3	
6—7 » »	—	1	—	1	3	5	4	1	—	—	1	—	2	3	—	3	—	1	1	1	5	8	4	4	
7—8 » »	—	2	1	—	4	7	1	6	—	—	—	—	1	1	1	—	—	2	1	—	5	8	2	6	
8—9 » »	—	1	2	—	2	5	1	4	—	—	—	—	1	1	—	1	—	1	2	—	3	6	1	5	
9—10 » »	—	—	1	1	2	4	1	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	2	4	1	3	
10—11 » »	—	1	2	1	1	5	4	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	1	1	5	4	1	
11—12 » »	—	1	—	—	3	4	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	3	4	2	2	
Kaikkiaan. Totalsumma	30	8	18	13	63	132	77	55	7	—	4	5	18	34	17	17	37	8	22	18	81	166	94	72	
1 9 2 9.																									
— 2 päivää. dagar	14	—	1	—	3	18	9	9	1	—	—	—	6	7	3	4	15	—	1	—	9	25	12	13	
2—5 » »	11	—	1	—	6	18	12	6	—	—	1	—	—	1	—	1	11	—	2	—	6	19	12	7	
5—10 » »	4	—	—	—	3	7	4	3	2	—	—	—	—	2	—	2	6	—	—	—	3	9	4	5	
10—15 » »	—	—	—	—	4	4	3	1	2	—	—	—	—	2	2	—	2	—	—	—	4	6	5	1	
15—20 » »	—	—	—	—	2	2	1	1	1	—	—	—	2	3	2	1	1	—	—	—	4	5	3	2	
20—25 » »	1	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	1	
25—30 (31) päivää. dagar	3	—	3	—	—	6	2	4	1	—	—	—	—	1	1	—	4	—	3	—	—	7	3	4	
Kuukautta nuoremman yhteensä. Summa under 1 månad	33	—	5	—	18	56	31	25	7	—	1	—	8	16	8	8	40	—	6	—	26	72	39	33	
1—2 kuuk. mån.	3	—	4	3	4	14	8	6	2	—	2	—	3	7	3	4	5	—	6	3	7	21	11	10	
2—3 » »	1	—	6	2	11	20	12	8	1	—	1	1	—	3	—	3	2	—	7	3	11	23	12	11	
3—4 » »	—	—	2	2	8	12	6	6	1	—	—	1	—	2	1	1	1	—	2	3	8	14	7	7	
4—5 » »	—	—	5	2	—	7	5	2	—	—	2	—	—	2	2	—	—	—	7	2	—	9	7	2	
5—6 » »	—	1	5	1	5	12	5	7	—	—	—	—	—	—	—	—	1	5	1	5	12	5	7		
6—7 » »	—	1	2	2	1	6	4	2	—	1	—	—	1	2	1	1	—	2	2	2	2	8	5	3	
7—8 » »	—	1	1	1	1	4	4	—	—	2	—	2	1	5	2	3	—	3	1	3	2	9	6	3	
8—9 » »	—	2	5	1	6	14	6	8	—	1	—	—	1	2	—	2	—	3	5	1	7	16	6	10	
9—10 » »	—	3	5	—	5	13	5	8	—	—	2	—	1	3	2	1	—	3	7	—	6	16	7	9	
10—11 » »	—	1	3	—	2	6	1	5	—	—	1	1	3	5	4	1	—	1	4	1	5	11	5	6	
11—12 » »	1	1	4	—	1	7	5	2	—	1	—	—	1	2	2	—	1	2	4	—	2	9	7	2	
Kaikkiaan. Totalsumma	38	10	47	14	62	171	92	79	11	5	9	5	19	49	25	24	49	15	56	19	81	220	117	103	

21. Ensimmäisellä ikävudellaan kuolleet vuosina 1927—29, ryhmitettyinä kuukausittain sekä kuolemansyyn mukaan; katsaus vuosiin 1913—23.

Dödsfall bland barn under 1 års ålder åren 1927—29, fördelade månadsvis samt efter dödsorsaker; återblick på åren 1913—23.

Décédés au-dessous d'un an en 1927—29, par causes de décès et mois; aperçu rétrospectif pour les années 1913—23.

Kuukausi. Månad. Mois.	Aviollisia. Äkta. Légitimes.							Aviottomia. Oäkta. Illégitimes.							Yhteensä. Summa. Total.													
	Debititas congenita.	Tuberculosis.	Bronchitis. Pneumonia.	Gastro-enteritis.	Aliae mortis causae.	Yhteensä. Summa. Total.	Yhteensä. Summa. Total. Masc.	Siitä: Därav: Dont:			Debititas congenita.	Tuberculosis.	Bronchitis. Pneumonia.	Gastro-enteritis.	Aliae mortis causae.	Yhteensä. Summa.	Siitä: Därav:			Debititas congenita.	Tuberculosis.	Bronchitis. Pneumonia.	Gastro-enteritis.	Aliae mortis causae.	Yhteensä. Summa.	Siitä: Därav:		
								Mp. Mk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.							Mp. Mk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.							Mp. Mk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.
1927.																												
Tammikuu. Januari	3	—	2	1	1	7	3	4	—	—	—	—	—	1	1	—	1	3	—	3	—	2	1	2	8	3	5	
Helmikuu. Februari	1	—	4	—	3	8	4	4	1	—	1	—	—	1	3	3	—	5	—	4	11	7	4	11	4	4		
Maaliskuu. Mars	1	1	6	—	1	9	3	6	1	1	—	—	—	4	6	1	5	2	2	6	—	5	15	4	11			
Huhtikuu. April	2	3	5	1	2	13	7	6	—	1	1	—	—	3	5	2	3	2	4	6	1	5	18	9	9			
Toukokuu. Maj	2	4	3	3	4	16	8	8	—	—	1	2	3	6	2	4	2	4	4	4	5	7	22	10	12			
Kesäkuu. Juni	1	2	1	1	2	7	3	4	—	—	1	—	—	1	2	1	1	1	2	2	1	3	9	4	5			
Heinäkuu. Juli	2	3	1	5	1	12	5	7	1	—	—	1	2	4	3	1	3	3	1	6	3	16	8	8				
Elokuu. Augusti	2	1	—	7	1	11	7	4	—	1	—	1	1	3	—	3	2	2	—	8	2	14	7	7				
Syyskuu. September	1	—	1	1	1	4	1	3	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	1	4	1	3				
Lokakuu. Oktober	3	1	—	1	5	10	7	3	1	—	—	—	—	3	4	2	2	4	1	—	1	8	14	9	5			
Marraskuu. November	1	—	2	—	—	3	3	—	—	—	—	—	—	2	2	—	2	1	—	2	—	2	5	3	2			
Joulukuu. December	4	1	—	2	3	10	6	4	—	—	—	—	—	1	1	1	—	4	1	—	2	4	11	7	4			
Yhteensä. Summa (Total)		23	16	25	22	24	110	57	53	4	3	4	4	22	37	15	22	27	19	29	26	46	147	72	75			
Siitä: Därav: Dont:																												
Miespuolisia. Mankön (Garçons)	15	7	11	13	11	57	57	—	1	1	3	2	8	15	15	—	16	8	14	15	19	72	72	—				
Naispuolisia. Kvinnkön (Filles)	8	9	14	9	13	53	—	53	3	2	1	2	14	22	—	22	11	11	15	11	27	75	—	75				
1928.																												
Tammikuu. Januari	1	1	1	2	4	9	6	3	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	2	4	9	6	3				
Helmikuu. Februari	1	—	2	—	2	5	4	1	—	—	1	—	—	1	2	—	2	1	—	3	—	3	7	4	3			
Maaliskuu. Mars	—	2	5	—	7	14	7	7	—	—	1	—	—	1	—	1	—	2	6	—	7	15	7	8				
Huhtikuu. April	3	—	—	1	9	13	11	2	—	—	1	—	—	1	2	1	1	3	—	1	1	10	15	12	3			
Toukokuu. Maj	—	—	1	—	9	10	7	3	1	—	—	—	—	1	—	1	1	—	1	—	9	11	7	4				
Kesäkuu. Juni	6	1	—	1	1	9	8	1	1	—	—	—	—	1	2	1	1	7	1	—	1	2	11	9	2			
Heinäkuu. Juli	3	1	1	3	4	12	4	8	1	—	—	—	—	1	2	—	2	4	1	1	3	5	14	4	10			

Elokuu.	Augusti	4	—	4	1	3	12	7	5	1	—	—	1	2	4	2	2	5	—	4	2	5	16	9	7
Syyskuu.	September	—	2	—	3	6	11	3	8	1	—	1	3	4	9	7	2	1	2	1	6	10	20	10	10
Lokakuu.	Oktober	6	—	1	1	5	13	8	5	1	—	—	1	2	4	2	2	7	—	1	2	7	17	10	7
Marraskuu.	November	2	1	1	—	7	11	7	4	1	—	—	—	—	1	1	—	3	1	1	—	7	12	8	4
Joulukuu.	December	4	—	2	1	6	13	5	8	—	—	—	—	6	6	3	3	4	—	2	1	12	19	8	11
Yhteensä. Summa		30	8	18	13	63	132	77	56	7	—	4	6	18	34	17	17	37	8	22	18	81	166	94	72
Siitä: Därav:																									
Miespuolisia.	Mankön	20	3	11	5	38	77	77	—	3	—	2	3	9	17	17	—	23	3	13	8	47	94	94	—
Naispuolisia.	Kvinnkön	10	5	7	8	25	55	—	55	4	—	2	2	9	17	—	17	14	5	9	10	34	72	—	72
1929.																									
Tammikuu.	Januari	9	3	7	1	10	30	15	15	—	—	2	—	2	4	3	1	9	3	9	1	12	34	18	16
Helmikuu.	Februari	4	1	10	—	4	19	13	6	1	—	1	—	1	3	2	1	5	1	11	—	5	22	15	7
Maaliskuu.	Mars	5	1	6	2	8	22	10	12	2	1	1	2	3	9	3	6	7	2	7	4	11	31	13	18
Huhtikuu.	April	1	1	8	—	2	12	4	8	—	—	2	—	1	3	2	1	1	1	10	—	3	15	6	9
Toukokuu.	Maj	3	—	3	1	9	16	6	10	—	3	—	2	1	6	3	3	3	3	3	3	10	22	9	13
Kesäkuu.	Juni	5	—	2	1	2	10	5	5	3	—	—	—	2	5	3	2	8	—	2	1	4	15	8	7
Heinäkuu.	Juli	3	—	4	—	3	10	6	4	2	—	1	—	—	3	—	3	5	—	5	—	3	13	6	7
Elokuu.	Augusti	—	—	2	3	6	11	9	2	—	—	—	—	1	1	—	1	—	—	2	3	7	12	9	3
Syyskuu.	September	4	1	1	1	5	12	8	4	—	—	1	1	2	4	3	1	4	1	2	2	7	16	11	5
Lokakuu.	Oktober	—	1	—	3	5	9	7	2	—	1	—	—	1	2	—	2	—	2	—	3	6	11	7	4
Marraskuu.	November	1	1	2	1	3	8	5	3	1	—	—	—	3	4	3	1	2	1	2	1	6	12	8	4
Joulukuu.	December	3	1	2	1	5	12	4	8	2	—	1	—	2	5	3	2	5	1	3	1	7	17	7	10
Yhteensä. Summa		38	10	47	14	62	171	92	79	11	5	9	6	19	49	25	24	49	15	56	19	81	220	117	103
Siitä: Därav:																									
Miespuolisia.	Mankön	18	4	29	10	31	92	92	—	5	1	5	3	11	25	25	—	23	5	34	13	42	117	117	—
Naispuolisia.	Kvinnkön	20	6	18	4	31	79	—	79	6	4	4	2	8	24	—	24	26	10	22	6	39	103	—	103
1926		23	5	27	10	38	103	54	49	4	1	7	3	20	35	19	16	27	6	34	13	58	138	73	65
1925		17	12	15	20	24	88	57	31	5	2	3	3	16	29	13	16	22	14	18	23	40	117	70	47
1924		29	8	23	13	36	109	62	47	6	3	10	6	18	43	19	24	35	11	33	19	54	152	81	72
1923		21	11	6	9	36	83	48	35	7	3	8	2	18	38	19	19	28	14	14	11	54	121	67	54
1922		26	16	30	15	38	125	67	58	8	1	6	9	25	49	28	21	34	17	36	24	63	174	95	79
1921		33	11	14	26	33	117	62	55	16	3	5	22	9	55	24	31	49	14	19	48	42	172	86	86
1920		55	9	24	16	41	145	69	76	14	2	11	14	18	59	28	31	69	11	35	30	59	204	97	107
1919		31	5	25	22	33	116	65	51	12	—	9	11	16	48	23	25	43	5	34	33	49	164	88	76
1918		45	11	24	50	30	160	83	77	24	7	11	68	22	132	68	64	69	18	35	118	52	292	151	141
1917		63	23	49	82	46	263	144	119	33	7	28	48	33	149	78	71	96	30	77	130	79	412	222	190
1916		44	26	61	58	51	240	127	113	29	8	24	52	33	146	77	69	73	34	85	110	84	386	204	182

22. Ensimmäisellä ikävuodellaan kuolleet vuosina 1927—29, ryhmitettyinä syntymäkuukauden sekä kuolemansyyn mukaan.
Dödsfall bland barn under 1 års ålder åren 1927—29, fördelade efter födelsemånader samt dödsorsaker.

Décédés au-dessous d'un an en 1927—29, par mois de naissance et causes de décès.

Syntymäkuukausi. Födelsemånad. Mois de naissance.	Aviollisia. Äkta. Légitimes.								Aviottomia. Oäkta. Illégitimes.								Yhteensä. Summa. Total.									
	Debitias congenita.	Tuberculosis.	Bronchitis. Pneumonia.	Gastro-enteritis.	Aliae mortis causae.	Yhteensä. Summa. Total.	Siitä: Därav: Dont:		Debitias congenita.	Tuberculosis.	Bronchitis. Pneumonia.	Gastro-enteritis.	Aliae mortis causae.	Yhteensä. Summa.	Siitä: Därav:		Debitias congenita.	Tuberculosis.	Bronchitis. Pneumonia.	Gastro-enteritis.	Aliae mortis causae.	Yhteensä. Summa.	Siitä: Därav:			
							Mp. Mk.	Np. Kvk.							Mp. Mk.	Np. Kvk.							Mp. Mk.	Np. Kvk.		
																									Mp. Mk.	Np. Kvk.
Kuolleet vuonna 1927. Döda år 1927.																										
<i>Décédés 1927.</i>																										
1926	Tammikuu.	Januari	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	Helmikuu.	Februari	—	—	—	2	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	1		
	Maaliskuu.	Mars	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
	Huhtikuu.	April	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
	Toukokuu.	Maj	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
	Kesäkuu.	Juni	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
	Heinäkuu.	Juli	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
	Elokuu.	Augusti	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
	Syyskuu.	September	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
	Lokakuu.	Oktober	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
	Marraskuu.	November	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
	Joulukuu.	December	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
			1	1	2	2	—	6	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
1927	Tammikuu.	Januari	2	1	—	1	2	6	3	3	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
	Helmikuu.	Februari	1	—	1	4	6	12	7	5	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
	Maaliskuu.	Mars	3	—	3	2	1	9	3	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
	Huhtikuu.	April	1	—	—	1	—	2	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
	Toukokuu.	Maj	2	—	1	1	—	4	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
	Kesäkuu.	Juni	1	1	—	4	2	8	5	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
	Heinäkuu.	Juli	1	1	—	1	2	5	2	3	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
	Elokuu.	Augusti	2	—	—	1	2	5	1	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
	Syyskuu.	September	2	—	1	—	1	4	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
	Lokakuu.	Oktober	2	—	—	1	2	5	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
	Marraskuu.	November	1	—	—	—	1	2	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
	Joulukuu.	December	4	—	—	—	—	4	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
			23	16	25	22	24	110	57	53	4	3	4	4	22	37	15	22	27	19	29	26	46	147	72	75
Kuolleet vuonna 1928. Döda år 1928.																										
<i>Décédés 1928</i>																										
1927	Tammikuu.	Januari	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	Helmikuu.	Februari	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	Maaliskuu.	Mars	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	Huhtikuu.	April	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	Toukokuu.	Maj	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	Kesäkuu.	Juni	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	

	Heinäkuu.	Juli	—	1	1	—	—	2	—	2	—	—	1	—	—	1	—	1	—	1	2	—	—	3	—	3	
	Elokuu.	Augusti	—	1	1	1	1	3	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	3	2	1	1	
	Syyskuu.	September	—	—	1	—	1	2	1	1	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	1	2	2	6	10	4	6
	Lokakuu.	Oktober	—	—	1	2	6	9	4	5	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	2	2	6	10	4	6	
	Marraskuu.	November	—	1	—	—	6	7	5	2	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	7	8	5	3	
	Joulukuu.	December	—	—	—	1	1	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	2	2	—	
1928	Tammikuu.	Januari	2	1	2	2	6	13	10	3	—	—	1	—	1	2	2	—	2	1	3	2	7	15	12	3	
	Helmikuu.	Februari	1	—	1	—	3	5	3	2	—	—	—	—	1	1	—	1	1	—	1	—	4	6	3	3	
	Maaliskuu.	Mars	1	1	2	—	7	11	7	4	—	—	—	1	—	1	—	1	1	1	2	1	7	12	7	5	
	Huhtikuu.	April	2	1	—	—	3	6	5	1	1	—	—	1	3	5	2	3	3	1	—	1	6	11	7	4	
	Toukokuu.	Maj	—	1	—	2	8	11	4	7	1	—	—	1	1	3	1	2	1	1	—	3	9	14	5	9	
	Kesäkuu.	Juni	6	—	1	1	3	11	8	3	—	—	—	1	1	2	2	—	6	—	1	2	4	13	10	3	
	Heinäkuu.	Juli	3	—	1	3	4	11	4	7	1	—	—	4	5	1	4	4	—	1	3	8	16	5	11		
	Elokuu.	Augusti	4	—	—	—	5	9	4	5	2	—	—	1	2	5	4	1	6	—	1	1	7	14	8	6	
	Syyskuu.	September	—	—	—	—	2	2	1	1	—	—	1	—	1	2	2	—	—	—	1	—	3	4	3	1	
	Lokakuu.	Oktober	5	—	2	—	2	9	5	4	2	—	—	—	—	2	1	1	7	—	2	—	2	11	6	5	
	Marraskuu.	November	2	—	2	1	3	8	5	3	—	—	—	—	—	—	—	2	—	2	1	3	8	5	3		
	Joulukuu.	December	4	—	—	—	—	4	3	1	—	—	—	—	2	2	—	—	—	2	—	2	6	5	1		
	Yhteensä.	Summa	30	8	18	13	63	132	77	55	7	—	4	5	18	34	17	17	37	8	22	18	81	166	94	72	
Kuolleet vuonna 1929, Döda år 1929.																											
<i>Décédés 1929.</i>																											
1928	Tammikuu.	Januari	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Helmikuu.	Februari	1	—	2	—	3	2	1	—	—	—	1	—	—	1	1	—	1	—	3	—	—	4	3	1	
	Maaliskuu.	Mars	—	—	1	—	3	4	3	1	—	—	—	—	2	2	2	—	—	—	1	—	5	6	5	1	
	Huhtikuu.	April	—	4	3	—	2	9	4	5	—	—	1	1	—	2	1	1	—	4	4	1	2	11	5	6	
	Toukokuu.	Maj	—	—	4	—	4	1	3	—	1	—	—	—	1	2	1	1	—	1	4	—	1	6	2	4	
	Kesäkuu.	Juni	—	—	2	—	1	3	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	1	3	2	1	
	Heinäkuu.	Juli	—	2	1	—	1	4	2	2	—	—	—	1	3	4	2	2	—	2	1	1	4	8	4	4	
	Elokuu.	Augusti	—	—	5	—	3	8	3	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	—	3	8	3	5	
	Syyskuu.	September	—	—	3	—	2	5	4	1	—	1	—	—	1	2	1	1	—	1	3	—	3	7	5	2	
	Lokakuu.	Oktober	—	—	4	1	3	8	2	6	—	2	—	—	1	3	1	2	—	2	4	1	4	11	3	8	
	Marraskuu.	November	—	—	4	1	3	8	6	2	—	—	2	—	—	2	2	—	—	—	6	1	3	10	8	2	
	Joulukuu.	December	2	1	2	2	7	14	6	8	—	—	2	—	—	2	2	—	2	1	4	2	7	16	8	8	
1929	Tammikuu.	Januari	7	—	2	1	4	14	7	7	—	1	1	1	1	4	1	3	7	1	3	2	5	18	8	10	
	Helmikuu.	Februari	4	1	5	1	5	16	8	8	4	—	—	2	1	7	3	4	8	1	5	3	6	23	11	12	
	Maaliskuu.	Mars	4	1	1	3	3	12	6	6	—	—	—	—	—	—	—	—	4	1	1	3	3	12	6	6	
	Huhtikuu.	April	1	—	—	—	3	4	1	3	1	—	—	—	—	1	1	—	2	—	—	—	3	5	2	3	
	Toukokuu.	Maj	6	—	2	1	2	11	6	5	1	—	—	—	1	—	1	7	—	2	1	2	12	6	6		
	Kesäkuu.	Juni	4	1	2	—	1	8	5	3	1	—	—	—	1	—	1	5	1	2	—	1	9	5	4		
	Heinäkuu.	Juli	1	—	—	3	6	10	8	2	1	—	1	—	1	3	—	3	2	—	1	3	7	13	8	5	
	Elokuu.	Augusti	1	—	3	—	4	8	5	3	—	—	—	—	1	1	—	1	1	—	3	—	5	9	5	4	
	Syyskuu.	September	3	—	—	—	5	8	7	1	—	—	—	—	1	1	1	—	3	—	—	—	6	9	8	1	
	Lokakuu.	Oktober	—	—	—	—	1	1	—	1	1	—	1	—	2	4	2	2	1	—	1	—	3	5	2	3	
	Marraskuu.	November	2	—	1	1	1	5	2	3	1	—	—	—	2	3	2	1	3	—	1	1	3	8	4	4	
	Joulukuu.	December	2	—	—	—	2	4	2	2	1	—	—	—	2	3	2	1	3	—	—	—	4	7	4	3	
	Yhteensä.	Summa	38	10	47	14	62	171	92	79	11	5	9	5	19	49	25	24	49	15	56	19	81	220	117	103	

24. Aluelääkärien hoitamat taudintapaukset sekä näiden lääkärin luona tehtyt ja niiden tekemät sairaskäynnit vuosina 1927—29.

Av distriktsläkarna behandlade sjukdomsfall ävensom hos och av dessa läkare gjorda sjukbesök åren 1927—29.

Cas de maladie traités par les médecins de district en 1927—29; consultations et visites de malades.

A l u e. D i s t r i k t t. D i s t r i c t.	Taudintapausten luku. Sjukdomsfall hos <i>Cas de maladie.</i>					Yhteensä hoitettuja taudintapauksia. Summa behandlade sjukdomsfall. <i>Total.</i>	Sairaskäyntien luku. Antal sjukbesök. <i>Nombre des visites.</i>			
	Miehiä. Män. <i>Hommes.</i>	Naisia. Kvinnor. <i>Femmes.</i>	Lapsia. Barn. <i>Enfants.</i>		Yhteensä Summa <i>Total.</i>		Polikliinisia besök. <i>Polikliniques.</i>	Ä domicilie. Hembesök. <i>À domicile.</i>	Sairaiden kotona. Hembesök. <i>Salaiden kötöna.</i>	Yhteensä. Summa. <i>Total.</i>
			1—10 vuotalla. 1 äidern 1—10 år. <i>Entre 1 et 10 ans.</i>	1 v. nuor. Under 1 år. Äu-dessous d'un an.						
1 9 2 7.										
Eteläinen alue. Södra distriktet	527	863	31	213	1 634	1 857	265	2 122		
Pohjoinen » Norra »	1 541	1 774	66	601	3 982	4 096	904	5 000		
Töölön » Tölö distrikt	494	1 005	27	230	1 756	2 459	742	3 201		
Sörnäisten » Sörnäs »	783	1 047	36	257	2 123	2 025	471	2 496		
Hermannin » Hermanstads »	343	508	32	152	1 035	1 205	236	1 441		
Käpylän ja Pasilan alue. Kottby och Böle distrikt	253	524	76	414	1 267	1 231	443	1 674		
Yhteensä. Summa (<i>Total</i>)	3 941	5 721	268	1 867	11 797	12 873	3 061	15 934		
1 9 2 8.										
Eteläinen alue. Södra distriktet	522	970	35	151	1 678	1 810	278	2 088		
Pohjoinen » Norra »	1 799	2 050	37	414	4 300	4 331	928	5 259		
Töölön » Tölö distrikt	715	1 426	29	177	2 347	3 172	810	3 982		
Sörnäisten » Sörnäs »	678	848	13	203	1 742	1 820	623	2 443		
Hermannin » Hermanstads »	391	725	15	235	1 366	1 452	502	1 954		
Käpylän ja Pasilan alue. Kottby och Böle distrikt	365	619	70	436	1 490	1 572	529	2 101		
Yhteensä. Summa	4 470	6 638	199	1 616	12 923	14 157	3 670	17 827		
1 9 2 9.										
Eteläinen alue. Södra distriktet	465	841	22	75	1 403	1 472	201	1 673		
Pohjoinen » Norra »	1 738	2 040	39	403	4 220	4 317	962	5 279		
Töölön » Tölö distrikt	829	1 929	36	219	3 013	3 475	883	4 358		
Sörnäisten » Sörnäs »	828	1 116	14	201	2 159	1 948	650	2 598		
Hermannin » Hermanstads »	828	1 276	34	329	2 467	2 326	965	3 291		
Käpylän ja Pasilan alue. Kottby och Böle distrikt	439	706	65	451	1 661	1 703	686	2 389		
Yhteensä. Summa	5 127	7 908	210	1 678	14 923	15 241	4 347	19 588		

25. Kunnan sairaanhoitajattarien vuosina 1927—29 hoitamat sairaaat ja tekemät sairaskäynnit, alueittain.

Av de kommunala sjuksköterskorna vårdade patienter samt av dem gjorda sjukbesök åren 1927—29, distriktsvis.

Malades soignés par les gardes-malades communales et visites de malades faites par elles en 1927—29; répartition par districts.

V u o s i. Å r. Année.	Södra distriktet. Eteläinen alue.	Norra distriktet. Pohjoinen alue.	Töölön alue. Töölö distrikt.	Sörnäs distrikt. Sörnäs distrikt.	Hernands distrikt. Hernandin alue.	Bole distrikt. Pasilan alue.	Köthy distrikt. Käpylä alue.	Yhteensä. Summa. Total.
I. Holdettuja sairaita. Vårdade patienter.								
<i>Malades soignés.</i>								
1927.								
Miehiä. Män (<i>Hommes</i>)	193	184	69	196	88	37	36	803
Naisia. Kvinnor (<i>Femmes</i>)	423	251	204	345	213	101	96	1 633
Lapsia, 10 v. nuorempia. Barn under 10 år (<i>Enfants au-dessous de 10 ans</i>)	201	232	122	198	204	89	111	1 157
Yhteensä. Summa (<i>Total</i>)	817	667	395	739	505	227	243	3 593
Niistä: Därav: (<i>Dont</i>):								
Paranivat tai tulivat paremmiksi. Friska eller förbättrade (<i>Guéris et améliorés</i>)	633	597	338	654	455	181	201	3 059
Siirrettiin sairaalaan. Intagna i sjukhus (<i>Menés aux hôpitaux</i>)	131	45	42	36	23	31	33	341
Kuolivat. Döda (<i>Décédés</i>)	32	11	7	30	19	6	7	112
Jäljellä seuraavaan vuoteen. Kvarliggande till följande år (<i>Restants à la fin de l'année</i>)	21	14	8	19	8	9	2	81
1928.								
Miehiä. Män	204	207	82	256	119	69	26	963
Naisia. Kvinnor	382	303	220	502	307	148	96	1 958
Lapsia, 10 v. nuorempia. Barn under 10 år	167	157	84	236	201	95	103	1 043
Yhteensä. Summa	753	667	386	994	627	312	225	3 964
Niistä: Därav:								
Paranivat tai tulivat paremmiksi. Friska eller förbättrade	569	549	332	840	560	271	196	3 317
Siirrettiin sairaalaan. Intagna i sjukhus	133	70	38	98	43	29	20	431
Kuolivat. Döda	41	33	10	29	14	6	6	139
Jäljellä seuraavaan vuoteen. Kvarliggande till följande år	10	15	6	27	10	6	3	77
1929.								
Miehiä. Män	159	178	98	353	361	91	73	1 313
Naisia. Kvinnor	362	314	215	616	567	202	108	2 384
Lapsia, 10 v. nuorempia. Barn under 10 år	112	108	82	248	372	107	96	1 125
Yhteensä. Summa	633	600	395	1 217	1 300	400	277	4 822
Niistä: Därav:								
Paranivat tai tulivat paremmiksi. Friska eller förbättrade	479	491	331	1 030	1 206	330	225	4 092
Siirrettiin sairaalaan. Intagna i sjukhus	107	72	44	117	58	47	44	489
Kuolivat. Döda	35	22	12	49	21	13	7	159
Jäljellä seuraavaan vuoteen. Kvarliggande till följande år	12	15	8	21	15	10	1	82
II. Tehtyjä sairaskäyntejä. Sjukbesök.								
<i>Visites de malades.</i>								
1927	7 932	9 405	4 295	7 626	6 851	2 319	834	39 262
1928	6 862	9 752	3 828	10 172	7 605	3 168	940	42 327
1929	6 383	8 498	3 752	10 948	8 595	3 160	1 281	42 617

26. Katsaus sairaanhoitoon valtion sairaaloissa vuosina 1927—29.
Översikt av sjukvården å statens sjukhus åren 1927—29.

Aperçu des hôpitaux de l'Etat en 1927—29.

Sairaalat. Sjukhus. Hôpitaux.	1927.		1928.		1929.	
	Hoidettuja sairaita. Vårdade patienter. Malades soignés.	Sairaanhoidtopäiviä. Sjukvårdsdagar. Jours de traitement.	Hoidettuja sairaita. Vårdade patienter.	Sairaanhoidtopäiviä. Sjukvårdsdagar.	Hoidettuja sairaita. Vårdade patienter.	Sairaanhoidtopäiviä. Sjukvårdsdagar.
Yleinen sairaala, sisätautien osasto (I sisätautien klinikka) Allmänna sjukhuset, medicinska avdelningen (I medicinska kliniken)	812	27 200	808	27 372	925	27 254
Yleinen sairaala, propedeutinen osasto (II sisätautien klinikka). Allmänna sjukhuset, propedeutiska avdelningen (II medicinska kliniken)	870	25 018	881	27 193	853	26 061
Yleinen sairaala, patologis-anatominen osasto. Allmänna sjukhuset, patologisk-anatomiska avdelningen	88	2 603	83	2 676	115	3 073
Yleinen sairaala, naistautien osasto. Allm. sjukhuset, gynekologiska avd.	1 167	18 744	1 231	20 541	1 254	22 332
Yleinen sairaala, lapsenpäästöosasto. Allm. sjukhuset, oftalmologiska avd.	993	19 585	1 085	19 909	1 032	19 158
Yleinen sairaala, kuppatautien osasto. Allmänna sjukhuset, syfilo-dermatologiska avdelningen	1 000	35 490	1 079	36 029	1 080	38 394
Yleinen sairaala, kirurginen osasto. Allmänna sjukhuset, kirurgiska avd.	3 476	74 068	3 821	75 914	3 804	80 696
Yleinen sairaala, lapsenpäästöosasto. Allm. sjukhuset, barnförlossningsavd.	2 498	24 298	2 957	27 139	3 009	26 243
Yleinen sairaala, lastenosasto. Allmänna sjukhuset, barnavdelningen	608	16 110	643	15 425	757	18 985
» » korva-, nenä- ja kurkkutautien osasto. Allmänna sjukhuset, avd. för öron-, näs- och strupsjukdomar	654	8 711	633	8 618	735	9 276
Lapinlahden keskuslaitos mielisairaita varten. Lappviks centralanstalt för sinnessjuka	940	55 631	980	55 970	898	54 583
Keskusvankilan sairaala. Centralfängelsets sjukhus	279	10 729	245	13 746	331	14 996
Rautatien » Järnväglasarettet	69	1 189	74	879	73	1 152
Kumtähden ylimääräinen veneerinen sairaala. Extra veneriska sjukhuset å Gumtäck	839	30 203	861	30 960	768	27 332
Töölön ylimääräinen veneerinen sairaala ¹⁾ . Extra veneriska sjukhuset i Töölö ¹⁾	83	1) 2 499	—	—	—	—
Yhteensä. Summa (Total)	14 376	352 078	15 381	362 371	15 634	369 535

¹⁾ Sairaala lakkautettiin 1 p. huhtikuuta 1927. — ¹⁾ Sjukhuset upphörde den 1 april 1927.

27. Potilasmäärä ja sairaanhoidtopäivät kunnan ja yksityisissä sairaaloissa vuosina 1927—29.
Patientbeläggning och sjukvårdsdagar vid de kommunala och enskilda sjukhusen åren 1927—29.
Nombre de malades et de jours de traitement aux hôpitaux municipaux et privés en 1927—29.

Sairaalat. Sjukhus. Hôpitaux.	Hoidettuja. Antal vårdade. Nombre de malades.	Medelbeläggning för dag. Moyenne du nombre de malades par journée.	Sairaanhoidtopäiviä. Sjukvårdsdagar. Jours de traitement.	Sairaanhoidtopäiviä keski-määrin potilaista kohti. Medelln sjukvårdsdagar för patient. Moyenne du nombre de jours de traitement par malade.
1927.				
Kunnan sairaalat. Kommunala sjukhus. (Hôpitaux municipaux).				
Marian sairaala, sisätautien os. Maria sjukhus, medicinska avd.	166	2 159	149.1	54 405
» » kirurginen » » kirurgiska »	130	3 841	128.8	46 995
» » lastenosasto. » » barnavdelningen	40	299	28.2	10 299
Kulkutautisairaala. Epidemisjukhuset	200	1 852	112.3	40 993
Kivelän sairaala, mielisairaiden osasto. Stengårds sjukhus, avd. för sinnessjuka	160	305	186.0	67 887
» » sisätautien » » medicinska avd. ...	173	585	163.2	59 576
» » tuberkuloosiosasto. » » tuberkulosavdeln. ...	177	699	155.5	56 745
Humaliston sairaala. Humlebergs sjukhus.	45	180	42.2	15 419
Nikkilän sairaala. Nickby sjukhus	601	826	632.1	230 734
Yhteensä. Summa (Total)	1 692	10 746	1 697.4	583 053

27. Jatkoa. Forts. Suite.

Sairaalat. Sjukhus.	Vakinaisia sairaasioita vuoden lopussa. Ordinaari sijnkplaatser vid arets slutt.	Hoidettuja. Antal vårdade.	Potilaita keskimäärin päivää kohti. Medelbeläggning för dag	Sairaanhoidopäiviä, Sjukvårdsagar.	Sairaanhoidopäiviä keski- määrin potilasta kohti. Medelbeläggning för patient.
Yksityiset sairaalat. Enskilda sjukhus. (Hôpitaux privés).					
Diakonissalaitos, sisätautien osasto. Diakonissanstalten, medicinska avdelning.	58	687	62.5	22 801.6	33.2
» kirurginen » täyskasvuisia varten. Diakonissanstalten, kirurgiska avdelningen för vuxna	30	516	25.0	9 133	17.7
Diakonissalaitos, kirurginen osasto lapsia varten. Diakonissanstalten, kirurgiska avdelningen för barn	36	165	39.2	14 303.5	86.7
Diakonissalaitos, naistautien osasto. Diakonissanstalten, gynekologiska avdeln. » radiologinen » » radiologiska »	19	439	18.3	6 696.5	15.3
Helsingin sairaskoti. Sjukhemmet i Helsingfors	48	58	44.6	16 265	280.4
Kammion » Kammio sjukhem	85	466	81.2	29 636	63.6
T:rien G. Gyllingin ja T. Sandelinin sairaala, sairaalaosasto. D:r G. Gyllings och T. Sandelins sjukhus, sjukhusavdelningen	22	674	20.3	7 408	11.0
T:rien G. Gyllingin ja T. Sandelinin sairaala, lapsenpäästöosasto. Dr. G. Gyllings och T. Sandelins sjukhus, förlossningsavdelningen	12	232	6.3	2 301	9.9
Prof. O. A. Boijen sairaala, lapsenpäästöosasto. Prof. O. A. Boijes sjukhus, förlossningsavdelningen	1) 23	632	15.9	5 805	9.2
Prof. O. A. Boijen sairaala, naistautien osasto. Prof. O. A. Boijes sjukhus, gynekologiska avdelningen	8	254	5.3	1 939	7.6
Sairaala Eira, sairaalaosasto. Eira sjukhus, sjukhusavdelningen	45	672	32.5	11 867	17.7
» » lapsenpäästöosasto. Eira sjukhus, förlossningsavdelningen	11	280	7.4	2 698	9.6
Sairaala Sanitas. Sjukhuset Sanitas	28	576	19.6	7 173	12.5
Mäntymäen sairaskoti. Tallbacka sjukhem	15	108	13.5	4 934	45.7
Mehiläinen, sairaalaosasto. Mehiläinen, sjukhusavdelningen	32	847	23.0	8 415	9.9
» » lapsenpäästöosasto. » » förlossningsavdelningen	8	154	4.1	1 483	9.6
T:ri T. Länsimäen naistautien sairaala. D:r T. Länsimäkis gynekologiska sjukhus	17	305	10.0	3 636	11.9
T:ri O. Nyqvist'in yksityissairaala. D:r O. Nyqvists privata sjukhus	18	361	11.3	4 110	11.4
Yhteensä. Summa	515	7 445	440.5	160 789.5	21.6
Kaikkiaan. Totalsumma (Somme totale)	2 207	18 191	2 037.9	743 842.5	40.9
1 9 2 8.					
Kunnan sairaalat. Kommunala sjukhus.					
Marian sairaala, sisätautien osasto. Maria sjukhus, medicinska avd.	166	2 218	157.0	57 452	25.9
» » kirurginen » » kirurgiska »	130	4 099	127.2	46 568	11.4
» » lastenosasto. » » barnavdelningen	40	344	29.9	10 935	31.8
Kulkutautisairaala. Epidemisjukhuset	200	1 399	122.4	44 790	32.0
Kivelän sairaala, mielisairaiden osasto. Stengårds sjukhus, avd. för sinnessjuka	160	297	180.5	66 048	222.4
» » sisätautien » » medicinska avd.	173	502	156.4	57 251	114.0
» » tuberkuloosiosasto. » » tuberkulosavdeln.	177	720	164.6	60 233	83.7
Humaliston sairaala. Humlebergs sjukhus	45	177	43.4	15 891	89.8
Nikkilän sairaala. Nickby sjukhus	601	850	657.7	240 729	283.2
Yhteensä. Summa	1 692	10 606	1 639.1	599 897	56.6
Yksityiset sairaalat. Enskilda sjukhus.					
Diakonissalaitos, sisätautien osasto. Diakonissanstalten, medicinska avdelning.	70	791	68.8	25 166.5	31.8
» kirurginen » täyskasvuisia varten. Diakonissanstalten, kirurgiska avdelningen för vuxna	30	565	24.9	9 118	16.1
Diakonissalaitos, kirurg. os. lapsia varten. Diakonissanstalt., kirurg. avd. för barn	36	178	44.0	16 108	90.5
» naistautien osasto. » gynekologiska avd.	24	446	19.6	7 178.5	16.1
» radiologinen » » radiologiska »	1	6	0.1	41	6.8
Helsingin sairaskoti. Sjukhemmet i Helsingfors	47	53	43.6	15 949	300.9
Kammion » Kammio sjukhem	85	505	84.6	30 937	61.3
T:rien G. Gyllingin ja T. Sandelinin sairaala, sairaalaosasto. D:r G. Gyllings och T. Sandelins sjukhus, sjukhusavdelningen	22	735	21.3	7 814	10.6
T:rien G. Gyllingin ja T. Sandelinin sairaala, lapsenpäästöosasto. D:r G. Gyllings och T. Sandelins sjukhus, förlossningsavdelningen	12	266	6.8	2 472	9.3

1) Siitä 12 sijaa kaupungin avustamia. 2) Sairaala avattiin syyskuussa 1928. 3) Osasto lakkautettiin 16 p. elokuuta 1929.
4) Sairaala lakkautettiin 31 p. toukokuuta 1929. 5) Sairaala avattiin kesäkuussa 1929.

27. Jatkoa. Forts. Suite.

S a i r a a l a t . S j u k k h u s .	Vakinaisia sairassijojen vuoden lopussa. Ordinarie sjuksplatser vid årets slut.	Hoidettuja. Antal vårdade.	Potilaita keskimäärin päivää kohti. Medelbeläggning för dag.	Sairaanhoidopäiviä. Sjukvårdsdagar.	Sairaanhoidopäiviä keski- määrin potilasta kohti. Medeltal sjukvårdsdagar för patient.
Prof. O. A. Boijen sairaala, lapsenpäästöos. Prof. Boijes sjukhus, förlossningsavd.	1) 25	712	17.9	6 535	9.2
» » » naistautien os. » » » gynekolog. avd.	8	222	5.1	1 865	8.4
Sairaala Eira, sairaalaosasto. Eira sjukhus, sjukhusavdelningen	45	751	32.1	11 736	15.6
» » » lapsenpäästöosasto. Eira sjukhus, förlossningsavdelningen	11	285	7.9	2 888	10.1
Sairaala Sanitas. Sjukhuset Sanitas	27	648	18.9	6 913	10.7
Mäntymäen sairaskoti. Tallbacka sjukhem	15	120	14.1	5 170	43.1
Mehiläinen, sairaalaosasto. Mehiläinen, sjukhusavdelningen	33	845	22.5	8 235	9.7
» » » lapsenpäästöosasto. » » » förlossningsavdelningen	8	177	5.3	1 940	11.0
T:ri T. Länsimäen naistautien sairaala. D:r T. Länsimäkis gynekologiska sjukhus	17	356	12.8	4 679	13.1
Konkordia sairaala 2) Konkordia sjukhus 2)	23	87	12.2	1 468	16.9
Sairaala Salus. Sjukhuset Salus	38	981	30.7	11 228	11.4
T:ri O. Nyqvist'in yksityissairaala. D:r O. Nyqvists privata sjukhus	18	401	11.2	4 104	10.2
Yhteensä. Summa	595	9 130	496.0	181 545	19.9
Kaikkiaan. Totalsumma	2 287	19 736	2 135.1	781 442	39.6
1 9 2 9.					
Kunnan sairaalat. Kommunala sjukhus.					
Marian sairaala, sisätautien osasto. Maria sjukhus, medicinska avd.	166	2 200	160.5	58 579	26.0
» » » kirurginen » » » kirurgiska »	130	4 551	129.9	47 424	10.4
» » » lastenosasto. » » » barnavdelningen	40	361	27.7	10 103	28.0
Kulkutautisairaala. Epidemisjukhuset	200	2 087	185.8	67 809	32.5
Kivelän sairaala, mielisairaiden osasto. Stengårds sjukhus, avd. för sinnessjuka	270	361	183.3	66 918	185.4
» » » sisätautien » » » medicinska avd.	177	557	168.6	61 551	110.5
» » » tuberkuloosiosasto 3). » » » tuberkulosavdeln. 3)	177	454	127.3	28 894	63.6
Humaliston sairaala 4). Humlebergs sjukhus 4)	45	87	40.7	6 147	70.7
Tuberkuloosisairaala 5). Tuberkulosjukhuset 5)	382	832	302.2	64 677	77.7
Nikkilän sairaala. Nickby sjukhus	601	839	669.8	244 485	291.4
Yhteensä. Summa	2 188	12 329	1 798.9	656 587	63.3
Yksityiset sairaalat. Enskilda sjukhus.					
Diakonissalaitos, sisätautien osasto. Diakonissanstalten, medicinska avdelning.	70	898	76.5	27 908	31.1
» » » kroon.taut. » » » avd. för kroniskt sjuka	•	54	21.7	7 916	146.6
» » » kirurginen » » » täyskasvuisia varten. Diakonissanstalten,					
» » » kirurgiska avdelningen för vuxna	30	592	29.4	10 725	18.1
Diakonissalaitos, kirurg. os. lapsia varten. Diakonissanstalt., kirurg. avd. för barn	36	166	44.7	16 314	98.3
» » » naistautien osasto. » » » gynekologiska avd.	24	538	22.5	8 227	15.3
» » » radiologinen » » » radiologiska	1	35	0.4	166	4.7
Diakonissalaitos, tylsämielisten koti. Diakonissanstaltens hem för sinnesslöa	33	20	13.9	5 062	253.1
Helsingin sairaskoti. Sjukhemmet i Helsingfors	47	53	45.1	16 481	311.0
Kammion » Kammio sjukhem	85	480	93.4	34 087	71.0
T:rien G. Gyllingin ja T. Sandelinin sairaala, sairaalaosasto. D:r G. Gyllings					
» » » och T. Sandelins sjukhus, sjukhusavdelningen	22	734	19.1	6 960	9.5
T:rien G. Gyllingin ja T. Sandelinin sairaala, lapsenpäästöosasto. D:r G. Gyllings					
» » » och T. Sandelins sjukhus, förlossningsavdelningen	12	229	5.9	2 138	9.3
Prof. O. A. Boijen sairaala, lapsenpäästöos. Prof. Boijes sjukhus, förlossningsavd.	1) 25	696	17.3	6 303	9.1
» » » naistautien os. » » » gynekolog. avd.	8	208	4.8	1 762	8.5
Sairaala Eira, sairaalaosasto. Eira sjukhus, sjukhusavdelningen	45	738	33.3	12 175	16.5
» » » lapsenpäästöosasto. Eira sjukhus, förlossningsavdelningen	11	293	7.9	2 890.6	9.9
Sairaala Sanitas. Sjukhuset Sanitas	27	666	20.6	7 515	11.3
Mäntymäen sairaskoti. Tallbacka sjukhem	15	127	14.3	5 224	41.1
Mehiläinen, sairaalaosasto. Mehiläinen, sjukhusavdelningen	33	887	22.9	8 378	9.4
» » » lapsenpäästöosasto. » » » förlossningsavdelningen	8	144	4.0	1 454	10.1
T:ri T. Länsimäen naistautien sairaala. D:r T. Länsimäkis gynekologiska sjukhus	17	301	10.9	3 967	13.2
Konkordia sairaala. Konkordia sjukhus	23	289	15.5	5 672	19.6
Sairaala Salus. Sjukhuset Salus	58	1 280	41.1	15 004	11.7
T:ri O. Nyqvist'in yksityissairaala. D:r O. Nyqvists privata sjukhus	18	301	11.1	4 037	13.4
Yhteensä. Summa	648	9 729	576.3	210 365.5	21.6
Kaikkiaan. Totalsumma	2 836	22 058	2 375.2	866 952.5	39.3

1) Därav 12 platser subventionerade av staden. 2) Sjukhuset öppnades i september 1928. 3) Avdelningen upphörde den 16 aug. 1929. 4) Sjukhuset upphörde den 31 maj 1929. 5) Sjukhuset öppnades i juni 1929.

28. Potilaiden vaihtuminen kunnan ja
Patientomsättningen å de kommunala

Mouvement aux hôpitaux

Sairaalat. Sjukhus. Hôpitaux.		Jäljellä edelliseltä vuodelta. Kvarliggande från föregående år. <i>Restant au début de l'année.</i>		Vuoden varrella vastaanotettuja. Inskrivna under året. <i>Entrés pendant l'année.</i>		Elähteettä sairaalaan otettuja. Intagna från utackordering. <i>Transférés de la pension.</i>		Vuoden	
		Mp. Mk. <i>Masc.</i>	Np. Kvk. <i>Fém.</i>	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.
								Terveinä ja toipuvina. Friska och konvalescenter. <i>Guéris.</i>	
1927.									
Kunnan sairaalat. Kommunala sjukhus. (Hôpitaux municipaux).									
1	Marian sairaala, sisätautien osasto. Maria sjukhus, medicinska avd.	73	84	900	1 102	—	—	343	380
2	» » kirurginen » » kirurgiska »	47	63	1 268	2 463	—	—	862	1 955
3	» » lastenosasto. » » barnavdelning.	19	12	138	130	—	—	66	65
4	Kulkutautisairaala. Epidemisjukhuset	46	50	857	899	—	—	812	778
5	Kivelän sairaala, mielisairaiden osasto. Stengårds sjukhus, avd. för sinnessjuka	70	107	85	43	—	—	1	3
6	Kivelän sairaala, sisätautien os. Stengårds sjukhus, medicinska avd.	90	78	283	134	—	—	8	26
7	» » tuberkuloosios. » » tuberkulosavd.	84	87	263	265	—	—	1	3
8	Humaliston sairaala. Humlebergs sjukhus	45	—	135	—	—	—	—	—
9	Nikkilän sairaala. Nickby sjukhus	266	1) 365	80	104	4	7	6	5
10	Yhteensä. Summa (Total)	740	846	4 009	5 140	4	7	2 099	3 215
Yksityiset sairaalat. Enskilda sjukhus. (Hôpitaux privés).									
11	Diakonissalaitos, sisätautien os. Diakonissanstalten, medicinska avd.	13	44	172	458	—	—	18	67
12	» » kirurginen os. täyskasvuisia varten. Diakoniss- anstalten, kirurgiska avd. för vuxna	11	9	240	256	—	—	144	157
13	Diakonissalaitos, kirurginen os. lapsia varten. Diakonissanstalten, kirurgiska avd. för barn	20	22	57	66	—	—	38	37
14	Diakonissalaitos, naistautien os. Diakonissanstalten, gynekolog- giska avd.	—	14	—	425	—	—	—	302
15	Diakonissalaitos, radiologinen os. Diakonissanstalten, radiologiska avdelningen	—	2	1	16	—	—	—	2
16	Helsingin sairaskoti. Sjukhemmet i Helsingfors	2	46	—	10	—	—	—	—
17	Kammion » Kammio sjukhem	40	32	268	126	—	—	32	9
18	T:rien G. Gyllingin ja T. Sandelinin sairaala, sairaalaos. D:r G. Gyllings och T. Sandelins sjukhus, sjukhusavd.	3	8	147	516	—	—	134	428
19	T:rien G. Gyllingin ja T. Sandelinin sairaala, lapsenpäästöos. D:r G. Gyllings och T. Sandelins sjukhus, förlossningsavd.	—	2	—	230	—	—	—	229
20	Prof. O. A. Boijen sairaala, lapsenpäästöos. Prof. O. A. Boijes sjukhus, förlossningsavd.	—	11	—	621	—	—	—	604
21	Prof. O. A. Boijen sairaala, naistautien os. Prof. O. A. Boijes sjukhus, gynekologiska avd.	—	6	—	248	—	—	—	212
22	Sairaala Eira, sairaalaos. Eira sjukhus, sjukhusavd.	7	17	205	443	—	—	126	282
23	» » lapsenpäästöos. Eira sjukhus, förlossningsavd.	—	2) 7	—	273	—	—	—	274
24	Sairaala Sanitas. Sjukhuset Sanitas	4	11	203	358	—	—	94	247
25	Mäntymäen sairaskoti. Tallbacka sjukhem	3	12	29	64	—	—	4	11
26	Mehiläinen, sairaalaos. Mehiläinen, sjukhusavd.	6	9	339	493	—	—	301	436
27	» » lapsenpäästöos. » » förlossningsavd.	—	6	—	148	—	—	—	148
28	T:ri T. Länsimäen naistautien sairaala. D:r T. Länsimäkis gyne- kologiska sjukhus	—	4	—	301	—	—	—	281
29	T:ri O. Nyqvist'in yksityissairaala. Dr. O. Nyqvists privata sjukhus	9	1	146	205	—	—	57	100
30	Yhteensä. Summa (Total)	118	263	1 807	5 257	—	—	948	3 826
31	Kaikkiaan. Totalsumma (Somme totale)	858	1 109	5 816	10 397	4	7	3 047	7 041

1) Oikaistut numerot.

2) Oikaistu numero.

yksityisissä sairaaloissa vuosina 1927—29.
och enskilda sjukhusen åren 1927—29.
municipaux et privés en 1927—29.

varrella poistettuja. Utskrivna under året. <i>Sortis pendant l'année.</i>								Elänteelle annettuja. Utackorderade. <i>Transférés à la pension.</i>		Jäljellä seuraavaan vuoteen. Kvarliggande till följande år. <i>Restant à la fin de l'année.</i>		Holdettuja yhteensä. Summa vårdade. <i>Total.</i>			
Parempina. Förbättrade. <i>Améliorés.</i>		Parantamattomina. Oförbättrade. <i>Sans amélioration.</i>		Hoitamattomina. Obehandlade. <i>Non traités.</i>		Kuolleina. Döda. <i>Décédés.</i>		Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	M. s.	
Mk.	Kvk.	Mk.	Kvk.	Mk.	Kvk.	Mk.	Kvk.	Mk.	Kvk.	Mk.	Kvk.	Mk.	Kvk.	B. k.	
300	396	118	137	23	20	116	155	—	—	73	98	973	1 186	2 159	1
209	285	49	36	80	88	56	84	—	—	59	78	1 315	2 526	3 841	2
34	25	9	6	11	10	23	19	—	—	14	17	157	142	299	3
—	8	9	38	—	2	14	29	—	—	68	94	903	949	1 852	4
57	23	7	10	1	—	12	5	—	—	77	109	155	150	305	5
149	33	48	16	2	9	76	46	—	—	90	82	373	212	585	6
101	113	32	39	34	20	89	98	—	—	90	79	347	352	699	7
43	—	16	—	2	—	76	—	—	—	43	—	180	—	180	8
25	30	20	19	—	—	16	23	14	17	269	382	350	476	826	9
918	913	308	301	153	149	478	459	14	17	783	939	4 753	5 993	10 746	10
78	238	17	45	37	62	20	45	—	—	15	45	185	502	687	11
32	34	20	16	30	34	16	10	—	—	9	14	251	265	516	12
15	19	3	6	1	4	3	2	—	—	17	20	77	88	165	13
—	89	—	2	—	25	—	9	—	—	—	12	—	439	439	14
1	14	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	1	18	19	15
—	—	—	1	—	—	—	10	—	—	2	45	2	56	58	16
178	84	24	21	5	3	15	5	—	—	54	36	308	158	466	17
7	52	—	4	—	21	7	4	—	—	2	15	150	524	674	18
—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	2	—	232	232	19
—	—	—	—	—	9	—	1	—	—	—	18	—	632	632	20
—	21	—	2	—	12	—	2	—	—	—	5	—	254	254	21
51	114	8	17	7	18	13	15	—	—	7	14	212	460	672	22
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	—	280	280	23
92	85	7	15	5	4	7	8	—	—	2	10	207	369	576	24
15	49	7	11	—	—	2	2	—	—	4	3	32	76	108	25
21	28	9	15	3	5	6	8	—	—	5	10	345	502	847	26
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	—	154	154	27
—	4	—	2	—	—	—	9	—	—	—	9	—	305	305	28
81	91	4	6	—	—	6	4	—	—	7	5	155	206	361	29
571	922	99	165	88	197	95	135	—	—	124	275	1 925	5 520	7 445	30
1 489	1 835	407	466	241	346	573	594	14	17	907	1 214	6 678	11 513	18 191	31

¹⁾ Rättade siffror.

²⁾ Rättad siffra.

28. Jatk. Forts. Suite.

Sairaalat. Sjukhus Hôpitaux.		Jäljellä edelliseltä vuodelta. Kvaritiggande från föregående år.		Vuoden varrella vastaanotettuja. Inskrivna under året.		Elätteiltä sairaalaan otettuja. Intagna från utackordering.		Vuoden	
		Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.
		Mk.	Kvk.	Mk.	Kvk.	Mk.	Kvk.	Mk.	Kvk.
1928.									
Kunnan sairaalat. Kommunala sjukhus.									
1	Marian sairaala, sisätautien osasto. Maria sjukhus, medicinska avd.	73	98	942	1 105	—	—	376	366
2	» » kirurginen » » kirurgiska »	59	78	1 342	2 620	—	—	1 012	2 022
3	» » lastenosasto » » barnavdelning.	14	17	175	138	—	—	87	79
4	Kulkutautisairaala. Epidemijukhuset	68	94	573	664	—	—	495	490
5	Kivelän sairaala, mielisairaiden osasto. Stengårds sjukhus, avd. för sinnessjuka	77	109	75	36	—	—	2	1
6	Kivelän sairaala, sisätautien os. Stengårds sjukhus, medicinska avd.	90	82	231	99	—	—	14	7
7	» » tuberkuloosios. » » tuberkulosavd.	90	79	284	267	—	—	1	8
8	Humaliston sairaala. Humlebergs sjukhus	43	—	134	—	—	—	—	—
9	Nikkilän sairaala. Nickby sjukhus	269	382	77	94	14	14	4	10
10	Yhteensä. Summa	783	939	3 833	5 023	14	14	1 991	2 983
Yksityiset sairaalat. Enskilda sjukhus.									
11	Diakonissalaitos, sisätautien os. Diakonissanstalten, medicinska avd.	15	45	196	535	—	—	22	76
12	» » kirurginen os. täyskasvuisia varten. Diakoniss- anstalten, kirurgiska avd. för vuxna	9	14	260	282	—	—	134	171
13	Diakonissalaitos, kirurginen os. lapsia varten. Diakonissanstalten, kirurgiska avd. för barn	17	20	57	84	—	—	22	30
14	Diakonissalaitos, naistautien os. Diakonissanstalten, gynekolo- giska avd.	—	12	—	434	—	—	—	357
15	Diakonissalaitos, radiologinen os. Diakonissanstalten, radiologiska avdelningen	—	—	1	5	—	—	—	1
16	Helsingin sairaskoti. Sjukhemmet i Helsingfors	2	45	—	6	—	—	—	—
17	Kammion » Kammio sjukhem	54	36	276	139	—	—	18	11
18	T:rien G. Gyllingin ja T. Sandelinin sairaala, sairaalaos. D:r G. Gyllings och T. Sandelins sjukhus, sjukhusavd.	2	15	144	574	—	—	125	470
19	T:rien G. Gyllingin ja T. Sandelinin sairaala, lapsenpäästöos. D:r G. Gyllings och T. Sandelins sjukhus, förlossningsavd.	—	2	—	264	—	—	—	257
20	Prof. O. A. Boijen sairaala, lapsenpäästöos. Prof. O. A. Boijes sjukhus, förlossningsavd.	—	18	—	694	—	—	—	690
21	Prof. O. A. Boijen sairaala, naistautien os. Prof. O. A. Boijes sjukhus, gynekologiska avd.	—	5	—	217	—	—	—	189
22	Sairaala Eira, sairaalaos. Eira sjukhus, sjukhusavd.	7	14	243	487	—	—	148	303
23	» » lapsenpäästöos. Eira sjukhus, förlossningsavd.	—	6	—	279	—	—	—	275
24	Sairaala Sanitas. Sjukhuset Sanitas	2	10	231	405	—	—	105	204
25	Mäntymäen sairaskoti. Tallbacka sjukhem	4	3	41	72	—	—	5	12
26	Mehiläinen, sairaalaos. Mehiläinen, sjukhusavd.	5	10	318	512	—	—	270	430
27	» » lapsenpäästöos. » » förlossningsavd.	—	6	—	171	—	—	—	175
28	T:ri T. Länsimäen naistautien sairaala. D:r T. Länsimäkis gyne- kologiska sjukhus	—	9	—	347	—	—	—	330
29	Konkordia sairaala ¹⁾ . Konkordia sjukhus ¹⁾	—	—	33	54	—	—	3	8
30	Sairaala Salus. Sjukhuset Salus	12	11	367	591	—	—	188	360
31	T:ri O. Nyqvist'in yksityissairaala. Dr. O. Nyqvists privata sjukhus	7	5	155	234	—	—	79	130
32	Yhteensä. Summa	136	286	2 322	6 386	—	—	1 119	4 479
33	Kaikkiaan. Totalsumma	919	1 225	6 155	11 409	14	14	3 110	7 462

¹⁾ Sairaala avattiin syyskuussa 1928.

varrella polstettuina. Utskrivna under året.								Elätteelle annettuja. Utackorderade.		Jäljellä seuraavaan vuoteen. Kvarliggande till följande år.		Hoidettuja yhteensä. Summa vårdade.			
Parempina. Förbättrade.		Parantamattomina. Oförbättrade.		Hoitamattomina. Obehandlade.		Kuolleina. Döda.		Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	M. s.	
Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	B. k.	
282	459	73	96	56	54	156	141	—	—	72	87	1 015	1 203	2 218	1
137	339	18	28	96	141	81	91	—	—	57	77	1 401	2 698	4 099	2
29	28	15	13	13	7	27	16	—	—	18	12	189	155	344	3
1	24	10	63	2	3	18	41	—	—	115	137	641	758	1 399	4
57	11	13	18	3	—	6	8	—	—	71	107	152	145	297	5
118	53	45	18	8	4	49	32	—	—	87	67	321	181	502	6
109	95	46	41	17	8	112	113	—	—	89	81	374	346	720	7
61	—	14	—	1	—	58	—	—	—	43	—	177	—	177	8
19	26	25	19	—	1	12	17	27	17	273	400	360	490	850	9
813	1 035	259	296	196	218	519	459	27	17	825	968	4 630	5 978	10 606	10
101	280	15	40	31	50	30	67	—	—	12	67	211	580	791	11
58	38	18	19	37	40	14	14	—	—	8	14	269	296	565	12
20	34	6	3	6	5	1	3	—	—	19	29	74	104	178	13
—	56	—	6	—	14	—	2	—	—	—	11	—	446	446	14
—	3	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	5	6	15
—	—	—	1	—	—	—	5	—	—	2	45	2	51	53	16
199	69	47	32	5	2	18	16	—	—	43	45	330	175	505	17
10	42	4	6	—	62	3	4	—	—	4	5	146	589	735	18
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	—	266	266	19
—	—	—	3	—	8	—	—	—	—	—	11	—	712	712	20
—	25	—	—	—	4	—	1	—	—	—	3	—	222	222	21
56	129	19	28	6	14	12	6	—	—	9	21	250	501	751	22
—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	8	—	285	285	23
104	166	9	15	—	9	7	11	—	—	8	10	233	415	648	24
29	38	5	15	—	1	2	1	—	—	4	8	45	75	120	25
32	50	1	7	5	10	7	13	—	—	8	12	323	522	845	26
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	177	177	27
—	5	—	1	—	—	—	6	—	—	—	14	—	356	356	28
17	27	2	6	5	6	3	1	—	—	3	6	33	54	87	29
151	185	12	22	11	15	11	6	—	—	6	14	379	602	981	30
60	93	5	2	—	—	8	8	—	—	10	6	162	239	401	31
837	1 240	144	207	106	240	116	166	—	—	136	340	2 458	6 672	9 130	32
1 650	2 275	403	503	302	458	635	625	27	17	961	1 308	7 088	12 648	19 736	33

1) Sjukhuset öppnades i september 1928.

27. Jatkoa. Forts. Suite.

	Sairaalat. Sjukhus. Hôpitaux.	Jäljellä edelliseltä vuodelta. Kvarliggande från föregående år.		Vuoden varrella vastaanotettuja. Inskrivna under året.		Elätteeltä sairaalaan otettuja. Intagna från utackordering.		Vuoden Terveinä ja toipuvina. Friska och konvalescenter.	
		Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.
		Mk.	Kvk.	Mk.	Kvk.	Mk.	Kvk.	Mk.	Kvk.
	1929.								
	Kunnan sairaalat. Kommunala sjukhus.								
1	Marian sairaala, sisätautien osasto. Maria sjukhus, medicinska avd.	72	87	880	1 161	—	—	304	418
2	» » kirurginen » » kirurgiska »	57	77	1 557	2 860	—	—	1 145	2 259
3	» » lastenosasto » » barnavdelning.	18	12	184	147	—	—	95	78
4	Kulkutautisairaala. Epidemisjukhuset	115	137	812	1 023	—	—	850	1 091
5	Kivelän sairaala, mielisairaiden osasto. Stengårds sjukhus, avd. för sinnessjuka	71	107	123	60	—	—	1	3
6	Kivelän sairaala, sisätautien os. Stengårds sjukhus, medicinska avd. » » tuberkuloosios. 1) Stengårds sjukhus, tuberkulos- avd. 1)	87	67	199	204	—	—	4	40
7	Humaliston sairaala 2). Humlebergs sjukhus 2)	89	81	122	162	—	—	—	2
8	Tuberkuloosisairaala. Tuberkulosjukhuset	43	—	44	—	—	—	—	—
9	Nikkilän sairaala. Nickby sjukhus	—	—	448	384	—	—	2	—
10		273	400	70	79	6	11	3	9
11	Yhteensä. Summa	825	968	4 439	6 080	6	11	2 404	3 900
	Yksityiset sairaalat. Enskilda sjukhus.								
12	Diakonissalaitos, sisätautien os. Diakonissanstalten medicinska avd. kroon. tautien os. Diakonissanstaltens avd. för kroniskt sjuka	12	58	225	603	—	—	28	119
13	» » kirurginen os. täyskasvuisia varten. Diakoniss- anstalten, kirurgiska avd. för vuxna	—	9	1	44	—	—	—	4
14	Diakonissalaitos, kirurginen os. lapsia varten. Diakonissanstalten, kirurgiska avd. för barn	8	14	264	306	—	—	138	171
15	Diakonissalaitos, naistautien os. Diakonissanstalten, gynekolo- giska avd.	19	29	64	54	—	—	31	46
16	Diakonissalaitos, radiologinen os. Diakonissanstalten, radiologiska avdelningen	—	11	—	527	—	—	—	379
17	Diakonissalaitos, tylsämielisten koti. Diakonissanstaltens hem för sinnesslöä	—	—	14	21	—	—	6	9
18	Helsingin sairaskoti. Sjukhemmet i Helsingfors	9	1	6	4	—	—	—	—
19	Kammion » Kammio sjukhem	2	45	1	5	—	—	—	—
20	T:rien G. Gyllingin ja T. Sandelinin sairaala, sairaalaos. D:r G. Gyllings och T. Sandelins sjukhus, sjukhusavd.	43	45	249	143	—	—	25	19
21	T:rien G. Gyllingin ja T. Sandelinin sairaala, lapsenpäästöos. D:r G. Gyllings och T. Sandelins sjukhus, förlossningsavd. Prof. O. A. Boijen sairaala, lapsenpäästöos. Prof. O. A. Boijes sukhus, förlossningsavd.	4	5	144	581	—	—	133	497
22	Prof. O. A. Boijen sairaala, naistautien os. Prof. O. A. Boijes sukhus, gynekologiska avd.	—	9	—	220	—	—	—	224
23	Sairaala Eira, sairaalaos. Eira sjukhus, sjukhusavd.	—	11	—	685	—	—	—	675
24	» » lapsenpäästöos. Eira sjukhus, förlossningsavd.	—	3	—	205	—	—	—	186
25	Sairaala Sanitas. Sjukhuset Sanitas	9	21	268	440	—	—	157	290
26	Mäntymäen sairaskoti. Tallbacka sjukhem	—	8	—	285	—	—	—	288
27	Mehiläinen, sairaalaos. Mehiläinen, sjukhusavd.	8	10	208	440	—	—	152	251
28	» » lapsenpäästöos. » » förlossningsavd.	4	8	31	84	—	—	9	13
29	T:ri T. Länsimäen naistautien sairaala. D:r T. Länsimäkis gyne- kologiska sjukhus	8	12	318	549	—	—	272	476
30	Konkordia sairaala. Konkordia sjukhus	—	2	—	142	—	—	—	141
31	Sairaala Salus. Sjukhuset Salus	3	6	107	173	—	—	30	32
32	T:ri O. Nyqvist'in yksityissairaala. Dr O. Nyqvists priv. sjukhus	6	14	399	861	—	—	302	760
33		10	6	118	167	—	—	50	88
34	Yhteensä. Summa	146	341	2 417	6 826	—	—	1 333	4 958
35	Kaikkiaan. Totalsumma	970	1 309	6 856	12 906	6	11	3 737	8 858

1) Sairaala lakkautettiin 16 p. elokuuta 1929.

2) » » » » » 31 p. toukokuuta 1929.

29. Kunnan sairaaloihin otetut uudet potilaat vuosina
Å de kommunala sjukhusen åren 1927—29 nyinskrivna

Malades entrés dans les hôpitaux municipaux

Sairaalat. Sjukhus. Hôpitaux.		Ikä, vuosissa.							
		—1.		1—3.		3—5.		5—10.	
		Mp. Mk. Masc.	Np. Kvk. Fém.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.
1927.									
1	Marian sairaala, sisätautien osasto. Maria sjukhus, medicinska avdelningen . . .	—	—	—	—	—	—	—	—
2	» » kirurginen » » kirurgiska » . . .	7	8	20	15	17	10	60	31
3	» » lastenosasto. » » barnavdelningen	38	30	38	37	18	20	29	18
4	Kulkutautisairaala. Epidemisjukhuset	27	17	85	86	121	109	279	242
5	Kivelän sairaala, mielisairaiden osasto. Stengårds sjukhus, avdeln. för sinnessjuka	—	—	—	—	—	—	1	—
6	» » sisätautien » » medicinska avdelningen	—	—	—	—	—	—	—	—
7	» » tuberkuloosiosasto. » » tuberkulosavdelningen	—	—	—	—	—	—	1	1
8	Humaliston sairaala. Humlebergs sjukhus	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Nikkilän sairaala ¹⁾ . Nickby sjukhus ¹⁾	—	—	—	—	—	—	—	—
10	Yhteensä. Summa (Total)	72	55	143	138	156	139	370	292
1928.									
11	Marian sairaala, sisätautien osasto. Maria sjukhus, medicinska avdelningen . . .	—	—	—	—	—	—	1	—
12	» » kirurginen » » kirurgiska » . . .	12	7	28	1	13	10	52	31
13	» » lastenosasto. » » barnavdelningen	49	43	39	37	26	17	39	23
14	Kulkutautisairaala. Epidemisjukhuset	17	14	71	49	90	64	172	135
15	Kivelän sairaala, mielisairaiden osasto. Stengårds sjukhus, avdeln. för sinnessjuka	—	—	—	—	—	—	1	—
16	» » sisätautien » » medicinska avdelningen	—	—	—	—	—	—	—	—
17	» » tuberkuloosiosasto. » » tuberkulosavdelningen	—	—	—	—	—	—	1	1
18	Humaliston sairaala. Humlebergs sjukhus	—	—	—	—	—	—	—	—
19	Nikkilän sairaala ¹⁾ . Nickby sjukhus ¹⁾	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Yhteensä. Summa	78	64	138	87	129	91	266	190
1929.									
21	Marian sairaala, sisätautien osasto. Maria sjukhus, medicinska avdelningen . . .	—	—	—	—	—	—	—	—
22	» » kirurginen » » kirurgiska » . . .	13	12	33	19	28	17	55	34
23	» » lastenosasto. » » barnavdelningen	73	52	40	46	22	9	33	23
24	Kulkutautisairaala. Epidemisjukhuset	20	15	115	73	119	129	261	256
25	Kivelän sairaala, mielisairaiden osasto. Stengårds sjukhus, avdeln. för sinnessjuka	—	—	—	—	—	—	—	—
26	» » sisätautien » » medicinska avdelningen	—	—	—	—	—	—	—	—
27	» » tuberkuloosiosasto. » » tuberkulosavdelningen	—	—	—	—	—	—	—	1
28	Humaliston sairaala. Humlebergs sjukhus	—	—	—	—	—	—	—	—
29	Tuberkuloosisairaala. Tuberkulossjukhuset	—	1	2	5	5	—	4	5
30	Nikkilän sairaala ¹⁾ . Nickby sjukhus ¹⁾	—	—	—	—	—	—	—	—
31	Yhteensä. Summa	108	80	190	143	174	155	353	319

¹⁾ Tähän ei sisälly ennen elätteellä olleet potilaat, jotka on otettu sairaalaan hoidettaviksi. — ²⁾ Tähän sisältyy 1 nainen jonka ikä oli tuntematon. — ³⁾ Tähän sisältyy 2 miestä, joiden ikä oli tuntematon.

1927—29, ryhmitettyinä iän ja sukupuolen mukaan.
patienter, fördelade efter ålder och kön.
paux en 1927—29, par âge et par sexe.

Ålder, år. Age, années.																		Yhteensä. Summa. Total.			
10—15.		15—20.		20—30.		30—40.		40—50.		50—60.		60—70.		70—80.		80—.		Mp. Mk.	Np. Kvk.	M. s. B. k. Total.	
Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.				
31	14	74	95	194	286	192	190	164	164	137	150	76	117	28	74	4	12	900	1 102	2 002	1
60	50	113	153	298	976	262	592	175	277	143	157	72	87	36	92	5	15	1 268	2 463	3 731	2
14	25	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	138	130	268	3
111	126	90	86	127	146	12	61	5	22	—	2	—	2	—	—	—	—	857	899	1 756	4
1	—	1	2	13	4	30	11	15	10	19	9	3	4	2	3	—	—	85	43	128	5
1	1	—	2	19	15	31	18	61	15	70	28	53	15	40	28	8	12	283	134	417	6
3	5	19	37	70	112	58	61	58	37	38	5	12	6	4	1	—	—	263	265	528	7
—	—	13	—	52	—	30	—	19	—	18	—	3	—	—	—	—	—	135	—	135	8
1	—	7	4	20	29	27	26	14	25	8	14	3	4	—	2	—	—	80	104	184	9
222	221	318	379	793	1 568	642	959	511	550	433	365	222	235	110	200	17	39	4 009	5 140	9 149	10
15	11	93	95	207	287	186	203	169	141	156	158	82	119	33	77	—	14	942	1 105	2 047	11
85	62	97	181	318	1 062	260	674	199	282	148	157	93	97	34	43	3	13	1 342	2 620	3 962	12
22	18	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	175	138	313	13
77	107	56	73	76	133	8	53	2	23	4	10	—	3	—	—	—	—	573	664	1 237	14
—	2	1	1	13	8	31	5	16	8	10	5	1	5	2	2	—	—	75	36	111	15
1	—	6	1	15	16	26	15	47	12	59	11	46	21	27	17	4	6	231	99	330	16
5	10	23	43	80	97	70	58	52	40	35	10	15	6	3	2	—	—	284	267	551	17
2	—	12	—	43	—	36	—	28	—	10	—	3	—	—	—	—	—	134	—	134	18
1	—	4	4	20	17	26	27	20	24	4	17	2	3	—	1	—	1	77	94	171	19
208	210	292	398	772	1 620	643	1 035	533	530	426	368	242	254	99	142	7	34	3 833	5 023	8 856	20
4	3	93	101	195	299	165	224	167	171	154	174	70	118	29	59	3	12	880	1 161	2 041	21
67	53	160	263	419	1 169	309	679	222	310	137	159	78	97	29	41	7	7	1 557	2 860	4 417	22
16	17	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	184	147	331	23
95	140	71	105	88	176	27	101	10	21	5	5	1	1	—	1	—	—	812	1 023	1 835	24
2	—	6	6	22	14	39	10	35	11	12	9	4	9	2	1	1	—	123	60	183	25
—	—	7	4	22	30	32	34	36	28	49	40	36	28	15	27	—	12	3) 199	2) 204	403	26
1	8	16	18	38	63	30	34	25	23	8	10	3	3	1	2	—	—	122	162	284	27
—	—	9	—	12	—	13	—	7	—	1	—	1	—	1	—	—	—	44	—	44	28
7	11	44	53	147	167	104	84	80	30	36	19	15	8	4	1	—	—	448	384	832	29
2	1	8	1	18	13	16	28	18	21	4	12	3	3	1	—	—	—	70	79	149	30
194	233	414	551	961	1 931	735	1 194	600	615	406	428	211	267	82	132	11	31	3) 4 439	2) 6 080	10 519	31

1) Häri ingå ej från utackordering intagna patienter. — 2) Häri ingår 1 kvinna av okänd ålder. — 3) Häri ingår 2 män av okänd ålder.

30. Kunnan sairaaloihin otetut uudet potilaat vuosina 1927—29, ryhmitettyinä
 Å de kommunala sjukhusen åren 1927—29 nyinskrivna patienter, för-
 Malades entrés dans les hôpitaux municipaux en 1927—29, par sexe

Ammatti tai yhteiskunnallinen asema. Yrke eller samhällsställning. <i>Métier ou position sociale.</i>		Marian sairaala. Maria sjukhus.					
		Sisätautien osasto. Medicinska avdelningen.		Kirurginen osasto. Kirurgiska avdelningen.		Lastenosasto. Barnavdelningen.	
		Mp. Mk. Masc.	Np. Kvk. Fem.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.
1927.							
1	Virkamiehiä, suurempia liikemiehiä, upseereja, vapaitten ammattien harjoittajia, koroillaan eläjiä ja yhteiskunnallisesti heidän vertaisiaan. Tjänstemän, större affärsmän, officerare, idkare av fria yrken, rentierer och med dem socialt likställda (<i>Fonctionnaires, grands commerçants, officiers, professions libérales, rentiers etc.</i>)	69	80	83	77	1	1
2	Pienempiä, itsenäisiä elinkeinon harjoittajia ja käsityöläisiä ja yhteiskunnall. heidän vertaisiaan. Mindre, självständiga näringsidkare och hantverkare och med dem socialt likställda (<i>Petits industriels, commerçants etc.</i>)	73	158	121	238	6	4
3	Kauppa- ja konttoriapulaisia, yleisten laitosten palvelusmiehiä, työnjohtajia ja yhteiskunnallisesti heidän vertaisiaan. Butiks- och kontorsbiträden, betjante vid allmänna inrättningar, verkmästare, arbetsledare och med dem socialt likställda (<i>Commis, employés, contremaitres etc.</i>)	207	166	160	337	28	24
4	Teollisuuslaitosten ja käsityöliikkeiden työläisiä. Arbetare i industriella inrättningar och hantverkerier (<i>Ouvriers des établissements industriels</i>)	134	106	240	290	18	19
5	Käsityöläisiä, jotka eivät työskentele työpajassa. Hantverkare, som ej arbeta i verkstad (<i>Ouvriers artisans hors des ateliers</i>)	128	68	213	391	36	23
6	Ulkotyöläisiä (satama- ja katutyöläisiä y. m.) Utarbetare (hamn- och gatuarbetare m. fl.) (<i>Ouvriers en plein air</i>)	288	224	371	469	33	33
7	Sotilaita ja alipäälystöä. Soldater och underbefäl vid militären (<i>Soldats et subalternes militaires</i>)	1	5	10	15	2	3
8	Henkilökohtaisia ja kotipalvelijoita. Personlig och huslig betjäning (<i>Domestiques</i>)	—	290	58	639	8	5
9	Vankiloiden, lastenkotien, köyhäintalojen y. m. hoidokkeja. Interner i fängelser, barnhem, fattiggård m. fl. (<i>Personnes dans prisons, asiles etc.</i>)	—	—	12	6	5	15
10	Vailla ammattia, irtolaisia. Utan yrke, lösdrivare (<i>Sans métier</i>)	—	—	—	1	—	—
11	Tuntematon. Okänt (<i>Inconnu</i>)	—	5	—	—	1	3
12	Yhteensä. Summa (<i>Total</i>)	900	1 102	1 268	2 463	138	130
1928.							
13	Virkamiehiä, suurempia liikemiehiä, upseereja, vapaitten ammattien harjoittajia, koroillaan eläjiä ja yhteiskunnallisesti heidän vertaisiaan. Tjänstemän, större affärsmän, officerare, idkare av fria yrken, rentierer och med dem socialt likställda	69	132	84	100	4	1
14	Pienempiä, itsenäisiä elinkeinon harjoittajia ja käsityöläisiä ja yhteiskunnallisesti heidän vertaisiaan. Mindre, självständiga näringsidkare och hantverkare och med dem socialt likställda	26	63	121	259	8	6
15	Kauppa- ja konttoriapulaisia, yleisten laitosten palvelusmiehiä, työnjohtajia ja yhteiskunnallisesti heidän vertaisiaan. Butiks- och kontorsbiträden, betjante vid allmänna inrättningar, verkmästare, arbetsledare och med dem socialt likställda	124	136	176	368	21	25

sukupuolen sekä oman tai perheenhuoltajan yhteiskunnallisen aseman mukaan.
delade efter kön samt egen resp. familjeförsörjarens samhällsställning.
et par position sociale (du malade ou du chef de famille).

Kuukauti- sairaala. Epidemi- sukhuset.		Kivelin sairaala. Stengårds sjukhus.										Kaikki sairaalat. Samtliga sjukhus. <i>Tous les hôpitaux.</i>			Siitä: Därav: Dont:							
		Mieli- sairaiden osasto. Avdelning för sinnes- sjuka.		Sisätauti- osasto. Medicinska avdelning- en.		Tuberku- loosiosasto. Tuberkulos- avdelning- en.		Humaliston sairaala. Humlebergs sjukhus.		Nikkilän sairaala. Nickby sjukhus.					Ammattinharjoit- taji ja muita perheen pähen- kllöitä. Yrkesutövare och andra huvud- personer. <i>Personnes exer- çant une profes- sion et autres chefs de famille.</i>		Perheenjäseniä vaille omaa ammattia Famlijemedlemmar utan eget yrke <i>Membres de la famille sans métier propre</i>					
		Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.						yli 15 vuotta. över 15 år. <i>au-dessus de 15 ans.</i>		alle 15 vuotta. under 15 år. <i>au-dessous de 15 ans.</i>			
Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Yhteens. Summa. <i>Total.</i>	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.				
155	154	2	5	9	7	4	4	5	—	11	15	339	343	682	180	149	27	89	132	105	1	
106	121	7	2	15	5	22	11	—	—	2	—	352	539	891	231	366	17	69	104	104	2	
119	142	12	2	27	21	6	37	23	—	12	10	594	739	1 333	436	493	10	113	148	133	3	
95	85	15	8	56	15	66	88	41	—	4	5	669	616	1 285	525	389	16	118	128	109	4	
190	203	24	8	38	20	67	35	19	—	15	8	730	756	1 486	502	457	9	81	219	218	5	
10	6	20	—	107	5	95	31	39	—	30	14	993	782	1 775	897	550	5	161	91	71	6	
81	6	1	1	—	—	—	1	—	—	—	—	95	31	126	91	11	—	8	4	12	7	
32	136	—	11	28	56	—	54	8	—	1	44	135	1 235	1 370	102	1 209	—	6	33	20	8	
59	29	4	6	—	—	—	1	—	—	1	—	81	57	138	6	10	—	2	75	45	9	
—	—	—	—	3	1	3	—	—	—	4	8	10	10	20	9	9	—	—	1	1	10	
10	17	—	—	—	4	—	3	—	—	—	—	11	32	43	—	14	—	3	11	15	11	
857	899	85	43	283	134	263	265	135	—	80	104	4 009	5 140	9 149	2 979	3 657	84	650	946	833	12	
103	130	8	6	12	—	5	3	5	—	7	14	297	386	683	174	185	13	117	110	84	13	
49	42	23	6	9	14	24	30	2	—	14	10	276	430	706	204	284	14	100	58	46	14	
86	120	10	2	26	7	28	38	12	—	5	9	488	705	1 193	370	503	4	82	114	120	15	

30. Jatkoa. Forts. Suite.

Ammatti tai yhteiskunnallinen asema. Yrke eller samhällsställning.		Marian sairaala. Maria sjukhus.						Kulkutauti- sairaala. Epidemi- sjukhuset.	
		Sisätautien osasto. Medicinska avdelningen.		Kirurginen osasto. Kirurgiska avdelningen.		Lastenosasto. Barnavdel- ningen.			
		Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.		
1	Teollisuuslaitosten ja käsityöliikkeiden työläisiä. Arbetare i industriella in- rättningar och hantverkerier	143	90	244	315	37	25	77	97
2	Käsityöläisiä, jotka eivät työskentele työpajassa. Hantverkare, som ej arbeta i verkstad	121	93	215	399	35	22	78	85
3	Ulkotyöläisiä (satama- ja katutyöläisiä y. m.). Utarbetare (hamn- och gatu- arbetare m. fl.)	457	318	392	488	47	33	95	83
4	Sotilaita ja alipäällystöä. Soldater och underbefäl vid militären	2	—	21	28	1	2	44	4
5	Henkilökohtaisia ja kotipalvelijoita. Personlig och huslig betjäning	—	271	69	653	9	6	14	88
6	Vankiloiden, lastenkotien, köyhäntalojen y. m. hoidokkeja. Interner i fängel- ser, barnhem, fattiggård m. fl.	—	2	20	7	10	12	27	15
7	Vailla ammattia, irtolaisia. Utan yrke, lösdrivare	—	—	—	3	—	—	—	—
8	Tuntematon. Okänt	—	—	—	—	3	6	—	—
9	Yhteensä. Summa	942	1 105	1 342	2 620	175	138	573	664
1 9 2 9.									
10	Virkamiehiä, suurempia liikemiehiä, upseereja, vapaitten ammattien harjoit- tajia, koroillaan eläjiä ja yhteiskunnallisesti heidän vertaisiaan. Tjänste- män, större affärsmän, officerare, idkare av fria yrken, rentierer och med dem socialt likställda	59	103	92	66	4	5	197	289
11	Pienempiä, itsenäisiä elinkeinon harjoittajia ja käsityöläisiä ja yhteiskunnall. heidän vertaisiaan. Mindre, självständiga näringsidkare och hantverkare och med dem socialt likställda	45	85	130	215	7	5	72	78
12	Kauppa- ja konttoriapulaisia, yleisten laitosten palvelusmiehiä, työnjohtjia ja yhteiskunnallisesti heidän vertaisiaan. Butiks- och kontorsbiträden, betjante vid allmänna inrättningar, verkmästare, arbetsledare och med dem socialt likställda	104	130	175	333	26	17	129	171
13	Teollisuuslaitosten ja käsityöliikkeiden työläisiä. Arbetare i industriella inrättningar och hantverkerier	90	80	388	451	25	24	90	64
14	Käsityöläisiä, jotka eivät työskentele työpajassa. Hantverkare, som ej arbete i verkstad	165	137	552	1 032	22	21	113	124
15	Ulkotyöläisiä (satama- ja katutyöläisiä y. m.). Utarbetare (hamn- och gatu- arbetare m. fl.)	382	279	179	51	60	58	101	97
16	Sotilaita ja alipäällystöä. Soldater och underbefäl vid militären	—	1	1	3	1	—	45	5
17	Henkilökohtaisia ja kotipalvelijoita. Personlig och huslig betjäning	34	344	11	666	11	10	23	173
18	Vankiloiden, lastenkotien, köyhäntalojen y. m. hoidokkeja. Interner i fängelser, barnhem, fattiggård m. fl.	—	—	21	36	25	5	40	20
19	Vailla ammattia, irtolaisia. Utan yrke, lösdrivare	1	2	8	7	—	—	2	2
20	Tuntematon. Okänt	—	—	—	—	3	2	—	—
21	Yhteensä. Summa	880	1 161	1 557	2 860	184	147	812	1 023

Kivclän sairaala. Stengårds sjukhus.													Siitä: Därav:									
Mieli-sairaiden osasto.		Sisätautien osasto.		Tuberkuloosiosasto.		Humaliston sairaala.		Nikkilän sairaala.		Tuberkuloosi-sairaala.		Kaikki sairaalat.			Ammatinharjoittajia ja muita perheen pähenkilöitä.		Perheenjäseniä vailia omaa ammattia.				Yhteensä.	
Avdelningen för sinnessjuka.		Medicinska avdelningen.		Tuberkulos-avdelningen.		Humlebergs sjukhus.		Nickby sjukhus.		Tuberkolosjukhuset.		Samtliga sjukhus.			Yrkesutövare och andra huvudpersoner.		Famijemedlemmar utan eget yrke					
Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Summa.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.		
19	9	51	3	53	36	46	—	23	15	—	—	693	590	1 283	553	354	12	122	128	114	1	
2	—	47	18	58	42	18	—	6	1	—	—	580	660	1 240	449	432	4	128	127	100	2	
13	3	55	18	112	56	37	—	19	9	—	—	1 227	1 008	2 235	1 075	611	8	270	144	127	3	
—	10	1	1	—	2	1	—	—	—	—	—	70	47	117	52	19	—	5	18	23	4	
—	—	28	36	4	59	11	—	—	27	—	—	135	1 140	1 275	115	1 106	—	14	20	20	5	
—	—	—	—	—	1	2	—	—	1	—	—	59	38	97	7	7	—	1	52	30	6	
—	—	—	—	—	—	—	—	3	8	—	—	3	11	14	3	11	—	—	—	—	7	
—	—	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	5	8	13	1	2	—	—	4	6	8	
75	36	231	99	284	267	134	—	77	94	—	—	3 833	5 023	8 856	3 003	3 514	55	839	775	670	9	
8	—	8	6	—	1	—	—	15	16	14	15	397	501	898	177	117	32	181	188	203	10	
25	17	14	17	13	9	—	—	1	1	34	26	341	453	794	230	151	24	241	87	61	11	
27	6	13	2	21	37	10	—	12	13	64	83	581	792	1 373	383	378	24	273	174	141	12	
36	25	34	5	12	9	12	—	18	11	66	35	771	704	1 475	650	262	8	344	113	98	13	
9	—	24	14	7	7	8	—	—	8	123	83	1 023	1 426	2 449	820	630	19	623	184	173	14	
12	2	88	89	51	47	10	—	19	12	138	65	1 040	700	1 740	878	180	4	350	158	170	15	
1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	2	—	51	9	60	44	—	—	4	7	5	16	
—	8	15	67	16	48	4	—	1	15	2	73	117	1 404	1 521	93	1 350	—	20	24	34	17	
3	2	—	—	1	3	—	—	2	2	—	—	92	68	160	12	20	2	17	78	31	18	
1	—	—	—	—	1	—	—	2	1	5	4	19	17	36	14	13	5	2	—	2	19	
1	—	2	4	1	—	—	—	—	—	—	—	7	6	13	4	4	—	—	3	2	20	
123	60	199	204	122	162	44	—	70	79	448	384	4 439	6 080	10 519	3 305	3 105	118	2 055	1 016	920	21	

31. Kunnan sairaaloihin otetut uudet potilaat vuosina 1927—29, ryhmitettyinä henkikirjoitus-paikan mukaan.

À de kommunala sjukhusen åren 1927—29 nyinskrivna patienter, fördelade efter mantalsskrivningsort.

Malades entrés dans les hôpitaux municipaux en 1927—29, par domicile légal.

Sairaalat. Sjukhus. Hôpitaux.	Helsingfors.		Helsinki.		Helsingin pitäjän m.) Helsinge etc. y.) Commune rurale de Helsinge etc. y.)	Nyländs län. Nylands län. Autres communes du gouver. de Nylande.	Muut paikkakunnat Uudenmaan läänissä. Ovriga orter i Nyland.	Munt läänt. Ovriga län. Autres communes en Finlande.	Ulkomailla. Utlände. Etranger.	Tutematon paikka- kunta. Okänd ort. Domicile inconnu.	Yhteensä. Summa. Total.				
	Mp. Mk.	Kvk. Fsm.	Np. Kvk.	Np. Kvk.							Mp. Kvk.	Np. Kvk.	Mp. Kvk.	Np. Kvk.	Mp. Kvk.
1927.															
Marian sairaala, sisätautien osasto. Maria sjukhus, medicinska avdelningen	882	1 077	2	2	4	8	8	12	1	1	3	2	900	1 102	2 002
Marian sairaala, kirurginen osasto. Maria sjukhus, kirurgiska avdelningen	1 264	2 449	1	—	2	10	1	4	—	—	—	—	1 268	2 463	3 731
Marian sairaala, lastenosasto. Maria sjukhus, barnavdelningen	132	128	4	1	2	—	—	1	—	—	—	—	138	130	268
Kulkutautisairaala. Epidemisjukhuset	661	769	27	29	55	35	110	65	2	1	2	—	857	899	1 756
Kivelän sairaala, mielisairaiden osasto. Stengårds sjukhus, avdelningen för sinnessjuka	84	43	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	85	43	128
Kivelän sairaala, sisätautien osasto. Stengårds sjukhus, medicinska avdelningen	280	132	—	—	3	—	—	2	—	—	—	—	283	134	417
Kivelän sairaala, tuberkuloosiosasto. Stengårds sjukhus, tuberkulosavdelningen	246	246	5	4	4	7	2	3	—	—	6	5	263	265	528
Humaliston sairaala. Humlebergs sjukhus	129	—	1	—	—	—	—	1	—	2	—	—	135	—	135
Nikkilän sairaala. Nickby sjukhus	71	99	2	—	—	—	—	6	5	—	—	—	80	104	184
Yhteensä. Summa (Total)	3 749	4 943	43	36	71	60	128	92	5	2	13	7	4 009	5 140	9 149
1928.															
Marian sairaala, sisätautien osasto. Maria sjukhus, medicinska avdelningen	931	1 089	1	2	4	8	5	5	—	—	1	1	942	1 105	2 047
Marian sairaala, kirurginen osasto. Maria sjukhus, kirurgiska avdelningen	1 323	2 613	4	3	8	2	7	2	—	—	—	—	1 342	2 620	3 962
Marian sairaala, lastenosasto. Maria sjukhus, barnavdelningen	169	133	1	1	3	4	1	—	1	—	—	—	175	138	313
Kulkutautisairaala. Epidemisjukhuset	463	573	13	13	27	23	61	50	9	5	—	—	573	664	1 237
Kivelän sairaala, mielisairaiden osasto. Stengårds sjukhus, avdelningen för sinnessjuka	75	36	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	75	36	111
Kivelän sairaala, sisätautien osasto. Stengårds sjukhus, medicinska avdelningen	227	96	1	—	—	1	1	1	2	1	—	—	231	99	330
Kivelän sairaala, tuberkuloosiosasto. Stengårds sjukhus, tuberkulosavdelningen	249	238	3	4	2	5	9	8	1	1	20	11	284	267	551
Humaliston sairaala. Humlebergs sjukhus	126	—	3	—	1	—	—	2	—	1	—	—	134	—	134
Nikkilän sairaala. Nickby sjukhus	65	81	1	2	—	—	—	1	2	—	—	—	77	94	171
Yhteensä. Summa	3 628	4 859	27	25	45	43	87	68	14	7	32	21	3 833	5 023	8 856
1929.															
Marian sairaala, sisätautien osasto. Maria sjukhus, medicinska avdelningen	872	1 151	1	1	2	2	3	7	2	—	—	—	880	1 161	2 041
Marian sairaala, kirurginen osasto. Maria sjukhus, kirurgiska avdelningen	1 553	2 852	—	2	2	3	1	3	—	—	1	—	1 557	2 860	4 417
Marian sairaala, lastenosasto. Maria sjukhus, barnavd.	168	143	7	1	2	2	6	1	1	—	—	—	184	147	331
Kulkutautisairaala. Epidemisjukhuset	698	877	15	19	34	50	61	74	4	3	—	—	812	1 023	1 835
Kivelän sairaala, mielisairaiden osasto. Stengårds sjukhus, avdelningen för sinnessjuka	121	59	1	—	—	1	—	—	1	—	—	—	123	60	183
Kivelän sairaala, sisätautien osasto. Stengårds sjukhus, medicinska avdelningen	197	197	—	1	—	—	1	6	1	—	—	—	199	204	403
Kivelän sairaala, tuberkuloosiosasto. Stengårds sjukhus, tuberkulosavdelningen	117	154	—	1	—	2	4	—	—	—	1	5	122	162	284
Humaliston sairaala. Humlebergs sjukhus	39	—	2	—	—	—	—	1	—	2	—	—	44	—	44
Tuberkuloosisairaala. Tuberkulosjukhuset	431	368	4	4	1	4	10	7	1	1	1	—	448	384	832
Nikkilän sairaala. Nickby sjukhus	60	75	3	1	1	—	—	3	1	—	1	3	70	79	149
Yhteensä. Summa	4 256	5 876	33	30	42	64	90	99	12	5	6	6	4 439	6 080	10 519

1) Tähän sisältyy Haga, Huopalahti, Oulunkylä ja Kulosaari. — 1) Här ingår Haga, Hoplax, Äggelby och Brändö.

32. Kunnan sairaaloihin edelliseltä vuodelta jääneet sekä vuosina 1927—29 vastaanotetut uudet potilaat, kuukausittain.

Å de kommunala sjukhusen från föregående år kvarliggande samt åren 1927—29 nyinskrivna patienter, månadsvis.

Malades restants au début de l'année et entrés pendant l'année dans les hôpitaux municipaux en 1927—29, par mois.

Sairaalat. Sjukhus: Hôpitaux.	Edelliseltä vuodelta Kvarliggande från föregående år. Restant au début de l'année.	Vastaanotetut. — Nyinskrivna. — Entrés pendant l'année.												Total des soignés.	Hoidettuja kaikkiaan. Summa vårdade.
		Tammikuu. Januari.	Februari.	Helmikuu. Februari.	Maaliskuu. Mars.	Huhtikuu. April.	Toukokuu. Maj.	Kesäkuu. Juni.	Heinäkuu. Juli.	Elokuu. Augusti.	Syyskuu. September.	Lokakuu. Oktober.	November. November.		
1927.															
Marian sairaala, sisätautien osasto. Maria sjukhus, medicinska avdeln.	157	161	162	187	160	181	130	148	157	164	206	163	183	2 002	2 159
» » kirurginen » » kirurgiska »	110	283	276	332	309	302	354	316	320	294	314	317	314	3 731	3 841
» » lastenosasto. » » barnavdeln ngen ..	31	25	22	18	16	30	27	21	28	27	18	12	24	268	299
Kulkutautisairaala. Epidemijukhuset	96	89	167	390	301	161	108	48	49	66	104	135	138	1 756	1 852
Kivelän sairaala, mielisairaiden os. Stengårds sjukhus, avd. för sinnessjuka	177	15	10	14	9	8	11	8	9	11	14	7	12	128	305
» » sisätautien osasto. » » medicinska avdeln.	168	29	24	33	43	41	40	33	27	39	51	42	15	417	585
» » tuberkuloosiosasto. » » tuberkulosavdeln.	171	39	44	47	45	46	44	41	56	41	47	44	34	528	699
Humaliston sairaala. Humlebergs sjukhus.....	45	4	9	13	12	9	18	17	15	7	16	5	10	135	180
Nikkilän sairaala. Nickby sjukhus	631	8	13	13	17	15	19	17	16	16	15	12	23	184	1) 826
Yhteensä. Summa (Total)	1 586	653	727	1 047	912	793	751	649	677	665	785	737	753	9 149	1) 10 746
1928.															
Marian sairaala, sisätautien osasto. Maria sjukhus, medicinska avdeln.	171	175	173	224	182	191	189	147	114	144	170	165	173	2 047	2 218
» » kirurginen » » kirurgiska »	137	320	318	396	325	341	294	316	326	295	352	349	330	3 962	4 099
» » lastenosasto. » » barnavdelningen ..	31	33	24	41	31	37	25	26	14	24	16	17	17	313	344
Kulkutautisairaala. Epidemijukhuset	162	123	76	95	91	91	61	46	55	61	133	209	196	1 237	1 399
Kivelän sairaala, mielisairaiden os. Stengårds sjukhus, avd. för sinnessjuka	186	8	5	11	11	4	8	13	4	5	16	17	9	111	297
» » sisätautien osasto. » » medicinska avdeln.	172	21	18	18	27	38	37	30	39	30	34	25	13	330	502
» » tuberkuloosiosasto. » » tuberkulosadveln.	169	34	37	46	39	65	48	50	40	50	33	50	54	551	720
Humaliston sairaala. Humlebergs sjukhus.....	43	13	18	11	8	14	18	15	5	6	10	7	9	134	177
Nikkilän sairaala. Nickby sjukhus	651	8	15	14	14	14	14	26	14	22	13	6	11	171	1) 850
Yhteensä. Summa	1 722	735	684	856	728	795	694	688	623	627	790	844	812	8 856	1) 10 606
1929.															
Marian sairaala, sisätautien osasto. Maria sjukhus, medicinska avdeln.	159	213	193	213	187	179	156	159	142	136	170	154	139	2 041	2 200
» » kirurginen » » kirurgiska »	134	381	351	357	382	382	330	325	381	389	403	397	339	4 417	4 551
» » lastenosasto. » » barnavdelningen ..	30	34	37	36	42	30	29	28	16	12	20	21	26	331	361
Kulkutautisairaala. Epidemijukhuset	252	211	186	182	159	502	118	65	58	59	85	101	109	1 835	2 087
Kivelän sairaala, mielisairaiden os. Stengårds sjukhus, avd. för sinnessjuka	178	9	13	7	11	12	14	3	4	6	2	9	93	183	361
» » sisätautien osasto. » » medicinska avdeln.	154	27	60	35	43	39	32	27	22	45	28	22	23	403	557
» » tuberkuloosiosasto. » » tuberkulosavdeln.	170	52	57	64	61	23	2	20	5	—	—	—	—	284	454
Humaliston sairaala. Humlebergs sjukhus.....	43	16	6	4	10	8	—	—	—	—	—	—	—	44	87
Tuberkuloosisairaala. Tuberkuloosjukhuset	—	—	—	—	—	138	109	62	165	106	71	91	90	832	832
Nikkilän sairaala. Nickby sjukhus	673	5	15	15	17	14	17	18	10	11	11	14	2	149	1) 839
Yhteensä. Summa	1 793	948	918	913	912	1 327	807	707	803	764	790	809	821	10 519	1) 12 329

1) Vuonna 1927 sisältyy tähän 11 potilasta, vuonna 1928 28 ja vuonna 1929 17 potilasta, jotka otettiin takaisin oltuaan elätteelle annettuina perheissä. —

1) År 1927 ingår häri 11 patienter, år 1928 28 och år 1929 17 patienter, som återtagits efter att ha varit utackorderade i familjevård.

33. Sairaanhoidopäivät kunnallisissa sairaaloissa vuosina 1927—29, kuukausittain.

Sjukvårdsdagar å de kommunala sjukhusen åren 1927—29, månadsvis.

Jours de traitement dans les hôpitaux municipaux en 1927—29, par mois.

Sairaalat. Sjukhus. Hôpitaux.	Tammikuu. Januari.	Helmi- kuu. Februari.	Maaliskuu. Mars.	Huhtikuu. April.	Toukokuu. Maj.	Kesäkuu. Juni.	Heinäkuu. Juli.	Elokuu. Augusti.	Syyskuu. September.	Lokakuu. Oktober.	Marraskuu. November.	Joulukuu. December.	Yhteensä. Summa Total.
1927.													
Marian sairaala, sisätautien osasto. Maria sjukhus, medicinska avd.	4 989	4 434	5 083	4 810	4 910	4 229	3 885	3 823	4 007	4 531	4 694	5 010	54 405
» » kirurginen » » kirurgiska »	3 926	3 673	4 202	4 174	4 319	4 074	4 074	3 452	3 403	3 625	3 877	4 196	46 995
» » lastenosasto, » » barnavdeln. . .	911	873	784	724	936	977	813	779	841	972	865	824	10 299
Kulikutautisairaala. Epidemisjukhuset	3 076	3 947	6 623	5 912	4 210	3 010	1 677	794	1 124	1 917	3 889	4 814	40 993
Kivelän sairaala, mielisairaiden osasto. Stengårds sjukhus, avd. för sinnessjuka	5 587	5 204	5 744	5 568	5 695	5 582	5 822	5 845	5 641	5 852	5 615	5 732	67 887
Kivelän sairaala, sisätautien os. Stengårds sjukhus, medicinska avd. » » tuberkuloosios. » » tuberkulosavd.	5 162	4 555	5 141	4 871	5 028	4 973	5 022	4 983	4 689	4 812	5 022	5 318	59 576
Humaliston sairaala. Humlebergs sjukhus	5 359	4 852	5 367	5 191	4 919	4 200	3 638	3 905	4 362	4 838	4 839	5 275	56 745
Nikkilän sairaala. Nickby sjukhus	1 385	1 240	1 349	1 334	1 303	1 039	1 239	1 254	1 293	1 314	1 310	1 359	15 419
Yhteensä. Summa (Total)	49 916	46 564	53 804	51 543	50 869	46 880	45 700	44 336	44 352	47 579	49 135	52 375	583 053
1928.													
Marian sairaala, sisätautien osasto. Maria sjukhus, medicinska avd.	5 053	4 916	5 438	5 232	5 255	4 903	4 762	4 008	4 160	4 445	4 562	4 718	57 452
» » kirurginen » » kirurgiska »	4 140	3 810	4 119	3 962	4 182	3 770	3 626	3 730	3 383	3 905	3 934	4 007	46 568
» » lastenosasto. » » barnavdeln. . .	887	875	1 108	863	973	991	849	870	860	1 056	834	769	10 935
Kulikutautisairaala. Epidemisjukhuset	5 245	4 140	4 115	3 735	4 039	2 891	1 711	1 566	1 814	2 567	5 480	7 487	44 790
Kivelän sairaala, mielisairaiden osasto. Stengårds sjukhus, avd. för sinnessjuka	5 806	5 455	5 704	5 655	5 778	5 542	5 676	5 450	5 046	5 211	5 217	5 508	66 048
Kivelän sairaala, sisätautien os. Stengårds sjukhus, medicinska avd. » » tuberkuloosios. » » tuberkulosavd.	5 232	4 729	4 918	4 692	4 763	4 502	4 610	4 788	4 655	4 848	4 683	4 831	57 251
Humaliston sairaala. Humlebergs sjukhus	5 233	4 995	5 403	4 910	5 018	4 903	4 857	4 849	4 804	5 047	5 006	5 208	60 233
Nikkilän sairaala. Nickby sjukhus	1 327	1 276	1 386	1 335	1 317	1 267	1 280	1 372	1 294	1 360	1 323	1 354	15 891
Yhteensä. Summa	52 944	48 988	52 299	49 879	51 419	48 250	47 837	47 174	45 928	49 259	51 215	54 705	599 897
1929.													
Marian sairaala, sisätautien osasto. Maria sjukhus, medicinska avd.	5 080	4 871	5 690	5 433	5 342	4 493	4 659	4 462	4 195	4 538	4 878	4 938	58 579
» » kirurginen » » kirurgiska »	4 175	3 971	4 349	4 162	4 182	3 364	3 204	3 821	3 929	4 264	4 035	3 968	47 424
» » lastenosasto. » » barnavdeln. . .	1 047	1 115	1 218	1 111	1 055	899	809	676	467	534	536	636	10 103
Kulikutautisairaala. Epidemisjukhuset	7 894	7 024	8 063	6 801	13 297	10 794	3 417	2 385	1 444	1 625	2 352	2 713	67 809
Kivelän sairaala, mielisairaiden osasto. Stengårds sjukhus, avd. för sinnessjuka	5 528	5 036	5 552	5 349	5 543	5 438	5 694	5 613	5 422	5 646	5 532	6 565	66 918
Kivelän sairaala, sisätautien os. Stengårds sjukhus, medicinska avd. » » tuberkuloosios. » » tuberkulosavd.	4 889	4 939	5 777	5 429	5 223	4 726	4 833	4 830	4 846	5 401	5 234	5 424	61 551
Humaliston sairaala. Humlebergs sjukhus	5 382	4 876	5 883	5 776	4 231	1 080	1 099	567	—	—	—	—	28 894
Tuberkuloosisairaala. Tuberkulosjukhuset	1 370	1 254	1 382	1 318	823	—	—	—	—	—	—	—	6 147
Nikkilän sairaala. Nickby sjukhus	—	—	—	—	2 077	5 351	5 706	7 247	10 210	11 290	11 132	11 664	64 677
Yhteensä. Summa	20 804	18 710	20 704	20 124	20 845	20 047	20 762	20 836	20 162	20 845	20 284	20 362	244 485
Yhteensä. Summa	56 169	51 796	58 618	55 503	62 618	56 192	50 183	50 437	50 675	54 143	53 983	56 270	656 587

34. Kulkutautisairaalassa hoidetut taudintapaukset vuosina 1927—29.

Å epidemisjukhuset behandlade sjukdomsfall åren 1927—29.

Maladies traitées dans l'hôpital des maladies épidémiques en 1927—29.

Taudin muoto. Sjukdomsform. Genre de maladie.	Jäljellä edelliseltä vuodelta. Kvarliggande från föreg. år. Restant au début de l'année.		Vuoden varrella vastaanotettuja. Inskrivna under året Entrés pendant l'année.		Vuoden varrella poistettuja. Utskrivna under året. Sortis pendant l'année.								Jäljellä seuraavaan vuoteen. Kvarliggande till följande år. Restant à la fin de l'année.		Hoidettuja yhteensä. Summa vårdade. Total.				
	Mp. Mk.	Np. Kvk. Fém.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Terveinä ja toipuvina. Friska och konvalescenter. Guéris.		Parempina. Förbättrade. Améliorés.		Parantamattomina. Oförbättrade. Sans amélioration.		Hoitamattomina. Obehandlade. Non traités.		Kuolleina. Döda. Décédés.		Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	M. s. B. k. Total.
					Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.					
1927.																			
Tulirokko. Scharlakansfeber (<i>Scarlatina</i>)	45	31	293	245	277	218	—	—	—	—	—	1	7	4	54	53	338	276	614
Tuhkarokko. Mässling (<i>Morbilli</i>)	—	—	376	350	368	343	—	—	1	2	—	—	3	4	4	1	376	350	726
Nieludifteria. Svalgdifteri (<i>Diphtheria faucium</i>)	—	—	37	63	36	57	—	—	—	1	—	—	—	1	1	4	37	63	700
Kurkkudifteria. Struppdifteri (<i>Diphtheria laryngis</i>)	—	—	4	2	4	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	2	6
Nielu- ja kurkkudifteria. Svalg- och struppdifteri (<i>Diphtheria faucium et laryngis</i>)	—	—	5	6	5	5	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	5	6	11
Nenädifteria. Näsdifteri (<i>Diphtheria narium</i>)	—	—	11	8	9	5	—	—	—	—	—	—	—	—	2	3	11	8	19
Muu difteria. Annan difteri (<i>Diphtheria aliorum organorum</i>)	—	—	9	12	4	9	—	—	—	—	—	—	—	—	5	3	9	12	21
Lavantauti. Tarmtyfus (<i>Typhus abdominalis</i>)	—	—	5	7	4	5	—	—	1	1	—	—	—	—	1	1	5	7	12
Paratyfus (<i>Paratyphus</i>)	—	2	26	40	24	37	—	—	1	4	—	—	—	—	1	1	26	42	68
Äkillinen lapsenhalvaus. Akut barnförlamning. (<i>Poliomyelitis anterior acuta</i>)	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
Tuberkuloottien aivokalvotulehdus. Tuberkulös hjärnhinneinflammation (<i>Meningitis tuberculosa</i>)	—	—	—	2	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	2	2
Epideminen aivokalvotulehdus. Epidemisk hjärnfeber (<i>Meningitis cerebrospinalis epidemica</i>)	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	1	1	2
Vesirokko. Vattkoppor (<i>Varicellae</i>)	—	—	—	2	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2
Vihurirokko. Rödmässling (<i>Rubeola</i>)	—	—	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	2
Ruusu. Ros (<i>Erysipelas</i>)	—	1	1	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	1	2
Influenza (<i>Influenza</i>)	—	—	14	10	13	10	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	14	10	24
Kaularötkä. Halsfluss (<i>Angina tonsillaris</i>)	—	—	23	42	22	38	—	—	1	—	—	—	—	1	1	2	23	42	65
Hinkuyskä. Kikhosta (<i>Pertussis</i>)	1	—	2	7	2	4	—	—	1	—	—	—	—	2	—	1	3	7	10
Keuhkotauti. Lungsot (<i>Tuberculosis pulmonum</i>)	—	16	—	53	—	—	—	—	7	—	24	—	1	—	12	—	69	69	69
Kurkkukatarri. Strupkatarr (<i>Laryngitis acuta</i>)	—	—	4	4	4	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	4	8
Keuhkokuume. Lunginflammation (<i>Pneumonia</i>)	—	—	2	2	2	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	2	2	4
Muut taudit. Övriga sjukdomar (<i>Alii morbi</i>)	—	—	15	17	10	12	—	—	3	4	—	—	2	1	—	—	15	17	32
Tarkastuksen alaisena tulirokon varalta. Observation för scharlakansfeber (<i>Observatio pro scarlatina</i>)	—	—	19	11	19	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	19	11	30
Tarkastuksen alaisena tuharokon varalta. Observation för mässling. (<i>Observatio pro morbili</i>)	—	—	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	2
Tarkastuksen alaisena kurkkumädän varalta. Observation för difteri (<i>Observatio pro diphtheria</i>)	—	—	3	6	3	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	6	9
Tarkastuksen alaisena lavantaudin varalta. Observation för tarmtyfus (<i>Observatio pro typho abdominali</i>)	—	—	4	7	3	6	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	4	7	11
Kaikki taudit. Samtliga sjukdomar (<i>Toutes les maladies</i>)	46	50	857	899	812	778	—	8	9	38	—	2	14	29	68	94	903	949	1 852

Taudin muoto. Sjukdomsform.	Jäljellä edelliseltä vuodelta. Kvarliggande från föreg. år.		Vuoden varrella vastaanotettuja. Inskrivna under året.		Vuoden varrella poistettuja. Utskrivna under året.										Jäljellä seuraavaan vuoteen. Kvarliggande till följande år.		Hoidettuja yhteensä. Summa vårdade.		
	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Terveinä ja toipuvina. Friska och konvalescenter.		Parempina. Förbättrade.		Parantamattomina. Oförbättrade.		Holtamattomina. Obehandlade.		Kuolleina. Döda.		Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	M. s. B. k.
					Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.					
1928.																			
Tulirokko. Scharlakansfeber (<i>Scarlatina</i>)	54	53	402	406	337	314	—	—	1	—	—	—	7	9	111	136	456	459	915
Tuhkarokko. Mässling (<i>Morbilli</i>)	4	1	14	5	18	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	18	6	24
Nieludifteria. Svalgdifteri (<i>Diphtheria faucium</i>)	1	4	14	21	15	24	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	15	25	40
Kurkkudifteria. Strupdifteri (<i>Diphtheria laryngis</i>)	—	—	3	1	2	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	3	1	4
Nielu- ja kurkkudifteria. Svalg- och strupdifteri (<i>Diphtheria faucium et laryngis</i>)	—	—	4	1	4	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	1	5
Nenädifteria. Näsdifteri (<i>Diphtheria narium</i>)	2	3	6	10	5	13	—	—	—	—	—	—	2	—	1	—	8	13	21
Muu difteria. Annan difteri (<i>Diphtheria aliorum organorum</i>)	5	3	7	5	11	8	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	12	8	20
Lavantauti. Tarmtyfus (<i>Typhus abdominalis</i>)	—	1	—	1	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2
Paratyfus (<i>Paratyphus</i>)	1	1	16	18	16	19	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	17	19	36
Tuberkulootinen aivokalvotulehdus. Tuberkulos hjärnhinneinflammation (<i>Meningitis tuberculosa</i>)	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	1
Horkka. Frossa (<i>Malaria</i>)	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
Vesirokko. Vattkoppor (<i>Varicellae</i>)	—	—	1	1	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	1	2
Vihurirokko. Rödmässling (<i>Rubeola</i>)	—	—	1	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	2	3
Ruus. Ros (<i>Erysipelas</i>)	—	—	—	4	—	2	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	4	4
Influenza (<i>Influenza</i>)	—	—	6	16	6	16	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	16	22
Kaularöhkä. Halsfluss (<i>Angina tonsillaris</i>)	1	2	40	43	33	45	1	—	3	—	—	—	2	—	2	—	41	45	86
Hinkuyskä. Kikhosta (<i>Pertussis</i>)	—	1	6	4	3	3	—	—	—	—	—	—	3	2	—	—	6	5	11
Keuhkotauti. Lungsot (<i>Tuberculosis pulmonum</i>)	—	25	—	77	—	2	—	23	—	51	—	—	—	26	—	—	—	102	102
Kurkkukatarri. Strupkatarr (<i>Laryngitis acuta</i>)	—	—	12	5	11	4	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	12	5	17
Keuhkokuume. Lunginflammation (<i>Pneumonia acuta</i>)	—	—	7	2	5	2	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	7	2	9
Muut taudit. Övriga sjukdomar (<i>Alii morbi</i>)	—	—	12	22	8	10	—	1	2	8	1	3	—	—	1	—	12	22	34
Tarkastuksen alaisena tulirokon varalta. Observation för scharlakansfeber (<i>Observatio pro scarlatina</i>)	—	—	17	15	17	13	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	17	15	32
Tarkastuksen alaisena kurkkumädän varalta. Observation för difteri (<i>Observatio pro diphtheria</i>)	—	—	—	2	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2
Tarkastuksen alaisena lavantaudin varalta. Observation för tarmtyfus (<i>Observatio pro typho abdominali</i>)	—	—	4	1	2	—	—	—	2	1	—	—	—	—	—	—	4	1	5
Tarkastuksen alaisena tuhkarokon varalta. Observation för mässling (<i>Observatio pro morbilli</i>)	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
Kaikki taudit. Samtliga sjukdomar (<i>Toutes les maladies</i>)	68	94	573	664	495	490	1	24	10	63	2	3	18	41	115	137	641	758	1 399

1 9 2 9.

Tulirokko. Scharlakansfeber (<i>Scarlatina</i>)	111	136	661	771	118	861	—	—	—	—	1	2	13	11	40	33	772	907	1 679
Tuhkarokko. Mässling (<i>Morbilli</i>)	—	—	9	3	8	3	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	9	3	12
Nieludifteria. Svalgdifteri (<i>Diphtheria faucium</i>)	—	—	9	17	9	16	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	9	17	26
Kurkkudifteria. Strupdifteri (<i>Diphtheria laryngis</i>)	—	—	3	1	2	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	3	1	4
Nielu- ja kurkkudifteria. Svalg- och strupdifteri (<i>Diphtheria faucium et laryngis</i>)	—	—	4	5	3	3	—	—	—	—	—	—	—	2	1	—	4	5	9
Nenädifteria. Näsdifteri (<i>Diphtheria narium</i>)	1	—	7	14	8	13	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	8	14	22
Muu difteria. Annan difteri (<i>Diphtheria aliorum organorum</i>)	—	—	6	6	4	6	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	6	6	12
Lavantauti. Tarmsyfyus (<i>Typhus abdominalis</i>)	—	—	2	1	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	3
Paratyfus (<i>Paratyphus</i>)	—	—	10	13	10	12	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	10	13	23
Aivotulehdus. Hjärninflamm. (<i>Encephalitis acuta</i>)	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
Tuberkulootinen aivokalvotulehdus. Tuberkulös hjärnhinneinflammation (<i>Meningitis tuberculosa</i>)	—	—	—	2	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	2	2
Epideminen aivokalvotulehdus. Epidemisk hjärnfeber (<i>Meningitis cerebrospinalis epidemica</i>)	—	—	1	3	—	1	—	—	—	—	—	—	1	2	—	—	1	3	4
Aivokalvotulehdus. Hjärnhinneinflammation (<i>Meningitis serosa et purulenta</i>)	—	—	2	1	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	3
Vesirokko. Vattkoppor (<i>Varicellae</i>)	—	—	1	5	1	4	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	5	6
Vihurirokko. Röd mässling (<i>Rubeola</i>)	—	1	2	7	2	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	8	10
Äkillinen lapsenhalvaus. Akut barnförlamning (<i>Poliomyelitis anterior acuta</i>)	—	—	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	2
Influenza (<i>Influenza</i>)	—	—	17	38	15	37	—	—	—	1	—	1	—	—	—	1	17	38	55
Kaularöhhä. Halsfluss (<i>Angina tonsillaris</i>)	2	—	25	67	24	65	—	—	—	1	—	1	1	1	1	1	27	67	94
Hinkuyskä. Kikhosta (<i>Pertussis</i>)	—	—	8	3	5	2	1	—	1	—	—	—	1	1	—	—	8	3	11
Keuhkotauti. Lungsot (<i>Tuberculosis pulmonum</i>)	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
Kurkkukatarri. Strupkatarr (<i>Laryngitis acuta</i>)	—	—	9	6	7	6	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	9	6	15
Keuhkokuume. Lunginflammation (<i>Pneumonia acuta</i>)	—	—	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	2
Pussitauti. Pässjuka (<i>Parotitis epidemica</i>)	—	—	3	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	3
Verenmyrkytys. Blodförgiftning (<i>Septicaemia</i>)	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	1
Muut taudit. Övriga sjukdomar (<i>Alii morbi</i>)	1	—	11	29	8	24	—	2	1	—	2	2	1	—	—	1	12	29	41
Tarkastuksen alaisena tulirokon varalta. Observation för scharlakansfeber (<i>Observatio pro scarlatina</i>)	—	—	18	21	17	20	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	18	21	39
Tarkastuksen alaisena kurkkumädän varalta. Observation för difteri (<i>Observatio pro diphtheria</i>)	—	—	2	1	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	3
Tarkastuksen alaisena paratyfuksen varalta. Observation för paratyfus (<i>Observatio pro paratypho</i>)	—	—	1	2	1	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	1	2	3
Tarkastuksen alaisena vesirokon varalta. Observation för vattkoppor (<i>Observatio pro varicellis</i>)	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
Kaikki taudit. Samtliga sjukdomar (<i>Toutes les maladies</i>)	116	137	812	1 023	850	1 091	2	2	3	4	5	6	22	19	45	38	927	1 160	2 087

35. Kunnan mielisairaaloissa hoidetut taudintapaukset vuosina 1927—29.
 Å de kommunala sinnessjukhusen behandlade sjukdomsfall åren 1927—29.
Maladies traitées dans les asiles d'aliénés municipaux en 1927—29.

Taudin muoto. Sjukdomsform. Genre de maladie.	Poistettuja potilaita. — Utskrivna patienter. Malades sortis.								Jäljellä seuraavaan vuoteen. Kvarliggande till följande år. Restant à la fin de l'année.		Hoidettuja yhteensä. Summa vårdade. Total des soignés.			Siitä Därv a Dont dans Nikkilän sairaalassa 1) Nicköy sjukhus 2). Kivela'n sairaalassa, mielisairaiden osastolla. Stengårds sjukhus, avd. för sinnessjuka.		
	Terveinä. Friska. Guéris.		Parempina. Förbättrade. Améliorés.		Parantamattomina. Oförbättrade. Sans amélioration.		Kuolleina. Döda. Décédés.		Mp.	Np.	Mp.	Np.	M. s. B. k.	Total.	Total.	Total.
	Mp. Kvk. Masc. Fém.	Mp. Np. Mk. Kvk.	Mp. Np. Mk. Kvk.	Mp. Np. Mk. Kvk.	Mp. Np. Mk. Kvk.	Mp. Np. Mk. Kvk.	Mp. Np. Mk. Kvk.	Mp. Np. Mk. Kvk.	Mp. Np. Mk. Kvk.	Mp. Np. Mk. Kvk.	Mp. Np. Mk. Kvk.					
1927.																
I. Psychosis manico-depressiva	2	2	1	7	1	—	1	—	6	27	11	36	47	9	38	
II. Paranoia	—	—	—	—	—	2	1	—	3	5	4	7	11	9	2	
III. Psychopathia	—	—	3	13	—	—	—	1	2	20	5	34	39	21	18	
IV. Oligophrenia	—	—	—	2	4	2	—	1	33	40	37	45	82	33	49	
V. Schizophrenia	3	3	13	24	18	23	6	17	280	436	320	503	823	114	709	
VI. Epilepsia	—	—	2	3	2	3	1	1	11	8	16	15	31	14	17	
VII. Dementia senilis	—	—	1	2	1	2	3	8	11	21	16	33	49	20	29	
VIII. Psychosis luegenea	—	—	1	2	—	—	13	—	26	7	40	9	49	11	38	
IX. Psychosis ex infectione	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	3	—	3	2	1	
X. Psychosis ex intoxicatione.																
a) alcoholismus	2	—	60	1	5	1	3	—	17	6	87	8	95	63	32	
b) morphinismus, etc.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	2	2	—	2	
XI. Psychosis e vitii cerebri	—	—	—	—	—	—	1	—	—	5	1	5	6	4	2	
XII. Psychoses aliae	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	
XIII. Psychoses generis incerti	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	1	2	3	3	—	
XIV. Non insani	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	
Yhteensä. Summa (Total)	7	7	82	55	32	33	29	28	392	577	542	700	1 242	305	937	
1928.																
I. Psychosis manico-depressiva	1	5	—	5	—	2	1	—	7	25	9	37	46	10	36	
II. Paranoia	—	—	—	1	—	—	—	—	4	5	4	6	10	8	2	
III. Psychopathia	—	—	1	7	5	5	—	1	1	17	7	30	37	18	19	
IV. Oligophrenia	—	—	—	—	1	7	2	1	34	41	37	49	86	34	52	
V. Schizophrenia	2	6	19	18	22	22	6	14	281	447	330	507	837	125	712	
VI. Epilepsia	—	—	—	—	1	2	—	1	13	11	14	14	28	9	19	
VII. Dementia senilis	—	—	2	3	1	—	1	7	8	25	12	35	47	16	31	
VIII. Psychosis luegenea	1	—	5	—	6	—	7	1	23	8	42	9	51	11	40	
IX. Psychosis ex infectione	1	—	1	—	—	—	—	—	1	—	3	—	3	2	1	
X. Psychosis ex intoxicatione.																
a) alcoholismus	2	—	50	4	5	—	1	—	19	7	77	11	88	56	32	
b) morphinismus etc.	—	—	—	—	1	—	—	—	2	2	3	2	5	—	5	
XI. Psychosis e vitii cerebri	—	—	—	—	2	1	—	1	2	5	4	7	11	6	5	
XII. Psychoses aliae	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
XIII. Psychoses generis incerti	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
XIV. Non insani	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	2	—	2	2	—	
Yhteensä. Summa	7	11	78	38	45	39	18	26	396	593	544	707	1 251	297	954	
1929.																
I. Psychosis manico-depressiva	1	6	1	4	—	4	—	—	8	28	10	42	52	16	36	
II. Paranoia	—	—	—	—	1	—	—	—	4	5	5	5	10	8	2	
III. Psychopathia	—	1	4	8	1	1	—	—	3	20	8	30	38	19	19	
IV. Oligophrenia	—	—	—	1	5	3	2	1	38	41	45	46	91	35	56	
V. Schizophrenia	1	4	23	25	38	15	10	19	296	461	368	524	892	176	716	
VI. Epilepsia	—	—	1	2	3	2	3	1	10	13	17	18	35	16	19	
VII. Dementia senilis	1	1	1	4	2	1	3	14	11	15	18	35	53	20	33	
VIII. Psychosis luegenea	—	—	5	—	6	3	9	2	25	8	45	13	58	20	38	
IX. Psychosis ex infectione	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	1	—	1	
X. Psychosis ex intoxicatione.																
a) alcoholismus	—	1	38	1	—	—	2	1	22	6	62	9	71	43	28	
b) morphinismus etc.	1	—	3	—	—	—	—	—	—	2	4	2	6	—	6	
XI. Psychosis e vitii cerebri	—	—	—	—	—	—	1	1	3	4	4	5	9	4	5	
XII. Psychoses aliae	—	—	—	—	—	—	—	2	2	1	2	3	5	4	1	
XIII. Psychoses generis incerti	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
XIV. Non insani	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Yhteensä. Summa	4	13	76	45	56	29	30	41	423	604	589	732	1 321	361	960	

Muist.: Koska tehdyt diagnoosit voivat muuttua, eivät eri vuosina käsitellyjä taudin muotoja koskevat tiedot ole täydellisesti yhtäpitävät. — *Anm.*: Emedan ställda diagnoser kunna ändras, stämman uppgifterna angående de under de olika åren behandlade sjukdomsformerna ej fullständigt med varandra.

1) Tähän sisältyy myös elätteelle annettuja potilaita. — 1) Häri ingå även utackorderade patienter.

36. Kunnan sairaalain tulot vuosina 1927—29.
De kommunala sjukhusens inkomster åren 1927—29.
Recettes des hôpitaux municipaux en 1927—29.

Sairaalat. Sjukhus. Hôpitaux.	Sairaanhoidopiivä. Sjukvårdsdagar. Jours de traitement.	Sairaanhoido- y. m. maksuja. Sjukvårds- o. a. avgifter. <i>Taxe d'hôpital.</i>			Muita tuloja. Övriga inkomster. <i>Recettes diverses.</i>	Korvaus luontais- eduista. Ersättning för natura- förmåner. <i>Retenue sur les traite- ments du personnel (pour logement etc. dans les hôpitaux).</i>	Tuloja yhteensä. Summa inkomster. <i>Total des recettes.</i>	Tuloja sairaanhoidopiivää kohhti, Smk. Inkomster per sjukvårdsdag, Fmk. <i>Recettes par jour de traitement, marcs.</i>	
		Pantu potilaiden maksettavaksi. Patienterna påförda. <i>Mise sur la compte des malades.</i>	Köyhäinhoidon suorittamia (kultakin vuodelta). Av fattigvården erlagda (för resp. år). <i>Payée par l'assistance publique (pour l'année resp.).</i>	Suoritetun vuoden varrella ¹⁾ . Erlagda under året ¹⁾ . <i>Versée au cours de l'année.</i>					Suorittamatta vuoden lopussa. Olikviderade vid årets utgång. <i>Non payée à la fin de l'année.</i>
		Markkaa. — Mark. — Marcs.							
1927.									
Marian sairaala. Maria sjukhus	111 699	1 011 717	50 952	682 865	—	1 267 823	3 013 357	26.98	
Kulkutautisairaala. Epidemisjukhuset	40 993	255 875	30 750	29 320	—	851 196	1 167 141	28.47	
Kivelän sairaala ²⁾ . Stengårds sjukhus ²⁾	199 627	327 506	43 298	2 345 640	26 216	1 310 617	4 053 277	20.30	
Nikkilän sairaala. Nickby sjukhus	230 734	514 647	37 047	2 673 855	221 344	1 281 125	4 728 018	20.49	
Yhteensä. Summa (Total)	583 053	2 109 745	162 047	5 731 680	247 560	4 710 761	12 961 793	22.23	
1928.									
Marian sairaala. Maria sjukhus	114 955	1 344 220	108 422	883 265	—	1 404 967	3 740 874	32.54	
Kulkutautisairaala. Epidemisjukhuset	44 790	236 458	32 136	52 674	—	829 813	1 151 081	25.70	
Kivelän sairaala ²⁾ . Stengårds sjukhus ²⁾	199 423	303 977	28 624	1 953 482	29 541	1 354 092	3 669 716	18.40	
Nikkilän sairaala. Nickby sjukhus	240 729	383 461	38 572	2 593 604	213 111	1 155 793	4 384 541	18.21	
Yhteensä. Summa	599 897	2 268 116	207 754	5 483 025	242 652	4 744 665	12 946 212	21.58	
1929.									
Marian sairaala. Maria sjukhus	116 106	1 330 788	135 715	962 630 ³⁾	31 618	1 240 796	3 701 547	31.88	
Kulkutautisairaala. Epidemisjukhuset	67 809	393 190	23 840	1 810	—	940 162	1 359 002	20.04	
Kivelän sairaala ²⁾ . Stengårds sjukhus ²⁾	163 510	274 879	36 376	1 615 912	25 669	1 261 037	3 213 873	19.66	
Tuberkuloosisairaala. Tuberkulossjukhuset ..	64 677	193 762	34 276	660 385	—	893 604	1 782 027	27.55	
Nikkilän sairaala. Nickby sjukhus	244 485	535 851	68 662	2 649 114	224 893	1 210 569	4 689 089	19.18	
Yhteensä. Summa	656 587	2 728 470	298 869	5 889 851	282 180	5 546 168	14 745 538	22.46	

¹⁾ Tähän ei sisälly edelliseltä vuodelta suorittamattomien maksujen kanto. — ²⁾ Tähän sisältyy Humaliston sairaala. —

³⁾ Poliklinikan tulot.

¹⁾ Häri ingår ej uppbördens av från föregående år resterande avgifter. — ²⁾ Häri ingår Humlebergs sjukhus. — ³⁾ Inkomst från polikliniken.

37. Kunnan sairaalain
De kommunala sjukhusens
Dépenses des hôpitaux

Sairaalat. Sjukhus. Hôpitaux.		Hoidettuja. Antal vårdade. Nombre des malades soignés.	Sairaanhoidopäiviä. Sjukvårdsdagar. Jours de traitement.	Palkkaukset. Avlöningar. Traitements.		Ruoka. Kost. Nourriture.		Lääketerapeut. desinfioimisaineet. Medicinalier och desinfektions- medel. Médicaments, bandages, désin- fectants etc.		Pienehköt raken- nusten korjaukset sekä kaluston osto ja kunnossapito. Mindre reparationer av byggnader samt inköp och under- håll av inventarier. Petits réparations des bâtiments; achat et entretien des articles d'inventaire.	
				Markkaa. Mark. Marcs.	Sairaanhoidopäivää kohti Smk. Per sjukvårdsdag, Fmk. Par jour de traitement, marcs.	Markkaa. Mark.	Sairaanhoidopäivää kohti Smk. Per sjukvårdsdag, Fmk.	Markkaa. Mark.	Sairaanhoidopäivää kohti Smk. Per sjukvårdsdag, Fmk.	Markkaa. Mark.	Sairaanhoidopäivää kohti Smk. Per sjukvårdsdag, Fmk.
1927.											
1	Marian sairaala ²⁾ . Maria sjukhus ²⁾	6 299	111 699	3 096 245	27.72	1 572 567	14.08	607 499	5.44	456 138	4.08
2	Kulkutautisairaala. Epidemisjukhuset ..	1 852	40 993	2 120 360	51.72	708 402	17.28	76 699	1.87	333 274	8.13
3	Kivelän sairaala ³⁾ . Stengårds sjukhus ³⁾	1 769	199 627	3 457 596	17.32	2 264 046	11.34	196 384	0.98	636 970	3.19
4	Nikkilän sairaala ⁴⁾ . Nickby sjukhus ⁴⁾ ..	826	230 734	3 217 151	13.84	2 506 449	10.86	69 927	0.30	711 695	3.09
5	Yhteensä. Summa (Total)	10 746	583 053	11 891 352	20.39	7 051 464	12.09	950 509	1.63	2 138 077	3.67
1928.											
6	Marian sairaala ²⁾ . Maria sjukhus ²⁾	6 661	114 955	3 584 270	31.18	1 678 416	14.60	704 166	6.12	610 488	5.31
7	Kulkutautisairaala. Epidemisjukhuset ..	1 399	44 790	2 396 256	53.50	831 694	18.57	91 387	2.04	314 898	7.03
8	Kivelän sairaala ³⁾ . Stengårds sjukhus ³⁾	1 696	199 423	3 868 545	19.40	2 271 202	11.39	234 566	1.18	666 605	3.34
9	Nikkilän sairaala ⁴⁾ . Nickby sjukhus ⁴⁾ ..	850	240 729	3 770 184	15.66	2 513 779	10.44	73 936	0.31	700 579	2.91
10	Yhteensä. Summa	10 606	599 897	13 619 255	22.70	7 295 091	12.16	1 104 055	1.84	2 292 570	3.82
1929.											
11	Marian sairaala ²⁾ . Maria sjukhus ²⁾	7 112	116 106	3 709 071	31.95	1 533 887	13.21	926 680	7.98	909 224	7.83
12	Kulkutautisairaala. Epidemisjukhuset ..	2 087	67 809	2 660 549	39.24	1 294 547	19.09	125 781	1.85	310 809	4.58
13	Kivelän sairaala ³⁾ . Stengårds sjukhus ³⁾	1 459	163 510	3 507 686	21.45	1 812 886	11.09	176 837	1.08	652 898	3.99
14	Tuberkuloosisairaala. Tuberkulossjukhuset	832	64 677	2 099 113	32.46	968 640	14.98	336 254	5.20	1 815 155	28.06
15	Nikkilän sairaala ⁴⁾ . Nickby sjukhus ⁴⁾ ..	839	244 485	3 895 720	15.93	2 495 757	10.21	65 874	0.27	776 170	3.17
16	Yhteensä. Summa	12 329	656 587	15 872 139	24.17	8 105 717	12.35	1 631 426	2.48	4 464 256	6.80

1) Marian sairaalalla, kulkutautisairaalalla ja Nikkilän sairaalalla on kullakin oma pesulaitoksensa, jonka henkilökunnan palkat on yhdistetty muihin palkkoihin; näiden sairaaloiden tähän sarakkeeseen merkityt menot ovat saippuasta y. m. s. aiheutuneita kustannuksia. Kivelän sairaalan vaatteet pestiin kunnalliskodissa sarakkeeseen merkittyä korvausta vastaan. — 2) Näihin numeroihin eivät sisälly sairaalaan yhdistetyn desinfioimislaitoksen eikä oppilaskoulun menot, mutta kylläkin sisätauti- ja kirurgisen poliklinikkain menot. — 3) Tähän sisältyy Humaliston sairaala. — 4) Tähän eivät sisälly potilaiden elätteelleantokustannukset.

menot vuosina 1927—29.
 utgifter åren 1927—29.
 municipaux en 1927—29.

Vuokra. Hyra. <i>Loyer.</i>		Pesu ¹⁾ . Tvätt ¹⁾ . <i>Blanchissage.</i>		Lämpö ja valo. Värme och lyse. <i>Chauffage et éclairage.</i>		Vesi. Vatten. <i>Eau.</i>		Puhtaanapito. Renhållning. <i>Nettoyage.</i>		Sekalaista. Diverse. <i>Dépenses diverses.</i>		Yhteensä. Summa. <i>Total.</i>		
Markkaa. Mark.	Sairaanhoidopäivää kohti, Smk. Per sjukvårdsdag, Fmk.	Markkaa. Mark.	Sairaanhoidopäivää kohti, Smk. Per sjukvårdsdag, Fmk.	Markkaa. Mark.	Sairaanhoidopäivää kohti, Smk. Per sjukvårdsdag, Fmk.	Markkaa. Mark.	Sairaanhoidopäivää kohti, Smk. Per sjukvårdsdag, Fmk.	Markkaa. Mark.	Sairaanhoidopäivää kohti, Smk. Per sjukvårdsdag, Fmk.	Markkaa. Mark.	Sairaanhoidopäivää kohti, Smk. Per sjukvårdsdag, Fmk.	Markkaa. Mark.	Sairaanhoidopäivää kohti, Smk. Per sjukvårdsdag, Fmk.	
7,900	0.07	61 963	0.55	813 428	7.28	92 803	0.83	43 094	0.39	61 308	0.55	6 812 945	60.99	1
—	—	17 182	0.42	453 176	11.05	66 695	1.63	8 839	0.22	92 235	2.25	3 876 862	94.57	2
135 600	0.68	331 991	1.66	603 661	3.03	67 955	0.34	25 790	0.13	52 878	0.27	7 772 871	38.94	3
7 450	0.03	59 069	0.26	731 240	3.17	—	—	24 520	0.11	187 421	0.81	7 514 922	32.57	4
150 950	0.26	470 205	0.81	2 601 505	4.46	227 453	0.39	102 243	0.17	393 842	0.68	25 977 600	44.55	5
7 900	0.07	73 547	0.64	699 953	6.09	90 532	0.79	41 746	0.36	73 499	0.64	7 564 517	65.80	6
—	—	17 095	0.38	398 915	8.91	62 670	1.40	3 578	0.08	43 537	0.97	4 160 030	92.88	7
135 600	0.68	403 909	2.03	692 532	3.47	71 159	0.36	28 677	0.14	52 548	0.26	8 425 343	42.25	8
8 700	0.04	59 983	0.25	712 910	2.96	—	—	24 633	0.10	228 087	0.95	8 092 791	33.62	9
152 200	0.25	554 534	0.93	2 504 310	4.18	224 361	0.37	98 634	0.17	397 671	0.66	28 242 681	47.08	10
28 168	0.24	88 743	0.77	554 258	4.77	109 959	0.95	59 519	0.51	81 045	0.70	8 000 554	68.91	11
—	—	27 686	0.41	421 143	6.21	67 051	0.99	7 195	0.11	115 414	1.70	5 030 175	74.18	12
75 600	0.46	325 112	1.99	627 793	3.84	83 865	0.51	33 620	0.21	61 320	0.38	7 357 617	45.00	13
—	—	52 553	0.81	598 841	9.26	66,106	1.02	37 092	0.57	82 098	1.27	6 055 852	93.63	14
11 640	0.05	59 991	0.25	699 128	2.86	—	—	23 318	0.10	230 597	0.94	8 258 195	33.78	15
115 408	0.18	554 085	0.84	2 901 163	4.42	326 981	0.50	160 744	0.24	570 474	0.87	34 702 393	52.85	16

¹⁾ Maria sjukhus, epidemisjukhuset och Nickby sjukhus hava egen tvättinrättning, vars funktionärers löner äro upptagna tillsammans med övriga löner; de för dessa sjukhus i denna kolumn upptagna utgifterna utgöra kostnaderna för tvål m. m. dyl. Tvätten för Stengårds sjukhus verkställdes å kommunalhemmet för den i kolumnen angivna ersättningen. — ²⁾ I de här meddelade siffrorna ingå icke utgifterna för den med sjukhuset förenade desinfektionsinrättningen samt elevskolan, men väl utgifterna för de medicinska och kirurgiska poliklinikerna. — ³⁾ Häri ingår Humlebergs sjukhus. — ⁴⁾ Häri ingå icke kostnaderna för utackordering av patienter.

38. Poliklinikkoihin vastaanotetut uudet potilaat sekä niissä tehtyät käynnit vuosina 1927—29.
 Å poliklinikerna nyinskrivna patienter och gjorda besök åren 1927—29.
Malades inscrits en 1927—29 dans les polycliniques; nombre des visites polycliniques.

Poliklinikat. Polikliniker. <i>Polycliniques.</i>	1927.		1928.		1929.	
	Nyinskrivna patienter. <i>Novreux malades inscrits.</i>	Käyntejä. Besök. <i>Visites.</i>	Nyinskrivna patienter. <i>Uusia potilaita.</i>	Käyntejä. Besök. <i>Uusia potilaita.</i>	Nyinskrivna patienter. <i>Uusia potilaita.</i>	Käyntejä. Besök. <i>Uusia potilaita.</i>
A. Valtion. Statens. De l'Etat.						
Yleinen sairaala: Allmänna sjukhuset:						
Sisätautien poliklinikka. Medicinska polikliniken	6 473	13 126	6 431	14 141	6 473	13 126
Kirurginen » Kirurgiska »	23 239	54 507	25 820	57 156	25 231	55 296
Naistautien » Gynekologiska »	2 195	5 094	2 235	5 901	2 169	5 568
Silmätautien » Polikliniken för ögonsjukdomar	7 220	24 456	6 966	24 653	5 892	22 217
Ihotautien » » hudsjukdomar	3 170	10 119	3 019	10 305	3 378	14 565
Lastentautien » » barnsjukdomar	3 038	9 980	3 032	9 442	2 699	7 937
Korva-, nenä- ja kurkkutautien poliklinikka. Polikliniken för öron-, näs- och strupsjukdomar	4 841	23 065	4 932	22 628	5 085	24 635
Rautatiesairaalan poliklinikka. Järnvägs-lasarettets poliklinik	1 875	8 593	1 516	9 151	2 057	10 163
Veneeristen tautien poliklinikka (naisia varten). Polikliniken för veneriska sjukdomar (för kvinnor)	307	6 503	376	8 819	439	10 263
Yhteensä. Summa (Total)	52 358	155 443	54 327	162 196	53 423	163 770
B. Kunnan. Kommunala. Municipales.						
Marian sairaala: Maria sjukhus:						
Sisätautien poliklinikka. Medicinska polikliniken	4 609	8 525	5 707	10 800	4 631	11 821
Kirurginen » Kirurgiska »	7 947	18 450	13 242	20 023	10 414	24 604
Keuhkotautisten » Polikliniken för tuberkulösa	2 901	9 491	3 104	10 857	3 182	12 705
Polikl. terveystoimistossa veneeristen tautien vastustamista varten. Poli- kliniken vid sanitetsbyrå för motarbetande av de veneriska sjukdomarna	113	•	169	•	233	•
Veneeristen tautien poliklinikka (miehiä varten). Polikliniken för veneriska sjukdomar (för män)	1 417	12 285	1 430	13 503	1 394	14 052
Yhteensä. Summa	16 987	48 751	23 652	55 183	19 854	63 132
C. Yksityiset. Privata. Privées.						
Kallion lastenpoliklinikka. Barnpolikliniken i Berghäll	1 002	3 084	1 143	3 393	1 230	2 995
T:ri G. Gyllingin poliklinikka naistautisia varten. D:r G. Gyllings gyne- kologiska poliklinik	570	1 176	560	2 154	556	2 684
Sanitas sairaalan poliklinikka. Polikliniken vid sjukhuset Sanitas	239	2 003	683	1 570	764	2 193
T:ri Th. Weberin poliklinikka korva-, nenä- ja kurkkutautisia varten. D:r Th. Webers poliklinik för öron-, näs- och strupsjukdomar	2 959	9 747	3 438	11 567	3 911	12 209
T:ri E. Kuhlefeltin silmäpoliklinikka. D:r E. Kuhlefelts ögonpoliklinik ..	1 115	3 619	1 693	4 354	2 077	5 776
T:ri M. Vannaksen silmäpoliklinikka. D:r M. Vannas ögonpoliklinik	539	1 234	559	1 297	512	1 394
Diakonissalaitoksen radiologisen osaston poliklinikka. Polikliniken vid diakonissanstaltens radiologiska avdelning	180	880	167	788	227	1 106
Yhteensä. Summa	6 604	21 743	8 243	25 123	9 277	28 357
Kaikkiaan. Totalsumma (Somme totale)	75 949	225 937	86 222	242 502	82 554	255 309

39. Käynnit kunnan omissa ja kunnan avustamissa poliklinikoissa vuosina 1927—29, kuukausittain.
 Besök i stadens egna och i av staden subventionerade polikliniker åren 1927—29, månadsvis.
 Visites dans les polycliniques municipales ou subventionnées par la ville en 1927—29, par mois.

Vuosi ja kuukausi. År och månad. Année et mois.	Poliklinikat. Polikliniker. Polycliniques.										Kunnallinen hammas- klinikka. Kommunala tandklinik. Clinique dentale municipale.
	Marian sairaala. Maria sjukhus.		Keuhkotautien poliklinikka. Polikliniken för tuberkulosa.	Veneeristen tautien poliklinikka ¹⁾ . Polikliniken för veneriska sjukdomar ¹⁾ .	Kallion lasten poliklinikka. Barnpolikliniken i Berghäll.	Dr. Webers poliklinik från o. a. sjukdomar.	Tri. Weberin poliklinikka korva y. m. tautista varten. Dr. Webers poliklinik för från- o. a. sjukdomar.	Tri. Kuhlefeltin silmä- poliklinikka. Dr. Kuhlefelts ögon- poliklinik.	Tri. Vannaksen silmäpoliklinikka. Dr. Vannas ögon- poliklinik.	Yhteensä. Summa.	
	Sisätautien poliklinikka. Medicinska polikliniken.	Kirurginen poliklinikka. Kirurgiska polikliniken.									
1927.											
Tammikuu. Januari	727	1 347	812	1 318	305	346	337	60	5 252	892	
Helmikuu. Februari	758	1 176	918	1 375	376	650	377	118	5 748	1 541	
Maaliskuu. Mars	844	1 293	861	1 746	311	913	403	125	6 496	1 803	
Huhtikuu. April	756	1 343	859	1 653	287	1 041	394	120	6 453	1 471	
Toukokuu. Maj	708	1 592	897	1 569	221	1 044	365	107	6 503	1 256	
Kesäkuu. Juni	667	1 447	739	1 266	211	548	232	13	5 123	185	
Heinäkuu. Juli	689	1 721	612	1 589	150	739	177	—	5 677	141	
Elokuu. Augusti	705	1 835	850	1 838	263	1 029	194	3	6 717	155	
Syyskuu. September	615	1 861	708	1 093	201	988	206	111	5 783	996	
Lokakuu. Oktober	624	1 738	773	1 899	227	880	362	172	6 675	1 448	
Marraskuu. November	685	1 553	786	1 889	273	1 103	291	245	6 825	1 906	
Joulukuu. December	747	1 544	676	1 553	259	466	281	160	5 686	802	
Yhteensä. Summa (Total)	8 525	18 450	9 491	18 788	3 084	9 747	3 619	1 234	72 938	12 596	
1928.											
Tammikuu. Januari	929	1 591	972	1 831	301	874	265	64	6 827	1 081	
Helmikuu. Februari	936	1 565	976	1 922	332	1 064	421	126	7 342	2 208	
Maaliskuu. Mars	1 029	1 812	1 016	2 004	509	1 355	446	226	8 397	2 793	
Huhtikuu. April	920	1 490	965	1 609	279	1 133	444	173	7 013	1 713	
Toukokuu. Maj	1 081	1 755	977	1 709	201	898	347	88	7 056	1 699	
Kesäkuu. Juni	909	1 777	909	1 549	155	624	323	—	6 246	306	
Heinäkuu. Juli	892	1 826	791	1 807	164	690	286	—	6 456	255	
Elokuu. Augusti	912	1 873	796	2 031	150	828	266	6	6 862	250	
Syyskuu. September	831	1 714	743	1 959	204	835	330	70	6 686	1 216	
Lokakuu. Oktober	840	1 574	925	2 027	316	1 147	360	212	7 401	1 806	
Marraskuu. November	818	1 516	991	2 126	445	1 242	482	235	7 855	1 725	
Joulukuu. December	703	1 530	796	1 748	337	877	384	97	6 472	706	
Yhteensä. Summa	10 800	20 023	10 857	22 322	3 393	11 567	4 354	1 297	84 613	15 758	
1929.											
Tammikuu. Januari	1 095	1 911	1 179	2 055	290	1 032	510	119	8 191	872	
Helmikuu. Februari	899	1 749	1 014	1 873	247	1 257	534	161	7 734	1 284	
Maaliskuu. Mars	1 029	1 957	1 088	1 865	360	1 355	498	241	8 393	1 567	
Huhtikuu. April	1 008	1 848	1 215	2 198	258	1 417	515	300	8 759	1 757	
Toukokuu. Maj	844	1 880	1 072	1 952	252	1 243	485	137	7 865	1 432	
Kesäkuu. Juni	773	1 880	877	1 634	154	599	435	—	6 352	127	
Heinäkuu. Juli	992	2 210	740	1 897	147	622	391	—	6 999	125	
Elokuu. Augusti	961	2 303	1 015	1 996	169	729	447	—	7 620	47	
Syyskuu. September	941	2 084	939	2 106	240	742	469	118	7 639	728	
Lokakuu. Oktober	1 089	2 299	1 142	2 454	298	1 042	566	121	9 011	1 890	
Marraskuu. November	1 240	2 428	1 415	2 260	351	1 371	508	129	9 702	1 657	
Joulukuu. December	950	2 055	1 009	2 025	229	800	418	68	7 554	823	
Yhteensä. Summa	11 821	24 604	12 705	24 315	2 995	12 209	5 776	1 394	95 819	12 309	

¹⁾ Tähän sisältyy tietoja sekä valtion ylläpitämästä naisten että kaupungin ylläpitämästä miesten poliklinikasta.

¹⁾ Häri ingå uppgifter såväl för den av staten upprätthållna polikliniken för kvinnor som för den av staden upprätthållna polikliniken för män.

Muist.: Terveystoimistossa veneeristen tautien vastustamista varten sai sitäpaitsi vuonna 1927 113 potilasta, vuonna 1928 169 potilasta ja vuonna 1929 233 potilasta polikliinistä hoitoa.

Anm.: Å sanitetsbyrån för motarbetande av de veneriska sjukdomarna erhöilo dessutom år 1927 113 patienter, år 1928 169 patienter och år 1929 233 patienter polikliinisk behandling.

40. Tuberkelitauteset, jotka on merkitty tuberkuloosihuoltotoimiston luetteloon vuosina 1927—29.
Tuberkulöst sjuka, som antecknats i tuberkulosdispensärens register åren 1927—29.

Malades tuberculeux ayant été sous la surveillance du dispensaire antituberculeux en 1927—29.

Tauti. Sjukdom. Maladie.	Ikä. — Ålder. — Age.																					Yhteensä. Summa. Total.				
	—1	1—5	5—10	10—15	15—20	20—30	30—40	40—50	50—60	60—70	70—															
	v o o t t a. — å r. — années.																									
	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	M. s. B. k. Les deux sexes			
1927¹⁾.																										
Keuhkotuberkuloosi. Lungtuberkulos. <i>Tuberculosis pulmonum.</i>																										
Edellisiltä vuosilta jäljellä olevia. Kvarstående från de föregående åren (<i>Malades restant au début de l'année</i>)	—	—	1	—	5	4	15	11	42	62	109	151	88	122	72	82	41	32	18	16	4	2	395	482	877	
Vastaanotettuja uusia potilaita. Nyinskrivna patienter (<i>Malades inscrits pendant l'année</i>)	2	2	—	3	3	6	1	7	29	44	84	124	55	54	42	19	41	7	4	11	1	1	262	278	540	
Yhteensä. Summa (Total)	2	2	1	3	8	10	16	18	71	106	193	275	143	176	114	101	82	39	22	27	5	3	657	760	1 417	
Rauhastuberkuloosi. Körteltuberkulos. <i>Tuberculosis glandularum lymphaticarum.</i>																										
Edellisiltä vuosilta jäljellä olevia. Kvarståen de från de föregående åren	—	—	5	1	17	14	30	25	13	19	6	13	2	3	—	1	—	—	—	—	—	—	—	73	76	149
Vastaanotettuja uusia potilaita. Nyinskrivna patienter	1	—	2	4	7	8	7	9	10	7	5	5	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	32	37	69
Yhteensä. Summa	1	—	7	5	24	22	37	34	23	26	11	18	2	7	—	1	—	—	—	—	—	—	105	113	218	
Luu- ja niveltuberkuloosi. Ben- och ledgångstuberkulos. <i>Tuberculosis ossium et articularum.</i>																										
Edellisiltä vuosilta jäljellä olevia. Kvarstående från de föregående åren	—	—	3	4	11	7	12	9	7	4	3	3	—	—	1	1	1	1	—	—	—	—	—	38	30	68
Vastaanotettuja uusia potilaita. Nyinskrivna patienter	1	—	5	3	7	4	6	3	2	3	2	1	—	2	—	2	—	1	—	—	—	—	—	23	19	42
Yhteensä. Summa	1	—	8	7	18	11	18	12	9	7	5	4	—	2	1	3	1	2	—	1	—	—	61	49	110	
Muu tuberkuloosi. Annan tuberkulos. <i>Tuberculosis aliorum organorum.</i>																										
Edellisiltä vuosilta jäljellä olevia. Kvarstående från de föregående åren	—	—	2	1	2	1	1	3	—	—	—	2	1	6	—	1	—	—	—	—	—	—	—	6	14	20
Vastaanotettuja uusia potilaita. Nyinskrivna patienter	—	—	1	1	—	3	1	—	—	2	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	7	10
Yhteensä. Summa	—	—	3	2	2	4	2	3	—	2	1	3	1	6	—	1	—	—	—	—	—	—	9	21	30	
Kaikkiaan. Totalsumma (Somme totale)	4	2	19	17	52	47	73	67	103	141	210	300	146	191	115	106	83	41	22	28	5	3	832	943	1 775	
1928.																										
Keuhkotuberkuloosi. Lungtuberkulos.																										
Edellisiltä vuosilta jäljellä olevia. Kvarstående från de föregående åren	1	1	1	1	14	8	13	18	57	88	196	311	176	256	137	154	84	79	25	35	5	5	709	956	1 665	
Vastaanotettuja uusia potilaita. Nyinskrivna patienter	4	—	4	4	6	4	8	6	33	60	128	182	93	76	57	25	28	21	14	8	2	1	377	387	764	
Yhteensä. Summa	5	1	5	5	20	12	21	24	90	148	324	493	269	332	194	179	112	100	39	43	7	6	1 086	1 343	2 429	

41. Lapsenpäästölaitoksissa tapahtuneet ja kaupungissa ammattiaa
Förlossningar å förlossningsanstalterna samt med biträd
Accouchements dans les cliniques d'accouchement o

		1 9 2 7.															Naineita. Gifita.		
		Naineita Gifita. <i>Femmes mariées.</i>			Naimattomia. Ogifita. <i>Femmes non- mariées.</i>			Leskiä. Änkor. <i>Veuves.</i>			Synnytyksiä yhteensä. Summa förlossningar. <i>Total des accouchements.</i>								
		Ensisyntyttäjä. Förstöderskor. <i>Primipares.</i>	Myötäsnyttäjä. Omstöderskor. <i>Pluripares.</i>	Yhteensä. Summa. <i>Total.</i>	Ensisyntyttäjä. Förstöderskor.	Myötäsnyttäjä. Omstöderskor.	Yhteensä. Summa.	Ensisyntyttäjä. Förstöderskor.	Myötäsnyttäjä. Omstöderskor.	Yhteensä. Summa.	Ensisyntyttäjä. Förstöderskor.	Myötäsnyttäjä. Omstöderskor.	Yhteensä. Summa.	Siitä: Därav: Dont:					
														Kaksos- syntyksiä Tvilling- börder. <i>Grossesses géme- laires.</i>	Väksikiöisiä synnyt- Entofstriga barnsh. <i>Grossesses simples.</i>				
A. Kaupungissa asuvat naiset. I staden bosatta kvinnor. <i>Femmes habitant dans la ville.</i>																			
Yleisen sairaalan synnytysosasto. Allmänna sjukhusets barnförlossningsavdelning.																			
1	Synnyt. ilm. keinot. apua. Spontana förlossningar <i>(Accouchements spontanés)</i>	374	619	993	152	51	203	1	3	4	527	673	1 200	1 177	23	510	725	1 23	
2	Instrumentaalisynnytykset Instrumentala för- lossningar <i>(Accouchements instrumentaux)</i>	73	44	117	13	2	15	—	1	1	86	47	133	130	3	84	35	11	
T:rien G. Gyllingin ja T. Sandelinin sairaala, lapsenpäästöosasto. D:rna G. Gyllings och T. Sandelins sjukhus, förlossningsavdelningen.																			
3	Synn. ilm. keinot. apua. Spontana förlossningar	58	68	126	2	—	2	—	—	—	60	68	128	126	2	81	73	15	
4	Instrumentaalisynnytykset. Instrumentala för- lossningar	22	8	30	—	—	—	—	—	—	22	8	30	30	—	25	3	2	
Prof. O. A. Boijénin sairaala, lapsenpäästöosasto. Prof. O. A. Boijes sjukhus, förlossningsav- delningen.																			
5	Synn. ilm. keinot. apua. Spontana förlossningar	179	241	420	5	2	7	1	—	1	185	243	428	425	3	232	244	47	
6	Instrumentaalisynnytykset. Instrumentala för- lossningar	30	13	43	1	—	1	—	—	—	31	13	44	38	6	41	13	5	
Sairaala Eira, lapsenpäästöosasto. Eira sjuk- hus, förlossningsavdelningen.																			
7	Synn. ilm. keinot. apua. Spontana förlossningar	61	72	133	—	—	—	—	—	—	61	72	133	130	3	68	89	15	
8	Instrumentaalisynnytykset. Instrumentala för- lossningar	19	8	27	—	—	—	—	—	—	19	8	27	26	1	22	8	3	
Sairaala Mehliläinen, lapsenpäästöosasto. Sjuk- huset Mehliläinen, förlossningsavdelningen.																			
9	Synn. ilm. keinot. apua. Spontana förlossningar	37	51	88	—	—	—	—	—	—	37	51	88	86	2	47	61	10	
10	Instrumentaalisynnytykset. Instrumentala för- lossningar	13	—	13	1	—	1	—	—	—	14	—	14	13	1	7	5	1	
T:ri T. Länsimäen sairaala. D:r T. Länsimäks sjukhus.																			
11	Synn. ilm. keinot. apua. Spontana förlossningar	9	9	18	1	—	1	—	—	—	10	9	19	19	—	—	—	2	
12	Instrumentaalisynnytykset. Instrumentala för- lossningar	2	—	2	—	—	—	—	—	—	2	—	2	2	—	—	—	—	
Kaupungissa ammattiaan harjoittavat kättilöt. I staden praktiserande barnmorskor (<i>Sages- femmes</i>).																			
13	Synn. ilm. keinot. apua. Spontana förlossningar	14	88	102	21	9	30	—	4	4	35	101	136	136	—	22	84	10	
14	Instrumentaalisynnytykset. Instrumentala för- lossningar	1	—	1	1	—	1	—	—	—	2	—	2	2	—	2	3	—	
Kaikki sairaalat ja kättilöt. Samtliga sjukhus och barnmorskor (<i>Toutes les cliniques et sages-femmes</i>).																			
15	Synn. ilm. keinot. apua. Spontana förlossningar	732	1 148	1 880	181	62	243	2	7	9	915	1 217	2 132	2 099	33	960	1 276	2 25	
16	Instrumentaalisynnytykset. Instrumentala för- lossningar	160	73	233	16	2	18	—	1	1	176	76	252	241	11	181	67	25	
17	Kaikki synnytykset. Summa förlossningar (<i>Total des accouchements</i>).	892	1 221	2 113	197	64	261	2	8	10	1 091	1 293	2 384	2 340	44	1 141	1 343	2 51	

Muist.: T:ri T. Länsimäen sairaalassa hoidetuista naisista puuttuu tietoja raskauden järjestysnumerosta. Tämän johdosta on tauluk-
kolme viimeisellä rivillä ensi- ja myötäsnyttäjien summa synnytysten koko ilmoitettua lukua pienempi.

harjoittavien kättilöjen avustamat synnytykset vuosina 1927—29.
av i staden praktiserande barnmorskor åren 1927—29.
avec l'assistance des sages-femmes, en 1927—29.

1928.											1929.														
Naimattomia. Ogiffa.			Leskiä. Änkor.		Synnytyksiä yhteensä. Summa förlossningar.						Naineita. Giffa.		Naimattomia. Ogiffa.			Leskiä. Änkor.		Synnytyksiä yhteensä. Summa förlossningar.							
Ensisyntyttäjä. Förföderskor.	Myödsyntyttäjä. Omföderskor.	Yhteensä. Summa.	Ensisyntyttäjä. Förföderskor.	Yhteensä. Summa.	Ensisyntyttäjä. Omföderskor.	Myödsyntyttäjä. Förföderskor.	Yhteensä. Summa.	Siitä: Därav:		Ensisyntyttäjä. Förföderskor.	Myödsyntyttäjä. Omföderskor.	Yhteensä. Summa.	Ensisyntyttäjä. Förföderskor.	Myödsyntyttäjä. Omföderskor.	Yhteensä. Summa.	Ensisyntyttäjä. Förföderskor.	Myödsyntyttäjä. Omföderskor.	Yhteensä. Summa.	Siitä: Därav:						
								Kaksosyntytyksiä. Tvillingbörder.	Yksisikiöisiä synnytyksiä. Enlostiga barnsbörder.										Kaksosyntytyksiä. Tvillingbörder.	Yksisikiöisiä synnytyksiä. Enlostiga barnsbörder.	Kaksosyntytyksiä. Tvillingbörder.	Yksisikiöisiä synnytyksiä. Enlostiga barnsbörder.			
219	75	294	—	5	5	729	805	1 534	1 518	16	559	735	1 294	208	58	266	—	4	4	767	797	1 564	1 544	20	1
23	1	24	—	—	—	107	36	143	137	6	93	49	142	21	3	24	—	1	1	114	53	167	164	3	2
2	1	3	—	—	—	83	74	157	155	2	58	80	138	1	1	2	—	—	—	59	81	140	140	—	3
—	—	—	—	—	—	25	3	28	28	—	32	3	35	—	—	—	—	—	—	32	3	35	35	—	4
5	1	6	—	—	—	237	245	482	475	7	221	277	498	2	—	2	—	—	—	223	277	500	496	4	5
2	—	2	—	—	—	43	13	56	55	1	37	15	52	—	—	—	—	—	—	37	15	52	51	1	6
—	—	—	—	—	—	68	89	157	153	4	54	85	139	—	—	—	—	—	—	54	85	139	137	2	7
—	—	—	—	—	—	22	8	30	29	1	25	7	32	—	—	—	—	—	—	25	7	32	32	—	8
1	—	1	—	—	—	48	61	109	108	1	30	51	81	—	—	—	—	—	—	30	51	81	80	1	9
—	—	—	—	—	—	7	5	12	11	1	7	5	12	—	—	—	—	—	—	7	5	12	11	1	10
—	—	—	—	—	—	—	—	23	23	—	—	—	23	—	—	—	—	—	—	—	—	24	24	—	11
—	—	—	—	—	—	—	—	7	6	1	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	—	12
19	1	20	—	4	4	41	89	130	128	2	17	66	83	14	5	19	—	1	1	31	72	103	103	—	13
3	—	3	—	—	—	5	3	8	8	—	—	1	1	1	—	1	—	—	—	1	1	2	2	—	14
246	78	327	—	9	9	1 206	1 363	2 592	2 560	32	939	1 294	2 256	225	64	289	—	5	6	1 164	1 363	2 551	2 524	27	15
28	1	29	—	—	—	209	68	284	274	10	194	80	276	22	3	25	—	1	1	216	84	302	297	5	16
274	79	356	—	9	9	1 415	1 431	2 876	2 834	42	1 133	1 374	2 532	247	67	314	—	6	7	1 380	1 447	2 853	2 821	32	17

Anm.: För de å d:r T. Länsimäkis sjukhus vårdade kvinnorna saknas uppgift om havandeskapets ordningsnummer. Till följd iärav är å de tre sista raderna av tabellen summan av först- och omföderskor mindre än hela det uppgivna antalet förlossningar.

41. Jatkoa. Forts. Suite.

	1 9 2 7.																	
	Naineita. Giffta.			Naimattomia. Ogiffta.			Leskiä. Änkor.			Synnytyksiä yhteensä. Summa förlossningar.						Naineita. Giffta.		
	Ensisyntyttäjä. Försöderskor.	Myödsyntyttäjä. Omöderskor.	Yhteensä. Summa.	Ensisyntyttäjä. Försöderskor.	Myödsyntyttäjä. Omöderskor.	Yhteensä. Summa.	Ensisyntyttäjä. Försöderskor.	Myödsyntyttäjä. Omöderskor.	Yhteensä. Summa.	Ensisyntyttäjä. Försöderskor.	Myödsyntyttäjä. Omöderskor.	Yhteensä. Summa.	Siitä: Därav:			Ensisyntyttäjä. Försöderskor.	Myödsyntyttäjä. Omöderskor.	Yhteensä. Summa.
													Yksiköisiä synnytyksiä. Enostriga barnböder.	Tvillingböder.	Kaksosyntytyksiä.			
B. Kaupungin ulkopuolella asuvat naiset.																		
Utom staden bosatta kvinnor.																		
<i>Femmes habitant hors de la ville.</i>																		
Yleisen sairaalan synnytysoasto. Allmänna sjukhusets barnförlossningsavdelning,																		
1	Synnyt. ilm. keinot. apua. Spontana förlossningar	211	458	669	101	46	147	—	6	6	312	510	822	808	14	226	492	718
2	Instrumentaalisyntytykset. Instrumentala förlossningar	33	42	75	16	5	21	—	1	1	49	48	97	93	4	39	27	66
T:rien G. Gyllingin ja T. Sandelinin sairaala, lapsenpäästöasasto. D:rna G. Gyllings och T. Sandelins sjukhus, förlossningsavdelningen.																		
3	Synnyt. ilm. keinot. apua. Spontana förlossningar	28	24	52	—	—	—	—	—	—	28	24	52	50	2	26	39	65
4	Instrumentaalisyntytykset. Instrumentala förlossningar	22	3	25	—	—	—	—	—	—	22	3	25	22	3	6	7	13
Prof. O. A. Boljen sairaala, lapsenpäästöasasto. Prof. O. A. Boljes sjukhus, förlossningsavdelningen.																		
5	Synnyt. ilm. keinot. apua. Spontana förlossningar	56	62	118	2	—	2	1	—	1	59	62	121	121	—	48	66	114
6	Instrumentaalisyntytykset. Instrumentala förlossningar	11	4	15	1	—	1	—	—	—	12	4	16	15	1	21	7	28
Sairaala Eira, lapsenpäästöasasto. Eira sjukhus, förlossningsavdelningen.																		
7	Synnyt. ilm. keinot. apua. Spontana förlossningar	27	39	66	—	—	—	—	—	—	27	39	66	65	1	27	42	69
8	Instrumentaalisyntytykset. Instrumentala förlossningar	5	5	10	—	—	—	—	—	—	5	5	10	10	—	10	5	15
Sairaala Mehiläinen, lapsenpäästöasasto. Sjukhuset Mehiläinen, förlossningsavdelningen.																		
9	Synnyt. ilm. keinot. apua. Spontana förlossningar	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15	22	37
10	Instrumentaalisyntytykset. Instrumentala förlossningar	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	1	6
T:ri T. Länsimäen sairaala. D:r T. Länsimäkis sjukhus.																		
11	Synnyt. ilm. keinot. apua. Spontana förlossningar	4	2	6	2	—	2	—	—	—	6	2	8	8	—	—	—	8
12	Instrumentaalisyntytykset. Instrumentala förlossningar	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
Kaupungissa ammatillaan harjoittavat kättilöt. I staden praktiserande barnmorskor.																		
13	Synnyt. ilm. keinot. apua. Spontana förlossningar	1	—	1	—	1	1	—	—	—	1	1	2	2	—	—	—	—
14	Instrumentaalisyntytykset. Instrumentala förlossningar	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kaikki sairaalat ja kättilöt. Samtliga sjukhus och barnmorskor.																		
15	Synnyt. ilm. keinot. apua. Spontana förlossningar	327	585	912	105	47	152	1	6	7	433	638	1 071	1 054	17	342	661	1 011
16	Instrumentaalisyntytykset. Instrumentala förlossningar	71	54	125	17	5	22	—	1	1	88	60	148	140	8	81	47	130
17	Kaikki synnytykset. Summa förlossningar.	398	639	1 037	122	52	174	1	7	8	521	698	1 219	1 194	25	423	708	1 141

1928.											1929.																		
Naimattomia. Ogiffa.			Leskiä. Änkor.		Synnytyksiä yhteensä. Summa förlossningar.						Nainelta. Giffa.			Naimattomia. Ogiffa.			Leskiä. Änkor.		Synnytyksiä yhteensä. Summa förlossningar.										
Myödasynnyttäjä. Omfödorskör.	Ensisynnyttäjä. Förfödorskör.	Yhteensä. Summa.	Yhteensä. Summa.	Ensisynnyttäjä. Omfödorskör.	Ensisynnyttäjä. Förfödorskör.	Yhteensä. Summa.	Siitä: Därav:				Ensisynnyttäjä. Omfödorskör.	Myödasynnyttäjä. Omfödorskör.	Yhteensä. Summa.	Ensisynnyttäjä. Omfödorskör.	Myödasynnyttäjä. Omfödorskör.	Yhteensä. Summa.	Ensisynnyttäjä. Förfödorskör.	Myödasynnyttäjä. Omfödorskör.	Yhteensä. Summa.	Siitä: Därav:									
							Yksikielisiä synnytyksiä. Enostriga barnböder.	Kaksikielisiä synnytyksiä. Tvillingböder.	Ensisynnyttäjä. Förfödorskör.	Kaksosynnytyksiä. Förfödorskör.										Yhteensä. Summa.	Ensisynnyttäjä. Omfödorskör.	Myödasynnyttäjä. Omfödorskör.	Yhteensä. Summa.	Ensisynnyttäjä. Förfödorskör.	Myödasynnyttäjä. Omfödorskör.	Yhteensä. Summa.	Ensisynnyttäjä. Förfödorskör.	Kaksosynnytyksiä. Förfödorskör.	Yksikielisiä synnytyksiä. Enostriga barnböder.
128	50	178	—	2	2	354	544	898	878	20	257	481	738	100	30	130	—	2	2	357	513	870	852	18	1				
11	5	16	—	—	—	50	32	82	80	2	50	47	97	14	3	17	—	—	—	64	50	114	107	7	2				
—	—	—	—	—	—	29	39	68	67	1	22	13	35	—	—	—	—	—	—	22	13	35	35	—	3				
—	—	—	—	—	—	6	7	13	13	—	5	3	8	—	—	—	—	—	5	3	8	7	1	4					
—	—	—	—	—	—	50	67	117	116	1	55	56	111	2	—	2	—	—	—	57	56	113	111	2	5				
—	—	—	—	—	—	22	7	29	27	2	10	4	14	—	—	—	—	—	10	4	14	13	1	6					
—	—	—	—	—	—	27	42	69	69	—	29	32	61	—	—	—	—	—	1	1	2	30	33	63	62	1	7		
—	—	—	—	—	—	10	5	15	15	—	6	8	14	—	—	—	—	—	6	8	14	14	—	8					
—	—	—	—	—	—	15	22	37	37	—	20	17	37	—	—	—	—	—	20	17	37	37	—	9					
—	—	—	—	—	—	5	1	6	6	—	2	3	5	—	—	—	—	—	2	4	6	6	—	10					
—	—	—	—	—	—	—	—	8	8	—	—	—	6	—	—	—	—	—	—	—	6	6	—	11					
—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	2	2	—	12					
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	3	2	—	2	—	—	3	2	5	5	—	13					
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	14					
133	50	183	—	3	3	475	714	1197	1175	22	384	601	991	104	30	134	1	3	4	489	634	1129	1108	21	15				
12	5	17	—	—	—	93	52	147	143	4	73	65	140	14	3	17	—	1	1	87	69	158	149	9	16				
145	55	200	—	3	3	568	766	1344	1318	26	457	666	1131	118	33	151	1	4	5	576	703	1287	1257	30	17				

41. Jatkoa. Forts. Suite.

	1 9 2 7.																	
	Nainetta. Gifita.			Naimattomia. Ogifita.			Leskiä. Änkor.			Synnytyksiä yhteensä. Summa förlossningar.						Nainetta. Gifita.		
	Ensisyntyttäjä. Förstöderskor.	Myödsyntyttäjä. Omstöderskor.	Yhteensä. Summa.	Ensisyntyttäjä. Förstöderskor.	Myödsyntyttäjä. Omstöderskor.	Yhteensä. Summa.	Ensisyntyttäjä. Förstöderskor.	Myödsyntyttäjä. Omstöderskor.	Yhteensä. Summa.	Ensisyntyttäjä. Förstöderskor.	Myödsyntyttäjä. Omstöderskor.	Yhteensä. Summa.	Siitä: Därav: Kaksisyntytyksiä. Tvillingbörder. Yksikielisiä synnytyksiä. Entostrippa barnbörder.			Ensisyntyttäjä. Förstöderskor.	Myödsyntyttäjä. Omstöderskor.	Yhteensä. Summa.
C. Kaikki naiset. Samtliga kvinnror. Toutes les femmes.																		
Yleisen sairaalan synnytisosasto. Allmänna sjukhusets barnförlossningsavdelning.																		
1	585	1 077	1 662	253	97	350	1	9	10	839	1 183	2 022	1 985	37	736	1 217	1 953	
2	106	86	192	29	7	36	—	2	2	135	95	230	223	7	123	62	185	
T:rien G. Gyllingin ja T. Sandelinin sairaala, lapsenpäästösasto. D:rna G. Gyllings och T. Sandelins sjukhus, förlossningsavdelningen.																		
3	86	92	178	2	—	2	—	—	—	88	92	180	176	4	107	112	219	
4	44	11	55	—	—	—	—	—	—	44	11	55	52	3	31	10	41	
Prof. O. A. Boijens sairaala, lapsenpäästösasto. Prof. O. A. Boijes sjukhus, förlossningsav- delningen.																		
5	235	303	538	7	2	9	2	—	2	244	305	549	546	3	280	310	590	
6	41	17	58	2	—	2	—	—	—	43	17	60	53	7	62	20	82	
Sairaala Eira, lapsenpäästösasto. Eira sjuk- hus, förlossningsavdelningen.																		
7	88	111	199	—	—	—	—	—	—	88	111	199	195	4	95	131	226	
8	24	13	37	—	—	—	—	—	—	24	13	37	36	1	32	13	45	
Sairaala Mehliläinen, lapsenpäästösasto. Sjuk- huset Mehliläinen, förlossningsavdelningen.																		
9	37	51	88	—	—	—	—	—	—	37	51	88	86	2	62	83	145	
10	13	—	13	1	—	1	—	—	—	14	—	14	13	1	12	6	18	
T:ri T. Länsimäen sairaala. D:r T. Länsimäkilis sjukhus.																		
11	13	11	24	3	—	3	—	—	—	16	11	27	27	—	—	—	28	
12	2	—	2	—	—	—	—	—	—	2	—	2	2	—	—	—	9	
Kaupungissa ammattiaan harjoittavat kättilöt. I staden praktiserande barnmorskor.																		
13	15	88	103	21	10	31	—	4	4	36	102	138	138	—	22	84	106	
14	1	—	1	1	—	1	—	—	—	2	—	2	2	—	2	3	5	
Kaikki sairaalat ja kättilöt. Samtliga sjukhus och barnmorskor.																		
15	1 059	1 733	2 792	286	109	395	3	13	16	1 348	1 855	3 203	3 153	50	1 302	1 937	3 267	
16	231	127	358	33	7	40	—	2	2	264	136	400	381	19	262	114	385	
17	1 290	1 860	3 150	319	116	435	3	15	18	1 612	1 991	3 603	3 534	69	1 564	2 051	3 652	

1 9 2 8.											1 9 2 9.															
almattomia. Ogifta.			Leskiä. Änkor.		Synnytyksiä yhteensä. Summa förlossningar.						Naineita. Giffta.			Naimattomia. Ogifta.			Leskiä. Änkor.		Synnytyksiä yhteensä. Summa förlossningar.							
Ensisyntyttäjiä.	Omfödorskor.	Myöhsyntyttäjiä. Summa.	Yhteensä. Summa.	Ensisyntyttäjiä. Förfödorskor.	Yhteensä. Summa.	Ensisyntyttäjiä. Omfödorskor.	Myöhsyntyttäjiä. Omfödorskor.	Yhteensä. Summa.	Ensisyntyttäjiä. Förfödorskor.	Myöhsyntyttäjiä. Omfödorskor.	Yhteensä. Summa.	Ensisyntyttäjiä. Förfödorskor.	Myöhsyntyttäjiä. Omfödorskor.	Yhteensä. Summa.	Ensisyntyttäjiä. Förfödorskor.	Myöhsyntyttäjiä. Omfödorskor.	Yhteensä. Summa.	Siitä: Därav:			Ensisyntyttäjiä. Förfödorskor.	Myöhsyntyttäjiä. Omfödorskor.	Yhteensä. Summa.	Siitä: Därav:		
																		Kaksosyntyttäjiä. Tvillingbörder.	Yksikielisiä synnytyksiä. Enostriga barnbörder.	Yksikielisiä synnytyksiä. Enostriga barnbörder.				Kaksosyntyttäjiä. Tvillingbörder.	Yksikielisiä synnytyksiä. Enostriga barnbörder.	
17	125	472	—	7	7	1 083	1 349	2 432	2 396	36	816	1 216	2 032	308	88	396	—	6	6	1 124	1 310	2 434	2 396	38	1	
34	6	40	—	—	—	157	68	225	217	8	143	96	239	35	6	41	—	1	1	178	103	281	271	10	2	
5	1	6	—	—	—	112	113	225	222	3	80	93	173	1	1	2	—	—	—	81	94	175	175	—	3	
—	—	—	—	—	—	31	10	41	41	—	37	6	43	—	—	—	—	—	—	37	6	43	42	1	4	
7	1	8	—	1	1	287	312	599	591	8	276	333	609	4	—	4	—	—	—	280	333	613	607	6	5	
3	—	3	—	—	—	65	20	85	82	3	47	19	66	—	—	—	—	—	—	47	19	66	64	2	6	
—	—	—	—	—	—	95	131	226	222	4	83	117	200	—	—	—	—	—	—	84	118	202	199	3	7	
—	—	—	—	—	—	32	13	45	44	1	31	15	46	—	—	—	—	—	—	31	15	46	46	—	8	
1	—	1	—	—	—	63	83	146	145	1	50	68	118	—	—	—	—	—	—	50	68	118	117	1	9	
—	—	—	—	—	—	12	6	18	17	1	9	8	17	—	—	—	—	—	—	9	9	18	17	1	10	
—	—	—	—	—	—	—	—	31	31	—	—	—	29	—	—	—	—	—	—	—	—	30	30	—	11	
—	—	—	—	—	—	—	—	9	8	1	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	4	4	—	12	
19	1	20	—	4	4	41	89	130	128	2	18	68	86	16	5	21	—	1	1	34	74	108	108	—	13	
3	—	3	—	—	—	5	3	8	8	—	—	1	1	1	—	1	—	—	—	1	1	2	2	—	14	
79	128	510	—	12	12	1 681	2 077	3 789	3 735	54	1 323	1 895	3 247	329	94	423	1	8	10	1 653	1 997	3 680	3 632	48	15	
40	6	46	—	—	—	302	120	431	417	14	267	145	416	36	6	42	—	2	2	303	153	460	446	14	16	
19	134	556	—	12	12	1 983	2 197	4 220	4 152	68	1 590	2 040	3 663	365	100	465	1	10	12	1 956	2 150	4 140	4 078	62	17	

42. Lapsenpäästölaitoksissa ja kaupungissa ammattiaan harjoittavien kättilöjen avulla synnyttäneet, kaupungissa asuvat naiset vuosina 1927—29, ryhmitettyinä iän, siviilisäädyn ja sen mukaan, monettako kertaa olivat raskaina.

A förlossningsanstalterna samt med biträde av i staden praktiserande barnmorskor förlösta, i staden bosatta kvinnor åren 1927—29, fördelade efter ålder, civilstånd och antalet gånger de varit gravida.

Femmes habitant dans la ville et accouchées dans les cliniques d'accouchement ou avec l'assistance des sages-femmes en 1927—29; répartition par âge, état civil et d'après le nombre des fois qu'elles étaient grosses.

Ikä. Ålder. Age. Raskauden järjestysnumero. Havandeskapets ordningsnummer. N:o de la grossesse.	Naihteita. Giftta. Femmes mariées.			Naimattomia. Ogiftta. Femmes non-mariées.			Leskiä. Änkor. Veuves.			Lapsensynnyttäjiä yhteensä. Samtliga barnaföderskor. Total des accouchements.					Siitä: Därav: Dont:				
	Yksikielisiä synnytyksiä. Enstöriga barnbönder. Grossesses simples.	Kaksikielisiä synnytyksiä. Tvillingbönder. Grossesses gemellataes.	Yhteensä. Summa.	Yksikielisiä synnytyksiä. Enstöriga barnbönder.	Kaksikielisiä synnytyksiä. Tvillingbönder.	Yhteensä. Summa.	Yksikielisiä synnytyksiä. Enstöriga barnbönder.	Kaksikielisiä synnytyksiä. Tvillingbönder.	Yhteensä. Summa.	Yksikielisiä synnytyksiä. Enstöriga barnbönder.	Kaksikielisiä synnytyksiä. Tvillingbönder.	Yhteensä. Summa.	Siitä: Därav: Dont:			1927.	1928.	1929.	
													Ilman keinotek. apua ta-pahuneita synnytyksiä. Spontana förlösningar. Accouchem. spontanés.	Instrumentaalisynnytykset. Instrument. förlösning. Accouchements instrum. mentaux.	Instrumentaalisynnytykset. Instrument. förlösning. Accouchements instrum. mentaux.				
Alle 15 vuotta. Under 15 år.																			
I-parae.....	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	
15—20 vuotta. 15—20 år (15—20 ans).																			
I-parae.....	191	—	191	117	1	118	—	—	—	—	—	308	1	309	290	19	81	113	115
II-parae.....	18	—	18	6	—	6	—	—	—	—	—	24	—	24	24	—	7	6	11
Tuntematon. Okänd (Inconnu)	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	1	—
Yhteensä. Summa (Total)	209	—	209	124	1	125	—	—	—	—	—	333	1	334	316	19	88	120	126
20—25 vuotta. 20—25 år (20—25 ans).																			
I-parae.....	1 324	13	1 337	342	7	349	1	—	1	1 667	20	1 687	1 510	177	452	598	637		
II-parae.....	467	5	472	40	1	41	3	—	3	510	6	516	497	19	167	162	187		
III-parae.....	90	3	93	7	—	7	—	—	—	97	3	100	96	4	21	40	39		
IV-parae.....	15	1	16	—	—	—	—	—	—	15	1	16	16	—	1	5	10		
V-parae.....	3	—	3	1	—	1	—	—	—	4	—	4	3	1	3	1	—		
Tuntematon. Okänd.....	21	—	21	3	—	3	—	—	—	24	—	24	24	—	3	12	9		
Yhteensä. Summa	1 920	22	1 942	393	8	401	4	—	4	2 317	30	2 347	2 146	201	647	818	882		
25—30 vuotta. 25—30 år (25—30 ans).																			
I-parae.....	1 037	16	1 053	162	2	164	—	—	—	1 199	18	1 217	1 015	202	357	443	417		
II-parae.....	769	10	779	58	—	58	2	—	2	829	10	839	798	41	265	296	278		
III-parae.....	313	9	322	9	—	9	1	—	1	323	9	332	320	12	86	120	126		
IV-parae.....	108	4	112	4	—	4	1	—	1	113	4	117	113	4	28	39	50		
V-parae.....	30	—	30	1	—	1	1	—	1	32	—	32	30	2	7	14	11		
VI-parae.....	19	—	19	—	—	—	—	—	—	19	—	19	19	—	7	5	7		
VII-parae.....	6	—	6	—	—	—	—	—	—	6	—	6	6	—	2	2	2		
VIII-parae.....	1	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	1	—		
IX-parae.....	2	—	2	—	—	—	—	—	—	2	—	2	2	—	2	—	—		
Tuntematon. Okänd.....	69	1	70	4	—	4	3	—	3	76	1	77	72	5	23	28	26		
Yhteensä. Summa	2 354	40	2 394	238	2	240	8	—	8	2 600	42	2 642	2 376	266	777	948	917		

42. Jatkoa. Forts. Suite.

Ikä. Ålder. Raskauden järjestysnumero. Havandeskapets ordningsnummer.	Naineita. Gifta.			Naimattomia. Ogifta.			Leskiä. Änkor.			Lapsensynnyttäjiä yhteensä. Samtliga barnaföderskor.					Siitä: Därav:				
	Yksikielisiä synnytyksiä. Enfostriga barnabörder.	Kaksikielisiä synnytyksiä. Tvillingabörder.	Yhteensä. Summa.	Yksikielisiä synnytyksiä. Enfostriga barnabörder.	Kaksikielisiä synnytyksiä. Tvillingabörder.	Yhteensä. Summa.	Yksikielisiä synnytyksiä. Enfostriga barnabörder.	Kaksikielisiä synnytyksiä. Tvillingabörder.	Yhteensä. Summa.	Yksikielisiä synnytyksiä. Enfostriga barnabörder.	Kaksikielisiä synnytyksiä. Tvillingabörder.	Yhteensä. Summa.	Siitä: Därav:					Instrumentaalisynnytykset. Instrumentförosslningar.	1927.
													Ilman keinotek. apua lapautuneita synnytyksiä. Spontana förosslningar.						
30—35 vuotta. 30—35 år (30—35 ans).																			
I-parae	406	6	412	52	—	52	1	—	1	459	6	465	336	129	131	182	152		
II-parae	461	11	472	32	1	33	1	—	1	494	12	506	467	39	157	180	169		
III-parae	288	4	292	12	—	12	2	—	2	302	4	306	287	19	99	96	111		
IV-parae	144	2	146	3	—	3	1	—	1	148	2	150	142	8	36	53	61		
V-parae	74	1	75	1	—	1	—	—	—	75	1	76	73	3	28	27	21		
VI-parae	36	1	37	—	—	—	—	—	—	36	1	37	37	—	12	11	14		
VII-parae	14	1	15	—	—	—	—	—	—	14	1	15	14	1	5	7	3		
VIII-parae	12	—	12	—	—	—	—	—	—	12	—	12	12	—	3	6	3		
IX-parae	7	—	7	—	—	—	—	—	—	7	—	7	7	—	4	2	1		
X-parae	2	—	2	—	—	—	—	—	—	2	—	2	2	—	1	1	—		
XI-parae	1	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	1	—		
XIII-parae	1	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	1		
Tuntematon. Okänd.....	49	—	49	—	—	—	1	—	1	50	—	50	48	2	13	22	15		
Yhteensä. Summa	1 495	26	1 521	100	1	101	6	—	6	1 601	27	1 628	1 427	201	489	588	551		
35—40 vuotta. 35—40 år (35—40 ans).																			
I-parae	144	—	144	12	2	14	—	—	—	156	2	158	99	59	46	60	52		
II-parae	175	2	177	8	—	8	—	—	—	183	2	185	160	25	61	51	73		
III-parae	134	2	136	6	—	6	—	—	—	140	2	142	128	14	47	44	51		
IV-parae	109	1	110	1	—	1	—	—	—	110	1	111	108	3	36	40	35		
V-parae	68	—	68	2	—	2	—	—	—	70	—	70	66	4	24	19	27		
VI-parae	41	4	45	2	—	2	—	—	—	43	4	47	43	4	18	16	13		
VII-parae	31	1	32	—	—	—	—	—	—	31	1	32	30	2	9	12	11		
VIII-parae	16	—	16	—	—	—	—	—	—	16	—	16	16	—	6	7	3		
IX-parae	2	—	2	—	—	—	—	—	—	2	—	2	2	—	1	1	—		
X-parae	6	—	6	—	—	—	—	—	—	6	—	6	6	—	1	3	2		
XI-parae	6	—	6	—	—	—	—	—	—	6	—	6	6	—	1	3	2		
XII-parae	2	—	2	—	—	—	—	—	—	2	—	2	1	1	1	1	—		
XIII-parae	1	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	—		
Tuntematon. Okänd.....	50	1	51	—	—	—	3	—	3	53	1	54	50	4	13	25	16		
Yhteensä. Summa	785	11	796	31	2	33	3	—	3	819	13	832	716	116	265	282	285		
40—45 vuotta. 40—45 år (40—45 ans).																			
I-parae	25	1	26	6	—	6	—	—	—	31	1	32	18	14	16	10	6		
II-parae	33	2	35	3	—	3	—	—	—	36	2	38	32	6	6	21	11		
III-parae	34	—	34	1	—	1	—	—	—	35	—	35	31	4	7	15	13		

42. Jatkoa. Forts. Suite.

Ikä. Ålder. Raskauden järjestysnumero. Havandeskapets ordningsnummer.	Naineita. Giffta.			Naimattomia. Ogiffta.			Leskiä Änkor.			Lapsensynnyttäjiä yhteensä. Samtliga barnaföderskor.					Siitä: Därav:		
	Ysisikiötisiä synnytyksiä. Enfostriga barnsbörder.	Kaksoisynnytyksiä. Tvillingbörder.	Yhteensä. Summa.	Ysisikiötisiä synnytyksiä. Enfostriga barnsbörder.	Kaksoisynnytyksiä. Tvillingbörder.	Yhteensä. Summa.	Ysisikiötisiä synnytyksiä. Enfostriga barnsbörder.	Kaksoisynnytyksiä. Tvillingbörder.	Yhteensä. Summa.	Ysisikiötisiä synnytyksiä. Enfostriga barnsbörder.	Kaksoisynnytyksiä. Tvillingbörder.	Yhteensä. Summa.	Siitä: Därav:				
													Instrumentaalisynnytyksiä. Instrument. förtossningar.				
													Ilman keinotek. apua tapahtuneita synnytyksiä. Spontana förtossningar.				
IV-parae	31	2	33	—	—	—	1	—	1	32	2	34	31	3	12	13	—
V-parae	30	—	30	—	—	—	1	—	1	31	—	31	30	1	12	7	1
VI-parae	19	—	19	1	—	1	—	—	—	20	—	20	20	—	6	6	—
VII-parae	16	—	16	1	—	1	—	—	—	17	—	17	16	1	7	9	—
VIII-parae	15	—	15	—	—	—	—	—	—	15	—	15	14	1	6	4	—
IX-parae	10	—	10	—	—	—	—	—	—	10	—	10	9	1	3	3	—
X-parae	15	—	15	—	—	—	1	—	1	16	—	16	16	—	7	4	—
XI-parae	6	—	6	—	—	—	—	—	—	6	—	6	6	—	2	3	—
XII-parae	4	—	4	—	—	—	—	—	—	4	—	4	3	1	2	—	—
XIII-parae	3	—	3	—	—	—	—	—	—	3	—	3	3	—	1	—	—
XIV-parae	1	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	1	—	—
Tuntematon. Okänd.....	17	—	17	—	—	—	1	—	1	18	—	18	18	—	9	4	—
Yhteensä. Summa	259	5	264	12	—	12	4	—	4	275	5	280	248	32	97	99	8
45—50 vuotta. 45—50 år (45—50 ans).																	
I-parae	1	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	1	—	—	—
II-parae	2	—	2	1	—	1	—	—	—	3	—	3	2	1	1	1	—
III-parae	1	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	1	—
V-parae	1	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	—
VI-parae	1	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	1	—
VII-parae	1	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	1	—
VIII-parae	3	—	3	—	—	—	—	—	—	3	—	3	3	—	1	1	—
IX-parae	2	—	2	—	—	—	—	—	—	2	—	2	2	—	1	—	—
X-parae	4	—	4	—	—	—	—	—	—	4	—	4	4	—	3	1	—
XI-parae	1	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	—
XII-parae	1	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	1	—
Tuntematon. Okänd.....	2	—	2	—	—	—	—	—	—	2	—	2	2	—	1	1	—
Yhteensä. Summa	20	—	20	1	—	1	—	—	—	21	—	21	19	2	7	8	—
Ikä tuntematon. Okänd ålder (Age inconnu).																	
I-parae	2	—	2	14	—	14	—	—	—	16	—	16	16	—	8	8	—
II-parae	3	—	3	—	—	—	—	—	—	3	—	3	2	1	—	2	—
V-parae	2	—	2	—	—	—	—	—	—	2	—	2	2	—	1	—	—
VII-parae	1	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	1	—
Tuntematon. Okänd.....	2	—	2	3	—	3	1	—	1	6	—	6	6	—	5	1	—
Yhteensä. Summa	10	—	10	17	—	17	1	—	1	28	—	28	27	1	14	12	—

42. Jatkoa. Forts. Suite.

Ikä. Ålder. Raskauden järjestysnumero. havandeskapets ordnings- nummer.	Nainetta. Gifta.			Naimattomia. Ogifta.			Leskiä. Änkor.			Lapsensynnyttäjiä yhteensä. Samtliga barnaföderskor.						Siitä: Därav:		
	Yksikielisiä synnytyksiä. Enfostriga barnaböder.	Kaksikielisiä synnytyksiä. Tvillingaböder.	Yhteensä. Summa.	Yksikielisiä synnytyksiä. Enfostriga barnaböder.	Kaksikielisiä synnytyksiä. Tvillingaböder.	Yhteensä. Summa.	Yksikielisiä synnytyksiä. Enfostriga barnaböder.	Kaksikielisiä synnytyksiä. Tvillingaböder.	Yhteensä. Summa.	Yksikielisiä synnytyksiä. Enfostriga barnaböder.	Kaksikielisiä synnytyksiä. Tvillingaböder.	Yhteensä. Summa.	Siitä: Därav:			1927.	1928.	1929.
													Ilman keholet. apua lapautuneitasynnytyksiä. Spontana förlösningar.	Instrumentaalisynnytyks. Instrumentförlösningar.				
Kalkki lapsensynnyttäjät. Samtliga barnaföderskor (Toutes les accouchées).																		
I-parae	3 130	36	3 166	706	12	718	2	—	2	3 838	48	3 886	3 285	601	1 091	1 415	1 380	
II-parae	1 928	30	1 958	148	2	150	6	—	6	2 082	32	2 114	1 982	132	664	719	731	
III-parae	860	18	878	35	—	35	3	—	3	898	18	916	863	53	260	316	340	
IV-parae	407	10	417	8	—	8	3	—	3	418	10	428	410	18	113	150	165	
V-parae	208	1	209	5	—	5	2	—	2	215	1	216	205	11	75	68	73	
VI-parae	116	5	121	3	—	3	—	—	—	119	5	124	120	4	43	39	42	
VII-parae	69	2	71	1	—	1	—	—	—	70	2	72	68	4	23	32	17	
VIII-parae	47	—	47	—	—	—	—	—	—	47	—	47	46	1	16	19	12	
IX-parae	23	—	23	—	—	—	—	—	—	23	—	23	22	1	11	6	6	
X-parae	27	—	27	—	—	—	1	—	1	28	—	28	28	—	12	9	7	
XI-parae	14	—	14	—	—	—	—	—	—	14	—	14	14	—	3	7	4	
XII-parae	7	—	7	—	—	—	—	—	—	7	—	7	5	2	3	2	2	
XIII-parae	5	—	5	—	—	—	—	—	—	5	—	5	5	—	2	—	3	
XIV-parae	1	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	1	—	—	
Guntematon. Okänd	210	2	212	11	—	11	9	—	9	230	2	232	221	11	67	94	71	
Yhteensä. Summa	7 052	104	7 156	917	14	931	26	—	26	7 995	118	8 113	7 275	838	2 384	2 876	2 853	
Syntyneet lapset. Födda barn (Enfants nés)	7 052	208	7 260	917	28	945	26	—	26	7 995	236	8 231	7 367	864	2 428	2 918	2 885	
Siitä: Därav: Dont:																		
Elävänä syntyneet, miespuoli- set. Levande födda, man- kön (Nés vivants, garçons)	3 555	91	3 646	438	6	444	12	—	12	4 005	97	4 102	3 662	440	1 196	1 485	1 421	
Elävänä syntyneet, naispuo- liset. Levande födda, kvin- kön (Nés vivants, filles) ..	3 335	89	3 424	439	14	453	10	—	10	3 784	103	3 887	3 529	358	1 146	1 343	1 398	
Kuolleena syntyneet, mies- puoliset. Dödfödda, man- kön (Mort-nés, garçons)	87	14	101	22	2	24	—	—	—	109	16	125	90	35	39	49	37	
Kuolleena syntyneet, nais- puoliset. Dödfödda, kvin- kön (Mort-nés, filles) ..	75	14	89	18	6	24	4	—	4	97	20	117	86	31	47	41	29	

43. Lapsenpäästölaitoksissa tapahtuneiden ja kaupungissa ammattiaan harjoittavien kättilöjen avustamien kaupungissa asuvien naisten lapsenpäästöjen tulos vuosina 1927—29.

Resultatet av i staden bosatta kvinnors barnsbörder å förlösningsanstalter samt med biträde av i staden praktiserande barnmorskor åren 1927—29.

Résultat des accouchements des femmes habitant dans la ville et accouchées dans les cliniques ou avec l'assistance des sages-femmes, en 1927—29.

A. Naineiden naisten synnyttymät lapset. — Av gifta kvinnor framfödda barn. — Enfants nés de femmes mariées.

Äid in ik ä. Moderns ålder. Age de la mère.	Syntyneitä lapsia, joiden Födda barn, Nombre des nouveau-nés															Yhteensä lapsia. Summa barn. Total des enfants nés.	Siitä: Därav: Dont:				
	äidit olivat raskaita vilkas mödrar voro gravida för dont les mères étaient grosses pour la																1927.	1928.	1929.		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15						
	kerran. — gången. — fois.																				
15—20 vuotta. 15—20 år (15—20 ans). Elävänä syntyneitä, miespuolisia. Levande födda, mankön (Nés vivants, garçons)	89	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	99	30	37	32	
Elävänä syntyneitä, naispuolisia. Levande födda, kvinnkön (Nés vivants, filles)	99	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	107	28	38	41	
Kuolleena syntyneitä, miespuolisia. Dödfödda, mankön, (Mort-nés, garçons)	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	
» » naispuolisia. » kvinnkön (» filles) ..	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	1	—	
Yhteensä syntyneitä. Samtliga födda (Total des naissances)	191	18	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	209	59	77	73	
20—25 vuotta. 20—25 år (20—25 ans). Elävänä syntyneitä, miespuolisia. Levande födda, mankön	689	222	48	10	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	980	274	353	353
» » naispuolisia. » » kvinnkön	627	246	47	7	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12	940	249	304	387
Kuolleena » miespuolisia. Dödfödda, mankön	14	4	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	19	6	7	6	6
» » naispuolisia. » » kvinnkön	20	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	25	8	11	6	6
Yhteensä syntyneitä. Samtliga födda	1 350	477	96	17	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	21	1 964	537	675	752
25—30 vuotta. 25—30 år (25—30 ans). Elävänä syntyneitä, miespuolisia. Levande födda, mankön	547	404	159	61	15	12	5	1	1	—	—	—	—	—	—	—	39	1 244	357	451	436
» » naispuolisia. » » kvinnkön	496	367	162	52	14	6	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	32	1 131	343	392	396
Kuolleena » miespuolisia. Dödfödda, mankön	13	10	4	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	29	8	12	9	9
» » naispuolisia. » » kvinnkön	13	8	6	2	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	30	11	12	7	7
Yhteensä syntyneitä. Samtliga födda	1 069	789	331	116	30	19	6	1	2	—	—	—	—	—	—	—	71	2 434	719	867	848
30—35 vuotta. 30—35 år (30—35 ans). Elävänä syntyneitä, miespuolisia. Levande födda, mankön	224	253	144	74	30	19	11	4	4	1	—	—	1	—	—	—	25	790	243	269	278
» » naispuolisia. » » kvinnkön	177	215	144	72	45	18	5	8	3	1	1	—	—	—	—	—	23	712	212	261	239
Kuolleena » miespuolisia. Dödfödda, mankön	13	9	6	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	32	11	15	6
» » naispuolisia. » » kvinnkön	4	6	2	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13	5	5	3	3
Yhteensä syntyneitä. Samtliga födda	418	483	296	148	76	38	16	12	7	2	1	—	1	—	—	—	49	1 547	471	550	526

35—40 vuotta. 35—40 år (35—40 ans).																				
Elävänä syntyneitä, miespuolisia.	Levande födda, mankön	69	81	70	50	29	25	25	5	1	4	3	1	—	—	33	396	128	136	132
» » naispuolisia.	» » kvinnkön	69	96	66	60	33	23	8	10	1	2	3	1	1	—	19	392	126	129	137
Kuolleena » miespuolisia.	Dödfödda, mankön	2	2	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	3	2	2
» » naispuolisia.	» » kvinnkön	4	—	2	1	3	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	12	6	2	4
Yhteensä syntyneitä. Samtliga födda		144	179	138	111	68	49	33	16	2	6	6	2	1	—	52	807	263	269	275
40—45 vuotta. 40—45 år (40—45 ans).																				
Elävänä syntyneitä, miespuolisia.	Levande födda, mankön	8	15	15	18	17	7	9	8	7	9	4	1	1	—	7	126	47	46	33
» » naispuolisia.	» » kvinnkön	16	18	16	15	13	12	6	6	3	5	2	2	2	—	9	125	40	46	39
Kuolleena » miespuolisia.	Dödfödda, mankön	2	4	2	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	12	3	5	4
» » naispuolisia.	» » kvinnkön	1	—	1	1	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	6	4	1	1
Yhteensä syntyneitä. Samtliga födda		27	37	34	35	30	19	16	15	10	15	6	4	3	1	17	269	94	98	77
45—50 vuotta. 45—50 år (45—50 ans).																				
Elävänä syntyneitä, miespuolisia.	Levande födda, mankön	—	1	—	—	—	1	—	—	—	1	1	1	—	—	—	5	1	2	2
» » naispuolisia.	» » kvinnkön	—	1	—	—	1	—	1	3	2	3	—	—	—	—	2	13	6	4	3
Kuolleena » miespuolisia.	Dödfödda, mankön	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1
» » naispuolisia.	» » kvinnkön	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Yhteensä syntyneitä. Samtliga födda		1	2	—	—	1	1	1	3	2	4	1	1	—	—	2	19	7	6	6
Ikä tuntematon. Okänd ålder (Age inconnu).																				
Elävänä syntyneitä, miespuolisia.	Levande födda, mankön	1	2	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	6	1	4	1
» » naispuolisia.	» » kvinnkön	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	4	1	2	1
Kuolleena » miespuolisia.	Dödfödda, mankön	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» » naispuolisia.	» » kvinnkön	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—
Yhteensä syntyneitä. Samtliga födda		2	3	1	—	2	—	1	—	—	—	—	—	—	—	2	11	2	7	2
Kaikki lapsensynnyttäjät. Samtliga barnaföderskor (Toutes les accouchées).																				
Elävänä syntyneitä, miespuolisia.	Levande födda, mankön	1 627	988	437	213	94	64	50	18	13	15	8	3	2	—	114	3 646	1 081	1 298	1 267
» » naispuolisia.	» » kvinnkön	1 485	952	435	206	108	59	21	27	10	11	6	3	3	—	98	3 424	1 005	1 176	1 243
Yhteensä elävänä syntyneitä. Summa levande födda (Total des nés vivants)		3 112	1 940	872	419	202	123	71	45	23	26	14	6	5	—	212	7 070	2 086	2 474	2 510
Kuolleena syntyneitä, miespuolisia.	Dödfödda, mankön	46	29	13	4	5	—	1	—	—	—	—	1	—	—	2	101	31	42	28
» » naispuolisia.	» » kvinnkön	44	19	11	4	3	3	1	2	—	1	—	—	1	—	—	89	35	33	21
Yhteensä kuolleena syntyneitä. Summa dödfödda (Total des mort-nés)		90	48	24	8	8	3	2	2	—	1	—	1	—	—	2	190	66	75	49
Kaikki syntyneet, miespuoliset. Samtliga födda, mankön (Total des naissances, garçons)																				
Kaikki syntyneet, naispuoliset. Samtliga födda, kvinnkön (Total des naissances, filles)		1 673	1 017	450	217	99	64	51	18	13	15	8	4	2	—	116	3 747	1 112	1 340	1 295
Kaikki syntyneet, naispuoliset. Samtliga födda, kvinnkön (Total des naissances, filles)		1 529	971	446	210	111	62	22	29	10	12	6	3	3	1	98	3 513	1 040	1 209	1 264
Kaikkiaan. Totalsumma (Somme totale)		3 202	1 988	896	427	210	126	73	47	23	27	14	7	5	1	214	7 260	2 152	2 549	2 559

¹⁾ Dont le n:o de la grossesse était inconnu.

B. Naimattomien naisten ja leskien synnyttämät lapset. — Av ogiftra kvinnor och änkor framfödda barn. — *Enfants nés de femmes non-mariées et de veuves.*

Äidinkä. Moderns ålder. Age de la mère.	Syntyneitä lapsia — Födda barn — <i>Enfants nés</i>													Siitä: Därav: Dont:				
	joiden äidit olivat naimattomia vilkas mödrar voro ogiftra <i>des mères non-mariées.</i>					Yhteensä lapsia. Summa barn. <i>Total des enfants nés.</i>	joiden äidit olivat leskiä vilkas mödrar voro änkor <i>des veuves</i>					Yhteensä lapsia. Summa barn.	1927.				1928.	1929.
	ja raskaita och gravida för <i>et grosses pour la</i>						ja raskaita och gravida för											
	1	2	3	4	5		1	2	3	4	5		10					
	kerran. — gången. <i>fois.</i>						kerran. — gången.											
Alle 15 vuotta. Under 15 år.																		
Elävänä syntyneitä, miespuolisia. Levande födda, mankön.....	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
15—20 vuotta. 15—20 år (15—20 ans).																		
Elävänä syntyneitä, miespuolisia. Levande födda, mankön (<i>Nés vivants, garçons</i>)	47	3	—	—	—	1	51	—	—	—	—	—	—	—	—	11	22	18
Elävänä syntyneitä, naispuolisia. Levande födda, kvinnkön (<i>Nés vivants, filles</i>)	65	2	—	—	—	—	67	—	—	—	—	—	—	—	—	15	20	32
Kuolleena syntyneitä, miespuolisia. Dödfödda, mankön (<i>Mort-nés, garçons</i>) ..	4	—	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	2
» » naispuolisia. » kvinnkön(» <i>filles</i>) ..	3	1	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	2
Yhteensä syntyneitä. Samtliga födda (Total des naissances)	119	6	—	—	—	1	126	—	—	—	—	—	—	—	—	29	43	54
20—25 vuotta. 20—25 år (20—25 ans).																		
Elävänä syntyneitä, miespuolisia. Levande födda, mankön.....	165	21	5	—	1	1	193	—	1	—	—	—	—	—	1	52	70	72
» » naispuolisia. » » kvinnkön	169	19	2	—	—	1	191	—	—	—	—	—	—	—	58	71	62	
Kuolleena » miespuolisia. Dödfödda mankön	11	1	—	—	—	1	13	—	—	—	—	—	—	—	2	4	7	
» » naispuolisia. » » kvinnkön	11	1	—	—	—	—	12	1	2	—	—	—	—	—	3	9	5	1
Yhteensä syntyneitä. Samtliga födda	356	42	7	—	1	3	409	1	3	—	—	—	—	4	121	150	142	
25—30 vuotta. 25—30 år (25—30 ans).																		
Elävänä syntyneitä, miespuolisia. Levande födda, mankön.....	71	35	3	3	—	2	114	—	1	1	—	1	—	2	5	27	55	37
» » naispuolisia. » » kvinnkön	89	23	6	1	1	2	122	—	1	—	1	—	—	1	3	42	43	40
Kuolleena » miespuolisia. Dödfödda, mankön	4	—	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	3	1	—	—
» » naispuolisia. » » kvinnkön	2	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1
Yhteensä syntyneitä. Samtliga födda	166	58	9	4	1	4	242	—	2	1	1	1	—	3	8	73	99	78
30—35 vuotta. 30—35 år (30—35 ans).																		
Elävänä syntyneitä, miespuolisia. Levande födda, mankön.....	27	18	5	3	1	—	54	1	—	2	—	—	—	—	3	15	25	17
» » naispuolisia. » » kvinnkön	23	15	6	—	—	—	44	—	1	—	1	—	—	1	3	14	19	14
Kuolleena » miespuolisia. Dödfödda, mankön	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
» » naispuolisia. » » kvinnkön	1	1	1	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	1
Yhteensä syntyneitä. Samtliga födda	52	34	12	3	1	—	102	1	1	2	1	—	—	1	6	31	46	32

35—40 vuotta. 35—40 år (35—40 ans).																				
Elävänä syntyneitä, miespuolisia.	Levande födda, mankön	5	5	4	1	1	—	16	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	8	8
» » naispuolisia.	» » kvinnkön	8	3	2	—	2) 3	—	16	—	—	—	—	—	—	—	1	1	5	9	3
Kuolleena » miespuolisia.	Dödfödda, mankön	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
» » naispuolisia.	» » kvinnkön	2	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	1	2
Yhteensä syntyneitä. Samtliga födda		16	8	6	1	4	—	35	—	—	—	—	—	—	—	3	3	6	19	13
40—45 vuotta. 40—45 år (40—45 ans).																				
Elävänä syntyneitä, miespuolisia.	Levande födda, mankön	3	—	—	—	3) 1	—	4	—	—	—	—	—	—	1	—	1	2	1	2
» » naispuolisia.	» » kvinnkön	1	3	1	—	4) 1	—	6	—	—	—	1	1	—	—	1	3	2	3	4
Kuolleena » miespuolisia.	Dödfödda, mankön	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
» » naispuolisia.	» » kvinnkön	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Yhteensä syntyneitä. Samtliga födda		6	3	1	—	2	—	12	—	—	—	1	1	1	—	1	4	4	5	7
45—50 vuotta. 45—50 år (45—50 ans).																				
Elävänä syntyneitä, miespuolisia.	Levande födda, mankön	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
» » naispuolisia.	» » kvinnkön	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kuolleena » miespuolisia.	Dödfödda, mankön	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» » naispuolisia.	» » kvinnkön	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Yhteensä syntyneitä. Samtliga födda		—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Ikä tuntematon. Okänd ålder (Age inconnu).																				
Elävänä syntyneitä, miespuolisia.	Levande födda, mankön	9	—	—	—	—	1	10	—	—	—	—	—	—	—	1	1	7	4	—
» » naispuolisia.	» » kvinnkön	5	—	—	—	—	2	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	2	—
Kuolleena » miespuolisia.	Dödfödda, mankön	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» » naispuolisia.	» » kvinnkön	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Yhteensä syntyneitä. Samtliga födda		14	—	—	—	—	3	17	—	—	—	—	—	—	—	1	1	12	6	—
Kaikki lapsensyntyttäjät. Samtliga barnaföderskor (Toutes les accouchées).																				
Elävänä syntyneitä, miespuolisia.	Levande födda, mankön	328	83	17	7	4	5	444	1	2	3	—	1	1	4	12	115	187	154	
» » naispuolisia.	» » kvinnkön	360	65	17	1	5	5	453	—	2	—	3	1	—	4	10	141	167	155	
Yhteensä elävänä syntyneitä. Summa levande födda (Total des nés vivants)		688	148	34	8	9	10	897	1	4	3	3	2	1	8	22	256	354	309	
Kuolleena syntyneitä, miespuolisia.	Dödfödda, mankön	22	1	—	—	—	1	24	—	—	—	—	—	—	—	—	8	7	9	
» » naispuolisia.	» » kvinnkön	20	3	1	—	—	—	24	1	2	—	—	—	—	1	4	12	8	8	
Yhteensä kuolleena syntyneitä. Summa dödfödda (Total des mort-nés)		42	4	1	—	—	1	48	1	2	—	—	—	—	1	4	20	15	17	
Kaikki syntyneet, miespuoliset. Samtliga födda, mankön (Total des naissances, garçons)																				
Kaikki syntyneet, naispuoliset. Samtliga födda, kvinnkön (Total des naissances, filles)		350	84	17	7	4	6	468	1	2	3	—	1	1	4	12	123	194	163	
Kaikki syntyneet, naispuoliset. Samtliga födda, kvinnkön (Total des naissances, filles)		380	68	18	1	5	5	477	1	4	—	3	1	—	5	14	153	175	163	
Kaikkiaan. Totalsumma (Somme totale)		730	152	35	8	9	11	945	2	6	3	3	2	1	9	26	276	369	326	

1) Dont le n:o de la grossesse était inconnu. — 2) 2 tapauksessa äiti 6:n kerran raskaana. 2) 1 2 fall modern för 6 gången gravid. 2) 2 des mères grosse pour la 6 fois. — 3) Äiti 6:n kerran raskaana. 3) Modern för 6 gången gravid. 3) La mère grosse pour la 6 fois. — 4) Äiti 7:n kerran raskaana. 4) Modern för 7 gången gravid. 4) La mère grosse pour la 7 fois.

35—40 vuotta. 35—40 år (35—40 ans).																						
Elävänä syntyneitä, miespuolisia.	Levande födda, mankön	74	86	74	51	30	25	25	5	1	4	3	1	—	—	—	34	413	129	144	140	
» » naispuolisia.	» » kvinnkön	77	99	68	60	36	23	8	10	1	2	3	1	1	—	—	20	409	131	138	140	
Kuolleena » miespuolisia.	Dödfödda, mankön	3	2	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	3	3	2	
» » naispuolisia.	» kvinnkön	6	—	2	1	3	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	15	6	3	6	
Yhteensä syntyneitä. Samtliga födda		160	187	144	112	72	49	33	16	2	6	6	2	1	—	—	55	845	269	288	288	
40—45 vuotta. 40—45 år (40—45 ans).																						
Elävänä syntyneitä, miespuolisia.	Levande födda, mankön	11	15	15	18	18	7	9	8	7	10	4	1	1	—	—	7	131	49	47	35	
» » naispuolisia.	» » kvinnkön	17	21	17	16	15	12	6	6	3	5	2	2	2	—	—	10	134	42	49	43	
Kuolleena » miespuolisia.	Dödfödda, mankön	3	4	2	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	13	3	6	4
» » naispuolisia.	» kvinnkön	2	—	1	1	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	7	4	1	2	
Yhteensä syntyneitä. Samtliga födda		33	40	35	36	33	19	16	15	10	16	6	4	3	1	—	18	285	98	103	84	
45—50 vuotta. 45—50 år (45—50 ans).																						
Elävänä syntyneitä, miespuolisia.	Levande födda, mankön	—	2	—	—	—	1	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	6	1	3	2	
» » naispuolisia.	» » kvinnkön	—	1	—	—	1	—	1	3	2	3	—	—	—	—	—	2	13	6	4	3	
Kuolleena » miespuolisia.	Dödfödda, mankön	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	
» » naispuolisia.	» kvinnkön	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Yhteensä syntyneitä. Samtliga födda		1	3	—	—	1	1	1	3	2	4	1	1	—	—	—	2	20	7	7	6	
Ikä tuntematon. Okänd ålder (Age inconnu).																						
Elävänä syntyneitä, miespuolisia.	Levande födda, mankön	10	2	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	17	8	8	1	
» » naispuolisia.	» » kvinnkön	6	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	11	6	4	1	
Kuolleena » miespuolisia.	Dödfödda, mankön	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
» » naispuolisia.	» kvinnkön	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	
Yhteensä syntyneitä. Samtliga födda		16	3	1	—	2	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	6	29	14	13	2	
Kaikki lapsensynnyttäjät. Samtliga barnaföderskor (Toutes les accouchées).																						
Elävänä syntyneitä, miespuolisia.	Levande födda, mankön	1 956	1 073	457	220	99	64	50	18	13	16	8	3	2	—	—	123	4 102	1 196	1 485	1 421	
» » naispuolisia.	» » kvinnkön	1 845	1 019	452	210	114	59	21	27	10	11	6	3	3	—	—	107	3 887	1 146	1 343	1 398	
Yhteensä elävänä syntyneitä. Summa levande födda (Total des nés vivants)		3 801	2 092	909	430	213	123	71	45	23	27	14	6	5	—	—	230	7 989	2 342	2 828	2 819	
Kuolleena syntyneitä miespuolisia.	Dödfödda, mankön	68	30	13	4	5	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	3	125	39	49	37	
» » naispuolisia.	» kvinnkön	65	24	12	4	3	3	1	2	—	1	—	—	—	—	—	1	117	47	41	29	
Yhteensä kuolleena syntyneitä. Summa dödfödda (Total des mort-nés)		133	54	25	8	8	3	2	2	—	1	—	1	—	—	—	4	242	86	90	66	
Kaikki syntyneet, miespuoliset. Samtliga födda, mankön (Total des naissances, garçons)																						
Kaikki syntyneet, naispuoliset. Samtliga födda, kvinnkön (Total des naissances, filles)		1 910	1 043	464	214	117	62	22	29	10	12	6	3	3	1	—	108	4 004	1 193	1 384	1 427	
Kalkkiaan. Totalsumma (Somme totale)		3 934	2 146	934	438	221	126	73	47	23	28	14	7	5	1	—	234	8 231	2 428	2 918	2 885	

1) Dont le n:o de la grossesse était inconnu.

45. Sairaaloissa tapahtuneet ja kaupungissa ammattiaan harjoittavien kättilöjen hoitamat kaupungissa asuvien naisten keskenmenot vuosina 1927—29, ryhmitettyinä naisten iän ja siviilisäädyn sekä raskauden kestävyuden ja sen seikan mukaan, monennenko kerran he olivat raskaina.

Å sjukhusen samt av i staden praktiserande barnmorskor behandlade missfall bland i staden bosatta kvinnor åren 1927—29, fördelade efter kvinnornas ålder och civilstånd samt havandeskapets varaktighet och antalet gånger kvinnorna voro gravida.

Avortements des femmes habitant dans la ville traités dans les hôpitaux ou avec l'assistance des sages-femmes en 1927—29; âge et état civil des femmes; nombre de fois qu'elles étaient grosses; durée de la grossesse.

Ikä; raskauden kestävyys kuukausissa. Ålder; havandeskapets varaktighet i månader. Age; durée de la grossesse, mois.	Nainelita naisia, Giffta kvinnor, Femmes mariées															Naimattomia naisia, Ogiffta kvinnor, Femmes non-mariées.					Leskiä, Änkor, Veuves.					Siitä: Därav: Dont:																							
	jotka olivat raskaina som voro gravida för grosses pour la															jotka olivat raskaina som voro gravida för					jotka olivat raskaina som voro gravida för					Total des avortements. Summa missfall. Yhteensä.	Keskenmenoja yhteensä. Summa missfall. Yhteensä.	1927.	1928.	1929.																			
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5						6	7	8	9															
	kerran. — gången. — fois.															kerran. — gången.					kerran. — gången.																												
15—20 vuotta. 15—20 år (15—20 ans).																																																	
1 kk. — mån. (mois) ..																1														1																			
2 » »	7	2													9	27	1													29																			
3 » »	6	6	1												14	28	1													29																			
4 » »	3	2													5	26														27																			
5 » »	1	2													3	23	1													24																			
6 » »	1	1	1												3	11														12																			
7 » »																8	2													10																			
Tunteaton. Okänd ..																3														3																			
Yhteensä. Summa (Total)	18	13	2												1	34	127	5												3	135																		
20—25 vuotta. 20—25 år																																																	
1 kk. — mån.															4	4	4													5																			
2 » »	28	17	19												7	71	126	14	2											147																			
3 » »	37	41	26	3											6	113	124	9												136																			
4 » »	18	24	7	1											4	54	79	14	1											99		1																	
5 » »	7	15	6	3	1											32	44	4												49																			
6 » »	12	6	4	1												23	24	5												29																			
7 » »	9	5	1													15	24	1												25																			
Tunteaton. Okänd ..	1	3													7	11	12													2	14																		
Yhteensä. Summa	112	111	63	8	1										28	323	437	47	3											17	504		1							1	4	830	228	286	316				
25—30 vuotta. 25—30 år																																																	
1 kk. — mån.	1		3												6	11														1																			
2 » »	27	39	23	5	8	3									12	117	46	10	4											60		2	2																
3 » »	43	46	38	28	7	4	1								19	186	74	30	5	4	1									117																			
4 » »	18	22	11	8	1	2	2								5	69	42	7	1											53																			
5 » »	7	4	6	5	1		1								2	26	10	2	1											14	1																		
6 » »	4	5	2	6	3										2	22	20	4												24																			
7 » »	4	5	3	1												13	8	3	1											12																			
Tunteaton. Okänd ..	2	3	3		1	2									15	26	8	3												5	16	1																	
Yhteensä. Summa	106	124	89	53	21	11	5								61	470	208	59	11	5	1								13	297	2	2	2						1	7	5	777	237	245	295				
30—35 vuotta. 30—35 år																																																	
1 kk. — mån.															5	5	1	1												3																			
2 » »	11	32	30	14	10	4	3	1	2	1					20	128	12	8												25	1																		

46. Terveyspoliisin toimittamat huoneis-
Av hälsopolisen verkställda lokal-
Désinfections de locaux exécutées par

		1927.												
		Tammikuu. Januari.	Helmi- kuu. Februari.	Maaliskuu. Mars.	Huhtikuu. April.	Toukokuu. Maj.	Kesäkuu. Juni.	Heinäkuu. Juli.	Augusti. Elokuu.	Syyskuu. September.	Lokakuu. Oktober.	Marraskuu. November.	Joulukuu. December.	Yhteensä. Summa. Total.
1. Tautien mukaan. Efter sjukdomar. <i>Par maladies.</i>														
1	Tulirokko. Scharlakansfeber (<i>Scarlatina</i>)	38	40	49	34	42	20	4	8	18	40	49	58	400
2	Kurkkumätä ja kuristustauti. Difteri och strypsjuka (<i>Diphtheria et laryngitis crouposa</i>)	2	4	2	1	4	3	—	4	—	2	1	5	28
3	Paratyfus (<i>Paratyphus</i>)	—	1	1	—	—	1	2	1	2	2	—	—	12
4	Lavantauti. Tarmtyfus (<i>Typhus abdominalis</i>)	1	—	—	—	3	4	1	3	1	—	—	—	13
5	Isorokko. Smittkoppor (<i>Variola</i>)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6	Äkillinen lapsenhalvaus. Akut barnförlamning (<i>Poliomyelitis anterior acuta</i>)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7	Ruusu. Ros (<i>Erysipelas</i>)	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
8	Syöpä. Kräfte (<i>Carcinoma</i>)	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	2
Tuberkuloosi. Tuberkulos (<i>Tuberculosis</i>):														
9	Potilaan kuoleman jälkeen. Efter den sjukes död (<i>Après le décès du malade</i>)	28	15	16	18	35	19	25	20	17	14	20	17	244
10	Potilaan sairaalaan sijoittamisen jälkeen. Efter den sjukes överförande till sjukhus (<i>Après le transport du malade à l'hôpital</i>)	24	37	26	31	44	30	35	46	28	53	42	37	433
11	Potilaan muuttamisen jälkeen toiseen huoneistoon. Efter den sjukes flyttning till annan lokal (<i>Après le changement de domicile du malade</i>)	5	4	14	9	8	9	9	6	13	8	11	3	99
12	Muut taudit. Övriga sjukdomar (<i>Autres maladies</i>)	1	2	—	1	—	—	1	—	2	1	1	1	10
13	Yhteensä desinfioimisia. Summa desinfektioner (<i>Total</i>)	99	104	108	94	138	86	77	88	81	120	126	121	1 242
2. Huoneistojen laadun mukaan. Efter lokalernas art. <i>Par genres des locaux.</i>														
14	Asuntoja. Bostäder (<i>Logements</i>)	97	98	106	93	136	84	77	88	81	120	125	120	1 225
15	Kouluja. Skolor (<i>Ecoles</i>)	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	1	—	4
16	Sairaaloita. Sjukhus (<i>Hôpitaux</i>)	1	5	1	—	1	1	—	—	—	—	—	1	10
17	Muita huoneistoja. Övriga lokaler (<i>Autres locaux</i>)	1	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	3
18	Yhteensä desinfioimisia. Summa desinfektioner (<i>Total</i>)	99	104	108	94	138	86	77	88	81	120	126	121	1 242
19	Desinfioituja huoneita. Desinfekterade rum (<i>Chambres désinfectées</i>)	118	137	134	116	170	112	95	105	103	159	165	159	1 573

47. Kunnallisten ammattientarkastajain
Av de kommunala yrkesinspektörerna
Inspections exécutées par les inspecteurs

Teollisuuden laatu. Industrins art. Genre d'industrie.		1927.									
		Työpajkoita, jotka tarkastettiin. Antal arbetsställen, som inspekterats. Nombre des entreprises inspectées.	Tarkastuskäyntejä. Inspektionsbesök. Visites d'inspection.	Työläisiä vuoden varrella toimitetussa ensimmäisessä tarkastuksessa, iän mukaan (vuosissa). Arbetare vid första inspektionsbesöket under året, efter ålder (år). Nombre des ouvriers, par âge (années).						Yhteensä. Summa. Total.	
				—15.		15—18.		18—.			
				Mp. Mk. Masc.	Np. Kvk. Fém.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.		
1	Metallien jalostuslaitokset. Metallförädlingsverk	40	72	—	—	7	—	77	4	88	
2	Kaasu-, sähkö-, puhelin- ja vesijohtojen asettamislaitokset. Installation av gas-, elektriska-, telefon- o. vattenledningar	29	45	—	—	2	—	248	—	250	
3	Konepajat, valimot ja rautalaivatelakat. Verkstäder, gjuterier och järnfartygsslipar	6	8	—	—	—	—	5	—	5	
4	Korjauskonepajat. Reparationsverkstäder	31	50	—	—	8	—	34	1	43	
5	Hienompi koneteollisuus. Finare maskinindustri	34	39	—	—	8	—	34	—	42	
6	Kivi- ja kivitavateollisuus. Sten- och stenvaruindustri	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
7	Asfaltti- y. m. s. valimot. Asfalt- o. a. dylrika gjuterier	1	2	—	—	—	—	—	—	—	
8	Kemiallisteknilliset ja rohdostehtaat. Kemisk-tekniska och drogfabriker	1	1	—	—	—	—	—	4	4	
9	Nahkatavateollisuus. Lädervarutillverkning	233	372	—	—	3	3	205	15	226	
10	Karva-, harja- ja jouhitavateollisuus. Här-, borst- och tageltillverkning	1	3	—	—	—	—	—	1	1	
11	Kumitavateollisuus. Gummivaruindustri	7	18	1	—	3	—	19	—	23	
12	Pukutavateollisuus. Beklädnadsindustri	580	1 036	—	3	7	25	86	721	842	
13	Muu kutomateollisuus. Övrig textilindustri	1	1	—	—	—	1	—	4	5	
14	Paperi- ja pahvitavateollisuus. Tillverkning av pappers- och pappvaror	10	10	—	—	1	1	2	11	15	
15	Puunvalmistusteollisuus. Industri för trättillverkningar	132	137	—	—	6	—	97	9	112	
16	Kaarna- y. m. s. teollisuus. Bark- o. a. likartad industri	4	4	—	—	1	—	21	1	23	
17	Leipomot ja keksitehtaat. Bagerier och kexfabriker	74	99	—	—	1	4	35	138	178	
18	Sokeri-, suklaa- y. m. s. teollisuus. Socker-, chokolad- o. a. dylrik industri	4	5	—	—	—	—	2	5	7	
19	Meijerit ja kasvisvoitehtaat. Mejerier och växtsmörfabriker	1	1	—	—	—	—	2	2	4	
20	Valaistus-, voimansiirto- ja vesijohtoteollisuus. Belysnings-, kraftöverförings- och vattenledningsindustri	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
21	Kuvalaattetehtaat. Kemigrafiska anstalter	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
22	Kirja- ja kivipainot. Bok- och stentryckerier	3	4	—	—	—	—	2	2	4	
23	Valokuvaamot. Fotografiateljéer	10	16	—	—	1	—	—	19	20	
24	Mekaaniset pesulaitokset ja sähkömankelit. Mekaniska tvättinrättningar och elektrisk mangeldrift	10	12	—	1	1	11	6	281	300	
25	Pesu- ja silityslaitokset. Tvätt- och strykinrättningar	192	239	—	—	—	1	—	107	108	
26	Parturi- ja käherrysoikeet. Rak- och frisérinrättningar	240	393	—	2	3	25	62	305	397	
27	Saunat. Badinrättningar	58	62	—	—	—	—	20	344	364	
28	Maanviljelys ja sen sivuelinkeinot. Jordbruket och dess binnärningar	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
29	Edellisiin ryhmiin kuulumaton teollisuus. Industri, som ej hör till föregående grupper	125	126	—	—	22	4	349	34	409	
30	Rakennus- ja korjaustyöt. Byggnads- och reparationsarbeten	502	2 017	—	—	—	—	12 452	2 038	14 490	
31	Katu- ja maantienteko. Gatu- och landsvägsarbeten	46	74	—	—	—	—	801	—	801	
32	Kuljetus-, lastaus- ja purkausliike. Transport-, lastnings- och lossningsörelse	148	151	2	—	5	—	2 121	582	2 710	
33	Kauppa- ja varastoliikkeet sekä liikekonttorit. Handels- och nederlagsörelse samt affärskontor	3 405	3 972	66	37	472	338	2 512	5 006	8 431	
34	Ravintola-, hotelli- ja kahvilaliikkeet. Vårdshus-, hotell- och kaféörelse	351	591	2	—	2	8	75	2 524	2 611	
35	Muut työt ja liikkeet. Övriga arbetsområden och inrättningar	5	6	24	—	—	—	110	242	376	
36	Työväenasunnnot. Arbetarbostäder	—	62	—	—	—	—	—	—	—	
37	Yhteensä. Summa (Total)	6 284	9 628	95	43	552	422	19 377	12 400	32 889	

1928.																			
I { kaup.osa } stadssdel } (arr:t)	13	48	5	4	—	9	—	—	14	1	4	10	29	8	20	38	—	1	2
II » »	—	8	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—
III » »	1	29	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—
IV » »	32	336	84	62	19	165	—	—	4	14	2	3	23	15	6	188	—	—	1
V » »	—	75	5	5	—	10	—	—	1	2	2	4	9	1	4	19	—	—	—
VI » »	11	132	18	11	5	34	—	—	2	—	2	—	4	2	1	38	—	—	1
VII » »	3	62	3	25	12	40	—	—	—	4	2	1	7	2	5	47	—	—	—
VIII » »	—	10	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	1	1	—	—	—
IX » »	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
X » »	—	68	70	33	13	116	6	7	6	—	—	1	7	1	5	123	8	14	—
XI » »	1	271	55	67	26	148	1	17	10	8	—	—	18	8	3	166	—	—	7
XII » »	1	125	45	19	28	92	11	5	2	2	—	—	4	1	1	96	—	—	4
XIII » »	2	12	126	308	285	719	—	—	4	14	8	4	30	18	11	749	—	—	1
XIV, XV » »	7	36	17	4	—	21	—	—	9	5	—	1	15	1	13	36	—	—	1
XX » »	—	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Vallila. Vallgård	—	6	1	—	—	1	—	—	2	1	—	—	3	2	1	4	—	—	—
Hermanni. Hermanstad	—	36	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	2	—	2	2	—	—	—
Toukola. Majstad	3	49	212	112	27	351	19	46	13	3	—	—	16	6	10	367	—	23	1
Käpylä. Kottby	—	1	4	1	—	5	—	—	2	1	—	—	3	—	1	8	—	—	1
Kumpula. Mäkelä. Gumtäckt. Backas	—	3	65	87	8	160	4	14	1	—	4	—	5	—	5	165	—	—	4
Meilahti ja Reijola. Mejlans och Grejus	—	10	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	1	—	—	—
Pasila. Böle	—	34	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	1	1	—	—	1
Herttoniemi. Hertonäs	—	—	1	1	—	2	—	—	1	—	—	—	1	—	—	3	—	—	1
Yhteensä. Summa	74	1 361	711	740	424	1 875	41	89	74	56	25	24	179	66	90	2 054	8	56	16
1929.																			
I { kaup.osa } stadssdel } (arr:t)	46	22	396	437	344	1 177	4	90	7	4	1	15	27	12	12	1 204	3	53	—
II » »	—	8	—	—	—	—	—	—	—	—	3	6	9	2	3	9	—	—	—
III » »	—	29	—	—	—	—	—	—	2	—	—	4	6	—	4	6	—	—	—
IV » »	1	341	11	4	2	17	—	12	12	6	7	11	36	17	11	53	—	—	1
V » »	15	64	120	132	77	329	—	2	6	4	—	9	19	8	5	348	—	—	1
VI » »	—	133	—	—	—	—	—	—	9	3	2	3	17	6	7	17	—	—	1
VII » »	3	64	—	—	—	—	—	—	5	2	3	5	15	9	6	15	—	—	—
VIII » »	—	11	—	—	—	—	—	—	2	3	5	7	17	3	12	17	—	—	—
IX » »	—	4	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	2	—	2	2	—	—	—
X » »	10	70	16	28	—	44	—	—	4	3	—	—	7	6	1	51	4	2	—
XI » »	24	267	65	53	29	147	—	6	13	8	1	1	23	12	4	170	4	6	6
XII » »	—	131	538	261	69	868	—	80	11	4	—	—	15	2	7	883	19	106	16
XIII » »	17	6	140	264	209	613	—	1	1	5	—	3	9	7	—	622	—	—	2
XIV, XV » »	6	43	11	6	3	20	—	—	4	3	3	2	12	5	3	32	—	—	2
XX » »	2	4	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	1	—	1	—	—	—
Vallila. Vallgård	—	7	5	24	—	29	—	1	6	1	2	—	9	2	4	38	1	12	—
Hermanni. Hermanstad	—	38	5	1	—	6	—	2	5	—	—	—	5	—	5	11	1	1	1
Toukola. Majstad	52	53	6	1	—	7	—	1	4	—	—	—	4	—	3	11	—	—	1
Käpylä. Kottby	—	2	4	2	—	6	—	—	1	2	2	—	5	1	4	11	1	1	—
Kumpula. Mäkelä. Gumtäckt. Backas Meilahti ja Reijola. Mejlans o. Grejus Pasila. Böle	13	9	30	45	4	79	—	—	—	2	—	—	2	—	—	81	—	—	7
Yhteensä. Summa	189	1 361	1 347	1 258	737	3 342	4	195	93	51	29	67	240	93	93	3 582	33	199	26

lisuuden laadun mukaan, vuosina 1927—29.
 efter bristfällighetens art åren 1927—29.
 en 1927—29; genres de défauts.

Käsiteltyjä uusia puutteellisia asuntoja. Till behandling nnyptagna bristfälliga lägenheter. Logements defectueux traités pour la première fois.				Puutteellisuus Bristfälligheten Les défauts ont été										Jätetty silmälippidon alaiseksi. Ställda under observation. Laietés sous observation.		Kaikkiaan. Totalsumma. Somme totale.				
sijaitti belägna i situés				Puutteellisuuden poistaminen kuului Bristfällighetens avhjälpande åtgång La réparation du défaut était à la charge			Poistettu Avhjälp av Réparés par					Osittain poistettu Delvis avhjälp av Réparés partiellement par								
				Mulle henkilöille. Annan person. D'autres.			Mauri henkilöön toimesta. Annan person. D'autres.					Vuokrallisen toimesta. Hyväksien. Le locataire. Talonmistäjän toimesta. Husägaren. Le propriétaire.								
				Talonomistajalle. Fusägaren. Du propriétaire.			Vuokrallisen toimesta. Hyväksien. Le locataire. Talonmistäjän toimesta. Husägaren. Le propriétaire.					Mauri henkilöön toimesta. Annan person. D'autres.								
				Kivirakennuksessa. Byggnad av sten. Dans une maison de pierre.			Mauri henkilöön toimesta. Annan person. D'autres.					Vuokrallisen toimesta. Hyväksien. Le locataire. Talonmistäjän toimesta. Husägaren. Le propriétaire.								
				Puurakennuksessa. Byggnad av trä. Dans une maison de bois.			Mauri henkilöön toimesta. Annan person. D'autres.					Vuokrallisen toimesta. Hyväksien. Le locataire. Talonmistäjän toimesta. Husägaren. Le propriétaire.								
				Ylimmässä kerroksessa. Översta våningen. A l'étage le plus haut.			Mauri henkilöön toimesta. Annan person. D'autres.					Vuokrallisen toimesta. Hyväksien. Le locataire. Talonmistäjän toimesta. Husägaren. Le propriétaire.								
				Keskikerroksessa. Mellanvåning. Dans une étage moyen.			Mauri henkilöön toimesta. Annan person. D'autres.					Vuokrallisen toimesta. Hyväksien. Le locataire. Talonmistäjän toimesta. Husägaren. Le propriétaire.								
—	2	—	4	—	4	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	3	69	1	
—	1	—	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11	2	
—	3	—	13	13	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10	129	3		
1	—	—	5	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	35	4		
—	1	1	5	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	212	5		
1	—	—	4	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	9	6		
—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	98	7		
—	—	—	4	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	227	8		
2	3	2	7	8	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	123	9		
—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	10		
1	—	6	2	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	9	11		
—	3	—	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	21	12		
—	2	3	2	3	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	103	13		
—	2	11	11	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	56	14		
—	1	1	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	15		
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	16		
1	—	—	6	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	16	17		
10	1	2	15	10	3	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	62	18		
1	13	9	16	22	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	74	19		
—	3	29	22	43	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	32	209	20		
—	1	1	10	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10	160	21		
17	36	65	123	159	19	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	109	1 628	22		

1) Lägenheterna äro i ovanstående tabell för varje särskild besiktning upptagna endast en gång under huvudanmärkingen.

49. Jatkoa. Forts. (Suite).

	Puutteellisuuden laatu ¹⁾ . Bristfällighetens art ¹⁾ .		Edelliseltä vuodelta silmiälläpidon alaisina olevia asuntoja. Från föregående år under observation stående lägenheter.		Jatkuvassa tarkastuksessa todettuja. Antärfade vid fortlöpande inspektion.	Valituksen johdosta tarkastetuissa todettuja. Antärfade vid besiktning på grund av klagomål.	Yhteensä. Summa.	Niistä Därav		
			Vuoden alkana kuntoon- pantuja. Isändsatta under året.	Vuoden lopussa silmiällä- pidon alaisia. Under observation vid ärets slut.				Allkerroksessa. Nedersta våningen.		
	Kellanterroksessa. Källarvåning.	Pohjakerroksessa. Bottenvåning.								
1928.										
1	Huonosta tuuletuksesta tai hoidosta johtunut kosteus. Fukt på grund av dålig ventilation eller skötsel	1	64	6	8	14	—	7		
2	Rakennuksen riittämättömästä kuivattamisesta johtunut kosteus. Fukt på grund av otillräcklig uttorkning av byggnaden	—	9	—	—	—	—	—		
3	Rakennusvirheestä johtunut kosteus. Fukt på grund av konstruktionsfel hos byggnaden	5	118	—	12	12	1	4		
4	Tilapäisestä syystä johtunut kosteus. Fukt på grund av tillfällig orsak	—	33	5	3	8	1	—		
5	Rakennusvirheestä johtunut kylmyys. Kyla beroende på konstruktionsfel hos byggnaden	9	199	—	—	—	—	—		
6	Riittämättömästä keskuslämmityksestä johtunut kylmyys. Kyla beroende på otillräcklig centraluppvärmning	—	3	1	7	8	—	5		
7	Tilapäisestä syystä johtunut kylmyys. Kyla beroende på tillfällig orsak	—	93	—	—	—	—	—		
8	Riittämätön valaistus. Otillräcklig belysning	20	183	—	2	2	—	2		
9	Puutteellinen tulisija. Bristfällig eldstad	9	109	6	2	8	—	1		
10	Puutteellinen vesi- tai viemärijohto. Bristfällig vatten- eller avloppsledning	—	1	1	—	1	—	—		
11	Puutteellinen makki. Bristfälligt avträde	1	3	2	5	7	—	4		
12	Vesikaton vuoto. Läck i vattentaket	3	12	1	3	4	—	—		
13	Huono hoito. Dålig skötsel	5	88	2	6	8	—	4		
14	Rappiutila. Bofällighet	3	44	—	2	2	—	2		
15	Syöpäläiset. Ohyra	—	1	—	2	2	—	1		
Ympäristön aiheuttamat haitat: Olägenheter från omgivningen:										
16	Kuumuus. Hetta	—	1	—	2	2	—	2		
17	Melu. Buller	3	10	—	21	21	—	9		
18	Häkä, löyhkä, epäterveellinen ilma. Os, stank och osund luft	1	42	6	41	47	—	19		
19	Muut puutteellisuudet ja epäkohdat. Andra bristfälligheter och missförhållanden	2	51	64	4	68	—	25		
20	Luvatonta tilaa käytetty asuntona. Otillätet utrymme använt som bostad	6	156	36	20	56	21	19		
21	Asuntotarkastuksen hylkäämiä terveyd. vahing. asuntoja. Av bostadsinspektionen utdömda hälsofarliga bostäder	6	141	—	16	16	10	6		
22		Yhteensä. Summa		74	1 361	130	156	286	33	110

¹⁾ Huoneistoista on ylläolevassa taulussa kunkin eri tarkastuksen johdosta tehty ainoastaan yksi merkintä päämuistutuksen kohdalle.

Käsiteltyjä uusia puutteellisia asuntoja. Till behandling nyupptagna brisfälliga lägenheter.														Kaikkiaan. Totalsumma.					
sijaitsi belägna i				Puutteellisuuden poistaminen kuului Brisfällighetens avhjälpande ålag			Puutteellisuus Brisfälligheten						Jätetty silmäläpöön alaiseksi. Sällid under observation.						
							Poistettu Avhjälp av			Osittain poistettu Delvis avhjälp av									
Keskikerroksessa. Mellanvåning.	Ylimmässä kerroksessa. Översta våningen.	Puurakennuksessa. Byggnad av trä.	Kivirakennuksessa. Byggnad av sten.	Talonomistajalle. Husägaren.	Vuokralaiselle. Hyresgästen.	Muulle henkilölle. Annan person.	Talonomistajan toimesta. Husägaren.	Hyresgästen.	Vuokralaisen toimesta. Hyresgästen.	Muun henkilön toimesta. Annan person.	Talonomistajan toimesta. Husägaren.	Hyresgästen.		Vuokralaisen toimesta. Hyresgästen.	Annan person.	Muun henkilön toimesta. Annan person.			
2	5	—	14	5	9	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	11	79	1	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	2	
—	7	—	12	12	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	8	135	3	
7	—	—	8	8	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	4	41	4	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	208	5	
3	—	—	8	8	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	6	11	6	
—	—	—	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	93	7	
4	3	—	8	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	205	8		
—	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	10	
3	4	—	7	7	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	4	11	11	11	
—	2	4	4	4	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	2	19	12	12	
2	2	4	4	6	2	—	1	1	—	—	—	—	—	—	6	101	13	13	
—	—	2	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	49	14	14	
—	1	2	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	3	15	15	
—	—	—	2	2	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	16	16
12	—	—	21	—	—	21	—	—	—	—	—	—	—	—	8	34	17	17	
24	4	4	43	19	1	27	3	1	22	—	—	—	—	—	21	90	18	18	
15	28	21	47	64	3	1	26	—	1	—	—	—	—	—	41	121	19	19	
—	16	50	6	56	—	—	18	—	—	—	—	—	—	—	38	218	20	20	
—	—	16	—	16	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	15	163	21	21	
72	71	103	183	222	15	49	66	5	36	—	—	—	—	—	179	1721	22	22	

1) Lägenheterna äro i ovanstående tabell för varje särskild besiktning upptagna endast en gång under huvudanmärkningen.

49. Jatkoa. Forts. (Suite).

	Edelliseltä vuodelta silmälläpidon alaisina olevia asuntoja. Från föregående år under observation stående lägenheter.		Jatkuvassa tarkastuksessa todettuja. Antärfade vid fortlöpande inspektion.	Valituksen johdosta tarkastettaessa todettuja. Antärfade vid besiktning på grund av klagomål.	Yhteensä. Summa.	Niistä Därav		
	Puutteellisuuden laatu ¹⁾ . Bristfällighetens art ¹⁾ .	Vuoden lopussa silmälä- pidon alaisia. Under observation vid årens slut.				Vuoden alkana kuntoon- pantuja. Istfärdsetta under året.	Alikerroksessa. Nedersta våningen.	
							Kellarikerroksessa. Källarvåning.	Pohjakerroksessa. Bottenvåning.
1 9 2 9.								
1	Huonosta tuuletuksesta tai hoidosta johtunut kosteus. Fukt på grund av dålig ventilation eller skötsel	5	70	7	18	25	2	10
2	Rakennuksen riittämättömstä kuivattamisesta johtunut kosteus. Fukt på grund av otillräcklig uttorkning av byggnaden.....	—	9	—	1	1	—	—
3	Rakennusvirheestä johtunut kosteus. Fukt på grund av konstruktionsfel hos byggnaden	4	122	—	10	10	2	2
4	Tilapäisestä syystä johtunut kosteus. Fukt på grund av tillfällig orsak	9	28	4	3	7	1	5
5	Rakennusvirheestä johtunut kylmyys. Kyla beroende på konstruktionsfel hos byggnaden	1	198	4	2	6	2	4
6	Riittämättömstä keskuslämmityksestä johtunut kylmyys. Kyla beroende på otillräcklig centraluppvärmning	2	7	—	7	7	—	5
7	Tilapäisestä syystä johtunut kylmyys. Kyla beroende på tillfällig orsak	1	92	—	5	5	—	1
8	Riittämätön valaistus. Otillräcklig belysning	10	175	19	6	25	6	8
9	Puutteellinen tulisija. Bristfällig eldstad	9	108	7	15	22	2	9
10	Puutteellinen vesi- tai viemärijohto. Bristfällig vatten- eller avloppsledning	2	—	1	9	10	1	5
11	Puutteellinen makki. Bristfälligt avträde.....	4	3	1	5	6	—	4
12	Vesikaton vuoto. Läcka i vattentaket	5	9	1	8	9	—	—
13	Huono hoito. Dålig skötsel	9	85	14	17	31	5	11
14	Rappiotila. Bofällighet	8	38	9	—	9	—	8
15	Syöpäläiset. Ohyra.....	—	3	—	6	6	—	3
16	Ympäristön aiheuttamat haitat: Olägenheter från omgivningen: Kuumuus. Hetta.....	—	1	—	—	—	—	—
17	Melu. Buller	3	15	—	23	23	—	9
18	Häkä, löyhkä, epäterveellinen ilma. Os, stank och osund luft	21	42	—	25	25	—	6
19	Muut puutteellisuudet ja epäkohdat. Andra bristfälligheter och missförhållanden	47	45	95	15	110	9	24
20	Luvatonta tilaa käytetty asuntona. Otillåtet utrymme använt som bostad	28	166	1	2	3	2	—
21	Asuntotarkastuksen hylkäämiä terveyd. vahing. asuntoja. Av bostadsinspektionen utdömda hälsofarliga bostäder.....	21	135	36	9	45	17	6
22	Yhteensä. Summa	189	1 351	199	186	385	49	120

¹⁾ Huoneistoista on ylläolevassa taulussa kunkin eri tarkastuksen johdosta tehty ainoastaan yksi merkintä päämuistutuksen kohdalle.

Käsittelyä uusia puutteellisia asuntoja. Till behandling nyupptagna bristfälliga lägenheter.														Kaikkiaan. Totalsumma.		
aitsu lägna i				Puutteellisuuden poistaminen kuului Bristfällighetens avhjäljande åtg			Puutteellisuus Bristfälligheten						Jätetty silmäläpön alaiseksi. Stäld under observation.			
Keskikerroksessa. Melanvåning.	Ylimmästä kerroksessa. Översta våningen.	Puurakennuksessa. Byggnad av trä.	Kivirakennuksessa. Byggnad av sten.	Talonmistarajalle. Husägaren.	Vuokralaiselle. Hyresgästen.	Muulle henkilölle. Annan person.	Poistettu Avhjälpt av			Osittain poistettu Delvis avhjälpt av						
							Talonmistarajan toimesta. Husägaren.	Hyresgästen. Hyresgästen.	Vuokralaisen toimesta. Annan person.	Muun henkilön toimesta. Annan person.	Talonmistarajan toimesta. Husägaren.	Hyresgästen. Hyresgästen.		Vuokralaisen toimesta. Annan person.	Muun henkilön toimesta. Annan person.	
9	4	—	25	—	25	—	—	12	—	—	—	—	—	13	100	1
1	—	—	1	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	10	2
2	4	—	10	10	—	—	—	1	—	—	—	—	—	9	136	3
—	1	—	7	7	—	—	—	2	—	—	—	—	—	5	44	4
—	—	—	6	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	205	5
—	2	1	6	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	16	6
4	—	4	1	5	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—	98	7
5	6	—	25	25	—	—	—	3	—	—	—	—	—	22	210	8
7	4	2	20	22	—	—	—	7	—	—	—	—	—	15	139	9
2	2	2	8	10	—	—	—	3	—	—	—	—	—	7	12	10
1	1	—	6	6	—	—	—	4	—	—	—	—	—	2	13	11
—	9	1	8	9	—	—	—	4	—	—	—	—	—	5	23	12
9	6	7	24	21	10	—	—	1	8	—	—	—	—	22	125	13
—	1	9	—	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	55	14
3	—	1	5	6	—	—	—	3	—	—	—	—	—	3	9	15
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	16
10	4	2	21	7	1	15	—	4	—	5	—	—	—	14	41	17
15	4	2	23	14	—	11	—	11	—	8	—	—	—	6	88	18
65	12	18	92	93	12	5	—	7	2	1	—	—	—	100	202	19
—	1	—	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	197	20
10	12	11	34	45	—	—	—	5	—	—	—	—	—	40	201	21
143	73	60	325	306	48	31	—	61	22	14	—	—	—	288	1 925	22

1) Lägenheterna äro i ovanstående tabell för varje särskild besiktning upptagna endast en gång under huvudanmärkningen

50. Terveiden- ja sairaanhoido
Utgifter för och inkomster a
Bilan sanitaire et médicale de l

Menot. — Utgifter. <i>Dépenses.</i> Vakinaiset menot. — Ordinarie utgifter. <i>Dépenses ordinaires.</i>	1927.	1928.	1929.
	Markkaa ja penniä. Mark och penni. Marcs et penni.		
Terveidenhoitolautakunta. Hälsovårdsnämnden	201 721 99	255 164 30	263 009 70
Sairaalainhallitus. Sjukhusstyrelsen	156 534 20	163 209 45	177 925 20
Sairaalan tilivirasto. Sjukhusens räkenskapsverk	229 172 11	214 150 40	228 692 70
Sairaaloihin kuulumon lääkäri- ja sairaanhoitohenkilökunta. Läkar- och sjukvårdspersonal utom sjukhusen	761 528 93	865 191 —	1 062 059 00
Marian sairaala. Maria sjukhus	6 812 945 51	7 564 516 68	8 001 554 —
Kulkutautisairaala. Epidemisjukhuset	3 876 861 90	4 160 029 80	5 030 174 60
Kivelän sairaala. Stengårds sjukhus	7 772 870 54	8 425 342 95	7 357 616 60
Tuberkuloosisairaala. Tuberkulosjukhuset	66 300 —	8 157 393 —	6 739 724 80
Nikkilän sairaala. Nickky sjukhus	7 514 921 89	8 092 791 17	8 266 594 90
Mielisairaiden perhehoito. Familjevård av sinnessjuka	642 844 70	694 150 30	680 004 40
Poliklinikat ja muu sairaanhoito. Polikliniker och annan sjukvård:			
Tuberkuloosihoitotoimisto. Tuberkulosdispensären	396 140 32	471 397 10	609 448 —
Kesäpäiväparantola. Sommarlagssanatoriet	88 529 25	87 764 30	87 161 10
Tuberkelitaustisten parantolahoito. Sanatorievård åt tuberkulösa apurahat. Understöd åt tuberkulösa	716 593 05	994 937 50	1 014 129 10
Toipumiskodin avustus. Understöd åt konvalescenthem	120 906 61	158 455 10	167 735 30
Veneristen tautien poliklinikka. Polikliniken för veneriska sjukdomar	25 000 —	25 000 —	37 000 —
Hammaspoliklinikka. Tandpolikliniken	142 623 45	153 365 40	163 148 30
Yksityisten poliklinikkain avustukset. Subventioner åt privata polikliniker	238 997 20	339 257 75	334 620 40
Lapsenpäästölaitoksen avustus. Understöd åt förlossningsanstalt	165 900 —	165 900 —	167 300 —
Varattomien kättilöapu. Barnmorskebiträde åt medellösa	85 000 —	85 000 —	85 000 —
Huoltotoimisto henkisesti sairaita varten. Hjälpbyrån för psykiskt sjuka	1 200 —	800 —	1 600 —
Terveysolojen valvonta. Sanitär övervakning	23 226 60	49 229 20	158 526 60
Ammattientarkastus. Yrkesinspektionen	520 687 25	519 033 80	635 439 30
Maidontarkastamo. Mjölkkontrollstationen	233 309 18	264 963 35	276 800 70
Lihantarkastamo. Köttkontrollstationen	494 031 62	546 554 65	456 992 70
Teurastuslaitos. Slaktinrättningen	667 894 67	684 564 80	676 196 60
Kulkutautien vastustaminen (desinfiointi y. m.). Motarbetande av epidemier (desinfektion m. m.)	— —	— —	57 850 —
Desinfiointilaitos. Desinfektionsinrättningen	105 280 70	110 364 50	156 376 80
Terveystoimisto veneristen tautien vastustamista varten. Sanitetsbyrån för motarbetande av de veneriska sjukdomarna	39 191 55	28 845 50	28 288 70
Terveydellisten tutkimusten laboratorio. Laboratoriet för sanitära undersökningar	351 513 95	408 295 50	403 373 70
Asuntotarkastus. Bostadsinspektionen	263 738 15	313 616 15	326 782 50
Rokotusainevirasto. Vaccindepoten	183 515 40	193 587 70	236 831 70
Sairaanhoitajatarkoulu. Sjuksköterskeskolan	10 310 20	13 485 20	10 945 20
Sairaanhoitajatarkoulu. Sjuksköterskeskolan	176 176 86	197 434 65	463 074 50
Yhteensä. Summa (Total)	33 085 467 78	44 403 791 20	44 361 977 80
Rakennusten ja kaluston korjaus, kunnossapito ja uudistus. Reparation, underhåll och förnyande av byggnader och inventarier. Entretien et renouvellement des immeubles et des articles d'inventaire	771 892 82	1 808 899 74	1 420 442 70
Tilapäiset menot. Tillfälliga utgifter. <i>Dépenses occasionnelles.</i>			
Marian sairaala. Maria sjukhus:			
Pesulaitoksen muutostyöt. Ändringsarbeten i tvättinrättningen	— —	— —	234 000 —
Sähköjohtojen uusiminen. Omläggning av elektriska ledningar	— —	— —	150 977 00
Laboratorin rakennus- ja sisustustyöt. Byggnads- och inredningsarbeten i laboratoriet	— —	— —	134 000 —
Kulkutautisairaala: Epidemisjukhuset:			
Keittiösaston ja pesulaitoksen laajennus. Utvidgning av köksavdelningen och tvättinrättningen	— —	1 155 719 —	— —
Leipomon laajennus. Utvidgning av bageriet	— —	270 000 —	— —
Jäähdytyslaitos sekä peruna- ja juurikasviskellari. Kylinrättning samt potatis- och rotfruktskällare	— —	— —	473 000 —

Muist.: Tässä taulussa esiintyvät tiedot on otettu kaupungin tilinpäätöksiä koskevista rahatoimikonttorin kertomuksista ja osoitti vat vuosina 1927—29 kirjoihin merkityjä menoja ja tuloja. Niihin eivät sisälly kaupungin kiinteistöihin sijoitettujen sairaalain virastojen vuokrat.

menot ja tulot vuosina 1927—29.
välis- och sjukvården åren 1927—29.
ville de Helsingfors, en 1927—29.

	1927.	1928.	1929.
	Markkaa ja penniä. Mark och penni. Marcs et penni.		
Kivelän sairaala: Stengårds sjukhus:			
Keittiörakennus. Köksbyggnad	985 000	90 000	—
Koneellisen y. m. sisustuksen hankinta keittiörakennukseen. Anskaffande av maskinell o. a. inredning till köksavdelningen	—	289 711 60	—
Talli, auto- ja halkovaja y. m. Stall, garage och vedskjul m. m.	—	399 960 70	—
Muutostyöt puisissa sairaspaviljongeissa. Ändringsarbeten i sjukpaviljongerna av trä	—	—	1 324 400
Tuberkuloosisairaala: Tuberkulosjukhuset:			
Tuberkuloosipaviljongit y. m. Tuberkulospaviljonger m. m.	5 000 000	13 031 253	901 318 51
Alueella olevan rakennuksen sisustustyöt. Inredningsarbeten i det å området belägna boningshuset	—	20 000	—
Kappeli ja ruumishuone. Kapell och bårhus	—	—	721 450
Autovaja. Automobilgarage	—	—	372 700
Nikkilän sairaala: Nickby sjukhus:			
Sähköleivinuunit. Elektriska stekugnar	—	—	52 400
Teurastuslaitos. Slaktinrättningen	—	—	500 000
Matka-avustus sairaalakysymyksiä käsittelevään ensim. kansainväliseen kongressiin Atlantic Cityn kaupungissa U. S. A. Reseunderstöd för deltagande i första internationella kongressen för sjukhusfrågor i Atlantic City, U. S. A.	—	—	80 000
Sairaanhoitajatarhdistyksen järjestämien jatkokurssien avustus Understöd till fortsättningskurser anordnade av sjuksköterskeföreningen	—	—	18 000
Yhteensä. Summa (Total)	5 985 000	15 256 644 30	4 962 245 56
Kaikkiaan. Totalsumma (Somme totale)	39 842 360 60	61 469 335 24	50 744 666 08
Tulot. — Inkomster.			
<i>Recettes.</i>			
Sairaanhoitomaksut. Sjukvårdsavgifter	2 300 178 50	2 715 589 25	3 064 498 30
Köyhäinhoidon suorittama korvaus varattomien potilaiden hoidosta. Ersättning av fattigvården för vård av medellösa sjuka	6 332 394 50	6 073 496 55	6 471 691 20
Korvaus sairaalain henkilökunnan nauttimista luontaiseduista. Ersättning för av personalen vid sjukhusen åtnjutna naturaförmåner	4 710 761	4 744 664 90	5 546 167 05
Sairaanhoitajatarhastamot. Avgifter till sjuksköterskeskolan	49 950	51 000	87 300
Desinfioimislaitos. Desinfektionsinrättningen	4 790	3 805	1 395
Hammasklinikka. Tandkliniken	214 000	214 000	215 000
Sairaalan poliklinikat. Sjukhusens polikliniker	—	—	31 618
Terveystutkimusten laboratorio. Laboratoriet för sanitära undersökningar	40 443	44 523	37 229
Lihantarkastamo. Köttkontrollstationen	632 759 50	630 956	633 623
Maksut maidontarkastuksesta. Avgifter för mjölkkontroll	—	—	—
Nikkilän sairaalan maanviljelyksen ja puutarhan tulot. Inkomster från jordbruket och trädgården vid Nickby sjukhus	32 246 25	48 808	250 794 40
Kivelän sairaalan puutarhan tulot. Inkomster från trädgården vid Stengårds sjukhus	221 344 25	213 110 50	224 893
Sekalaiset tulot. Diverse inkomster	26 216	29 541	25 669
	1 875 50	782	15 979
Yhteensä. Summa (Total)	14 566 958 50	14 770 276 20	16 605 856 95
Saldo (kaupungin nettokustannukset; stadens nettokostnader)	25 275 402 10	46 699 059 04	34 138 809 13
Kaikkiaan. Totalsumma (Somme totale)	39 842 360 60	61 469 335 24	50 744 666 08

Ann.: Uppgifterna i denna tabell ha hämtats ur drätselkontorets berättelse över stadens bokslut och hänföra sig till de på åren 1927—29 bokförda utgifterna. Här ingår icke hyror för i stadens hus inrymda sjukhus och ämbetsverk.

KATSAUS ERINÄISTEN KUNNAN KANNATTAMAIN YHDISTYSTEN TOIMINTAAN V:NA 1927—29. — ÖVERSIKT AV EN DEL AV KOMMUNEN UNDERSTÖDDA FÖRENINGARS VERKSAMHET ÅREN 1927—29.

APERÇU DES TRAVAUX DE QUELQUES SOCIÉTÉS SUBVENTIONÉES PAR LA VILLE EN 1927—29.

I. Maitopisara-yhdistys. I. Föreningen Mjölkdroppen.

Société de la „Goutte de lait“.

Maitopisara-yhdistys, jonka tarkoituksena on kohtuullisesta maksusta hankkia pastörisoitua maitoa vähävaraisten äitien lapsille ravinnoksi, perustettiin maaliskuun 9 p:nä 1905, mutta jo edellisen vuoden lopulla yksityisten toimesta perustettiin ensimmäinen maidonjakeluasema Kallion kaupunginosaan. Kun siis vuosi 1929 on yhdistyksen 25:s toimintavuosi, esitetään seuraavassa muutamia yleiskatsauksellisia tietoja yhdistyksen toiminnasta sen koko toiminta-ajalta.

Yhdistyksen toiminta laajentui tänä sen toimintakautena sen kautta, että pastörisoidun maidon hankinnan ohella alettiin äideille antaa myöskin sekä lasten ruokintaa että hoitoa koskevia neuvoja. Neuvontatyö tapahtuu osittain asiantuntevan lääkärin valvonnan alaisena yhdistyksen neuvonta-asemilla, mihin äidit tuovat lapsensa tarkastettaviksi, osittain kodeissa, joissa asemien johtajattaret käyvät antamassa neuvoja. Vuodesta 1927 alkaen annetaan muutamilla asemilla lapsille myöskin valohoitoa.

Asemien luku on 25-vuotiskaudella lisääntynyt viideksi ja yhdistyksen hoidokkeina on ollut kaikkiaan 20 558 lasta. Viisivuotiskautena 1905—09 merkittiin yhdistyksen kirjoihin keskimäärin 354.6 hoidokkia vuodessa, vv. 1910—14 704.8, vv. 1915—19 664.2, vv. 1920—24 717.8 ja vv. 1925—29 1 670.2 hoidokkia.

Tuloja yhdistyksellä oli tänä aikana kaikkiaan Smk 4 684 509:08, joista kaupungin myöntämää avustusta Smk 909 000:— ja maidon myynnillä saatua tuloa Smk 855 792:69. Menot olivat vastaavana aikana Smk 3 739 929:23, joista maidon ostoon käytettiin Smk 1 438 895:78. Toimintakauden viimeisellä viisivuotiskaudella maidonjakelu oli vähäisempää kuin edellisinä vuosina, ja sen sijaan neuvontatyö suuresti laajentui. Maidon jakelun vähenemisen syyksi mainitaan elintason kohoaminen niissä yhteiskuntakerroksissa, joista yhdistyksen hoidokit suurimmaksi osaksi ovat lähtöisin.

Vuosina 1927—29 valtuusto myönsi yhdistykselle seuraavat avustukset: v. 1927 Smk 125 000:— ja vuosina 1928 ja 1929 Smk 145 000:— kumpanakin vuonna.

Föreningen Mjölkdroppen, vars uppgift är att mot måttlig avgift tillhandahålla mindre bemedlade mödrar pasteuriserad mjölk för deras små barn, grundades den 9 mars 1905, men den första stationen för utdelning av mjölk inrättades i Berghäll på enskilt initiativ redan i slutet av närmast föregående år. Då året 1929 alltså utgör föreningens 25:te verksamhetsår, må här meddelas några uppgifter angående dess verksamhet under hela den tid föreningen verkat.

Under denna tidsperiod utvidgade föreningen sin verksamhet genom att vid sidan av mjölkutdelningen börja meddela mödrarna anvisningar och råd i fråga om barnens såväl näring som vård. Detta rådgivningsarbete försiggår numera dels under kontroll av sakkunniga läkare å föreningens rådgivningsstationer, dit mödrarna föra sina barn i och för undersökning, dels i hemmen, som stationernas föreståndarinnor besöka för att meddela råd. Från och med år 1927 få barnen å vissa stationer även ljusbehandling.

Antalet stationer ökades under 25-årsperioden till 5, och totalantalet inskrivna skyddslingar under samma tid uppgick till 20 558. Under 5-årsperioden 1905—09 var antalet inskrivna i medeltal per år 354.6, 1910—14 704.8, 1915—19 664.2, 1920—24 717.8 och 1925—29 1 670.2.

Föreningens inkomster uppgingo under hela denna tidsperiod till Fmk 4 684 509:08, varav Fmk 909 000:— utgjorde bidrag av staden och Fmk 855 792:69 inkomster av försäld mjölk. Utgifterna stego under samma tid till Fmk 3 739 929:23, varav Fmk 1 438 895:78 för inköp av mjölk. Under den sista 5-årsperioden var mjölkutdelningen betydligt mindre än under de föregående åren, medan rådgivningsverksamheten i stället starkt ökades. Orsaken till den minskade mjölkutdelningen säges vara en förbättrad levnadsstandard inom de samhällsskikt, ut vilka föreningens klientel till största delen utgätt.

Åren 1927—29 beviljade stadsfullmäktige föreningen följande anslag: år 1927 Fmk 125 000:— samt vartdera åren 1928 och 1929 Fmk 145 000:—.

Ensimmäinen asema oli Hauhontien 8:ssä olevassa yhdistyksen omassa osakehuoneistossa, toinen asema siirrettiin 1927 vuoden lopulla Ratakadun 3:sta Ison Roobertinkadun 35—37:ssä ostettuun uuteen huoneistoon, kolmas asema oli entisessä paikassaan Hakaniemessä ja neljäs Pasilassa, jota paitsi 1928 vuoden lopussa avattiin viides asema Käpylässä, Pohjolankadun 1:ssä ostetussa yhdistyksen omassa huoneistossa.

Yhdistyksen hoidokeiksi otettiin vuonna 1927 247, vuonna 1928 261 ja vuonna 1929 276 lasta; kaikkiaan sai vuonna 1927 352, vuonna 1928 373 ja vuonna 1929 361 lasta maitoa yhdistykseltä. Jaettujen maitoannosten lukumäärä oli vuonna 1927 102 119, vuonna 1928 133 378 ja vuonna 1929 131 768. Keskimäärin jaettiin vuonna 1927 280, vuonna 1928 365 ja vuonna 1929 361 maitoannosta päivässä. Imettäville äideille jaettiin sitäpaitsi vuonna 1927 5 002, vuonna 1928 3 993 ja vuonna 1929 2 466 litraa maitoa.

Neuvoja saadakseen kävi Maitopisaran asemilla vuonna 1927 1 013, vuonna 1928 1 514 ja vuonna 1929 2 346 lasta. Uusia oli näistä vuosina 1927—29 415, 828 ja 1 196.

Valohoitoa annettiin Ison Roobertinkadun 35—37:ssä olevalla toisella asemalla vuoden 1927 lopusta alkaen, jolloin asema siirrettiin uuteen huoneistoonsa, Hakaniemessä olevalla kolmannella asemalla koko kertomuskauden ajan, sekä Käpylässä olevalla viidennellä asemalla 1928 vuoden lopusta alkaen, jolloin asema aloitti toimintansa. Valohoitoa saaneiden lasten lukumäärä oli vuonna 1927 273, vuonna 1928 603 ja vuonna 1929 859.

Yhdistyksen menot olivat vuonna 1927 Smk 429 804: 10, vuonna 1928 Smk 430 608: — ja vuonna 1929 Smk 511 276: 25. Tuloista mainittakoon, paitsi edellä mainittua kaupungin määrärahaa, yhdistyksen hyväksi myydystä n. s. vappukukasta saatu puhdas voitto vuonna 1927 Smk 73 518: 29, vuonna 1928 Smk 82 235: — ja vuonna 1929 Smk 87 068: 60, säätiöltä »Brita Maria Renlunds minne» saatu avustus, joka vuonna 1927 oli Smk 85 000: —, vuonna 1928 Smk 90 000: — ja vuonna 1929 Smk 100 000: —, maidosta ja jaetuista pulloista ja tuteista kannetut maksut, vuonna 1927 Smk 42 576: 56, vuonna 1928 Smk 60 906: 30 ja vuonna 1929 Smk 68 646: 30, sekä valohoidosta kannetut maksut, vuonna 1927 Smk 13 035: —, vuonna 1928 Smk 29 466: 50 ja vuonna 1929 Smk 55 725: —.

2. Risatautisten lasten parantolayhdistys. 2. Föreningen Sanatorium för skrofulösa barn.

Société pour l'entretien d'un sanatorium des enfants scrofuloux.

Risatautisten lasten parantolayhdistys, joka ylläpitää Högsandin parantolaa Lappvikin aseman läheisyydessä, sai Helsingin kaupungilta vuonna 1927 231 000, vuonna 1928 248 000 ja vuonna 1929 264 904 markan suuruisen määrärahan; yhdistys puolestaan oli velvollinen luovuttamaan Högsandin parantolassa sairassija Helsingistä kotoihin oleville tuberkuloosille lapsille.

Stationen n:o 1 var förlagd i föreningens egen aktielokal i gården n:o 8 vid Hauhovägen, stationen n:o 2 flyttades i slutet av år 1927 från gården Bangatan 3 till en av föreningen inköpt lokal i gården n:ris 35—37 vid Stora Robertsgatan, stationen n:o 3 var fortfarande belägen i Hagnäs och stationen n:o 4 i Böle, varförutom en femte station i slutet av år 1928 inrättades i en av föreningen inköpt lokal i gården n:o 1 vid Pohjolagatan i Kottby.

Såsom föreningens skyddslingar inskrevos år 1927 247, år 1928 261 och år 1929 276 barn; inalles erhöles år 1927 352, år 1928 373 och år 1929 361 barn mjölk från föreningen. Antalet utdelade mjölkportioner var år 1927 102 119, år 1928 133 378 och år 1929 131 768. I medeltal utdelades år 1927 280, år 1928 365 och år 1929 361 mjölkportioner per dag. Åt ammande mödrar utdelades dessutom år 1927 5 002, år 1928 3 993 och år 1929 2 466 liter mjölk.

För erhållande av råd besöktes Mjölkdroppens stationer år 1927 av 1 013, år 1928 av 1 514 och år 1929 av 2 346 barn. Av dessa voro under resp. år 415, 828 och 1 196 nyinskrivna.

Ljusbehandling meddelades å stationen n:o 2, Stora Robertsgatan 35—37, efter det stationen i slutet av år 1927 flyttats till sin nya lokal, å stationen n:o 3 i Hagnäs under hela redogörelsetiden samt å stationen n:o 5 i Kottby från slutet av år 1928, då stationen började sin verksamhet. Antalet barn, som fingo ljusbehandling, uppgick år 1927 till 273, år 1928 till 603 och år 1929 till 859.

Föreningens utgifter stego år 1927 till Fmk 429 804: 10, år 1928 till Fmk 430 608: — och år 1929 till Fmk 511 276: 25. Bland inkomsterna må, förutom ovannämnda anslag av staden, nämnas nettobehållningen av den till förmån för föreningen sålda s. k. majblomman, år 1927 Fmk 73 518: 29, år 1928 Fmk 82 235: — och år 1929 Fmk 87 068: 60, av stiftelsen »Brita Maria Renlunds minne» erhållet understöd, utgörande för år 1927 Fmk 85 000: —, år 1928 90 000: — och år 1929 100 000, uppburna avgifter för konsumerad mjölk samt utdelade flaskor och nappar, år 1927 Fmk 42 576: 56, år 1928 Fmk 60 906: 30 och år 1929 Fmk 68 646: 30, ävensom avgifter för ljusbehandling, år 1927 Fmk 13 035: —, år 1928 Fmk 29 466: 50 och år 1929 Fmk 55 725: —.

Föreningen Sanatorium för skrofulösa barn, som upprätthåller Högsand sanatorium i närheten av Lappvik station, erhöles av Helsingfors stad ett anslag av Fmk 231 000: — år 1927, Fmk 248 000 år 1928 och Fmk 264 904: — år 1929; däremot ålåg det föreningen att upplåta plats å Högsand sanatorium för ett antal tuberkulösa barn från Helsingfors.

Vuonna 1927 hoidettiin parantolassa 76, vuonna 1928 83 ja vuonna 1929 88 lasta, joista vuonna 1927 22, v. 1928 27 ja v. 1929 25 valtion sairaalain käytettäviksi annetuilla sairassijoilla sekä vuonna 1927 36, vuonna 1928 40 ja vuonna 1929 43 Helsingin kaupungin hallussa olevilla sairassijoilla. Potilaista oli vuonna 1927 41, vuonna 1928 41 ja vuonna 1929 47 kotoisin Helsingistä. Hoitopäivien luku oli vuonna 1927 19 493 eli 256.5 potilasta kohti, vuonna 1928 20 815 eli 250.7 potilasta kohti ja vuonna 1929 20 124 eli 228.4 potilasta kohti. Potilaiden keski-ikä heitä parantolaan otettaessa oli vuonna 1927 8.9, vuonna 1928 9.2 ja vuonna 1929 9.1 vuotta. Hoitomaksut vaihtelivat 25 ja 30 markan välillä.

Hoitoon kuului etupäässä yleisen tilan parantaminen voimakkaalla ravinnolla, oleskelemalla ulkoilmassa, merikylvyillä, valohoidolla syksy-, talvi- ja kevätkuukausina sekä ennen kaikkea aurinkokylvyillä lämpimänä vuoden-alkana; sitäpaitsi annettiin tarpeen vaatiessa myös lääkkeellistä hoitoa sekä paikallisterapiaa. Keskimääräinen painonlisäys oli vuonna 1927 2.5 kiloa, vuonna 1928 2.9 kiloa ja vuonna 1929 3.2 kiloa.

3. Lastenhoidon edistämisyhdistys. 3. Föreningen för befrämjande av barnavård.

Société pour l'assistance des enfants indigents.

Lastenhoidon edistämisyhdistys, jonka päätarkoituksena on köyhän väestön lasten ruumiillisen hoidon parantaminen, sai kaupungin varoista avustusta vuosina 1927 ja 1928 50 000 markkaa ja vuonna 1929 60 000 markkaa. Yhdistys ylläpiti kahta lastenmajalaa, kahta lastenseimeä, sekä Pippingsköldin turvattomien äitien turvakoita.

Yhdistyksen lastenmajaloissa, jotka olivat sijoitetut yhdistyksen omiin, Toisen linjan 12:ssa ja Stenbäckinkadun 5:ssä sijaitseviin kiinteistöihin, hoidettiin vuonna 1927 78, vuonna 1928 79 ja vuonna 1929 70 lasta; hoitopäivien luku oli vuonna 1927 20 513, vuonna 1928 21 378 ja vuonna 1929 20 775. Vuoden 1929 päättyessä oli toisessa majalassa hoidettavana 17, toisessa 38 lasta. Stenbäckinkadun lastenmajalassa järjestettiin lastenhoitokursseja, joilta sai päästötodistuksen vuonna 1927 19, vuonna 1928 24 ja vuonna 1929 28 oppilasta.

Lastenseimet ovat turvakoteja, joihin kodin ulkopuolella työssä olevat äidit voivat jättää lapsensa hoidettaviksi työajaksi. Toinen seimistä sijaitsi Toisen linjan 12:ssa ja toinen, joka oli ollut Malminkadun 24:ssä, siirrettiin syksyllä 1927 Sepänkadun 19:ään, jossa yhdistys B. E. von Schantzin lahjoittamilla varoilla osti osakehuoneiston. Lahjoittajan muistoksi annettiin tälle seimelle nimeksi »B. E. von Schantzin lastenseimi». Hoitopäivien yhteenlaskettu määrä oli vuonna 1927 10 831, vuonna 1928 15 002 ja vuonna 1929 12 992. Lasten hoidosta kannettiin maksua 3 markkaa 50 penniä, kunnes maksu 1928 vuoden marraskuun 15 päivästä korotettiin 5 markkaan. Erinäisistä lapsista suoritti mak-

År 1927 vårdades å sanatoriet 76, år 1928 83 och år 1929 88 barn, varav år 1927 22, år 1928 27 och år 1929 25 å de för statens sjukhus reserverade platserna och år 1927 36, år 1928 40 och år 1929 43 å de av Helsingfors stad disponerade platserna. Av patienterna voro år 1927 41, år 1928 41 och år 1929 47 hemmahörande i Helsingfors. Antalet vård-dagar var år 1927 19 493 eller 256.5 per patient, år 1928 20 815 eller 250.7 per patient och år 1929 20 124 eller 228.4 per patient. Patienternas medelålder vid inskrivningen var år 1927 8.9 år, 1928 9.2 och år 1929 9.1 år. Vårdavgif-terna varierade mellan 25 och 30 mark.

Behandlingen avsåg främst stärkande av allmäntillståndet genom närande föda, vistelse i fria luften, sjöbad, ljusbehandling under höst-, vinter- och vårmånaderna samt framför allt solbad under den varma årstiden; dessutom kom även medicinsk behandling jämte lokal terapi vid behov till användning. Medelviktökningen per patient utgjorde år 1927 2.5 kg., år 1928 2.9 kg. och år 1929 3.2 kg.

Föreningen för befrämjande av barnavård, vars främsta uppgift är förbättrandet av den fysiska vården av den fattigare befolkningens barn, erhöi av stadens medel ett understöd, som åren 1927 och 1928 uppgick till Fmk 50 000: — och år 1929 till Fmk 60 000: —. Föreningen upprätthöll två barnhärbärgen, två barnkrubbor samt Pippingskölds asyl för värnlösa mödrar.

I föreningens barnhärbärgen, inrymda i föreningens egna fastigheter Andra linjen n:o 12 och Stenbäcksgatan n:o 5, vårdades år 1927 78, år 1928 79 och år 1929 70 barn; antalet vård dagar uppgick år 1927 till 20 513, år 1928 till 21 378 och år 1929 till 20 775. Vid utgången av år 1929 voro 17 resp. 38 barn intagna i härbärgena. I härbärgen vid Stenbäcksgatan anordnades kurser i barnavård och utdimitterades därifrån år 1927 19, år 1928 24 och år 1929 28 elever.

Barnkrubborna äro asyler, där mödrar, som hava arbete utom hemmet, kunna lämna sina barn för att vårdas under arbetstiden. Den ena krubban var inrymd i gården n:o 12 vid Andra linjen och den andra, som tidigare var belägen Malmgatan 24, flyttades hösten 1927 till gården n:o 19 vid Smedsgatan, där föreningen med de av B. E. von Schantz donerade medlen inköpte en aktielokal. Till minne av donatorn erhöi sistnämnda krubba namnet »B. E. von Schantz barnkrubba». Sammanlagda antalet vård dagar uppgick år 1927 till 10 831, år 1928 till 15 002 och år 1929 till 12 992. För vården av barnen uppbars en avgift av 3 mark 50 penni intill den 15 november 1928, då

sun kaupungin lastensuojelulautakunta ollen maksu tässä tapauksessa 2 markkaa 50 penniä, jota paitsi sääliittämissä tapauksissa myönnettiin helpoituksia tai vapautus koko maksusta.

Pippingsköldin turvattomien äitien turvakoti sijaitsee Toisen linjan 12:ssa ja sen tarkoituksena on valmistaa köyhille, turvattomille äideille tilaisuus ensimmäisinä kuukausina sen jälkeen kuin he ovat päässeet synnytyslaitokselta, itse hoitaa ja imettää lapsiaan. Vuodesta 1928 alkaen otettiin turvakotiin myös turvattomia, naimattomia nuoria naisia, jotka ennen synnytystään olivat levon tarpeessa. Turvakotia ylläpidetään valtioneuvos J. J. Pippingsköldin lahjoittamilla varoilla. Äidit saivat oleskella turvakodissa pikku lapsineen ilmaiseksi 3 kuukautta, mutta kun menot vuosi vuodelta kasvoivat tulojen vastaavassa määrässä lisääntymättä, yhdistyksen oli pakko 1929 vuoden tammikuun 1 p:stä alkaen kantaa äideiltä 300 markan kuukautinen hoitomaksu. Johtokunnalla on oikeus sääliittämissä tapauksissa myöntää maksun alennusta tai kokonaan siitä vapauttaa asianomainen. Vuonna 1927 oli turvakodissa hoidettavana 84, vuonna 1928 88 ja vuonna 1929 79 lasta äiteineen; hoitopäivien luku oli vuonna 1927 5 798, vuonna 1928 5 326 ja vuonna 1929 5 339.

Yhdistyksellä oli lastensuojelulautakunnan huoneistossa oma kanslia, mutta yhdistyksen toiminnan supistumisen vuoksi se lakkautettiin 1928 vuoden lopussa.

4. Konvalescenthem—Toipumakoti—yhdistys. 4. Föreningen Konvalescenthem—Toipumakoti.

Société pour l'entretien d'une maison pour les convalescents.

Konvalescenthem—Toipumakoti-yhdistyksen, jonka tarkoituksena on tarjota köyhille, taudistaan tosin toipuneille, mutta vielä työkyvyttömille naisille maksutonta hoitoa ja elatusta, kunnes he jälleen kykenevät itsensä elättämään, hallussa oli edelleen Pukinmäen huvilayhteiskunnassa sijaitseva huvila n:o 11, jonka Helsingin kaupunki oli ostanut ja sisustanut sekä luovuttanut kymmeneksi vuodeksi yhdistykselle maksuttomasti käytettäväksi sillä edellytyksellä, ettei kaupungin mainittuna aikana tarvinnut antaa yhdistykselle muuta avustusta, ja ehdolla, että yhdistyksen kodin maksuttomalle hoito-osastolle vastaanottamista hoidokeista 80 % tuli olla Helsingin kaupungista kotoisin olevia ja näistä $\frac{3}{4}$ kaupungin sairaalain lähettämiä toipilaita. Vuonna 1927 ja 1928 kaupunki kuitenkin antoi yhdistykselle 25 000 markan suuruisen ylimääräisen avustuksen ja vuonna 1929 37 000 markan avustuksen.

Kodissa hoidettiin vuonna 1929 241, vuonna 1928 225 ja vuonna 1929 228 toipilasta; hoitopäivien luku oli vuonna 1927 7 360, vuonna 1928 7 182 ja vuonna 1929 6 738. Maksuttomalla osastolla hoidettiin vuonna 1927 127, vuonna 1928 121 ja vuonna 1929 125 Helsingin kaupungista kotoisin olevaa toipilasta; vastaavat hoitopäivien luvut

avgiften höjdes till 5 mark. För några barn erlade stadens barnskyddsnämnd avgifterna, vilka i så fall utgingo med 2 mark 50 penni per barn, varförutom lättnader i eller fullständig befrielse från erläggandet av avgifterna i ömmande fall beviljades.

Pippingskölds asyl för värnlösa mödrar, inrymd i gården n:o 12 vid Andra linjen, har till uppgift att bereda fattiga, värnlösa mödrar tillfälle att under de första månaderna, efter det de utskrivits från barnbördshuset, själva sköta och amma sina barn. Från och med år 1928 emottogos i asylen jämväl värnlösa, ogifta unga kvinnor, vilka före sin nedkomst voro i behov av vila. Asylen upprätthålles med medel donerade av statsrådet J. J. Pippingsköld. Mödrarna fingo jämte sina små barn avgiftsfritt vistas i asylen 3 månader, men då kostnaderna år från år stego, utan att föreningens inkomster i motsvarande grad ökades, var föreningen tvungen att, räknat från den 1 januari 1929, av de i asylen intagna mödrarna uppbära en månatlig avgift av Fmk 300:—. Denna avgift kan dock i ömmande fall av direktionen nedsättas eller helt efterskänkas. År 1927 voro i asylen intagna 84, år 1928 88 och år 1929 79 mödrar med sina barn; antalet vård dagar uppgick år 1927 till 5 798, år 1928 till 5 326 och år 1929 till 5 339.

Föreningen hade ett eget, i barnskyddsnämndens lokal inrymt kansli, vilket emellertid vid utgången av år 1928 indrogs, emedan föreningen inskränkt sin verksamhet.

Föreningen Konvalescenthem—Toipumakoti, vars syfte är att erbjuda fattiga, efter sin sjukdom visserligen tillfrisknade, men ännu ej arbetsföra kvinnliga konvalescenter kostnadsfri vård och underhåll, intill dess de bliva i stånd att åter sörja för sig själva, disponerade fortfarande villan n:o 11 i Boxbacka villasamhälle, vilken inköpts och inretts av Helsingfors stad och ställts till föreningens avgiftsfria disposition på tio år under förutsättning, att staden icke under sagda tid behövde bevilja föreningen annat understöd, samt på villkor, att föreningen i hemmets avdelning för kostnadsfri vård mottog pensionärer hemmahörande i Helsingfors stad till ett antal av 80 % av samtliga å avdelningen vårdade och därav ända till $\frac{3}{4}$ från stadens sjukhus insända konvalescenter. Åren 1927 och 1928 tilldelades dock föreningen av staden ett extra understöd om Fmk 25 000:— och år 1929 ett understöd av Fmk 37 000:—.

I hemmet vårdades år 1927 241, år 1928 225 och år 1929 228 interner; antalet vård dagar var år 1927 7 360, år 1928 7 182 och år 1929 6 738. Av de å den kostnadsfria avdelningen vårdade internerna voro år 1927 127 med 3 690 vård dagar, år 1928 121 med 3 522 vård dagar och år 1929 125 med 3 673 vård dagar hemmahörande i Helsingfors; av

olivat 3 690, 3 522 ja 3 673. Näistä toipilaista oli vuonna 1927 125, vuonna 1928 kaikki 121 ja vuonna 1929 123 kaupungin sairaalain lähettämiä. Hoitokustannukset toipilasta ja päivää kohti olivat vuonna 1927 Smk 20: 60, vuonna 1928 Smk 20: 09 ja vuonna 1929 Smk 22: 28.

desse patienter hade år 1927 125, år 1928 alla 121 och år 1929 123 insänts från stadens sjukhus. Medelkostnaden per pensionär utgjorde år 1927 Fmk 20: 60, år 1928 Fmk 20: 09 och år 1929 Fmk 22: 28 per dag.

Kaupunginosat. — Stadsdelarna.

— { Kaupungin osan raja.
Stadsdelsgräns.

— { Kaupunkien yhäistetyt alueen raja.
Gräns för stadens avhysta område.

Rädfärialueef. — Läkardistrikten.

- { Alueen raja.
- { Distriktsgräns.
- - - { Stauptiin yhdistetyn alueen raja.
- - - { Gräns för stadens avhysta område.

